J A Davison
3. ii. 64.

ORATORES ATTICI

EX RECENSIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

TOMUS SECUNDUS.

ISOCRATES.

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS

GE. REIMERI

1823.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ.

1.

ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ.*)

Ἐν πολλοῖς μέν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεστώσας εὑρήσομεν τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας· πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς

*) Codicum Isocrateorum duae sunt familiae, quae cum aliis rebus inter se differunt, tum Antidosi aut integra aut mutila. integram qui haberent, tres mihi praesto fuerunt, Γ. Urbinas 111, Δ. Vaticanus 936, Θ. Laurentianus plutei 87. cod. 14: alterius generis duos attigi, Λ. Vaticanum 65. et Ξ. Marcianum 415.

Atque Γ membranaceus est, forma quadrata, foliis 420, paginis versuum 24 et sub finem 26, a duabus scriptus manibus, quarum prima ad folium 326 r. pertinet, margine a pluribus corrigentium variasque lectiones apponentium oppleta. neque iis se finibus continuit correctorum temeritas, sed textum quoque adorta effecit ut multis locis, quid ab initio scriptum fuerit, dignosci non possit. nocuit etiam mador, quo factum est ut subinde folia foliis adhaerescerent. insunt orationes 19, desunt Callimachea et Niciana.

Δ bombycinus est, forma et ipse quadrata, foliis 234, quorum 184—222 Themistio data sunt: eius enim insunt orationes octo, Περὶ τῶν ἠτυχηκότων ἐπὶ Οὐάλεντος, Εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, Περὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἐγκωμιάσαντος αὐτὸν πρὸς τὴν γερουσίαν χαριστήριος, Πρὸς τοὺς ἀξιώσαντας λέγειν ἐκ τοῦ παραχρῆμα, Εἰς τοὺς σοφιστάς, Ἐπὶ τῆς εἰρήνης Οὐάλεντι, Προτρεπτικὸς Οὐαλεντινιανῷ νέῳ, Ὑπατικὸς εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰοβιανόν. Themistium excipiunt Isocratis epistolae. communem huius cum Urbinate originem arguit communis in extrema Antidosi lacuna, desunt et quae Urbinati desunt, et de Bigis oratio.

Θ foliis 145 Aristotelem habet De Mundo, Isocratis orationes undecim, Polemonis de Callimacho et Cynaegiro declamationes, Theophrasti characteres primos.

Λ membranaceus est, forma quadrata, foliis 304 versuum vicenorum binorum. ἐτελειώθη ἡ βίβλος αὕτη παρὰ Θεοδώρου ὑπάτου καὶ βασιλικοῦ νοταρίου γραφεῖσα οἰκείᾳ χειρὶ αὐτοῦ μηνὶ ὀπριλλίῳ... ἔτ. ,ϛφοα. conf. Coraes p. οθ.

Ξ denique et ipse membranaceus, forma maxima, foliis 213: qui praeter Isocratem Dionysii Halicarnassensis de Compositione verborum librum habet.

Horum ego Urbinatem totum excussi, ceteris supplementi aut speciminis causa inspectis Evagoram, Helenam, Sophistas, Antidosin cum Δ contuli, Archidamum cum Θ, Callimacheam et Niciana m cum Λ, Aegineticam cum Ξ.

Tit. ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ Γ: ϛ πρὸς Δημόνικον παραίνεσις. ϛ. autem i. e. vulgatam dico Coraëam, quatenus e libris manuscriptis ducta est.

πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις. οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους πα-
ρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγα-
πῶσι· καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος
διέλυσε, τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς
2 αἰὼν ἐξαλείψειεν. ἡγούμενος οὖν πρέπειν τοὺς δόξης ὀρε-
γομένους καὶ παιδείας ἀντιποιουμένους τῶν σπουδαίων
ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς, ἀπέσταλκά σοι
τόνδε τὸν λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐ-
νοίας, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἱππόνικον συνηθείας· πρέπει
γὰρ τοὺς παῖδας, ὥσπερ τῆς οὐσίας, οὕτω καὶ τῆς φι-
3 λίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. ὁρῶ δὲ καὶ τὴν τύχην
ἡμῖν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγω-
νιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παι-
δεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν,
ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ. ὅσοι μὲν οὖν πρὸς
τοὺς ἑαυτῶν φίλους τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους συγγρά-
4 φουσι, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν, οὐ μὴν περί γε τὸ
κράτιστον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν· ὅσοι δὲ τοῖς
νεωτέροις εἰσηγοῦνται μὴ δι' ὧν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς
λόγοις ἀσκήσουσιν, ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων ἤθη σπου-
3 δαῖοι πεφυκέναι δόξουσι, τοσούτῳ μᾶλλον ἐκείνων τοὺς
ἀκούοντας ὠφελοῦσιν, ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ λόγον παρακα-
5 λοῦσιν, οἱ δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι. διόπερ ἡμεῖς
οὐ παράκλησιν εὑρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες,
μέλλομέν σοι συμβουλεύειν ὧν χρὴ τοὺς νεωτέρους ὀρέ-
γεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀν-
θρώποις ὁμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. ὅσοι
γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι
τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆ-
6 μα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστι. κάλλος μὲν γὰρ ἢ
χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανε· πλοῦτος δὲ κακίας
μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῇ
ῥᾳθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους

2, 4. εὐνοίας Γ: φιλίας ς. 3, 4. σὺ μὲν ἀκμὴν φιλοσοφεῖς ς.
4, 6. λόγον μόνον παρακαλοῦσιν. οἱ δὲ καὶ τὸν ς. 6, 2. ἀνάλωσεν ς.

παρακαλῶν· ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυ-
7χῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις, οἷς ἂν ἀκιβδήλως ταῖς διανοίαις συναυξηθῇ, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστί, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστᾶσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη.
8ῥᾴδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἐστιν ἔκ τε τῶν Ἡρακλέους ἄθλων καὶ τῶν Θησέως ἔργων, οἷς ἡ τῶν τρόπων ἀρετὴ τηλικοῦτον εὐδοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἔργοις ἐπέβαλεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἅπαντα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποιῆσαι
9τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεὶς οἰκεῖον καὶ καλὸν ἕξεις παράδειγμα τῶν ὑπ᾽ ἐμοῦ σοι λεγομένων. οὐ γὰρ ὀλιγωρῶν τῆς ἀρετῆς οὐδὲ ῥᾳθυμῶν διετέλεσε τὸν βίον, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζε, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενεν. οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγάπα, ἀλλ᾽ ἀπέλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπε-
10μελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος. οὐδὲ ταπεινῶς
4διῴκει τὸν ἑαυτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλος ἦν καὶ μεγαλοπρεπὴς καὶ τοῖς φίλοις κοινός, καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς τῷ γένει προσήκοντας· ἡγεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρίαν πολλῷ κρείττω φύσιν νόμου καὶ τρόπον γένους καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης.
11ἐπιλίποι δ᾽ ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαίμεθα. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβὲς αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς δηλώσομεν, δεῖγμα δὲ τῆς Ἱππονίκου φύσεως νῦν ἐξενηνόχαμεν, πρὸς ὃ δεῖ ζῆν σε ὥσπερ πρὸς παράδειγμα, νόμον μὲν τὸν ἐκείνου τρόπον ἡγησάμενον, μιμητὴν δὲ καὶ ζηλωτὴν τῆς πατρῴας ἀρετῆς γενόμενον·

6, 2. ἔβλαψε] γρ. ἐλυμήνατο mg Γ. 7, 2. ταῖς Γ: ἐν ταῖς ς. 9, 6. ὑπέμενεν] ὑφίστατο Γ. 7. ἀπήλαυε ς. 10, 2. φιλόκαλός τε ἦν ς. 11, 4. ὃ] ὃν Γ. 6. γενόμενον] γινόμενον Γ.

αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν 12 *γονέων. ἡγοῦ δὲ μηδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀσκεῖν, ὡς σοὶ σκοπεῖν ὅπως ἐφάμιλλος γενήσει τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασιν. οὕτω δὲ τὴν γνώμην ἀδύνατον διατεθῆναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον· τὰ μὲν γὰρ σώματα τοῖς συμμέτροις πόνοις, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔξεσθαι πέφυκε. διόπερ ἐγώ σοι πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὧν ἄν μοι δοκοίης ἐπιτηδευμάτων πλεῖστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι.*

13 *Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεούς, μὴ μόνον θύων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένων· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκαγαθίας τεκμήριον. Τίμα τὸ δαιμόνιον ἀεὶ μέν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως· οὕτω γὰρ δόξεις ἅμα τε τοῖς θεοῖς θύειν καὶ τοῖς νόμοις ἐμμένειν.*

14 *Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἵους ἂν εὔξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας.*

Ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων μὴ τὰ πρὸς τὴν ῥώμην ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν συμφέροντα· τούτου δ' ἂν ἐπιτύχοις, εἰ λήγοις τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.

15 *Μήτε γέλωτα προπετῆ στέργε, μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν. Ἃ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν. Ἔθιζε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννουν· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. Ἡγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν κόσμον, αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος.*

12, 3. *γενήσῃ* ς. 4. *ἀδύνατον*] *δυνατὸν* Γ. 8. *δοκοίης*] immo *δοκεῖς*. 13, 6. *νόμοις*] *ὅρκοις* Γ. 14, 2. *σαυτοῦ* ς. 4. *συμφέροντα* om Γ. 5. *ἐπιτυγχάνοις* ς. 15, 4. *σαυτὸν* ς.

16 *Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ
γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθῃς, σεαυτῷ γε συνειδήσεις.*
*Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ
φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου.*
*Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν
τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον.*
17 *Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἂν ψευδεῖς ὦσιν· οἱ γὰρ
πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν
ἀποβλέπουσιν. Ἅπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων·
καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς, ὕστερον ὀφθήσει. μά-
λιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων,
ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῴης.*
18 *Ἐὰν ᾖς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής. Ἃ μὲν ἐπί-
στασαι, διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἃ δὲ μὴ μεμά-
θηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις· ὁμοίως γὰρ αἰ-
σχρὸν ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μαθεῖν καὶ διδό-
μενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. Κατα-
νάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιλη-
κοΐαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὑρημένα συμ-*
19 *βήσεταί σοι ῥαδίως μανθάνειν. Ἡγοῦ τῶν ἀκουσμάτων
πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ τα-
χέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει· σο-
φία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων ἀθάνατον. Μὴ κατόκνει
μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον
ἐπαγγελλομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλι-
καῦτα πελάγη διαπερᾶν ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν
ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ
γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίω καταστῆσαι τὴν
αὑτῶν διάνοιαν.*
20 *Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσήγορος, τῷ δὲ λόγῳ
εὐπροσήγορος. ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφω-*

16, 2. *σαυτῷ* ς. *γε* om. Γ. 17, 4. *ὀφθήσει* Γ; qui tantum non ubique secundam passivi per *ει* effert: *ὀφθήσῃ* ς. 18, 2. *διαφύλαττε*] *ταῦτα διαφύλαττε* Γ, 4. *μανθάνειν* — *λαμβάνειν* ς. 19, 4. *χρημάτων* Γ. 10. *ἑαυτῶν* ς.

γεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν. Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσει, τοῖς δὲ φίλος γενήσει. Τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιοῦ πυκνὰς τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν· πλησμονὴ γὰρ ἁπάντων.

21 *Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἑκουσίοις, ὅπως ἂν δύνῃ καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. Ὑφ' ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρόν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης. ἔσει δὲ τοιοῦτος, ἐὰν κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς δι' ὧν εὐδοκιμήσεις ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις, τῇ δὲ ὀργῇ παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας ὥσπερ ἂν πρὸς σεαυτὸν ἁμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσειας, ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, ἐὰν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν ταῖς δ' ἡδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς λυπηροῖς, ἐὰν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς καὶ σαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὢν ὑπομιμνήσκῃς.*

22 *Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὅρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους. Προσήκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥσπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν. Περὶ τῶν ἀποῤῥήτων μηδενὶ λέγε, πλὴν ἐὰν ὁμοίως συμφέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοί τε τῷ λέγοντι κἀ-*
23 *κείνοις τοῖς ἀκούουσιν. Ὅρκον ἐπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφάσεις, ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχρᾶς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διασώζων. ἕνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεῶν ὀμόσῃς, μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς· δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν.*

24 *Μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε. Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. ὁμοίως*

21, 1. δύναιο ς. 4. ἂν ς. 7. σεαυτὸν] ἑαυτὸν Γ, σαυτὸν ς. 10. λυπηροῖς] πονηροῖς Γ. ἂν ς. 11. σαυτὸν] αὐτὸν Γ, σεαυτὸν ς. 24, 1. πρὶν ἐὰν Γ.

γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἑταίρους
μεταλλάττειν. Μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων,
μήτε ἄπειρος εἶναι τῶν ἑταίρων θέλε. τοῦτο δὲ ποιήσεις,
25 ἐὰν μὴ δεόμενός του δεῖσθαι προσποιῇ. Περὶ τῶν ῥη-
τῶν ὡς ἀποῤῥήτων ἀνακοινοῦ· μὴ τυχὼν μὲν γὰρ οὐδὲν
βλαβήσει, τυχὼν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει.
Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας
καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον
ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυ-
χίαις διαγιγνώσκομεν. Οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φί-
λοις, ἐὰν μὴ περιμένῃς τὰς παρ᾽ ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ᾽
26 αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῇς. Ὁμοίως
αἰσχρὸν εἶναι νόμιζε τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακο-
ποιΐαις καὶ τῶν φίλων ἡττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. Ἀπο-
δέχου τῶν ἑταίρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχε-
ραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦν-
τας· πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν τοῖς φίλοις συνάχθονται,
καλῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι. Τῶν ἀπόντων φίλων
μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῇς μηδὲ τούτων
ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.

27 Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ
μὴ καλλωπιστής. ἔστι δὲ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλο-
πρεπές, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περίεργον.

Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλ-
λουσαν κτῆσιν ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν. Κατα-
φρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων μέν, χρῆσθαι
δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων· παραπλήσιον γὰρ οἱ
8 τοιοῦτοι "πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαιτο κα-
28 λὸν κακῶς ἱππεύειν ἐπιστάμενος. Πειρῶ τὸν πλοῦτον
χρήματα καὶ κτήματα κατασκευάζειν. ἔστι δὲ χρήματα

25, 1. ἂν ς. δεόμενός του Coraes: libri δεόμενος τό. 3. τυχὼν δὲ] priorem prioris vocabuli syllabam a correetore habet Γ. αὐτῶν τὸν τρόπον Γ: τὸν τρόπον αὐτῶν ς. 6. δοκιμάζομεν ς. 7. οὕτω δ᾽ ς. 8. ἂν ς. προσμένῃς Γ. 26, 2. εἶναι add Γ. 27, 4. post ὑπαρχόντων in Γ litterae tres vel quattuor deletae sunt. 6. μέν add Γ.

*μὲν τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις, κτήματα δὲ τοῖς κτᾶ-
σθαι δυναμένοις. Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν
ἕνεκεν, τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἐκτῖσαι δύνασθαι, καὶ
τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι· πρὸς δὲ τὸν
ἄλλον βίον μηδὲν ὑπερβαλλόντως ἀλλὰ μετρίως αὐτὴν
ἀγάπα.*

29 *Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βελτίω.*

*Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ
μέλλον ἀόρατον.*

*Τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποίει· καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ'
ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη. Τοὺς κακοὺς εὖ ποιῶν
ὅμοια πείσει τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν· ἐκεῖ-
ναί τε γὰρ τοὺς διδόντας ὥσπερ τοὺς τυχόντας ὑλακτοῦ-
σιν, οἵ τε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας ὥσπερ τοὺς βλάπτον-*
30*τας ἀδικοῦσι. Μίσει τοὺς κολακεύοντας ὥσπερ τοὺς
ἐξαπατῶντας· ἀμφότεροι γὰρ πιστευθέντες τοὺς πιστεύ-
σαντας ἀδικοῦσιν. Ἐὰν ἀποδέχῃ τῶν φίλων τοὺς πρὸς
τὸ φαυλότατον χαριζομένους, οὐχ ἕξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς
πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους. Γίγνου πρὸς τοὺς
πλησιάζοντας ὁμιλητικός, ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ
τῶν ὑπεροπτικῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν,
τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἡδέως ὑποφέρου-*
31*σιν. ὁμιλητικὸς δ' ἔσει μὴ δύσερις ὢν μηδὲ δυσάρεστος
μηδὲ πρὸς πάντας φιλόνικος, μηδὲ πρὸς τὰς τῶν πλη-
σιαζόντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδ' ἂν ἀδίκως ὀρ-
γιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἴ-
κων, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων· μηδὲ περὶ
τὰ γελοῖα σπουδάζων, μηδὲ περὶ τὰ σπουδαῖα τοῖς γε-
λοίοις χαίρων (τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν)· μηδὲ
τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαριζόμενος, ὅπερ πάσχουσιν οἱ*
9*πολλοί, ποιοῦντες μέν, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦν-
τες· μηδὲ φιλαίτιος ὤν, βαρὺ γάρ, μηδὲ φιλεπιτιμητής,
παροξυντικὸν γάρ.*

v. 3. ἕνεκα ς. 30, 2. πιστεύοντας ς. 4. φαυλότατόν σοι χαρ. ς.
31, 2. πάντα φιλόνεικος ς. 5. περὶ — περὶ] παρὰ — παρὰ Γ.

32 *Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας· ἐὰν δέ ποτέ σοι συμπέσῃ καιρός, ἐξανίστασο πρὸ μέθης. ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθαρῇ, ταὐτὰ πάσχει τοῖς ἅρμασι τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβαλοῦσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτόντα τῶν εὐθυνούντων, ἥ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας.*

Ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν.

33 *Ἡγοῦ τὴν παιδείαν τοσούτῳ μεῖζον ἀγαθὸν εἶναι τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γάρ, ὧν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτων τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν.*

Οὓς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγέλλοντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ ψόγος.

34 *Βουλευόμενος παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων· τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν. Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. Ἡγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δὲ ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν. Περὶ ὧν ἂν αἰσχύνῃ παῤῥησιάσασθαι, βούλῃ δέ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὡς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε γνῶσιν αἰσθήσει,*

35 *καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις. Ὅταν ὑπὲρ σεαυτοῦ μέλλῃς τινὶ συμβούλῳ χρῆσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἑαυτοῦ διῴκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκείων οὐδέποτε καλῶς βουλεύσεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων. Οὕτω δ' ἂν μάλιστα βουλεύεσθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψειας· καὶ γὰρ τῆς ὑγιείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας ἀναμνησθῶμεν.*

32, 2. ἂν ς. 4. ἀποβάλλουσιν ς. 5. διαμαρτάνοντα τῶν εὐθυνόντων ς. 33, 4. ὃν — τούτῳ ς. 7. γὰρ φιλίας μὲν Γ: μὲν γὰρ φιλίας ς. 34, 6. βούλει ς. 8. γνώμην ς. 35, 1. ὅταν δὲ ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μ. τ. συμβουλεύεσθαι, σκόπει ς. 4. οἰκείων Γ: ἰδίων ς.

10 Μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἤθη καὶ δίωκε τὰ ἐκείνων
36 ἐπιτηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι καὶ ζηλοῦν, ὥστε σοι συμβήσεται παρά τε τῷ πλήθει μᾶλλον εὐδοκιμεῖν καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὔνοιαν βεβαιοτέραν ἔχειν. Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις, ἰσχυρότατον μέντοι νόμον ἡγοῦ τὸν ἐκείνων τρόπον. ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα τὸν βασιλέα προσήκει θαυμάζειν.

37 Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῷ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἁμάρτῃ, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν. Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι μήτε παρίστασο μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἷάπερ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῇς.

38 Παρασκεύαζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δύνασθαι, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχων, ἵνα δοκῇς ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν ἀλλὰ δι' ἐπιείκειαν. Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσούτῳ γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἡ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει, κἀκείνων μὲν τοῖς φαύλοις μέτεστι, ταύτης δὲ τοῖς
39 μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν. Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπερέχουσιν.

40 Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ
11 νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι. Πειρῶ τῷ μὲν σώ-

37, 7. οἷάπερ] οἷα Γ. 38, 2. ἔχων Γ cum Valckenar. ad Eur. Phoen. 550: ἔχειν ς. 6. ἡ] in Γ fuit τὸ vel τά. 7. ταύτης] τούτου Γ. 40, 2. σεαυτοῦ ς. 3. τὸ μὲν σῶμα — τὴν δὲ ψυχὴν ς.

ματι εἶναι φιλόπονος, τῇ δὲ ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνῃ τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστῃ τὰ συμφέροντα.

41 Πᾶν ὅ τι ἂν μέλλῃς ἐρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας. Δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

42 Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὔτ' εὐτυχῶν ἔσει περιχαρὴς οὔτε δυστυχῶν περίλυπος. Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν, γίγνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἐν ἑτέροις ὢν κατάδηλος· ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν
43 φανερὰν ἔχοντα περιπατεῖν. Μᾶλλον εὐλαβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν. Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν· ἐὰν δέ ποτέ σοι συμβῇ κινδυνεύειν, ζήτει τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχρᾶς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἡ πεπρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἡ φύσις ἀπένειμεν.

44 Καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ἡλικίαν. οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν· ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεγκεῖν καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν. τὴν μὲν γὰρ τούτων χρείαν ῥᾳδίως εἰδήσεις, τὸν δὲ μετ' εὐνοίας συμβουλεύοντα χαλεπῶς εὑρήσεις. ὅπως οὖν μὴ παρ' ἑτέρου τὰ λοιπὰ ζητῇς, ἀλλ' ἐντεῦθεν ὥσπερ ἐκ ταμιείου

41, 1. ἐρεῖν Γ: λέγειν ς. 42, 3. λυποῦ δὲ Γ: καὶ λυποῦ ς. 43, 8. ἡ φύσις om Γ. 44, 6. συμβουλεύοντα μετ' εὐνοίας ς. 7. τὰ λοιπὰ μὴ παρ' ἑτέρου ς.

προφέρῃς, ᾠήθην δεῖν μηδὲν παραλιπεῖν ὧν ἔχω σοι συμ-
45βουλεύειν. Πολλὴν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχοίην, εἰ μὴ
12διαμάρτοιμι τῆς δόξης ἧς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω. τῶν
μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὑρήσομεν, ὥσπερ τῶν σι-
τίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίροντας,
οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζον-
τας, ἀλλ' οὐ τοῖς νουθετοῦσι. σὲ δὲ νομίζω τοὐναντίον τού-
των ἐγνωκέναι, τεκμηρίῳ χρώμενος τῇ περὶ τὴν ἄλλην
σου παιδείαν φιλοπονίᾳ· τὸν γὰρ αὑτῷ τὰ βέλτιστα
πράττειν ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς
46ἐπὶ τὴν ἀρετὴν παρακαλοῦντας ἀποδέχεσθαι. Μάλιστα
δ' ἂν παροξυνθείης ὀρεχθῆναι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ κα-
ταμάθοις ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνη-
σίως ἔχομεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ ῥᾳθυμεῖν καὶ τὰς πλησμο-
νὰς ἀγαπᾶν εὐθὺς αἱ λῦπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπεπήγα-
σι, τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονεῖν καὶ σωφρόνως τὸν
αὑτοῦ βίον οἰκονομεῖν ἀεὶ τὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς καὶ
47βεβαιοτέρας ἀποδίδωσι· κἀκεῖ μὲν πρότερον ἡσθέντες
ὕστερον ἐλυπήθημεν, ἐνταῦθα δὲ μετὰ τὰς λύπας τὰς
ἡδονὰς ἔχομεν. ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ οὕτω τῆς ἀρ-
χῆς μνημονεύομεν, ὡς τῆς τελευτῆς αἴσθησιν λαμβάνο-
μεν· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν περὶ τὸν βίον οὐ δι' αὐτὰ τὰ
πράγματα ποιοῦμεν, ἀλλὰ τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκεν δια-
48πονοῦμεν. Ἐνθυμοῦ δὲ ὅτι τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέχεται
τὰ τυχόντα πράττειν· εὐθὺς γὰρ τοῦ βίου τοιαύτην πε-
ποίηνται τὴν ὑπόθεσιν· τοῖς δὲ σπουδαίοις οὐχ οἷόν τε τῆς
ἀρετῆς ἀμελεῖν διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττον-
τας. πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἐξαμαρτάνον-
τας ὡς τοὺς ἐπιεικεῖς μὲν φάσκοντας εἶναι, μηδὲν δὲ
49τῶν τυχόντων διαφέροντας, εἰκότως· ὅπου γὰρ τοὺς τῷ
λόγῳ μόνον ψευδομένους ἀποδοκιμάζομεν, ἦ πού γε

v. 1. ὧν ἂν ἔχω ς. 45, 8. σου om Γ. 46, 2. παροξυνθείη ὀρέγεσθαι Γ. 3. post ἡδονὰς cum Γ et Stobaeo omisi τάς. 7. αὐτοῦ Γ: ἑαυτοῦ ς. 47, 1. πρῶτον ς. 2. ἐλυπήθησαν Γ. 3. ἅπασι ς. 5. δι' αὐτὰ τὰ] διὰ τὰ Γ. 6. ἕνεκα ς. 48, 4. διὰ τὸ Γ: ἢ ς. 6. φήσαντας Γ. 49, 2. μόνῳ ς. γε add Γ.

τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἐλαττουμένους οὐ φαύλους εἶναι φήσομεν; δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιούτους ὑπολάβοιμεν μὴ μόνον εἰς αὑτοὺς ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἶναι προδότας· ἡ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ φίλους ἐνεχείρισεν, οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἀναξίους τῆς ὑπαρχούσης
50 εὐδαιμονίας κατέστησαν. Εἰ δὲ δεῖ θνητὸν ὄντα τῆς τῶν
13 θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἡγοῦμαι κἀκείνους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις μάλιστα δηλῶσαι πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμω-
51 ρίαις ἐκόλασεν. οἷς δεῖ παραδείγμασι χρωμένους ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν, καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν, εἴ τι χρήσιμον εἰρήκα-
52 σιν, ἀναγιγνώσκειν. ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὁρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. μόλις γὰρ ἄν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας ἐπικρατήσειεν.

2.

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ.

14 Οἱ μὲν εἰωθότες, ὦ Νικόκλεις, τοῖς βασιλεῦσιν ὑμῖν ἐσθῆτας ἄγειν ἢ χαλκὸν ἢ χρυσὸν εἰργασμένον ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων κτημάτων, ὧν αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰ-
15 σὶν ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε, λίαν ἔδοξαν εἶναί μοι καταφανεῖς οὐ δόσιν ἀλλ' ἐμπορίαν ποιούμενοι, καὶ πολὺ τεχνι-

v. 1. φήσωμεν Γ. 3. ἑαυτοὺς ς. 51, 1. δεῖ Γ: χρὴ ς. χρωμένοις Γ. 52, 3. βέλτιστα Γ: χρήσιμα ς. δεῖ Γ: χρὴ ς. 6. subscribit Γ πρὸς δημόνικον. ἅμα τῷ ἑταίρωι εὐσταθίωι. Tit. ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ Γ: πρὸς Νικοκλέα περὶ τοῦ βασιλεύειν ἢ περὶ βασιλείας ς. § 1, 1. ὑμῖν τοῖς βασιλεῦσιν ς, 2. τῶν ἄλλων Γ: ἄλλο ς.

κώτερον αὐτὰ πωλοῦντες τῶν ὁμολογούντων καπηλεύειν.
2 ἐγὼ δ' ἡγησάμην ἂν γενέσθαι ταύτην καλλίστην δω-
ρεὰν καὶ χρησιμωτάτην καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐμοί τε
δοῦναι καὶ σοὶ λαβεῖν, εἰ δυνηθείην ὁρίσαι ποίων ἐπιτηδευ-
μάτων ὀρεγόμενος καὶ τίνων ἔργων ἀπεχόμενος ἄριστ' ἂν
καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν διοικοῖς. τοὺς μὲν γὰρ
ἰδιώτας ἔστι πολλὰ τὰ παιδεύοντα, μάλιστα μὲν τὸ μὴ
τρυφᾶν ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ τοῦ βίου καθ' ἑκάστην
3 τὴν ἡμέραν βουλεύεσθαι, ἔπειθ' οἱ νόμοι καθ' οὓς ἕκα-
στοι πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν, ἔτι δ' ἡ παρρησία καὶ τὸ
φανερῶς ἐξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπλῆξαι καὶ τοῖς ἐχθροῖς
ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἁμαρτίαις· πρὸς δὲ τούτοις καὶ
τῶν ποιητῶν τινὲς τῶν προγεγενημένων ὑποθήκας ὡς χρὴ
ζῆν καταλελοίπασιν· ὥστ' ἐξ ἁπάντων τούτων εἰκὸς αὐ-
4 τοὺς βελτίους γίγνεσθαι. τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει
τοιοῦτον, ἀλλ' οὓς ἔδει παιδεύεσθαι μᾶλλον τῶν ἄλλων,
ἐπειδὰν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσιν, ἀνουθέτητοι διατε-
λοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ
πλησιάζουσιν, οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν ὁμιλοῦσι. καὶ
γάρ τοι κύριοι γιγνόμενοι καὶ χρημάτων πλείστων καὶ
πραγμάτων μεγίστων, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταύ-
ταις ταῖς ἀφορμαῖς πεποιήκασιν ὥστε πολλοὺς ἀμφισ-
βητεῖν, πότερόν ἐστιν ἄξιον ἑλέσθαι τὸν βίον τὸν τῶν ἰδιω-
τευόντων μὲν ἐπιεικῶς δὲ πραττόντων, ἢ τὸν τῶν τυραν-
5 νευόντων. ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς τιμὰς καὶ
τοὺς πλούτους καὶ τὰς δυναστείας, ἰσοθέους ἅπαντες
νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας· ἐπειδὰν δὲ ἐν-
θυμηθῶσι τοὺς φόβους καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ διεξιόντες
ὁρῶσι τοὺς μὲν ὑφ' ὧν ἥκιστα χρῆν διεφθαρμένους, τοὺς

2, 1. ἐγὼ δ' ἡγησάμην mg Γ, ἡγησάμην δ' Γ: ἐγὼ δ' ἡγησαίμην ς. ταύτην καλλίστην γενέσθαι ς. 4. ἔργων om Γ. 5. διοικοίης ς. 6. μάλιστα Γ: καὶ μάλιστα ς. 3, 1. τὴν ἡμέραν βουλεύεσθαι Γ: ἀγωνίζεσθαι τὴν ἡμέραν ς. 4. τινὲς καὶ τῶν ποιητῶν ς. 4, 2. μᾶλλον ἔδει τῶν ἄλλων παιδεύεσθαι ς. 3. κατασταθῶσιν ς. 5, 1. εἰς τὰς — δυναστείας mg Γ, πρὸς τοὺς τὰς — δυναστείας ἔχοντας Γ. 2. ἅπαντας ς. 5. ὁρῶσι Γ: εὕρωσι ς. ἐχρῆν ς.

δ' εἰς τοὺς οἰκειοτάτους ἐξαμαρτεῖν ἠναγκασμένους, τοῖς
δ' ἀμφότερα ταῦτα συμβεβηκότα, πάλιν ὁπωσοῦν ζῆν
16 ἡγοῦνται λυσιτελεῖν μᾶλλον ἢ μετὰ τοιούτων συμφορῶν
6 ἁπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεύειν. ταύτης δὲ τῆς ἀνωμα-
λίας καὶ τῆς ταραχῆς αἴτιόν ἐστιν, ὅτι τὴν βασιλείαν
ὥσπερ ἱερωσύνην παντὸς ἀνδρὸς εἶναι νομίζουσιν, ὃ τῶν
ἀνθρωπίνων πραγμάτων μέγιστόν ἐστι καὶ πλείστης προ-
νοίας δεόμενον. Καθ' ἑκάστην μὲν οὖν τὴν πρᾶξιν, ἐξ ὧν
ἄν τις μάλιστα δύναιτο κατὰ τρόπον διοικεῖν καὶ τὰ μὲν
ἀγαθὰ διαφυλάττειν τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν
ἀεὶ παρόντων ἔργον ἐστὶ συμβουλεύειν· καθ' ὅλων δὲ
τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν χρὴ στοχάζεσθαι καὶ περὶ ἃ δεῖ
7 διατρίβειν, ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν. εἰ μὲν οὖν ἔσται τὸ
δῶρον ἐξεργασθὲν ἄξιον τῆς ὑποθέσεως, χαλεπὸν ἀπὸ τῆς
ἀρχῆς συνιδεῖν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν μετὰ μέτρου ποιη-
μάτων καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων ἔτι μὲν ἐν
ταῖς διανοίαις ὄντα τῶν συντιθέντων μεγάλας τὰς προσ-
δοκίας παρέσχεν, ἐπιτελεσθέντα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπι-
δειχθέντα πολὺ καταδεεστέραν τὴν δόξαν τῆς ἐλπίδος
8 ἔλαβεν· οὐ μὴν ἀλλὰ τό γε ἐπιχείρημα καλῶς ἔχει, τὸ
ζητεῖν τὰ παραλελειμμένα καὶ νομοθετεῖν ταῖς μοναρ-
χίαις. οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας παιδεύοντες ἐκείνους μό-
νον ὠφελοῦσιν· εἰ δέ τις τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ'
ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὀνήσειε, καὶ τοὺς τὰς
δυναστείας ἔχοντας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ὄντας· τοῖς
μὲν γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας, τοῖς δὲ τὰς πολι-
τείας πρᾳοτέρας ποιήσειεν.
9 Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον τί τῶν βασιλευόντων ἔργον
ἐστίν· ἐὰν γὰρ ἐν κεφαλαίοις τὴν δύναμιν ὅλου τοῦ
πράγματος καλῶς περιλάβωμεν, ἐνταῦθ' ἀποβλέποντες

v. 1. δ' εἰς — δ' ἀμφότερα Γ: δὲ εἰς — δὲ ἀμφότερα ϛ. et ubicunque apostrophum posui, posui auctore Γ. 6, 5. τὴν add G. 8. καθόλου ϛ. 7, 3. μετὰ μέτρου Γ: ἐμμέτρων ϛ. 8, 1. ἀλλὰ καὶ τό γε ϛ. 3. μόνους ϛ. 5. ὀνήσειε Γ: ὠφελήσειε ϛ. 6. αὐταῖς ϛ. 9, 2. ἂν Γ. ἐν κεφαλαίοις τὴν Γ: τὸ κεφάλαιον καὶ τὴν ϛ.

ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μερῶν ἐροῦμεν. Οἶμαι δὴ πάντας
ἂν ὁμολογῆσαι προσήκειν αὐτοῖς πόλιν δυστυχοῦσαν
παῦσαι καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάξαι καὶ μεγά-
λην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι· τὰ γὰρ ἄλλα τὰ συμπίπτοντα
κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην τούτων ἕνεκα πρακτέον ἐστί.
10 καὶ μὴν ἐκεῖνό γε φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς ταῦτα δυνησομέ-
νους καὶ περὶ τηλικούτων βουλευσομένους μὴ ῥᾳθυμεῖν
μηδ' ἀμελεῖν, ἀλλὰ σκοπεῖν ὅπως φρονιμώτερον διακεί-
17 σονται τῶν ἄλλων. ʺδέδεικται γὰρ ὅτι τοιαύτας τὰς βα-
σιλείας ἕξουσιν, οἵας ἂν τὰς ἑαυτῶν γνώμας παρασκευ-
11 άσωσιν. ὥστε οὐδενὶ τῶν ἀσκητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶ-
μα γυμνάζειν, ὡς τοῖς βασιλεῦσι τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυ-
τῶν· ἅπασαι γὰρ αἱ πανηγύρεις οὐδὲν μέρος τιθέασιν τού-
των τῶν ἄθλων, περὶ ὧν ὑμεῖς καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέ-
ραν ἀγωνίζεσθε. ὧν ἐνθυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν,
ὅπως ὅσονπερ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσοῦτον
καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις.

12 Καὶ μὴ νόμιζε τὴν ἐπιμέλειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις
πράγμασι χρησίμην εἶναι, πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ
φρονιμωτέρους γίγνεσθαι μηδεμίαν δύναμιν ἔχειν· μηδὲ
καταγνῷς τῶν ἀνθρώπων τοσαύτην δυστυχίαν, ὡς περὶ
μὲν τὰ θηρία τέχνας εὑρήκαμεν αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς
ἡμεροῦμεν καὶ πλείονος ἀξίας ποιοῦμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς
οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ὠφελήσαιμεν, ἀλλ' ὡς καὶ τῆς
παιδεύσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας δυναμένης τὴν ἡμετέραν
13 φύσιν εὐεργετεῖν, οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην, καὶ τῶν τε
παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πλησίαζε καὶ τῶν ἄλλων
οὓς ἂν δύνῃ μεταπέμπου, καὶ μήτε τῶν ποιητῶν τῶν εὐ-
δοκιμούντων μήτε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπείρως
ἔχειν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατὴς γίγνου τῶν δὲ μαθητής,

v. 1. περὶ τῶν μερῶν Γ, περὶ τῶν λοιπῶν mg Γ, περὶ τῶν ἄλλων μερῶν ς. 2. πόλιν τε δυστ. ς. 4. τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν συμπίπτοντα ς. 10, 2. βουλευομένους Γ. 4. ἕξουσι τὰς βασιλείας ς. 5. οἵας περ ἂν τὰς αὑτῶν ς. 11, 1. ἀσκητῶν Γ: ἀθλητῶν ς. 2. βασιλεύουσι mg Γ. 4. περὶ Γ: ὑπὲρ ς. ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν ς. 12, 3. ἔχειν δύναμιν ς.

καὶ παρασκεύαζε σεαυτὸν τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτὴν
τῶν δὲ μειζόνων ἀγωνιστήν· διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνα-
σίων τάχιστ' ἂν γένοιο τοιοῦτος, οἷον ὑπεθέμεθα δεῖν εἶ-
ναι τὸν ὀρθῶς βασιλεύσοντα καὶ τὴν πόλιν ὡς χρὴ διοική-
4 σοντα. Μάλιστα δ' ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ παρακλη-
θείης, εἰ δεινὸν ἡγήσαιο τοὺς χείρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν
καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττειν· ὅσῳ
γὰρ ἂν ἐῤῥωμενεστέρως τὴν τῶν ἄλλων ἄνοιαν ἀτιμάσῃς,
τοσούτῳ μᾶλλον τὴν σεαυτοῦ διάνοιαν ἀσκήσεις.
5 Ἄρχεσθαι μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλοντάς τι τῶν
δεόντων ποιήσειν, πρὸς δὲ τούτοις φιλάνθρωπον εἶναι δεῖ
καὶ φιλόπολιν· οὔτε γὰρ ἵππων οὔτε κυνῶν οὔτ' ἀνδρῶν οὔτ'
ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἷόν τε καλῶς ἄρχειν, ἢν μὴ
τις χαίρῃ τούτοις ὧν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν.
Μελέτω σοι τοῦ πλήθους, καὶ περὶ παντὸς ποιοῦ κεχα-
18
6 ρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν, "γιγνώσκων ὅτι καὶ τῶν ὀλιγαρ-
χιῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν αὗται πλεῖστον χρόνον
διαμένουσιν, αἵτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος θεραπεύωσιν.
καλῶς δὲ δημαγωγήσεις, ἐὰν μήθ' ὑβρίζειν τὸν ὄχλον
ἐᾷς μήθ' ὑβριζόμενον περιορᾷς, ἀλλὰ σκοπῇς ὅπως οἱ
βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἕξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν
ἀδικήσονται· ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγιστα
7 χρηστῆς πολιτείας ἐστίν. Τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν
ἐπιτηδευμάτων κίνει καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθε-
στῶτα, καὶ μάλιστα μὲν εὑρετὴς γίγνου τῶν βελτίστων,
εἰ δὲ μή, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὀρθῶς ἔχοντα.
Ζήτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας
καὶ σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογουμένους, πρὸς δὲ τούτοις οἵ-
τινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας τὰς δὲ δια-
λύσεις ὡς οἷόν τε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιοῦσι· ταῦ-

v. 1. σαυτὸν ς. ἐλασσόνων ς. 2. μειζόνων] μεγίστων mg Γ. ἀνταγωνιστὴν ς. 14, 4. ἄγνοιαν Γ et (Antidos. § 78.) Δ. 5. σεαυτοῦ] αὑτοῦ ΓΔ. 15, 1. τῶν δεόντων ποιήσειν ΓΔ: ποιήσειν τῶν δεόντων ς. 4. ἢν] ἂν ΓΔ. 16, 3. θεραπεύσωσι ς. 4. μήτε τὸν ὄχλον ὑβρίζειν ς. 7. ἀδικηθήσονται ς. 17, 4. ὀρθῶς ΓΔ: καλῶς ς. 8. ποιοῦσιν ΓΔ: ποιήσουσι ς.

τα γὰρ ἅπαντα προσεῖναι δεῖ τοῖς καλῶς κειμένοις νό-
18 μοις. Τὰς μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας,
τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγωσι,
πρὸς δὲ τὰς προθυμότερον ἔχωσιν. Τὰς κρίσεις ποιοῦ περὶ
ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι, μὴ πρὸς χάριν μηδ'
ἐναντίας ἀλλήλαις, ἀλλ' ἀεὶ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν
γίγνωσκε· καὶ γὰρ πρέπει καὶ συμφέρει τὴν τῶν βασι-
λέων γνώμην ἀκινήτως ἔχειν περὶ τῶν δικαίων, ὥσπερ
19 τοὺς νόμους τοὺς καλῶς κειμένους. Οἴκει τὴν πόλιν
ὁμοίως ὥσπερ τὸν πατρῷον οἶκον, ταῖς μὲν κατασκευαῖς
λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἵν'
εὐδοκιμῇς ἅμα καὶ διαρκῇς. Τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπι-
δείκνυσο μηδ' ἐν μιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθὺς ἀφα-
νιζομένων, ἀλλ' ἔν τε τοῖς προειρημένοις καὶ τῷ κάλλει
τῶν κτημάτων καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ
τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παραμενεῖ, καὶ
τοῖς ἐπιγιγνομένοις πλείονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων κα-
20 ταλείψεις. Τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποίει μὲν ὡς οἱ πρό-
γονοι κατέδειξαν, ἡγοῦ δὲ θῦμα τοῦτο κάλλιστον εἶναι
καὶ θεραπείαν μεγίστην, ἐὰν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιό-
τατον σαυτὸν παρέχῃς· μᾶλλον γὰρ ἐλπὶς τοὺς τοιού-
19 τους ἢ τοὺς ἱερεῖα πολλὰ καταβάλλοντας πράξειν τι
παρὰ τῶν θεῶν ἀγαθόν. Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς τῶν
φίλων τοὺς οἰκειοτάτους, ταῖς δὲ ἀληθείαις αὐταῖς τοὺς
21 εὐνουστάτους. Φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἡγοῦ τοῦ σώμα-
τος εἶναι τήν τε τῶν φίλων ἀρετὴν καὶ τὴν τῶν πολιτῶν
εὔνοιαν καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ
κτᾶσθαι καὶ σώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστ' ἄν τις δύ-
ναιτο. Κήδου τῶν οἴκων τῶν πολιτικῶν, καὶ νόμιζε

v. 1. νόμοις om pr Γ. 18, 3. προθύμως ς. 5. περί γε τῶν ς. 7. ἀμετακινήτως ς. 19, 1. οἴκει Γ: διοίκει ς; Δ enim § 19. om. 4. ἐνδείκνυσο ἐν μηδεμιᾷ ς. 20, 1. τὰ πρὸς] τὰ μὲν πρὸς ΓΔ: τὰ περὶ ς. 2. δὲ om pr Γ. τοῦτο εἶναι θῦμα κάλλιστον ς. 3. ἐὰν] ἂν ΓΔ. 4. σεαυτὸν ς. 6. Τίμα — ἐστὶ om Δ. 7. φίλων Γ: τιμῶν ς. ἀληθείαις αὐταῖς Γ: ἀληθεστάταις ς. 21, 4. διασώζειν ς. 5. πολιτικῶν Γ: ἰδιωτῶν ς. καὶ post νόμιζε add Γ.

καὶ τοὺς δαπανῶντας ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σὰ πλείω ποιεῖν· ἅπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν οἰκεῖα τῶν καλῶς βασιλευόντων ἐστί.
22 Διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν, ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὅρκους. Ἅπασι μὲν τοῖς ξένοις ἀσφαλῆ τὴν πόλιν πάρεχε καὶ πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμον, περὶ πλείστου δὲ ποιοῦ τῶν ἀφικνουμένων μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς ἄγοντας, ἀλλὰ τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἀξιοῦντας· τιμῶν γὰρ τοὺς τοιούτους μᾶλλον παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐ-
23 δοκιμήσεις. Τοὺς πολλοὺς φόβους ἐξαίρει τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ βούλου περιδεεῖς εἶναι τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας· ὅπως γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σαυτὸν διαθῇς, οὕτω καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἕξεις. Ποίει μὲν μηδὲν μετ' ὀργῆς, δόκει δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅταν σοι καιρὸς ᾖ. Δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδέν σε λανθάνειν τῶν γιγνομένων, πρᾶος δὲ τῷ τὰς τιμωρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἁμαρτανο-
24 μένων. Ἀρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι μηδὲ τῷ σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ τῷ πάντας ἡττᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας καὶ νομίζειν ὑπὲρ τῆς αὑτῶν σωτηρίας ἄμεινον ἑαυτῶν σὲ βουλεύεσθαι. Πολεμικὸς μὲν ἴσθι ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικὸς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν. Οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἥττους, ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς
25 σεαυτὸν ἀξιώσειας. Φιλονείκει μὴ περὶ πάντων, ἀλλὰ περὶ ὧν ἂν κρατήσαντί σοι μέλλῃ συνοίσειν. Φαύλους ἡγοῦ μὴ τοὺς συμφερόντως ἡττωμένους, ἀλλὰ τοὺς μετὰ βλάβης περιγιγνομένους. Μεγαλόφρονας νόμιζε μὴ

v. 1. δαπανῶντας Γ: δαπανωμένους ς; δαπανωμένους ἀπὸ τῶν ἰδίων mg Γ. 22, 2. ἢ] μᾶλλον ἢ Δ. 22, 3. Ἅπασι — ἁμαρτανομένων om Δ. 23, 1. πολλοὺς add Γ. ἐξαίρει Γ: ἐξαιροῦ ς. 2. περιδεεῖς — τοὺς — ἀδικοῦντας Γ; περιδεὴς — τοῖς — ἀδικοῦσιν ς. 3. σαυτὸν Γ: σεαυτὸν ς. 24, 3. τῆς αὑτῶν σωτηρίας ἄμεινον ἑαυτῶν σε ΓΔ: τῆς ἑαυτῶν σ. ἄ. σε ς. 4. μὲν ἴσθι ΓΔ: γίγνου ς. 7. ὥσπερ — ἐπιχειρῶσι om Δ. 25, 1. σεαυτὸν] ἑαυτὸν Γ. πάντων Γ: ἁπάντων ς. 2. μέλλῃ] μέλλοι, omisso antea ἄν, Γ. 4. post μεγαλόφρονας cum Γ omisi εἶναι.

τοὺς μείζω περιβαλλομένους ὧν οἷοί τ᾿ εἰσι κατασχεῖν,
ἀλλὰ τοὺς καλῶν μὲν ἐφιεμένους, ἐξεργάζεσθαι δὲ δυ-
26 ναμένους οἷς ἂν ἐπιχειρῶσιν. Ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην
ἀρχὴν κτησαμένους, ἀλλὰ τοὺς ἄριστα τῇ παρούσῃ χρη-
σαμένους, καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσειν οὐκ ἐὰν
πάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύνων καὶ κα-
κίας ἄρξῃς, ἀλλ᾿ ἐὰν τοιοῦτος ὢν οἷον χρὴ καὶ πράτ-
των ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι μετρίων ἐπιθυμῇς καὶ μηδενὸς
27 τούτων ἀτυχῇς. Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομέ-
νους, ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας, μηδὲ μεθ᾿
ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις, ἀλλὰ μεθ᾿ ὧν ἄριστα τὴν πό-
λιν διοικήσεις. Ἀκριβεῖς ποιοῦ τὰς δοκιμασίας τῶν
συνόντων, εἰδὼς ὅτι πάντες οἱ μή σοι πλησιάσαντες
ὅμοιόν σε τοῖς χρωμένοις εἶναι νομιοῦσιν. Τοιούτους ἐφί-
στη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιγνομένοις, ὡς αὐ-
28 τὸς τὰς αἰτίας ἕξων ὧν ἂν ἐκεῖνοι πράξωσιν. Πιστοὺς ἡγοῦ
μὴ τοὺς ἅπαν ὅ τι ἂν λέγῃς ἢ ποιῇς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ
τοὺς τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας. Δίδου παῤῥησίαν
τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἵνα περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῇς, ἔχῃς τοὺς
συνδοκιμάσοντας. Διόρα καὶ τοὺς τέχνῃ κολακεύοντας
καὶ τοὺς μετ᾿ εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πο-
νηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν. Ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς
περὶ ἀλλήλων, καὶ πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τούς τε λέγον-
29 τας, ὁποῖοί τινές εἰσι, καὶ περὶ ὧν ἂν λέγωσιν. Ταῖς
αὐταῖς κόλαζε ζημίαις τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας,
αἷσπερ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας. Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν
ἧττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦθ᾿ ἡγοῦ βασιλικώτατον,
ἐὰν μηδεμιᾷ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῇς τῶν
ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν. Μηδεμίαν συνουσίαν

v. 2. καλῶν Γ: μετρίων ς. 26, 3. καὶ νόμιζε — ἀτυχῇς om Δ. 4. πάντων Γ: ἁπάντων ς. καὶ κακίας add Γ. 5. ἄρξῃς Γ: ἄρχῃς ς. ἐὰν] ἂν Γ. 27, 1. ἀτυχῇς Γ: ἀπορῇς ς. 4. ἀκριβεῖς — πράξωσιν om Δ. 5. πλησιάσαντες Γ: πλησιάζοντες ς. 6. εἶναι add Γ. 28, 2. πᾶν ς. 7. ἄκουε — λέγωσιν om Δ. 8. τε add Γ. 29, 3. αἷσπερ ἂν τοὺς ς. σεαυτοῦ ς. 4. ἢ ΓΔ: ἢ καὶ ς. 5. ἐὰν] ἂν ΓΔ.

εἰκῇ προσδέχου μηδ᾽ ἀλογίστως, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς ἔθιζε σαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὧν αὐτός τ᾽ ἐπιδώ-
30σεις καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων εἶναι δόξεις. Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἃ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν. Νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ δέους γιγνομένας, ἀλλ᾽ ὅταν αὐτοὶ παρ᾽ αὐτοῖς ὄντες μᾶλλόν σου τὴν γνώμην ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσιν. Λάνθανε μέν, ἢν ἐπί τῳ σοι συμβῇ τῶν φαύλων χαίρειν, ἐνδείκνυσο δὲ
31περὶ τὰ μέγιστα σπουδάζων. Μὴ τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν, τοὺς δὲ βασιλέας ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γιγνώσκων ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσιν. Σημεῖον ἔστω σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἐὰν τοὺς ἀρχομένους ὁρᾷς εὐπορωτέρους καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν.
32Περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δ᾽ ἀθάνατος, καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητά, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητή, καὶ τὰ μὲν καὶ φαύλοις παραγίγνεται, τὴν δ᾽ οὐχ οἷόν τε ἀλλ᾽ ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσασθαι. Τρύφα μὲν ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα κόσμοις, καρτέρει δὲ ὡς χρὴ τοὺς βασιλεύοντας ἐν τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν, ἵν᾽ οἱ μὲν ὁρῶντες διὰ τὴν ὄψιν ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν, οἱ δὲ συνόντες διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ῥώμην τὴν αὐτὴν ἐκείνοις γνώμην
33ἔχωσιν. Ἐπισκόπει τοὺς λόγους ἀεὶ τοὺς σαυτοῦ καὶ τὰς πράξεις, ἵν᾽ ὡς ἐλαχίστοις ἁμαρτήμασι περιπίπτῃς. Κράτιστον μὲν τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχά-

v. 2. σαυτὸν ΓΔ: σεαυτὸν ς. χαίρειν] διατελεῖν mg Γ et γρ Δ. 30, 4. Νόμιζε — σπουδάζων om Δ. 8. ἢν Γ: ἐὰν ς. 31, 2. βασιλεῖς ΓΔ. 3. σαυτοῦ ΓΔ: σεαυτοῦ ς. 6. ἐὰν] ἂν ΓΔ. 7. σὴν ἐπιμέλειαν om pr Γ. 32, 4. καὶ φαύλοις ΓΔ: καὶ τοῖς φαύλοις ς. 6. Τρύφα — § 35. ποιήσει om Δ. 7. βασιλεύοντας Γ: βασιλέας ς. 33, 2. ἐλαχίστοις ἁμαρτήμασι Γ: ἐλαχίστοις τοῖς ἁμαρτήμασι ς. 3. μὲν] μὲν γὰρ Γ.

νειν, ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν, ἐλλείπειν αἱροῦ καὶ μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριότητες μᾶλλον ἐν ταῖς
34 ἐνδείαις ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς ἔνεισιν. Ἀστεῖος εἶναι πειρῶ καὶ σεμνός· τὸ μὲν γὰρ τῇ τυραννίδι πρέπει, τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἁρμάττει. χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων ἐστὶ τῶν προσταγμάτων· εὑρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μὲν σεμνυνομένους ψυχροὺς ὄντας, τοὺς δὲ βουλομένους ἀστείους εἶναι ταπεινοὺς φαινομένους. δεῖ δὲ χρῆσθαι μὲν ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις, τὴν δὲ συμ-
35 φορὰν τὴν ἑκατέρᾳ προσοῦσαν διαφεύγειν. Ὅ τι ἂν ἀκριβῶσαι βουληθῇς ὧν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασιλέας, ἐμπειρίᾳ μέτιθι καὶ φιλοσοφίᾳ· τὸ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν τὰς ὁδούς σοι δείξει, τὸ δὲ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων γυμνάζεσθαι δύνασθαί σε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι ποιήσει. Θεώρει τὰ γιγνόμενα καὶ τὰ συμπίπτοντα καὶ τοῖς ἰδιώταις καὶ τοῖς τυράννοις· ἐὰν γὰρ τὰ παρεληλυθότα μνημονεύῃς, ἄμεινον περὶ τῶν μελλόντων
36 βουλεύσει. Δεινὸν ἡγοῦ τῶν μὲν ἰδιωτῶν τινὰς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἵνα τελευτήσαντες ἐπαινεθῶσι, τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολμᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, ἐξ ὧν ζῶντες εὐδοκιμήσουσιν. Βούλου τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος καταλιπεῖν. Μάλιστα μὲν πειρῶ τὴν ἀσφάλειαν καὶ σαυτῷ καὶ τῇ πόλει διαφυλάττειν· ἐὰν δ' ἀναγκασθῇς κινδυνεύειν,
37 αἱροῦ καλῶς τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχρῶς. Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις μέμνησο τῆς βασιλείας, καὶ φρόντιζε ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης πράξεις. Μὴ περιίδῃς τὴν σαυτοῦ φύσιν ἅπασαν ἅμα διαλυθεῖσαν·

34, 1. ἔνεισιν Γ: ἰσχύουσιν ϛ. 4. ἐστὶ τῶν προσταγμάτων Γ: ἐστὶ πραγμάτων ϛ. 35, 1. ἑκατέρᾳ Γ: ἑκατέραις ϛ. 2. ἀκριβῶσαι βουληθῇς Γ: ἀκριβῶς εἰδέναι βούλει ϛ. βασιλεῖς Γ. 3. μετατίθει Γ. 7. τυράννοις] τυράννοις ὑπ' αὐτῶν Γ. ἐὰν] ἂν Γ. 8. περὶ Γ: καὶ περὶ ϛ. 36, 1. τινὰς ἐθέλειν ΓΔ: ἐθέλειν τινὰς ϛ. 2. βασιλεῖς G. 6. καὶ σαυτῷ ΓΔ: σεαυτῷ ϛ. 7. ἐὰν ΓΔ: ἢν ϛ.
37, 2. πᾶσι ΓΔ: ἅπασι ϛ. 3. πράξεις ΓΔ: ποιήσεις ϛ. 4. ἅπασαν ἅμα ΓΔ: ἅμα πᾶσαν ϛ.

ἀλλ᾽ ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος ἔτυχες, πειρῶ τῆς ψυ-
38 χῆς ἀθάνατον τὴν γνώμην καταλιπεῖν. Μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθισθῇς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν. Ἅττ᾽ ἄν σοι λογιζομένῳ φαίνηται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει. Ὧν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις. Ἃ τοῖς αὑτοῦ παισὶν ἂν συμβουλεύσειας τούτοις αὐτὸς ἐμμένειν ἀξίου. Χρῶ
39 τοῖς εἰρημένοις ἢ ζήτει βελτίω τούτων. Σοφοὺς νόμιζε μὴ τοὺς ἀκριβῶς περὶ μικρῶν ἐρίζοντας, ἀλλὰ τοὺς εὖ περὶ τῶν μεγίστων λέγοντας, μηδὲ τοὺς τοῖς μὲν ἄλλοις εὐδαιμονίαν ὑπισχνουμένους, αὐτοὺς δ᾽ ἐν πολλαῖς ἀπορίαις ὄντας, ἀλλὰ τοὺς μέτρια μὲν περὶ αὑτῶν λέγοντας, ὁμιλεῖν δὲ καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ἀνθρώποις δυναμένους, καὶ μὴ διαταραττομένους ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως καὶ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἐπισταμένους.

40 Καὶ μὴ θαύμαζε, εἰ πολλὰ τῶν λεγομένων ἐστὶν ἃ καὶ σὺ γιγνώσκεις· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο παρέλαθεν, ἀλλ᾽ ἠπιστάμην ὅτι τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος καὶ τῶν
13 ἄλλων καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ μέν τι τούτων εἰρήκασιν, οἱ δ᾽ ἀκηκόασιν, οἱ δ᾽ ἑτέρους ποιοῦντας ἑωράκασιν, οἱ δ᾽
41 αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτηδεύοντες. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς λόγοις χρὴ τοῖς περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ζητεῖν τὰς καινότητας, ἐν οἷς οὔτε παράδοξον οὔτ᾽ ἄπιστον οὔτ᾽ ἔξω τῶν νομιζομένων οὐδὲν ἔξεστιν εἰπεῖν, ἀλλ᾽ ἡγεῖσθαι τοῦτον χαριέστατον, ὃς ἂν τῶν διεσπαρμένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων διανοίαις ἀθροῖσαι τὰ πλεῖστα δυνηθῇ καὶ
42 φράσαι κάλλιστα περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ κἀκεῖνό μοι πρόδηλον ἦν, ὅτι τὰ συμβουλεύοντα καὶ τῶν ποιημάτων καὶ

v. 1. θνητοῦ Γ: θνητοῦ μὲν ς. malim θνητοῦ τοῦ. quae post ἔτυχες ς adduntur, ἀθανάτου δὲ ψυχῆς, om ΓΔ. 38, 1. τὴν add ΓΔ. 5. τοῖς αὑτοῦ παισὶν ΓΔ: τοῖς παισὶ τοῖς ἑαυτοῦ ς. 6. χρῶ — τούτων] haec post μεγίστων λέγοντας ponit Δ. 40, 1. λεγομένων Γ: εἰρημένων ς. 2. παρέλαθεν Γ: διέλαθεν ς. 4. ἄλλων Γ: ἰδιωτῶν ς. 5. οἱ δ᾽ αὐτοὶ Γ: ἔνια δ᾽ αὐτοὶ ς. 41, 2. τοῖς περὶ] τούτοις Γ. 4. ἔξεστιν εἰπεῖν Γ: ἐστιν εὑρεῖν ς. 5. τοῦτον χαριέστατον Γ: τοῦτον εἶναι χαριέστατον ς.

τῶν συγγραμμάτων χρησιμώτατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὴν ἥδιστά γ' αὐτῶν ἀκούουσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ πρὸς τοὺς νουθετοῦντας· καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μέν, πλησιάζειν δὲ βούλονται τοῖς συνεξαμαρτάνουσιν

43 ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπουσιν. σημεῖον δ' ἄν τις ποιήσαιτο τὴν Ἡσιόδου καὶ Θεόγνιδος καὶ Φωκυλίδου ποίησιν· καὶ γὰρ τούτους φασὶ μὲν ἀρίστους γεγενῆσθαι συμβούλους τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες αἱροῦνται συνδιατρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις

44 μᾶλλον ἢ ταῖς ἐκείνων ὑποθήκαις. ἔτι δ' εἴ τις ἐκλέξειε τῶν προεχόντων ποιητῶν τὰς καλουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι μάλιστ' ἐσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας διατεθεῖεν· ἥδιον γὰρ ἂν κωμῳδίας τῆς φαυλοτάτης ἢ τῶν οὕτω τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσαιεν. καὶ

45 τί δεῖ καθ' ἓν ἕκαστον λέγοντα διατρίβειν; ὅλως γὰρ εἰ θέλοιμεν σκοπεῖν τὰς φύσεις τὰς τῶν ἀνθρώπων, εὑρήσομεν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν οὔτε τῶν σιτίων χαίροντας τοῖς ὑγιεινοτάτοις οὔτε τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καλλίστοις οὔτε τῶν πραγμάτων τοῖς βελτίστοις οὔτε τῶν μαθημάτων τοῖς ὠφελιμωτάτοις, ἀλλὰ παντάπασιν ἐναντίας τῷ συμφέροντι τὰς ἡδονὰς ἔχοντας, καὶ δοκοῦντας καρτερικοὺς καὶ φιλοπόνους εἶναι τοὺς τῶν δεόντων

46 τι ποιοῦντας· ὥστε πῶς ἄν τις τοῖς τοιούτοις ἢ παραινῶν ἢ διδάσκων ἢ χρήσιμόν τι λέγων ἀρέσειεν; οἳ πρὸς τοῖς εἰρημένοις φθονοῦσι μὲν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἁπλοῦς δ'

24" ἡγοῦνται τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οὕτω δὲ τὰς ἀληθείας τῶν πραγμάτων φεύγουσιν, ὥστ' οὐδὲ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἴσασιν, ἀλλὰ λυποῦνται μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζόμενοι,

v. 2. ἀλλὰ πεπόνθασιν Γ: ἀλλὰ ταὐτὸ πεπόνθασιν ς. 3. ἐπαινοῦσι — συνεξαμαρτάνουσιν Γ: ἐπαινοῦσι μὲν ἅπαντες, πλησιάζειν δὲ οὐ βούλονται ἀλλὰ μᾶλλον αἱροῦνται συνεῖναι τοῖς ἐξαμαρτάνουσιν ς.
43, 3. γεγενῆσθαι συμβούλους Γ: συμβούλους γεγενῆσθαι ς.
44, 1. ἐκλέξειε τῶν Γ: ἐκλέξειε καὶ τῶν ς. 3. ἐσπούδασαν] ἐσπουσαν Γ. 45, 2. θέλοιμεν Γ: ἐθέλοιμεν ς. τὰς ante τῶν add Γ.
6. μαθημάτων] θρεμμάτων Γ. 8. καὶ φιλοπόνους εἶναι Γ: εἶναι καὶ φιλοπόνους ς. 46, 3. εἰρημένοις φθονοῦσι Γ: εἰρημένοις λόγοις φθονοῦσι ς.

χαίρουσι δὲ περὶ τῶν ἀλλοτρίων διαλεγόμενοι, βούλοιντο δ' ἂν τῷ σώματι κακοπαθῆσαι μᾶλλον ἢ τῇ ψυχῇ πο-
47 νῆσαι καὶ σκέψασθαι περί τινος τῶν ἀναγκαίων. εὕροι δ' ἄν τις αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνουσίαις ἢ λοιδοροῦντας ἢ λοιδορουμένους, ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις οὐ βουλευομένους ἀλλ' εὐχομένους. λέγω δ' οὐ καθ' ἁπάντων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς εἰρημένοις ὄντων.
48 Ἐκεῖνο δ' οὖν φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν ἢ γράφειν τι κεχαρισμένον τοῖς πολλοῖς μὴ τοὺς ὠφελιμωτάτους τῶν λόγων ζητεῖν, ἀλλὰ τοὺς μυθωδεστάτους· ἀκούοντες μὲν γὰρ τῶν τοιούτων χαίρουσι, θεωροῦντες δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἁμίλλας. διὸ καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν καὶ τοὺς πρώτους εὑρόντας τραγῳδίαν ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι κατιδόντες τὴν φύσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις κατεχρήσαντο πρὸς τὴν
49 ποίησιν. ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους τοὺς τῶν ἡμιθέων ἐμυθολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις κατέστησαν, ὥστε μὴ μόνον ἀκουστοὺς ἡμῖν ἀλλὰ καὶ θεατοὺς γενέσθαι. τοιούτων οὖν παραδειγμάτων ὑπαρχόντων, δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκροωμένους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νουθετεῖν καὶ συμβουλεύειν ἀφεκτέον, τὰ δὲ τοιαῦτα λεκτέον οἷς ὁρῶσι τοὺς ὄχλους μάλιστα χαίροντας.

50 Ταῦτα δὲ διῆλθον ἡγούμενος σὲ δεῖν, τὸν οὐχ ἕνα τῶν πολλῶν ἀλλὰ πολλῶν βασιλεύοντα, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων μηδὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας τῶν ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς κρίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν χρησίμων αὐτοὺς
51 δοκιμάζειν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῶν γυμνασίων

47, 3. prius ἢ add Γ. 4. δ' οὐ καθ' ἁπάντων Γ: δὲ ταῦτα οὐ κατὰ πάντων ς. 48, 5. ἁμίλλας Γ: ἁμίλλας ἄχθονται ς. Coraes ἁμίλλας ψυχαγωγοῦνται. 49, 2. τοὺς ante τῶν add Γ. 4. γενέσθαι Γ: γεγενῆσθαι ς. 7. τὰ δὲ τοιαῦτα λεκτέον Γ: ἐκεῖνα δὲ γραπτέον καὶ λεκτέον ς. 8. μάλιστα add Γ. 50, 1. τὸν add Γ. 2. βασιλεύοντα Γ: ὄντα τύραννον ς. 5. κρίνειν Γ: ἀνακρίνειν ς. τῶν πράξεων om Γ. 51, 1. μὲν add Γ.

τῶν τῆς ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, καί φασιν οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων οἱ δὲ διὰ τῶν πολιτικῶν οἱ δὲ δι᾽ ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἔσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας, ἐκεῖνο δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον ἐξ ἑκάστου
52 τούτων φαίνεσθαι βουλεύεσθαι δυνάμενον. χρὴ τοίνυν ἀφέμενον τῶν ἀμφισβητουμένων ἐπὶ τοῦ συνομολογουμένου λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν συμβουλεύοντας, εἰ δὲ μή, καὶ καθ᾽ ὅλων τῶν πραγμάτων λέγοντας. καὶ τοὺς μὲν μηδὲν γιγνώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκίμαζε (δῆλον γὰρ ὡς ὁ μηδὲν ὢν αὐτὸς χρήσιμος οὐδ᾽ ἂν ἄλλον φρό-
53 νιμον ποιήσειεν), τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὁρᾶν πλέον τι τῶν ἄλλων περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεράπευε, γιγνώσκων ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἁπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν. ἡγοῦ δὲ τούτους μεγίστην σοι ποιεῖν τὴν βασιλείαν, οἵ τινες ἂν τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλεῖστ᾽ ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν.

54 Ἐγὼ μὲν οὖν ἅ τε γιγνώσκω παρήνεκα, καὶ τιμῶ σε τούτοις οἷς τυγχάνω δυνάμενος· βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ τὰς εἰθισμένας ἄγειν σοι δωρεάς, ἃ ὑμεῖς πολὺ πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων ἢ παρὰ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἷς κἂν σφόδρα χρῇ καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλείπῃς, οὐ κατατρίψεις, ἀλλὰ καὶ πλείονος ἀξίας ποιήσεις.

v. 2. ὄντες Γ: διατρίβοντες ς. 52, 1. φαίνεσθαι βουλεύεσθαι Γ: γενέσθαι συμβουλεύεσθαι ς. 2. ἐπὶ τὸ ὁμολογούμενον ἐλθόντα λαμβ. ς. 4. θεωρεῖν τοὺς συμβουλεύοντας ς. καὶ καθ᾽ ὅλων Γ: vulgo τοὺς καθόλου vel cum Coraë τοὺς καθόλου περί. 5. μὲν add Γ. 6. ἀποδοκιμάζειν ς. 7. αὐτῷ ς. 53, 4. τῶν add Γ. 5. σοι μεγίστην ποιήσειν ς. 54, 1. παρήνεσα ς. 5. παρὰ post ἢ add Γ. 6. κἂν σφόδρα χρῇ Γ: ἐὰν σφόδρα χρήσῃ ς. διαλείπῃς Γ: διαλίπῃς ς. 7. ἀξίας ποιήσεις Γ: ἀξίας αὐτὰς ποιήσεις ς. subscribit Γ πρὸς νικοκλέα περὶ βασιλείας ὑποθῆκαι. θεόδωρος ἅμα εὐσταθίῳ.

3.
ΝΙΚΟΚΛΗΣ Η ΚΥΠΡΙΟΙ.

26 Εἰσί τινες οἳ δυσκόλως ἔχουσι πρὸς τοὺς λόγους καὶ
διαμέμφονται τοὺς φιλοσοφοῦντας, καί φασιν αὐτοὺς
οὐκ ἀρετῆς ἀλλὰ πλεονεξίας ἕνεκα ποιεῖσθαι τὰς τοιαύ-
τας διατριβάς. ἡδέως ἂν οὖν πυθοίμην τῶν οὕτω διακει-
μένων, διὰ τί τοὺς μὲν εὖ λέγειν ἐπιθυμοῦντας ψέγουσι,
τοὺς δ' ὀρθῶς πράττειν βουλομένους ἐπαινοῦσιν· εἰ γὰρ
αἱ πλεονεξίαι λυποῦσιν αὐτούς, πλείους καὶ μείζους ἐκ
2 τῶν ἔργων ἢ τῶν λόγων εὑρήσομεν γιγνομένας. ἔπειτα
κἀκεῖνο ἄτοπον εἰ λέληθεν αὐτούς, ὅτι τὰ περὶ τοὺς θεοὺς
εὐσεβοῦμεν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦμεν καὶ τὰς ἄλλας
ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν οὐχ ἵνα τῶν ἄλλων ἔλαττον ἔχω-
μεν, ἀλλ' ὅπως ἂν ὡς μετὰ πλείστων ἀγαθῶν τὸν βίον
διάγωμεν. ὥστ' οὐ κατηγορητέον τῶν πραγμάτων τού-
των ἐστί, δι' ὧν ἄν τις μετ' ἀρετῆς πλεονεκτήσειεν, ἀλλὰ
τῶν ἀνθρώπων τῶν περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτανόντων ἢ
τοῖς λόγοις ἐξαπατώντων καὶ μὴ δικαίως χρωμένων αὐ-
3 τοῖς. Θαυμάζω δὲ τῶν ταύτην τὴν γνώμην ἐχόντων,
ὅπως οὐ καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ῥώμην καὶ τὴν ἀνδρίαν
κακῶς λέγουσιν. εἴπερ γὰρ διὰ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας
καὶ τοὺς ψευδομένους πρὸς τοὺς λόγους χαλεπῶς ἔχου-
σι, προσήκει καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς αὐτοὺς ἐπιτιμᾶν·
φανήσονται γάρ τινες καὶ τῶν ταῦτα κεκτημένων ἐξα-
μαρτάνοντες καὶ πολλοὺς διὰ τούτων κακῶς ποιοῦντες.
4 ἀλλὰ γὰρ οὐ δίκαιον, οὔτ' εἴ τινες τοὺς ἀπαντῶντας
τύπτουσι, τῆς ῥώμης κατηγορεῖν, οὔτε διὰ τοὺς ἀπο-
κτείνοντας οὓς οὐ δεῖ τὴν ἀνδρίαν λοιδορεῖν, οὔθ' ὅλως τὴν
τῶν ἀνθρώπων πονηρίαν ἐπὶ τὰ πράγματα μεταφέρειν,
ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους ψέγειν, ὅσοι τοῖς ἀγαθοῖς κακῶς
χρῶνται καὶ τοῖς ὠφελεῖν δυναμένοις τούτοις βλάπτειν

Tit. ΝΙΚΟΚΛΗΣ Η ΚΥΠΡΙΟΙ Γ: Νικοκλῆς ἢ συμβουλευτικός ς. § 2, 6. τούτων τῶν πραγμάτων ς. 7. δι'] μεθ' Γ. 4, 2. τύπτοιεν ς. ἀποκτιννύντας ς.

5τοὺς συμπολιτευομένους ἐπιχειροῦσι. νῦν δ' ἀμελήσαντες
τοῦτον τὸν τρόπον περὶ ἑκάστου διορίζεσθαι πρὸς ἅπαντας
τοὺς λόγους δυσκόλως διάκεινται, καὶ τοσοῦτον διημαρ-
τήκασιν ὥστ' οὐκ αἴσθονται τοιούτῳ πράγματι δυσμε-
νῶς ἔχοντες, ὃ πάντων τῶν ἐνόντων ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων
φύσει πλείστων ἀγαθῶν αἴτιόν ἐστι. τοῖς μὲν γὰρ ἄλ-
λοις οἷς ἔχομεν οὐδὲν τῶν ἄλλων ζώων διαφέρομεν, ἀλλὰ
πολλῶν καὶ τῷ τάχει καὶ τῇ ῥώμῃ καὶ ταῖς ἄλλαις
6εὐπορίαις καταδεέστεροι τυγχάνομεν ὄντες· ἐγγενομένου
δ' ἡμῖν τοῦ πείθειν ἀλλήλους καὶ δηλοῦν πρὸς ἡμᾶς αὐ-
τοὺς περὶ ὧν ἂν βουληθῶμεν, οὐ μόνον τοῦ θηριωδῶς ζῆν
ἀπηλλάγημεν, ἀλλὰ καὶ συνελθόντες πόλεις ᾠκίσαμεν
καὶ νόμους ἐθέμεθα καὶ τέχνας εὕρομεν, καὶ σχεδὸν ἅ-
παντα τὰ δι' ἡμῶν μεμηχανημένα λόγος ἡμῖν ἐστὶν ὁ
7συγκατασκευάσας. οὗτος γὰρ περὶ τῶν δικαίων καὶ
τῶν ἀδίκων καὶ τῶν αἰσχρῶν καὶ τῶν καλῶν ἐνομοθέτη-
28σεν· ὧν μὴ διαταχθέντων οὐκ ἂν οἷοί τ' ἦμεν οἰκεῖν μετ'
ἀλλήλων. τούτῳ καὶ τοὺς κακοὺς ἐξελέγχομεν καὶ τοὺς
ἀγαθοὺς ἐγκωμιάζομεν. διὰ τούτου τούς τε ἀνοήτους
παιδεύομεν καὶ τοὺς φρονίμους δοκιμάζομεν· τὸ γὰρ λέ-
γειν ὡς δεῖ τοῦ φρονεῖν εὖ μέγιστον σημεῖον ποιούμεθα,
καὶ λόγος ἀληθὴς καὶ νόμιμος καὶ δίκαιος ψυχῆς ἀγα-
8θῆς καὶ πιστῆς εἴδωλόν ἐστιν. μετὰ τούτου καὶ περὶ τῶν
ἀμφισβητησίμων ἀγωνιζόμεθα καὶ περὶ τῶν ἀγνοουμένων
σκοπούμεθα· ταῖς γὰρ πίστεσιν αἷς τοὺς ἄλλους λέ-
γοντες πείθομεν, ταῖς αὐταῖς ταύταις βουλευόμενοι χρώ-
μεθα, καὶ ῥητορικοὺς μὲν καλοῦμεν τοὺς ἐν τῷ πλήθει
δυναμένους λέγειν, εὐβούλους δὲ νομίζομεν οἵτινες ἂν
αὐτοὶ πρὸς αὑτοὺς ἄριστα περὶ τῶν πραγμάτων δια-
9λεχθῶσιν. εἰ δὲ δεῖ συλλήβδην περὶ τῆς δυνάμεως ταύ-
της εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν φρονίμως πραττομένων εὑρήσομεν
ἀλόγως γιγνόμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν δια-

5, 4. αἰσθάνονται ς. 5. ὄντων ς. 8. πολλῷ ς. 7, 1. γὰρ καὶ περὶ ς. καὶ περὶ τῶν ἀδίκων ς. 8, 4. ταύταις καὶ περὶ τῶν ἄλλων βουλευόμενοι ς. 6. λέγειν δυναμένους ς.

νοημάτων ἁπάντων ἡγεμόνα λόγον ὄντα, καὶ μάλιστα χρωμένους αὐτῷ τοὺς πλεῖστον νοῦν ἔχοντας· ὥστε τοὺς τολμῶντας βλασφημεῖν περὶ τῶν παιδευόντων καὶ φιλοσοφούντων ὁμοίως ἄξιον μισεῖν ὥσπερ τοὺς εἰς τὰ τῶν θεῶν ἔδη ἐξαμαρτάνοντας.

10 Ἐγὼ δ' ἀποδέχομαι μὲν ἅπαντας τοὺς λόγους τοὺς καὶ κατὰ μικρὸν ἡμᾶς ὠφελεῖν δυναμένους, οὐ μὴν ἀλλὰ καλλίστους ἡγοῦμαι καὶ βασιλικωτάτους καὶ μάλιστα πρέποντας ἐμοὶ τοὺς περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν πολιτειῶν παραινοῦντας, καὶ τούτων αὐτῶν ὅσοι διδάσκουσι τούς τε δυναστεύοντας ὡς δεῖ τῷ πλήθει χρῆσθαι, καὶ τοὺς ἰδιώτας ὡς χρὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας διακεῖσθαι· διὰ γὰρ τούτων ὁρῶ τὰς πόλεις εὐδαιμονεστάτας καὶ
11 μεγίστας γιγνομένας. τὸν μὲν οὖν ἕτερον, ὡς χρὴ τυραννεῖν, Ἰσοκράτους ἠκούσατε, τὸν δ' ἐχόμενον, ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους, ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν, οὐχ ὡς ἐκεῖνον ὑπερβαλούμενος, ἀλλ' ὡς προσῆκόν μοι περὶ τούτων μάλιστα διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς. εἰ μὲν γὰρ ἐμοῦ μὴ δη-
29 λώσαντος ἃ βούλομαι ποιεῖν ὑμᾶς διαμάρτοιτε τῆς ἐμῆς γνώμης, οὐκ ἂν εἰκότως ὑμῖν ὀργιζοίμην· εἰ δὲ προειπόντος ἐμοῦ μηδὲν γίγνοιτο τούτων, δικαίως ἂν ἤδη τοῖς μὴ πειθομένοις μεμφοίμην.

12 Ἡγοῦμαι δ' οὕτως ἂν μάλιστα παρακαλέσαι καὶ προτρέψαι πρὸς τὸ μνημονεύειν ὑμᾶς τὰ ῥηθέντα καὶ πειθαρχεῖν αὐτοῖς, οὐκ εἰ περὶ τὸ συμβουλεύειν μόνον γενοίμην καὶ ταῦτ' ἀπαριθμήσας ἀπαλλαγείην, ἀλλ' εἰ προεπιδείξαιμι πρῶτον μὲν τὴν πολιτείαν τὴν παροῦσαν ὡς ἄξιόν ἐστιν ἀγαπᾶν οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὅτι πάντα τὸν χρόνον μετὰ ταύτης οἰκοῦμεν, ἀλλ' ὅτι βελ-
13 τίστη τῶν πολιτειῶν ἐστίν, ἔπειθ' ὡς ἐγὼ ταύτην ἔχω τὴν ἀρχὴν οὐ παρανόμως οὐδ' ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁσίως καὶ

v. 1. ἡγεμόνα τὸν λόγον ς. 5. ἔδη om Γ. 10, 1. πάντας ς. 8. διὰ γὰρ Γ: καὶ γὰρ διὰ ς. 11, 1. ἕτερον λόγον ὡς ς. 6. διαμαρτάνοιτε ς. 12, 4. προσεπιδείξαιμι ς. 7. ὅτι καὶ βελτίστη τῶν ἄλλων πολιτειῶν ς.

δικαίως καὶ διὰ τοὺς ἐξ ἀρχῆς προγόνους καὶ διὰ τὸν πατέρα καὶ δι' ἐμαυτόν. τούτων γὰρ προαποδειχθέντων τίς οὐκ αὐτὸς αὑτοῦ καταγνώσεται τὴν μεγίστην ζημίαν, ἐὰν μὴ πειθαρχῇ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ συμβουλευθεῖσι καὶ προσταχθεῖσιν;

14 Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν (ἐντεῦθεν γὰρ ὑποτιθέμενος ἠρξάμην) οἶμαι πᾶσι δοκεῖν δεινότατον μὲν εἶναι τὸ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς πονηρούς, δικαιότατον δὲ τὸ διωρίσθαι περὶ τούτων καὶ μὴ τοὺς ἀνομοίους τῶν ὁμοίων τυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ πράττειν καὶ
15 τιμᾶσθαι κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστους. αἱ μὲν τοίνυν ὀλιγαρχίαι καὶ δημοκρατίαι τὰς ἰσότητας τοῖς μετέχουσι τῶν πολιτειῶν ζητοῦσι, καὶ τοῦτο εὐδοκιμεῖ παρ' αὐταῖς, ἢν μηδὲν ἕτερος ἑτέρου δύνηται πλέον ἔχειν· ὃ τοῖς πονηροῖς συμφέρον ἐστίν· αἱ δὲ μοναρχίαι πλεῖστον μὲν νέμουσι τῷ βελτίστῳ, δεύτερον δὲ τῷ μετ' ἐκεῖνον, τρίτον δὲ καὶ τέταρτον τοῖς ἄλλοις κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. καὶ ταῦτ' εἰ μὴ πανταχοῦ καθέστηκεν, ἀλλὰ τό γε βούλημα
16 τῆς πολιτείας τοιοῦτόν ἐστιν. Καὶ μὲν δὴ διορᾶν καὶ τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς πράξεις ἅπαντες ἂν τὰς τυραννίδας μᾶλλον ὁμολογήσαιεν. καίτοι τίς οὐκ ἂν δέξαιτο τῶν εὖ φρονούντων τοιαύτης πολιτείας μετέ-
30 χειν ἐν ᾗ μὴ διαλήσει χρηστὸς ὤν, μᾶλλον ἢ φέρεσθαι μετὰ τοῦ πλήθους μὴ γιγνωσκόμενος ὁποῖός τίς ἐστιν; Ἀλλὰ μὴν καὶ πραοτέραν τοσούτῳ δικαίως ἂν αὐτὴν εἶναι κρίνοιμεν, ὅσῳπερ ῥᾷόν ἐστιν ἑνὸς ἀνδρὸς γνώμῃ προσέχειν τὸν νοῦν μᾶλλον ἢ πολλαῖς καὶ παντοδαπαῖς
17 διανοίαις ζητεῖν ἀρέσκειν. Ὅτι μὲν οὖν ἡδίων ἐστὶ καὶ πραοτέρα καὶ δικαιοτέρα, διὰ πλειόνων μὲν ἄν τις ἀποδείξειεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων συνιδεῖν ῥᾴδιόν ἐστι· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, ὅσον αἱ μοναρχίαι πρὸς τὸ βουλεύ-

v. 3. τίς Γ: οὐκ ἔστιν ὅστις ς. 4. ἐὰν] ἂν Γ. 15, 4. ἐὰν ς. 6. δευτέρῳ — τρίτῳ — τετάρτῳ καὶ τοῖς Γ. 16, 4. εὔξαιτο ς. 7. αὐτὴν εἶναι κρίνοιμεν Γ: vulgo αὐτὴν κρίνοιμεν vel cum Stobaeo αὐτὴν κρίναιμεν. 9. διανοίαις καὶ παντοδαπαῖς ς. 4. πρὸς τὸ βουλεύεσθαι καὶ πρᾶξαι Γ: καὶ πρὸς τὸ βουλεύσασθαι καὶ πρὸς τὸ πρᾶξαι ς.

εσθαι καὶ πρᾶξαί τι τῶν δεόντων διαφέρουσιν, οὕτως ἂν κάλλιστα θεωρήσαιμεν, εἰ τὰς μεγίστας τῶν πράξεων παρ' ἀλλήλας τιθέντες ἐξετάζειν ἐπιχειρήσαιμεν αὐτάς. οἱ μὲν τοίνυν κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τὰς ἀρχὰς εἰσιόντες πρότερον ἰδιῶται γίγνονται, πρὶν αἰσθέσθαι τι τῶν τῆς πόλεως καὶ λαβεῖν ἐμπειρίαν αὐτῶν· οἱ δ' ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιστατοῦντες, ἢν καὶ τὴν φύσιν καταδεεστέραν ἔχωσιν, ἀλλ' οὖν ταῖς γ' ἐμπειρίαις πολὺ τῶν ἄλλων προέχουσιν. ἔπειθ' οἱ μὲν πολλῶν καταμελοῦσιν, εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντες, οἱ δ' οὐδενὸς ὀλιγωροῦσιν, εἰδότες ὅτι πάντα δεῖ δι' αὐτῶν γίγνεσθαι. πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ ταῖς δημοκρατίαις διὰ τὰς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς φιλοτιμίας λυμαίνονται τοῖς κοινοῖς· οἱ δ' ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντες, οὐκ ἔχοντες ὅτῳ φθονήσουσι, πάντων, ὡς οἷόν τ' ἐστί, βέλτιστα πράττουσιν. ἔπειθ' οἱ μὲν ὑστερίζουσι τῶν πραγμάτων· τὸν μὲν γὰρ πλεῖστον χρόνον ἐπὶ τοῖς ἰδίοις διατρίβουσιν, ἐπειδὰν δ' εἰς τὰ συνέδρια συνέλθωσιν, πλεονάκις ἂν τις αὐτοὺς εὕροι διαφερομένους ἢ κοινῇ βουλευομένους· οἱ δ' οὔτε συνεδρίων οὔτε χρόνων αὐτοῖς ἀποδεδειγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἐπὶ ταῖς πράξεσιν ὄντες οὐκ ἀπολείπονται τῶν καιρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῷ δέοντι πράττουσιν. ἔτι δ' οἱ μὲν πρὸς ἀλλήλους δυσμενῶς ἔχουσι, καὶ βούλοιντ' ἂν καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἄρχοντας καὶ τοὺς ἐφ' αὐτοῖς ὡς κάκιστα διοικῆσαι τὴν πόλιν, ἵν' ὡς μεγίστην δόξαν αὐτοὶ λάβωσιν· οἱ δὲ διὰ παντὸς τοῦ βίου κύριοι τῶν πραγμάτων ὄντες εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον καὶ τὰς εὐνοίας ἔχουσιν. τὸ δὲ μέγιστον· τοῖς γὰρ κοινοῖς οἱ μὲν ὡς ἰδίοις, οἱ δ' ὡς ἀλλοτρίοις προσέχουσι τὸν νοῦν, καὶ συμβούλοις χρῶνται περὶ αὐτῶν οἱ μὲν τῶν ἀστῶν τοῖς τολμηροτάτοις, οἱ δ' ἐξ ἁπάντων ἐκλεξάμενοι

18, 5. δεῖ πάντα ς. 9. πάντων Γ: περὶ ἁπάντων ς. 19, 1. βέλτιστα Γ: τὰ βέλτιστα ς. ὑστεροῦσι ς. 20, 1. πρὸς ἀλλήλους om Γ. 3. ἐφ' ἑαυτοῖς ς. 4. λαμβάνωσιν ς. 21, 1. εὐνοίας ὁμοίως ἔχουσιν ς. μέγιστον πάντων· τοῖς ς.

τοῖς φρονιμωτάτοις, καὶ τιμῶσιν οἱ μὲν τοὺς ἐν τοῖς ὄχλοι
εἰπεῖν δυναμένους, οἱ δὲ τοὺς χρῆσθαι τοῖς πράγμασι
22 ἐπισταμένους. Οὐ μόνον δ' ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις κα
τοῖς κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην γιγνομένοις αἱ μοναρχία
διαφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ πλεονεξία
ἁπάσας περιειλήφασιν. καὶ γὰρ παρασκευάσασθαι δυ-
νάμεις καὶ χρήσασθαι ταύταις, ὥστε καὶ λαθεῖν κα
ὀφθῆναι, καὶ τοὺς μὲν πεῖσαι, τοὺς δὲ βιάσασθαι, παρ
δὲ τῶν ἐκπρίασθαι, τοὺς δὲ ταῖς ἄλλαις θεραπείαι
προσαγαγέσθαι, μᾶλλον αἱ τυραννίδες τῶν ἄλλων πολι-
τειῶν οἷαί τ' εἰσίν. Καὶ ταῦτ' ἐκ τῶν ἔργων ἄν τις οὐ
23 ἧττον ἢ τῶν λόγων πιστεύσειεν. τοῦτο μὲν γὰρ τὴν τῶ
Περσῶν δύναμιν ἅπαντες ἴσμεν τηλικαύτην τὸ μέγεθο
γεγενημένην οὐ διὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν φρόνησιν, ἀλλ' ὅτ
μᾶλλον τῶν ἄλλων τὴν βασιλείαν τιμῶσι· τοῦτο δὲ Διο-
νύσιον τὸν τύραννον, ὅτι παραλαβὼν τὴν μὲν ἄλλην Σι-
κελίαν ἀνάστατον γεγενημένην, τὴν δ' αὑτοῦ πατρίδα
πολιορκουμένην, οὐ μόνον αὐτὴν τῶν παρόντων κινδύνων
ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ καὶ μεγίστην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
24 ἐποίησεν· ἔτι δὲ Καρχηδονίους καὶ Λακεδαιμονίους
τοὺς ἄριστα τῶν Ἑλλήνων πολιτευομένους, οἴκοι μὲν ὀλι-
γαρχουμένους, παρὰ δὲ τὸν πόλεμον βασιλευομένους
ἔχοι δ' ἄν τις ἐπιδεῖξαι καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων
τὴν μάλιστα τὰς τυραννίδας μισοῦσαν, ὅταν μὲν πολλοὺ
ἐκπέμψῃ στρατηγούς, ἀτυχοῦσαν, ὅταν δὲ δι' ἑνὸς ποι-
25 ήσηται τοὺς κινδύνους, κατορθοῦσαν. καίτοι πῶς ἄν τι
σαφέστερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τοιούτων παραδειγμάτω
πλείστου τὰς μοναρχίας ἀξίας οὔσας; φαίνονται γὰρ ο
τε διὰ τέλους τυραννευόμενοι μεγίστας δυνάμεις ἔχον-
32 τες, οἵ τε καλῶς ὀλιγαρχούμενοι, περὶ ἃ μάλιστ

22, 1. δ' om Γ. 2. καθ' ἡμέραν γιγν. ς. 6. ὀφθῆναι] malim cum Coraë φθῆναι. 23, 5. ὅτι Γ: ὅς ς. 24, 1. καὶ Λακεδαιμονίους om pr Γ. 4. τῶν Ἀθηναίων om Γ. saltem malim τὴν Ἀθηναίων. 6. ποιήσηται Γ: ποιῆται ς. 25, 1. κατορθοῦσαν] κρατοῦσαν mg Γ. 2. τοιούτων Γ: τούτων τῶν ς. 4. τυραννευόμενοι Γ: τυραννούμενοι ς.

σπουδάζουσιν, οἱ μὲν ἕνα μόνον στρατηγὸν οἱ δὲ βασιλέα τῶν στρατοπέδων κύριον καθιστάντες, οἵ τε μισοῦντες τὰς τυραννίδας, ὁπόταν πολλοὺς ἄρχοντας ἐκπέμψωσιν, οὐδὲν τῶν δεόντων πράττοντες. Εἰ δὲ δεῖ τι καὶ τῶν ἀρχαίων εἰπεῖν, λέγεται καὶ τοὺς θεοὺς ὑπὸ Διὸς βασιλεύεσθαι. περὶ ὧν εἰ μὲν ἀληθὴς ὁ λόγος ἐστί, δῆλον ὅτι κἀκεῖνοι ταύτην τὴν κατάστασιν προκρίνουσιν, εἰ δὲ τὸ μὲν σαφὲς μηδεὶς οἶδεν, αὐτοὶ δ' εἰκάζοντες οὕτω περὶ αὐτῶν ὑπειλήφαμεν, σημεῖον ὅτι πάντες τὴν μοναρχίαν προτιμῶμεν· οὐ γὰρ ἄν ποτ' αὐτῇ χρῆσθαι τοὺς θεοὺς ἔφαμεν, εἰ μὴ πολὺ τῶν ἄλλων αὐτὴν προέχειν ἐνομίζομεν.

Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν, ὅσον ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἅπαντα μὲν οὔθ' εὑρεῖν οὔτ' εἰπεῖν δυνατόν ἐστιν· οὐ μὴν ἀλλὰ πρός γε τὸ παρὸν ἀποχρώντως καὶ νῦν εἴρηται περὶ αὐτῶν. ὡς δὲ προσηκόντως τὴν ἀρχὴν ἡμεῖς ἔχομεν, πολὺ τούτου συντομώτερος καὶ μᾶλλον ὁμολογούμενος ὁ λόγος ἐστίν. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι Τεῦκρος μὲν ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγός, παραλαβὼν τοὺς τῶν ἄλλων πολιτῶν προγόνους, πλεύσας δεῦρο καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἔκτισεν καὶ τὴν χώραν κατένειμεν; ὁ δὲ πατὴρ Εὐαγόρας ἀπολεσάντων ἑτέρων τὴν ἀρχὴν πάλιν ἀνέλαβεν, ὑποστὰς τοὺς μεγίστους κινδύνους, καὶ τοσοῦτον μετέστησεν ὥστε μηκέτι Φοίνικας Σαλαμινίων τυραννεῖν, ἀλλ' ὧνπερ ἦν τὴν ἀρχήν, τούτους καὶ νῦν ἔχειν τὴν βασιλείαν.

Λοιπὸν οὖν ἐστὶν ὧν προεθέμην, περὶ ἐμαυτοῦ διελθεῖν ἵν' ἐπίστησθ' ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὑμῶν ὁ βασιλεύς, ὃς οὐ μόνον διὰ τοὺς προγόνους ἀλλὰ καὶ δι' ἐμαυτὸν δικαίως ἂν καὶ μείζονος τιμῆς ἢ τηλικαύτης ἠξιώθην. Οἶμαι γὰρ ἐγὼ πάντας ἂν ὁμολογῆσαι πλείστου τῶν ἀρετῶν

26, 2. ὑπὸ Διὸς Γ: ὑπὸ τοῦ Διὸς ς. 3. ἀληθὴς ὁ λόγος Γ: λόγος ἀληθὴς ς. 7. γὰρ ἂν] γαν Γ. 8. αὐτὴν προέχειν Γ: προέχειν αὐτὴν ς. 27, 3. ἀποχρώντως Γ: ἐξαρκούντως ς. 4. τὴν ἀρχὴν ἡμεῖς Γ: ἡμεῖς τὴν ἀρχὴν ς. 28, 3. τὴν add Γ. 4. διένειμεν ς. 29, 2. βασιλεύων Γ. 4. ἀξιωθείην ς. 5. ἔγωγε ς.

ἀξίας εἶναι τήν τε σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην·
30 οὐ γὰρ μόνον ἡμᾶς τὸ καθ' αὑτὰς ὠφελοῦσιν, ἀλλ' εἰ θέλοιμεν σκοπεῖν καὶ τὰς φύσεις καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς χρήσεις τῶν πραγμάτων, εὑρήσομεν τὰς μὲν μὴ μετεχούσας τούτων τῶν ἰδεῶν μεγάλων κακῶν αἰτίας οὔσας, τὰς δὲ μετὰ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης γιγνομένας πολλὰ τὸν βίον τὸν τῶν ἀνθρώπων ὠφελούσας. Εἰ δή τινες τῶν προγεγενημένων ἐπὶ ταύταις ταῖς ἀρεταῖς εὐδοκίμησαν, ἡγοῦμαι κἀμοὶ προσήκειν τῆς αὐτῆς δόξης ἐκείνοις τυγχάνειν.

31 Τὴν μὲν οὖν δικαιοσύνην ἐκεῖθεν ἂν μάλιστα κατίδοιτε. παραλαβὼν γάρ, ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν καθιστάμην, τὰ μὲν βασίλεια χρημάτων κενὰ καὶ πάντα κατηναλωμένα, τὰ δὲ πράγματα ταραχῆς μεστὰ καὶ πολλῆς ἐπιμελείας δεόμενα καὶ φυλακῆς καὶ δαπάνης, εἰδὼς ἑτέρους ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ἐκ παντὸς τρόπου τα σφέτερ' αὑτῶν διορθουμένους καὶ πολλὰ παρὰ τὴν φύσιν
32 τὴν αὑτῶν πράττειν ἀναγκαζομένους, ὅμως οὐδ' ὑφ' ἑνὸς τούτων διεφθάρην, ἀλλ' οὕτως ὁσίως καὶ καλῶς ἐπεμελήθην τῶν πραγμάτων, ὥστε μηδὲν ἐλλείπειν ἐξ ὧν οἷόν τ' ἦν αὐξηθῆναι καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπιδοῦναι τὴν πόλιν. πρός τε γὰρ τοὺς πολίτας μετὰ τοσαύτης πραότητος προσηνέχθην, ὥστε μήτε φυγὰς μήτε θανάτους μήτε χρημάτων ἀποβολὰς μήτ' ἄλλην μηδεμίαν τοιαύτην συμφο-
33 ρὰν ἐπὶ τῆς ἐμῆς γεγενῆσθαι βασιλείας. ἀβάτου δ' τῆς Ἑλλάδος ἡμῖν οὔσης διὰ τὸν πόλεμον τὸν γεγενημένον, καὶ πανταχοῦ συκλωμένων ἡμῶν, τὰ πλεῖστα τούτων διέλυσα, τοῖς μὲν ἅπαντ' ἀποτίνων, τοῖς δὲ μέρη, τῶν δ' ἀναβαλέσθαι δεόμενος, πρὸς δὲ τοὺς ὅπως ἠδυνάμην περὶ τῶν ἐγκλημάτων διαλλαττόμενος. ἔτι δὲ καὶ τῶν τὴν νῆσον οἰκούντων δυσκόλως πρὸς ἡμᾶς διακειμένων, καὶ βα-

30, 1. τὸ] τὸν Γ. 4. τῶν ἰδεῶν om Γ. 6. τὸν ante τῶν add Γ. 7. εἰ δὲ δὴ ς. 31, 4. τὰ πράγματα δὲ ς. 5. εἰδὼς δ' ἑτέρους ς. 32, 5. τοσαύτης] τοιαύτης Γ. 33, 1. δ' ἡμῖν τῆς Ἑλλάδος ς. 3. συλουμένων ς.

σιλέως τῷ μὲν λόγῳ διηλλαγμένου τῇ δ' ἀληθείᾳ τραχέως ἔχοντος, ἀμφότερα ταῦτα κατεπράϋνα, τῷ μὲν προθύμως ὑπηρετῶν, πρὸς δὲ τοὺς δίκαιον ἐμαυτὸν παρέχων. τοσούτου γὰρ δέω τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν, ὥσθ' ἕτεροι μέν, ἢν καὶ μικρῷ μείζω τῶν ὁμόρων δύναμιν ἔχωσιν, ἀποτέμνονται τῆς γῆς καὶ πλεονεκτεῖν ζητοῦσιν, ἐγὼ δ' οὐδὲ τὴν διδομένην χώραν ἠξίωσα λαβεῖν, ἀλλ' αἱροῦμαι μετὰ δικαιοσύνης τὴν ἐμαυτοῦ μόνον ἔχειν μᾶλλον ἢ μετὰ κακίας πολλαπλασίαν τῆς ὑπαρχούσης κτήσασθαι.
35 Καὶ τί δεῖ καθ' ἓν ἕκαστον λέγοντα διατρίβειν, ἄλλως τε καὶ συντόμως ἔχοντα δηλῶσαι περὶ ἐμαυτοῦ; φανήσομαι γὰρ οὐδένα μὲν πώποτ' ἀδικήσας, πλείους δὲ καὶ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὖ πεποιηκὼς καὶ μείζους δωρεὰς ἑκατέροις δεδωκὼς ἢ σύμπαντες οἱ πρὸ ἐμοῦ βασιλεύσαντες. καίτοι χρὴ τοὺς μέγα φρονοῦντας ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ προσποιουμένους χρημάτων εἶναι κρείττους τοιαύτας ὑπερβολὰς ἔχειν εἰπεῖν περὶ αὑτῶν.

36 Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ σωφροσύνης ἔτι μείζω τούτων ἔχω διελθεῖν. εἰδὼς γὰρ ἅπαντας ἀνθρώπους περὶ πλείστου ποιουμένους τοὺς παῖδας τοὺς αὑτῶν καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ μάλιστ' ὀργιζομένους τοῖς εἰς ταῦτ' ἐξαμαρτάνουσι, καὶ τὴν ὕβριν τὴν περὶ ταῦτα μεγίστων κακῶν αἰτίαν γιγνομένην, καὶ πολλοὺς ἤδη καὶ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν δυναστευσάντων διὰ ταύτην ἀπολομένους, οὕτως ἔφυγον τὰς αἰτίας ταύτας, ὥστ' ἐξ οὗ τὴν βασιλείαν ἔλαβον, οὐδενὶ φανήσομαι σώματι πεπλησιακὼς πλὴν τῆς ἐμαυτοῦ γυναικός, οὐκ ἀγνοῶν ὅτι κἀκεῖνοι παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσιν, ὅσοι περὶ μὲν τὰ τῶν πολιτῶν δίκαιοι τυγχάνουσιν ὄντες, ἄλλοθεν δέ ποθεν αὑτοῖς ἐπορίσαντο τὰς ἡδονάς, ἀλλὰ βουλόμενος ἅμα μὲν ἐμαυτὸν ὡς πορρωτάτω ποιῆσαι τῶν τοιούτων ὑποψιῶν, ἅμα δὲ παράδειγμα καταστῆσαι τὸν τρόπον τὸν ἐμαυτοῦ τοῖς

34, 6. διδομένην μοι χώραν ς. 7. μόνην ς. 35, 3. μηδένα ς. 36, 3. ἑαυτῶν ς. 6. καὶ ante τῶν add Γ. 7. δυναστευόντων — ἀπολλυμένους ς. 37, 1. ὅτι Γ: ὡς ς. 3. ἑαυτοῖς ς.

ἄλλοις πολίταις, γιγνώσκων ὅτι φιλεῖ τὸ πλῆθος ἐν τού-
τοις τοῖς ἐπιτηδεύμασι τὸν βίον διάγειν, ἐν οἷς ἂν τοὺς
38 ἄρχοντας τοὺς αὑτῶν ὁρῶσι διατρίβοντας. ἔπειτα καὶ
προσήκειν ἡγησάμην τοσούτῳ τοὺς βασιλέας βελτίους
εἶναι τῶν ἰδιωτῶν, ὅσωπερ καὶ τὰς τιμὰς μείζους αὐτῶν
ἔχουσι, καὶ δεινὰ ποιεῖν ὅσοι τοὺς μὲν ἄλλους κοσμίως
ζῆν ἀναγκάζουσιν, αὐτοὶ δ' αὑτοὺς μὴ σωφρονεστέρους
39 τῶν ἀρχομένων παρέχουσιν. πρὸς δὲ τούτοις τῶν μὲν ἄλ-
λων πράξεων ἑώρων ἐγκρατεῖς καὶ τοὺς πολλοὺς γιγνο-
μένους, τῶν δ' ἐπιθυμιῶν τῶν περὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς
γυναῖκας καὶ τοὺς βελτίστους ἡττωμένους· ἐβουλήθην
οὖν ἐν τούτοις ἐμαυτὸν ἐπιδεῖξαι καρτερεῖν δυνάμενον, ἐν
οἷς ἔμελλον οὐ μόνον τῶν ἄλλων διοίσειν, ἀλλὰ καὶ τῶν
40 ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονούντων. ἔτι δὲ καὶ τῶν τοιούτων πολ-
λὴν κακίαν κατεγίγνωσκον, ὅσοι γυναῖκας λαβόντες καὶ
κοινωνίαν ποιησάμενοι παντὸς τοῦ βίου μὴ στέργουσιν
οἷς ἔπραξαν, ἀλλὰ ταῖς αὑτῶν ἡδοναῖς λυποῦσι ταύτας ὑφ'
ὧν αὐτοὶ μηδὲν ἀξιοῦσι λυπεῖσθαι, καὶ περὶ μὲν ἄλλας
τινὰς κοινωνίας ἐπιεικεῖς σφᾶς αὐτοὺς παρέχουσιν, ἐν
δὲ ταῖς πρὸς τὰς γυναῖκας ἐξαμαρτάνουσιν· ἃς ἔδει το-
σούτῳ μᾶλλον διαφυλάττειν, ὅσωπερ οἰκειότεραι καὶ μεί-
41 ζους οὖσαι τῶν ἄλλων τυγχάνουσιν. εἶτα λανθάνουσιν
ἔνδον ἐν τοῖς βασιλείοις στάσεις καὶ διαφορὰς αὑτοῖς
ἐγκαταλείποντες. καίτοι χρὴ τοὺς ὀρθῶς βασιλεύοντας
μὴ μόνον τὰς πόλεις ἐν ὁμονοίᾳ πειρᾶσθαι διάγειν, ὧν
ἂν ἄρχωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους καὶ τοὺς
τόπους ἐν οἷς ἂν κατοικῶσιν· ἅπαντα γὰρ ταῦτα σω-
42 φροσύνης ἔργα καὶ δικαιοσύνης ἐστίν. Οὐ τὴν αὐτὴν δὲ
γνώμην ἔσχον οὐδὲ περὶ τῆς παιδοποιίας τοῖς πλείστοις
τῶν βασιλέων, οὐδ' ᾠήθην δεῖν τοὺς μὲν ἐκ ταπεινοτέρας
ποιήσασθαι τῶν παίδων τοὺς δ' ἐκ σεμνοτέρας, οὐδὲ τοὺς

38, 1. ἑαυτῶν ς. 2. βασιλεῖς Γ. 39, 2. καὶ om Γ. 4. ἠβουλήθην ς. 6. ἄλλων Γ: πολλῶν ς. 40, 6. κοινωνίας τινὰς ς. 41, 1. τυγχάνουσι τῶν ἄλλων ς. εἶτα καὶ λανθάνουσιν ἔνδον ἐν αὐτοῖς τοῖς ς. 2. ἑαυτοῖς ς. 5. τοὺς ἰδίους οἴκους ς.

*μὲν νόθους αὐτῶν τοὺς δὲ γνησίους καταλιπεῖν, ἀλλὰ
πάντας ἔχειν τὴν αὐτὴν φύσιν καὶ πρὸς πατρὸς καὶ πρὸς
μητρὸς ἀνενεγκεῖν, τῶν μὲν θνητῶν εἰς Εὐαγόραν τὸν πα-
τέρα τὸν ἐμόν, τῶν δ' ἡμιθέων εἰς Αἰακίδας, τῶν δὲ θεῶν
εἰς Δία, καὶ μηδένα τῶν ἐξ ἐμοῦ γενομένων ἀποστερη-
θῆναι ταύτης τῆς εὐγενείας.*

43 *Πολλῶν δέ με προτρεπόντων ἐμμένειν τοῖς ἐπιτηδεύ-
μασι τούτοις, οὐχ ἥκιστα κἀκεῖνο παρεκάλεσεν, ὅτι τῆς
μὲν ἀνδρίας καὶ τῆς δεινότητος καὶ τῶν ἄλλων τῶν εὐδοκι-
μούντων ἑώρων καὶ τῶν κακῶν ἀνδρῶν πολλοὺς μετέχον-
τας, τὴν δὲ δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην ἴδια κτήματα
τῶν καλῶν κἀγαθῶν ὄντα. κάλλιστον οὖν ὑπέλαβον, εἴ
τις δύναιτο ταύταις ταῖς ἀρεταῖς προέχειν τῶν ἄλλων,
ὧν οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν, ἀλλὰ γνησιώ-
ταται καὶ βεβαιόταται καὶ μεγίστων ἐπαίνων ἄξιαι
44 τυγχάνουσιν οὖσαι. τούτων ἕνεκα καὶ ταῦτα διανοηθεὶς
περιττοτέρως τῶν ἄλλων ἤσκησα τὴν σωφροσύνην καὶ
36 προειλόμην τῶν ἡδονῶν οὐ τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῖς μηδε-
μίαν τιμὴν ἔχουσιν, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς δόξαις ταῖς δι'
ἀνδραγαθίαν γιγνομέναις. Χρὴ δὲ δοκιμάζειν τὰς ἀρε-
τὰς οὐκ ἐν ταῖς αὐταῖς ἰδέαις ἁπάσας, ἀλλὰ τὴν μὲν
δικαιοσύνην ἐν ταῖς ἀπορίαις, τὴν δὲ σωφροσύνην ἐν ταῖς
δυναστείαις, τὴν δ' ἐγκράτειαν ἐν ταῖς τῶν νεωτέρων ἡλι-
45 κίαις. ἐγὼ τοίνυν ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς φανήσομαι πεῖ-
ραν τῆς ἐμαυτοῦ φύσεως δεδωκώς. ἐνδεὴς μέν γε χρη-
μάτων καταλειφθεὶς οὕτω δίκαιον ἐμαυτὸν παρέσχον ὥστε
μηδένα λυπῆσαι τῶν πολιτῶν· λαβὼν δ' ἐξουσίαν ὥστε
ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωμαι, σωφρονέστερος τῶν ἰδιωτῶν
ἐγενόμην· τούτων δ' ἀμφοτέρων ἐκράτησα ταύτην ἔχων*

v. 4. τὸν ἐμόν om *Γ*. 5. ἀποστερηθῆναι] γρ. ἀπολελεῖφθαι rc mg *Γ*. 43, 2. ἥκιστά με κἀκεῖνο ς. 5. τὴν δὲ σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην ς. 7. προσέχειν τὸν νοῦν τῶν ἄλλων ἀφελόμενος (Coraës ἀφέμενος) ὧν μηδὲν ς. 8. ἀλλὰ καὶ γνησιώταται ς.
44, 1. καὶ add *Γ*. 2. περιττότερον ς. τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ ταύτας προειλόμην ς. 3. τοῖς ἔργοις μηδεμίαν τιμὴν ἐχούσας ς. 8. δ' ἐγκράτειαν *Γ*: δὲ καρτερίαν ς. 45, 1. ἅπασι τοῖς καιροῖς τούτοις ς. 2. γε rc *Γ* (pr enim om): γὰρ ς.

τὴν ἡλικίαν, ἐν ᾗ τοὺς πλείστους ἂν εὕροιμεν πλεῖστα
46 περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτάνοντας. Καὶ ταῦτ᾽ ἐν ἑτέροις
μὲν ἴσως ἂν ὤκνουν εἰπεῖν, οὐχ ὡς οὐ φιλοτιμούμενος
ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, ἀλλ᾽ ὡς οὐκ ἂν πιστευθεὶς ἐκ
τῶν λεγομένων· ὑμεῖς δ᾽ αὐτοί μοι μάρτυρές ἐστε πάντων
τῶν εἰρημένων. Ἄξιον μὲν οὖν καὶ τοὺς φύσει κοσμίους
ὄντας ἐπαινεῖν καὶ θαυμάζειν, ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ τοὺς
47 μετὰ λογισμοῦ τοιούτους ὄντας· οἱ μὲν γὰρ τύχῃ καὶ μὴ
γνώμῃ σωφρονοῦντες τυχὸν ἂν καὶ μεταπεισθεῖεν· οἱ δὲ
πρὸς τῷ πεφυκέναι καὶ διεγνωκότες ὅτι μέγιστόν ἐστι
τῶν ἀγαθῶν ἀρετή, δῆλον ὅτι πάντα τὸν βίον ἐν ταύτῃ τῇ
τάξει διαμένουσιν.

Διὰ τοῦτο δὲ πλείους ἐποιησάμην τοὺς λόγους καὶ
περὶ ἐμαυτοῦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν προειρημένων, ἵνα
μηδεμίαν ὑπολίπω πρόφασιν ὡς οὐ δεῖ ποιεῖν ὑμᾶς ἑκόν-
τας καὶ προθύμως, ἅττ᾽ ἂν ἐγὼ συμβουλεύσω καὶ
προστάξω.

48 Φημὶ δὲ χρῆναι πράττειν ἕκαστον ὑμῶν, ἐφ᾽ οἷς ἐφέ-
στηκεν, ἐπιμελῶς καὶ δικαίως· καθ᾽ ὁπότερον γὰρ ἂν
ἐλλείπητε τούτων, ἀνάγκη κακῶς σχεῖν ταύτῃ τὰς
πράξεις. μηδενὸς οὖν ὀλιγωρεῖτε μηδὲ καταφρονεῖτε τῶν
προστεταγμένων, ὑπολαμβάνοντες ὡς οὐ παρὰ τοῦτ᾽
ἐστίν, ἀλλ᾽ ὡς παρ᾽ ἕκαστον τῶν μερῶν ἢ καλῶς ἢ κα-
κῶς τὸ σύμπαν ἕξον, οὕτω σπουδάζετε περὶ αὐτῶν.
37″ 49 Κήδεσθε μηδὲν ἧττον τῶν ἐμῶν ἢ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν,
καὶ μὴ νομίζετε μικρὸν ἀγαθὸν εἶναι τὰς τιμὰς ἃς ἔχου-
σιν οἱ καλῶς τῶν ἡμετέρων ἐπιστατοῦντες. Ἀπέχεσθε
τῶν ἀλλοτρίων, ἵν᾽ ἀσφαλέστερον τοὺς οἴκους τοὺς ὑμετέ-
ρους αὐτῶν κεκτῆσθε. Τοιούτους εἶναι χρὴ περὶ τοὺς
ἄλλους ὑμᾶς, οἷόνπερ ἐμὲ περὶ ὑμᾶς ἀξιοῦτε γίγνε-

v. 1. πλεῖστα Γ: μάλιστα ς. 46, 6. καὶ τοὺς Γ: τοὺς καὶ ς. 47, 9. προστάξω καὶ συμβουλεύσω ς. 48, 1. δὲ χρῆναι πράττειν Γ, δὴ πράττειν ς. Coraës δὴ δεῖν πράττειν. 3. ἐλλίπητέ τι τούτων ς. ταύτῃ κακῶς ἔχειν ς. 4. οὖν om Γ. 5. ταῦτ᾽ ς. 7. ἕξον τὸ σύμπαν ς. 49, 1. καὶ κήδεσθε ς. 6. ὑμᾶς post ἄλλους om Γ.

0σθαι. Μὴ σπεύδετε πλουτεῖν μᾶλλον ἢ χρηστοὶ δοκεῖν εἶναι, γιγνώσκοντες ὅτι καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων οἱ μεγίστας ἐπ' ἀρετῇ δόξας ἔχοντες πλείστων ἀγαθῶν δεσπόται καθίστανται. Τοὺς χρηματισμοὺς τοὺς παρὰ τὸ δίκαιον γιγνομένους ἡγεῖσθε μὴ πλοῦτον ἀλλὰ κίνδυνον ποιήσειν. Μὴ τὸ μὲν λαβεῖν κέρδος εἶναι νομίζετε, τὸ δὲ ἀναλῶσαι ζημίαν· οὐδέτερον γὰρ τούτων ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν, ἀλλ' ὁπότερον ἂν ἐν καιρῷ καὶ μετ' ἀρετῆς γίγνηται, τοῦτ' ὠφελεῖ τοὺς ποιοῦντας.
1 Μηδὲ πρὸς ἓν χαλεπῶς ἔχετε τῶν ὑπ' ἐμοῦ προσταττομένων· ὅσοι γὰρ ἂν ὑμῶν περὶ πλεῖστα τῶν ἐμῶν χρησίμους αὑτοὺς παράσχωσιν, οὗτοι πλεῖστα τοὺς οἴκους τοὺς αὑτῶν ὠφελήσουσιν. Ὅ τι ἂν ὑμῶν ἕκαστος αὑτὸς αὑτῷ τύχῃ συνειδώς, ἡγείσθω μηδ' ἐμὲ λήσειν, ἀλλ' ἐὰν καὶ τὸ σῶμα τοὐμὸν μὴ παρῇ, τήν γε διάνοιαν τὴν ἐμὴν οἰέσθω τοῖς γιγνομένοις παρεστάναι· ταύτην γὰρ τὴν γνώμην ἔχοντες, σωφρονέστερον βουλεύσεσθε περὶ ἁπάν-
2των. Μηδὲν ἀποκρύπτεσθε μήθ' ὧν κέκτησθε μήθ' ὧν ποιεῖτε μήθ' ὧν μέλλετε πράττειν, εἰδότες ὅτι περὶ τὰ κεκρυμμένα τῶν πραγμάτων ἀναγκαῖόν ἐστι πολλοὺς φόβους γίγνεσθαι. Μὴ τεχνικῶς ζητεῖτε πολιτεύεσθαι μηδ' ἀφανῶς, ἀλλ' οὕτως ἁπλῶς καὶ φανερῶς ὥστε μηδ' ἄν τις βούληται ῥᾴδιον ὑμᾶς εἶναι διαβαλεῖν. Δοκιμάζετε τὰς πράξεις, καὶ νομίζετε πονηρὰς μὲν ἃς πράττοντες λανθάνειν ἐμὲ βούλεσθε, χρηστὰς δὲ περὶ ὧν
3ἐγὼ μέλλω πυθόμενος βελτίους ὑμᾶς νομιεῖν. Μὴ κατασιωπᾶτε, ἐάν τινας ὁρᾶτε περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν πονηροὺς ὄντας, ἀλλ' ἐξελέγχετε, καὶ νομίζετε τῆς αὐτῆς ζημίας ἀξίους εἶναι τοὺς συγκρύπτοντας τοῖς ἁμαρτά-
38νουσιν. Εὐτυχεῖν νομίζετε μὴ τοὺς λανθάνοντας, ἐάν τι

50, 8. ἔχειν pr Γ. 9. ὠφελήσει ς. 51, 4. αὑτῶν Γ: ἑαυτῶν ς. 6. τοὐμὸν om Γ. γε om Γ. 8. σωφρ. ἂν βουλεύσαισθε περὶ αὐτῶν ς. 52, 6. εἶναι ὑμᾶς διαβάλλειν ς. 7. ἃς ἂν πράττοντες ἐμὲ βούλησθε λανθάνειν ς. 8. ὧν ἂν ἐγὼ ς. 53, 4. εἶναι ζημίας ἀξίους ς. ἐξαμαρτάνουσιν ς. 5. εὐτυχεῖς ς.

κακὸν ποιήσωσιν, ἀλλὰ τοὺς μηδὲν ἐξαμαρτάνοντας· τοὺς
μὲν γὰρ εἰκὸς τοιαῦτα παθεῖν, οἷά περ αὐτοὶ ποιοῦσι,
τοὺς δὲ χάριν ἀπολαβεῖν, ἧς ἄξιοι τυγχάνουσιν ὄντες.
54 Ἑταιρείας μὴ ποιεῖσθε μηδὲ συνόδους ἄνευ τῆς ἐμῆς
γνώμης· αἱ γὰρ τοιαῦται συστάσεις ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις
πολιτείαις πλεονεκτοῦσιν, ἐν δὲ ταῖς μοναρχίαις κινδυ-
νεύουσιν. Μὴ μόνον ἀπέχεσθε τῶν ἁμαρτημάτων, ἀλλὰ
καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῶν τοιούτων ἐν οἷς ἀναγκαῖόν
ἐστιν ὑποψίαν ἐγγίγνεσθαι. Τὴν ἐμὴν φιλίαν ἀσφα-
55 λεστάτην καὶ βεβαιοτάτην εἶναι νομίζετε. Διαφυλάτ-
τετε τὴν παροῦσαν κατάστασιν, καὶ μηδεμιᾶς ἐπιθυμεῖτε
μεταβολῆς, εἰδότες ὅτι διὰ τὰς ταραχὰς ἀναγκαῖόν
ἐστι καὶ τὰς πόλεις ἀπόλλυσθαι καὶ τοὺς οἴκους τοὺς
ἰδίους ἀναστάτους γίγνεσθαι. Μὴ μόνον τὰς φύσεις αἰ-
τίας νομίζετε τοῦ χαλεποὺς ἢ πράους εἶναι τοὺς τυράν-
νους, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τὸν τῶν πολιτῶν· πολλοὶ
γὰρ ἤδη διὰ τὴν τῶν ἀρχομένων κακίαν τραχύτερον ἢ
56 κατὰ τὴν αὑτῶν γνώμην ἄρχειν ἠναγκάσθησαν. Θαῤ-
ῥεῖτε μὴ μᾶλλον διὰ τὴν πραότητα τὴν ἐμὴν ἢ διὰ τὴν
ὑμετέραν αὐτῶν ἀρετήν. Τὴν ἐμὴν ἀσφάλειαν ἄδειαν
ὑμῖν αὐτοῖς εἶναι νομίζετε· καλῶς γὰρ τῶν περὶ ἐμὲ
καθεστώτων τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ περὶ ὑμᾶς ἕξει.
Ταπεινοὺς μὲν εἶναι χρὴ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμήν, ἐμμέ-
νοντας τοῖς ἔθεσι καὶ διαφυλάττοντας τοὺς νόμους τοὺς
βασιλικούς, λαμπροὺς δ' ἐν ταῖς ὑπὲρ τῆς πόλεως λει-
τουργίαις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπ' ἐμοῦ προσταττομέ-
57 νοις. Προτρέπετε τοὺς νεωτέρους ἐπ' ἀρετὴν μὴ μόνον
παραινοῦντες, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς πράξεις ὑποδεικνύντες
αὐτοῖς οἵους εἶναι χρὴ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθούς. Δι-
δάσκετε τοὺς παῖδας τοὺς ὑμετέρους αὐτῶν βασιλεύε-

54, 1. ἑταιρίας μὴ ποιεῖτε μήτε ς. 6. γίγνεσθαι ς. 55, 1. καὶ διαφυλάττετε ς. 3. τὰς τοιαύτας ταραχὰς ς. 6. πράους] πραοτέρους Γ. 7. alterum τὸν add Γ. 56, 1. ἑαυτῶν ς. 2. μὴ διὰ τὴν ἐμὴν μᾶλλον πραότητα ς. 4. ὑμῖν αὐτοῖς Γ: ἑαυτοῖς ς. 5. ὑμᾶς αὐτοὺς ἕξει ς. 7. ἤθεσι ς. 8. δ' ἔν τε ταῖς ς. 57, 2. ὑποδεικνύοντες Γ. 3. ὁποίους ς. 4. βασιλεύεσθαι] πειθαρχεῖν Γ.

σθαι, καὶ περὶ τὴν παίδευσιν τὴν τοιαύτην ἐθίζετ' αὐτοὺς
ὡς μάλιστα διατρίβειν· ἣν γὰρ καλῶς ἄρχεσθαι μά-
θωσι, πολλῶν ἄρχειν δυνήσονται, καὶ πιστοὶ μὲν ὄντες
καὶ δίκαιοι μεθέξουσι τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, κακοὶ δὲ
39 58 γενόμενοι κινδυνεύσουσι περὶ τῶν ὑπαρχόντων. Μέγι-
στον ἡγεῖσθε τοῖς παισὶ καὶ βεβαιότατον πλοῦτον παραδώ-
σειν, ἢν αὐτοῖς δύνησθε τὴν ἡμετέραν εὔνοιαν καταλεί-
πειν. Ἀθλιωτάτους ἡγεῖσθε καὶ δυστυχεστάτους, ὅσοι
περὶ τοὺς πιστεύοντας ἄπιστοι γεγόνασιν· ἀνάγκη γὰρ
τοὺς τοιούτους ἀθύμως ἔχοντας καὶ φοβουμένους ἅπαν-
τα καὶ μηδὲν μᾶλλον πιστεύοντας τοῖς φίλοις ἢ τοῖς
59 ἐχθροῖς, τὸν ἐπίλοιπον χρόνον διάγειν. Ζηλοῦτε μὴ τοὺς
πλεῖστα κεκτημένους, ἀλλὰ τοὺς μηδὲν κακὸν σφίσιν
αὐτοῖς συνειδότας· μετὰ γὰρ τοιαύτης ψυχῆς ἥδιστ'
ἄν τις δύναιτο τὸν βίον διαγαγεῖν. Μὴ τὴν κακίαν
οἴεσθε δύνασθαι μὲν πλείω τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν, τὸ δ'
ὄνομα δυσχερέστερον ἔχειν, ἀλλ' οἵων περ ὀνομάτων ἕκα-
στον τῶν πραγμάτων τετύχηκε, τοιαύτας ἡγεῖσθε καὶ
60 τὰς δυνάμεις αὐτῶν εἶναι. Μὴ φθονεῖτε τοῖς παρ' ἐμοὶ
πρωτεύουσιν ἀλλ' ἁμιλλᾶσθε, καὶ πειρᾶσθε χρηστοὺς ὑ-
μᾶς αὐτοὺς παρέχοντες ἐξισοῦσθαι τοῖς προέχουσιν. Φι-
λεῖν οἴεσθε δεῖν καὶ τιμᾶν οὕσπερ ἂν καὶ ὁ βασιλεύς, ἵνα
καὶ παρ' ἐμοῦ τυγχάνητε τῶν αὐτῶν τούτων. Οἷά περ
παρόντος ἐμοῦ λέγετε, τοιαῦτα καὶ περὶ ἀπόντος φρο-
61 νεῖτε. Τὴν εὔνοιαν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδεί-
κνυσθε μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς λόγοις. Ἃ πάσχοντες ὑφ' ἑτέ-
ρων ὀργίζεσθε, ταῦτα τοὺς ἄλλους μὴ ποιεῖτε. Περὶ
ὧν ἂν ἐν τοῖς λόγοις κατηγορῆτε, μηδὲν τούτων ἐν τοῖς
ἔργοις ἐπιτηδεύετε. Τοιαῦτα προσδοκᾶτε πράξειν, οἷ' ἂν

v. 1. τὴν τοιαύτην ἐθίζετ'] τὴν εἰρημένην διδάσκετ' Γ. 2. ἢν γὰρ καλῶς Z: ἐὰν γὰρ ς. 3. πολλῷ μᾶλλον ἄρχειν ς. 58, 2. τοῖς παισὶ καὶ βεβαιότατον] καὶ δικαιότατον τοῖς παισὶ Γ. 3. ἐὰν — καταλιπεῖν ς. 5. πιστεύσαντας ς. 6. ἅπαντας ς. 59, 3. ἥδιον ἄν τις τὸν βίον δύναιτο διάγειν ς. 4. κακίαν δύνασθαι μὲν πλέον τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν νομίζετε ς. 6. ἕκαστα ς. 60, 3. ἐξισοῦσθαι] ἀξιοῦσθαι Γ. 5. μου Γ. 6. περὶ add Γ. 61, 2. ἐν post ἢ add G. 3. τοὺς ἄλλους Hier. Wolfius: libri τοῖς ἄλλοις.

περὶ ἡμῶν διανοῆσθε. Μὴ μόνον ἐπαινεῖτε τοὺς ἀγαθοὺς
62*ἀλλὰ καὶ μιμεῖσθε. Τοὺς λόγους τοὺς ἐμοὺς νόμους εἶναι νομίζοντες πειρᾶσθε τούτοις ἐμμένειν, εἰδότες ὅτι τοῖς μάλιστα ποιοῦσιν ὑμῶν ἁγὼ βούλομαι, τάχιστα τούτοις ἐξέσται ζῆν ὡς αὐτοὶ βούλονται. Κεφάλαιον δὲ τῶν εἰρημένων, οἵουσπερ τοὺς ὑφ' ὑμῶν ἀρχομένους οἴεσθε δεῖν περὶ ὑμᾶς εἶναι, τοιούτους χρὴ καὶ περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν ὑμᾶς γίγνεσθαι.*

63 *Καὶ ταῦτ' ἐὰν ποιῆτε, τί δεῖ περὶ τῶν συμβησομένων μακρολογεῖν; ἢν γὰρ ἐγώ τε παρέχω τοιοῦτον ἐμαυτὸν οἷόν περ ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ, καὶ τὰ παρ' ὑμῶν*
4*ὑπηρετῆται, ταχέως ὄψεσθε καὶ τὸν βίον τὸν ὑμέτερον αὐτῶν ἐπιδεδωκότα καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν ηὐξημένην καὶ*
64*τὴν πόλιν εὐδαίμονα γεγενημένην. ἄξιον μὲν οὖν τηλικούτων ἀγαθῶν ἕνεκα μηδὲν ἐλλείπειν, ἀλλὰ καὶ πόνους καὶ κινδύνους οὑστινασοῦν ὑπενεγκεῖν· ὑμῖν δ' ἔξεστι μηδὲν ταλαιπωρηθεῖσιν, ἀλλὰ πιστοῖς μόνον καὶ δικαίοις οὖσιν, ἅπαντα ταῦτα διαπράξασθαι.*

4.
ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ.

41 *Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστησάντων, ὅτι τὰς μὲν τῶν σωμάτων εὐεξίας οὕτω μεγάλων δωρεῶν ἠξίωσαν, τοῖς δ' ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἰδίᾳ πονήσασι καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς οὕτω παρασκευάσασιν ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ὠφελεῖν δύνασθαι, τούτοις δ' οὐδεμίαν τιμὴν ἀπέ-*
2*νειμαν, ὧν εἰκὸς ἦν αὐτοὺς μᾶλλον ποιήσασθαι πρόνοιαν· τῶν μὲν γὰρ ἀθλητῶν δὶς τοσαύτην ῥώμην λαβόντων οὐδὲν ἂν πλέον γένοιτο τοῖς ἄλλοις, ἑνὸς δὲ ἀνδρὸς εὖ φρονή-*

62, 2. νομίζετε καὶ πειρᾶσθε ς. 3. ἁγὼ Γ: ἃ ς. τάχιστα τούτοις Γ, μάλιστα τούτοις mg Γ: om adverbium ς. 4. δὲ om Γ. 5. οἵουσπερ ἂν τοὺς ς. 6. καὶ add Γ. 63, 1. ἐὰν] ἂν Γ. 3. ὑμῶν ὁμοίως ὑπηρετῆται ς. 64, 2. ἕνεκα καὶ μηδὲν Γ. 5. subscribit Γ νικοκλῆς ἢ κύπριοι. § 1, 3. εὐεξίας] εὐτυχίας Γ. 6. δ' add Γ.

σαντος ἅπαντες ἂν ἀπολαύσειαν οἱ βουλόμενοι κοινωνεῖν
3 τῆς ἐκείνου διανοίας. οὐ μὴν ἐπὶ τούτοις ἀθυμήσας εἱλό-
μην ῥᾳθυμεῖν, ἀλλ' ἱκανὸν νομίσας ἆθλον ἔσεσθαί μοι τὴν
δόξαν τὴν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λόγου γενησομένην ἥκω συμβου-
λεύσων περί τε τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ
τῆς ὁμονοίας τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, οὐκ ἀγνοῶν ὅτι πολ-
λοὶ τῶν προσποιησαμένων εἶναι σοφιστῶν ἐπὶ τοῦτον τὸν
42
4 λόγον "ὥρμησαν, ἀλλ' ἅμα μὲν ἐλπίζων τοσοῦτον διοί-
σειν ὥστε τοῖς ἄλλοις μηδὲν πώποτε δοκεῖν εἰρῆσθαι περὶ
αὐτῶν, ἅμα δὲ προκρίνας τούτους καλλίστους εἶναι τῶν
λόγων, οἵτινες περὶ μεγίστων τυγχάνουσιν ὄντες καὶ τούς
τε λέγοντας μάλιστ' ἐπιδεικνύουσι καὶ τοὺς ἀκούοντας
5 πλεῖστ' ὠφελοῦσιν, ὧν εἷς οὗτός ἐστιν. ἔπειτ' οὐδ' οἱ και-
ροί πω παρεληλύθασιν, ὥστ' ἤδη μάτην εἶναι τὸ μεμνῆ-
σθαι περὶ τούτων. τότε γὰρ χρὴ παύεσθαι λέγοντας,
ὅταν ἢ τὰ πράγματα λάβῃ τέλος καὶ μηκέτι δέῃ βου-
λεύεσθαι περὶ αὐτῶν, ἢ τὸν λόγον ἴδῃ τις ἔχοντα πέρας,
6 ὥστε μηδεμίαν λελεῖφθαι τοῖς ἄλλοις ὑπερβολήν. ἕως δ'
ἂν τὰ μὲν ὁμοίως ὥσπερ πρότερον φέρηται, τὰ δ' εἰρημένα
φαύλως ἔχοντα τυγχάνῃ, πῶς οὐ χρὴ σκοπεῖν καὶ φιλο-
σοφεῖν τοῦτον τὸν λόγον, ὃς ἢν κατορθωθῇ, καὶ τοῦ πολέ-
μου τοῦ πρὸς ἀλλήλους καὶ τῆς ταραχῆς τῆς παρούσης
7 καὶ τῶν μεγίστων κακῶν ἡμᾶς ἀπαλλάξει; Πρὸς δὲ
τούτοις, εἰ μὲν μηδαμῶς ἄλλως οἷόν τ' ἦν δηλοῦν τὰς
αὐτὰς πράξεις ἀλλ' ἢ διὰ μιᾶς ἰδέας, εἶχεν ἄν τις ὑπο-
λαβεῖν ὡς περίεργόν ἐστι τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκείνοις λέ-
γοντα πάλιν ἐνοχλεῖν τοῖς ἀκούουσιν· ἐπειδὴ δ' οἱ λόγοι
8 τοιαύτην ἔχουσι τὴν φύσιν, ὥσθ' οἷόν τ' εἶναι περὶ τῶν
αὐτῶν πολλαχῶς ἐξηγήσασθαι, καὶ τά τε μεγάλα τα-
πεινὰ ποιῆσαι καὶ τοῖς μικροῖς μέγεθος περιθεῖναι, καὶ
τὰ παλαιὰ καινῶς διελθεῖν καὶ περὶ τῶν νεωστὶ γεγε-

4, 1. τοσοῦτον αὐτῶν διοίσειν ς. 2. πώποτε μηδὲν τοῖς ἄλλοις Γ. 5, 3. αὐτῶν ς. λέγοντα ς. 5. αὐτὸν pr Γ. 6, 5. alterum τῆς om Γ. 8, 1. ταύτην Γ. ὡς pr Γ. τὸν αὐτὸν Γ. 3. προσθεῖναι ς. 4. διεξελθεῖν ς.

νημένων ἀρχαίως εἰπεῖν, οὐκέτι φευκτέον ταῦτ᾽ ἐστὶ περὶ
ὧν ἕτεροι πρότερον εἰρήκασιν, ἀλλ᾽ ἄμεινον ἐκείνων εἰπεῖν
9 πειρατέον. αἱ μὲν γὰρ πράξεις αἱ προγεγενημέναι κοιναὶ
πᾶσιν ἡμῖν κατελείφθησαν, τὸ δ᾽ ἐν καιρῷ ταύταις κα-
ταχρήσασθαι καὶ τὰ προσήκοντα περὶ ἑκάστης ἐνθυμηθῆ-
ναι καὶ τοῖς ὀνόμασιν εὖ διαθέσθαι τῶν εὖ φρονούντων
10 ἴδιόν ἐστιν. ἡγοῦμαι δ᾽ οὕτως ἂν μεγίστην ἐπίδοσιν λαμ-
βάνειν καὶ τὰς ἄλλας τέχνας καὶ τὴν περὶ τοὺς λόγους
φιλοσοφίαν, εἴ τις θαυμάζοι καὶ τιμῴη μὴ τοὺς πρώτους
τῶν ἔργων ἀρχομένους, ἀλλὰ τοὺς ἄρισθ᾽ ἕκαστον αὐτῶν
43 ἐξεργαζομένους, μηδὲ τοὺς περὶ τούτων ζητοῦντας λέγειν
περὶ ὧν μηδεὶς πρότερον εἴρηκεν, ἀλλὰ τοὺς οὕτως ἐπι-
σταμένους εἰπεῖν ὡς οὐδεὶς ἂν ἄλλος δύναιτο.
11 Καίτοι τινὲς ἐπιτιμῶσι τῶν λόγων τοῖς ὑπὲρ τοὺς ἰδιώ-
τας ἔχουσι καὶ λίαν ἀπηκριβωμένοις, καὶ τοσοῦτον διη-
μαρτήκασιν ὥστε τοὺς πρὸς ὑπερβολὴν πεπονημένους πρὸς
τοὺς ἀγῶνας τοὺς περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων σκοποῦσιν,
ὥσπερ ὁμοίως δέον ἀμφοτέρους ἔχειν, ἀλλ᾽ οὐ τοὺς μὲν
ἀσφαλῶς τοὺς δ᾽ ἐπιδεικτικῶς, ἢ σφᾶς μὲν διορῶντας
τὰς μετριότητας, τὸν δ᾽ ἀκριβῶς ἐπιστάμενον λέγειν ἁ-
12 πλῶς οὐκ ἂν δυνάμενον εἰπεῖν. οὗτοι μὲν οὖν οὐ λελήθα-
σιν ὅτι τούτους ἐπαινοῦσιν ὧν ἐγγὺς αὐτοὶ τυγχάνουσιν
ὄντες. ἐμοὶ δ᾽ οὐδὲν πρὸς τοὺς τοιούτους ἀλλὰ πρὸς ἐκεί-
νους ἐστὶ τοὺς οὐδὲν ἀποδεξομένους τῶν εἰκῇ λεγομένων,
ἀλλὰ δυσχερανοῦντας καὶ ζητήσοντας ἰδεῖν τι τοιοῦτον ἐν
τοῖς ἐμοῖς, οἷον παρὰ τοῖς ἄλλοις οὐχ εὑρήσουσιν. πρὸς
οὓς ἔτι μικρὸν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ θρασυνάμενος, ἤδη περὶ τοῦ
13 πράγματος ποιήσομαι τοὺς λόγους. τοὺς μὲν γὰρ ἄλ-
λους ἐν τοῖς προοιμίοις ὁρῶ καταπραΰνοντας τοὺς ἀκροα-
τάς, καὶ προφασιζομένους ὑπὲρ τῶν μελλόντων ῥηθήσε-
σθαι, καὶ λέγοντας τοὺς μὲν ὡς ἐξ ὑπογυίου γέγονεν αὐ-

10, 3. τιμῴη καὶ θαυμάζοι ς. 4. ἔργων Γ: λόγων ς. ἄριστα αὐτῶν ἕκαστον ς. 5. ζητοῦντάς τι λ. ς. 11, 5. ἀμφοτέρους δέον ς. 12, 1. ἂν μὴ δυνάμενον ς. 3. τοιούτους ἐστὶν ἀλλὰ πρὸς ἐκείνους ς. 4. τῶν εἰκῇ Γ: εἰκῇ τῶν ς. 6. οἷον Γ: λόγοις ὃ ς.

τοῖς ἡ παρασκευή, τοὺς δ' ὡς χαλεπόν ἐστιν ἴσους τοὺς
14 λόγους τῷ μεγέθει τῶν ἔργων ἐξευρεῖν. ἐγὼ δ' ἢν μὴ καὶ
τοῦ πράγματος ἀξίως εἴπω καὶ τῆς δόξης τῆς ἐμαυτοῦ
καὶ τοῦ χρόνου, μὴ μόνον τοῦ περὶ τὸν λόγον ἡμῖν δια-
τριφθέντος ἀλλὰ καὶ σύμπαντος οὗ βεβίωκα, παρακε-
λεύομαι μηδεμίαν μοι συγγνώμην ἔχειν, ἀλλὰ καταγε-
λᾶν καὶ καταφρονεῖν· οὐδὲν γὰρ ὅ τι τῶν τοιούτων οὐκ
ἄξιός εἰμι πάσχειν, εἴπερ μηδὲν τῶν ἄλλων διαφέρων
οὕτω μεγάλας ποιοῦμαι τὰς ὑποσχέσεις. Περὶ μὲν οὖν
τῶν ἰδίων ταῦτά μοι προειρήσθω.

15 Περὶ δὲ τῶν κοινῶν, ὅσοι μὲν εὐθὺς ἐπελθόντες διδά-
σκουσιν ὡς χρὴ διαλυσαμένους τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς
ἔχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον τραπέσθαι, καὶ διεξέρχονται
τάς τε συμφορὰς τὰς ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἀλλή-
λους ἡμῖν γεγενημένας καὶ τὰς ὠφελείας τὰς ἐκ τῆς
στρατείας τῆς ἐπ' ἐκεῖνον ἐσομένας, ἀληθῆ μὲν λέγουσιν,
44 οὐ μὴν ἐντεῦθεν ποιοῦνται τὴν ἀρχὴν ὅθεν ἂν μάλιστα
16 συστῆσαι ταῦτα δυνηθεῖεν. τῶν γὰρ Ἑλλήνων οἱ μὲν ὑφ'
ἡμῖν οἱ δ' ὑπὸ Λακεδαιμονίοις εἰσίν· αἱ γὰρ πολιτεῖαι,
δι' ὧν οἰκοῦσι τὰς πόλεις, οὕτω τοὺς πλείστους αὐτῶν
διειλήφασιν. ὅστις οὖν οἴεται τοὺς ἄλλους κοινῇ τι πρά-
ξειν ἀγαθόν, πρὶν ἂν τοὺς προεστῶτας αὐτῶν διαλλάξῃ,
17 λίαν ἁπλῶς ἔχει καὶ πόῤῥω τῶν πραγμάτων ἐστίν. ἀλλὰ
δεῖ τὸν μὴ μόνον ἐπίδειξιν ποιούμενον ἀλλὰ καὶ δια-
πράξασθαί τι βουλόμενον ἐκείνους τοὺς λόγους ζητεῖν, οἵ-
τινες τὼ πόλη τούτω πείσουσιν ἰσομοιρῆσαι πρὸς ἀλλή-
λας καὶ τάς θ' ἡγεμονίας διελέσθαι, καὶ τὰς πλεονεξίας
ἃς νῦν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπιθυμοῦσιν αὐταῖς γίγνε-
18 σθαι, ταύτας παρὰ τῶν βαρβάρων ποιήσασθαι. τὴν μὲν
οὖν ἡμετέραν πόλιν ῥᾴδιον ἐπὶ ταῦτα προαγαγεῖν, Λα-

v. 1. ἴσους τῷ μεγέθει λόγους ς. 14, 7. εἰμὶ πάσχειν Γ, qui pr εἰμὶ παρασχεῖν: εἰμὶ μὴ πάσχειν ς. τῶν ἄλλων om pr Γ. 8. τὰς ὑποσχέσεις ποιοῦμαι ς. 15, 7. ἐντεῦθέν γε π. ς. 16, 1. ὑφ' Γ: ἐφ' ς. 17, 2. τοὺς — ποιουμένους — βουλομένους ς. 4. τὼ πόλεε τούτω (litteris εε a correctore positis) Γ: τὰς πόλεις ταύτας ς. 18, 2. προσαγαγεῖν ς.

κεδαιμόνιοι δὲ νῦν μὲν ἔτι δυσπείστως ἔχουσι· παρειλή-
φασι γὰρ ψευδῆ λόγον, ὡς ἔστιν αὐτοῖς ἡγεῖσθαι πά-
τριον· ἢν δ' ἐπιδείξῃ τις αὐτοῖς ταύτην τὴν τιμὴν ἡμετέ-
ραν οὖσαν μᾶλλον ἢ κείνων, τάχ' ἂν ἐάσαντες τὸ δια-
19 κριβοῦσθαι περὶ τούτων ἐπὶ τὸ συμφέρον ἔλθοιεν. Ἐχρῆν
μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι καὶ μὴ πρό-
τερον περὶ τῶν ὁμολογουμένων συμβουλεύειν, πρὶν ἢ περὶ
τῶν ἀμφισβητουμένων ἡμᾶς ἐδίδαξαν· ἐμοὶ δ' οὖν ἀμ-
φοτέρων ἕνεκα προσήκει περὶ ταῦτα ποιήσασθαι τὴν πλεί-
στην διατριβήν, μάλιστα μὲν ἵνα προὔργου τι γένηται καὶ
παυσάμενοι τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς φιλονικίας κοινῇ τοῖς
20 βαρβάροις πολεμήσωμεν, εἰ δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἀδύνατον, ἵνα
δηλώσω τοὺς ἐμποδὼν ὄντας τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐδαιμονίᾳ,
καὶ πᾶσι γένηται φανερὸν ὅτι καὶ πρότερον ἡ πόλις ἡμῶν
δικαίως τῆς θαλάττης ἦρξε καὶ νῦν οὐκ ἀδίκως ἀμφισβη-
21 τεῖ τῆς ἡγεμονίας. τοῦτο μὲν γὰρ εἰ δεῖ τούτους ἐφ'
ἑκάστῳ τιμᾶσθαι τῶν ἔργων τοὺς ἐμπειροτάτους ὄντας
καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας, ἀναμφισβητήτως ἡμῖν
προσήκει τὴν ἡγεμονίαν ἀπολαβεῖν, ἥν περ πρότερον
ἐτυγχάνομεν ἔχοντες· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἑτέραν πόλιν ἐπι-
δείξειε τοσοῦτον ἐν τῷ πολέμῳ τῷ κατὰ γῆν ὑπερέχου-
45 σαν, ὅσον τὴν ἡμετέραν ἐν τοῖς κινδύνοις τοῖς κατὰ θά-
22 λατταν διαφέρουσαν. τοῦτο δ' εἴ τινες ταύτην μὲν μὴ
νομίζουσι δικαίαν εἶναι τὴν κρίσιν, ἀλλὰ πολλὰς τὰς
μεταβολὰς γίγνεσθαι (τὰς γὰρ δυναστείας οὐδέποτε τοῖς
αὐτοῖς παραμένειν), ἀξιοῦσι δὲ τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν ὥσπερ
ἄλλο τι γέρας ἢ τοὺς πρώτους τυχόντας ταύτης τῆς τι-
μῆς ἢ τοὺς πλείστων ἀγαθῶν αἰτίους τοῖς Ἕλλησιν ὄν-
23 τας, ἡγοῦμαι καὶ τούτους εἶναι μεθ' ἡμῶν· ὅσῳ γὰρ
ἄν τις πορρωτέρωθεν σκοπῇ περὶ τούτων ἀμφοτέρων, το-
σούτῳ πλέον ἀπολείψομεν τοὺς ἀμφισβητοῦντας. ὁ-

v. 1. δυσπίστως Γ. 4. κείνων Γ, qui ita solet post vocalem: ἐκείνων ς. 19, 3. ἢ add Γ. 4. ἐδίδαξαν Γ: ἀπαλλάξαι ς. 7. φιλονεικίας ς. 20, 4. ἀμφισβητεῖ περὶ τῆς ς. 21, 4. περ add Γ. 6. γῆν] τὴν Γ. 22, 2. νομίζωσι ς. 23, 1. τούτους γ' εἶναι ς. 2. πορρωτέρω ς. 3. πλεῖον ς. ἀμφισβητοῦντας περὶ αὐτῶν ς.

ιολογεῖται μὲν γὰρ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι καὶ μεγίστην καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὀνομαστοτάτην· οὕτω δὲ καλῆς τῆς ὑποθέσεως οὔσης, ἐπὶ τοῖς ἐχομένοις τούτων ἔτι μᾶλλον ἡμᾶς προσήκει τιμᾶσθαι. ταύτην γὰρ οἰκοῦμεν οὐχ ἑτέρους ἐκβαλόντες οὐδ' ἐρήμην καταλαβόντες οὐδ' ἐκ πολλῶν ἐθνῶν μιγάδες συλλεγέντες, ἀλλ' οὕτω καλῶς καὶ γνησίως γεγόναμεν, ὥστ' ἐξ ἧσπερ ἔφυμεν, ταύτην ἔχοντες ἅπαντα τὸν χρόνον διατελοῦμεν, αὐτόχθονες ὄντες καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς αὐτοῖς, οἷσπερ τοὺς οἰκειοτάτους, τὴν πόλιν ἔχοντες προσειπεῖν· μόνοις γὰρ ἡμῖν τῶν Ἑλλήνων τὴν αὐτὴν τροφὸν καὶ πατρίδα καὶ μητέρα καλέσαι προσήκει. καίτοι χρὴ τοὺς εὐλόγως μέγα φρονοῦντας καὶ περὶ τῆς ἡγεμονίας δικαίως ἀμφισβητοῦντας καὶ τῶν πατρίων πολλάκις μεμνημένους τοιαύτην τὴν ἀρχὴν τοῦ γένους ἔχοντας φαίνεσθαι.

Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρξαντα καὶ παρὰ τῆς τύχης δωρηθέντα τηλικαῦθ' ἡμῖν τὸ μέγεθός ἐστιν· ὅσων δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθῶν αἴτιοι γενόναμεν, οὕτως ἂν κάλλιστ' ἐξετάσαιμεν, εἰ τόν τε χρόνον ἀπ' ἀρχῆς καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς πόλεως ἐφεξῆς διέλθοιμεν· εὑρήσομεν γὰρ αὐτὴν οὐ μόνον τῶν πρὸς τὸν πόλεμον κινδύνων ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς, ἐν ᾗ κατοικοῦμεν καὶ μεθ' ἧς πολιτευόμεθα καὶ δι' ἣν ζῆν δυνάμεθα, σχεδὸν ἁπάσης αἰτίαν οὖσαν. ἀνάγκη δὲ προαιρεῖσθαι τῶν εὐεργεσιῶν μὴ τὰς διὰ μικρότητα διαλαθούσας καὶ κατασιωπηθείσας, ἀλλὰ τὰς διὰ τὸ μέγεθος ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων καὶ πάλαι καὶ νῦν καὶ πανταχοῦ καὶ λεγομένας καὶ μνημονευομένας.

Πρῶτον μὲν τοίνυν, οὗ πρῶτον ἡ φύσις ἡμῶν ἐδεήθη, διὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας ἐπορίσθη· καὶ γὰρ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, ὅμως αὐτῷ καὶ νῦν ῥηθῆναι

v. 2. ἀνθρώποις] ἀνθρώποις οἷς pr Γ. 3. καλῆς τῆς Γ: καλλίστης ς. 24, 6. τοῖς ὀνόμασι τοῖς αὐτοῖς ὥσπερ ς. 25, 5. παρῴων ς. 27, 2. δι'] μεθ' pr Γ. 4. καὶ κατασιωπηθείσας om pr Γ. 28, 1. τοίνυν Γ: οὖν ς. 2. τῆς πόλεως om pr Γ. 3. αὐτὸν ς.

προσήκει. Δήμητρος γὰρ ἀφικομένης εἰς τὴν χώραν ὅτ
ἐπλανήθη τῆς Κόρης ἁρπασθείσης, καὶ πρὸς τοὺς προ-
γόνους ἡμῶν εὐμενῶς διατεθείσης ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν ἃ
οὐχ οἷόν τ' ἄλλοις ἢ τοῖς μεμυημένοις ἀκούειν, καὶ δού-
σης δωρεὰς αἵπερ μέγισται τυγχάνουσιν οὖσαι, τούς τ
καρπούς, οἳ τοῦ μὴ θηριωδῶς ζῆν ἡμᾶς αἴτιοι γεγόνασι
καὶ τὴν τελετήν, ἧς οἱ μετασχόντες περί τε τῆς τοῦ βίου
τελευτῆς καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδα
29ἔχουσιν, οὕτως ἡ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς ἀλλ
καὶ φιλανθρώπως ἔσχεν, ὥστε κυρία γενομένη τοιούτων
ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὧν ἔλαβεν ἅπα-
σι μετέδωκεν. καὶ τὰ μὲν ἔτι καὶ νῦν καθ' ἕκαστον τὸν
ἐνιαυτὸν δείκνυμεν, τῶν δὲ συλλήβδην τὰς χρείας κα
τὰς ἐργασίας καὶ τὰς ὠφελίας τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομέ-
30νας ἐδίδαξεν. Καὶ τούτοις ἀπιστεῖν μικρῶν ἔτι προσ-
τεθέντων οὐδεὶς ἂν ἀξιώσειεν. πρῶτον μὲν γάρ, ἐξ ὧν ἄ
τις καταφρονήσειε τῶν λεγομένων ὡς ἀρχαίων ὄντων, ἐ
τῶν αὐτῶν τούτων εἰκότως ἂν καὶ τὰς πράξεις γεγενῆ-
σθαι νομίσειεν· διὰ γὰρ τὸ πολλοὺς εἰρηκέναι καὶ πάν-
τας ἀκηκοέναι προσήκει μὴ καινὰ μὲν πιστὰ δὲ δοκεῖ
εἶναι τὰ λεγόμενα περὶ αὐτῶν. ἔπειτ' οὐ μόνον ἐνταῦθ
καταφυγεῖν ἔχομεν, ὅτι τὸν λόγον καὶ τὴν φήμην ἐ
πολλοῦ παρειλήφαμεν, ἀλλὰ καὶ σημείοις μείζοσιν
31τούτοις ἔστιν ἡμῖν χρήσασθαι περὶ αὐτῶν. αἱ μὲν γὰ
πλεῖσται τῶν πόλεων ὑπόμνημα τῆς παλαιᾶς εὐεργε-
σίας ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ὡς ἡμᾶ
ἀποπέμπουσι, ταῖς δ' ἐκλειπούσαις πολλάκις ἡ Πυθί
προσέταξεν ἀποφέρειν τὰ μέρη τῶν καρπῶν καὶ ποιεῖ
πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πάτρια. καίτοι περὶ τί-
47νων χρὴ μᾶλλον πιστεύειν ἢ περὶ ὧν "ὅ τε θεὸς ἀναιρεῖ

v. 1. ἀφικνουμένης ς. χώραν ἡμῶν ὅτε ς. 3. ἡμῶν Γ: τοὺ ἡμετέρους ς. 5. δωρεὰς διττὰς αἵπερ ς. 7. μετέχοντες ς. 8. ἡδίοι τὰς] ἡδίστους Γ. 29, 2. τοσούτων Γ. 4. τὸν add Γ. 6. τὰ εὐεργεσίας καὶ τὰς χρείας καὶ τὰς ὠφελείας τὰς δι' ς. 30, 1. ἐδι δάξαμεν ς. μικρὸν ἡμῶν ἔτι προστιθέντων ς. 31, 2. ὑπομνή ματα ς. 7. μάλιστα ς.

ται καὶ πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων συνδοκεῖ, καί τά τε πάλαι ῥηθέντα τοῖς παροῦσιν ἔργοις συμμαρτυρεῖ, καὶ τὰ νῦν
32 γιγνόμενα τοῖς ὑπ' ἐκείνων εἰρημένοις ὁμολογεῖ; Χωρὶς δὲ τούτων, ἢν ἅπαντα ταῦτ' ἐάσαντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σκοπῶμεν, εὑρήσομεν ὅτι τὸν βίον οἱ πρῶτοι φανέντες ἐπὶ γῆς οὐκ εὐθὺς οὕτως ὥσπερ νῦν ἔχοντα κατέλαβον, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν αὐτοὶ συνεπορίσαντο. τίνας οὖν χρὴ μᾶλλον νομίζειν ἢ δωρεὰν παρὰ τῶν θεῶν λαβεῖν ἢ ζητοῦντας
33 αὐτοὺς ἐντυχεῖν; οὐ τοὺς ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένους καὶ πρώτους γενομένους καὶ πρός τε τὰς τέχνας εὐφυεστάτους ὄντας καὶ πρὸς τὰ τῶν θεῶν εὐσεβέστατα διακειμένους; καὶ μὴν ὅσης προσήκει τιμῆς τυγχάνειν τοὺς τηλικούτων ἀγαθῶν αἰτίους, περίεργον διδάσκειν. οὐδεὶς γὰρ ἂν δύναιτο δωρεὰν τοσαύτην τὸ μέγεθος εὑρεῖν, ἥ τις ἴση τοῖς πεπραγμένοις ἐστίν.

34 Περὶ μὲν οὖν τοῦ μεγίστου τῶν εὐεργετημάτων καὶ πρώτου γενομένου καὶ πᾶσι κοινοτάτου ταῦτ' εἰπεῖν ἔχομεν. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὁρῶσα τοὺς μὲν βαρβάρους τὴν πλείστην τῆς χώρας κατέχοντας, τοὺς δ' Ἕλληνας εἰς μικρὸν τόπον κατακεκλειμένους καὶ διὰ σπανιότητα τῆς γῆς ἐπιβουλεύοντάς τε σφίσιν αὐτοῖς καὶ στρατείας ἐπ' ἀλλήλους ποιουμένους, καὶ τοὺς μὲν δι' ἔνδειαν τῶν καθ' ἡμέραν τοὺς δὲ διὰ τὸν πόλεμον ἀπολ-
35 λυμένους, οὐδὲ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα περιεῖδεν, ἀλλ' ἡγεμόνας εἰς τὰς πόλεις ἐξέπεμψεν, οἳ παραλαβόντες τοὺς μάλιστα βίου δεομένους, στρατηγοὶ καταστάντες αὐτῶν καὶ πολέμῳ κρατήσαντες τοὺς βαρβάρους, πολλὰς μὲν ἐφ' ἑκατέρας τῆς ἠπείρου πόλεις ἔκτισαν, ἁπάσας δὲ τὰς νήσους κατῴκισαν, ἀμφοτέρους δὲ καὶ τοὺς ἀκολου-
36 θήσαντας καὶ τοὺς ὑπομείναντας ἔσωσαν· τοῖς μὲν γὰρ ἱκανὴν τὴν οἴκοι χώραν κατέλιπον, τοῖς δὲ πλείω τῆς ὑπαρχούσης ἐπόρισαν· ἅπαντα γὰρ περιεβάλοντο τὸν

32, 2. ἐὰν ς. 5. αὐτοὶ Γ: αὐτοῖς ς. 33, 5. πάρεργον ς. 6. δωρεᾶς τοσαύτης ς. 34, 2. ἔχομεν εἰπεῖν ς. 5. κατακεκλεισμένους ς. 35, 5. ἑκάτερα ς. πάσας ς.

τόπον, ὃν νῦν τυγχάνομεν κατέχοντες. ὥστε καὶ τοῖς
ὕστερον βουληθεῖσιν ἀποικίσαι τινὰς καὶ μιμήσασθαι τὴν
πόλιν τὴν ἡμετέραν πολλὴν ῥᾳστώνην ἐποίησαν· οὐ γὰρ
48 αὐτοὺς ἔδει κτωμένους χώραν διακινδυνεύειν, ἀλλ' εἰς τὴν
37 ὑφ' ἡμῶν ἀφορισθεῖσαν, εἰς ταύτην οἰκεῖν ἰόντας. καίτοι
τίς ἂν ταύτης ἡγεμονίαν ἐπιδείξειεν ἢ πατριωτέραν τῆς
πρότερον γενομένης πρὶν τὰς πλείστας οἰκισθῆναι τῶν
Ἑλληνίδων πόλεων, ἢ μᾶλλον συμφέρουσαν τῆς τοὺς μὲν
βαρβάρους ἀναστάτους ποιησάσης, τοὺς δ' Ἕλληνας εἰς
τοσαύτην εὐπορίαν προαγαγούσης;

38 Οὐ τοίνυν, ἐπειδὴ τὰ μέγιστα συνδιέπραξε, τῶν ἄλ-
λων ὠλιγώρησεν, ἀλλ' ἀρχὴν μὲν ταύτην ἐποιήσατο τῶν
εὐεργεσιῶν, τροφὴν τοῖς δεομένοις εὑρεῖν, ἥνπερ χρὴ τοὺς
μέλλοντας καὶ περὶ τῶν ἄλλων καλῶς διοικήσειν, ἡγου-
μένη δὲ τὸν βίον τὸν ἐπὶ τούτοις μόνον οὔπω τοῦ ζῆν ἐπι-
θυμεῖν ἀξίως ἔχειν οὕτως ἐπεμελήθη καὶ τῶν λοιπῶν,
ὥστε τῶν παρόντων τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθῶν, ὅσα μὴ
παρὰ θεῶν ἔχομεν ἀλλὰ δι' ἀλλήλους ἡμῖν γέγονε, μη-
δὲν μὲν ἄνευ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας εἶναι, τὰ δὲ πλεῖ-
39 στα διὰ ταύτην γεγενῆσθαι. παραλαβοῦσα γὰρ τοὺς
Ἕλληνας ἀνόμως ζῶντας καὶ σποράδην οἰκοῦντας, καὶ
τοὺς μὲν ὑπὸ δυναστειῶν ὑβριζομένους τοὺς δὲ δι' ἀναρ-
χίαν ἀπολλυμένους, καὶ τούτων τῶν κακῶν αὐτοὺς ἀπήλ-
λαξε, τῶν μὲν κυρία γενομένη, τοῖς δ' αὑτὴν παρά-
δειγμα ποιήσασα· πρώτη γὰρ καὶ νόμους ἔθετο καὶ πο-
40 λιτείαν κατεστήσατο. δῆλον δ' ἐκεῖθεν· οἱ γὰρ ἐν ἀρχῇ
περὶ τῶν φονικῶν ἐγκαλέσαντες, καὶ βουληθέντες μετὰ
λόγου καὶ μὴ μετὰ βίας διαλύσασθαι τὰ πρὸς ἀλλή-
λους, ἐν τοῖς νόμοις τοῖς ἡμετέροις τὰς κρίσεις ἐποιήσαντο
περὶ αὐτῶν. Καὶ μὲν δὴ καὶ τῶν τεχνῶν τάς τε πρὸς
τἀναγκαῖα τοῦ βίου χρησίμας καὶ τὰς πρὸς ἡδονὴν με-
μηχανημένας, τὰς μὲν εὑροῦσα τὰς δὲ δοκιμάσασα χρῆ-

37, 2. ἐπιδείξειεν om pr Γ. 3. τὰς add Γ. 5. εἰς Γ: ἐπὶ ς.
38, 4. καλῶς] καλῶν καλῶς Γ. 8. παρὰ τῶν θεῶν ς. 40, 5. αὐ-
τῶν Γ: τούτων ς. 6. τὰ ἀναγκαῖα ς.

ισθαι τοῖς ἄλλοις παρέδωκεν. Τὴν τοίνυν ἄλλην διοίκησιν οὕτω φιλοξένως κατεσκευάσατο καὶ πρὸς ἅπαντας οἰκείως, ὥστε καὶ τοῖς χρημάτων δεομένοις καὶ τοῖς ἀπολαῦσαι τῶν ὑπαρχόντων ἐπιθυμοῦσιν ἀμφοτέροις ἁρμόττειν, καὶ μήτε τοῖς εὐδαιμονοῦσι μήτε τοῖς δυστυχοῦσιν ἐν ταῖς αὑτῶν ἀχρήστως ἔχειν, ἀλλ' ἑκατέροις αὐτῶν εἶναι παρ' ἡμῖν, τοῖς μὲν ἡδίστας διατριβάς, τοῖς δὲ
9
2 ἀσφαλεστάτην καταφυγήν. Ἔτι δὲ τὴν χώραν οὐκ αὐτάρκη κεκτημένων ἑκάστων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐλλείπουσαν τὰ δὲ πλείω τῶν ἱκανῶν φέρουσαν, καὶ πολλῆς ἀπορίας οὔσης τὰ μὲν ὅπου χρὴ διαθέσθαι τὰ δ' ὁπόθεν εἰσαγαγέσθαι, καὶ ταύταις ταῖς συμφοραῖς ἐπήμυνεν· ἐμπόριον γὰρ ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος τὸν Πειραιᾶ κατεσκευάσατο, τοσαύτην ἔχονθ' ὑπερβολήν, ὥσθ' ἃ παρὰ τῶν ἄλλων ἓν παρ' ἑκάστων χαλεπόν ἐστι λαβεῖν, ταῦθ' ἅπαντα παρ' αὐτῆς ῥᾴδιον εἶναι πορίσασθαι.

Τῶν τοίνυν τὰς πανηγύρεις καταστησάντων δικαίως ἐπαινουμένων ὅτι τοιοῦτον ἔθος ἡμῖν παρέδοσαν, ὥστε σπεισαμένους πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰς ἔχθρας τὰς ἐνεστηκυίας διαλυσαμένους συνελθεῖν εἰς ταὐτόν, καὶ μετὰ ταῦτ' εὐχὰς καὶ θυσίας κοινὰς ποιησαμένους ἀναμνησθῆναι μὲν τῆς συγγενείας τῆς πρὸς ἀλλήλους ὑπαρχούσης, εὐμενεστέρως δ' εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον διατεθῆναι πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τάς τε παλαιὰς ξενίας ἀνανεώσασθαι καὶ καινὰς ἑτέρας ποιήσασθαι, καὶ μήτε τοῖς ἰδιώταις μήτε τοῖς διενεγκοῦσι τὴν φύσιν ἀργὸν εἶναι τὴν διατριβήν, ἀλλ' ἀθροισθέντων τῶν Ἑλλήνων ἐγγενέσθαι τοῖς μὲν ἐπιδείξασθαι τὰς αὑτῶν εὐτυχίας, τοῖς δὲ θεάσασθαι τούτους πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιζομένους, καὶ μηδετέρους ἀθύμως διάγειν, ἀλλ' ἑκατέρους ἔχειν ἐφ' οἷς φιλο-

41, 1. ἄλλοις Γ: λοιποῖς ς. 6. ταῖς ἑαυτῶν ς. 42, 6. κατεστήσατο ς. 7. ὑπερβολὴν ἔχον ὥστε ς. 43, 3. πρὸς ἀλλήλους om Γ. 4. καὶ μετὰ ταῦτ' Γ: μετὰ δὲ τοῦτο ς. 44, 1. ἑτέρας Γ: ἄλλας ς. 3. ἀλλὰ ἀθροισθέντων ς. ἐγγενέσθαι Γ: εἰς ἓν γενέσθαι ς. 4. ἑαυτῶν ς. εὐτυχίας] quidni εὐεξίας, ut § 1.?

τιμηθῶσιν, οἱ μὲν ὅταν ἴδωσι τοὺς ἀθλητὰς αὑτῶν ἕνεκα
πονοῦντας, οἱ δ᾽ ὅταν ἐνθυμηθῶσιν ὅτι πάντες ἐπὶ τὴν
σφετέραν θεωρίαν ἥκουσι, — τοσούτων τοίνυν ἀγαθῶν διὰ
τὰς συνόδους ἡμῖν γιγνομένων οὐδ᾽ ἐν τούτοις ἡ πόλις
45 ἡμῶν ἀπελείφθη. καὶ γὰρ θεάματα πλεῖστα καὶ κάλ-
λιστα κέκτηται, τὰ μὲν ταῖς δαπάναις ὑπερβάλλοντα,
τὰ δὲ κατὰ τὰς τέχνας εὐδοκιμοῦντα, τὰ δ᾽ ἀμφοτέροις
τούτοις διαφέροντα· καὶ τὸ πλῆθος τῶν εἰσαφικνουμέ-
νων ὡς ἡμᾶς τοσοῦτόν ἐστιν, ὥστ᾽ εἴ τι ἐν τῷ πλησιάζειν
ἀλλήλοις ἀγαθόν ἐστι, καὶ τοῦθ᾽ ὑπ᾽ αὐτῆς περιειλῆφθαι.
πρὸς δὲ τούτοις καὶ φιλίας εὑρεῖν πιστοτάτας καὶ συν-
ουσίαις ἐντυχεῖν παντοδαπωτάταις μάλιστα παρ᾽ ἡμῖν
ἔστιν, ἔτι δὲ ἀγῶνας ἰδεῖν, μὴ μόνον τάχους καὶ ῥώμης,
ἀλλὰ καὶ λόγων καὶ γνώμης καὶ τῶν ἄλλων ἔργων
46 ἁπάντων, καὶ τούτων ἆθλα μέγιστα. πρὸς γὰρ οἷς αὐτὴ
τίθησι, καὶ τοὺς ἄλλους διδόναι συναναπείθει· τὰ γὰρ
ὑφ᾽ ἡμῶν κριθέντα τοσαύτην λαμβάνει δόξαν ὥστε παρὰ
πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαπᾶσθαι. χωρὶς δὲ τούτων αἱ μὲν
ἄλλαι πανηγύρεις διὰ πολλοῦ χρόνου συλλεγεῖσαι τα-
χέως διελύθησαν, ἡ δ᾽ ἡμετέρα πόλις ἅπαντα τὸν αἰῶνα
τοῖς ἀφικνουμένοις πανήγυρίς ἐστιν.

47 Φιλοσοφίαν τοίνυν, ἣ πάντα ταῦτα συνεξεῦρε καὶ συγ-
κατεσκεύασε, καὶ πρός τε τὰς πράξεις ἡμᾶς ἐπαίδευσε
καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπράϋνε, καὶ τῶν συμφορῶν τάς τε
δι᾽ ἀμαθίαν καὶ τὰς ἐξ ἀνάγκης γιγνομένας διεῖλε, καὶ
τὰς μὲν φυλάξασθαι τὰς δὲ καλῶς ἐνεγκεῖν ἐδίδαξεν, ἡ
πόλις ἡμῶν κατέδειξε, καὶ λόγους ἐτίμησεν, ὧν πάντες
48 μὲν ἐπιθυμοῦσι, τοῖς δ᾽ ἐπισταμένοις φθονοῦσι, συνειδυῖα
μὲν ὅτι τοῦτο μόνον ἐξ ἁπάντων τῶν ζώων ἴδιον ἔφυμεν
ἔχοντας, καὶ ὅτι τούτῳ πλεονεκτήσαντες καὶ τοῖς ἄλλοις
ἅπασιν αὐτῶν διηνέγκαμεν, ὁρῶσα δὲ περὶ μὲν τὰς ἄλ-
λας πράξεις οὕτω ταραχώδεις οὔσας τὰς τύχας ὥστε

v. 1. ἑαυτῶν ς. 45, 4. ἀφικνουμένων ς. 8. παντοδαπαῖς ς.
9. μὴ Γ: καὶ μὴ ς. 47, 3. καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπράϋνε om pr Γ.
48, 3. ὅτι τούτῳ] διότι τουτων Γ.

πολλάκις ἐν αὐταῖς καὶ τοὺς φρονίμους ἀτυχεῖν καὶ τοὺς
ἀνοήτους κατορθοῦν, τῶν δὲ λόγων τῶν καλῶς καὶ τεχνι-
κῶς ἐχόντων οὐ μετὸν τοῖς φαύλοις, ἀλλὰ ψυχῆς εὖ
49 φρονούσης ἔργον ὄντας, καὶ τούς τε σοφοὺς καὶ τοὺς ἀμα-
θεῖς δοκοῦντας εἶναι ταύτῃ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρον-
τας, ἔτι δὲ τοὺς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐλευθέρως τεθραμμένους
ἐκ μὲν ἀνδρίας καὶ πλούτου καὶ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν οὐ
γιγνωσκομένους, ἐκ δὲ τῶν λεγομένων μάλιστα κατα-
φανεῖς γιγνομένους, καὶ τοῦτο σύμβολον τῆς παιδεύσεως
ἡμῶν ἑκάστου πιστότατον ἀποδεδειγμένον, καὶ τοὺς λό-
γῳ καλῶς χρωμένους οὐ μόνον ἐν ταῖς αὐτῶν δυναμένους,
50 ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐντίμους ὄντας. τοσοῦτον
δ' ἀπολέλοιπεν ἡ πόλις ἡμῶν περὶ τὸ φρονεῖν καὶ λέ-
γειν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὥσθ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν
ἄλλων διδάσκαλοι γεγόνασι, καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνο-
μα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διανοίας δο-
κεῖν εἶναι, καὶ μᾶλλον Ἕλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς
παιδεύσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως με-
τέχοντας.

51 Ἵνα δὲ μὴ δοκῶ περὶ τὰ μέρη διατρίβειν ὑπὲρ ὅλων
τῶν πραγμάτων ὑποθέμενος μηδ' ἐκ τούτων ἐγκωμιά-
ζειν τὴν πόλιν ἀπορῶν τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτὴν ἐπαι-
νεῖν, ταῦτα μὲν εἰρήσθω μοι πρὸς τοὺς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις
φιλοτιμουμένους, ἡγοῦμαι δὲ τοῖς προγόνοις ἡμῶν οὐχ
ἧττον ἐκ τῶν κινδύνων τιμᾶσθαι προσήκειν ἢ τῶν ἄλλων
52 εὐεργεσιῶν. οὐ γὰρ μικροὺς οὐδ' ὀλίγους οὐδ' ἀφανεῖς
ἀγῶνας ὑπέμειναν, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς καὶ με-
γάλους, τοὺς μὲν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν χώρας, τοὺς δ' ὑπὲρ
τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας· ἅπαντα γὰρ τὸν χρόνον διετέ-
λεσαν κοινὴν τὴν πόλιν παρέχοντες καὶ τοῖς ἀδικουμένοις
53 ἀεὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπαμύνουσαν. Διὸ δὴ καὶ κατηγο-

v. 2. κατορθοῦν] primas litteras a correctore habet Γ. 49, 3. εὐ-
θὺς add Γ. 7. τοὺς τῷ λόγῳ ς. 50, 2. δ' add Γ. περὶ τοῦ ς.
5. δοκεῖν τεκμήριον εἶναι ς. 7. μετασχόντας ς. 51, 2. ὑπο-
θέμενος ἐρεῖν μηδὲ ς. 5. τοὺς προγόνους ς. 6. κινδύνων τῶν
πρὸς τὸν πόλεμον τιμᾶσθαι ς.

ρουσί τινες ἡμῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς βουλευομένων, ὅτι τοὺς
ἀσθενεστέρους εἰθίσμεθα θεραπεύειν, ὥσπερ οὐ μετὰ τῶν
ἐπαινεῖν βουλομένων ἡμᾶς τοὺς λόγους ὄντας τοὺς τοιού-
τους. οὐ γὰρ ἀγνοοῦντες ὅσον διαφέρουσιν αἱ μείζους τῶν
συμμαχιῶν πρὸς τὴν ἀσφάλειαν οὕτως ἐβουλευόμεθα
περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ πολὺ τῶν ἄλλων ἀκριβέστερον εἰδότες
τὰ συμβαίνοντ᾽ ἐκ τῶν τοιούτων ὅμως ᾑρούμεθα τοῖς
ἀσθενεστέροις καὶ παρὰ τὸ συμφέρον βοηθεῖν μᾶλλον
ἢ τοῖς κρείττοσι τοῦ λυσιτελοῦντος ἕνεκα συναδικεῖν.
54 Γνοίη δ᾽ ἄν τις καὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν ῥώμην τὴν τῆς
πόλεως ἐκ τῶν ἱκετειῶν, ἃς ἤδη τινὲς ἡμῖν ἐποιήσαντο.
τὰς μὲν οὖν ἢ νεωστὶ γεγενημένας ἢ περὶ μικρῶν ἐλθούσας
παραλείψω· πολὺ δὲ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν (ἐκεῖθεν γὰρ δί-
καιον τὰς πίστεις λαμβάνειν τοὺς ὑπὲρ τῶν πατρίων
ἀμφισβητοῦντας) ἦλθον οἵ θ᾽ Ἡρακλέους παῖδες καὶ
μικρὸν πρὸ τούτων Ἄδραστος ὁ Ταλαοῦ, βασιλεὺς ὢν
55 Ἄργους, οὗτος μὲν ἐκ τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ Θήβας
52 δεδυστυχηκώς, καὶ τοὺς ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ τελευτήσαντας
αὐτὸς μὲν οὐ δυνάμενος ἀνελέσθαι, τὴν δὲ πόλιν ἀξιῶν
βοηθεῖν ταῖς κοιναῖς τύχαις καὶ μὴ περιορᾶν τοὺς ἐν τοῖς
πολέμοις ἀποθνήσκοντας ἀτάφους γιγνομένους μηδὲ πα-
56 λαιὸν ἔθος καὶ πάτριον νόμον καταλυόμενον, οἱ δ᾽ Ἡρα-
κλέους παῖδες φεύγοντες τὴν Εὐρυσθέως ἔχθραν, καὶ τὰς
μὲν ἄλλας πόλεις ὑπερορῶντες ὡς οὐκ ἂν δυναμένας
βοηθῆσαι ταῖς ἑαυτῶν συμφοραῖς, τὴν δ᾽ ἡμετέραν ἱκανὴν
νομίζοντες εἶναι μόνην ἀποδοῦναι χάριν ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ
57 αὐτῶν ἅπαντας ἀνθρώπους εὐεργέτησεν. ἐκ δὴ τούτων
ῥᾴδιον κατιδεῖν ὅτι καὶ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἡ πόλις
ἡμῶν ἡγεμονικῶς εἶχε [καὶ νῦν οὐκ ἀδίκως ἀμφισβητεῖ
περὶ τῆς ἡγεμονίας]· τίς γὰρ ἂν ἱκετεύειν τολμήσειεν ἢ
τοὺς ἥττους αὑτοῦ ἢ τοὺς ὑφ᾽ ἑτέροις ὄντας, παραλιπὼν

v. 5. ἐβουλευσάμεθα ς. 54, 1. τὴν ante τῆς add Γ. 2. ἡμῶν ς. 5. ὑπὲρ Γ: περὶ ς. 55, 1. δεδυστυχηκὼς τῆς ἐπὶ Θήβας ς. 3. πόλιν ἡμῶν ἀξιῶν ς. 56, 1. οἱ δὲ παῖδες Ἡρακλέους ς. 57, 1. εὐηργέτησεν ς. 3. καὶ νῦν οὐκ ἀδίκως ἀμφισβητεῖ περὶ τῆς ἡγεμονίας om Γ. 4. τίνες — τολμήσαιεν — αὐτῶν — παραλιπόντες ς.

τοὺς μείζω δύναμιν ἔχοντας, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων οὐκ ἰδίων ἀλλὰ κοινῶν καὶ περὶ ὧν οὐδένας ἄλλους εἰκὸς ἦν ἐπιμεληθῆναι πλὴν τοὺς προεστάναι τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦντας. ἔπειτ᾽ οὐδὲ ψευσθέντες φαίνονται τῶν ἐλπίδων, δι᾽ ἃς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν. ἀνελόμενοι γὰρ πόλεμον ὑπὲρ μὲν τῶν τελευτησάντων πρὸς Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους πρὸς τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν, τοὺς μὲν ἐπιστρατεύσαντες ἠνάγκασαν ἀποδοῦναι θάψαι τοὺς νεκροὺς τοῖς προσήκουσι, Πελοποννησίων δὲ τοὺς μετ᾽ Εὐρυσθέως εἰς τὴν χώραν ἡμῶν εἰσβαλόντας ἐπεξελθόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι κἀκεῖνον τῆς ὕβρεως ἔπαυσαν. θαυμαζόμενοι δὲ καὶ διὰ τὰς ἄλλας πράξεις, ἐκ τούτων τῶν ἔργων ἔτι μᾶλλον εὐδοκίμησαν. οὐ γὰρ παρὰ μικρὸν ἐποίησαν, ἀλλὰ τοσοῦτον τὰς τύχας ἑκατέρων μετήλλαξαν, ὥσθ᾽ ὁ μὲν ἱκετεύειν ἡμᾶς ἀξιώσας βίᾳ τῶν ἐχθρῶν ἅπανθ᾽ ὅσων ἐδεήθη διαπραξάμενος ἀπῆλθεν, Εὐρυσθεὺς δὲ βιάσασθαι προσδοκήσας αὐτὸς αἰχμάλωτος γενόμενος ἱκέτης ἠναγκάσθη καταστῆναι, καὶ τῷ μὲν ὑπερενεγκόντι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὃς ἐκ Διὸς μὲν γεγονὼς ἔτι δὲ θνητὸς ὢν θεοῦ ῥώμην ἔσχε, τούτῳ μὲν ἐπιτάττων καὶ λυμαινόμενος ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσεν, ἐπειδὴ δὲ εἰς ἡμᾶς ἐξήμαρτεν, εἰς τοσαύτην κατέστη μεταβολήν, ὥστ᾽ ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἐκείνου γενόμενος ἐπονειδίστως τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

Πολλῶν δ᾽ ὑπαρχουσῶν ἡμῖν εὐεργεσιῶν εἰς τὴν πόλιν τὴν Λακεδαιμονίων, περὶ ταύτης μόνης μοι συμβέβηκεν εἰπεῖν· ἀφορμὴν γὰρ λαβόντες τὴν δι᾽ ἡμῶν αὐτοῖς γενομένην σωτηρίαν οἱ πρόγονοι μὲν τῶν νῦν ἐν Λακεδαίμονι βασιλευόντων, ἔκγονοι δ᾽ Ἡρακλέους, κατῆλθον μὲν εἰς Πελοπόννησον, κατέσχον δ᾽ Ἄργος καὶ Λακεδαί-

v. 3. τοὺς — ἀξιοῦν Γ: τῶν — ἀξιούντων ς. 58, 3. γὰρ τὸν πόλεμον ς. 59, 3. οὐ γὰρ παρὰ μικρὸν ἐποίησαν om pr Γ. 5. ἐχθρῶν κρατήσας ἅπανθ᾽ ς. 7. γενόμενος Γ: γεγονὼς ς. 60, 1. ὑπενεγκόντι pr Γ. 2. μὲν ἦν γεγονὼς ς. 3. εἶχε ς. 61, 1. εὐεργεσιῶν ἡμῖν ς. 2. τὴν Λακ. Γ: τῶν Λακ. ς. 6. μὲν om pr Γ.

*μονα καὶ Μεσσήνην, οἰκισταὶ δὲ Σπάρτης ἐγένοντο, καὶ
τῶν παρόντων ἀγαθῶν αὐτοῖς ἁπάντων ἀρχηγοὶ κατέ-
62 στησαν. ὧν ἐχρῆν ἐκείνους μεμνημένους μηδέποτ' εἰς τὴν
χώραν ταύτην εἰσβαλεῖν, ἐξ ἧς ὁρμηθέντες αὐτῶν οἱ
πρόγονοι τοσαύτην εὐδαιμονίαν κατεστήσαντο, μηδ' εἰς
κινδύνους καθιστάναι τὴν πόλιν τὴν ὑπὲρ τῶν παίδων τῶν
Ἡρακλέους προκινδυνεύσασαν, μηδὲ τοῖς μὲν ἀπ' ἐκείνου
γεγονόσι διδόναι τὴν βασιλείαν, τὴν δὲ τῷ γένει τῆς σω-
63 τηρίας αἰτίαν οὖσαν δουλεύειν αὐτοῖς ἀξιοῦν. Εἰ δὲ
δεῖ τὰς χάριτας καὶ τὰς ἐπιεικείας ἀνελόντας ἐπὶ τὴν
ὑπόθεσιν πάλιν ἐπανελθεῖν καὶ τὸν ἀκριβέστατον τῶν λό-
γων εἰπεῖν, οὐ δή που πάτριόν ἐστιν ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπή-
λυδας τῶν αὐτοχθόνων, οὐδὲ τοὺς εὖ παθόντας τῶν εὖ
ποιησάντων, οὐδὲ τοὺς ἱκέτας γενομένους τῶν ὑποδεξα-
μένων.*

*64 Ἔτι δὲ συντομώτερον ἔχω δηλῶσαι περὶ αὐτῶν. τῶν
μὲν γὰρ Ἑλληνίδων πόλεων, χωρὶς τῆς ἡμετέρας, Ἄρ-
γος καὶ Θῆβαι καὶ Λακεδαίμων καὶ τότ' ἦσαν μέγι-
σται καὶ νῦν ἔτι διατελοῦσι. φαίνονται δ' ἡμῶν οἱ πρό-
γονοι τοσοῦτον ἁπάντων διενεγκόντες, ὥσθ' ὑπὲρ μὲν Ἀρ-
γείων δυστυχησάντων Θηβαίοις, ὅτε μέγιστον ἐφρόνησαν,
65 ἐπιτάττοντες, ὑπὲρ δὲ τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους Ἀρ-
γείους καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους μάχῃ κρατή-
σαντες, ἐκ δὲ τῶν πρὸς Εὐρυσθέα κινδύνων τοὺς οἰκιστὰς
τῆς Σπάρτης καὶ τοὺς ἡγεμόνας τοὺς Λακεδαιμονίων
διασώσαντες· ὥστε περὶ μὲν τῆς ἐν τοῖς Ἕλλησι δυνα-
στείας οὐκ οἶδ' ὅπως ἄν τις σαφέστερον ἐπιδεῖξαι δυνηθείη.*

*54
66 Δοκεῖ δέ μοι καὶ περὶ τῶν πρὸς τοὺς βαρβάρους τῇ
πόλει πεπραγμένων προσήκειν εἰπεῖν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ
καὶ τὸν λόγον κατεστησάμην περὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς ἐπ'*

v. 1. *Μεσήνην* ς. 2. *αὐτοῖς ἀγαθῶν* ς. 62, 2. *ἐμβαλεῖν* ς. *αὐτῶν* om Γ. 3. *πρόγονοι εἰς τοσαύτην εὐδαιμονίαν κατέστησαν* ς. 6. *γεγονόσιν* Γ: *γενομένοις* ς. 63, 1. *ἑαυτοῖς* ς. *ἄξιον* pr Γ. 64, 1. *συντομωτέρως* ς. 65, 2. *νικήσαντες, ἐκ δὲ τοῦ — κινδύνου* ς. 4. *τῆς Σπάρτης* om Γ. et oportebat *τοὺς Σπάρτης.* 66, 1. vulgo ante Morum *περὶ τῶν πρότερον τῶν πρός.*

ἐκείνους. ἅπαντας μὲν οὖν ἐξαριθμῶν τοὺς κινδύνους λίαν
ἂν μακρολογοίην· ἐπὶ δὲ τῶν μεγίστων [στὰς] τὸν αὐ-
τὸν τρόπον ὅν περ ὀλίγῳ πρότερον πειράσομαι καὶ περὶ
7 τούτων διελθεῖν. Ἔστι γὰρ ἀρχικώτατα μὲν τῶν γε-
νῶν καὶ μεγίστας δυναστείας ἔχοντα Σκύθαι καὶ Θρᾷκες
καὶ Πέρσαι, τυγχάνουσι δ' οὗτοι μὲν ἅπαντες ἡμῖν ἐπι-
βουλεύσαντες, ἡ δὲ πόλις πρὸς ἅπαντας τούτους δια-
κινδυνεύσασα. καίτοι τί λοιπὸν ἔσται τοῖς ἀντιλέγουσιν,
ἢν ἐπιδειχθῶσι τῶν μὲν Ἑλλήνων οἱ μὴ δυνάμενοι
τυγχάνειν τῶν δικαίων ἡμᾶς ἱκετεύειν ἀξιοῦντες, τῶν
δὲ βαρβάρων οἱ βουλόμενοι καταδουλώσασθαι τοὺς Ἕλ-
ληνας ἐφ' ἡμᾶς πρώτους ἰόντες;
8 Ἐπιφανέστατος μὲν οὖν τῶν πολέμων ὁ Περσικὸς
γέγονεν, οὐ μὴν ἐλάττω τεκμήρια τὰ παλαιὰ τῶν ἔργων
ἐστὶ τοῖς περὶ τῶν πατρίων ἀμφισβητοῦσιν. ἔτι γὰρ τα-
πεινῆς οὔσης τῆς Ἑλλάδος ἦλθον εἰς τὴν χώραν ἡμῶν
Θρᾷκες μὲν μετ' Εὐμόλπου τοῦ Ποσειδῶνος, Σκύθαι δὲ
μετ' Ἀμαζόνων τῶν Ἄρεως θυγατέρων, οὐ κατὰ τὸν αὐ-
τὸν χρόνον, ἀλλὰ καθ' ὃν ἑκάτεροι τῆς Εὐρώπης ἐπῆρχον,
μισοῦντες μὲν ἅπαν τὸ τῶν Ἑλλήνων γένος, ἰδίᾳ δὲ πρὸς
ἡμᾶς ἐγκλήματα ποιησάμενοι, νομίζοντες ἐκ τούτου τοῦ
τρόπου πρὸς μίαν μὲν πόλιν κινδυνεύσειν, ἁπασῶν δὲ
9 ἅμα κρατήσειν. οὐ μὴν κατώρθωσαν, ἀλλὰ πρὸς μόνους
τοὺς προγόνους τοὺς ἡμετέρους συμβαλόντες ὁμοίως δι-
εφθάρησαν ὥσπερ ἂν εἰ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ἐπολέ-
μησαν. δῆλον δὲ τὸ μέγεθος τῶν κακῶν τῶν γενομένων
ἐκείνοις· οὐ γὰρ ἄν ποθ' οἱ λόγοι περὶ αὐτῶν τοσοῦτον
χρόνον διέμειναν, εἰ μὴ καὶ τὰ πραχθέντα πολὺ τῶν ἄλ-
10 λων διήνεγκεν. λέγεται δ' οὖν περὶ μὲν Ἀμαζόνων ὡς
τῶν μὲν ἐλθουσῶν οὐδεμία πάλιν ἀπῆλθεν, αἱ δ' ὑπο-
λειφθεῖσαι διὰ τὴν ἐνθάδε συμφορὰν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξε-
βλήθησαν, περὶ δὲ Θρᾳκῶν ὅτι τὸν ἄλλον χρόνον ὅμοροι

v. 2. στὰς add Coraës e Λ Antidos. 3. πρότερον διῆλθον πειράσομαι ς. 67, 1. γενῶν Γ: ἐθνῶν ς. 4. δὲ ἡμετέρα πόλις ς. 68, 2. ἐλάττω τούτων τεκμήρια ς.

προσοικοῦντες ἡμῖν διὰ τὴν τότε γεγενημένην στρατείαν τοσοῦτον διέλιπον, ὥστ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ τῆς χώρας ἔθνη πολλὰ καὶ γένη παντοδαπὰ καὶ πόλεις μεγάλας κατοικισθῆναι.

71 Καλὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα, καὶ πρέποντα τοῖς περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητοῦσιν· ἀδελφὰ δὲ τῶν εἰρημένων, καὶ τοιαῦθ᾽ οἷά περ εἰκὸς τοὺς ἐκ τοιούτων γεγονότας, οἱ πρὸς Δαρεῖον καὶ Ξέρξην πολεμήσαντες ἔπραξαν. μεγίστου γὰρ πολέμου συστάντος ἐκείνου, καὶ πλείστων κινδύνων εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον συμπεσόντων, καὶ τῶν μὲν πολεμίων ἀνυποστάτων οἰομένων εἶναι διὰ τὸ πλῆθος, τῶν δὲ συμμάχων ἀνυπέρβλητον ἡγουμένων ἔχειν
72 τὴν ἀρετήν, ἀμφοτέρων κρατήσαντες ὡς ἑκατέρων προσῆκεν, καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς κινδύνους διενεγκόντες, εὐθὺς μὲν τῶν ἀριστείων ἠξιώθησαν, οὐ πολλῷ δ᾽ ὕστερον τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης ἔλαβον, δόντων μὲν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, οὐκ ἀμφισβητούντων δὲ τῶν νῦν ἡμᾶς ἀφαιρεῖσθαι ζητούντων.

73 Καὶ μηδεὶς οἰέσθω με ἀγνοεῖν ὅτι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ τοὺς καιροὺς τούτους πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιοι τοῖς Ἕλλησι κατέστησαν· ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ μᾶλλον ἐπαινεῖν ἔχω τὴν πόλιν, ὅτι τοιούτων ἀνταγωνιστῶν τυχοῦσα τοσοῦτον αὐτῶν διήνεγκεν. Βούλομαι δ᾽ ὀλίγῳ μακρότερα περὶ τοῖν πολέοιν εἰπεῖν καὶ μὴ ταχὺ λίαν παραδραμεῖν, ἵν᾽ ἀμφοτέρων ἡμῖν ὑπόμνημα γένηται, τῆς τε τῶν προγόνων ἀρετῆς καὶ τῆς πρὸς τοὺς βαρβά-
74 ρους ἔχθρας. καίτοι μ᾽ οὐ λέληθεν ὅτι χαλεπόν ἐστιν ὕστατον ἐπελθόντα λέγειν περὶ πραγμάτων πάλαι προκατειλημμένων, καὶ περὶ ὧν οἱ μάλιστα δυνηθέντες τῶν

70, 5. διὰ τὴν τότε γεγενημένην στρατείαν om Γ. 71, 5. ἐκείνου πολέμου συστάντος ς. 6. εἰς Γ: κατὰ ς. 72, 3. τῆς θαλάττης τὴν ἀρχὴν ς. 73, 2. τούτους τοὺς καιροὺς ς. 3. ἀλλὰ] καὶ Γ. 4. τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν ὅτι ς. 6. ταῖν πολέοιν ταύταιν εἰπεῖν ς. 7. ὑπόμνημα] ita est in Antidosi: hic enim omnes ὑπομνήματα. ante γένηται in Γ deletae sunt litterae duo vel tres. 74, 1. μ᾽ οὐ Γ: με οὐδὲ ς.

πολιτῶν εἰπεῖν ἐπὶ τοῖς δημοσίᾳ θαπτομένοις πολλάκις εἰρήκασιν· ἀνάγκη γὰρ τὰ μὲν μέγιστ' αὐτῶν ἤδη κατακεχρῆσθαι, μικρὰ δέ τινα παραλελεῖφθαι. ὅμως δ' ἐκ τῶν ὑπολοίπων, ἐπειδὴ συμφέρει τοῖς πράγμασιν, οὐκ ὀκνητέον μνησθῆναι περὶ αὐτῶν.

5 Πλείστων μὲν οὖν ἀγαθῶν αἰτίους καὶ μεγίστων ἐπαίνων ἀξίους ἡγοῦμαι γεγενῆσθαι τοὺς τοῖς σώμασιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος προκινδυνεύσαντας· οὐ μὴν οὐδὲ τῶν πρὸ τοῦ πολέμου τούτου γενομένων καὶ δυναστευσάντων ἐν ἑκατέρᾳ τοῖν πολέοιν δίκαιον ἀμνημονεῖν· ἐκεῖνοι γὰρ ἦσαν οἱ προασκήσαντες τοὺς ἐπιγιγνομένους καὶ τὰ πλήθη προτρέψαντες ἐπ' ἀρετὴν καὶ χαλεποὺς ἀνταγωνι-
6 στὰς τοῖς βαρβάροις ποιήσαντες. οὐ γὰρ ὠλιγώρουν τῶν κοινῶν, οὐδ' ἀπέλαυον μὲν ὡς ἰδίων, ἠμέλουν δ' ὡς ἀλλοτρίων, ἀλλ' ἐκήδοντο μὲν ὡς οἰκείων, ἀπείχοντο δ' ὥσπερ χρὴ τῶν μηδὲν προσηκόντων· οὐδὲ πρὸς ἀργύριον τὴν εὐδαιμονίαν ἔκρινον, ἀλλ' οὗτος ἐδόκει πλοῦτον ἀσφαλέστατον κεκτῆσθαι καὶ κάλλιστον, ὅστις τοιαῦτα τυγχάνοι πράττων ἐξ ὧν αὐτός τε μέλλοι μάλιστ' εὐδοκι-
7 μήσειν καὶ τοῖς παισὶ μεγίστην δόξαν καταλείψειν. οὐδὲ τὰς θρασύτητας τὰς ἀλλήλων ἐζήλουν, οὐδὲ τὰς τόλμας τὰς αὑτῶν ἤσκουν, ἀλλὰ δεινότερον μὲν ἐνόμιζον εἶναι κακῶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀκούειν ἢ καλῶς ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀποθνήσκειν, μᾶλλον δ' ᾐσχύνοντ' ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἁμαρτήμασιν ἢ νῦν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις τοῖς σφετέροις αὐτῶν.
8 Τούτων δ' ἦν αἴτιον ὅτι τοὺς νόμους ἐσκόπουν ὅπως ἀκριβῶς καὶ καλῶς ἕξουσιν, οὐχ οὕτω τοὺς περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων ὡς τοὺς περὶ τῶν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων· ἠπίσταντο γὰρ ὅτι τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων, ἀλλ'

v. 2. μέγιστα τούτων ς. 3. δέ τινα] δέ τι Γ. 75, 4. γεγενημένων ς. δυναστευόντων ἑκατέρᾳ ταῖν ς. 7. ἀρετῇ ς. 76, 6. τοιαῦτα τυγχάνοι] αὐτὰ τυγχάνοι Γ: τυγχάνοι τοιαῦτα ς. 77, 1. οὐδὲ γὰρ τὰς ς. 2. alterum τὰς add Γ. 3. τὰς καθ' ἑαυτῶν ς. δεινότερον ἐνόμιζον εἶναι τὸ κακῶς ς. 4. πόλεως ἀποθνήσκειν Γ: πατρίδος ἀποθανεῖν ς. 78, 3. τὴν add Γ.

*ἀπ᾽ ὀλίγων συνθημάτων ῥᾳδίως καὶ περὶ τῶν ἰδίων καὶ
79περὶ τῶν κοινῶν ὁμονοήσουσιν. οὕτω δὲ πολιτικῶς εἶχον,
ὥστε καὶ τὰς στάσεις ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους οὐχ ὁπό-
τεροι τοὺς ἑτέρους ἀπολέσαντες τῶν λοιπῶν ἄρξουσιν, ἀλλ᾽
ὁπότεροι φθήσονται τὴν πόλιν ἀγαθόν τι ποιήσαντες·
καὶ τὰς ἑταιρείας συνῆγον οὐχ ὑπὲρ τῶν ἰδίᾳ συμφε-
80ρόντων, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους ὠφελείᾳ. Τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον καὶ τὰ τῶν ἄλλων διῴκουν, θεραπεύοντες ἀλλ᾽
οὐχ ὑβρίζοντες τοὺς Ἕλληνας, καὶ στρατηγεῖν οἰόμενοι
δεῖν ἀλλὰ μὴ τυραννεῖν αὐτῶν, καὶ μᾶλλον ἐπιθυμοῦντες
ἡγεμόνες ἢ δεσπόται προσαγορεύεσθαι καὶ σωτῆρες ἀλλὰ
μὴ λυμεῶνες ἀποκαλεῖσθαι, τῷ ποιεῖν εὖ προσαγόμενοι
81τὰς πόλεις, ἀλλ᾽ οὐ βίᾳ καταστρεφόμενοι, πιστοτέροις
57μὲν τοῖς λόγοις ἢ νῦν τοῖς ὅρκοις χρώμενοι, ταῖς δὲ συν-
θήκαις ὥσπερ ἀνάγκαις ἐμμένειν ἀξιοῦντες, οὐχ οὕτως
ἐπὶ ταῖς δυναστείαις μέγα φρονοῦντες, ὡς ἐπὶ τῷ σω-
φρόνως ζῆν φιλοτιμούμενοι, τὴν αὐτὴν ἀξιοῦντες γνώμην
ἔχειν πρὸς τοὺς ἥττους ἥνπερ τοὺς κρείττους πρὸς σφᾶς
αὐτούς, ἴδια μὲν ἄστη τὰς αὑτῶν πόλεις ἡγούμενοι,
κοινὴν δὲ πατρίδα τὴν Ἑλλάδα νομίζοντες εἶναι.*

82 *Τοιαύταις διανοίαις χρώμενοι, καὶ τοὺς νεωτέρους ἐν
τοῖς τοιούτοις ἤθεσι παιδεύοντες, οὕτως ἄνδρας ἀγαθοὺς
ἀπέδειξαν τοὺς πολεμήσαντας πρὸς τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας,
ὥστε μηδένα πώποτε δυνηθῆναι περὶ αὐτῶν μήτε τῶν
ποιητῶν μήτε τῶν σοφιστῶν ἀξίως τῶν ἐκείνοις πεπραγμέ-
νων εἰπεῖν. καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην· ὁμοίως
γάρ ἐστι χαλεπὸν ἐπαινεῖν τοὺς ὑπερβεβληκότας τὰς
τῶν ἄλλων ἀρετὰς ὥσπερ τοὺς μηδὲν ἀγαθὸν πεποιηκό-
τας· τοῖς μὲν γὰρ οὐχ ὕπεισι πράξεις, πρὸς δὲ τοὺς οὐκ
83εἰσὶν ἁρμόττοντες λόγοι. πῶς γὰρ ἂν γένοιντο σύμμετροι
τοιούτοις ἀνδράσιν, οἳ τοσοῦτον μὲν τῶν ἐπὶ Τροίαν στρα-*

79, 4. φθήσονται Γ: ὀφθήσονται ς. 5. ἑταιρίας ς. 81, 7. ἄστη] ἅ τη Γ. αυτῶν Γ: ἑαυτῶν ς. 8. Ἑλλάδα] αὑτῶν πόλιν Γ. 82, 1. vulgo νεωτέρους τοιούταις vel νεωτέρους ἐν τοιούτοις. 7. ὑπερβεβηκότας ς. 83, 2. μὲν add Γ.

τευσαμένων διήνεγκαν, ὅσον οἱ μὲν περὶ μίαν πόλιν ἔτη
δέκα διέτριψαν, οἱ δὲ τὴν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἀσίας δύναμιν
ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατεπολέμησαν, οὐ μόνον δὲ τὰς αὑτῶν
πατρίδας διέσωσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν σύμπασαν Ἑλλάδα
ἠλευθέρωσαν; ποίων δ᾽ ἂν ἔργων ἢ πόνων ἢ κινδύνων
ἀπέστησαν ὥστε ζῶντες εὐδοκιμεῖν, οἵτινες ὑπὲρ τῆς δόξης
ἧς ἔμελλον τελευτήσαντες ἕξειν οὕτως ἑτοίμως ἤθελον
4 ἀποθνήσκειν; Οἶμαι δὲ καὶ τὸν πόλεμον θεῶν τινὰ
συναγαγεῖν ἀγασθέντα τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ τοιοῦτοι
γενόμενοι τὴν φύσιν διαλάθοιεν μηδ᾽ ἀκλεῶς τὸν βίον τε-
λευτήσαιεν, ἀλλὰ τῶν αὐτῶν τοῖς ἐκ τῶν θεῶν γεγονόσι
καὶ καλουμένοις ἡμιθέοις ἀξιωθεῖεν· καὶ γὰρ ἐκείνων
τὰ μὲν σώματα ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις ἀπέδοσαν,
τῆς δ᾽ ἀρετῆς ἀθάνατον τὴν μνήμην ἐποίησαν.
5 Ἀεὶ μὲν οὖν οἵ θ᾽ ἡμέτεροι πρόγονοι καὶ Λακεδαιμόνιοι
φιλοτίμως πρὸς ἀλλήλους εἶχον, οὐ μὴν ἀλλὰ περὶ
καλλίστων ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἐφιλονίκησαν, οὐκ
58 ἐχθροὺς ἀλλ᾽ ἀνταγωνιστὰς σφᾶς αὐτοὺς εἶναι νομίζον-
τες, οὐδ᾽ ἐπὶ δουλείᾳ τῇ τῶν Ἑλλήνων τὸν βάρβαρον θε-
ραπεύοντες, ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς κοινῆς σωτηρίας ὁμονο-
οῦντες, ὁπότεροι δὲ ταύτης αἴτιοι γενήσονται, περὶ τούτου
ποιούμενοι τὴν ἅμιλλαν. Ἐπεδείξαντο δὲ τὰς αὑτῶν
6 ἀρετὰς πρῶτον μὲν ἐν τοῖς ὑπὸ Δαρείου πεμφθεῖσιν. ἀπο-
βάντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὴν Ἀττικὴν οἱ μὲν οὐ περιέμειναν
τοὺς συμμάχους, ἀλλὰ τὸν κοινὸν πόλεμον ἴδιον κίνδυ-
νον ποιησάμενοι πρὸς τοὺς ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος κατα-
φρονήσαντας ἀπήντων τὴν οἰκείαν δύναμιν ἔχοντες, ὀλί-
γοι πρὸς πολλὰς μυριάδας ὥσπερ ἐν ἀλλοτρίαις ψυχαῖς
μέλλοντες κινδυνεύειν, οἱ δ᾽ οὐκ ἔφθησαν πυθόμενοι τὸν
περὶ τὴν Ἀττικὴν πόλεμον, καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἀμε-

v. 1. πόλιν στρατεύσαντες ἔτη ς. 3. ἑαυτῶν ς. 4. Ἑλλάδα σύμπασαν ς. 7. ἧς om Γ. 84, 1. πόλεμον τοῦτον θεῶν ς. 5. ἐκεῖνοι ς. 7. ἐποίησαν Γ: κατέλιπον ς. 85, 2. ἀλλὰ καὶ περὶ ς. 3. ἐφιλονείκησαν ς. 6. ἀλλὰ ἅμα μὲν περὶ ς. 86, 3. κίνδυνον om Γ. 7. κινδυνεύσειν ς.

λήσαντες ἧκον ἡμῖν ἀμυνοῦντες, τοσαύτην ποιησάμενοι
σπουδὴν ὅσην περ ἂν τῆς αὐτῶν χώρας πορθουμένης.
87 σημεῖον δὲ τοῦ τάχους καὶ τῆς ἁμίλλης· τοὺς μὲν γὰρ
ἡμετέρους προγόνους φασὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας πυθέσθαι τε
τὴν ἀπόβασιν τὴν τῶν βαρβάρων, καὶ βοηθήσαντας ἐπὶ
τοὺς ὅρους τῆς χώρας καὶ μάχῃ νικήσαντας τρόπαιον
στῆσαι τῶν πολεμίων, τοὺς δ' ἐν τρισὶν ἡμέραις καὶ το-
σαύταις νυξὶ διακόσια καὶ χίλια στάδια διελθεῖν στρα-
τοπέδῳ πορευομένους. οὕτω σφόδρ' ἠπείχθησαν οἱ μὲν με-
τασχεῖν τῶν κινδύνων, οἱ δὲ φθῆναι συμβαλόντες πρὶν
88 ἐλθεῖν τοὺς βοηθήσοντας. Μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης τῆς
ὕστερον στρατείας, ἣν αὐτὸς Ξέρξης ἤγαγεν, ἐκλιπὼν μὲν
τὰ βασίλεια, στρατηγὸς δὲ καταστῆναι τολμήσας, ἅ-
παντας δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας συναγείρας· περὶ οὗ τίς
οὐχ ὑπερβολὰς προθυμηθεὶς εἰπεῖν ἐλάττω τῶν ὑπαρχόν-
89 των εἴρηκεν; ὃς εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ὑπερηφανίας, ὥστε
μικρὸν μὲν ἡγησάμενος ἔργον εἶναι τὴν Ἑλλάδα χειρώ-
σασθαι, βουληθεὶς δὲ τοιοῦτον μνημεῖον καταλιπεῖν ὃ μὴ
τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς ἐστιν, οὐ πρότερον ἐπαύσατο πρὶν
ἐξεῦρε καὶ συνηνάγκασεν ὃ πάντες θρυλοῦσιν, ὥστε τῷ
στρατοπέδῳ πλεῦσαι μὲν διὰ τῆς ἠπείρου πεζεῦσαι δὲ
διὰ τῆς θαλάττης, τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ζεύξας, τὸν δ'
59 Ἄθω διορύξας. πρὸς δὴ τὸν οὕτω μέγα φρονήσαντα καὶ
90 τηλικαῦτα διαπραξάμενον καὶ τοσούτων δεσπότην γενό-
μενον ἀπήντων διελόμενοι τὸν κίνδυνον, Λακεδαιμόνιοι
μὲν εἰς Θερμοπύλας πρὸς τὸ πεζόν, χιλίους αὐτῶν ἐπιλέ-
ξαντες καὶ τῶν συμμάχων ὀλίγους παραλαβόντες, ὡς ἐν
τοῖς στενοῖς κωλύσοντες αὐτοὺς περαιτέρω προελθεῖν, οἱ
δ' ἡμέτεροι πατέρες ἐπ' Ἀρτεμίσιον, ἑξήκοντα τριήρεις
πληρώσαντες πρὸς ἅπαν τὸ τῶν πολεμίων ναυτικόν.
91 ταῦτα δὲ ποιεῖν ἐτόλμων οὐχ οὕτω τῶν πολεμίων καταφρο-
νοῦντες ὡς πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιῶντες, Λακεδαιμόνιοι

v. 2. ἑαυτῶν ς. 87, 4. καὶ ante μάχῃ om Γ. 8. φθῆναι Γ: ὀφθῆναι ς. 89, 1. ὑπερηφανείας ς. 5. verbi συνηνάγκασεν litteras ναγ a correctore habet Γ. θρυλλοῦσιν ς. 90, 6. προσελθεῖν pr Γ. 91, 2. ἀγωνιζόμενοι ς.

μὲν ζηλοῦντες τὴν πόλιν τῆς Μαραθῶνι μάχης, καὶ ζη-
τοῦντες αὑτοὺς ἐξισῶσαι, καὶ δεδιότες μὴ δὶς ἐφεξῆς ἡ
πόλις ἡμῶν αἰτία γένηται τοῖς Ἕλλησι τῆς σωτηρίας, οἱ
δ' ἡμέτεροι μάλιστα μὲν βουλόμενοι διαφυλάξαι τὴν
παροῦσαν δόξαν, καὶ πᾶσι ποιῆσαι φανερὸν ὅτι καὶ τὸ
πρότερον δι' ἀρετὴν ἀλλ' οὐ διὰ τύχην ἐνίκησαν, ἔπειτα
καὶ προαγαγέσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τὸ διαναυμαχεῖν,
ἐπιδείξαντες αὐτοῖς ὁμοίως ἐν τοῖς ναυτικοῖς κινδύνοις
ὥσπερ ἐν τοῖς πεζοῖς τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περι-
2 γιγνομένην. ἴσας δὲ τὰς τόλμας παρασχόντες οὐχ ὁμοί-
αις ἐχρήσαντο ταῖς τύχαις, ἀλλ' οἱ μὲν διεφθάρησαν καὶ
ταῖς ψυχαῖς νικῶντες τοῖς σώμασιν ἀπεῖπον (οὐ γὰρ δὴ
τοῦτό γε θέμις εἰπεῖν, ὡς ἡττήθησαν· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν
φυγεῖν ἠξίωσεν), οἱ δ' ἡμέτεροι τὰς μὲν πρόπλους ἐνίκη-
σαν, ἐπειδὴ δὲ ἤκουσαν τῆς παρόδου τοὺς πολεμίους κρα-
τοῦντας, οἴκαδε καταπλεύσαντες οὕτως ἐβουλεύσαντο περὶ
τῶν λοιπῶν, ὥστε πολλῶν καὶ καλῶν αὐτοῖς προειργα-
σμένων ἐν τοῖς τελευταίοις τῶν κινδύνων ἔτι πλέον διή-
νεγκαν. ἀθύμως γὰρ ἁπάντων τῶν συμμάχων διακειμέ-
νων, καὶ Πελοποννησίων μὲν διατειχιζόντων τὸν Ἰσθμὸν
καὶ ζητούντων ἰδίαν αὑτοῖς σωτηρίαν, τῶν δὲ ἄλλων πό-
λεων ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γεγενημένων καὶ συστρατευο-
μένων ἐκείνοις, πλὴν εἴ τις διὰ μικρότητα ἠμελήθη,
προσπλεουσῶν δὲ τριήρων διακοσίων καὶ χιλίων καὶ πε-
ζῆς στρατιᾶς ἀναριθμήτου μελλούσης εἰς τὴν Ἀττικὴν
εἰσβάλλειν, οὐδεμιᾶς σωτηρίας αὐτοῖς ὑποφαινομένης,
ἀλλ' ἔρημοι συμμάχων γεγενημένοι καὶ τῶν ἐλπίδων
ἁπασῶν διημαρτηκότες, ἐξὸν αὐτοῖς μὴ μόνον τοὺς πα-
ρόντας κινδύνους διαφυγεῖν ἀλλὰ καὶ τιμὰς ἐξαιρέτους
λαβεῖν, ἃς αὐτοῖς ἐδίδου βασιλεὺς ἡγούμενος, εἰ τὸ τῆς

v. 1. τῆς ἐν Μαραθῶνι ς. 2. ἑαυτοὺς ἐξίσου καταστῆσαι ς. 4. ἡμέτεροι πρόγονοι μάλιστα ς. 5. τὸ add Γ. 6. διὰ τὴν τύχην ς. ἔπειτα δὲ καὶ προσαγαγέσθαι ς. 7. ἐπὶ τῷ ς. 9. τοῖς ante πεζοῖς add Γ. 92, 1. ὁμοίως ς. 9. ἐπὶ πλέον διενεγκεῖν ς. 93, 3. δὲ om Γ. 5. σμικρότητα παρημελήθη ς. 6. καὶ τῆς πεζῆς ς. 8. ὑπολειπομένης ς.

πόλεως προσλάβοι ναυτικόν, παραχρῆμα καὶ Πελοπον-
νήσου κρατήσειν, οὐχ ὑπέμειναν τὰς παρ' ἐκείνου δωρεάς,
οὐδ' ὀργισθέντες τοῖς Ἕλλησιν ὅτι προὐδόθησαν ἀσμένως
ἐπὶ τὰς διαλλαγὰς τὰς πρὸς τοὺς βαρβάρους ὥρμησαν,
95 ἀλλ' αὐτοὶ μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πολεμεῖν παρεσκευά-
ζοντο, τοῖς δ' ἄλλοις τὴν δουλείαν αἱρουμένοις συγγνώμην
εἶχον. ἡγοῦντο γὰρ ταῖς μὲν ταπειναῖς τῶν πόλεων προσ-
ήκειν ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖν τὴν σωτηρίαν, ταῖς δὲ
προεστάναι τῆς Ἑλλάδος ἀξιούσαις οὐχ οἷόν τ' εἶναι δια-
φεύγειν τοὺς κινδύνους, ἀλλ' ὥσπερ τῶν ἀνδρῶν τοῖς κα-
λοῖς κἀγαθοῖς αἱρετώτερόν ἐστι καλῶς ἀποθανεῖν ἢ ζῆν
αἰσχρῶς, οὕτω καὶ τῶν πόλεων ταῖς ὑπερεχούσαις λυσι-
τελεῖν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι μᾶλλον ἢ δούλαις ὀφθῆ-
96 ναι γενομέναις. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτα διενοήθησαν· ἐπειδὴ
γὰρ οὐχ οἷοί τ' ἦσαν πρὸς ἀμφοτέρας ἅμα παρατάξα-
σθαι τὰς δυνάμεις, παραλαβόντες ἅπαντα τὸν ὄχλον τὸν
ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐχομένην νῆσον ἐξέπλευσαν, ἵν' ἐν
μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν. καίτοι πῶς ἂν ἐκεί-
νων ἄνδρες ἀμείνους ἢ μᾶλλον φιλέλληνες ὄντες ἐπι-
δειχθεῖεν, οἵτινες ἐτόλμησαν ἐπιδεῖν, ὥστε μὴ τοῖς λοι-
ποῖς αἴτιοι γενέσθαι τῆς δουλείας, ἐρήμην μὲν τὴν πόλιν
γενομένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην, ἱερὰ δὲ συλώμενα
καὶ νεὼς ἐμπιπραμένους, ἅπαντα δὲ τὸν πόλεμον περὶ
97 τὴν πατρίδα τὴν αὑτῶν γιγνόμενον; Καὶ οὐδὲ ταῦτ' ἀπέ-
χρησεν αὐτοῖς, ἀλλὰ πρὸς χιλίας καὶ διακοσίας τριήρεις
μόνοι διαναυμαχεῖν ἐμέλλησαν. οὐ μὴν εἰάθησαν· κα-
ταισχυνθέντες γὰρ Πελοποννήσιοι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, καὶ
νομίσαντες προδιαφθαρέντων μὲν τῶν ἡμετέρων οὐδ' αὐ-
τοὶ σωθήσεσθαι, κατορθωσάντων δ' εἰς ἀτιμίαν τὰς αὑτῶν
61 πόλεις καταστήσειν, ἠναγκάσθησαν μετασχεῖν τῶν κιν-
δύνων. καὶ τοὺς μὲν θορύβους τοὺς ἐν τῷ πράγματι γενο-
μένους καὶ τὰς κραυγὰς καὶ τὰς παρακελεύσεις, ἃ

95, 4. ἐξ ἅπαντος ς. 96, 5. ἑκατέραν τὴν δύναμιν ἀλλὰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρας ἅμα κινδυνεύσωσιν ς. 9. γιγνομένην ς. 10. περὶ πατρίδα τὴν ἑαυτῶν ς. 97, 3. ἐμέλλησαν Γ: ἐτόλμησαν ς.

κοινὰ πάντων ἐστὶ τῶν ναυμαχούντων, οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ
98 λέγοντα διατρίβειν· ἃ δ' ἐστὶν ἴδια καὶ τῆς ἡγεμονίας
ἄξια καὶ τοῖς προειρημένοις ὁμολογούμενα, ταῦτα δ' ἐμὸν
ἔργον ἐστὶν εἰπεῖν. τοσοῦτον γὰρ ἡ πόλις ἡμῶν διέφερεν,
ὅτ' ἦν ἀκέραιος, ὥστ' ἀνάστατος γενομένη πλείους μὲν
συνεβάλετο τριήρεις εἰς τὸν κίνδυνον τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλά-
δος ἢ σύμπαντες οἱ ναυμαχήσαντες, οὐδεὶς δὲ πρὸς ἡμᾶς
οὕτως ἔχει δυσμενῶς, ὅς τις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε διὰ μὲν
τὴν ναυμαχίαν ἡμᾶς τῷ πολέμῳ κρατῆσαι, ταύτης δὲ
99 τὴν πόλιν αἰτίαν γενέσθαι. Καίτοι μελλούσης στρα-
τείας ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἔσεσθαι τίνας χρὴ τὴν ἡγεμο-
νίαν ἔχειν; οὐ τοὺς ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ μάλιστ' εὐ-
δοκιμήσαντας, καὶ πολλάκις μὲν ἰδίᾳ προκινδυνεύσαν-
τας, ἐν δὲ τοῖς κοινοῖς τῶν ἀγώνων ἀριστείων ἀξιωθέντας;
οὐ τοὺς τὴν αὑτῶν ἐκλιπόντας ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σω-
τηρίας, καὶ τό τε παλαιὸν οἰκιστὰς τῶν πλείστων πόλεων
γενομένους, καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τῶν μεγίστων συμφο-
ρῶν διασώσαντας; πῶς δ' οὐκ ἂν δεινὰ πάθοιμεν, εἰ τῶν
κακῶν πλεῖστον μέρος μετασχόντες ἐν ταῖς τιμαῖς ἔλατ-
τον ἔχειν ἀξιωθεῖμεν, καὶ τότε προταχθέντες ὑπὲρ ἁπάν-
των νῦν ἑτέροις ἀκολουθεῖν ἀναγκασθεῖμεν;
100 Μέχρι μὲν οὖν τούτων οἶδ' ὅτι πάντες ἂν ὁμολογή-
σειαν πλείστων ἀγαθῶν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν αἰτίαν
γεγενῆσθαι, καὶ δικαίως ἂν αὐτῆς τὴν ἡγεμονίαν εἶναι·
μετὰ δὲ ταῦτ' ἤδη τινὲς ἡμῶν κατηγοροῦσιν, ὡς ἐπειδὴ
τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης παρελάβομεν, πολλῶν κακῶν
αἴτιοι τοῖς Ἕλλησι κατέστημεν, καὶ τόν τε Μηλίων ἀν-
δραποδισμὸν καὶ τὸν Σκιωναίων ὄλεθρον ἐν τούτοις τοῖς
101 λόγοις ἡμῖν προφέρουσιν. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι πρῶτον μὲν
οὐδὲν εἶναι τοῦτο σημεῖον ὡς κακῶς ἤρχομεν, εἴ τινες τῶν
πολεμησάντων ἡμῖν σφόδρα φαίνονται κολασθέντες, ἀλλὰ

v. 1. ἐστὶ Γ: εἰσὶ ς. οὐκ οἶδ' Γ: οὐχ ὁρῶ ς. 98, 3. εἰπεῖν ἐστὶν ς. 99, 1. τὴν ἡμετέραν πόλιν ς. 6. ἑαυτῶν ς. 11. ἀξιωθείημεν — ἀναγκασθείημεν ς. 100, 1. ὁμολογήσαιεν ς. 2. τὴν ἡμετέραν Γ: ἡμῶν ς. 7. ὄλεθρον om. Γ.

πολὺ τόδε μεῖζον τεκμήριον ὡς καλῶς διῳκοῦμεν τὰ τῶν
συμμάχων, ὅτι τῶν πόλεων τῶν ὑφ' ἡμῖν οὐσῶν οὐδεμία
102 τοιαύταις συμφοραῖς περιέπεσεν. ἔπειτ' εἰ μὲν ἄλλοι τι-
νὲς τῶν αὐτῶν πραγμάτων πραότερον ἐπεμελήθησαν, εἰ-
κότως ἂν ἡμῖν ἐπιτιμῷεν· εἰ δὲ μήτε τοῦτο γέγονε μήθ'
οἷόν τ' ἐστὶ τοσούτων πόλεων τὸ πλῆθος κρατεῖν, ἢν μή
τις κολάζῃ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, πῶς οὐκ ἤδη δίκαιόν
ἐστιν ἡμᾶς ἐπαινεῖν, οἵτινες ἐλαχίστοις χαλεπήναντες
103 πλεῖστον χρόνον τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν ἠδυνήθημεν; Οἶμαι
δὲ πᾶσι δοκεῖν τούτους κρατίστους προστάτας γενήσε-
σθαι τῶν Ἑλλήνων, ἐφ' ὧν οἱ πειθαρχήσαντες ἄριστα
τυγχάνουσι πράξαντες. ἐπὶ τοίνυν τῆς ἡμετέρας ἡγεμο-
νίας εὑρήσομεν καὶ τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους πρὸς εὐδαιμο-
νίαν πλεῖστον ἐπιδόντας καὶ τὰς πόλεις μεγίστας γενο-
104 μένας. οὐ γὰρ ἐφθονοῦμεν ταῖς αὐξανομέναις αὐτῶν, οὐδὲ
ταραχὰς ἐνεποιοῦμεν πολιτείας ἐναντίας παρακαθιστάν-
τες, ἵν' ἀλλήλοις μὲν στασιάζοιεν, ἡμᾶς δ' ἀμφότεροι
θεραπεύοιεν, ἀλλὰ τὴν τῶν συμμάχων ὁμόνοιαν κοινὴν
ὠφέλειαν νομίζοντες τοῖς αὐτοῖς νόμοις ἁπάσας τὰς πό-
λεις διῳκοῦμεν, συμμαχικῶς ἀλλ' οὐ δεσποτικῶς βου-
λευόμενοι περὶ αὐτῶν, ὅλων μὲν τῶν πραγμάτων ἐπιστα-
105 τοῦντες, ἰδίᾳ δ' ἑκάστους ἐλευθέρους ἐῶντες εἶναι, καὶ τῷ
μὲν πλήθει βοηθοῦντες, ταῖς δὲ δυναστείαις πολεμοῦντες,
δεινὸν ἡγούμενοι τοὺς πολλοὺς ὑπὸ τοῖς ὀλίγοις εἶναι,
καὶ τοὺς ταῖς οὐσίαις ἐνδεεστέρους τὰ δ' ἄλλα μηδὲν
χείρους ὄντας ἀπελαύνεσθαι τῶν ἀρχῶν, ἔτι δὲ κοινῆς τῆς
πατρίδος οὔσης τοὺς μὲν τυραννεῖν τοὺς δὲ μετοικεῖν, καὶ
φύσει πολίτας ὄντας νόμῳ τῆς πολιτείας ἀποστερεῖσθαι.
106 τοιαῦτ' ἔχοντες ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐπιτιμᾷν καὶ πλείω
τούτων, τὴν αὐτὴν πολιτείαν ἥνπερ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς καὶ
παρὰ τοῖς ἄλλοις κατεστήσαμεν, ἣν οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ

v. 2. ὑφ' Γ: ἐφ' ς. 102, 1. τοιαύταις] ταύταις ταῖς Γ. 3. μή-
τε Γ: μήποτε ς. 5. οὐκ ἤδη Γ: οὐ ς. 103, 2. γεγενῆσθαι ς.
4. ἡγεμονίας] εὐδαιμονίας Γ. 104, 2. ἐποιοῦμεν πολιτείας ὑπε-
ναντίας ς. 3. ἵν' ἐν ἀλλήλοις ς. 105, 2. ταῖς δυναστείαις δὲ ς.
3. δεινὸν ἡγούμενοι] δεινοὶ Γ, δεινὸν οἰόμενοι rc Γ. 106, 3. δεῖ om Γ.

δεῖ μακροτέρων ἐπαινεῖν, ἄλλως τε καὶ συντόμως ἔχοντα δηλῶσαι περὶ αὐτῆς. μετὰ γὰρ ταύτης οἰκοῦντες ἑβδομήκοντ᾽ ἔτη διετελέσαμεν ἄπειροι μὲν τυραννίδων, ἐλεύθεροι δὲ πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀστασίαστοι δὲ πρὸς σφᾶς
63 αὐτούς, εἰρήνην δ᾽ ἄγοντες πρὸς πάντας ἀνθρώπους.
107 Ὑπὲρ ὧν προσήκει τοὺς εὖ φρονοῦντας μεγάλην χάριν ἔχειν πολὺ μᾶλλον ἢ τὰς κληρουχίας ἡμῖν ὀνειδίζειν, ἃς ἡμεῖς εἰς τὰς ἐρημουμένας τῶν πόλεων φυλακῆς ἕνεκα τῶν χωρίων, ἀλλ᾽ οὐ διὰ πλεονεξίαν ἐξεπέμπομεν. σημεῖον δὲ τούτων· ἔχοντες γὰρ χώραν μὲν ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐλαχίστην, ἀρχὴν δὲ μεγίστην, καὶ κεκτημένοι τριήρεις διπλασίας μὲν ἢ σύμπαντες οἱ ἄλ-
108 λοι, δυναμένας δὲ πρὸς δὶς τοσαύτας κινδυνεύειν, ὑποκειμένης τῆς Εὐβοίας ὑπὸ τὴν Ἀττικήν, ἣ καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν τῆς θαλάττης εὐφυῶς εἶχε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἁπασῶν τῶν νήσων διέφερε, κρατοῦντες αὐτῆς μᾶλλον ἢ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν, καὶ πρὸς τούτοις εἰδότες καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων τούτους μάλιστ᾽ εὐδοκιμοῦντας, οἳ τοὺς ὁμόρους ἀναστάτους ποιήσαντες ἄφθονον καὶ ῥάθυμον αὑτοῖς κατεστήσαντο τὸν βίον, ὅμως οὐδὲν τούτων ἡμᾶς ἐπῆρε περὶ τοὺς ἔχοντας τὴν νῆσον ἐξα-
109 μαρτεῖν, ἀλλὰ μόνοι δὴ τῶν μεγάλην δύναμιν λαβόντων περιείδομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπορωτέρως ζῶντας τῶν δουλεύειν αἰτίαν ἐχόντων. καίτοι βουλόμενοι πλεονεκτεῖν οὐκ ἂν δή που τῆς μὲν Σκιωναίων γῆς ἐπεθυμήσαμεν, ἣν Πλαταιέων τοῖς ὡς ἡμᾶς καταφυγοῦσι φαινόμεθα παραδόντες, τοσαύτην δὲ χώραν παρελίπομεν, ἣ πάντας ἂν ἡμᾶς εὐπορωτέρους ἐποίησεν.

110 Τοιούτων τοίνυν ἡμῶν γεγενημένων, καὶ τοσαύτην πί-

v. 4. σφᾶς] ἡμᾶς rc γρ Γ. 5. ἅπαντας ς. 107, 5. μὲν ὡς πρὸς Γ: πρὸς μὲν ς. 6. καὶ κεκτημένοι Γ: κεκτημένοι δὲ ς. 7. οἱ ἄλλοι om Γ. 108, 1. ὑποκειμένης δὲ τῆς ς. 2. τὴν ante τῆς add Γ. 3. καὶ πρὸς τὴν ς. 6. τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ς. τούτους] τοὺς pr Γ. 7. οἵ] vel εἶναι vel ὅσοι habere videtur Γ.

109, 1. λαβόντων Γ: ἐχόντων ς. 2. ἀπορώτερον ς. 5. καταφυγοῦσι] φυγοῦσι pr Γ.

στιν δεδωκότων ὑπὲρ τοῦ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν,
τολμῶσι κατηγορεῖν οἱ τῶν δεκαδαρχιῶν κοινωνήσαντες
καὶ τὰς αὑτῶν πατρίδας διαλυμηνάμενοι καὶ μικρὰς
μὲν ποιήσαντες δοκεῖν εἶναι τὰς τῶν προγεγενημένων ἀδι-
κίας, οὐδεμίαν δὲ λιπόντες ὑπερβολὴν τοῖς αὖθις βου-
λομένοις γενέσθαι πονηροῖς, ἀλλὰ φάσκοντες μὲν λα-
κωνίζειν, τἀναντία δ' ἐκείνοις ἐπιτηδεύοντες, καὶ τὰς μὲν
Μηλίων ὀδυρόμενοι συμφοράς, περὶ δὲ τοὺς αὑτῶν πολί-
111 τας ἀνήκεστα τολμήσαντες ἐξαμαρτεῖν. ποῖον γὰρ αὐ-
τοὺς ἀδίκημα διέφυγεν; ἢ τί τῶν αἰσχρῶν καὶ δεινῶν
64 οὐ διεξῆλθον; οἳ τοὺς μὲν ἀνομωτάτους πιστοτάτους ἐνό-
μιζον, τοὺς δὲ προδότας ὥσπερ εὐεργέτας ἐθεράπευον,
ᾑροῦντο δὲ τῶν Εἱλώτων ἐνίοις δουλεύειν ὥστ' εἰς τὰς
αὑτῶν πατρίδας ὑβρίζειν, μᾶλλον δ' ἐτίμων τοὺς αὐτό-
χειρας [καὶ φονέας] τῶν πολιτῶν ἢ τοὺς γονέας τοὺς
112 αὑτῶν, εἰς τοῦτο δ' ὠμότητος ἅπαντας ἡμᾶς κατέστη-
σαν, ὥστε πρὸ τοῦ μὲν διὰ τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν καὶ
ταῖς μικραῖς ἀτυχίαις πολλοὺς ἕκαστος ἡμῶν εἶχε
τοὺς συμπαθήσοντας, ἐπὶ δὲ τῆς τούτων ἀρχῆς διὰ τὸ
πλῆθος τῶν οἰκείων κακῶν ἐπαυσάμεθ' ἀλλήλους ἐλε-
οῦντες. οὐδενὶ γὰρ τοσαύτην σχολὴν παρέλιπον ὥσθ'
113 ἑτέρῳ συναχθεσθῆναι. τίνος γὰρ οὐκ ἐφίκοντο; ἢ τίς
οὕτω πόῤῥω τῶν πολιτικῶν ἦν πραγμάτων, ὅστις οὐκ
ἐγγὺς ἠναγκάσθη γενέσθαι τῶν συμφορῶν, εἰς ἃς αἱ τοι-
αῦται φύσεις ἡμᾶς κατέστησαν; εἶτ' οὐκ αἰσχύνονται
τὰς ἑαυτῶν πόλεις οὕτως ἀνόμως διαθέντες καὶ τῆς
ἡμετέρας ἀδίκως κατηγοροῦντες, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις
καὶ περὶ τῶν δικῶν καὶ τῶν γραφῶν τῶν ποτὲ παρ' ἡμῖν
γενομένων λέγειν τολμῶσιν, αὐτοὶ πλείους ἐν τρισὶ μησὶν
ἀκρίτους ἀποκτείναντες ὧν ἡ πόλις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ἁπά-
114 σης ἔκρινεν. φυγὰς δὲ καὶ στάσεις καὶ νόμων συγχύ-

v. 3. αυτῶν Γ: ἑαυτῶν ς. λυμηνάμενοι ς. 5. ἀπολιπόντες ς. 6. γεγενῆσθαι ς. 8. αυτῶν Γ: ἑαυτῶν ς. 111, 2. καὶ] ἢ Γ. 5. ἐνίοις] ἑνὶ Γ. 6. αυτῶν Γ: ἑαυτῶν ς. 112, 3. ἕκαστον ἡμῶν ἔχειν Γ. 4. συμπεθήσοντας Γ. 113, 2. οὕτω τοσοῦτον πόῤῥω ς. 5. τὰς ἑαυτῶν — καὶ τῆς Γ: τὰς μὲν ἑαυτῶν — τῆς δ' ς.

σεις καὶ πολιτειῶν μεταβολάς, ἔτι δὲ παίδων ὕβρεις καὶ γυναικῶν αἰσχύνας καὶ χρημάτων ἁρπαγάς, τίς ἂν δύναιτο διεξελθεῖν; πλὴν τοσοῦτον εἰπεῖν ἔχω καθ' ἁπάντων ὅτι τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν δεινὰ ῥαδίως ἄν τις ἑνὶ ψηφίσματι διέλυσε, τὰς δὲ σφαγὰς καὶ τὰς ἀνομίας τὰς ἐπὶ τούτων γενομένας οὐδεὶς ἂν ἰάσασθαι δύναιτο.

15 Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν παροῦσαν εἰρήνην, οὐδὲ τὴν αὐτονομίαν τὴν ἐν ταῖς πολιτείαις μὲν οὐκ ἐνοῦσαν ἐν δὲ ταῖς συνθήκαις ἀναγεγραμμένην, ἄξιον ἑλέσθαι μᾶλλον ἢ τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν. τίς γὰρ ἂν τοιαύτης καταστάσεως ἐπιθυμήσειεν, ἐν ᾗ καταποντισταὶ μὲν τὴν θάλατταν κατέχουσι, πελτασταὶ δὲ τὰς πόλεις καταλαμβάνουσιν,
16 ἀντὶ δὲ τοῦ πρὸς ἑτέρους περὶ τῆς χώρας πολεμεῖν ἐντὸς
65 τείχους οἱ πολῖται πρὸς ἀλλήλους μάχονται, πλείους δὲ πόλεις αἰχμάλωτοι γεγόνασιν ἢ πρὶν τὴν εἰρήνην ἡμᾶς ποιήσασθαι, διὰ δὲ τὴν πυκνότητα τῶν μεταβολῶν ἀθυμοτέρως διάγουσιν οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες τῶν ταῖς φυγαῖς ἐζημιωμένων· οἱ μὲν γὰρ τὸ μέλλον δεδίασιν, οἱ δ'
17 ἀεὶ κατιέναι προσδοκῶσιν. τοσοῦτον δ' ἀπέχουσι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτονομίας, ὥσθ' αἱ μὲν ὑπὸ τυράννοις εἰσί, τὰς δ' ἁρμοσταὶ κατέχουσιν, ἔνιαι δ' ἀνάστατοι γεγόνασι, τῶν δ' οἱ βάρβαροι δεσπόται καθεστήκασιν· οὓς ἡμεῖς διαβῆναι τολμήσαντας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ μεῖζον ἢ προσῆκεν αὐτοῖς φρονήσαντας οὕτω διέθεμεν,
18 ὥστε μὴ μόνον παύσασθαι στρατείας ἐφ' ἡμᾶς ποιουμένους ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτῶν χώραν ἀνέχεσθαι πορθουμένην, καὶ διακοσίαις καὶ χιλίαις ναυσὶ περιπλέοντας εἰς τοσαύτην ταπεινότητα κατεστήσαμεν, ὥστε μακρὸν πλοῖον ἐπὶ τάδε Φασήλιδος μὴ καθέλκειν, ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν καὶ τοὺς καιροὺς περιμένειν, ἀλλὰ μὴ τῇ παρούσῃ δυνά-
19 μει πιστεύειν. Καὶ ταῦθ' ὅτι διὰ τὴν τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων ἀρετὴν οὕτως εἶχεν, αἱ τῆς πόλεως συμφοραὶ

v. 3. κατὰ πάντων ς. 116, 2. πρὸς ἀλλήλους οἱ πολῖται ς.
4. ἀθυμότερον ς. 118, 5. ἐπὶ τάδε Γ: ἐντὸς ς.

σαφῶς ἐπέδειξαν· ἅμα γὰρ ἡμεῖς τε τῆς ἀρχῆς ἀπεστε-
ρούμεθα καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἀρχὴ τῶν κακῶν ἐγίγνετο.
μετὰ γὰρ τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ γενομένην ἀτυχίαν ἑτέρων
ἡγεμόνων καταστάντων ἐνίκησαν μὲν οἱ βάρβαροι ναυμα-
χοῦντες, ἦρξαν δὲ τῆς θαλάττης, κατέσχον δὲ τὰς πλεί-
στας τῶν νήσων, ἀπέβησαν δ᾽ εἰς τὴν Λακωνικήν, Κύθηρα
δὲ κατὰ κράτος εἷλον, ἅπασαν δὲ τὴν Πελοπόννησον κα-
120 κῶς ποιοῦντες περιέπλευσαν. Μάλιστα δ᾽ ἄν τις συνί-
δοι τὸ μέγεθος τῆς μεταβολῆς, εἰ παραναγνοίη τὰς συν-
θήκας τάς τ᾽ ἐφ᾽ ἡμῶν γενομένας καὶ τὰς νῦν ἀναγε-
γραμμένας. τότε μὲν γὰρ ἡμεῖς φανησόμεθα τὴν ἀρχὴν
τὴν βασιλέως ὁρίζοντες καὶ τῶν φόρων ἐνίους τάττοντες
καὶ κωλύοντες αὐτὸν τῇ θαλάττῃ χρῆσθαι· νῦν δ᾽ ἐκεῖ-
νός ἐστιν ὁ διοικῶν τὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ προστάττων ἃ
χρὴ ποιεῖν ἑκάστους, καὶ μόνον οὐκ ἐπιστάθμους ἐν ταῖς
121 πόλεσι καθιστάς. πλὴν γὰρ τούτου τί τῶν ἄλλων ὑπό-
λοιπόν ἐστιν; οὐ καὶ τοῦ πολέμου κύριος ἐγένετο, καὶ
τὴν εἰρήνην ἐπρυτάνευσε, καὶ τῶν παρόντων πραγμάτων
ἐπιστάτης καθέστηκεν; οὐχ ὡς ἐκεῖνον πλέομεν ὥσπερ
πρὸς δεσπότην, ἀλλήλων κατηγορήσοντες; οὐ βασιλέα
τὸν μέγαν αὐτὸν προσαγορεύομεν, ὥσπερ αἰχμάλωτοι
γεγονότες; οὐκ ἐν τοῖς πολέμοις τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἐν
ἐκείνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχομεν τῆς σωτηρίας, ὃς ἀμφοτέρους
ἡμᾶς ἡδέως ἂν ἀπολέσειεν;
122 Ὧν ἄξιον ἐνθυμηθέντας ἀγανακτῆσαι μὲν ἐπὶ τοῖς
παροῦσι, ποθέσαι δὲ τὴν ἡγεμονίαν τὴν ἡμετέραν, μέμ-
ψασθαι δὲ Λακεδαιμονίοις ὅτι τὴν μὲν ἀρχὴν εἰς τὸν πό-
λεμον κατέστησαν ὡς ἐλευθερώσοντες τοὺς Ἕλληνας,
ἐπὶ δὲ τελευτῆς οὕτω πολλοὺς αὐτῶν ἐκδότους ἐποίη-
σαν, καὶ τῆς μὲν ἡμετέρας πόλεως τοὺς Ἴωνας ἀπέστη-
σαν, ἐξ ἧς ἀπῴκησαν καὶ δι᾽ ἣν πολλάκις ἐσώθησαν,
τοῖς δὲ βαρβάροις αὐτοὺς ἐξέδοσαν, ὧν ἀκόντων τὴν χώ-

120, 2. εἴπερ ἀναγνοίη ς. 6. θαλάσσῃ ς. 122, 1. ἄξιον] ἀνάξιον Γ. 2. ποθῆσαι ς. 5. ἐπὶ τελευτῆς δὲ ς. ἐκδότους τοῖς βαρβάροις ἐποίησαν ς.

ραν ἔχουσι καὶ πρὸς οὓς οὐδὲ πώποτ' ἐπαύσαντο πολε-
3μοῦντες. καὶ τότε μὲν ἠγανάκτουν, ὅθ' ἡμεῖς νομίμως ἐπάρχειν τινῶν ἠξιοῦμεν· νῦν δ' εἰς τοιαύτην δουλείαν καθεστώτων οὐδὲν φροντίζουσιν αὐτῶν, οἷς οὐκ ἐξαρκεῖ δασμολογεῖσθαι καὶ τὰς ἀκροπόλεις ὁρᾶν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατεχομένας, ἀλλὰ πρὸς ταῖς κοιναῖς συμφοραῖς, καὶ τοῖς σώμασι δεινότερα πάσχουσι τῶν παρ' ἡμῖν ἀργυρωνήτων· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν οὕτως αἰκίζεται τοὺς οἰκέ-
4τας, ὡς ἐκεῖνοι τοὺς ἐλευθέρους κολάζουσιν. μέγιστον δὲ τῶν κακῶν, ὅταν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς δουλείας ἀναγκάζωνται συστρατεύεσθαι, καὶ πολεμεῖν τοῖς ἐλευθεροῦν ἀξιοῦσι, καὶ τοιούτους κινδύνους ὑπομένειν, ἐν οἷς ἡττηθέντες μὲν παραχρῆμα διαφθαρήσονται, κατορθώσαντες δὲ μᾶλλον
5εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον δουλεύσουσιν. Ὧν τίνας ἄλλους αἰτίους χρὴ νομίζειν ἢ Λακεδαιμονίους, οἳ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχοντες περιορῶσι τοὺς μὲν αὐτῶν συμμάχους γενομένους οὕτω δεινὰ πάσχοντας, τὸν δὲ βάρβαρον τῇ τῶν Ἑλλήνων ῥώμῃ τὴν ἀρχὴν τὴν αὑτοῦ κατασκευαζόμενον. καὶ πρότερον μὲν τοὺς τυράννους ἐξέβαλλον, τῷ δὲ πλήθει τὰς
7βοηθείας ἐποιοῦντο, νῦν δὲ τοσοῦτον μεταβεβλήκασιν ὥστε ταῖς μὲν πολιτείαις πολεμοῦσι, τὰς δὲ μοναρχίας
6συγκαθιστᾶσι. τὴν μέν γε Μαντινέων πόλιν εἰρήνης ἤδη γεγενημένης ἀνάστατον ἐποίησαν, καὶ τὴν Θηβαίων Καδμείαν κατέλαβον, καὶ νῦν Ὀλυνθίους καὶ Φλιασίους πολιορκοῦσιν, Ἀμύντᾳ δὲ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ καὶ Διονυσίῳ τῷ Σικελίας τυράννῳ καὶ τῷ βαρβάρῳ τῷ τῆς Ἀσίας κρατοῦντι συμπράττουσιν ὅπως ὡς μεγίστην
7ἀρχὴν ἕξουσιν. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον τοὺς προεστῶτας τῶν Ἑλλήνων ἕνα μὲν ἄνδρα τοσούτων ἀνθρώπων καθιστάναι δεσπότην, ὧν οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν ἐξευρεῖν ῥᾴδιόν ἐστι,

v. 1. ἐπαύσαντο] παύσονται pr Γ. 123, 2. τοσαύτην ς. 124, 3. ἐλευθεροῦν ἀξιοῦσι] ἐλευθέροις ἀξιοῦσιν εἶναι Γ. 125, 1. λοιπὸν Γ: ἐπίλοιπον ς. 3. αυτῶν Γ: ἑαυτῶν ς. 7. δὲ εἰς τοσοῦτον ς. 126, 1. μέν γε Γ: δὲ ς. 2. καὶ τὴν Γ: τὴν δὲ ς. 3. Ὀλυνθίοις καὶ Φλιασίοις πολεμοῦσιν ς. 5. τῷ ante τῆς add Γ. 6. ὡς add Γ.

τὰς δὲ μεγίστας τῶν πόλεων μηδ' αὐτὰς αὑτῶν ἐᾶν εἶναι κυρίας, ἀλλ' ἀναγκάζειν δουλεύειν ἢ ταῖς μεγί-
128στaις συμφοραῖς περιβάλλειν. ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅταν τις ἴδῃ τοὺς τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν ἀξιοῦντας ἐπὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας καθ' ἑκάστην ἡμέραν στρατευομένους, πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον συμμαχίαν πεποιημένους.

129 Καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με δυσκόλως ἔχειν, ὅτι τραχύτερον τούτων ἐμνήσθην, προειπὼν ὡς περὶ διαλλαγῶν ποιήσομαι τοὺς λόγους· οὐ γὰρ ἵνα πρὸς τοὺς ἄλλους διαβάλω τὴν πόλιν τὴν Λακεδαιμονίων οὕτως εἴρηκα περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἵν' αὐτοὺς ἐκείνους παύσω, καθ' ὅσον
130ὁ λόγος δύναται, τοιαύτην ἔχοντας τὴν γνώμην. ἔστι δὲ οὐχ οἷόν τ' ἀποτρέπειν τῶν ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἑτέρων πράξεων πείθειν ἐπιθυμεῖν, ἢν μή τις ἐρρωμένως ἐπιτιμήσῃ τοῖς παροῦσιν· χρὴ δὲ κατηγορεῖν μὲν ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπὶ βλάβῃ τοιαῦτα λέγοντας, νουθετεῖν δὲ τοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ λοιδοροῦντας. τὸν γὰρ αὐτὸν λόγον οὐχ ὁμοίως ὑπολαμβάνειν δεῖ, μὴ μετὰ τῆς αὐτῆς διανοίας λεγόμε-
131νον. ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἔχομεν αὐτοῖς ἐπιτιμᾶν, ὅτι τῇ μὲν αὑτῶν πόλει τοὺς ὁμόρους εἱλωτεύειν ἀναγκάζουσι, τῷ δὲ κοινῷ τῷ τῶν συμμάχων οὐδὲν τοιοῦτον κατασκευάζουσιν, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ πρὸς ἡμᾶς διαλυσαμένοις ἅπαντας τοὺς βαρβάρους περιοίκους ὅλης τῆς Ἑλλάδος κα-
132ταστῆσαι. καίτοι χρὴ τοὺς φύσει καὶ μὴ διὰ τύχην
68μέγα φρονοῦντας τοιούτοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν πολὺ μᾶλλον ἢ τοὺς νησιώτας δασμολογεῖν, οὓς ἄξιόν ἐστιν ἐλεεῖν, ὁρῶντας τούτους μὲν διὰ σπανιότητα τῆς γῆς ὄρη γεωργεῖν ἀναγκαζομένους, τοὺς δ' ἠπειρώτας δι' ἀφθονίαν

v. 1. αυτῶν Γ: ἑαυτῶν ς. 128, 2. Ἕλληνας μόνον οὐχὶ καθ' ς. 129, 4. διαβάλλω pr Γ. 130, 1. ἔχοντας τὴν γνώμην Γ: γνώμην ἔχοντας ς. 4. παροῦσιν Γ: ἁμαρτάνουσι ς. 5. τοιαῦτα λέγοντας Γ: λοιδοροῦντας ς. 6. λοιδοροῦντας Γ: τοιαῦτα πράττοντας ς. 131, 3. τῷ ante τῶν add Γ. 4. ἐξὸν Γ: ἐξ ὧν ἔσται ς. ante ἅπαντας deletae in Γ litterae duae. 132, 4. τούτους Γ: τοὺς ς. γῆς τὰ ὄρη ς.

τῆς χώρας τὴν μὲν πλείστην αὐτῆς ἀργὸν περιορῶντας,
ἐξ ἧς δὲ καρποῦνται τοσοῦτον πλοῦτον κεκτημένους.
3 Ἡγοῦμαι δ', εἴ τινες ἄλλοθέν ποθεν ἐπελθόντες θεα-
ταὶ γένοιντο τῶν παρόντων πραγμάτων, πολλὴν ἂν αὐ-
τοὺς καταγνῶναι μανίαν ἀμφοτέρων ἡμῶν, οἵ τινες οὕτω
περὶ μικρῶν κινδυνεύομεν, ἐξὸν ἀδεῶς πολλὰ κεκτῆσθαι,
καὶ τὴν ἡμετέραν αὐτῶν χώραν διαφθείρομεν, ἀμελή-
4 σαντας τὴν Ἀσίαν καρποῦσθαι. καὶ τῷ μὲν οὐδὲν προὐρ-
γιαίτερόν ἐστιν ἢ σκοπεῖν ἐξ ὧν μηδέποτε παυσόμεθα
πρὸς ἀλλήλους πολεμοῦντες· ἡμεῖς δὲ τοσοῦτον δέομεν
συγκρούειν τι τῶν ἐκείνου πραγμάτων ἢ ποιεῖν στασιά-
ζειν, ὥστε καὶ τὰς διὰ τύχην αὐτῷ γεγενημένας ταρα-
χὰς συνδιαλύειν ἐπιχειροῦμεν, οἵ τινες καὶ τοῖν στρατο-
πέδοιν τοῖν περὶ Κύπρον ἐῶμεν αὐτὸν τῷ μὲν χρῆσθαι τὸ
δὲ πολιορκεῖν, ἀμφοτέροιν αὐτοῖν τῆς Ἑλλάδος ὄντοιν.
5 οἵ τε γὰρ ἀφεστῶτες πρὸς ἡμᾶς τε οἰκείως ἔχουσι καὶ
Λακεδαιμονίοις σφᾶς αὐτοὺς ἐνδιδόασιν, τῶν τε μετὰ
Τιριβάζου στρατευομένων καὶ τοῦ πεζοῦ τὸ χρησιμώτα-
τον ἐκ τῶνδε τῶν τόπων ἤθροισται, καὶ τοῦ ναυτικοῦ τὸ
πλεῖστον ἀπ' Ἰωνίας συμπέπλευκεν, οἳ πολὺ ἂν ἥδιον
κοινῇ τὴν Ἀσίαν ἐπόρθουν ἢ πρὸς ἀλλήλους ἕνεκα μικρῶν
6 ἐκινδύνευον. ὧν ἡμεῖς οὐδεμίαν ποιούμεθα πρόνοιαν, ἀλλὰ
περὶ μὲν τῶν Κυκλάδων νήσων ἀμφισβητοῦμεν, τοσαύ-
τας δὲ τὸ πλῆθος πόλεις καὶ τηλικαύτας τὸ μέγεθος
δυνάμεις οὕτως εἰκῇ τῷ βαρβάρῳ παραδεδώκαμεν. τοι-
γαροῦν τὰ μὲν ἔχει, τὰ δὲ μέλλει, τοῖς δ' ἐπιβουλεύει,
7 δικαίως ἁπάντων ἡμῶν καταπεφρονηκώς. διαπέπρακται
γὰρ ὃ τῶν ἐκείνου προγόνων οὐδεὶς πώποτε· τήν τε γὰρ
Ἀσίαν διωμολόγηται καὶ παρ' ἡμῶν καὶ παρὰ Λακε-
δαιμονίων βασιλέως εἶναι, τάς τε πόλεις τὰς Ἑλληνί-
δας οὕτω κυρίως παρείληφεν, ὥστε τὰς μὲν αὐτῶν κα-

v. 1. τῆς add *Γ*. 133, 1. ποθεν om *Γ*. 5. ἀμελήσαντες τοῦ τὴν ς. 134, 1. ἐστι προυργιαίτερον ς. 2. οὐδέποτε ς. 3. πολεμοῦντες πρὸς ἀλλήλους ς. 5. τύχας — διαλύειν ς. 8. αὐτοῖν ἐκ τῆς ς. 135, 3. τειριβάζου *Γ*. 5. πλεῖστον μέρος ἀπ' ς. 136, 3. πόλεις *Γ*: τριήρεις ς.

τασκάπτειν, ἐν δὲ ταῖς ἀκροπόλεις ἐντειχίζειν. καὶ ταῦτα πάντα γέγονε διὰ τὴν ἡμετέραν ἄνοιαν, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ἐκείνου δύναμιν.

69
138 "Καίτοι τινὲς θαυμάζουσι τὸ μέγεθος τῶν βασιλέως πραγμάτων, καὶ φασὶν αὐτὸν εἶναι δυσπολέμητον, διεξιόντες ὡς πολλὰς τὰς μεταβολὰς τοῖς Ἕλλησι πεποίηκεν. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι μὲν τοὺς ταῦτα λέγοντας οὐκ ἀποτρέπειν ἀλλ' ἐπισπεύδειν τὴν στρατείαν· εἰ γὰρ ἡμῶν ὁμονοησάντων αὐτὸς ἐν ταραχαῖς ὢν χαλεπὸς ἔσται προσπολεμεῖν, ἦ που σφόδρα χρὴ δεδιέναι τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅταν τὰ μὲν τῶν βαρβάρων καταστῇ καὶ διὰ μιᾶς γένηται γνώμης, ἡμεῖς δὲ πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ
139 νῦν πολεμικῶς ἔχωμεν. οὐ μὴν οὐδ' εἰ συναγορεύουσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις, οὐδ' ὣς ὀρθῶς περὶ τῆς ἐκείνου δυνάμεως γιγνώσκουσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀπέφαινον αὐτὸν ἅμα τοῖν πολέοιν ἀμφοτέροιν πρότερόν ποτε περιγεγενημένον, εἰκότως ἂν ἡμᾶς καὶ νῦν ἐκφοβεῖν ἐπεχείρουν· εἰ δὲ τοῦτο μὲν μὴ γέγονεν, ἀντιπάλων δ' ὄντων ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων προσθέμενος τοῖς ἑτέροις ἐπικυδέστερα τὰ πράγματα θάτερ' ἐποίησεν, οὐδέν ἐστι τοῦτο σημεῖον τῆς ἐκείνου ῥώμης. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις καιροῖς πολλάκις μικραὶ δυνάμεις μεγάλας τὰς ῥοπὰς ἐποίησαν, ἐπεὶ καὶ περὶ Χίων ἔχοιμ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον εἰπεῖν, ὡς ὁποτέροις ἐκεῖνοι προσθέσθαι βουληθεῖεν, οὗτοι κατὰ
140 θάλατταν κρείττους ἦσαν. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐκ τούτων δίκαιόν ἐστι σκοπεῖν τὴν βασιλέως δύναμιν, ἐξ ὧν μεθ' ἑκατέρων γέγονεν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς ὑπὲρ αὑτοῦ πεπολέμηκεν. καὶ πρῶτον μὲν ἀποστάσης Αἰγύπτου τί διαπέπρακται πρὸς τοὺς ἔχοντας αὐτήν; οὐκ ἐκεῖνος μὲν ἐπὶ τὸν πόλεμον τοῦτον κατέπεμψε τοὺς εὐδοκιμωτάτους Περσῶν, Ἀβροκόμαν καὶ Τιθραύστην καὶ Φαρνάβαζον,

v. 1. τειχίζειν ς. 138, 3. μεταβολὰς ἐν τοῖς Ἕλλησι πεποίηται ς. 4. τοὺς ταυτα Γ: ταῦτα τοὺς ς. 6. ὁμονοησάντων ὑπάντων αὐτὸς ς. 139, 4. ταῖν πολέοιν ἀμφοτέραιν ς. 6. μὴ Γ: μηδέποτε ς. 8. θάτερ' Γ: τούτων ς. 10. τὰς add Γ. 140, 3. αυτοῦ Γ: ἑαυτοῦ ς. 7. Ἀκροκόμαν ς.

οὗτοι δὲ τρί' ἔτη μείναντες, καὶ πλείω κακὰ παθόντες ἢ ποιήσαντες, τελευτῶντες οὕτως αἰσχρῶς ἀπηλλάγησαν, ὥστε τοὺς ἀφεστῶτας μηκέτι τὴν ἐλευθερίαν ἀγαπᾶν,
141 ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ὁμόρων ζητεῖν ἐπάρχειν; Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπ' Εὐαγόραν στρατεύσας, ὃς ἄρχει μὲν μιᾶς πόλεως, ἐν δὲ ταῖς συνθήκαις ἔκδοτός ἐστιν, οἰκῶν δὲ νῆσον κατὰ μὲν θάλατταν προδεδυστύχηκεν, ὑπὲρ δὲ τῆς χώρας τρισχιλίους ἔχει μόνον πελταστάς, ἀλλ' ὅμως οὕτω ταπεινῆς δυνάμεως οὐ δύναται περιγενέσθαι βασιλεὺς πολεμῶν, ἀλλ' ἤδη μὲν ἓξ ἔτη διατέτριφεν, εἰ δὲ δεῖ τὰ μέλλοντα τοῖς γεγενημένοις τεκμαίρεσθαι, πολὺ πλείων ἐλπίς ἐστιν ἕτερον ἀποστῆναι πρὶν ἐκεῖνον ἐκπολιορκηθῆναι· τοιαῦται βραδυτῆτες ἐν ταῖς πράξεσι ταῖς βασι-
142 λέως ἔνεισιν. Ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τῷ περὶ Ῥόδον ἔχων μὲν τοὺς Λακεδαιμονίων συμμάχους εὔνους διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν πολιτειῶν, χρώμενος δὲ ταῖς ὑπηρεσίαις ταῖς παρ' ἡμῶν, στρατηγοῦντος δ' αὐτῷ Κόνωνος, ὃς ἦν ἐπιμελέστατος μὲν τῶν στρατηγῶν, πιστότατος δὲ τοῖς Ἕλλησιν, ἐμπειρότατος δὲ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον κινδύνων, τοιοῦτον λαβὼν συναγωνιστὴν τρία μὲν ἔτη περιεῖδε τὸ ναυτικὸν τὸ προκινδυνεῦον ὑπὲρ τῆς Ἀσίας ὑπὸ τριήρων ἑκατὸν μόνων πολιορκούμενον, πεντεκαίδεκα δὲ μηνῶν τοὺς στρατιώτας τὸν μισθὸν ἀπεστέρησεν, ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνῳ πολλάκις ἂν διελύθησαν, διὰ δὲ τὸν ἐφεστῶτα κίνδυνον καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν περὶ Κόριν-
143 θον συστᾶσαν μόλις ποτὲ ναυμαχοῦντες ἐνίκησαν. Καὶ ταῦτ' ἐστὶ τὰ βασιλικώτατα καὶ σεμνότατα τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων, καὶ περὶ ὧν οὐδέποτε παύονται λέγοντες οἱ βουλόμενοι τὰ τῶν βαρβάρων μεγάλα ποιεῖν. ὥστ' οὐδεὶς ἂν ἔχοι τοῦτ' εἰπεῖν, ὡς οὐ δικαίως χρῶμαι

141, 2. πόλεως ἐν Γ: πόλεως τῶν ἐν Κύπρῳ ἐν ς. 4. θάλασσαν ς. 5. εἶχε ς. 142, 1. Ῥόδον] Κνίδον Hier. Wolfius. 4. Κόνωνος Wolfius, κοινωνος Γ: ceteri κίμωνος. 8. τὸ προκινδυνεῦον ὑπὲρ τῆς Ἀσίας Γ: τὸ περὶ τὴν Ἀσίαν ς. 9. μόνον ς. δὲ om Γ. 12. ἐφεστῶτα κίνδυνον καὶ τὴν συμμαχίαν] ἐφεστῶτα καὶ συμμαχίαν pr Γ. 143, 1. ποτὲ om Γ. 5. δικαίοις ς.

τοῖς παραδείγμασιν, οὐδ' ὡς ἐπὶ μικροῖς διατρίβω τὰς
144 μεγίστας τῶν πράξεων παραλείπων· φεύγων γὰρ ταύ-
την τὴν αἰτίαν τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων διῆλθον, οὐκ
ἀμνημονῶν οὐδ' ἐκείνων, ὅτι Δερκυλίδας μὲν χιλίους
ἔχων ὁπλίτας τῆς Αἰολίδος ἐπῆρχε, Δράκων δὲ Ἀταρνέα
καταλαβὼν καὶ τρισχιλίους πελταστὰς συλλέξας τὸ Μύ-
σιον πεδίον ἀνάστατον ἐποίησε, Θίβρων δὲ ὀλίγῳ πλεί-
ους τούτων διαβιβάσας τὴν Λυδίαν ἅπασαν ἐπόρθησεν,
Ἀγησίλαος δὲ τῷ Κύρου στρατεύματι χρώμενος μικροῦ
145 δεῖν τῆς ἐντὸς Ἅλυος χώρας ἐκράτησεν. Καὶ μὴν οὐ-
δὲ τὴν στρατιὰν τὴν μετὰ βασιλέως περιπολοῦσαν,
οὐδὲ τὴν Περσῶν ἀνδρίαν ἄξιον φοβηθῆναι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι
φανερῶς ἐπεδείχθησαν ὑπὸ τῶν Κύρῳ συναναβάντων οὐδὲν
71 βελτίους ὄντες τῶν ἐπὶ θαλάττῃ. τὰς μὲν γὰρ ἄλλας
μάχας ὅσας ἡττήθησαν ἐῶ, καὶ τίθημι στασιάζειν αὐ-
τοὺς καὶ μὴ βούλεσθαι προθύμως πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν
146 βασιλέως διακινδυνεύειν. ἀλλ' ἐπειδὴ Κύρου τελευτήσαν-
τος συνῆλθον ἅπαντες οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες, ἐν τού-
τοις τοῖς καιροῖς οὕτως αἰσχρῶς ἐπολέμησαν, ὥστε μη-
δένα λόγον ὑπολιπεῖν τοῖς εἰθισμένοις τὴν Περσῶν ἀν-
δρίαν ἐπαινεῖν. λαβόντες γὰρ ἑξακισχιλίους τῶν Ἑλ-
λήνων οὐκ ἀριστίνδην ἐπειλεγμένους, ἀλλ' οἳ διὰ φαυ-
λότητα ἐν ταῖς αὑτῶν οὐχ οἷοί τ' ἦσαν ζῆν, ἀπείρους μὲν
τῆς χώρας ὄντας, ἐρήμους δὲ συμμάχων γεγενημένους,
προδεδομένους δ' ὑπὸ τῶν συναναβάντων, ἀπεστερημέ-
147 νους δὲ τοῦ στρατηγοῦ μεθ' οὗ συνηκολούθησαν, τοσοῦτον
αὐτῶν ἥττους ἦσαν, ὥσθ' ὁ βασιλεὺς ἀπορήσας τοῖς
παροῦσι πράγμασι καὶ καταφρονήσας τῆς περὶ αὑτὸν δυ-
νάμεως τοὺς ἄρχοντας τοὺς τῶν ἐπικούρων ὑποσπόνδους

144, 1. παραλιπών ς. 3. Δερκυλλίδας ς. 4. ἐπῆρξε ς. 6. Θίμβρων ς. 7. πᾶσαν ς. 8. Κύρου Γ: Coraës Κυρείῳ. 145, 1. χώρας ἁπάσης ἐκράτησε ς. μὴν add Γ. 2. μετὰ τοῦ βασιλέως Γ. 5. θαλάττης ς. 7. τὸν βασ. Γ: τοῦ βασ. ς. 146, 4. ὑπολείπειν ς. τὴν τῶν Περσῶν ς. 6. ἐπειλεγμένους Γ: μὲν ἐπιλεγμένους ς. 7. ταῖς ἑαυτῶν πόλεσιν οὐχ ς. 9. προδιδομένους ς. 147, 2. ἥττους αὐτῶν ς. 4. ἐπικούρων Γ: Ἑλλήνων ς.

συλλαβεῖν ἐτόλμησεν, ὡς εἰ τοῦτο παρανομήσειε συνταράξων τὸ στρατόπεδον, καὶ μᾶλλον εἵλετο περὶ τοὺς θεοὺς ἐξαμαρτεῖν ἢ πρὸς ἐκείνους ἐκ τοῦ φανεροῦ διαγωνίσασθαι. διαμαρτὼν δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ τῶν στρατιωτῶν συμμεινάντων καὶ καλῶς ἐνεγκόντων τὴν συμφοράν, ἀπιοῦσιν αὐτοῖς Τισσαφέρνην καὶ τοὺς ἱππέας συνέπεμψεν, ὑφ' ὧν ἐκεῖνοι παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλευόμενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν ὥσπερανεὶ προπεμπόμενοι, μάλιστα μὲν φοβούμενοι τὴν ἀοίκητον τῆς χώρας, μέγιστον δὲ τῶν ἀγαθῶν νομίζοντες εἰ τῶν πολεμίων ὡς πλείστοις ἐντύχοιεν. κεφάλαιον δὲ τῶν εἰρημένων· ἐκεῖνοι γὰρ οὐκ ἐπὶ λείαν ἐλθόντες οὐδὲ κώμην καταλαβόντες, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν τὸν βασιλέα στρατεύσαντες, ἀσφαλέστερον κατέβησαν τῶν περὶ φιλίας ὡς αὐτὸν πρεσβευόντων. ὥστε μοι δοκοῦσιν ἐν ἅπασι τοῖς τόποις σαφῶς ἐπιδεδεῖχθαι τὴν αὑτῶν μαλακίαν· καὶ γὰρ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Ἀσίας πολλὰς μάχας ἥττηνται, καὶ διαβάντες εἰς τὴν Εὐρώπην δίκην ἔδοσαν (οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν κακῶς ἀπώλοντο, οἱ δ' αἰσχρῶς ἐσώθησαν), καὶ τελευτῶντες ὑπ' αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις καταγέλαστοι γεγόνασιν.

Καὶ τούτων οὐδὲν ἀλόγως γέγονεν, ἀλλὰ πάντ' εἰκότως ἀποβέβηκεν· οὐ γὰρ οἷόν τε τοὺς οὕτω τρεφομένους καὶ πολιτευομένους οὔτε τῆς ἄλλης ἀρετῆς μετέχειν οὔτ' ἐν ταῖς μάχαις τρόπαιον ἱστάναι τῶν πολεμίων. πῶς γὰρ ἐν τοῖς ἐκείνων ἐπιτηδεύμασιν ἐγγενέσθαι δύναιτ' ἂν ἢ στρατηγὸς δεινὸς ἢ στρατιώτης ἀγαθός, ὧν τὸ μὲν πλεῖστόν ἐστιν ὄχλος ἄτακτος καὶ κινδύνων ἄπειρος, πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἐκλελυμένος, πρὸς δὲ τὴν δουλείαν ἄμεινον τῶν παρ' ἡμῖν οἰκετῶν πεπαιδευμένος, οἱ δ' ἐν ταῖς μεγίσταις δόξαις ὄντες αὐτῶν ὁμαλῶς μὲν οὐδὲ κοινῶς οὐδὲ πολιτικῶς οὐδεπώποτ' ἐβίωσαν, ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον

148, 1. ἐπιβολῆς Γ. 2. ἐνεγκάντων ς. 3. Τισαφέρνην ς.
149, 2. ἐπὶ λεῖαν Γ: ἐπιμέλειαν vel ἐπὶ μὲν λείαν ς, Coraës ἐπὶ Μυσῶν λείαν. 4. ὡς αὐτὸν Γ: αὐτοῦ ς, auctore Wolfio: libri enim ceteri αὐτῶν. 9. ὑπ' Γ: ἐπ' ς. 150, 2. οὐ Γ: οὐδὲ ς.
4. ἵστασθαι ς. 5. γὰρ ἂν ἐν ς.

διάγουσιν εἰς μὲν τοὺς ὑβρίζοντες τοῖς δὲ δουλεύοντες, ὡς
ἂν ἄνθρωποι μάλιστα τὰς φύσεις διαφθαρεῖεν, καὶ τὰ
μὲν σώματα διὰ τοὺς πλούτους τρυφῶντες, τὰς δὲ
ψυχὰς διὰ τὰς μοναρχίας ταπεινὰς καὶ περιδεεῖς ἔχον-
τες, ἐξεταζόμενοι πρὸς αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις καὶ προ-
καλινδούμενοι καὶ πάντα τρόπον μικρὸν φρονεῖν μελετῶν-
τες, θνητὸν μὲν ἄνδρα προσκυνοῦντες καὶ δαίμονα προσ-
αγορεύοντες, τῶν δὲ θεῶν μᾶλλον ἢ τῶν ἀνθρώπων ὀλι-
152 γωροῦντες. τοιγαροῦν οἱ καταβαίνοντες αὐτῶν ἐπὶ θά-
λατταν, οὓς καλοῦσι σατράπας, οὐ καταισχύνουσι τὴν
ἐκεῖ παίδευσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἤθεσι τοῖς αὐτοῖς διαμένου-
σι, πρὸς μὲν τοὺς φίλους ἀπίστως πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς
ἀνάνδρως ἔχοντες, καὶ τὰ μὲν ταπεινῶς τὰ δ' ὑπερηφά-
νως ζῶντες, τῶν μὲν συμμάχων καταφρονοῦντες, τοὺς δὲ
153 πολεμίους θεραπεύοντες. τὴν μέν γε μετ' Ἀγησιλάου
στρατιὰν ὀκτὼ μῆνας ταῖς αὐτῶν δαπάναις διέθρεψαν,
τοὺς δ' ὑπὲρ αὐτῶν κινδυνεύοντας ἑτέρου τοσούτου χρόνου
τὸν μισθὸν ἀπεστέρησαν· καὶ τοῖς μὲν Κισθήνην καταλα-
βοῦσιν ἑκατὸν τάλαντα διένειμαν, τοὺς δὲ μεθ' αὐτῶν
εἰς Κύπρον στρατευσαμένους μᾶλλον ἢ τοὺς αἰχμαλώ-
154 τους ὕβριζον. ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν καὶ μὴ καθ' ἓν
ἕκαστον ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τίς ἢ τῶν πολεμησάντων
αὐτοῖς οὐκ εὐδαιμονήσας ἀπῆλθεν, ἢ τῶν ὑπ' ἐκείνοις γε-
73 νομένων οὐκ αἰκισθεὶς τὸν βίον ἐτελεύτησεν; οὐ Κόνωνα
μέν, ὃς ὑπὲρ τῆς Ἀσίας στρατηγήσας τὴν ἀρχὴν τὴν
Λακεδαιμονίων κατέλυσεν, ἐπὶ θανάτῳ συλλαβεῖν ἐτόλ-
μησαν, Θεμιστοκλέα δ', ὃς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αὐτοὺς
155 κατεναυμάχησε, τῶν μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν; καί-
τοι πῶς χρὴ τὴν τούτων φιλίαν ἀγαπᾶν, οἳ τοὺς μὲν εὐ-
εργέτας τιμωροῦνται, τοὺς δὲ κακῶς ποιοῦντας οὕτως

v. 1. ὡσανεὶ — διεφθαρμένοι ς. 5. ἐξεταζόμενοι δὲ πρὸς ς. προκυλινδούμενοι ς. 8. ὀλιγωροῦντες Γ: καταφρονοῦντες ς. 152, 3. ἐκεῖ Γ: ἐκείνων ς. 153, 3. κινδυνεύσαντας ς. 5. μεθ' ἑαυτῶν ς. 154, 1. ἓν add Γ. 5. τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ς. 6. θάνατον ς. 7. ὃς a correctore habet Γ. 155, 1. τῶν Γ: καὶ ς.

ἐπιφανῶς κολακεύουσιν; Περὶ τίνας δ' ἡμῶν οὐκ ἐξημαρτήκασιν; ποῖον δὲ χρόνον διαλελοίπασιν ἐπιβουλεύοντες τοῖς Ἕλλησιν; τί δ' οὐκ ἐχθρὸν αὐτοῖς ἐστὶ τῶν παρ' ἡμῖν, οἳ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἕδη καὶ τοὺς νεὼς συλᾶν ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ καὶ κατακάειν ἐτόλμησαν; διὸ καὶ τοὺς Ἴωνας ἄξιον ἐπαινεῖν, ὅτι τῶν ἐμπρησθέντων ἱερῶν ἐπηράσαντο εἴ τινες κινήσειαν ἢ πάλιν εἰς τἀρχαῖα καταστῆσαι βουληθεῖεν, οὐκ ἀποροῦντες πόθεν ἐπισκευάσωσιν, ἀλλ' ἵν' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ᾖ τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας, καὶ μηδεὶς πιστεύῃ τοῖς τοιαῦτα εἰς τὰ τῶν θεῶν ἐξαμαρτεῖν τολμῶσιν, ἀλλὰ καὶ φυλάττωνται καὶ δεδίωσιν, ὁρῶντες αὐτοὺς οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀναθήμασι πολεμήσαντας.

Ἔχω δὲ καὶ περὶ τῶν πολιτῶν τῶν ἡμετέρων τοιαῦτα διελθεῖν. καὶ γὰρ οὗτοι πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους, ὅσοις πεπολεμήκασιν, ἅμα διαλλάττονται καὶ τῆς ἔχθρας τῆς γεγενημένης ἐπιλανθάνονται, τοῖς δ' ἠπειρώταις οὐδ' ὅταν εὖ πάσχωσι χάριν ἴσασιν· οὕτως ἀείμνηστον τὴν ὀργὴν πρὸς αὐτοὺς ἔχουσιν. καὶ πολλῶν μὲν οἱ πατέρες ἡμῶν μηδισμοῦ θάνατον κατέγνωσαν, ἐν δὲ τοῖς συλλόγοις ἔτι καὶ νῦν ἀρὰς ποιοῦνται, πρὶν ἄλλο τι χρηματίζειν, εἴ τις ἐπικηρυκεύεται Πέρσαις τῶν πολιτῶν· Εὐμολπίδαι δὲ καὶ κήρυκες ἐν τῇ τελετῇ τῶν μυστηρίων διὰ τὸ τούτων μῖσος καὶ τοῖς ἄλλοις βαρβάροις εἴργεσθαι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ τοῖς ἀνδροφόνοις, προαγορεύουσιν. οὕτω δὲ φύσει πολεμικῶς πρὸς αὐτοὺς ἔχομεν, ὥστε καὶ τῶν μύθων ἥδιστα συνδιατρίβομεν τοῖς Τρωϊκοῖς καὶ Περσικοῖς, δι' ὧν ἔστι πυνθάνεσθαι τὰς ἐκείνων συμφοράς. εὕροι δ' ἄν τις ἐκ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρ-

v. 1. ἐξαμαρτάνουσιν ς. 2. διαλελοίπασιν οὐκ ἐπιβουλεύοντες ς. 156, 1. κατακαίειν ς. 3. εἰ] εἴ τι Valcken. ad Herodot. 5, 102. κινήσειαν Γ: οἰκοδομήσαιεν ς. τὰ ἀρχαῖα ς. 4. πόθεν Γ: vulgo ὅθεν vel ὁπόθεν. 7. θεῶν ἕδη ἐξαμαρτεῖν τολμήσωσιν ς. 157, 1. ἡμετέρων πολλὰ τοιαῦτα ς. 4. προγεγενημένης ς. 5. πρὸς αὐτοὺς τὴν ὀργὴν ς. 10. τελευτῇ Γ.

βάρους ὕμνους πεποιημένους, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας θρήνους ἡμῖν γεγενημένους, καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἑορταῖς ᾀδομένους, τῶν δ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἡμᾶς
159 μεμνημένους. οἶμαι δὲ καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν μείζω λαβεῖν δόξαν, ὅτι καλῶς τοὺς πολεμήσαντας τοῖς βαρβάροις ἐνεκωμίασε, καὶ διὰ τοῦτο βουληθῆναι τοὺς προγόνους ἡμῶν ἔντιμον αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν τέχνην ἔν τε τοῖς τῆς μουσικῆς ἄθλοις καὶ τῇ παιδεύσει τῶν νεωτέρων, ἵνα πολλάκις ἀκούοντες τῶν ἐπῶν ἐκμανθάνωμεν τὴν ἔχθραν τὴν ὑπάρχουσαν πρὸς αὐτούς, καὶ ζηλοῦντες τὰς ἀρετὰς τῶν στρατευσαμένων ἐπὶ Τροίαν τῶν αὐτῶν ἔργων ἐκείνοις ἐπιθυμῶμεν.

160 Ὥστε μοι δοκεῖ πολλὰ λίαν εἶναι τὰ παρακελευόμενα πολεμεῖν αὐτοῖς, μάλιστα δ' ὁ παρὼν καιρός, ὃν οὐκ ἀφετέον· καὶ γὰρ αἰσχρὸν παρόντι μὲν μὴ χρῆσθαι, παρελθόντος δ' αὐτοῦ μεμνῆσθαι. τί γὰρ ἂν καὶ βουληθεῖμεν ἡμῖν προσγενέσθαι, μέλλοντες βασιλεῖ πολε-
161 μεῖν, ἔξω τῶν νῦν ὑπαρχόντων; οὐκ Αἴγυπτος μὲν αὐτοῦ καὶ Κύπρος ἀφέστηκε, Φοινίκη δὲ καὶ Συρία διὰ τὸν πόλεμον ἀνάστατοι γεγόνασι, Τύρος δ', ἐφ' ᾗ μέγ' ἐφρόνησεν, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐκείνου κατείληπται; τῶν δ' ἐν Κιλικίᾳ πόλεων τὰς μὲν πλείστας οἱ μεθ' ἡμῶν ὄντες ἔχουσι, τὰς δ' οὐ χαλεπόν ἐστι κτήσασθαι. Λυ-
162 κίας δ' οὐδ' εἷς πώποτε Περσῶν ἐκράτησεν. Ἑκατόμνως δ' ὁ Καρίας ἐπίσταθμος τῇ μὲν ἀληθείᾳ πολὺν ἤδη χρόνον ἀφέστηκεν, ὁμολογήσει δ' ὅταν ἡμεῖς βουληθῶμεν. ἀπὸ δὲ Κνίδου μέχρι Σινώπης Ἕλληνες τὴν Ἀσίαν παροικοῦσιν, οὓς οὐ δεῖ πείθειν ἀλλὰ μὴ κωλύειν πολεμεῖν. Καίτοι τοιούτων ὁρμητηρίων ὑπαρξάντων, καὶ τοσούτου πολέμου τὴν Ἀσίαν περιστάντος, τί δεῖ τὰ

v. 1. τοὺς add Γ. 3. τῶν δὲ] τοὺς δὲ Γ. 159, 7. πρὸς αὐτοὺς ὑπάρχουσαν ς. 8. ἐπὶ Τροίαν om Γ. 160, 2. quae post ὃν οὐκ ἀφετέον vulgo ponunt, οὐ σαφέστερον οὐδέν, a pr Γ omissa ante illa ὃν οὐκ ἀφετέον ponit rc mg Γ. 4. βουληθείημεν ς. 161, 4. τῶν ante ἐκείνου om Γ. 162, 1. Ἑκατόμνος ς. 6. Καίτοι Γ: καὶ ς.

συμβησόμενα λίαν ἀκριβῶς ἐξετάζειν; ὅπου γὰρ μικρῶν μερῶν ἥττους εἰσίν, οὐκ ἄδηλον ὡς ἂν διατεθεῖεν, εἰ πᾶσιν ἡμῖν πολεμεῖν ἀναγκασθεῖεν. ἔχει δ' οὕτως. ἐὰν μὲν ὁ βάρβαρος ἐῤῥωμενεστέρως κατάσχῃ τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ θαλάττῃ, φρουρὰς μείζους ἐν αὐταῖς ἢ νῦν ἐγκαταστήσας, τάχ' ἂν καὶ τῶν νήσων αἱ περὶ τὴν ἤπειρον, οἷον Ῥόδος καὶ Σάμος καὶ Χίος, ἐπὶ τὰς ἐκείνου τύχας ἀποκλίναιεν· ἢν δ' ἡμεῖς αὐτὰς πρότεροι καταλάβωμεν, εἰκὸς τοὺς τὴν Λυδίαν καὶ Φρυγίαν καὶ τὴν ἄλλην τὴν ὑπερκειμένην χώραν οἰκοῦντας ἐπὶ τοῖς ἐντεῦθεν ὁρμωμένοις εἶναι. Διὸ δεῖ σπεύδειν καὶ μηδεμίαν ποιεῖσθαι διατριβήν, ἵνα μὴ πάθωμεν ὅπερ οἱ πατέρες ἡμῶν. ἐκεῖνοι γὰρ ὑστερίσαντες τῶν βαρβάρων καὶ προέμενοί τινας τῶν συμμάχων ἠναγκάσθησαν ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς κινδυνεύειν, ἐξὸν αὐτοῖς προτέροις διαβᾶσιν εἰς τὴν ἤπειρον μετὰ πάσης τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως ἐν μέρει τῶν ἐθνῶν ἕκαστον χειροῦσθαι. δέδεικται γάρ, ὅταν τις πολεμῇ πρὸς ἀνθρώπους ἐκ πολλῶν τόπων συλλεγομένους, ὅτι δεῖ μὴ περιμένειν ἕως ἂν ἐπιστῶσιν, ἀλλ' ἔτι διεσπαρμένοις αὐτοῖς ἐπιχειρεῖν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν προεξαμαρτόντες ἅπαντα ταῦτ' ἐπηνωρθώσαντο, καταστάντες εἰς τοὺς μεγίστους ἀγῶνας· ἡμεῖς δ' ἂν σωφρονῶμεν, ἐξ ἀρχῆς φυλαξόμεθα, καὶ πειρασόμεθα φθῆναι περὶ τὴν Λυδίαν καὶ τὴν Ἰωνίαν στρατόπεδον ἐγκαταστήσαντες, εἰδότες ὅτι καὶ βασιλεὺς οὐχ ἑκόντων ἄρχει τῶν ἠπειρωτῶν, ἀλλὰ μείζω δύναμιν περὶ αὐτὸν ἑκάστων αὐτῶν ποιησάμενος· ἧς ἡμεῖς ὅταν κρείττω διαβιβάσωμεν, ὃ βουληθέντες ῥᾳδίως ἂν ποιήσαιμεν, ἀσφαλῶς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν καρπωσόμεθα. πολὺ δὲ κάλλιον ἐκείνῳ περὶ τῆς βασιλείας πολεμεῖν, ἢ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητεῖν.

v. 1. ἐξετάζειν Γ: προαγορεύειν ς. 2. οὐκ ἄδηλον ὡς Γ: πῶς ς. 163, 4. αἱ περὶ Γ: αἵ εἰσι περὶ ς. 164, 3. ὑστερήσαντες ς. προσέμενοι Γ. 165, 1. χειρώσασθαι ς. 2. συλλεγομένους τόπων ς. 3. ἐπιστῶσιν Γ: ἀθροισθῶσιν ς. 4. οὖν om Γ. προσεξαμαρτόντες Γ. 8. καὶ τὴν Γ: καὶ περὶ τὴν ς. 166, 3. ὁπόταν ς.

167 Ἄξιον δ' ἐπὶ τῆς νῦν ἡλικίας ποιήσασθαι τὴν στρα-
τείαν, ἵν' οἱ τῶν συμφορῶν κοινωνήσαντες, οὗτοι καὶ τῶν
ἀγαθῶν ἀπολαύσωσι καὶ μὴ πάντα τὸν χρόνον δυστυ-
χοῦντες διαγάγωσιν. ἱκανὸς γὰρ ὁ παρεληλυθώς, ἐν ᾧ
τί τῶν δεινῶν οὐ γέγονεν; πολλῶν γὰρ κακῶν τῇ φύσει
τῇ τῶν ἀνθρώπων ὑπαρχόντων αὐτοὶ πλείω τῶν ἀναγ-
καίων προσεξευρήκαμεν, πολέμους καὶ στάσεις ἡμῖν αὐ-
168 τοῖς ἐμποιήσαντες, ὥστε τοὺς μὲν ἐν ταῖς αὑτῶν ἀνόμως
76 ἀπόλλυσθαι, τοὺς δ' ἐπὶ ξένης μετὰ παίδων καὶ γυναι-
κῶν ἀλᾶσθαι, πολλοὺς δὲ δι' ἔνδειαν τῶν καθ' ἡμέραν
ἐπικουρεῖν ἀναγκαζομένους ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν τοῖς φίλοις
μαχομένους ἀποθνήσκειν. ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς πώποτ' ἠγα-
νάκτησεν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν ταῖς συμφοραῖς ταῖς ὑπὸ τῶν
ποιητῶν συγκειμέναις δακρύειν ἀξιοῦσιν, ἀληθινὰ δὲ πάθη
πολλὰ καὶ δεινὰ γιγνόμενα διὰ τὸν πόλεμον ἐφορῶντες
τοσούτου δέουσιν ἐλεεῖν, ὥστε καὶ μᾶλλον χαίρουσιν ἐπὶ
169 τοῖς ἀλλήλων κακοῖς ἢ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις ἀγαθοῖς. ἴσως
δ' ἂν καὶ τῆς ἐμῆς εὐηθείας πολλοὶ καταγελάσειαν, εἰ
δυστυχίας ἀνδρῶν ὀδυροίμην ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς,
ἐν οἷς Ἰταλία μὲν ἀνάστατος γέγονε, Σικελία δὲ κατα-
δεδούλωται, τοσαῦται δὲ πόλεις τοῖς βαρβάροις ἐκδέδον-
ται, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τῶν Ἑλλήνων ἐν τοῖς μεγίστοις
κινδύνοις ἐστίν.

170 Θαυμάζω δὲ τῶν δυναστευόντων ἐν ταῖς πόλεσιν, εἰ
προσήκειν αὐτοῖς ἡγοῦνται μέγα φρονεῖν, μηδὲν πώποθ'
ὑπὲρ τηλικούτων πραγμάτων μήτ' εἰπεῖν μήτ' ἐνθυμηθῆ-
ναι δυνηθέντες. ἐχρῆν γὰρ αὐτούς, εἴπερ ἦσαν ἄξιοι τῆς πα-
ρούσης δόξης, ἁπάντων ἀφεμένους τῶν ἄλλων περὶ τοῦ πο-
λέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους εἰσηγεῖσθαι καὶ συμ-
171 βουλεύειν. τυχὸν μὲν γὰρ ἄν τι συνεπέραναν· εἰ δὲ καὶ
προαπεῖπον, ἀλλ' οὖν τούς γε λόγους ὥσπερ χρησμοὺς

167, 2. τῶν νῦν συμφορῶν Γ. 4. παρεληλυθὼς χρόνος ἐν ς. 6. πλεῖον ς. 168, 6. μὲν add Γ. 169, 1. ἰδίοις αὐτῶν ς. 3. δυστυχίαν ἀνδρῶν ἐν τοιούτοις καιροῖς ὀδυροίμην ς. 171, 1. διε-πέραναν ς.

εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον ἂν κατέλιπον. νῦν δ' οἱ μὲν ἐν ταῖς μεγίσταις δόξαις ὄντες ἐπὶ μικροῖς σπουδάζουσιν, ἡμῖν δὲ τοῖς τῶν πολιτικῶν ἐξεστηκόσι περὶ τηλικούτων πραγμάτων συμβουλεύειν παραλελοίπασιν.

2 Οὐ μὴν ἀλλ' ὅσῳ μικροψυχότεροι τυγχάνουσιν ὄντες οἱ προεστῶτες ἡμῶν, τοσούτῳ τοὺς ἄλλους ἐῤῥωμενεστέρως δεῖ σκοπεῖν ὅπως ἀπαλλαγησόμεθα τῆς παρούσης ἔχθρας. νῦν μὲν γὰρ μάτην ποιούμεθα τὰς περὶ τῆς εἰρήνης συνθήκας· οὐ γὰρ διαλυόμεθα τοὺς πολέμους ἀλλ' ἀναβαλλόμεθα, καὶ περιμένομεν τοὺς καιροὺς ἐν οἷς ἀνήκεστόν τι κακὸν ἀλλήλους ἐργάσασθαι δυνησόμεθα. δεῖ δὲ ταύτας τὰς ἐπιβουλὰς ἐκποδὼν ποιησαμένους ἐκείνοις τοῖς ἔργοις ἐπιχειρεῖν, ἐξ ὧν τάς τε πόλεις ἀσφαλέστερον οἰκήσομεν καὶ πιστότερον διακεισόμεθα πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Ἔστι δ' ἁπλοῦς καὶ ῥᾴδιος ὁ λόγος ὁ περὶ τούτων· οὔτε γὰρ εἰρήνην οἷόν τε βεβαίαν ἀγαγεῖν, ἢν μὴ κοινῇ τοῖς βαρβάροις πολεμήσωμεν, οὔθ' ὁμονοῆσαι τοὺς Ἕλληνας, πρὶν ἂν καὶ τὰς ὠφελίας ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ τοὺς κινδύνους πρὸς τοὺς αὐτοὺς ποιησώμεθα. τούτων δὲ γενομένων, καὶ τῆς ἀπορίας τῆς περὶ τὸν βίον ἡμῶν ἀφαιρεθείσης, ἣ καὶ τὰς ἑταιρίας διαλύει καὶ τὰς συγγενείας εἰς ἔχθραν προάγει καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς πολέμους καὶ στάσεις καθίστησιν, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐχ ὁμονοήσομεν καὶ τὰς εὐνοίας ἀληθινὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἕξομεν. Ὧν ἕνεκα περὶ παντὸς ποιητέον ὅπως ὡς τάχιστα τὸν ἐνθένδε πόλεμον εἰς τὴν ἤπειρον διοριοῦμεν, ὡς μόνον ἂν τοῦτ' ἀγαθὸν ἀπολαύσαιμεν τῶν κινδύνων τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, εἰ ταῖς ἐμπειρίαις ταῖς ἐκ τούτων γεγενημέναις πρὸς τὸν βάρβαρον καταχρήσασθαι δόξειεν ἡμῖν.

-v. 1. ἂν add Γ. 4. καταλελοίπασιν ς. 172, 2. τοσοῦτον ς. 173, 2. ἐκποδὼν] ἐκπολλῶν pr Γ. 6. τέ ἐστι βεβαίαν ς. 8. ὠφελίας Γ: φιλίας ς. 174, 2. γενομένων Γ: γεγονότων ς. 5. οὐκ ἔστιν om pr Γ. 9. μόνον δ' ἂν vel γ' ἂν ς. ἀπολαύσαιμεν ἐκ τῶν ς.

175 Ἀλλὰ γὰρ ἴσως διὰ τὰς συνθήκας ἄξιον ἐπισχεῖν,
ἀλλ' οὐκ ἐπειχθῆναι καὶ θᾶττον ποιήσασθαι τὴν στρα-
τείαν; δι' ἃς αἱ μὲν ἠλευθερωμέναι τῶν πόλεων βασιλεῖ
χάριν ἴσασιν, ὡς δι' ἐκεῖνον τυχοῦσαι τῆς αὐτονομίας
ταύτης, αἱ δ' ἐκδεδομέναι τοῖς βαρβάροις μάλιστα μὲν
Λακεδαιμονίοις ἐπικαλοῦσιν, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις
τοῖς μετασχοῦσι τῆς εἰρήνης, ὡς ὑπὸ τούτων δουλεύειν
ἠναγκασμέναι. καίτοι πῶς οὐ χρὴ διαλύειν ταύτας τὰς
ὁμολογίας, ἐξ ὧν τοιαύτη δόξα γέγονεν, ὥστε ὁ μὲν βάρ-
βαρος κήδεται τῆς Ἑλλάδος καὶ φύλαξ τῆς εἰρήνης
ἐστίν, ἡμῶν δέ τινές εἰσιν οἱ λυμαινόμενοι καὶ κακῶς
176 ποιοῦντες αὐτήν; Ὃ δὲ πάντων καταγελαστότατον, ὅτι
τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς ὁμολογίαις τὰ χείριστα τυγ-
χάνομεν διαφυλάττοντες. ἃ μὲν γὰρ αὐτονόμους ἀφίησι
τάς τε νήσους καὶ τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης,
πάλαι λέλυται καὶ μάτην ἐν ταῖς στήλαις ἐστίν· ἃ δ'
αἰσχύνην ἡμῖν φέρει καὶ πολλοὺς τῶν συμμάχων ἐκδέ-
δωκε, ταῦτα δὲ κατὰ χώραν μένει καὶ πάντες αὐτὰ
κύρια ποιοῦμεν, ἃ χρῆν ἀναιρεῖν καὶ μηδεμίαν ἐᾶν ἡμέ-
ραν, νομίζοντας προστάγματα καὶ μὴ συνθήκας εἶναι.
τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι συνθῆκαι μέν εἰσιν, αἵτινες ἂν ἴσως
78 καὶ κοινῶς ἀμφοτέροις ἔχωσι, προστάγματα δὲ τὰ τοὺς
177 ἑτέρους ἐλαττοῦντα παρὰ τὸ δίκαιον; Διὸ καὶ τῶν πρε-
σβευσάντων ταύτην τὴν εἰρήνην δικαίως ἂν κατηγοροῖμεν,
ὅτι πεμφθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν βαρβάρων
ἐποιήσαντο τὰς συνθήκας. ἐχρῆν γὰρ αὐτούς, εἴτ' ἐδόκει
τὴν ἑαυτῶν ἔχειν ἑκάστους, εἴτε καὶ τῶν δοριαλώτων
ἐπάρχειν, εἴτε τούτων κρατεῖν ὧν ὑπὸ τὴν εἰρήνην ἐτυγχά-
νομεν ἔχοντες, ἕν τι τούτων ὁρισαμένους καὶ κοινὸν τὸ δί-
178 καιον ποιησαμένους, οὕτω συγγράφεσθαι περὶ αὐτῶν. νῦν
δὲ τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τῇ Λακεδαιμονίων οὐδεμίαν

175, 6. ἐγκαλοῦσιν ς. 7. μετέχουσι ς. ὑπὸ Γ: ὑπὲρ ς. 8. ἠ-
ναγκασμένοι Γ. 11. λυμαινόμενοι καὶ] λυμαιν οἱ Γ. 176, 6. φέ-
ρει ἡμῖν ς. 7. πάντ' ς. 8. χρὴ ς. 11. κοινῶς ἐν ἀμφοτέροις ς.
177, 1. ἑταίρους Γ. 5. αυτῶν Γ: ἑαυτῶν ς. 6. εἴτε καὶ τούτων ς.

τιμὴν ἀπένειμαν, τὸν δὲ βάρβαρον ἁπάσης τῆς Ἀσίας δεσπότην κατέστησαν, ὡς ὑπὲρ ἐκείνου πολεμησάντων ἡμῶν, ἢ τῆς μὲν Περσῶν ἀρχῆς πάλαι καθεστηκυίας, ἡμῶν δὲ ἄρτι τὰς πόλεις κατοικούντων, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων μὲν νεωστὶ ταύτην τὴν τιμὴν ἐχόντων, ἡμῶν δὲ τὸν ἅπαν-
179 τα χρόνον ἐν τοῖς Ἕλλησι δυναστευόντων. Οἶμαι δ' ἐκείνως εἰπὼν μᾶλλον δηλώσειν τήν τε περὶ ἡμᾶς ἀτιμίαν γεγενημένην καὶ τὴν [τοῦ] βασιλέως πλεονεξίαν. τῆς γὰρ γῆς ἁπάσης τῆς ὑπὸ τῷ κόσμῳ κειμένης δίχα τετμημένης, καὶ τῆς μὲν Ἀσίας τῆς δ' Εὐρώπης καλουμένης, τὴν ἡμίσειαν ἐκ τῶν συνθηκῶν εἴληφεν, ὥσπερ πρὸς τὸν Δία τὴν χώραν νεμόμενος, ἀλλ' οὐ πρὸς ἀνθρώπους τὰς
180 συνθήκας ποιούμενος. Καὶ ταύτας ἡμᾶς ἠνάγκασεν ἐν στήλαις λιθίναις ἀναγράψαντας ἐν τοῖς κοινοῖς τῶν ἱερῶν ἀναθεῖναι, πολὺ κάλλιον τρόπαιον τῶν ἐν ταῖς μάχαις γιγνομένων· τὰ μὲν γὰρ ὑπὲρ μικρῶν ἔργων καὶ μιᾶς τύχης ἐστίν, αὗται δ' ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ πολέμου καὶ καθ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἑστήκασιν.

181 Ὑπὲρ ὧν ἄξιον ὀργίζεσθαι, καὶ σκοπεῖν ὅπως τῶν τε γεγενημένων δίκην ληψόμεθα καὶ τὰ μέλλοντα διορθωσόμεθα. καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἰδίᾳ μὲν τοῖς βαρβάροις οἰκέταις ἀξιοῦν χρῆσθαι, δημοσίᾳ δὲ τοσούτους τῶν συμμάχων περιορᾶν αὐτοῖς δουλεύοντας, καὶ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ γενομένους μιᾶς γυναικὸς ἁρπασθείσης οὕτως ἅπαντας συνοργισθῆναι τοῖς ἀδικηθεῖσιν, ὥστε μὴ πρότερον παύσασθαι πολεμοῦντας πρὶν τὴν πόλιν ἀνάστατον
182 ἐποίησαν τοῦ τολμήσαντος ἐξαμαρτεῖν, ἡμᾶς δ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος ὑβριζομένης μηδεμίαν ποιήσασθαι κοινὴν τιμωρίαν, ἐξὸν ἡμῖν εὐχῆς ἄξια διαπράξασθαι. μόνος γὰρ οὗτος ὁ πόλεμος εἰρήνης κρείττων ἐστί, θεωρίᾳ μὲν μᾶλλον ἢ στρατείᾳ προσεοικώς, ἀμφοτέροις δὲ συμφέ-

v. 5. ταύτην add Γ. 179, 7. πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ς. 180, 1. συνηνάγκασεν ἡμᾶς ς. 3. ἀναθεῖναι] καταθεῖναι Γ. 5. παντὸς ς. 181, 1. ὧν καὶ ἄξιον ς. 2. τε add Γ. 182, 4. κρείττων εἰρήνης ς. θεωρίᾳ μὲν Γ: καὶ θεωρίᾳ ς.

ρων, καὶ τοῖς ἡσυχίαν ἄγειν βουλομένοις καὶ τοῖς πολεμεῖν ἐπιθυμοῦσιν. εἴη γὰρ ἂν τοῖς μὲν ἀδεῶς τὰ σφέτερ' αὐτῶν καρποῦσθαι, τοῖς δ' ἐκ τῶν ἀλλοτρίων μεγάλους πλούτους κατακτήσασθαι.

183 Πολλαχοῦ δ' ἄν τις λογιζόμενος εὕροι ταύτας τὰς πράξεις μάλιστα λυσιτελούσας ἡμῖν. φέρε γάρ, πρὸς τίνας χρὴ πολεμεῖν τοὺς μηδεμιᾶς πλεονεξίας ἐπιθυμοῦντας ἀλλ' αὐτὸ τὸ δίκαιον σκοποῦντας; οὐ πρὸς τοὺς καὶ πρότερον κακῶς τὴν Ἑλλάδα ποιήσαντας καὶ νῦν ἐπιβουλεύοντας καὶ πάντα τὸν χρόνον οὕτω πρὸς ἡμᾶς
184 διακειμένους; τίσι δὲ φθονεῖν εἰκός ἐστι τοὺς μὴ παντάπασιν ἀνάνδρως διακειμένους ἀλλὰ μετρίως τούτῳ τῷ πράγματι χρωμένους; οὐ τοῖς μείζους μὲν τὰς δυναστείας ἢ κατ' ἀνθρώπους περιβεβλημένοις, ἐλάττονος δ' ἀξίοις τῶν παρ' ἡμῖν δυστυχούντων; ἐπὶ τίνας δὲ στρατεύειν προσήκει τοὺς ἅμα μὲν εὐσεβεῖν βουλομένους ἅμα δὲ τοῦ συμφέροντος ἐνθυμουμένους; οὐκ ἐπὶ τοὺς καὶ φύσει πολεμίους καὶ πατρικοὺς ἐχθρούς, καὶ πλεῖστα μὲν ἀγαθὰ κεκτημένους, ἥκιστα δ' ὑπὲρ αὐτῶν ἀμύνεσθαι δυναμένους; οὐκοῦν ἐκεῖνοι πᾶσι τούτοις ἔνοχοι
185 τυγχάνουσιν ὄντες. Καὶ μὴν οὐδὲ τὰς πόλεις λυπήσομεν στρατιώτας ἐξ αὐτῶν καταλέγοντες, ὃ νῦν ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους ὀχληρότατόν ἐστιν αὐταῖς· πολὺ γὰρ οἶμαι σπανιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς μένειν ἐθελήσοντας τῶν συνακολουθεῖν ἐπιθυμησόντων. τίς γὰρ οὕτως ἢ νέος ἢ παλαιὸς ῥᾴθυμός ἐστιν, ὅστις οὐ μετασχεῖν βουλήσεται ταύτης τῆς στρατιᾶς τῆς ὑπ' Ἀθηναίων μὲν καὶ Λακεδαιμονίων στρατηγουμένης, ὑπὲρ δὲ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευθερίας ἀθροιζομένης, ὑπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης ἐκπεμπομένης, ἐπὶ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων τιμωρίαν πο-
186 ρευομένης; Φήμην δὲ καὶ μνήμην καὶ δόξαν πόσην τινὰ

v. 1. τοῖς τὴν ἡσυχίαν ς. βουλομένοις om Γ. 2. εἴη Γ: ἐξέσται ς. 4. καταστήσασθαι ς. 183, 2. λυσιτελούσας μάλιστα ς. 5. τὴν Ἑλλάδα κακῶς ς. 6. διακειμένους πρὸς ἡμᾶς ς. 184, 5. δὲ μᾶλλον προσήκει στρατεύειν ς. 7. ἐνθυμουμένους Γ: προνοουμένους ς. 9. ἀμύνασθαι ς. 185, 3. αὐταῖς ἐστι ς. 4. ἐθέλοντας ς.

χρὴ νομίζειν ἢ ζῶντας ἕξειν ἢ τελευτήσαντας καταλείψειν τοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις ἔργοις ἀριστεύσαντας; ὅπου γὰρ οἱ πρὸς Ἀλέξανδρον πολεμήσαντες καὶ μίαν πόλιν ἑλόντες τοιούτων ἐπαίνων ἠξιώθησαν, ποίων τινῶν χρὴ προσδοκᾶν ἐγκωμίων τεύξεσθαι τοὺς ὅλης τῆς Ἀσίας κρατήσαντας; τίς γὰρ ἢ τῶν ποιεῖν δυναμένων ἢ τῶν λέγειν ἐπισταμένων οὐ πονήσει καὶ φιλοσοφήσει βουλόμενος ἅμα τῆς θ' αὑτοῦ διανοίας καὶ τῆς ἐκείνων ἀρετῆς μνημεῖον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον καταλιπεῖν;

7 Οὐ τὴν αὐτὴν δὲ τυγχάνω γνώμην ἔχων ἔν τε τῷ παρόντι καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ λόγου. τότε μὲν γὰρ ᾤμην ἀξίως δυνήσεσθαι τῶν πραγμάτων εἰπεῖν· νῦν δ' οὐκ ἐφικνοῦμαι τοῦ μεγέθους αὐτῶν, ἀλλὰ πολλά με διαπέφευγεν ὧν διενοήθην. αὐτοὺς οὖν χρὴ συνδιορᾶν ὅσης ἂν εὐδαιμονίας τύχοιμεν, εἰ τὸν μὲν πόλεμον τὸν νῦν ὄντα περὶ ἡμᾶς πρὸς τοὺς ἠπειρώτας ποιησαίμεθα, τὴν δ' εὐδαιμονίαν τὴν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην διακομί-
8 σαιμεν, καὶ μὴ μόνον ἀκροατὰς γενομένους ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πράττειν δυναμένους παρακαλοῦντας ἀλλήλους πειρᾶσθαι διαλλάττειν τήν τε πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων, τοὺς δὲ τῶν λόγων ἀμφισβητοῦντας πρὸς μὲν τὴν παρακαταθήκην καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὧν νῦν φλυαροῦσι παύεσθαι γράφοντας, πρὸς δὲ τοῦτον τὸν λόγον ποιεῖσθαι τὴν ἅμιλλαν, καὶ σκοπεῖν ὅπως ἄμεινον ἐμοῦ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἐροῦσιν,
9 ἐνθυμουμένους ὅτι τοῖς μεγάλα ὑπισχνουμένοις οὐ πρέπει περὶ μικρὰ διατρίβειν, οὐδὲ τοιαῦτα λέγειν ἐξ ὧν ὁ βίος μηδὲν ἐπιδώσει τῶν πεισθέντων, ἀλλ' ὧν ἐπιτελεσθέντων αὐτοί τε ἀπαλλαγήσονται τῆς παρούσης ἀπορίας καὶ τοῖς ἄλλοις μεγάλων ἀγαθῶν αἴτιοι δόξουσιν εἶναι.

v. 2. τοῖς τοιούτοις Γ: τούτοις τοῖς ς. 5. τεύξεσθαι om pr Γ. τῆς add Γ. 8. ἅμα τε τῆς ς. 9. μνήμην ς. 187, 1. παρόντι καιρῷ καὶ ς. 3. δυνήσεσθαι περὶ τῶν ς. 5. συνορᾶν ς. 6. μὲν om Γ. 188, 5. ἄλλων ἁπάντων ὧν ς. 6. παύσασθαι ς. 189, 1. μεγάλας τὰς ὑποσχέσεις ποιουμένοις ς. 4. παρούσης Γ: τοιαύτης ς.

5.

81 ## Φ Ι Λ Ι Π Π Ο Σ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ ΛΟΓΟΥ ΑΔΗΛΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΨΑΝΤΟΣ.

Ἰστέον ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἔγραψε τῷ Φιλίππῳ ὁ Ἰσοκράτης μετὰ τὴν εἰρήνην τὴν γενομένην ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Αἰσχίνην καὶ Δημοσθένην· διὸ καὶ ἔσχε καιρὸν γράψαι αὐτῷ τῷ Φιλίππῳ, ὡς φίλῳ γενομένῳ τῆς Ἀθηναίων πόλεως. ἐν σχήματι δὲ τοῦ ἐγκωμιάσαι αὐτὸν παραινεῖ αὐτῷ διαλλάξαντα τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις τὰς μεγάλας, πρὸς ἑαυτὰς στασιαζούσας, στρατεῦσαι κατὰ Περσῶν. πρέπει γάρ σοι, φησί, τοῦτο ποιῆσαι, Ἡρακλείδῃ ὄντι καὶ τοιούτῳ δυνατῷ. καὶ ὁ μὲν Φίλιππος λαβὼν τὸν λόγον καὶ ἀναγνοὺς οὐκ ἐπείσθη τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἀνεβάλετο τέως· ὕστερον δὲ ὁ παῖς ὁ τούτου Ἀλέξανδρος ἀναγνοὺς τὸν λόγον καὶ ἐρεθισθεὶς ἐστράτευσε κατὰ Δαρείου τοῦ ὑστέρου καὶ λεγομένου Ὤχου. τὸ μὲν γὰρ κύριον ὄνομα Ὦχος ἐλέγετο, κολακεύοντες δ' αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἐπίκλην αὐτὸν ὠνόμαζον Δαρεῖον, ὡς πρὸς τοὺς πρώτους προγόνους.

Ἡ δὲ στάσις τοῦ λόγου πραγματική· συμβουλεύει γάρ. ἔγραψε δὲ ὁ Ἰσοκράτης τὸν λόγον γέρων ὤν, μικρὸν πρὸ τῆς ἑαυτοῦ καὶ Φιλίππου τελευτῆς, ὥς φησιν ὁ Ἕρμιππος.

82 Μὴ θαυμάσῃς, ὦ Φίλιππε, διότι τοῦ λόγου ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν οὐ τοῦ πρὸς σὲ ῥηθησομένου καὶ νῦν δειχθήσεσθαι μέλλοντος, ἀλλὰ τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως γραφέντος· περὶ οὗ μικρὰ βούλομαι προειπεῖν, ἵνα δηλώσω καὶ σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ὡς οὐ δι' ἄνοιαν οὐδὲ διαψευσθεὶς τῆς ἀρρωστίας τῆς νῦν μοι παρούσης ἐπεθέμην γράφειν τὸν πρὸς σὲ λόγον, ἀλλ' εἰκότως καὶ κατὰ μικρὸν ὑπαχθείς.

2 Ὁρῶν γὰρ τὸν πόλεμον τὸν ἐνστάντα σοὶ καὶ τῇ πόλει περὶ Ἀμφιπόλεως πολλῶν κακῶν αἴτιον γιγνόμενον, ἐπεχείρησα λέγειν περί τε τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῆς χώρας οὐδὲν τῶν αὐτῶν οὔτε τοῖς ὑπὸ τῶν σῶν ἑταίρων λεγομένοις οὔτε τοῖς ὑπὸ τῶν ῥητόρων τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλ'

Tit. 1. *ΦΙΛΙΠΠΟΣ Γ*: πρὸς Φίλιππον ς. 2. Argumentum om *Γ*. § 1, 5. ἄγνοιαν *Γ*. διαψευσθεὶς ὑπὸ τῆς ς. 6. ὑπεθέμην ς. 2, 1. σοί τε καὶ ς. 2. πολλῶν κακῶν om pr *Γ*.

3 ζῶς οἷόν τε πλεῖστον ἀφεστῶτα τῆς τούτων διανοίας. οὗ-
τοι μὲν γὰρ παρώξυνον ἐπὶ τὸν πόλεμον, συναγορεύοντες
ταῖς ἐπιθυμίαις ὑμῶν· ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τῶν ἀμφισβη-
τουμένων οὐδὲν ἀπεφαινόμην, ὃν δ' ὑπελάμβανον τῶν λό-
γων εἰρηνικώτατον εἶναι, περὶ τοῦτον διέτριβον, λέγων ὡς
83 ἀμφότεροι "διαμαρτάνετε τῶν πραγμάτων, καὶ σὺ μὲν
πολεμεῖς ὑπὲρ τῶν ἡμῖν συμφερόντων, ἡ δὲ πόλις ὑπὲρ
τῆς σῆς δυναστείας· λυσιτελεῖν γάρ σοὶ μὲν ἡμᾶς ἔχειν
τὴν χώραν ταύτην, τῇ δὲ πόλει μηδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου λα-
4 βεῖν αὐτήν. καὶ περὶ τούτων οὕτως ἐδόκουν διεξιέναι τοῖς
ἀκούουσιν, ὥστε μηδένα τὸν λόγον αὐτῶν μηδὲ τὴν
λέξιν ἐπαινεῖν ὡς ἀκριβῶς καὶ καθαρῶς ἔχουσαν, ὅπερ
εἰώθασί τινες ποιεῖν, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων
θαυμάζειν, καὶ νομίζειν οὐδαμῶς ἂν ἄλλως παύσασθαι
5 τῆς φιλονικίας ὑμᾶς, πλὴν εἰ σὺ μὲν πεισθείης πλείο-
νος ἀξίαν ἔσεσθαί σοι τὴν τῆς πόλεως φιλίαν ἢ τὰς προσ-
όδους τὰς ἐξ Ἀμφιπόλεως γιγνομένας, ἡ δὲ πόλις δυνη-
θείη καταμαθεῖν ὡς χρὴ τὰς μὲν τοιαύτας φεύγειν ἀποι-
κίας, αἵ τινες τετράκις ἢ πεντάκις ἀπολωλέκασι τοὺς
ἐμπολιτευθέντας, ζητεῖν δ' ἐκείνους τοὺς τόπους τοὺς
πόῤῥω μὲν κειμένους τῶν ἄρχειν δυναμένων, ἐγγὺς δὲ τῶν
δουλεύειν εἰθισμένων, εἰς οἷόν περ Λακεδαιμόνιοι Κυρη-
6 ναίους ἀπῴκισαν· πρὸς δὲ τούτοις, εἰ σὺ μὲν γνοίης ὅτι
λόγῳ παραδοὺς τὴν χώραν ἡμῖν ταύτην αὐτὸς ἔργῳ κρα-
τήσεις αὐτῆς, καὶ προσέτι τὴν εὔνοιαν τὴν ἡμετέραν κτή-
σει (τοσούτους γὰρ ὁμήρους λήψει παρ' ἡμῶν τῆς φι-
λίας, ὅσους περ ἂν ἐποίκους εἰς τὴν σὴν δυναστείαν
ἀποστείλωμεν), τὸ δὲ πλῆθος ἡμῶν εἴ τις διδάξειεν, ὡς
ἢν λάβωμεν Ἀμφίπολιν, ἀναγκασθησόμεθα τὴν αὐτὴν
εὔνοιαν ἔχειν τοῖς σοῖς πράγμασι διὰ τοὺς ἐνταῦθα κα-
τοικοῦντας οἵαν περ εἴχομεν Μηδόκῳ τῷ παλαιῷ διὰ

3, 4. ἀπεφηνάμην ς. 8. μὲν ἔχειν vel μὲν μὴ ἔχειν ς. 4, 2. αὐτῶν Γ: αὐτὸν ς. 3. ὅπερ Γ: ὥσπερ ς. 5, 1. φιλονεικίας ὑμᾶς ταύτης ς. 6, 1. ὅτι σὺ μὲν λόγῳ ς. 4. παρ' ἡμῶν λήψῃ ς. 5. ἀποίκους ς. 7. ἢν] ἂν Γ. 8. κατοικοῦντας ἡμῶν οἵαν ς. 9. Μηδόκῳ] ἀμαδόκω corr Γ.

7 τοὺς ἐν Χεῤῥονήσῳ γεωργοῦντας. Τοιούτων δὲ πολλῶν λε-
γομένων ἤλπισαν ὅσοι περ ἤκουσαν, διαδοθέντος τοῦ λόγου
διαλύσεσθαι τὸν πόλεμον ὑμᾶς καὶ γνωσιμαχήσαντας
βουλεύσεσθαί τι κοινὸν ἀγαθὸν περὶ ὑμῶν αὐτῶν. εἰ μὲν
οὖν ἀφρόνως ἢ καὶ νουνεχόντως ταῦτ᾽ ἐδόξαζον, δικαίως
ἂν ἐκεῖνοι τὴν αἰτίαν ἔχοιεν· ὄντος δ᾽ οὖν ἐμοῦ περὶ τὴν
πραγματείαν ταύτην ἔφθητε ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην,
πρὶν ἐξεργασθῆναι τὸν λόγον, σωφρονοῦντες· ὅπως γὰρ οὖν
84 πεπρᾶχθαι κρεῖττον ἦν αὐτὴν ἢ συνέχεσθαι τοῖς κακοῖς
8 τοῖς διὰ τὸν πόλεμον γιγνομένοις. συνησθεὶς δὲ τοῖς περὶ
τῆς εἰρήνης ψηφισθεῖσι, καὶ νομίσας οὐ μόνον ἡμῖν ἀλλὰ
καὶ σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἅπασι συνοίσειν, ἀπο-
στῆσαι μὲν τὴν ἐμαυτοῦ διάνοιαν τῶν ἐχομένων οὐχ οἷός
τ᾽ ἦν, ἀλλ᾽ οὕτω διεκείμην ὥστ᾽ εὐθὺς σκοπεῖσθαι πῶς
ἂν τὰ πεπραγμένα παραμείνειεν ἡμῖν καὶ μὴ χρόνον ὀλί-
γον ἡ πόλις ἡμῶν διαλιποῦσα πάλιν ἑτέρων πολέμων
9 ἐπιθυμήσειε· διεξιὼν δὲ περὶ τούτων πρὸς ἐμαυτὸν εὕρι-
σκον οὐδαμῶς ἂν ἄλλως αὐτὴν ἡσυχίαν ἄγουσαν, πλὴν
εἰ δόξειε ταῖς πόλεσι ταῖς μεγίσταις διαλυσαμέναις τὰ
πρὸς σφᾶς αὐτὰς εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν,
καὶ τὰς πλεονεξίας, ἃς νῦν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦ-
σιν αὑταῖς γίγνεσθαι, ταύτας εἰ παρὰ τῶν βαρβάρων
ποιήσασθαι βουληθεῖεν· ἅπερ ἐν τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ
τυγχάνω συμβεβουλευκώς.

10 Ταῦτα δὲ διανοηθείς, καὶ νομίσας οὐδέποτ᾽ ἂν εὑρεθῆ-
ναι καλλίω ταύτης ὑπόθεσιν οὐδὲ κοινοτέραν οὐδὲ μᾶλλον
ἅπασιν ἡμῖν ξυμφέρουσαν, ἐπήρθην πάλιν γράψαι περὶ
αὐτῆς, οὐκ ἀγνοῶν οὐδὲν τῶν περὶ ἐμαυτόν, ἀλλ᾽ εἰδὼς
μὲν τὸν λόγον τοῦτον οὐ τῆς ἡλικίας τῆς ἐμῆς δεόμενον,
ἀλλ᾽ ἀνδρὸς ἀνθοῦσαν τὴν ἀκμὴν ἔχοντος καὶ τὴν φύσιν
11 πολὺ τῶν ἄλλων διαφέροντος, ὁρῶν δ᾽ ὅτι χαλεπόν ἐστι

7, 1. πολλῶν λεγομένων Γ: ὄντων τῇ πόλει τῶν λεγομένων ἡμῖν ς. 3. ἡμᾶς — ἡμῶν ς. 9. αὐτὴν Γ: ὑμῖν vel ἡμῖν ς. 9, 1. δὲ περὶ Γ: δ᾽ ἕκαστα ς. 5. ἀξιοῦσι παρὰ τῶν Ἑλλήνων ς. 10, 3. ἅπασιν add Γ. συμφέρουσαν Γ. συγγράψαι ς. 5. μὲν om Γ. τῆς ἐμῆς ἡλικίας ς.

περὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν δύο λόγους ἀνεκτῶς εἰπεῖν,
ἄλλως τε κἂν ὁ πρότερον ἐκδοθεὶς οὕτως ᾖ γεγραμμένος,
ὥστε καὶ τοὺς βασκαίνοντας ἡμᾶς μιμεῖσθαι καὶ θαυ-
μάζειν αὐτὸν μᾶλλον τῶν καθ' ὑπερβολὴν ἐπαινούντων.
2 ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ταύτας τὰς δυσχερείας ὑπεριδὼν οὕτως
ἐπὶ γήρως γέγονα φιλότιμος, ὥστ' ἠβουλήθην ἅμα τοῖς
πρὸς σὲ λεγομένοις καὶ τοῖς μετ' ἐμοῦ διατρίψασιν ὑπο-
δεῖξαι καὶ ποιῆσαι φανερόν, ὅτι τὸ μὲν ταῖς πανηγύρεσιν
ἐνοχλεῖν καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν τοὺς συντρέχοντας ἐν
αὐταῖς πρὸς οὐδένα λέγειν ἐστίν, ἀλλ' ὁμοίως οἱ τοιοῦ-
τοι τῶν λόγων ἄκυροι τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς νόμοις καὶ
ταῖς πολιτείαις ταῖς ὑπὸ τῶν σοφιστῶν γεγραμμέναις,
85 δεῖ δὲ τοὺς βουλομένους μὴ μάτην φλυαρεῖν ἀλλὰ προὔρ-
3 γου τι ποιεῖν καὶ τοὺς οἰομένους ἀγαθόν τι κοινὸν εὑρη-
κέναι τοὺς μὲν ἄλλους ἐᾶν πανηγυρίζειν, αὐτοὺς δ' ὧν
εἰσηγοῦνται ποιήσασθαί τινα προστάτην τῶν καὶ λέγειν
καὶ πράττειν δυναμένων καὶ δόξαν μεγάλην ἐχόντων, εἴ-
4 περ μέλλουσί τινες προσέξειν αὐτοῖς τὸν νοῦν. Ἅ περ
ἐγὼ γνοὺς διαλεχθῆναί σοι προειλόμην, οὐ πρὸς χάριν
ἐκλεξάμενος, — καίτοι πρὸ πολλοῦ ποιησαίμην ἄν σοι
κεχαρισμένως εἰπεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ τὴν διάνοιαν
ἔσχον. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἄλλους ἑώρων τοὺς ἐνδόξους τῶν
ἀνδρῶν ὑπὸ πόλεσι καὶ νόμοις οἰκοῦντας, καὶ οὐδὲν ἐξὸν
αὐτοῖς ἄλλο πράττειν πλὴν τὸ προσταττόμενον, ἔτι δὲ
πολὺ καταδεεστέρους ὄντας τῶν πραγμάτων τῶν ῥηθη-
5 σομένων, σοὶ δὲ μόνῳ πολλὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τῆς τύχης δε-
δομένην καὶ πρέσβεις πέμπειν πρὸς οὕς τινας ἂν βου-
ληθῇς, καὶ δέχεσθαι παρ' ὧν ἄν σοι δοκῇ, καὶ λέγειν ὅ τι
ἂν ἡγῇ συμφέρειν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ πλοῦτον καὶ
δύναμιν κεκτημένον ὅσην οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων, ἃ μόνα
τῶν ὄντων καὶ πείθειν καὶ βιάζεσθαι πέφυκεν· ὧν οἶμαι

v. 2. πρότερος ς. 12, 1. ἐγὼ ἁπάσας ταύτας ς. 2. ἐπὶ γή-
ρως] ἐν δυσχερείᾳ Γ. ὥστε βουληθῆναι ς. 6. οὐθένα Γ. 14, 1. τι-
νες add G. αὐτοῖς] αὐτῷ Γ. 3. ἐκδεξάμενος Γ. 4. τοῦτο ς.
5. ἔσχον] ἔχων pr Γ. 6. αὐτοῖς ἐξὸν ς. 7. πλὴν Γ: ἢ ς.
15, 2. οὓς ἂν βουληθείης ς. 4. δύναμιν καὶ πλοῦτον — ὅσον ς.

16καὶ τὰ ῥηθησόμενα προσδεήσεσθαι. μέλλω γάρ σοι
συμβουλεύειν προστῆναι τῆς τε τῶν Ἑλλήνων ὁμονοίας
καὶ τῆς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους στρατείας· ἔστι δὲ τὸ μὲν
πείθειν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμφέρον, τὸ δὲ βιάζεσθαι
πρὸς τοὺς βαρβάρους χρήσιμον. Ἡ μὲν οὖν περιβολὴ
παντὸς τοῦ λόγου τοιαύτη τίς ἐστιν.

17 Οὐκ ὀκνήσω δὲ πρὸς σὲ κατειπεῖν ἐφ' οἷς ἐλύπησάν
τινές με τῶν πλησιασάντων· οἶμαι γὰρ ἔσεσθαί τι
προὔργου. δηλώσαντος γάρ μου πρὸς αὐτοὺς ὅτι μέλλω
σοι λόγον πέμπειν οὐκ ἐπίδειξιν ποιησόμενον οὐδ' ἐγκω-
μιασόμενον τοὺς πολέμους τοὺς διὰ σοῦ γεγενημένους
(ἕτεροι γὰρ τοῦτο ποιήσουσιν), ἀλλὰ πειρασόμενόν σε
προτρέπειν ἐπὶ πράξεις οἰκειοτέρας καὶ καλλίους καὶ
18μᾶλλον συμφερούσας ὧν νῦν τυγχάνεις προῃρημένος, οὕ-
τως ἐξεπλάγησαν μὴ διὰ τὸ γῆρας ἐξεστηκὼς ὦ τοῦ
φρονεῖν, ὥστ' ἐτόλμησαν ἐπιπλῆξαί μοι, πρότερον οὐκ
86εἰωθότες τοῦτο ποιεῖν, λέγοντες ὡς ἀτόποις "καὶ λίαν
ἀνοήτοις ἐπιχειρῶ πράγμασιν, „ὅς τις Φιλίππῳ συμ-
βουλεύσοντα λόγον μέλλεις πέμπειν, ὃς εἰ καὶ πρό-
τερον ἐνόμιζεν αὑτὸν εἶναί τινος πρὸς τὸ φρονεῖν κατα-
δεέστερον, νῦν διὰ τὸ μέγεθος τῶν συμβεβηκότων οὐκ
ἔστιν ὅπως οὐκ οἴεται βέλτιον δύνασθαι βουλεύεσθαι
19τῶν ἄλλων. ἔπειτα καὶ Μακεδόνων ἔχει περὶ αὑτὸν
τοὺς σπουδαιοτάτους, οὓς εἰκός, εἰ καὶ περὶ τῶν ἄλ-
λων ἀπείρως ἔχουσι, τό τε συμφέρον ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ
σὲ γιγνώσκειν, ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλοὺς ἂν
ἴδοις ἐκεῖ κατοικοῦντας, οὐκ ἀδόξους ἄνδρας οὐδ' ἀνοή-
τους, ἀλλ' οἷς ἐκεῖνος ἀνακοινούμενος οὐκ ἐλάττω τὴν
βασιλείαν πεποίηκεν ἀλλ' εὐχῆς ἄξια διαπέπρακται.
20τί γὰρ ἐλλέλοιπεν; οὐ Θετταλοὺς μὲν τοὺς πρότερον

16, 1. τὰ νῦν ῥηθησόμενα ς. προσδεἰσεσθαι pr Γ. 4. πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμφέρον Γ: στρατεύειν ἰδίᾳ σοὶ τιμὴν φέρον ς. βιάζεσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους χρήσιμον Γ: ἐπὶ τοὺς βαρβάρους κοινῇ χρήσιμον ς. 6. τοῦ λόγου παντὸς ς. 17, 2. μέ τινες τῶν πλησιαζόντων ς. 18, 2. ἐξεστηκὼς ὦ Γ: ἐξέστηκα ς. 6. μέλλω ς.

ἐπάρχοντας Μακεδονίας οὕτως οἰκείως πρὸς αὐτὸν
διακεῖσθαι πεποίηκεν, ὥσθ' ἑκάστους αὐτῶν μᾶλλον
ἐκείνῳ πιστεύειν ἢ τοῖς συμπολιτευομένοις; τῶν δὲ
πόλεων τῶν περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον τὰς μὲν ταῖς εὐερ-
γεσίαις πρὸς τὴν αὑτοῦ συμμαχίαν προσῆκται, τὰς
δὲ σφόδρα λυπούσας αὐτὸν ἀναστάτους πεποίηκεν;
1 Μάγνητας δὲ καὶ Περραιβαίους καὶ Παίονας κατέ-
στραπται, καὶ πάντας ὑπηκόους αὐτοὺς εἴληφεν; τοῦ
δ' Ἰλλυριῶν πλήθους πλὴν τῶν παρὰ τὸν Ἀδρίαν οἰ-
κούντων ἐγκρατὴς καὶ κύριος γέγονεν; ἁπάσης δὲ τῆς
Θρᾴκης οὓς ἠβουλήθη δεσπότας κατέστησεν; τὸν δὴ
τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα διαπεπραγμένον οὐκ οἴει πολ-
λὴν μωρίαν καταγνώσεσθαι τοῦ πέμψαντος τὸ βι-
βλίον, καὶ πολὺ διεψεῦσθαι νομιεῖν τῆς τε τῶν λόγων
2 δυνάμεως καὶ τῆς αὑτοῦ διανοίας;" Ταῦτ' ἀκούσας
ὡς μὲν τὸ πρῶτον ἐξεπλάγην, καὶ πάλιν ὡς ἀναλα-
βὼν ἐμαυτὸν ἀντεῖπον πρὸς ἕκαστον τῶν ῥηθέντων, παρα-
λείψω, μὴ καὶ δόξω τισὶ λίαν ἀγαπᾷν, εἰ χαριέν-
τως αὐτοὺς ἠμυνάμην· λυπήσας δ' οὖν μετρίως (ὡς
ἐμαυτὸν ἔπειθον) τοὺς ἐπιπλῆξαί μοι τολμήσαντας, τε-
λευτῶν ὑπεσχόμην μόνοις αὐτοῖς τὸν λόγον τῶν ἐν τῇ
πόλει δείξειν, καὶ ποιήσειν οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτοῦ πλὴν
7 ὅ τι ἂν ἐκείνοις δόξῃ. τούτων ἀκούσαντες ἀπῆλθον, "οὐκ
5 οἶδ' ὅπως τὴν διάνοιαν ἔχοντες. πλὴν οὐ πολλαῖς ἡμέ-
ραις ὕστερον ἐπιτελεσθέντος τοῦ λόγου καὶ δειχθέντος αὐ-
τοῖς τοσοῦτον μετέπεσον, ὥστ' ᾐσχύνοντο μὲν ἐφ' οἷς
ἐθρασύναντο, μετέμελε δ' αὐτοῖς ἁπάντων τῶν εἰρημένων,
ὡμολόγουν δὲ μηδενὸς πώποτε τοσοῦτον πράγματος δια-
μαρτεῖν, ἔσπευδον δὲ μᾶλλον ἢ 'γὼ πεμφθῆναί σοι
τὸν λόγον τοῦτον, ἔλεγον δ' ὡς ἐλπίζουσιν οὐ μόνον σὲ

v. 1. ἐπάρξαντας ς. 6. αὐτὸν add Γ. 21, 1. Περρέβαιους ς. 2. αὐτοῖς Γ. 3. ἰλλυριοῦ Γ. παρὰ Γ: περὶ ς. 6. τοιαῦτα Γ: τοιοῦτον ς. 7. τοῦ] malim σοῦ. βυβλίον Γ. 22, 4. λίαν add Γ. 5. οὖν οὐ μετρίως ς. 7. τῶν ἐν τῇ πόλει τὸν λόγον ς. 23, 4. τοσοῦτο ς. 5. ἐθρασύνοντο ς. 7. ἠγὼ Γ: εἰς τὸ ς. 8. τοῦτον τὸν λόγον ς.

καὶ τὴν πόλιν ἕξειν μοι χάριν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ
καὶ τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας.
24 Τούτου δ' ἕνεκά σοι ταῦτα διῆλθον, ἵν' ἤν τί σοι
φανῇ τῶν ἐν ἀρχῇ λεγομένων ἢ μὴ πιστὸν ἢ μὴ δυνατὸν
ἢ μὴ πρέπον σοι πράττειν, μὴ δυσχεράνας ἀποστῇς τῶν
λοιπῶν, μηδὲ πάθῃς ταὐτὸ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἐμοῖς,
ἀλλ' ἐπιμείνῃς ἡσυχάζουσαν ἔχων τὴν διάνοιαν, ἕως ἂν
διὰ τέλους ἀκούσῃς ἁπάντων τῶν λεγομένων. οἶμαι γὰρ
25 ἐρεῖν τι τῶν δεόντων καὶ τῶν σοὶ συμφερόντων. Καίτοι
μ' οὐ λέληθεν ὅσον διαφέρουσι τῶν λόγων εἰς τὸ πείθειν οἱ
λεγόμενοι τῶν ἀναγιγνωσκομένων, οὐδ' ὅτι πάντες ὑπει-
λήφασι τοὺς μὲν περὶ σπουδαίων πραγμάτων καὶ κατε-
πειγόντων ῥητορεύεσθαι, τοὺς δὲ πρὸς ἐπίδειξιν καὶ πρὸς
ἐργολαβίαν γεγράφθαι. καὶ ταῦτ' οὐκ ἀλόγως ἐγνώ-
26 κασιν· ἐπειδὰν γὰρ ὁ λόγος ἀποστερηθῇ τῆς τε δόξης
τῆς τοῦ λέγοντος καὶ τῆς φωνῆς καὶ τῶν μεταβολῶν
τῶν ἐν ταῖς ῥητορείαις γιγνομένων, ἔτι δὲ τῶν καιρῶν
καὶ τῆς σπουδῆς τῆς περὶ τὴν πρᾶξιν, καὶ μηδὲν ᾖ τὸ
συναγωνιζόμενον καὶ συμπεῖθον, ἀλλὰ τῶν μὲν προειρη-
μένων ἁπάντων ἔρημος γένηται καὶ γυμνός, ἀναγιγνώ-
σκῃ δέ τις αὐτὸν ἀπιθάνως καὶ μηδὲν ἦθος ἐνσημαινόμενος
27 ἀλλ' ὥσπερ ἀπαριθμῶν, εἰκότως, οἶμαι, φαῦλος εἶναι
δοκεῖ τοῖς ἀκούουσιν, ἅ περ καὶ τὸν νῦν ἐπιδεικνύμενον
μάλιστ' ἂν βλάψειε καὶ φαυλότερον φαίνεσθαι ποιή-
σειεν· οὐδὲ γὰρ ταῖς περὶ τὴν λέξιν εὐρυθμίαις καὶ ποι-
κιλίαις κεκοσμήκαμεν αὐτόν, αἷς αὐτός τε νεώτερος ὢν
ἐχρώμην, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπέδειξα δι' ὧν τοὺς λόγους
88 ἡδίους ἂν ἅμα καὶ πιστοτέρους ποιοῖεν. ὧν οὐδὲν ἔτι
28 δύναμαι διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἀπόχρη μοι τοσοῦτον, ἢν
αὐτὰς τὰς πράξεις ἁπλῶς δυνηθῶ διελθεῖν. ἡγοῦμαι δὲ
καὶ σοὶ προσήκειν ἁπάντων τῶν ἄλλων ἀμελήσαντι ταύ-

24, 1. ἤν] ἂν Γ. 2. φαίνηται ς. 4. τὸ αὐτὸ ς. τοῖς ἐμοῖς Γ: ἐμοί ς. 25, 6. οὐκ ἀλόγως Γ: οὐ κακῶς ς. 26, 2. τῆς ante τοῦ add Γ. 3. ἔτι δὲ καὶ τῶν ς. 6. ἁπάντων ἔρημος om pr Γ. 28, 1. ἡδίους θ' ἅμα ς.

ταις μόναις προσέχειν τὸν νοῦν. οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα καὶ κάλλιστα θεωρήσειας εἴ τι τυγχάνομεν λέγοντες,
9ἢν τὰς μὲν δυσχερείας τὰς περὶ τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς ἀναγιγνωσκομένους τῶν λόγων ἀφέλῃς, ἀναλαμβάνων δ' ἕκαστον αὐτῶν εἰς τὴν διάνοιαν ἐξετάζῃς, μὴ πάρεργον ποιούμενος μηδὲ μετὰ ῥᾳθυμίας, ἀλλὰ μετὰ λογισμοῦ καὶ φιλοσοφίας, ἧς καὶ σὲ μετεσχηκέναι φασίν. μετὰ γὰρ τούτων σκοπούμενος μᾶλλον ἢ μετὰ τῆς τῶν πολλῶν δόξης ἄμεινον ἂν βουλεύσαιο περὶ αὐτῶν. Ἃ μὲν οὖν ἐβουλόμην σοι προειρῆσθαι, ταῦτ' ἐστίν.

0 Περὶ δ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἤδη ποιήσομαι τοὺς λόγους. φημὶ γὰρ χρῆναί σε τῶν μὲν ἰδίων μηδενὸς ἀμελῆσαι, πειραθῆναι δὲ διαλλάξαι τήν τε πόλιν τὴν Ἀργείων καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν ἡμετέραν. ἢν γὰρ ταύτας συστῆσαι δυνηθῇς, οὐ χαλε-
1πῶς καὶ τὰς ἄλλας ὁμονοεῖν ποιήσεις· ἅπασαι γάρ εἰσιν ὑπὸ ταῖς εἰρημέναις, καὶ καταφεύγουσιν, ὅταν φοβηθῶσιν, ἐφ' ἣν ἂν τύχωσι τούτων, καὶ τὰς βοηθείας ἐντεῦθεν λαμβάνουσιν. ὥστ' ἐὰν τέτταρας μόνον πόλεις εὖ φρονεῖν πείσῃς, καὶ τὰς ἄλλας πολλῶν κακῶν ἀπαλλάξεις.

2 Γνοίης δ' ἂν ὡς οὐδεμιᾶς σοι προσήκει τούτων ὀλιγωρεῖν, ἢν ἀνενέγκῃς αὐτῶν τὰς πράξεις ἐπὶ τοὺς σοὺς προγόνους· εὑρήσεις γὰρ ἑκάστῃ πολλὴν φιλίαν πρὸς ὑμᾶς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας ὑπαρχούσας. Ἄργος μὲν γάρ ἐστί σοι πατρίς, ἧς δίκαιον τοσαύτην σε ποιεῖσθαι πρόνοιαν ὅσην περ τῶν γονέων τῶν σαυτοῦ· Θηβαῖοι δὲ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ γένους ὑμῶν τιμῶσι καὶ ταῖς προσόδοις καὶ
3ταῖς θυσίαις μᾶλλον ἢ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους· Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῖς ἀπ' ἐκείνου γεγονόσι καὶ τὴν βασιλείαν
9καὶ τὴν ἡγεμονίαν εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον δεδώκασι· "τὴν

v. 2. εἴ τι τυγχάνομεν] εἰ τυγχάνομεν Γ, εἴ τι τυγχάνοιμεν ς. 29, 8. ἠβουλόμην ς. σοι] μοι corr Γ. 30, 5. χαλεπῶς οἶμαι καὶ ς. 31, 3. τούτων τύχωσι ς. 32, 3. γὰρ ἐν ἑκάστῃ ς.

δὲ πόλιν τὴν ἡμετέραν φασίν, οἷς περὶ τῶν παλαιῶν
πιστεύομεν, Ἡρακλεῖ μὲν συναιτίαν γενέσθαι τῆς ἀθα-
νασίας (ὃν δὲ τρόπον, σοὶ μὲν αὖθις πυθέσθαι ῥάδιον, ἐμοὶ
δὲ νῦν εἰπεῖν οὐ καιρός), τοῖς δὲ παισὶ τοῖς ἐκείνου τῆς
34 σωτηρίας. μόνη γὰρ ὑποστᾶσα τοὺς μεγίστους κινδύνους
πρὸς τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν ἐκεῖνόν τε τῆς ὕβρεως
ἔπαυσε, καὶ τοὺς παῖδας τῶν φόβων τῶν ἀεὶ παραγι-
γνομένων αὐτοῖς ἀπήλλαξεν. ὑπὲρ ὧν οὐ μόνον τοὺς τότε
σωθέντας δίκαιον ἦν ἡμῖν χάριν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς νῦν
ὄντας· διὰ γὰρ ἡμᾶς καὶ ζῶσι καὶ τῶν ὑπαρχόντων
ἀγαθῶν ἀπολαύουσι· μὴ γὰρ σωθέντων ἐκείνων οὐδὲ γε-
νέσθαι τὸ παράπαν ὑπῆρχεν αὐτοῖς.
35 Τοιούτων οὖν ἁπασῶν τῶν πόλεων γεγενημένων ἔδει
μὲν μηδέποτέ σοι μηδὲ πρὸς μίαν αὐτῶν γενέσθαι διαφο-
ράν. ἀλλὰ γὰρ ἅπαντες πλείω πεφύκαμεν ἐξαμαρτάνειν ἢ
κατορθοῦν. ὥστε τὰ μὲν πρότερον γεγενημένα κοινὰ θεῖ-
ναι δίκαιόν ἐστιν· εἰς δὲ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον φυλακτέον
ὅπως μηδὲν συμβήσεταί σοι τοιοῦτον, καὶ σκεπτέον τί
ἂν ἀγαθὸν αὐτὰς ἐργασάμενος φανείης ἄξια καὶ σαυ-
36 τοῦ καὶ τῶν ἐκείναις πεπραγμένων πεποιηκώς. ἔχεις δὲ
καιρόν· ἀποδιδόντα γάρ σε χάριν ὧν ὤφειλες, ὑπολή-
ψονται διὰ τὸ πλῆθος τοῦ χρόνου τοῦ μεταξὺ προϋπάρ-
χειν τῶν εὐεργεσιῶν. καλὸν δ' ἐστὶ δοκεῖν μὲν τὰς με-
γίστας τῶν πόλεων εὖ ποιεῖν, μηδὲν δ' ἧττον ἑαυτὸν
37 ἢ κείνας ὠφελεῖν. Χωρὶς δὲ τούτων, εἰ πρός τινας αὐ-
τῶν ἀηδές τί σοι συμβέβηκεν, ἅπαντα ταῦτα διαλύσεις·
αἱ γὰρ ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς εὐεργεσίαι λήθην ἐμποι-
οῦσι τῶν πρότερον ὑμῖν εἰς ἀλλήλους πεπλημμελημένων.
Ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνο φανερόν, ὅτι πάντες ἄνθρωποι τούτων
πλείστην μνείαν ἔχουσιν, ὧν ἂν ἐν ταῖς συμφοραῖς εὖ
38 πάθωσιν. ὁρᾷς δ' ὡς τεταλαιπώρηνται διὰ τὸν πόλεμον,

v. 1. οἷς περὶ] οἵσπερ Γ. 2. αἰτίαν ς. 34, 2. τῆς με-
γίστης ὕβρεως Γ. 35, 3. πάντες ς. 6. συμβήσεται τοιοῦτο ς.
7. σεαυτοῦ καὶ τῶν ἐκείνοις ς. 36, 2. ὀφείλεις ς. 5. σεαυτὸν
ἢ ἐκείνας ς. 37, 3. ἐμποιήσουσι ς. 4. ἡμῖν ς. 6. ὧν] ὑφ' ὧν Γ.

καὶ ὡς παραπλησίως ἔχουσι τοῖς ἰδίᾳ μαχομένοις. καὶ γὰρ ἐκείνους αὐξομένης μὲν τῆς ὀργῆς οὐδεὶς ἂν διαλλάξειεν· ἐπὴν δὲ κακῶς ἀλλήλους διαθῶσιν, οὐδενὸς διαλύοντος αὐτοὶ διέστησαν. ὅπερ οἶμαι καὶ ταύτας ποιήσειν, ἢν μὴ σὺ πρότερον αὐτῶν ἐπιμεληθῇς.

39 Τάχ' οὖν ἄν τις ἐνστῆναι τοῖς εἰρημένοις τολμήσειε, λέγων ὡς ἐπιχειρῶ σε πείθειν ἀδυνάτοις ἐπιτίθεσθαι πράγμασιν· οὔτε γὰρ Ἀργείους φίλους ἄν ποτε γενέσθαι Λακεδαιμονίοις οὔτε Λακεδαιμονίους Θηβαίοις, οὐθ' ὅλως τοὺς εἰθισμένους ἅπαντα τὸν χρόνον πλεονεκτεῖν οὐ-
40 δέποτ' ἂν ἰσομοιρῆσαι πρὸς ἀλλήλους. Ἐγὼ δ', ὅτε μὲν ἡ πόλις ἡμῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐδυνάστευε καὶ πάλιν ἡ Λακεδαιμονίων, οὐδὲν ἂν ἡγοῦμαι περανθῆναι τούτων· ῥᾳδίως γὰρ ἂν ἑκατέραν ἐμποδὼν γενέσθαι τοῖς πραττομένοις· νῦν δ' οὐχ ὁμοίως ἔγνωκα περὶ αὐτῶν. οἶδα γὰρ ἁπάσας ὡμαλισμένας ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ὥσθ' ἡγοῦμαι πολὺ μᾶλλον αὐτὰς αἱρήσεσθαι τὰς ἐκ τῆς ὁμονοίας
41 ὠφελείας ἢ τὰς ἐκ τῶν τότε πραττομένων πλεονεξίας. Ἔπειτα τῶν μὲν ἄλλων ὁμολογῶ μηδέν' ἂν δυνηθῆναι διαλλάξαι τὰς πόλεις ταύτας, σοὶ δ' οὐδὲν τῶν τοιούτων ἐστὶ χαλεπόν. ὁρῶ γάρ σε τῶν τοῖς ἄλλοις ἀνελπίστων δοκούντων εἶναι καὶ παραδόξων πολλὰ διαπεπραγμένον, ὥστ' οὐδὲν ἄτοπον εἰ καὶ ταῦτα μόνος συστῆσαι δυνηθείης. χρὴ δὲ τοὺς μέγα φρονοῦντας καὶ τοὺς διαφέροντας μὴ τοῖς τοιούτοις ἐπιχειρεῖν ἃ καὶ τῶν τυχόντων ἄν τις καταπράξειεν, ἀλλ' ἐκείνοις οἷς μηδεὶς ἂν ἄλλος ἐπιχειρήσειε πλὴν τῶν ὁμοίαν σοὶ καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν ἐχόντων.

42 Θαυμάζω δὲ τῶν ἡγουμένων ἀδύνατον εἶναι πραχθῆναί τι τούτων, εἰ μήτ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν εἰδότες μήθ' ἑτέρων ἀκηκόασιν ὅτι πολλοὶ δὴ πόλεμοι καὶ δεινοὶ γεγόνασιν,

v. 2. αὐξανομένης ς. 39, 2. ἐπιθέσθαι ς. 4. οὔτ' ἂν Λακεδαιμονίους ς. 40, 3. ἡγούμην ς. 4. γὰρ ἑκατέραν ἐμποδὼν ἂν ς. 41, 3. δοκούντων ἀνελπίστων ς. 5. μόνος ἂν συστῆσαι ς. 7. τοῖς add Γ. 9. ἐπεχείρησε Γ.

οὓς οἱ διαλυσάμενοι μεγάλων ἀγαθῶν ἀλλήλοις αἴτιοι
κατέστησαν. τίς γὰρ ἂν ὑπερβολὴ γένοιτο τῆς ἔχθρας
τῆς πρὸς Ξέρξην τοῖς Ἕλλησι γενομένης; οὗ τὴν φιλίαν
ἅπαντες ἴσασιν ἡμᾶς τε καὶ Λακεδαιμονίους μᾶλλον
ἀγαπήσαντας ἢ τῶν συγκατασκευασάντων ἑκατέροις
43 ἡμῶν τὴν ἀρχήν. καὶ τί δεῖ λέγειν τὰ παλαιὰ καὶ τὰ
πρὸς τοὺς βαρβάρους; ἀλλ' εἴ τις ἀθρήσειε καὶ σκέψαι-
το τὰς τῶν Ἑλλήνων συμφοράς, οὐδὲν ἂν μέρος οὖσαι
91 φανεῖεν τῶν διὰ Θηβαίους καὶ Λακεδαιμονίους ἡμῖν γε-
γενημένων. ἀλλ' οὐδὲν ἧττον Λακεδαιμονίων τε στρατευ-
σάντων ἐπὶ Θηβαίους, καὶ βουλομένων λυμήνασθαι τὴν
Βοιωτίαν καὶ διοικίσαι τὰς πόλεις, βοηθήσαντες ἡμεῖς
44 ἐμποδὼν ἐγενόμεθα ταῖς ἐκείνων ἐπιθυμίαις· καὶ πάλιν
μεταπεσούσης τῆς τύχης, καὶ Θηβαίων καὶ Πελοποννη-
σίων ἁπάντων ἐπιχειρησάντων ἀνάστατον ποιῆσαι τὴν
Σπάρτην, ἡμεῖς καὶ πρὸς ἐκείνους μόνοι τῶν Ἑλλήνων
ποιησάμενοι συμμαχίαν συναίτιοι τῆς σωτηρίας αὐτοῖς
45 κατέστημεν. Πολλῆς οὖν ἀνοίας ἂν εἴη μεστός, εἴ τις
ὁρῶν τηλικαύτας μεταβολὰς γιγνομένας, καὶ τὰς πόλεις
μήτ' ἔχθρας μήθ' ὅρκων μήτ' ἄλλου μηδενὸς φροντιζού-
σας, πλὴν ὅ τι ἂν ὑπολάβωσιν ὠφέλιμον αὑταῖς εἶναι,
τοῦτο δὲ στεργούσας μόνον καὶ πᾶσαν τὴν σπουδὴν περὶ
τούτου ποιουμένας, μὴ καὶ νῦν νομίζοι τὴν αὐτὴν γνώ-
μην ἕξειν αὐτάς, ἄλλως τε καὶ σοῦ μὲν ἐπιστατοῦντος
ταῖς διαλλαγαῖς, τοῦ δὲ συμφέροντος πείθοντος, τῶν δὲ
παρόντων κακῶν ἀναγκαζόντων. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι
τούτων σοι συναγωνιζομένων ἅπαντα γενήσεσθαι κατὰ
τρόπον.

46 Ἡγοῦμαι δ' οὕτως ἂν σε μάλιστα καταμαθεῖν εἴτ'
εἰρηνικῶς εἴτε πολεμικῶς αἱ πόλεις αὗται πρὸς ἀλλήλας
ἔχουσιν, εἰ διεξέλθοιμεν μήτε παντάπασιν ἁπλῶς μήτε
λίαν ἀκριβῶς τὰ μέγιστα τῶν παρόντων αὐταῖς.

v. 1. αἴτιοι ἀλλήλοις ς. 43, 1. δεῖ με λέγειν ς. 3. Ἑλλήνων Γ: ἄλλων ς. 7. διοικίσαι corr Γ: διοικῆσαι ς. 44, 5. αἴτιοι ς. 45, 5. μόνον στεργούσας ς. 6. τοῦτο ς. 10. σοι add Γ. 46, 3. διεξέλθοιμεν] δε τι εξέλθοιμεν Γ. 4. ἀκριβῶς ἀλλὰ τὰ ς.

Καὶ πρῶτον μὲν σκεψώμεθα τὰ Λακεδαιμονίων.
7 οὗτοι γὰρ ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων (οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ) κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰς τοσαύτην μεταβολὴν ἦλθον, ἐπειδὴ τὴν μάχην ἡττήθησαν τὴν ἐν Λεύκτροις, ὥστε ἀπεστερήθησαν μὲν τῆς ἐν τοῖς Ἕλλησι δυναστείας, τοιούτους δ' ἄνδρας ἀπώλεσαν σφῶν αὐτῶν, οἳ προῃροῦντο τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῆν ἡττηθέντες ὧν πρό-
8 τερον ἐδέσποζον. πρὸς δὲ τούτοις ἐπεῖδον Πελοποννησίους ἅπαντας τοὺς πρότερον μεθ' αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀκολουθοῦντας, τούτους μετὰ Θηβαίων εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβαλόντας, πρὸς οὓς ἠναγκάσθησαν διακινδυνεύειν οὐκ ἐν τῇ χώρᾳ περὶ τῶν καρπῶν, ἀλλ' ἐν μέσῃ τῇ πόλει πρὸς αὐτοῖς τοῖς ἀρχείοις περὶ παίδων καὶ γυναικῶν, τοιοῦτον κίνδυνον ὃν μὴ κατορθώσαντες μὲν εὐθὺς ἀπώλ-
9 λυντο, νικήσαντες δὲ οὐδὲν μᾶλλον ἀπηλλαγμένοι τῶν κακῶν εἰσίν, ἀλλὰ πολεμοῦνται μὲν ὑπὸ τῶν τὴν χώραν αὐτῶν περιοικούντων, ἀπιστοῦνται δ' ὑφ' ἁπάντων Πελοποννησίων, μισοῦνται δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Ἑλλήνων, ἄγονται δὲ καὶ φέρονται τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας ὑπὸ τῶν οἰκετῶν τῶν σφετέρων αὐτῶν, οὐδένα δὲ χρόνον διαλείπουσιν ἢ στρατεύοντες ἐπί τινας ἢ μαχόμενοι πρός
0 τινας ἢ βοηθοῦντες τοῖς ἀπολλυμένοις αὐτῶν. τὸ δὲ μέγιστον τῶν κακῶν· δεδιότες γὰρ διατελοῦσι μὴ Θηβαῖοι διαλυσάμενοι τὰ πρὸς Φωκέας πάλιν ἐπανελθόντες μείζοσιν αὐτοὺς συμφοραῖς περιβάλωσι τῶν πρότερον γεγενημένων. Καίτοι πῶς οὐ χρὴ νομίζειν τοὺς οὕτω διακειμένους ἀσμένους ἂν ἰδεῖν ἐπιστατοῦντα τῆς εἰρήνης ἀξιόχρεων ἄνδρα καὶ δυνάμενον διαλῦσαι τοὺς ἐνεστῶτας πολέμους αὐτοῖς;

1 Ἀργείους τοίνυν ἴδοις ἂν τὰ μὲν παραπλησίως τοῖς

v. 1. σκεψαίμεθα Γ. τὰ τῶν Λακεδαιμονίων ς. 47, 1. οὗτοι μὲν γὰρ ς. 48, 2. μεθ' αὐτῶν Γ: μετ' αὐτῶν ς. 4. εἰσβάλλοντας — κινδυνεύειν ς. 7. ἀπόλοιντο ς. 49, 3. ὑπὸ πάντων ς. 5. καὶ post νυκτὸς om Γ. 6. οὐδένα δὲ χρόνον] οὐδεμίαν δ' ἡμέραν Γ. 50, 4. πρότερον αὐτοῖς γεγενημένων ς. 6. ἀσμένως ς. 8. αὐτοῖς πολέμους ς.

εἰρημένοις πράττοντας, τὰ δὲ χεῖρον τούτων ἔχοντας·
πολεμοῦσι μὲν γὰρ ἐξ οὗ περ τὴν πόλιν οἰκοῦσι πρὸς
τοὺς ὁμόρους, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι, τοσοῦτον δὲ διαφέ-
ρουσιν ὅσον ἐκεῖνοι μὲν πρὸς ἥττους αὑτῶν, οὗτοι δὲ πρὸς
κρείττους· ὃ πάντες ἂν ὁμολογήσειαν μέγιστον εἶναι τῶν
κακῶν. οὕτω δὲ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἀτυχοῦσιν, ὥστ'
ὀλίγου δεῖν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν τεμνομένην καὶ
52 πορθουμένην τὴν αὑτῶν χώραν περιορῶσιν. ὃ δὲ πάντων
δεινότατον· ὅταν γὰρ οἱ πολέμιοι διαλίπωσι κακῶς αὐ-
τοὺς ποιοῦντες, αὐτοὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους καὶ πλουσιωτά-
τους τῶν πολιτῶν ἀπολλύουσι, καὶ ταῦτα δρῶντες οὕτω
χαίρουσιν ὡς οὐδένες ἄλλοι τοὺς πολεμίους ἀποκτείνον-
τες. αἴτιον δ' ἐστὶ τοῦ ταραχωδῶς αὐτοὺς ζῆν οὕτως
οὐδὲν ἄλλο πλὴν ὁ πόλεμος· ὃν ἢν διαλύσῃς, οὐ μόνον
αὐτοὺς τούτων ἀπαλλάξεις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων
ἄμεινον βουλεύεσθαι ποιήσεις.
53 Ἀλλὰ μὴν τὰ περὶ Θηβαίους οὐδὲ σὲ λέληθεν. καλ-
λίστην γὰρ μάχην νικήσαντες, καὶ δόξαν ἐξ αὐτῆς με-
γίστην λαβόντες, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταῖς εὐτυ-
χίαις οὐδὲν βέλτιον πράττουσι τῶν ἡττηθέντων καὶ δυστυ-
χησάντων. οὐ γὰρ ἔφθασαν τῶν ἐχθρῶν κρατήσαντες, καὶ
93 πάντων ἀμελήσαντες ἠνώχλουν μὲν ταῖς πόλεσι ταῖς ἐν
Πελοποννήσῳ, Θετταλίαν δ' ἐτόλμων καταδουλοῦσθαι,
Μεγαρεῦσι δὲ ὁμόροις οὖσιν ἠπείλουν, τὴν δ' ἡμετέραν
πόλιν μέρος τι τῆς χώρας ἀπεστέρουν, Εὔβοιαν δ' ἐπόρ-
θουν, εἰς Βυζάντιον δὲ τριήρεις ἐξέπεμπον ὡς καὶ γῆς
54 καὶ θαλάττης ἄρξοντες. τελευτῶντες δὲ πρὸς Φωκέας
πόλεμον ἐξήνεγκαν ὡς τῶν τε πόλεων ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
κρατήσοντες, τόν τε τόπον ἅπαντα τὸν περιέχοντα κα-
τασχήσοντες, τῶν τε χρημάτων τῶν ἐν Δελφοῖς περιγενη-

v. 2. πολεμοῦσι γὰρ ἐξ ὅσου ς. 3. ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι ς. 7. δεῖ Γ. τὸν add Γ. 52, 1. αὐτῶν add Γ. 5. ἀποκτείναντες ς. 6. οὕτως ζῆν ς. 53, 2. μεγίστην ἐξ αὐτῆς δόξαν ς. 3. χρήσασθαι ς. 6. τὰς πόλεις τὰς ς. 8. ὁμογόροις pr Γ. 10. γῆς καὶ θαλάττης] γῆς θαλάττης Γ, γῆς καὶ θαλάσσης ς. 54, 3. κρατήσαντες Γ.

σόμενοι ταῖς ἐκ τῶν ἰδίων δαπάναις. ὧν οὐδὲν αὐτοῖς ἀποβέβηκεν, ἀλλ' ἀντὶ μὲν τοῦ λαβεῖν τὰς Φωκέων πόλεις τὰς αὑτῶν ἀπολωλέκασιν, εἰσβάλλοντες δ' εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐλάττω κακὰ ποιοῦσιν ἐκείνους ἢ πάσχου-
55 σιν ἀπιόντες εἰς τὴν αὑτῶν· ἐν μὲν γὰρ τῇ Φωκίδι τῶν μισθοφόρων τινὰς ἀποκτείνουσιν, οἷς λυσιτελεῖ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῆν, ἀναχωροῦντες δὲ τοὺς ἐνδοξοτάτους αὑτῶν καὶ μάλιστα τολμῶντας ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθνήσκειν ἀπολλύουσιν. εἰς τοῦτο δ' αὐτῶν περιέστηκε τὰ πράγματα, ὥστ' ἐλπίσαντες ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ὑφ' αὑτοῖς ἔσεσθαι νῦν ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας ἔχουσι τῆς αὑτῶν σωτηρίας. Ὥστ' οἶμαι καὶ τούτους ταχέως ποιήσειν ὅ τι ἂν σὺ κελεύῃς καὶ συμβουλεύῃς.

56 Λοιπὸν δ' ἂν ἦν ἡμῖν ἔτι περὶ τῆς πόλεως διαλεχθῆναι τῆς ἡμετέρας, εἰ μὴ προτέρα τῶν ἄλλων εὖ φρονήσασα τὴν εἰρήνην ἐπεποίητο. νῦν δ' αὐτὴν οἶμαι καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς ὑπὸ σοῦ πραττομένοις, ἄλλως τε κἂν δυνηθῇ συνιδεῖν ὅτι ταῦτα διοικεῖς πρὸ τῆς ἐπὶ τὸν βάρβαρον στρατείας.

57 Ὡς μὲν οὖν οὐκ ἀδύνατόν ἐστί σοι συστῆσαι τὰς πόλεις ταύτας, ἐκ τῶν εἰρημένων ἡγοῦμαί σοι γεγενῆσθαι φανερόν· ἔτι τοίνυν ὡς καὶ ῥᾳδίως ταῦτα πράξεις, ἐκ πολλῶν παραδειγμάτων οἶμαί σε γνῶναι ποιήσειν. ἢν γὰρ φανῶσιν ἕτεροί τινες τῶν προγεγενημένων μὴ καλλίοσι μὲν μηδ' ὁσιωτέροις ὧν ἡμεῖς συμβεβουλεύκαμεν ἐπιχειρήσαντες, μείζω δὲ καὶ δυσκολώτερα τούτων ἐπιτελέσαντες, τί λοιπὸν ἔσται τοῖς ἀντιλέγουσιν ὡς οὐ θᾶττον σὺ τὰ ῥᾴω πράξεις ἢ κεῖνοι τὰ χαλεπώτερα;

94 58 Σκέψαι δὲ πρῶτον τὰ περὶ Ἀλκιβιάδην. ἐκεῖνος γὰρ φυγὼν παρ' ἡμῶν, καὶ τοὺς ἄλλους ὁρῶν τοὺς πρὸ

v, 1. αὐτοῖς add Γ. 4. ἐκείνοις ς. πάσχουσι πρὶν ἀπιέναι ς. 55, 3. αὐτῶν add Γ. 5. δὲ τὰ πράγματα αὐτῶν περιέστηκεν ς. 9. καὶ συμβουλεύῃς add Γ. 56, 3. ἐποιήσατο ς. οἶμαι om Γ. 5. διοικήσεις ς. 57, 2. γενήσεσθαι ς. 4. γνῶναί σε ς. 7. δυσκολώτερα Γ: σκολιώτερα ς. 9. τὰ ῥᾴω Γ: ταῦτα ς. ἐκεῖνοι ς. 58, 1. περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ς. 2. φυγὼν Γ: ἐκπεσὼν ς.

αὐτοῦ ταύτῃ τῇ συμφορᾷ κεχρημένους ἐπτηχότας διὰ τὸ
μέγεθος τὸ τῆς πόλεως, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχεν ἐκεί-
νοις, ἀλλ' οἰηθεὶς πειρατέον εἶναι βίᾳ κατελθεῖν προείλετο
59 πολεμεῖν πρὸς αὐτήν. καθ' ἕκαστον μὲν οὖν τῶν τότε
γενομένων εἴ τις λέγειν ἐπιχειρήσειεν, οὔτ' ἂν διελθεῖν
ἀκριβῶς δύναιτο, πρός τε τὸ παρὸν ἴσως ἂν ἐνοχλήσειεν·
εἰς τοσαύτην δὲ ταραχὴν κατέστησεν οὐ μόνον τὴν πόλιν
ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας,
ὥσθ' ἡμᾶς μὲν παθεῖν ἃ πάντες ἴσασι, τοὺς δ' ἄλλους
60 τηλικούτοις κακοῖς περιπεσεῖν, ὥστε μηδέπω νῦν ἐξιτή-
λους εἶναι τὰς συμφορὰς τὰς δι' ἐκεῖνον τὸν πόλεμον ἐν
ταῖς πόλεσιν ἐγγεγενημένας, Λακεδαιμονίους δὲ τοὺς
τότε δόξαντας εὐτυχεῖν εἰς τὰς νῦν ἀτυχίας δι' Ἀλκι-
βιάδην καθεστάναι· πεισθέντες γὰρ ὑπ' αὐτοῦ τῆς κατὰ
θάλατταν δυνάμεως ἐπιθυμῆσαι καὶ τὴν κατὰ γῆν
61 ἡγεμονίαν ἀπώλεσαν, ὥστ' εἴ τις φαίη τότε τὴν ἀρχὴν
αὐτοῖς γενέσθαι τῶν παρόντων κακῶν, ὅτε τὴν ἀρχὴν
τῆς θαλάττης ἐλάμβανον, οὐκ ἂν ἐξελεγχθείη ψευδό-
μενος. ἐκεῖνος μὲν οὖν τηλικούτων αἴτιος γενόμενος κα-
τῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, μεγάλης μὲν δόξης τυχών, οὐ μὴν
ἐπαινούμενος ὑφ' ἁπάντων· Κόνων δ' οὐ πολλοῖς ἔτεσιν
62 ὕστερον ἀντίστροφα τούτων ἔπραξεν. ἀτυχήσας γὰρ ἐν
τῇ ναυμαχίᾳ τῇ περὶ Ἑλλήσποντον οὐ δι' αὑτὸν ἀλλὰ
διὰ τοὺς συνάρχοντας, οἴκαδε μὲν ἀφικέσθαι κατῃσχύν-
θη, πλεύσας δ' εἰς Κύπρον χρόνον μέν τινα περὶ τὴν τῶν
ἰδίων ἐπιμέλειαν διέτριβεν, αἰσθόμενος δ' Ἀγησίλαον
μετὰ πολλῆς δυνάμεως εἰς τὴν Ἀσίαν διαβεβηκότα
63 καὶ πορθοῦντα τὴν χώραν οὕτω μέγ' ἐφρόνησεν, ὥστ'
ἀφορμὴν οὐδεμίαν ἄλλην ἔχων πλὴν τὸ σῶμα καὶ τὴν
διάνοιαν ἤλπισε Λακεδαιμονίους καταπολεμήσειν ἄρχον-
τας τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν,

v. 2. τὸ add Γ. ἔσχεν] ἔχειν pr Γ. 59, 2. εἴ τις λέγειν Γ: οὔτε λέγειν ἄν τις ς. 60, 3. γεγενημένας ς. 5. ὑφ' αὐτοῦ Γ. 61, 2. γίγνεσθαι Γ. 4. τηλικούτων κακῶν αἴτιος Γ. 6. ἐπαινουμένης ς. 62, 3. οἴκαδε μὲν] ὕστερον pr Γ. 6. εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ πολλῆς δυνάμεως ς. 63, 4. τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ς.

καὶ ταῦτα πέμπων ὡς τοὺς βασιλέως στρατηγοὺς ὑπι-
σχνεῖτο ποιήσειν. καὶ τί δεῖ τὰ πλείω λέγειν; συστάν-
τος γὰρ αὐτῷ ναυτικοῦ περὶ Ῥόδον καὶ νικήσας τῇ
ναυμαχίᾳ Λακεδαιμονίους μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς ἀρχῆς,
4 τοὺς δ' Ἕλληνας ἠλευθέρωσεν, οὐ μόνον δὲ τὰ τείχη τὰ
τῆς πατρίδος ἀνώρθωσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν εἰς τὴν
αὐτὴν δόξαν προήγαγεν ἐξ ἧσπερ ἐξέπεσεν. καίτοι τίς ἂν
προσεδόκησεν ὑπ' ἀνδρὸς οὕτω ταπεινῶς πράξαντος ἀνα-
στραφήσεσθαι τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα, καὶ τὰς μὲν
ἀτιμωθήσεσθαι τὰς δ' ἐπιπολάσειν τῶν Ἑλληνίδων πό-
λεων;

5 Διονύσιος τοίνυν (βούλομαι γὰρ ἐκ πολλῶν σε πει-
σθῆναι ῥᾳδίαν εἶναι τὴν πρᾶξιν, ἐφ' ἥν σε τυγχάνω πα-
ρακαλῶν) πολλοστὸς ὢν Συρακοσίων καὶ τῷ γένει καὶ
τῇ δόξῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἐπιθυμήσας μοναρ-
χίας ἀλόγως καὶ μανικῶς, καὶ τολμήσας ἅπαντα
πράττειν τὰ φέροντα πρὸς τὴν δύναμιν ταύτην, κατέσχε
μὲν Συρακούσας, ἁπάσας δὲ τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις,
ὅσαι περ ἦσαν Ἑλληνίδες, κατεστρέψατο, τηλικαύτην δὲ
δύναμιν περιεβάλετο καὶ πεζὴν καὶ ναυτικήν, ὅσην οὐ-
6 δεὶς ἀνὴρ τῶν πρὸ ἐκείνου γενομένων. Ἔτι τοίνυν Κῦρος
(ἵνα μνησθῶμεν καὶ περὶ τῶν βαρβάρων) ἐκτεθεὶς μὲν
ὑπὸ τῆς μητρὸς εἰς τὴν ὁδόν, ἀναιρεθεὶς δ' ὑπὸ Περσίδος
γυναικός, εἰς τοσαύτην ἦλθε μεταβολὴν ὥσθ' ἁπάσης
τῆς Ἀσίας γενέσθαι δεσπότης.

7 Ὅπου δ' Ἀλκιβιάδης μὲν φυγὰς ὤν, Κόνων δὲ δεδυ-
στυχηκώς, Διονύσιος δ' οὐκ ἔνδοξος ὤν, Κῦρος δ' οὕτως
οἰκτρᾶς αὐτῷ τῆς ἐξ ἀρχῆς γενέσεως ὑπαρξάσης, εἰς
τοσοῦτον προῆλθον καὶ τηλικαῦτα διεπράξαντο, πῶς οὐ
σέ γε χρὴ προσδοκᾶν, τὸν ἐκ τοιούτων μὲν γεγονότα,

v. 1. ὑπισχνεῖται ς. 2. τὰ add Γ. 3. Ῥόδον Γ: Κνίδον ς. καὶ add Γ. 64, 2. δὲ ἄλλους Ἕλληνας ς. alterum τὰ om Γ. 65, 3. Συρακουσίων ς. 4. ἅπασιν add Γ. 7. συρακούσσας Γ. 9. πεζικὴν ς. 66, 1. γεγενημένων ς. 2. περὶ add Γ. 67, 3. ὑπαρχούσης ς. 4. τηλικαῦτα Γ: τοσαῦτα ς.

Μακεδονίας δὲ βασιλεύοντα, τοσούτων δὲ κύριον ὄντα, ῥᾳδίως τὰ προειρημένα συστήσειν;

68 *Σκέψαι δ' ὡς ἄξιόν ἐστι τοῖς τοιούτοις τῶν ἔργων μάλιστ' ἐπιχειρεῖν, ἐν οἷς κατορθώσας μὲν ἐνάμιλλον τὴν σαυτοῦ δόξαν καταστήσεις τοῖς πρωτεύσασι, διαμαρτὼν δὲ τῆς προσδοκίας ἀλλ' οὖν τήν γ' εὔνοιαν κτήσει τὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἣν πολὺ κάλλιόν ἐστι λαβεῖν ἢ πολλὰς πόλεις τῶν Ἑλληνίδων κατὰ κράτος ἑλεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων φθόνον ἔχει καὶ δυσμένειαν καὶ πολλὰς βλασφημίας, οἷς δ' ἡμεῖς συμβεβουλεύκαμεν οὐδὲν πρόσεστι τούτων. ἀλλ' εἴ τις θεῶν αἵρεσίν σοι*
96 *δοίη μετὰ ποίας ἂν ἐπιμελείας καὶ διατριβῆς εὔξαιο τὸν βίον διαγαγεῖν, οὐδεμίαν ἕλοι' ἄν, εἴπερ ἐμοὶ συμβού-*
69 *λῳ χρῷο, μᾶλλον ἢ ταύτην. οὐ γὰρ μόνον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἔσει ζηλωτός, ἀλλὰ καὶ σὺ σαυτὸν μακαριεῖς. τίς γὰρ ἂν ὑπερβολὴ γένοιτο τῆς τοιαύτης εὐδαιμονίας, ὅταν πρέσβεις μὲν ἥκωσιν ἐκ τῶν μεγίστων πόλεων οἱ μάλιστ' εὐδοκιμοῦντες εἰς τὴν σὴν δυναστείαν, μετὰ δὲ τούτων βουλεύῃ περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, περὶ ἧς οὐδεὶς ἄλλος*
70 *φανήσεται τοιαύτην πρόνοιαν πεποιημένος, αἰσθάνῃ δὲ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ὀρθὴν οὖσαν ἐφ' οἷς σὺ τυγχάνεις εἰσηγούμενος, μηδεὶς δ' ὀλιγώρως ἔχῃ τῶν παρὰ σοὶ βραβευομένων, ἀλλ' οἱ μὲν πυνθάνωνται περὶ αὐτῶν ἐν οἷς ἐστίν, οἱ δ' εὔχωνταί σε μὴ διαμαρτεῖν ὧν ἐπεθύμησας, οἱ δὲ δεδίωσι μὴ πρότερόν τι πάθῃς πρὶν τέλος ἐπιθεῖναι*
71 *τοῖς πραττομένοις; ὧν γιγνομένων πῶς οὐκ ἂν εἰκότως μέγα φρονοίης; πῶς δ' οὐκ ἂν περιχαρὴς ὢν τὸν βίον διατελοίης, τηλικούτων εἰδὼς σαυτὸν πραγμάτων ἐπιστάτην γεγενημένον; τίς δ' οὐκ ἂν τῶν καὶ μετρίως λογιζομένων ταύτας ἄν σοι παραινέσειε μάλιστα προ-*

68, 2. ἐφάμιλλον ς. 6. ἑλεῖν Γ: ceteri ἔχειν. 11. διάγειν ς.
69, 2. σὺ om Γ. 70, 2. ἡγούμενος ς. 5. εἰσίν ς. 71, 1. ὧν γιγνομένων Γ: ἐφ' οἷς γιγνομένοις ς. 2. δὲ οὐχὶ περ. ς. 3. σαυτὸν εἰδὼς ς. 5. λογιζομένων Γ: λογίζεσθαι δυναμένων ς. μάλιστα παραινέσεις ς.

αἱρεῖσθαι τῶν πράξεων τὰς ἀμφότερα φέρειν ἅμα δυ-
ναμένας, ὥσπερ καρπούς, ἡδονάς θ' ὑπερβαλλούσας καὶ
τιμὰς ἀνεξαλείπτους;

2 Ἀπέχρη δ' ἂν ἤδη μοι τὰ προειρημένα περὶ τού-
των, εἰ μὴ παραλελοιπὼς ἦν τινὰ λόγον, οὐκ ἀμνημονή-
σας ἀλλ' ὀκνήσας εἰπεῖν, ὃν ἤδη μοι δοκῶ δηλώσειν· οἶ-
μαι γὰρ σοί τε συμφέρειν ἀκοῦσαι περὶ αὐτῶν, ἐμοί τε
προσήκειν μετὰ παῤῥησίας (ὥσπερ εἴθισμαι) ποιεῖσθαι
τοὺς λόγους.

3 Αἰσθάνομαι γάρ σε διαβαλλόμενον ὑπὸ τῶν σοὶ μὲν
φθονούντων, τὰς δὲ πόλεις τὰς αὑτῶν εἰθισμένων εἰς τα-
ραχὰς καθιστάναι, καὶ τὴν εἰρήνην τὴν τοῖς ἄλλοις
κοινὴν πόλεμον τοῖς αὑτῶν ἰδίοις εἶναι νομιζόντων, οἳ
πάντων τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες περὶ τῆς σῆς δυνάμεως
λέγουσιν, ὡς οὐχ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀλλ' ἐπὶ ταύτην
αὐξάνεται, καὶ σὺ πολὺν χρόνον ἤδη πᾶσιν ἡμῖν ἐπι-
4 βουλεύεις, καὶ λόγῳ μὲν μέλλεις Μεσσηνίοις βοηθεῖν,
97 ἐὰν τὰ περὶ Φωκέας διοικήσῃς, ἔργῳ δ' ὑπὸ σαυτῷ
ποιεῖσθαι Πελοπόννησον· ὑπάρχουσι δέ σοι Θετταλοὶ
μὲν καὶ Θηβαῖοι καὶ πάντες οἱ τῆς Ἀμφικτυονίας με-
τέχοντες ἕτοιμοι συνακολουθεῖν, Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μεσσή-
νιοι καὶ Μεγαλοπολῖται καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ συμπο-
λεμεῖν καὶ ποιεῖν ἀναστάτους Λακεδαιμονίους· ἢν δὲ
ταῦτα πράξῃς, ὡς καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ῥᾳδίως
5 κρατήσεις. ταῦτα φλυαροῦντες καὶ φάσκοντες ἀκριβῶς
εἰδέναι, καὶ ταχέως ἅπαντα τῷ λόγῳ καταστρεφόμενοι,
πολλοὺς πείθουσι, καὶ μάλιστα μὲν τοὺς τῶν αὐτῶν
κακῶν ἐπιθυμοῦντας ὧν περ οἱ λογοποιοῦντες, ἔπειτα
καὶ τοὺς οὐδενὶ λογισμῷ χρωμένους ὑπὲρ τῶν κοινῶν,

v. 1. ἀμφότερά σοι φέρειν ς. δυνάμεις pr Γ. 3. ἀνεξαλείπτους] μεγίστας Γ. 72, 1. ἀπέχρη Γ: ceteri ἀπόχρη. ἤδη add Γ. 73, 3. καθιστάναι Γ: ceteri καθεστάναι ς. τὴν — ἰδίοις Γ: τῆς εἰρήνης οὔσης τοῖς ἄλλοις κοινῆς τὸν πόλεμον αὑτῶν ἴδιον vel ἡδίω ς. 7. σὺ πολὺν Γ: συχνὸν ς. ἤδη χρόνον ἅπασιν ς. 74, 2. φωκεῖς Γ. 3. post Πελοπόννησον cum Γ omisi διανοῇ. 4. ἀμφικτυονείας Γ. 8. ὡς add Γ. 75, 3. μὲν add Γ. 4. ἔπειτα δὲ καὶ ς. 5. λόγῳ ς.

ἀλλὰ παντάπασιν ἀναισθήτως διακειμένους καὶ πολ-
λὴν χάριν ἔχοντας τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν φοβεῖσθαι καὶ δεδιέ-
ναι προσποιουμένοις, ἔτι δὲ τοὺς οὐκ ἀποδοκιμάζοντας τὸ
δοκεῖν ἐπιβουλεύειν σε τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν
76 ταύτην ἀξίαν ἐπιθυμίας εἶναι νομίζοντας· οἳ τοσοῦτον
ἀφεστᾶσι τοῦ νοῦν ἔχειν, ὥστ' οὐκ ἴσασιν ὅτι τοῖς αὐτοῖς
ἄν τις λόγοις χρώμενος τοὺς μὲν βλάψειεν τοὺς δ'
ὠφελήσειεν. οἷον καὶ νῦν, εἰ μέν τις φαίη τὸν τῆς Ἀσίας
βασιλέα τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύειν καὶ παρεσκευά-
σθαι στρατεύειν ἐφ' ἡμᾶς, οὐδὲν ἂν λέγοι περὶ αὐτοῦ
φλαῦρον, ἀλλ' ἀνδρωδέστερον αὐτὸν καὶ πλέονος ἄξιον
δοκεῖν εἶναι ποιήσειεν· εἰ δὲ τῶν ἀφ' Ἡρακλέους τινὶ
πεφυκότων, ὃς ἁπάσης κατέστη τῆς Ἑλλάδος εὐεργέ-
της, ἐπιφέροι τὴν αἰτίαν ταύτην, εἰς τὴν μεγίστην αἰσχύ-
77 νην ἂν αὐτὸν καταστήσειεν. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγανακτή-
σειε καὶ μισήσειεν, εἰ φαίνοιτο τούτοις ἐπιβουλεύων ὑπὲρ
ὧν ὁ πρόγονος αὐτοῦ προείλετο κινδυνεύειν, καὶ τὴν μὲν
εὔνοιαν, ἣν ἐκεῖνος κατέλιπε τοῖς ἐξ ἑαυτοῦ γεγενημέ-
νοις, μὴ πειρῷτο διαφυλάττειν, ἀμελήσας δὲ τούτων ἐπο-
νειδίστων ἐπιθυμοίη καὶ πονηρῶν πραγμάτων;

78 Ὧν ἐνθυμούμενόν σε χρὴ μὴ περιορᾶν τοιαύτην φήμην
σαυτῷ περιφυομένην, ἣν οἱ μὲν ἐχθροὶ περιθεῖναί σοι ζη-
τοῦσι, τῶν δὲ φίλων οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ἀντειπεῖν ὑπὲρ
σοῦ τολμήσειεν. καίτοι περὶ τῶν σοὶ συμφερόντων ἐν ταῖς
τούτων ἀμφοτέρων γνώμαις μάλιστ' ἂν κατίδοις τὴν
ἀλήθειαν.

98
79 Ἴσως οὖν ὑπολαμβάνεις μικροψυχίαν εἶναι τὸ τῶν
βλασφημούντων καὶ φλυαρούντων καὶ τῶν πειθομένων
τούτοις φροντίζειν, ἄλλως θ' ὅταν καὶ μηδὲν σαυτῷ
συνειδῇς ἐξαμαρτάνων. χρὴ δὲ μὴ καταφρονεῖν τοῦ
πλήθους, μηδὲ παρὰ μικρὸν ἡγεῖσθαι τὸ παρὰ πᾶσιν

v. 1. ἀνοήτως ς. 4. σε ἐπιβουλεύειν ς. 76, 3. λογισμοῖς ς. 5. παρασκευάζεσθαι ς. 7. πλείονος ς. 77, 1. ἂν post οὐκ om pr Γ. 4. ἐξ αὑτοῦ ς. 78, 1. σε om Γ. 79, 1. οὖν Γ: δ' ς. 2. τῶν om Γ. 4. συνίδῃς ς.

εὐδοκιμεῖν, ἀλλὰ τότε νομίζειν καλὴν ἔχειν καὶ μεγάλην τὴν δόξαν καὶ πρέπουσαν σοὶ καὶ τοῖς προγόνοις καὶ
80 τοῖς ὑφ' ὑμῶν πεπραγμένοις, ὅταν οὕτω διαθῇς τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ ὁρᾷς Λακεδαιμονίους τε πρὸς τοὺς ἑαυτῶν βασιλέας ἔχοντας τούς θ' ἑταίρους τοὺς σοὺς πρὸς σὲ διακειμένους. ἔστι δ' οὐ χαλεπὸν τυχεῖν τούτων, ἢν ἐθελήσῃς κοινὸς ἅπασι γενέσθαι, καὶ παύσῃ ταῖς μὲν τῶν πόλεων οἰκείως ἔχων, πρὸς δὲ τὰς ἀλλοτρίως διακείμενος, ἔτι δ' ἢν τὰ τοιαῦτα προαιρῇ πράττειν, ἐξ ὧν τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἔσει πιστός, τοῖς δὲ βαρβάροις φοβερός.

81 Καὶ μὴ θαυμάσῃς, ἅ περ ἐπέστειλα καὶ πρὸς Διονύσιον τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε στρατηγὸς ὢν μήτε ῥήτωρ μήτ' ἄλλως δυνάστης θρασύτερόν σοι διείλεγμαι τῶν ἄλλων. ἐγὼ γὰρ πρὸς μὲν τὸ πολιτεύεσθαι πάντων ἀφυέστατος ἐγενόμην τῶν πολιτῶν (οὔτε γὰρ φωνὴν ἔσχον ἱκανὴν οὔτε τόλμαν δυναμένην ὄχλῳ χρῆσθαι καὶ μολύνεσθαι καὶ λοιδορεῖσθαι τοῖς ἐπὶ τοῦ βή-
82 ματος κυλινδουμένοις), τοῦ δὲ φρονεῖν εὖ καὶ πεπαιδεῦσθαι καλῶς, εἰ καί τις ἀγροικότερον εἶναι φήσει τὸ ῥηθέν, ἀμφισβητῶ, καὶ θείην ἂν ἐμαυτὸν οὐκ ἐν τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλ' ἐν τοῖς προέχουσι τῶν ἄλλων. διό περ ἐπιχειρῶ συμβουλεύειν τὸν τρόπον τοῦτον, ὃν ἐγὼ πέφυκα καὶ δύναμαι, καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς Ἕλλησι καὶ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἐνδοξοτάτοις.

83 Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐμῶν καὶ ὧν σοὶ πρακτέον ἐστὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, σχεδὸν ἀκήκοας· περὶ δὲ τῆς στρατείας τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν ταῖς μὲν πόλεσιν, ἅς ἔφην χρῆναί σε διαλλάττειν, τότε συμβουλεύσομεν ὡς χρὴ πολεμεῖν πρὸς τοὺς βαρβάρους, ὅταν ἴδωμεν αὐτὰς ὁμονοούσας, πρὸς σὲ δὲ νῦν ποιήσομαι τοὺς λόγους, οὐ τὴν αὐ-

v. 2. σοὶ Γ: καὶ σοὶ ς. 80, 4. τυχεῖν Γ: εἰπεῖν τυχεῖν ς. 81, 2. τὴν Γ: τὸν ς. 6. χρήσασθαι καὶ μολύνασθαι ς. 82, 1. καλινδουμένοις ς. 5. τοῦτον τὸν τρόπον ς. 6. τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι ς. 83, 1. καὶ περὶ ὧν ἡγοῦμαί σοι πρακτέον εἶναι ς. 3. σε χρῆναι ς. 4. τότε μοι δοκῶ συμβουλεύειν (vel cum Coraë συμβουλεύσειν) ς.

99τὴν ἔχων διάνοιαν καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἡλικίαν, ὅτ'
84ἔγραφον περὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ταύτην. τότε μὲν γὰρ
παρεκελευόμην τοῖς ἀκουσομένοις καταγελᾶν μου καὶ
καταφρονεῖν, ἢν μὴ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς δόξης
τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τοῦ χρόνου τοῦ περὶ τὸν λόγον δια-
τριφθέντος ἀξίως φαίνωμαι διεξιών· νῦν δὲ φοβοῦμαι μὴ
πάντων τῶν προειρημένων πολὺ καταδεέστερον τύχω δια-
λεχθείς. καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ λόγος ὁ πανηγυρι-
κός, ὁ τοὺς ἄλλους τοὺς περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβον-
τας εὐπορωτέρους ποιήσας, ἐμοὶ πολλὴν ἀπορίαν παρέσχη-
κεν· οὔτε γὰρ ταὐτὰ βούλομαι λέγειν τοῖς ἐν ἐκείνῳ
85γεγραμμένοις, οὔτ' ἔτι καινὰ δύναμαι ζητεῖν. οὐ μὴν
ἀποστατέον ἐστίν, ἀλλὰ λεκτέον περὶ ὧν ὑπεθέμην, ὅ τι
ἂν ὑποπέσῃ καὶ συμφέρῃ πρὸς τὸ πεῖσαί σε ταῦτα
πράττειν. καὶ γὰρ ἢν ἐλλίπω τι καὶ μὴ δυνηθῶ τὸν αὐ-
τὸν τρόπον γράψαι τοῖς πρότερον ἐκδεδομένοις, ἀλλ' οὖν
ὑπογράψειν γ' οἶμαι χαριέντως τοῖς ἐξεργάζεσθαι καὶ
διαπονεῖν δυναμένοις.

86 Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τοῦ λόγου τοῦ σύμπαντος οἶμαι
πεποιῆσθαι ταύτην, ἥν περ προσήκει τοὺς ἐπὶ τὴν Ἀσίαν
πείθοντας στρατεύειν. δεῖ γὰρ μηδὲν πρότερον πράττειν,
πρὶν ἂν λάβῃ τις τοὺς Ἕλληνας δυοῖν θάτερον, ἢ συνα-
γωνιζομένους ἢ πολλὴν εὔνοιαν ἔχοντας τοῖς πραττομέ-
νοις. ὧν Ἀγησίλαος ὁ δόξας εἶναι Λακεδαιμονίων φρονι-
μώτατος ὠλιγώρησεν, οὐ διὰ κακίαν, ἀλλὰ διὰ φιλοτι-
87μίαν. ἔσχε γὰρ διττὰς ἐπιθυμίας, καλὰς μὲν ἀμφοτέρας,
οὐ συμφωνούσας δ' ἀλλήλαις οὐδ' ἅμα πράττεσθαι δυ-
ναμένας. προῃρεῖτο γὰρ βασιλεῖ τε πολεμεῖν, καὶ τοὺς
ἑταίρους εἰς τὰς πόλεις τὰς αὑτῶν καταγαγεῖν καὶ κυ-
ρίους ποιῆσαι τῶν πραγμάτων. συνέβαινεν οὖν ἐκ μὲν
τῆς πραγματείας τῆς ὑπὲρ τῶν ἑταίρων ἐν κακοῖς καὶ

v. 1. διάνοιαν νῦν καὶ ς. 84, 1. περὶ add Γ. 4. τοὺς λό-
γους ς. 7. ὁ ante λόγος om Γ. 85, 1. οὔτε δύναμαι καινὰ ς.
2. ἀποστατέον γ' ἐστὶν ς. 3. ὑποπέσοι καὶ συμφέροι ς. 87, 4. κα-
τάγειν ς.

κινδύνοις εἶναι τοὺς Ἕλληνας, διὰ δὲ τὴν ταραχὴν τὴν ἐνθάδε γιγνομένην μὴ σχολὴν ἄγειν μηδὲ δύνασθαι πο-
88 λεμεῖν τοῖς βαρβάροις. ὥστ' ἐκ τῶν ἀγνοηθέντων κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ῥᾴδιον καταμαθεῖν ὅτι δεῖ τὸν ὀρθῶς βουλευόμενον μὴ πρότερον ἐκφέρειν τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον, πρὶν ἂν διαλλάξῃ τοὺς Ἕλληνας καὶ παύσῃ τῆς μανίας τῆς νῦν αὐτοῖς ἐνεστώσης· ἅ περ καὶ σοὶ συμβεβουλευκότες τυγχάνομεν.

89 Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐδεὶς ἂν ἀντειπεῖν τῶν εὖ φρονούντων τολμήσειεν· οἶμαι δὲ τῶν μὲν ἄλλων εἴ τισι δόξειε περὶ τῆς στρατείας τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν συμβουλεύειν, ἐπὶ ταύτην ἂν ἐπιπεσεῖν τὴν παράκλησιν, λέγοντας ὡς ὅσοι περ ἐπεχείρησαν πρὸς τὸν βασιλέα πολεμεῖν, ἅπασι συνέπεσεν ἐξ ἀδόξων μὲν γενέσθαι λαμπροῖς, ἐκ πενήτων δὲ πλουσίοις, ἐκ ταπεινῶν δὲ πολλῆς χώρας
90 καὶ πόλεων δεσπόταις. ἐγὼ δ' οὐκ ἐκ τῶν τοιούτων μέλλω σε παρακαλεῖν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἠτυχηκέναι δοξάντων, λέγω δ' ἐκ τῶν μετὰ Κύρου καὶ Κλεάρχου συστρατευσαμένων. ἐκείνους γὰρ ὁμολογεῖται νικῆσαι μὲν μαχομένους ἅπασαν τὴν βασιλέως δύναμιν τοσοῦτον, ὅσον περ ἂν εἰ ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συνέβαλον, ἤδη δ' ἐγκρατεῖς δοκοῦντας εἶναι τῶν πραγμάτων διὰ τὴν Κύρου προπέτειαν ἀτυχῆσαι· περιχαρῆ γὰρ αὐτὸν ὄντα καὶ διώκοντα πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐν μέσοις γενόμενον τοῖς
91 πολεμίοις ἀποθανεῖν. ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης συμφορᾶς συμπεσούσης οὕτω σφόδρα κατεφρόνησεν ὁ βασιλεὺς τῆς περὶ αὑτὸν δυνάμεως, ὥστε προκαλεσάμενος Κλέαρχον καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας εἰς λόγον ἐλθεῖν, καὶ τούτοις μὲν ὑπισχνούμενος μεγάλας δωρεὰς δώσειν, τοῖς δ' ἄλλοις στρατιώταις ἐντελῆ τὸν μισθὸν ἀποδοὺς ἀποπέμψειν, τοιαύταις ἐλπίσιν ὑπαγαγόμενος, καὶ πί-

88, 2. τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους Γ. 3. τὸν πρὸς] πρὸς τὸν Γ. 89, 2. μὲν om Γ. 90, 3. στρατευσαμένων ς. 4. ὁμολογοῦσι ς. 91, 2. συμπεσούσης αὐτῷ οὕτω ς. 3. προσκαλεσάμενος ς. 5. ὑποσχόμενος ς. 7. ὑπαγόμενος ς.

στεις δοὺς τῶν ἐκεῖ νομιζομένων τὰς μεγίστας, συλλαβὼν αὐτοὺς ἀπέκτεινε, καὶ μᾶλλον εἵλετο περὶ τοὺς θεοὺς ἐξαμαρτεῖν ἢ τοῖς στρατιώταις οὕτως ἐρήμοις οὖσι συμ-
92 βαλεῖν. ὥστε τίς ἂν γένοιτο παράκλησις ταύτης καλλίων καὶ πιστοτέρα; φαίνονται γὰρ κἀκεῖνοι κρατήσαντες ἂν τῶν βασιλέως πραγμάτων, εἰ μὴ διὰ Κῦρον. σοὶ δὲ τήν τε ἀτυχίαν τὴν τότε γεγενημένην οὐ χαλεπὸν φυλάξασθαι, τοῦ τε στρατοπέδου τοῦ κρατήσαντος τὴν ἐκείνου δύναμιν ῥᾴδιον πολὺ κρεῖττον παρασκευάσασθαι. καίτοι τούτων ἀμφοτέρων ὑπαρξάντων πῶς οὐ χρὴ θαῤῥεῖν ποιούμενον τὴν στρατείαν ταύτην;

101 "Καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με βούλεσθαι λαθεῖν, ὅτι τού-
93 των ἔνια πέφρακα τὸν αὐτὸν τρόπον ὅν περ πρότερον. ἐπιστὰς γὰρ ἐπὶ τὰς αὐτὰς διανοίας εἱλόμην μὴ πονεῖν γλιχόμενος τὰ δεδηλωμένα καλῶς ἑτέρως εἰπεῖν· καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐπίδειξιν ἐποιούμην, ἐπειρώμην ἂν ἅπαντα
94 τὰ τοιαῦτα διαφεύγειν, σοὶ δὲ συμβουλεύων μωρὸς ἂν ἦν, εἰ περὶ τὴν λέξιν πλείω χρόνον διέτριβον ἢ περὶ τὰς πράξεις, ἔτι δ' εἰ τοὺς ἄλλους ὁρῶν τοῖς ἐμοῖς χρωμένους αὐτὸς μόνος ἀπειχόμην τῶν ὑπ' ἐμοῦ πρότερον εἰρημένων. τοῖς μὲν οὖν οἰκείοις τυχὸν ἂν χρησαίμην, ἤν που σφόδρα κατεπείγῃ καὶ πρέπῃ, τῶν δ' ἀλλοτρίων οὐδὲν ἂν προσδεξαίμην, ὥσπερ οὐδ' ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ.

95 Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως· δοκεῖ δέ μοι μετὰ ταῦτα περὶ τῆς παρασκευῆς διαλεκτέον εἶναι τῆς τε σοὶ γενησομένης καὶ τῆς ἐκείνοις ὑπαρξάσης. τὸ μὲν τοίνυν μέγιστον, σὺ μὲν τοὺς Ἕλληνας εὔνους ἕξεις, ἤν περ ἐθελήσῃς ἐμμεῖναι τοῖς περὶ τούτων εἰρημένοις, ἐκεῖνοι δὲ διὰ τὰς δεκαδαρχίας τὰς ἐπὶ Λακεδαιμονίων ὡς οἷόν τε δυσμενε-

v. 1. ἐκεῖ Γ: ἐκείνῳ ϛ. 92, 1. ὥστε Γ: καίτοι ϛ. 4. τὴν ἀτυχίαν τὴν τότε γενομένην ϛ. 6. κατασκευάσασθαι Γ. 93, 3. ἐπιστὰς — μὴ πονεῖν Γ: εἰ — ἐλθεῖν ποιεῖν ϛ. 4. ἑτέρως Γ: εἶχεν ϛ. 94, 1. διαφεύγειν Γ: διαφυλάττειν ϛ. 2. ἦν Γ: εἴην ϛ. πλείονα vel πλεῖον ϛ. 4. ἀπεχοίμην ϛ. 5. που om Γ. 6. πρέπον ᾖ ϛ. 95, 1. ταῦτα μὲν οὕτως ἕξει ϛ. 2. γενομένης ϛ. 4. ἐθέλῃς ϛ. 6. δυσμενεστάτους] Coraës δυσμενεστάτους εἶχον.

στάτους. ἡγοῦντο γὰρ Κύρου μὲν καὶ Κλεάρχου κατορ-
θωσάντων μᾶλλον ἔτι δουλεύσειν, βασιλέως δὲ κρατή-
σαντος ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν κακῶν τῶν παρόντων· ὅ-
6 περ καὶ συνέπεσεν αὐτοῖς. καὶ μὴν καὶ στρατιώτας σὺ
μὲν ἐξ ἑτοίμου λήψει τοσούτους ὅσους ἂν βουληθῇς· οὕτω
γὰρ ἔχει τὰ τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ῥᾷον εἶναι συστῆσαι
στρατόπεδον μεῖζον καὶ κρεῖττον ἐκ τῶν πλανωμένων ἢ
τῶν πολιτευομένων· ἐν ἐκείνοις δὲ τοῖς χρόνοις οὐκ ἦν ξενι-
κὸν οὐδέν, ὥστ' ἀναγκαζόμενοι ξενολογεῖν ἐκ τῶν πόλεων
πλέον ἀνήλισκον εἰς τὰς διδομένας τοῖς συλλέγουσι δω-
7 ρεὰς ἢ τὴν εἰς τοὺς στρατιώτας μισθοφοράν. καὶ μὴν εἰ
βουληθεῖμεν ἐξετάσαι καὶ παραβαλεῖν σέ τε τὸν νῦν
ἡγησόμενον τῆς στρατείας καὶ βουλευσόμενον περὶ ἁπάν-
των καὶ Κλέαρχον τὸν ἐπιστατήσαντα τῶν τότε πραγμά-
των, εὑρήσομεν ἐκεῖνον μὲν οὐδεμιᾶς πώποτε δυνάμεως
πρότερον οὔτε ναυτικῆς οὔτε πεζῆς καταστάντα κύριον,
ἀλλ' ἐκ τῆς ἀτυχίας τῆς συμβάσης αὐτῷ περὶ τὴν ἤπει-
8 ρον ὀνομαστὸν γενόμενον, σὲ δὲ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα
τὸ μέγεθος διαπεπραγμένον, περὶ ὧν εἰ μὲν πρὸς ἑτέρους
τὸν λόγον ἐποιούμην, καλῶς ἂν εἶχε διελθεῖν, πρὸς σὲ δὲ
διαλεγόμενος, εἰ τὰς σὰς πράξεις σοι διεξιοίην, δικαίως
ἂν ἀνόητος ἅμα καὶ περίεργος εἶναι δοκοίην.

9 Ἄξιον δὲ μνησθῆναι καὶ τῶν βασιλέων ἀμφοτέρων,
ἐφ' ὃν σοί τε συμβουλεύω στρατεύειν καὶ πρὸς ὃν Κλέ-
αρχος ἐπολέμησεν, ἵν' ἑκατέρου τὴν γνώμην καὶ τὴν δύ-
ναμιν εἰδῇς. ὁ μὲν τοίνυν τούτου πατὴρ τὴν πόλιν τὴν
ἡμετέραν καὶ πάλιν τὴν Λακεδαιμονίων κατεπολέμησεν,
οὗτος δ' οὐδενὸς πώποτε τῶν στρατευμάτων τῶν τὴν χώ-
ραν αὐτοῦ λυμαινομένων ἐπεκράτησεν. ἔπειθ' ὁ μὲν τὴν
Ἀσίαν ἅπασαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς συνθήκαις

96, 3. ῥᾷον] malim ῥᾴδιον. 7. συλλέγουσιν Γ: Ἕλλησι ς. 97, 1. τὴν — μισθοφοράν Γ: τὸν — μισθόν ς. 2. βουληθείημεν ς. 3. πάντων ς. 98, 3. ἂν add Γ. 4. τὰς σὰς Γ: πάσας τὰς ς. 5. ἅμα add Γ. 99, 1. ἀμφοτέρων add Γ. 2. συμβουλεύομεν ς. 3. ἑκατέρου καὶ τὴν ς. 4. τήν τε πόλιν ς. 5. τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ς. 100, 2. πᾶσαν — ἔλαβεν ς.

ἐξέλαβεν, οὗτος δὲ τοσούτου δεῖ τῶν ἄλλων ἄρχειν, ὥστ'
οὐδὲ τῶν ἐκδοθεισῶν αὐτῷ πόλεων ἐγκρατής ἐστιν. ὥστ'
οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ἀπορήσειε, πότερα χρὴ νομίζειν τοῦ-
τον αὐτῶν ἀφεστάναι δι' ἀνανδρίαν, ἢ ἐκείνας ὑπερεω-
ρακέναι καὶ καταπεφρονηκέναι τῆς βαρβαρικῆς δυναστείας.
101 Τὰ τοίνυν περὶ τὴν χώραν ὡς διάκειται, τίς οὐκ ἂν
ἀκούσας παροξυνθείη πολεμεῖν πρὸς αὐτόν; Αἴγυπτος
γὰρ ἀφειστήκει μὲν καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, οὐ μὴν
ἀλλ' ἐφοβοῦντο μή ποτε βασιλεὺς αὐτὸς ποιησάμενος
στρατείαν κρατήσειε καὶ τῆς διὰ τὸν ποταμὸν δυσχωρίας
καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς ἁπάσης· νῦν δ' οὗτος ἀπήλ-
λαξεν αὐτοὺς τοῦ δέους τούτου. συμπαρασκευασάμενος
γὰρ δύναμιν ὅσην οἷός τ' ἦν πλείστην, καὶ στρατεύσας
ἐπ' αὐτούς, ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν οὐ μόνον ἡττηθείς, ἀλλὰ καὶ
καταγελασθεὶς καὶ δόξας οὔτε βασιλεύειν οὔτε στρατη-
102 γεῖν ἄξιος εἶναι. Τὰ τοίνυν περὶ Κύπρον καὶ Φοινίκην
καὶ Κιλικίαν καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅθεν ἐχρῶντο ναυ-
τικῷ, τότε μὲν ἦν βασιλέως, νῦν δὲ τὰ μὲν ἀφέστηκε,
τὰ δ' ἐν πολέμῳ καὶ κακοῖς τοσούτοις ἐστίν, ὥστ' ἐκείνῳ
μὲν μηδὲν εἶναι τούτων τῶν ἐθνῶν χρήσιμον, σοὶ δ', ἢν
103 πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν βουληθῇς, συμφόρως ἕξειν. Καὶ
μὴν Ἱδριέα γε τὸν εὐπορώτατον τῶν νῦν περὶ τὴν ἤπειρον
προσήκει δυσμενέστερον εἶναι τοῖς βασιλέως πράγμασι
103 τῶν πολεμούντων· ἢ πάντων γ' ἂν εἴη σχετλιώτατος, εἰ
μὴ βούλοιτο καταλελύσθαι ταύτην τὴν ἀρχὴν τὴν αἰκι-
σαμένην μὲν τὸν ἀδελφόν, πολεμήσασαν δὲ πρὸς αὐτόν,
ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον ἐπιβουλεύουσαν καὶ βουλομένην
τοῦ τε σώματος αὐτοῦ καὶ τῶν χρημάτων ἁπάντων γενέ-
104 σθαι κυρίαν. ὑπὲρ ὧν δεδιὼς νῦν μὲν ἀναγκάζεται θερα-
πεύειν αὐτὸν καὶ χρήματα πολλὰ καθ' ἕκαστον τὸν

v. 1. ἄλλων Γ: Ἑλλήνων ς. 2. αὐτῷ πόλεων ἐγκρατής Γ, ceteri αὐτῷ κύριος. 3. οὐδεὶς ὅστις Γ: οὐκ ἔστιν ὅστις ς. 101, 3. μὲν γὰρ ἀφειστήκει ς. 7. συμπαρασκευασάμενος Γ: συναγαγὼν ς. 8. πλείστην ὅσην οἷός τ' ἦν ς. 102, 2. ἐχρῶντο τῷ ναυτικῷ ς. 3. ἦν μετὰ βασιλέως ς. 5. τῶν ἐθνῶν τούτων ς. 103, 4. γ' add Γ. 5. καταλελύσθαι] utramque λ corr habet Γ. 7. βουλευομένην ς. 104, 2. τὸν add Γ.

ἐνιαυτὸν ἀναπέμπειν· εἰ δὲ σὺ διαβαίης εἰς τὴν ἤπειρον, ἐκεῖνός τ' ἂν ἄσμενος ἴδοι βοηθὸν ἥκειν αὐτῷ σε νομίζων, τῶν τ' ἄλλων σατραπῶν πολλοὺς ἀποστήσεις, ἢν ὑπόσχῃ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς, καὶ τοὔνομα τοῦτο διασπείρῃς εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅ περ εἰς τοὺς Ἕλληνας εἰσπεσὸν καὶ τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν κατέλυσεν.

5 Ἔτι δ' ἂν πλείω λέγειν ἐπεχείρουν, ὃν τρόπον πολε-
μῶν τάχιστ' ἂν περιγένοιο τῆς τοῦ βασιλέως δυνάμεως·
νῦν δὲ φοβοῦμαι μή τινες ἐπιτιμήσωσιν ἡμῖν, εἰ μηδὲν
πώποτε μεταχειρισάμενος τῶν στρατηγικῶν νῦν τολμῴην
σοὶ παραινεῖν τῷ πλεῖστα καὶ μέγιστα διαπεπραγμένῳ
κατὰ πόλεμον. ὥστε περὶ μὲν τούτων οὐδὲν οἶμαι δεῖν
πλείω λέγειν· περὶ δὲ τῶν ἄλλων, ἡγοῦμαι τόν τε πα-
τέρα σου καὶ τὸν κτησάμενον τὴν βασιλείαν καὶ τὸν τοῦ
γένους ἀρχηγόν, εἰ τῷ μὲν εἴη θέμις, οἱ δὲ δύναμιν λά-
βοιεν, τῶν αὐτῶν ἂν τούτων γενέσθαι συμβούλους ὧν περ
6 ἐγώ. χρῶμαι δὲ τεκμηρίοις ἐξ ὧν διαπεπραγμένοι τυγ-
χάνουσιν. ὅ τε γὰρ πατήρ σου πρὸς τὰς πόλεις ταύτας,
αἷς σοὶ παραινῶ προσέχειν τὸν νοῦν, πρὸς ἁπάσας οἰ-
κείως εἶχεν· ὅ τε κτησάμενος τὴν ἀρχήν, μεῖζον φρονήσας
τῶν αὑτοῦ πολιτῶν καὶ μοναρχίας ἐπιθυμήσας, οὐχ ὁ-
μοίως ἐβουλεύσατο τοῖς πρὸς τὰς τοιαύτας φιλοτιμίας
7 ὁρμωμένοις. οἱ μὲν γὰρ ἐν ταῖς αὑτῶν πόλεσι στάσεις
καὶ ταραχὰς καὶ σφαγὰς ἐμποιοῦντες ἐκτῶντο τὴν τιμὴν
ταύτην, ὁ δὲ τὸν μὲν τόπον τὸν Ἑλληνικὸν ὅλως εἴασε,
τὴν δ' ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείαν κατασχεῖν ἐπεθύμησεν·
ἠπίστατο γὰρ τοὺς μὲν Ἕλληνας οὐκ εἰθισμένους ὑπομέ-
νειν τὰς μοναρχίας, τοὺς δ' ἄλλους οὐ δυναμένους ἄνευ
4 τῆς τοιαύτης "δυναστείας διοικεῖν τὸν βίον τὸν σφέτερον
3 αὐτῶν. καὶ γάρ τοι συνέβη διὰ τὸ γνῶναι περὶ τούτων
αὐτὸν ἰδίως καὶ τὴν βασιλείαν γεγενῆσθαι πολὺ τῶν ἄλ-

v. 5. τὴν ἡμετέραν ἀρχὴν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων ς. 105, 4. μεταχειρισάμενος — σοι Γ: μεταχειρισάμενοι τῶν στρατηγικῶν σοι τολμῶμεν ς. 7. ἡγοῦμαι ἀρκεῖν πρὸς παράδειγμα τὸν ς. 8. σοι ς. 9. θέμις Γ: λέγειν vel cum Wolfio βουλομένῳ λέγειν ς, 107, 1. ὡρμημένοις ς. ἑαυτῶν ς, 2. σφαγὰς καὶ ταραχὰς ς.

λων ἐξηλλαγμένην· μόνος γὰρ Ἑλλήνων οὐχ ὁμοφύλο
γένους ἄρχειν ἀξιώσας μόνος καὶ διαφυγεῖν ἠδυνήθ
τοὺς κινδύνους τοὺς περὶ τὰς μοναρχίας γιγνομένους. τοὺ
μὲν γὰρ ἐν τοῖς Ἕλλησι τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένους εὕ
ροιμεν ἂν οὐ μόνον αὐτοὺς διεφθαρμένους, ἀλλὰ καὶ τ
γένος αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων ἠφανισμένον, ἐκεῖνον δ' αὐτό
τ' ἐν εὐδαιμονίᾳ τὸν βίον διάγοντα, τῷ τε γένει καταλι
πόντα τὰς αὐτὰς τιμὰς ἅσπερ αὐτὸς εἶχεν.

109 Περὶ τοίνυν Ἡρακλέους, οἱ μὲν ἄλλοι τὴν ἀνδρία
ὑμνοῦντες αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄθλους ἀπαριθμοῦντες διατε
λοῦσι, περὶ δὲ τῶν ἄλλων τῶν τῇ ψυχῇ προσόντων ἀγα
θῶν οὐδεὶς οὔτε τῶν ποιητῶν οὔτε τῶν λογοποιῶν οὐδεμία
φανήσεται μνείαν πεποιημένος. ἐγὼ δ' ὁρῶ μὲν τόπο
ἴδιον καὶ παντάπασιν ἀδιεξέργαστον, οὐ μικρὸν οὐδ
κενόν, ἀλλὰ πολλῶν μὲν ἐπαίνων καὶ καλῶν πράξεω
γέμοντα, ποθοῦντα δὲ τὸν ἀξίως ἂν δυνηθέντα διαλεχθῆ
110 ναι περὶ αὐτῶν· ἐφ' ὃν εἰ μὲν νεώτερος ὢν ἐπέστην, ῥα
δίως ἂν ἐπέδειξα τὸν πρόγονον ὑμῶν καὶ τῇ φρονήσει κα
τῇ φιλοτιμίᾳ καὶ τῇ δικαιοσύνῃ πλέον διενεγκόντα πάν
των τῶν προγεγενημένων ἢ τῇ ῥώμῃ τῇ τοῦ σώματος· νῦ
δ' ἐπελθὼν ἐπ' αὐτόν, καὶ κατιδὼν τὸ πλῆθος τῶν ἐνόν
των εἰπεῖν, τήν τε δύναμιν τὴν παροῦσάν μοι κατεμεμ
ψάμην καὶ τὸν λόγον ᾐσθόμην διπλάσιον ἂν γενόμενο
τοῦ νῦν ἀναγιγνωσκομένου. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἀπέστη
διὰ τὰς αἰτίας ταύτας, μίαν δὲ πρᾶξιν ἐξ αὐτῶν ἔλα-
βον, ἥ περ ἦν προσήκουσα μὲν καὶ πρέπουσα τοῖς προει-
ρημένοις, τὸν δὲ καιρὸν ἔχουσα μάλιστα σύμμετρον τοῖς
νῦν λεγομένοις.

111 Ἐκεῖνος γὰρ ὁρῶν τὴν Ἑλλάδα πολέμων καὶ στάσεω
καὶ πολλῶν ἄλλων κακῶν μεστὴν οὖσαν, παύσας ταῦτα
καὶ διαλλάξας τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας ὑπέδειξε τοῖς

v. 1. γὰρ τῶν Ἑλλήνων ς. 2. ἀξιώσας ἄρχειν ς. 109, 6. ἀδιεξέργαστον] διεξεργαστον Γ: ἀδιέργαστον ς. 8. ἀξίως] ἀρτίως, nisi fallor, Γ. 110, 3. φιλοτιμίᾳ Γ: φιλοσοφίᾳ ς. 7. διπλασίω ς. 8. ἀπέστην διὰ Γ: ἀφέξομαι πάντων διὰ ς. 10. εἰρημένοις ς. 11. ἔχοντα pr Γ.

ἐπιγιγνομένοις, μεθ' ὧν χρὴ καὶ πρὸς οὓς δεῖ τοὺς πολέμους ἐκφέρειν. ποιησάμενος γὰρ στρατείαν ἐπὶ Τροίαν, ἥ περ εἶχε τότε μεγίστην δύναμιν τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν, τοσοῦτον διήνεγκε τῇ στρατηγίᾳ τῶν πρὸς τὴν αὐτὴν ταύτην ὕστερον πολεμησάντων, ὅσον οἱ μὲν μετὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως ἐν ἔτεσι δέκα μόλις αὐτὴν ἐξεπολιόρκησαν, ὁ δ' ἐν ἡμέραις ἐλάττοσιν ἢ τοσαύταις καὶ μετ' ὀλίγων στρατεύσας ῥᾳδίως αὐτὴν κατὰ κράτος εἷλεν. καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς βασιλέας τῶν ἐθνῶν τῶν ἐφ' ἑκατέρας τῆς ἠπείρου τὴν παραλίαν κατοικούντων ἅπαντας ἀπέκτεινεν· οὓς οὐδέποτ' ἂν διέφθειρεν, εἰ μὴ καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκράτησεν. ταῦτα δὲ πράξας τὰς στήλας τὰς Ἡρακλέους καλουμένας ἐποιήσατο, τρόπαιον μὲν τῶν βαρβάρων, μνημεῖον δὲ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων, ὅρους δὲ τῆς τῶν Ἑλλήνων χώρας.

Τούτου δ' ἕνεκά σοι περὶ τούτων διῆλθον, ἵνα γνῷς ὅτι σε τυγχάνω τῷ λόγῳ παρακαλῶν ἐπὶ τοιαύτας πράξεις, ἃς ἐπὶ τῶν ἔργων οἱ πρόγονοί σου φαίνονται κάλλιστα προκρίναντες. ἅπαντας μὲν οὖν χρὴ τοὺς νοῦν ἔχοντας τὸν κράτιστον ὑποστησαμένους πειρᾶσθαι γίγνεσθαι τοιούτους, μάλιστα δὲ σοὶ προσήκει. τὸ γὰρ μὴ δεῖν ἀλλοτρίοις χρῆσθαι παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκεῖον ὑπάρχειν, πῶς οὐκ εἰκὸς ὑπ' αὐτοῦ σε παροξύνεσθαι, καὶ φιλονικεῖν ὅπως τῷ προγόνῳ σαυτὸν ὅμοιον παρασκευάσεις; λέγω δ' οὐχ ὡς δυνησόμενον ἁπάσας σε μιμήσασθαι τὰς Ἡρακλέους πράξεις (οὐδὲ γὰρ ἂν τῶν θεῶν ἔνιοι δυνηθεῖεν)· ἀλλὰ κατά γε τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος καὶ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν εὔνοιαν, ἣν εἶχεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, δύναι' ἂν ὁμοιωθῆναι τοῖς ἐκείνου βουλήμασιν. ἔστι δέ σοι πεισθέντι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις τυχεῖν δόξης, οἵας ἂν αὐτὸς βουληθῇς· ῥᾷον γάρ ἐστιν

v. 2. ποιησάμενος γὰρ Γ: μὴ γὰρ ῥαθυμήσας ποιησάμενος δὲ ς. 3. μεγίστην τότε ς. 113,5. τὸν Γ: τὸ ς. 6. μὴ δεῖν Γ μηδὲ vel μηδὲν ς. 7. οἰκεῖον] οἰκεῖα mavult Coraës. 9. φιλονεικεῖν ς. παρασκευάσῃς Γ. 114, 2. οὐδὲ γὰρ τῶν θ. ἔ. δυνηθεῖεν ἂν ς. 5. βουλεύμασιν ς. 115, 1. βουληθείης ς. ῥᾴδιον Γ

ἐκ τῶν παρόντων κτήσασθαί σε τὴν καλλίστην, ἢ ἐξ ὧν παρέλαβες ἐπὶ τὴν νῦν ὑπάρχουσαν προελθεῖν. σκέψαι δ' ὅτι σε τυγχάνω παρακαλῶν, ἐξ ὧν ποιήσει τὰς στρατείας οὐ μετὰ τῶν βαρβάρων ἐφ' οὓς οὐ δίκαιόν ἐστιν, ἀλλὰ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τούτους πρὸς οὓς προσήκει τοὺς ἀφ' Ἡρακλέους γεγονότας πολεμεῖν.

106
116 Καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ διὰ παντός σε τοῦ λόγου πειρῶμαι προτρέπειν ἐπί τε τὰς εὐεργεσίας τὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ πραότητα καὶ φιλανθρωπίαν· ὁρῶ γὰρ τὰς μὲν χαλεπότητας λυπηρὰς οὔσας καὶ τοῖς ἔχουσι καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι, τὰς δὲ πραότητας οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἁπάντων εὐδοκιμούσας,
117 ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν τοὺς μὲν τῶν ἀγαθῶν αἰτίους ἡμῖν ὄντας Ὀλυμπίους προσαγορευομένους, τοὺς δ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς καὶ ταῖς τιμωρίαις τεταγμένους δυσχερεστέρας τὰς ἐπωνυμίας ἔχοντας, καὶ τῶν μὲν καὶ τοὺς ἰδιώτας καὶ τὰς πόλεις καὶ νεὼς καὶ βωμοὺς ἱδρυμένους, τοὺς δ' οὔτ' ἐν ταῖς εὐχαῖς οὔτ' ἐν ταῖς θυσίαις τιμω-
118 μένους, ἀλλ' ἀποπομπὰς αὐτῶν ἡμᾶς ποιουμένους. ὧν ἐνθυμούμενον ἐθίζειν σαυτὸν χρή, καὶ μελετᾶν ὅπως ἔτι μᾶλλον ἢ νῦν τοιαύτην ἅπαντες περὶ σοῦ τὴν γνώμην ἕξουσιν. χρὴ δὲ τοὺς μείζονος δόξης τῶν ἄλλων ἐπιθυμοῦντας περιβάλλεσθαι μὲν τῇ διανοίᾳ τὰς πράξεις δυνατὰς μέν, εὐχῇ δ' ὁμοίας, ἐξεργάζεσθαι δὲ ζητεῖν αὐτὰς ὅπως ἂν οἱ καιροὶ παραδιδῶσιν.

119 Ἐκ πολλῶν δ' ἂν καταγοήσειας ὅτι δεῖ τοῦτον τὸν τρόπον πράττειν, μάλιστα δ' ἐκ τῶν Ἰάσονι συμβάντων. ἐκεῖνος γὰρ οὐδὲν τοιοῦτον οἷον σὺ κατεργασάμενος μεγίστης δόξης ἔτυχεν, οὐκ ἐξ ὧν ἔπραξεν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἔφησεν· ἐποιεῖτο γὰρ τοὺς λόγους ὡς εἰς τὴν ἤπειρον διαβη-
120 σόμενος καὶ βασιλεῖ πολεμήσων. ὅπου δ' Ἰάσων λόγῳ

v. 1. σε om Γ. καλλίστην] καλλίστην δόξαν Γ. ἢ Γ: ἤπερ ς. 2. νῦν add Γ. 116, 2. ἐπὶ τὰς εὐεργεσίας τῶν ς. 3. πραότητας καὶ φιλανθρωπίας ς. 5. ἐπὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ς. 117, 1. ἡμῖν αἰτίους ς. 6. ἐν ταῖς om Γ. 118, 1. ἡμᾶς om pr Γ. 2. σεαυτὸν ς. 5. περιβαλέσθαι ς.

μόνον χρησάμενος οὕτως αὐτὸν ηὔξησεν, ποίαν τινὰ χρὴ
προσδοκᾶν περὶ σοῦ γνώμην αὐτοὺς ἕξειν, ἣν ἔργῳ ταῦτα
πράξῃς, καὶ μάλιστα μὲν πειραθῇς ὅλην τὴν βασιλείαν
ἑλεῖν, εἰ δὲ μή, χώραν ὅτι πλείστην ἀφορίσασθαι καὶ
διαλαβεῖν τὴν Ἀσίαν, ὥς λέγουσί τινες, ἀπὸ Κιλικίας
μέχρι Σινώπης, πρὸς δὲ τούτοις κτίσαι πόλεις ἐπὶ τού-
τῳ τῷ τόπῳ, καὶ κατοικίσαι τοὺς νῦν πλανωμένους δι'
ἔνδειαν τῶν καθ' ἡμέραν καὶ λυμαινομένους οἷς ἂν ἐν-
21 τύχωσιν. οὓς εἰ μὴ παύσομεν ἀθροιζομένους βίον αὐτοῖς
ἱκανὸν πορίσαντες, λήσουσιν ἡμᾶς τοσοῦτοι γενόμενοι τὸ
πλῆθος, ὥστε μηδὲν ἧττον αὐτοὺς εἶναι φοβεροὺς τοῖς
70 Ἕλλησιν ἢ τοῖς βαρβάροις· ὧν οὐδεμίαν ποιούμεθα πρό-
νοιαν, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν κοινὸν φόβον καὶ κίνδυνον ἅπασιν
22 ἡμῖν αὐξανόμενον. ἔστιν οὖν ἀνδρὸς μέγα φρονοῦντος καὶ
φιλέλληνος καὶποῤῥωτέρω τῶν ἄλλων τῇ διανοίᾳ καθο-
ρῶντος, ἀποχρησάμενον τοῖς τοιούτοις πρὸς τοὺς βαρβά-
ρους, καὶ χώραν ἀποτεμόμενον τοσαύτην ὅσην ὀλίγῳ πρό-
τερον εἰρήκαμεν, ἀπαλλάξαι τε τοὺς ξενιτευομένους τῶν
κακῶν ὧν αὐτοί τ' ἔχουσι καὶ τοῖς ἄλλοις παρέχουσι,
καὶ πόλεις ἐξ αὐτῶν συστῆσαι, καὶ ταύταις ὁρίσαι τὴν
23 Ἑλλάδα καὶ προβαλέσθαι πρὸ ἁπάντων ἡμῶν. ταῦτα
γὰρ πράξας οὐ μόνον ἐκείνους εὐδαίμονας ποιήσεις, ἀλλὰ
καὶ πάντας ἡμᾶς εἰς ἀσφάλειαν καταστήσεις. ἢν δ'
οὖν τούτων διαμάρτῃς, ἀλλ' ἐκεῖνό γε ῥᾳδίως ποιήσεις,
τὰς πόλεις τὰς τὴν Ἀσίαν κατοικούσας ἐλευθερώσεις. ὅ
τι δ' ἂν τούτων πρᾶξαι δυνηθῇς ἢ καὶ μόνον ἐπιχειρήσῃς,
οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ μᾶλλον τῶν ἄλλων εὐδοκιμήσεις, καὶ
δικαίως, ἤν περ αὐτός τ' ἐπὶ ταῦθ' ὁρμήσῃς καὶ τοὺς
24 Ἕλληνας προτρέψῃς· ἐπεὶ νῦν γε τίς οὐκ ἂν εἰκότως τὰ
συμβεβηκότα θαυμάσειε καὶ καταφρονήσειεν ἡμῶν, ὅπου
παρὰ μὲν τοῖς βαρβάροις, οὓς ὑπειλήφαμεν μαλακοὺς

v. 4. ἀνελεῖν Γ. 5. ὡς Γ: ἣν ς. 6. ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ς. 121, 1. παύσωμεν ς. ἱκανὸν αὐτοῖς εἰσπορίσαντες ς. 122, 3. ξενιτευομένους] πολιτευομένους Γ. 7. ὁρίσαι Γ: ἐχυρῶσαι ς. 123, 1. προ] πρὸς Γ. 7. μᾶλλον] μόνον Γ. 8. ἐπὶ ταῦτα αὐτός τε ς.

εἶναι καὶ πολέμων ἀπείρους καὶ διεφθαρμένους ὑπὸ τῆς
τρυφῆς, ἄνδρες ἐγγεγόνασιν οἳ τῆς Ἑλλάδος ἄρχειν
ἠξίωσαν, τῶν δ᾽ Ἑλλήνων οὐδεὶς τοσοῦτον πεφρόνηκεν
125 ὥστ᾽ ἐπιχειρῆσαι τῆς Ἀσίας ἡμᾶς ποιῆσαι κυρίους, ἀλλὰ
τοσοῦτον αὐτῶν ἀπολελειμμένοι τυγχάνομεν, ὥστ᾽ ἐκεῖνοι
μὲν οὐκ ὤκνησαν οὐδὲ προϋπάρξαι τῆς ἔχθρας τῆς πρὸς
τοὺς Ἕλληνας, ἡμεῖς δ᾽ οὐδ᾽ ὑπὲρ ὧν κακῶς ἐπάθομεν
ἀμύνεσθαι τολμῶμεν αὐτούς, ἀλλ᾽ ὁμολογούντων ἐκεί-
νων ἐν ἅπασι τοῖς πολέμοις μήτε στρατιώτας ἔχειν μήτε
στρατηγοὺς μήτ᾽ ἄλλο μηδὲν τῶν εἰς τοὺς κινδύνους χρη-
126 σίμων, ἀλλὰ ταῦτα πάντα παρ᾽ ἡμῶν μεταπεμπομένων,
εἰς τοῦθ᾽ ἥκομεν ἐπιθυμίας τοῦ κακῶς ἡμᾶς αὐτοὺς ποι-
εῖν, ὥστ᾽ ἐξὸν ἡμῖν τἀκείνων ἀδεῶς ἔχειν πρὸς ἡμᾶς τ᾽
αὐτοὺς περὶ μικρῶν πολεμοῦμεν, καὶ τοὺς ἀφισταμένους
τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλέως συγκαταστρεφόμεθα, καὶ λε-
108 λήθαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνίοτε μετὰ τῶν πατρικῶν ἐχθρῶν
τοὺς τῆς αὐτῆς συγγενείας μετέχοντας ἀπολλύναι ζη-
τοῦντες.

127 Διὸ καὶ σοὶ νομίζω συμφέρειν οὕτως ἀνάνδρως διακει-
μένων τῶν ἄλλων προστῆναι τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἐκεῖ-
νον. προσήκει δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις τοῖς ἀφ᾽ Ἡρακλέους
πεφυκόσι καὶ τοῖς ἐν πολιτείᾳ καὶ νόμοις ἐνδεδεμένοις
ἐκείνην τὴν πόλιν στέργειν, ἐν ᾗ τυγχάνουσι κατοικοῦντες,
σὲ δ᾽ ὥσπερ ἄφετον γεγενημένον ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα
πατρίδα νομίζειν, ὥσπερ ὁ γεννήσας ὑμᾶς, καὶ κινδυ-
νεύειν ὑπὲρ αὐτῆς ὁμοίως ὥσπερ ὑπὲρ ὧν μάλιστα
σπουδάζεις.

128 Ἴσως δ᾽ ἄν τινες ἐπιτιμῆσαί μοι τολμήσειαν τῶν οὐ-
δὲν ἄλλο δυναμένων ἢ τοῦτο ποιεῖν, ὅτι σὲ προειλόμην
παρακαλεῖν ἐπί τε τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβά-
ρους καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν τῶν Ἑλλήνων, παραλιπὼν
129 τὴν ἐμαυτοῦ πόλιν. ἐγὼ δ᾽ εἰ μὲν πρὸς ἄλλους τινὰς

v. 2. γεγόνασιν ς. ἠξίωσαν ἄρχειν ς. 3. Ἑλλήνων] ἄλλων Γ. τοσοῦτο ς. 125, 5. ἀμύνασθαι ς. 126, 3. τ᾽ add Γ. 127, 6. πᾶσαν ς. 8. ὡς περὶ ὧν ς. 128, 3. τε om Γ.

πρότερον ἐπεχείρουν διαλέγεσθαι περὶ τούτων ἢ πρὸς τὴν πατρίδα τὴν τρὶς τοὺς Ἕλληνας ἐλευθερώσασαν, δὶς μὲν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ἅπαξ δ' ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίων ἀρχῆς, ὡμολόγουν ἂν πλημμελεῖν· νῦν δ' ἐκείνην μὲν φανήσομαι πρώτην ἐπὶ ταῦτα προτρέπων ὡς ἠδυνάμην μετὰ πλείστης σπουδῆς, αἰσθανόμενος δ' ἔλαττον αὐτὴν φροντίζουσαν τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων ἢ τῶν ἐπὶ τοῦ βήματος μαινομένων ἐκείνην μὲν εἴασα, τῆς δὲ πραγματείας οὐκ ἀπέστην. διὸ δικαίως ἄν με πάντες ἐπαινοῖεν, ὅτι τῇ δυνάμει ταύτῃ χρώμενος ἣν ἔχων τυγχάνω, διατετέλεκα πάντα τὸν χρόνον πολεμῶν μὲν τοῖς βαρβάροις, κατηγορῶν δὲ τῶν μὴ τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἐχόντων, προτρέπειν δ' ἐπιχειρῶν οὓς ἂν ἐλπίσω μάλιστα δυνήσεσθαι τοὺς μὲν Ἕλληνας ἀγαθόν τι ποιῆσαι, τοὺς δὲ βαρβάρους ἀφελέσθαι τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν.
31 διόπερ καὶ νῦν πρὸς σὲ ποιοῦμαι τοὺς λόγους, οὐκ ἀγνοῶν ὅτι τούτοις ὑπ' ἐμοῦ μὲν λεγομένοις πολλοὶ φθονήσουσι, τοῖς δ' αὐτοῖς τούτοις ὑπὸ σοῦ πραττομένοις ἅπαντες συνησθήσονται. τῶν μὲν γὰρ εἰρημένων οὐδεὶς κεκοινώνηκε, τῶν δ' ὠφελιῶν τῶν κατεργασθησομένων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ οἰήσεται μεθέξειν.

09
32 "Σκέψαι δ' ὡς αἰσχρὸν περιορᾶν τὴν Ἀσίαν ἄμεινον πράττουσαν τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς βαρβάρους εὐπορωτέρους τῶν Ἑλλήνων ὄντας, ἔτι δὲ τοὺς μὲν ἀπὸ Κύρου τὴν ἀρχὴν ἔχοντας, ὃν ἡ μήτηρ εἰς τὴν ὁδὸν ἐξέβαλε, βασιλέας μεγάλους προσαγορευομένους, τοὺς δ' ἀφ' Ἡρακλέους πεφυκότας, ὃν ὁ γεννήσας διὰ τὴν ἀρετὴν εἰς θεοὺς ἀνήγαγε, ταπεινοτέροις ὀνόμασιν ἢ 'κείνους προσαγορευομένους. ὧν οὐδὲν ἐατέον οὕτως ἔχειν, ἀλλ' ἀναστρεπτέον καὶ μεταστατέον ἅπαντα ταῦτ' ἐστίν.

3 Εὖ δ' ἴσθι μηδὲν ἄν με τούτων ἐπιχειρήσαντά σε πεί-

v. 2. πατρίδα τὴν αὐτοῦ τὴν τρὶς Γ. 4. ἐκείνην φανήσομαι πρῶτον ς. 130, 4. μοι ς. 5. ἐλπίζω ς. 131, 1. ποιήσομαι Γ. 2. τοῖς μὲν ὑπ' ἐμοῦ ς. 5. ὠφελειῶν ς. 132, 3. ὄντας τῶν Ἑλλήνων ς. 5. βασιλεῖς ς. 8. ἀλλὰ μεταναστατέον καὶ ἀναστρεπτέον ς. 133, 1. πείθειν σε ς.

θειν, εἰ δυναστείαν μόνον καὶ πλοῦτον ἑώρων ἐξ αὐτῶν γε-
νησόμενον· ἡγοῦμαι γὰρ τά γε τοιαῦτα καὶ νῦν σοι πλείω
τῶν ἱκανῶν ὑπάρχειν, καὶ πολλὴν ἀπληστίαν ἔχειν ὅς τις
προαιρεῖται κινδυνεύειν ὥστ' ἢ ταῦτα λαβεῖν ἢ στερηθῆναι
134 τῆς ψυχῆς. ἀλλὰ γὰρ οὐ πρὸς τὰς τούτων κτήσεις ἀπο-
βλέψας ποιοῦμαι τοὺς λόγους, ἀλλ' οἰόμενος ἐκ τούτων
μεγίστην σοι καὶ καλλίστην γενήσεσθαι δόξαν. ἐνθυμοῦ
δ' ὅτι τὸ μὲν σῶμα θνητὸν ἅπαντες ἔχομεν, κατὰ δὲ τὴν
εὐδοξίαν καὶ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν φήμην καὶ τὴν μνή-
μην τὴν τῷ χρόνῳ συμπαρακολουθοῦσαν ἀθανασίας μετα-
λαμβάνομεν, ἧς ἄξιον ὀρεγομένους καθ' ὅσον οἷοί τ' ἐσμὲν
135 ὁτιοῦν πάσχειν. ἴδοις δ' ἂν καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἐπιει-
κεστάτους ὑπὲρ ἄλλου μὲν οὐδενὸς ἂν τὸ ζῆν ἀντικαταλ-
λαξαμένους, ὑπὲρ δὲ τοῦ τυχεῖν καλῆς δόξης ἀποθνήσκειν
ἐν τοῖς πολέμοις ἐθέλοντας, ὅλως δὲ τοὺς μὲν τιμῆς ἐπι-
θυμοῦντας ἀεὶ μείζονος ἧς ἔχουσιν ὑπὸ πάντων ἐπαινου-
μένους, τοὺς δὲ πρὸς ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως δια-
κειμένους ἀκρατεστέρους καὶ φαυλοτέρους εἶναι δοκοῦν-
136 τας. τὸ δὲ μέγιστον τῶν εἰρημένων, ὅτι συμβαίνει τοῦ
μὲν πλούτου καὶ τῶν δυναστειῶν πολλάκις τοὺς ἐχθροὺς
κυρίους γίγνεσθαι, τῆς δ' εὐνοίας τῆς παρὰ τῶν πολι-
τῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν προειρημένων μηδένας ἄλλους
καταλείπεσθαι κληρονόμους πλὴν τοὺς ἐξ ἡμῶν γεγονό-
τας. ὥστ' ᾐσχυνόμην ἄν, εἰ μὴ τούτων ἕνεκα συνεβού-
110 λευόν καὶ τὴν στρατείαν ποιεῖσθαι ταύτην "καὶ πολεμεῖν
καὶ κινδυνεύειν.

137 Οὕτω δ' ἄριστα βουλεύσει περὶ τούτων, ἢν ὑπολάβῃς
μὴ μόνον τὸν λόγον τοῦτόν σε παρακαλεῖν, ἀλλὰ καὶ
τοὺς προγόνους καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ἀνανδρίαν καὶ
τοὺς ὀνομαστοτάτους γενομένους καὶ δόξαντας ἡμιθέους
εἶναι διὰ τὴν στρατείαν τὴν ἐπ' ἐκείνους, μάλιστα δὲ

134, 5. εὐδοξίαν] εὐλογίαν corr G, pr quid habuerit, non liquet. καὶ τὴν μνήμην add Γ. 135, 6. τῶν — διακειμένους Γ: τῶν ἀνοήτως φιλουμένων τοῖς πολλοῖς ὁλοσχερῶς διακειμένους ς. 136, 3. πολιτῶν] πολλῶν Γ. 6. συνεβούλευόν σε καὶ ς. 137, 1. ἂν ς. 2. σε τοῦτον ς. 3. βαρβάρων ἀνανδρίαν Γ: πατέρων ἀνδρίαν ς.

πάντων τὸν καιρόν, ἐν ᾧ σὺ μὲν τυγχάνεις τοσαύτην δύ-
ναμιν κεκτημένος ὅσην οὐδεὶς τῶν τὴν Εὐρώπην κατοικη-
σάντων, πρὸς ὃν δὲ πολεμήσεις, οὕτω σφόδρα μεμισημένος καὶ καταπεφρονημένος ὑφ' ἁπάντων ὡς οὐδεὶς πώ-
ποτε τῶν βασιλευσάντων.

38 Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποιησάμην οἷόν τ' εἶναι συνερᾶ-
σαι τοὺς λόγους ἅπαντας τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ τούτων
εἰρημένους· μᾶλλον γὰρ ἂν ἄξιος οὗτος ἔδοξεν εἶναι
τῆς ὑποθέσεως. οὐ μὴν ἀλλὰ σέ γε χρὴ σκοπεῖν ἐξ
ἁπάντων τὰ συντείνοντα καὶ προτρέποντα πρὸς τὸν πόλε-
μον τοῦτον· οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα βουλεύσαιο περὶ αὐτῶν.

39 Οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν βασιλέως
δύναμιν ἄμαχον εἶναι νομίζουσιν· ὧν ἄξιον θαυμάζειν, εἰ
τὴν ὑπ' ἀνθρώπου βαρβάρου καὶ κακῶς τεθραμμένου
κατασταθεῖσαν καὶ συναχθεῖσαν ἐπὶ δουλείᾳ, ταύτην
ὑπ' ἀνδρὸς Ἕλληνος καὶ περὶ τοὺς πολέμους πολλὴν
ἐμπειρίαν ἔχοντος μὴ νομίζουσιν ἂν ἐπ' ἐλευθερίᾳ διαλυ-
θῆναι, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι συστῆσαι μέν ἐστιν ἅπαντα
χαλεπόν, διαλῦσαι δὲ ῥᾴδιον.

40 Ἐνθυμοῦ δ' ὅτι μάλιστα τούτους τιμῶσιν ἅπαντες
καὶ θαυμάζουσιν, οἵτινες ἀμφότερα δύνανται, καὶ πολι-
τεύεσθαι καὶ στρατηγεῖν. ὅταν οὖν ὁρᾷς τοὺς ἐν μιᾷ πό-
λει ταύτην ἔχοντας τὴν φύσιν εὐδοκιμοῦντας, ποίους τι-
νὰς χρὴ προσδοκᾶν τοὺς ἐπαίνους ἔσεσθαι τοὺς περὶ σοῦ
ῥηθησομένους, ὅταν φαίνῃ ταῖς μὲν εὐεργεσίαις ἐν ἅπασι
τοῖς Ἕλλησι πεπολιτευμένος, ταῖς δὲ στρατηγίαις τοὺς
41 βαρβάρους κατεστραμμένος; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι ταῦ-
τα πέρας ἕξειν· οὐδένα γὰρ ἄλλον ποτὲ δυνήσεσθαι μεί-
111 ζω πρᾶξαι τούτων· οὔτε γὰρ ἐν τοῖς Ἕλλησι γενήσε-

v. 2. οἰκησάντων ς. 3. οὕτω — καταπεφρονημένον Γ: οὕτως ἐστὶ σφόδρα μεμισημένος καὶ καταπεφρονημένος ς. 138, 1. συνεράσαι pr Γ, συγκεράσαι corr: ὅπως ἂν συνεράνισαιμι ς. 2. πάντας ς. 3. vocis εἰρημένους primas litteras corr habet Γ. ἂν om Γ. ἄξιος — εἶναι Γ: ἀξιόχρεως ἔδοξεν οὑτωσὶ ἡ πραγματεία εἶναι ς. 4. γε Γ: τε ς. 6. οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα βουλεύσαιο περὶ αὐτῶν add Γ. 139, 4. καταστραφεῖσαν Γ. 8. διαλῦσαι] διαιτῆσαι Γ. 140, 2. δύνανται Γ: ἂν δύνωνται ς. 4. τοιαύτην ς. 141, 5. γεγενῆσθαι ς.

σθαι τηλικοῦτόν ἔργον, ὅσον ἐστὶ τὸ πάντας ἡμᾶς ἐκ τοσούτων πολέμων ἐπὶ τὴν ὁμόνοιαν προαγαγεῖν, οὔτε τοῖς βαρβάροις εἰκός ἐστι συστῆναι τηλικαύτην δύναμιν, ἣν
142 τὴν νῦν ὑπάρχουσαν καταλύσῃς. ὥστε τῶν μὲν ἐπιγιγνομένων οὐδ' ἤν τις τῶν ἄλλων διενέγκῃ τὴν φύσιν, οὐδὲν ἕξει ποιῆσαι τοιοῦτον. ἀλλὰ μὴν τῶν γε προγεγενημένων ἔχω μὲν ὑπερβαλεῖν τὰς πράξεις τοῖς ἤδη διὰ σοῦ κατειργασμένοις, οὐ γλίσχρως, ἀλλ' ἀληθινῶς· ὅστις γὰρ ἔθνη τοσαῦτα τυγχάνεις κατεστραμμένος ὅσας οὐδεὶς πώποτε τῶν Ἑλλήνων πόλεις εἷλε, πῶς οὐκ ἂν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἀντιπαραβαλὼν ῥᾳδίως ἂν ἐπέ-
143 δειξα μείζω σε κἀκείνων διαπεπραγμένον; ἀλλὰ γὰρ εἱλόμην ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης ἰδέας δι' ἀμφότερα, διά τε τοὺς οὐκ εὐκαίρως αὐτῇ χρωμένους, καὶ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ταπεινοτέρους ποιεῖν τῶν νῦν ὄντων τοὺς ἡμιθέους εἶναι νομιζομένους.

144 Ἐνθυμοῦ δ', ἵνα τι καὶ τῶν ἀρχαίων εἴπωμεν, ὅτι τὸν Ταντάλου πλοῦτον καὶ τὴν Πέλοπος ἀρχὴν καὶ τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν οὐδεὶς ἂν οὔτε λόγων εὑρετὴς οὔτε ποιητὴς ἐπαινέσειεν, ἀλλὰ μετά γε τὴν Ἡρακλέους ὑπερβολὴν καὶ τὴν Θησέως ἀρετὴν τοὺς ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένους καὶ τοὺς ἐκείνοις ὁμοίους γενομένους ἅπαν-
145 τες ἂν εὐλογήσειαν. καίτοι τοὺς ὀνομαστοτάτους καὶ τοὺς ἀρίστους αὐτῶν ἴσμεν ἐν μικροῖς πολιχνίοις καὶ νησυδρίοις τὰς ἀρχὰς κατασχόντας. ἀλλ' ὅμως ἰσόθεον καὶ παρὰ πᾶσιν ὀνομαστὴν τὴν αὐτῶν δόξαν κατέλιπον· ἅπαντες γὰρ φιλοῦσιν οὐ τοὺς σφίσιν αὐτοῖς μεγίστην δυναστείαν κτησαμένους, ἀλλὰ τοὺς τοῖς Ἕλλησι πλείστων ἀγαθῶν αἰτίους γεγενημένους.

146 Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τούτων αὐτοὺς ὄψει τὴν γνώμην ταύ-

v. 2. οὔτ' ἐν τοῖς ς. 142, 1. τῶν νῦν μὲν ς. 3. τῶν — ὑπερβαλεῖν Γ: τῶν προγεγενημένων ἔχομεν παραβαλεῖν ς. 5. οὐκ αἰσχρῶς ς. 7. τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ς. εἶδε pr G. 8. ἀντιπαραβάλλων Γ. 144, 4. ἀλλά γε μετὰ ς. 5. ἀρετὴν καὶ τοὺς ς. 145, 1. καίτοι Γ: καὶ ς. τοὺς post καὶ add ἀρίστους Γ. 4. παρὰ add Γ. 6. κεκτημένους ς.

την ἔχοντας, ἀλλ' ἐπὶ πάντων ὁμοίως, ἐπεὶ καὶ τὴν πό-
λιν ἡμῶν οὐδεὶς ἂν ἐπαινέσειεν, οὔθ' ὅτι τῆς θαλάττης
ἦρξεν οὔθ' ὅτι τοσοῦτον πλῆθος χρημάτων εἰσπράξασα
τοὺς συμμάχους εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήνεγκεν, ἀλλὰ μὴν
οὐδ' ὅτι πολλῶν πόλεων ἐξουσίαν ἔλαβε, τὰς μὲν ἀνα-
στάτους ποιῆσαι, τὰς δ' αὐξῆσαι, τὰς δ' ὅπως ἐβου-
147 λήθη διοικῆσαι· πάντα γὰρ ταῦτα παρῆν αὐτῇ πράτ-
112 τειν· ἀλλ' ἐκ τούτων μὲν πολλαὶ κατηγορίαι κατ' αὐ-
τῆς γεγόνασιν, ἐκ δὲ τῆς Μαραθῶνι μάχης καὶ τῆς
ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, καὶ μάλισθ' ὅτι τὴν αὑτῶν ἐξέ-
λιπον ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας, ἅπαντες αὐ-
τὴν ἐγκωμιάζουσιν. τὴν δ' αὐτὴν γνώμην καὶ περὶ Λα-
48 κεδαιμονίων ἔχουσιν· καὶ γὰρ ἐκείνων μᾶλλον ἄγανται
τὴν ἧτταν τὴν ἐν Θερμοπύλαις ἢ τὰς ἄλλας νίκας, καὶ
τὸ τρόπαιον τὸ μὲν κατ' ἐκείνων ὑπὸ τῶν βαρβάρων στα-
θὲν ἀγαπῶσι καὶ θεωροῦσι, τὰ δ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων
κατὰ τῶν ἄλλων οὐκ ἐπαινοῦσιν ἀλλ' ἀηδῶς ὁρῶσιν·
ἡγοῦνται γὰρ τὸ μὲν ἀρετῆς εἶναι σημεῖον, τὰ δὲ πλεο-
νεξίας.

49 Ταῦτ' οὖν ἐξετάσας ἅπαντα καὶ διελθὼν πρὸς αὐτόν,
ἤν μέν τι τῶν εἰρημένων ᾖ μαλακώτερον ἢ καταδεέ-
στερον, αἰτιῶ τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμήν, ᾗ δικαίως ἂν ἅπαν-
τες συγγνώμην ἔχοιεν· ἢν δ' ὅμοια τοῖς πρότερον διαδε-
δομένοις, νομίζειν αὐτὰ χρὴ μὴ τὸ γῆρας τοὐμὸν εὑρεῖν
ἀλλὰ τὸ δαιμόνιον ὑποβαλεῖν, οὐκ ἐμοῦ φροντίζον, ἀλλὰ
τῆς Ἑλλάδος κηδόμενον, καὶ βουλόμενον ταύτην τε τῶν
κακῶν ἀπαλλάξαι τῶν παρόντων καὶ σοὶ πολὺ μείζω
50 περιθεῖναι δόξαν τῆς νῦν ὑπαρχούσης. οἶμαι δέ σε οὐκ
ἀγνοεῖν ὃν τρόπον οἱ θεοὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων διοικοῦσιν. οὐ

v. 3. τοσοῦτο ς. 6. ἠβουλήθη ς. 147, 1. ταῦτα γὰρ ἅπαν-
τα ς. 2. κατὰ ταύτης Γ. 3. τῆς ἐν Μαραθῶνι ς. τῆς ἐν
add Γ. 5. τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας] haec corr habet Γ loco
duodecim litterarum capace. αὐτὴν om Γ. 6. τὴν αὐτὴν δὲ Γ.
148, 1. ἄγανται μᾶλλον ς. 149, 1. πάντα ς. 2. ᾖ Γ: εἴη ς.
ᾗ Γ: καὶ ς. 3. αἰτιῶ — ἐμήν Γ: ἀποβλέπειν εἰς τὴν ἡλικίαν τὴν
ἐμὴν δεῖ ς. 8. δόξαν πολὺ μείζω τηρηθῆναι ς.

γὰρ αὐτόχειρες οὔτε τῶν ἀγαθῶν οὔτε τῶν κακῶν γίγνον-
ται τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, ἀλλ' ἑκάστοις τοιαύτην
151 ἔννοιαν ἐμποιοῦσιν, ὥστε δι' ἀλλήλων ἡμῖν ἑκάτερα πα-
ραγίγνεσθαι τούτων. οἷον ἴσως καὶ νῦν τοὺς μὲν λόγους
ἡμῖν ἀπένειμαν, ἐπὶ δὲ τὰς πράξεις σὲ τάττουσι, νομί-
ζοντες τούτων μὲν σὲ κάλλιστ' ἂν ἐπιστατῆσαι, τὸν δὲ
λόγον τὸν ἐμὸν ἥκιστ' ἂν ὀχληρὸν γενέσθαι τοῖς ἀκούου-
σιν. ἡγοῦμαι δὲ καὶ τὰ πεπραγμένα πρότερον οὐκ ἂν
ποτέ σοι γενέσθαι τηλικαῦτα τὸ μέγεθος, εἰ μή τις θεῶν
152 αὐτὰ συγκατώρθωσεν, οὐχ ἵνα τοῖς βαρβάροις μόνον τοῖς
113 ἐπὶ τῆς Εὐρώπης κατοικοῦσι πολεμῶν διατελῇς, ἀλλ'
ὅπως ἂν ἐν τούτοις γυμνασθεὶς καὶ λαβὼν ἐμπειρίαν
καὶ γνωσθεὶς οἷος εἶ τούτων ἐπιθυμήσῃς ὧν ἐγὼ τυγχά-
νω συμβεβουλευκώς. αἰσχρὸν οὖν ἐστὶ καλῶς τῆς τύχης
ἡγουμένης ἀπολειφθῆναι, καὶ μὴ παρασχεῖν σαυτὸν εἰς
ὃ βούλεταί σε προαγαγεῖν.

153 Νομίζω δὲ χρῆναί σε πάντας μὲν τιμᾶν τοὺς περὶ
τῶν σοι πεπραγμένων ἀγαθόν τι λέγοντας, κάλλιστα
μέντοι νομίζειν ἐκείνους ἐγκωμιάζειν τοὺς μειζόνων ἔρ-
γων ἢ τηλικούτων τὴν σὴν φύσιν ἀξιοῦντας, καὶ τοὺς
μὴ μόνον ἐν τῷ παρόντι κεχαρισμένως διειλεγμένους,
ἀλλ' οἵ τινες ἂν τοὺς ἐπιγιγνομένους οὕτω ποιήσωσι
τὰς σὰς πράξεις θαυμάζειν ὡς οὐδενὸς ἄλλου τῶν προ-
γεγενημένων. πολλὰ δὲ βουλόμενος τοιαῦτα λέγειν οὐ
δύναμαι· τὴν δ' αἰτίαν δι' ἥν, πλεονάκις τοῦ δέοντος
εἴρηκα.

154 Λοιπὸν οὖν ἐστὶ τὰ προειρημένα συναγαγεῖν, ἵν' ὡς
ἐν ἐλαχίστοις κατίδοις τὸ κεφάλαιον τῶν συμβεβουλευ-
μένων. φημὶ γὰρ χρῆναί σε τοὺς μὲν Ἕλληνας εὐεργε-
τεῖν, Μακεδόνων δὲ βασιλεύειν, τῶν δὲ βαρβάρων ὡς

v. 1. οὔτε μετὰ τῶν ἀγαθῶν ς. 2. συμβαινόντων Γ: συνόντων ς. 152, 3. ἂν add Γ. 4. ἐγὼ add Γ. 6. αὐτὸν εἰς ἃ ς. 153, 1. μὲν τιμᾶν] μαν Γ. 3. ἐγκωμιάζειν ἐκείνους ς. 4. ἢ Γ: καὶ ς. μὴ μόνον τοὺς ς. 6. οἵτινες ἂν τοὺς — ποιήσωσι τὰς πράξεις Γ: οἵτινες τοὺς — ποιήσουσι τὰς σὰς πράξεις ς. 154, 2. ἐν add Γ.

πλείστων ἄρχειν. ἢν γὰρ ταῦτα πράττῃς, ἅπαντές σοι χάριν ἕξουσιν, οἱ μὲν Ἕλληνες ὑπὲρ ὧν εὖ πάσχουσι, Μακεδόνες δ' ἢν βασιλικῶς ἀλλὰ μὴ τυραννικῶς αὐτῶν ἐπιστατῇς, τὸ δὲ τῶν ἄλλων γένος, ἢν διὰ σὲ βαρβαρικῆς δεσποτείας ἀπαλλαγέντες Ἑλληνικῆς ἐπιμελείας τύχωσι. ταῦθ' ὅπως μὲν γέγραπται τοῖς καιροῖς καὶ ταῖς ἀκριβείαις, παρ' ὑμῶν τῶν ἀκουόντων πυνθάνεσθαι δίκαιόν ἐστιν· ὅτι μέντοι βελτίω τούτων καὶ μᾶλλον ἁρμόττοντα τοῖς ὑπάρχουσιν οὐδεὶς ἂν σοι συμβουλεύσειεν, σαφῶς εἰδέναι νομίζω.

6.

114 ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΔΗΛΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΨΑΝΤΟΣ.

Μετὰ τὰ Λευκτρικὰ κατέτρεχον τὴν Λακεδαίμονα Θηβαῖοι, καὶ πολλάκις αὐτὴν ἐκάκωσαν, ὡς καὶ τὰς Λακεδαιμονίων γυναῖκας ἀπαντῆσαι Λακεδαιμονίοις συνεχῶς φεύγουσι, καὶ εἰπεῖν „ἢ καὶ δεύτερον ὑμᾶς ἔχομεν ἐν τῇ γαστρὶ δέξασθαι;" καὶ οὕτω συστραφέντες ἐν Μαντινείᾳ ἐνίκησαν, τῶν Ἀθηναίων ἱππέων καλῶς παραταξαμένων. μετὰ τὰ ἐν Μαντινείᾳ οὖν ἔπεμψαν Λακεδαιμόνιοι πρὸς Θηβαίους, αἰτοῦντες αὐτοὺς τὴν εἰρήνην· οἱ δὲ ὑπέσχοντο αὐτοῖς ἡσυχάσειν, εἰ Μεσσήνην ἀνοικίσωσι καὶ αὐτόνομον ἐάσωσι. τῶν οὖν ἄλλων συμβουλευόντων Λακεδαιμονίοις ἀνοικίσαι, Ἀρχίδαμος ὁ νεώτερος συμβουλεύει Λακεδαιμονίοις μὴ ἀνοικίσαι. κατάγεται δ' οὕτως ὁ μικρὸς Ἀρχίδαμος· Ζευξίδαμος, οὗ Ἀρχίδαμος, οὗ Ἆγις, οὗ Ἀγησίλαος, οὗ Ἀρχίδαμος· καὶ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι πέμψας Ἀρχίδαμος ἐν Ἀθήναις τὸν λόγον παρὰ Ἰσοκράτους ἐδέξατο· ἄλλοι δέ φασι γυμνασίαν εἶναι τὸν λόγον Ἰσοκράτους, τίνας ἂν εἴποι λόγους Ἀρχίδαμος συμβουλεύων Λακεδαιμονίοις. Καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις αὕτη, στάσις δὲ τῷ λόγῳ πραγματική, κεφάλαιον δὲ τὸ ξυμφέρον.

116 Ἴσως τινὲς ὑμῶν θαυμάζουσιν ὅτι τὸν ἄλλον χρόνον ἐμμεμενηκὼς τοῖς τῆς πόλεως νομίμοις ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος τῶν ἡλικιωτῶν, τοσαύτην πεποίημαι τὴν με-

v. 2. ὧν ἂν εὖ πάσχωσι ς. 3 et 4. ἢν Γ: ἂν ς. 155, 4. ὑπάρχουσιν Γ. Tit. 2. Argumentum om ΓΘ. § 1, 2. νόμοις Θ. 3. τὴν add ΓΘ.

ταβολὴν ὥστε περὶ ὧν ὀκνοῦσιν οἱ πρεσβύτεροι λέγειν,
2 περὶ τούτων νεώτερος ὢν παρελήλυθα συμβουλεύσων. ἐγὼ δ', εἰ μέν τις τῶν εἰθισμένων ἐν ὑμῖν ἀγορεύειν ἀξίως ἦν τῆς πόλεως εἰρηκώς, πολλὴν ἂν ἡσυχίαν ἦγον· νῦν δ' ὁρῶν τοὺς μὲν συναγορεύοντας οἷς οἱ πολέμιοι προστάττουσι, τοὺς δ' οὐκ ἐῤῥωμένως ἐναντιουμένους, τοὺς δὲ παντάπασιν ἀποσεσιωπηκότας, ἀνέστην ἀποφανούμενος ἃ γιγνώσκω περὶ τούτων, αἰσχρὸν νομίσας, εἰ τὴν ἰδίαν τοῦ βίου τάξιν διαφυλάττων περιόψομαι τὴν πόλιν ἀνάξια ψηφισαμένην ἑαυτῆς.

3 Ἡγοῦμαι δ', εἰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων πρέπει τοὺς τηλικούτους σιωπᾶν, περί γε τοῦ πολεμεῖν ἢ μὴ προσήκειν τούτους μάλιστα συμβουλεύειν, οἵπερ καὶ τῶν κινδύνων πλεῖστον μέρος μεθέξουσιν, ἄλλως τε δὴ καὶ τοῦ
4 γνῶναί τι τῶν δεόντων ἐν κοινῷ καθεστῶτος ἡμῖν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀποδεδειγμένον, ὥστε τοὺς μὲν πρεσβυτέρους περὶ ἁπάντων εἰδέναι τὸ βέλτιστον, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ περὶ ἑνὸς ὀρθῶς γινώσκειν, καλῶς ἂν εἶχεν ἀπείργειν ἡμᾶς τοῦ συμβουλεύειν· ἐπειδὴ δ' οὐ τῷ πλήθει τῶν ἐτῶν πρὸς τὸ φρονεῖν εὖ διαφέρομεν ἀλλήλων, ἀλλὰ
117 τῇ φύσει καὶ ταῖς ἐπιμελείαις, πῶς οὐκ ἀμφοτέρων χρὴ τῶν ἡλικιῶν πεῖραν λαμβάνειν, ἵν' ἐξ ἁπάντων ὑμῖν
5 ἐξῇ τῶν ῥηθέντων ἑλέσθαι τὰ συμφορώτατα; Θαυμάζω δ' ὅσοι τριήρων μὲν ἡγεῖσθαι καὶ στρατοπέδων ἄρχειν ἀξιοῦσιν ἡμᾶς, ὑπὲρ ὧν μὴ καλῶς βουλευσάμενοι πολλαῖς ἂν συμφοραῖς καὶ μεγάλαις τὴν πόλιν περιβάλοιμεν, εἰπεῖν δ' ἃ γιγνώσκομεν περὶ ὧν ὑμεῖς μέλλετε κρίνειν οὐκ οἴονται δεῖν ἡμᾶς, ἐν οἷς κατορθώ-

2, 2. τις ἄλλος τῶν Θς. 3. πολλὴν ἂν ἡσυχίαν Γ: ἡσυχίαν ἂν Θς. 4. οἱ om Θ. 6. ἀποφαινόμενος Θ. 8. τάξιν τοῦ βίου Θς. προήσομαι τὴν πόλιν ἀναξίως προφεισαμένην Θς. 3, 2. σιωπᾶν add Γ. ἢ] εἰ Θ. 3. τούτους μάλιστα Γ, τούτοις μάλιστα Θ: μάλιστα τούτοις ς. 4. δὴ om Θ. 4, 2. δεδειγμένον Γ, praepositione in mg posita. 4. μηδὲ περὶ ἑνὸς Γ: περὶ μηδενὸς Θς. 5. ἐπεὶ Θ. 7. οὐκ ἐπ' ἀμφοτέρων ς. 8. ἡλικιωτῶν Θ. 5, 2. ὅσοι] ὅτι Θ. 4. συμφοραῖς ἂν Θ. μεγίσταις Γ. περιβάλλοιμεν Γ. 6. ὑμᾶς Θ. μὲν κατορθώσαντες Γ.

σαντες μὲν ἅπαντας ἂν ὠφελήσαιμεν, διαμαρτόντες
δὲ τῆς ὑμετέρας γνώμης αὐτοὶ μὲν ἴσως φαυλότεροι
6δόξομεν εἶναι, τὸ δὲ κοινὸν οὐδὲν ἂν ζημιώσαιμεν. οὐ μὴν
ὡς ἐπιθυμῶν τοῦ λέγειν, οὐδ' ὡς ἄλλως πως παρεσκευ-
ασμένους ζῆν ἢ τὸν παρελθόντα χρόνον, οὕτως εἴρηκα περὶ
τούτων, ἀλλὰ βουλόμενος ὑμᾶς προτρέψαι μηδεμίαν
ὑποδοκιμάζειν τῶν ἡλικιῶν, ἀλλ' ἐν ἁπάσαις ζητεῖν
εἴ τίς τι δύναται περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων εἰπεῖν
7ἀγαθόν, ὡς ἐξ οὗ τὴν πόλιν οἰκοῦμεν, οὐδεὶς οὔτε κίν-
δυνος οὔτε πόλεμος περὶ τηλικούτων τὸ μέγεθος ἡμῖν
γέγονε, περὶ ὅσων νυνὶ βουλευσόμενοι συνεληλύθαμεν.
πρότερον μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ τῶν ἄλλων ἄρχειν ἠγωνιζό-
μεθα, νυνὶ δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν αὐτοὶ τὸ προσταττόμε-
νον· ὃ σημεῖον ἐλευθερίας ἐστίν, ὑπὲρ ἧς οὐδὲν ὅ τι τῶν
δεινῶν οὐχ ὑπομενετέον, οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἄλλοις τοῖς μὴ λίαν ἀνάνδρως διακειμένοις ἀλλὰ καὶ
8κατὰ μικρὸν ἀρετῆς ἀντιποιουμένοις. Ἐγὼ μὲν οὖν, εἰ
δεῖ τοὐμὸν ἴδιον εἰπεῖν, ἑλοίμην ἂν ἀποθανεῖν ἤδη μὴ
ποιήσας τὸ προσταττόμενον, μᾶλλον ἢ πολλαπλάσιον
χρόνον ζῆν τοῦ τεταγμένου ψηφισάμενος ἃ Θηβαῖοι
κελεύουσιν· αἰσχυνοίμην γὰρ ἄν, εἰ γεγονὼς μὲν ἀφ'
Ἡρακλέους, τοῦ δὲ πατρὸς βασιλεύοντος, αὐτὸς δ' ἐπί-
δοξος ὢν τυχεῖν τῆς τιμῆς ταύτης, περιίδοιμι, καθ' ὅσον
ἐστὶν ἐπ' ἐμοί, τὴν χώραν ἣν ἡμῖν οἱ πατέρες κατέλι-
9πον, ταύτην τοὺς οἰκέτας τοὺς ἡμετέρους ἔχοντας. ἀξιῶ
δὲ καὶ ὑμᾶς τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔχειν, ἐνθυμηθέν-
τας ὅτι μέχρι μὲν ταυτησὶ τῆς ἡμέρας δεδυστυχηκέναι

v. 1. ἂν] ὑμᾶς Γ. ὠφελήσομεν corr Γ. 2. ἴσως ἂν φαυλό-
τεροι δόξαιμεν Θς. 6, 5. ἡλικιωτῶν Θ. 6. τι add Γ. 7, 1. ἀγα-
θὸν Γ: ἀγαθόν τι Θς. ὡς οὐκ ἐξ Θ. πόλεμος οὔτε κίνδυνος Θς.
2. τηλικούτων] τοσούτων Γ. 3. νῦν Θς. βουλευσόμενος συν-
ελήλυθα ς. 4. γὰρ ἂν ὑπὲρ Θ. 5. νυνὶ] νῦν Γ. 7. ὑπομε-
νετέον Γ, ὑπομενητέον Θ: ὑπομονητέον ς. 8. μὴ λίαν Γ: μηδὲ Θς.
8, 2. δεῖ τοὐμὸν ἴδιον Γ, δεῖ μετὰ τούτων ὅμοιον Θ: δεῖ μετὰ τοῦ-
το ἴδιον ς. εἰλόμην Γ. 3. πολλαπλάσιον Γ: πολὺ πλείονα Θς.
4. ψηφισάμενος Γ: ποιήσας Θς. Θηβαίοις Θ. 8. ἐπ' Γ: ἐν Θς.
πατέρες Γ: πρόγονοι Θς. 9, 2. δὲ ὑμᾶς ταύτην Θ. 3. ταυ-
τησὶ Γ: ταύτης Θς.

118δοκοῦμεν ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Θηβαίους, καὶ τοῖς μὲν
σώμασι κρατηθῆναι διὰ τὸν οὐκ ὀρθῶς ἡγησάμενον, τὰς
10δὲ ψυχὰς ἔτι καὶ νῦν ἀηττήτους ἔχειν, εἰ δὲ φοβηθέντες
τοὺς ἐπιόντας κινδύνους προησόμεθά τι τῶν ἡμετέρων
αὐτῶν, βεβαιώσομεν τὰς Θηβαίων ἀλαζονείας καὶ πολὺ
σεμνότερον τρόπαιον τοῦ περὶ Λεῦκτρα καὶ φανερώτερον
στήσομεν καθ' ἡμῶν αὐτῶν· τὸ μὲν γὰρ ἀτυχίας, τὸ δὲ
τῆς ἡμετέρας διανοίας ἔσται γεγενημένον. μηδεὶς οὖν
ὑμᾶς πείσῃ τοιαύταις αἰσχύναις τὴν πόλιν περιβαλεῖν.
11 Καίτοι λίαν προθύμως οἱ σύμμαχοι συμβεβουλεύ-
κασιν ὑμῖν ὡς χρὴ Μεσσήνην ἀφέντας ποιήσασθαι τὴν
εἰρήνην. οἷς ὑμεῖς δικαίως ἂν ὀργίζοισθε πολὺ μᾶλλον ἢ
τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀποστᾶσιν ὑμῶν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀφέμε-
νοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὑτῶν πόλεις ἀπώλεσαν,
εἰς στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ πολιτείας πονηρὰς ἐμβα-
12λόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἥκουσι κακῶς ποιήσοντες· τὴν
γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν
ἑπτακοσίοις ἔτεσι κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλί-
γῳ χρόνῳ πείθουσιν ἡμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὔτ' ἀπρεπεστέ-
ραν τῇ Λακεδαίμονι συμφορὰν οὔτε δεινοτέραν οὐδέποτ'
13ἂν εὑρεῖν ἠδυνήθησαν. εἰς τοῦτο δ' ἥκουσι πλεονεξίας καὶ
τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν, ὥστε πολλά-
κις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὑτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ
Μεσσήνης οὐκ οἴονται δεῖν ἡμᾶς κινδυνεύειν, ἀλλ' ἵν'
αὐτοὶ τὴν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶν-
ται διδάσκειν ἡμᾶς ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ἡμετέρας
παραχωρῆσαι, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπαπειλοῦσιν ὡς εἰ
μὴ ταῦτα συγχωρήσομεν ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην κατὰ
14σφᾶς αὐτούς. Ἐγὼ δ' οὐ τοσούτῳ χαλεπώτερον ἡ-
γοῦμαι τὸν κίνδυνον ἡμῖν ἔσεσθαι τὸν ἄνευ τούτων, ὅσῳ
καλλίω καὶ λαμπρότερον καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις

v. 2. τῶν — ἡγησαμένων ς. 10, 1. ἴσχειν ς. 3. αὐτῶν add Γ. 4. λεύκτραν Θ. 11, 2. μεσήνην Θ, qui sic ubique. 12, 1. κακῶς ποιήσοντες ἥκουσι Θς. 3. κτησάμενοι et mox συμφορὰν add Γ. 13, 2. κατεγνώκασιν ἡμῶν Θς. 4. δεῖν ἡμᾶς] δεῖν ὑμᾶς Θ, δεῖν Γ. 14, 1. τοσοῦτον Θς.

ὀνομαστότερον· τὸ γὰρ μὴ δι' ἑτέρων ἀλλὰ δι' ἡμῶν αὐ-
τῶν πειρᾶσθαι σώζεσθαι καὶ περιγενέσθαι τῶν ἐχθρῶν
ὁμολογούμενον τοῖς ἄλλοις τοῖς τῆς πόλεως ἔργοις ἐστίν.
5 Οὐδὲ πώποτε δὲ λόγους ἀγαπήσας, ἀλλ' ἀεὶ νο-
9μίζων τοὺς περὶ τοῦτο διατρίβοντας ἀργοτέρους εἶναι
πρὸς τὰς πράξεις, νῦν οὐδὲν ἂν περὶ πλείονος ποιησαίμην
ἢ δυνηθῆναι περὶ τῶν προκειμένων ὡς βούλομαι διελθεῖν·
ἐν γὰρ τῷ παρόντι διὰ τούτων ἐλπίζω μεγίστων ἀγαθῶν
6 αἴτιος ἂν γενέσθαι τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν οὖν οἶμαι δεῖν
διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς ὃν τρόπον ἐκτησάμεθα Μεσ-
σήνην καὶ δι' ἃς αἰτίας ἐν Πελοποννήσῳ κατῳκήσατε
Δωριεῖς τὸ παλαιὸν ὄντες. διὰ τοῦτο δὲ προλήψομαι
πορρωτέρωθεν, ἵν' ἐπίστησθε ὅτι ταύτην ὑμᾶς τὴν χώραν
ἐπιχειροῦσιν ἀποστερεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐδὲν ἧττον ἢ τὴν ἄλ-
λην Λακεδαίμονα κέκτησθε δικαίως.
7 Ἐπειδὴ γὰρ Ἡρακλῆς μετήλλαξε τὸν βίον θεὸς ἐκ
θνητοῦ γενόμενος, κατὰ μὲν ἀρχὰς οἱ παῖδες αὐτοῦ διὰ
τὴν τῶν ἐχθρῶν δύναμιν ἐν πολλοῖς πλάνοις καὶ κινδύ-
νοις ἦσαν, τελευτήσαντος δ' Εὐρυσθέως κατῴκησαν ἐν
Δωριεῦσιν. ἐπὶ δὲ τρίτης γενεᾶς ἀφίκοντο εἰς Δελφούς,
χρήσασθαι τῷ μαντείῳ περί τινων βουληθέντες. ὁ δὲ θεὸς
περὶ μὲν ὧν ἐπηρώτησαν οὐκ ἀνεῖλεν, ἐκέλευσε δ' αὐ-
8 τοὺς ἐπὶ τὴν πατρῴαν ἰέναι χώραν. σκοπούμενοι δὲ τὴν
μαντείαν, εὕρισκον Ἄργος μὲν κατ' ἀγχιστείαν αὐτῶν
γιγνόμενον (Εὐρυσθέως γὰρ ἀποθανόντος μόνοι Περσει-
δῶν ἦσαν καταλελειμμένοι), Λακεδαίμονα δὲ κατὰ δόσιν
(ἐκβληθεὶς γὰρ Τυνδάρεως ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἐπειδὴ Κάστωρ
καὶ Πολυδεύκης ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθησαν, καταγα-
γόντος αὐτὸν Ἡρακλέους δίδωσιν αὐτῷ τὴν χώραν διά

v. 3. τοῖς ante τῆς add ΓΘ. 15, 1. πώποτε] ποτε Θ. αἰεὶ Θ. 2. τοῦτο Γ: ταῦτα Θς. 3. πρὸς add ΓΘ. 16, 2. διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς Γ: ὑμᾶς ὑπομνῆσαι Θς. ὃν Γ: δι' ὃν Θς. 3. πελοπονήσῳ Θ. 5. πόῤῥωθεν Θς. ὅτι Γ: διότι Θς. 6. ἀποστερεῖν ἐπιχειροῦσιν Θς. 17, 1. ἐπεὶ Θς. 5. δὲ τῆς τρίτης Θς. 7. μὲν ὧν Γ: ὧν μὲν Θς. αὐτοὺς add Γ. 18, 4. κατὰ δόσιν Γ: καταδουλωθεῖσαν Θς. 5. ἐκβληθέντος γὰρ τυνδάρεω Γ. 6. κατάγοντος pr Γ. 7. αὐτῷ add Γ.

τε τὴν εὐεργεσίαν ταύτην καὶ διὰ τὴν συγγένειαν τὴν
19πρὸς τοὺς παῖδας), Μεσσήνην δὲ δοριάλωτον ληφθεῖ-
σαν (συληθεὶς γὰρ Ἡρακλῆς τὰς βοῦς τὰς ἐκ τῆς
Ἐρυθείας ὑπὸ Νηλέως καὶ τῶν παίδων, πλὴν ὑπὸ Νέ-
στορος, λαβὼν αὐτὴν αἰχμάλωτον τοὺς μὲν ἀδικήσαντας
ἀπέκτεινεν, Νέστορι δὲ παρακατατίθεται τὴν πόλιν, νο-
μίσας αὐτὸν εὖ φρονεῖν, ὅτι νεώτατος ὢν οὐ ξυνεξήμαρτε
20τοῖς ἀδελφοῖς). ὑπολαβόντες δ' οὕτως ἔχειν τὴν μαν-
τείαν, καὶ τοὺς προγόνους τοὺς ὑμετέρους παραλαβόντες
καὶ στρατόπεδον συστησάμενοι, τὴν μὲν ἰδίαν χώραν
120εἰς τὸ κοινὸν τοῖς συνακολουθήσασιν ἔδοσαν, τὴν δὲ βα-
σιλείαν ἐξαίρετον αὐτοὶ παρ' ἐκείνων ἔλαβον, ἐπὶ δὲ τού-
τοις πίστεις ἀλλήλοις δόντες ἐποιοῦντο τὴν στρατείαν.
21τοὺς μὲν οὖν κινδύνους τοὺς ἐν τῇ πορείᾳ γενομένους καὶ
τὰς ἄλλας πράξεις τὰς οὐδὲν πρὸς τὸ παρὸν φερούσας
τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; πολέμῳ δὲ κρατήσαντες τοὺς
ἐν τοῖς τόποις τοῖς εἰρημένοις κατοικοῦντας τριχῇ διεί-
λοντο τὰς βασιλείας. Ὑμεῖς μὲν οὖν μέχρι ταυτησὶ
τῆς ἡμέρας ἐμμένετε ταῖς συνθήκαις καὶ τοῖς ὅρκοις, οὓς
22ἐποιήσασθε πρὸς τοὺς προγόνους τοὺς ἡμετέρους· διὸ καὶ
τὸν παρελθόντα χρόνον ἄμεινον τῶν ἄλλων ἐφέρεσθε, καὶ
τὸν ἐπιόντα προσδοκᾶν χρὴ τοιούτους ὄντας βέλτιον ἢ νῦν
πράξειν. Μεσσήνιοι δ' εἰς τοῦτ' ἀσεβείας ἦλθον, ὥστ'
ἐπιβουλεύσαντες ἀπέκτειναν Κρεσφόντην τὸν οἰκιστὴν μὲν
τῆς πόλεως, κύριον δὲ τῆς χώρας, ἔκγονον δ' Ἡρα-
23κλέους, αὐτῶν δ' ἡγεμόνα γεγενημένον. διαφυγόντες δ'
οἱ παῖδες αὐτοῦ τοὺς κινδύνους ἱκέται κατέστησαν ταυ-
τησὶ τῆς πόλεως, ἀξιοῦντες βοηθεῖν τῷ τεθνεῶτι καὶ τὴν
χώραν διδόντες ἡμῖν. ἐπερόμενοι δὲ τὸν θεόν, κἀκείνου
προστάξαντος δέχεσθαι ταῦτα καὶ τιμωρεῖν τοῖς ἠδικη-

19, 1. δορυάλωτον Θ. 2. τὰς ἐκ τῆς Ἐρυθείας Γ: ἃς ἐκ τῆς Ἐρυθείας ἐξήλασεν Θς. 3. ὑπὸ add Γ. 6. ὢν ἐξήμαρτε Θ. 20, 3. καὶ τὸ στρατόπεδον Θς. 4. συνακολουθοῦσιν esse videtur in Γ. 6. πίστιν Θς. 21, 5. ταύτης Θς. 23, 1. αὐτὸν δὲ γεγενημένον ἡγεμόνα Θς. 2. ταύτης Θς.

μένοις, ἐκπολιορκήσαντες Μεσσηνίους οὕτως ἐκτήσασθε τὴν χώραν.

24 Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρξάντων ἡμῖν ἀκριβῶς μὲν οὐ διῆλθον (ὁ γὰρ παρὼν καιρὸς οὐκ ἐᾷ μυθολογεῖν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἦν συντομώτερον ἢ σαφέστερον διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων οἶμαι πᾶσι φανερὸν εἶναι διότι τὴν ὁμολογουμένην ἡμετέραν εἶναι χώραν οὐδὲν διαφερόντως κεκτημένοι τυγχάνομεν ἢ τὴν ἀμφισβητουμένην. ταύτην τε γὰρ οἰκοῦμεν δόντων μὲν Ἡρακλειδῶν, ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ, πολέμῳ δὲ κρατήσαντες τοὺς ἔχοντας· ἐκείνην τ' ἐλάβομεν παρὰ τῶν αὐτῶν καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ταῖς μαν-

25 τείαις χρησάμενοι ταῖς αὐταῖς. Εἰ μὲν οὖν οὕτως ἔχομεν ὥστε μηδὲ περὶ ἑνὸς ἀντιλέγειν, μηδ' ἐὰν αὐτὴν τὴν Σπάρτην ἐκλιπεῖν προστάττωσιν ἡμῖν, περίεργόν ἐστιν ὑπὲρ Μεσσήνης σπουδάζειν· εἰ δὲ μηδεὶς ἂν ὑμῶν ἀξιώσειε ζῆν ἀποστερούμενος τῆς πατρίδος, προσήκει καὶ περὶ
21 ἐκείνης τὴν αὐτὴν ὑμᾶς γνώμην ἔχειν. τὰ γὰρ αὐτὰ δικαιώματα καὶ τοὺς αὐτοὺς λόγους περὶ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἔχομεν εἰπεῖν.

26 Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖν' ὑμᾶς λέληθεν, ὅτι τὰς κτήσεις καὶ τὰς ἰδίας καὶ τὰς κοινάς, ἣν ἐπιγένηται πολὺς χρόνος, κυρίας καὶ πατρῴας ἅπαντες εἶναι νομίζουσιν. ἡμεῖς τοίνυν Μεσσήνην εἵλομεν πρὶν Πέρσας λαβεῖν τὴν βασιλείαν καὶ κρατῆσαι τῆς ἠπείρου, καὶ πρὶν οἰκισθῆναί
27 τινας τῶν πόλεων τῶν Ἑλληνίδων. καὶ τούτων ἡμῖν ὑπαρχόντων τῷ μὲν βαρβάρῳ τὴν Ἀσίαν ὡς πατρῴαν οὖσαν ἀποδιδόασιν, ὃς οὔπω διακόσι' ἔτη κατέσχηκε

24, 1. οὖν om Γ. ἡμῖν ὑπαρξάντων Θς. 3. ἢ] καὶ Γ. 5. εἶναι φανερὸν Θς. 6. χώραν] πόλιν Θ. 7. ταύτην τε γὰρ οἰκοῦμεν Γ, ταύτην οἰκοῦμεν Θ: ταύτην μὲν γὰρ οἰκοῦμεν ς. 8. ἐνδόντων Θ. δὲ om pr Γ. 9. τ' Γ: δὲ Θς. 10. παρ' αὐτῶν Θ. καὶ τὸν Γ: κατὰ τὸν Θς. 25, 2. ἂν Θς. 3. ἐκλείπειν ς. ἡμῖν προστάττωσι Θς. 4. ὑπὲρ ΓΘ: περὶ ς. 6. ὑμᾶς τὴν αὐτὴν Θς. 8. εἰπεῖν ἔχοιμεν Θς. 26, 2. ἣν] ἂν Γ. 4. πρὶν ἢ Πέρσας Θς. 27, 1. ὑπαρχόντων ἡμῖν Θς. 2. Ἀσίαν] πατρῴαν Θ. ὡς Γ: ὥσπερ Θς. 3. ἀπεδίδοσαν Θς. κατέσχε Θς.

τὴν ἀρχήν, ἡμᾶς δὲ Μεσσήνην ἀποστεροῦσιν, οἳ πλέον ἢ διπλάσιον χρόνον ἢ τοσοῦτον τυγχάνομεν ἔχοντες αὐτήν· καὶ Θεσπιὰς μὲν καὶ Πλαταιὰς ἐχθὲς καὶ πρώην ἀναστάτους πεποιήκασι, ταύτην δὲ διὰ τετρακοσίων ἐτῶν μέλλουσι κατοικίζειν, ἀμφότερα παρὰ τοὺς
28 ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας πράττοντες. Καὶ εἰ μὲν τοὺς ὡς ἀληθῶς Μεσσηνίους κατῆγον, ἠδίκουν μὲν ἄν, ὅμως δ' εὐλογωτέρως ἂν εἰς ἡμᾶς ἐξημάρτανον· νῦν δὲ τοὺς Εἵλωτας ὁμόρους ἡμῖν παρακατοικίζουσιν, ὥστε μὴ τοῦτ' εἶναι χαλεπώτατον, εἰ τῆς χώρας στερησόμεθα παρὰ τὸ δίκαιον, ἀλλ' εἰ τοὺς δούλους τοὺς ἡμετέρους ἐποψόμεθα κυρίους αὐτῆς ὄντας.

29 Ἔτι τοίνυν ἐκ τῶν ἐχομένων γνώσεσθε σαφέστερον ὅτι καὶ νῦν δεινὰ πάσχομεν καὶ τότε Μεσσήνην εἴχομεν δικαίως. πολλῶν γὰρ κινδύνων ἡμῖν γεγενημένων ἤδη ποτὲ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην ἠναγκάσθημεν πολὺ χεῖρον πράττοντες τῶν πολεμίων· ἀλλ' ὅμως ἐν τοιούτοις καιροῖς γιγνομένων τῶν συνθηκῶν, ἐν οἷς οὐχ οἷόν τ' ἦν
30 πλεονεκτεῖν, περὶ μὲν ἄλλων τινῶν ἀμφισβητήσεις ἐγίγνοντο, περὶ δὲ Μεσσήνης οὔτε βασιλεὺς οὔθ' ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις οὐδὲ πώποθ' ἡμῖν ἐνεκάλεσεν ὡς ἀδίκως κεκτημένοις αὐτήν. καίτοι πῶς ἂν περὶ τοῦ δικαίου κρίσιν ἀκριβεστέραν ταύτης εὕροιμεν τῆς ὑπὸ μὲν τῶν ἐχθρῶν ἐγνωσμένης, ἐν δὲ ταῖς ἡμετέραις δυσπραξίαις γεγενημένης;

122
31 Τὸ τοίνυν μαντεῖον, ὃ πάντες ἂν ὁμολογήσειαν ἀρχαιότατον εἶναι καὶ κοινότατον καὶ πιστότατον, οὐ μόνον

v. 1. μεσήνης Θ, Μεσσήνης ς. πλέον ἢ] πλέον Γ, πλεῖον ἢ Θς. 3. αὐτήν] αὐτὴν μὲν Θ. Θεσπιὰς μὲν καὶ Πλαταιὰς Γ, Πλάταιαν καὶ Θεσπιέας Θ: Πλάταιαν μὲν καὶ Θεσπιὰς ς. χθὲς Θ. 4. πεποιήκασιν ἀναστάτους Θς. τριακοσίων Θς. 5. μέλλουσι κατοικίζειν Γ: κατοικίζουσι Θς. 28, 2. ὡς om Θ. ἠδίκουν μὲν] ἠδικοῦμεν Θ. 3. εὐλογώτερον — ἐξήμαρτον Θς. 5. χαλεπώτερον Γ. στερηθησόμεθα Θς. 6. ὀψόμεθα pr Γ. 29, 2. δικαίως Μεσσήνην εἴχομεν Θς. 3. γεγενημένων ἡμῖν ς. 4. ποιεῖσθαι Θς. 5. ἐν τοῖς τοιούτοις Θ. 6. γενομένων ς. 30, 1. ἀμφισβήτησις ἐγίγνετο Θς. 2. δὲ τῆς Μεσσήνης Θς. οὔθ' ὁ βασιλεὺς ς. 3. ἀθηναίων Γ: θηβαίων Θς. ἐνεκάλεσαν Θς. 31, 1. ὁμολογήσαιεν Θς.

ἔγνω τόθ' ἡμετέραν εἶναι Μεσσήνην, ὅτι δόντων ἡμῖν αὐτὴν τῶν Κρεσφόντου παίδων προσέταξε δέχεσθαι τὴν δωρεὰν καὶ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολέμου μακροῦ γιγνομένου πεμψάντων ἀμφοτέρων εἰς Δελφούς, κἀκείνων μὲν σωτηρίαν αἰτούντων, ἡμῶν δ' ἐπερωτώντων ὅτῳ τρόπῳ τάχιστ' ἂν κρατήσαιμεν τῆς πόλεως, τοῖς μὲν οὐδὲν ἀνεῖλεν ὡς οὐ δικαίαν ποιουμένοις τὴν αἴτησιν, ἡμῖν δ' ἐδήλωσε καὶ τὰς θυσίας ἃς ἔδει ποιήσασθαι καὶ βοήθειαν παρ' ὧν μεταπέμψασθαι.

32 Καίτοι πῶς ἄν τις μαρτυρίαν μείζω καὶ σαφεστέραν τούτων παράσχοιτο; φαινόμεθα γὰρ πρῶτον μὲν παρὰ τῶν κυρίων τὴν χώραν λαβόντες (οὐδὲν γὰρ κωλύει πάλιν διὰ βραχέων περὶ αὐτῶν διελθεῖν), ἔπειτα κατὰ πόλεμον αὐτὴν ἑλόντες, ὅνπερ τρόπον αἱ πλεῖσται τῶν πόλεων περὶ ἐκείνους τοὺς χρόνους ᾠκίσθησαν, ἔτι δὲ τοὺς ἠσεβηκότας εἰς τοὺς παῖδας τοὺς Ἡρακλέους ἐκβεβληκότες, οἳ δικαίως ἂν ἐξ ἁπάσης τῆς οἰκουμένης ὑπερωρίσθησαν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῷ πλήθει τοῦ χρόνου καὶ τῇ τῶν ἐχθρῶν κρίσει καὶ ταῖς τοῦ θεοῦ μαντείαις

33 προσηκόντως ἔχοντες αὐτήν. ὧν ἓν ἕκαστον ἱκανόν ἐστι διαλῦσαι τοὺς λόγους τῶν τολμώντων κατηγορεῖν ὡς ἢ νῦν διὰ πλεονεξίαν οὐ ποιούμεθα τὴν εἰρήνην, ἢ τότε τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμοῦντες ἐπολεμήσαμεν πρὸς Μεσσηνίους. Περὶ μὲν οὖν τῆς κτήσεως ἔνεστι μὲν ἴσως πλείω τούτων εἰπεῖν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῦθ' ἱκανῶς εἰρῆσθαι νομίζω.

34 Λέγουσι δ' οἱ συμβουλεύοντες ἡμῖν ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην, ὡς χρὴ τοὺς εὖ φρονοῦντας μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν περὶ τῶν πραγμάτων εὐτυχοῦντας καὶ δυστυχοῦν-

v. 2. αὐτὴν add Γ. 3. δωρεὰν Γ: πόλιν Θς. ἠδικημένοις Θ. 4. πεμψάντων ἡμῶν ἀμφοτέρων Θς. 5. ἐκείνων Θς. 8. καὶ θυσίας οἵας Θς. 9. μεταπέμπεσθαι Θς. 32, 1. ἂν μαρτυρίαν — παράσχοι τις τούτων Θς. 3. λαβόντες τὴν χώραν Θς. κωλύει om Θ. 4. διὰ βραχέων πάλιν Θς. αὐτῶν ἔτι διελθεῖν Θς. 5. ἔχοντες Θς. 7. τοὺς ἡρακλέους Γ, τοὺς ἡρακλέος Θ: τοῦ Ἡρακλέους ς. 33, 1. ὧν ἕκαστόν ἐστιν ἱκανὸν Θς. 2. κατηγορεῖν τολμώντων Θς. 3. ἢ νῦν] εἰ Θ. οὐ add Γ. 5. εἰπεῖν ἴσως πλείω τούτων Θς. 34, 3. εὐτυχοῦντάς τε καὶ Θς.

τας, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ἀεὶ βουλεύεσθαι καὶ ταῖς τύχαις ἐπακολουθεῖν καὶ μὴ μεῖζον φρονεῖν τῆς δυνάμεως, μηδὲ τὸ δίκαιον ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ἀλλὰ τὸ
35 συμφέρον ζητεῖν. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ὁμολογῶ ταύτοις, ὅπως δὲ χρὴ τοῦ δικαίου ποιεῖσθαί τι προὐρ-
123 γιαίτερον οὐδεὶς ἄν με λέγων πείσειεν. Ὁρῶ γὰρ καὶ τοὺς νόμους ἕνεκα τούτου κειμένους, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἐπὶ τούτῳ φιλοτιμουμένους, καὶ τὰς εὖ πολιτευομένας πόλεις περὶ τούτου μάλιστα
36 σπουδαζούσας, ἔτι δὲ τοὺς πολέμους τοὺς προγεγενημένους οὐ κατὰ τὰς δυνάμεις ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον τὸ τέλος ἅπαντας εἰληφότας, ὅλως δὲ τὸν βίον τὸν τῶν ἀνθρώπων διὰ μὲν κακίαν ἀπολλύμενον δι᾽ ἀρετὴν δὲ σωζόμενον. ὥστ᾽ οὐκ ἀθυμεῖν δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων κινδυνεύειν μέλλοντας, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τοὺς ὑβρίζοντας καὶ τοὺς τὰς εὐτυχίας μὴ μετρίως φέρειν ἐπιστα-
37 μένους. Ἔπειτα κἀκεῖνο χρὴ σκοπεῖν· νυνὶ γὰρ περὶ μὲν τοῦ δικαίου πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχομεν, περὶ δὲ τοῦ συμφέροντος ἀντιλέγομεν. δυοῖν δὲ προτεινομένοιν ἀγαθοῖν, καὶ τοῦ μὲν ὄντος προδήλου τοῦ δὲ ἀγνοουμένου, πῶς οὐκ ἂν ποιήσαιτε καταγέλαστον, εἰ τὸ μὲν ὁμολογούμενον ἀποδοκιμάσαιτε, τὸ δ᾽ ἀμφισβητούμενον ἑλέσθαι δόξειεν ὑμῖν, ἄλλως τε καὶ τῆς αἱρέσεως τοσοῦτον
38 διαφερούσης; ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἐμοῖς λόγοις ἔνεστι μηδὲν μὲν προέσθαι τῶν ἡμετέρων αὐτῶν μηδ᾽ αἰσχύνῃ μηδεμιᾷ τὴν πόλιν περιβαλεῖν, ὑπὲρ δὲ τῶν δικαίων κινδυνεύοντας ἐλπίζειν ἄμεινον ἀγωνιεῖσθαι τῶν ἐχθρῶν, ἐν δὲ τοῖς τούτων ἀφεστάναι μὲν ἤδη Μεσσήνης, προεξα-

v. 1. ἀεὶ Γ: εὖ Θς. 2. μείζονα Θς. 35, 2. τοῦ δικαίου χρὴ Θς. προυργιαίτερον τὸ συμφέρον οὐδεὶς Θς. 3. με λέγων Γ: μελετῶν Θς. 5. καλούς τε κἀγαθοὺς Θς. τοῦτο Θ. 6. τὰς πόλεις τὰς εὖ καὶ φιλοτίμως πολιτευομένας Θς. τοῦτο Θς. 36, 1. ἔτι δὲ Γ: καὶ Θς. 3. τὸ ante τέλος add Γ. 4. τῶν om pr Γ.
37, 1. γὰρ περὶ μὲν Γ: μὲν γὰρ περὶ Θς. 3. προκειμένοιν Θς. 5. ποιήσητε Θ. 6. ἀποδοκιμάσετε Θ. 38, 1. ἐμοῖς Γ: ἡμετέροις Θς. 2. μὲν add Γ. 3. δικαίων Γ: ceteri δεινῶν. 5. προεξαμαρτύνοντας Θς.

μαρτόντας δὲ τοῦτ' εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς τυχὸν καὶ τοῦ
συμφέροντος καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων
39 ὧν προσδοκᾶτε διαμαρτεῖν. Καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτό πω
φανερόν ἐστιν, ὡς ἐὰν ποιήσωμεν τὰ κελευόμενα, βε-
βαίως ἤδη τὴν εἰρήνην ἄξομεν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐκ
ἀγνοεῖν ὅτι πάντες εἰώθασι πρὸς μὲν τοὺς ἀμυνομένους
περὶ τῶν δικαίων διαλέγεσθαι, τοῖς δὲ λίαν ἑτοίμως
ποιοῦσι τὸ προσταττόμενον ἀεὶ πλείω προσεπιβάλλειν
οἷς ἂν ἐξ ἀρχῆς διανοηθῶσιν, ὥστε συμβαίνειν βελ-
τίονος εἰρήνης τυγχάνειν τοὺς πολεμικῶς διακειμένους
τῶν ῥᾳδίως τὰς ὁμολογίας ποιουμένων.
40 Ἵνα δὲ μὴ δοκῶ περὶ ταῦτα πολὺν χρόνον διατρίβειν,
ἁπάντων τῶν τοιούτων ἀφέμενος ἐπὶ τὸν ἁπλούστατον
24 ἤδη τρέψομαι τῶν λόγων. εἰ μὲν γὰρ μηδένες πώποτε
τῶν δυστυχησάντων ἀνέλαβον αὑτοὺς μηδ' ἐπεκράτησαν
τῶν ἐχθρῶν, οὐδ' ἡμᾶς εἰκὸς ἐλπίζειν περιγενήσεσθαι
πολεμοῦντας. εἰ δὲ πολλάκις γέγονεν ὥστε καὶ τοὺς
μείζω δύναμιν ἔχοντας ὑπὸ τῶν ἀσθενεστέρων κρατηθῆ-
ναι καὶ τοὺς πολιορκοῦντας ὑπὸ τῶν κατακεκλειμένων
διαφθαρῆναι, τί θαυμαστὸν εἰ καὶ τὰ νῦν καθεστῶτα
41 λήψεταί τινα μετάστασιν; Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς ἡμετέρας
πόλεως οὐδὲν ἔχω τοιοῦτον εἰπεῖν· ἐν γὰρ τοῖς ἐπέ-
κεινα χρόνοις οὐδένες πώποτε κρείττους ἡμῶν εἰς ταύ-
την τὴν χώραν εἰσέβαλον· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων πολλοῖς ἄν
τις παραδείγμασι χρήσαιτο, καὶ μάλιστ' ἐπὶ τῆς πό-
42 λεως τῆς Ἀθηναίων. τούτους γὰρ εὑρήσομεν, ἐξ ὧν μὲν
τοῖς ἄλλοις προσέταττον, πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβληθέν-

v. 1. τυχὸν] σχεδὸν Γ. 39, 1. ὧν om Θ. διαμαρτάνειν Θς. πω add Γ. 2. ἐὰν] ἂν Γ. 3. ἕξομεν Θς. οὐκ ἀγνοεῖν ὑμᾶς Θς. 6. πραττόμενον Θ. πλείω Γ, πλέω Θ: πλέον ς. προσεπιβάλλειν Γ: προσεπιτάττειν Θς. 7. οἷς Γ, ὡς Θ: ὧν ς. διανοηθῶσιν Γ: ceteri ἐπινοηθῶσιν. συμβαίνει Θς. 8. διατεθειμένους Θ.
40, 2. πάντων Θς. 3. μηδεὶς Θ. 4. ἑαυτοὺς Θς. 8. καὶ om Θ. κατακεκλειμένων] καταδεεστέρων κατακεκλειμένων Γ, κατακεκλεισμένων Θς. 41, 2. οὐδὲ Θ. 3. κρείττους Γ, κρεῖττον Θ: κρείττονες ς. ἡμῶν Γ: ceteri ἡμῖν ς. 42, 1. τῆς Ἀθηναίων] τῶν Ἀθηναίων Θ. μὲν add ΓΘ.

τας, ἐξ ὧν δὲ τοὺς ὑβρίζοντας ἠμύναντο, παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐδοκιμήσαντας. τοὺς μὲν οὖν παλαιοὺς κινδύνους εἰ διεξιοίην, οὓς ἐποιήσαντο πρὸς Ἀμαζόνας ἢ Θρᾷκας ἢ Πελοποννησίους τοὺς μετ' Εὐρυσθέως εἰς τὴν χώραν αὐτῶν εἰσβαλόντας, ἴσως ἀρχαῖα καὶ πόῤῥω τῶν νῦν παρόντων λέγειν ἂν δοκοίην, ἐν δὲ τῷ Περσικῷ πολέμῳ τίς οὐκ οἶδεν ἐξ οἵων συμφορῶν εἰς ὅσην εὐδαιμο-

43 νίαν κατέστησαν; μόνοι γὰρ τῶν ἔξω Πελοποννήσου κατοικούντων, ὁρῶντες τὴν τῶν βαρβάρων δύναμιν ἀνυπόστατον οὖσαν οὐκ ἠξίωσαν βουλεύσασθαι περὶ τῶν προσταττομένων αὐτοῖς, ἀλλ' εὐθὺς εἵλοντο περιιδεῖν ἀνάστατον τὴν πόλιν γεγενημένην μᾶλλον ἢ δουλεύουσαν. ἐκλιπόντες δὲ τὴν χώραν, καὶ πατρίδα μὲν τὴν ἐλευθερίαν νομίσαντες, κοινωνήσαντες δὲ τῶν κινδύνων ἡμῖν, τοσαύτης μεταβολῆς ἔτυχον, ὥστε ὀλίγας ἡμέρας στερηθέντες τῶν αὑτῶν πολὺν χρόνον τῶν ἄλλων δεσπόται κατέστησαν.

44 Οὐ μόνον δ' ἐπὶ ταύτης ἄν τις τῆς πόλεως ἐπιδείξειε τὸ τολμᾶν ἀμύνεσθαι τοὺς ἐχθρούς, ὡς πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ Διονύσιος ὁ τύραννος καταστὰς εἰς πολιορκίαν ὑπὸ Καρχηδονίων, οὐδεμιᾶς αὐτῷ σωτηρίας ὑποφαινομένης, ἀλλὰ καὶ τῷ πολέμῳ κατεχόμε-

125 νος καὶ τῶν πολιτῶν δυσκόλως πρὸς αὐτὸν διακειμένων, αὐτὸς μὲν ἐμέλλησεν ἐκπλεῖν, τῶν δὲ χρωμένων τινὸς τολμήσαντος εἰπεῖν ὡς καλόν ἐστιν ἐντάφιον ἡ τυ-

45 ραννίς, αἰσχυνθεὶς ἐφ' οἷς διενοήθη καὶ πάλιν ἐπιχειρήσας πολεμεῖν πολλὰς μὲν μυριάδας Καρχηδονίων διέφθειρεν,

v. 1. ἠμύνοντο Θς. 2. εἰ διεξέλθοιμι κινδύνους Θς. 4. τοὺς μετ' — εἰσβαλόντας] τοῦ μὲν — εἰσβάλλοντος Θ. 5. ἀρχαῖα καὶ] ἀρχαίας Θ. πόῤῥω ἐξω Θς. 6. νυνὶ Θ. 43, 4. περιιδεῖν] περιελεῖν Θ. τὴν πόλιν ἀνάστατον γιγνομένην Θς. 6. τὴν χώραν καὶ πατρίδα Γ, τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν καὶ πατρίδα Θ: τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν καὶ πατρίδα ς. 7. νομίζοντες Θ. 9. ἑαυτῶν Θς. δεσπόται τῶν ἄλλων Θς. 44, 1. ἄν τις ἐπὶ ταύτης Θς. 4. ὑπὸ τῶν καρχηδονίων Θ. 5. ὑπολειπομένης Θς. 6. δυσκόλως πρὸς αὐτὸν Γ, δυσχερῶς πρὸς αὐτὸν Θ: πρὸς αὐτὸν δυσχερῶς ς. 7. αὐτὸς] αὐτοὺς Θ.

ἐγκρατεστέραν δὲ τὴν ἀρχὴν τὴν τῶν πολιτῶν κατεστήσατο, πολὺ δὲ μείζω τὴν δύναμιν τὴν αὐτοῦ τῆς πρότερον ὑπαρχούσης ἐκτήσατο, τυραννῶν δὲ τὸν βίον διετέλεσε, καὶ τὸν υἱὸν ἐν ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ δυναστείαις, ἐν αἷσπερ αὐτὸς ἦν, κατέλιπεν.

46 Παραπλήσια δὲ τούτοις Ἀμύντας ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς ἔπραξεν. ἡττηθεὶς γὰρ ὑπὸ τῶν βαρβάρων τῶν προσοικούντων μάχῃ καὶ πάσης Μακεδονίας ἀποστερηθεὶς τὸ μὲν πρῶτον ἐκλιπεῖν τὴν χώραν διενοήθη καὶ τὸ σῶμα διασώζειν, ἀκούσας δέ τινος ἐπαινοῦντος τὸ πρὸς Διονύσιον ῥηθέν, καὶ μεταγνοὺς ὥσπερ ἐκεῖνος, χωρίον μικρὸν καταλαβὼν καὶ βοήθειαν ἐνθένδε μεταπεμψάμενος ἐντὸς μὲν τριῶν μηνῶν κατέσχεν ἅπασαν Μακεδονίαν, τὸν δ' ἐπίλοιπον χρόνον βασιλεύων γήρᾳ τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

47 Ἀπείποιμεν δ' ἂν ἀκούοντές τε καὶ λέγοντες, εἰ πάσας τὰς τοιαύτας πράξεις ἐξετάζοιμεν, ἐπεὶ καὶ τῶν περὶ Θήβας πραχθέντων εἰ μνησθείημεν, ἐπὶ μὲν τοῖς γεγενημένοις ἂν λυπηθεῖμεν, περὶ δὲ τῶν μελλόντων βελτίους ἐλπίδας ἂν λάβοιμεν. τολμησάντων γὰρ αὐτῶν ὑπομεῖναι τὰς εἰσβολὰς καὶ τὰς ἀπειλὰς τὰς ἡμετέρας, εἰς τοῦθ' ἡ τύχη τὰ πράγματ' αὐτῶν περιέστησεν, ὥστε τὸν ἄλλον χρόνον ὑφ' ἡμῖν ὄντες νῦν ἡμῖν προστάττειν ἀξιοῦσιν.

48 Ὅστις οὖν ὁρῶν τοσαύτας μεταβολὰς γεγενημένας ἐφ' ἡμῶν οἴεται παύσεσθαι, λίαν ἀνόητός ἐστιν· ἀλλὰ δεῖ καρτερεῖν ἐπὶ τοῖς παροῦσι καὶ θαῤῥεῖν περὶ τῶν μελλόντων, ἐπισταμένους ὅτι τὰς τοιαύτας συμφορὰς αἱ πόλεις ἐπανορθοῦνται πολιτείᾳ χρηστῇ καὶ ταῖς περὶ τὸν πόλεμον ἐμπειρίαις. περὶ ὧν οὐδεὶς ἂν τολμήσειεν ἀν-

v. 1. τὴν ante τῶν add Γ. 2. ἑαυτοῦ Θς. 46, 1. ὁ τῶν Μακεδόνων ς. 8. ἅπασαν κατέσχε Θς. 47, 2. τῶν om Θ. 4. λυπηθείημεν Θς. 5. ἂν ἐλπίδας Θς. 7. πράγματα περιέστησεν αὐτῶν Θς. 8. ὑφ'] ἐφ' Γ. ἡμῖν Γ: ἡμᾶς Θς. ὄντες — ὁρῶν om Θ. 48, 1. τοσαύτας Γ, τὰς Θ: τοιαύτας ς. 2. παύσεσθαι Γ: ceteri παύεσθαι. 6. ἂν add Γ.

πειπεῖν, ὡς οὐ τὴν μὲν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἔχομεν, πολιτείαν δ' οἵαν εἶναι χρή, παρὰ μόνοις ἡμῖν 126ἐστίν. ὧν ὑπαρχόντων οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἄμεινον πράξομεν τῶν μηδετέρου τούτων πολλὴν ἐπιμέλειαν πεποιημένων.

49 Κατηγοροῦσι δέ τινες τοῦ πολέμου, καὶ διεξέρχονται τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ τεκμηρίοις ἄλλοις τε πολλοῖς χρώμενοι καὶ μάλιστα τοῖς περὶ ἡμᾶς γεγενημένοις, καὶ θαυμάζουσιν εἴ τινες οὕτω χαλεπῷ καὶ παραβόλῳ πράγματι πιστεύειν ἀξιοῦσιν. Ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν οἶδα διὰ τὸν πόλεμον μεγάλην εὐδαιμονίαν κτησαμένους, πολλοὺς δὲ τῆς ὑπαρχούσης ἀποστερηθέντας διὰ τὴν εἰρή-
50νην· οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἀποτόμως οὔτε κακὸν οὔτ' ἀγαθόν, ἀλλ' ὡς ἂν χρήσηταί τις τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς καιροῖς, οὕτως ἀνάγκη καὶ τὸ τέλος ἐκβαίνειν ἐξ αὐτῶν. χρὴ δὲ τοὺς μὲν εὖ πράττοντας τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖν· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ καταστάσει πλεῖστον ἂν τις χρόνον τὰ παρόντα διαφυλάξειεν· τοὺς δὲ δυστυχοῦντας τῷ πολέμῳ προσέχειν τὸν νοῦν· ἐκ γὰρ τῆς ταραχῆς καὶ τῆς καινουργίας θᾶττον ἂν μεταβολῆς τύχοιεν. ὧν
51ἡμεῖς δέδοικα μὴ τἀναντία πράττοντες φανῶμεν· ὅτε μὲν γὰρ ἐξῆν ἡμῖν τρυφᾶν, πλείους τοὺς πολέμους ἐποιούμεθα τοῦ δέοντος, ἐπειδὴ δ' εἰς ἀνάγκην καθέσταμεν ὥστε κινδυνεύειν, ἡσυχίας ἐπιθυμοῦμεν καὶ περὶ ἀσφαλείας βουλευόμεθα. καίτοι χρὴ τοὺς βουλομένους ἐλευθέρους εἶναι τὰς μὲν ἐκ τῶν ἐπιταγμάτων συνθήκας φεύγειν ὡς ἐγγὺς δουλείας οὔσας, ποιεῖσθαι δὲ τὰς διαλλαγάς, ὅταν ἢ περιγένωνται τῶν ἐχθρῶν ἢ τὴν δύναμιν τὴν αὐτῶν ἐξισώσωσιν τῇ τῶν πολεμίων· ὡς τοιαύτην

v. 2. δ' om Θ. εἶναι add Γ. 3. ἐσθ' Θς. 49, 7. στερηθέντας Θς. διὰ τὴν εἰρήνην om pr Γ. 50, 1. ἀποτόλμως Γ. 2. ὡς Γ: ὅπως Θς. τις καὶ τοῖς Θς. 4. τῆς add Γ. 5. γὰρ τῇ καταστάσει ταύτῃ Θς. 8. πανουργίας Θς. 51, 1. δέδοικα Wolfius: libri omnes δεδοίκαμεν. 3. καθέσταμεν Γ: vulgo καθίσταμεν vel cum Wolfio κατέστημεν. 7. ποιεῖσθαι] φοβεῖσθαι Θ. 8. τὴν αὐτῶν δύναμιν Θς. 9. ὡς Γ: ὥστε Θς.

ἕκαστοι τὴν εἰρήνην ἕξουσιν, οἵαν περ ἂν τοῦ πολέμου ποιήσωνται τὴν κατάλυσιν.

52 Ὧν ἐνθυμουμένους χρὴ μὴ προπετῶς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐμβαλεῖν εἰς αἰσχρὰς ὁμολογίας, μηδὲ ῥαθυμότερον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἢ τῶν ἄλλων φανῆναι βουλευομένους. Ἀναμνήσθητε δὲ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅτι τὸν παρελθόντα χρόνον, εἰ πολιορκουμένῃ τινὶ τῶν πόλεων τῶν συμμαχίδων εἷς μόνος Λακεδαιμονίων βοηθήσειεν, ὑπὸ πάντων ἂν ὡμολογεῖτο παρὰ τοῦτον γενέσθαι τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς. καὶ τοὺς μὲν πλείστους τῶν τοιούτων ἀνδρῶν παρὰ
127 τῶν ''πρεσβυτέρων ἄν τις ἀκούσειεν, τοὺς δὲ ὀνομαστοτά-
53 τους ἔχω κἀγὼ διελθεῖν. Πεδάριτος μὲν γὰρ εἰς Χίον εἰσπλεύσας τὴν πόλιν αὐτῶν διέσωσε· Βρασίδας δ' εἰς Ἀμφίπολιν εἰσελθών, ὀλίγους περὶ αὐτὸν τῶν πολιορκουμένων συνταξάμενος, πολλοὺς ὄντας τοὺς πολιορκοῦντας ἐνίκησε μαχόμενος· Γύλιππος δὲ Συρακοσίοις βοηθήσας οὐ μόνον ἐκείνους διέσωσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν τὴν κρατοῦσαν αὐτῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν
54 ἅπασαν αἰχμάλωτον ἔλαβεν. καίτοι πῶς οὐκ αἰσχρὸν τότε μὲν ἕκαστον ἡμῶν ἱκανὸν εἶναι τὰς ἀλλοτρίας πόλεις διαφυλάττειν, νυνὶ δὲ πάντας μηδὲ πειρᾶσθαι τὴν ἡμετέραν αὐτῶν διασώζειν; καὶ τὴν μὲν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν μεστὴν πεποιηκέναι τροπαίων ὑπὲρ τῶν ἄλλων πολεμοῦντας, ὑπὲρ δὲ τῆς πατρίδος οὕτω φανερῶς ὑβριζομένης μηδεμίαν μάχην ἀξίαν λόγου φαίνεσθαι με-
55 μαχημένους; ἀλλ' ἑτέρας μὲν πόλεις ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς τὰς ἐσχάτας ὑπομεῖναι πολιορκίας, αὐτοὺς δ' ἡμᾶς, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἀναγκασθῆναι παρὰ τὸ δίκαιον ποιεῖν, μηδὲ μικρὰν οἴεσθαι δεῖν ὑπενεγκεῖν κακοπά-

v. 2. διάλυσιν Θς. 52, 2. ἐμβαλεῖν Γ, ἐμβάλειν Θ: ἐμβάλλειν ς. αἰσχρὰν ὁμολογίαν Θς. 3. ἢ περὶ τῶν Θς. 6. Λακεδαιμόνιος Θς. 7. ἂν add Γ. γεγενῆσθαι Θς. 53, 1. Πεδάριτος] τοιοῦτος Θ. 2. πλεύσας Θς. 3. ὀλίγους τοὺς περὶ Γ. 54, 2. ὑμῶν ἕκαστον Θ. 3. μηδὲ πειρᾶσθαι] μήτε δύνασθαι μήτε πειρᾶσθαι Γ. 4. Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην Θς. 55, 3. παρὰ τὸ δίκαιον ἀναγκασθῆναι Θς. 4. ὑπενεγκεῖν Γ: ὑπομεῖναι Θς.

θειαν, ἀλλὰ ζεύγη μὲν ἵππων ἀδηφαγούντων ἔτι καὶ
νῦν ὁρᾶσθαι τρέφοντας, ὥσπερ δὲ τοὺς εἰς τὰς δεινοτάτας
ἀνάγκας ἀφιγμένους καὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἐνδεεῖς ὄντας
οὕτω ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην;

56 Ὃ δὲ πάντων σχετλιώτατον, εἰ φιλοπονώτατοι δο-
κοῦντες εἶναι τῶν Ἑλλήνων ῥαθυμότερον τῶν ἄλλων βου-
λευσόμεθα περὶ τούτων. τίνας γὰρ ἴσμεν, ὧν καὶ ποιή-
σασθαι μνείαν ἄξιόν ἐστι, οἵτινες ἅπαξ ἡττηθέντες καὶ
μιᾶς εἰσβολῆς γενομένης οὕτως ἀνάνδρως ὡμολόγησαν
πάντα τὰ προσταττόμενα ποιήσειν; πῶς δ' ἂν οἱ
57 τοιοῦτοι πολὺν χρόνον δυστυχοῦντες ἀντarκέσειαν; τίς
δ' οὐκ ἂν ἐπιτιμήσειεν ἡμῖν, εἰ Μεσσηνίων ὑπὲρ ταύτης
τῆς χώρας εἴκοσιν ἔτη πολιορκηθέντων ἡμεῖς οὕτω ταχέως
κατὰ συνθήκας αὐτῆς ἀποσταίημεν, καὶ μηδὲ τῶν προ-
γόνων μνησθείημεν, ἀλλ' ἣν ἐκεῖνοι μετὰ πολλῶν πόνων
128 καὶ κινδύνων ἐκτήσαντο, ταύτην ἡμεῖς ὑπὸ λόγων πει-
σθέντες ἀποβάλοιμεν;

58 Ὧν οὐδὲν ἔνιοι φροντίσαντες, ἀλλὰ πάσας τὰς αἰσχύ-
νας ὑπεριδόντες, τοιαῦτα συμβουλεύουσιν ὑμῖν, ἐξ ὧν εἰς
ὀνείδη τὴν πόλιν καταστήσουσιν. οὕτω δὲ προθύμως ἐπά-
γουσιν ὑμᾶς πρὸς τὸ παραδοῦναι Μεσσήνην, ὥστε καὶ
διεξελθεῖν ἐτόλμησαν τήν τε τῆς πόλεως ἀσθένειαν καὶ
τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν, καὶ κελεύουσιν ἀποκρίνασθαι
τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς, πόθεν βοήθειαν προσδοκῶν-
59 τες ἥξειν διακελευόμεθα πολεμεῖν. Ἐγὼ δὲ μεγίστην
ἡγοῦμαι συμμαχίαν εἶναι καὶ βεβαιοτάτην τὸ τὰ δίκαια
πράττειν (εἰκὸς γὰρ καὶ τὴν τῶν θεῶν εὔνοιαν γενέσθαι

v. 1. ἀδδηφαγούντων Θ. 56, 2. τῶν ἄλλων add Γ. 3. τίνας γὰρ ἴσμεν ὧν καὶ ποιήσασθαι Γ, τινὰς παρισταμένων καὶ ποιήσασθαι ϑ: τίνα δὲ τῶν περιισταμένων ἡμῖν ἐξ ἀνδρῶν τοιούτων ἀπειλῶν καὶ ποιεῖσθαι ς. 5. ἀνάνδρως ἡττηθέντες ὡμολόγησαν Γ. 6. ἅπαντα Θς. πῶς δ' Γ: ἢ πῶς Θς. 57, 1. δυστυχοῦντες πολὺν χρόνον Θς. ἐπαρκέσειαν Θς. 2. εἰ Μεσσηνίων om pr Γ. τῆς χώρας ταύτης Θς. 4. κατὰ] καὶ τὰς Θ. 58, 2. τοιαῦτα συμβουλεύουσιν ὑμῖν Γ: συμβουλεύουσι ταῦτα Θς. 3. ἐπάγουσιν Γ: παρακαλοῦσιν Θς. 4. ἡμᾶς ς. τὴν Μεσσήνην ς. 59, 1. ἕξειν Θς. πολεμεῖν ὑμῖν Θς. μεγίστην] malim μεγίστην μέν. 3. γενέσθαι Γ: ἔσεσθαι Θς.

μετὰ τούτων, εἴπερ χρὴ περὶ τῶν μελλόντων τεκμαίρεσθαι τοῖς ἤδη γεγενημένοις), πρὸς δὲ ταύτῃ τὸ καλῶς πολιτεύεσθαι καὶ σωφρόνως ζῆν καὶ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις ἐθέλειν καὶ μηδὲν οὕτω δεινὸν νομίζειν ὡς τὸ κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν πολιτῶν· ἃ μᾶλλον ἡμῖν ἢ τοῖς
60 ἄλλοις ἀνθρώποις ὑπάρχει. μεθ' ὧν ἐγὼ πολὺ ἂν ἥδιον πολεμοίην ἢ μετὰ πολλῶν μυριάδων· οἶδα γὰρ καὶ τοὺς πρώτους ἡμῶν εἰς ταύτην τὴν χώραν ἀφικομένους οὐ τῷ πλήθει τῶν ἄλλων περιγενομένους, ἀλλὰ ταῖς ἀρεταῖς ταῖς ὑπ' ἐμοῦ προειρημέναις. ὥστ' οὐκ ἄξιον διὰ τοῦτο φοβεῖσθαι τοὺς πολεμίους, ὅτι πολλοὶ τυγχάνουσιν ὄντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐπ' ἐκείνοις θαῤῥεῖν, ὅταν ὁρῶμεν ἡμᾶς μὲν αὐτοὺς οὕτως ἐνηνοχότας τὰς συμφορὰς ὡς οὐ-
61 δένες ἄλλοι πώποτε, καὶ τοῖς τε νόμοις καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐμμένοντας οἷς ἐξ ἀρχῆς κατεστησάμεθα, τοὺς δὲ μηδὲ τὰς εὐτυχίας φέρειν δυναμένους, ἀλλὰ διατεταραγμένους, καὶ τοὺς μὲν τὰς συμμαχίδας πόλεις καταλαμβάνοντας, τοὺς δὲ τἀναντία τούτοις πράττοντας, ἄλλους δὲ περὶ χώρας τοῖς ὁμόροις ἀμφισβητοῦντας, τοὺς δὲ μᾶλλον ἀλλήλοις φθονοῦντας ἢ πρὸς ἡμᾶς πολεμοῦντας. ὥστε θαυμάζω τῶν μείζω συμμαχίαν ζητούντων, ὧν οἱ πολέμιοι τυγχάνουσιν ἐξαμαρτάνοντες.

62 Εἰ δὲ δεῖ καὶ περὶ τῶν ἔξωθεν βοηθειῶν εἰπεῖν, ἡγοῦμαι πολλοὺς ἔσεσθαι τοὺς βουλομένους ἐπαμύνειν ἡμῖν. ἐπίσταμαι γὰρ πρῶτον μὲν Ἀθηναίους, εἰ καὶ μὴ πάντα μεθ' ἡμῶν εἰσίν, ἀλλ' ὑπέρ γε τῆς σωτηρίας τῆς ἡμε-

v. 3. σωφρόνως — ἐθέλειν Γ: σωφρόνως καὶ μέχρι θανάτου μάχεσθαι τ. π. θέλειν Θς. 5. ἃ Γ: ὃ Θς. 60, 1. ἂν ἐγὼ πολὺ Θς. 3. πρώτους — ἀφικομένους Γ: προγόνους — ἀφικνουμένους Θς. 5. φοβεῖσθαι διὰ τοῦτο Θ. 6. πολλοὶ] πολὺ Θ. 61, 1. τοῖς τε νόμοις Γ, τοῖς γενομένοις Θ: τοῖς νομιζομένοις ς. 3. μηδὲ τὰς εὐτυχίας φέρειν δυναμένους Γ: τὰς εὐτυχίας φέρειν μὴ δυναμένους Θς. 4. τὰς συμμαχίδας Γ: ἔχοντας συμμαχίας Θς. 6. ἄλλοι — ἀμφισβητοῦντες Θ. 8. θαυμάζειν Θς. 9. quae addi solent post ἐξαμαρτάνοντες, ταῦθ' ἡμῖν βοηθήσει, omisi auctore Γ. 62, 1. εἰπεῖν βοηθειῶν Θ. ἡγοῦμαι add Γ. 2. ἡμῖν ἐπαμύνειν Θς. 4. ἀλλ' οὖν ὑπέρ Θς. τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας Γ: τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας Θς.

τέρας ὁτιοῦν ἂν ποιήσοντας· ἔπειτα τῶν ἄλλων πόλεων
ἔστιν ἃς ὁμοίως ἂν ὑπὲρ τῶν ἡμῖν συμφερόντων ὡς
63 περὶ τῶν ἑαυταῖς βουλευσομένας· ἔτι δὲ Διονύσιον τὸν
τύραννον καὶ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα καὶ τοὺς ἄλλους
τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν δυνάστας, καθ' ὅσον ἕκαστοι
δύνανται, προθύμως ἂν ἡμῖν ἐπικουρήσοντας· πρὸς δὲ
τούτοις καὶ τῶν Ἑλλήνων τοὺς ταῖς οὐσίαις προέχοντας
καὶ ταῖς δόξαις πρωτεύοντας καὶ βελτίστων πραγμάτων
ἐπιθυμοῦντας, εἰ καὶ μήπω συνεστήκασιν, ἀλλὰ ταῖς
γ' εὐνοίαις μεθ' ἡμῶν ὄντας, ἐν οἷς περὶ τῶν μελλόντων
64 εἰκότως ἂν μεγάλας ἐλπίδας ἔχοιμεν. Οἶμαι δὲ καὶ
τὸν ἄλλον ὄχλον τὸν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τὸν δῆμον,
ὃν οἰόμεθα μάλιστα πολεμεῖν ἡμῖν, ποθεῖν ἤδη τὴν
ἡμετέραν ἐπιμέλειαν. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς ἀποστᾶσι γέγο-
νεν ὧν προσεδόκησαν, ἀλλ' ἀντὶ μὲν τῆς ἐλευθερίας τοὐ-
ναντίον ἀποβέβηκεν (ἀπολέσαντες γὰρ αὑτῶν τοὺς βελ-
τίστους ἐπὶ τοῖς χειρίστοις τῶν πολιτῶν γεγόνασιν), ἀντὶ
δὲ τῆς αὐτονομίας εἰς πολλὰς καὶ δεινὰς ἀνομίας ἐμ-
65 πεπτώκασιν, εἰθισμένοι δὲ τὸν ἄλλον χρόνον μεθ' ἡμῶν
ἐφ' ἑτέρους ἰέναι, νῦν τοὺς ἄλλους ὁρῶσιν ἐφ' αὑτοὺς
στρατευομένους, καὶ τὰς στάσεις, ἃς ἐπυνθάνοντο πρότε-
ρον παρ' ἑτέροις οὔσας, νῦν παρ' αὑτοῖς ὀλίγου δεῖν καθ'
ἑκάστην ἡμέραν γιγνομένας, οὕτω δ' ὡμαλισμένοι ταῖς
συμφοραῖς εἰσίν, ὥστε μηδένα διαγνῶναι δύνασθαι
66 τοὺς κάκιστα πράττοντας αὑτῶν· οὐδεμία γάρ ἐστι τῶν
πόλεων ἀκέραιος, οὐδ' ἥ τις οὐχ ὁμόρους ἔχει τοὺς κα-
κῶς ποιήσοντας, ὡς τετμῆσθαι μὲν τὰς χώρας, πεπορ-

v. 1. ὁτιοῦν ἂν Γ: πάντα Θς. 2. ἔστιν ἃς Γ: τινὰς Θς. τῶν νῦν ἡμῖν Θς. 63, 2. τὸν αἰγυπτίων Γ: ceteri τῶν αἰγυπτίων. 3. ὅσον ἂν ἕκαστοι δύνωνται Θς. 5. θυσίαις προσέχοντας Γ. 6. καὶ τῶν βελτίστων Θς. 64, 1. μεγάλας τὰς ἐλπίδας Θς. 2. ἄλλον add Γ. 3. ὃν om pr Γ. μάλιστα πολεμεῖν ἡμῖν, ποθεῖν ἤδη τὴν ἡμετέραν ἐπιμέλειαν Γ, πολλὴν ποιήσεσθαι τὴν ἐπιμέλειαν Θ: κἂν οὐ πρότερον ἀλλὰ νῦν γε πολλὴν ποιήσεσθαι τὴν ἐπιμέλειαν ς. 5. τοὐναντίον αὐτοῖς ἀποβέβηκεν Θς. 65, 2. ὁρῶσιν ἐφ' αὑτοὺς Γ, ἐπ' αὐτοὺς ὁρῶσιν ς. Θ et praepositionem et verbum omittit. 5. γιγνομένας ὁρῶσιν Θς. δ' ὡμαλισμένοι Γ, δεδασμένοι Θ: δὲ δεδαμασμένοι ς. 6. μηδένα Γ: μηδὲ Θς. 66, 2. οὐδ' add Γ. 3. ὡς] immo ὥστε.

θῆσθαι δὲ τὰς πόλεις, ἀναστάτους δὲ γεγενῆσθαι τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους, ἀνεστράφθαι δὲ τὰς πολιτείας καὶ καταλελύσθαι τοὺς νόμους, μεθ' ὧν οἰκοῦντες εὐδαιμονέστατοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν. οὕτω δ' ἀπίστως τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς καὶ δυσμενῶς ἔχουσιν, ὥστε μᾶλλον τοὺς πολίτας ἢ τοὺς πολεμίους δεδίασιν· ἀντὶ δὲ τῆς ἐφ' ἡμῶν ὁμονοίας καὶ τῆς παρ' ἀλλήλων εὐπορίας εἰς τοσαύτην ἀμιξίαν ἐληλύθασιν, ὥσθ' οἱ μὲν κεκτημένοι τὰς οὐσίας ἥδιον ἂν εἰς τὴν θάλατταν τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἐκβάλοιεν ἢ τοῖς δεομένοις ἐπαρκέσειαν, οἱ δὲ καταδεέστερον πράττοντες οὐδ' ἂν εὑρεῖν δέξαιντο μᾶλλον ἢ τὰ τῶν ἐχόντων ἀφελέσθαι· καταλύσαντες δὲ τὰς θυσίας ἐπὶ τῶν βωμῶν σφάττουσιν ἀλλήλους· πλείους δὲ φεύγουσι νῦν ἐκ μιᾶς πόλεως ἢ πρότερον ἐξ ἁπάσης τῆς Πελοποννήσου. Καὶ τοσούτων ἀπηριθμημένων κακῶν, πολὺ πλείω τὰ παραλελειμμένα τῶν εἰρημένων ἐστίν· οὐδὲν γὰρ ὅ τι τῶν δεινῶν ἢ χαλεπῶν οὐκ ἐνταῦθα συνδεδράμηκεν. ὧν οἱ μὲν ἤδη μεστοὶ τυγχάνουσιν ὄντες, οἱ δὲ διὰ ταχέων ἐμπλησθήσονται, καὶ ζητήσουσί τινα τῶν παρόντων πραγμάτων εὑρεῖν ἀπαλλαγήν. μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐτοὺς μένειν ἐπὶ τούτοις· οἵτινες γὰρ εὖ πράττοντες ἀπεῖπον, πῶς ἂν οὗτοι κακοπαθοῦντες πολὺν χρόνον καρτερήσειαν; ὥστ' οὐ μόνον ἢν μαχόμενοι νικήσωμεν, ἀλλ' ἐὰν ἡσυχίαν ἔχοντες περιμείνωμεν, ὄψεσθ' αὐτοὺς μεταβαλλομένους καὶ τὴν ἡμετέραν συμμαχίαν σωτηρίαν αὑτῶν εἶναι νομίζοντας. Τὰς μὲν οὖν ἐλπίδας ἔχω τοιαύτας.

Τοσοῦτον δ' ἀπέχω τοῦ ποιῆσαί τι τῶν προστατ-τομένων, ὥστ' εἰ μηδὲν γίγνοιτο τούτων μηδὲ βοηθείας μηδαμόθεν τυγχάνοιμεν, ἀλλὰ τῶν Ἑλλήνων οἱ μὲν ἀδι-

67, 1. ἦσαν Γ, lacunam Θ: ἐτύγχανον ς. τὰ add Γ. 4. ὁμονοίας Γ: εὐπορίας Θς. ἀλλήλων εὐπορίας Γ: ἡμῶν εὐνοίας Θς. 6. βάλοιεν Θς. 68, 1. ἐχόντων] ἐχθρῶν Θ. 5. ὅτι] ἔτι Γ. 6. τῶν δεινῶν] δεινὸν Θ. ἢ om Γ. χαλεπὸν Θ. 69, 1. διὰ ταχέων Γ: ταχέως Θς. 6. ἂν — νικῶμεν Θς. ἀλλὰ καὶν Θς. 7. μεταβαλλομένους αὐτοὺς Θς. 8. αὑτῶν Γ: αὐτοῖς Θς. 70, 1. τοσούτῳ Θ. ποιεῖν Θς. πραττομένων Θ.

κοῖεν ἡμᾶς οἱ δὲ περιορῷεν, οὐδ' ἂν οὕτω μεταγνοίην,
ἀλλὰ πάντας ἂν τοὺς ἐκ τοῦ πολέμου κινδύνους ὑπομεί-
ναιμι πρὶν ποιήσασθαι τὰς ὁμολογίας ταύτας. αἰσχυν-
θείην γὰρ ἂν ὑπὲρ ἀμφοτέρων, εἴτε καταγνοίημεν τῶν
προγόνων ὡς ἀδίκως Μεσσηνίους ἀφείλοντο τὴν χώραν,
εἴτ' ἐκείνων ὀρθῶς κτησαμένων καὶ προσηκόντως ἡμεῖς
71 παρὰ τὸ δίκαιον συγχωρήσαιμέν τι περὶ αὐτῆς. τούτων
μὲν οὖν οὐδέτερον ποιητέον. σκεπτέον δ' ὅπως ἀξίως
ἡμῶν αὐτῶν πολεμήσομεν, καὶ μὴ τοὺς εἰθισμένους ἐγ-
κωμιάζειν τὴν πόλιν ἐλέγξομεν ψευδεῖς ὄντας, ἀλλὰ
τοιούτους ἡμᾶς αὐτοὺς παρασχήσομεν, ὥστε δοκεῖν
ἐκείνους ἐλάττω τῶν ὑπαρχόντων εἰρηκέναι περὶ ἡμῶν.
72 Οἶμαι μὲν οὖν οὐδὲν συμβήσεσθαι δεινότερον τῶν νῦν
131 παρόντων, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς τοιαῦτα "βουλεύσεσθαι
καὶ πράξειν, ἐξ ὧν ἐπανορθώσουσιν ἡμᾶς· ἂν δ' ἄρα
ψευσθῶμεν τῶν ἐλπίδων καὶ πανταχόθεν ἐξειργώμεθα
καὶ μηδὲ τὴν πόλιν ἔτι δυνώμεθα διαφυλάττειν, χαλε-
πὰ μέν ἐστιν ἃ μέλλω λέγειν, ὅμως δ' οὐκ ὀκνήσω παῤ-
ῥησιάσασθαι περὶ αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐξαγγελθῆναι τοῖς
Ἕλλησι καλλίω ταῦτ' ἐστί, καὶ μᾶλλον ἁρμόττοντα
τοῖς ἡμετέροις φρονήμασιν, ὧν ἔνιοί τινες ἡμῖν συμβου-
λεύουσιν.

73 Φημὶ γὰρ χρῆναι τοὺς μὲν γονέας τοὺς ἡμετέρους αὐ-
τῶν καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὸν ὄχλον
τὸν ἄλλον ἐκ τῆς πόλεως ἐκπέμψαι, τοὺς μὲν ἐς Σικε-
λίαν καὶ Ἰταλίαν, τοὺς δ' εἰς Κυρήνην, τοὺς δ' εἰς τὴν
ἤπειρον (ἀσμένοι δ' αὐτοὺς ἅπαντες οὗτοι δέξονται
καὶ χώρᾳ πολλῇ καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς περὶ τὸν βίον

v. 1. ὑπερορῷεν Θς. 4. ἂν om Θ. εἴτε] εἴγε Θ. 5. Μεσσηνίων ς. 6. καὶ προσηκόντως add Γ. 71, 2. οὐθέτερον Θς. 3. πολεμήσωμεν ΓΘ. ἐγκωμιάζειν ἡμῶν τὴν Θς. 4. ἐλέγξομεν Γ, ἐξελέγξωμεν Θ: ἐλέγξωμεν ς. 5. παράσχωμεν corr Θ. ἐκείνους ἐλάττω τι τῶν ὑπαρχόντων δοκεῖν Θς. 72, 1. μηδὲν Θς. συμβήσεσθαι δεινότερον Γ, δεινότερον συμβεβῆσθαι Θ: δεινότερον συμβήσεσθαι ς. 2. βουλεύσεσθαι πράξειν Θ. 5. φυλάττειν ς. 9. βουλεύουσι Θ. 73, 2. παῖδας] παῖδας καὶ τοὺς γονέας Θ. 3. ἐκ σικελίας Θ. 5. ἀσμένως Θς. οὗτοι ἅπαντες Θ. 6. ταῖς ante περὶ add Γ.

εὐπορίαις, οἱ μὲν χάριν ἀποδιδόντες ὧν εὖ πεπόνθασιν,
οἱ δὲ κομιεῖσθαι προσδοκῶντες ὧν ἂν προϋπάρξωσιν),
4ὑπολειφθέντας δὲ τοὺς βουλομένους καὶ δυναμένους κιν-
δυνεύειν τῆς μὲν πόλεως ἀφεῖσθαι καὶ τῶν ἄλλων κτη-
μάτων, πλὴν ὅσα ἂν οἷοί τ' ὦμεν ἀπενέγκασθαι μεθ'
ἡμῶν αὐτῶν, καταλαβόντας δὲ χωρίον, ὅ τι ἂν ἐχυρώ-
τατον ᾖ καὶ πρὸς τὸν πόλεμον συμφορώτατον, ἄγειν καὶ
φέρειν τοὺς πολεμίους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-
ταν, ἕως ἂν παύσωνται τῶν ἡμετέρων ἀμφισβητοῦντες.
5Καὶ ταῦτ' ἐὰν τολμήσωμεν καὶ μὴ κατοκνήσωμεν, ὄψε-
σθε τοὺς νῦν ἐπιτάττοντας ἱκετεύοντας καὶ δεομένους
ἡμῶν Μεσσήνην ἀπολαβεῖν καὶ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην.
ποία γὰρ ἂν τῶν πόλεων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοιοῦτον
πόλεμον ὑπομείνειεν, οἷον εἰκὸς γενέσθαι βουληθέντων
ἡμῶν; τίνες δ' οὐκ ἂν ἐκπλαγεῖεν καὶ δείσαιεν στρατό-
πεδον συνιστάμενον τοιαῦτα μὲν διαπεπραγμένον, δι-
καίως δὲ τοῖς αἰτίοις τούτων ὠργισμένον, ἀπονενοημένως
6δὲ πρὸς τὸ ζῆν διακείμενον, καὶ τῷ μὲν σχολὴν ἄγειν
καὶ μηδὲ περὶ ἓν ἄλλο διατρίβειν ἢ περὶ τὸν πόλεμον
τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασιν ὡμοιωμένον, ταῖς δ' ἀρεταῖς
καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τοιοῦτον οἷον ἐξ ἁπάντων ἀνθρώ-
πων οὐδεὶς ἂν συντάξειεν, ἔτι δὲ μηδεμιᾷ πολιτείᾳ τε-
2ταγμένῃ χρώμενον, ἀλλὰ θυραυλεῖν καὶ πλανᾶσθαι κα-
τὰ τὴν χώραν δυνάμενον καὶ ῥᾳδίως μὲν ὅμορον οἷς ἂν
βούληται γιγνόμενον, τοὺς δὲ τόπους ἅπαντας τοὺς πρὸς
7τὸν πόλεμον συμφέροντας πατρίδας εἶναι νομίζον; Ἐγὼ
μὲν γὰρ οἶμαι τῶν λόγων μόνον ῥηθέντων τούτων καὶ

v. 1. post πεπόνθασιν: ὑφ' ἡμῶν, οἱ Θς. 2. κομίσασθαι Θς. προϋπάρχωσιν Θς. 74, 1. υπολη φθέντες Θ. 2. ἀφεῖσθαι Γ: ἀφίστασθαι Θς. 3. ὅσα corr habet Γ. οἷοί τ' ὦμεν Γ: δυνώμεθα Θς. ἀπενέγκασθαι] primum ᾱ a correctore est in Γ. 4. καταλαβόντες Θ. ὀχυρώτατον Θς. 75, 5. εἰκὸς γενέσθαι Γ, εἰκὸς ἦν γενέσθαι Θ: εἰκὸς ἦ γενέσθαι ς. 7. συμπεπραγμένον Θς. 76, 1. τὸ μὲν Θ. σχολὴν πρῶτον ἄγειν Θς. 2. μηδὲ] μὴ Θ. 5. δὲ μηδεμιᾷ πολιτείᾳ τεταγμένῃ χρώμενον Γ: δὲ μηδεμιᾷ (vel cum Wolfio δὲ ἐν μηδεμιᾷ) πόλει τεταγμένον Θς. 7. ὅμηρον Θ. 77, 2. μόνων Θ. τούτων καὶ διασπαρέντων add Γ.

διασπαρέντων εἰς τοὺς Ἕλληνας εἰς πολλὴν ταραχὴν καταστήσεσθαι τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ἔτι δὲ μᾶλλον, ἢν καὶ τέλος ἐπιθεῖναι τούτοις ἀναγκασθῶμεν. τίνα γὰρ οἰηθῶμεν αὐτοὺς γνώμην ἕξειν, ὅταν αὐτοὶ μὲν κακῶς
78 πάσχωσιν, ἡμᾶς δὲ μηδὲν δύνωνται ποιεῖν; καὶ τὰς μὲν αὑτῶν πόλεις ἴδωσιν εἰς πολιορκίαν καθεστηκυίας, τὴν δ' ἡμετέραν οὕτω διεσκευασμένην ὥστε μηκέτι τῇ συμφορᾷ ταύτῃ περιπεσεῖν; ἔτι δὲ τὴν τῶν σωμάτων τροφὴν ἡμῖν μὲν ῥᾳδίαν οὖσαν ἔκ τε τῶν ὑπαρχόντων καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου γιγνομένων, αὐτοῖς δὲ χαλεπὴν διὰ τὸ μὴ ταὐτὸν εἶναι στρατόπεδόν τε τοιοῦτον διοικεῖν καὶ τοὺς ὄχλους τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι διατρέ-
79 φειν; ὃ δὲ πάντων ἄλγιστον ἐκείνοις, ὅταν τοὺς μὲν ἡμετέρους οἰκείους ἐν πολλαῖς εὐπορίαις πυνθάνωνται γεγενημένους, τοὺς δ' αὑτῶν ὁρῶσιν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας, καὶ μηδ' ἐπικουρῆσαι δύνωνται τοῖς κακοῖς τούτοις, ἀλλ' ἐργαζόμενοι μὲν τὴν χώραν τὰ σπέρματα προσαπολλύωσιν, ἀργὸν δὲ περιορῶντες μηδένα χρόνον ἀνταρκεῖν οἷοί τ' ὦσιν.

80 Ἀλλὰ γὰρ ἴσως ἀθροισθέντες καὶ κοινὸν ποιησάμενοι στρατόπεδον παρακολουθήσουσι, καὶ κωλύσουσιν ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν αὐτούς. Καὶ τί ἂν εὐξαίμεθα μᾶλλον ἢ λαβεῖν πλησιάζοντας καὶ παρατεταγμένους καὶ περὶ τὰς αὐτὰς δυσχωρίας ἡμῖν ἀντιστρατοπεδεύοντας ἀνθρώπους ἀτάκτους καὶ μιγάδας καὶ πολλοῖς ἄρχουσι χρωμένους; οὐδὲν γὰρ ἂν πολλῆς πραγματείας δεήσειεν,

v. 2. ἡμῶν add Γ. ἢν Γ: ceteri εἰ. 4. αὐτοὶ καλῶς μὲν Θ.
78, 1. μηδὲν δύνωνται ποιεῖν Γ, ποιεῖν δύνανται Θ: ποιεῖν μὴ δύνωνται ς. 2. πόλεις αὑτῶν ς. πολιορκίας Γ. 3. παρεσκευασμένην Θς. 5. ῥᾳδίαν οὖσαν ἔκ τε τῶν ὑπαρχόντων Γ: ῥᾳδίαν (Θ ῥᾳδίως) ἔκ τε τῆς τῶν ὑπαρχόντων κτήσεως Θς. 6. γιγνομένην Θ. χαλεπὴν εἶναι διὰ Θς. 7. τοιοῦτο ς. 8. τὸν ὄχλον τὸν Θς.
79, 1. πάντων Γ, πάντως Θ: ceteri παντός. ἐκείνοις ἀλγεινότατον Θς. 3. τὴν add Θ. 4. ἐνδεεῖς ὄντας τῶν ἀναγκαίων Θς. 5. τούτοις add Γ. 7. αὐταρκεῖν Θς. 80, 2. παρακολουθήσουσιν ἡμῖν καὶ Θς. 4. παραταττομένους Θ. 5. δυσχωρίας Γ: ceteri δυσχερείας. 7. οὐδὲν Γ: οὐδὲ Θς. δεηθείημεν Θς.

ἀλλὰ ταχέως ἂν αὐτοὺς ἐξαναγκάσαιμεν ἐν τοῖς ἡμετέροις καιροῖς ἀλλὰ μὴ τοῖς αὐτῶν ποιήσασθαι τοὺς κινδύνους.

81 Ἐπιλίποι δ' ἂν τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ τὰς πλεονεξίας τὰς ἐσομένας λέγειν ἐπιχειρήσαιμεν. ἐκεῖνο δ' οὖν πᾶσι φανερόν, ὅτι τῶν Ἑλλήνων διενηνόχαμεν οὐ τῷ μεγέθει τῆς πόλεως οὐδὲ τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅτι τὴν πολιτείαν ὁμοίαν κατεστησάμεθα στρατοπέδῳ καλῶς διοικουμένῳ καὶ πειθαρχεῖν ἐθέλοντι τοῖς ἄρχουσιν. ἢν οὖν εἰλικρινὲς τοῦτο ποιήσωμεν, ὃ μιμησαμένοις ἡμῖν συνήνεγκεν, οὐκ ἄδηλον ὅτι ῥᾳδίως
82 τῶν πολεμίων ἐπικρατήσομεν. Ἴσμεν δὲ καὶ τοὺς οἰκιστὰς ταυτησὶ τῆς πόλεως γενομένους, ὅτι μικρὸν μὲν στρατόπεδον εἰς τὴν Πελοπόννησον εἰσῆλθον ἔχοντες, πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων πόλεων ἐκράτησαν. καλὸν οὖν μιμήσασθαι τοὺς προγόνους, καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐπανελθόντας, ἐπειδὴ προσεπταίκαμεν, πειραθῆναι τὰς τιμὰς καὶ τὰς δυναστείας ἀναλαβεῖν, ἃς πρότερον ἐτυγ-
83 χάνομεν ἔχοντες. Πάντων δ' ἂν δεινότατον ποιήσαιμεν, εἰ συνειδότες Ἀθηναίοις ἐκλιποῦσι τὴν αὐτῶν χώραν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἡμεῖς μηδ' ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν σωτηρίας ἀφέσθαι τῆς πόλεως τολμήσαιμεν, ἀλλὰ δέον ἡμᾶς παράδειγμα τῶν τοιούτων ἔργων τοῖς ἄλλοις παρέχειν, μηδὲ μιμήσασθαι τὰς ἐκεί-
84 νων πράξεις ἐθελήσαιμεν. Ἔτι δὲ τούτου καταγελαστότερον, εἰ Φωκαεῖς μὲν φεύγοντες τὴν βασιλέως τοῦ μεγάλου δεσποτείαν, ἐκλιπόντες τὴν Ἀσίαν εἰς Μασ-

v. 1. ταχέως μὲν αὐτοὺς ἀναγκάσαιμεν Θς. καιροῖς add Γ. 2. μὴ ἐν τοῖς ἑαυτῶν Θς. 81, 1. Ἐπιλίποι Γ: ceteri ἐπιλείποι. 2. ἐσομένας Γ: ἡμετέρας Θς. 3. πᾶσι add Γ. 4. ἀνθρώπων Γ: ἀνδρῶν Θς. 6. ἐθέλοντι Γ: ceteri θέλοντι. 7. ἢν — τοῦτο] ἵν' — τούτῳ Θ. ποιησώμεθα Θς. 8. ῥᾳδίως add Γ. 82, 1. οἰκιστὰς Γ, ἐπικρατιστὰς Θ: ἐπικρατεῖς ς. 2. ταύτης ς. 4. πόλεων add Γ. 6. καὶ τὰς δυναστείας add Γ. 83, 1. δ' om Θ. 2. αὐτῶν add Γ. 3. τῶν ἄλλων Ἑλλήνων Θς. ἡμεῖς] ἡμεῖς δὲ Θ. 4. ἀφεῖσθαι Γ. 5. παραδείγματα τοιούτων ἔργων καὶ Θς. 6. μιμεῖσθαι Θς. 84, 2. φωκεῖς Θ. 5. Μεσσαλίαν Γ, Μασσάλιον Θ.

σαλίαν ἀπῴκησαν, ἡμεῖς δ' εἰς τοσοῦτον μικροψυχίας ἔλθοιμεν ὥστε τὰ προστάγματα τούτων ὑπομεῖναι, ὧν ἄρχοντες ἅπαντα τὸν χρόνον διετελέσαμεν.

85 *Χρὴ δὲ μὴ περὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ταῖς ψυχαῖς διατρίβειν, ἐν ᾗ δεήσει χωρίζειν τοὺς οἰκειοτάτους ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἀφορᾶν, ἐν οἷς περιγενόμενοι τῶν ἐχθρῶν ἀνορθώσομεν τὴν πόλιν, κομιούμεθα δὲ τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν, ἐπιδειξόμεθα δὲ πᾶσιν ὅτι νῦν μὲν ἀδίκως δεδυστυχήκαμεν, τὸν δὲ παρελθόντα χρόνον δικαίως τῶν ἄλλων πλέον ἔχειν ἠξιοῦμεν.*

86 *Ἔχει δ' οὕτως. ἐγὼ τούτους εἴρηκα τοὺς λόγους οὐχ ὡς δέον ἡμᾶς ἤδη ταῦτα πράττειν, οὐδ' ὡς οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐνούσης ἐν τοῖς πράγμασι σωτηρίας, ἀλλὰ βουλόμενος ὑμῶν προτρέψασθαι τὰς γνώμας, ὡς καὶ ταύτας τὰς συμφορὰς καὶ πολὺ δεινοτέρας τούτων ὑπομενετέον ἡμῖν, πρὶν περὶ Μεσσήνης ποιήσασθαι συν-*
134 *θήκας οἵας κελεύουσιν ἡμᾶς.*

87 *Οὐχ οὕτω δ' ἂν προθύμως ἐπὶ τὸν πόλεμον ὑμᾶς παρεκάλουν, εἰ μὴ τὴν εἰρήνην ἑώρων ἐξ ὧν μὲν ἐγὼ λέγω καλὴν καὶ βεβαίαν γενησομένην, ἐξ ὧν δ' ἔνιοί τινες συμβουλεύουσιν, οὐ μόνον αἰσχρὰν ἐσομένην, ἀλλ' οὐδὲ χρόνον οὐδένα παραμενοῦσαν. ἢν γὰρ παρακατοικισώμεθα τοὺς Εἵλωτας καὶ τὴν πόλιν ταύτην περιίδωμεν αὐξηθεῖσαν, τίς οὐκ οἶδεν ὅτι πάντα τὸν βίον ἐν ταραχαῖς καὶ κινδύνοις διατελοῦμεν ὄντες; ὥσθ' οἱ περὶ ἀσφαλείας διαλεγόμενοι λελήθασιν αὐτοὺς τὴν μὲν εἰρήνην ὀλίγας ἡμέρας ἡμῖν ποιοῦντες, τὸν δὲ πόλεμον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον κατασκευάζοντες.*

v. 1. *τοσοῦτόν Γ*: *τοῦτο Θς.* 2. *ἔλθοιμεν*] primas litteras et diphthongum a correctore habet *Γ.* *ὑπομεῖναιμεν Γ.* 85, 1. *μὴ Γ, μηδὲ ς*: *Θ* om. 2. *οἰκειοτάτους εὐθὺς ἀφ' Θς.* 3. *ἐπ'* add *Γ.* 4. *ἐπανορθώσομεν Θς.* 5. *αὐτῶν Γ*: *αὐτῶν οἰκείους Θς.* 6. *παρεληλυθότα Θς.* 86, 1. *ἐγὼ γὰρ τούτους ς.* 2. *οὐδ'*] *οὐχ Θ.* 4. *προτρέψασθαι Γ*: *προπαρασκευάσαι Θς.* 5. *ταύτας καὶ πολὺ τούτων δεινοτέρας συμφορὰς Θς.* 6. *περὶ*] *ὑπὲρ Γ.* 87, 3. *τινες* add *Γ.* 4. *οὐ μόνον* add *Γ.* 5. *ἢν γὰρ — αὐξηθεῖσαν Γ*: *ἐὰν γὰρ παρακατοικήσωμεν ταύτην αὐξηθεῖσαν Θς.* 7. *πάντα τὸν Γ*: *τὸν πάντα Θς.* 8. *διατελέσομεν Θς.* 11. *πάντα ς.*

88 Ἡδέως δ' ἂν αὐτῶν πυθοίμην, ὑπὲρ τίνων οἴονται χρῆναι μαχομένους ἡμᾶς ἀποθνήσκειν· οὐχ ὅταν οἱ πολέμιοι προστάττωσί τι παρὰ τὸ δίκαιον καὶ τῆς χώρας ἀποτέμνωνται καὶ τοὺς οἰκέτας ἐλευθερῶσι; καὶ τούτους μὲν κατοικίζωσιν εἰς ταύτην ἣν ἡμῖν οἱ πατέρες κατέλιπον, ἡμᾶς δὲ μὴ μόνον τῶν ὄντων ἀποστερῶσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς εἰς ὀνείδη καθιστῶσιν;
89 Ἐγὼ μὲν γὰρ ὑπὲρ τούτων οὐ μόνον πόλεμον ἀλλὰ καὶ φυγὰς καὶ θανάτους οἴομαι προσήκειν ἡμῖν ὑπομένειν· πολὺ γὰρ κρεῖττον ἐν ταῖς δόξαις αἷς ἔχομεν τελευτῆσαι τὸν βίον μᾶλλον, ἢ ζῆν ἐν ταῖς ἀτιμίαις, ἃς ληψόμεθα ποιήσαντες ἃ προστάττουσιν ἡμῖν. ὅμως δ' εἰ δεῖ μηδὲν ὑποστειλάμενον εἰπεῖν, αἱρετώτερον ἡμῖν ἐστιν ἀναστάτοις γενέσθαι μᾶλλον ἢ καταγελάστοις ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. τοὺς γὰρ ἐν ἀξιώμασι καὶ φρονήμασι τηλικούτοις βεβιωκότας δυοῖν δεῖ θάτερον, ἢ πρωτεύειν ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἢ παντάπασιν ἀνῃρῆσθαι μηδὲν ταπεινὸν διαπραξαμένους, ἀλλὰ καλὴν τὴν τελευτὴν τοῦ βίου ποιησαμένους.
90 Ἃ χρὴ διαλογισαμένους μὴ φιλοψυχεῖν, μηδ' ἐπακολουθεῖν ταῖς τῶν συμμάχων γνώμαις, ὧν ἡγεῖσθαι πρότερον ἠξιοῦμεν, ἀλλ' αὐτοὺς σκεψαμένους ἑλέσθαι μὴ τὸ τούτοις ῥᾷστον, ἀλλ' ὃ πρέπον ἔσται τῇ Λακεδαίμονι καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἡμῖν. περὶ γὰρ τῶν αὐτῶν οὐχ ὁμοίως ἅπασι βουλευτέον, ἀλλ' ὡς ἂν ἐξ ἀρχῆς
91 ἕκαστοι τοῦ βίου ποιήσωνται τὴν ὑπόθεσιν. Ἐπιδαυρίοις

88, 3. τι add Γ. 4. τούτους Γ: τοὺς Θς. 5. κατοικίζωσιν εἰς ταύτην Γ, κατορθῶσιν εἰς ταύτην Θ: εἰς ταύτην κατάγωσιν ς. 6. ὄντων] ὄψων Γ. ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς Θς. 89, 2. οἶμαι Θς. 4. ταῖς — ποιήσαντες Γ: πάσαις ἀτιμίαις ποιήσαντας Θς. 5. ὅμως δ' εἰ Γ: εἰ δὲ Θς. 6. εἰπεῖν αἱρετώτερον ἡμῖν ἐστὶν ἀναστάτοις Γ, εἰπεῖν χρὴ τὸ φαινόμενον αἱρετώτερον ὑμῖν εἰπεῖν ἀναστάτους Θ: εἰπεῖν τὸ φαινόμενον αἱρετώτερον ἡμῖν ἀναστάτους ς. 7. καταγελάστους Θς. 8. τηλικούτοις Γ: τοιούτοις Θς. 10. ἀναιρεῖσθαι Θς. μηδὲν ταπεινὸν διαπραξαμένους om Θ. 11. ἀλλὰ καλὴν τὴν τελευτὴν τοῦ βίου ποιησαμένους Γ et, qui διαπραξαμένους habet, Θ: om ς. 90, 1. διαλογισαμένους Γ: λογιζομένους Θς. 4. μὴ τὸ Γ, μὴ ὃ ς: Θ μή. τούτοις] τοῦτο Θ. 5. τῶν om Θ. 91, 1. τοῦ βίου ποιήσωνται Γ: ποιήσωνται τούτου Θς.

135 μὲν γὰρ καὶ Κορινθίοις καὶ Φλιασίοις οὐδεὶς ἂν ἐπιπλήξειεν, εἰ μηδενὸς ἄλλου φροντίζοιεν ἢ τοῦ διαγενέσθαι καὶ περιποιῆσαι σφᾶς αὐτούς· Λακεδαιμονίους δ' οὐχ οἷόν τ' ἐστὶν ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖν τὴν σωτηρίαν, ἀλλ' ἂν μὴ προσῇ τὸ καλῶς τῷ σώζεσθαι, τὸν θάνατον ἡμῖν μετ' εὐδοξίας αἱρετέον ἐστί. τοῖς γὰρ ἀρετῆς ἀμφισβητοῦσιν ὑπὲρ οὐδενὸς οὕτω σπουδαστέον, ὡς ὑπὲρ τοῦ μηδὲν αἰ-
92 σχρὸν φανῆναι πράττοντας. Εἰσὶ δ' αἱ τῶν πόλεων κακίαι καταφανεῖς οὐχ ἧττον ἐν τοῖς τοιούτοις βουλεύμασιν ἢ τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνοις. τῶν μὲν γὰρ ἐκεῖ γιγνομένων τὸ πλεῖστον μέρος τῇ τύχῃ μέτεστι, τὸ δ' ἐνθάδε γνωσθὲν αὐτῆς τῆς διανοίας σημεῖόν ἐστιν. ὥσθ' ὁμοίως ἡμῖν φιλονικητέον ἐστὶν ὑπὲρ τῶν ἐνθάδε ψηφισθησομένων, ὥσπερ ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ἀγώνων.
93 Θαυμάζω δὲ τῶν ὑπὲρ μὲν τῆς ἰδίας δόξης ἀποθνήσκειν ἐθελόντων, ὑπὲρ δὲ τῆς κοινῆς μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἐχόντων· ὑπὲρ ἧς ὁτιοῦν πάσχειν ἄξιον, ὥστε μὴ καταισχῦναι τὴν πόλιν, μηδὲ περιιδεῖν τὴν τάξιν λιποῦσαν, εἰς ἣν οἱ πατέρες κατέστησαν αὐτήν. Πολλῶν δὲ πραγμάτων ἡμῖν καὶ δεινῶν ἐφεστώτων, ἃ δεῖ διαφυγεῖν, ἐκεῖνο μά-
94 λιστα φυλακτέον, ὅπως μηδὲν ἀνάνδρως φανησόμεθα διαπραττόμενοι μηδὲ συγχωροῦντες τοῖς πολεμίοις παρὰ τὸ δίκαιον. αἰσχρὸν γὰρ τοὺς ἄρξαι τῶν Ἑλλήνων ἀξιωθέντας ὀφθῆναι τὸ προσταττόμενον ποιοῦντας, καὶ τοσοῦτον ἀπολειφθῆναι τῶν προγόνων, ὥστε τοὺς μὲν ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπιτάττειν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἡμᾶς δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον μὴ τολμᾶν διακινδυνεύειν.

v. 1. γὰρ Γ: οὖν Θς. Φλιασίοις καὶ Κορινθίοις Θς. 5. τῷ add Γ. τὸν et μετ' εὐδοξίας add Γ. 6. γὰρ περὶ ἀρετῆς ς.
92, 1. πράττοντας φανῆναι Θς. δ' αἱ Γ: δὲ Θς. 4. τὸ — γνωσθὲν Γ: τῶν — γνωσθέντων Θς. 6. φιλονεικητέον — ψηφιζομένων Θς. 7. ὥσπερ — ὅπλοις Γ: ὡς — πολέμοις Θς. 93, 1. ὑπὲρ τῆς ἰδίας χώρας Θ. 3. ὥστε μὴ καταισχῦναι Γ: καὶ μὴ καταισχύνειν Θς. 4. περιιδεῖν τὴν τάξιν λιποῦσαν Γ, περιιδεῖν τὴν τάξιν ἐκλιποῦσαν Θ: περιιδεῖν αὐτὴν ἐκλείπουσαν τὴν τάξιν ς. 6. καὶ δεινῶν ἡμῖν Θς. 94, 7. κελευόμενον — διακινδυνεύειν Γ: προσταττόμενον — κινδυνεύειν Θς.

95 Ἄξιον δὲ καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα καὶ τὰς ἄλλας αἰσχυνθῆναι πανηγύρεις, ἐν αἷς ἕκαστος ἡμῶν ζηλωτότερος ἦν καὶ θαυμαστότερος τῶν ἀθλητῶν τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τὰς νίκας ἀναιρουμένων. εἰς ἃς τίς ἂν ἐλθεῖν τολμήσειεν, ἀντὶ μὲν τοῦ τιμᾶσθαι καταφρονηθησόμενος, ἀντὶ δὲ τοῦ περίστατος ὑπὸ πάντων δι' ἀρετὴν εἶναι περίβλεπτος ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐπὶ κακίᾳ γενησόμενος,

96 ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ὀψόμενος μὲν τοὺς οἰκέτας ἀπὸ τῆς χώρας ἧς οἱ πατέρες ἡμῖν κατέλιπον ἀπαρχὰς καὶ θυσίας μείζους ἡμῶν ποιουμένους, ἀκουσόμενος δ' αὐτῶν τοιαύταις βλασφημίαις χρωμένων, οἵαις περ εἰκὸς τοὺς χαλεπώτερον μὲν τῶν ἄλλων δεδουλευκότας, ἐξ ἴσου δὲ νῦν τὰς συνθήκας τοῖς δεσπόταις πεποιημένους· ἐφ' αἷς ἕκαστος ἡμῶν οὕτως ἂν ἀλγήσειεν, ὡς οὐδεὶς ἂν τῶν ζώντων διὰ λόγου δηλώσειεν.

97 Ὑπὲρ ὧν χρὴ βουλεύεσθαι, καὶ μὴ τότ' ἀγανακτεῖν ὅτ' οὐδὲν ἡμῖν ἔσται πλέον, ἀλλὰ νῦν σκοπεῖν ὅπως μηδὲν συμβήσεται τοιοῦτον. ὡς ἔστιν ἓν τῶν αἰσχρῶν πρότερον μὲν μηδὲ τὰς τῶν ἐλευθέρων ἰσηγορίας ἀνέχεσθαι, νῦν δὲ καὶ τὴν τῶν δούλων

98 παῤῥησίαν ὑπομένοντας φαίνεσθαι. δόξομεν γὰρ τὸν παρελθόντα χρόνον ἀλαζονεύεσθαι, καὶ τὴν μὲν φύσιν ὅμοιοι τοῖς ἄλλοις εἶναι, ταῖς δ' αὐθαδείαις καὶ ταῖς σεμνότησιν οὐκ ἀληθιναῖς ἀλλὰ πεπλασμέναις κεχρῆσθαι. Μηδὲν οὖν ἐνδῶμεν τοιοῦτον τοῖς εἰθισμένοις ἡμᾶς κακολογεῖν, ἀλλὰ τοὺς λόγους αὐτῶν ἐξελέγξαι πειραθῶμεν, ὅμοιοι γενόμενοι τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις.

95, 1. Ὀλυμπίαν Θς. 3. ἦν om Θ. 4. τίς — τολμήσειεν Γ: τίνας ἂν τολμήσειν ἡμῶν οἴεσθε ἐλθεῖν Θς. 5. μὲν] μέντοι Γ. καταφρονηθησομένους — περιστάτους — περιβλέπτους — γενησομένους — ὀψομένους Θς. 96, 1. ἐκ τῆς χώρας ἣν Θς. 3. ἀκουσομένους Θς. 4. οἵαις] αἷς Θ. 7. οὕτως om pr Γ. ἂν ἀλγήσειεν Γ, ἀναγκάσειεν Θ, ἀναγκάσειαν ς. 97, 1. λόγου δηλώσειεν Γ: ς λόγων δηλῶσαι vel cum Θ δηλώσῃ. 2. μή ποτ' Θ. 3. τοιοῦτο Θς. 4. τὰς] malim τῆς cum Coraë. 5. ἀνασχέσθαι Θς. 98, 1. γὰρ om Θ. 4. ἀληθινῶς ἀλλὰ καταπεπλασμένως χρῆσθαι Γ. 5. τοιοῦτον add Γ. 6. τοὺς λόγους αὐτῶν Γ, τοὺς μὲν λόγους ς. τοὺς λόγους μὲν Θ.

99 Ἀναμνήσθητε δὲ τῶν ἐν Διπαίᾳ πρὸς Ἀρκάδας ἀγω-
νισαμένων, οὕς φασιν ἐπὶ μιᾶς ἀσπίδος παραταξαμέ-
νους τρόπαιον στῆσαι πολλῶν μυριάδων, καὶ τῶν τρια-
κοσίων τῶν ἐν Θυρέαις ἅπαντας Ἀργείους μάχῃ νική-
σάντων, καὶ τῶν χιλίων τῶν εἰς Θερμοπύλας ἀπαντη-
100 σάντων, οἳ πρὸς ἑβδομήκοντα μυριάδας τῶν βαρβάρων
συμβαλόντες οὐκ ἔφυγον οὐδ' ἡττήθησαν, ἀλλ' ἐνταῦθα
τὸν βίον ἐτελεύτησαν οὗ περ ἐτάχθησαν, τοιούτους σφᾶς
αὐτοὺς παρασχόντες ὥστε τοὺς μετὰ τέχνης ἐγκωμιά-
ζοντας μὴ δύνασθαι τοὺς ἐπαίνους ἐξισῶσαι ταῖς ἐκείνων
101 ἀρεταῖς. Ἁπάντων οὖν τούτων ἀναμνησθέντες ἐῤῥωμε-
νέστερον ἀντιλαβώμεθα τοῦ πολέμου, καὶ μὴ περι-
μένωμεν ὡς ἄλλων τινῶν τὰς παρούσας ἀτυχίας ἰασο-
μένων, ἀλλ' ἐπειδήπερ ἐφ' ἡμῶν γεγόνασιν, ἡμεῖς αὐτὰς
137 καὶ διαλῦσαι πειραθῶμεν. Χρὴ δὲ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγα-
102 θοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς φαίνεσθαι διαφέροντας· αἱ
μὲν γὰρ εὐτυχίαι καὶ τοῖς φαύλοις τῶν ἀνθρώπων τὰς
κακίας συγκρύπτουσιν, αἱ δὲ δυσπραξίαι ταχέως κατα-
φανεῖς ποιοῦσιν, ὁποῖοί τινες ἕκαστοι τυγχάνουσιν ὄντες·
ἐν αἷς ἡμῖν ἐπιδεικτέον ἐστίν, εἴτι τῶν ἄλλων ἄμεινον
τεθράμμεθα καὶ πεπαιδεύμεθα πρὸς ἀρετήν.
103 Ἔστι δ' οὐδὲν ἀνέλπιστον ἐκ τῶν νῦν παρόντων συμ-
βῆναί τι τῶν δεόντων ἡμῖν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἀγνοεῖν
ὅτι πολλαὶ πράξεις ἤδη τοιαῦται γεγόνασιν, ἃς ἐν ἀρχῇ
μὲν ἅπαντες ὑπέλαβον εἶναι συμφοράς, καὶ τοῖς παθοῦ-
σι συνηχθέσθησαν, ὕστερον δὲ τὰς αὐτὰς ταύτας ἔγνωσαν
104 μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίας γεγενημένας. Καὶ τί δεῖ τὰ
πόῤῥω λέγειν; ἀλλὰ καὶ νῦν τὰς πόλεις τάς γε πρω-
τευούσας, λέγω δὲ τὴν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, εὕροιμεν

99, 1. τῶν ἐν Διπαίᾳ πρὸς Ἀρκάδας ἀγωνισαμένων Γ: τῶν προγόνων τῶν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας ἠγωνισμένων Θς. 3. τριακοσίων τῶν] τριακοσίων ἢ τῶν Θ. 4. Θυρέαις Γ: Θυρεαῖς Θς. 5. τῶν ante εἰς om Θ. 100, 1. μυριάδων Θ. 3. περ add Γ. σφᾶς om Γ. 101, 1. μνησθέντες ἐῤῥωμένως Θς. 2. πολεμεῖν ς. περιμείνωμεν Θς. 6. καὶ add Γ. δὲ Γ: γὰρ Θς. 102, 4. ὁποῖοί τινες Γ: οἷοί περ Θς. 5. εἴ τι Γ: ὅτι Θς. 103, 1. νυνὶ Θς. 2. δεόντων Γ: μὴ παρόντων Θς. 104, 2. καὶ et γε add Γ. 3. δὲ Γ: δὴ Θς.

ἂν οὐκ ἐκ τῆς εἰρήνης μεγάλην ἐπίδοσιν λαβούσας, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐν τῷ πολέμῳ προδυστυχήσασαι πάλιν αὑτὰς ἀνέλαβον, ἐκ δὲ τούτων τὴν μὲν ἡγεμόνα τῶν Ἑλλήνων καταστᾶσαν, τὴν δ' ἐν τῷ παρόντι τηλικαύτην γεγενημένην ὅσην οὐδεὶς πώποτ' ἔσεσθαι προσεδόκησεν· αἱ γὰρ ἐπιφάνειαι καὶ λαμπρότητες οὐκ ἐκ τῆς ἡσυχίας ἀλλ'
05 ἐκ τῶν ἀγώνων γίγνεσθαι φιλοῦσιν. ὧν ἡμᾶς ὀρέγεσθαι προσήκει, μήτε τῶν σωμάτων μήτε τῆς ψυχῆς μήτε τῶν ἄλλων ὧν ἔχομεν μηδενὸς φειδομένους. ἢν γὰρ κατορθώσωμεν καὶ τὴν πόλιν εἰς ταὐτὸ καταστῆσαι δυνηθῶμεν, ἐξ ὧνπερ ἐκπέπτωκε, καὶ τῶν προγεγενημένων μᾶλλον θαυμασθησόμεθα, καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀνδραγαθίας ὑπολείψομεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς βουλομένους εὐλογεῖν ἡμᾶς ἀπορεῖν ποιήσομεν, ὅ
06 τι τῶν πεπραγμένων ἡμῖν ἄξιον ἐροῦσιν. δεῖ δὲ μηδὲ τοῦτο λανθάνειν ὑμᾶς, ὅτι πάντες τῷ συλλόγῳ τούτῳ καὶ τοῖς γνωσθησομένοις ὑφ' ἡμῶν προσέχουσι τὸν νοῦν. ὥσπερ οὖν ἐν κοινῷ θεάτρῳ τῶν Ἑλλήνων διδοὺς ἔλεγχον ἕκαστος ὑμῶν τῆς αὑτοῦ φύσεως, οὕτω διακείσθω τὴν γνώμην.

138
07 "Ἔστι δ' ἁπλοῦν τὸ καλῶς βουλεύσασθαι περὶ τούτων. ἢν μὲν γὰρ ἐθέλωμεν ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῶν δικαίων, οὐ μόνον εὐδοκιμήσομεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ἀσφαλῶς ἡμῖν ἐξέσται ζῆν· εἰ δὲ φοβησόμεθα τοὺς κινδύνους, εἰς πολλὰς ταραχὰς καταστήσομεν ἡμᾶς
08 αὐτούς. Παρακαλέσαντες οὖν ἀλλήλους ἀποδῶμεν τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι, καὶ μὴ περιίδωμεν ὑβρισθεῖσαν τὴν Λακεδαίμονα καὶ καταφρονηθεῖσαν, μηδὲ ψευσθῆναι ποιήσωμεν τῶν ἐλπίδων τοὺς εὔνους ἡμῖν ὄντας, μηδὲ

v. 1. λαμβανούσας Θς. 2. δυστυχήσασαι Θς. ἀνέλαβον αὑτὰς Θς. 3. τῶν Ἑλλήνων add Γ. 5. ἔσεσθαι πώποτε Θς. 105, 3. ἢν Γ: ἐὰν Θς. κατορθώκωμεν Θ. 4. ταυτὸν Θ. 6. θαυμασθησόμεθα Γ: ἐγκωμιασθησόμεθα Θς. 7. καταλείψομεν Γ. 8. ἡμᾶς εὐλογεῖν Θς. ὅ τι — ἄξιον Γ: τί — ἀξίως Θς. 106, 2. πάντας Θ. 3. προσέξουσι Θς. 107, 2. ἢν Γ: ἐὰν Θς. μὲν om Θ. 4. φοβηθησόμεθα Θς. 108, 1. παρακαλέσαντας Θ.

περὶ πλείονος φανῶμεν ποιούμενοι τὸ ζῆν τοῦ παρὰ
109 πᾶσιν ἀνθρώποις εὐδοκιμεῖν, ἐνθυμηθέντες ὅτι κάλλιόν
ἐστιν ἀντὶ θνητοῦ σώματος ἀθάνατον δόξαν ἀντικαταλ-
λάξασθαι, καὶ ψυχῆς ἧς οὐχ ἕξομεν ὀλίγων ἐτῶν
πρίασθαι τοιαύτην εὔκλειαν ἣ πάντα τὸν αἰῶνα τοῖς ἐξ
ἡμῶν γενομένοις παραμενεῖ, πολὺ μᾶλλον ἢ μικροῦ
χρόνου γλιχομένους μεγάλαις αἰσχύναις ἡμᾶς αὐτοὺς
110 περιβαλεῖν. Ἡγοῦμαι δ' οὕτως ἂν ὑμᾶς μάλιστα
παροξυνθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον, εἰ ταῖς διανοίαις ὥσπερ
παρεστῶτας ἴδοιτε τοὺς γονέας καὶ τοὺς παῖδας τοὺς
ὑμετέρους αὐτῶν, τοὺς μὲν παρακελευομένους μὴ κα-
ταισχῦναι τὸ τῆς Σπάρτης ὄνομα, μηδὲ τοὺς νόμους ἐν
οἷς ἐπαιδεύθημεν, μηδὲ τὰς μάχας τὰς ἐφ' αὐτῶν γε-
νομένας, τοὺς δ' ἀπαιτοῦντας τὴν χώραν ἣν οἱ πρόγονοι
κατέλιπον, καὶ τὴν δυναστείαν τὴν ἐν τοῖς Ἕλλησι, καὶ
τὴν ἡγεμονίαν ἥνπερ αὐτοὶ παρὰ τῶν πατέρων παρελά-
βομεν· πρὸς οὓς οὐκ ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν ὡς οὐκ ἀμφό-
τεροι δίκαια τυγχάνουσι λέγοντες.

111 Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ μακρολογεῖν, πλὴν τοσοῦτον, ὡς πλείστων τῇ πόλει ταύτῃ πολέμων καὶ κινδύνων γεγενημένων οὐδεπώποθ' οἱ πολέμιοι τρόπαιον ἡμῶν ἔστησαν ἡγουμένου βασιλέως ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἡμετέρας. ἔστι δὲ νοῦν ἐχόντων ἀνδρῶν, οἷσπερ ἂν ἐν ταῖς μάχαις ἡγεμόσι χρώμενοι κατορθῶσι, τούτοις καὶ περὶ τῶν μελλόντων κινδύνων συμβουλεύουσι μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις πείθεσθαι.

v. 1. ποιούμενοι τὸ ζῆν προδόται φανῶμεν τοῦ Θς. 109, 3. ἧς οὐχ ἕξομεν Θ, ἣν οὐχ ἕξομεν Γ: ἧς οὐκ εὐπορήσομεν ς. 4. τοσαύτην Θ. 5. γιγνομένοις Θς. πολὺ μᾶλλον ἢ ΓΘ: πολὺ γὰρ μᾶλλον κρεῖττον μεγάλου καιροῦ τιμὴν ἀνταλλάξασθαι ἢ ς. 6. γλιχαμένους add Γ. 110, 1. ἂν ὑμᾶς οὕτω Θς. 4. αὐτῶν add Γ.
6. ἐφ' ἑαυτῶν Θς. 8. καὶ τὴν δυναστείαν τὴν ΓΘ: ceteri καὶ δυναστείαν τῶν. 10. οὐκ] οὐδὲν Γ. 111, 1. ὡς] ὅτι Θ. 2. πλείστων τῇ πόλει ταύτῃ Γ: πολλῶν τῇ πόλει Θς. 5. οἷσπερ ἂν ἐν — κατορθῶσιν Γ: οἷσπερ ἐν — κατορθοῦσι Θς. 6. παρὰ Θ.

7.

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΙΚΟΣ.

140 Πολλοὺς ὑμῶν οἶμαι θαυμάζειν ἥντινά ποτε γνώ-
μην ἔχων περὶ σωτηρίας τὴν πρόσοδον ἐποιησάμην, ὥσπερ
τῆς πόλεως ἐν κινδύνοις οὔσης ἢ σφαλερῶς αὐτῇ τῶν
πραγμάτων καθεστηκότων, ἀλλ' οὐ πλείους μὲν τριήρεις
ἢ διακοσίας κεκτημένης, εἰρήνην δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν χώ-
2 ραν ἀγούσης, καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ἀρχούσης, ἔτι δὲ
συμμάχους ἐχούσης πολλοὺς μὲν τοὺς ἑτοίμως ἡμῖν,
ἤν τι δέῃ, βοηθήσοντας, πολὺ δὲ πλείους τοὺς τὰς συντά-
ξεις ὑποτελοῦντας καὶ τὸ προσταττόμενον ποιοῦντας· ὧν
ὑπαρχόντων ἡμᾶς μὲν ἄν τις φήσειεν εἰκὸς εἶναι θαῤ-
ῥεῖν ὡς πόῤῥω τῶν κινδύνων ὄντας, τοῖς δ' ἐχθροῖς τοῖς
ἡμετέροις προσήκειν δεδιέναι καὶ βουλεύεσθαι περὶ τῆς
3 αὑτῶν σωτηρίας. ὑμεῖς μὲν οὖν οἶδ' ὅτι τούτῳ χρώμενοι
τῷ λογισμῷ καὶ τῆς ἐμῆς προσόδου καταφρονεῖτε, καὶ
πᾶσαν ἐλπίζετε τὴν Ἑλλάδα ταύτῃ τῇ δυνάμει κατα-
σχήσειν· ἐγὼ δὲ δι' αὐτὰ ταῦτα τυγχάνω δεδιώς. ὁρῶ γὰρ
τῶν πόλεων τὰς ἄριστα πράττειν οἰομένας κάκιστα βου-
λευομένας καὶ τὰς μάλιστα θαῤῥούσας εἰς πλείστους
4 κινδύνους καθισταμένας. αἴτιον δὲ τούτων ἐστίν, ὅτι τῶν
ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν οὐδὲν αὐτὸ καθ' αὑτὸ παραγί-
γνεται τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ συντέτακται καὶ συνακο-
λουθεῖ τοῖς μὲν πλούτοις καὶ ταῖς δυναστείαις ἄνοια καὶ
141 μετὰ ταύτης ἀκολασία, ταῖς δ' ἐνδείαις καὶ ταῖς τα-
5 πεινότησι σωφροσύνη καὶ μετριότης. ὥστε χαλεπὸν εἶ-
ναι διαγνῶναι ποτέραν ἄν τις δέξαιτο τῶν μερίδων τούτων
τοῖς παισὶ τοῖς αὑτοῦ καταλιπεῖν. ἴδοιμεν γὰρ ἂν ἐκ
μὲν τῆς φαυλοτέρας εἶναι δοκούσης ἐπὶ τὸ βέλτιον ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ τὰς πράξεις ἐπιδιδούσας, ἐκ δὲ τῆς κρείτ-

Tit. ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΙΚΟΣ Γ: Ἀρειοπαγιτικός ς. § 2, 2. ἑτοίμως Γ: ceteri ἑτοίμους. 5. ὑμᾶς ς. 7. τῆς αὐτῶν add Γ. 3, 3. καταστήσειν Γ. 5. τὰ κάκιστα ς. 5, 1. καὶ πολλὴ μετριότης Γ.

τονος φαινομένης ἐπὶ τὸ χεῖρον εἰθισμένας μεταπίπτειν.
6 καὶ τούτων ἐνεγκεῖν ἔχω παραδείγματα πλεῖστα μὲν
ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν πραγμάτων (πυκνοτάτας γὰρ ταῦτα
λαμβάνει τὰς μεταβολάς), οὐ μὴν ἀλλὰ μείζω γε καὶ
φανερώτερα τοῖς ἀκούουσιν ἐκ τῶν ἡμῖν καὶ Λακεδαιμο-
νίοις συμβάντων. ἡμεῖς τε γὰρ ἀναστάτου μὲν τῆς πό-
λεως ὑπὸ τῶν βαρβάρων γεγενημένης διὰ τὸ δεδιέναι καὶ
προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασιν ἐπρωτεύσαμεν τῶν
Ἑλλήνων, ἐπειδὴ δ᾽ ἀνυπέρβλητον ᾠήθημεν τὴν δύναμιν
7 ἔχειν, παρὰ μικρὸν ἤλθομεν ἐξανδραποδισθῆναι· Λακε-
δαιμόνιοί τε τὸ μὲν παλαιὸν ἐκ φαύλων καὶ ταπεινῶν
πόλεων ὁρμηθέντες διὰ τὸ σωφρόνως ζῆν καὶ στρατιωτι-
κῶς κατέσχον Πελοπόννησον, μετὰ δὲ ταῦτα μεῖζον
φρονήσαντες τοῦ δέοντος, καὶ λαβόντες καὶ τὴν κατὰ γῆν
καὶ τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχήν, εἰς τοὺς αὐτοὺς κιν-
8 δύνους κατέστησαν ἡμῖν. ὅστις οὖν εἰδὼς τοσαύτας με-
ταβολὰς γεγενημένας καὶ τηλικαύτας δυνάμεις οὕτω
ταχέως ἀναιρεθείσας πιστεύει τοῖς παροῦσι, λίαν ἀνόη-
τός ἐστιν, ἄλλως τε καὶ τῆς μὲν πόλεως ἡμῶν πολὺ
καταδεέστερον νῦν πραττούσης ἢ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον,
τοῦ δὲ μίσους τοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς ἔχθρας τῆς
πρὸς βασιλέα πάλιν ἀνακεκαινισμένης, ἃ τότε κατε-
πολέμησεν ἡμᾶς.

9 Ἀπορῶ δὲ πότερον ὑπολάβω μηδὲν μέλειν ὑμῖν τῶν
κοινῶν πραγμάτων ἢ φροντίζειν μὲν αὐτῶν, εἰς τοῦτο
δ᾽ ἀναισθησίας ἥκειν ὥστε λανθάνειν ὑμᾶς εἰς ὅσην τα-
ραχὴν ἡ πόλις καθέστηκεν. ἐοίκατε γὰρ οὕτω διακει-
μένοις ἀνθρώποις, οἵτινες ἁπάσας μὲν τὰς πόλεις τὰς
ἐπὶ Θρᾴκης ἀπολωλεκότες, πλείω δ᾽ ἢ χίλια τάλαντα

6, 1. ἔχω Γ: ἔχειν vel ἔχει ς. 2. ἰδιωτικῶν] ἰδίων Γ. 3. οὐ μὴν ἀλλὰ μείζω γε Γ: μείζω δὲ ς. 6. γενομένης ς. 8. ἔχειν τὴν δύναμιν ς. 7, 2. φαύλων καὶ ταπεινῶν Γ: φαύλων τε καὶ μικρῶν ς. 4. μείζω ς. 6. θάλατταν Γ: ceteri θάλασσαν. ἡμῖν κινδύνους κατέστησαν ς. 8, 3. λίαν add Γ. 4. μὲν om Γ. 7. πρὸς τὸν βασιλέα ς. 9, 1. ὑμῖν om pr Γ. 2. ἢ om pr Γ. 4. ἡ πόλις ἡμῶν καθέστηκεν ς.

10 μάτην εἰς τοὺς ξένους ἀνηλωκότες, πρὸς δὲ τοὺς Ἕλλη-
νας διαβεβλημένοι καὶ τῷ βαρβάρῳ πολέμιοι γεγονότες,
ἔτι δὲ τοὺς μὲν Θηβαίων φίλους σώζειν ἠναγκασμένοι,
143 τοὺς δ' ἡμετέρους αὐτῶν συμμάχους ἀπολωλεκότες, ἐπὶ
τοσαύταις πράξεσιν εὐαγγέλια μὲν δὶς ἤδη τεθύκαμεν,
ῥαθυμότερον δὲ περὶ αὐτῶν ἐκκλησιάζομεν τῶν πάντα τὰ
11 δέοντα πραττόντων. Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ ποιοῦμεν καὶ
πάσχομεν· οὐδὲν γὰρ οἷόν τε γίγνεσθαι κατὰ τρόπον
τοῖς μὴ καλῶς περὶ ὅλης τῆς διοικήσεως βεβουλευμέ-
νοις, ἀλλ' ἐὰν καὶ κατορθώσωσι περί τινας τῶν πρά-
ξεων ἢ διὰ τύχην ἢ δι' ἀνδρὸς ἀρετήν, μικρὸν διαλιπόν-
τες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς ἀπορίας κατέστησαν. καὶ
ταῦτα γνοίη τις ἂν ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς γεγενημένων·
12 ἁπάσης γὰρ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν πόλιν ἡμῶν ὑποπε-
σούσης καὶ μετὰ τὴν Κόνωνος ναυμαχίαν καὶ μετὰ τὴν
Τιμοθέου στρατηγίαν, οὐδένα χρόνον τὰς εὐτυχίας κατα-
σχεῖν ἠδυνήθημεν, ἀλλὰ ταχέως διεσκαριφησάμεθα καὶ
διελύσαμεν αὐτάς. πολιτείαν γὰρ τὴν ὀρθῶς ἂν τοῖς
πράγμασι χρησαμένην οὔτ' ἔχομεν οὔτε καλῶς ζητοῦ-
13 μεν. καίτοι τὰς εὐπραγίας ἅπαντες ἴσμεν καὶ παρα-
γιγνομένας καὶ παραμενούσας οὐ τοῖς τὰ τείχη κάλ-
λιστα καὶ μέγιστα περιβεβλημένοις, οὐδὲ τοῖς μετὰ
πλείστων ἀνθρώπων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον συνηθροισμένοις,
ἀλλὰ τοῖς ἄριστα καὶ σωφρονέστατα τὴν αὑτῶν πόλιν
14 διοικοῦσιν. ἔστι γὰρ ψυχὴ πόλεως οὐδὲν ἕτερον ἢ πολι-
τεία, τοσαύτην ἔχουσα δύναμιν ὅσην περ ἐν σώματι
φρόνησις. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ βουλευομένη περὶ ἁπάντων,
καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττουσα, τὰς δὲ συμφορὰς
διαφεύγουσα. ταύτῃ καὶ τοὺς νόμους καὶ τοὺς ῥήτορας
καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀναγκαῖόν ἐστιν ὁμοιοῦσθαι, καὶ πράτ-

10, 1. ἀπανηλωκότες ς. 11, 3. τῆς διοικήσεως ὅλης ς. 4. τῶν πράξεων Γ: πράξεις ς. 7. γενομένων ς. 12, 5. ἂν τοῖς πράγμασι χρησαμένην] πράγμασι χρησαμένην Γ: ἂν τοῖς πράγμασι χρησομένην ς. 6. καλῶς Γ: λαβεῖν ς. 13, 2. τοῖς τείχη μέγιστα καὶ κάλλιστα ς. 4. ἠθροισμένοις ς. 5. πόλιν add Γ. 14, 1. ἕτερον Γ: ἄλλο ς. 2. περ om Γ.

15 τειν οὕτως ἑκάστους οἵαν περ ἂν ταύτην ἔχωσιν. ἧς ἡμεῖς διεφθαρμένης οὐδὲν φροντίζομεν, οὐδὲ σκοποῦμεν ὅπως ἐπανορθώσομεν αὐτήν· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἐργαστηρίων καθίζοντες κατηγοροῦμεν τῶν καθεστώτων, καὶ λέγομεν ὡς οὐδέποτ' ἐν δημοκρατίᾳ κάκιον ἐπολιτεύθημεν, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ ταῖς διανοίαις αἷς ἔχομεν μᾶλλον αὐτὴν ἀγαπῶμεν τῆς ὑπὸ τῶν προγόνων καταλειφθείσης. ὑπὲρ ἧς ἐγὼ καὶ τοὺς λόγους μέλλω ποιεῖ-
143 σθαι καὶ τὴν πρόσοδον ἀπεγραψάμην. εὑρίσκω γὰρ ταύ-
16 την μόνην ἂν γενομένην καὶ τῶν μελλόντων κινδύνων ἀποτροπὴν καὶ τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγήν, ἢν ἐθελήσωμεν ἐκείνην τὴν δημοκρατίαν ἀναλαβεῖν, ἣν Σόλων μὲν ὁ δημοτικώτατος γενόμενος ἐνομοθέτησε, Κλεισθένης δὲ ὁ τοὺς τυράννους ἐκβαλὼν καὶ τὸν δῆμον κα-
17 ταγαγὼν πάλιν ἐξ ἀρχῆς κατέστησεν. ἧς οὐκ ἂν εὕροιμεν οὔτε δημοτικωτέραν οὔτε τῇ πόλει μᾶλλον συμφέρουσαν. τεκμήριον δὲ μέγιστον· οἱ μὲν γὰρ ἐκείνῃ χρώμενοι, πολλὰ καὶ καλὰ διαπραξάμενοι καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐδοκιμήσαντες, παρ' ἑκόντων τῶν Ἑλλήνων τὴν ἡγεμονίαν ἔλαβον, οἱ δὲ τῆς νῦν παρούσης ἐπιθυμήσαντες, ὑπὸ πάντων μισηθέντες καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ παθόντες, μικρὸν ἀπέλιπον τοῦ μὴ ταῖς ἐσχάταις
18 συμφοραῖς περιπεσεῖν. καίτοι πῶς χρὴ ταύτην τὴν πολιτείαν ἐπαινεῖν ἢ στέργειν τὴν τοσούτων μὲν κακῶν αἰτίαν πρότερον γενομένην, νῦν δὲ καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν ἐπὶ τὸ χεῖρον φερομένην; πῶς δ' οὐ χρὴ δεδιέναι μὴ τοσαύτης ἐπιδόσεως γιγνομένης τελευτῶντες εἰς τραχύτερα πράγματα τῶν τότε γενομένων ἐξοκείλωμεν;
19 Ἵνα δὲ μὴ συλλήβδην μόνον ἀκηκοότες, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδότες ποιῆσθε καὶ τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν κρίσιν αὐτῶν,

15, 1. ἂν om pr Γ. αὐτὴν ς. 3. ἐπανορθώσωμεν Γ. ἐργαστηρίων — καθεστώτων Γ: δικαστηρίων τῶν καθεστηκότων κατηγοροῦμεν ς. 8. τὸν λόγον ς. 16, 2. ἂν μόνην ς. 3. κακῶν] κινδύνων Γ. 17, 2. μᾶλλον τῇ πόλει ς. 4. πολλὰ καὶ Γ: πολλάκις ς. 18, 2. πρότερον αἰτίαν ς. 3. ἕκαστον μὲν τὸν ἐνιαυτὸν Γ: ἕκαστον ἐνιαυτὸν ς. 4. χεῖρον ἀεὶ φερομένην ς. χρὴ Γ: δεῖ ς. 5. τοιαύτης Γ. 6. γιγνομένων Γ. 19, 2. κρίσιν περὶ αὐτῶν ς.

ὑμέτερον μὲν ἔργον ἐστὶ παρασχεῖν ὑμᾶς αὐτοὺς προσέχοντας τὸν νοῦν τοῖς ὑπ᾽ ἐμοῦ λεγομένοις, ἐγὼ δ᾽ ὡς ἂν δύνωμαι συντομώτατα περὶ ἀμφοτέρων τούτων πειράσομαι διελθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

20 Οἱ γὰρ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον τὴν πόλιν διοικοῦντες κατεστήσαντο πολιτείαν οὐκ ὀνόματι μὲν τῷ κοινοτάτῳ καὶ πραοτάτῳ προσαγορευομένην, ἐπὶ δὲ τῶν πράξεων οὐ τοιαύτην τοῖς ἐντυγχάνουσι φαινομένην, οὐδ᾽ ἣ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπαίδευε τοὺς πολίτας ὥσθ᾽ ἡγεῖσθαι τὴν μὲν ἀκολασίαν δημοκρατίαν, τὴν δὲ παρανομίαν ἐλευθερίαν, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἰσονομίαν, τὴν δ᾽ ἐξουσίαν τοῦ ταῦτα ποιεῖν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ μισοῦσα καὶ κολάζουσα τοὺς τοιούτους βελτίους καὶ σωφρονεστέρους ἅπαντας τοὺς
21 πολίτας ἐποίησεν. μέγιστον δ᾽ αὐτοῖς συνεβάλετο πρὸς
44 τὸ καλῶς οἰκεῖν τὴν πόλιν, ὅτι δυοῖν ἰσοτήτοιν νομιζομέναιν εἶναι, καὶ τῆς μὲν ταὐτὸν ἅπασιν ἀπονεμούσης τῆς δὲ τὸ προσῆκον ἑκάστοις, οὐκ ἠγνόουν τὴν χρησιμωτέραν, ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσαν τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς ἀπεδοκίμαζον ὡς οὐ δικαίαν
22 οὖσαν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον τιμῶσαν καὶ κολάζουσαν προῃροῦντο, καὶ διὰ ταύτης ᾤκουν τὴν πόλιν οὐκ ἐξ ἁπάντων τὰς ἀρχὰς κληροῦντες, ἀλλὰ τοὺς βελτίστους καὶ τοὺς ἱκανωτάτους ἐφ᾽ ἕκαστον τῶν ἔργων προκρίνοντες. τοιούτους γὰρ ἤλπιζον ἔσεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους, οἷοί περ ἂν ὦσιν οἱ τῶν πραγμάτων ἐπιστα-
23 τοῦντες. ἔπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν ἢ τὴν διὰ τοῦ λαγχάνειν γιγνομένην· ἐν μὲν γὰρ τῇ κληρώσει τὴν τύχην βραβεύσειν, καὶ πολλάκις λήψεσθαι τὰς ἀρχὰς τοὺς ὀλιγαρχίας

v. 3. πειράσομαι περὶ ἀμφοτέρων τούτων ς. 20, 2. κοινοτάτῳ καὶ πραοτάτῳ] πραοτάτῳ καὶ ὀνομαστοτάτῳ Γ. 4. οὐδὲ τὸν τρόπον τοῦτον ἐπαίδευον ς. 8. ἀλλὰ καὶ μισοῦσα ς. 21, 2. ἰσοτήτων pr Γ. 4. δὲ πρὸς τὸ ς. ἠγνόουν τούτων τὴν ς. 6. τοὺς post καὶ add Γ. 22, 1. τὴν add Γ. 5. πληροῦντες Γ. 23, 1. ταύτην εἶναι ς. 2. ἢ τὴν — γιγνομένην Γ: τῆς — γιγνομένης ς. 3. βραβεύειν ς.

ἐπιθυμοῦντας, ἐν δὲ τῷ προκρίνειν τοὺς ἐπιεικεστάτους
τὸν δῆμον ἔσεσθαι κύριον ἑλέσθαι τοὺς ἀγαπῶντας μά-
24 λιστα τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν. Αἴτιον δ' ἦν τοῦ ταῦ-
τα τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν καὶ μὴ περιμαχήτους εἶναι
τὰς ἀρχάς, ὅτι μεμαθηκότες ἦσαν ἐργάζεσθαι καὶ φεί-
δεσθαι, καὶ μὴ τῶν μὲν οἰκείων ἀμελεῖν τοῖς δ' ἀλλο-
τρίοις ἐπιβουλεύειν, μηδ' ἐκ τῶν δημοσίων τὰ σφέτερ'
αὐτῶν διοικεῖν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἑκάστοις ὑπαρχόντων, ὁπότε
δεήσειε, τοῖς κοινοῖς ἐπαρκεῖν, μηδ' ἀκριβέστερον εἰδέναι
τὰς ἐκ τῶν ἀρχείων προσόδους ἢ τὰς ἐκ τῶν ἰδίων γι-
25 γνομένας αὐτοῖς. οὕτω δ' ἀπείχοντο σφόδρα τῶν τῆς
πόλεως, ὥστε χαλεπώτερον ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις εὑ-
ρεῖν τοὺς βουλομένους ἄρχειν ἢ νῦν τοὺς μηδὲν δεομένους·
οὐ γὰρ ἐμπορίαν ἀλλὰ λειτουργίαν ἐνόμιζον εἶναι τὴν τῶν
κοινῶν ἐπιμέλειαν, οὐδ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐσκό-
πουν ἐλθόντες εἴ τι λῆμμα παραλελοίπασιν οἱ πρότερον
ἄρχοντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἴ τινος πράγματος κα-
26 τημελήκασι τῶν τέλος ἔχειν κατεπειγόντων. ὡς δὲ συν-
τόμως εἰπεῖν, ἐκεῖνοι διεγνωκότες ἦσαν ὅτι δεῖ τὸν μὲν
δῆμον ὥσπερ τύραννον καθιστάναι τὰς ἀρχὰς καὶ κολά-
145 ζειν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας καὶ κρίνειν περὶ τῶν ἀμφισβη-
τουμένων, τοὺς δὲ σχολὴν ἄγειν δυναμένους καὶ βίον
ἱκανὸν κεκτημένους ἐπιμελεῖσθαι τῶν κοινῶν ὥσπερ οἰ-
27 κέτας, καὶ δικαίους μὲν γενομένους ἐπαινεῖσθαι καὶ
στέργειν ταύτῃ τῇ τιμῇ, κακῶς δὲ διοικήσαντας μηδε-
μιᾶς συγγνώμης τυγχάνειν ἀλλὰ ταῖς μεγίσταις ζη-
μίαις περιπίπτειν. καίτοι πῶς ἄν τις εὕροι ταύτης
βεβαιοτέραν ἢ δικαιοτέραν δημοκρατίαν, τῆς τοὺς μὲν
δυνατωτάτους ἐπὶ τὰς πράξεις καθιστάσης, αὐτῶν δὲ
τούτων τὸν δῆμον κύριον ποιούσης;

28 Τὸ μὲν οὖν σύνταγμα τῆς πολιτείας τοιοῦτον ἦν αὐ-
τοῖς· ῥᾴδιον δ' ἐκ τούτων καταμαθεῖν ὡς καὶ τὰ καθ'

24, 3. μεμελετηκότες ς. 6. εἴποτε δεήσει Γ. 7. τοῖς Γ: καὶ τοῖς ς. 25, 1. σφόδρα add Γ. 6. ἐλθόντες add Γ. 26, 6. οἰκέτας Γ: οἰκειοτάτων ς. 27, 2. ταύτην τὴν τιμήν ς. 4. τις ταύτης ἢ β. ἢ δ. δημοκρατίαν εὕροι ς. 28, 2. καταμανθάνειν ς. τὰ om Γ.

ἡμέραν ἑκάστην ὀρθῶς καὶ νομίμως πράττοντες διετέλεσαν. ἀνάγκη γὰρ τοῖς περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων καλὰς τὰς ὑποθέσεις πεποιημένοις καὶ τὰ μέρη τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχειν ἐκείνοις.

9 Καὶ πρῶτον μὲν τὰ περὶ τοὺς θεοὺς (ἐντεῦθεν γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον) οὐκ ἀνωμάλως οὐδ' ἀτάκτως οὔτ' ἐθεράπευον οὔτ' ὠργίαζον· οὐδ' ὁπότε μὲν δόξειεν αὐτοῖς, τριακοσίους βοῦς ἔπεμπον, ὁπότε δὲ τύχοιεν, τὰς πατρίους θυσίας ἐξέλειπον· οὐδὲ τὰς μὲν ἐπιθέτους ἑορτάς, αἷς ἑστίασίς τις προσείη, μεγαλοπρεπῶς ἦγον, ἐν δὲ τοῖς 0 ἁγιωτάτοις τῶν ἱερῶν ἀπὸ μισθωμάτων ἔθυον· ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον ἐτήρουν, ὅπως μηδὲν μήτε τῶν πατρίων καταλύσουσι μήτ' ἔξω τῶν νομιζομένων προσθήσουσιν. οὐ γὰρ ἐν ταῖς πολυτελείαις ἐνόμιζον εἶναι τὴν εὐσέβειαν, ἀλλ' ἐν τῷ μηδὲν κινεῖν ὧν αὐτοῖς οἱ πρόγονοι παρέδοσαν. καὶ γάρ τοι καὶ τὰ παρὰ τῶν θεῶν οὐκ ἐμπλήκτως οὐδὲ ταραχωδῶς αὐτοῖς συνέβαινεν, ἀλλ' εὐκαίρως καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς χώρας καὶ πρὸς τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν.

1 Παραπλησίως δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς διῴκουν. οὐ γὰρ μόνον περὶ τῶν κοινῶν ὡμονόουν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν ἴδιον βίον τοσαύτην ἐποιοῦντο πρόνοιαν ἀλλήλων, ὅσην περ χρὴ τοὺς εὖ φρονοῦντας καὶ πατρίδος κοινωνοῦντας. οἵ τε γὰρ πενέστεροι τῶν πολιτῶν τοσοῦτον ἀπεῖχον τοῦ φθονεῖν τοῖς πλείω κεκτημένοις, ὥσθ' ὁμοίως ἐκήδοντο τῶν οἴκων τῶν μεγάλων ὥσπερ τῶν σφετέρων αὐτῶν, ἡγούμενοι τὴν ἐκείνων εὐδαιμονίαν αὐτοῖς εὐπορίαν ὑπάρχειν· οἵ τε τὰς οὐσίας ἔχοντες οὐχ ὅπως ὑπερεώρων τοὺς καταδεέστερον πράττοντας, ἀλλ' ὑπολαμβάνοντες αἰσχύνην αὐτοῖς εἶναι τὴν τῶν πολιτῶν ἀπορίαν ἐπήμυνον ταῖς ἐνδείαις, τοῖς μὲν γεωργίας ἐπὶ μετρίαις μισθώσεσι παραδιδόντες, τοὺς δὲ κατ' ἐμπορίαν

v. 3. καὶ κατὰ τὰ ς. 29, 2. δίκαιον Γ: δίκαιόν μοι δοκεῖ ς. 3. ὁπότε Γ: εἴποτε ς. 6. ἑστίασις Γ. 30, 2. καταλύσουσι Γ. 5. κινεῖν] ποιεῖν Γ. 6. τοιγάρτοι ς. 31, 1. προειρημένοις ς.

ἐκπέμποντες, τοῖς δ' εἰς τὰς ἄλλας ἐργασίας ἀφορμὴν
33 παρέχοντες. οὐ γὰρ ἐδεδίεσαν μὴ δυοῖν θάτερον πάθοιεν,
ἢ πάντων στερηθεῖεν, ἢ πολλὰ πράγματα σχόντες μέρος
τι κομίσαιντο τῶν προεθέντων· ἀλλ' ὁμοίως ἐθάῤῥουν περὶ
τῶν ἔξω δεδομένων ὥσπερ περὶ τῶν ἔνδον κειμένων.
ἑώρων γὰρ τοὺς περὶ τῶν συμβολαίων κρίνοντας οὐ ταῖς
ἐπιεικείαις χρωμένους, ἀλλὰ τοῖς νόμοις πειθομένους,
34 οὐδ' ἐν τοῖς τῶν ἄλλων ἀγῶσιν αὑτοῖς ἀδικεῖν ἐξουσίαν
παρασκευάζοντας, ἀλλὰ μᾶλλον ὀργιζομένους τοῖς ἀπο-
στεροῦσιν αὐτῶν τῶν ἀδικουμένων, καὶ νομίζοντας διὰ
τοὺς ἄπιστα τὰ συμβόλαια ποιοῦντας μείζω βλάπτε-
σθαι τοὺς πένητας τῶν πολλὰ κεκτημένων· τοὺς μὲν
γάρ, ἢν παύσωνται προϊέμενοι, μικρῶν προσόδων ἀπο-
στερηθήσεσθαι, τοὺς δ', ἢν ἀπορήσωσι τῶν ἐπαρκούντων,
35 εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καταστήσεσθαι. καὶ γάρ τοι
διὰ τὴν γνώμην ταύτην οὐδεὶς οὔτ' ἀπεκρύπτετο τὴν οὐ-
σίαν οὔτ' ὤκνει συμβάλλειν, ἀλλ' ἥδιον ἑώρων τοὺς
δανειζομένους ἢ τοὺς ἀποδιδόντας. ἀμφότερα γὰρ αὐτοῖς
συνέβαινεν, ἅπερ ἂν βουληθεῖεν ἄνθρωποι νοῦν ἔχοντες·
ἅμα γὰρ τούς τε πολίτας ὠφέλουν καὶ τὰ σφέτερ' αὐ-
τῶν ἐνεργὰ καθίστασαν. κεφάλαιον δὲ τοῦ καλῶς ἀλ-
λήλοις ὁμιλεῖν· αἱ μὲν γὰρ κτήσεις ἀσφαλεῖς ἦσαν,
οἷσπερ κατὰ τὸ δίκαιον ὑπῆρχον, αἱ δὲ χρήσεις κοιναὶ
πᾶσι τοῖς δεομένοις τῶν πολιτῶν.

36 Ἴσως ἂν οὖν τις ἐπιτιμήσειεν τοῖς εἰρημένοις, ὅτι τὰς
μὲν πράξεις ἐπαινῶ τὰς ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις γεγενη-
147 μένας, τὰς δ' αἰτίας οὐ φράζω, δι' ἃς οὕτω καλῶς
καὶ τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς εἶχον καὶ τὴν πόλιν διῴκουν.
ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν εἰρηκέναι τι καὶ τοιοῦτον, οὐ μὴν ἀλλ'

33, 1. οὐ Γ: οὐδὲ ς. 3. προεθέντων] ἐθέντων (supra posita rc προ) Γ: πρόσθεν ὄντων ς. 4. διδομένων ς. ἔνδον] οἴκοι Γ. ἀποκειμένων ς. 5. συμβολαίων Γ: τοιούτων ς. 6. καταχρωμένους ς. 34, 6. προϊέμενοι Γ: προσποιούμενοι ς. ἀποστερήσεσθαι ς. 7. ἢν Γ: ἂν ς. 35, 1. καταστaθήσεσθαι ς. 2. τὴν γνώμην ταύτην οὐδεὶς Γ: ταύτην τὴν γνώμην ς. 3. συμβάλλειν οὐδείς, ἀλλ' ς. 7. ἐνεργὰ] ἔργα pr Γ. 9. χρήσεις ἐπίσης κοιναὶ ς.
36, 1. τινὲς ἐπιτιμήσειαν ς. 2. γιγνομένας Γ. 4. τὰ add Γ.

ἔτι πλείω καὶ σαφέστερον πειράσομαι διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν.

37 Ἐκεῖνοι γὰρ οὐκ ἐν μὲν ταῖς παιδείαις πολλοὺς τοὺς ἐπιστατοῦντας εἶχον, ἐπειδὴ δ' εἰς ἄνδρας δοκιμασθεῖεν, ἐξῆν αὐτοῖς ποιεῖν ὅ τι βουληθεῖεν, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ταῖς ἀκμαῖς πλέονος ἐπιμελείας ἐτύγχανον ἢ παῖδες ὄντες. οὕτω γὰρ ἡμῶν οἱ πρόγονοι σφόδρα περὶ τὴν σωφροσύνην ἐσπούδαζον, ὥστε τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἐπέστησαν ἐπιμελεῖσθαι τῆς εὐκοσμίας, ἧς οὐχ οἷόν τ' ἦν μετασχεῖν πλὴν τοῖς καλῶς γεγονόσι καὶ πολλὴν ἀρετὴν ἐν τῷ βίῳ καὶ σωφροσύνην ἐνδεδειγμένοις, ὥστ' εἰκότως
38 αὐτὴν διενεγκεῖν τῶν ἐν τοῖς Ἕλλησι συνεδρίων. Σημείοις δ' ἄν τις χρήσαιτο περὶ τῶν τότε καθεστώτων καὶ τοῖς ἐν τῷ παρόντι γιγνομένοις· ἔτι γὰρ καὶ νῦν ἁπάντων τῶν περὶ τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν δοκιμασίαν κατημελημένων ἴδοιμεν ἂν τοὺς ἐν τοῖς ἄλλοις πράγμασιν οὐκ ἀνεκτοὺς ὄντας, ἐπειδὰν εἰς Ἄρειον πάγον ἀναβῶσιν, ὀκνοῦντας τῇ φύσει χρῆσθαι καὶ μᾶλλον τοῖς ἐκεῖ νομίμοις ἢ ταῖς αὐτῶν κακίαις ἐμμένοντας. τοσοῦτον φόβον ἐκεῖνοι τοῖς πονηροῖς ἐνειργάσαντο, καὶ τοιοῦτο μνημεῖον ἐν τῷ τόπῳ τῆς αὑτῶν ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης ἐγκατέλιπον.

39 Τὴν δὴ τοιαύτην, ὥσπερ εἶπον, κυρίαν ἐποίησαν τῆς εὐταξίας ἐπιμελεῖσθαι, ἣ τοὺς μὲν οἰομένους ἐνταῦθα βελτίστους ἄνδρας γίγνεσθαι, παρ' οἷς οἱ νόμοι μετὰ πλείστης ἀκριβείας κείμενοι τυγχάνουσιν, ἀγνοεῖν ἐνόμιζεν· οὐδὲν γὰρ ἂν κωλύειν ὁμοίους ἅπαντας εἶναι τοὺς Ἕλληνας ἕνεκά γε τοῦ ῥᾴδιον εἶναι τὰ γράμματα λα-
40 βεῖν παρ' ἀλλήλων. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐκ τούτων τὴν ἐπίδοσιν εἶναι τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην τὴν

37, 3. αὐταῖς] ταύταις Γ. 4. πλείονος ς. 5. ἡμῶν οἱ πρόγονοι σφόδρα Γ: οἱ πρόγονοι ἡμῶν ς. 9. καὶ σωφροσύνην ἐν τῷ βίῳ ς. ὥστε [illegible] αὐτὴν εἰκότως ς. 38, 3. γὰρ] δὲ Γ. 4. δοκιμασίαν [illegible] ς. 8. [illegible] — ἐνεποιήσαντο ς. τοιοῦτον — [illegible] ς. 39, 1. [illegible] τῆς εὐταξίας ς. 2. ἣ — ἐνόμιζεν Γ: οἱ — ἐνόμιζον ς. 5. ἂν add Γ. 40, 1. τοιούτων ς. 2. τὴν add Γ.

ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων· τοὺς γὰρ πολλοὺς ὁμοίους τοῖς
ἤθεσιν ἀποβαίνειν, ἐν οἷς ἂν ἕκαστοι παιδευθῶσιν. ἐπεὶ
τά γε πλήθη καὶ τὰς ἀκριβείας τῶν νόμων σημεῖον εἶναι
148 τοῦ κακῶς οἰκεῖσθαι τὴν πόλιν ταύτην· ἐμφράγματα
γὰρ αὐτοὺς ποιουμένους τῶν ἁμαρτημάτων πολλοὺς τί-
41 θεσθαι τοὺς νόμους ἀναγκάζεσθαι. δεῖν δὲ τοὺς ὀρθῶς
πολιτευομένους οὐ τὰς στοὰς ἐμπιπλάναι γραμμάτων,
ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς ἔχειν τὸ δίκαιον· οὐ γὰρ τοῖς ψη-
φίσμασιν ἀλλὰ τοῖς ἤθεσι καλῶς οἰκεῖσθαι τὰς πόλεις,
καὶ τοὺς μὲν κακῶς τεθραμμένους καὶ τοὺς ἀκριβῶς τῶν
νόμων ἀναγεγραμμένους τολμήσειν παραβαίνειν, τοὺς δὲ
καλῶς πεπαιδευμένους καὶ τοῖς ἁπλῶς κειμένοις ἐθελή-
42 σειν ἐμμένειν. Ταῦτα διανοηθέντες οὐ τοῦτο πρῶτον
ἐσκόπουν, δι' ὧν κολάσουσι τοὺς ἀκοσμοῦντας, ἀλλ' ἐξ
ὧν παρασκευάσουσι μηδὲν αὐτοὺς ἄξιον ζημίας [βουλή-
σεσθαι] ἐξαμαρτάνειν· ἡγοῦντο γὰρ τοῦτο μὲν αὑτῶν
ἔργον εἶναι, τὸ δὲ περὶ τὰς τιμωρίας σπουδάζειν τοῖς
ἐχθροῖς προσήκειν.

43 Ἁπάντων μὲν οὖν ἐφρόντιζον τῶν πολιτῶν, μάλιστα
δὲ τῶν νεωτέρων. ἑώρων γὰρ τοὺς τηλικούτους ταραχωδέ-
στατα διακειμένους καὶ πλείστων γέμοντας ἐπιθυμιῶν,
καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν μάλιστα παιδευθῆναι δεομένας
ἐπιθυμίαις καλῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ πόνοις ἡδονὰς
ἔχουσιν· ἐν μόνοις γὰρ ἂν τούτοις ἐμμεῖναι τοὺς ἐλευ-
θέρως τεθραμμένους καὶ μεγαλοφρονεῖν εἰθισμένους.
44 ἅπαντας μὲν οὖν ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἄγειν διατριβὰς οὐχ
οἷόν τ' ἦν, ἀνωμάλως τὰ περὶ τὸν βίον ἔχοντας· ὡς δὲ
πρὸς τὴν οὐσίαν ἥρμοττεν, οὕτως ἑκάστοις προσέταττον.

v. 1. ταῖς ἤθεσιν ἀποβαίνειν ὁμοίους ἀνάγκη ς. 4. ταύτην Γ: αὐτὴν ς. 41, 1. δεῖν — ὀρθῶς Γ: ceteri δεῖ — εὖ. 4. καλῶς Γ: ἀσφαλῶς ς. 7. παιδευομένους Γ. ἁπλῶς Γ: καλῶς ς. ἐθελήσειν Γ: ceteri θελήσειν. 42, 1. ταῦτα δὲ διανοηθέντες ς. 3. ὧν ἂν κατασκευάσωσι ς. ἄξιον ζημίας βουλήσεσθαι] ἀξιοῦν ζημίας Γ. 4. ἁμαρτάνειν ς. 43, 1. μάλιστα παιδευθῆναι Γ, prima et secunda verbi syllabis correctis, cum haec μασ fuisset, illa aut λυ aut δα: παιδευθῆναι μάλιστα ς. 3. ἐπιθυμίαις Γ: ἐν ἐπιθυμίαις ς. sed aptius videtur ἐπιμελείαις. 6. ἐμμένειν ς.

τοὺς μὲν γὰρ ὑποδεέστερον πράττοντας ἐπὶ τὰς γεωργίας καὶ τὰς ἐμπορίας ἔτρεπον, εἰδότες τὰς μὲν ἀπορίας διὰ τὰς ἀργίας γιγνομένας, τὰς δὲ κακουργίας
45 διὰ τὰς ἀπορίας· ἀναιροῦντες οὖν τὴν ἀρχὴν τῶν κακῶν ἀπαλλάξειν ᾤοντο καὶ τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων τῶν μετ' ἐκείνην γιγνομένων. τοὺς δὲ βίον ἱκανὸν κεκτημένους περὶ τὴν ἱππικὴν καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ κυνηγέσια καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἠνάγκασαν διατρίβειν, ὁρῶντες ἐκ τούτων τοὺς μὲν διαφέροντας γιγνομένους, τοὺς
46 δὲ τῶν πλείστων κακῶν ἀπεχομένους. Καὶ ταῦτα νομο-
149 θετήσαντες οὐδὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ὠλιγώρουν, ἀλλὰ διελόμενοι τὴν μὲν πόλιν κατὰ κώμας τὴν δὲ χώραν κατὰ δήμους ἐθεώρουν τὸν βίον τὸν ἑκάστου, καὶ τοὺς ἀκοσμοῦντας ἀνῆγον εἰς τὴν βουλήν. ἡ δὲ τοὺς μὲν ἐνουθέτει, τοῖς δ' ἠπείλει, τοὺς δ' ὡς προσῆκεν ἐκόλαζεν. ἠπίσταντο γὰρ ὅτι δύο τρόποι τυγχάνουσιν ὄντες οἱ καὶ προτρέποντες ἐπὶ τὰς ἀδικίας καὶ παύοντες τῶν πονηριῶν·
47 παρ' οἷς μὲν γὰρ μήτε φυλακὴ μήτε ζημία τῶν τοιούτων καθέστηκε μήθ' αἱ κρίσεις ἀκριβεῖς εἰσί, παρὰ τούτοις μὲν διαφθείρεσθαι καὶ τὰς ἐπιεικεῖς τῶν φύσεων, ὅπου δὲ μήτε λαθεῖν τοῖς ἀδικοῦσι ῥᾴδιόν ἐστι μήτε φανεροῖς γενομένοις συγγνώμης τυχεῖν, ἐνταῦθα δ' ἐξιτήλους γίγνεσθαι τὰς κακοηθείας. ἅπερ ἐκεῖνοι γιγνώσκοντες
48 ἀμφοτέροις κατεῖχον τοὺς πολίτας, καὶ ταῖς τιμωρίαις καὶ ταῖς ἐπιμελείαις· τοσοῦτον γὰρ ἔδεον αὐτοὺς λανθάνειν οἱ κακόν τι δεδρακότες, ὥστε καὶ τοὺς ἐπιδόξους ἁμαρτήσεσθαί τι προῃσθάνοντο. Τοιγαροῦν οὐκ ἐν τοῖς σκιραφείοις οἱ νεώτεροι διέτριβον, οὐδ' ἐν ταῖς αὐλητρίσιν, οὐδ' ἐν τοῖς τοιούτοις συλλόγοις ἐν οἷς νῦν διημερεύουσιν· ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔμενον ἐν οἷς ἐτάχθη-

v. 2. μὲν ἀπορίας] ἀπορίας μὲν Γ. 45, 3. ἐκείνων ς. 4. περὶ τὴν Γ: περί τε ς. 46, 1. ἀποσχομένους ς. ταῦτ' οὐ νομοθετήσαντες τὸν ς. 5. εἰς τὴν βουλὴν ἦγον ς. 47, 1. ζημία] μία pr Γ. 7. ἀμφοτέροις Γ: ceteri ἀμφοτέρους vel ἀμφοτέρως. 8. τοσοῦτον Γ. ἐδέοντο ς. 48, 1. τι add Γ. 2. σκιραφείοις Γ, σκιραφίοις ς: σκυτοῤῥαφίοις corr Γ.

*σαν, θαυμάζοντες καὶ ζηλοῦντες τοὺς ἐν τούτοις πρω-
τεύοντας. οὕτω δ' ἔφευγον τὴν ἀγοράν, ὥστ' εἰ καί ποτε
διελθεῖν ἀναγκασθεῖεν, μετὰ πολλῆς αἰδοῦς καὶ σωφρο-
49 σύνης ἐφαίνοντο τοῦτο ποιοῦντες. ἀντειπεῖν δὲ τοῖς πρε-
σβυτέροις ἢ λοιδορήσασθαι δεινότερον ἐνόμιζον ἢ νῦν περὶ
τοὺς γονέας ἐξαμαρτεῖν. ἐν καπηλείῳ δὲ φαγεῖν ἢ πιεῖν
οὐδεὶς οὐδ' ἂν οἰκέτης ἐπιεικὴς ἐτόλμησεν· σεμνύνεσθαι
γὰρ ἐμελέτων, ἀλλ' οὐ βωμολοχεύεσθαι. καὶ τοὺς εὐ-
τραπέλους δὲ καὶ τοὺς σκώπτειν δυναμένους, οὓς νῦν εὐ-
φυεῖς προσαγορεύουσιν, ἐκεῖνοι δυστυχεῖς ἐνόμιζον.*

50 *Καὶ μηδεὶς οἰέσθω με δυσκόλως διακεῖσθαι πρὸς τοὺς
ταύτην ἔχοντας τὴν ἡλικίαν. οὔτε γὰρ ἡγοῦμαι τούτους
αἰτίους εἶναι τῶν γιγνομένων, σύνοιδά τε τοῖς πλείστοις
αὐτῶν ἥκιστα χαίρουσι ταύτῃ τῇ καταστάσει, δι' ἣν ἔξε-
στιν αὐτοῖς ἐν ταῖς ἀκολασίαις ταύταις διατρίβειν· ὥστ'
οὐκ ἂν εἰκότως τούτοις ἐπιτιμῴην, ἀλλὰ πολὺ δικαιό-
51 τερον τοῖς ὀλίγῳ πρὸ ἡμῶν τὴν πόλιν διοικήσασιν. ἐκεῖνοι
γὰρ ἦσαν οἱ προτρέψαντες ἐπὶ ταύτας τὰς ὀλιγωρίας
καὶ καταλύσαντες τὴν τῆς βουλῆς δύναμιν. ἧς ἐπιστα-
τούσης οὐ δικῶν οὐδ' ἐγκλημάτων οὐδ' εἰσφορῶν οὐδὲ
πενίας οὐδὲ πολέμων ἡ πόλις ἔγεμεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς
ἀλλήλους ἡσυχίαν εἶχον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαν-
τας εἰρήνην ἦγον. παρεῖχον γὰρ σφᾶς αὐτοὺς τοῖς μὲν
52 Ἕλλησι πιστούς, τοῖς δὲ βαρβάροις φοβερούς· τοὺς μὲν
γὰρ σεσωκότες ἦσαν, παρὰ δὲ τῶν δίκην τηλικαύτην εἰ-
ληφότες, ὥστ' ἀγαπᾶν ἐκείνους εἰ μηδὲν ἔτι κακὸν πά-
σχοιεν. τοιγάρτοι διὰ ταῦτα μετὰ τοσαύτης ἀσφαλείας
διῆγον, ὥστε καλλίους εἶναι καὶ πολυτελεστέρας τὰς οἰ-
κήσεις καὶ τὰς κατασκευὰς τὰς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἢ τὰς*

v. 1. ζηλοῦντες Γ cum Valckenario (ad E. Hippolyt. p. 177. b), invito Lobeckio (ad S. Aiac. p. 295.): ὁμιλοῦντες ς. 49, 2. ἐνόμιζον εἶναι ἢ — ἐξαμαρτάνειν ς. 5. γὰρ ἐμελέτων ἀλλ' Γ: δὲ ἐμελέτων καὶ ς. 6. τοὺς ante σκώπτειν add Γ. 50, 6. ἐπιτιμῴημεν ς. πολὺ ἂν δικαιότερον ς. 51, 2. οἱ τὴν ἀρχὴν προτρέψαντες ς. 4. δικῶν] δικαίων Γ. 6. ἡσυχίαν — ἄλλους om pr Γ. 52, 6. ἐπισκευάς ς.

ἐντὸς τείχους, καὶ πολλοὺς τῶν πολιτῶν μηδ' εἰς τὰς ἑορτὰς εἰς ἄστυ καταβαίνειν, ἀλλ' αἱρεῖσθαι μένειν ἐπὶ
53 τοῖς ἰδίοις ἀγαθοῖς μᾶλλον ἢ τῶν κοινῶν ἀπολαύειν. οὐδὲ γὰρ τὰ περὶ τὰς θεωρίας, ὧν ἕνεκ' ἄν τις ἦλθεν, ἀσελγῶς οὐδ' ὑπερηφάνως ἀλλὰ νουνεχόντως ἐποίουν. οὐ γὰρ ἐκ τῶν πομπῶν οὐδ' ἐκ τῶν περὶ τὰς χορηγίας φιλονεικιῶν οὐδ' ἐκ τῶν τοιούτων ἀλαζονειῶν τὴν εὐδαιμονίαν ἐδοκίμαζον, ἀλλ' ἐκ τοῦ σωφρόνως οἰκεῖν καὶ τοῦ βίου τοῦ καθ' ἡμέραν καὶ τοῦ μηδένα τῶν πολιτῶν ἀπορεῖν τῶν ἐπιτηδείων. ἐξ ὧνπερ χρὴ κρίνειν τοὺς ὡς ἀληθῶς
54 εὖ πράττοντας καὶ μὴ φορτικῶς πολιτευομένους· ἐπεὶ νῦν γε τίς οὐκ ἂν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν εὖ φρονούντων ἀλγήσειεν, ὅταν ἴδῃ πολλοὺς τῶν πολιτῶν αὐτοὺς μὲν περὶ τῶν ἀναγκαίων, εἴθ' ἕξουσιν εἴτε μή, πρὸ τῶν δικαστηρίων κληρουμένους, τῶν δ' Ἑλλήνων τοὺς ἐλαύνειν τὰς ναῦς βουλομένους τρέφειν ἀξιοῦντας, καὶ χορεύοντας μὲν ἐν χρυσοῖς ἱματίοις, χειμάζοντας δ' ἐν τοιούτοις ἐν οἷς οὐ βούλομαι λέγειν, καὶ τοιαύτας ἄλλας ἐναντιώσεις περὶ τὴν διοίκησιν γιγνομένας, αἳ μεγάλην αἰσχύνην
55 τῇ πόλει ποιοῦσιν. Ὧν οὐδὲν ἦν ἐπ' ἐκείνης τῆς βουλῆς· ἀπήλλαξε γὰρ τοὺς μὲν πένητας τῶν ἀποριῶν ταῖς ἐργασίαις καὶ ταῖς παρὰ τῶν ἐχόντων ὠφελίαις, τοὺς δὲ νεωτέρους τῶν ἀκολασιῶν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς αὐτῶν ἐπιμελείαις, τοὺς δὲ πολιτευομένους τῶν πλεονεξιῶν ταῖς τιμωρίαις καὶ τῷ μὴ λανθάνειν τοὺς ἀδικοῦντας, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους τῶν ἀθυμιῶν ταῖς τιμαῖς ταῖς πολιτικαῖς καὶ ταῖς παρὰ τῶν νεωτέρων θεραπείαις. καίτοι πῶς ἂν γένοιτο ταύτης πλείονος ἀξία πολιτεία, τῆς οὕτω καλῶς ἁπάντων τῶν πραγμάτων ἐπιμεληθείσης;

56 Περὶ μὲν οὖν τῶν ποτὲ καθεστώτων, τὰ μὲν πλεῖστα διεληλύθαμεν· ὅσα δὲ παραλελοίπαμεν, ἐκ τῶν εἰ-

53, 2. ἕνεκ' ἄν τις Γ: ceteri ἕνεκά τις. 8. ὡς om Γ. 54, 3. πολλοὺς Γ: τινὰς ς. 7. τοιούτοις Γ: τούτοις ς. 9. τὴν τοιαύτην διοίκησιν ς. 55, 1. περιποιοῦσι τῇ πόλει ς. 3. ἐργασίαις Γ: ceteri εὐεργεσίαις. ὠφελείαις ς. 7. ῥᾳθυμιῶν ς. 56, 1. Περὶ Γ: καὶ περὶ ς. ποτὲ Γ: τότε ς.

ρημένων, ὅτι κἀκεῖνα τὸν αὐτὸν τρόπον εἶχε τούτοις, ῥᾳ-
διόν ἐστι καταμαθεῖν. ἤδη δέ τινες ἀκούσαντές μου ταῦ-
τα διεξιόντος ἐπήνεσαν μὲν ὡς οἷόν τε μάλιστα, καὶ
τοὺς προγόνους ἐμακάρισαν ὅτι τὸν τρόπον τοῦτον τὴν πό-
57 λιν διῴκουν, οὐ μὴν ὑμᾶς γε ᾤοντο πεισθήσεσθαι χρῆ-
σθαι τούτοις, ἀλλ' αἱρήσεσθαι διὰ τὴν συνήθειαν ἐν τοῖς
καθεστηκόσι πράγμασι κακοπαθεῖν μᾶλλον ἢ μετὰ πο-
λιτείας ἀκριβεστέρας ἄμεινον τὸν βίον διάγειν. εἶναι δ'
ἔφασαν ἐμοὶ καὶ κίνδυνον, μὴ τὰ βέλτιστα συμβου-
λεύων μισόδημος εἶναι δόξω καὶ τὴν πόλιν ζητεῖν εἰς ὀλι-
58 γαρχίαν ἐμβαλεῖν. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν περὶ πραγμάτων
ἀγνοουμένων καὶ μὴ κοινῶν τοὺς λόγους ἐποιούμην, καὶ
περὶ τούτων ἐκέλευον ὑμᾶς ἑλέσθαι συνέδρους ἢ συγγρα-
φέας, δι' ὧν ὁ δῆμος κατελύθη τὸ πρότερον, εἰκότως ἂν
εἶχον ταύτην τὴν αἰτίαν· νῦν δ' οὐδὲν εἴρηκα τοιοῦτον,
ἀλλὰ διείλεγμαι περὶ διοικήσεως οὐκ ἀποκεκρυμμένης
59 ἀλλὰ πᾶσι φανερᾶς, ἣν πάντες ἴστε καὶ πατρίαν ἡμῖν
οὖσαν καὶ πλείστων ἀγαθῶν καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς ἄλ-
λοις Ἕλλησιν αἰτίαν γεγενημένην, πρὸς δὲ τούτοις ὑπὸ
τοιούτων ἀνδρῶν νομοθετηθεῖσαν καὶ κατασταθεῖσαν, οὓς
οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε δημοτικωτάτους γεγενῆ-
σθαι [τῶν πολιτῶν]. ὥστε πάντων ἂν μοι συμβαίη
δεινότατον, εἰ τοιαύτην πολιτείαν εἰσηγούμενος νεωτέρων
60 δόξαιμι πραγμάτων ἐπιθυμεῖν. ἔπειτα κἀκεῖθεν ῥᾴδιον
γνῶναι τὴν ἐμὴν διάνοιαν· ἐν γὰρ τοῖς πλείστοις τῶν
152 λόγων τῶν εἰρημένων ὑπ' ἐμοῦ φανήσομαι ταῖς μὲν ὀλι-
γαρχίαις καὶ ταῖς πλεονεξίαις ἐπιτιμῶν, τὰς δ' ἰσό-
τητας καὶ τὰς δημοκρατίας ἐπαινῶν, οὐ πάσας, ἀλλὰ
τὰς καλῶς καθεστηκυίας, οὐδ' ὡς ἔτυχον, ἀλλὰ δι-
61 καίως καὶ λογονεχόντως. οἶδα γὰρ τούς τε προγόνους

v. 3. ἐπεξιόντος ς. μὲν Γ: με ς. 57, 1. γε add Γ. 5. μοι ς. 58, 1. πραγμάτων περὶ ς. 2. μὴ κοινῶν Γ: καινῶν ς. 5. ἔσχον τὴν αἰτίαν ταύτην ς. τοιοῦτο ς. 59, 1. πᾶσι add Γ. ἅπαντες ς. πάτριον ς. 6. τῶν πολιτῶν] horum loco tres litteras habuit Γ, quarum ultima ν. 60, 2. τὴν διάνοιαν διαγνῶναι τὴν ἐμὴν ς. 4. ταῖς post καὶ add Γ. 6. ἐτύγχανον ς. 61, 1. λογονεχόντως] λογονεχόντων Γ, νουνεχόντως ς.

τοὺς ἡμετέρους ἐν ταύτῃ τῇ καταστάσει πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκόντας, καὶ Λακεδαιμονίους διὰ τοῦτο κάλλιστα πολιτευομένους, ὅτι μάλιστα δημοκρατούμενοι τυγχάνουσιν. ἐν γὰρ τῇ τῶν ἀρχῶν αἱρέσει καὶ τῷ βίῳ τῷ καθ' ἡμέραν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν ἴδοιμεν ἂν παρ' αὐτοῖς τὰς ἰσότητας καὶ τὰς ὁμοιότητας μᾶλλον ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἰσχυούσας· οἷς αἱ μὲν ὀλιγαρχίαι πολεμοῦσιν, οἱ δὲ καλῶς δημοκρατούμενοι χρώμενοι
62 διατελοῦσιν. τῶν τοίνυν ἄλλων πόλεων ταῖς ἐπιφανεστάταις καὶ μεγίσταις, ἢν ἐξετάζειν βουληθῶμεν, εὑρήσομεν τὰς δημοκρατίας μᾶλλον ἢ τὰς ὀλιγαρχίας συμφερούσας· ἐπεὶ καὶ τὴν ἡμετέραν πολιτείαν, ᾗ πάντες ἐπιτιμῶσιν, ἢν παραβάλωμεν αὐτὴν μὴ πρὸς τὴν ὑπ' ἐμοῦ ῥηθεῖσαν ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν τριάκοντα καταστᾶσαν, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν θεοποίητον εἶναι νομίσειεν.

63 Βούλομαι δ', εἰ καί τινές με φήσουσιν ἔξω τῆς ὑποθέσεως λέγειν, δηλῶσαι καὶ διελθεῖν ὅσον αὕτη τῆς τότε διήνεγκεν, ἵνα μηδεὶς οἴηταί με τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ δήμου λίαν ἀκριβῶς ἐξετάζειν, εἰ δέ τι καλὸν ἢ σεμνὸν διαπέπρακται, ταῦτα δὲ παραλείπειν. ἔσται δ' ὁ λόγος οὔτε μακρὸς οὔτ' ἀνωφελὴς τοῖς ἀκούουσιν.

64 Ἐπειδὴ γὰρ τὰς ναῦς τὰς περὶ Ἑλλήσποντον ἀπωλέσαμεν καὶ ταῖς συμφοραῖς ἐκείναις ἡ πόλις περιέπεσε, τίς οὐκ οἶδε τῶν πρεσβυτέρων τοὺς μὲν δημοτικοὺς καλουμένους ἑτοίμους ὄντας ὁτιοῦν πάσχειν ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ προσταττόμενον, καὶ δεινὸν ἡγουμένους εἴ τις ὄψεται τὴν πόλιν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἄρξασαν ταύτην ὑφ' ἑτέροις οὖσαν, τοὺς δὲ τῆς ὀλιγαρχίας ἐπιθυμήσαντας ἑτοίμως καὶ τὰ τείχη καθαιροῦντας καὶ τὴν δουλείαν

v. 1. ἐν add Γ. 4. ἀρχῶν] ἀρχόντων Γ. 5. τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν Γ: ceteri τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπιτηδεύμασιν. 62, 2. μεγίσταις Γ: μεγάλαις ς. 6. ὑπὸ Γ: ἐπὶ ς. 63, 1. τινές Γ: τί ς. 3. διήνεγκεν Γ: διέστηκεν ς. 5. δὲ add Γ. 64, 1. περὶ τὸν Ἑλλήσποντον ς. 2. συμφοραῖς Γ: ἀτυχίαις ς. 6. ταύτην add Γ. eodem auctore omisi quae post οὖσαν inferebantur, καὶ τούτους μὲν ἐκσπόνδους γενομένους.

65 ὑπομένοντας; καὶ τότε μέν, ὅτε τὸ πλῆθος ἦν κύριον
153 τῶν πραγμάτων, ἡμᾶς τὰς τῶν ἄλλων ἀκροπόλεις φρου-
ροῦντας, ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα παρέλαβον τὴν πολι-
τείαν, τοὺς πολεμίους τὴν ἡμετέραν ἔχοντας; καὶ κατὰ
μὲν ἐκεῖνον τὸν χρόνον δεσπότας ἡμῶν ὄντας Λακεδαιμο-
νίους, ἐπειδὴ δ' οἱ φεύγοντες κατελθόντες πολεμεῖν ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας ἐτόλμησαν καὶ Κόνων ναυμαχῶν ἐνίκησε,
πρέσβεις ἐλθόντας παρ' αὐτῶν καὶ διδόντας τῇ πόλει τὴν
66 ἀρχὴν τὴν τῆς θαλάττης; Καὶ μὲν δὴ καὶ τάδε τίς οὐ
μνημονεύει τῶν ἡλικιωτῶν τῶν ἐμῶν, τὴν μὲν δημοκρατίαν
οὕτω κοσμήσασαν τὴν πόλιν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς
ὁσίοις, ὥστ' ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀφικνουμένους νομίζειν αὐτὴν
ἀξίαν εἶναι μὴ μόνον τῶν Ἑλλήνων ἄρχειν ἀλλὰ καὶ τῶν
ἄλλων ἁπάντων, τοὺς δὲ τριάκοντα τῶν μὲν ἀμελήσαν-
τας, τὰ δὲ συλήσαντας, τοὺς δὲ νεωσοίκους ἐπὶ κα-
θαιρέσει τριῶν ταλάντων ἀποδομένους, εἰς οὓς ἡ πόλις
67 ἀνήλωσεν οὐκ ἐλάττω χιλίων ταλάντων; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ
τὴν πραότητα δικαίως ἄν τις ἐπαινέσειε τὴν ἐκείνων μᾶλ-
λον ἢ τὴν τοῦ δήμου. οἱ μὲν γὰρ ψηφίσματι παραλα-
βόντες τὴν πόλιν πεντακοσίους μὲν καὶ χιλίους τῶν πο-
λιτῶν ἀκρίτους ἀπέκτειναν, εἰς δὲ τὸν Πειραιᾶ φυγεῖν
πλείους ἢ πεντακισχιλίους ἠνάγκασαν· οἱ δὲ κρατήσαν-
τες καὶ μεθ' ὅπλων κατιόντες, αὐτοὺς τοὺς αἰτιωτάτους
τῶν κακῶν ἀνελόντες, οὕτω τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους κα-
λῶς καὶ νομίμως διῴκησαν, ὥστε μηδὲν ἔλαττον ἔχειν
68 τοὺς ἐκβαλόντας τῶν κατελθόντων. ὃ δὲ πάντων κάλλι-
στον καὶ μέγιστον τεκμήριον τῆς ἐπιεικείας τοῦ δήμου·
δανεισαμένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει μεινάντων ἑκατὸν τά-
λαντα παρὰ Λακεδαιμονίων εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν τὸν
Πειραιᾶ κατασχόντων, ἐκκλησίας γενομένης περὶ ἀπο-

65, 1. κύριον ἦν ς. 66, 1. ἀρχὴν τῆς θαλάσσης ς. 3. τοῖς ὁσίοις Γ: ταῖς θυσίαις ς. 7. τὰ Γ: τοὺς ς. 8. ἀπολομένους Γ.
67, 3. τοῦ δήμου Γ: τῆς δημοκρατίας ς. 5. φυγεῖν πλείους Γ: ceteri φεύγειν πλείονας. 7. κατιόντες Γ: ceteri μετιόντες. 8. πρὸς τοὺς ἄλλους Γ: ceteri τὰ πρὸς ἄλλους vel τὰ πρὸς ἀλλήλους. 68, 2. τεκμήριον καὶ μέγιστον ς. 5. κατεχόντων ς.

δόσεως τῶν χρημάτων, καὶ λεγόντων πολλῶν ὡς δίκαιόν
ἐστι διαλύειν τὰ πρὸς Λακεδαιμονίους μὴ τοὺς πολιορ-
κουμένους ἀλλὰ τοὺς δανεισαμένους, ἔδοξε τῷ δήμῳ κοι-
69 νὴν ποιήσασθαι τὴν ἀπόδοσιν. καὶ γάρ τοι διὰ ταύτην
τὴν γνώμην εἰς τοιαύτην ἡμᾶς ὁμόνοιαν κατέστησαν καὶ
τοσοῦτον ἐπιδοῦναι τὴν πόλιν ἐποίησαν, ὥστε Λακεδαι-
154 μονίους, τοὺς ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας ὀλίγου δεῖν καθ᾽ ἑκά-
στην τὴν ἡμέραν προστάττοντας ἡμῖν, ἐλθεῖν ἐπὶ τῆς
δημοκρατίας ἱκετεύσοντας καὶ δεησομένους μὴ περιιδεῖν
αὐτοὺς ἀναστάτους γενομένους. τὸ δ᾽ οὖν κεφάλαιον
τῆς ἑκατέρων διανοίας τοιοῦτον ἦν· οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν
τῶν μὲν πολιτῶν ἄρχειν, τοῖς δὲ πολεμίοις δουλεύειν,
οἱ δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἄρχειν, τοῖς δὲ πολίταις ἴσον ἔχειν.
70 Ταῦτα δὲ διῆλθον δυοῖν ἕνεκα, πρῶτον μὲν ἐμαυτὸν
ἐπιδεῖξαι βουλόμενος οὐκ ὀλιγαρχιῶν οὐδὲ πλεονεξιῶν
ἀλλὰ δικαίας καὶ κοσμίας ἐπιθυμοῦντα πολιτείας, ἔπει-
τα τὰς δημοκρατίας τάς τε κακῶς καθεστηκυίας ἐλατ-
τόνων συμφορῶν αἰτίας γιγνομένας, τάς τε καλῶς
πολιτευομένας προεχούσας τῷ δικαιοτέρας εἶναι καὶ κοι-
νοτέρας καὶ τοῖς χρωμένοις ἡδίους.
71 Τάχ᾽ οὖν ἄν τις θαυμάσειεν, τί βουλόμενος ἀντὶ τῆς
πολιτείας τῆς οὕτω πολλὰ καὶ καλὰ διαπεπραγμένης
ἑτέραν ὑμᾶς πείθω μεταλαβεῖν, καὶ τίνος ἕνεκα νῦν μὲν
οὕτω καλῶς ἐγκεκωμίακα τὴν δημοκρατίαν, ὅταν δὲ τύ-
χω, πάλιν μεταβαλὼν ἐπιτιμῶ καὶ κατηγορῶ τῶν κα-
72 θεστώτων; Ἐγὼ δὲ καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ὀλίγα μὲν
κατορθοῦντας πολλὰ δ᾽ ἐξαμαρτάνοντας μέμφομαι καὶ
νομίζω φαυλοτέρους εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ πρός γε τού-
τοις τοὺς γεγονότας ἐκ καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν, καὶ μι-
κρῷ μὲν ὄντας ἐπιεικεστέρους τῶν ὑπερβαλλόντων ταῖς

v. 2. πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ς. 69, 5. τὴν add Γ. ἡμῖν προστάττοντας ς. 7. αὐτοὺς Γ: σφᾶς αὐτοὺς ς. praestabat σφᾶς solum. ἀναστάτους ὑπὸ Θηβαίων γενομένους ς. 70, 1. ἕνεκεν ς. 4. τάς — καθεστηκυίας — τάς — πολιτευομένας] τῶν — καθεστηκότων — τῶν — πολιτευομένων Γ. 71, 1. τινὲς θαυμάσειαν ς. 5. καθεστηκότων ς.

πονηρίαις, πολὺ δὲ χείρους τῶν πατέρων, λοιδορῶ, καὶ
συμβουλεύσαιμ᾽ ἂν αὐτοῖς παύσασθαι τοιούτοις οὖσιν.
73 τὴν αὐτὴν οὖν γνώμην ἔχω καὶ περὶ τῶν κοινῶν· ἡγοῦ-
μαι γὰρ δεῖν ἡμᾶς οὐ μέγα φρονεῖν οὐδ᾽ ἀγαπᾶν, εἰ
κακοδαιμονησάντων καὶ μανέντων ἀνθρώπων νομιμώτεροι
γεγόναμεν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀγανακτεῖν καὶ βαρέως
φέρειν, εἰ χείρους τῶν προγόνων τυγχάνοιμεν ὄντες· πρὸς
γὰρ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὴν τῶν τριάκοντα
πονηρίαν ἁμιλλητέον ἡμῖν ἐστίν, ἄλλως τε καὶ προσῆκον
74 ἡμῖν βελτίστοις ἁπάντων ἀνθρώπων εἶναι. Καὶ τοῦτον
155 εἴρηκα τὸν λόγον οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλὰ πολλάκις ἤδη καὶ
πρὸς πολλούς. ἐπίσταμαι γὰρ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τό-
ποις φύσεις ἐγγιγνομένας καρπῶν καὶ δένδρων καὶ ζώων
ἰδίας ἐν ἑκάστοις καὶ πολὺ τῶν ἄλλων διαφερούσας, τὴν
δ᾽ ἡμετέραν χώραν ἄνδρας φέρειν καὶ τρέφειν δυναμένην
οὐ μόνον πρὸς τὰς τέχνας καὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς
λόγους εὐφυεστάτους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνδρίαν καὶ πρὸς
75 ἀρετὴν πολὺ διαφέροντας. τεκμαίρεσθαι δὲ δίκαιόν ἐστι
τοῖς τε παλαιοῖς ἀγῶσιν, οὓς ἐποιήσαντο πρὸς Ἀμαζό-
νας καὶ Θρᾷκας καὶ Πελοποννησίους ἅπαντας, καὶ τοῖς
κινδύνοις τοῖς περὶ τὰ Περσικὰ γενομένοις, ἐν οἷς καὶ
μόνοι καὶ μετὰ Πελοποννησίων, καὶ πεζομαχοῦντες καὶ
ναυμαχοῦντες, νικήσαντες τοὺς βαρβάρους ἀριστείων
ἠξιώθησαν· ὧν οὐδὲν ἂν ἔπραξαν, εἰ μὴ πολὺ τὴν φύσιν
διήνεγκαν.

76 Καὶ μηδεὶς οἰέσθω ταύτην τὴν εὐλογίαν ἡμῖν προσή-
κειν τοῖς νῦν πολιτευομένοις, ἀλλὰ πολὺ τοὐναντίον. εἰσὶ
γὰρ οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων ἔπαινος μὲν τῶν ἀξίους σφᾶς
αὐτοὺς τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς παρεχόντων, κατηγορία
δὲ τῶν τὰς εὐγενείας ταῖς αὑτῶν ῥαθυμίαις καὶ κακίαις

73, 1. ἔχω — ἡγοῦμαι γὰρ δεῖν Γ: ἔχων — ἡγοῦμαι δεῖν ς. 2. μὴ μεγαλοφρονεῖν μὴ δ᾽ ς. 3. ἀνθρώπων om pr Γ. 5. τυγχάνομεν ς. 74, 3. μὲν om Γ. 6. καὶ τρέφειν καὶ φέρειν ς. 7. καὶ τοὺς λόγους et, quod infertur, πολὺ add Γ. 75, 5. καὶ ναυμαχοῦντες om pr Γ. 76, 1. τὴν εὐλογίαν ταύτην προσήκειν ἡμῖν ς.

καταισχυνόντων. ὅπερ ἡμεῖς ποιοῦμεν· εἰρήσεται γὰρ
τἀληθές. τοιαύτης γὰρ ἡμῖν τῆς φύσεως ὑπαρχούσης
οὐ διεφυλάξαμεν αὐτήν, ἀλλ' ἐμπεπτώκαμεν εἰς ἄνοιαν
77 καὶ ταραχὴν καὶ πονηρῶν πραγμάτων ἐπιθυμίαν. Ἀλλὰ
γὰρ ἢν ἐπακολουθῶ τοῖς ἐνοῦσιν ἐπιτιμῆσαι καὶ κατη-
γορῆσαι τῶν ἐνεστώτων πραγμάτων, δέδοικα μὴ πόῤῥω
λίαν τῆς ὑποθέσεως ἀποπλανηθῶ. περὶ μὲν οὖν τούτων
καὶ πρότερον εἰρήκαμεν, καὶ πάλιν ἐροῦμεν, ἢν μὴ πείσω-
μεν ὑμᾶς παύσασθαι τοιαῦτα ἐξαμαρτάνοντας· περὶ δ'
ὧν ἐξ ἀρχῆς τὸν λόγον κατεστησάμην, βραχέα διαλεχθεὶς
παραχωρῶ τοῖς βουλομένοις ἔτι συμβουλεύειν περὶ τούτων.

78 Ἡμεῖς γὰρ ἢν μὲν οὕτως οἰκῶμεν τὴν πόλιν ὥσπερ
νῦν, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ καὶ βουλευσόμεθα καὶ πολεμή-
σομεν καὶ βιωσόμεθα καὶ σχεδὸν ἅπαντα καὶ πει-
σόμεθα καὶ πράξομεν, ἅπερ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ καὶ
τοῖς παρελθοῦσι χρόνοις· ἢν δὲ μεταβάλωμεν τὴν πολι-
τείαν, δῆλον ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, οἷά περ ἦν τοῖς
προγόνοις τὰ πράγματα, τοιαῦτ' ἔσται καὶ περὶ ἡμᾶς·
ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῶν αὐτῶν πολιτευμάτων καὶ τὰς πρά-
79 ξεις ὁμοίας ἀεὶ καὶ παραπλησίας ἀποβαίνειν. δεῖ δὲ
τὰς μεγίστας αὐτῶν παρ' ἀλλήλας θέντας βουλεύσα-
σθαι, ποτέρας ἡμῖν αἱρετέον ἐστίν. καὶ πρῶτον μὲν σκε-
ψώμεθα τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους, πῶς πρὸς
ἐκείνην τὴν πολιτείαν διέκειντο καὶ πῶς νῦν ἔχουσι πρὸς
ἡμᾶς. οὐ γὰρ ἐλάχιστον μέρος τὰ γένη ταῦτα συμβάλ-
λεται πρὸς εὐδαιμονίαν, ὅταν ἔχῃ κατὰ τρόπον ἡμῖν.

Οἱ μὲν τοίνυν Ἕλληνες οὕτως ἐπίστευον τοῖς κατ' ἐκεῖ-
νον τὸν χρόνον πολιτευομένοις, ὥστε τοὺς πλείστους αὐτῶν
ἑκόντας ἐγχειρίσαι τῇ πόλει σφᾶς αὐτούς· οἱ δὲ βάρβα-
ροι τοσοῦτον ἀπεῖχον τοῦ πολυπραγμονεῖν περὶ τῶν Ἑλ-

v. 2. γὰρ ἡμῖν τῆς add *Γ*. 3. ἄγνοιαν ς. 77, 2. ἐπακολου-
θῶν τοῖς αἰνοῦσιν (vel cum Coraë τοῖς νῦν οὖσιν) ἐπιτιμήσω καὶ κα-
τηγορήσω ς. 4. ἀποπλανῶ ς. 8. παραχωρήσομαι ς. 78, 2. νῦν
οἰκοῦμεν οὐκ ς. οὐ καὶ *Γ*: οὐκ ἂν ς. 3. ἅπαντα καὶ *Γ*: ἅπαν-
τα κακὰ ς. verbi πεισόμεθα prima syllaba non liquet in *Γ*.
4. καιρῷ add *Γ*. 79, 2. τιθέντας ς. 3. μὲν add *Γ*.

ληνικῶν πραγμάτων, ὥστε οὔτε μακροῖς πλοίοις ἐπὶ τάδε Φασήλιδος ἔπλεον οὔτε στρατοπέδοις ἐντὸς Ἅλυος
81 ποταμοῦ κατέβαινον, ἀλλὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἦγον. νῦν δ' εἰς τοῦτο τὰ πράγματα περιέστηκεν, ὥσθ' οἱ μὲν μισοῦσι τὴν πόλιν, οἱ δὲ καταφρονοῦσιν ἡμῶν. καὶ περὶ μὲν τοῦ μίσους τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν ἀκηκόατε τῶν στρατηγῶν· ὡς δὲ βασιλεὺς ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἔπεμψεν ἐδήλωσεν.

82 Ἔτι πρὸς τούτοις ὑπὸ μὲν ἐκείνης τῆς εὐταξίας οὕτως ἐπαιδεύθησαν οἱ πολῖται πρὸς ἀρετήν, ὥστε σφᾶς μὲν αὐτοὺς μὴ λυπεῖν, τοὺς δ' εἰς τὴν χώραν εἰσβάλλοντας ἅπαντες μαχόμενοι νικᾶν. ἡμεῖς δὲ τοὐναντίον· ἀλλήλοις μὲν γὰρ κακὰ παρέχοντες οὐδεμίαν ἡμέραν διαλείπομεν, τῶν δὲ περὶ τὸν πόλεμον οὕτω κατημελήκαμεν, ὥστ' οὐδ' εἰς ἐξετάσεις ἰέναι τολμῶμεν, ἢν μὴ λαμβάνω-
83 μεν ἀργύριον. τὸ δὲ μέγιστον· τότε μὲν οὐδεὶς ἦν τῶν πολιτῶν ἐνδεὴς τῶν ἀναγκαίων, οὐδὲ προσαιτῶν τοὺς ἐντυγχάνοντας τὴν πόλιν κατῄσχυνε, νῦν δὲ πλείους εἰσὶν οἱ σπανίζοντες τῶν ἐχόντων· οἷς ἄξιόν ἐστι πολλὴν συγγνώμην ἔχειν, εἰ μηδὲν τῶν κοινῶν φροντίζουσιν, ἀλλὰ τοῦτο σκοποῦσιν ὁπόθεν τὴν ἀεὶ παροῦσαν ἡμέραν διάξουσιν.

84 Ἐγὼ μὲν οὖν ἡγούμενος, ἢν μιμησώμεθα τοὺς προγόνους, καὶ τῶν κακῶν ἡμᾶς τούτων ἀπαλλαγήσεσθαι καὶ σωτῆρας οὐ μόνον τῆς πόλεως ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἁπάντων γενήσεσθαι, τήν τε πρόσοδον ἐποιησάμην καὶ τοὺς λόγους εἴρηκα τούτους· ὑμεῖς δὲ πάντα λογισάμενοι ταῦτα χειροτονεῖθ' ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ μάλιστα συμφέρειν τῇ πόλει.

v. 1. ἐπὶ τάδε Γ: ἔγγιστα ς. 81, 2. καθέστηκεν ς. 5. ἔχει τὰ πρὸς ς. 82, 1. ἔτι δὲ πρὸς ς. 3. λυπεῖν Γ: κινεῖν ς. 5. παρέχειν ς. παραλείπομεν ς. 6. κατημελήσαμεν ς. 83, 4. σπανιζόμενοι ς. 6. ἀεὶ τὴν ς. διάξουσιν Γ: δυνήσονται διαγαγεῖν ς. 84, 1. ἡγούμενος μὲν οὖν ἐγώ ς. 5. ταῦτα πάντα λογισάμενοι ς.

8.

ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΔΗΛΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΨΑΝΤΟΣ.

Πεμφθεὶς ὁ Χάρης καταδουλώσασθαι τὴν Ἀμφίπολιν, αὐτονομουμένην κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν γενομένην, ὡς τῶν Λακεδαιμονίων μὲν κακῶς διακειμένων μετὰ τὰ Λευκτρικά, καὶ τῶν Ἀθηναίων δ᾽ ἀσθενῶν ὄντων, οὗτος νομίζων εὐχερῶς αὐτὴν ὅτε δή ποτε λαβεῖν, καὶ μᾶλλον βουλόμενος τὴν ἀρχαίαν δύναμιν περιποιῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπεχείρησε Χίοις καὶ Ῥοδίοις καὶ τοῖς λοιποῖς συμμάχοις. εἶτα ἐκεῖνοι ἀντέστησαν, καὶ ἡττήθη ὁ Χάρης οὕτως ὥστε λοιπὸν αὐτὸν ἀπορεῖν τί δεῖ ποιῆσαι· καὶ γὰρ εἰ ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ἀμφίπολιν, αὐτοὶ ἂν ἀμυνόμενοι ἤρχοντο εἰς τὴν Ἀττικήν. ταῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ᾔτησαν σπονδάς, καὶ εὐθὺς οἱ Χῖοι καὶ Ῥόδιοι σὺν τοῖς ἄλλοις συνέθεντο. καὶ οὗτος ὁ συμμαχικὸς πόλεμος. Νῦν οὖν πρόκειται ἐκκλησία περὶ τοῦ καταθέσθαι τὸν πόλεμον, καὶ ἀνίσταται ὁ Ἰσοκράτης συμβουλεύων ὡς δεῖ μὴ πολυπραγμονεῖν ἀλλ᾽ ἡσυχάζειν. καὶ μερίζει τὸν λόγον εἰς δύο, ἐν μὲν τὸ καὶ τοὺς Χίους καὶ τοὺς ἄλλους ἐᾶσαι αὐτονόμους, ἐν δὲ τὸ ἐᾶσαι τὴν ἡγεμονίαν τὴν κατὰ θάλατταν. κατὰ τοῦτο δὲ τὸ μέρος λέγεται Ἀριστείδης ἐπαφεῖναι τὸν ἀντιῤῥητικὸν τῆς εἰρήνης. Καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις αὕτη, κεφάλαιον δὲ τοῦ λόγου τὸ συμφέρον, ἡ δὲ στάσις πραγματική· συμβουλὴ γὰρ περὶ τῆς εἰρήνης.

Ἐὰν δέ ποτε ἀναγκασθῇς κοινὸν προοίμιον εἰπεῖν, τὴν κατασκευὴν αὐτῷ ἰδίαν πρόσαγε, ὡς ἐν τῷδε τῷ περὶ εἰρήνης Ἰσοκράτους ἡ κατασκευὴ ἰδία προσετέθη, ὅπου φησὶ „περὶ μεγάλων ἥκομεν· περὶ γὰρ πολέμου καὶ εἰρήνης". κάλλιστον δὲ ἐν τούτοις καὶ τὸ τῆς μεθόδου, εἰ μεθοδεύοιμεν αὐτὰ ἐπισημαινόμενοι, εἰ καὶ πᾶσιν εἰωθὼς ὁ λόγος εἴη.

Ἅπαντες μὲν εἰώθασιν οἱ παριόντες ἐνθάδε ταῦτα μέγιστα φάσκειν εἶναι καὶ μάλιστα σπουδῆς ἄξια τῇ πόλει, περὶ ὧν ἂν αὐτοὶ μέλλωσι συμβουλεύσειν· οὐ μὴν ἀλλ᾽ εἰ καὶ περὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων ἥρμοσε τοιαῦτα προειπεῖν, δοκεῖ μοι πρέπειν καὶ περὶ τῶν νῦν παρόντων ἐντεῦθεν ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν. ἥκομεν γὰρ ἐκκλησιάσοντες περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, ἃ μεγίστην ἔχει

Tit. 1. ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ Γ: περὶ τῆς εἰρήνης ἢ συμμαχικὸς ς. 2. argumentum om Γ. § 1, 4. ἥρμοζε ς. 5. νυνὶ παρόντων πραγμάτων ς. 2, 2. περί τε πολέμου ς.

δύναμιν ἐν τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων, καὶ περὶ ὧν ἀνάγκη
τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους ἄμεινον τῶν ἄλλων πράττειν.
τὸ μὲν οὖν μέγεθος, ὑπὲρ ὧν συνεληλύθαμεν, τηλικοῦτόν
ἐστιν.

3 Ὁρῶ δ' ὑμᾶς οὐκ ἐξ ἴσου τῶν λεγόντων τὴν ἀκρόασιν
ποιουμένους, ἀλλὰ τοῖς μὲν προσέχοντας τὸν νοῦν, τῶν δ'
οὐδὲ τὴν φωνὴν ἀνεχομένους. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν ποι-
εῖτε· καὶ γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον εἰώθατε πάντας τοὺς
ἄλλους ἐκβάλλειν, πλὴν τοὺς συναγορεύοντας ταῖς ὑμε-
4 τέραις ἐπιθυμίαις. ὃ καὶ δικαίως ἄν τις ὑμῖν ἐπιτιμή-
σειεν, ὅτι συνειδότες πολλοὺς καὶ μεγάλους οἴκους ὑπὸ
τῶν κολακευόντων ἀναστάτους γεγενημένους, καὶ μισοῦν-
τες ἐπὶ τῶν ἰδίων τοὺς ταύτην ἔχοντας τὴν τέχνην, ἐπὶ
τῶν κοινῶν οὐχ ὁμοίως διάκεισθε πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ κα-
τηγοροῦντες τῶν προσιεμένων καὶ χαιρόντων τοῖς τοιού-
τοις αὐτοὶ φαίνεσθε μᾶλλον τούτοις πιστεύοντες ἢ τοῖς
5 ἄλλοις πολίταις. καὶ γάρ τοι πεποιήκατε τοὺς ῥήτο-
ρας μελετᾶν καὶ φιλοσοφεῖν οὐ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει
συνοίσειν, ἀλλ' ὅπως ἀρέσκοντας ὑμῖν λόγους ἐροῦσιν. ἐφ'
οὓς καὶ νῦν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐρρύηκεν. πᾶσι γὰρ ἦν
φανερὸν ὅτι μᾶλλον ἡσθήσεσθε τοῖς παρακαλοῦσιν ὑμᾶς
ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς εἰρήνης συμβουλεύουσιν.
6 οἱ μὲν γὰρ προσδοκίαν ἐμποιοῦσιν ὡς καὶ τὰς κτήσεις
τὰς ἐν ταῖς πόλεσι κομιούμεθα, καὶ τὴν δύναμιν ἀνα-
ληψόμεθα πάλιν, ἣν πρότερον ἐτυγχάνομεν ἔχοντες· οἱ
δ' οὐδὲν τοιοῦτον ὑποτείνουσιν, ἀλλ' ὡς ἡσυχίαν ἔχειν
δεῖ καὶ μὴ μεγάλων ἐπιθυμεῖν παρὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ
160 στέργειν τοῖς παροῦσιν, ὃ χαλεπώτατον πάντων τοῖς
πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. οὕτω γὰρ ἐξηρτήμεθα τῶν
ἐλπίδων καὶ πρὸς τὰς δοκούσας εἶναι πλεονεξίας ἀπλή-
στως ἔχομεν, ὥστ' οὐδ' οἱ κεκτημένοι τοὺς μεγίστους

4, 4. τέχνην Γ: γνώμην ς. 7. τούτοις] τοῖς τοιούτοις Γ.
5, 1. γάρ τοι Γ: ceteri γὰρ αὐτοί. 4. συνερρύηκεν ς. ἅπασι
γὰρ ἐστι ς. 5. ἥδεσθε ς. 6, 3. ἣν καὶ πρότερον ς. 4. τοιοῦτο
προτείνουσιν ς. 6. ὃ a correctore est in Γ.

πλούτους μένειν ἐπὶ τούτοις ἐθέλουσιν, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ
πλέονος ὀρεγόμενοι περὶ τῶν ὑπαρχόντων κινδυνεύουσιν.
ὅπερ ἄξιόν ἐστι δεδιέναι, μὴ καὶ νῦν ἡμεῖς ἔνοχοι γενώ-
8 μεθα ταύταις ταῖς ἀνοίαις· λίαν γάρ τινές μοι δοκοῦσιν
ὡρμῆσθαι πρὸς τὸν πόλεμον, ὥσπερ οὐ τῶν τυχόντων
συμβεβουλευκότων, ἀλλὰ τῶν θεῶν ἀκηκοότες ὅτι κα-
τορθώσομεν ἅπαντα καὶ ῥᾳδίως ἐπικρατήσομεν τῶν
ἐχθρῶν. χρὴ δὲ τοὺς νοῦν ἔχοντας περὶ μὲν ὧν ἴσασι μὴ
βουλεύεσθαι (περίεργον γάρ) ἀλλὰ πράττειν ὡς ἐγνώ-
κασι, περὶ ὧν δ' ἂν βουλεύωνται, μὴ νομίζειν εἰδέναι τὸ
συμβησόμενον, ἀλλ' ὡς δόξῃ μὲν χρωμένους, ὅ τι ἂν
9 τύχῃ δὲ γενησόμενον, οὕτω διανοεῖσθαι περὶ αὐτῶν. ὧν
ὑμεῖς οὐδέτερον τυγχάνετε ποιοῦντες, ἀλλ' ὡς οἷόν τε τα-
ραχωδέστατα διάκεισθε. συνεληλύθατε μὲν γὰρ ὡς δέον
ὑμᾶς ἐξ ἁπάντων τῶν ῥηθέντων ἐκλέξασθαι τὸ βέλτιστον,
ὥσπερ δ' ἤδη σαφῶς εἰδότες ὃ πρακτέον ἐστίν, οὐκ ἐθέλετ'
10 ἀκούειν πλὴν τῶν πρὸς ἡδονὴν δημηγορούντων. καίτοι
προσῆκεν ὑμᾶς, εἴπερ ἠβούλεσθε ζητεῖν τὸ τῇ πόλει συμ-
φέρον, μᾶλλον τοῖς ἐναντιουμένοις ταῖς ὑμετέραις γνώμαις
προσέχειν τὸν νοῦν ἢ τοῖς καταχαριζομένοις, εἰδότας ὅτι
τῶν ἐνθάδε παριόντων οἱ μὲν ἃ βούλεσθε λέγοντες ῥᾳδίως
ἐξαπατᾶν δύνανται (τὸ γὰρ πρὸς χάριν ῥηθὲν ἐπισκοτεῖ
τῷ καθορᾶν ὑμᾶς τὸ βέλτιστον), ὑπὸ δὲ τῶν μὴ πρὸς
ἡδονὴν συμβουλευόντων οὐδὲν ἂν πάθοιτε τοιοῦτον· οὐ
γὰρ ἔστιν ὅπως ἂν μεταπεῖσαι δυνηθεῖεν ὑμᾶς, μὴ φανε-
ρὸν τὸ συμφέρον ποιήσαντες. χωρὶς δὲ τούτων πῶς ἂν ἄν-
θρωποι καλῶς δυνηθεῖεν ἢ κρῖναι περὶ τῶν γεγενημένων ἢ
βουλεύσασθαι περὶ τῶν μελλόντων, εἰ μὴ τοὺς μὲν λό-
γους τοὺς τῶν ἐναντιουμένων παρ' ἀλλήλους ἐξετάζοιεν,
αὐτοὶ δ' αὑτοὺς κοινοὺς ἀμφοτέροις ἀκροατὰς παράσχοιεν;
Θαυμάζω δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων, εἰ μηκέτι μνημο-

v. 2. πλείονος ς. περὶ Γ: καὶ περὶ ς. 8, 3. ἀλλὰ Γ: ἀλλ' ὡς ς. ὅτι καὶ κατορθώσομεν ς. 4. τῶν ἐχθρῶν ἐπικρατήσομεν ς. 10, 2. βούλεσθε pr Γ. 11, 2. δυνηθῶσιν Γ. 7. παρέχοιεν ς. 12, 1. τε add Γ.

νεύουσι, καὶ τῶν νεωτέρων, εἰ μηδενὸς ἀκηκόασιν, ὅτι διὰ
μὲν τοὺς παραινοῦντας ἀντέχεσθαι τῆς εἰρήνης οὐδὲν πώ-
ποτε κακὸν ἐπάθομεν, διὰ δὲ τοὺς ῥᾳδίως τὸν πόλεμον
αἱρουμένους πολλαῖς ἤδη καὶ μεγάλαις συμφοραῖς πε-
ριεπέσομεν. ὧν ἡμεῖς οὐδεμίαν ποιούμεθα μνείαν, ἀλλ'
ἑτοίμως ἔχομεν, μηδὲν εἰς τοὔμπροσθεν ἡμῖν αὐτοῖς πράτ-
τοντες, τριήρεις πληροῦν καὶ χρημάτων εἰσφορὰς ποιεῖ-
σθαι καὶ βοηθεῖν καὶ πολεμεῖν οἷς ἂν τύχωμεν, ὥσπερ
13 ἐν ἀλλοτρίᾳ τῇ πόλει κινδυνεύοντες. Τούτων δ' αἴτιόν
ἐστιν, ὅτι προσῆκον ὑμᾶς ὁμοίως ὑπὲρ τῶν κοινῶν ὥσπερ
ὑπὲρ τῶν ἰδίων σπουδάζειν, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχετε
περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅταν μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων βουλεύησθε,
ζητεῖτε συμβούλους τοὺς ἄμεινον φρονοῦντας ὑμῶν αὐτῶν,
ὅταν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκκλησιάζητε, τοῖς μὲν τοιού-
τοις ἀπιστεῖτε καὶ φθονεῖτε, τοὺς δὲ πονηροτάτους τῶν
ἐπὶ τὸ βῆμα παριόντων ἀσκεῖτε, καὶ νομίζετε δημοτικω-
τέρους εἶναι τοὺς μεθύοντας τῶν νηφόντων καὶ τοὺς νοῦν
οὐκ ἔχοντας τῶν εὖ φρονούντων καὶ τοὺς τὰ τῆς πόλεως
διανεμομένους τῶν ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ὑμῖν λειτουργούν-
των. ὥστ' ἄξιον θαυμάζειν, εἴ τις ἐλπίζει τὴν πόλιν τοι-
ούτοις συμβούλοις χρωμένην ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδώσειν.
14 Ἐγὼ δ' οἶδα μὲν ὅτι πρόσαντές ἐστιν ἐναντιοῦσθαι
ταῖς ὑμετέραις διανοίαις, καὶ ὅτι δημοκρατίας οὔσης οὐκ
ἔστι παῤῥησία, πλὴν ἐνθάδε μὲν τοῖς ἀφρονεστάτοις καὶ
μηδὲν ὑμῶν φροντίζουσιν, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ τοῖς κωμῳδοδι-
δασκάλοις (ὃ καὶ πάντων ἐστὶ δεινότατον, ὅτι τοῖς μὲν
ἐκφέρουσιν εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τὰ τῆς πόλεως
ἁμαρτήματα τοσαύτην ἔχετε χάριν ὅσην οὐδὲ τοῖς εὖ
ποιοῦσι, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιπλήττοντας καὶ νουθετοῦντας
ὑμᾶς οὕτω διατίθεσθε δυσκόλως ὥσπερ πρὸς τοὺς κα-
15 κόν τι τὴν πόλιν ἐργαζομένους)· ὅμως δὲ καὶ τούτων
ὑπαρχόντων οὐκ ἂν ἀποσταίην ὧν διενοήθην. παρελήλυθα

v. 4. ἀναιρουμένους ς. 13, 3. οὐ Γ: ὑμεῖς δὲ οὐ ς. 6. ὑπὲρ τῶν τῆς ς. 7. πονηροὺς ς. 8. ἀσκεῖτε Γ: ἐπαινεῖτε ς. 14, 9. πρὸς add Γ.

θα γὰρ οὐ χαριούμενος ὑμῖν οὐδὲ χειροτονίαν μνηστεύσων, ἀλλ' ἀποφανούμενος ἃ τυγχάνω γιγνώσκων πρῶτον μὲν περὶ ὧν οἱ πρυτάνεις προτιθέασιν, ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων· οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἔσται τῶν νῦν περὶ τῆς εἰρήνης γνωσθέντων, ἢν μὴ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ὀρθῶς βουλευσώμεθα.

6 Φημὶ δ' οὖν χρῆναι ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην μὴ μόνον πρὸς Χίους καὶ Ῥοδίους καὶ Βυζαντίους, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους, καὶ χρῆσθαι ταῖς συνθήκαις μὴ ταύταις αἷς νῦν τινὲς γεγράφασιν, ἀλλὰ ταῖς γενομέναις μὲν πρὸς βασιλέα καὶ Λακεδαιμονίους, προσταττούσαις δὲ τοὺς Ἕλληνας αὐτονόμους εἶναι καὶ τὰς φρουρὰς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πόλεων ἐξιέναι καὶ τὴν αὑτῶν ἔχειν ἑκάστους. τούτων γὰρ οὔτε δικαιοτέρας εὑρήσομεν οὔτε μᾶλλον τῇ πόλει συμφερούσας.

7 Ἢν μὲν οὖν ἐνταῦθα καταλίπω τὸν λόγον, οἶδ' ὅτι δόξω τὴν πόλιν ἐλαττοῦν, εἰ Θηβαῖοι μὲν ἕξουσι Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἃς παρὰ τοὺς ὅρκους κατειλήφασιν, ἡμεῖς δ' ἔξιμεν μηδεμιᾶς ἀνάγκης οὔσης ἐξ ὧν τυγχάνομεν ἔχοντες· ἢν δὲ διὰ τέλους ἀκούσητέ μου προσέχοντες τὸν νοῦν, οἶμαι πάντας ὑμᾶς καταγνώσεσθαι πολλὴν ἄνοιαν καὶ μανίαν τῶν τὴν ἀδικίαν πλεονεξίαν εἶναι νομιζόντων, καὶ τῶν τὰς ἀλλοτρίας πόλεις βίᾳ κατεχόντων, καὶ μὴ λογιζομένων τὰς συμφο-
8 ρὰς τὰς ἐκ τῶν τοιούτων ἔργων γιγνομένας. ταῦτα μὲν οὖν διὰ παντὸς τοῦ λόγου πειρασόμεθα διδάσκειν ὑμᾶς, περὶ δὲ τῆς εἰρήνης πρῶτον διαλεχθῶμεν, καὶ σκεψώμεθα τί ἂν ἐν τῷ παρόντι γενέσθαι βουληθεῖμεν ἡμῖν. ἢν γὰρ ταῦτα καλῶς ὁρισώμεθα καὶ νοῦν ἐχόντως, πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀποβλέποντες ἄμεινον βουλευσόμεθα καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

9 Ἆρ' οὖν ἂν ἐξαρκέσειεν ἡμῖν, εἰ τήν τε πόλιν ἀσφαλῶς

v. 3. ἔπειτα καὶ περὶ ς. 5. ἔσται Γ: ἐστι ς. 16, 2. ἀλλὰ καὶ πρὸς ς. 17, 6. πάντας ἂν ὑμᾶς ς. 9. κατεχόντων βίᾳ ς. 18, 2. πειράσομαι ς. 4. βουληθείημεν ς. 5. καλῶς ταῦτα ς.

οἰκοῖμεν καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γιγνοίμεθα καὶ τά τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμονοοῖμεν καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκιμοῖμεν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τούτων
163ὑπαρξάντων τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν. ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἁπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν· καὶ γὰρ πενεστέρους πεποίηκε, καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασε, καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβέβλη-
20κε, καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς. ἢν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα, καὶ τοιούτους ἡμᾶς αὐτοὺς παράσχωμεν οἵους αἱ κοιναὶ συνθῆκαι προστάττουσι, μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, εἰς ἣν νῦν πρὸς ἀλλήλους καθέσταμεν, καθ' ἑκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν, ἀναπεπαυμένοι μὲν τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν τριηραρχιῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὸν πόλεμον λειτουργιῶν, ἀδεῶς δὲ γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦν-
21τες, αἳ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν. ὀψόμεθα δὲ τὴν πόλιν διπλασίας μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσαν, μεστὴν δὲ γιγνομένην ἐμπόρων καὶ ξένων καὶ μετοίκων, ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν. τὸ δὲ μέγιστον, συμμάχους ἕξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐ βεβιασμένους ἀλλὰ πεπεισμένους, οὐδ' ἐν μὲν ταῖς ἀσφαλείαις διὰ τὴν δύναμιν ἡμᾶς ὑποδεχομένους, ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις ἀποστησομένους, ἀλλ' οὕτω διακειμένους ὥσπερ χρὴ
22τοὺς ὡς ἀληθῶς συμμάχους καὶ φίλους ὄντας. πρὸς δὲ τούτοις, ἃ νῦν ἀπολαβεῖν οὐ δυνάμεθα διὰ πολέμου καὶ πολλῆς δαπάνης, ταῦτα διὰ πρεσβείας ῥᾳδίως κομιούμεθα. μὴ γὰρ οἴεσθε μήτε Κερσοβλέπτην ὑπὲρ Χερρονήσου μήτε Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πολεμήσειν, ὅταν ἴδωσιν ἡμᾶς μηδενὸς τῶν ἀλλοτρίων ἐφιεμένους. νῦν

19, 1. περὶ Γ: πρὸς ς. 2. τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ς. 4. πόλιν πάλιν εὐδαιμονήσειν ς. 6. γὰρ Γ: γάρ τοι ς. ἐποίησε Γ. 20, 1. πάντα τρόπον ς. 7. πρὸς Γ: εἰς ς. 21, 3. γενομένην ς. 4. ἔρημος ς. 6. μὲν ταῖς] ταῖς μὲν Γ. 7. ὑποδεξομένους ς. 22, 1. ὡς add Γ. 5. Ἀμφιπόλεως ἡμῖν πολεμήσειν ς.

μὲν γὰρ εἰκότως φοβοῦνται γείτονα ποιήσασθαι τὴν πό-
23 λιν ταῖς αὐτῶν δυναστείαις (ὁρῶσι γὰρ ἡμᾶς οὐ στέρ-
γοντας ἐφ' οἷς ἂν ἔχωμεν, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ πλέονος ὀρε-
γομένους), ἢν δὲ μεταβαλώμεθα τὸν τρόπον καὶ δόξαν
βελτίω λάβωμεν, οὐ μόνον ἀποστήσονται τῆς ἡμετέρας,
ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῶν προσδώσουσι· λυσιτελήσει γὰρ αὐ-
τοῖς θεραπεύουσι τὴν δύναμιν τὴν τῆς πόλεως ἀσφαλῶς
24 ἔχειν τὰς ἑαυτῶν βασιλείας. καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς Θρᾴ-
64 κης ἡμῖν ἐξέσται τοσαύτην ἀποτεμέσθαι χώραν, ὥστε
μὴ μόνον αὐτοὺς ἄφθονον ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις
τῶν Ἑλλήνων καὶ δι' ἀπορίαν πλανωμένοις ἱκανὸν δύνα-
σθαι βίον παρασχεῖν. ὅπου γὰρ Ἀθηνόδωρος καὶ Καλλί-
στρατος, ὁ μὲν ἰδιώτης ὤν, ὁ δὲ φυγάς, οἰκίσαι πόλεις
οἷοί τε γεγόνασιν, ἦ που βουληθέντες ἡμεῖς πολλοὺς ἂν
τόπους τοιούτους κατασχεῖν δυνηθεῖμεν. χρὴ δὲ τοὺς
πρωτεύειν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἀξιοῦντας τοιούτων ἔργων ἡγε-
μόνας γίγνεσθαι πολὺ μᾶλλον ἢ πολέμου καὶ στρατο-
πέδων ξενικῶν, ὧν νῦν ἐπιθυμοῦντες ἡμεῖς τυγχάνομεν.
25 Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρέσβεις ἐπαγγέλλονται, καὶ
ταῦθ' ἱκανά, καὶ πολλὰ ἂν ἴσως τις προσθείη τούτοις·
ἡγοῦμαι δὲ δεῖν ἡμᾶς οὐ μόνον ψηφισαμένους τὴν εἰρήνην
ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπελθεῖν, ἀλλὰ καὶ βουλευσαμένους
ὅπως ἄξομεν αὐτήν, καὶ μὴ ποιήσομεν ὅπερ εἰώθαμεν,
ὀλίγον χρόνον διαλιπόντες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς κατα-
στησόμεθα ταραχάς, μηδ' ἀναβολὴν ἀλλ' ἀπαλλαγὴν
26 εὑρήσομέν τινα τῶν κακῶν τῶν παρόντων. οὐδὲν δὲ τού-
των οἷόν τ' ἐστὶ γενέσθαι πρότερον, πρὶν ἂν πεισθῆτε τὴν
μὲν ἡσυχίαν ὠφελιμωτέραν καὶ κερδαλεωτέραν εἶναι τῆς
πολυπραγμοσύνης, τὴν δὲ δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, τὴν
δὲ τῶν ἰδίων ἐπιμέλειαν τῆς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας.
περὶ ὧν οὐδεὶς πώποτε τῶν ῥητόρων εἰπεῖν ἐν ὑμῖν ἐτόλ-
μησεν· ἐγὼ δὲ περὶ αὐτῶν τούτων τοὺς πλείστους τῶν

23, 2. ἐφ' add Γ. πλείονος ς. 24, 1. αὐτῶν ς. 8. δυνηθείημεν κατασχεῖν ς. 10. στρατοπέδου ξενικοῦ ς. 11. ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες ς. 26, 1. τούτων om Γ. 6. ἐν add Γ.

λόγων μέλλω ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς· ὁρῶ γὰρ τὴν εὐδαι-
μονίαν ἐν τούτοις ἐνοῦσαν, ἀλλ' οὐκ ἐν οἷς νῦν τυγχάνο-
27 μεν πράττοντες. ἀνάγκη δὲ τὸν ἔξω τῶν εἰθισμένων ἐπι-
χειροῦντα δημηγορεῖν καὶ τὰς ὑμετέρας γνώμας μετα-
στῆσαι βουλόμενον πολλῶν πραγμάτων ἅψασθαι καὶ
διὰ μακροτέρων τοὺς λόγους ποιήσασθαι, καὶ τὰ μὲν
ἀναμνῆσαι, τῶν δὲ κατηγορῆσαι, τὰ δ' ἐπαινέσαι, περὶ
δὲ τῶν συμβουλεῦσαι· μόλις γὰρ ἄν τις ὑμᾶς ἐξ ἁπάν-
των τούτων ἐπὶ τὸ βέλτιον φρονῆσαι δυνηθείη προαγαγεῖν.
28 Ἔχει γὰρ οὕτως. ἐμοὶ δοκοῦσιν ἅπαντες μὲν ἐπιθυ-
μεῖν τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ πλέον ἔχειν τῶν ἄλλων,
165 οὐκ εἰδέναι δὲ τὰς πράξεις τὰς ἐπὶ ταῦτα φερούσας,
ἀλλὰ ταῖς δόξαις διαφέρειν ἀλλήλων· οἱ μὲν γὰρ ἔχειν
ἐπιεικεῖς καὶ στοχάζεσθαι τοῦ δέοντος δυναμένας, οἱ δ'
ὡς οἷόν τε πλεῖστον τοῦ συμφέροντος διαμαρτανούσας.
29 ὅπερ καὶ τῇ πόλει συμβέβηκεν. ἡμεῖς γὰρ οἰόμεθα μέν,
ἢν τὴν θάλατταν πλέωμεν πολλαῖς τριήρεσι καὶ βιαζώ-
μεθα τὰς πόλεις συντάξεις διδόναι καὶ συνέδρους ἐνθάδε
πέμπειν, διαπράξασθαί τι τῶν δεόντων· πλεῖστον δὲ διε-
ψεύσμεθα τῆς ἀληθείας. ὧν μὲν γὰρ ἠλπίζομεν, οὐδὲν
ἀποβέβηκεν, ἔχθραι δ' ἡμῖν ἐξ αὐτῶν καὶ πόλεμοι καὶ
30 δαπάναι μεγάλαι γεγόνασιν, εἰκότως· καὶ γὰρ τὸ πρό-
τερον ἐκ μὲν τῆς τοιαύτης πολυπραγμοσύνης εἰς τοὺς
ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν, ἐκ δὲ τοῦ δικαίαν τὴν
πόλιν παρέχειν καὶ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις καὶ μὴ τῶν
ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν παρ' ἑκόντων τῶν Ἑλλήνων τὴν ἡγε-
μονίαν ἐλάβομεν· ὧν νῦν ἀλογίστως καὶ λίαν εἰκῇ πολὺν
31 ἤδη χρόνον καταφρονοῦμεν. εἰς τοῦτο γάρ τινες ἀνοίας
ἐληλύθασιν, ὥσθ' ὑπειλήφασι τὴν μὲν ἀδικίαν ἐπονείδι-
στον μὲν εἶναι, κερδαλέαν δὲ καὶ πρὸς τὸν βίον τὸν καθ'
ἡμέραν συμφέρουσαν, τὴν δὲ δικαιοσύνην εὐδόκιμον μέν,
ἀλυσιτελῆ δὲ καὶ μᾶλλον δυναμένην τοὺς ἄλλους ὠφε-

v. 2. οἷς νῦν τυγχάνομεν Γ: ceteri οἷς ἐτυγχάνομεν. 28, 3. φερούσας] φερομένας Γ. 4. ἔχειν Γ: ἔχουσιν ς. 29, 2. θάλατταν Γ: ceteri θάλασσαν. 30, 1. μεγάλαι Γ: πολλαὶ ς.

32 λεῖν ἢ τοὺς ἔχοντας αὐτήν, κακῶς εἰδότες ὡς οὔτε πρὸς χρηματισμὸν οὔτε πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς ἃ δεῖ πράττειν οὔθ' ὅλως πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδὲν ἂν συμβάλοιτο τηλικαύτην δύναμιν ὅσην περ ἀρετὴ καὶ τὰ μέρη ταύτης. τοῖς γὰρ ἀγαθοῖς οἷς ἔχομεν ἐν τῇ ψυχῇ, τούτοις κτώμεθα καὶ τὰς ἄλλας ὠφελείας, ὧν δεόμενοι τυγχάνομεν· ὥσθ' οἱ τῆς αὑτῶν διανοίας ἀμελοῦντες λελήθασι σφᾶς αὐτοὺς ἅμα τοῦ τε φρονεῖν ἄμεινον καὶ τοῦ πράτ-
33 τειν βέλτιον τῶν ἄλλων ὀλιγωροῦντες. Θαυμάζω δ' εἴ τις οἴεται τοὺς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦντας καρτερεῖν καὶ μένειν ἐκ τούτοις ἐλπίζοντας ἔλαττον ἕξειν τῶν πονηρῶν, ἀλλ' οὐχ ἡγουμένους καὶ παρὰ θεοῖς
66 καὶ παρ' ἀνθρώποις πλέον οἴσεσθαι τῶν ἄλλων. ἐγὼ μὲν γὰρ πέπεισμαι τούτους μόνους ὧν δεῖ πλεονεκτεῖν, τοὺς
34 δ' ἄλλους ὧν οὐ βέλτιόν ἐστιν. ὁρῶ γὰρ τοὺς μὲν τὴν ἀδικίαν προτιμῶντας καὶ τὸ λαβεῖν τι τῶν ἀλλοτρίων μέγιστον ἀγαθὸν νομίζοντας ὅμοια πάσχοντας τοῖς δελεαζομένοις τῶν ζώων, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπολαύοντας ὧν ἂν λάβωσιν, ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἐν τοῖς μεγίστοις κακοῖς ὄντας, τοὺς δὲ μετ' εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ζῶντας ἔν τε τοῖς παροῦσι χρόνοις ἀσφαλῶς διάγοντας καὶ περὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδας ἔχοντας.
35 καὶ ταῦτ' εἰ μὴ κατὰ πάντων οὕτως εἴθισται συμβαίνειν, ἀλλὰ τό γ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτον γίγνεται τὸν τρόπον. χρὴ δὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας, ἐπειδὴ τὸ μέλλον ἀεὶ συνοίσειν οὐ καθορῶμεν, τὸ πολλάκις ὠφελοῦν, τοῦτο φαίνεσθαι προαιρουμένους. πάντων δ' ἀλογώτατον πεπόνθασιν ὅσοι κάλλιον μὲν ἐπιτήδευμα νομίζουσιν εἶναι καὶ θεοφιλέστερον τὴν δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, χεῖρον δ' οἴονται βιώσεσθαι τοὺς ταύτῃ χρωμένους τῶν τὴν πονηρίαν προῃρημένων.

32, 6. ἄλλας add Γ. 7. αὑτῶν — ἀμελοῦντες Γ: ἑαυτῶν — ὀλιγωροῦντες ς. 8. βέλτιον τῶν ἄλλων πράττειν ς. 33, 2. ἀσκοῦντας καὶ καρτερεῖν καὶ μένειν ἐπὶ τούτοις ἐθέλοντας ς. 34, 1. ὁρῶ μὲν γὰρ ς. 3. ἀγαθὸν εἶναι νομίζοντας ς. 35, 8. οἴονται] οἴεσθαι Γ. 9. προαιρουμένων ς.

36 Ἠβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ πρόχειρόν ἐστιν ἐπαινέσαι
τὴν ἀρετήν, οὕτω ῥᾴδιον εἶναι τοὺς ἀκούοντας πεῖσαι
ἀσκεῖν αὐτήν· νῦν δὲ δέδοικα μὴ μάτην τὰ τοιαῦτα λέγω.
διεφθάρμεθα γὰρ πολὺν ἤδη χρόνον ὑπ' ἀνθρώπων οὐδὲν
ἀλλ' ἢ φενακίζειν δυναμένων, οἳ τοσοῦτον τοῦ πλήθους
καταπεφρονήκασιν ὥσθ', ὁπόταν βουληθῶσι πόλεμον
πρός τινας ἐξενεγκεῖν, αὐτοὶ χρήματα λαμβάνοντες λέ-
γειν τολμῶσιν ὡς χρὴ τοὺς προγόνους μιμεῖσθαι, καὶ μὴ
περιορᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελωμένους μηδὲ τὴν θάλατ-
ταν πλέοντας τοὺς μὴ τὰς συντάξεις ἐθέλοντας ἡμῖν ὑπο-
37 τελεῖν. Ἡδέως ἂν οὖν αὐτῶν πυθοίμην, τίσιν ἡμᾶς τῶν
προγεγενημένων κελεύουσιν ὁμοίους γίγνεσθαι, πότερον
τοῖς περὶ τὰ Περσικὰ γενομένοις, ἢ τοῖς πρὸ τοῦ πολέμου
τοῦ Δεκελεικοῦ τὴν πόλιν διοικήσασιν; εἰ μὲν γὰρ τούτοις,
οὐδὲν ἀλλ' ἢ συμβουλεύουσιν ἡμῖν πάλιν περὶ ἀνδραπο-
38 δισμοῦ κινδυνεύειν· εἰ δὲ τοῖς ἐν Μαραθῶνι τοὺς βαρβά-
167 ρους νικήσασι "καὶ τοῖς πρὸ τούτων γενομένοις, πῶς οὐ
πάντων ἀναισχυντότατοι τυγχάνουσιν ὄντες, εἰ τοὺς τότε
πολιτευομένους ἐπαινοῦντες τἀναντία πράττειν ἐκείνοις
πείθουσιν ἡμᾶς, καὶ τοιαῦτ' ἐξαμαρτάνειν περὶ ὧν ἀπορῶ
τί ποιήσω, πότερα χρήσωμαι ταῖς ἀληθείαις ὥσπερ περὶ
τῶν ἄλλων, ἢ κατασιωπήσω, δείσας τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀ-
πέχθειαν; δοκεῖ μὲν γάρ μοι βέλτιον εἶναι διαλεχθῆναι
περὶ αὐτῶν, ὁρῶ δ' ὑμᾶς χαλεπώτερον διατιθεμένους πρὸς
τοὺς ἐπιτιμῶντας ἢ πρὸς τοὺς αἰτίους τῶν κακῶν γεγε-
39 νημένους. οὐ μὴν ἀλλ' αἰσχυνθείην ἄν, εἰ φανείην μᾶλλον
φροντίζων τῆς ἐμαυτοῦ δόξης ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας.
ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον ἐστί, καὶ τῶν ἄλλων τῶν κηδομένων
τῆς πόλεως, προαιρεῖσθαι τῶν λόγων μὴ τοὺς ἡδίστους

36, 1. ἐπαινεῖσθαι Γ. 2. οὕτω ῥᾴδιον] οὕτω προσῆκον Γ, οὕτω καὶ ῥᾴδιον ς. πεῖσαι τοὺς ἀκούοντας ς. 3. λέγωμεν Γ. 6. ὅταν ς.
37, 2. κελεύουσιν ὁμοίους γίγνεσθαι Γ: ceteri ὁμοίους κελεύουσι γεγενῆσθαι. 6. τοὺς βαρβάρους add Γ. 38, 1. τούτων γενομένοις Γ: αὐτῶν γεγενημένοις ς. οὐχ ἁπάντων ς. 3. πολιτευομένους Γ: ceteri πεπολιτευμένους. 4. ὧν καὶ ἀπορῶ ς. 39, 3. μὲν add Γ.

ἀλλὰ τοὺς ὠφελιμωτάτους· ὑμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον μὲν τοῦτο γιγνώσκειν, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολλαὶ θεραπεῖαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὕρηνται, ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς ἀγνοούσαις καὶ γεμούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν οὐδέν ἐστιν ἄλλο φάρμακον πλὴν λόγος ὁ
40 τολμῶν τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιπλήττειν, ἔπειθ᾽ ὅτι καταγέλαστόν ἐστι τὰς μὲν καύσεις καὶ τὰς τομὰς τῶν ἰατρῶν ὑπομένειν, ἵνα πλειόνων ἀλγηδόνων ἀπαλλαγῶμεν, τοὺς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν πρὶν εἰδέναι σαφῶς εἰ τοιαύτην ἔχουσι τὴν δύναμιν ὥστ᾽ ὠφελῆσαι τοὺς ἀκούοντας.

41 Τούτου δ᾽ ἕνεκα ταῦτα προεῖπον, ὅτι περὶ τῶν λοιπῶν οὐδὲν ὑποστειλάμενος ἀλλὰ παντάπασιν ἀνειμένως μέλλω τοὺς λόγους ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς. τίς γὰρ ἄλλοθεν ἐπελθὼν καὶ μήπω συνδιεφθαρμένος ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἐξαίφνης ἐπιστὰς τοῖς γιγνομένοις, οὐκ ἂν μαίνεσθαι καὶ παραφρονεῖν ἡμᾶς νομίσειεν, οἳ φιλοτιμούμεθα μὲν ἐπὶ τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις καὶ τὴν πόλιν ἐκ τῶν τότε πραχθέντων ἐγκωμιάζειν ἔχομεν, οὐδὲν δὲ τῶν αὐτῶν ἐκείνοις
42 πράττομεν, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον. οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοῖς βαρβάροις πολεμοῦντες διετέλεσαν, ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας τὸν βίον ποριζομένους ἐκεῖθεν ἀνα-
68 στήσαντες ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἠγάγομεν· κἀκεῖνοι μὲν ἐλευθεροῦντες τὰς πόλεις τὰς Ἑλληνίδας καὶ βοηθοῦντες αὐταῖς τῆς ἡγεμονίας ἠξιώθησαν, ἡμεῖς δὲ καταδουλούμενοι καὶ τἀναντία τοῖς τότε πράττοντες ἀγανακτοῦμεν,
43 εἰ μὴ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἐκείνοις ἕξομεν, οἳ τοσοῦτον ἀπολελείμμεθα καὶ τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς διανοίαις τῶν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον γενομένων, ὅσον οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας τήν τε πατρίδα τὴν αὑτῶν ἐκλιπεῖν ἐτόλμησαν, καὶ μαχόμενοι καὶ ναυμαχοῦντες τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, ἡμεῖς δ᾽ οὐδ᾽ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν

v. 2. μὲν add Γ. 4. ἀγνοούσαις Γ: νοσούσαις ς. 41, 3. ποιεῖσθαι τοὺς λόγους ς. 43, 1. ἐκείνοις τιμὴν ς. 4. Ἑλλήνων] ἄλλων Γ.

44 πλεονεξίας κινδυνεύειν ἀξιοῦμεν, ἀλλ' ἄρχειν μὲν ἁπάντων ζητοῦμεν, στρατεύεσθαι δ' οὐκ ἐθέλομεν, καὶ πόλεμον μὲν μικροῦ δεῖν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ἀναιρούμεθα, πρὸς δὲ τοῦτον οὐχ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀσκοῦμεν, ἀλλὰ ἀνθρώπους τοὺς μὲν ἀπόλιδας τοὺς δ' αὐτομόλους τοὺς δ' ἐκ τῶν ἄλλων κακουργιῶν συνεῤῥυηκότας, οἷς ὁπόταν τις διδῷ πλείω μισθόν, μετ' ἐκείνου ἐφ' ἡμᾶς ἀκολουθή-
45 σουσιν. ἀλλ' ὅμως οὕτως αὐτοὺς ἀγαπῶμεν, ὥσθ' ὑπὲρ μὲν τῶν παίδων τῶν ἡμετέρων, εἴ περί τινας ἐξαμάρτοιεν, οὐκ ἂν ἐθελήσαιμεν δίκας ὑποσχεῖν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκείνων ἁρπαγῆς καὶ βίας καὶ παρανομίας μελλόντων τῶν ἐγκλημάτων ἐφ' ἡμᾶς ἥξειν οὐχ ὅπως ἀγανακτοῦμεν, ἀλλὰ καὶ χαίρομεν ὅταν ἀκούσωμεν αὐτοὺς τοιοῦ-
46 τόν τι διαπεπραγμένους. εἰς τοῦτο δὲ μωρίας ἐληλύθαμεν, ὥστ' αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς τῶν καθ' ἡμέραν ἐσμέν, ξενοτροφεῖν δ' ἐπικεχειρήκαμεν, καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν λυμαινόμεθα καὶ δασμολογοῦμεν, ἵνα τοῖς ἁπάντων ἀνθρώπων κοινοῖς ἐχθροῖς τὸν μισθὸν ἐκ-
47 πορίζωμεν. τοσούτῳ δὲ χείρους ἐσμὲν τῶν προγόνων, οὐ μόνον τῶν εὐδοκιμησάντων ἀλλὰ καὶ τῶν μισηθέντων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν εἰ πολεμεῖν πρός τινας ψηφίσαιντο, μεστῆς οὔσης ἀργυρίου καὶ χρυσίου τῆς ἀκροπόλεως ὅμως ὑπὲρ τῶν δοξάντων τοῖς αὑτῶν σώμασιν ᾤοντο δεῖν κινδυνεύειν, ἡμεῖς δ' εἰς τοσαύτην ἀπορίαν ἐληλυθότες καὶ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὄντες ὥσπερ βασιλεὺς ὁ μέγας μισθωτοῖς
169
48 χρώμεθα τοῖς στρατοπέδοις. καὶ τότε μὲν εἰ τριήρεις πληροῖεν, τοὺς μὲν ξένους καὶ τοὺς δούλους ναύτας εἰσεβίβαζον, τοὺς δὲ πολίτας μεθ' ὅπλων ἐξέπεμπον· νῦν δὲ τοῖς μὲν ξένοις ὁπλίταις χρώμεθα, τοὺς δὲ πολίτας ἐλαύνειν ἀναγκάζομεν, ὥσθ' ὁπόταν ἀποβαίνωσιν εἰς τὴν τῶν πολεμίων, οἱ μὲν ἄρχειν τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦντες ὑπηρέ-

44, 3. δεῖν] δεῖ pr Γ. 4. τοῦτον] τούτοις Γ. 7. ceteri πλείονα μισθὸν διδῷ. ἐκείνων Γ. 45, 2. εἰ Γ: ceteri ἥν. 4. παρανομίας Γ: πλεονεξίας ς. 6. τοιοῦτό τι διαπραττομένους ς. 46, 2. ἐσμὲν τῶν καθ' ἡμέραν ς. 5. ἀνθρώπων add Γ,

σιον ἔχοντες ἐκβαίνουσιν, οἱ δὲ τοιοῦτοι τὰς φύσεις ὄντες οἵους ὀλίγῳ πρότερον διῆλθον, μεθ' ὅπλων κινδυνεύουσιν.

49 Ἀλλὰ γὰρ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἄν τις ἰδὼν καλῶς διοικούμενα περὶ τῶν ἄλλων θαῤῥήσειεν, ἀλλ' οὐκ ἂν ἐπ' αὐτοῖς τούτοις μάλιστ' ἀγανακτήσειεν; οἵτινες αὐτόχθονες μὲν εἶναί φαμεν καὶ τὴν πόλιν ταύτην προτέραν οἰκισθῆναι τῶν ἄλλων, προσῆκον δ' ἡμᾶς ἅπασιν εἶναι παράδειγμα τοῦ καλῶς καὶ τεταγμένως πολιτεύεσθαι, χεῖρον καὶ ταραχωδέστερον τὴν ἡμετέραν αὐτῶν διοικοῦμεν

50 τῶν ἄρτι τὰς πόλεις οἰκιζόντων, καὶ σεμνυνόμεθα μὲν καὶ μέγα φρονοῦμεν ἐπὶ τῷ βέλτιον γεγονέναι τῶν ἄλλων, ῥᾷον δὲ μεταδίδομεν τοῖς βουλομένοις ταύτης τῆς εὐγενείας ἢ Τριβαλλοὶ καὶ Λευκανοὶ τῆς αὐτῶν δυσγενείας· πλείστους δὲ τιθέμενοι νόμους οὕτως ὀλίγον αὐτῶν φροντίζομεν (ἓν γὰρ ἀκούσαντες γνώσεσθε καὶ περὶ τῶν ἄλλων) ὥστε θανάτου τῆς ζημίας ἐπικειμένης, ἤν τις ἁλῷ δεκάζων, τοὺς τοῦτο φανερώτατα ποιοῦντας στρατηγοὺς χειροτονοῦμεν, καὶ τὸν πλείστους διαφθεῖραι τῶν πολιτῶν δυνηθέντα, τοῦτον ἐπὶ τὰ μέγιστα τῶν πραγμά-

51 των καθίσταμεν· σπουδάζοντες δὲ περὶ τὴν πολιτείαν οὐχ ἧττον ἢ περὶ τὴν σωτηρίαν ὅλης τῆς πόλεως, καὶ τὴν δημοκρατίαν εἰδότες ἐν μὲν ταῖς ἡσυχίαις καὶ ταῖς ἀσφαλείαις αὐξανομένην καὶ διαμένουσαν, ἐν δὲ τοῖς πολέμοις δὶς ἤδη καταλυθεῖσαν, πρὸς μὲν τοὺς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας ὡς πρὸς ὀλιγαρχικοὺς ὄντας δυσκόλως ἔχομεν, τοὺς δὲ τὸν πόλεμον ποιοῦντας ὡς τῆς δη-

52 μοκρατίας κηδομένους εὔνους εἶναι νομίζομεν· ἐμπειρότατοι δὲ λόγων καὶ πραγμάτων ὄντες οὕτως ἀλογίστως

70 ἔχομεν, ὥστε περὶ τῶν αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οὐ ταὐτὰ γιγνώσκομεν, ἀλλ' ὧν μὲν πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι κατηγοροῦμεν, ταῦτα συνελθόντες χειροτονοῦμεν, οὐ πολὺν δὲ χρόνον διαλιπόντες τοῖς ἐνθάδε ψηφισθεῖσιν,

49, 2. διοικούμενα καὶ περὶ ς. 50, 3. ῥαίδιον Γ. 4. αὐτῶν om Γ. 51, 7. ἐμποιοῦντας ς. 52, 6. διαλείποντες τοῖς ἐνταῦθα ς.

ἐπειδὰν ἀπίωμεν, πάλιν ἐπιτιμῶμεν· προσποιούμενοι δὲ
σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων εἶναι τοιούτοις χρώμεθα συμ-
βούλοις, ὧν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν καταφρονήσειεν, καὶ
τοὺς αὐτοὺς τούτους κυρίους ἁπάντων τῶν κοινῶν καθί-
53 σταμεν, οἷς οὐδεὶς ἂν οὐδὲν τῶν ἰδίων ἐπιτρέψειεν. ὃ δὲ
πάντων σχετλιώτατον· οὓς γὰρ ὁμολογήσαιμεν ἂν πονη-
ροτάτους εἶναι τῶν πολιτῶν, τούτους πιστοτάτους φύλα-
κας ἡγούμεθα τῆς πολιτείας εἶναι· καὶ τοὺς μὲν μετοί-
κους τοιούτους εἶναι νομίζομεν, οἵους περ ἂν τοὺς προστά-
τας νέμωσιν, αὐτοὶ δ' οὐκ οἰόμεθα τὴν αὐτὴν λήψεσθαι
54 δόξαν τοῖς προεστῶσιν ἡμῶν. τοσοῦτον δὲ διαφέρομεν τῶν
προγόνων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς αὐτοὺς προστάτας τε
τῆς πόλεως ἐποιοῦντο καὶ στρατηγοὺς ᾑροῦντο, νομίζοντες
τὸν ἐπὶ τοῦ βήματος τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι δυνάμε-
νον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄριστ' ἂν βουλεύσασθαι καὶ καθ'
αὑτὸν γενόμενον, ἡμεῖς δὲ τοὐναντίον τούτων ποιοῦμεν·
55 οἷς μὲν γὰρ περὶ τῶν μεγίστων συμβούλοις χρώμεθα,
τούτους μὲν οὐκ ἀξιοῦμεν στρατηγοὺς χειροτονεῖν ὡς νοῦν
οὐκ ἔχοντας, οἷς δ' οὐδεὶς ἂν οὔτε περὶ τῶν ἰδίων οὔτε
περὶ τῶν κοινῶν συμβουλεύσαιτο, τούτους δ' αὐτοκράτο-
ρας ἐκπέμπομεν ὡς ἐκεῖ σοφωτέροις ἐσομένοις καὶ ῥᾷον
βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἢ περὶ
56 τῶν ἐνθάδε προτιθεμένων. λέγω δὲ ταῦτ' οὐ κατὰ πάν-
των, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς λεγομένοις ὄντων. ἐπι-
λίποι δ' ἂν με τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ πάσας
τὰς πλημμελείας τὰς ἐν τοῖς πράγμασιν ἐγγεγενημέ-
νας ἐξετάζειν ἐπιχειροίην.

57 Τάχ' οὖν ἄν τις τῶν σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἐνόχων
ὄντων ἀγανακτήσας ἐρωτήσειεν „πῶς, εἴπερ οὕτω κα-
κῶς βουλευόμεθα, σῳζόμεθα καὶ δύναμιν οὐδεμιᾶς πό-
171 λεως ἐλάττω κεκτημένοι τυγχάνομεν;" "Ἐγὼ δὲ πρὸς

v. 2. συμβούλοις χρώμεθα ς. 4. τῶν κοινῶν ἁπάντων ς.
53, 1. ὃ Γ: τὸ ς. 54, 2. τε add Γ. 6. γενόμενον Γ: ceteri δυνάμενον. 55, 6. πραγμάτων καὶ πολιτικῶν ἢ ς. 56, 2. ἐπιλείποι ς. 4. γεγενημένας ς. 57, 2. πῶς οὖν εἴπερ ς.

ταῦτ' ἀποκριναίμην ἂν ὅτι τοὺς ἀντιπάλους ἔχομεν οὐ-
58 δὲν βέλτιον ἡμῶν φρονοῦντας. εἰ γὰρ μετὰ τὴν μάχην,
ἣν ἐνίκησαν Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους, ἐκεῖνοι μὲν ἐλευθε-
ρώσαντες τὴν Πελοπόννησον καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας
αὐτονόμους ποιήσαντες ἡσυχίαν εἶχον, ἡμεῖς δὲ τοιαῦτ'
ἐξημαρτάνομεν, οὔτ' ἂν οὗτος ἔσχε ταύτην ποιήσασθαι
τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῖς τ' ἂν ἔγνωμεν ὅσῳ κρεῖττόν ἐστι τὸ
59 σωφρονεῖν τοῦ πολυπραγμονεῖν. νῦν δ' ἐνταῦθα τὰ πρά-
γματα περιέστηκεν, ὥστε Θηβαῖοι μὲν ἡμᾶς σώζουσιν,
ἡμεῖς δὲ Θηβαίους, καὶ συμμάχους ἐκεῖνοι μὲν ἡμῖν
ποιοῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐκείνοις. ὥστ' εἰ νοῦν εἴχομεν, ἀλλή-
λοις ἂν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀργύριον παρείχομεν· ὁπότεροι
γὰρ ἂν πλεονάκις συλλεγῶσιν, οὗτοι τοὺς ἐναντίους ἄμει-
60 νον πράττειν ποιοῦσιν. χρὴ δὲ τοὺς καὶ μικρὰ λογίζεσθαι
δυναμένους οὐκ ἐν τοῖς τῶν ἐχθρῶν ἁμαρτήμασι τὰς ἐλ-
πίδας ἔχειν τῆς σωτηρίας, ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτῶν πράγμασι
καὶ ταῖς αὐτῶν διανοίαις· τὸ μὲν γὰρ διὰ τὴν ἐκείνων
ἀμαθίαν συμβαῖνον ἡμῖν ἀγαθὸν τυχὸν ἂν παύσαιτο καὶ
λάβοι μεταβολήν, τὸ δὲ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς γιγνόμενον
βεβαιοτέρως ἂν ἔχοι καὶ μᾶλλον παραμείνειεν ἡμῖν.
61 Πρὸς μὲν οὖν τοὺς εἰκῇ τὰς ἐπιλήψεις ποιουμένους
οὐ χαλεπὸν ἀντειπεῖν· εἰ δὲ δή τίς μοι παραστὰς τῶν
ἐπιεικέστερον διακειμένων ἀληθῆ μὲν λέγειν με προσομο-
λογήσειεν καὶ προσηκόντως ἐπιτιμᾶν τοῖς γιγνομένοις,
δίκαιον δ' εἶναι φαίη τοὺς ἐπ' εὐνοίᾳ νουθετοῦντας μὴ
62 μόνον κατηγορεῖν τῶν πεπραγμένων, ἀλλὰ καὶ συμβου-
λεύειν τίνων ἀπεχόμενοι καὶ ποίων ὀρεγόμενοι παυσαί-
μεθ' ἂν ταύτην ἔχοντες τὴν γνώμην καὶ τοιαῦτ' ἐξαμαρ-
τάνοντες, οὗτος ὁ λόγος ἀπορεῖν ἄν με ποιήσειεν ἀποκρί-
σεως, οὐκ ἀληθοῦς καὶ συμφερούσης, ἀλλ' ἀρεσκούσης

v. 1. ἂν ἀποκριναίμην ς. 58, 3. Ἕλληνας om Γ. 5. εἶχε ποιήσασθαι ταύτην ς. 59, 1. περιέστηκε τὰ πράγματα ς. 3. ἡμῖν — ἐκείνοις Γ: ceteri ἡμᾶς — ἐκείνους. 4. ἔχοιμεν — παρέχοιμεν Γ. 60, 7. βεβαίως ς. 61, 1. ὑπολήψεις ς. 62, 2. τίνων — ποίων Γ: ποίων — τίνων ς. 5. καὶ Γ: οὐδὲ ς.

ὑμῖν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδή περ ἀποκεκαλυμμένως ὥρμημαι λέγειν, οὐκ ἀποκνητέον ἀποφήνασθαι καὶ περὶ τούτων.

63 Ἃ μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τοῖς μέλλουσιν εὐδαιμονήσειν, τήν τ' εὐσέβειαν καὶ τὴν σωφροσύνην [καὶ τὴν δικαιο-
172σύνην] καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ὀλίγῳ πρότερον εἰρήκαμεν· ὡς δ' ἂν τάχιστα πρὸς τὸ τοιοῦτοι γενέσθαι παιδευθεῖμεν, ἀληθὲς μέν ἐστι τὸ ῥηθησόμενον, ἴσως δ' ἂν ἀκούσασιν ὑμῖν δεινὸν εἶναι δόξειεν καὶ παρὰ πολὺ τῆς τῶν ἄλ-
64λων ἐξηλλαγμένον διανοίας. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι καὶ τὴν πόλιν ἡμᾶς ἄμεινον οἰκήσειν καὶ βελτίους αὐτοὺς ἔσεσθαι καὶ πρὸς ἁπάσας τὰς πράξεις ἐπιδώσειν, ἢν παυσώμεθα τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν ἐπιθυμοῦντες. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ καὶ νῦν εἰς ταραχὴν ἡμᾶς καθιστᾶσα, καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην καταλύσασα μεθ' ἧς οἱ πρόγονοι ζῶντες εὐδαιμονέστατοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν, καὶ σχεδὸν ἁπάντων αἰτία τῶν κακῶν ὧν αὐτοί τ' ἔχομεν καὶ τοῖς
65ἄλλοις παρέχομεν. οἶδα μὲν οὖν ὅτι χαλεπόν ἐστι δυναστείας ὑπὸ πάντων ἐρωμένης καὶ περιμαχήτου γεγενημένης κατηγοροῦντα δοκεῖν ἀνεκτόν τι λέγειν· ὅμως δ' ἐπειδή περ ὑπεμείνατε καὶ τοὺς ἄλλους λόγους, ἀληθεῖς μὲν ὄντας φιλαπεχθήμονας δέ, καὶ τούτων ὑμᾶς ἀνα-
66σχέσθαι δέομαι, καὶ μὴ καταγνῶναί μου τοσαύτην μανίαν, ὡς ἄρ' ἐγὼ προειλόμην ἂν διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς περὶ πραγμάτων οὕτω παραδόξων, εἰ μή τι λέγειν ἀληθὲς εἶχον περὶ αὐτῶν. νῦν δ' οἶμαι πᾶσι φανερὸν ποιήσειν ὡς οὔτε δικαίας ἀρχῆς ἐπιθυμοῦμεν οὔτε γενέσθαι δυνατῆς οὔτε συμφερούσης ἡμῖν.

67 Ὅτι μὲν οὖν οὐ δικαίας, παρ' ὑμῶν μαθὼν ὑμᾶς ἔχω διδάσκειν. ὅτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ταύτην εἶχον τὴν δύναμιν, ποίους λόγους οὐκ ἀνηλώσαμεν κατηγοροῦντες μὲν τῆς ἐκείνων ἀρχῆς, διεξιόντες δ' ὡς δίκαιόν ἐστιν αὐτο-

63, 2. τ' om Γ. τὴν δικαιοσύνην om Γ. 4. παιδευθείημεν ς. 64, 4. θάλατταν Γ: ceteri θάλασσαν. 8. τῶν κακῶν αἰτία ς. 65, 5. τοῦτον Γ. ἀνέχεσθαι ς. 66, 1. τοιαύτην Γ. 2. ἂν add Γ. 4. φανερὸν ποιήσειν ἅπασιν ς.

68 νόμους εἶναι τοὺς Ἕλληνας; τίνας δὲ τῶν πόλεων τῶν ἐλλογίμων οὐ παρεκαλέσαμεν ἐπὶ τὴν συμμαχίαν τὴν ὑπὲρ τούτων συστᾶσαν; πόσας δὲ πρεσβείας ὡς βασιλέα τὸν μέγαν ἀπεστείλαμεν, διδαξούσας αὐτὸν ὡς οὔτε δίκαιόν ἐστιν οὔτε συμφέρον μίαν πόλιν κυρίαν εἶναι τῶν Ἑλλήνων; οὐ πρότερον δ' ἐπαυσάμεθα πολεμοῦντες καὶ κινδυνεύοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν,
73" πρὶν ἠθέλησαν Λακεδαιμόνιοι ποιήσασθαι τὰς συνθήκας
69 τὰς περὶ τῆς αὐτονομίας. Ὅτι μὲν οὖν οὐ δίκαιόν ἐστι τοὺς κρείττους τῶν ἡττόνων ἄρχειν, ἐν ἐκείνοις τε τοῖς χρόνοις τυγχάνομεν ἐγνωκότες, καὶ νῦν ἐπὶ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ἡμῖν καθεστώσης· ὡς δ' οὐδ' ἂν δυνηθείημεν τὴν ἀρχὴν ταύτην καταστήσασθαι, ταχέως οἶμαι δηλώσειν. ἣν γὰρ μετὰ μυρίων ταλάντων οὐχ οἷοί τ' ἦμεν διαφυλάξαι, πῶς ἂν ταύτην ἐκ τῆς παρούσης ἀπορίας κτήσασθαι δυνηθεῖμεν, ἄλλως τε καὶ χρώμενοι τοῖς ἤθεσιν οὐχ οἷς ἐλάβομεν ἀλλ' οἷς ἀπωλέσαμεν αὐ-
70 τήν; Ὡς τοίνυν οὐδὲ δέξασθαι διδομένην τῇ πόλει συμφέρει, δοκεῖτέ μοι τάχιστ' ἂν ἐκεῖθεν καταμαθεῖν. μᾶλλον δὲ καὶ περὶ τούτων βούλομαι μικρὰ προειπεῖν· δέδοικα γὰρ μὴ διὰ τὸ πολλοῖς ἐπιτιμᾶν δόξω τισὶ προῃρῆσθαι τῆς πόλεως κατηγορεῖν.

Ἐγὼ δ' εἰ μὲν πρὸς ἄλλους τινὰς ἐπεχείρουν οὕτω διεξιέναι περὶ τῶν πραγμάτων, εἰκότως ἂν εἶχον τὴν αἰτίαν ταύτην· νῦν δὲ πρὸς ὑμᾶς ποιοῦμαι τοὺς λόγους, οὐ διαβάλλειν ἑτέροις ἐπιθυμῶν, ἀλλ' αὐτοὺς βουλόμενος παῦσαι τῶν τοιούτων ἔργων, καὶ τὴν εἰρήνην, περὶ ἧς ἅπας ὁ λόγος ἐστί, βεβαίως καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀγαγεῖν. ἀνάγκη δὲ τοὺς νουθετοῦντας καὶ τοὺς κατηγοροῦντας τοῖς μὲν λόγοις χρῆσθαι παρα-

68, 2. ἐλλογίμων Γ: Ἑλληνίδων ς. 4. διδασκούσας ς. 6. πολεμοῦντες ἐπαυσάμεθα ς. 69, 3. ἐτυγχάνομεν ς. 4. καθεστηκυίας Γ. 5. καταστρέψασθαι Γ. 8. δυνηθείημεν ς. 70, 1. διδομένην δέξασθαι ς. 4. πολλάκις — προαιρεῖσθαι ς. 71, 1. οὕτως ἐπεχείρουν ς. 4. ἑτέροις Γ: πρὸς ἑτέρους ς. αὐτοὺς ὑμᾶς βουλόμενος ς. 6. τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἄλλους ς.

πλησίοις, τὰς δὲ διανοίας ἔχειν ἀλλήλαις ὡς οἷόν τ' ἐναντιωτάτας. ὥστε περὶ τῶν ταὐτὰ λεγόντων οὐκ ἀεὶ προσήκει τὴν αὐτὴν ὑμᾶς γνώμην ἔχειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπὶ βλάβῃ λοιδοροῦντας μισεῖν ὡς κακόνους ὄντας τῇ πόλει, τοὺς δ' ἐπ' ὠφελίᾳ νουθετοῦντας ἐπαινεῖν καὶ
73 *βελτίστους τῶν πολιτῶν νομίζειν, καὶ τούτων αὐτῶν μάλιστα τὸν ἐναργέστατα δυνάμενον δηλῶσαι τὰς πονηρὰς τῶν πράξεων καὶ τὰς συμφορὰς τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας· οὗτος γὰρ ἂν τάχιστα ποιήσειεν ὑμᾶς, μισήσαντας ἃ δεῖ, βελτιόνων ἐπιθυμῆσαι πραγμάτων. ὑπὲρ μὲν οὖν τῆς τῶν λόγων τραχύτητος καὶ τῶν εἰρημένων καὶ τῶν ῥηθήσεσθαι μελλόντων ταῦτ' ἔχω λέγειν πρὸς ὑμᾶς· ὅθεν δ' ἀπέλιπον, πάλιν ποιήσομαι τὴν ἀρχήν.*

74 *"Ἔφασκον γὰρ ἐκεῖθεν κάλλιστ' ἂν ὑμᾶς καταμαθεῖν ὡς οὐ συμφέρει λαβεῖν τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχήν, εἰ σκέψαισθε τίνα τρόπον ἡ πόλις διέκειτο πρὶν τὴν δύναμιν ταύτην κτήσασθαι, καὶ πῶς ἐπειδὴ κατέσχεν αὐτήν· ἢν γὰρ ταῦτα παρ' ἄλληλα τῇ διανοίᾳ θεωρήσητε, γνώσεσθ' ὅσων κακῶν αἰτία τῇ πόλει γέγονεν.*

75 *Ἡ μὲν τοίνυν πολιτεία τοσούτῳ βελτίων ἦν καὶ κρείττων ἡ τότε τῆς ὕστερον καταστάσης, ὅσῳ περ Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς καὶ Μιλτιάδης ἄνδρες ἀμείνους ἦσαν Ὑπερβόλου καὶ Κλεοφῶντος καὶ τῶν νῦν δημηγορούντων· τὸν δὲ δῆμον εὑρήσετε τὸν τότε πολιτευόμενον οὐκ ἀργίας*
76 *οὐδ' ἀπορίας οὐδ' ἐλπίδων κενῶν ὄντα μεστόν, ἀλλὰ νικᾶν μὲν δυνάμενον ἐν ταῖς μάχαις ἅπαντας τοὺς εἰς τὴν χώραν εἰσβάλλοντας, ἀριστείων δ' ἀξιούμενον ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος κινδύνοις, οὕτω δὲ πιστευόμενον ὥστε τὰς πλείστας αὐτῷ τῶν πόλεων ἑκούσας ἐγχειρίσαι*
77 *σφᾶς αὐτάς. τούτων δ' ὑπαρχόντων, ἀντὶ μὲν τῆς πολι-*

v. 2. ἀεὶ add Γ. 5. ὠφελείᾳ ς. 73, 1. βελτίστους Γ: ceteri βελτίους. 2. τάς τε πονηρὰς ς. 4. οὗτος Γ: οὕτω ς. 74, 3. διέκειτο Γ: διῳκεῖτο ς. 5. γνώσεσθε πόσων ς. 76, 2. πάντας ς. 5. ἐγχειρίζειν ς.

τείας τῆς παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμούσης ἐπὶ τοιαύτην ἀκολα-
σίαν ἡ δύναμις ἡμᾶς αὕτη προήγαγεν, ἣν οὐδεὶς ἂν ἀν-
θρώπων ἐπαινέσειεν· ἀντὶ δὲ τοῦ νικᾷν τοὺς ἐπιστρατεύον-
τας οὕτω τοὺς πολίτας ἐπαίδευσεν, ὥστε μηδὲ πρὸ τῶν
8 τειχῶν τολμᾷν ἐπεξιέναι τοῖς πολεμίοις· ἀντὶ δὲ τῆς εὐ-
νοίας τῆς παρὰ τῶν συμμάχων αὐτοῖς ὑπαρχούσης καὶ
τῆς δόξης τῆς παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰς τοσοῦτον
μῖσος κατέστησεν, ὥστε παρὰ μικρὸν ἐλθεῖν ἐξανδραπο-
δισθῆναι τὴν πόλιν, εἰ μὴ Λακεδαιμονίων τῶν ἐξ ἀρχῆς
πολεμούντων εὐνουστέρων ἐτύχομεν ἢ τῶν πρότερον ἡμῖν
9 συμμάχων ὄντων. οἷς οὐκ ἂν δικαίως ἐγκαλοῖμεν, ὅτι
χαλεπῶς πρὸς ἡμᾶς διετέθησαν· οὐ γὰρ ὑπάρχοντες ἀλλ'
ἀμυνόμενοι καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ παθόντες τοιαύτην
γνώμην ἔσχον περὶ ἡμᾶς· τίς γὰρ ἂν ὑπέμεινε τὴν ἀσέλ-
γειαν τῶν πατέρων τῶν ἡμετέρων, οἳ συναγαγόντες ἐξ
ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἀργοτάτους καὶ τοὺς ἁπασῶν
τῶν πονηριῶν μετέχοντας, πληροῦντες τούτων τὰς τριήρεις,
ἀπηχθάνοντο τοῖς Ἕλλησι, καὶ τοὺς μὲν βελτίστους τῶν
ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐξέβαλλον, τοῖς δὲ πονηροτάτοις
τῶν Ἑλλήνων τἀκείνων διένεμον; Ἀλλὰ γὰρ εἰ τολμή-
σαιμι περὶ τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις γενομένων ἀκρι-
βῶς διελθεῖν, ὑμᾶς μὲν ἴσως ἂν ποιήσαιμι βέλτιον βου-
λεύσασθαι περὶ τῶν παρόντων, αὐτὸς δ' ἂν διαβληθείην·
εἰώθατε γὰρ μισεῖν οὐχ οὕτω τοὺς αἰτίους τῶν ἁμαρτη-
μάτων ὡς τοὺς κατηγοροῦντας αὐτῶν. τοιαύτην οὖν ὑμῶν
γνώμην ἐχόντων, δέδοικα μὴ πειρώμενος ὑμᾶς εὐεργετεῖν
αὐτὸς ἀπολαύσω τι φλαῦρον. οὐ μὴν ἀποστήσομαι παν-
τάπασιν ὧν διενοήθην, ἀλλὰ τὰ μὲν πικρότατα καὶ μά-
λιστ' ἂν ὑμᾶς λυπήσοντα παραλείψω, μνησθήσομαι δὲ
τούτων μόνον ἐξ ὧν γνώσεσθε τὴν ἄνοιαν τῶν τότε πολι-
τευομένων.

78, 3. τοσοῦτο μίσους ϛ. 4. κατέστησαν Γ. 79, 5. συνάγον-
τες ϛ. 80, 2. χρόνοις γενομένων] πράγμασιν γιγνομένων Γ. 4. πα-
ρόντων Γ: ἄλλων ϛ.

82 *Οὕτω γὰρ ἀκριβῶς εὕρισκον ἐξ ὧν ἄνθρωποι μάλιστ᾽*
ἂν μισηθεῖεν, ὥστ᾽ ἐψηφίσαντο τὸ περιγιγνόμενον ἐκ τῶν
φόρων ἀργύριον, διελόντες κατὰ τάλαντον, εἰς τὴν ὀρχή-
στραν τοῖς Διονυσίοις εἰσφέρειν, ἐπειδὰν πλῆρες ᾖ τὸ θέα-
τρον· καὶ τοῦτ᾽ ἐποίουν, καὶ παρεισῆγον τοὺς παῖδας τῶν
ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότων, ἀμφοτέροις ἐπιδεικνύν-
τες, τοῖς μὲν συμμάχοις τὰς τιμὰς τῆς οὐσίας αὐτῶν
ὑπὸ μισθωτῶν εἰσφερομένας, τοῖς δ᾽ ἄλλοις Ἕλλησι τὸ
πλῆθος τῶν ὀρφανῶν καὶ τὰς συμφορὰς τὰς διὰ τὴν
83 *πλεονεξίαν ταύτην γιγνομένας. καὶ ταῦτα δρῶντες αὐτοί*
τε τὴν πόλιν εὐδαιμόνιζον, καὶ πολλοὶ τῶν νοῦν οὐκ ἐχόν-
των ἐμακάριζον αὐτήν, τῶν μὲν συμβήσεσθαι διὰ ταῦτα
μελλόντων οὐδεμίαν ποιούμενοι πρόνοιαν, τὸν δὲ πλοῦτον
θαυμάζοντες καὶ ζηλοῦντες, ὃς ἀδίκως εἰς τὴν πόλιν εἰσ-
ελθὼν καὶ τὸν δικαίως ὑπάρξαντα διὰ ταχέων ἤμελλε
84 *προσαπολεῖν. εἰς τοῦτο γὰρ κατέστησαν τῶν μὲν οἰκείων*
ἀμελείας τῶν δ᾽ ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας, ὥστε Λακεδαι-
μονίων ἐμβεβληκότων εἰς τὴν χώραν καὶ τοῦ τείχους ἤδη
τοῦ Δεκελειᾶσιν ἑστηκότος εἰς Σικελίαν τριήρεις ἐπλή-
ρουν, καὶ οὐκ ᾐσχύνοντο τὴν μὲν πατρίδα τεμνομένην καὶ
πορθουμένην περιορῶντες, ἐπὶ δὲ τοὺς οὐδὲν πώποτ᾽ εἰς
176 *ἡμᾶς ἐξαμαρτόντας στρατιὰν ἐκπέμποντες, ἀλλ᾽ εἰς*
85 *τοῦτ᾽ ἀφροσύνης ἦλθον, ὥστε τῶν προαστείων τῶν οἰ-*
κείων οὐ κρατοῦντες Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ Καρχη-
δόνος ἄρξειν προσεδόκησαν. τοσοῦτον δὲ διήνεγκαν ἀνοίᾳ
πάντων ἀνθρώπων, ὥστε τοὺς μὲν ἄλλους αἱ συμφοραὶ
συστέλλουσι καὶ ποιοῦσιν ἐμφρονεστέρους, ἐκεῖνοι δ᾽ οὐδ᾽
86 *ὑπὸ τούτων ἐπαιδεύθησαν. καίτοι πλείοσι καὶ μείζοσι*
κακοῖς περιέπεσον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης τῶν ἐν ἅπαντι
τῷ χρόνῳ τῇ πόλει γεγενημένων. εἰς Αἴγυπτον μέν γε

82, 2. ἐκ om *Γ*. 3. πόρων — διελόντας *Γ*. 6. ἐπιδεικνύοντας *Γ*. 83, 3. μὲν om *Γ*. 6. ἔμελλε ς. 84, 4. Δεκελειᾶσιν ἑστηκότος Coraës e *Λ*; ς cum *Γ* Δεκελεικοῦ συνεστηκότος, sed in *Γ* praepositio a correctore est. 85, 1. στρατιὰς ς. 2. προστείων *Γ*. 6. σωφρονεστέρους ς. 86, 2. κακοῖς om *Γ*.

διακόσιαι πλεύσασαι τριήρεις αὐτοῖς πληρώμασι διε-
φθάρησαν, περὶ δὲ Κύπρον πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· ἐν δὲ
τῷ Πόντῳ μυρίους ὁπλίτας αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων
ἀπώλεσαν, ἐν Σικελίᾳ δὲ τέτταρας μυριάδας καὶ τριήρεις
τετταράκοντα καὶ διακοσίας, τὸ δὲ τελευταῖον ἐν Ἑλλησ-
7πόντῳ διακοσίας. τὰς δὲ κατὰ δέκα καὶ πέντε καὶ
πλείους τούτων ἀπολλυμένας καὶ τοὺς κατὰ χιλίους καὶ
δισχιλίους ἀποθνήσκοντας τίς ἂν ἐξαριθμήσειεν; πλὴν
ἓν ἦν τοῦτο τῶν ἐγκυκλίων, ταφὰς ποιεῖν καθ' ἕκαστον
τὸν ἐνιαυτόν, εἰς ἃς πολλοὶ καὶ τῶν ἀστυγειτόνων καὶ
τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐφοίτων, οὐ συμπενθήσοντες τοὺς
τεθνεῶτας, ἀλλὰ συνησθησόμενοι ταῖς ἡμετέραις συμφο-
8ραῖς. τελευτῶντες δ' ἔλαθον σφᾶς αὐτοὺς τοὺς μὲν τά-
φους τοὺς δημοσίους τῶν πολιτῶν ἐμπλήσαντες, τὰς δὲ
φρατρίας καὶ τὰ γραμματεῖα τὰ ληξιαρχικὰ τῶν οὐδὲν
τῇ πόλει προσηκόντων. γνοίη δ' ἄν τις ἐκεῖθεν μάλιστα
τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων· τὰ γὰρ γένη τῶν ἀνδρῶν
τῶν ὀνομαστοτάτων καὶ τοὺς οἴκους τοὺς μεγίστους, οἳ
καὶ τὰς τυραννικὰς στάσεις καὶ τὸν Περσικὸν πόλεμον
διέφυγον, εὑρήσομεν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ἧς ἐπιθυμοῦμεν, ἀνα-
9στάτους γεγενημένους. ὥστ' εἴ τις σκοπεῖσθαι βούλοιτο
περὶ τῶν ἄλλων, ὥσπερ πρὸς δεῖγμα τοῦτ' ἀναφέρων,
φανεῖμεν ἂν μικροῦ δεῖν ἀντηλλαγμένοι. καίτοι χρὴ πόλιν
μὲν εὐδαιμονίζειν μὴ τὴν ἐξ ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων εἰκῇ
πολλοὺς πολίτας ἀθροίζουσαν, ἀλλὰ τὴν τὸ γένος τῶν ἐξ
ἀρχῆς τὴν πόλιν οἰκισάντων μᾶλλον τῶν ἄλλων δια-
σώζουσαν, ἄνδρας δὲ ζηλοῦν μὴ τοὺς τὰς τυραννίδας
7κατέχοντας μηδὲ τοὺς μείζω δυναστείαν τοῦ δικαίου κε-
κτημένους, ἀλλὰ τοὺς ἀξίους μὲν ὄντας τῆς μεγίστης
τιμῆς, στέργοντας δ' ἐπὶ ταῖς ὑπὸ τοῦ πλήθους διδομέ-

v. 1. αὐτοῖς τοῖς πληρώμασι Γ. 2. δὲ τῷ Πόντῳ] δάτῳ δὲ Γ. 87, 4. ἓν ἦν τοῦτο — ποιεῖν Γ: ἐνῆν τούτων — ποιεῖσθαι ς. 5. τὸν add Γ. 7. ἀλλ' ἐφησθησόμενοι ς. 88, 1. τελευτήσαντες ς. 89, 2. παράδειγμα — φανείημεν ς. 4. τῶν add Γ. 6. οἰκησάντων ς. τῶν ἄλλων om Γ. 10. διδομέναις δωρεαῖς ς.

90 ναις. ταύτης γὰρ ἕξιν οὔτ᾽ ἀνὴρ οὔτε πόλις λαβεῖν ἂν
δύναιτο σπουδαιοτέραν οὐδ᾽ ἀσφαλεστέραν οὐδὲ πλείο-
νος ἀξίαν· ἥνπερ οἱ περὶ τὰ Περσικὰ γενόμενοι σχόντες
οὐχ ὁμοίως τοῖς λησταῖς ἐβίωσαν, τοτὲ μὲν πλείω τῶν
ἱκανῶν ἔχοντες, τοτὲ δ᾽ ἐν σιτοδείαις καὶ πολιορκίαις
καὶ τοῖς μεγίστοις κακοῖς καθεστῶτες, ἀλλὰ περὶ μὲν
τὴν τροφὴν τὴν καθ᾽ ἡμέραν οὔτ᾽ ἐν ἐνδείαις οὔτ᾽ ἐν ὑπερ-
βολαῖς ὄντες, ἐπὶ δὲ τῇ τῆς πολιτείας δικαιοσύνῃ καὶ
ταῖς ἀρεταῖς ταῖς αὑτῶν φιλοτιμούμενοι καὶ τὸν βίον
91 ἥδιον τῶν ἄλλων διάγοντες. ὧν ἀμελήσαντες οἱ γενόμε-
νοι μετ᾽ ἐκείνους οὐκ ἄρχειν ἀλλὰ τυραννεῖν ἐπεθύμησαν,
ἃ δοκεῖ μὲν τὴν αὐτὴν ἔχειν δύναμιν, πλεῖστον δ᾽ ἀλλήλων
κεχώρισται· τῶν μὲν γὰρ ἀρχόντων ἔργον ἐστὶ τοὺς ἀρ-
χομένους ταῖς αὑτῶν ἐπιμελείαις ποιεῖν εὐδαιμονεστέ-
ρους, τοῖς δὲ τυράννοις ἔθος καθέστηκε τοῖς τῶν ἄλλων
πόνοις καὶ κακοῖς αὑτοῖς ἡδονὰς παρασκευάζειν. ἀνάγκη
δὲ τοὺς τοιούτοις ἔργοις ἐπιχειροῦντας τυραννικαῖς καὶ
ταῖς συμφοραῖς περιπίπτειν, καὶ τοιαῦτα πάσχειν οἷά
92 περ ἂν καὶ τοὺς ἄλλους δράσωσιν. ἃ καὶ τῇ πόλει συνέ-
πεσεν· ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ φρουρεῖν τὰς τῶν ἄλλων ἀκρο-
πόλεις τῆς αὑτῶν ἐπεῖδον τοὺς πολεμίους κυρίους γενομέ-
νους· ἀντὶ δὲ τοῦ παῖδας ὁμήρους λαμβάνειν, ἀποσπῶν-
τες ἀπὸ πατέρων καὶ μητέρων, πολλοὶ τῶν πολιτῶν
ἠναγκάσθησαν τοὺς αὑτῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ χεῖρον παι-
δεύειν καὶ τρέφειν ἢ προσῆκεν αὐτοῖς· ἀντὶ δὲ τοῦ γεωρ-
γεῖν τὰς χώρας τὰς ἀλλοτρίας πολλῶν ἐτῶν οὐδ᾽ ἰδεῖν
93 αὐτοῖς ἐξεγένετο τὴν αὑτῶν. ὥστ᾽ εἴ τις ἡμᾶς ἐρωτήσειεν
εἰ δεξαίμεθ᾽ ἂν τοσοῦτον χρόνον ἄρξαντας τοιαῦτα πα-
θοῦσαν τὴν πόλιν ἐπιδεῖν, τίς ἂν ὁμολογήσειεν, πλὴν εἴ
τις παντάπασιν ἀπονενοημένος ἐστὶ καὶ μήθ᾽ ἱερῶν μήτε
γονέων μήτε παίδων μήτ᾽ ἄλλου μηδενὸς φροντίζει πλὴν

90, 1. ἕξιν Γ: ἐξουσίαν ς. οὔτ᾽ Γ: οὐδεὶς οὔτ᾽ ς. 7. ἐν ante ἐνδείαις om Γ. 91, 2. ἐπεθύμησαν Γ: ἐπεχείρησαν ς. 5. ἑαυτῶν ς. 92, 4. ἀποσπῶντας ς. 6. τῇ add Γ. 93, 2. ἂν om Γ. πάσχουσαν ς. 3. εἰ μή τις ς. 5. φροντίζοι ς.

178τοῦ χρόνου μόνον τοῦ καθ' ἑαυτόν; ὧν οὐκ ἄξιον τὴν
διάνοιαν ζηλοῦν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῶν πολλὴν πρό-
νοιαν ἁπάντων τῶν τοιούτων ποιουμένων, καὶ μηδὲν
ἧττον ὑπὲρ τῆς κοινῆς δόξης ἢ τῆς ἰδίας φιλοτιμουμένων,
καὶ προαιρουμένων μέτριον βίον μετὰ δικαιοσύνης μᾶλλον
94ἢ μέγαν πλοῦτον μετ' ἀδικίας. καὶ γὰρ οἱ πρόγονοι τοι-
ούτους αὑτοὺς παρασχόντες τήν τε πόλιν εὐδαιμονεστάτην
τοῖς ἐπιγιγνομένοις παρέδοσαν, καὶ τῆς αὑτῶν ἀρετῆς
ἀθάνατον τὴν μνήμην κατέλιπον. ἐξ ὧν ἀμφότερα ῥᾴδιόν
ἐστι καταμαθεῖν, καὶ τὴν χώραν ἡμῶν, ὅτι δύναται τρέ-
φειν ἄνδρας ἀμείνους τῶν ἄλλων, καὶ τὴν καλουμένην
μὲν ἀρχὴν οὖσαν δὲ συμφοράν, ὅτι πέφυκε χείρους ἅπαν-
τας ποιεῖν τοὺς χρωμένους αὐτῇ.

95 Μέγιστον δὲ τεκμήριον· οὐ γὰρ μόνον ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ
τὴν Λακεδαιμονίων πόλιν διέφθειρεν, ὥστε τοῖς εἰθισμέ-
νοις ἐπαινεῖν τὰς ἐκείνων ἀρετὰς οὐχ οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν
τοῦτον τὸν λόγον, ὡς ἡμεῖς μὲν διὰ τὸ δημοκρατεῖσθαι
κακῶς ἐχρησάμεθα τοῖς πράγμασιν, εἰ δὲ Λακεδαιμό-
νιοι ταύτην τὴν δύναμιν παρέλαβον, εὐδαίμονας ἂν καὶ
τοὺς ἄλλους καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐποίησαν. πολὺ γὰρ θᾶτ-
τον ἐν ἐκείνοις ἐπεδείξατο τὴν φύσιν τὴν αὑτῆς· τὴν γὰρ
πολιτείαν ἣν ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν οὐδεὶς οἶδεν οὔθ'
ὑπὸ κινδύνων οὔθ' ὑπὸ συμφορῶν κινηθεῖσαν, ταύτην ἐν
ὀλίγῳ χρόνῳ σαλεῦσαι καὶ λυθῆναι παρὰ μικρὸν ἐποίη-
96σεν. ἀντὶ γὰρ τῶν καθεστώτων παρ' αὐτοῖς ἐπιτηδευμά-
των τοὺς μὲν ἰδιώτας ἐνέπλησεν ἀδικίας, ῥᾳθυμίας, ἀνο-
μίας, φιλαργυρίας, τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως ὑπεροψίας
μὲν τῶν συμμάχων, ἐπιθυμίας δὲ τῶν ἀλλοτρίων, ὀλιγω-
ρίας δὲ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν. τοσοῦτον γὰρ ὑπερ-
εβάλοντο τοὺς ἡμετέρους τοῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἁμαρτή-
μασιν, ὅσον πρὸς τοῖς πρότερον ὑπάρχουσι σφαγὰς καὶ

v. 1. μόνου ς. 3. ἁπάντων τῶν τοιούτων om Γ. πεποιημέ-
νων ς. 94, 1. πλοῦτον μέγαν ς. 3. ἐπιγενομένοις ς. 95, 2. διέ-
φθειρεν οὕτως ὥστε ς. 5. οἱ δὲ — δύναμιν εἰ παρέλαβον ς. 9. ἐν
add Γ. εἶδεν Γ. 11. σαλευθῆναι ς.

στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ἐποίησαν, ἐξ ὧν ἀειμνήστους
97 τὰς ἔχθρας πρὸς ἀλλήλους ἔξουσιν. οὕτω δὲ φιλοπολέ-
μως καὶ φιλοκινδύνως διετέθησαν, τὸν ἄλλον χρόνον πρὸς
τὰ τοιαῦτα πεφυλαγμένως μᾶλλον τῶν ἄλλων ἔχοντες,
179 ὥστε οὐδὲ τῶν συμμάχων οὐδὲ τῶν εὐεργετῶν ἀπέσχοντο
τῶν σφετέρων αὐτῶν, ἀλλὰ βασιλέως μὲν αὐτοῖς εἰς τὸν
πρὸς ἡμᾶς πόλεμον πλέον ἢ πεντακισχίλια τάλαντα πα-
ρασχόντος, Χίων δὲ προθυμότατα πάντων τῶν συμμά-
98 χων τῷ ναυτικῷ συγκινδυνευσάντων, Θηβαίων δὲ μεγί-
στην δύναμιν εἰς τὸ πεζὸν συμβαλομένων, οὐκ ἔφθα-
σαν τὴν ἀρχὴν κατασχόντες, καὶ Θηβαίοις μὲν εὐθὺς
ἐπεβούλευσαν, ἐπὶ δὲ τὸν βασιλέα Κλέαρχον καὶ στρα-
τιὰν ἀνέπεμψαν, Χίων δὲ τοὺς μὲν πρώτους τῶν πολι-
τῶν ἐφυγάδευσαν, τὰς δὲ τριήρεις ἐκ τῶν νεωρίων ἐξελκύ-
99 σαντες ἁπάσας ᾤχοντο λαβόντες. οὐκ ἐξήρκεσε δ' αὐ-
τοῖς ταῦτ' ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους
ἐπόρθουν μὲν τὴν ἤπειρον, ὕβριζον δὲ τὰς νήσους, ἀνῄρουν
δὲ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ πολιτείας καὶ τυράννους
καθίστασαν, ἐλυμαίνοντο δὲ τὴν Πελοπόννησον καὶ με-
στὴν στάσεων καὶ πολέμων ἐποίησαν. ἐπὶ ποίαν γὰρ τῶν
πόλεων οὐκ ἐστράτευσαν; ἢ περὶ τίνας αὐτῶν οὐκ ἐξή-
100 μαρτον; οὐκ Ἠλείων μὲν μέρος τι τῆς χώρας ἀφείλοντο,
τὴν δὲ γῆν τὴν Κορινθίων ἔτεμον, Μαντινέας δὲ διῴκισαν,
Φλιασίους δ' ἐξεπολιόρκησαν, εἰς δὲ τὴν Ἀργείων εἰσέ-
βαλον, οὐδὲν δ' ἐπαύσαντο τοὺς μὲν ἄλλους κακῶς ποι-
οῦντες, αὑτοῖς δὲ τὴν ἧτταν τὴν ἐν Λεύκτροις παρασκευ-
άζοντες; ἥν φασί τινες αἰτίαν γεγενῆσθαι τῇ Σπάρτῃ
τῶν κακῶν, οὐκ ἀληθῆ λέγοντες· οὐ γὰρ διὰ ταύτην ὑπὸ
τῶν συμμάχων ἐμισήθησαν, ἀλλὰ διὰ τὰς ὕβρεις τὰς ἐν
τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις καὶ ταύτην ἡττήθησαν καὶ περὶ

v. 1. ἐποιήσαντο ς. 97, 1. ἕξουσιν ς. 98, 1. συγκινδυνευσάντων τῷ ναυτικῷ ς. 2. συμβαλλομένων Γ. ἔφθησαν ς. 5. ἐξέπεμψαν ς. πρώτους μὲν ς. 99, 1. ἤρκεσε ς. 4. τυραννίδας ς. 6. πολέμων καὶ στάσεων ς. 100, 2. τὴν Κορινθίων Γ: τῶν Κορινθίων ς. 3. ἐνέβαλον ς. 4. ἐπαύοντο ς. 5. τὴν ante ἐν om Γ. 6. γενέσθαι ς.

101 τῆς αὐτῶν ἐκινδύνευσαν. χρὴ δὲ τὰς αἰτίας ἐπιφέρειν οὐ
τοῖς κακοῖς τοῖς ἐπὶ τῇ τελευτῇ γιγνομένοις, ἀλλὰ τοῖς
πρώτοις τῶν ἁμαρτημάτων, ἐξ ὧν ἐπὶ τὴν τελευτὴν ταύ-
την κατηνέχθησαν. ὥστε πολὺ ἄν τις ἀληθέστερα τυγ-
χάνοι λέγων, εἰ φαίη τότε τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς γεγενῆσθαι
τῶν συμφορῶν, ὅτε τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης παρελάμ-
βανον, ἐκτῶντό τε δύναμιν οὐδὲν ὁμοίαν τῇ πρότερον
102 ὑπαρχούσῃ. διὰ μὲν γὰρ τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν καὶ
τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν καρτερίαν τὴν ἐν αὐτῇ μελετωμένην
ῥᾳδίως τῆς κατὰ θάλατταν δυνάμεως ἐπεκράτησαν, διὰ
δὲ τὴν ἀκολασίαν τὴν ὑπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς ἐγ-
γενομένην ταχέως κἀκείνης τῆς ἡγεμονίας ἀπεστερήθη-
σαν. οὐ γὰρ ἔτι τοὺς νόμους ἐφύλαττον οὓς παρὰ τῶν
προγόνων παρέλαβον, οὐδ' ἐν τοῖς ἤθεσιν ἔμενον οἷς πρό-
103 τερον εἶχον, ἀλλ' ὑπολαβόντες ἐξεῖναι ποιεῖν αὐτοῖς ὅ τι
ἂν βουληθῶσιν, εἰς πολλὴν ταραχὴν κατέστησαν. οὐ γὰρ
ᾔδεσαν τὴν ἐξουσίαν ἧς πάντες εὔχονται τυχεῖν, ὡς δύσ-
χρηστός ἐστιν, οὐδ' ὡς παραφρονεῖν ποιεῖ τοὺς ἀγα-
πῶντας αὐτήν, οὐδ' ὅτι τὴν φύσιν ὁμοίαν ἔχει ταῖς
ἑταίραις ταῖς ἐρᾶν μὲν αὐτῶν ποιούσαις, τοὺς δὲ χρω-
104 μένους ἀπολλυούσαις. Καίτοι φανερῶς ἐπιδέδεικται
ταύτην ἔχουσα τὴν δύναμιν· τοὺς γὰρ ἐν πλείσταις
ἐξουσίαις γεγενημένους ἴδοι τις ἂν ταῖς μεγίσταις συμ-
φοραῖς περιπεπτωκότας, ἀρξαμένους ἀφ' ἡμῶν καὶ Λακε-
δαιμονίων. αὗται γὰρ αἱ πόλεις καὶ πολιτευόμεναι πρό-
τερον σωφρονέστατα καὶ δόξαν ἔχουσαι καλλίστην, ἐπει-
δὴ ταύτης ἔτυχον καὶ τὴν ἀρχὴν ἔλαβον, οὐδὲν ἀλλή-
λων διήνεγκαν, ἀλλ' ὥσπερ προσήκει τοὺς ὑπὸ τῶν αὐ-
τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς αὐτῆς νόσου διεφθαρμένους,

101, 2. τοῖς ἐπὶ τῇ τελευτῇ γιγνομένοις] ἐπιγιγνομένοις Γ. 4. πολὺ ἄν τις πῶς οὐκ ἂν ἀληθέστερα ς. 7. ἐκτῶντό τε Coraës e Δ, ἐκτῶντο γὰρ Γ: ἐκ τῶν τότε ς. 102, 1. τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν καὶ τὴν εὐταξίαν Γ, τὴν ἡγεμονίαν γῆν εὐταξίαν Δ: ceteri τὴν κατὰ τὴν ἡγεμονίαν εὐταξίαν ς. 3. δυνάμεως Γ: ἀρχῆς ς. 4. γεγενημένην — ἐστερήθησαν ς. 7. ἐνέμενον ς. 103, 1. ὑπολαμβάνοντες ς. 6. ἑαυτῶν ς. 104, 4. ἀρξάμενος ς. 8. τοῖς — διεφθαρμένοις ς.

καὶ ταῖς πράξεσι ταῖς αὐταῖς ἐπεχείρησαν καὶ τοῖς
ἁμαρτήμασι παραπλησίοις ἐχρήσαντο καὶ τὸ τελευ-
105 ταῖον ὁμοίαις ταῖς συμφοραῖς περιέπεσον. ἡμεῖς τε γὰρ
μισηθέντες ὑπὸ τῶν συμμάχων καὶ περὶ ἀνδραποδισμοῦ
κινδυνεύσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐσώθημεν, ἐκεῖνοί
τε πάντων αὐτοὺς ἀπολέσαι βουληθέντων ἐφ' ἡμᾶς κα-
ταφυγόντες δι' ἡμῶν τῆς σωτηρίας ἔτυχον. καίτοι πῶς
χρὴ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐπαινεῖν τὴν τὰς τελευτὰς οὕτω
πονηρὰς ἔχουσαν; ἢ πῶς οὐ μισεῖν καὶ φεύγειν τὴν πολ-
λὰ καὶ δεινὰ ποιεῖν ἀμφοτέρας τὰς πόλεις ἐπάρασαν καὶ
παθεῖν ἀναγκάσασαν;
106 Οὐκ ἄξιον δὲ θαυμάζειν, εἰ τὸν ἄλλον χρόνον ἐλάνθα-
νεν ἅπαντας τοσούτων οὖσα κακῶν αἰτία τοῖς ἔχουσιν
αὐτήν, οὐδ' εἰ περιμάχητος ἦν ὑφ' ἡμῶν καὶ Λακεδαιμο-
νίων· εὑρήσετε γὰρ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων περὶ
181 τὰς αἱρέσεις τῶν πραγμάτων ἁμαρτάνοντας, καὶ πλείους
μὲν ἐπιθυμίας ἔχοντας τῶν κακῶν ἢ τῶν ἀγαθῶν, ἄμει-
νον δὲ βουλευομένους ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἢ σφῶν αὐτῶν.
107 καὶ ταῦτ' ἴδοι τις ἂν ἐπὶ τῶν μεγίστων· τί γὰρ οὐχ οὕ-
τω γέγονεν; οὐχ ἡμεῖς μὲν τοιαῦτα προῃρούμεθα πράτ-
τειν, ἐξ ὧν Λακεδαιμόνιοι δεσπόται τῶν Ἑλλήνων κατέ-
στησαν, ἐκεῖνοι δ' οὕτω κακῶς προὔστησαν τῶν πραγμά-
των, ὥσθ' ἡμᾶς οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον πάλιν ἐπιπο-
108 λάσαι καὶ κυρίους γενέσθαι τῆς ἐκείνων σωτηρίας; οὐχ ἡ
μὲν τῶν ἀττικιζόντων πολυπραγμοσύνη λακωνίζειν τὰς
πόλεις ἐποίησεν, ἡ δὲ τῶν λακωνιζόντων ὕβρις ἀττικίζειν
τὰς αὐτὰς ταύτας ἠνάγκασεν; οὐ διὰ μὲν τὴν τῶν δη-
μηγορούντων πονηρίαν αὐτὸς ὁ δῆμος ἐπεθύμησε τῆς ὀλι-
γαρχίας τῆς ἐπὶ τῶν τετρακοσίων καταστάσης, διὰ δὲ
τὴν τῶν τριάκοντα μανίαν ἅπαντες δημοτικώτεροι γεγό-
109 ναμεν τῶν Φυλὴν καταλαβόντων; ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τῶν

105, 1. ὁμοίαις Γ: ceteri ὁμοίως. 6. τὴν ἀρχὴν ταύτην Γ τὴν τοιαύτην ἀρχὴν ς. 7. ἢ πῶς Γ: πῶς δ' ς. τὴν οὕτω δειν[ὰ] καὶ πολλὰ ς. 106, 5. πλείους] πλείστους Γ. 107, 2. προῃρήμεθα ς 3. τῶν Ἑλλήνων δεσπόται ς. 108, 4. ἠνάγκαζεν Γ. 7. τὴ[ν] ἐπὶ τῶν — πάντες ς.

ἐλαττόνων καὶ τοῦ βίου τοῦ καθ' ἡμέραν ἐπιδείξειεν ἄν τις τοὺς πολλοὺς χαίροντας μὲν καὶ τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν βλάπτουσιν, ἐπίπονα δὲ καὶ χαλεπὰ νομίζοντας ἀφ' ὧν ἀμφότερα ταῦτ' ἂν ὠφελοῖτο, καὶ καρτερικοὺς εἶναι
110 δοκοῦντας τοὺς ἐν τούτοις ἐμμένοντας· οἵτινες οὖν, ἐν οἷς ἀεὶ ζῶσι καὶ περὶ ὧν αὐτοῖς μᾶλλον μέλει, τὰ χείρω φαίνονται προαιρούμενοι, τί θαυμαστὸν εἰ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν ἀγνοοῦσι καὶ μάχονται πρὸς ἀλλήλους, περὶ ἧς μηδεὶς πώποτε αὐτοῖς λογισμὸς εἰσῆλθεν;

111 Ὁρᾶτε δὲ καὶ τὰς μοναρχίας τὰς ἐν ταῖς πόλεσι καθισταμένας, ὅσους ἔχουσι τοὺς ἐπιθυμητὰς καὶ τοὺς ἑτοίμους ὄντας ὁτιοῦν πάσχειν ὥστε κατασχεῖν αὐτάς· αἷς τί τῶν δεινῶν ἢ τῶν χαλεπῶν οὐ πρόσεστιν; οὐκ εὐθὺς ἐπειδὰν λάβωσι τὰς δυναστείας, ἐν τοσούτοις ἐμ-
112 πεπλεγμένοι κακοῖς εἰσίν, ὥστ' ἀναγκάζεσθαι πολεμεῖν μὲν ἅπασι τοῖς πολίταις, μισεῖν δ' ὑφ' ὧν οὐδὲν κακὸν πεπόνθασιν, ἀπιστεῖν δὲ τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἑταίροις
82 τοῖς αὐτῶν, παρακατατίθεσθαι δὲ τὴν τῶν σωμάτων σωτηρίαν μισθοφόροις ἀνθρώποις, οὓς οὐδὲ πώποτ' εἶδον, μηδὲν δ' ἧττον φοβεῖσθαι τοὺς φυλάττοντας ἢ τοὺς ἐπιβουλεύοντας, οὕτω δ' ὑπόπτως πρὸς ἅπαντας ἔχειν
113 ὥστε μηδὲ τοῖς οἰκειοτάτοις θαῤῥεῖν πλησιάζοντας; εἰκότως· συνίσασι γὰρ τοὺς πρὸ αὐτῶν τετυραννευκότας τοὺς μὲν ὑπὸ τῶν γονέων ἀνῃρημένους, τοὺς δ' ὑπὸ τῶν παίδων, τοὺς δ' ὑπ' ἀδελφῶν, τοὺς δ' ὑπὸ γυναικῶν, ἔτι δὲ τὸ γένος αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων ἠφανισμένον. ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τοσαύτας τὸ πλῆθος συμφορὰς ἑκόντες σφᾶς αὐτοὺς ὑποβάλλουσιν. ὅπου δ' οἱ πρωτεύοντες καὶ δόξας μεγί-

v. 2. τοὺς add Γ. 5. ἀμφότερα καὶ ταῦτ' Γ. ὠφελοῖντο ς. καρτεροὺς Γ. 110, 1. οἵ Γ: εἴ ς. 5. λογισμὸς αὐτοῖς ς. 111, 4. δεινῶν ἢ Γ: δεινῶν, τί ς. 112, 2. δὲ τούτους ὑφ' ς. 3. δὲ καὶ τοῖς — ἑαυτῶν ς. 6. μηδὲν δ' Γ: καὶ μηδὲν ς. 113, 2. τετυραννηκότας — ὑπὸ γονέων ς. 3. ὑπὸ τῶν παίδων Γ: ὑπὸ παίδων ς.

στας ἔχοντες τοσούτων κακῶν ἐρῶσι, τί δεῖ θαυμάζειν
τοὺς ἄλλους, εἰ τοιούτων ἑτέρων ἐπιθυμοῦσιν;

114 Οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι τὸν μὲν περὶ τῶν τυράννων λόγον
ἀποδέχεσθε, τὸν δὲ περὶ τῆς ἀρχῆς δυσκόλως ἀκούετε·
πεπόνθατε γὰρ πάντων αἴσχιστον καὶ ῥαθυμότατον· ἃ
γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁρᾶτε, ταῦτ' ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀγνο-
εῖτε. καίτοι τῶν φρονίμως διακειμένων οὐκ ἐλάχιστον
τοῦτο σημεῖόν ἐστιν, ἢν τὰς αὐτὰς πράξεις ἐπὶ πάντων
τῶν ὁμοίων φαίνωνται γνωρίζοντες. ὧν ὑμῖν οὐδὲν πώ-
115 ποτ' ἐμέλησεν· ἀλλὰ τὰς μὲν τυραννίδας ἡγεῖσθε χαλε-
πὰς εἶναι καὶ βλαβερὰς οὐ μόνον τοῖς ἄλλοις ἀλλὰ καὶ
τοῖς ἔχουσιν αὐτάς, τὴν δ' ἀρχὴν τὴν κατὰ θάλατταν
μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, τὴν οὐδὲν οὔτε τοῖς πάθεσιν
οὔτε ταῖς πράξεσι τῶν μοναρχιῶν διαφέρουσαν. καὶ τὰ
μὲν Θηβαίων πράγματα πονηρῶς ἔχειν νομίζετε, ὅτι
τοὺς περιοίκους ἀδικοῦσιν, αὐτοὶ δ' οὐδὲν βέλτιον τοὺς
συμμάχους διοικοῦντες ἢ κεῖνοι τὴν Βοιωτίαν, ἡγεῖσθε
πάντα τὰ δέοντα πράττειν.

116 Ἢν οὖν ἐμοὶ πεισθῆτε, παυσάμενοι τοῦ παντάπασιν
εἰκῇ βουλεύεσθαι προσέξετε τὸν νοῦν ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τῇ
πόλει, καὶ φιλοσοφήσετε καὶ σκέψεσθε τί τὸ ποιῆσάν
ἐστι τὼ πόλη τούτω, λέγω δὲ τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν
Λακεδαιμονίων, ἐκ ταπεινῶν μὲν πραγμάτων ἑκατέραν
ὁρμηθεῖσαν ἄρξαι τῶν Ἑλλήνων, ἐπεὶ δ' ἀνυπέρβλητον
τὴν δύναμιν ἔλαβον, περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεῦσαι·
183 117 καὶ διὰ τίνας αἰτίας Θετταλοὶ μέν, μεγίστους πλούτους
παραλαβόντες καὶ χώραν ἀρίστην καὶ πλείστην ἔχον-
τες, εἰς ἀπορίαν καθεστήκασι, Μεγαρεῖς δέ, μικρῶν αὐ-
τοῖς καὶ φαύλων τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρξάντων, καὶ γῆν

v. 1. τοὺς ἄλλους θαυμάζειν ς. 2. ἑτέρων Γ: ἔργων ς. 114, 3. πάντων αἴσχιστον καὶ ῥαιθυμότατον Γ: ἅπαν αἴσχιστον ς. 4. ἀγνοεῖτε αὐτῶν ς. 5. ἐλάχιστον Γ: ἔλαττον ς. 7. τῶν ὁμοίων Γ: ὁμοίως ς. 115, 4. μέγιστον τῶν ἀγαθῶν Γ: μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίαν ς. οὔτ' ἐν — οὔτ' ἐν ς. 6. μὲν τῶν Θηβαίων ς. νομίζετε πονηρῶς ἔχειν ς. 8. ἐκεῖνοι ς. 116, 1. πείθησθε ς. 4. τὼ πόλη τούτω] τὰ πόλη τούτω Γ: τὰ πόλεε ταύτα ς. 117, 2. χώραν ἀρίστην Γ: δύναμιν μεγίστην ς. 4. ὑπαρχόντων ς.

μὲν οὐκ ἔχοντες οὐδὲ λιμένας οὐδ᾽ ἀργυρεῖα, πέτρας δὲ
γεωργοῦντες, μεγίστους οἴκους τῶν Ἑλλήνων κέκτηνται·
18 κἀκείνων μὲν τὰς ἀκροπόλεις ἄλλοι τινὲς ἀεὶ κατέχου-
σιν, ὄντων αὐτοῖς πλέον ἢ τρισχιλίων ἱππέων καὶ πελ-
ταστῶν ἀναριθμήτων, οὗτοι δὲ μικρὰν δύναμιν ἔχοντες
τὴν αὑτῶν ὅπως βούλονται διοικοῦσιν· καὶ πρὸς τούτοις
οἱ μὲν σφίσιν αὐτοῖς πολεμοῦσιν, οὗτοι δὲ μεταξὺ Πε-
λοποννησίων καὶ Θηβαίων καὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως οἰ-
19 κοῦντες εἰρήνην ἄγοντες διατελοῦσιν. ἢν γὰρ ταῦτα καὶ
τὰ τοιαῦτα διεξίητε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, εὑρήσετε τὴν μὲν
ἀκολασίαν καὶ τὴν ὕβριν τῶν κακῶν αἰτίαν γιγνομένην,
τὴν δὲ σωφροσύνην τῶν ἀγαθῶν· ἣν ὑμεῖς ἐπὶ μὲν τῶν
ἰδίων ἐπαινεῖτε, καὶ νομίζετε τοὺς ταύτῃ χρωμένους
ἀσφαλέστατα ζῆν καὶ βελτίστους εἶναι τῶν πολιτῶν,
τὸ δὲ κοινὸν ἡμῶν οὐκ οἴεσθε δεῖν τοιοῦτο παρασκευά-
20 ζειν. καίτοι προσήκει τὰς ἀρετὰς ἀσκεῖν καὶ τὰς κα-
κίας φεύγειν πολὺ μᾶλλον ταῖς πόλεσιν ἢ τοῖς ἰδιώ-
ταις. ἀνὴρ μὲν γὰρ ἀσεβὴς καὶ πονηρὸς τυχὸν ἂν φθά-
σειε τελευτήσας πρὶν δοῦναι δίκην τῶν ἡμαρτημένων· αἱ
δὲ πόλεις διὰ τὴν ἀθανασίαν ὑπομένουσι καὶ τὰς παρὰ
τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας.
21 Ὧν ἐνθυμουμένους χρὴ μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς ἐν
τῷ παρόντι μὲν χαριζομένοις, τοῦ δὲ μέλλοντος χρόνου
μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιουμένοις, μηδὲ τοῖς φιλεῖν μὲν
τὸν δῆμον φάσκουσιν, ὅλην δὲ τὴν πόλιν λυμαινομένοις·
ὡς καὶ πρότερον, ἐπειδὴ παρέλαβον οἱ τοιοῦτοι τὴν ἐπὶ
τοῦ βήματος δυναστείαν, εἰς τοσαύτην ἄνοιαν προήγαγον
τὴν πόλιν, ὥστε παθεῖν αὐτὴν οἷά περ ὀλίγῳ πρότερον
22 ὑμῖν διηγησάμην. ὃ καὶ πάντων μάλιστ᾽ ἄν τις θαυμά-
184 σειεν, ὅτι προχειρίζεσθε δημαγωγοὺς οὐ τοὺς τὴν αὐτὴν
γνώμην ἔχοντας τοῖς μεγάλην τὴν πόλιν ποιήσασιν, ἀλλὰ

v. 2. τῶν Ἑλλήνων οἴκους ς. 118, 2. ἢ om Γ. 5. αὐτοῖς ἀεὶ πολεμοῦσιν ς. 119, 1. τὴν εἰρήνην ς. 5. ἰδίων] ἰδιωτῶν Γ. 6. βελτίστους Γ: ceteri βελτίους. 7. ὑμῶν ς. 120, 2. πολὺ Γ: καὶ πολὺ ς. 4. τελευτήσας Γ: ceteri τελευτῆσαι. 121, 7. οἷά περ] ὅπερ Γ. 122, 1. ὃ] ἃ Γ.

τοὺς ὅμοια καὶ λέγοντας καὶ πράττοντας τοῖς ἀπολέσα-
σιν αὐτήν, καὶ ταῦτ' εἰδότες οὐ μόνον ἐν τῷ ποιῆσαι τὴν
πόλιν εὐδαίμονα τοὺς χρηστοὺς τῶν πονηρῶν διαφέροντας,
123 ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐπὶ μὲν ἐκείνων ἐν πολλοῖς
ἔτεσιν οὔτε κινηθεῖσαν οὔτε μεταστᾶσαν, ἐπὶ δὲ τούτων ἐν
ὀλίγῳ χρόνῳ δὶς ἤδη καταλυθεῖσαν, καὶ τὰς φυγὰς
τὰς ἐπὶ τῶν τυράννων καὶ τὰς ἐπὶ τῶν τριάκοντα γενο-
μένας οὐ διὰ τοὺς συκοφάντας κατελθούσας, ἀλλὰ διὰ
τοὺς μισοῦντας τοὺς τοιούτους καὶ μεγίστην ἐπ' ἀρετῇ
δόξαν ἔχοντας.

124 Ἀλλ' ὅμως τηλικούτων ἡμῖν ὑπομνημάτων καταλε-
λειμμένων ὡς ἐφ' ἑκατέρων αὐτῶν ἡ πόλις ἔπραττεν,
οὕτω χαίρομεν ταῖς τῶν ῥητόρων πονηρίαις, ὥσθ' ὁρῶντες
διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὰς ταραχάς, ἃς οὗτοι πεποιή-
κασι, τῶν μὲν ἄλλων πολιτῶν πολλοὺς ἐκ τῶν πατρῴων
ἐκπεπτωκότας, τούτους δ' ἐκ πενήτων πλουσίους γεγενη-
μένους, οὐκ ἀγανακτοῦμεν οὐδὲ φθονοῦμεν ταῖς εὐπρα-
125 γίαις αὐτῶν, ἀλλ' ὑπομένομεν τὴν μὲν πόλιν διαβολὰς
ἔχουσαν ὡς λυμαίνεται καὶ δασμολογεῖ τοὺς Ἕλληνας,
τούτους δὲ τὰς ἐπικαρπίας λαμβάνοντας, καὶ τὸν μὲν
δῆμον, ὅν φασιν οὗτοι δεῖν τῶν ἄλλων ἄρχειν, χεῖρον
πράττοντα τῶν ταῖς ὀλιγαρχίαις δουλευόντων, οἷς δ'
οὐδὲν ὑπῆρχεν ἀγαθόν, τούτους δὲ διὰ τὴν ἄνοιαν τὴν
126 ἡμετέραν ἐκ ταπεινῶν εὐδαίμονας γεγενημένους. καίτοι
Περικλῆς ὁ πρὸ τῶν τοιούτων δημαγωγὸς καταστάς,
παραλαβὼν τὴν πόλιν χεῖρον μὲν φρονοῦσαν ἢ πρὶν κα-
τασχεῖν τὴν ἀρχήν, ἔτι δ' ἀνεκτῶς πολιτευομένην, οὐκ
ἐπὶ τὸν ἴδιον χρηματισμὸν ὥρμησεν, ἀλλὰ τὸν μὲν οἶκον
ἐλάττω τὸν αὑτοῦ κατέλιπεν ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέ-
λαβεν, εἰς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἀνήνεγκεν ὀκτακισχίλια

v. 2. ἐν add Γ. 123, 1. ἐν add Γ. 3. φυγὰς καὶ τὰς ὑπὸ Γ. 4. γεγενημένας ς. 124, 2. ὡς ἐφ' Γ: ceteri ἐξ ὧν ἀφ'. 4. οὗτοι Γ: αὐτοὶ ς. 125, 1. τὴν μὲν πόλιν Γ: ceteri τὴν πόλιν ς. 4. ὃν et τῶν ἄλλων ἄρχειν om pr Γ. χείρω ς. 6. δὲ add Γ. 126, 1. εὐδαιμονεστέρους Γ. 3. χείρω ς. 6. αὑτοῦ ς. 7. ἀνήνεγκεν] ἀνήγαγεν Γ.

127 τάλαντα χωρὶς τῶν ἱερῶν. οὗτοι δὲ τοσοῦτον ἐκείνου διενηνόχασιν, ὥστε λέγειν μὲν τολμῶσιν ὡς διὰ τὴν τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν οὐ δύνανται τοῖς αὑτῶν ἰδίοις προσέχειν τὸν νοῦν, φαίνεται δὲ τὰ μὲν ἀμελούμενα τοσαύτην εἰληφότα τὴν ἐπίδοσιν, "ὅσην οὐδ' ἂν εὔξασθαι τοῖς θεοῖς πρότερον ἠξίωσαν, τὸ δὲ πλῆθος ἡμῶν, οὗ κήδεσθαί φασιν, οὕτω διακείμενον ὥστε μηδένα τῶν πολιτῶν ἡδέως ζῆν μηδὲ ῥαθύμως, ἀλλ' ὀδυρμῶν μεστὴν εἶναι τὴν πόλιν.

128 οἱ μὲν γὰρ τὰς πενίας καὶ τὰς ἐνδείας ἀναγκάζονται διεξιέναι καὶ θρηνεῖν πρὸς σφᾶς αὐτούς, οἱ δὲ τὸ πλῆθος τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν λειτουργιῶν καὶ τὰ κακὰ τὰ περὶ τὰς συμμορίας καὶ τὰς ἀντιδόσεις· ἃ τοιαύτας ἐμποιεῖ λύπας, ὥστ' ἄλγιον ζῆν τοὺς τὰς οὐσίας κεκτημένους ἢ τοὺς συνεχῶς πενομένους.

129 Θαυμάζω δ' εἰ μὴ δύνασθε συνιδεῖν ὅτι γένος οὐδέν ἐστι κακονούστερον τῷ πλήθει πονηρῶν ῥητόρων καὶ δημαγωγῶν· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην ἀναγκαίων οὗτοι μάλιστα βούλονται σπανίζειν ὑμᾶς, ὁρῶντες τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἰδίων δυναμένους τὰ σφέτερ' αὐτῶν διοικεῖν τῆς πόλεως ὄντας καὶ τῶν

130 τὰ βέλτιστα λεγόντων, τοὺς δ' ἀπὸ τῶν δικαστηρίων ζῶντας καὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐντεῦθεν λημμάτων ὑφ' αὑτοῖς διὰ τὴν ἔνδειαν ἠναγκασμένους εἶναι, καὶ πολλὴν χάριν ἔχοντας ταῖς εἰσαγγελίαις καὶ ταῖς γραφαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις συκοφαντίαις ταῖς δι' αὐτῶν γι-

131 γνομέναις. ἐν οὖν ταῖς ἀπορίαις, ἐν αἷς αὐτοὶ δυναστεύουσιν, ἐν ταύταις ἥδιστ' ἂν ἴδοιεν ἅπαντας ὄντας τοὺς πολίτας. τεκμήριον δὲ μέγιστον· οὐ γὰρ τοῦτο σκοποῦσιν, ἐξ οὗ τρόπου τοῖς δεομένοις βίον ἐκποριοῦσιν, ἀλλ' ὅπως τοὺς ἔχειν τι δοκοῦντας τοῖς ἀπόροις ἐξισώσουσιν.

132 Τίς οὖν ἀπαλλαγὴ γένοιτ' ἂν τῶν κακῶν τῶν πα-

127, 7. ζῆν ἡδέως μήτε ς. 128, 3. πραγμάτων Γ. καὶ λειτουργιῶν καὶ τὰ περὶ τὰς εἰσφορὰς καὶ ς. 129, 4. τὴν add Γ. 5. ὁρῶντες Γ: ὁρῶσι γὰρ ς. 131, 1. αὐτοὶ om Γ. 4. οὐ Γ: ὅτου ς. βίον Γ: τὸν βίον ς. 5. ὅπως καὶ τοὺς ς. 132, 1. τῶν παρόντων κακῶν ς.

ρόντων; διείλεγμαι μὲν τὰ πλεῖστα περὶ αὐτῶν τούτων,
οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλ' ὡς ἕκαστον τῷ καιρῷ συνέπιπτεν·
μᾶλλον δ' ἂν ὑμῖν ἐγγένοιτο μνημονεύειν, εἰ συναγαγὼν
τὰ μάλιστα κατεπείγοντα πάλιν ἐπανελθεῖν αὐτὰ πει-
ραθείην.

133 Ἔστι δ' ἐξ ὧν ἂν ἐπανορθώσαιμεν τὰ τῆς πόλεως
καὶ βελτίω ποιήσαιμεν, πρῶτον μὲν ἢν συμβούλους ποι-
ώμεθα τοιούτους περὶ τῶν κοινῶν, οἵους περ ἂν περὶ τῶν
ἰδίων ἡμῖν εἶναι βουληθεῖμεν, καὶ παυσώμεθα δημοτι-
186κοὺς μὲν εἶναι νομίζοντες τοὺς συκοφάντας, ὀλιγαρχι-
κοὺς δὲ τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, γνόντες ὅτι
φύσει μὲν οὐδεὶς οὐδετέρον τούτων, ἐν ᾗ δ' ἂν ἕκα-
στοι τιμῶνται, ταύτην βούλονται καθεστάναι τὴν πολι-
134τείαν· δεύτερον δ' ἢν ἐθελήσωμεν χρῆσθαι τοῖς συμμά-
χοις ὁμοίως ὥσπερ τοῖς φίλοις, καὶ μὴ λόγῳ μὲν αὐ-
τονόμους ἀφιῶμεν, ἔργῳ δὲ τοῖς στρατηγοῖς αὐτοὺς ὅ τι
ἂν βούλωνται ποιεῖν ἐκδιδῶμεν, μηδὲ δεσποτικῶς ἀλλὰ
συμμαχικῶς αὐτῶν ἐπιστατῶμεν, ἐκεῖνο καταμαθόντες,
ὅτι μιᾶς μὲν ἑκάστης τῶν πόλεων κρείττους ἐσμέν, ἁπα-
135σῶν δ' ἥττους· τρίτον δ' ἢν μηδὲν περὶ πλείονος ἡγῆσθε,
μετά γε τὴν περὶ τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν, τοῦ παρὰ τοῖς
Ἕλλησιν εὐδοκιμεῖν· τοῖς γὰρ οὕτω διακειμένοις ἑκόντες
καὶ τὰς ἡγεμονίας καὶ σφᾶς αὐτοὺς διδόασιν.

136 Ἢν οὖν ἐμμείνητε τοῖς εἰρημένοις, καὶ πρὸς τούτοις
ὑμᾶς αὐτοὺς παράσχητε πολεμικοὺς μὲν ὄντας ταῖς με-
λέταις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικοὺς δὲ τῷ μηδὲν
παρὰ τὸ δίκαιον πράττειν, οὐ μόνον εὐδαίμονα ποιήσετε
ταύτην τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας.
137οὐδὲ γὰρ ἄλλη τῶν πόλεων οὐδεμία τολμήσει περὶ αὐτοὺς
ἐξαμαρτάνειν, ἀλλ' ὀκνήσουσι καὶ πολλὴν ἡσυχίαν ἄξου-

133, 1. ἂν add Γ. 4. βουληθείημεν ς. 5. νομίζοντες εἶναι ς.
134, 1. δ' add Γ. 2. ὥσπερ] περ Γ. μὲν αὐτοὺς αὐτονό-
μους ς. 4. ἐνδιδῶμεν ς. 135, 1. δ' om Γ. 4. τὰς ἡγεμονίας
καὶ σφᾶς αὐτοὺς] τὰς δυναστείας καὶ τὰς ἡγεμονίας Γ. ἐνδιδόασιν ς.
136, 3. καὶ ταῖς om Γ. τῷ] τοῦ Γ. 5. τοὺς ἄλλους Ἕλληνας Γ.
137, 2. ἕξουσιν ς.

σιν, ὅταν ἴδωσιν ἐφεδρεύουσαν τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν καὶ παρεσκευασμένην τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν. οὐ μὴν ἀλλ' ὁπότερον ἂν ποιήσωσι, τό γ' ἡμέτερον καλῶς
8 πράξει καὶ συμφερόντως. ἤν τε γὰρ δόξῃ τῶν πόλεων ταῖς προεχούσαις ἀπέχεσθαι τῶν ἀδικημάτων, ἡμεῖς τούτων τῶν ἀγαθῶν τὴν αἰτίαν ἕξομεν· ἤν τ' ἐπιχειρῶσιν ἀδικεῖν, ἐφ' ἡμᾶς ἅπαντες οἱ δεδιότες καὶ κακῶς πάσχοντες καταφεύξονται, πολλὰς ἱκετείας καὶ δεήσεις ποιούμενοι, καὶ διδόντες οὐ μόνον τὴν ἡγεμονίαν ἀλλὰ καὶ
9 σφᾶς αὐτούς. ὥστ' οὐκ ἀπορήσομεν μεθ' ὧν κωλύσομεν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ἀλλὰ πολλοὺς ἕξομεν τοὺς ἑτοίμως καὶ προθύμως συναγωνιζομένους ἡμῖν. ποία γὰρ πόλις ἢ τίς ἀνθρώπων οὐκ ἐπιθυμήσει μετασχεῖν τῆς φιλίας καὶ τῆς συμμαχίας τῆς ἡμετέρας, ὅταν ὁρῶσι τοὺς αὐτοὺς ἀμφότερα, καὶ δικαιοτάτους ὄντας καὶ μεγίστην δύναμιν κεκτημένους, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σώζειν καὶ βουλομένους καὶ δυναμένους, αὐτοὺς δὲ μηδεμιᾶς βοη-
0 θείας δεομένους; πόσην δὲ χρὴ προσδοκᾷν ἐπίδοσιν τὰ τῆς πόλεως λήψεσθαι, τοιαύτης εὐνοίας ἡμῖν παρὰ τῶν ἄλλων ὑπαρξάσης; πόσον δὲ πλοῦτον εἰς τὴν πόλιν εἰσρυήσεσθαι, δι' ἡμῶν ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος σωζομένης; τίνας δ' οὐκ ἐπαινέσεσθαι τοὺς τοσούτων καὶ τηλικούτων
1 ἀγαθῶν αἰτίους γεγενημένους; Ἀλλὰ γὰρ οὐ δύναμαι διὰ τὴν ἡλικίαν ἅπαντα τῷ λόγῳ περιλαβεῖν, ἃ τυγχάνω τῇ διανοίᾳ καθορῶν, πλὴν ὅτι καλόν ἐστιν ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ἀδικίαις καὶ μανίαις πρώτους εὖ φρονήσαντας προστῆναι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ σωτῆρας ἀλλὰ μὴ λυμεῶνας αὐτῶν κληθῆναι, καὶ περιβλέπτους ἐπ' ἀρετῇ γενομένους τὴν δόξαν τὴν τῶν προγόνων ἀναλαβεῖν.

v. 1. ειδωσιν Γ. τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν Γ: τὴν ἡμετέραν πόλιν ς. 3. ποιῶσιν ς. 138, 2. ἀπέχεσθαι τούτων τῶν ς. 5. ἱκετείας Γ: ceteri ἱκετηρίας. 139, 3. καὶ προθύμως add Γ. γὰρ πόλις Γ: ceteri γὰρ ἡ πόλις. 140, 2. τοιαύτης εὐνοίας ἡμῖν Γ: τῆς τοιαύτης εὐνοίας ς. 3. εἰσρυήσεσθαι καὶ εἰς τὴν πόλιν ς. 141, 6. λυμαιῶνας Γ. 7. τὴν ante τῶν add Γ.

142 Κεφάλαιον δὲ τούτων ἐκεῖν᾽ ἔχω λέγειν, εἰς ὃ πάντα
τὰ προειρημένα συντείνει καὶ πρὸς ὃ χρὴ βλέποντας τὰς
πράξεις τὰς τῆς πόλεως δοκιμάζειν. δεῖ γὰρ ἡμᾶς, εἴ-
περ βουλόμεθα διαλύσασθαι μὲν τὰς διαβολὰς ἃς ἔχο-
μεν ἐν τῷ παρόντι, παύσασθαι δὲ τῶν πολέμων τῶν μά-
την γιγνομένων, κτήσασθαι δὲ τῇ πόλει τὴν ἡγεμονίαν
εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον, μισῆσαι μὲν ἁπάσας τὰς τυραν-
νικὰς ἀρχὰς καὶ τὰς δυναστείας, ἀναλογισαμένους τὰς
συμφορὰς τὰς ἐξ αὐτῶν γεγενημένας, ζηλῶσαι δὲ καὶ
143 μιμήσασθαι τὴν ἐν Λακεδαίμονι βασιλείαν. ἐκείνοις γὰρ
ἀδικεῖν μὲν ἧττον ἔξεστιν ἢ τοῖς ἰδιώταις, τοσούτῳ δὲ
μακαριστότεροι τυγχάνουσιν ὄντες τῶν βίᾳ τὰς τυραννί-
δας κατεχόντων, ὅσον οἱ μὲν τοὺς τοιούτους ἀποκτείναν-
τες τὰς μεγίστας δωρεὰς παρὰ τῶν συμπολιτευομένων
λαμβάνουσιν, ὑπὲρ ἐκείνων δ᾽ οἱ μὴ τολμῶντες ἐν ταῖς
μάχαις ἀποθνήσκειν ἀτιμότεροι γίγνονται τῶν τὰς τάξεις
144 λειπόντων καὶ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλλόντων. ἄξιον οὖν
ὀρέγεσθαι τῆς τοιαύτης ἡγεμονίας. ἔνεστι δὲ τοῖς πρά-
γμασιν ἡμῶν τυχεῖν παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς τιμῆς
ταύτης, ἥνπερ ἐκεῖνοι παρὰ τῶν πολιτῶν ἔχουσιν, ἢν ὑπο-
λάβωσι τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν μὴ δουλείας ἀλλὰ
188'' σωτηρίας αἰτίαν αὐτοῖς ἔσεσθαι.

145 Πολλῶν δὲ καὶ καλῶν λόγων ἐνόντων περὶ τὴν ὑπό-
θεσιν ταύτην, ἐμοὶ μὲν ἀμφότερα συμβουλεύει παύσα-
σθαι λέγοντι, καὶ τὸ μῆκος τοῦ λόγου καὶ τὸ πλῆθος
τῶν ἐτῶν τῶν ἐμῶν· τοῖς δὲ νεωτέροις καὶ μᾶλλον
ἀκμάζουσιν ἢ ἐγὼ παραινῶ καὶ παρακελεύομαι τοιαῦτα
καὶ λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν τὰς μεγίστας τῶν πό-
λεων καὶ τὰς εἰθισμένας ταῖς ἄλλαις κακὰ παρέχειν

142, 1. τούτων Γ: πάντων ς. 6. τῇ πόλει add Γ. 8. ἀναλογιζομένους — ἀπ᾽ — γενησομένας ς. 143, 1. τὴν ἐν Λακεδαίμονι βασιλείαν] τὰς ἐν Λακεδαίμονι βασιλείας Γ: τὴν Λακεδαιμονίων βασιλείαν ς. praestat fortasse τοὺς — βασιλέας. 144, 2. δ᾽ ἐν τοῖς τοιούτοις πράγμασιν ἡμᾶς ς. 3. τῆς τοιαύτης τιμῆς ς. 6. αὐτοῖς αἰτίαν γενέσθαι ς. 145, 1. καλῶν Γ: παντοδαπῶν ς. 4. τῶν ἐμῶν ἐτῶν ς. 6. καὶ ante λέγειν add Γ.

προτρέψουσιν ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην, ὡς ἐν ταῖς τῆς Ἑλλάδος εὐπραγίαις συμβαίνει καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων πράγματα πολλῷ βελτίω γίγνεσθαι.

9.
ΕΥΑΓΟΡΑΣ.

9 *Ὁρῶν, ὦ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πα-*
τρὸς οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομέ-
νων, ἀλλὰ καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνικοῖς ἀγῶ-
σιν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἵππων τε καὶ τριήρων ἁμίλλαις,
2 *καὶ λείποντ' οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ὑπερβολήν, ἡγησάμην*
Εὐαγόραν, εἴ τις ἐστὶν αἴσθησις τοῖς τετελευτηκόσι περὶ
τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, εὐμενῶς μὲν ἀποδέχεσθαι καὶ
ταῦτα, καὶ χαίρειν ὁρῶντα τήν τε περὶ αὑτὸν ἐπιμέλειαν
καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἔτι πλείω χά-
ριν ἔχειν ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ τις δυνηθείη περὶ τῶν
ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν
3 *τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων· εὑρήσομεν γὰρ τοὺς φιλοτίμους*
καὶ μεγαλοψύχους τῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον ἀντὶ τῶν τοιού-
των ἐπαινεῖσθαι βουλομένους, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνή-
σκειν εὐκόλως αἱρουμένους, καὶ μᾶλλον περὶ τῆς δόξης
ἢ τοῦ βίου σπουδάζοντας, καὶ πάντα ποιοῦντας ὅπως
4 *ἀθάνατον τὴν περὶ αὑτῶν μνήμην καταλείψουσιν. αἱ μὲν*
οὖν δαπάναι τῶν μὲν τοιούτων οὐδὲν ἐξεργάζονται, τοῦ δὲ
πλούτου σημεῖόν εἰσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς
ἄλλας ἀγωνίας ὄντες, οἱ μὲν τὰς δυνάμεις τὰς αὑτῶν
οἱ δὲ τὰς τέχνας ἐπιδειξάμενοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐντιμοτέ-
ρους κατέστησαν· ὁ δὲ λόγος εἰ καλῶς διέλθοι τὰς
ἐκείνου πράξεις, ἀείμνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγό-
ρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

5 *Ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν τοὺς ἐφ'*

Tit. *ΕΥΑΓΟΡΑΣ Γ*: *Εὐαγόρου ἐγκώμιον ἢ Εὐαγόρας ς.*
§ 3, 4. *εὐκόλως Γ* et rc *γρ Δ*: *εὐκλεῶς ς.* *αιρομένους Γ.*
4, 1. *καταλείψουσιν ΓΔ*: ceteri *καταλείψωσιν.* 4, *τὰς* ante *αὐτῶν* add *ΓΔ.* 5, 1. *ἐφ' ἑαυτῶν ς.*

αὐτῶν ἄνδρας ἀγαθοὺς γεγενημένους, ἵν' οἵ τε δυνάμενοι
τὰ τῶν ἄλλων ἔργα κοσμεῖν ἐν εἰδόσι ποιούμενοι τοὺς
190 λόγους ταῖς ἀληθείαις ἐχρῶντο περὶ αὐτῶν, οἵ τε νεώτεροι
φιλοτιμοτέρως διέκειντο πρὸς τὴν ἀρετήν, εἰδότες ὅτι τού-
των εὐλογήσονται μᾶλλον, ὧν ἂν ἀμείνους σφᾶς αὐτοὺς
6 παράσχωσιν. νῦν δὲ τίς οὐκ ἂν ἀθυμήσειεν, ὅταν ὁρᾷ τοὺς
μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ καὶ τοὺς ἐπέκεινα γενομένους ὑμνου-
μένους καὶ τραγῳδουμένους, αὑτὸν δὲ προειδῇ, μηδ' ἂν
ὑπερβάλλῃ τὰς ἐκείνων ἀρετάς, μηδέποτε τοιούτων
ἐπαίνων ἀξιωθησόμενον; τούτων δ' αἴτιος ὁ φθόνος, ᾧ
τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς
ἔχουσίν ἐστιν. οὕτω γάρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν, ὥσθ'
ἥδιον ἂν εὐλογουμένων ἀκούοιεν οὓς οὐκ ἴσασιν εἰ γεγό-
νασιν, ἢ [τούτους] ὑφ' ὧν εὖ πεπονθότες αὐτοὶ τυγχά-
7 νουσιν. οὐ μὴν δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς οὕτω
κακῶς φρονοῦσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων ἀμελητέον,
τοὺς δ' ἄλλους ἐθιστέον ἀκούειν περὶ ὧν καὶ λέγειν δί-
καιόν ἐστιν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἴσμεν
γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων οὐ
διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν, ἀλλὰ διὰ τοὺς
ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας ἀεί τι κινεῖν τῶν μὴ
καλῶς ἐχόντων.

8 Οἶδα μὲν οὖν ὅτι χαλεπόν ἐστιν ὃ μέλλω ποιεῖν, ἀν-
δρὸς ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν. σημεῖον δὲ μέγιστον·
περὶ μὲν γὰρ ἄλλων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λέγειν
τολμῶσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, περὶ δὲ τῶν τοι-
ούτων οὐδεὶς πώποτ' αὐτῶν συγγράφειν ἐπεχείρησεν. καὶ
9 πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην. τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς
πολλοὶ δέδονται κόσμοι· καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς
θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἷόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι, καὶ διαλεγο-

v. 2. ἄλλων ΓΔ: ceteri πολλῶν. 5. εὐλογηθήσονται ς. 6, 3. ἑαυτὸν ς. 4. ὑπερβάλλῃ pr Γ, ὑπερβάλληται Δ: ὑπερβάληται ς. 6. πρόσεστιν ἀγαθόν ς. 8. ἥδιον εὐλογουμένων ἀκούειν ς. 9. ἢ τούτους Γ, ἢ ταύτων Δ: ἤ τι τούτων ς. τυγχάνουσιν ἀποδέχεσθαι ς
7, 1. τούς γε νοῦν ς. 3. περὶ] καὶ περὶ Γ. δικαιότερόν ς
4. ἴσμεν ΓΔ: ὁρῶμεν ς. 9, 2. τοῖς ἀνθρώποις τοὺς θεοὺς ς
5. αὐτοῖς ἐστὶ ποιῆσαι ς.

μένους καὶ συναγωνιζομένους οἷς ἂν βουληθῶσι, καὶ περὶ τούτων δηλῶσαι μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξένοις τὰ δὲ καινοῖς τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μηδὲν παραλιπεῖν, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς εἴδεσι διαποικῖλαι
10 τὴν ποίησιν· τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἔξεστι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτὰς τὰς πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστι χρῆσθαι. πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν ἅπαντα ποιοῦσιν, οἱ δ' οὐδενὸς τούτων κοινωνοῦσιν· ἃ τοσαύτην ἔχει χάριν ὥστ', ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχῃ κακῶς, ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμετρίαις ψυχαγω-
11 γοῦσι τοὺς ἀκούοντας. γνοίη δ' ἄν τις ἐκεῖθεν τὴν δύναμιν αὐτῶν· ἢν γάρ τις τῶν ποιημάτων τῶν εὐδοκιμούντων τὰ μὲν ὀνόματα καὶ τὰς διανοίας καταλίπῃ, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺ καταδεέστερα τῆς δόξης ἧς νῦν ἔχομεν περὶ αὐτῶν. ὅμως δέ, καίπερ τοσοῦτον πλεονεκτούσης τῆς ποιήσεως, οὐκ ὀκνητέον, ἀλλ' ἀποπειρατέον τῶν λόγων ἐστὶν εἰ καὶ τοῦτο δυνήσονται, τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας εὐλογεῖν μηδὲν χεῖρον τῶν ἐν ταῖς ᾠδαῖς καὶ τοῖς μέτροις ἐγκωμιαζόντων.

12 Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῆς Εὐαγόρου, καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος, εἰ καὶ πολλοὶ προεπίστανται, δοκεῖ μοι πρέπειν κἀμὲ τῶν ἄλλων ἕνεκα διελθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν ὅτι καλλίστων αὐτῷ καὶ μεγίστων παραδειγμάτων καταλειφθέντων οὐδὲν καταδεέστερον
13 αὑτὸν ἐκείνων παρέσχεν. Ὁμολογεῖται μὲν γὰρ τοὺς ἀπὸ Διὸς εὐγενεστάτους τῶν ἡμιθέων εἶναι, τούτων δ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν Αἰακίδας προκρίνειεν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις γένεσιν εὑρήσομεν τοὺς μὲν ὑπερβάλλοντας τοὺς δὲ καταδεεστέρους ὄντας, οὗτοι δ' ἅπαντες ὀνο-

v. 3. τὰ δὲ καινοῖς om pr Δ. 10, 3. μόνον add ΓΔ. 8. αὐταῖς ταῖς ΓΔ: ταῖς γε ς. 11, 1. γνοίη ΓΔ: καταμάθοι ς. 7. ἐστὶ τῶν λόγων ς. τοῦτο ΓΔ: οὗτοι ς. 8. εὖ λέγειν ς. 12, 3. καὶ ἐμὲ ς. 13, 1. ἑαυτὸν ς.

14 μαστότατοι τῶν καθ' ἑαυτοὺς γεγόνασιν. τοῦτο μὲν γὰρ Αἰακὸς ὁ Διὸς μὲν ἔκγονος, τοῦ δὲ γένους τοῦ Τευκριδῶν πρόγονος, τοσοῦτον διήνεγκεν ὥστε γενομένων αὐχμῶν ἐν τοῖς Ἕλλησι καὶ πολλῶν ἀνθρώπων διαφθαρέντων, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὑπερέβαλλεν, ἦλθον οἱ προεστῶτες τῶν πόλεων ἱκετεύοντες αὐτόν, νομίζοντες διὰ τῆς συγγενείας καὶ τῆς εὐσεβείας τῆς ἐκείνου τάχιστ' ἂν εὑρέσθαι παρὰ τῶν θεῶν τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλα-
15 γήν. σωθέντες δὲ καὶ τυχόντες ὧν ἐδεήθησαν, ἱερὸν ἐν Αἰγίνῃ κατεστήσαντο κοινὸν τῶν Ἑλλήνων, οὗ περ ἐκεῖνος
192 ἐποιήσατο τὴν εὐχήν. καὶ κατ' ἐκεῖνον μὲν τὸν χρόνον, ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων, μετὰ καλλίστης ὢν δόξης διετέλεσεν· ἐπειδὴ δὲ μετήλλαξε τὸν βίον, λέγεται παρὰ Πλούτωνι καὶ Κόρῃ μεγίστας τιμὰς ἔχων παρεδρεύειν ἐκείνοις.
16 Τούτου δὲ παῖδες ἦσαν Τελαμὼν καὶ Πηλεύς, ὧν ὁ μὲν ἕτερος μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ Λαομέδοντα στρατευσάμενος ἀριστείων ἠξιώθη, Πηλεὺς δ' ἔν τε τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Κενταύρους ἀριστεύσας καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλλους κινδύνους εὐδοκιμήσας Θέτιδι τῇ Νηρέως, θνητὸς ὢν ἀθανάτῃ, συνῴκησε, καὶ μόνου τούτου φασὶ τῶν προγεγενη-
17 μένων ὑπὸ θεῶν ἐν τοῖς γάμοις ὑμέναιον ᾀσθῆναι. Τούτοιν δ' ἑκατέρου, Τελαμῶνος μὲν Αἴας καὶ Τεῦκρος ἐγενέσθην, Πηλέως δὲ Ἀχιλλεύς, οἳ μέγιστον καὶ σαφέστατον ἔλεγχον ἔδοσαν τῆς αὑτῶν ἀρετῆς· οὐ γὰρ ἐν ταῖς αὑτῶν πόλεσι μόνον ἐπρώτευσαν, οὐδ' ἐν τοῖς τόποις ἐν οἷς κατῴκουν, ἀλλὰ στρατείας τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους γενομένης, καὶ πολλῶν μὲν ἑκατέρωθεν ἀθροι-
18 σθέντων, οὐδενὸς δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἀπολειφθέντος, ἐν τούτοις τοῖς κινδύνοις Ἀχιλλεὺς μὲν ἁπάντων διήνεγκεν

14, 5. ὑπερέβαλεν ς. 7. εὐγενείας ς. 15, 1. τυχόντες ὧν Γ: ἁπάντων τυχόντες ὧν Δ: τυχόντες πάντων ὧν ς. 3. μὲν] τε Γ: om Δ 4. δόξης ὢν ς. 6. τιμὰς μεγίστας ς. 16, 3. τῶν ἀριστείων ἔτυχε ς. τε add ΓΔ. 5. ἀθανάτῃ pr Γ: ἀθανάτῳ Δς. 17, 1. τούτων pr Γ. 2. ἑκατέρου pr Γ: ἑκατέροιν Δς. 3. ἐγεννήθη ς. 5. ἐπρώτευσαν μόνον ς. 7. ἑκατέρωθεν] ἑκατέρων pr Γ, παρ' ἑκατέρων γρ Δ.

Αἴας δὲ μετ' ἐκεῖνον ἠρίστευσε, Τεῦκρος δὲ τῆς τε τούτων
συγγενείας ἄξιος καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς χείρων γενό-
μενος, ἐπειδὴ Τροίαν συνεξεῖλεν, ἀφικόμενος εἰς Κύπρον
Σαλαμῖνά τε κατῴκισεν, ὁμώνυμον ποιήσας τῆς πρότε-
ρον αὐτῷ πατρίδος οὔσης, καὶ τὸ γένος τὸ νῦν βασι-
λεῦον κατέλιπεν.

9 Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς Εὐαγόρᾳ παρὰ τῶν προγόνων
ὑπάρξαντα τηλικαῦτα τὸ μέγεθός ἐστι. τοῦτον δὲ τὸν
τρόπον τῆς πόλεως κατοικισθείσης, κατὰ μὲν ἀρχὰς οἱ
γεγονότες ἀπὸ Τεύκρου τὴν βασιλείαν εἶχον· χρόνῳ δὲ
ὕστερον ἀφικόμενος ἐκ Φοινίκης ἀνὴρ φυγάς, καὶ πιστευ-
θεὶς ὑπὸ τοῦ τότε βασιλεύοντος καὶ μεγάλας δυναστείας
0 λαβών, οὐ χάριν ἔσχε τούτων, ἀλλὰ κακὸς μὲν γενόμε-
νος περὶ τὸν ὑποδεξάμενον, δεινὸς δὲ πρὸς τὸ πλεονεκτῆ-
σαι, τὸν μὲν εὐεργέτην ἐξέβαλεν, αὐτὸς δὲ τὴν βασιλείαν
κατέσχεν. ἀπιστῶν δὲ τοῖς πεπραγμένοις, καὶ βουλόμε-
νος ἀσφαλῶς κατασκευάσασθαι [τὰ] περὶ αὐτόν, τήν
τε πόλιν ἐξεβαρβάρωσε καὶ τὴν νῆσον ὅλην βασιλεῖ τῷ
93 1 μεγάλῳ κατεδούλωσεν. "οὕτω δὲ καὶ τῶν πραγμάτων
καθεστώτων καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἐχόν-
των, Εὐαγόρας γίγνεται· περὶ οὗ τὰς μὲν φήμας καὶ
τὰς μαντείας καὶ τὰς ὄψεις τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις γενομέ-
νας, ἐξ ὧν μειζόνως ἂν φανείη γεγονὼς ἢ κατ' ἄνθρω-
πον, αἱροῦμαι παραλιπεῖν, οὐκ ἀπιστῶν τοῖς λεγομένοις,
ἀλλ' ἵνα πᾶσι ποιήσω φανερὸν ὅτι τοσούτου δέω πλασά-
μενος εἰπεῖν τι περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων, ὥστε καὶ
τῶν ὑπαρχόντων ἀφίημι τὰ τοιαῦτα περὶ ὧν ὀλίγοι τινὲς
ἐπίστανται καὶ μὴ πάντες οἱ πολῖται συνίσασιν. ἄρξο-
μαι δ' ἐκ τῶν ὁμολογουμένων λέγειν περὶ αὐτοῦ.

22 Παῖς μὲν γὰρ ὢν ἔσχε κάλλος καὶ ῥώμην καὶ σωφρο-
σύνην, ἅπερ τῶν ἀγαθῶν πρεπωδέστατα τοῖς τηλικούτοις

19, 3. οἰκισθείσης ς. 6. βασιλεύοντος τότε καὶ δυναστείας μεγάλας ς. 20, 5. κατασκευάσασθαι περὶ Γ' et pr Δ, κατασκευάσασθαι τὰ περὶ rc Δ: καταθέσθαι τὰ περὶ ς. 21, 1. καὶ add ΓΔ. 2. καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἐχόντων add ΓΔ. 5. μείζων ς. 6. καταλιπεῖν ς.

ἐστίν. καὶ τούτων μάρτυρας ἄν τις ποιήσαιτο, τῆς μὲν
σωφροσύνης τοὺς συμπαιδευθέντας τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ
κάλλους ἅπαντας τοὺς ἰδόντας, τῆς δὲ ῥώμης τοὺς
23 ἀγῶνας ἐν οἷς ἐκεῖνος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευσεν. ἀν-
δρὶ δὲ γενομένῳ ταῦτά τε πάντα συνηυξήθη, καὶ πρὸς
τούτοις ἀνδρία προσεγένετο καὶ σοφία καὶ δικαιοσύνη,
καὶ ταῦτ' οὐ μέσως οὐδ' ὥσπερ ἑτέροις, ἀλλ' ἕκαστον
αὐτῶν εἰς ὑπερβολήν· τοσοῦτον γὰρ καὶ ταῖς τοῦ σώμα-
24 τος καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥσθ' ὁπότε
μὲν αὐτὸν ὁρῷεν οἱ τότε βασιλεύοντες, ἐκπλήττεσθαι καὶ
φοβεῖσθαι περὶ τῆς ἀρχῆς, ἡγουμένους οὐχ οἷόν τ' εἶναι
τὸν τοιοῦτον τὴν φύσιν ἐν ἰδιώτου μέρει διαγαγεῖν, ὁπότε
δ' εἰς τοὺς τρόπους ἀποβλέψαιεν, οὕτω σφόδρα πιστεύειν
ὥστ' εἰ καί τις ἄλλος τολμῴη περὶ αὐτοὺς ἐξαμαρτά-
25 νειν, νομίζειν Εὐαγόραν αὐτοῖς ἔσεσθαι βοηθόν. καὶ το-
σοῦτον τῆς δόξης παραλλαττούσης, οὐδετέρου τούτων ἐψεύ-
σθησαν· οὔτε γὰρ ἰδιώτης ὢν διετέλεσεν οὔτε περὶ ἐκείνους
ἐξήμαρτεν, ἀλλὰ τοσαύτην ὁ δαίμων ἔσχεν αὐτοῦ πρόνοι-
αν, ὅπως καλῶς λήψεται τὴν βασιλείαν, ὥσθ' ὅσα μὲν
ἀναγκαῖον ἦν παρασκευασθῆναι δι' ἀσεβείας, ταῦτα μὲν
26 ἕτερος ἔπραξεν, ἐξ ὧν δ' οἷόν τ' ἦν ὁσίως καὶ δικαίως
λαβεῖν τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρᾳ διεφύλαξεν. εἷς γὰρ τῶν
δυναστευόντων ἐπιβουλεύσας τόν τε τύραννον ἀπέκτεινε
καὶ συλλαβεῖν Εὐαγόραν ἐπεχείρησεν, ἡγούμενος οὐ δυ-
νήσεσθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ κἀκεῖνον ἐκποδὼν
194
27 ποιήσαιτο. "διαφυγὼν δὲ τὸν κίνδυνον, καὶ σωθεὶς εἰς
Σόλους τῆς Κιλικίας, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε τοῖς
ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς περιπίπτουσιν. οἱ μὲν γὰρ
ἄλλοι, κἂν ἐκ τυραννίδος ἐκπέσωσι, διὰ τὰς παρούσας
τύχας ταπεινοτέρας τὰς ψυχὰς ἔχουσιν· ἐκεῖνος δ' εἰς
τοσοῦτον μεγαλοφροσύνης ἦλθεν, ὥστε τὸν ἄλλον χρό-

v. 1. ἄν τις μάρτυρας ς. 3. ῥώμης ἅπαντας τοὺς ΓΔ.
23, 4. ὥσπερ ἑτέροις Γ: ὥσπερ ἐν ἑτέροις τισὶν Δς. 5. εἰς ΓΔ: πρὸς ς. 24, 2. μὲν om pr Γ. 6. εἰ καὶ ΓΔ: καὶ εἴ ς.
26, 1. ἔπραξεν — § 38. ἀρετὴν] haec in recentiore folio habet Δ.
3. Εὐαγόραν ς. 27, 1. ποιήσειε Δς. 6. τοσοῦτο ς.

νον ἰδιώτης ὤν, ἐπειδὴ φεύγειν ἠναγκάσθη, τυραννεῖν
28 ᾠήθη δεῖν. καὶ τοὺς μὲν πλάνους τοὺς φυγαδικούς, καὶ
τὸ δι' ἑτέρων ζητεῖν τὴν κάθοδον καὶ θεραπεύειν αὑτοῦ
χείρους, ὑπερεῖδεν· λαβὼν δὲ ταύτην ἀφορμὴν ἥν περ χρὴ
τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, ἀμύνεσθαι καὶ μὴ προτέρους
ὑπάρχειν, καὶ προελόμενος ἢ κατορθώσας τυραννεῖν ἢ δι-
αμαρτὼν ἀποθανεῖν, παρακαλέσας ἀνθρώπους (ὡς οἱ
τοὺς πλείστους λέγοντες) περὶ πεντήκοντα, μετὰ τούτων
29 παρεσκευάζετο ποιεῖσθαι τὴν κάθοδον. ὅθεν καὶ μάλιστ'
ἄν τις καὶ τὴν φύσιν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν δόξαν ἣν εἶχε
παρὰ τοῖς ἄλλοις θεωρήσειεν· μέλλων τε γὰρ πλεῖν
μετὰ τοσούτων ἐπὶ τηλικαύτην πόλιν τὸ μέγεθος, καὶ
πάντων τῶν δεινῶν πλησίον ὄντων, οὔτ' ἐκεῖνος ἠθύμη-
σεν οὔτε τῶν παρακληθέντων οὐδεὶς ἀποστῆναι τῶν κιν-
δύνων ἠξίωσεν, ἀλλ' οἱ μὲν ὥσπερ θεῷ συνακολουθοῦντες
ἅπαντες ἐνέμειναν τοῖς ὡμολογημένοις, ὁ δ' ὥσπερ ἢ
στρατόπεδον ἔχων κρεῖττον τῶν ἀντιπάλων, ἢ προειδὼς
30 τὸ συμβησόμενον, οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην. δῆλον δ' ἐκ
τῶν ἔργων· ἀποβὰς γὰρ εἰς τὴν νῆσον οὐχ ἡγήσατο δεῖν
χωρίον ὀχυρὸν καταλαβὼν καὶ τὸ σῶμα ἐν ἀσφαλείᾳ
καταστήσας περιιδεῖν, εἴ τινες αὐτῷ τῶν πολιτῶν βοηθή-
σουσιν· ἀλλ' εὐθύς, ὥσπερ εἶχε, ταύτης τῆς νυκτὸς
διελὼν τοῦ τείχους πυλίδα καὶ ταύτῃ τοὺς μεθ' αὑτοῦ
31 διαγαγὼν προσέβαλε πρὸς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν
θορύβους τοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς γιγνομένους καὶ
τοὺς φόβους τοὺς τῶν ἄλλων καὶ τὰς παρακελεύσεις
τὰς ἐκείνου τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; γενομένων δ'
αὐτῷ τῶν μὲν περὶ τὸν τύραννον ἀνταγωνιστῶν, τῶν δ'
ἄλλων πολιτῶν θεατῶν " (δεδιότες γὰρ τοῦ μὲν τὴν ἀρχὴν

v. 1. φυγεῖν Δς. 28, 2. αὑτοῦ Γ: τοὺς αὑτοῦ Δς. 5. ταύ-
την τὴν ἀφορμὴν Δς. 6. οἱ πλεῖστοι λέγουσιν Δς. 29, 2. καὶ
ante τὴν add Γ. 3. μέλλων τε] μέλλοντος Γ. 4. πόλιν Γ: πρᾶ-
ξιν Δς. 7. συνακολουθήσαντες Δς. 8. ὥσπερ ἢ Γ: ὡσπερεὶ Δς.
3. ἐν Γ: ἐπ' Δς. 6. μεθ' ἑαυτοῦ ς. 31, 1. προσέβαλλεν Γ.
2. γιγνομένους Γ: συμβαίνοντας Δς. 3. τῶν add ΓΔ. 4. λέ-
γοντας Δ.

32 τοῦ δὲ τὴν ἀρετὴν ἡσυχίαν εἶχον) οὐ πρότερον ἐπαύσατο μαχόμενος καὶ μόνος πρὸς πολλοὺς καὶ μετ᾽ ὀλίγων πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐχθρούς, πρὶν ἑλὼν τὸ βασίλειον καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐτιμωρήσατο καὶ τοῖς φίλοις ἐβοήθησεν, ἔτι δὲ τῷ γένει τὰς τιμὰς τὰς πατρίους ἐκομίσατο, καὶ τύραννον αὑτὸν τῆς πόλεως κατέστησεν.

33 Ἡγοῦμαι μὲν οὖν, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου μνησθείην, ἀλλ᾽ ἐνταῦθα καταλείποιμι τὸν λόγον, ῥᾴδιον ἐκ τούτων εἶναι γνῶναι τήν τε ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων· οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἔτι γε σαφέστερον περὶ ἀμφοτέρων τούτων ἐκ τῶν ἐχομένων οἴομαι δη-
34 λώσειν. τοσούτων γὰρ τυράννων ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γεγενημένων οὐδεὶς φανήσεται τὴν τιμὴν ταύτην κάλλιον ἐκείνου κτησάμενος. εἰ μὲν οὖν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν τὰς πράξεις τὰς Εὐαγόρου παραβάλλοιμεν, οὔτ᾽ ἂν ὁ λόγος ἴσως τοῖς καιροῖς ἁρμόσειεν, οὔτ᾽ ἂν ὁ χρόνος τοῖς λεγομένοις ἀρκέσειεν· ἢν δὲ προελόμενοι τοὺς εὐδοκιμωτάτους ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν, οὐδὲν μὲν χεῖρον ἐξετῶμεν, πολὺ δὲ συντομώτερον διαλεχθησόμεθα περὶ αὐτῶν.

35 Τῶν μὲν οὖν τὰς πατρικὰς βασιλείας παραλαβόντων τίς οὐκ ἂν τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους προκρίνειεν; οὐδεὶς γάρ ἐστιν οὕτω ῥᾴθυμος, ὅστις ἂν δέξαιτο παρὰ τῶν προγόνων τὴν ἀρχὴν ταύτην παραλαβεῖν μᾶλλον ἢ κτησάμενος ὥσπερ ἐκεῖνος τοῖς παισὶ τοῖς αὑτοῦ καταλιπεῖν.
36 Καὶ μὴν τῶν γε παλαιῶν καθόδων αὗται μάλιστ᾽ εὐδοκιμοῦσιν, ἃς παρὰ τῶν ποιητῶν ἀκούομεν· οὗτοι γὰρ οὐ μόνον τῶν γεγενημένων τὰς καλλίστας ἡμῖν ἀπαγγέλλουσιν ἀλλὰ καὶ παρ᾽ αὑτῶν καινὰς συντιθέασιν. ἀλλ᾽ ὅμως οὐδεὶς αὐτῶν μεμυθολόγηκεν, ὅστις οὕτω δεινοὺς καὶ φοβεροὺς ποιησάμενος τοὺς κινδύνους εἰς τὴν αὑτοῦ

32, 1. εἶχον Γ: ἦγον Δς. 2. μόνος καὶ πρὸς Δ. 3. τούς τ᾽ ἐχθροὺς ΓΔ. 33, 2. καταλίποιμι Δς. 4. ἐκείνῳ om pr Γ. 5. οἶμαι Δς. 34, 4. παραβάλοιμεν ς. 5. καιροῖς ἁρμόσειεν Γ: ἀκούουσιν ἀρέσειεν ς. 6. ἢν Γ: ἐὰν Δς. 7. ἐξετῶμεν Γ: ἕξομεν Δς 35, 4. κτησάμενος ὁσίως ὥσπερ Δς. 5. ἑαυτοῦ Δς. 36, 3. προγεγενημένων Δς. 6. τοὺς add Γ. ἑαυτοῦ Δς.

κατῆλθεν· ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι πεποίηνται διὰ τύχην
λαβόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ μετὰ δόλου καὶ τέχνης
37 περιγενόμενοι τῶν ἐχθρῶν. Ἀλλὰ μὴν τῶν γ' ἐπὶ τά-
δε γεγενημένων, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἁπάντων, Κῦρον τὸν
Μήδους μὲν ἀφελόμενον τὴν ἀρχήν, Πέρσαις δὲ κτησά-
196 μενον, καὶ πλεῖστοι καὶ μάλιστα θαυμάζουσιν. ἀλλ' ὁ
μὲν τῷ Περσῶν στρατοπέδῳ τὸ Μήδων ἐνίκησεν, ὃ πολλοὶ
καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ῥᾳδίως ἂν ποιή-
σειαν· ὁ δὲ διὰ τῆς ψυχῆς τῆς ἑαυτοῦ καὶ τοῦ σώματος
τὰ πλεῖστα φαίνεται τῶν προειρημένων διαπραξάμενος.
38 ἔπειτ' ἐκ μὲν τῆς Κύρου στρατείας οὔπω δῆλον ὅτι καὶ
τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους ἂν ὑπέμεινεν, ἐκ δὲ τῶν τούτῳ
πεπραγμένων ἅπασι φανερὸν ὅτι ῥᾳδίως ἂν κἀκείνοις
τοῖς ἔργοις ἐπεχείρησε. πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν ὁσίως
καὶ δικαίως ἅπαντα πέπρακται, τῷ δ' οὐκ εὐσεβῶς
ἔνια συμβέβηκεν· ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἐχθροὺς ἀπώλεσε,
Κῦρος δὲ τὸν πατέρα τὸν τῆς μητρὸς ἀπέκτεινεν. ὥστ'
εἴ τινες βούλοιντο μὴ τὸ μέγεθος τῶν συμβάντων ἀλλὰ
τὴν ἀρετὴν τὴν ἑκατέρου κρίνειν, δικαίως ἂν Εὐαγόραν
39 καὶ τούτου μᾶλλον ἐπαινέσειαν. Εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ
μηδὲν ὑποστειλάμενον μηδὲ δείσαντα τὸν φθόνον, ἀλλὰ
παῤῥησίᾳ χρησάμενον εἰπεῖν· οὐδεὶς οὔτε θνητὸς οὔτε ἡμί-
θεος οὔτ' ἀθάνατος εὑρεθήσεται κάλλιον οὐδὲ λαμπρότε-
ρον οὐδ' εὐσεβέστερον λαβὼν ἐκείνου τὴν βασιλείαν. καὶ
τούτοις ἐκείνως ἄν τις μάλιστα πιστεύσειεν, εἰ σφόδρα
τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσας ἐξετάζειν ἐπιχειρήσειεν ὅπως
ἕκαστος ἐτυράννευσεν. φανήσομαι γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς
τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ
πράγματος ἀλήθειαν οὕτω περὶ αὐτοῦ θρασέως εἰρηκώς.

37, 1. περιγεγενημένοι Γ. ἐπὶ τάδε Γ; ἔπειτα Δς. 3. Μή-
δων Γ cum Δς, sed correcta ultima. 4. καὶ πλεῖστοι Γ, ὃν καὶ
πλεῖστοι Δ: οἱ πλεῖστοι ς. 38, 1. στρατηιας pr Γ, στρατηγίας rc.
5. πέπρακται ἅπαντα Δς. 7. τὸν ante τῆς add Γ. 9. al-
terum τὴν add ΓΔ. 39, 6. μάλιστ' ἄν τις ς. εἰ σφόδρα τοῖς
λεγομένοις Γ, εἰ σφόδρα τοῖς λεγομένοις νῦν Δ: εἰ μὴ σφόδρα τοῖς νῦν
λεγομένοις ς. 8. ἐτυράννησεν ς.

40 Εἰ μὲν οὖν ἐπὶ μικροῖς διήνεγκε, τοιούτων ἂν καὶ τῶν λόγων αὐτῷ προσῆκεν ἀξιοῦσθαι· νῦν δ' ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν τυραννίδα καὶ τῶν θείων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον καὶ σεμνότατον καὶ περιμαχητότατον εἶναι. τὸν δὴ τὸ κάλλιστον τῶν ὄντων κάλλιστα κτησάμενον τίς ἂν ῥήτωρ ἢ ποιητὴς ἢ λόγων εὑρετὴς ἀξίως τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσειεν;

41 Οὐ τοίνυν ἐν τούτοις ὑπερβαλλόμενος ἐν τοῖς ἄλλοις εὑρεθήσεται καταδεέστερος γενόμενος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐφυέστατος ὢν τὴν γνώμην καὶ πλεῖστα κατορθοῦν δυνάμενος ὅμως οὐκ ᾠήθη δεῖν ὀλιγωρεῖν οὐδ' αὐτοσχεδιάζειν
197 περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν καὶ βουλεύεσθαι τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου διέτριβεν, ἡγούμενος μέν, εἰ καλῶς τὴν αὑτοῦ φρόνησιν παρασκευάσειε, καλῶς αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν ἕξειν, θαυμάζων δ' ὅσοι τῶν μὲν ἄλλων ἕνεκα τῆς ψυχῆς ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν, αὐτῆς δὲ ταύτης μηδὲν τυγχάνουσι φροντίζοντες.
42 ἔπειτα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν αὐτὴν διάνοιαν εἶχεν· ὁρῶν γὰρ τοὺς ἄριστα τῶν ὄντων ἐπιμελουμένους ἐλάχιστα λυπουμένους, καὶ τὰς ἀληθινὰς τῶν ῥᾳθυμιῶν οὐκ ἐν ταῖς ἀργίαις ἀλλ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις [καὶ καρτερίαις] ἐνούσας, οὐδὲν ἀνεξέταστον παρέλιπεν, ἀλλ' οὕτως ἀκριβῶς καὶ τὰς πράξεις ᾔδει καὶ τῶν πολιτῶν ἕκαστον ἐγίγνωσκεν, ὥστε μήτε τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ φθάνειν μήτε τοὺς ἐπιεικεῖς ὄντας λανθάνειν, ἀλλὰ πάντας τυγχάνειν τῶν προσηκόντων· οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἑτέρων ἤκουεν, οὔτ' ἐκόλαζεν οὔτ' ἐτίμα τοὺς πολίτας, ἀλλ' ἐξ
43 ὧν αὐτὸς συνῄδει, τὰς κρίσεις ἐποιεῖτο περὶ αὐτῶν. ἐν τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις ἑαυτὸν καταστήσας, οὐδὲ περὶ

40, 2. αὐτῷ προσῆκον ἦν ς. δὲ πάντες ς. 6. ἂν ἢ ῥήτωρ ς.
42, 1. ὑπερβαλόμενος ς. 2. γενόμενος ΓΔ: γεγονώς ς. 6. τοῦ χρόνου ΓΔ: χρόνον ς. 7. ἑαυτοῦ ς. 8. καλῶς] ὁμοίως καλῶς Δ. 9. τῆς μὲν ψυχῆς ἕνεκα τῶν ἄλλων ς. 10. ταύτης add ΓΔ.
42, 2. εἶχεν] ἔχειν habere videtur Γ. 4. καὶ καρτερίαις Δ cum rc Γ: pr enim om: καὶ ταῖς καρτερίαις ς. 8. φθάνειν] φθονεῖν Δ et corr Γ. 10. ἐτίμα τοὺς πολίτας ΓΔ: ceteri ἐπετίμα τοῖς πολίταις. 11. ἐν ταῖς τοιαύταις ς.

τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην προσπιπτόντων οὐδὲ περὶ
ἓν πεπλανημένως εἶχεν, ἀλλ' οὕτω θεοφιλῶς καὶ φιλαν-
θρώπως διῴκει τὴν πόλιν, ὥστε τοὺς εἰσαφικνουμένους
μὴ μᾶλλον Εὐαγόραν τῆς ἀρχῆς ζηλοῦν ἢ τοὺς ἄλλους
τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας· ἅπαντα γὰρ τὸν χρόνον διε-
τέλεσεν οὐδένα μὲν ἀδικῶν, τοὺς δὲ χρηστοὺς τιμῶν, καὶ
σφόδρα μὲν ἁπάντων ἄρχων, νομίμως δὲ τοὺς ἐξαμαρ-
44 τόντας κολάζων· οὐδὲν μὲν συμβούλων δεόμενος, ὅμως δὲ
τοῖς φίλοις συμβουλευόμενος· πολλὰ μὲν τῶν χρωμένων
ἡττώμενος, ἅπαντα δὲ τῶν ἐχθρῶν περιγιγνόμενος· σεμνὸς
ὢν οὐ ταῖς τοῦ προσώπου συναγωγαῖς, ἀλλὰ ταῖς τοῦ
βίου κατασκευαῖς· οὐδὲ πρὸς ἓν ἀτάκτως οὐδ' ἀνωμά-
λως διακείμενος, ἀλλ' ὁμοίως τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ὁμολο-
45 γίας ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διαφυλάττων· μέγα
φρονῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δι' αὑτὸν
γιγνομένοις· τοὺς μὲν φίλους ταῖς εὐεργεσίαις ὑφ' αὑτῷ
98 ποιούμενος, "τοὺς δ' ἄλλους τῇ μεγαλοψυχίᾳ καταδου-
λούμενος· φοβερὸς ὢν οὐ τῷ πολλοῖς χαλεπαίνειν, ἀλλὰ
τῷ πολὺ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν ὑπερβάλλειν· ἡγούμενος
τῶν ἡδονῶν, ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐτῶν· ὀλίγοις πό-
νοις πολλὰς ῥᾳστώνας κτώμενος, ἀλλ' οὐ διὰ μικρὰς
46 ῥᾳθυμίας μεγάλους πόνους ὑπολειπόμενος· ὅλως οὐδὲν
παραλείπων ὧν προσεῖναι δεῖ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλ' ἐξ
ἑκάστης τῆς πολιτείας ἐξειλεγμένος τὸ βέλτιστον, καὶ
δημοτικὸς μὲν ὢν τῇ τοῦ πλήθους θεραπείᾳ, πολιτικὸς δὲ
τῇ τῆς πόλεως ὅλης διοικήσει, στρατηγικὸς δὲ τῇ πρὸς
τοὺς κινδύνους εὐβουλίᾳ, μεγαλόφρων δὲ τῷ πᾶσι τού-
τοις διαφέρειν. Καὶ ταῦθ' ὅτι προσῆν Εὐαγόρᾳ, καὶ
πλείω τούτων, ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ῥᾴδιον καταμαθεῖν.

v. 3. ἀφικνουμένους ς. 4. ἄλλους Γ: ἀρχομένους Δς. 7. ἐξαμαρτάνοντας Δς. 44, 3. περιγιγνόμενος Γ: ceteri περιγενόμενος. 6. ἔργοις — λόγοις ΓΔ: λόγοις — ὅρκοις ς. 45, 3. γιγνομένοις Γ: γιγνομένοις ἀγαθοῖς Δς. 6. φύσιν τῶν ἄλλων ς. 8. μικρᾶς ΓΔ.
46, 1. ὅλως δὲ οὐδὲν παραλιπὼν ς. 2. δεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ΓΔ: τοῖς βασιλεῦσι πρέπει ς. 3. τῆς add Γ. ἐκλεγόμενος ς. 5. ὅλης add ΓΔ. 6. τοὺς add ΓΔ. μεγαλόφρων ΓΔ: τυραννικὸς ς.

47 Παραλαβὼν γὰρ τὴν πόλιν ἐκβεβαρβαρωμένην, καὶ
διὰ τὴν τῶν Φοινίκων ἀρχὴν οὔτε τοὺς Ἕλληνας προσδε-
χομένην οὔτε τέχνας ἐπισταμένην οὔτ' ἐμπορίῳ χρωμένην
οὔτε λιμένα κεκτημένην, ταῦτά τε πάντα διώρθωσε,
καὶ πρὸς τούτοις καὶ χώραν πολλὴν προσεκτήσατο καὶ
τείχη προσπεριεβάλετο καὶ τριήρεις ἐναυπηγήσατο, καὶ
ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς οὕτως ηὔξησε τὴν πόλιν ὥστε
μηδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων ἀπολελεῖφθαι, καὶ δύναμιν
τοσαύτην ἐνεποίησεν ὥστε πολλοὺς φοβεῖσθαι τῶν πρό-
48τερον καταφρονούντων αὐτῆς. καίτοι τηλικαύτας ἐπιδό-
σεις τὰς πόλεις λαμβάνειν οὐχ οἷόν τ' ἐστίν, ἢν μή τις
αὐτὰς διοικῇ τοιούτοις ἤθεσιν, οἵοις Εὐαγόρας μὲν εἶχεν,
ἐγὼ δ' ὀλίγῳ πρότερον ἐπειράθην διελθεῖν. ὥστ' οὐ δέδοι-
κα μὴ φανῶ μείζω λέγων τῶν ἐκείνῳ προσόντων, ἀλλὰ
49μὴ πολὺ λίαν ἀπολειφθῶ τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. τίς
γὰρ ἂν ἐφίκοιτο τοιαύτης φύσεως, ὃς οὐ μόνον τὴν ἑαυ-
τοῦ πόλιν πλείονος ἀξίαν ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον
ὅλον τὸν περιέχοντα τὴν νῆσον ἐπὶ πραότητα καὶ μετριό-
τητα προήγαγεν; πρὶν μέν γε λαβεῖν Εὐαγόραν τὴν
ἀρχὴν οὕτως ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς εἶχον, ὥστε καὶ
τῶν ἀρχόντων τούτους ἐνόμιζον εἶναι βελτίστους, οἵ τινες
ὠμότατα πρὸς τοὺς Ἕλληνας διακείμενοι τυγχάνοιεν·
199
50 νῦν δὲ τοσοῦτον μεταπεπτώκασιν, ὥσθ' ἁμιλλᾶσθαι μὲν
οἵ τινες αὐτῶν δόξουσι φιλέλληνες εἶναι μάλιστα, παι-
δοποιεῖσθαι δὲ τοὺς πλείστους αὐτῶν γυναῖκας λαμβά-
νοντας παρ' ἡμῶν, χαίρειν δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς
ἐπιτηδεύμασι τοῖς Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς παρὰ σφί-
σιν αὐτοῖς, πλείους δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καὶ
περὶ τὴν ἄλλην παίδευσιν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διατρί-

47, 3. χρωμένην διὰ τὸ μὴ ἐμπορεύεσθαι τινας παρ' αὐτῶν διὰ τὴν ὠμότητα αὐτῶν. εἰ δέ τις οὖν εἴποι καὶ οὔτε Δ et rc mg Γ. 4. λιμένας Δς. 7. παρασκευαῖς ς. 8. Ἑλληνίδων πόλεων ἀπολελεῖφθαι ς. 9. φοβεῖσθαι πολλοὺς ς. 48, 2. ἂν ς. 49, 2. αὑτοῦ ς. 3. τὸν τόπον ὅλον τὸν περιέχοντα ΓΔ: τὸν περιέχοντα τόπον ς. 5. μέν γε ΓΔ: μὲν γὰρ ς. 7. οἵ τινες ἂν ὠμότατα Δς. 50, 2. εἶναι μάλιστα ΓΔ: μᾶλλον εἶναι ς. 6. καὶ τῶν περὶ Δς.

βειν ἢ παρ' οἷς πρότερον εἰωθότες ἦσαν. καὶ τούτων ἁ-
πάντων οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν Εὐαγόραν αἴτιον εἶναι προσ-
ομολογήσειεν.

51 Μέγιστον δὲ τεκμήριον καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς ὁσιό-
τητος τῆς ἐκείνου· τῶν γὰρ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ καλοὶ
κἀγαθοὶ τὰς ἑαυτῶν πατρίδας ἀπολιπόντες ἦλθον εἰς
Κύπρον οἰκήσοντες, ἡγούμενοι κουφοτέραν καὶ νομιμω-
τέραν εἶναι τὴν Εὐαγόρου βασιλείαν τῶν οἴκοι πολιτειῶν·
ὧν τοὺς μὲν ἄλλους ὀνομαστὶ διελθεῖν πολὺ ἂν ἔργον εἴη·
52 Κόνωνα δὲ τὸν διὰ πλείστας ἀρετὰς πρωτεύσαντα τῶν
Ἑλλήνων τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι δυστυχησάσης τῆς πόλεως
ἐξ ἁπάντων ἐκλεξάμενος ὡς Εὐαγόραν ἦλθε, νομίσας καὶ
τῷ σώματι βεβαιοτάτην εἶναι τὴν παρ' ἐκείνῳ καταφυ-
γήν, καὶ τῇ πόλει τάχιστ' ἂν αὐτὸν γενέσθαι βοηθόν.
καὶ πολλὰ πρότερον ἤδη κατωρθωκώς, οὐδὲ περὶ ἑνὸς
πώποτε πράγματος ἔδοξεν ἄμεινον ἢ περὶ τούτου βου-
53 λεύσασθαι· συνέβη γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς
Κύπρον καὶ ποιῆσαι καὶ παθεῖν πλεῖστα ἀγαθά. πρῶ-
τον μὲν γὰρ οὐκ ἔφθασαν ἀλλήλοις πλησιάσαντες, καὶ
περὶ πλείονος ἐποιήσαντο σφᾶς αὐτοὺς ἢ τοὺς πρότερον
οἰκείους ὄντας. ἔπειτα περί τε τῶν ἄλλων ὁμονοοῦντες
ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσαν, καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας
54 πόλεως τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον. ὁρῶντες γὰρ αὐτὴν ὑπὸ
Λακεδαιμονίοις οὖσαν καὶ μεγάλῃ μεταβολῇ κεχρημένην
λυπηρῶς καὶ βαρέως ἔφερον, ἀμφότεροι προσήκοντα ποι-
οῦντες· τῷ μὲν γὰρ ἦν φύσει πατρίς, τὸν δὲ διὰ πολλὰς
καὶ μεγάλας εὐεργεσίας νόμῳ πολίτην ἐπεποίηντο. σκο-
πουμένοις δὲ αὐτοῖς ὅπως τῶν συμφορῶν αὐτὴν ἀπαλ-
λάξουσι, ταχὺν τὸν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι παρεσκεύα-
σαν· ἄρχοντες γὰρ "τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ

v. 2. ὁμολογήσειεν ς. 51, 3. κἀγαθοὶ ΓΔ. 4. κουφοτέραν Γ: κοινοτέραν Δς. εἶναι καὶ νομιμωτέραν ς. 52, 2. δυστυχήσας Γ. 4. ἐκείνου ς. 6. καὶ πολλὰ ΓΔ: πολλὰ δὲ ς. 7. τούτων βεβουλεῦσθαι ς. 53, 3. ἔφθησαν ς. 54, 1. ἔσχον Δς. 6. ἀπαλλάξουσιν Γ: ceteri ἀπαλλάξωσι ς. 7. ταχὺ Δς.

κατὰ θάλατταν, εἰς τοῦτ᾽ ἀπληστίας ἦλθον ὥστε καὶ
55 τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιεῖν ἐπεχείρησαν. λαβόντες δ᾽ ἐκεῖ-
νοι τοῦτον τὸν καιρόν, καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν βασιλέως
ἀπορούντων ὅ τι χρήσωνται τοῖς πράγμασιν, ἐδίδα-
σκον αὐτοὺς μὴ κατὰ γῆν ἀλλὰ κατὰ θάλατταν ποι-
εῖσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, νομίζοντες,
εἰ μὲν πεζὸν καταστήσαιντο στρατόπεδον καὶ τούτῳ
περιγένοιντο, τὰ περὶ τὴν ἤπειρον μόνον καλῶς ἕξειν, εἰ
δὲ κατὰ θάλατταν κρατήσειαν, ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα
56 τῆς νίκης ταύτης μεθέξειν. ὅπερ συνέβη· πεισθέντων γὰρ
ταῦτα τῶν στρατηγῶν καὶ ναυτικοῦ συλλεγέντος Λακε-
δαιμόνιοι μὲν κατεναυμαχήθησαν καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπε-
στερήθησαν, οἱ δ᾽ Ἕλληνες ἠλευθερώθησαν, ἡ δὲ πόλις
ἡμῶν τῆς τε παλαιᾶς δόξης μέρος τι πάλιν ἀνέλαβε
καὶ τῶν συμμάχων ἡγεμὼν κατέστη. καὶ ταῦτ᾽ ἐπράχθη
Κόνωνος μὲν στρατηγοῦντος, Εὐαγόρου δὲ αὐτόν τε πα-
ρασχόντος καὶ τῆς δυνάμεως τὴν πλείστην παρασκευά-
57 σαντος. ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς μὲν αὐτοὺς ἐτιμήσαμεν ταῖς με-
γίσταις τιμαῖς, καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐστήσαμεν οὗ-
περ τὸ τοῦ Διὸς ἄγαλμα τοῦ σωτῆρος, πλησίον ἐκείνου
τε καὶ σφῶν αὐτῶν, ἀμφοτέρων ὑπόμνημα, καὶ τοῦ με-
γέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλή-
λους. βασιλεὺς δὲ οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε περὶ αὐ-
τῶν, ἀλλ᾽ ὅσῳ μείζω καὶ πλέονος ἄξια κατειργάσαντο,
τοσούτῳ μᾶλλον ἔδεισεν αὐτούς. περὶ μὲν οὖν Κόνωνος
ἄλλος ἡμῖν ἔσται λόγος· ὅτι δὲ πρὸς Εὐαγόραν οὕτως
58 ἔσχεν, οὐδ᾽ αὐτὸς λαθεῖν ἐζήτησεν. φαίνεται γὰρ μᾶλλον
μὲν σπουδάσας περὶ τὸν ἐν Κύπρῳ πόλεμον ἢ περὶ τοὺς
ἄλλους ἅπαντας, μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκεῖνον ἀν-

v. 1. θάλατταν ΓΔ: ceteri θάλασσαν. 55, 3. χρήσωνται ΓΔ: ceteri χρήσονται. πράγμασιν Γ: παροῦσιν Δς. 4. τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους ποιεῖσθαι ς. 6. στρατόπεδον καταστήσαιντο ς. 7. μόνην Δς. 8. κρατήσαιεν ΓΔ. πᾶσαν ς. 56, 5. τε om pr Γ. ἀπέλαβε ς. 7. αὐτόν τε] τοῦτο pr Γ. παρέχοντος Δ, qui et mox παρασκευάζοντος. 57, 2. οὗπερ] ἧπερ mg Δ. 7. πλείονος ς.

ταγωνιστὴν νομίσας ἢ Κῦρον τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντα. μέγιστον δὲ τεκμήριον· τοῦ μὲν γὰρ ἀκούων τὰς παρασκευὰς τοσοῦτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ τὸ μὴ φροντίζειν μικροῦ δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασίλειον ἐπιστάς· πρὸς δὲ τοῦτον οὕτως ἐκ πολλοῦ περιδεῶς ἔσχεν, ὥστε μεταξὺ πάσχων εὖ πολεμεῖν πρὸς
01 αὐτὸν ἐπεχείρησε, δίκαια μὲν οὐ ποιῶν, οὐ μὴν παντά-
59 πασιν ἀλόγως βουλευσάμενος. ἠπίστατο μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐκ ταπεινῶν καὶ φαύλων πραγμάτων μεγάλας δυναστείας κατεργασαμένους, ᾐσθάνετο δὲ τὴν Εὐαγόρου μεγαλοψυχίαν καὶ τὰς ἐπιδόσεις αὐτῷ καὶ τῆς δόξης καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κατὰ μικρὸν γιγνομένας, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἀνυπέρβλητον ἔχοντα καὶ τὴν τύχην αὐτῷ συναγωνιζομένην·
60 ὥστ' οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὀργιζόμενος ἀλλὰ περὶ τῶν μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ περὶ Κύπρου μόνον δεδιὼς ἀλλὰ πολὺ περὶ μειζόνων, ἐποιήσατο τὸν πόλεμον πρὸς αὐτόν. οὕτω δ' οὖν ὥρμησεν, ὥστε εἰς τὴν στρατείαν ταύτην πλέον ἢ τάλαντα πεντακισχίλια καὶ μύρια κατηνάλωσεν.

61 Ἀλλ' ὅμως Εὐαγόρας, πάσαις ἀπολελειμμένος ταῖς δυνάμεσιν, ἀντιτάξας τὴν αὑτοῦ γνώμην πρὸς τὰς οὕτως ὑπερμεγέθεις παρασκευάς, ἐπέδειξεν αὑτὸν ἐν τούτοις πολὺ θαυμαστότερον ἢ τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις. ὅτε μὲν γὰρ αὐτὸν εἴων εἰρήνην ἄγειν, τὴν αὑτοῦ πόλιν
62 μόνην εἶχεν· ἐπειδὴ δὲ ἠναγκάσθη πολεμεῖν, τοιοῦτος ἦν καὶ τοιοῦτον εἶχε Πνυταγόραν τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ συναγωνιστήν, ὥστε μικροῦ μὲν ἐδέησε Κύπρον ἅπασαν κατασχεῖν, Φοινίκην δ' ἐπόρθησε, Τύρον δὲ κατὰ κράτος εἷλε, Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέστησε, τοσούτους δὲ τῶν πολεμίων ἀπώλεσεν ὥστε πολλοὺς Περσῶν, πενθοῦντας

v. 1. μέγιστον δὲ ΓΔ: καὶ τούτου μέγιστον ς. 59, 5. τῆς δόξης καὶ ΓΔ: τὰς δόξας ς. 60, 5. τάλαντα πεντακισχίλια καὶ μύρια ΓΔ: πεντακισμύρια τάλαντα ς. τρισχίλια rc γρ Δ. 61, 2. ἑαυτοῦ ς. 5. ἑαυτοῦ μόνην πόλιν ς. 62, 2. Πρωταγόραν Δς. 6. τῶν Περσῶν ς.

τὰς ἑαυτῶν συμφοράς, μεμνῆσθαι τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκεί-
63 νου· τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς τοῦ πολεμεῖν
ὥστ' εἰθισμένων τὸν ἄλλον χρόνον τῶν βασιλέων μὴ διαλ-
λάττεσθαι τοῖς ἀποστᾶσι πρὶν κύριοι γένοιντο τῶν σωμά-
των, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην ἐποιήσαντο λύσαντες μὲν τὸν νό-
μον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος.
64 καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν καὶ δόξαν καὶ δύναμιν με-
γίστην ἐχόντων κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν
ἀφείλετο τὴν ἀρχήν· Εὐαγόρᾳ δὲ πολεμήσας ἔτη δέκα
τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν, ὧνπερ ἦν καὶ πρὶν
εἰς τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. ὃ δὲ πάντων δεινότατον· τὴν
102 γὰρ πόλιν ἣν Εὐαγόρας ἑτέρου τυραννοῦντος μετὰ πεν-
τήκοντ' ἀνδρῶν εἷλε, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην
δύναμιν ἔχων οὐχ οἷός τ' ἐγένετο χειρώσασθαι.
65 Καίτοι πῶς ἄν τις τὴν ἀνδρίαν ἢ τὴν φρόνησιν ἢ σύμ-
πασαν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου φανερώτερον ἐπιδείξειεν
ἢ διὰ τοιούτων ἔργων καὶ κινδύνων; οὐ γὰρ μόνον φανεῖ-
ται τοὺς ἄλλους πολέμους ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἡρώων
ὑπερβαλόμενος, τὸν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ὑμνούμενον.
οἱ μὲν γὰρ μεθ' ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν μόνην εἷλον,
ὁ δὲ μίαν πόλιν ἔχων πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέμη-
σεν· ὥστ' εἰ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἐγκωμιάζειν αὐτὸν ἐβου-
λήθησαν ὅσοι περ ἐκείνους, πολὺ ἂν μείζω καὶ τὴν δόξαν
66 αὐτῶν ἔλαβεν. τίνα γὰρ εὑρήσομεν τῶν τότε γενομένων,
εἰ τοὺς μύθους ἀφέντες τὴν ἀλήθειαν σκοποῖμεν, τοι-
αῦτα διαπεπραγμένον, ἢ τίνα τοσούτων μεταβολῶν ἐν
τοῖς πράγμασιν αἴτιον γεγενημένον; ὃς αὐτὸν μὲν ἐξ
ἰδιώτου τύραννον κατέστησε, τὸ δὲ γένος ἅπαν ἀπελη-
λαμένον τῆς πολιτείας εἰς τὰς προσηκούσας τιμὰς πά-
λιν ἐπανήγαγε, τοὺς δὲ πολίτας ἐκ βαρβάρων μὲν Ἑλ-

v. 1. τὰς om pr Γ. 64, 2. χρόνον ΓΔ: καιρὸν ς. 4. αὐτὸν add ΓΔ. 5. δεινότατον ΓΔ: θαυμαστότατον ς. 6. ἣν om pr Γ. τυραννεύοντος ς. 65, 6. μεθ' ἁπάσης τῆς ΓΔ: μετὰ πάσης ς. 9. μείζω ἂν ς. 66, 1. γὰρ ἂν εὑρήσομεν ς. 2. μύθους νῦν ἀφέντες ς. σκοποῖμεν ΓΔ: ceteri σκοπῶμεν. 4. ὃς om Γ. ἑαυτὸν ς. 5. ἀπεληλαμένον ἅπαν ς.

λῆνας ἐποίησεν, ἐξ ἀνάνδρων δὲ πολεμικούς, ἐξ ἀδόξων
67 δὲ ὀνομαστούς, τὸν δὲ τόπον ἄμικτον ὅλον παραλαβὼν
καὶ παντάπασιν ἐξηγριωμένον ἡμερώτερον καὶ πρᾳότερον
κατέστησεν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εἰς ἔχθραν μὲν βασιλεῖ
καταστὰς οὕτως αὐτὸν ἠμύνατο καλῶς, ὥστ' ἀείμνηστον
γεγενῆσθαι τὸν πόλεμον τὸν περὶ Κύπρον, ὅτε δ' ἦν
αὐτῷ σύμμαχος, τοσούτῳ χρησιμώτερον αὐτὸν παρέσχε
68 τῶν ἄλλων, ὥσθ' ὡμολογουμένως μεγίστην αὐτῷ συμβα-
λέσθαι δύναμιν εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κνίδον, ἧς
γενομένης βασιλεὺς μὲν ἁπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέ-
στη, Λακεδαιμόνιοι δ' ἀντὶ τοῦ τὴν ἤπειρον πορθεῖν περὶ
τῆς αὑτῶν κινδυνεύειν ἠναγκάσθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες
ἀντὶ δουλείας αὐτονομίας ἔτυχον, Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον
ἐπέδοσαν ὥστε τοὺς πρότερον αὐτῶν ἄρχοντας ἐλθεῖν αὐ-
69 τοῖς τὴν ἀρχὴν δώσοντας. ὥστ' εἴ τις ἔροιτό με τί νομίζω
μέγιστον εἶναι τῶν Εὐαγόρᾳ πεπραγμένων, πότερον τὰς
ἐπιμελείας καὶ τὰς παρασκευὰς τὰς πρὸς Λακεδαιμο-
νίους, ἐξ ὧν τὰ προειρημένα γέγονεν, ἢ τὸν τελευταῖον
πόλεμον, ἢ τὴν κατάληψιν τῆς βασιλείας, ἢ τὴν ὅλην
τῶν πραγμάτων διοίκησιν, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἂν κα-
τασταίην· ἀεὶ γάρ μοι δοκεῖ μέγιστον εἶναι καὶ θαυ-
μαστότατον, καθ' ὅ τι ἂν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν γνώμην.
70 Ὥστ' εἴ τινες τῶν προγεγενημένων δι' ἀρετὴν ἀθάνα-
τοι γεγόνασιν, οἶμαι κἀκεῖνον ἠξιῶσθαι ταύτης τῆς δω-
ρεᾶς, σημείοις χρώμενος ὅτι καὶ τὸν ἐνθάδε χρόνον εὐτυ-
χέστερον καὶ θεοφιλέστερον ἐκείνων διαβεβίωκεν. τῶν μὲν
γὰρ ἡμιθέων τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους
εὑρήσομεν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας, Εὐ-
αγόρας δ' οὐ μόνον θαυμαστότατος ἀλλὰ καὶ μακα-

67, 5. γενέσθαι ς. 6. ἑαυτὸν ς. 68, 5. ἑαυτῶν ς. 6. αὐ-
τονομίαν ἔσχον ς. 7. ὡς αὐτοὺς τὴν ἀρχὴν παραδώσοντας ς.
69, 4. ἐξ ΓΔ: δι' ς. 6. ἂν om ΓΔ. 7. ἀεὶ γάρ μοι Γ, τοῦτο
γάρ μοι ἀεὶ rc Δ: τοῦτο γάρ μοι ς. 8. γνώμην] διάνοιαν Δ et
mg Γ. 70, 1. γεγενημένων pr Γ. 3. χρόνον ΓΔ: βίον ς.
5. τοὺς post καὶ add ΓΔ. 6. εὑρήσομεν ἡμεῖν ταῖς Γ. 7. ἀλ-
λὰ καὶ μακαριώτατος (Δ μακαριστότατος) ἐξ ἀρχῆς ὢν διετέλεσεν ΓΔ:
ἐξ ἀρχῆς ὢν διετέλεσεν ἀλλὰ καὶ μακαριστότατος ς.

71 ριώτατος ἐξ ἀρχῆς ὢν διετέλεσεν. τί γὰρ ἀπέλιπεν εὐ-
δαιμονίας, ὃς τοιούτων μὲν προγόνων ἔτυχεν οἵων οὐδεὶς
ἄλλος, πλὴν εἴ τις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐκείνῳ γέγονεν, το-
σοῦτον δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἄλλων
διήνεγκεν ὥστε μὴ μόνον Σαλαμῖνος ἀλλὰ καὶ τῆς
Ἀσίας ἁπάσης ἄξιος εἶναι τυραννεῖν, κάλλιστα δὲ κτη-
σάμενος τὴν βασιλείαν ἐν ταύτῃ διετέλεσε τὸν βίον,
θνητὸς δὲ γενόμενος ἀθάνατον τὴν περὶ αὑτοῦ μνήμην
κατέλιπε, τοσοῦτον δ' ἐβίω χρόνον ὥστε μήτε τοῦ γήρως
ἄμοιρος γενέσθαι μήτε τῶν νόσων μετασχεῖν τῶν διὰ
72 ταύτην τὴν ἡλικίαν γιγνομένων. πρὸς δὲ τούτοις, ὃ δοκεῖ
σπανιώτατον εἶναι καὶ χαλεπώτατον, εὐπαιδίας τυχεῖν
ἅμα καὶ πολυπαιδίας, οὐδὲ τούτου διήμαρτεν, ἀλλὰ
καὶ τοῦτ' αὐτῷ συνέπεσεν. καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι τῶν ἐξ
αὑτοῦ γεγονότων οὐδένα κατέλιπεν ἰδιωτικοῖς ὀνόμασι
προσαγορευόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν βασιλέα καλούμενον,
τοὺς δὲ ἄνακτας, τὰς δὲ ἀνάσσας. ὥστ' εἴ τινες τῶν
ποιητῶν περί τινος τῶν γεγενημένων ὑπερβολαῖς κέ-
χρηνται, λέγοντες ὡς ἦν θεὸς ἐν ἀνθρώποις ἢ δαίμων
θνητός, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν ῥη-
θῆναι μάλιστ' ἂν ἁρμόσειεν.

73 Τῶν μὲν οὖν εἰς Εὐαγόραν πολλὰ μὲν οἶμαι παρα-
204 λιπεῖν· ὑστερίζω γὰρ τῆς ἀκμῆς τῆς ἐμαυτοῦ, μεθ' ἧς
ἀκριβέστερον καὶ φιλοπονώτερον ἐξειργασάμην ἂν τὸν
ἔπαινον τοῦτον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅσον κατὰ τὴν
ἐμὴν δύναμιν, οὐκ ἀνεγκωμίαστός ἐστιν. ἐγὼ δ' ὦ Νι-
κόκλεις ἡγοῦμαι καλὰ μὲν εἶναι μνημεῖα καὶ τὰς τῶν
σωμάτων εἰκόνας, πολὺ μέντοι πλέονος ἀξίας τὰς τῶν
πράξεων καὶ τῆς διανοίας, ἃς ἐν τοῖς λόγοις ἄν τις μόνον
74 τοῖς τεχνικῶς ἔχουσι θεωρήσειεν. προκρίνω δὲ ταύτας

71, 4. τῶν ἄλλων καὶ τῇ γνώμῃ ς. 7. τὸν βίον διετέλεσεν Δς. 10. νοσημάτων ς. 72, 3. τούτων Δ. 5. γενομένων Δς. οὐδὲν Γ. 8. τινας Γ. προγεγενημένων Δς. 9. δαίμων θνητὸς pr Γ: δαίμων ἀλλ' οὐ θνητός Δς. 10. τὴν om pr Δ. ῥηθῆναι φύσιν ς. 73, 1. οἴομαι ς. 4. ὅσον ἦν κατὰ ς. 7. πλείονος ς.

πρῶτον μὲν εἰδὼς τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν οὐχ οὕτως ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ σώματος σεμνυνομένους ὡς ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ γνώμῃ φιλοτιμουμένους· ἔπειθ' ὅτι τοὺς μὲν τύπους ἀναγκαῖον παρὰ τούτοις εἶναι μόνοις παρ' οἷς ἂν σταθῶσι, τοὺς δὲ λόγους ἐξενεχθῆναι οἷόν τ' ἐστὶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ διαδοθέντας ἐν ταῖς τῶν εὖ φρονούντων διατριβαῖς ἀγαπᾶσθαι, παρ' οἷς κρεῖτ-

5τόν ἐστιν ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὐδοκιμεῖν· πρὸς δὲ τούτοις ὅτι τοῖς μὲν πεπλασμένοις καὶ γεγραμμένοις οὐδεὶς ἂν τὴν τοῦ σώματος φύσιν ὁμοιώσειε, τοὺς δὲ τρόπους τοὺς ἀλλήλων καὶ τὰς διανοίας τὰς ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνούσας ῥᾴδιόν ἐστι μιμεῖσθαι τοῖς μὴ ῥᾳ-

6θυμεῖν αἱρουμένοις ἀλλὰ χρηστοῖς εἶναι βουλομένοις. ὧν ἕνεκα καὶ μᾶλλον ἐπεχείρησα γράφειν τὸν λόγον τοῦτον ἡγούμενος καὶ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου γεγονόσι πολὺ καλλίστην ἂν γενέσθαι ταύτην παράκλησιν, εἴ τις ἀθροίσας τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνου καὶ τῷ λόγῳ κοσμήσας παραδοίη θεω-

7ρεῖν ὑμῖν καὶ συνδιατρίβειν αὐταῖς. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους προτρέπομεν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἑτέρους ἐπαινοῦντες, ἵνα ζηλοῦντες τοὺς εὐλογουμένους τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμῶσιν· ἐγὼ δὲ σὲ καὶ τοὺς σοὺς οὐκ ἀλλοτρίοις παραδείγμασι χρώμενος ἀλλ' οἰκείοις παρακαλῶ, καὶ συμβουλεύω προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μηδενὸς ἧττον δυνήσει τῶν Ἑλλήνων.

8 Καὶ μὴ νόμιζέ με καταγιγνώσκειν ὡς νῦν ἀμελεῖς, ὅτι πολλάκις σοι διακελεύομαι περὶ τῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ οὔτ' ἐμὲ λέληθας οὔτε τοὺς ἄλλους, ὅτι καὶ πρῶτος καὶ

7μόνος τῶν ἐν τυραννίδι καὶ πλούτῳ καὶ τρυφαῖς ὄντων

v. 1. καὶ ἀγαθοὺς ς. 3. γνώμῃ Γ: μνήμῃ Δς. 5. μόνοις ΓΔ: μόνον ς. 75, 2. καὶ τοῖς γεγραμμένοις ς. 3. φύσιν] ῥώμην mg ΓΔ. 4. διανοίας] διατριβὰς corr Δ. 5. ἐνούσας ἐκ τούτων ῥᾴδιον ς. μιμεῖσθαι] τεκμέρεσθαι mg Γ, id habuisse videtur Δ. 76, 2. τοῦτον τὸν λόγον ς. 5. ταύτην παράκλησιν Δ: ταύτην τὴν παράκλησιν Γς. 77, 3. ζηλοῦντες ἐκ τούτων τοὺς ς. 78, 3. λέληθεν ς.

φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν ἐπικεχείρηκας, οὐδ' ὅτι πολλοὺς τῶν βασιλέων ποιήσεις ζηλώσαντας τὴν σὴν παίδευσιν τούτων τῶν διατριβῶν ἐπιθυμεῖν, ἀφεμένους ἐφ' οἷς νῦν
79 λίαν χαίρουσιν. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ταῦτ' εἰδὼς οὐδὲν ἧττον καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταὐτὸν ὅπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν οἱ θεαταί· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρακελεύονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλὰ τοῖς περὶ τῆς νίκης ἁμιλλωμένοις.

80 Ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον καὶ τῶν ἄλλων φίλων τοιαῦτα λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν μέλλομέν σε παροξύνειν ὀρέγεσθαι τούτων ὧνπερ καὶ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν· σοὶ δὲ προσήκει μηδὲν ἐλλείπειν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τὴν ψυχὴν ἀσκεῖν, ὅπως ἄξιος ἔσει καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων. ὡς ἅπασι μὲν προσήκει περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὴν φρόνησιν, μάλιστα δ' ὑμῖν τοῖς πλείστων καὶ μεγί-
81 στων κυρίοις οὖσιν. χρὴ δ' οὐκ ἀγαπᾶν εἰ τῶν παρόντων τυγχάνεις ὢν ἤδη κρείττων, ἀλλ' ἀγανακτεῖν εἰ τοιοῦτος μὲν ὢν αὐτὸς τὴν φύσιν, γεγονὼς δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ἐκ Διός, τὰ δ' ὑπογυιότατον ἐξ ἀνδρὸς τοιούτου τὴν ἀρετήν, μὴ πολὺ διοίσεις καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὄντων. ἔστι δ' ἐπὶ σοὶ μὴ διαμαρτεῖν τούτων· ἐὰν γὰρ ἐμμένῃς τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοσοῦτον ἐπιδιδῷς ὅσον περ νῦν, ταχέως γενήσει τοιοῦτος οἷόν σε προσήκει.

10.

ΕΛΕΝΗΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

208 Εἰσί τινες οἳ μέγα φρονοῦσιν, ἢν ὑπόθεσιν ἄτοπον καὶ παράδοξον ποιησάμενοι περὶ ταύτης ἀνεκτῶς εἰπεῖν δυνη-

v. 1. φιλοπονεῖν ἐπεχείρησας ς. 79, 1. τοῦτ' Δ. 5. ἁμιλλωμένοις Γ: ἀγωνιζομένοις Δς. 80, 1. οὖν om Δ. ἔργον ΓΔ: ἐστι ς. τοιαῦτα καὶ λέγειν ς. 6. λοιπὸν ΓΔ: ἄλλον ς. 8. καὶ μεγίστων add ΓΔ. 81, 3. αὐτὸς ὢν ς. 4. ἐκ ΓΔ: ἀπὸ ς. 5. μὴ ΓΔ: εἰ μὴ ς. 7. ἐὰν] ἂν ΓΔ. 9. subscribit Γ εὐαγόρας: ἑλικώνιος ἅμα τῶι ἑταίρωι εὐσταθίωι. § 1, 1. Εἰσί — 2, 7 συγγραμ] haec codicis Γ primam faciunt paginam suntque lectu difficillima. codicis Δ recentius est folium primum (1 Εἰσί — 13, 4 ἐφικέσθαι καὶ).

θῶσι· καὶ καταγεγηράκασιν οἱ μὲν οὐ φάσκοντες οἷόν τ᾽
εἶναι ψευδῆ λέγειν οὐδ᾽ ἀντιλέγειν οὐδὲ δύο λόγω περὶ
τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἀντειπεῖν, οἱ δὲ διεξιόντες ὡς ἀν-
δρία καὶ σοφία καὶ δικαιοσύνη ταὐτόν ἐστι, καὶ φύσει
μὲν οὐδὲν αὐτῶν ἔχομεν, μία δ᾽ ἐπιστήμη καθ᾽ ἁπάν-
των ἐστίν· ἄλλοι δὲ περὶ τὰς ἔριδας διατρίβουσι τὰς οὐ-
δὲν μὲν ὠφελούσας, πράγματα δὲ παρέχειν τοῖς πλησιά-
2 ζουσι δυναμένας. ἐγὼ δ᾽ εἰ μὲν ἑώρων νεωστὶ τὴν περιερ-
γίαν ταύτην ἐν τοῖς λόγοις ἐγγεγενημένην καὶ τούτους
ἐπὶ τῇ καινότητι τῶν εὑρημένων φιλοτιμουμένους, οὐκ ἂν
ὁμοίως ἐθαύμαζον αὐτῶν· νῦν δὲ τίς ἐστιν οὕτως ὀψι-
μαθὴς ὅστις οὐκ οἶδε Πρωταγόραν καὶ τοὺς κατ᾽ ἐκεῖνον
τὸν χρόνον γενομένους σοφιστάς, ὅτι καὶ τοιαῦτα καὶ
πολὺ τούτων πραγματωδέστερα συγγράμματα κατέλι-
3 πον ἡμῖν; πῶς γὰρ ἄν τις ὑπερβάλοιτο Γοργίαν τὸν
τολμήσαντα λέγειν ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων ἔστιν, ἢ Ζήνωνα
τὸν ταὐτὰ δυνατὰ καὶ πάλιν ἀδύνατα πειρώμενον ἀπο-
φαίνειν, ἢ Μέλισσον, ὃς ἀπείρων τὸ πλῆθος πεφυκότων
τῶν πραγμάτων ὡς ἑνὸς ὄντος τοῦ παντὸς ἐπεχείρησεν
4 ἀποδείξεις εὑρίσκειν; ἀλλ᾽ ὅμως οὕτω φανερῶς ἐκείνων
ἐπιδειξάντων ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι περὶ ὧν ἄν τις πρόθηται
ψευδῆ μηχανήσασθαι λόγον, ἔτι περὶ τὸν τόπον τοῦτον
209 διατρίβουσιν· οὓς ἐχρῆν ἀφεμένους ταύτης τῆς τερθρείας,
τῆς ἐν μὲν τοῖς λόγοις ἐξελέγχειν προσποιουμένης, ἐν δὲ
τοῖς ἔργοις πολὺν ἤδη χρόνον ἐξεληλεγμένης, τὴν ἀλή-
5 θειαν διώκειν, καὶ περὶ τὰς πράξεις ἐν αἷς πολιτευόμεθα
τοὺς συνόντας παιδεύειν, καὶ περὶ τὴν ἐμπειρίαν τὴν τού-
των γυμνάζειν, ἐνθυμουμένους ὅτι πολὺ κρεῖττόν ἐστι περὶ
τῶν χρησίμων ἐπιεικῶς δοξάζειν ἢ περὶ τῶν ἀχρήστων
ἀκριβῶς ἐπίστασθαι, καὶ μικρὸν προέχειν ἐν τοῖς με-

v. 2. δύω Δ. 5. κατὰ πάντων Δς. 2, 2. γεγενημένην Δς.
3. τῇ add Γ. 4. αὐτούς Δς. οὕτως ὀψιμαθής ἐστιν Δς.
6. καὶ τὰ τοιαῦτα Δ. 7. τούτων ἔτι πραγματωδέστερα Δς.
3, 3. καὶ πάλιν ἀδύνατα om pr Γ. 4, 2. ὑποδειξάντων Δς.
3. τόπον] τρόπον Γ. 4. τερθρείας ΓΔ: ceteri τερθρίας vel τε-
ρατείας. 5, 5. μᾶλλον add Γ.

γάλοις μᾶλλον ἢ πολὺ διαφέρειν ἐν τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς
6 μηδὲν πρὸς τὸν βίον ὠφελοῦσιν. ἀλλὰ γὰρ οὐδενὸς αὐ-
τοῖς ἄλλου μέλει, πλὴν τοῦ χρηματίζεσθαι παρὰ τῶν
νεωτέρων. ἔστι δ' ἡ περὶ τὰς ἔριδας φιλοσοφία δυνα-
μένη τοῦτο ποιεῖν· οἱ γὰρ μήτε τῶν ἰδίων πω μήτε τῶν
κοινῶν φροντίζοντες τούτοις μάλιστα χαίρουσι τῶν λόγων,
οἳ μηδὲ πρὸς ἓν χρήσιμοι τυγχάνουσιν ὄντες.

7 Τοῖς μὲν οὖν τηλικούτοις πολλὴ συγγνώμη ταύτην
ἔχειν τὴν διάνοιαν· ἐπὶ γὰρ ἁπάντων τῶν πραγμάτων
πρὸς τὰς περιττότητας καὶ τὰς θαυματοποιίας οὕτω
διακείμενοι διατελοῦσι· τοῖς δὲ παιδεύειν προσποιουμέ-
νοις ἄξιον ἐπιτιμᾶν, ὅτι κατηγοροῦσι μὲν τῶν ἐπὶ τοῖς
ἰδίοις συμβολαίοις ἐξαπατώντων καὶ μὴ δικαίως τοῖς
λόγοις χρωμένων, αὐτοὶ δ' ἐκείνων δεινότερα ποιοῦσιν. οἱ
μὲν γὰρ ἄλλους τινὰς ἐζημίωσαν, οὗτοι δὲ τοὺς συνόντας
μάλιστα βλάπτουσιν.

8 Τοσοῦτον δ' ἐπιδεδωκέναι πεποιήκασι τὸ ψευδολογεῖν,
ὥστ' ἤδη τινές, ὁρῶντες τούτους ἐκ τῶν τοιούτων ὠφελου-
μένους, τολμῶσι γράφειν ὡς ἔστιν ὁ τῶν πτωχευόντων
καὶ φευγόντων βίος ζηλωτότερος ἢ ὁ τῶν ἄλλων ἀνθρώ-
πων. καὶ ποιοῦνται τεκμήριον ὡς, εἰ περὶ πονηρῶν πρα-
γμάτων ἔχουσί τι λέγειν, περί γε τῶν καλῶν κἀγαθῶν
9 ῥᾳδίως εὐπορήσουσιν. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ πάντων εἶναι κατα-
γελαστότατον τὸ διὰ τούτων τῶν λόγων ζητεῖν πείθειν
ὡς περὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστήμην ἔχουσιν, ἐξὸν ἐν αὐτοῖς
οἷς ἐπαγγέλλονται τὴν ἐπίδειξιν ποιεῖσθαι· τοὺς γὰρ
ἀμφισβητοῦντας τοῦ φρονεῖν καὶ φάσκοντας εἶναι σοφι-
210 στὰς οὐκ ἐν τοῖς ἠμελημένοις ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐν
οἷς ἅπαντές εἰσιν ἀνταγωνισταὶ προσήκει διαφέρειν καὶ
10 κρείττους εἶναι τῶν ἰδιωτῶν. νῦν δὲ παραπλήσιον ποιοῦ-
σιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις προσποιοῖτο κράτιστος εἶναι τῶν

6, 3. φιλοσοφία Γ: φιλονεικία Δς. 4. πω add Γ. 7, 3. τὰς post καὶ add Γ. 6. ἰδίοις add Γ. 8, 4. ζηλώτερος Γ. 6. περὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν Δς. 9, 2. τοῦτον τὸν λόγον Δ. 4. ἀπόδειξιν Δς. 6. ἄλλων Ἑλλήνων ἀλλ' Δς.

ἀθλιτῶν ἐνταῦθα καταβαίνων οὗ μηδεὶς ἂν ἄλλος ἀξιώ-
σειεν. τίς γὰρ ἂν τῶν εὖ φρονούντων συμφορὰς ἐπαινεῖν
ἐπιχειρήσειεν; ἀλλὰ δῆλον ὅτι δι' ἀσθένειαν ἐνταῦθα κα-
1 ταφεύγουσιν. ἔστι γὰρ τῶν μὲν τοιούτων συγγραμμάτων
μία τις ὁδός, ἣν οὔθ' εὑρεῖν οὔτε μαθεῖν οὔτε μιμήσασθαι
δύσκολόν ἐστιν· οἱ δὲ κοινοὶ καὶ πιστοὶ καὶ τούτοις ὅμοιοι
τῶν λόγων διὰ πολλῶν ἰδεῶν καὶ καιρῶν δυσκαταμαθή-
των εὑρίσκονταί τε καὶ λέγονται, καὶ τοσούτῳ χαλεπω-
τέραν ἔχουσι τὴν σύνθεσιν, ὅσῳ περ τὸ σεμνύνεσθαι τοῦ
σκώπτειν καὶ τὸ σπουδάζειν τοῦ παίζειν ἐπιπονώτερόν
2 ἐστιν. σημεῖον δὲ μέγιστον· τῶν μὲν γὰρ τοὺς βομβυ-
λιοὺς καὶ τοὺς ἅλας καὶ τὰ τοιαῦτα βουληθέντων ἐπαι-
νεῖν οὐδεὶς πώποτε λόγων ἠπόρησεν, οἱ δὲ περὶ τῶν ὁμολο-
γουμένων ἀγαθῶν ἢ καλῶν ἢ τῶν διαφερόντων ἐπ' ἀρετῇ
λέγειν ἐπιχειρήσαντες πολὺ καταδεέστερον τῶν ὑπαρχόν-
3 των ἅπαντες εἰρήκασιν. οὐ γὰρ τῆς αὐτῆς γνώμης ἐστὶν
ἀξίως εἰπεῖν περὶ ἑκατέρων αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν μικρὰ
ῥᾴδιον τοῖς λόγοις ὑπερβαλέσθαι, τῶν δὲ χαλεπὸν τοῦ
μεγέθους ἐφικέσθαι· καὶ περὶ μὲν τῶν δόξαν ἐχόντων
σπάνιον εὑρεῖν ἃ μηδεὶς πρότερον εἴρηκε, περὶ δὲ τῶν
φαύλων καὶ ταπεινῶν ὅ τι ἂν τις τύχῃ φθεγξάμενος,
ἅπαν ἴδιόν ἐστιν.

4 Διὸ καὶ τὸν γράψαντα περὶ τῆς Ἑλένης ἐπαινῶ μά-
λιστα τῶν εὖ λέγειν τι βουληθέντων, ὅτι περὶ τοιαύτης
ἐμνήσθη γυναικός, ἣ καὶ τῷ γένει καὶ τῷ κάλλει καὶ τῇ
δόξῃ πολὺ διήνεγκεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτον μικρόν τι
παρέλαθεν· φησὶ μὲν γὰρ ἐγκώμιον γεγραφέναι περὶ
αὐτῆς, τυγχάνει δ' ἀπολογίαν εἰρηκὼς ὑπὲρ τῶν ἐκείνῃ
5 πεπραγμένων. ἔστι δ' οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν οὐδὲ περὶ
τῶν αὐτῶν ἔργων ὁ λόγος, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον· ἀπο-
1 λογεῖσθαι μὲν γὰρ προσήκει περὶ τῶν ἀδικεῖν αἰτίαν
ἐχόντων, ἐπαινεῖν δὲ τοὺς ἐπ' ἀγαθῷ τινὶ διαφέροντας.

12, 4. ἀρετῇ τι λέγειν Δς. 13, 5. ἃ ΓΔ: ὃ ς. 14, 5. μὲν add Δ. 15, 2. ἔργων om Γ. ἀλλ' ἅπαν ς.

Ἵνα δὲ μὴ δοκῶ τὸ ῥᾷστον ποιεῖν, ἐπιτιμᾷν τοῖς ἄλλοις μηδὲν ἐπιδεικνὺς τῶν ἐμαυτοῦ, πειράσομαι περὶ τῆς αὐτῆς ταύτης εἰπεῖν, παραλιπὼν ἅπαντα τὰ τοῖς ἄλλοις εἰρημένα.

16 *Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τοῦ λόγου ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν*
τοῦ γένους αὐτῆς. πλείστων γὰρ ἡμιθέων ὑπὸ Διὸς γεν-
νηθέντων μόνης ταύτης γυναικὸς πατὴρ ἠξίωσε κληθῆναι.
σπουδάσας δὲ μάλιστα περί τε τὸν ἐξ Ἀλκμήνης καὶ
τοὺς ἐκ Λήδας, τοσούτῳ μᾶλλον Ἑλένην Ἡρακλέους προὐ-
τίμησεν, ὥστε τῷ μὲν ἰσχὺν ἔδωκεν, ἣ βίᾳ τῶν ἄλλων
κρατεῖν δύναται, τῇ δὲ κάλλος ἀπένειμεν, ὃ καὶ τῆς ῥώ-
17 *μης αὐτῆς ἄρχειν πέφυκεν. εἰδὼς δὲ τὰς ἐπιφανείας*
καὶ τὰς λαμπρότητας οὐκ ἐκ τῆς ἡσυχίας ἀλλ' ἐκ τῶν
πολέμων καὶ τῶν ἀγώνων γιγνομένας, καὶ βουλόμενος
αὐτῶν μὴ μόνον τὰ σώματ' εἰς θεοὺς ἀναγαγεῖν ἀλλὰ καὶ
τὰς δόξας ἀειμνήστους καταλιπεῖν, τοῦ μὲν ἐπίπονον καὶ
φιλοκίνδυνον τὸν βίον κατέστησε, τῆς δὲ περίβλεπτον καὶ
18 *περιμάχητον τὴν φύσιν ἐποίησεν. καὶ πρῶτον μὲν Θησεύς,*
ὁ λεγόμενος μὲν Αἰγέως γενόμενος δ' ἐκ Ποσειδῶνος, ἰδὼν
αὐτὴν οὔπω μὲν ἀκμάζουσαν ἤδη δὲ τῶν ἄλλων διαφέρου-
σαν, τοσοῦτον ἡττήθη τοῦ κάλλους ὁ κρατεῖν τῶν ἄλλων
εἰθισμένος, ὥσθ' ὑπαρχούσης αὐτῷ καὶ πατρίδος μεγίστης
καὶ βασιλείας ἀσφαλεστάτης ἡγησάμενος οὐκ ἄξιον εἶ-
ναι ζῆν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς ἄνευ τῆς πρὸς ἐκείνην
19 *οἰκειότητος, ἐπειδὴ παρὰ τῶν κυρίων οὐχ οἷός τ' ἦν αὐτὴν*
λαβεῖν, ἀλλ' ἐπέμενον τήν τε τῆς παιδὸς ἡλικίαν καὶ
τὸν χρησμὸν τὸν παρὰ τῆς Πυθίας, ὑπεριδὼν τὴν ἀρχὴν
τὴν Τυνδάρεω, καὶ καταφρονήσας τῆς ῥώμης τῆς Κά-
στορος καὶ Πολυδεύκους, καὶ πάντων τῶν ἐν Λακεδαί-
μονι δεινῶν ὀλιγωρήσας, βίᾳ λαβὼν αὐτὴν εἰς Ἄφιδναν

v. 3. τῆς add *ΓΔ*. 16, 1. τὴν ἀρχὴν τοῦ cum ς corr *Δ*, τοιαύτην τοῦ *Γ*. 2. γεννηθέντων ὑπὸ Διὸς ς. 3. ταύτης τῆς γυναικὸς ς. 6. δέδωκεν *ΓΔ*. ἄλλων ἁπάντων κρατεῖν ς. 17, 1. λαμπρότητας καὶ τὰς ἐπιφανείας ς. 3. καὶ ante βουλόμενος om *Δ*. 18, 3. ἤδη *Γ*: εἴδει *Δ*ς. 4. ὁ add *Γ*. 19, 2. ἀνέμενον ς. 4. κάστορός τε καὶ *Δ*.

τῆς Ἀττικῆς κατέθετο, καὶ τοσαύτην χάριν ἔσχε Πειρίθῳ τῷ μετασχόντι τῆς ἁρπαγῆς, ὥστε βουληθέντος αὐτοῦ μνηστεῦσαι Κόρην τὴν Διὸς καὶ Δήμητρος, καὶ παρακαλοῦντος αὐτὸν ἐπὶ τὴν εἰς Ἅιδου κατάβασιν, ἐπειδὴ συμβουλεύων οὐχ οἷός τ' ἦν ἀποτρέπειν, προδήλου τῆς συμφορᾶς οὔσης ὅμως αὐτῷ συνηκολούθησε, νομίζων ὀφείλειν τοῦτον τὸν ἔρανον, μηδενὸς ἀποστῆναι τῶν ὑπὸ Πειρίθου προσταχθέντων ἀνθ' ὧν ἐκεῖνος αὐτῷ συνεκινδύνευσεν.

Εἰ μὲν οὖν ὁ ταῦτα πράξας εἷς ἦν τῶν τυχόντων ἀλλὰ μὴ τῶν πολὺ διενεγκόντων, οὐκ ἄν πω δῆλος ἦν ὁ λόγος, πότερον Ἑλένης ἔπαινος ἢ κατηγορία Θησέως ἐστίν· νῦν δὲ τῶν μὲν ἄλλων τῶν εὐδοκιμησάντων εὑρήσομεν τὸν μὲν ἀνδρίας τὸν δὲ σοφίας τὸν δ' ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων μερῶν ἀπεστερημένον, τοῦτον δὲ μόνον οὐδενὸς ἐνδεᾶ γενόμενον, ἀλλὰ παντελῆ τὴν ἀρετὴν κτησάμενον. Δοκεῖ δέ μοι πρέπειν περὶ αὐτοῦ καὶ διὰ μακροτέρων εἰπεῖν· ἡγοῦμαι γὰρ ταύτην μεγίστην εἶναι πίστιν τοῖς βουλομένοις Ἑλένην ἐπαινεῖν, ἢν ἐπιδείξωμεν τοὺς ἀγαπήσαντας καὶ θαυμάσαντας ἐκείνην αὐτοὺς τῶν ἄλλων θαυμαστοτέρους ὄντας. ὅσα μὲν γὰρ ἐφ' ἡμῶν γέγονεν, εἰκότως ἂν ταῖς δόξαις ταῖς ἡμετέραις αὐτῶν διακρίνοιμεν, περὶ δὲ τῶν οὕτω παλαιῶν προσήκει τοῖς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον εὖ φρονήσασιν ὁμονοοῦντας ἡμᾶς φαίνεσθαι.

Κάλλιστον μὲν οὖν ἔχω περὶ Θησέως τοῦτ' εἰπεῖν, ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἡρακλεῖ γενόμενος ἐνάμιλλον τὴν αὑτοῦ δόξαν πρὸς τὴν ἐκείνου κατέστησεν. οὐ γὰρ μόνον τοῖς ὅπλοις ἐκοσμήσαντο παραπλησίοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐχρήσαντο τοῖς αὐτοῖς, πρέποντα τῇ συγγενείᾳ ποιοῦντες. ἐξ ἀδελφῶν γὰρ γεγονότες, ὁ μὲν ἐκ Διὸς ὁ δ' ἐκ Ποσειδῶνος, ἀδελφὰς καὶ τὰς ἐπι-

20, 1. κατέθετο ΓΔ: ἐκόμισε ς. 4. αὐτὸν om Γ. εἰς add ΓΔ. 8. προστατιομένων ς. 21, 6. οὐδενὸς ΓΔ: ceteri οὐθενός. 22, 2. πρέπειν add ΓΔ. 23, 1. περὶ Θησέως τοῦτ' εἰπεῖν ἔχω ς. 2. ἰσάμιλλον τὴν ἑαυτοῦ ς. 4. παραπλησίοις ΓΔ: ceteri παραπλησίως. 6. γὰρ ΓΔ: δὲ ς.

θυμίας ἔσχον. μόνοι γὰρ οὗτοι τῶν προγεγενημένων ὑπὲρ
24 *τοῦ βίου τοῦ τῶν ἀνθρώπων ἀθληταὶ κατέστησαν. συνέ-*
βη δὲ τὸν μὲν ὀνομαστοτέρους καὶ μείζους, τὸν δ' ὠφελι-
μωτέρους καὶ τοῖς Ἕλλησιν οἰκειοτέρους ποιήσασθαι
τοὺς κινδύνους. τῷ μὲν γὰρ Εὐρυσθεὺς προσέταττε τάς
τε βοῦς τὰς ἐκ τῆς Ἐρυθείας ἀγαγεῖν καὶ τὰ μῆλα
τὰ τῶν Ἑσπερίδων ἐνεγκεῖν καὶ τὸν Κέρβερον ἀναγα-
γεῖν καὶ τοιούτους ἄλλους πόνους, ἐξ ὧν ἤμελλεν οὐ
25 *τοὺς ἄλλους ὠφελήσειν ἀλλ' αὐτὸς κινδυνεύσειν· ὁ δ'*
213 *αὐτὸς αὑτοῦ κύριος ὢν τούτους προῃρεῖτο τῶν ἀγώνων,*
ἐξ ὧν ἤμελλεν ἢ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῆς αὑτοῦ πατρίδος
εὐεργέτης γενήσεσθαι. καὶ τόν τε ταῦρον τὸν ἀνεθέντα μὲν
ὑπὸ Ποσειδῶνος, τὴν δὲ χώραν λυμαινόμενον, ὃν πάντες
οὐκ ἐτόλμων ὑπομένειν, μόνος χειρωσάμενος μεγάλου
φόβου καὶ πολλῆς ἀπορίας τοὺς οἰκοῦντας τὴν πόλιν
26 *ἀπήλλαξεν· καὶ μετὰ ταῦτα Λαπίθαις σύμμαχος γενό-*
μενος καὶ στρατευσάμενος ἐπὶ Κενταύρους τοὺς διφυεῖς,
οἳ τάχει καὶ ῥώμῃ καὶ τόλμῃ διενεγκόντες τὰς μὲν
ἐπόρθουν τὰς δ' ἤμελλον ταῖς δ' ἠπείλουν τῶν πόλεων,
τούτους μάχῃ νικήσας εὐθὺς μὲν αὐτῶν τὴν ὕβριν ἔπαυ-
σεν, οὐ πολλῷ δ' ὕστερον χρόνῳ τὸ γένος ἐξ ἀνθρώπων
27 *ἠφάνισεν. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τὸ τέρας τὸ τρα-*
φὲν μὲν ἐν Κρήτῃ, γενόμενον δ' ἐκ Πασιφάης τῆς Ἡλίου
θυγατρός· ᾧ κατὰ μαντείαν δασμὸν τῆς πόλεως δὶς
ἑπτὰ παῖδας ἀποστελλούσης, ἰδὼν αὐτοὺς ἀγομένους
καὶ πανδημεὶ προπεμπομένους ἐπὶ θάνατον ἄνομον καὶ
προὔπτον καὶ πενθουμένους ἔτι ζῶντας, οὕτως ἠγανάκτη-
σεν ὥσθ' ἡγήσατο κρεῖττον εἶναι τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῆν

24, 1. τοῦ ante τῶν add ΓΔ. 3. καὶ τοῖς Ἕλλησιν οἰκειοτέρους om Δ. 5. τῆς add ΓΔ. ἄγειν ΓΔ. 6. τὰ τῶν ἑσπερίδων ΓΔ: ceteri τῶν Ἑσπερίων. 7. πόνους ἄλλους ς. 25, 1. ὠφελεῖν ς. 2. προῄρητο ς. 3. ἤμελλεν Γ: ceteri ἔμελλεν. αὑτοῦ — γενήσεσθαι ΓΔ: ἑαυτοῦ — νομισθήσεσθαι ς. 7. πολλῆς ἀπορίας τοὺς ΓΔ: μεγάλης ἀπορίας πάντας τοὺς ς. 26, 2. καὶ om Γ. 3. οἳ καὶ τάχει Δς. καὶ τόλμῃ om Γ. 4. ἔμελλον ς. 6. χρόνῳ add ΓΔ.
27, 2. γενόμενον] εμενον Γ, deleta antea littera una. 5. πάνδημον ς.

ἄρχων τῆς πόλεως τῆς οὕτως οἰκτρὸν τοῖς ἐχθροῖς φόρον
8 ὑποτελεῖν ἠναγκασμένης. σύμπλους δὲ γενόμενος, καὶ κρατήσας φύσεως ἐξ ἀνδρὸς μὲν καὶ ταύρου μεμιγμένης, τὴν δ' ἰσχὺν ἐχούσης οἵαν προσήκει τὴν ἐκ τοιούτων σωμάτων συγκειμένην, τοὺς μὲν παῖδας διασώσας τοῖς γονεῦσιν ἀπέδωκεν, τὴν δὲ πόλιν οὕτως ἀνόμου καὶ δεινοῦ καὶ δυσαπαλλάκτου προστάγματος ἠλευθέρωσεν.

9 Ἀπορῶ δ' ὅ τι χρήσωμαι τοῖς ἐπιλοίποις· ἐπιστὰς γὰρ ἐπὶ τὰ Θησέως ἔργα καὶ λέγειν ἀρξάμενος περὶ αὐτῶν ὀκνῶ μὲν μεταξὺ παύσασθαι, καὶ παραλιπεῖν τήν τε Σκίρωνος καὶ Κερκύονος καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων παρανομίαν, πρὸς οὓς ἀνταγωνιστὴς γενόμενος ἐκεῖνος πολλῶν καὶ μεγάλων συμφορῶν τοὺς Ἕλληνας ἀπήλλαξεν, αἰσθάνομαι δ' ἐμαυτὸν ἔξω φερόμενον τῶν καιρῶν, καὶ δέδοικα μή τισι δόξω περὶ τούτου μᾶλλον σπουδά-
3 ζειν ἢ περὶ ἧς τὴν ἀρχὴν ὑπεθέμην. ἐξ ἀμφοτέρων οὖν τούτων αἱροῦμαι τὰ μὲν πλεῖστα παραλιπεῖν διὰ τοὺς δυσκόλως ἀκροωμένους, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ὡς ἂν δύνωμαι συντομώτατα διελθεῖν, ἵνα τὰ μὲν ἐκείνοις τὰ δ' ἐμαυτῷ χαρίσωμαι, καὶ μὴ παντάπασιν ἡττηθῶ τῶν εἰθισμένων φθονεῖν καὶ τοῖς λεγομένοις ἅπασιν ἐπιτιμᾶν.

1 Τὴν μὲν οὖν ἀνδρίαν ἐν τούτοις ἐπεδείξατο τοῖς ἔργοις, ἐν οἷς αὐτὸς καθ' αὑτὸν ἐκινδύνευσε, τὴν δ' ἐπιστήμην ἣν εἶχε πρὸς τὸν πόλεμον, ἐν ταῖς μάχαις ἐν αἷς μεθ' ὅλης τῆς πόλεως ἠγωνίσατο, τὴν δ' εὐσέβειαν τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς ἔν τε ταῖς Ἀδράστου καὶ ταῖς τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους ἱκετείαις (τοὺς μὲν γὰρ μάχῃ νικήσας Πελοποννησίους διέσωσε, τῷ δὲ τοὺς ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ τελευτήσαντας βίᾳ Θηβαίων θάψαι παρέδωκε,) τὴν δ' ἄλλην ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην ἔν τε τοῖς προειρημένοις
2 καὶ μάλιστ' ἐν οἷς τὴν πόλιν διῴκησεν. ὁρῶν γὰρ τοὺς βίᾳ τῶν πολιτῶν ζητοῦντας ἄρχειν ἑτέροις δουλεύοντας,

v. 1. ἄρχων Γ, αἰσχρῶς Δ: αἰσχρῶς ἄρχων ς. 28, 3. σωμάτων τοιούτων ς. 6. δυσαπαβάλλακτου Γ. 29, 3. τὴν Σκείρωνος ς. 31, 7. τὴν Καδμείαν ς. 9. καὶ τὴν σωφροσύνην ς. 32, 2. ἄρχειν ζητοῦντας ς.

καὶ τοὺς ἐπικίνδυνον τὸν βίον τοῖς ἄλλοις καθιστάντα
αὐτοὺς περιδεῶς ζῶντας καὶ πολεμεῖν ἀναγκαζομένου
μετὰ μὲν τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς πολεμίους, μετὰ δ
33 ἄλλων τινῶν πρὸς τοὺς συμπολιτευομένους, ἔτι δὲ συλῶν-
τας μὲν τὰ τῶν θεῶν, ἀποκτείνοντας δὲ τοὺς βελτίστου
τῶν πολιτῶν, ἀπιστοῦντας δὲ τοῖς οἰκειοτάτοις, οὐδὲν δ
ῥαθυμότερον ζῶντας τῶν ἐπὶ θανάτῳ συνειλημμένων, ἀλ-
λὰ τὰ μὲν ἔξω ζηλουμένους, αὐτοὺς δὲ παρ' αὑτοῖς μᾶλ-
34 λον τῶν ἄλλων λυπουμένους (τί γάρ ἐστιν ἄλγιον ἢ ζῆ
δεδιότα μή τις αὐτὸν τῶν παρεστώτων ἀποκτείνῃ, κα
μηδὲν ἧττον φοβούμενον τοὺς φυλάττοντας ἢ τοὺς ἐπι-
βουλεύοντας;), τούτων ἁπάντων καταφρονήσας, καὶ νο-
μίσας οὐκ ἄρχοντας ἀλλὰ νοσήματα τῶν πόλεων εἶνα
τοὺς τοιούτους, ἐπέδειξεν ὅτι ῥᾴδιόν ἐστιν ἅμα τυραννεῖ
καὶ μηδὲν χεῖρον διακεῖσθαι τῶν ἐξ ἴσου πολιτευομένων
35 καὶ πρῶτον μὲν τὴν πόλιν σποράδην καὶ κατὰ κώμα
οἰκοῦσαν εἰς ταὐτὸ συναγαγὼν τηλικαύτην ἐποίησεν
215 ὥστ' ἔτι καὶ νῦν ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου μεγίστην τῶ
Ἑλληνίδων εἶναι· μετὰ δὲ ταῦτα κοινὴν τὴν πατρίδα
καταστήσας, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν συμπολιτευομένω
ἐλευθερώσας, ἐξ ἴσου τὴν ἅμιλλαν αὐτοῖς περὶ τῆς ἀρε-
τῆς ἐποίησε, πιστεύων μὲν ὁμοίως αὐτῶν προέξειν ἀσκούν-
των ὥσπερ ἀμελούντων, εἰδὼς δὲ τὰς τιμὰς ἡδίους οὔσα
τὰς παρὰ τῶν μέγα φρονούντων ἢ τὰς παρὰ τῶν δουλευ-
36 όντων. τοσούτου δ' ἐδέησεν ἀκόντων τι ποιεῖν τῶν πολι-
τῶν, ὥσθ' ὁ μὲν τὸν δῆμον καθίστη κύριον τῆς πολιτείας
οἱ δὲ μόνον αὐτὸν ἄρχειν ἠξίουν, ἡγούμενοι πιστοτέραν κα
κοινοτέραν εἶναι τὴν ἐκείνου μοναρχίαν τῆς αὑτῶν δημο-
κρατίας. οὐ γὰρ ὥσπερ ἕτεροι τοὺς μὲν πόνους ἄλλοι

v. 3. τῶν πολιτῶν — πολεμίους, μετὰ δ' ἄλλων τινῶν ΓΔ: τῆς πόλεως — ἐπιστρατευομένους, μετ' ἄλλων δέ τινων ς. 33, 2. ἀποκτιννύντας ς. 34, 1. ζῆν ἀεὶ δεδιότα Δς. 6. ἀπέδειξεν Δς. ῥᾷον ς 7. ἧττον, γρ χεῖρον, Δ. 35, 2. οἰκουμένην Δ. ταὐτόν ς. 5. πολιτευομένων ς. 6. τῆς ἀρετῆς ΓΔ: τὴν ἀρχὴν ς. 36, 1. τοσούτου ΓΔ, ille quidem ante deletam litteram unam, quam putavi esse δ': τοσοῦτον non addita particula ς.

προσέταττε, τῶν δ' ἡδονῶν αὐτὸς μόνος ἀπέλαυεν, ἀλλὰ τοὺς μὲν κινδύνους ἰδίους ἐποιεῖτο, τὰς δ' ὠφελείας ἅπασιν εἰς τὸ κοινὸν ἀπεδίδου. καὶ γάρ τοι διετέλεσε τὸν βίον οὐκ ἐπιβουλευόμενος ἀλλ' ἀγαπώμενος, οὐδ' ἐπακτῷ δυνάμει τὴν ἀρχὴν διαφυλάττων, ἀλλὰ τῇ τῶν πολιτῶν εὐνοίᾳ δορυφορούμενος, τῇ μὲν ἐξουσίᾳ τυραννῶν, ταῖς δ' εὐεργεσίαις δημαγωγῶν. οὕτω γὰρ νομίμως καὶ καλῶς διῴκει τὴν πόλιν, ὥστ' ἔτι καὶ νῦν ἴχνος τῆς ἐκείνου πραότητος ἐν τοῖς ἤθεσιν ἡμῶν καταλελεῖφθαι.

Τὴν δὴ γεννηθεῖσαν μὲν ὑπὸ Διός, κρατήσασαν δὲ τοιαύτης ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης, πῶς οὐκ ἐπαινεῖν χρὴ καὶ τιμᾶν καὶ νομίζειν πολὺ τῶν πώποτε γενομένων διενεγκεῖν; οὐ γὰρ δὴ μάρτυρά γε πιστότερον οὐδὲ κριτὴν ἱκανώτερον ἕξομεν ἐπαγαγέσθαι περὶ τῶν Ἑλένῃ προσόντων ἀγαθῶν τῆς Θησέως διανοίας. ἵνα δὲ μὴ δοκῶ δι' ἀπορίαν περὶ τὸν αὐτὸν τόπον διατρίβειν, μηδ' ἀνδρὸς ἑνὸς δόξῃ καταχρώμενος ἐπαινεῖν αὐτήν, βούλομαι καὶ περὶ τῶν ἐχομένων διελθεῖν.

Μετὰ γὰρ τὴν Θησέως εἰς Ἅιδου κατάβασιν ἐπανελθούσης αὐτῆς εἰς Λακεδαίμονα καὶ πρὸς τὸ μνηστεύεσθαι λαβούσης ἡλικίαν, ἅπαντες οἱ τότε βασιλεύοντες καὶ δυναστεύοντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον περὶ αὐτῆς· ἐξὸν γὰρ αὐτοῖς λαμβάνειν ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσι γυναῖκας τὰς πρωτευούσας, ὑπεριδόντες τοὺς οἴκοι γάμους ἦλθον ἐκείνην μνηστεύσοντες. οὔπω δὲ κεκριμένου τοῦ μέλλοντος αὐτῇ συνοικήσειν, ἀλλ' ἔτι κοινῆς τῆς τύχης οὔσης, οὕτω πρόδηλος ἦν ἅπασιν ἐσομένη περιμάχητος, ὥστε συνελθόντες πίστεις ἔδοσαν ἀλλήλοις ἦ μὴν βοηθήσειν, εἴ τις ἀποστεροίη τὸν ἀξιωθέντα λαβεῖν αὐτήν, νομίζων ἕκαστος τὴν ἐπικουρίαν ταύτην αὑτῷ παρασκευάζειν. τῆς μὲν οὖν ἰδίας ἐλπίδος πλὴν ἑνὸς

37, 2. ἐπεισάκτῳ ϛ. 38, 6. περὶ τὸν αὐτὸν τόπον δι' ἀπορίαν ϛ. 39, 2. μνηστεύσασθαι ϛ. 3. ἅπαντες om pr Γ. 4. δυναστεύοντες ἐν ταῖς πόλεσι τὴν Δϛ. 40, 1. ἦλθον ὡς ἐκείνην ϛ. 2. συνοικεῖν ϛ. 3. ἅπασιν ἀνθρώποις ἐσομένη ϛ. 6. ταύτην τὴν ἐπικουρίαν ἑαυτῷ ϛ.

ἀνδρὸς ἅπαντες ἐψεύσθησαν, τῆς δὲ κοινῆς δόξης ἣς
ἔσχον περὶ ἐκείνης οὐδεὶς αὐτῶν διήμαρτεν. οὐ πολλοῦ
γὰρ χρόνου διελθόντος, γενομένης ἐν θεοῖς περὶ κάλ-
λους ἔριδος ἧς Ἀλέξανδρος ὁ Πριάμου κατέστη κριτής,
καὶ διδούσης Ἥρας μὲν ἁπάσης αὐτῷ τῆς Ἀσίας βα-
σιλεύειν, Ἀθηνᾶς δὲ κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις, Ἀφροδί-
42 της δὲ τὸν γάμον τὸν Ἑλένης, τῶν μὲν σωμάτων οὐ δυ-
νηθεὶς λαβεῖν διάγνωσιν, ἀλλ' ἡττηθεὶς τῆς τῶν θεῶν
ὄψεως, τῶν δὲ δωρεῶν ἀναγκασθεὶς γενέσθαι κριτής, εἵ-
λετο τὴν οἰκειότητα τὴν Ἑλένης ἀντὶ τῶν ἄλλων ἁπάν-
των, οὐ πρὸς τὰς ἡδονὰς ἀποβλέψας, — καίτοι καὶ τοῦ-
το τοῖς εὖ φρονοῦσι πολλῶν αἱρετώτερόν ἐστιν, ἀλλ' ὅμως
οὐκ ἐπὶ τοῦθ' ὥρμησεν, ἀλλ' ἐπεθύμησε Διὸς γενέσθαι
43 κηδεστής, νομίζων πολὺ μείζω καὶ καλλίω ταύτην εἶναι
τὴν τιμὴν ἢ τὴν τῆς Ἀσίας βασιλείαν, καὶ μεγάλας μὲν
ἀρχὰς καὶ δυναστείας καὶ φαύλοις ἀνθρώποις ποτὲ πα-
ραγίγνεσθαι, τοιαύτης δὲ γυναικὸς οὐδένα τῶν ἐπιγιγνο-
μένων ἀξιωθήσεσθαι, πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲν ἂν κτῆμα
κάλλιον καταλιπεῖν τοῖς παισὶν ἢ παρασκευάσας αὐ-
τοῖς ὅπως μὴ μόνον πρὸς πατρὸς ἀλλὰ καὶ πρὸς μη-
44 τρὸς ἀπὸ Διὸς ἔσονται γεγονότες. ἠπίστατο γὰρ τὰς
μὲν ἄλλας εὐτυχίας ταχέως μεταπιπτούσας, τὴν δ'
εὐγένειαν ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς παραμένουσαν, ὥστε ταύτην μὲν
τὴν αἵρεσιν ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ γένους ἔσεσθαι, τὰς δ' ἑτέ-
ρας δωρεὰς ὑπὲρ τοῦ χρόνου μόνον τοῦ καθ' αὑτόν.
45 Τῶν μὲν οὖν εὖ φρονούντων οὐδεὶς ἂν τοῖς λογισμοῖς
217 τούτοις ἐπιτιμήσειεν, τῶν δὲ μηδὲν πρὸ τοῦ πράγματος
ἐνθυμουμένων ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον μόνον σκοπουμένων
ἤδη τινὲς ἐλοιδόρησαν αὐτόν· ὧν τὴν ἄνοιαν ἐξ ὧν ἐβλα-
46 σφήμησαν περὶ ἐκείνου ῥᾴδιον ἅπασι καταμαθεῖν. πῶ

v. 1. ἣν Δς. 3. καὶ γενομένης ς. θεαῖς ς. 5. βασιλεία τῆς Ἀσίας ς. 6. τοῖς add ΓΔ. 42, 4. τὴν ἑλένης ΓΔ: τῆς Ἑλέ-νης ς. 5. καὶ add ΓΔ. 7. γενέσθαι καὶ κληθῆναι κηδεστής Δ
43, 3. παραγενήσεσθαι ς. 5. κάλλιον κτῆμα ς. 7. μὴ μόνον πρὸς πατρὸς ἀλλὰ καὶ ΓΔ: καὶ πρὸς πατρὸς καὶ ς. 44, 2. ταχέως εὐχερῶς rc γρ Δ. 5. ἑαυτόν ς. 45, 3. σκοπούντων ς.

γὰρ οὐ καταγέλαστον πεπόνθασιν, εἰ τὴν αὑτῶν φύσιν ἱκανωτέραν εἶναι νομίζουσι τῆς ὑπὸ τῶν θεῶν προκριθείσης; οὐ γὰρ δή που, περὶ ὧν εἰς τοσαύτην ἔριν κατέστησαν, τὸν τυχόντα διαγνῶναι κύριον ἐποίησαν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τοσαύτην ἔσχον σπουδὴν ἐκλέξασθαι κριτὴν τὸν βέλτιστον, ὅσην περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐπιμέλειαν ἐποιή-
47 σαντο. χρὴ δὲ σκοπεῖν ὁποῖός τις ἦν καὶ δοκιμάζειν αὐτὸν οὐκ ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς τῶν ἀποτυχουσῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἅπασαι βουλευσάμεναι προείλοντο τὴν ἐκείνου διάνοιαν. κακῶς μὲν γὰρ παθεῖν ὑπὸ τῶν κρειττόνων οὐδὲν κωλύει καὶ τοὺς μηδὲν ἐξημαρτηκότας· τοιαύτης δὲ τιμῆς τυχεῖν ὥστε θνητὸν ὄντα θεῶν γενέσθαι κριτήν, οὐχ οἷόν τε μὴ οὐ τὸν πολὺ τῇ γνώμῃ διαφέροντα.

48 Θαυμάζω δ' εἴ τις οἴεται κακῶς βεβουλεῦσθαι τὸν μετὰ ταύτης ζῆν ἑλόμενον, ἧς ἕνεκα πολλοὶ τῶν ἡμιθέων ἀποθνήσκειν ἠθέλησαν. πῶς δ' οὐκ ἂν ἦν ἀνόητος, εἰ τὰς θεὰς εἰδὼς περὶ κάλλους φιλονεικούσας αὐτὸς κάλλους κατεφρόνησε, καὶ μὴ ταύτην ἐνόμισε μεγίστην εἶναι τῶν δωρεῶν, περὶ ἧς κἀκείνας ἑώρα μάλιστα σπουδαζούσας;

49 Τίς δ' ἂν τὸν γάμον τὸν Ἑλένης ὑπερεῖδεν, ἧς ἁρπασθείσης οἱ μὲν Ἕλληνες οὕτως ἠγανάκτησαν ὥσπερ ὅλης τῆς Ἑλλάδος πεπορθημένης, οἱ δὲ βάρβαροι τοσοῦτον ἐφρόνησαν ὅσον περ ἂν εἰ πάντων ἡμῶν ἐκράτησαν. δῆλον δ' ὡς ἑκάτεροι διετέθησαν· πολλῶν γὰρ αὐτοῖς πρότερον ἐγκλημάτων γενομένων περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἡσυχίαν ἦγον, ὑπὲρ δὲ ταύτης τηλικοῦτον συνεστήσαντο πόλεμον οὐ μόνον τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς ἀλλὰ καὶ τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ τῷ πλήθει τῶν παρασκευῶν, ὅσος οὐδεὶς πώποτε γέγονεν. ἐξὸν δὲ τοῖς μὲν ἀποδοῦσιν Ἑλένην ἀπηλλάχθαι τῶν παρόντων κακῶν, τοῖς δ' ἀμελήσασιν

v. 1. καταγελαστότατον — ἑαυτῶν ϛ. 3. δή που — ἔριν ΓΔ: δὴ — φιλονεικίαν ϛ. 5. κριτὴν ἐκλέξασθαι ϛ. 6. περὶ] περ Δ. 47, 2. τῆς ante τῶν add ΓΔ. 7. τὸν om pr Δ. 48, 3. ἦν Δ: εἴη Γϛ. 4. τοὺς θεοὺς — φιλονεικοῦντας Γ. 49, 6. περὶ] ὑπὲρ ΓΔ. 7. ἦγαγον ϛ. τοσοῦτον ϛ.

ἐκείνης ἀδεῶς οἰκεῖν τὸν ἐπίλοιπον χρόνον, οὐδέτεροι ταῦτ' ἠθέλησαν· ἀλλ' οἱ μὲν περιεώρων καὶ πόλεις ἀναστάτους γιγνομένας καὶ τὴν χώραν πορθουμένην, ὥστε μὴ προέσθαι τοῖς Ἕλλησιν αὐτήν, οἱ δ' ᾑροῦντο μένοντες ἐπὶ τῆς ἀλλοτρίας καταγηράσκειν καὶ μηδέποτε τοὺς αὑτῶν ἰδεῖν μᾶλλον ἢ 'κείνην καταλιπόντες εἰς τὰς αὑτῶν

51 *πατρίδας ἐπανελθεῖν. καὶ ταῦτ' ἐποίουν οὐχ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου καὶ Μενελάου φιλονεικοῦντες, ἀλλ' οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς Ἀσίας οἱ δ' ὑπὲρ τῆς Εὐρώπης, νομίζοντες, ἐν ὁποτέρᾳ τὸ σῶμα τοὐκείνης κατοικήσειε, ταύτην εὐδαιμονεστέραν τὴν χώραν ἔσεσθαι.*

52 *Τοσοῦτος δ' ἔρως ἐνέπεσε τῶν πόνων καὶ τῆς στρατείας ἐκείνης οὐ μόνον τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς βαρβάροις ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς, ὥστε οὐδὲ τοὺς ἐξ αὑτῶν γεγονότας ἀπέτρεψαν τῶν ἀγώνων τῶν περὶ Τροίαν, ἀλλὰ Ζεὺς μὲν προειδὼς τὴν Σαρπηδόνος εἱμαρμένην, Ἠὼς δὲ τὴν Μέμνονος, Ποσειδῶν δὲ τὴν Κύκνου, Θέτις δὲ τὴν Ἀχιλλέως, ὅμως αὐτοὺς συνεξώρμησαν καὶ συνέπεμψαν*

53 *ἡγούμενοι κάλλιον αὐτοῖς εἶναι τεθνάναι μαχομένοις περὶ τῆς Διὸς θυγατρὸς μᾶλλον ἢ ζῆν ἀπολειφθεῖσι τῶν περὶ ἐκείνης κινδύνων. καὶ τί δεῖ θαυμάζειν ἃ περὶ τῶν παίδων διενοήθησαν; αὐτοὶ γὰρ πολὺ μείζω καὶ δεινοτέραν ἐποιήσαντο παράταξιν τῆς πρὸς Γίγαντας αὐτοῖς γενομένης· πρὸς μὲν γὰρ ἐκείνους μετ' ἀλλήλων ἐμαχέσαντο περὶ δὲ ταύτης πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ἐπολέμησαν.*

54 *Εὐλόγως δὲ κἀκεῖνοι ταῦτ' ἔγνωσαν, κἀγὼ τηλικαύταις ὑπερβολαῖς ἔχω χρήσασθαι περὶ αὐτῆς· κάλλους γὰρ πλεῖστον μέρος μετέσχεν, ὃ σεμνότατον καὶ τιμιώτατον καὶ θειότατον τῶν ὄντων ἐστίν. ῥᾴδιον δὲ γνῶναι*

v. 4. αὐτὴν τοῖς Ἕλλησιν ς. 5. ἑαυτῶν — ἐκείνην — ἑαυτῶν
51, 1. ἀπελθεῖν ΓΔ. 4. τὸ ἐκείνης Δς. τὴν χώραν εὐδαιμονεστέραν ς. 52, 5. προειδὼς] praepositionem a correctore hab Γ, fuisse videtur δειδως. Ἥρα Δ et corr Γ, qui quid pr habuerit, non liquet. 7. συνεξέπεμψαν ς. 53, 4. διενοήθησαν ΓΔ: ἔγνωσαν ς. 5. παράταξιν — Γίγαντας ΓΔ: τὴν παράταξιν — τοὺς Γίγαντας ς. 54, 3. μετέσχηκεν ς. 4. διαγνῶναι ς.

τὴν δύναμιν αὐτοῦ· τῶν μὲν γὰρ ἀνδρίας ἢ σοφίας ἢ δικαιοσύνης μὴ μετεχόντων πολλὰ φανήσεται τιμώμενα μᾶλλον ἢ τούτων ἕκαστον, τῶν δὲ κάλλους ἀπεστερημένων οὐδὲν εὑρήσομεν ἀγαπώμενον, ἀλλὰ πάντα καταφρονούμενα πλὴν ὅσα ταύτης τῆς ἰδέας κεκοινώνηκε, καὶ τὴν ἀρετὴν διὰ τοῦτο μάλιστ' εὐδοκιμοῦσαν, ὅτι
5 κάλλιστον τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐστίν. Γνοίη δ' ἄν τις
17'' κἀκεῖθεν ὅσον διαφέρει τῶν ὄντων, ἐξ ὧν αὐτοὶ διατιθέμεθα πρὸς ἕκαστον αὐτῶν. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων, ὧν ἂν ἐν χρείᾳ γενώμεθα, τυχεῖν μόνον βουλόμεθα, περαιτέρω δὲ περὶ αὐτῶν οὐδὲν τῇ ψυχῇ προσπεπόνθαμεν· τῶν δὲ καλῶν ἔρως ἡμῖν ἐγγίγνεται, τοσούτῳ μείζω τοῦ βούλεσθαι ῥώμην ἔχων, ὅσῳ περ καὶ τὸ πρᾶγμα κρεῖττόν
6 ἐστιν. καὶ τοῖς μὲν κατὰ σύνεσιν ἢ κατ' ἄλλο τι προέχουσι φθονοῦμεν, ἢν μὴ τῷ ποιεῖν ἡμᾶς εὖ καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν προσαγάγωνται καὶ στέργειν σφᾶς αὐτοὺς ἀναγκάσωσι· τοῖς δὲ καλοῖς εὐθὺς ἰδόντες εὖνοι γιγνόμεθα, καὶ μόνους αὐτοὺς ὥσπερ τοὺς θεοὺς οὐκ
7 ἀπαγορεύομεν θεραπεύοντες, ἀλλ' ἥδιον δουλεύομεν τοῖς τοιούτοις ἢ τῶν ἄλλων ἄρχομεν, πλείω χάριν ἔχοντες τοῖς πολλὰ προστάττουσιν ἢ τοῖς μηδὲν ἐπαγγέλλουσιν. καὶ τοὺς μὲν ὑπ' ἄλλῃ τινὶ δυνάμει γιγνομένους λοιδοροῦμεν καὶ κόλακας ἀποκαλοῦμεν, τοὺς δὲ τῷ κάλλει λατρεύοντας φιλοκάλους καὶ φιλοπόνους εἶναι νομίζο-
8 μεν. τοσαύτῃ δ' εὐσεβείᾳ καὶ προνοίᾳ χρώμεθα περὶ τὴν ἰδέαν τὴν τοιαύτην, ὥστε καὶ τῶν ἐχόντων τὸ κάλλος τοὺς μὲν μισθαρνήσαντας καὶ κακῶς βουλευσαμένους περὶ τῆς αὑτῶν ἡλικίας μᾶλλον ἀτιμάζομεν ἢ τοὺς εἰς τὰ τῶν ἄλλων σώματ' ἐξαμαρτόντας· ὅσοι δ' ἂν τὴν αὑτῶν ὥραν διαφυλάξωσιν, ἄβατον τοῖς πονηροῖς ὥσπερ

v. 2. μὴ add Γ, in Δ erasum aliquid ante μετεχόντων. 4. ἀλλὰ καὶ πάντα Δ. 5. τῆς ἰδέας ταύτης ς. 6. ὅτι ΓΔ: διότι ς. 55, 6. βουλεύσασθαι ς. 56, 3. τὴν add ΓΔ. προσάγωνται ς. 57, 4. ὑπ' ΓΔ: ceteri om. 6. νομίζομεν εἶναι ς. 58, 2. καὶ αὐτῶν τῶν κεκτημένων τὸ ς. 5. ἐξαμαρτάνοντας ς.

ἱερὸν ποιήσαντες, τούτους εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ὁμοίως
τιμῶμεν ὥσπερ τοὺς ὅλην τὴν πόλιν ἀγαθόν τι ποιή-
σαντας.
59 Καὶ τί δεῖ τὰς ἀνθρωπίνας δόξας λέγοντα διατρίβειν;
ἀλλὰ Ζεὺς ὁ κρατῶν πάντων ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τὴν
αὑτοῦ δύναμιν ἐνδείκνυται, πρὸς δὲ τὸ κάλλος ταπεινὸς
γιγνόμενος ἀξιοῖ πλησιάζειν. Ἀμφιτρύωνι μὲν γὰρ εἰ-
κασθεὶς ὡς Ἀλκμήνην ἦλθε, χρυσὸς δὲ ῥυεὶς Δανάῃ συν-
εγένετο, κύκνος δὲ γενόμενος εἰς τοὺς Νεμέσεως κόλπους
κατέφυγε, τούτῳ δὲ πάλιν ὁμοιωθεὶς Λήδαν ἐνύμφευσεν·
ἀεὶ δὲ μετὰ τέχνης ἀλλ' οὐ μετὰ βίας θηρώμενος φαί-
60 νεται τὴν φύσιν τὴν τοιαύτην. Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον
218 προτετίμηται τὸ κάλλος παρ' ἐκείνοις ἢ παρ' ἡμῖν, ὥστε
καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς αὑτῶν ὑπὸ τούτου κρατουμέναις
συγγνώμην ἔχουσι· καὶ πολλὰς ἄν τις ἐπιδείξειε τῶν
ἀθανάτων αἳ θνητοῦ κάλλους ἡττήθησαν, ὧν οὐδεμία λα-
θεῖν τὸ γεγενημένον ὡς αἰσχύνην ἔχον ἐζήτησεν, ἀλλ' ὡς
καλῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων ὑμνεῖσθαι μᾶλλον ἢ σιω-
πᾶσθαι περὶ αὐτῶν ἐβουλήθησαν. μέγιστον δὲ τῶν εἰρη-
μένων τεκμήριον· πλείους γὰρ ἂν εὕροιμεν διὰ τὸ κάλλος
ἀθανάτους γεγενημένους ἢ διὰ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἁπάσας.
61 Ὧν Ἑλένη τοσούτῳ πλέον ἔσχεν, ὅσῳ περ καὶ τὴν
ὄψιν αὐτῶν διήνεγκεν. οὐ γὰρ μόνον ἀθανασίας ἔτυχεν,
ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν ἰσόθεον λαβοῦσα πρῶτον μὲν τοὺς
ἀδελφοὺς ἤδη κατεχομένους ὑπὸ τῆς πεπρωμένης εἰς θεοὺς
ἀνήγαγε, βουλομένη δὲ πιστὴν ποιῆσαι τὴν μεταβολὴν
οὕτως αὐτοῖς τὰς τιμὰς ἐναργεῖς ἔδωκεν, ὥσθ' ὁρωμένους
ὑπὸ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ κινδυνευόντων σώζειν οἵ τινες
62 ἂν αὐτοὺς εὐσεβῶς ἐπικαλέσωνται. μετὰ δὲ ταῦτα το-
σαύτην Μενελάῳ χάριν ἀπέδωκεν ὑπὲρ τῶν πόνων καὶ

v. 1. ὁμοίως add ΓΔ. 2. ποιήσαντας ΓΔ: δράσαντας ϛ.
59, 2. ἁπάντων ϛ. 4. γενόμενος ϛ. 60, 1. τὰς φύσεις τὰς τοιαύτας ϛ. 3. ἑαυτῶν ϛ. 8. ἠβουλήθησαν ϛ. 9. τεκμήριον om pr Γ. 62, 1. εὐσεβῶς αὐτοὺς Δϛ. ἐπικαλέσωνται] κάτω κατακαλέσωνται Γ. Μενελάῳ τοσαύτην ϛ.

τῶν κινδύνων οὓς δι' ἐκείνην ὑπέμεινεν, ὥστε τοῦ γένους ἅπαντος τοῦ Πελοπιδῶν διαφθαρέντος καὶ κακοῖς ἀνηκέστοις περιπεσόντος οὐ μόνον αὐτὸν τῶν συμφορῶν τούτων ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ καὶ θεὸν αὐτὸν ἀντὶ θνητοῦ ποιήσασα σύνοικον αὑτῇ καὶ πάρεδρον εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα
3 κατεστήσατο. καὶ τούτοις ἔχω τὴν πόλιν τὴν Σπαρτιατῶν τὴν μάλιστα τὰ παλαιὰ διασώζουσαν ἔργῳ παρασχέσθαι μαρτυροῦσαν· ἔτι γὰρ καὶ νῦν ἐν Θεράπναις τῆς Λακωνικῆς θυσίας αὐτοῖς ἁγίας καὶ πατρίας ἀποτελοῦσιν οὐχ ὡς ἥρωσιν ἀλλ' ὡς θεοῖς ἀμφοτέροις οὖσιν.

4 Ἐνεδείξατο δὲ καὶ Στησιχόρῳ τῷ ποιητῇ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν· ὅτε μὲν γὰρ ἀρχόμενος τῆς ᾠδῆς ἐβλασφήμησέ τι περὶ αὐτῆς, ἀνέστη τῶν ὀφθαλμῶν ἐστερημένος, ἐπειδὴ δὲ γνοὺς τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς τὴν καλουμένην παλινῳδίαν ἐποίησε, πάλιν αὐτὸν εἰς τὴν αὐτὴν φύσιν κατέ-
5 στησε. Λέγουσι δέ τινες καὶ τῶν Ὁμηριδῶν ὡς ἐπιστᾶσα τῆς νυκτὸς Ὁμήρῳ προσέταξε ποιεῖν περὶ τῶν
9 στρατευσαμένων ἐπὶ Τροίαν, βουλομένη τὸν ἐκείνων θάνατον ζηλωτότερον ἢ τὸν βίον τὸν τῶν ἄλλων καταστῆσαι· καὶ μέρος μέν τι διὰ τὴν Ὁμήρου τέχνην, μάλιστα δὲ διὰ ταύτην οὕτως ἐπαφρόδιτον καὶ παρὰ πᾶσιν ὀνομαστὴν αὐτοῦ γενέσθαι τὴν ποίησιν.

6 Ὡς οὖν καὶ δίκην λαβεῖν καὶ χάριν ἀποδοῦναι δυναμένην, τοὺς μὲν τοῖς χρήμασι προέχοντας ἀναθήμασι καὶ θυσίαις καὶ ταῖς ἄλλαις προσόδοις ἱλάσκεσθαι καὶ τιμᾶν αὐτὴν χρή, τοὺς δὲ φιλοσόφους πειρᾶσθαί τι λέγειν περὶ αὐτῆς ἄξιον τῶν ὑπαρχόντων ἐκείνῃ· τοῖς γὰρ πεπαιδευμένοις πρέπει τοιαύτας ποιεῖσθαι τὰς ἀπαρχάς.

7 Πολὺ δὲ πλείω τὰ παραλελειμμένα τῶν εἰρημένων ἐστίν. χωρὶς γὰρ τεχνῶν καὶ φιλοσοφιῶν καὶ τῶν ἄλ-

v. 4. αὐτὸν add ΓΔ. 63, 1. τούτοις ἂν ἔχω Δ. τὴν Σπαρτιατῶν ΓΔ: τῶν Σπαρτιατῶν ς. 4. ἁγίους καὶ πατρίους ς. ἐπιτελοῦσιν Δς. 64, 1. ἐπεδείξατο Δς. 3. ἀπεστερημένος Δς. 65, 2. τῆς add ΓΔ. προστάξαι ς. 4. τὸν ante τῶν add ΓΔ. 5. μέν τι διὰ Δ, μὲν διὰ Γ: μέν τι καὶ διὰ ς. 66, 1. λαμβάνειν ς. 67, 2. καὶ χωρὶς ς.

λων ὠφελειῶν, ἃς ἔχοι τις ἂν εἰς ἐκείνην καὶ τὸν πόλεμον τὸν Τρωϊκὸν ἀνενεγκεῖν, δικαίως ἂν καὶ τοῦ μὴ δουλεύειν ἡμᾶς τοῖς βαρβάροις Ἑλένην αἰτίαν εἶναι νομίζοιμεν. εὑρήσομεν γὰρ τοὺς Ἕλληνας δι' αὐτὴν ὁμονοήσαντας καὶ κοινὴν στρατείαν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ποιησαμένους, καὶ τότε πρῶτον τὴν Εὐρώπην τῆς Ἀσίας
68 τρόπαιον στήσασαν· ἐξ ὧν τοσαύτης μεταβολῆς ἐτύχομεν, ὥστε τὸν μὲν ἐπέκεινα χρόνον οἱ δυστυχοῦντες ἐν τοῖς βαρβάροις τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἄρχειν ἠξίουν, καὶ Δαναὸς μὲν ἐξ Αἰγύπτου φυγὼν Ἄργος κατέσχε, Κάδμος δὲ Σιδώνιος Θηβῶν ἐβασίλευσε, Κᾶρες δὲ τὰς νήσους κατῴκουν, Πελοποννήσου δὲ συμπάσης ὁ Ταντάλου Πέλοψ ἐκράτησεν, μετὰ δ' ἐκεῖνον τὸν πόλεμον τοσαύτην ἐπίδοσιν τὸ γένος ἡμῶν ἔλαβεν, ὥστε καὶ πόλεις μεγάλας καὶ χώραν πολλὴν ἀφελέσθαι τῶν βαρβάρων.
69 Ἢν οὖν τινὲς βούλωνται ταῦτα διεργάζεσθαι καὶ μηκύνειν, οὐκ ἀπορήσουσιν ἀφορμῆς ὅθεν Ἑλένην ἔξω τῶν εἰρημένων ἕξουσιν ἐπαινεῖν, ἀλλὰ πολλοῖς καὶ καινοῖς λόγοις ἐντεύξονται περὶ αὐτῆς.

11.

ΒΟΥΣΙΡΙΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΣΙΡΙΔΟΣ ΑΔΗΛΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΨΑΝΤΟΣ.

220 Τοῦτον τὸν λόγον γράφει πρὸς Πολυκράτη τινὰ σοφιστήν, ἐξ ἀνάγκης ἐλθόντα ἐπὶ τὸ σοφιστεύειν διὰ πενίαν, Ἀθηναῖον μὲν τῷ γένει, σοφιστεύοντα δὲ νῦν ἐν Κύπρῳ. γράφει δὲ αὐτῷ ὡς φίλος, ἐπανορθούμενος αὐτὸν δῆθεν ὡς σφαλέντα ἐν τούτοις τοῖς λόγοις οἷς ἔγραφεν, ἔν τε τῷ ἐγκωμίῳ τοῦ Βουσίριδος καὶ ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ Σωκράτους. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ παρασχὼν τὸν λόγον τῆς κατηγορίας Σωκράτους τοῖς περὶ Ἄνυτον καὶ Μέλητον, ἵνα κατηγορηθεὶς ἀποθάνῃ. κατηγόρουν δὲ αὐτοῦ ὡς ὅτι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρει τοῖς Ἀθηναίοις, λέγων δεῖν σέ-

v. 4. γὰρ καὶ τοὺς Δ. διὰ ταύτην ς. 6. Εὐρώπην κατὰ τῆς Δς. 68, 3. ἠξίουν ἄρχειν ς. 5. δὲ ὁ Σιδώνιος Δς. 7. μετ' ἐκεῖνον δὲ ς. 69, 1. ἐπεξεργάζεσθαι Δς. 3. πολλοῖς καὶ καλοῖς καὶ καινοῖς ς. 4. subscribit Γ ἑλένης ἐγκώμιον. ἑλικώνιος.
Tit. 1. ΒΟΥΣΕΙΡΙΣ Γ, diphthongi in hoc nomine usque tenax. 2. argumentum om Γ.

βειν ὄρνεα καὶ κύνας καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ διὰ τοῦτο διαφθείρει τοὺς νέους τοὺς μανθάνοντας. Ἐζήτησαν δέ τινες διὰ ποίαν αἰτίαν μὴ φανερῶς τὸν κατ᾽ αὐτοῦ λόγον εἰσῆλθεν, εἴγε φείδεται τοῦ διδασκάλου; καὶ λέγομεν, ἵνα μὴ ὀργισθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀρτίως Σωκράτους καταψηφισάμενοι. δοκεῖ οὖν διὰ τούτου ὥσπερ ἐλέγχειν αὐτοὺς ὡς κακῶς καταψηφισαμένους. καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ μετέγνωσαν ὕστερον, ὅτι ἀσεβῶς ἔπραξαν καταψηφισάμενοι Σωκράτους, εἶτα καὶ σωφρονισθέντες διὰ τοῦ λοιμοῦ τοῦ ἐγκατασκήψαντος αὐτοῖς διὰ τὸν Σωκράτους θάνατον. ἀπέθανε δὲ ἐπὶ Λάχητος ἄρχοντος. ὅθεν λοιπὸν ἐκέλευσαν μηδένα δημοσίᾳ, οἷον ἐν κοινῷ θεάτρῳ, λέγειν περὶ Σωκράτους. ἀμέλει λέγεταί τι τοιοῦτον, ὡς ὅτι Εὐριπίδου βουλομένου εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ καὶ δεδιότος, ἀναπλάσασθαι Παλαμήδην, ἵνα διὰ τούτου σχοίη καιρὸν τοῦ αἰνίξασθαι εἰς τὸν Σωκράτη καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους „ἐκάνετε, ἐκάνετε τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄριστον" ὅ ἐστιν ἐφονεύσατε. καὶ νοῆσαν τὸ θέατρον ἅπαν ἐδάκρυσε, διότι περὶ Σωκράτους ἠνίττετο. Γράφει οὖν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον, ὥσπερ εἴπομεν, ἐπιλαμβανόμενος αὐτοῦ. εἰ δέ τις ζητήσει τὴν αἰτίαν διὰ τί μὴ καὶ τὸν ἄλλον λόγον εἶπεν εἰς τὸν Σωκράτην, λέγομεν, ὡς ἤδη περὶ τούτου προειρήκαμεν, ἵνα μὴ ὀργισθῶσιν αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι ἔναγχος καταψηφισάμενοι.

Ἡ δ᾽ ὑπόθεσις τοῦ Βουσίριδος τοιαύτη. Βούσιρις τῆς Λιβύης καὶ Ποσειδῶνος ἐγένετο παῖς· οὗτος τεχθεὶς ἐν Λιβύῃ τῇ χώρᾳ, ὑπεριδὼν τῆς ἐκεῖ οἰκήσεως εἵλετο τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ κτίζει πόλιν ὁμώνυμον αὐτῷ Βούσιριν, ἥ τις καὶ νῦν οὕτω κέκληται. αἰτίαν δ᾽ ἔσχεν ὡς ξενηλάτης καὶ ὡς θύων τοὺς ξένους. ὁ οὖν Πολυκράτης, ἅτε δὴ καὶ σοφιστὴς καὶ λογογράφος, ἠθέλησε καὶ ἀπολογίαν γράψαι ὑπὲρ τοῦ Βουσίριδος καὶ ὑπὲρ τούτων ὧν ἐνεκαλεῖτο· εἰς ἣν αὐτοῦ ὁ Ἰσοκράτης ἐπιλαμβάνεται, καὶ ὑποτίθεται αὐτὸς πῶς ἔδει αὐτὸν γράψαι τὸ ἐγκώμιον. διὸ καὶ ὁ λόγος οὗτος τῶν τεσσάρων ἐγκωμίων ἐστίν.

1 Τὴν μὲν ἐπιείκειαν τὴν σήν, ὦ Πολύκρατες, καὶ τὴν τοῦ βίου μεταβολὴν παρ᾽ ἄλλων πυνθανόμενος οἶδα· τῶν δὲ λόγων τινάς, ὧν γέγραφας, αὐτὸς ἀνεγνωκὼς ἥδιστα μὲν ἂν σοὶ περὶ ὅλης ἐπαῤῥησιασάμην τῆς παιδεύσεως περὶ ἣν ἠνάγκασαι διατρίβειν (ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀναξίως μὲν δυστυχοῦσιν, ἐκ δὲ φιλοσοφίας χρηματίζεσθαι ζητοῦσιν ἅπαντας τοὺς πλείω πεπραγματευμένους καὶ μᾶλλον ἀπηκριβωμένους προσήκειν ἐθελοντὰς
2 τοῦτον εἰσφέρειν τὸν ἔρανον), ἐπειδὴ δ᾽ οὔπω περιτετυχή-

§ 1, 6. μὲν ἀναξίως ς.

καμεν ἀλλήλοις, περὶ μὲν τῶν ἄλλων, ἥν ποτ᾽ εἰς ταὐ-
τὸν ἔλθωμεν, τόθ᾽ ἡμῖν ἐξέσται διὰ πλειόνων ποιήσασθαι
τὴν συνουσίαν, ἃ δ᾽ ἐν τῷ παρόντι δυναίμην ἂν εὐεργετῆ-
σαί σε, ταῦτα δ᾽ ᾠήθην χρῆναι σοὶ μὲν ἐπιστεῖλαι,
πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ὡς οἷόν τε μάλιστ᾽ ἀποκρύψασθαι.
3 γιγνώσκω μὲν οὖν ὅτι τοῖς πλείστοις τῶν νουθετουμένων
222 ἔμφυτόν ἐστι μὴ πρὸς τὰς ὠφελείας ἀποβλέπειν, ἀλλὰ
τοσούτῳ χαλεπώτερον ἀκούειν τῶν λεγομένων, ὅσῳ περ
ἂν αὐτῶν τις ἀκριβέστερον ἐξετάζῃ τὰς ἁμαρτίας· ὅμως
δ᾽ οὐκ ὀκνητέον ὑπομένειν τὴν ἀπέχθειαν ταύτην τοῖς εὐ-
νοϊκῶς πρός τινας ἔχουσιν, ἀλλὰ πειρατέον μεθιστάναι
τὴν δόξαν τῶν οὕτω πρὸς τοὺς συμβουλεύοντας διακειμέ-
4 νων. Αἰσθόμενος οὖν οὐχ ἥκιστά σε μεγαλαυχούμενον
ἐπί τε τῇ Βουσίριδος ἀπολογίᾳ καὶ τῇ Σωκράτους κατη-
γορίᾳ, πειράσομαί σοι ποιῆσαι καταφανὲς ὅτι πολὺ
τοῦ δέοντος ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις διήμαρτες. ἁπάν-
των γὰρ εἰδότων ὅτι δεῖ τοὺς μὲν εὐλογεῖν τινὰς βουλο-
μένους πλείω τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν αὐτοῖς προσόντ᾽
ἀποφαίνειν, τοὺς δὲ κατηγοροῦντας τἀναντία τούτων ποι-
5 εῖν, τοσούτου δέεις οὕτω κεχρῆσθαι τοῖς λόγοις, ὥσθ᾽
ὑπὲρ μὲν Βουσίριδος ἀπολογήσασθαι φάσκων οὐχ ὅπως
τῆς ὑπαρχούσης αὐτὸν διαβολῆς ἀπήλλαξας, ἀλλὰ καὶ
τηλικαύτην αὐτῷ τὸ μέγεθος παρανομίαν προσῆψας, ἧς
οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως ἄν τις δεινοτέραν ἐξευρεῖν δυνηθείη· τῶν
γὰρ ἄλλων τῶν ἐπιχειρησάντων ἐκεῖνον λοιδορεῖν τοσοῦτο
μόνον περὶ αὐτοῦ βλασφημούντων, ὡς ἔθυε τῶν ξένων
τοὺς ἀφικνουμένους, σὺ καὶ κατεσθίειν αὐτὸν τοὺς ἀνθρώ-
πους ᾐτιάσω· Σωκράτους δὲ κατηγορεῖν ἐπιχειρήσας, ὥσ-
περ ἐγκωμιάσαι βουλόμενος Ἀλκιβιάδην ἔδωκας αὐτῷ
μαθητήν, ὃν ὑφ᾽ ἐκείνου μὲν οὐδεὶς ᾔσθετο παιδευόμενον,

v. 1. ἥν ποτ᾽ — ἔλθωμεν Γ: ὁπόταν — συνέλθωμεν ς. 4. χρῆναι Γ: δεῖν ς. 3, 1. νουθετημένων Γ. 4. τις ἀκριβέστερον αὐτῶν ς. 4, 1. αἰσθανόμενος ς. 3. τοῦ δέοντος πολὺ ς. 6. προσόντ᾽ Γ: τὰ προσόντα ς. 5, 1. τοσούτου Γ: ceteri τοσούτῳ. 9. ᾐτιάσω] hoc an aliud verbum habeat Γ, incertum est. ἐγχειρήσας ς.

ὅτι δὲ πολὺ διήνεγκε τῶν ἄλλων, ἅπαντες ἂν ὁμολογή-
6 σειαν. τοιγαροῦν εἰ γένοιτ' ἐξουσία τοῖς τετελευτηκόσι βουλεύσασθαι περὶ τῶν εἰρημένων, ὁ μὲν ἄν σοι τοσαύτην ἔχοι χάριν ὑπὲρ τῆς κατηγορίας ὅσην οὐδενὶ τῶν ἐπαινεῖν αὐτὸν εἰθισμένων, ὁ δ' εἰ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους πραότατος ἦν, ἀλλ' οὖν ἐπί γε τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις οὕτως ἂν ἀγανακτήσειεν ὥστε μηδεμιᾶς ἂν ἀποσχέσθαι τιμωρίας. καίτοι πῶς οὐκ αἰσχύνεσθαι μᾶλλον ἢ σεμνύνεσθαι προσήκει τὸν παρὰ τοῖς λοιδορουμένοις ὑφ' αὑτοῦ μᾶλλον ἀγαπώμενον ἢ παρὰ τοῖς ἐγκωμιαζομένοις;
7 Οὕτω δ' ἠμέλησας εἰ μηδὲν ὁμολογούμενον ἐρεῖς, ὥστε φῂς μὲν αὐτὸν τὴν Αἰόλου καὶ τὴν Ὀρφέως ζηλῶσαι δόξαν, ἀποφαίνεις δ' οὐδὲν τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπιτηδεύσαντα. πότερα γὰρ τοῖς περὶ Αἰόλου λεγομένοις αὐτὸν παρατάξωμεν; ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τῶν ξένων τοὺς ἐπὶ τὴν χώραν ἐκπίπτοντας εἰς τὰς αὑτῶν πατρίδας ἀπέστελλεν, ὁ δ', εἰ χρὴ τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις πιστεύειν,
8 θύσας κατήσθιεν. ἢ τοῖς Ὀρφέως ἔργοις ὁμοιώσωμεν; ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ Ἅιδου τοὺς τεθνεῶτας ἀνῆγεν, ὁ δὲ πρὸ μοίρας τοὺς ζῶντας ἀπώλλυεν. ὥσθ' ἡδέως ἂν εἰδείην τί ποτ' ἂν ἐποίησεν, εἰ καταφρονῶν αὐτῶν ἐτύγχανεν, ὃς θαυμάζων τὴν ἀρετὴν τὴν ἐκείνων ἅπαντα φαίνεται τἀναντία διαπραττόμενος. ὃ δὲ πάντων ἀτοπώτατον, ὅτι περὶ τὰς γενεαλογίας ἐσπουδακὼς ἐτόλμησας εἰπεῖν ὡς τούτους ἐζήλωσεν, ὧν οὐδ' οἱ πατέρες πω κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον γεγονότες ἦσαν.

Ἵνα δὲ μὴ δοκῶ τὸ προχειρότατον ποιεῖν, ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν εἰρημένων μηδὲν ἐπιδεικνὺς τῶν ἐμαυτοῦ, πειράσομαί σοι διὰ βραχέων δηλῶσαι περὶ τὴν αὐτὴν ὑπό-

v. 1. ἄλλων] ἑλλήνων Γ. 6, 2. ὁ μὲν — εἰθισμένων Γ: ὁ μὲν χάριν ἂν εἰδείη σοι ς. 6. ἂν ante ἀγανακτήσειεν add Γ, post μηδεμιᾶς om. 8. ὑπ' αὐτοῦ ς. 7, 1. ὥστ' ἔφης ς. 3. δ' αὐτὸν οὐδὲν ς. 4. πότερον ς. 5. παραβάλωμεν ς. 7. πιστεύειν τοὺς ξένους θύσας ς. 8, 1. ἢ Γ: ἀλλὰ καὶ ς. 4. τί Γ: ὅ τι ς. 9, 2. μηδὲν ἐπιδεικνὺς τῶν ἐμαυτοῦ om pr Γ: rc pro ἐπιδεικνὺς posuit ἐνδεικνύς. 3. περὶ Γ: τὰ περὶ ς.

θεσιν, καίπερ οὐ σπουδαίαν οὖσαν οὐδὲ σεμνοὺς λόγους
ἔχουσαν, ἐξ ὧν ἔδει καὶ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἀπολογίαν
ποιήσασθαι.
10 Περὶ μὲν οὖν τῆς Βουσίριδος εὐγενείας τίς οὐκ ἂν δυνη-
θείη ῥᾳδίως εἰπεῖν; ὃς πατρὸς μὲν ἦν Ποσειδῶνος, μη-
τρὸς δὲ Λιβύης τῆς Ἐπάφου τοῦ Διός, ἣν φασι πρώτην
γυναῖκα βασιλεύσασαν ὁμώνυμον αὑτῇ τὴν χώραν κατα-
στῆσαι. τυχὼν δὲ τοιούτων προγόνων οὐκ ἐπὶ τούτοις
μόνοις μέγ' ἐφρόνησεν, ἀλλ' ᾠήθη δεῖν καὶ τῆς ἀρετῆς
τῆς αὑτοῦ μνημεῖον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον καταλιπεῖν.
11 τὴν μὲν οὖν μητρῴαν ἀρχὴν ὑπερεῖδεν, ἐλάττω νομίσας ἢ
κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν εἶναι, πλείστους δὲ καταστρεψά-
μενος καὶ μεγίστην δύναμιν κτησάμενος ἐν Αἰγύπτῳ
κατεστήσατο τὴν βασιλείαν, οὐκ ἐκ τῶν παρουσῶν μό-
νον ἀλλ' ἐξ ἁπασῶν προκρίνας τὴν ἐκεῖ πολὺ διαφέρειν
12 οἴκησιν. ἑώρα γὰρ τοὺς μὲν ἄλλους τόπους οὐκ εὐκαίρως
οὐδ' εὐαρμόστως πρὸς τὴν τοῦ σύμπαντος φύσιν ἔχον-
τας, ἀλλὰ τοὺς μὲν ὑπ' ὄμβρων κατακλυζομένους, τοὺς
δ' ὑπὸ καυμάτων διαφθειρομένους, ταύτην δὲ τὴν χώραν
ἐν καλλίστῳ μὲν τοῦ κόσμου κειμένην, πλεῖστα δὲ καὶ
παντοδαπὰ [τἀγαθὰ] φέρειν δυναμένην, ἀθανάτῳ δ
224 τείχει τῷ Νείλῳ τετειχισμένην, ὃς οὐ μόνον φυλακὴ
13 ἀλλὰ καὶ τροφὴν ἱκανὴν αὐτῇ παρέχειν πέφυκεν, ἀνάλω-
τος μὲν ὢν καὶ δύσμαχος τοῖς ἐπιβουλεύουσιν, εὐαγω-
γὸς δὲ καὶ πρὸς πολλὰ χρήσιμος τοῖς ἐντὸς αὐτοῦ κα-
τοικοῦσιν. πρὸς γὰρ τοῖς προειρημένοις καὶ τὴν δύναμι
αὐτῶν πρὸς τὴν τῆς γῆς ἐργασίαν ἰσόθεον πεποίηκεν· τῶ
γὰρ ὄμβρων καὶ τῶν αὐχμῶν τοῖς μὲν ἄλλοις ὁ Ζεὺ
ταμίας ἐστίν, ἐκείνων δ' ἕκαστος ἀμφοτέρων τούτων αὐ
14 τὸς αὑτῷ κύριος καθέστηκεν. εἰς τοσαύτην δ' ὑπερβολὴ
εὐδαιμονίας ἥκουσιν, ὥστε τῇ μὲν ἀρετῇ καὶ τῇ φύσει τῇ

v. 2. ἐξ ὧν ἔδει Γ: ὡς δεῖ ς. 10, 6. μόνοις add Γ. 11, 4. πα-ρόντων — ἁπάντων ς. 5. ἐκεῖ Γ: celeri ἐκεῖσε. 12, 2. σύμπαν-τος κόσμου φύσιν ς. 6. παντοδαπὰ] extremum ᾱ a correctoi habet Γ. τἀγαθὰ] ἀγαθὰ corr Γ, pr autem vocabulum habu penitus diversum. 13, 3. δυσμάχητος ς. 5. εἰρημένοις ς.

χώρας καὶ τῷ πλήθει τῶν πεδίων ἤπειρον καρποῦνται, τῇ δὲ τῶν περιόντων διαθέσει καὶ τῇ τῶν ἐλλειπόντων κομιδῇ διὰ τὴν τοῦ ποταμοῦ δύναμιν νῆσον οἰκοῦσιν· κύκλῳ γὰρ αὐτὴν περιέχων καὶ πᾶσαν διαῤῥέων πολλὴν αὐτοῖς εὐπορίαν ἀμφοτέρων τούτων πεποίηκεν.

5 Ἤρξατο μὲν οὖν ἐντεῦθεν ὅθεν περ χρὴ τοὺς εὖ φρονοῦντας, ἅμα τόν τε τόπον ὡς κάλλιστον καταλαβεῖν καὶ τροφὴν ἱκανὴν τοῖς περὶ αὐτὸν ἐξευρεῖν· μετὰ δὲ ταῦτα διελόμενος χωρὶς ἑκάστους τοὺς μὲν ἐπὶ τὰς ἱερωσύνας κατέστησε, τοὺς δ' ἐπὶ τὰς τέχνας ἔτρεψε, τοὺς δὲ τὰ περὶ τὸν πόλεμον μελετᾷν ἠνάγκασεν, ἡγούμενος τὰ μὲν ἀναγκαῖα καὶ τὰς περιουσίας ἔκ τε τῆς χώρας καὶ τῶν τεχνῶν δεῖν ὑπάρχειν, τούτων δ' εἶναι φυλακὴν ἀσφαλεστάτην τήν τε περὶ τὸν πόλεμον ἐπιμέλειαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν. ἅπαντας δὲ τοὺς ἀριθμοὺς περιλαβὼν ἐξ ὧν ἄριστ' ἄν τις τὰ κοινὰ διοικήσειεν, ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς τὰς αὐτὰς πράξεις μεταχειρίζεσθαι προσέταξεν, εἰδὼς τοὺς μὲν μεταβαλλομένους τὰς ἐργασίας οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἔργων ἀκριβῶς ἔχοντας, τοὺς δ' ἐπὶ ταῖς αὐταῖς πράξεσι συνεχῶς διαμένοντας εἰς ὑπερβολὴν ἕκαστον ἀποτελοῦντας. τοιγαροῦν καὶ πρὸς τὰς τέχνας εὑρήσομεν αὐτοὺς πλέον διαφέροντας τῶν περὶ τὰς αὐτὰς ἐπιστήμας ἢ τοὺς ἄλλους δημιουργοὺς τῶν ἰδιωτῶν, καὶ πρὸς τὴν σύνταξιν, δι' ἧς τήν τε βασιλείαν καὶ τὴν ἄλλην πολιτείαν διαφυλάττουσιν, οὕτω καλῶς ἔχοντας, ὥστε καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς ὑπὲρ τῶν τοιούτων λέγειν ἐπιχειροῦντας καὶ μάλιστ' εὐδοκιμοῦντας τὴν ἐν Αἰγύπτῳ προαιρεῖσθαι πολιτείαν ἐπαινεῖν, καὶ Λακεδαιμονίους μέρος τι τῶν ἐκεῖθεν μιμουμένους ἄριστα διοικεῖν τὴν αὐτῶν πόλιν. καὶ γὰρ τὸ μηδένα τῶν μαχίμων ἄνευ τῆς τῶν ἀρχόντων γνώμης ἀποδημεῖν καὶ τὰ συσσί-

v. 2. ὄντων ς. 15, 2. ἅμα τόν τε τόπον Γ: ἅμα τόπον ς. καὶ τὴν τροφὴν ς. 4. ταῖς ἱερωσύναις ς. 9. πρὸς Γ: περὶ ς. 16, 4. οὐδὲ πρὸς ἓν Γ: πρὸς οὐδὲν ς. 6. ἐπιμένοντας ς. 17, 2. πλεῖον ς. 4. πρὸς Γ: περὶ ς. 6. λέγειν — εὐδοκιμ] haec a correctore sunt in Γ. 8. ἐπαινεῖν add Γ.

τια καὶ τὴν τῶν σωμάτων ἄσκησιν, ἔτι δὲ τὸ μηδένα τῶν
ἀναγκαίων ἀποροῦντα τῶν κοινῶν προσταγμάτων ἀμε-
λεῖν, μηδ' ἐπὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις διατρίβειν, ἀλλὰ
τοῖς ὅπλοις καὶ ταῖς στρατείαις τὸν νοῦν προσέχειν,
19 ἐκεῖθεν ἅπαντα ταῦτ' εἰλήφασιν. τοσούτῳ δὲ χεῖρον κέ-
χρηνται τούτοις τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ὅσον οὗτοι μὲν ἅπαν-
τες στρατιῶται καταστάντες βίᾳ τὰ τῶν ἄλλων λαμ-
βάνειν ἀξιοῦσιν, ἐκεῖνοι δ' οὕτως οἰκοῦσιν ὥσπερ χρὴ τοὺς
μήτε τῶν ἰδίων ἀμελοῦντας μήτε τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβου-
λεύοντας. Γνοίη δ' ἄν τις ἐνθένδε τὸ διάφορον ἑκατέρας
20 τῆς πολιτείας. εἰ μὲν γὰρ ἅπαντες μιμησαίμεθα τὴν
Λακεδαιμονίων ἀργίαν καὶ πλεονεξίαν, εὐθὺς ἂν ἀπολοί-
μεθα καὶ διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν καθ' ἡμέραν καὶ διὰ τὸν
πόλεμον τὸν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς· εἰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίων
νόμοις χρῆσθαι βουληθείημεν, καὶ τοῖς μὲν ἐργάζεσθαι
τοῖς δὲ τὰ τούτων σώζειν δόξειεν, ἕκαστοι τὴν αὑτῶν ἔχον-
τες εὐδαιμόνως ἂν τὸν βίον διατελοῖμεν.

21 Καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς περὶ τὴν φρόνησιν ἐπιμελείας
εἰκότως ἄν τις ἐκεῖνον αἴτιον νομίσειεν. τοῖς γὰρ ἱερεῦσι
παρεσκεύασεν εὐπορίαν μὲν ταῖς ἐκ τῶν ἱερῶν προσόδοις,
σωφροσύνην δὲ ταῖς ἁγνείαις ταῖς ὑπὸ τῶν νόμων προσ-
τεταγμέναις, σχολὴν δὲ ταῖς τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἄλ-
22 λων ἔργων ἀτελείαις· μεθ' ὧν ἐκεῖνοι βιοτεύοντες τοῖς
μὲν σώμασιν ἰατρικὴν ἐξεῦρον ἐπικουρίαν, οὐ διακεκινδυ-
νευμένοις φαρμάκοις χρωμένην, ἀλλὰ τοιούτοις ἃ τὴν μὲν
ἀσφάλειαν ὁμοίαν ἔχει τῇ τροφῇ τῇ καθ' ἡμέραν, τὰς
δ' ὠφελείας τηλικαύτας ὥστ' ἐκείνους ὁμολογουμένως
ὑγιεινοτάτους εἶναι καὶ μακροβιωτάτους, ταῖς δὲ ψυ-
χαῖς φιλοσοφίας ἄσκησιν κατέδειξαν, ἣ καὶ νομοθετῆ-
23 σαι καὶ τὴν φύσιν τῶν ὄντων ζητῆσαι δύναται. καὶ

v. 1. μηδένα — ἀποροῦντα Claverius: libri enim μηδενὸς — ἀποροῦντας. 3. ἀλλὰ] ἀλλ' ἐπὶ Γ. 4. προσέχειν τὸν νοῦν ς. 19, 1. τοσοῦτον — τούτοις κέχρηνται ς. 20, 5. χρῆσθαι νομίμοις ς. 21, 2. αἴτιον εἶναι νομίσειεν ς. 22, 4. ἔχει ὁμοίαν ς. 6. καὶ μακροβιωτάτους εἶναι ς. 7. κατέδειξεν ς. 23, 1. δύναται ζητῆσαι ς.

τοὺς μὲν πρεσβυτέρους ἐπὶ τὰ μέγιστα τῶν πραγμά-
26 των ἔταξαν, τοὺς δὲ νεωτέρους ἀμελήσαντας τῶν ἡδονῶν ἐπ' ἀστρολογίᾳ καὶ λογισμοῖς καὶ γεωμετρίᾳ διατρίβειν ἔπεισαν, ὧν τὰς δυνάμεις οἱ μὲν ὡς πρὸς ἕτερα χρησίμους ἐπαινοῦσιν, οἱ δ' ὡς πλεῖστα πρὸς ἀρετὴν συμβαλλομένας ἀποφαίνειν ἐπιχειροῦσιν.

4 Μάλιστα δ' ἄξιον ἐπαινεῖν καὶ θαυμάζειν τὴν εὐσέβειαν αὐτῶν καὶ τὴν περὶ τοὺς θεοὺς θεραπείαν. ὅσοι μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς οὕτω κατεσχημάτισαν, ὥστ' ἢ κατὰ σοφίαν ἢ κατ' ἄλλην τίν' ἀρετὴν ὑπολαμβάνεσθαι μειζόνως ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν, οὗτοι μὲν βλάπτουσι τοὺς ἐξαπατηθέντας· ὅσοι δὲ τῶν θείων πραγμάτων οὕτω προέστησαν, ὥστε καὶ τὰς ἐπιμελείας καὶ τὰς τιμωρίας δοκεῖν εἶναι ἀκριβεστέρας τῶν συμβαινόντων, οἱ δὲ τοιοῦτοι πλεῖστα τὸν βίον τὸν τῶν ἀνθρώπων ὠφελοῦσιν.
5 καὶ γὰρ τὴν ἀρχὴν οἱ τὸν φόβον ἡμῖν ἐνεργασάμενοι τούτων αἴτιοι γεγόνασι τοῦ μὴ παντάπασι θηριωδῶς διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους. ἐκεῖνοι τοίνυν οὕτως ἁγίως περὶ ταῦτα καὶ σεμνῶς ἔχουσιν, ὥστε καὶ τοὺς ὅρκους πιστοτέρους εἶναι τοὺς ἐν τοῖς ἐκείνων ἱεροῖς ἢ τοὺς παρὰ τοῖς ἄλλοις καθεστῶτας, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἕκαστον οἴεσθαι παραχρῆμα δώσειν δίκην, ἀλλ' οὐ διαλήσειν τὸν παρόντα χρόνον, οὐδ' εἰς τοὺς παῖδας ἀναβληθήσεσθαι
6 τὰς τιμωρίας. καὶ ταῦτ' εἰκότως δοξάζουσιν· πολλὰς γὰρ αὐτοῖς καὶ παντοδαπὰς ἀσκήσεις τῆς ὁσιότητος ἐκεῖνος κατέστησεν, ὅστις καὶ τῶν ζώων τῶν παρ' ἡμῖν καταφρονουμένων ἔστιν ἃ σέβεσθαι καὶ τιμᾶν ἐνομοθέτησεν, οὐκ ἀγνοῶν τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἀλλ' ἅμα μὲν ἐθίζειν οἰόμενος δεῖν τὸν ὄχλον ἐμμένειν ἅπασι τοῖς ὑπὸ

v. 1. μέγιστα τῶν πραγμάτων ἔταξαν Γ: βέλτιστα ἔταξεν ς. 3. ἐν ἀστρονομίᾳ ς. 4. ἔπεισεν ς. ἕτερα] ἔνια Γ. 5. πλεῖστον ς. 24, 1. δ' ἄξιον — αὐτῶν Γ: δ' — αὐτῶν ἄξιον ς 4. σοφίαν Γ: φιλοσοφίαν ς. 5. μὲν add Γ. 8. εἶναι δοκεῖν ς. ἀκριβεστέρας τῶν συμβαινόντων] μείζους Γ. 9. τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ς. 25, 1. ἐργασάμενοι ς. 3. καὶ σεμνῶς περὶ ταῦτα ς. 5. παρ' ἄλλοις καθεστηκότας ς. 8. παρόντα om pr Γ. 26, 2. ὁσιότητος Γ: θειότητος ς. 6. ἅπασιν ἐμμένειν ς.

27 τῶν ἀρχόντων παραγγελλομένοις, ἅμα δὲ βουλόμενος
πεῖραν λαμβάνειν ἐν τοῖς φανεροῖς, ἥν τινα περὶ τῶν
ἀφανῶν διάνοιαν ἔχουσιν. ἐνόμιζε γὰρ τοὺς μὲν τούτων
ὀλιγωροῦντας τυχὸν καὶ τῶν μειζόνων καταφρονήσειν,
τοὺς δ' ἐπὶ πάντων ὁμοίως ἐμμένοντας τῇ τάξει βεβαίως
ἔσεσθαι τὴν αὑτῶν εὐσέβειαν ἐπιδεδειγμένους.

28 Ἔχοι δ' ἄν τις μὴ σπεύδειν ὡρμημένος πολλὰ καὶ
θαυμαστὰ περὶ τῆς ὁσιότητος αὐτῶν διελθεῖν, ἣν οὔτε
μόνος οὔτε πρῶτος ἐγὼ τυγχάνω καθεωρακώς, ἀλλὰ πολ-
227 λοὶ καὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν προγεγενημένων, ὧν καὶ
Πυθαγόρας ὁ Σάμιός ἐστιν· ὃς ἀφικόμενος εἰς Αἴγυ-
πτον καὶ μαθητὴς ἐκείνων γενόμενος τήν τε ἄλλην φιλο-
σοφίαν πρῶτος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκόμισε, καὶ τὰ περὶ
τὰς θυσίας καὶ τὰς ἁγιστείας τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπι-
φανέστερον τῶν ἄλλων ἐσπούδασεν, ἡγούμενος, εἰ καὶ
μηδὲν αὐτῷ διὰ ταῦτα πλέον γίγνοιτο παρὰ τῶν θεῶν,
ἀλλ' οὖν παρά γε τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τούτων μάλιστ'
29 εὐδοκιμήσειν. ὅπερ αὐτῷ καὶ συνέβη· τοσοῦτον γὰρ εὐδο-
ξίᾳ τοὺς ἄλλους ὑπερέλαβεν, ὥστε καὶ τοὺς νεωτέρους
ἅπαντας ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ μαθητὰς εἶναι, καὶ τοὺς πρε-
σβυτέρους ἥδιον ὁρᾶν τοὺς παῖδας τοὺς αὑτῶν ἐκείνῳ συγ-
γιγνομένους ἢ τῶν οἰκείων ἐπιμελουμένους. καὶ τούτοις
οὐχ οἷόν τε ἀπιστεῖν· ἔτι γὰρ καὶ νῦν τοὺς προσποιου-
μένους ἐκείνου μαθητὰς εἶναι μᾶλλον σιγῶντας θαυμά-
ζουσιν ἢ τοὺς ἐπὶ τῷ λέγειν μεγίστην δόξαν ἔχοντας.

30 Ἴσως ἂν οὖν τοῖς εἰρημένοις ἀπαντήσειας, ὅτι τὴν μὲν
χώραν καὶ τοὺς νόμους καὶ τὴν εὐσέβειαν, ἔτι δὲ τὴν
φιλοσοφίαν ἐπαινῶ τὴν Αἰγυπτίων, ὡς δὲ τούτων αἴτιος
ἦν ὃν ὑπεθέμην, οὐδεμίαν ἔχω λέγειν ἀπόδειξιν. ἐγὼ δ'
εἰ μὲν ἄλλος τίς μοι τὸν τρόπον τοῦτον ἐπέπληττεν,

27, 3. ἔχωσιν ς. 4. τυχὸν ἂν καὶ ς. 5. βεβαίως ἔσεσθαι Γ: ceteri βεβαιώσεσθαι vel βεβαιώσασθαι. 28, 2. θαυμαστὰ Γ: μεγάλα ς. 5. Σάμιος εἰς ἐστιν ς. 8. θυσίας τε καὶ ς. 10. πλεῖον ς. 11. οὖν add Γ. 29, 7. θαυμάζομεν ς. 30, 2. δὲ καὶ τὴν ς. 3. τὴν Αἰγυπτίων Γ: τῶν Αἰγυπτίων ς.

ἡγούμην ἂν αὐτὸν πεπαιδευμένως ἐπιτιμᾶν· σοὶ δ' οὐ 1 προσήκει ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ὑπόληψιν. βουληθεὶς γὰρ Βούσιριν εὐλογεῖν προείλου λέγειν ὡς τόν τε Νεῖλον περὶ τὴν χώραν περιέῤῥηξε καὶ τῶν ξένων τοὺς ἀφικνουμένους θύων κατήσθιεν· ὡς δὲ ταῦτ' ἐποίησεν, οὐδεμίαν πίστιν εἴρηκας. καίτοι πῶς οὐ καταγέλαστόν ἐστι ταῦτα παρὰ τῶν ἄλλων ἀπαιτεῖν, οἷς αὐτὸς μηδὲ κατὰ μικρὸν τυγ- 2 χάνεις κεχρημένος; ἀλλὰ τοσούτῳ πλέον ἡμῶν ἀπέχεις τοῦ πιστὰ λέγειν, ὅσον ἐγὼ μὲν οὐδενὸς αὐτὸν αἰτιῶμαι τῶν ἀδυνάτων ἀλλὰ νόμων καὶ πολιτείας, αἵ περ εἰσὶ πράξεις τῶν ἀνδρῶν τῶν καλῶν κἀγαθῶν· σὺ δὲ τοιούτων δημιουργὸν ἀποφαίνεις, ὧν οὐδέτερον οὐδεὶς ἂν ἀνθρώπων ποιήσειεν, ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς τῶν θηρίων ὠμότητος τὸ δὲ 3 τῆς τῶν θεῶν δυνάμεως ἔργον ἐστίν. ἔπειτ' εἰ καὶ τυγχάνομεν ἀμφότεροι ψευδῆ λέγοντες, ἀλλ' οὖν ἐγὼ μὲν κέχρημαι τούτοις τοῖς λόγοις οἷς περ χρὴ τοὺς ἐπαινοῦντας, σὺ δ' οἷς προσήκει τοὺς λοιδοροῦντας· ὥστ' οὐ μόνον τῆς ἀληθείας αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδέας ὅλης, δι' ἧς εὐλογεῖν δεῖ, φαίνει διημαρτηκώς.

4 Χωρὶς δὲ τούτων, εἰ δεῖ τῶν σῶν ἀπαλλαγέντα τὸν ἐμὸν λόγον ἐξετάζειν, οὐδεὶς ἂν αὐτῷ δικαίως ἐπιπλήξειεν. εἰ μὲν γὰρ ἄλλος τις ἦν φανερὸς ὁ ταῦτα πράξας ἁγὼ φημὶ γεγενῆσθαι δι' ἐκεῖνον, ὁμολογῶ λίαν εἶναι τολμηρός, εἰ περὶ ὧν ἅπαντες ἐπίστανται, περὶ τούτων μεταπείθειν ἐπιχειρῶ. νῦν δ' ἐν κοινῷ τῶν πραγμάτων ὄντων, καὶ δοξάσαι δέον περὶ αὐτῶν, τίν' ἄν τις τῶν ἐκεῖ καθεστώτων ἐκ τῶν εἰκότων σκοπούμενος αἰτιώτερον εἶναι νομίσειεν ἢ τὸν ἐκ Ποσειδῶνος μὲν γεγονότα, πρὸς δὲ μητρὸς ἀπὸ Διὸς ὄντα, μεγίστην δὲ δύναμιν τῶν καθ' αὑτὸν κτησάμενον καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὀνομαστότατον γεγενημένον; οὐ γὰρ δή που τοὺς ἁπάντων τούτων

31, 3. ἀφικνουμένους θύων Γ: εἰσαφικνουμένους ς. 6. μηδὲ] μὴ pr Γ. κεχρημένος τυγχάνεις ς. 32, 5. ἂν om pr Γ. 33, 2. ἀμφότεροι τὰ ψευδῆ ς. 3. τούτοις κέχρημαι ς. 34, 2. ἐπιπλήξειεν Γ: ἐπιστήσειεν ς. 4. ἃ ἐγὼ ς. 35, 6. ἕλλησιν Γ: ἄλλοις ς. 7. ἁπάντων τούτοις ς.

ἀπολελειμμένους προσήκει μᾶλλον ἢ κεῖνον τηλικούτων
36 ἀγαθῶν εὑρετὰς γενέσθαι. Καὶ μὲν δὴ καὶ τοῖς χρό-
νοις ῥᾳδίως ἄν τις τοὺς λόγους τοὺς τῶν λοιδορούντων
ἐκεῖνον ψευδεῖς ὄντας ἐπιδείξειεν. οἱ γὰρ αὐτοὶ τῆς τε
Βουσίριδος ξενοφονίας κατηγοροῦσι, καὶ φασὶν αὐτὸν ὑφ'
37 Ἡρακλέους ἀποθανεῖν· ὁμολογεῖται δὲ παρὰ πάντων τῶν
λογοποιῶν Περσέως τοῦ Διὸς καὶ Δανάης Ἡρακλέα μὲν
εἶναι τέτταρσι γενεαῖς νεώτερον, Βούσιριν δὲ πλέον ἢ
διακοσίοις ἔτεσι πρεσβύτερον. καίτοι τὸν βουλόμενον
ἀπολύσασθαι τὴν ὑπὲρ ἐκείνου διαβολὴν πῶς οὐκ ἄτο-
πόν ἐστι ταύτην τὴν πίστιν παραλιπεῖν, τὴν οὕτως ἐναργῆ
καὶ τηλικαύτην δύναμιν ἔχουσαν;

38 Ἀλλὰ γὰρ οὐδέν σοι τῆς ἀληθείας ἐμέλησεν, ἀλλὰ
ταῖς τῶν ποιητῶν βλασφημίαις ἐπηκολούθησας, οἳ δει-
νότερα μὲν πεποιηκότας καὶ πεπονθότας ἀποφαίνουσι
τοὺς ἐκ τῶν ἀθανάτων γεγονότας ἢ τοὺς ἐκ τῶν ἀνθρώ-
πων τῶν ἀνοσιωτάτων, τοιούτους δὲ λόγους περὶ αὐτῶν
τῶν θεῶν εἰρήκασιν, οἵους οὐδεὶς ἂν περὶ τῶν ἐχθρῶν εἰ-
πεῖν τολμήσειεν· οὐ γὰρ μόνον κλοπὰς καὶ μοιχείας καὶ
παρ' ἀνθρώποις θητείας αὐτοῖς ὠνείδισαν, ἀλλὰ καὶ παί-
229 δων βρώσεις καὶ πατέρων ἐκτομὰς καὶ μητέρων δεσμοὺς
καὶ πολλὰς ἄλλας ἀνομίας κατ' αὐτῶν ἐλογοποίησαν.
39 ὑπὲρ ὧν τὴν μὲν ἀξίαν δίκην οὐκ ἔδοσαν, οὐ μὴν ἀτιμώ-
ρητοί γε διέφυγον, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν ἀλῆται καὶ τῶν
καθ' ἡμέραν ἐνδεεῖς κατέστησαν, οἱ δ' ἐτυφλώθησαν,
ἄλλος δὲ φεύγων τὴν πατρίδα καὶ τοῖς οἰκειοτάτοις
πολεμῶν ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσεν, Ὀρφεὺς δέ, ὁ
μάλιστα τούτων τῶν λόγων ἁψάμενος, διασπασθεὶς
40 τὸν βίον ἐτελεύτησεν· ὥστ' ἢν σωφρονῶμεν, οὐ μιμησό-

v. 1. ἐκεῖνον ς. 36, 1. εὐεργέτην γεγενῆσθαι ς. 3. τῆς τε βουσείριδος ξενοφονίας Γ: τῆς Βουσίριδος ξενοκτονίας ς. 37, 3. τέτρασι ς. 5. ἀπολύσασθαι τὴν — διαβολὴν Γ. 38, 6. οὓς ς. τολμήσειεν εἰπεῖν ς. 9. δεσμοὺς Γ: συνουσίας ς. 10. ἐλογοποίησαν κατὰ τούτων ς. 39, 2. ἀλῆται Γ: πλανῆται ς. 4. ἄλλοι δὲ φεύγοντες ς. οἰκείοις πολεμοῦντες ς. 5. διετέλεσαν ς. 6. τούτων τῶν Γ: τῶν τοιούτων ς. 40, 1. ἢν Γ: ἂν ς.

μεθα τοὺς λόγους τοὺς ἐκείνων, οὐδὲ περὶ μὲν τῆς πρὸς ἀλλήλους κακηγορίας νομοθετήσομεν, τῆς δ' εἰς τοὺς θεοὺς παῤῥησίας ὀλιγωρήσομεν, ἀλλὰ φυλαξόμεθα καὶ νομιοῦμεν ὁμοίως ἀσεβεῖν τούς τε λέγοντας τὰ τοιαῦτα καὶ τοὺς πιστεύοντας αὐτοῖς.

41 Ἐγὼ μὲν οὖν οὐχ ὅπως τοὺς θεούς, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ἐξ ἐκείνων γεγονότας οὐδεμιᾶς ἡγοῦμαι κακίας μετασχεῖν, ἀλλ' αὐτούς τε πάσας ἔχοντας τὰς ἀρετὰς φῦναι, καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων ἡγεμόνας καὶ διδασκάλους γεγενῆσθαι. καὶ γὰρ ἄλογον, εἰ τῆς μὲν ἡμετέρας εὐπαιδίας εἰς τοὺς θεοὺς τὴν αἰτίαν ἀναφέρομεν, τῆς δὲ σφετέρας αὐτῶν μηδὲν αὐτοὺς φροντίζειν
42 νομίζοιμεν. ἀλλ' εἰ μὲν ἡμῶν τις τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως κατασταίη κύριος, οὐδ' ἂν τοὺς οἰκέτας ἐάσειεν εἶναι πονηρούς· ἐκείνων δὲ καταγιγνώσκομεν ὡς καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γεγονότας περιεῖδον οὕτως ἀσεβεῖς καὶ παρανόμους ὄντας. καὶ σὺ μὲν οἴει καὶ τοὺς μηδὲν προσήκοντας, ἤν σοι πλησιάσωσι, βελτίους ποιήσειν, τοὺς δὲ θεοὺς οὐδεμίαν ἡγεῖ τῆς τῶν παίδων ἀρετῆς ἔχειν ἐπι-
43 μέλειαν. καίτοι κατὰ τὸν σὸν λόγον δυοῖν τοῖν αἰσχίστοιν οὐ διαμαρτάνουσιν· εἰ μὲν γὰρ μηδὲν δέονται χρηστοὺς αὐτοὺς εἶναι, χείρους εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν, εἰ δὲ βούλονται μέν, ἀποροῦσι δ' ὅπως ποιήσωσιν, ἐλάττω τῶν σοφιστῶν τὴν δύναμιν ἔχουσιν.

Πολλῶν δ' ἐνόντων εἰπεῖν ἐξ ὧν ἄν τις καὶ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἀπολογίαν μηκύνειεν, οὐχ ἡγοῦμαι δεῖν μακρολογεῖν· οὐ γὰρ ἐπίδειξιν τοῖς ἄλλοις ποιούμενος, ἀλλ' ὑποδεῖξαί σοι βουλόμενος ὡς χρὴ τούτων ἑκάτερον ποιεῖν, διείλεγμαι περὶ αὐτῶν, ἐπεὶ τόν γε λόγον ὃν συνέγρα-

v. 1. πρὸς ἀλλήλους κακηγορίας Γ: ἀλλήλων κατηγορίας ς. 4. ἀσεβεῖν τούς τε λ. τ. τ. Γ: τούς τε λ. τ. τ. πλημμελεῖν ς. 41, 3. τε τὰς πάσας ἔχοντας ἀρετὰς ς. 5. γενέσθαι ς. 42, 1. νομίζομεν ς. 2. κατασταίη Γ: ceteri καταστῇ. 3. δὲ οὐ καταγιγνώσκοιμεν εἰ τοὺς — περιΐδοιεν ς. 6. ἤν Γ: ἂν ς. βελτίστους ς. 43, 2. μηδὲν δέονται Γ: μηδὲ βούλονται ς. 4. ποιήσουσιν Γ. 44, 1. δὲ ὄντων Γ.

ψας οὐκ ἀπολογίαν ὑπὲρ Βουσίριδος ἀλλ' ὁμολογίαν
45 τῶν ἐπικαλουμένων δικαίως ἄν τις εἶναι νομίσειεν. οὐ
γὰρ ἀπολύεις αὐτὸν τῶν αἰτιῶν, ἀλλ' ἀποφαίνεις ὡς
καὶ τῶν ἄλλων τινὲς ταὐτὰ πεποιήκασι, ῥαθυμοτάτην
τοῖς ἁμαρτάνουσιν εὑρίσκων καταφυγήν. εἰ γὰρ τῶν μὲν
ἀδικημάτων μὴ ῥᾴδιον εὑρεῖν ὃ μήπω τυγχάνει γεγενη-
μένον, τοὺς δ' ἐφ' ἑκάστοις αὐτῶν ἁλισκομένους μηδὲν
ἡγοίμεθα δεινὸν ποιεῖν, ὅταν ἕτεροι ταὐτὰ φαίνωνται δια-
πεπραγμένοι, πῶς οὐκ ἂν καὶ τὰς ἀπολογίας ἅπασι
ῥᾳδίας ποιήσαιμεν, καὶ τοῖς βουλομένοις εἶναι πονηροῖς
46 πολλὴν ἐξουσίαν παρασκευάσαιμεν; Μάλιστα δ' ἂν
κατίδοις τὴν εὐήθειαν τῶν εἰρημένων ἐπὶ σαυτοῦ θεωρή-
σας. ἐνθυμήθητι γάρ· εἰ μεγάλων καὶ δεινῶν αἰτιῶν περὶ
σὲ γενομένων τοῦτόν τις τὸν τρόπον σοι συνείποι, πῶς
ἂν διατεθείης; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι μᾶλλον ἂν αὐτὸν
μισήσειας ἢ τοὺς κατηγοροῦντας. καίτοι πῶς οὐκ αἰ-
σχρὸν τοιαύτας ὑπὲρ τῶν ἄλλων ποιεῖσθαι τὰς ἀπολο-
γίας, ἐφ' αἷς ὑπὲρ σαυτοῦ λεγομέναις μάλιστ' ἂν ὀρ-
γισθείης;

47 Σκέψαι δὲ κἀκεῖνο, καὶ δίελθε πρὸς αὑτόν. εἴ τις
τῶν νῦν σοι συνόντων ἐπαρθείη ποιεῖν ἃ σὺ τυγχάνεις
εὐλογῶν, πῶς οὐκ ἂν ἀθλιώτατος εἴη καὶ τῶν ὄντων καὶ
τῶν πώποτε γεγενημένων; ἆρ' οὖν χρὴ τοιούτους λόγους
γράφειν, οἷς τοῦτο προσέσται μέγιστον ἀγαθόν, ἢν μη-
δένα πεῖσαι τῶν ἀκουσάντων δυνηθῶσιν;

48 Ἀλλὰ γὰρ ἴσως ἂν εἴποις ὡς οὐδὲ σὲ τοῦτο παρέλαθεν,
ἀλλ' ἐβουλήθης τοῖς φιλοσόφοις παράδειγμα καταλιπεῖν
ὡς χρὴ περὶ τῶν αἰσχρῶν αἰτιῶν καὶ δυσχερῶν πραγμάτων
ποιεῖσθαι τὰς ἀπολογίας. ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον ἠγνόεις,
οἶμαί σοι νῦν γεγενῆσθαι φανερὸν ὅτι πολὺ θᾶττον ἄν τις
σωθείη μηδὲν φθεγξάμενος ἢ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπολο-

45, 1. ἐγκαλουμένων ς. 2. αἰτιῶν Γ: ἁμαρτιῶν ς. 5. μὴ Γ: οὐ ς. 46, 1. κατασκευάσαιμεν ς. 4. γεγονυιῶν ς. σοι τὸν τρόπον ς. 5. γὰρ add Γ. μᾶλλον ἂν Γ: πολὺ μᾶλλον ς. 47, 2. νῦν add Γ. 5. συγγράφειν ς.

49 γησάμενος. Καὶ μὲν δὴ καὶ τοῦτο δῆλον, ὅτι τῆς φιλοσοφίας ἐπικήρως διακειμένης καὶ φθονουμένης διὰ τοὺς τοιούτους τῶν λόγων ἔτι μᾶλλον αὐτὴν μισήσουσιν.

231 "Ἢν οὖν ἐμοὶ πείθῃ, μάλιστα μὲν οὐ ποιήσεις τοῦ λοιποῦ πονηρὰς ὑποθέσεις, εἰ δὲ μή, τοιαῦτα ζητήσεις λέγειν, ἐξ ὧν μήτ᾽ αὐτὸς χείρων εἶναι δόξεις μήτε τοὺς μιμουμένους λυμανεῖ μήτε τὴν περὶ τοὺς λόγους παίδευσιν διαβαλεῖς.

50 Καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ νεώτερος ὢν καὶ μηδέν σοι προσήκων οὕτω προχείρως ἐπιχειρῶ σε νουθετεῖν· ἡγοῦμαι γὰρ οὐ τῶν πρεσβυτάτων οὐδὲ τῶν οἰκειοτάτων, ἀλλὰ τῶν πλεῖστα εἰδότων καὶ βουλομένων ὠφελεῖν ἔργον εἶναι περὶ τῶν τοιούτων συμβουλεύειν.

12.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΟΣ.

2 Νεώτερος μὲν ὢν προῃρούμην γράφειν τῶν λόγων οὐ τοὺς μυθώδεις οὐδὲ τοὺς τερατείας καὶ ψευδολογίας μεστούς, οἷς οἱ πολλοὶ μᾶλλον χαίρουσιν ἢ τοῖς περὶ τῆς αὑτῶν σωτηρίας λεγομένοις, οὐδὲ τοὺς τὰς παλαιὰς πράξεις καὶ τοὺς πολέμους τοὺς Ἑλληνικοὺς ἐξηγουμέ-
2 νους, καίπερ εἰδὼς δικαίως αὐτοὺς ἐπαινουμένους, "οὐδ᾽ αὖ τοὺς ἁπλῶς δοκοῦντας εἰρῆσθαι καὶ μηδεμιᾶς κομψότητος μετέχοντας, οὓς οἱ δεινοὶ περὶ τοὺς ἀγῶνας παραινοῦσι τοῖς νεωτέροις μελετᾶν, εἴπερ βούλονται πλέον
3 ἔχειν τῶν ἀντιδίκων, ἀλλὰ πάντας τούτους ἐάσας περὶ ἐκείνους ἐπραγματευόμην τοὺς περὶ τῶν συμφερόντων τῇ τε πόλει καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι συμβουλεύοντας, καὶ πολλῶν μὲν ἐνθυμημάτων γέμοντας, οὐκ ὀλίγων δ᾽ ἀντιθέσεων καὶ παρισώσεων καὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν τῶν ἐν ταῖς ῥητορείαις διαλαμπουσῶν καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπισημαί-

49, 4. μοι ς. 7. λυμανεῖ] λυμαίνει Γ: λυμανῇ ς. 50, 1. θαύμαζε ς. νεώτερος ὢν καὶ om pr Γ. 5. subscribit Γ, βούσειρις ΗΗΗΠ ΔΔΔΔ. ἑλικώνιος ἅμα τοῖς ἑταίροις θεοδώρωι καὶ εὐσταθίωι.
§ 1, 7. εἰρῆσθαι δοκοῦντας ς. κομψότητος Γ: κοσμιότητος ς.

νεσθαι καὶ θορυβεῖν ἀναγκαζουσῶν· νῦν δ' οὐδ' ὁπωσοῦν
3 τοὺς τοιούτους. ἡγοῦμαι γὰρ οὐχ ἁρμόττειν οὔτε τοῖς
ἔτεσι τοῖς ἐνενήκοντα καὶ τέτταρσιν, ἁγὼ τυγχάνω
γεγονώς, οὔθ' ὅλως τοῖς ἤδη πολιὰς ἔχουσιν ἐκεῖνον τὸν
τρόπον ἔτι λέγειν, ἀλλ' ὡς ἅπαντες μὲν ἂν ἐλπίσειαν
εἰ βουληθεῖεν, οὐδεὶς δ' ἂν δυνηθείη ῥᾳδίως πλὴν τῶν
4 πονεῖν ἐθελόντων καὶ σφόδρα προσεχόντων τὸν νοῦν.
Τούτου δ' ἕνεκεν ταῦτα προεῖπον, ἵν' ἤν τισιν ὁ μέλλων
δειχθήσεσθαι λόγος μαλακώτερος ὢν φαίνηται τῶν πρό-
τερον διαδεδομένων, μὴ παραβάλλωσι πρὸς τὴν ἐκείνων
ποικιλίαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὸν κρίνωσι τὴν ἐν
τῷ παρόντι δεδοκιμασμένην.
5 Διαλέξομαι δὲ περί τε τῶν τῇ πόλει πεπραγμένων
καὶ περὶ τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς, οὐκ ἀπὸ τούτων ἀρ-
ξάμενος, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐμοὶ συμβεβηκότων· ἐντεῦθεν γὰρ
οἶμαι μᾶλλον κατεπείγειν. πειρώμενος γὰρ ἀναμαρτή-
τως ζῆν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀλύπως, οὐδένα διαλέλοιπα
χρόνον ὑπὸ μὲν τῶν σοφιστῶν τῶν ἀδοκίμων καὶ πονηρῶν
διαβαλλόμενος, ὑπ' ἄλλων δέ τινων οὐχ οἷός εἰμι γιγνω-
σκόμενος, ἀλλὰ τοιοῦτος ὑπολαμβανόμενος οἷον ἂν παρ'
6 ἑτέρων ἀκούσωσιν. βούλομαι οὖν προδιαλεχθῆναι περί τ'
ἐμαυτοῦ καὶ περὶ τῶν οὕτω πρός με διακειμένων, ἵν' ἤν
πως οἷός τε γένωμαι, τοὺς μὲν παύσω βλασφημοῦντας,
τοὺς δ' εἰδέναι ποιήσω περὶ ἃ τυγχάνω διατρίβων· ἢν
234 γὰρ ταῦτα τῷ λόγῳ δυνηθῶ διοικῆσαι κατὰ τρόπον, ἐλ-
πίζω τὸν ἐπίλοιπον χρόνον αὐτός τε ἀλύπως διάξειν, καὶ
τῷ λόγῳ τῷ μέλλοντι ῥηθήσεσθαι τοὺς παρόντας μᾶλλον
προσέξειν τὸν νοῦν.
7 Οὐκ ὀκνήσω δὲ κατειπεῖν οὔτε νῦν τὴν ἐγγιγνομένην
ἐν τῇ διανοίᾳ μοι ταραχήν, οὔτε τὴν ἀτοπίαν ὧν ἐν τῷ

3, 2. ἐνενήκοντα καὶ τέτταρσιν Γ: ceteri ἐννενήκοντα καὶ τέσσαρσιν. ἁγὼ Δ: ὧν ἐγὼ ς. 5. εἰ Γ: ἢ ς. 4, 2. ἕνεκα ς. 3. λόγος λεχθήσεσθαι ς. 4. διαδεδομένων Γ: ceteri διδομένων. 5, 1. τε add Γ. 4. post μᾶλλον deletae in Γ litterae duae vel tres.
6, 4. ἃ προαιρούμενος τυγχάνω διατρίβειν ς. 7, 1. γενομένην ς. 2. μοι — ὧν Γ: μου — ἣν ς.

παρόντι τυγχάνω γιγνώσκων, οὔτ' εἴ τι πράττω τῶν δεόντων. ἐγὼ γὰρ μετεσχηκὼς τῶν μεγίστων ἀγαθῶν, ὧν ἅπαντες ἂν εὔξαιντο μεταλαβεῖν, πρῶτον μὲν τῆς περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὑγιείας οὐχ ὡς ἔτυχον, ἀλλ' ἐναμίλλως τοῖς μάλιστα περὶ ἑκάτερον τούτων εὐτυχηκόσιν, ἔπειτα τῆς περὶ τὸν βίον εὐπορίας, ὥστε μηδενὸς πώποτ' ἀπορῆσαι τῶν μετρίων μηδ' ὧν ἄνθρωπος ἂν νοῦν
8 ἔχων ἐπιθυμήσειεν, ἔτι τοῦ μὴ τῶν καταβεβλημένων εἶς εἶναι μηδὲ τῶν κατημελημένων, ἀλλ' ἐκείνων περὶ ὧν οἱ χαριέστατοι τῶν Ἑλλήνων καὶ μνησθεῖεν ἂν καὶ διαλεχθεῖεν ὡς σπουδαίων ὄντων, τούτων ἁπάντων μοι συμβεβηκότων τῶν μὲν ὑπερβαλλόντως τῶν δ' ἐξαρκούντως οὐκ ἀγαπῶ ζῶν ἐπὶ τούτοις, ἀλλ' οὕτω μοι τὸ γῆράς ἐστι δυσάρεστον καὶ μικρολόγον καὶ μεμψίμοιρον, ὥστε πολλάκις ἤδη τήν τε φύσιν τὴν ἐμαυτοῦ κατεμεμψάμην, ἧς οὐδεὶς ἄλλος καταπεφρόνηκε, καὶ τὴν τύχην
9 ὠδυράμην, ταύτῃ μὲν οὐδὲν ἔχων ἐπικαλεῖν ἄλλο πλὴν ὅτι περὶ τὴν φιλοσοφίαν ἣν προειλόμην ἀτυχίαι τινές μοι καὶ συκοφαντίαι γεγόνασι, τὴν δὲ φύσιν εἰδὼς πρὸς μὲν τὰς πράξεις ἀῤῥωστοτέραν καὶ μαλακωτέραν οὖσαν τοῦ δέοντος, πρὸς δὲ τοὺς λόγους οὐ τελείαν οὔτε πανταχῇ χρησίμην, ἀλλὰ δοξάσαι μὲν περὶ ἑκάστου τὴν ἀλήθειαν μᾶλλον δυναμένην τῶν εἰδέναι φασκόντων, εἰπεῖν δὲ περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἐν συλλόγῳ πολλῶν [παῤῥησίᾳ] ἀνθρώπων ἁπασῶν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀπολε-
10 λειμμένην. οὕτω γὰρ ἐνδεὴς ἀμφοτέρων ἐγενόμην τῶν μεγίστην δύναμιν ἐχόντων παρ' ἡμῖν, φωνῆς ἱκανῆς καὶ τόλμης, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος τῶν πολιτῶν· ὧν οἱ μὴ τυχόντες ἀτιμότεροι περιέρχονται πρὸς τὸ δοκεῖν ἄξιοί τινος εἶναι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ· "τοῖς μὲν

7. 4. ἔτυχεν ς. 5. ηὐτυχηκόσιν ς. 6. ὥστε Γ: οὕτως ὥστε ς.
8, 1. ἔτι δὲ τοῦ ς. 6. μοι om Γ. 8. τήν τε Γ: ceteri τὴν μέν. 9. ἧς] ὡς Γ. τύχην] ψυχὴν Γ. 9, 1. ἐγκαλεῖν ς. 2. προσειλόμην pr Γ. 3. μοι om Γ. 9. παῤῥησίᾳ delet Wolfius, post illa εἰπεῖν δὲ ponit Coraës. 10, 4. περιέρχονται Γ: γίγνονται ς. τῷ μὴ δοκεῖν ς.

γὰρ ἐκτίσειν τὸ καταγνωσθὲν ἐλπίδες ὕπεισιν, οἱ δ'
11 οὐδέποτ' ἂν τὴν φύσιν μεταβάλοιεν. Οὐ μὴν ἐπὶ τού-
τοις ἀθυμήσας περιεῖδον ἐμαυτὸν ἄδοξον οὐδ' ἀφανῆ
παντάπασι γενόμενον, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ πολιτεύεσθαι διή-
μαρτον, ἐπὶ τὸ φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν καὶ γράφειν ἃ
διανοηθείην κατέφυγον, οὐ περὶ μικρῶν τὴν προαίρεσιν
ποιούμενος οὐδὲ περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων οὐδὲ περὶ
ὧν ἄλλοι τινὲς ληροῦσιν, ἀλλὰ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ
βασιλικῶν καὶ πολιτικῶν πραγμάτων, δι' ἃ προσήκειν
ᾠόμην μοι τοσούτῳ μᾶλλον τιμᾶσθαι τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα
παριόντων, ὅσῳ περ περὶ μειζόνων καὶ καλλιόνων ἢ
12 κεῖνοι τοὺς λόγους ἐποιούμην. ὧν οὐδὲν ἡμῖν ἀποβέβηκεν.
καίτοι πάντες ἴσασι τῶν μὲν ῥητόρων τοὺς πολλοὺς οὐχ
ὑπὲρ τῶν τῇ πόλει συμφερόντων, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν αὐτοὶ λή-
ψεσθαι προσδοκῶσι, δημηγορεῖν τολμῶντας, ἐμὲ δὲ καὶ
τοὺς ἐμοὺς οὐ μόνον τῶν κοινῶν ἀπεχομένους μᾶλλον τῶν
ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων εἰς τὰς τῆς πόλεως χρείας
ὑπὲρ τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν αὐτῶν δαπανωμένους.
13 ἔτι δὲ τοὺς μὲν ἢ λοιδορουμένους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις περὶ
μεσεγγυώματος σφίσιν αὐτοῖς ἢ λυμαινομένους τοὺς
συμμάχους ἢ τῶν ἄλλων ὃν ἂν τύχωσι συκοφαντοῦν-
τας, ἐμὲ δὲ τῶν λόγων ἡγεμόνα τούτων γεγενημένον τῶν
παρακαλούντων τοὺς Ἕλληνας ἐπί τε τὴν ὁμόνοιαν τὴν
πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβά-
14 ρους, καὶ τῶν συμβουλευόντων ἀποικίαν ἐκπέμπειν κοινῇ
πάντας ἡμᾶς ἐπὶ τοσαύτην χώραν καὶ τοιαύτην, περὶ
ἧς ὅσοι περ ἀκηκόασιν ὁμολογοῦσιν ἡμᾶς τε, εἰ σωφρο-
νήσαιμεν καὶ παυσαίμεθα τῆς πρὸς ἀλλήλους μανίας,
ταχέως ἂν ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων κατασχεῖν αὐτήν,
ἐκείνην τε ῥᾳδίως ἂν ἅπαντας δέξασθαι τοὺς ἐνδεεῖς

11, 3. ἐπειδὴ τοῦ πολιτεύεσθαι Γ: ceteri ἐπεὶ πεπολιτεῦσθαι ς. 6. ποιούμενος Γ: αἱρούμενος ς. 9. ᾤμην ς. 10. περ add Γ. 12, 2. τοὺς add Γ. 7. αὐτῶν add Γ. 13, 2. μεσεγγυημάτων ς. 3. ὃν Γ: ὧν ς. 4. τούτων ἡγεμόνα ς. 6. ἀλλήλους] τοὺς Ἕλληνας Γ. 14, 2. πάντας ἐπὶ τοιαύτην χώραν καὶ τοσαύτην ς. 5. ἂν add Γ.

ἡμῶν ὄντας τῶν ἐπιτηδείων· ὧν πράξεις, εἰ πάντες συν-
ελθόντες ζητοῖεν, οὐδέποτ᾽ ἂν εὕροιεν καλλίους οὐδὲ μεί-
ζους οὐδὲ μᾶλλον ἅπασιν ἡμῖν συμφερούσας.

15 *Ἀλλ᾽ ὅμως οὕτω πολὺ τῇ διανοίᾳ διεστώτων ἡμῶν,*
236 *καὶ τοσούτῳ σπουδαιοτέραν ἐμοῦ πεποιημένου τὴν αἵρε-*
σιν, οὐ δικαίως οἱ πολλοὶ περὶ ἡμῶν ὑπειλήφασιν, ἀλλὰ τα-
ραχωδῶς καὶ παντάπασιν ἀλογίστως. τῶν μὲν γὰρ
ῥητόρων τὸν τρόπον ψέγοντες προστάτας αὐτοὺς τῆς πό-
λεως ποιοῦνται καὶ κυρίους ἁπάντων καθιστᾶσιν, ἐμοῦ
δὲ τοὺς λόγους ἐπαινοῦντες αὐτῷ μοι φθονοῦσι, δι᾽ οὐδὲν
ἕτερον ἢ διὰ τούτους οὓς ἀποδεχόμενοι τυγχάνουσιν· οὕ-
τως ἀτυχῶς φέρομαι παρ᾽ αὐτοῖς.

16 *Καὶ τί δεῖ θαυμάζειν τῶν πρὸς ἁπάσας τὰς ὑπερο-*
χὰς οὕτω διακεῖσθαι πεφυκότων, ὅπου καὶ τῶν οἰομένων
διαφέρειν καὶ ζηλούντων ἐμὲ καὶ μιμεῖσθαι γλιχομένων
τινὲς ἔτι δυσμενέστερον ἔχουσί μοι τῶν ἰδιωτῶν· ὧν τί-
νας ἄν τις εὕροι πονηροτέρους (εἰρήσεται γάρ, εἰ καί
τισι δόξω νεώτερα καὶ βαρύτερα λέγειν τῆς ἡλικίας), οἵ-
τινες οὔτε φράζειν οὐδὲν μέρος ἔχοντες τοῖς μαθηταῖς τῶν
εἰρημένων ὑπ᾽ ἐμοῦ, τοῖς τε λόγοις παραδείγμασι χρώ-
μενοι τοῖς ἐμοῖς καὶ ζῶντες ἐντεῦθεν τοσούτου δέουσι χά-
ριν ἔχειν τούτων, ὥστ᾽ οὐδ᾽ ἀμελεῖν ἡμῶν ἐθέλουσιν,
ἀλλ᾽ ἀεί τι φλαῦρον περὶ ἐμοῦ λέγουσιν.

17 *Ἕως μὲν οὖν τοὺς λόγους μου ἐλυμαίνοντο, παρα-*
ναγιγνώσκοντες ὡς δυνατὸν κάκιστα τοῖς ἑαυτῶν καὶ
διαιροῦντες οὐκ ὀρθῶς καὶ κατακνίζοντες καὶ πάντα τρό-
πον διαφθείροντες, οὐδὲν ἐφρόντιζον τῶν ἀπαγγελλομέ-
νων, ἀλλὰ ῥαθύμως εἶχον· μικρὸν δὲ πρὸ τῶν Παναθη-
18 *ναίων τῶν μεγάλων ἠχθέσθην δι᾽ αὐτούς. ἀπαντήσαντες*
γάρ τινές μοι τῶν ἐπιτηδείων ἔλεγον ὡς ἐν τῷ Λυκείῳ
συγκαθεζόμενοι τρεῖς ἢ τέτταρες τῶν ἀγελαίων σοφιστῶν

15, 3. ταραχώδη — ἀλόγιστον ς. 4. γὰρ ἄλλων ῥητόρων ς. 6. ἁπάντων Γ: ceteri αὐτούς. 7. δι᾽ οὐδὲν om pr Γ. 16, 1. τῶν om pr Γ. οὕτω διακεῖσθαι πεφυκότων πρὸς ἁπάσας τὰς ὑπεροχὰς ς. 4. τινὲς om pr Γ. μοι add Γ. 5. καί τισι Γ: ceteri καί τι. 10. τούτων add Γ. 17, 1. μου Γ: ἡμῶν ς. 18, 2. μοί τινες ς.

καὶ πάντα φασκόντων εἰδέναι καὶ ταχέως πανταχοῦ γιγνομένων διαλέγοιντο περί τε τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ τῆς Ἡσιόδου καὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, οὐδὲν μὲν παρ' αὑτῶν λέγοντες, τὰ δ' ἐκείνων ῥαψῳδοῦντες καὶ τῶν πρότερον ἄλλοις τισὶν εἰρημένων τὰ χαριέστατα μνημο-
19 νεύοντες· ἀποδεξαμένων δὲ τῶν περιεστώτων τὴν διατριβὴν αὐτῶν ἕνα τὸν τολμηρότατον ἐπιχειρῆσαι ἐμὲ διαβάλλειν, λέγονθ' ὡς ἐγὼ πάντων καταφρονῶ τῶν τοιού-
237 των, "καὶ τάς τε φιλοσοφίας τὰς τῶν ἄλλων καὶ τὰς παιδείας ἁπάσας ἀναιρῶ, καὶ φημὶ πάντας ληρεῖν πλὴν τοὺς μετεσχηκότας τῆς ἐμῆς διατριβῆς· τούτων δὲ ῥηθέντων ἀηδῶς τινὰς τῶν παρόντων διατεθῆναι πρὸς ἡμᾶς.
20 ὡς μὲν οὖν ἐλυπήθην καὶ συνεταράχθην ἀκούσας ἀποδέξασθαί τινας τοὺς λόγους τούτους, οὐκ ἂν δυναίμην εἰπεῖν· ᾤμην γὰρ οὕτως ἐπιφανὴς εἶναι τοῖς ἀλαζονευομένοις πολεμῶν καὶ περὶ ἐμαυτοῦ μετρίως διειλεγμένος, μᾶλλον δὲ ταπεινῶς, ὥστε μηδὲν ἄν ποτε γενέσθαι πιστὸν τῶν λεγόντων ὡς ἐγὼ τοιαύταις ἀλαζονείαις ἐχρη-
21 σάμην. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀλόγως ὠδυράμην ἐν ἀρχῇ τὴν ἀτυχίαν τὴν παρακολουθοῦσάν μοι πάντα τὸν χρόνον ἐν τοῖς τοιούτοις· αὕτη γάρ ἐστιν αἰτία καὶ τῆς ψευδολογίας τῆς περὶ ἐμὲ γιγνομένης καὶ τῶν διαβολῶν καὶ τοῦ φθόνου καὶ τοῦ μὴ δύνασθαί με τυχεῖν τῆς δόξης ἧς ἄξιός εἰμι, μηδὲ τῆς ὁμολογουμένης, μηδ' ἣν ἔχουσί τινες τῶν πεπλησιακότων μοι καὶ πανταχῇ τεθεωρηκότων
22 ἡμᾶς. Ταῦτα μὲν οὖν οὐχ οἷόν τ' ἄλλως ἔχειν, ἀλλ' ἀνάγκη στέργειν τοῖς ἤδη συμβεβηκόσι· πολλῶν δέ μοι λόγων ἐφεστώτων, ἀπορῶ πότερον ἀντικατηγορῶ τῶν εἰθισμένων ἀεί τι ψεύδεσθαι περὶ ἐμοῦ καὶ λέγειν ἀνεπι-

v. 3. τῶν Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου ποιήσεων ς. 19, 2. τολμηρότατον ἐκείνων ἐπιχειρῆσαι ς. ἐμὲ] libri με. 20, 1. ὡς — ἀκούσας om pr Γ. ἀναλέξασθαι Γ. 2. τούτους εἶναι ἐμοὺς οὐκ ς. 5. ἄν add Γ. 21, 2. παρακολουθοῦσαν — χρόνον ἐν τοῖς Γ: ceteri παρακολουθήσασαν — χρόνον τοῖς. 4. περι με Γ. 6. τῆς om Γ. 7. ἐμοὶ ς. 22, 3. ἀντικατηγορῶ Γ: ceteri ἀντικατηγορῶν. 4. μου Γ.

τήδειον [τολμώντων]. ἀλλ' εἰ φανείην σπουδάζων καὶ
πολλοὺς λόγους ποιούμενος περὶ ἀνθρώπων οὓς οὐδεὶς
ὑπείληφεν ἀξίους εἶναι λόγου, δικαίως ἂν μωρὸς εἶναι
23 δοκοίην. ἀλλὰ τούτους ὑπεριδὼν ἀπολογῶμαι πρὸς τοὺς
ἀδίκως μοι τῶν ἰδιωτῶν φθονοῦντας, καὶ πειρῶμαι δι-
δάσκειν αὐτοὺς ὡς οὐ δικαίως οὐδὲ προσηκόντως περὶ
ἐμοῦ ταύτην ἔχουσι τὴν γνώμην; καὶ τίς οὐκ ἂν κατα-
γνοίη μου πολλὴν ἄνοιαν, εἰ τοὺς μηδὲν δι' ἕτερον δυσκό-
λως πρός με διακειμένους ἢ διὰ τὸ δοκεῖν χαριέντως εἰρη-
κέναι περί τινων, τούτους οἰηθείην ὁμοίως διαλεχθεὶς ὥσ-
περ πρότερον παύσειν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις λυπουμένους,
ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἀλγήσειν, ἄλλως τε κἂν φανῶ μηδὲ νῦν
24 πω τηλικοῦτος ὢν πεπαυμένος παραληρῶν. ἀλλὰ μὴν οὐδ'
ἐκεῖνο ποιεῖν οὐδεὶς ἄν μοι συμβουλεύσειεν, "ἀμελήσαντι
τούτων καὶ μεταξὺ καταβαλόντι περαίνειν τὸν λόγον,
ὃν προῄρημαι βουλόμενος ἐπιδεῖξαι τὴν πόλιν ἡμῶν πλειό-
νων ἀγαθῶν αἰτίαν γεγενημένην τοῖς Ἕλλησιν ἢ τὴν Λα-
κεδαιμονίων· εἰ γὰρ τοῦτο ἤδη ποιοίην μήτε τέλος ἐπι-
θεὶς τοῖς γεγραμμένοις μήτε συγκλείσας τὴν ἀρχὴν τῶν
ῥηθήσεσθαι μελλόντων τῇ τελευτῇ τῶν ἤδη προειρημένων,
ὅμοιος ἂν εἶναι δόξαιμι τοῖς εἰκῇ καὶ φορτικῶς καὶ χύ-
δην ὅ τι ἂν ἐπέλθῃ λέγουσιν· ἃ φυλακτέον ἡμῖν ἐστίν.
25 Κράτιστον οὖν ἐξ ἁπάντων τούτων, περὶ ὧν τὸ τελευ-
ταῖόν με διέβαλλον ἀποφηνάμενον ἅ δοκεῖ μοι, τότ' ἤδη
λέγειν περὶ ὧν ἐξ ἀρχῆς διενοήθην· οἶμαι γάρ, ἢν ἐξε-
νέγκω γράψας καὶ ποιήσω φανερὰν ἣν ἔχω γνώμην περί
τε τῆς παιδείας καὶ τῶν ποιητῶν, παύσειν αὐτοὺς ψευ-
δεῖς πλάττοντας αἰτίας καὶ λέγοντας ὅ τι ἂν τύχωσιν.
26 Τῆς μὲν οὖν παιδείας τῆς ὑπὸ τῶν προγόνων κατα-
λειφθείσης τοσούτου δέω καταφρονεῖν, ὥστε καὶ τὴν ἐφ'

v. 1. τολμώντων om pr Γ. 23, 1. ὑπεριδὼν — φθονοῦντας Γ: ὑπεριδὼν ὡς φθονοῦντας ς. 2. καὶ add Γ. 6. διὰ add Γ. 9. κἂν Γ: ἂν καὶ ς. 24, 1. πεπαυμένος Γ: μὴ ς. 3. καὶ μεταξὺ καταβαλόντι Γ: ceteri καὶ καταβάλλοντι. 6. ποιοίην Γ: ceteri ποιοίμην. 25, 1. τὸ τελευταῖον — λέγειν περὶ ὧν add Γ. 3. διενοήθην εἰπεῖν· οἶμαι ς. 26, 1. Τῆς μὲν — εἶναι φήσειεν add Γ.

ἡμῶν κατασταθεῖσαν ἐπαινῶ, λέγω δὲ τήν τε γεωμετρίαν
καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ τοὺς διαλόγους τοὺς ἐριστικοὺς
καλουμένους, οἷς οἱ μὲν νεώτεροι μᾶλλον χαίρουσι τοῦ
δέοντος, τῶν δὲ πρεσβυτέρων οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀνεκτοὺς
27αὐτοὺς εἶναι φήσειεν. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ τοῖς ὡρμημένοις
ἐπὶ ταῦτα παρακελεύομαι πονεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν
ἅπασι τούτοις, λέγων ὡς εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο δύναται
τὰ μαθήματα ταῦτα ποιεῖν ἀγαθόν, ἀλλ' οὖν ἀποτρέπει
γε τοὺς νεωτέρους πολλῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων. τοῖς
μὲν οὖν τηλικούτοις οὐδέποτ' ἂν εὑρεθῆναι νομίζω διατρι-
28βὰς ὠφελιμωτέρας τούτων οὐδὲ μᾶλλον πρεπούσας· τοῖς
δὲ πρεσβυτέροις καὶ τοῖς εἰς ἄνδρας δεδοκιμασμένοις οὐ-
κέτι φημὶ τὰς μελέτας ταύτας ἁρμόττειν. ὁρῶ γὰρ ἐνί-
ους τῶν ἐπὶ τοῖς μαθήμασι τούτοις οὕτως ἀπηκριβωμέ-
νων ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκειν, οὔτ' εὐκαίρως ταῖς
ἐπιστήμαις αἷς ἔχουσι χρωμένους, ἔν τε ταῖς ἄλλαις
πραγματείαις ταῖς περὶ τὸν βίον ἀφρονεστέρους ὄντας
29τῶν μαθητῶν· ὀκνῶ γὰρ εἰπεῖν τῶν οἰκετῶν. τὴν αὐτὴν
δὲ γνώμην ἔχω καὶ περὶ τῶν δημηγορεῖν δυναμένων καὶ
τῶν περὶ τὴν γραφὴν τὴν τῶν λόγων εὐδοκιμούντων, ὅλως
δὲ περὶ ἁπάντων τῶν περὶ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπι-
στήμας καὶ τὰς δυνάμεις διαφερόντων. οἶδα γὰρ καὶ
τούτων τοὺς πολλοὺς οὔτε τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς καλῶς
διῳκηκότας οὔτ' ἐν ταῖς ἰδίαις συνουσίαις ἀνεκτοὺς ὄν-
τας, τῆς τε δόξης τῆς τῶν συμπολιτευομένων ὀλιγωροῦν-
τας, ἄλλων τε πολλῶν καὶ μεγάλων ἁμαρτημάτων γέ-
239μοντας· ὥστ' οὐδὲ τούτους ἡγοῦμαι μετέχειν τῆς ἕξεως
30περὶ ἧς ἐγὼ τυγχάνω διαλεγόμενος. Τίνας οὖν καλῶ
πεπαιδευμένους, ἐπειδὴ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας
καὶ τὰς δυνάμεις ἀποδοκιμάζω; πρῶτον μὲν τοὺς κα-
λῶς χρωμένους τοῖς πράγμασι τοῖς κατὰ τὴν ἡμέραν

27, 2. παρακελεύομαι πονεῖν καὶ προσέχειν Γ: ceteri παρακελεύω μὴ πονεῖν καὶ μὴ προσέχειν. 3. δυνήσεται ς. 28, 4. ἀπηκριβωμένους Γ. 29, 4. δὲ καὶ περὶ ς. περὶ τὰς τέχνας καὶ add Γ. 7. διοικήσαντας ς. 10. μετασχεῖν ς. 30, 1. καλῶ Γ: ἔχω ς.

ἑκάστην προσπίπτουσι, καὶ τὴν δόξαν ἐπιτυχῆ τῶν και-
ρῶν ἔχοντας καὶ δυναμένην ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στοχάζεσθαι
1 τοῦ συμφέροντος. ἔπειτα τοὺς πρεπόντως καὶ δικαίως
ὁμιλοῦντας τοῖς ἀεὶ πλησιάζουσι, καὶ τὰς μὲν τῶν ἄλ-
λων ἀηδίας καὶ βαρύτητας εὐκόλως καὶ ῥᾳδίως φέρον-
τας, σφᾶς δ᾽ αὐτοὺς ὡς δυνατὸν ἐλαφροτάτους καὶ
μετριωτάτους τοῖς συνοῦσι παρέχοντας· ἔτι τοὺς τῶν
μὲν ἡδονῶν ἀεὶ κρατοῦντας, τῶν δὲ συμφορῶν μὴ λίαν
ἡττωμένους, ἀλλ᾽ ἀνδρωδῶς ἐν αὐταῖς διακειμένους καὶ
2 τῆς φύσεως ἀξίως ἧς μετέχοντες τυγχάνομεν· τέταρτον,
ὅπερ μέγιστον, τοὺς μὴ διαφθειρομένους ὑπὸ τῶν εὐπρα-
γιῶν μηδ᾽ ἐξισταμένους αὑτῶν μηδ᾽ ὑπερηφάνους γιγνο-
μένους, ἀλλ᾽ ἐμμένοντας τῇ τάξει τῇ τῶν εὖ φρονούντων,
καὶ μὴ μᾶλλον χαίροντας τοῖς διὰ τύχην ὑπάρξασιν
ἀγαθοῖς ἢ τοῖς διὰ τὴν αὑτῶν φύσιν καὶ φρόνησιν ἐξ ἀρ-
χῆς γιγνομένοις. τοὺς δὲ μὴ μόνον πρὸς ἓν τούτων ἀλλὰ
καὶ πρὸς ἅπαντα ταῦτα τὴν ἕξιν τῆς ψυχῆς εὐάρμοστον
ἔχοντας, τούτους φημὶ καὶ φρονίμους εἶναι καὶ τελέους
3 ἄνδρας καὶ πάσας ἔχειν τὰς ἀρετάς. Περὶ μὲν οὖν τῶν
πεπαιδευμένων τυγχάνω ταῦτα γιγνώσκων.

Περὶ δὲ τῆς Ὁμήρου καὶ τῆς Ἡσιόδου καὶ τῆς τῶν
ἄλλων ποιήσεως ἐπιθυμῶ μὲν εἰπεῖν (οἶμαι γὰρ ἂν παῦ-
σαι τοὺς ἐν τῷ Λυκείῳ ῥαψῳδοῦντας τἀκείνων καὶ λη-
ροῦντας περὶ αὐτῶν), αἰσθάνομαι δ᾽ ἐμαυτὸν ἔξω φερό-
μενον τῆς συμμετρίας τῆς συντεταγμένης τοῖς προοιμίοις.
4 ἔστι δ᾽ ἀνδρὸς νοῦν ἔχοντος μὴ τὴν εὐπορίαν ἀγαπᾶν,
ἣν ἔχῃ τις περὶ τῶν αὐτῶν πλείω τῶν ἄλλων εἰπεῖν,
ἀλλὰ τὴν εὐκαιρίαν διαφυλάττειν ὑπὲρ ὧν ἂν ἀεὶ τυγ-
χάνῃ διαλεγόμενος· ὅπερ ἐμοὶ ποιητέον ἐστίν. περὶ μὲν

31, 4. ἐλαφροτάτους Γ: ceteri ἐλαφροτέρους. 5. ἔτι δὲ τοὺς ς.
32, 3. ἐξισταμένους Γ: ceteri ἐξανισταμένους. 4. τῇ ante τῶν add Γ. 8. καὶ add Γ. 9. τελείους ς. 33, 2. ταῦτα γιγνώσκων τυγχάνω ς. 3. καὶ τῆς Ἡσιόδου καὶ τῆς τῶν Γ: καὶ τῶν ς. 5. τὰ ἐκείνων ς. ληροῦντας τὰ περὶ ς. 34, 1. ἔστι a correctore est in Γ. ἀνδρὸς om pr Γ. 2. ἣν ἔχῃ Γ: ceteri ἣν ἔχει. 3. ὑπὲρ Γ: περὶ ς.

οὖν τῶν ποιητῶν αὖθις ἐροῦμεν, ἦν μή με προανέλῃ τὸ
γῆρας, ἢ περὶ σπουδαιοτέρων πραγμάτων ἔχω τι λέγειν
240 ἢ "τούτων.

35 Περὶ δὲ τῶν τῆς πόλεως εὐεργεσιῶν τῶν εἰς τοὺς Ἕλ-
ληνας ἤδη ποιήσομαι τοὺς λόγους, οὐχ ὡς οὐ πλείους
ἐπαίνους πεποιημένος περὶ αὐτῆς ἢ σύμπαντες οἱ περὶ
τὴν ποίησιν καὶ τοὺς λόγους ὄντες· οὐ μὴν ὁμοίως καὶ
νῦν. τότε μὲν γὰρ ἐν λόγοις [τοῖς] περὶ ἑτέρων πρα-
γμάτων ἐμεμνήμην αὐτῆς, νῦν δὲ περὶ ταύτης τὴν ὑπόθε-
36 σιν ποιησάμενος. Οὐκ ἀγνοῶ δ' ἡλίκος ὢν ὅσον ἔργον
ἐνίσταμαι τὸ μέγεθος, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς καὶ πολλά-
κις εἰρηκὼς ὅτι τὰ μὲν μικρὰ τῶν πραγμάτων ῥᾴδιον
τοῖς λόγοις αὐξῆσαι, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι τῶν ἔργων
καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ κάλλει χαλεπὸν ἐξισῶσαι τοὺς
37 ἐπαίνους. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν μᾶλλον ἀποστατέον αὐ-
τῶν ἐστίν, ἀλλ' ἐπιτελεστέον, ἤν περ ἔτι ζῆν δυνηθῶμεν,
ἄλλως τε καὶ πολλῶν με παροξυνόντων γράφειν αὐτόν,
πρῶτον μὲν τῶν εἰθισμένων ἀσελγῶς κατηγορεῖν τῆς πό-
λεως ἡμῶν, ἔπειτα τῶν χαριέντως μὲν ἀπειροτέρως
38 δὲ καὶ καταδεεστέρως ἐπαινούντων αὐτήν, ἔτι δὲ τῶν
ἑτέρων μᾶλλον εὐλογεῖν τολμώντων οὐκ ἀνθρωπίνως
ἀλλ' οὕτως ὥστε πολλοὺς ἀντιτάττεσθαι πρὸς αὐτούς,
πάντων δὲ μάλιστα τῆς ἡλικίας τῆς παρούσης, ἣ τοὺς
ἄλλους πέφυκεν ἀποτρέπειν· ἐλπίζω γάρ, ἢν μὲν κα-
τορθώσω, μείζω λήψεσθαι δόξαν τῆς ὑπαρχούσης, ἢν δ'
ἐνδεέστερον τύχω διαλεχθείς, πολλῆς συγγνώμης τεύξε-
σθαι παρὰ τῶν ἀκουόντων.

39 Ἃ μὲν οὖν ἐβουλήθην καὶ περὶ ἐμαυτοῦ καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ὥσπερ χορὸς πρὸ τοῦ ἀγῶνος προαναβαλέσθαι,
ταῦτά ἐστιν. Ἡγοῦμαι δὲ χρῆναι τοὺς βουλομένους ἐγ-
κωμιάσαι τινὰ τῶν πόλεων ἀκριβῶς καὶ δικαίως μὴ μό-

v. 2. ἢ περὶ — ἔχω τι Γ: περὶ γὰρ — ἔχομεν ς. 35, 5. ἐν τοῖς λόγοις ς. τοῖς add Coraës. 37, 1. ὅμως add Γ. ἐστὶν αὐτῶν ς. 3. με add Γ. 5. ἀπείρως ς. 6. καταδεέστερον Γ. 38, 1. εὖ λέγειν ς. ἀπανθρωπίνως Γ. 39, 1. ἠβουλήθην ς.

νον περὶ αὐτῆς ποιεῖσθαι τοὺς λόγους ἧς προῃρημένοι τυγχάνουσιν, ἀλλ' ὥσπερ τὴν πορφύραν καὶ τὸν χρυσὸν θεωροῦμεν καὶ δοκιμάζομεν ἕτερα παραδεικνύοντες τῶν καὶ τὴν ὄψιν ὁμοίαν ἐχόντων καὶ τῆς τιμῆς τῆς αὐτῆς ἀξιουμένων, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσι παριστάναι, μὴ τὰς μικρὰς ταῖς μεγάλαις, μηδὲ τὰς πάντα τὸν χρόνον ὑφ' ἑτέραις οὔσας ταῖς ἄρχειν εἰθισμέναις, μηδὲ τὰς σώζεσθαι δεομένας πρὸς τὰς σώζειν δυναμένας, ἀλλὰ τὰς παραπλησίαν καὶ τὴν δύναμιν ἐχούσας καὶ περὶ τὰς αὐτὰς πράξεις γεγενημένας καὶ ταῖς ἐξουσίαις ὁμοίαις κεχρημένας· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τῆς ἀληθείας τύ-
1 χοιεν. ἢν δή τις ἡμᾶς τὸν τρόπον τοῦτον σκοπῆται καὶ παραβάλλῃ μὴ πρὸς τὴν τυχοῦσαν πόλιν ἀλλὰ πρὸς τὴν Σπαρτιατῶν, ἣν οἱ μὲν πολλοὶ μετρίως ἐπαινοῦσιν, ἔνιοι δέ τινες ὥσπερ τῶν ἡμιθέων ἐκεῖ πεπολιτευμένων μέμνηνται περὶ αὐτῶν, φανησόμεθα καὶ τῇ δυνάμει καὶ ταῖς πράξεσι καὶ ταῖς εὐεργεσίαις ταῖς περὶ τοὺς Ἕλληνας πλέον ἀπολελοιπότες αὐτοὺς ἢ κεῖνοι τοὺς ἄλλους.

2 Τοὺς μὲν οὖν παλαιοὺς ἀγῶνας τοὺς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων γεγενημένους ὕστερον ἐροῦμεν, νῦν δὲ ποιήσομαι περὶ ἐκείνων τοὺς λόγους ἀρξάμενος, ἐπειδὴ κατέσχον τὰς πόλεις τὰς Ἀχαιΐδας καὶ πρὸς Ἀργείους καὶ Μεσσηνίους διείλοντο τὴν χώραν· ἐντεῦθεν γὰρ προσήκει διαλέγεσθαι περὶ αὐτῶν. Οἱ μὲν τοίνυν ἡμέτεροι πρόγονοι φανήσονται τήν τε πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὁμόνοιαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς βαρβάρους ἔχθραν, ἣν παρέλαβον ἐκ τῶν Τρωϊκῶν, διαφυλάττοντες καὶ μένοντες ἐν τοῖς αὐτοῖς. καὶ πρῶτον μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους, περὶ ἃς ἐγένοντο πολλαὶ πραγματεῖαι κατὰ τὴν Μίνω τοῦ Κρητὸς δυναστείαν, ταύτας τὸ τελευταῖον ὑπὸ Καρῶν κατεχομένας, ἐκβαλόντες ἐκείνους οὐκ ἐξιδιώσασθαι τὰς χώρας ἐτόλμησαν,

v. 1. ποιεῖσθαι περὶ αὐτῆς ς. 40, 1. ταῖς πόλεσι] malim τὰς πόλεις ταῖς πόλεσι. 3. ταῖς πάντα τὸν χρόνον ἄρχειν ς. 41, 2. παραβάλῃ ς. 4. πεπολιτευμένων] immo πολιτευομένων. 6. εὐεργεσίαις Γ: εὐπραγίαις ς. 7. ἐκεῖνοι ς. 46, 2. γενομένους ς. 4. Ἀχαΐδας ς.

ἀλλὰ τοὺς μάλιστα βίου τῶν Ἑλλήνων δεομένους κατῴ-
44 κισαν εἰς αὐτάς· καὶ μετὰ ταῦτα πολλὰς πόλεις ἐφ'
ἑκατέρας τῶν ἠπείρων καὶ μεγάλας ἔκτισαν, καὶ τοὺς
μὲν βαρβάρους ἀνέστειλαν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, τοὺς δ'
Ἕλληνας ἐδίδαξαν ὃν τρόπον διοικοῦντες τὰς αὑτῶν πα-
τρίδας καὶ πρὸς οὓς πολεμοῦντες μεγάλην ἂν τὴν Ἑλ-
45 λάδα ποιήσειαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ περὶ τὸν αὐτὸν χρό-
νον τοσοῦτον ἀπέσχον τοῦ πράττειν τι τῶν αὐτῶν τοῖς
ἡμετέροις καὶ τοῦ τοῖς μὲν βαρβάροις πολεμεῖν τοὺς δ'
Ἕλληνας εὐεργετεῖν, ὥστ' οὐδ' ἡσυχίαν ἄγειν ἠθέλησαν,
ἀλλ' ἔχοντες πόλιν ἀλλοτρίαν καὶ χώραν οὐ μόνον ἱκα-
242 νήν, ἀλλ' ὅσην οὐδεμία πόλις τῶν Ἑλληνίδων, οὐκ ἔστερ-
46 ξαν ἐπὶ τούτοις, ἀλλὰ μαθόντες ἐξ αὐτῶν τῶν συμβεβη-
κότων κατὰ μὲν τοὺς νόμους τάς τε πόλεις καὶ τὰς
χώρας τούτων εἶναι δοκούσας τῶν ὀρθῶς καὶ νομίμως
κτησαμένων, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν τούτων γιγνομένας
τῶν τὰ περὶ τὸν πόλεμον μάλιστ' ἀσκούντων καὶ νικᾶν
ἐν ταῖς μάχαις τοὺς πολεμίους δυναμένων, ταῦτα δια-
νοηθέντες, ἀμελήσαντες γεωργιῶν καὶ τεχνῶν καὶ τῶν
ἄλλων ἁπάντων, οὐδὲν ἐπαύοντο κατὰ μίαν ἑκάστην τῶν
πόλεων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πολιορκοῦντες καὶ κακῶς
ποιοῦντες, ἕως ἁπάσας κατεστρέψαντο πλὴν τῆς Ἀρ-
47 γείων. Συνέβαινεν οὖν ἐξ ὧν μὲν ἡμεῖς ἐπράττομεν,
αὐξάνεσθαί τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Εὐρώπην κρείττω
γίγνεσθαι τῆς Ἀσίας, καὶ πρὸς τούτοις τῶν μὲν Ἑλλή-
νων τοὺς ἀποροῦντας πόλεις λαμβάνειν καὶ χώρας, τῶν
δὲ βαρβάρων τοὺς εἰθισμένους ὑβρίζειν ἐκπίπτειν ἐκ τῆς
αὑτῶν καὶ φρονεῖν ἔλαττον ἢ πρότερον· ἐξ ὧν δὲ Σπαρ-
τιᾶται, τὴν ἐκείνων μόνην μεγάλην γίγνεσθαι, καὶ πασῶν
μὲν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ἄρχειν, ταῖς δ' ἄλλαις
φοβερὰν εἶναι καὶ πολλῆς θεραπείας τυγχάνειν παρ' αὐ-

44, 2. ἑκατέρας] libri ἑκάτερα. τῆς ἠπείρου ς. 3. ἀνέστησαν ς. 5. ἂν add Γ. 46, 5. μάλιστ' Γ: κάλλιστα ς. 6. τοὺς πολεμίους ἐν ταῖς μάχαις ς. 10. ἕως ἁπάσας κατεστρέψαντο Γ: ceteri καὶ καταστρέψαντες. 47, 1. πράττομεν pr Γ. 2. τε add Γ. 5. ἐκ add Γ. 8. δ', ἄλλαις φοβερὰν Γ: ceteri ἄλλαις φανερὰν ς.

τῶν. ἐπαινεῖν μὲν οὖν δίκαιόν ἐστι τὴν τοῖς ἄλλοις πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίαν γεγενημένην, δεινὴν δὲ νομίζειν τὴν αὑτῇ τὰ συμφέροντα διαπραττομένην, καὶ φίλους μὲν ποιεῖσθαι τοὺς ὁμοίως αὑτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις χρωμένους, φοβεῖσθαι δὲ καὶ δεδιέναι τοὺς πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς ὡς δυνατὸν οἰκειότατα διακειμένους, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ἀλλοτρίως καὶ πολεμικῶς τὴν αὑτῶν διοικοῦντας. Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν ἑκατέρα τοῖν πολέοιν τοιαύτην ἐποιήσατο.

Χρόνῳ δ' ὕστερον γενομένου τοῦ Περσικοῦ πολέμου, καὶ Ξέρξου τοῦ τότε βασιλεύοντος τριήρεις μὲν συναγαγόντος τριακοσίας καὶ χιλίας, τῆς δὲ πεζῆς στρατιᾶς πεντακοσίας μὲν μυριάδας τῶν ἁπάντων, ἑβδομήκοντα δὲ τῶν μαχίμων, τηλικαύτῃ δὲ δυνάμει στρατεύσαντος ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, Σπαρτιᾶται μὲν ἄρχοντες Πελοποννησίων εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν ποιήσασαν ῥοπὴν ἅπαντος τοῦ πολέμου δέκα μόνον συνεβάλοντο τριήρεις, οἱ δὲ πατέρες ἡμῶν ἀνάστατοι γενόμενοι καὶ τὴν πόλιν ἐκλελοιπότες διὰ τὸ μὴ τετειχίσθαι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον πλείους ναῦς παρέσχοντο καὶ μείζω δύναμιν ἐχούσας ἢ σύμπαντες οἱ συγκινδυνεύσαντες· καὶ στρατηγὸν οἱ μὲν Εὐρυβιάδην, ὃς εἰ τέλος ἐπέθηκεν οἷς διενοήθη πράττειν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν ἀπολωλέναι τοὺς Ἕλληνας, οἱ δ' ἡμέτεροι Θεμιστοκλέα τὸν ὁμολογουμένως ἅπασιν αἴτιον εἶναι δόξαντα καὶ τοῦ τὴν ναυμαχίαν γενέσθαι κατὰ τρόπον καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κατορθωθέντων. τεκμήριον δὲ μέγιστον· ἀφελόμενοι γὰρ Λακεδαιμονίους τὴν ἡγεμονίαν οἱ συγκινδυνεύσαντες τοῖς ἡμετέροις παρέδοσαν. καίτοι τίνας ἄν τις κριτὰς ἱκανωτέρους ποιήσαιτο καὶ πιστοτέρους τῶν τότε πραχθέντων ἢ τοὺς ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀγῶσι παραγενομένους; τίνα δ'

48, 2. γενομένην ς. 7. ἄλλους ὡς δυνατὸν ἀλλοτρίως Γ. 8. ταῖν πολέοιν ἑκατέρα ς. 49, 3. διακοσίας ς. 4. μὲν add Γ. πάντων ς. 50, 2. ῥοπὴν] τροπὴν Γ. 4. γενόμενοι] γεγονασινμενο Γ. 6. παρέσχον ς. 51, 3. ἐκώλυσεν ς. 52, 5. ἀγῶσι Γ: κινδύνοις ς. τίνα] τίς pr Γ omisso τις.

ἄν τις εὐεργεσίαν εἰπεῖν ἔχοι ταύτης μείζω τῆς ἅπασα
τὴν Ἑλλάδα σῶσαι δυνηθείσης;

53 Μετὰ ταῦτα τοίνυν συνέβη κυρίαν ἑκατέραν γενέσθα
τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν, ἥν ὁπότεροι ἂν κατά
σχωσιν, ὑπηκόους ἔχουσι τὰς πλείστας τῶν πόλεω
ὅλως μὲν οὖν οὐδετέραν ἐπαινῶ· πολλὰ γὰρ ἄν τις αὐται
ἐπιτιμήσειεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἐπιμέλειαν ταύ
την οὐκ ἔλαττον αὐτῶν διηνέγκαμεν ἢ περὶ τὰς πράξει
54 τὰς ὀλίγῳ πρότερον εἰρημένας. οἱ μὲν γὰρ ἡμέτερο
πατέρες ἔπειθον τοὺς συμμάχους ποιεῖσθαι πολιτεία
ταύτην, ἥνπερ αὐτοὶ διετέλουν ἀγαπῶντες· ὃ σημεῖό
ἐστιν εὐνοίας καὶ φιλίας, ὅταν τινὲς παραινῶσι τοῖς ἄλ
λοις χρῆσθαι τούτοις, ἅπερ ἂν σφίσιν αὐτοῖς συμφέρει
ὑπολάβωσιν· Λακεδαιμόνιοι δὲ κατέστησαν οὔθ' ὁμοία
τῇ παρ' αὐτοῖς οὔτε ταῖς ἄλλοθί που γεγενημέναις, ἀλ
λὰ δέκα μόνους ἄνδρας κυρίους ἑκάστης τῆς πόλεω
ἐποίησαν, ὧν ἐπιχειρήσας ἄν τις κατηγορεῖν τρεῖς ἢ τέτ
ταρας ἡμέρας συνεχῶς οὐδὲν ἂν μέρος εἰρηκέναι δόξειε τῶ
55 ἐκείνοις ἡμαρτημένων. καθ' ἕκαστον μὲν οὖν διεξιέναι περ
τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων τὸ πλῆθος ἀνόητόν ἐστιν
244 ὀλίγα δὲ καθ' ἁπάντων εἰπεῖν, ἃ τοῖς ἀκούσασιν ὀργὴ
ἀξίαν ἐμποιήσειεν ἂν τῶν πεπραγμένων, νεώτερος μὲ
ὢν ἴσως ἂν ἐξεῦρον, νῦν δ' οὐδὲν ἐπέρχεταί μοι τοιοῦτον
ἀλλ' ἅπερ ἅπασιν, ὅτι τοσοῦτον ἐκεῖνοι διήνεγκαν ἀνο
μίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ τῶν προγεγενημένων, ὥστ' οὐ μόνο
αὑτοὺς ἀπώλεσαν καὶ τοὺς φίλους καὶ τὰς πατρίδα
τὰς αὑτῶν, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμονίους πρὸς τοὺς συμ
μάχους διαβαλόντες εἰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας συμφο
ρὰς εἰσέβαλον, ὅσας οὐδεὶς πώποτ' αὐτοῖς γενήσεσθα
προσεδόκησεν.

53, 1. γενέσθαι] εἶναι Γ. 54, 3. τοιαύτην ς. 7. γενομε
ναις ς. 8. τῆς add Γ. 55, 3. κατὰ πάντων ς. 4. ἐμποιήσειε
ἂν Γ: ἐμποιήσουσι ς. 5. ἂν add Γ. 6. ἀλλ' ἅπερ ἅπασιν Γ
ceteri ἀλλὰ παρὰ πᾶσιν. 8. αὑτοὺς ἅπαντας ἡμῖν ἀπώλεσαν Γ.
9. ἑαυτῶν ς. 10. διαβάλλοντες ς. τοσαύτας καὶ τοιαύτας Γ
11. ἐνέβαλον ς.

6 Μάλιστα μὲν οὖν ἐντεῦθεν ἄν τις δυνηθείη κατιδεῖν ὅσῳ μετριώτερον καὶ πρᾳότερον ἡμεῖς τῶν πραγμάτων ἐπεμελήθημεν, δεύτερον δ' ἐκ τοῦ ῥηθήσεσθαι μέλλοντος· Σπαρτιᾶται μὲν γὰρ ἔτη δέκα μόλις ἐπεστάτησαν αὐτῶν, ἡμεῖς δὲ πέντε καὶ ἑξήκοντα συνεχῶς κατέσχομεν τὴν ἀρχήν. καίτοι πάντες ἴσασι τὰς πόλεις τὰς ὑφ' ἑτέροις γιγνομένας, ὅτι πλεῖστον χρόνον τούτοις παραμένουσιν ὑφ' ὧν ἂν ἐλάχιστα κακὰ πάσχουσαι τυγχάνωσιν.

7 Ἐκ τούτων τοίνυν ἀμφότεραι μισηθεῖσαι κατέστησαν εἰς πόλεμον καὶ ταραχήν, ἐν ᾗ τὴν μὲν ἡμετέραν εὕροι τις ἄν, ἁπάντων αὐτῇ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐπιθεμένων, ἔτη δέκα τούτοις ἀντισχεῖν δυνηθεῖσαν, Λακεδαιμονίους δὲ κρατοῦντας ἔτι κατὰ γῆν, πρὸς Θηβαίους μόνους πολεμήσαντας καὶ μίαν μάχην ἡττηθέντας, ἁπάντων ἀποστερηθέντας ὧν εἶχον, καὶ παραπλησίαις ἀτυ-
8 χίαις χρησαμένους καὶ συμφοραῖς αἷσπερ ἡμεῖς, καὶ πρὸς τούτοις τὴν μὲν ἡμετέραν πόλιν ἐλάττοσιν ἔτεσιν ἀναλαβοῦσαν αὑτὴν ἢ κατεπολεμήθη, Σπαρτιάτας δὲ μετὰ τὴν ἧτταν μηδ' ἐν πολλαπλασίῳ χρόνῳ δυνηθέντας καταστῆσαι σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν αὐτὴν ἕξιν ἐξ ἧς περ ἐξέπεσον, ἀλλ' ὁμοίως ἔτι καὶ νῦν ἔχοντας.

Τὰ τοίνυν πρὸς τοὺς βαρβάρους ὡς ἑκάτεροι προσηνέχθημεν, δηλωτέον· ἔτι γὰρ τοῦτο λοιπόν ἐστιν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἡμετέρας δυναστείας οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς οὔτ' ἐντὸς "Αλυος πεζῷ στρατοπέδῳ καταβαίνειν οὔτε μακροῖς πλοίοις ἐπὶ τάδε πλεῖν Φασήλιδος· ἐπὶ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων" οὐ μόνον τοῦ πορεύεσθαι καὶ πλεῖν ὅποι βουληθεῖεν ἐξουσίαν ἔλαβον, ἀλλὰ καὶ δεσπόται πολλῶν Ἑλληνίδων πόλεων κατέστησαν.

Τὴν δὴ καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς βασιλέα γενναιοτέρας καὶ μεγαλοφρονεστέρας ποιησαμένην, καὶ τῶν

56, 6. ὑφ' ἑτέρων Γ. 57, 5. γῆν Γ: ceteri τήν. 58, 2. ἐλάττοσιν] ἐν ἐλάττοσιν Coraes. 5. τὴν αὑτὴν Γ: τὴν αὑτῶν ς.
59, 4. Ἅλυος πεζῷ στρατοπέδῳ Γ: Ἅλυος ποταμοῦ πεζῷ ς. 5. τάδε Γ: τἄνδον ς. 6. ὅπου vel ὅπῃ ς. 60, 2. καὶ μεγαλοφρονεστέρας om pr Γ.

πλείστων καὶ μεγίστων τοῖς μὲν βαρβάροις κακῶν τοῖς
δ' Ἕλλησιν ἀγαθῶν αἰτίαν γεγενημένην, ἔτι δὲ τῆς
Ἀσίας τὴν παραλίαν καὶ πολλὴν ἄλλην χώραν τοὺς
μὲν πολεμίους ἀφελομένην τοῖς δὲ συμμάχοις κτησαμέ-
61 νην, καὶ τοὺς μὲν ὑβρίζοντας τοὺς δ' ἀποροῦντας παύσα-
σαν, πρὸς δὲ τούτοις ὑπὲρ αὐτῆς τε πολεμήσασαν ἄμει-
νον τῆς εὐδοκιμούσης περὶ τὰ τοιαῦτα καὶ τὰς συμφορὰς
θᾶττον διαλυσαμένην τῶν αὐτῶν τούτων, πῶς οὐ δίκαιον
ἐπαινεῖν καὶ τιμᾶν μᾶλλον ἢ τὴν ἐν ἅπασι τούτοις ἀπο-
λελειμμένην; Περὶ μὲν οὖν τῶν πραχθέντων παρ' ἀλλή-
λα καὶ τῶν κινδύνων τῶν ἅμα καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς
γενομένων ἐν τῷ παρόντι ταῦτ' εἶχον εἰπεῖν.

62 Οἶμαι δὲ τοὺς ἀηδῶς ἀκούοντας τῶν λόγων τούτων
τοῖς μὲν εἰρημένοις οὐδὲν ἀντερεῖν ὡς οὐκ ἀληθέσιν οὖσιν,
οὐδ' αὖ πράξεις ἑτέρας ἕξειν εἰπεῖν περὶ ἃς Λακεδαιμό-
νιοι γενόμενοι πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιοι τοῖς Ἕλλησι κατέ-
στησαν, κατηγορεῖν δὲ τῆς πόλεως ἡμῶν ἐπιχειρήσειν,
63 ὅπερ ἀεὶ ποιεῖν εἰώθασι, καὶ διεξιέναι τὰς δυσχερεστάτας
τῶν πράξεων τῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν γε-
γενημένων, καὶ τάς τε δίκας καὶ τὰς κρίσεις τὰς ἐνθάδε
γιγνομένας τοῖς συμμάχοις καὶ τὴν τῶν φόρων εἴσπραξιν
διαβαλεῖν, καὶ μάλιστα διατρίψειν περὶ τὰ Μηλίων
πάθη καὶ Σκιωναίων καὶ Τορωναίων, οἰομένους ταῖς
κατηγορίαις ταύταις καταρυπανεῖν τὰς τῆς πόλεως εὐ-
64 εργεσίας τὰς ὀλίγῳ πρότερον εἰρημένας. Ἐγὼ δὲ πρὸς
ἅπαντα μὲν τὰ δικαίως ἂν ῥηθέντα κατὰ τῆς πόλεως
οὔτ' ἂν δυναίμην ἀντειπεῖν οὔτ' ἂν ἐπιχειρήσαιμι τοῦτο
ποιεῖν· καὶ γὰρ ἂν αἰσχυνοίμην, ὅπερ εἶπον ἤδη καὶ πρό-
τερον, εἰ τῶν ἄλλων μηδὲ τοὺς θεοὺς ἀναμαρτήτους εἶνα[ι]
νομιζόντων ἐγὼ γλιχοίμην καὶ πειρῴμην πείθειν ὡς περ[ὶ]

v. 2. τῆς μὲν Ἀσίας ς. 3. τοὺς μὲν πολεμίους Γ: ceteri τοῖ[ς] μὲν πολεμίοις. 61, 4. δίκαιόν ἐστιν ἐπ. ς. 6. τῶν ante ἅμ[α] add Γ. 8. εἴχομεν ς. 62, 2. οὐδὲν ἀντερεῖν Γ: ceteri οὐδὲν ἂ[ν] ἀντερεῖν. 4. γενόμενοι Γ: ceteri γιγνόμενοι. 5. ἐπιχειρήσειν Γ: ceteri ἐπιχειροῦσιν. 63, 5. διαβαλοῦσι — διατρίψουσι ς. 6. κα[ὶ] Τορωναίων add Γ. οἰόμενοι ς. 7. καταρυπαίνειν ς.

6 οὐδὲν πώποτε τὸ κοινὸν ἡμῶν πεπλημμέληκεν· οὐ μὴν
5 ἀλλ' ἐκεῖνό γ' οἴομαι ποιήσειν, τήν τε πόλιν τὴν Σπαρ-
τιατῶν ἐπιδείξειν περὶ τὰς πράξεις τὰς προειρημένας
πολὺ πικροτέραν καὶ χαλεπωτέραν τῆς ἡμετέρας γεγενη-
μένην, τούς θ' ὑπὲρ ἐκείνων βλασφημοῦντας καθ' ἡμῶν
ὡς δυνατὸν ἀφρονέστατα διακειμένους καὶ τοῦ κακῶς ἀ-
6 κούειν ὑφ' ἡμῶν τοὺς φίλους αὐτῶν αἰτίους ὄντας· ἐπει-
δὰν γὰρ τὰ τοιαῦτα κατηγορῶσιν, οἷς ἔνοχοι Λακεδαι-
μόνιοι μᾶλλον τυγχάνουσιν ὄντες, οὐκ ἀποροῦμεν τοῦ
περὶ ἡμῶν ῥηθέντος μεῖζον ἁμάρτημα κατ' ἐκείνων εἰπεῖν.
οἷον καὶ νῦν, ἢν μνησθῶσι τῶν ἀγώνων τῶν τοῖς συμμά-
χοις ἐνθάδε γιγνομένων, τίς ἐστιν οὕτως ἀφυής, ὅστις οὐχ
εὑρήσει πρὸς τοῦτ' ἀντειπεῖν ὅτι πλείους Λακεδαιμόνιοι
τῶν Ἑλλήνων ἀκρίτους ἀπεκτόνασι τῶν παρ' ἡμῖν, ἐξ οὗ
τὴν πόλιν οἰκοῦμεν, εἰς ἀγῶνα καὶ κρίσιν καταστάντων;

7 Τοιαῦτα δὲ καὶ περὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων ἤν τι
λέγωσιν, ἕξομεν εἰπεῖν· πολὺ γὰρ ἐπιδείξομεν συμφορώ-
τερα πράξαντας τοὺς ἡμετέρους ἢ Λακεδαιμονίους ταῖς
πόλεσι ταῖς τὸν φόρον ἐνεγκούσαις. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ
προσταχθὲν ὑφ' ἡμῶν τοῦτ' ἐποίουν, ἀλλ' αὐτοὶ γνόντες,
ὅτε περ τὴν ἡγεμονίαν ἡμῖν τὴν κατὰ θάλατταν ἔδο-
σαν· ἔπειτ' οὐχ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας ἔφερον,
ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς αὐ-
τῶν καὶ τοῦ μὴ περιπεσεῖν ὀλιγαρχίας γενομένης τηλι-
κούτοις κακοῖς τὸ μέγεθος, ἡλίκοις ἐπὶ τῶν δεκαρχιῶν
καὶ τῆς δυναστείας τῆς Λακεδαιμονίων. ἔτι δ' οὐκ ἐκ
τούτων ἔφερον ἐξ ὧν αὐτοὶ διέσωσαν, ἀλλ' ἀφ' ὧν δι'
ἡμᾶς εἶχον· ὑπὲρ ὧν, εἰ καὶ μικρὸς λογισμὸς ἐνῆν αὐ-
τοῖς, δικαίως ἂν χάριν εἶχον ἡμῖν. παραλαβόντες γὰρ
τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς μὲν παντάπασιν ἀναστάτους γε-
γενημένας ὑπὸ τῶν βαρβάρων, τὰς δὲ πεπορθημένας, εἰς
τοῦτο προηγάγομεν, ὥστε μικρὸν μέρος τῶν γιγνομένων

66, 2. τὰ add Γ. 3. τῶν — ῥηθέντων ς. 67, 5. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ς. 6. περ add Γ. θάλατταν Γ: ceteri θάλασσαν. 68, 4. δεκαδαρχιῶν ς. 6. ἐξ malim abesse.

ἡμῖν διδόντας μηδὲν ἐλάττους ἔχειν τοὺς οἴκους Πελο-
ποννησίων τῶν οὐδένα φόρον ὑποτελούντων.
70 Περὶ τοίνυν τῶν ἀναστάτων γεγενημένων ὑφ᾽ ἑκατέρας
247 τῶν πόλεων, ὃ μόνοις τινὲς ἡμῖν ὀνειδίζουσιν, ἐπιδείξομεν
πολὺ δεινότερα πεποιηκότας οὓς ἐπαινοῦντες διατελοῦσιν.
ἡμῖν μὲν γὰρ συνέπεσε περὶ νησύδρια τοιαῦτα καὶ τηλι-
καῦτα τὸ μέγεθος ἐξαμαρτεῖν, ἃ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων
οὐδ᾽ ἴσασιν, ἐκεῖνοι δὲ τὰς μεγίστας πόλεις τῶν ἐν Πε-
λοποννήσῳ καὶ τὰς πανταχῇ προεχούσας τῶν ἄλλων
71 ἀναστάτους ποιήσαντες αὐτοὶ τἀκείνων ἔχουσιν, ἃς ἄξιον
ἦν, εἰ καὶ μηδὲν αὐταῖς πρότερον ὑπῆρχεν ἀγαθόν, τῆς
μεγίστης δωρεᾶς παρὰ τῶν Ἑλλήνων τυχεῖν διὰ τὴν
στρατείαν τὴν ἐπὶ Τροίαν, ἐν ᾗ σφᾶς τε αὐτὰς παρέσχον
πρωτευούσας καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀρετὰς ἔχοντας οὐ μό-
νον τὰς τοιαύτας ὧν πολλοὶ καὶ τῶν φαύλων κοινωνοῦ-
σιν, ἀλλὰ κἀκείνας ὧν οὐδεὶς ἂν πονηρὸς ὢν δυνηθείη
72 μετασχεῖν. Μεσσήνη μὲν γὰρ Νέστορα παρέσχε τὸν
φρονιμώτατον ἁπάντων τῶν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον γενό-
μενον, Λακεδαίμων δὲ Μενέλαον τὸν διὰ σωφροσύνην καὶ
δικαιοσύνην μόνον ἀξιωθέντα Διὸς γενέσθαι κηδεστήν, ἡ
δ᾽ Ἀργείων πόλις Ἀγαμέμνονα τὸν οὐ μίαν οὐδὲ δύο σχόν-
τα μόνον ἀρετάς, ἀλλὰ πάσας ὅσας ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν,
73 καὶ ταύτας οὐ μετρίως ἀλλ᾽ ὑπερβαλλόντως· οὐδένα γὰρ
εὑρήσομεν τῶν ἁπάντων οὔτ᾽ ἰδιωτέρας πράξεις μεταχειρι-
σάμενον οὔτε καλλίους οὔτε μείζους οὔτε τοῖς Ἕλλησιν
ὠφελιμωτέρας οὔτε πλειόνων ἐπαίνων ἀξίας. καὶ τούτοις
οὕτω μὲν ἀπηριθμημένοις εἰκότως ἄν τινες ἀπιστήσειαν,
μικρὸν δὲ περὶ ἑκάστου ῥηθέντων ἅπαντες ἂν ἀληθῆ
με λέγειν ὁμολογήσειαν.

v. 1. ἐλάττους — οἴκους Γ: ceteri ἔλαττον — οἰκείους. 70, 5. ἐξα-μαρτάνειν ς. 6. τῶν Γ: τὰς ς. 7. ἄλλων Γ: Ἑλλήνων ς.
71, 2. πρότερον αὐταῖς ὑπῆρξεν ς. 4. σφᾶς αὐτοὺς παρεῖχον ς. 5. καὶ τοὺς Γ: τούς θ᾽ ς. 6. τῶν φαύλων Γ: φαῦλοι ς. 7. δυ-νηθείη Γ: ceteri δυνηθῇ. 72, 2. γενόμενον] libri γενομένων.
3. καὶ δικαιοσύνην add Γ. 4. γενέσθαι καὶ κληθῆναι κηδεστήν ς.
5. μόνον ἔχοντα ς. 6. ἔχοι τις ἂν ς. 73, 5. τινες ἀπιστή-σειαν Γ: ἀπιστήσειαν πολλοί ς.

74 Οὐ δύναμαι δὲ κατιδεῖν, ἀλλ' ἀπορῶ ποίοις ἂν λόγοις μετὰ ταῦτα χρησάμενος ὀρθῶς εἴην βεβουλευμένος. αἰσχύνομαι μὲν γάρ, εἰ τοσαῦτα περὶ τῆς Ἀγαμέμνονος ἀρετῆς προειρηκὼς μηδενὸς μνησθήσομαι τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπραγμένων, ἀλλὰ δόξω τοῖς ἀκούουσιν ὅμοιος εἶναι τοῖς ἀλαζονευομένοις καὶ λέγουσιν ὅ τι ἂν τύχωσιν· ὁρῶ δὲ τὰς πράξεις τὰς ἔξω λεγομένας τῶν ὑποθέσεων οὐκ ἐπαινουμένας ἀλλὰ ταραχώδεις εἶναι δοκούσας, καὶ πολλοὺς μὲν ὄντας τοὺς κακῶς χρωμένους αὐταῖς, πολὺ
5 δὲ πλείους τοὺς ἐπιτιμῶντας. διὸ δέδοικα μὴ καὶ περὶ
18' ἐμὲ συμβῇ τι τοιοῦτον. οὐ μὴν ἀλλ' αἱροῦμαι βοηθῆσαι τῷ ταὐτὸν ἐμοί τε καὶ πολλοῖς πεπονθότι, καὶ διημαρτηκότι τῆς δόξης ἧς προσῆκε τυχεῖν αὐτόν, καὶ μεγίστων μὲν ἀγαθῶν αἰτίῳ γεγενημένῳ περὶ ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἧττον δ' ἐπαινουμένῳ τῶν οὐδὲν ἄξιον λόγου διαπεπραγμένων.

6 Τί γὰρ ἐκεῖνος ἐνέλιπεν, ὃς τηλικαύτην μὲν ἔσχε τιμήν, ἧς εἰ πάντες συνελθόντες μείζω ζητοῖεν, οὐδέποτ' ἂν εὑρεῖν δυνηθεῖεν; μόνος γὰρ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ἠξιώθη γενέσθαι στρατηγός. ὁπότερον δέ, εἴθ' ὑπὸ πάντων αἱρεθεὶς εἴτ' αὐτὸς κτησάμενος, οὐκ ἔχω λέγειν. ὁποτέρως δ' οὖν συμβέβηκεν, οὐδεμίαν ὑπερβολὴν λέλοιπε τῆς περὶ
7 αὐτὸν δόξης τοῖς ἄλλως πως τιμηθεῖσιν. ταύτην δὲ λαβὼν τὴν δύναμιν οὐκ ἔστιν ἥντινα τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἐλύπησεν, ἀλλ' οὕτως ἦν πόῤῥω τοῦ περί τινας ἐξαμαρτεῖν, ὥστε παραλαβὼν τοὺς Ἕλληνας ἐν πολέμῳ καὶ ταραχαῖς καὶ πολλοῖς κακοῖς ὄντας τούτων μὲν αὐτοὺς ἀπήλλαξεν, εἰς ὁμόνοιαν δὲ καταστήσας τὰ μὲν περιττὰ τῶν ἔργων καὶ τερατώδη καὶ μηδὲν ὠφελοῦντα τοὺς ἄλλους ὑπερεῖδε, στρατόπεδον δὲ συστήσας ἐπὶ τοὺς βαρ-
78 βάρους ἤγαγεν. τούτου δὲ κάλλιον στρατήγημα καὶ τοῖς

74, 1. ποίοις λόγοις — ὀρθῶς ἂν εἴην ς. 3. μὲν add Γ. 75, 3. πολλοῖς ἄλλοις πεπονθότι ς. 4. αὐτὸν] δυνατὸν Γ. 5. μὲν add Γ. 77, 3. τοῦ — Ἕλληνας Γ: τούτου ὡς καί τινας ς. 5. πολλοῖς ἄλλοις κακοῖς ς. αὐτοὺς om pr Γ.

Ἕλλησιν ὠφελιμώτερον οὐδεὶς φανήσεται πράξας οὔτε τῶν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον εὐδοκιμησάντων οὔτε τῶν ὕστερον ἐπιγενομένων. ἃ 'κεῖνος πράξας καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποδείξας οὐχ οὕτως εὐδοκίμησεν, ὡς προσῆκεν αὐτόν, διὰ τοὺς μᾶλλον ἀγαπῶντας τὰς θαυματοποιίας τῶν εὐεργεσιῶν καὶ τὰς ψευδολογίας τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ τοιοῦτος γενόμενος ἐλάττω δόξαν ἔχει τῶν οὐδὲ μιμήσασθαι τολμησάντων αὐτόν.

79 *Οὐ μόνον δ᾽ ἐπὶ τούτοις ἂν τις ἐπαινέσειεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἐφ᾽ οἷς περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔπραξεν. εἰς τοῦτο γὰρ μεγαλοφροσύνης ἦλθεν, ὥστ᾽ οὐκ ἀπέχρησεν αὐτῷ λαβεῖν στρατιώτας τῶν ἰδιωτῶν ὁπόσους ἐξ ἑκάστης ἐβουλήθη τῆς πόλεως, ἀλλὰ τοὺς βασιλεῖς τοὺς ποιοῦντας ἐν ταῖς αὑτῶν ὅ τι βουληθεῖεν καὶ τοῖς ἄλλοις προστάττοντας, τούτους ἔπεισεν ὑφ᾽ αὑτῷ γενέσθαι, καὶ συνακολουθεῖν ἐφ᾽ οὓς ἂν ἡγῆται, καὶ ποιεῖν τὸ προσταττόμε-*
80 *νον, καὶ βασιλικὸν βίον ἀφέντας στρατιωτικῶς ζῆν, ἔτι*
249 *δὲ κινδυνεύειν καὶ πολεμεῖν οὐχ ὑπὲρ τῆς σφετέρας αὑτῶν*
πατρίδος καὶ βασιλείας, ἀλλὰ λόγῳ μὲν ὑπὲρ Ἑλένης τῆς Μενέλεω γυναικός, ἔργῳ δ᾽ ὑπὲρ τοῦ μὴ τὴν Ἑλλάδα πάσχειν ὑπὸ τῶν βαρβάρων μήτε τοιαῦτα μήθ᾽ οἷα πρότερον αὐτῇ συνέπεσε περὶ τὴν Πέλοπος μὲν ἁπάσης Πελοποννήσου κατάληψιν, Δαναοῦ δὲ τῆς πόλεως τῆς Ἀργείων, Κάδμου δὲ Θηβῶν· ὧν τίς ἄλλος φανήσεται προνοηθείς, ἢ τίς ἐμποδὼν καταστὰς τοῦ μηδὲν ἔτι γενέσθαι τοιοῦτον, πλὴν τῆς ἐκείνου φύσεως καὶ δυνάμεως;

81 *Τὸ τοίνυν ἐχόμενον, ὃ τῶν μὲν προειρημένων ἔλαττόν ἐστι, τῶν δὲ πολλάκις ἐγκεκωμιασμένων μεῖζον καὶ λόγου μᾶλλον ἄξιον· στρατόπεδον γὰρ συνεληλυθὸς ἐξ ἁπασῶν τῶν πόλεων, τοσοῦτον τὸ πλῆθος ὅσον εἰκός, ὃ πολλοὺς*

v. 1. *οὔτε* om *Γ*. 2. *οὔτε Γ: οὐδὲ ς*. 79, 1. *αὐτὸν ἐπαινέσειεν ς*. 5. *ἠβουλήθη τῶν πόλεων ς*. 6. *ὅτι βουληθεῖεν Γ: ἃ βούλονται ς*. 8. *ἡγήσηται ς*. 80, 1. *ἀφέντας* add *Γ*. 4. *Μενελάου Γ*. 10. *δυνάμεως*] *μὴ δυνάμενος Γ*. 81, 4. *τοσοῦτον τὸ πλῆθος Γ*: ceteri *τοσοῦτο πλῆθος*. *ὃ πολλοὺς εἶχεν αὐτῷ Γ: πολλοὺς ἔχειν ς*.

εἶχεν αὐτῷ τοὺς μὲν ἀπὸ θεῶν τοὺς δ' ἐξ αὐτῶν τῶν θεῶν
γεγονότας, οὐχ ὁμοίως διακειμένους τοῖς πολλοῖς οὐδ'
ἴσον φρονοῦντας τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὀργῆς καὶ θυμοῦ καὶ
82 φθόνου καὶ φιλοτιμίας μεστούς, ἀλλ' ὅμως τὸ τοιοῦτον
ἔτη δέκα κατέσχεν οὐ μισθοφοραῖς μεγάλαις οὐδὲ χρη-
μάτων δαπάναις, αἷς νῦν ἅπαντες δυναστεύουσιν, ἀλλὰ
τῷ καὶ τῇ φρονήσει διαφέρειν καὶ δύνασθαι τροφὴν ἐκ
τῶν πολεμίων τοῖς στρατιώταις πορίζειν, καὶ μάλιστα
τῷ δοκεῖν ἐκεῖνον ἄμεινον ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων βουλεύ-
83 εσθαι σωτηρίας ἢ τοὺς ἄλλους περὶ σφῶν αὐτῶν. Τὸ
τοίνυν τέλος, ὃ πᾶσι τούτοις ἐπέθηκεν, οὐδενὸς ἧττον προσ-
ήκει θαυμάζειν· οὐ γὰρ ἀπρεπὲς οὐδ' ἀνάξιον τῶν προει-
ρημένων φανήσεται ποιησάμενος, ἀλλὰ λόγῳ μὲν πρὸς
μίαν πόλιν πολεμήσας, ἔργῳ δ' οὐ μόνον πρὸς ἅπαντας
τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλα γένη
πολλὰ τῶν βαρβάρων κινδυνεύων οὐκ ἀπεῖπεν οὐδ' ἀπῆλ-
θε, πρὶν τήν τε πόλιν τοῦ τολμήσαντος ἐξαμαρτεῖν ἐξην-
δραποδίσατο καὶ τοὺς βαρβάρους ἔπαυσεν ὑβρίζοντας.
84 Οὐκ ἀγνοῶ δὲ τὸ πλῆθος τῶν εἰρημένων περὶ τῆς
Ἀγαμέμνονος ἀρετῆς, οὐδ' ὅτι τούτων καθ' ἓν μὲν ἕκα-
στον, εἴ τινες σκοποῖντο τί ἂν ἀποδοκιμάσειαν, οὐδεὶς
250 ἂν οὐδὲν αὐτῶν ἀφελεῖν τολμήσειεν, ἐφεξῆς δὲ ἀναγι-
γνωσκομένων ἅπαντες ἂν ἐπιτιμήσειαν ὡς πολὺ πλείο-
85 σιν εἰρημένοις τοῦ δέοντος. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἔλαθον ἐμαυ-
τὸν πλεονάζων, ᾐσχυνόμην ἄν, εἰ γράφειν ἐπιχειρῶν περὶ
ὧν μηδεὶς ἂν ἄλλος ἐτόλμησεν, οὕτως ἀναισθήτως διεκεί-
μην· νῦν δ' ἀκριβέστερον ᾔδειν τῶν ἐπιπλήττειν μοι τολ-
μησόντων, ὅτι πολλοὶ τούτοις ἐπιτιμήσουσιν· ἀλλὰ γὰρ
ἡγησάμην οὐχ οὕτως ἔσεσθαι δεινόν, ἢν ἐπὶ τοῦ μέρους
τούτου δόξω τισὶ τῶν καιρῶν ἀμελεῖν, ὡς ἢν περὶ ἀνδρὸς

82, 1. τοὺς τοιούτους ς. 3. αἷς a correctore est in Γ, videtur fuisse η. πάντες ς. 4. τῷ πολλῷ καὶ ς. καὶ μὴ δύνασθαι Γ. 83, 2. προσέθηκεν ς. 7. οὐδ' Γ: ceteri οὐκ. 84, 2. τούτων τοσούτων ὄντων καθ' ς. 5. ἀποδοκιμάσαιεν Γ. 4. ἀφελεῖν αὐτῶν ς. 5. ἐπιτιμήσαιεν Γ. 85, 4. τολμησάντων ς. 6. ἐὰν — παραλείπω ς.

τοιούτου διαλεγόμενος παραλίπω τι τῶν ἐκείνῳ τε προσ-
86 όντων ἀγαθῶν κἀμοὶ προσηκόντων εἰπεῖν. ᾤμην δὲ καὶ
παρὰ τοῖς χαριεστάτοις τῶν ἀκροατῶν εὐδοκιμήσειν, ἢν
φαίνωμαι περὶ ἀρετῆς μὲν τοὺς λόγους ποιούμενος, ὅπως
δὲ ταύτης ἀξίως ἐρῶ μᾶλλον σπουδάζων ἢ περὶ τὴν τοῦ
λόγου συμμετρίαν, καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδὼς τὴν μὲν περὶ
τὸν λόγον ἀκαιρίαν ἀδοξότερον ἐμὲ ποιήσουσαν, τὴν δὲ
περὶ τὰς πράξεις εὐβουλίαν αὐτοὺς τοὺς ἐπαινουμένους
ὠφελήσουσαν· ἀλλ' ὅμως ἐγὼ τὸ λυσιτελὲς ἐάσας τὸ
87 δίκαιον εἱλόμην. οὐ μόνον δ' ἂν εὑρεθείην ἐπὶ τοῖς νῦν
λεγομένοις ταύτην ἔχων τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ὁμοίως ἐπὶ
πάντων, ἐπεὶ καὶ τῶν πεπλησιακότων μοι φανείην ἂν
μᾶλλον χαίρων τοῖς ἐπὶ τῷ βίῳ καὶ ταῖς πράξεσιν εὐδο-
κιμοῦσιν ἢ τοῖς περὶ τοὺς λόγους δεινοῖς εἶναι δοκοῦσιν.
καίτοι τῶν μὲν εὖ ῥηθέντων εἰ καὶ μηδὲν συμβαλοίμην,
ἅπαντες ἂν ἐμοὶ τὴν αἰτίαν ἀναθεῖεν, τῶν δ' ὀρθῶς
πραττομένων εἰ καὶ πάντες εἰδεῖέν με σύμβουλον γεγε-
νημένον, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν αὐτὸν τὸν μεταχειριζό-
μενον τὰς πράξεις ἐπαινέσειεν.
88 Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅποι τυγχάνω φερόμενος· ἀεὶ
γὰρ οἰόμενος δεῖν προστιθέναι τὸ τῶν προειρημένων ἐχό-
μενον, παντάπασι πόῤῥω γέγονα τῆς ὑποθέσεως. λοιπὸν
οὖν ἐστὶν οὐδὲν ἄλλο, πλὴν αἰτησάμενον τῷ γήρᾳ συγ-
γνώμην ὑπὲρ τῆς λήθης καὶ τῆς μακρολογίας, τῶν εἰ-
θισμένων παραγίγνεσθαι τοῖς τηλικούτοις, ἐπανελθεῖν εἰς
τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐξ οὗπερ εἰσέπεσον εἰς τὴν περιττολο-
251
89 γίαν ταύτην. οἶμαι δ' ἤδη καθορᾶν ὅθεν ἐπλανήθην· τοῖς
γὰρ ὀνειδίζουσιν ἡμῶν τῇ πόλει τὰς Μηλίων καὶ τὰς
τῶν τοιούτων πολιχνίων συμφορὰς ἀντέλεγον, οὐχ ὡς

86, 1. ᾠόμην ς. 3. ἢν Γ: ἐὰν ς. 87, 1. προειλόμην ς. 2. ὁμοίως Γ: ὅλως ς. 6. εὖ ῥηθέντων Coraës, εὑρεθέντων ΓΔ: ceteri ῥηθέντων. μηδὲν συμβαλοίμην Γ: ceteri μηδὲν ἕτερον συμβαλοίμην. 7. ἐπιθεῖεν ς. 8. ἐμὲ ς. 88, 1. ὅποι Γ: ceteri ὅπως. ἀεὶ γὰρ οἰόμενος add Γ. 3. γεγονότα ς. 7. ἐξέπεσον ς. 89, 1. δ' ἤδη Γ: δὴ δεῖν ς. 2. ἡμῶν Γ: ceteri ἡμῖν. 3. τῶν τοιούτων τῶν πολ. Γ. οὐχ ὡς οὐχ Γ: ceteri ὡς οὐχ.

οὐχ ἡμαρτημένων τούτων, ἀλλ' ἐπιδεικνύων τοὺς ἀγαπω-
μένους ὑπ' αὐτῶν πολὺ πλείους πόλεις καὶ μείζους ἡμῶν
ἀναστάτους πεποιηκότας, ἐν οἷς καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς
'Αγαμέμνονος καὶ Μενελάου καὶ Νέστορος διελέχθην,
ψεῦδος μὲν οὐδὲν λέγων, πλείω δ' ἴσως τῶν μετρίων.
τοῦτο δ' ἐποίουν ὑπολαβὼν οὐδενὸς ἔλαττον ἁμάρτημα
0 τοῦτο δόξειν εἶναι τῶν τολμησάντων ἀναστάτους ποιῆσαι
τὰς πόλεις τὰς γεννησάσας καὶ θρεψάσας τοιούτους ἄν-
δρας, περὶ ὧν καὶ νῦν ἔχοι τις ἂν πολλοῖς καὶ καλοῖς
χρήσασθαι λόγοις. 'Αλλὰ γὰρ ἴσως ἀνόητόν ἐστι περὶ
μίαν πρᾶξιν διατρίβειν, ὥσπερ ἀπορίας οὔσης τί ἂν ἔχοι
τις εἰπεῖν περὶ τῆς ὠμότητος καὶ χαλεπότητος τῆς Λα-
1 κεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ πολλῆς ἀφθονίας ὑπαρχούσης· οἷς
οὐκ ἐξήρκεσε περὶ τὰς πόλεις ταύτας καὶ τοὺς ἄνδρας
τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς ἐκ τῶν
αὐτῶν ὁρμηθέντας καὶ κοινὴν τὴν στρατείαν ποιησαμέ-
νους καὶ τῶν αὐτῶν κινδύνων μετασχόντας, λέγω δὲ περὶ
'Αργείων καὶ Μεσσηνίων. καὶ γὰρ τούτους ἐπεθύμησαν
ταῖς αὐταῖς συμφοραῖς περιβαλεῖν αἷσπερ ἐκείνους· καὶ
Μεσσηνίους μὲν πολιορκοῦντες οὐ πρότερον ἐπαύσαντο,
πρὶν ἐξέβαλον ἐκ τῆς χώρας, 'Αργείοις δ' ὑπὲρ τῶν αὐ-
2 τῶν τούτων ἔτι καὶ νῦν πολεμοῦσιν. ἃ τοίνυν περὶ Πλα-
ταιᾶς ἔπραξαν, ἄτοπος ἂν εἴην, εἰ ταῦτ' εἰρηκὼς ἐκείνων
μὴ μνησθείην· ὧν ἐν τῇ χώρᾳ στρατοπεδευσάμενοι μεθ'
ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, καὶ παραταξάμενοι
τοῖς πολεμίοις, καὶ θυσάμενοι τοῖς θεοῖς τοῖς ὑπ' ἐκείνων
ἱδρυμένοις, οὐ μόνον ἠλευθερώσαμεν τῶν Ἑλλήνων τοὺς
3 μεθ' ἡμῶν ὄντας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναγκασθέντας γενέσθαι
μετ' ἐκείνων, καὶ ταῦτ' ἐπράξαμεν Πλαταιέας λαβόντες
μόνους Βοιωτῶν συναγωνιστάς· οὓς οὐ πολὺν χρόνον δια-

v. 2. μείζους καὶ πλείους πόλεις ς. 3. ἀρετῆς Γ: ἀρχῆς ς. 5. λέγων] λέγων ἡμῖν Γ. 90, 2. δείξειν ς. 5. ἴσως om Γ. 91, 3. τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτεῖν Γ: τούτους ἐξαμαρτάνειν ς. 4. κοινῶς ς. 8. πολιορκοῦντες add Γ. 9. ἀργείοις Γ: ceteri 'Αργεῖοι. 92, 1. Πλαταιέας ς. 93, 2. μόνους λαβόντες ς. 3. διαλιπόντας Γ.

λιπόντες Λακεδαιμόνιοι, χαριζόμενοι Θηβαίοις, ἐκπολιορ-
252κήσαντες ἅπαντας ἀπέκτειναν πλὴν τῶν ἀποδρᾶναι δυ-
νηθέντων. περὶ οὓς ἡ πόλις ἡμῶν οὐδὲν ὁμοία γέγονεν ἐκεί-
94νοις· οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τοὺς εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος καὶ
τοὺς συγγενεῖς τοὺς αὑτῶν τὰ τοιαῦτ' ἐξαμαρτάνειν ἐτόλ-
μησαν, οἱ δ' ἡμέτεροι Μεσσηνίων μὲν τοὺς διασωθέντας
εἰς Ναύπακτον κατῴκισαν, Πλαταιέων δὲ τοὺς περιγενο-
μένους πολίτας ἐποιήσαντο καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὑτοῖς
ἁπάντων μετέδοσαν. ὥστ' εἰ μηδὲν εἴχομεν ἄλλο περὶ
τοῖν πολέοιν εἰπεῖν, ἐκ τούτων ῥᾴδιον εἶναι καταμαθεῖν
τὸν τρόπον ἑκατέρας αὐτῶν, καὶ ποτέρα πλείους πόλεις
καὶ μείζους ἀναστάτους πεποίηκεν.
95 Αἰσθάνομαι δὲ πάθος μοι συμβαῖνον ἐναντίον τοῖς
ὀλίγῳ πρότερον εἰρημένοις· τότε μὲν γὰρ εἰς ἄγνοιαν καὶ
πλάνον καὶ λήθην ἐνέπεσον, νῦν δ' οἶδα σαφῶς ἐμαυτὸν
οὐκ ἐμμένοντα τῇ πραότητι τῇ περὶ τὸν λόγον, ἣν εἶχον
ὅτ' ἠρχόμην γράφειν αὐτόν, ἀλλὰ λέγειν τ' ἐπιχειροῦντα
περὶ ὧν οὐκ ᾤμην ἐρεῖν, θρασύτερόν τε διακείμενον ἢ
κατ' ἐμαυτόν, ἀκρατῆ τε γιγνόμενον ἐνίων ὧν λέγω διὰ τὸ
96πλῆθος τῶν εἰπεῖν ἐπιῤῥεόντων. ἐπειδή περ οὖν ἐπελήλυθέ
μοι τὸ παῤῥησιάζεσθαι, καὶ λέλυκα τὸ στόμα, καὶ τοι-
αύτην τὴν ὑπόθεσιν ἐποιησάμην ὥστε μήτε καλὸν εἶναί
μοι μήτε δυνατὸν παραλιπεῖν τὰς τοιαύτας πράξεις, ἐξ
ὧν οἷόν τ' ἐστὶν ἐπιδεικνύναι πλέονος ἀξίαν τὴν πόλιν
ἡμῶν γεγενημένην περὶ τοὺς Ἕλληνας τῆς Λακεδαιμο-
νίων, οὐ κατασιωπητέον οὐδὲ περὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν
οὔπω μὲν εἰρημένων ἐν δὲ τοῖς Ἕλλησι γεγενημένων, ἀλλ'
ἐπιδεικτέον τοὺς μὲν ἡμετέρους ὀψιμαθεῖς αὐτῶν γεγενη-
μένους, Λακεδαιμονίους δὲ τὰ μὲν πρώτους τὰ δὲ μό-
νους ἐξαμαρτόντας.

94, 6. ἔχοιμεν ς. περὶ] περὶ τὸ Γ: περί τε ς. 7. ταῖν ς.
95, 2. καὶ πλάνον add Γ. 5. τ' ἐπιχειροῦντα Γ: ἐπιχειροῦντι
ταῦτα ς. 6. ᾠόμην ς. 7. ὧν λέγω Γ: λέγω δὲ ς. 96, 2. παῤ-
ῥησιάσασθαι ς. 4. μοι add Γ. 5. πλείονος ς. 6. γεγενημέ-
νην ἡμῶν ς. 11. ἐξημαρτηκότας ς.

97 Πλεῖστοι μὲν οὖν κατηγοροῦσιν ἀμφοῖν τοῖν πολέοιν,
ὅτι προσποιούμεναι κινδυνεῦσαι πρὸς τοὺς βαρβάρους ὑπὲρ
τῶν Ἑλλήνων οὐκ εἴασαν τὰς πόλεις αὐτονόμους εἶναι
καὶ διοικῆσαι τὰ σφέτερ' αὐτῶν ὅπως ἑκάστη συνέφερεν,
ἀλλ' ὥσπερ αἰχμαλώτους εἰληφυῖαι διελόμεναι κατεδου-
λώσαντο πάσας αὐτάς, καὶ παραπλήσιον ἐποίησαν τοῖς
παρὰ μὲν τῶν ἄλλων τοὺς οἰκέτας εἰς ἐλευθερίαν ἀφαι-
98 ρουμένοις, σφίσι δ' αὐτοῖς δουλεύειν ἀναγκάζουσιν. τοῦ
53 δὲ λέγεσθαι ταῦτα καὶ πολὺ πλείω καὶ μικρότερα τού-
των οὐχ ἡμεῖς αἴτιοι γεγόναμεν, ἀλλ' οἱ νῦν μὲν ἐν τοῖς
λεγομένοις ἡμῖν ἀντιτεταγμένοι, τὸν δ' ἄλλον χρόνον ἐν
τοῖς πραττομένοις ἅπασιν. τοὺς μὲν γὰρ ἡμετέρους προ-
γόνους οὐδεὶς ἂν ἐπιδείξειεν ἐν τοῖς ἐπέκεινα χρόνοις τοῖς
ἀναριθμήτοις οὐδεμιᾶς πόλεως οὔτε μείζονος οὔτ' ἐλάττο-
νος ἄρχειν ἐπιχειρήσαντας· Λακεδαιμονίους δὲ πάντες
ἴσασιν, ἀφ' οὗπερ εἰς Πελοπόννησον εἰσῆλθον, οὐδὲν ἄλλο
πράττοντας οὐδὲ βουλευομένους πλὴν ὅπως μάλιστα μὲν
99 ἁπάντων ἄρξουσιν, εἰ δὲ μή, Πελοποννησίων. ἀλλὰ μὴν
καὶ τὰς στάσεις καὶ τὰς σφαγὰς καὶ τὰς τῶν πολι-
τειῶν μεταβολάς, ἃς ἀμφοτέροις τινὲς ἡμῖν ἐπιφέρουσιν,
ἐκεῖνοι μὲν ἂν φανεῖεν ἁπάσας τὰς πόλεις πλὴν ὀλίγων
μεστὰς πεποιηκότες τῶν τοιούτων συμφορῶν καὶ νοση-
μάτων, τὴν δ' ἡμετέραν πόλιν οὐδεὶς ἂν οὐδ' εἰπεῖν τολμή-
σειε πρὸ τῆς ἀτυχίας τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ γενομένης, ὡς
100 τοιοῦτον ἐν τοῖς συμμάχοις τι διαπραξαμένη ἦν. ἀλλ'
ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι κύριοι καταστάντες τῶν Ἑλλήνων
πάλιν ἐξέπιπτον ἐκ τῶν πραγμάτων, ἐν τούτοις τοῖς και-
ροῖς στασιαζουσῶν τῶν ἄλλων πόλεων δύ' ἢ τρεῖς τῶν
στρατηγῶν τῶν ἡμετέρων (οὐ γὰρ ἀποκρύψομαι τἀλη-
θές) ἐξήμαρτον περί τινας αὐτῶν ἐλπίζοντες, ἢν μιμήσων-
ται τὰς Σπαρτιατῶν πράξεις, μᾶλλον αὐτὰς δυνήσεσθαι

97, 1. τοῖν corr Γ: ταῖν ς. 98, 4. ἐν τοῖς πραττομένοις] ἔνοχοι τοῖς πεπραγμένοις Γ. 99, 3. ἃς ἀμφοτέροις τινὲς ἡμῖν ἐπιφέρουσιν add Γ. 6. οὐδ' add Γ. 7. ἐν om Γ. 100, 1. τοιοῦτο ς. διαπραξαμένη ἦν] διαπραξαμένην Γ, διαπεπραγμένην ς. 5. ἀποκρύψαιμι ς.

101 κατασχεῖν· ὥστε δικαίως ἂν ἐκείνοις μὲν ἅπαντες ἐγκαλέσειαν ὡς ἀρχηγοῖς γεγενημένοις καὶ διδασκάλοις τῶν τοιούτων ἔργων, τοῖς δ' ἡμετέροις, ὥσπερ τῶν μαθητῶν τοῖς ὑπὸ τῶν ὑπισχνουμένων ἐξηπατημένοις καὶ διημαρτηκόσι τῶν ἐλπίδων, εἰκότως ἂν συγγνώμην ἔχοιεν.

102 Τὸ τοίνυν τελευταῖον, ὃ μόνοι καὶ καθ' αὑτοὺς ἔπραξαν, τίς οὐκ οἶδεν ὅτι κοινῆς ἡμῖν τῆς ἔχθρας ὑπαρχούσης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς βασιλέας αὐτῶν, ἡμεῖς μὲν ἐν πολέμοις πολλοῖς γιγνόμενοι καὶ μεγάλαις συμφοραῖς ἐνίοτε περιπίπτοντες καὶ τῆς χώρας ἡμῶν θαμὰ πορθουμένης καὶ τεμνομένης οὐδεπώποτ' ἀπεβλέψαμεν πρὸς τὴν ἐκείνων φιλίαν καὶ συμμαχίαν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν τοῖς Ἕλλησιν ἐπεβούλευσαν μισοῦντες αὐτοὺς διετελέσαμεν μᾶλλον ἢ τοὺς ἐν τῷ παρόντι κακῶς

254 ἡμᾶς ποιοῦντας· Λακεδαιμόνιοι δ' οὔτε πάσχοντες κακὸν

103 οὐδὲν οὔτε μέλλοντες οὔτε δεδιότες εἰς τοῦτ' ἀπληστίας ἦλθον, ὥστ' οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ἔχειν τὴν κατὰ γῆν ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ θάλατταν δύναμιν οὕτως ἐπεθύμησαν λαβεῖν, ὥστε κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούς τε συμμάχους τοὺς ἡμετέρους ἀφίστασαν, ἐλευθερώσειν αὐτοὺς ὑπισχνούμενοι, καὶ βασιλεῖ περὶ φιλίας διελέγοντο καὶ συμμαχίας, παραδώσειν αὐτῷ φάσκοντες

104 ἅπαντας τοὺς ἐπὶ τῆς Ἀσίας κατοικοῦντας· πίστεις δὲ δόντες τούτοις ἀμφοτέροις καὶ καταπολεμήσαντες ἡμᾶς, οὓς μὲν ἐλευθερώσειν ὤμοσαν, κατεδουλώσαντο μᾶλλον ἢ τοὺς Εἵλωτας, βασιλεῖ δὲ τοιαύτην χάριν ἀπέδοσαν ὥστ' ἔπεισαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κῦρον ὄντα νεώτερον ἀμφισβητεῖν τῆς βασιλείας, καὶ στρατόπεδον αὐτῷ συναγαγόντες καὶ στρατηγὸν Κλέαρχον ἐπιστήσαντες ἀνέπεμ-

101, 1. ἂν add Γ. ἐγκαλέσαιμεν ς. 2. διδασκάλοις τῶν τοιούτων] διδάσκαλοι τῶν τοιούτων γεγόνασιν Γ. 3. δ' ἡμετέροις Γ: ceteri μέντοι (vel μὲν δὴ) ἡμετέροις. 5. ἔχοιμεν ς. 102, 1. καὶ add Γ. 5. ἡμῖν θαμινὰ ς. 6. καὶ τεμνομένης add Γ. ἀπεβλέψαμεν] ἐβλάψαμεν Γ. 104, 1. οἰκοῦντας ς. 2. τούτων ἀμφότεροι ς. 3. ὤμοσαν Γ: ὡμολόγησαν ς. 7. καὶ om Γ. Κλέαρχον στρατηγὸν ς.

05 ψαν ἐπ' ἐκεῖνον· ἀτυχήσαντες δ' ἐν τούτοις καὶ γνωσθέν-
τες ὧν ἐπεθύμουν, καὶ μισηθέντες ὑπὸ πάντων, εἰς πόλε-
μον καὶ ταραχὰς τοσαύτας κατέστησαν ὅσας εἰκὸς
τοὺς καὶ περὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους ἐξημαρ-
τηκότας. περὶ ὧν οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγοντα διατρί-
βειν, πλὴν ὅτι καταναυμαχηθέντες ὑπό τε τῆς βασιλέως
δυνάμεως καὶ τῆς Κόνωνος στρατηγίας τοιαύτην ἐποιή-
06 σαντο τὴν εἰρήνην, ἧς οὐδεὶς ἂν ἐπιδείξειεν οὔτ' αἰσχίω
πώποτε γενομένην οὔτ' ἐπονειδιστοτέραν οὔτ' ὀλιγωροτέ-
ραν τῶν Ἑλλήνων οὔτ' ἐναντιωτέραν τοῖς λεγομένοις ὑπό
τινων περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς Λακεδαιμονίων· οἵ τινες, ὅτε
μὲν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς δεσπότας τῶν Ἑλλήνων κατέ-
στησεν, ἀφελέσθαι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐδαι-
μονίαν ἅπασαν ἐπεχείρησαν, ἐπειδὴ δὲ καταναυμαχήσας
ταπεινοὺς ἐποίησεν, οὐ μικρὸν μέρος αὐτῷ τῶν Ἑλλήνων
παρέδωκαν ἀλλὰ πάντας τοὺς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας,
διαῤῥήδην γράψαντες χρῆσθαι τοῦθ' ὅ τι ἂν αὐτὸς βούλη-
07 ται, καὶ οὐκ ᾐσχύνθησαν τοιαύτας ποιούμενοι τὰς ὁμολο-
γίας περὶ ἀνδρῶν, οἷς χρώμενοι συμμάχοις ἡμῶν τε πε-
ριεγένοντο καὶ τῶν Ἑλλήνων κύριοι κατέστησαν καὶ τὴν
55 Ἀσίαν ἅπασαν ἤλπισαν κατασχήσειν, ἀλλὰ τὰς τοιαύ-
τας συνθήκας αὐτοί τ' ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῖς σφετέροις αὐ-
τῶν ἀνέγραψαν καὶ τοὺς συμμάχους ἠνάγκασαν.

08 Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους οὐκ οἴομαι πράξεων ἑτέρων ἐπι-
θυμήσειν ἀκούειν, ἀλλ' ἐκ τῶν εἰρημένων ἱκανῶς μεμα-
θηκέναι νομιεῖν ὁποία τις τοῖν πολέοιν ἑκατέρα περὶ τοὺς
Ἕλληνας γέγονεν· ἐγὼ δ' οὐχ οὕτω τυγχάνω διακείμε-
νος, ἀλλ' ἡγοῦμαι τὴν ὑπόθεσιν ἣν ἐποιησάμην ἄλλων τε
πολλῶν προσδεῖσθαι λόγων, καὶ μάλιστα τῶν ἐπιδειξόν-
των τὴν ἄνοιαν τῶν ἀντιλέγειν τοῖς εἰρημένοις ἐπιχειρη-
09 σόντων· οὓς οἴομαι ῥαδίως εὑρήσειν. τῶν γὰρ ἀποδεχο-

v. 3. ὅσον εἰκὸς τοὺς περὶ ς. 106, 2. πώποτε Γ: ποτὲ ς. 4. οἵ-
τινες ὄντες ὅτε Γ. 5. αὐτοὺς add Γ. 8. τῶν Ἑλλήνων add Γ.
107, 4. κατασχεῖν ς. 108, 1. οἶμαι ς. 2. προειρημένων ς.
5. νομίζειν ς. τοῖν corr Γ: ταῖν ς. 7. ἐπιχειρησάντων ς.
109, 1. οἶμαι ς.

μένων ἁπάσας τὰς Λακεδαιμονίων πράξεις, τοὺς μὲν βελτίστους αὐτῶν ἡγοῦμαι καὶ πλεῖστον νοῦν ἔχοντας τὴν μὲν Σπαρτιατῶν πολιτείαν ἐπαινέσεσθαι καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην ἕξειν περὶ αὐτῆς ἥνπερ πρότερον, περὶ δὲ τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας πεπραγμένων ὁμονοήσειν τοῖς ὑπ᾿
110 ἐμοῦ λεγομένοις, τοὺς δὲ φαυλοτέρους οὐ μόνον τούτων ὄντας ἀλλὰ καὶ τῶν πολλῶν, καὶ περὶ μὲν ἄλλου πράγματος οὐδενὸς ἂν οἵους τε γενομένους ἀνεκτῶς εἰπεῖν, περὶ δὲ Λακεδαιμονίων οὐ δυναμένους σιωπᾶν, ἀλλὰ προσδοκῶντας, ἢν ὑπερβάλλοντας τοὺς ἐπαίνους περὶ ἐκείνων ποιῶνται, τὴν αὐτὴν λήψεσθαι δόξαν τοῖς ἁδροτέροις
111 αὐτῶν καὶ πολὺ βελτίοσιν εἶναι δοκοῦσι· τοὺς δὴ τοιούτους, ἐπειδὰν αἴσθωνται τοὺς τόπους ἅπαντας προκατειλημμένους καὶ μηδὲ πρὸς ἓν ἀντειπεῖν ἔχωσι τῶν εἰρημένων, ἐπὶ τὸν λόγον οἶμαι τρέψεσθαι τὸν περὶ τῶν πολιτειῶν, καὶ παραβάλλοντας τἀκεῖ καθεστῶτα τοῖς ἐνθάδε, καὶ μάλιστα τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πειθαρχίαν πρὸς τὰς παρ᾿ ἡμῖν ὀλιγωρίας, ἐκ τούτων ἐγκωμιάσειν
112 τὴν Σπάρτην. ἢν δὴ τοιοῦτον ἐπιχειρῶσί τι ποιεῖν, προσήκει τοὺς εὖ φρονοῦντας ληρεῖν νομίζειν αὐτούς. ἐγὼ γὰρ ὑπεθέμην οὐχ ὡς περὶ τῶν πολιτειῶν διαλεξόμενος, ἀλλ᾿ ὡς ἐπιδείξων τὴν πόλιν ἡμῶν πολὺ πλείονος ἀξίαν Λακεδαιμονίων περὶ τοὺς Ἕλληνας γεγενημένην. ἢν μὲν οὖν ἀναιρῶσί τι τούτων, ἢ πράξεις ἑτέρας κοινὰς λέγωσι περὶ ἃς ἐκεῖνοι βελτίους ἡμῶν γεγόνασιν, εἰκότως ἂν ἐπαίνου τυγ-
256 χάνοιεν· ἢν δὲ λέγειν ἐπιχειρῶσι περὶ ὧν ἐγὼ μηδεμίαν μνείαν ποιησαίμην, δικαίως ἂν ἅπασιν ἀναισθήτως ἔχειν
113 δοκοῖεν. Οὐ μὴν ἀλλ᾿ ἐπειδή περ αὐτοὺς οἴομαι τὸν λόγον τὸν περὶ τῶν πολιτειῶν εἰς τὸ μέσον ἐμβαλεῖν, οὐκ ὀκνήσω διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν· οἶμαι γὰρ ἐν αὐτοῖς τούτοις τὴν πόλιν ἡμῶν ἐπιδείξειν πλέον διενεγκοῦσαν ἢ τοῖς ἤδη προειρημένοις.

v. 5. ὁμολογήσειν ς. 111, 5. παραθέντας ς. 6. τὴν post καὶ om Γ. 112, 1. τοιοῦτο ἐπιχειρῶσι ποιεῖν ς. 4. ἀξίαν ἢ τὴν Λακεδαιμονίων ς. 9. ἐποιησάμην ς. 113, 3. οἴομαι ς.

14 Καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ με ταῦτ' εἰρηκέναι περὶ ταύτης,
ἣν ἀναγκασθέντες μετελάβομεν, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν
προγόνων, ἧς οὐ καταφρονήσαντες οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπὶ
τὴν νῦν καθεστῶσαν ὥρμησαν, ἀλλὰ περὶ μὲν τὰς ἄλ-
λας πράξεις πολὺ σπουδαιοτέραν ἐκείνην προκρίναντες,
περὶ δὲ τὴν δύναμιν τὴν κατὰ θάλατταν, ταύτην χρησι-
μωτέραν εἶναι νομίζοντες, ἣν λαβόντες καὶ καλῶς ἐπι-
μεληθέντες οἷοί τ' ἐγένοντο καὶ τὰς ἐπιβουλὰς τὰς Σπαρ-
τιατῶν ἀμύνασθαι καὶ τὴν Πελοποννησίων ἁπάντων ῥώ-
μην, ὧν κατήπειγε τὴν πόλιν περὶ ἐκεῖνον τὸν χρόνον μά-
5λιστα περιγενέσθαι πολεμοῦσαν. ὥστ' οὐδεὶς ἂν δικαίως
ἐπιτιμήσειε τοῖς ἑλομένοις αὐτήν· οὐ γὰρ διήμαρτον τῶν
ἐλπίδων, οὐδ' ἠγνόησαν οὐδὲν οὔτε τῶν ἀγαθῶν οὔτε
τῶν κακῶν τῶν προσόντων ἑκατέρᾳ τῶν δυνάμεων, ἀλλ'
ἀκριβῶς ᾔδεσαν τὴν μὲν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν ὑπ' εὐ-
ταξίας καὶ σωφροσύνης καὶ πειθαρχίας καὶ τῶν ἄλλων
τῶν τοιούτων μελετωμένην, τὴν δὲ κατὰ θάλατταν δύνα-
6μιν οὐκ ἐκ τούτων αὐξανομένην, ἀλλ' ἔκ τε τῶν τεχνῶν
τῶν περὶ τὰς ναῦς καὶ τῶν ἐλαύνειν αὐτὰς δυναμένων καὶ
τῶν τὰ σφέτερα μὲν αὐτῶν ἀπολωλεκότων, ἐκ δὲ τῶν ἀλ-
λοτρίων πορίζεσθαι τὸν βίον εἰθισμένων· ὧν εἰσπεσόντων
εἰς τὴν πόλιν οὐκ ἄδηλος ἦν ὅ τε κόσμος ὁ τῆς πολιτείας
τῆς πρότερον ὑπαρχούσης λυθησόμενος, ἥ τε τῶν συμμά-
χων εὔνοια ταχέως ληψομένη μεταβολήν, ὅταν οἷς πρό-
τερον χώρας ἐδίδοσαν καὶ πόλεις, τούτους ἀναγκάζωσι
συντάξεις καὶ φόρους ὑποτελεῖν, ἵν' ἔχωσι μισθὸν διδόναι
7τοῖς τοιούτοις οἵους ὀλίγῳ πρότερον εἶπον. ἀλλ' ὅμως οὐ-
δὲν ἀγνοοῦντες τῶν προειρημένων ἐνόμιζον τῇ πόλει [τῇ]
τηλικαύτῃ μὲν τὸ μέγεθος, τοιαύτην δ' ἐχούσῃ δόξαν, λυ-
σιτελεῖν καὶ πρέπειν ἁπάσας ὑπομεῖναι τὰς δυσχερείας

114, 1. ταύτης] ταύτης πολιτείας Γ. 5. σπουδαιοτέραν ἐκείνην προκρίναντες Γ: ceteri σπουδαιοτέραν προκρίναντες. 6. ταύτην Γ: ceteri αὐτήν. 7. καλῶς add Γ. 115, 3. ἠγνόησαν οὐδὲν οὔτε Γ: ceteri ἠγνόησαν οὔτε. τῶν κακῶν οὔτε τῶν ἀγαθῶν ς. 5. ἐπ' ς.
116, 1. τε add Γ. 5. τῆς πρότερον ὑπαρχούσης πολιτείας ς.
117, 2. τῇ add rc Γ.

257 μᾶλλον ἢ τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχήν· δυοῖν γὰρ πραγμάτοιν προτεινομένοιν μὴ σπουδαίοιν, κρείττω τὴν αἵρεσιν εἶναι τοῦ δεινὰ ποιεῖν ἑτέρους ἢ πάσχειν αὐτοὺς καὶ τοῦ μὴ δικαίως τῶν ἄλλων ἄρχειν μᾶλλον ἢ φεύγοντας
118 τὴν αἰτίαν ταύτην ἀδίκως Λακεδαιμονίοις δουλεύειν. ἅπερ ἅπαντες μὲν ἂν οἱ νοῦν ἔχοντες ἕλοιντο καὶ βουληθεῖεν, ὀλίγοι δ' ἄν τινες τῶν προσποιουμένων εἶναι σοφῶν ἐρωτηθέντες οὐκ ἂν φήσαιεν. Αἱ μὲν οὖν αἰτίαι δι' ἃς μετέλαβον τὴν πολιτείαν τὴν ὑπό τινων ψεγομένην ἀντὶ τῆς ὑπὸ πάντων ἐπαινουμένης, διὰ μακροτέρων μὲν αὐτὰς διῆλθον, αὗται δ' οὖν ἦσαν.

119 Ἤδη δὲ περὶ ἧς τε ὑπεθέμην καὶ τῶν προγόνων ποιήσομαι τοὺς λόγους, ἐκείνων τῶν χρόνων ἐπιλαβόμενος ὅτ' οὐκ ἦν οὔτ' ὀλιγαρχίας οὔτε δημοκρατίας ὄνομά πω λεγόμενον, ἀλλὰ μοναρχίαι καὶ τὰ γένη τὰ τῶν βαρβάρων καὶ
120 τὰς πόλεις τὰς Ἑλληνίδας ἁπάσας διῴκουν. διὰ τοῦτο δὲ προειλόμην πoῤῥωτέρωθεν ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν, πρῶτον μὲν ἡγούμενος προσήκειν τοῖς ἀμφισβητοῦσιν ἀρετῆς εὐθὺς ἀπὸ γενεᾶς διαφέροντας εἶναι τῶν ἄλλων, ἔπειτ' αἰσχυνόμενος εἰ περὶ ἀνδρῶν ἀγαθῶν μὲν οὐδὲν δ' ἐμοὶ προσηκόντων πλείω διαλεχθεὶς τῶν μετρίων περὶ τῶν προγόνων τῶν τὴν πόλιν κάλλιστα διοικησάντων μηδὲ μικρὰν
121 ποιήσομαι μνείαν, οἳ τοσοῦτον βελτίους ἐγένοντο τῶν τοιαύτας δυναστείας ἐχόντων, ὅσον περ ἄνδρες οἱ φρονιμώτατοι καὶ πρᾳότατοι διενέγκοιεν ἂν θηρίων τῶν ἀγριωτάτων καὶ πλείστης ὠμότητος μεστῶν. τί γὰρ οὐκ ἂν εὕροιμεν τῶν ὑπερβαλλόντων ἀνοσιότητι καὶ δεινότητι πεπραγμένον ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ μάλιστ' ἐν ταῖς μεγίσταις καὶ τότε νομιζομέναις καὶ νῦν εἶναι δοκούσαις;

v. 1. καὶ δυοῖν πραγμάτων προτεινομένων καὶ μὴ σπουδαίων vel καὶ σπουδαίων ς. 3. αὐτοὺς ἐνόμισαν καὶ ς. 118, 3. ἂν add Γ. 119, 1. δὲ περὶ ἧς Γ: δ' ὑπὲρ ὧν ς. 3. οὔτε δημοκρατίας οὔτ' ὀλιγαρχίας ς. 4. τὰ add Γ. 120, 2. ποιήσασθαι πόῤῥωθεν ς. 5. libri δέ μοι. 121, 1. τοιαύτας Γ: τὰς ς. 2. πρᾳότατοι καὶ φρονιμώτατοι ς. 3, διενέγκαιεν ς. 4. ἂν add Γ. 5. πεπραγμένον ἐν Γ: τῶν πεπραγμένων ἔν τε ς. 6. καὶ μάλιστ' Γ: μάλιστα δ', ς.

οὐ φόνους ἀδελφῶν καὶ πατέρων καὶ ξένων παμπληθεῖς
2 γεγενημένους; οὐ σφαγὰς μητέρων καὶ μίξεις καὶ παιδοποιίας ἐξ ὧν ἐτύγχανον αὐτοὶ πεφυκότες; οὐ παίδων βρῶσιν ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων ἐπιβεβουλευμένην; οὐκ ἐκβολὰς ὧν ἐγέννησαν, καὶ καταποντισμοὺς καὶ τυφλώ-
58 σεις καὶ τοσαύτας τὸ πλῆθος κακοποιίας, ὥστε μηδένα πώποτε ἀπορῆσαι τῶν εἰθισμένων καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν εἰσφέρειν εἰς τὸ θέατρον τὰς τότε γεγενημένας συμφοράς;

3 Ταῦτα δὲ διῆλθον οὐκ ἐκείνους λοιδορῆσαι βουλόμενος, ἀλλ' ἐπιδεῖξαι παρὰ τοῖς ἡμετέροις οὐ μόνον οὐδὲν τοιοῦτον γεγενημένον· τοῦτο μὲν γὰρ ἂν σημεῖον ἦν οὐκ ἀρετῆς ἀλλ' ὡς οὐχ ὅμοιοι τὰς φύσεις ἦσαν τοῖς ἀνοσιωτάτοις γεγενημένοις· δεῖ δὲ τοὺς ἐπιχειροῦντας καθ' ὑπερβολήν τινας ἐπαινεῖν μὴ τοῦτο μόνον ἐπιδεικνύναι, μὴ πονηροὺς ὄντας αὐτούς, ἀλλ' ὡς ἁπάσαις ταῖς ἀρεταῖς καὶ τῶν τότε καὶ τῶν νῦν διήνεγκαν· ἅπερ ἔχοι τις ἂν καὶ περὶ τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων εἰπεῖν. οὕτω γὰρ ὁσίως καὶ καλῶς καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς διῴκησαν, ὥσπερ προσῆκον ἦν τοὺς ἀπὸ θεῶν μὲν γεγονότας, πρώτους δὲ καὶ πόλιν οἰκήσαντας καὶ νόμοις χρησαμένους, ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον ἠσκηκότας εὐσέβειαν μὲν περὶ τοὺς θεοὺς δικαιοσύνην δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὄντας δὲ μήτε μιγάδας μήτ' ἐπήλυδας, ἀλλὰ μόνους αὐτόχθονας τῶν Ἑλλήνων, καὶ ταύτην ἔχοντας τὴν χώραν τροφὸν ἐξ ἧς περ ἔφυσαν, καὶ στέργοντας αὐτὴν ὁμοίως ὥσπερ οἱ βέλτιστοι τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας τὰς αὑτῶν, πρὸς δὲ τούτοις οὕτω θεοφιλεῖς ὄντας, ὥσθ' ὃ δοκεῖ χαλεπώτατον εἶναι καὶ σπανιώτατον, εὑρεῖν τινὰς τῶν οἴκων τῶν τυραννικῶν καὶ βασιλικῶν ἐπὶ τέτταρας ἢ πέντε γενεὰς διαμείναντας, καὶ τοῦτο συμβῆναι μόνοις ἐκεί-

v. 1. παμπληθεῖ Γ. 122, 3. ἐπιβουλευομένην ς. 6. τὸν libris deest. 7. γενομένας ς. 123, 2. τοιοῦτο ς. 124, 4. πρώτους Γ: ceteri πρώτως. 5. πάντα ς. 125, 2. ἔφυσαν ἡμῖν καὶ Γ. 7. συμβῆναι Γ: ceteri συμβαίνει.

126 νοις. Ἐριχθόνιος μὲν γὰρ ὁ φὺς ἐξ Ἡφαίστου καὶ γῆς
παρὰ Κέκροπος ἄπαιδος ὄντος ἀῤῥένων παίδων τὸν οἶκον
καὶ τὴν βασιλείαν παρέλαβεν· ἐντεῦθεν δ' ἀρξάμενοι
πάντες οἱ γενόμενοι μετ' ἐκεῖνον, ὄντες οὐκ ὀλίγοι, τὰς
κτήσεις τὰς αὑτῶν καὶ τὰς δυναστείας τοῖς αὑτῶν παισὶ
παρέδοσαν μέχρι Θησέως. περὶ οὗ πρὸ πολλοῦ ἂν ἐποιη-
σάμην μὴ διειλέχθαι πρότερον περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν
πεπραγμένων αὐτῷ· πολὺ γὰρ ἂν μᾶλλον ἥρμοσεν ἐν
127 τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῆς πόλεως διελθεῖν περὶ αὐτῶν. ἀλλὰ
γὰρ χαλεπὸν ἦν, μᾶλλον δ' ἀδύνατον, τὰ κατ' ἐκεῖνον
259 ἐπελθόντα τὸν χρόνον εἰς τοῦτον ἀποθέσθαι τὸν καιρόν,
ὃν οὐ προῄδειν ἐσόμενον· ἐκεῖνα μὲν οὖν ἐάσομεν, ἐπειδὴ
πρὸς τὸ παρὸν αὐτοῖς κατεχρησάμην, μιᾶς δὲ μόνον μνη-
σθήσομαι πράξεως, ἣ συμβέβηκε μήτ' εἰρῆσθαι πρότερον
μήτε πεπρᾶχθαι μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἄλλου πλὴν ὑπὸ Θησέως,
σημεῖον δ' εἶναι μέγιστον τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου καὶ
128 φρονήσεως. ἔχων γὰρ βασιλείαν ἀσφαλεστάτην καὶ μεγί-
στην, ἐν ᾗ πολλὰ καὶ καλὰ διαπεπραγμένος ἦν καὶ
κατὰ πόλεμον καὶ περὶ διοίκησιν τῆς πόλεως, ἅπαντα
ταῦθ' ὑπερεῖδεν, καὶ μᾶλλον εἵλετο τὴν δόξαν τὴν ἀπὸ
τῶν πόνων καὶ τῶν ἀγώνων εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον μνη-
μονευθησομένην ἢ τὴν ῥαθυμίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν
129 διὰ τὴν βασιλείαν ἐν τῷ παρόντι γιγνομένην. καὶ ταῦτ'
ἔπραξεν οὐκ ἐπειδὴ πρεσβύτερος γενόμενος ἀπολελαυκὼς
ἦν τῶν ἀγαθῶν τῶν παρόντων, ἀλλ' ἀκμάζων, ὡς λέ-
γεται, τὴν μὲν πόλιν διοικεῖν τῷ πλήθει παρέδωκεν, αὐτὸς
δ' ὑπὲρ ταύτης τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων διετέλει
κινδυνεύων.

130 Περὶ μὲν οὖν τῆς Θησέως ἀρετῆς νῦν μὲν ὡς οἷόν τ' ἦν
ἀνεμνήσαμεν, πρότερον δ' ἁπάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις οὐκ
ἀμελῶς διήλθομεν· περὶ δὲ τῶν παραλαβόντων τὴν τῆς

126, 3. δ' ἀρξάμενοι Γ: ceteri δραξάμενοι. 7. περὶ τῆς ἀρε-
τῆς Γ: καὶ τῆς ἀρετῆς vel ἢ τῆς ἀρετῆς ς. 127, 1. τῷ ante περὶ
om Γ. 3. ὃν οὐ προῄδειν Γ: οὐδὲ προϊδεῖν ς. 8. δ' Γ: τ' ς.
128, 1. γὰρ τὴν βασιλείαν ς. 3. περὶ Γ: κατὰ ς. 129, 3. τῶν
παρόντων ἀγαθῶν ς. τὴν μὲν πόλιν, ὡς λέγεται Γ.

πόλεως διοίκησιν, ἣν ἐκεῖνος παρέδωκεν, οὐκ ἔχω τίνας ἐπαίνους εἰπὼν ἀξίους ἂν εἴην εἰρηκὼς τῆς ἐκείνων διανοίας. οἵτινες ἄπειροι πολιτειῶν ὄντες, οὐ διήμαρτον αἱρούμενοι τῆς ὑπὸ πάντων ἂν ὁμολογηθείσης οὐ μόνον εἶναι κοινοτάτης καὶ δικαιοτάτης, ἀλλὰ καὶ συμφορωτάτης
131 ἅπασι τοῖς χρωμένοις καὶ ἡδίστης. κατεστήσαντο γὰρ δημοκρατίαν οὐ τὴν εἰκῇ πολιτευομένην, καὶ νομίζουσαν τὴν μὲν ἀκολασίαν ἐλευθερίαν εἶναι, τὴν δ' ἐξουσίαν ὅ τι βούλεταί τις ποιεῖν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ τὴν τοῖς τοιούτοις μὲν ἐπιτιμῶσαν, ἀριστοκρατίᾳ δὲ χρωμένην· ἣν οἱ μὲν πολλοὶ χρησιμωτάτην οὖσαν ὥσπερ τὴν ἀπὸ τῶν τιμημάτων ἐν ταῖς πολιτείαις ἀριθμοῦσιν, οὐ δι' ἀμαθίαν ἀγνοοῦντες, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν πώποτ' αὐτοῖς μελῆσαι
132 τῶν τοιούτων. ἐγὼ δὲ φημὶ τὰς μὲν ἰδέας τῶν πολιτειῶν τρεῖς εἶναι μόνας, ὀλιγαρχίαν, δημοκρατίαν, μοναρχίαν, τῶν δ' ἐν ταύταις οἰκούντων ὅσοι μὲν εἰώθασιν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς καθιστάναι καὶ τὰς ἄλλας πράξεις τοὺς ἱκανωτάτους τῶν πολιτῶν καὶ τοὺς μέλλοντας ἄριστα καὶ δικαιότατα τῶν πραγμάτων ἐπιστατήσειν, τούτους μὲν ἐν ἁπάσαις ταῖς πολιτείαις καλῶς οἰκήσειν καὶ πρὸς σφᾶς
133 αὐτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους· τοὺς δὲ τοῖς θρασυτάτοις καὶ πονηροτάτοις ἐπὶ ταῦτα χρωμένους, καὶ τῶν μὲν τῇ πόλει συμφερόντων μηδὲν φροντίζουσιν, ὑπὲρ δὲ τῆς αὑτῶν πλεονεξίας ἑτοίμοις οὖσιν ὁτιοῦν πάσχειν, τὰς δὲ τούτων πόλεις ὁμοίως οἰκήσεσθαι ταῖς τῶν προεστώτων πονηρίαις· τοὺς δὲ μήθ' οὕτως μήθ' ὡς πρότερον εἶπον, ἀλλ' ὅταν μὲν θαῤῥῶσι, τούτους μάλιστα τιμῶντας τοὺς πρὸς χάριν λέγοντας, ὅταν δὲ δείσωσιν, ἐπὶ τοὺς βελτίστους καὶ φρονιμωτάτους καταφεύγοντας, τοὺς δὲ τοιούτους ἐναλλὰξ τοτὲ μὲν χεῖρον τοτὲ δὲ βέλτιον πράξειν.

131, 1. τοῖς χρωμένοις καὶ] καὶ τοῖς χρωμένοις Γ. 5. εἶναι add Γ. 6. χρησίμην ς. τῶν add Γ. 132, 1. τοιούτων] δεόντων Γ. 133, 1. πονηροτάτοις καὶ θρασυτάτοις ς. 5. πονηρίαις· τοὺς δὲ ΓΔ: πονηρίαις θέλοντας, τούτους αὖ τοὐναντίον κακίστους ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς πολίταις εἶναι νομίζω· τοὺς δὲ ς. 9. δὲ Γ: ceteri δή.

134 *Αἱ μὲν οὖν φύσεις καὶ δυνάμεις τῶν πολιτειῶν οὕτως*
ἔχουσιν, ἡγοῦμαι δὲ ταῦτα ἑτέροις μὲν πολὺ πλείους
λόγους παρέξειν τῶν νῦν εἰρημένων, ἐμοὶ δ' οὐκέτι περὶ
ἁπασῶν αὐτῶν εἶναι διαλεκτέον, ἀλλὰ περὶ μόνης τῆς
τῶν προγόνων· ταύτην γὰρ ὑπεσχόμην ἐπιδείξειν σπου-
δαιοτέραν καὶ πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν οὖσαν τῆς ἐν
135 *Σπάρτῃ καθεστηκυίας. ἔσται δ' ὁ λόγος τοῖς μὲν ἡδίως*
ἂν ἀκούσασι πολιτείαν χρηστὴν ἐμοῦ διεξιόντος οὔτ' ὀχλη-
ρὸς οὔτ' ἄκαιρος, ἀλλὰ σύμμετρος καὶ προσήκων τοῖς
πρότερον εἰρημένοις, τοῖς δὲ μὴ χαίρουσι τοῖς μετὰ πολ-
λῆς σπουδῆς εἰρημένοις, ἀλλὰ τοῖς ἐν ταῖς πανηγύρεσι
μάλιστα μὲν λοιδορουμένοις, ἢν δ' ἀπόσχωνται τῆς μα-
νίας ταύτης, ἐγκωμιάζουσιν ἢ τὰ φαυλότατα τῶν ὄντων
ἢ τοὺς παρανομωτάτους τῶν γεγενημένων, τούτοις δ' αὐ-
136 *τὸν οἶμαι δόξειν πολὺ μακρότερον εἶναι τοῦ δέοντος. ἐμοὶ*
δὲ τῶν μὲν τοιούτων ἀκροατῶν οὐδὲν πώποτ' ἐμέλησεν,
οὐδὲ τοῖς ἄλλοις τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἐκείνων δὲ τῶν ἅ τε
προεῖπον πρὸ ἅπαντος τοῦ λόγου μνημονευσόντων, τῷ
261 *τε πλήθει τῶν λεγομένων οὐκ ἐπιτιμησόντων, οὐδ' ἢν*
μυρίων ἐπῶν ᾖ τὸ μῆκος, ἀλλ' ἐφ' αὑτοῖς εἶναι νομιούντων
τοσοῦτον ἀναγνῶναι μέρος καὶ διελθεῖν ὁπόσον ἂν αὐτοὶ
βουληθῶσιν, πάντων δὲ μάλιστα τῶν οὐδενὸς ἂν ἥδιον
ἀκουόντων ἢ λόγου διεξιόντος ἀνδρῶν ἀρετὰς καὶ πόλεως
137 *τρόπον καλῶς οἰκουμένης, ἅπερ εἰ μιμήσασθαί τινες βου-*
ληθεῖεν καὶ δυνηθεῖεν, αὐτοί τ' ἂν ἐν μεγάλῃ δόξῃ τὸν βίον
διαγάγοιεν καὶ τὰς πόλεις τὰς αὑτῶν εὐδαίμονας ποιή-
σειαν. οἵους μὲν οὖν εὐξαίμην ἂν εἶναι τοὺς ἀκουσομένους
τῶν ἐμῶν, εἴρηκα, δέδοικα δὲ μὴ τοιούτων γενομένων πολὺ
καταδεέστερον εἴπω τῶν πραγμάτων περὶ ὧν μέλλω ποι-
εῖσθαι τοὺς λόγους. ὅμως δ' οὕτως ὅπως ἂν οἷός τ' ὦ
πειράσομαι διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν.

134, 2. μὲν ἑτέροις ς. 4. πασῶν ς. 6. τῆς ἐν Σπάρτῃ καθεστηκυίας Γ: ἢ τὴν ἐν Σπάρτῃ καθεστηκυῖαν ς. 135, 4. πρότερον Γ: ἔμπροσθεν ς. 7. ἢ add Γ. 136, 3. τῶν ἄλλων ς. ἐκεῖνα Γ. 4. παντὸς λόγου ς. 5. τε] δὲ Γ. ἣν Γ: ἂν ς. 8. βούλωνται ς. 137, 3. ποιήσαιεν ς. 7. ὁποίως ς.

8 Τοῦ μὲν οὖν διαφερόντως τῶν ἄλλων οἰκεῖσθαι τὴν πό-
λιν ἡμῶν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον δικαίως ἂν ἐπενέγκοι-
μεν τὴν αἰτίαν τοῖς βασιλεύσασιν αὐτῆς, περὶ ὧν ὀλίγῳ
πρότερον διελέχθην. ἐκεῖνοι γὰρ ἦσαν οἱ παιδεύσαντες τὸ
πλῆθος ἐν ἀρετῇ [καὶ δικαιοσύνῃ] καὶ πολλῇ σωφρο-
σύνῃ, καὶ διδάξαντες ἐξ ὧν διῴκουν, ἅπερ ἐγὼ φανείην
ἂν ὕστερον εἰρηκὼς ἢ ᾿κεῖνοι πράξαντες, ὅτι πᾶσα πολι-
τεία ψυχὴ πόλεώς ἐστι, τοσαύτην ἔχουσα δύναμιν ὅσην
περ ἐν σώματι φρόνησις· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ βουλευομένη
περὶ ἁπάντων, καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττουσα, τὰς
δὲ συμφορὰς διαφεύγουσα, καὶ πάντων αἰτία τῶν ταῖς
9 πόλεσι συμβαινόντων. Ἃ μαθὼν ὁ δῆμος οὐκ ἐπελά-
θετο διὰ τὴν μεταβολήν, ἀλλὰ μᾶλλον τούτῳ προσεῖχεν ἢ
τοῖς ἄλλοις, ὅπως λήψεται τοὺς ἡγεμόνας δημοκρατίας
μὲν ἐπιθυμοῦντας, τὸ δ᾽ ἦθος τοιοῦτον ἔχοντας οἷόν περ οἱ
πρότερον ἐπιστατοῦντες αὐτῶν, καὶ μὴ λήσουσι σφᾶς αὐ-
τοὺς κυρίους ἁπάντων τῶν κοινῶν καταστήσαντες οἷς οὐ-
0 δεὶς ἂν οὐδὲν τῶν ἰδίων ἐπιτρέψειεν, μηδὲ περιόψονται
πρὸς τὰ τῆς πόλεως προσιόντας τοὺς ὁμολογουμένως ὄν-
τας πονηρούς, μηδ᾽ ἀνέξονται τὴν φωνὴν τῶν τὰ μὲν
σώματα τὰ σφέτερ᾽ αὐτῶν ἐπονειδίστως διατιθεμένων,
συμβουλεύειν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀξιούντων ὃν τρόπον τὴν πό-
2 λιν διοικοῦντες σωφρονοῖεν ἂν καὶ βέλτιον πράττοιεν,
μηδὲ τῶν ἃ μὲν παρὰ τῶν πατέρων παρέλαβον εἰς αἰ-
σχρὰς ἡδονὰς ἀνηλωκότων, ἐκ δὲ τῶν κοινῶν ταῖς ἰδίαις
ἀπορίαις βοηθεῖν ζητούντων, μηδὲ τῶν πρὸς χάριν μὲν ἀεὶ
λέγειν γλιχομένων, εἰς πολλὰς δ᾽ ἀηδίας καὶ λύπας
1 τοὺς πειθομένους ἐμβαλλόντων, ἀλλὰ τούς τε τοιούτους
ἅπαντας ἀπείργειν ἀπὸ τοῦ συμβουλεύειν ἕκαστος οἰήσε-
ται δεῖν, καὶ πρὸς τούτοις ἐκείνους τοὺς τὰ μὲν τῶν ἄλ-
λων κτήματα τῆς πόλεως εἶναι φάσκοντας, τὰ δὲ ταύ-

138, 2. ἐπενέγκαιμεν ς. 4. διελέχθην Γ: ceteri διειλέχθην.
5. καὶ δικαιοσύνῃ om pr Γ. 7. ἂν add Γ. 139, 1. συμβαι-
νόντων ἀγαθῶν. ἧς ὁ ς. 6. οὐδεὶς ἂν οὐδὲν τῶν ἰδίων Γ: ceteri
οὐδεὶς οὐδὲ τῶν ἰδίων τι. 140, 3. τὴν add Γ. 6. διοικήσουσι
καὶ ὅπως σωφρονοῖεν ς. 141, 1. τε Γ: γε ς.

της ἴδια κλέπτειν καὶ διαρπάζειν τολμῶντας, καὶ φιλεῖν
μὲν τὸν δῆμον προσποιουμένους, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων ἁπάν-
142 των αὐτὸν μισεῖσθαι ποιοῦντας, καὶ λόγῳ μὲν δεδιότας
ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἔργῳ δὲ λυμαινομένους καὶ συκοφαν-
τοῦντας καὶ διατιθέντας αὐτοὺς οὕτω πρὸς ἡμᾶς, ὥστε
τῶν πόλεων τὰς εἰς τὸν πόλεμον καθισταμένας ἥδιον ἂν
καὶ θᾶττον ἐνίας εἰσδέξασθαι τοὺς πολιορκοῦντας ἢ τὴν
παρ' ἡμῶν βοήθειαν. ἀπείποι δ' ἄν τις γράφων, εἰ πά-
σας τὰς κακοηθείας καὶ πονηρίας ἐξαριθμεῖν ἐπιχειρή-
143 σειεν. ἃς ἐκεῖνοι μισήσαντες καὶ τοὺς ἔχοντας αὐτάς,
ἐποιοῦντο συμβούλους καὶ προστάτας οὐ τοὺς τυχόντας
ἀλλὰ τοὺς βελτίστους καὶ φρονιμωτάτους καὶ κάλλιστα
βεβιωκότας, καὶ τοὺς αὐτοὺς τούτους στρατηγοὺς
ᾑροῦντο καὶ πρέσβεις (εἴ ποι δεήσειεν) ἔπεμπον, καὶ
πάσας τὰς ἡγεμονίας τὰς τῆς πόλεως αὐτοῖς παρεδίδο-
σαν, νομίζοντες τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος βουλομένους καὶ
δυναμένους τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν, τούτους καὶ καθ'
αὑτοὺς γενομένους ἐν ἅπασι τοῖς τόποις καὶ περὶ ἁπά-
σας τὰς πράξεις τὴν αὐτὴν γνώμην ἕξειν· ἅπερ αὐτοῖς
144 καὶ συνέβαινεν. διὰ γὰρ τὸ ταῦτα γιγνώσκειν ἐν ὀλίγαις
ἡμέραις ἑώρων τούς τε νόμους ἀναγεγραμμένους, οὐχ
ὁμοίους τοῖς νῦν κειμένοις, οὐδὲ τοσαύτης ταραχῆς καὶ
τοσούτων ἐναντιώσεων μεστοὺς ὥστε μηδένʼ ἂν δυνηθῆναι
συνιδεῖν μήτε τοὺς χρησίμους μήτε τοὺς ἀχρήστους αὐ-
τῶν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὀλίγους, ἱκανοὺς δὲ τοῖς χρῆσθαι
μέλλουσι καὶ ῥᾳδίους συνιδεῖν, ἔπειτα δικαίους καὶ
συμφέροντας καὶ σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογουμένους, καὶ
263 μᾶλλον ἐσπουδασμένους τοὺς περὶ τῶν κοινῶν ἐπιτηδευ-
μάτων ἢ τοὺς περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων, οἵους περ εἶναι
145 χρὴ παρὰ τοῖς καλῶς πολιτευομένοις. περὶ δὲ τοὺς αὐ-
τοὺς χρόνους καθίστασαν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τοὺς προκριθέν-

142, 3. αὐτοὺς add Γ. 143, 3. φρονιμωτάτους καὶ βελτίστους ς 5. εἴ ποι] εἴ που Γ, εἴ ποτε ς. 7. βουλομένους Γ: plerique βουλευομένους. 9. ἑαυτοὺς ς. πᾶσι ς. 144, 1. καὶ om Γ. 2. ἑώρουν Γ. 3. ὁμοίως ς. 4. ἐναντίων Γ. 5. συνιδεῖν add Γ 7. ῥᾳδίους Γ: ceteri ῥᾳδίως.

τας ὑπὸ τῶν φυλετῶν καὶ δημοτῶν, οὐ περιμαχήτους αὐτὰς ποιήσαντες οὐδ' ἐπιθυμίας ἀξίας, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον λειτουργίαις ὁμοίας ταῖς ἐνοχλούσαις μὲν οἷς ἂν προσταχθῶσι, τιμὴν δέ τινα περιτιθείσαις αὐτοῖς· ἔδει γὰρ τοὺς ἄρχειν αἱρεθέντας τῶν τε κτημάτων τῶν ἰδίων ἀμελεῖν, καὶ τῶν λημμάτων τῶν εἰθισμένων δίδοσθαι ταῖς ἀρχαῖς ἀπέχεσθαι μηδὲν ἧττον ἢ τῶν ἱερῶν (ἃ τίς ἂν ἐν
146 τοῖς νῦν καθεστῶσιν ὑπομείνειεν;) καὶ τοὺς μὲν ἀκριβεῖς περὶ ταύτας γιγνομένους μετρίως ἐπαινεθέντας ἐφ' ἑτέραν ἐπιμέλειαν τάττεσθαι τοιαύτην, τοὺς δὲ καὶ μικρὸν παραβάντας ταῖς ἐσχάταις αἰσχύναις καὶ μεγίσταις ζημίαις περιπίπτειν· ὥστε μηδένα τῶν πολιτῶν ὥσπερ νῦν διακεῖσθαι πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ μᾶλλον τότε ταύτας φεύ-
147 γειν ἢ νῦν διώκειν, καὶ πάντας νομίζειν μηδέποτ' ἂν γενέσθαι δημοκρατίαν ἀληθεστέραν μηδὲ βεβαιοτέραν μηδὲ μᾶλλον τῷ πλήθει συμφέρουσαν τῆς τῶν μὲν τοιούτων πραγματειῶν ἀτέλειαν τῷ δήμῳ διδούσης, τοῦ δὲ τὰς ἀρχὰς καταστῆσαι καὶ λαβεῖν δίκην παρὰ τῶν ἐξαμαρτόντων κύριον ποιούσης, ἅπερ ὑπάρχει καὶ τῶν τυράν-
148 νων τοῖς εὐδαιμονεστάτοις. Σημεῖον δὲ μέγιστον ὅτι ταῦτ' ἠγάπων μᾶλλον ἠγὼ λέγω· φαίνεται γὰρ ὁ δῆμος ταῖς μὲν ἄλλαις πολιτείαις ταῖς οὐκ ἀρεσκούσαις μαχόμενος καὶ καταλύων καὶ τοὺς προεστῶτας αὐτῶν ἀποκτείνων, ταύτῃ δὲ χρώμενος οὐκ ἐλάττω χιλίων ἐτῶν, ἀλλ' ἐμμείνας ἀφ' οὗ περ ἔλαβε μέχρι τῆς Σόλωνος μὲν ἡλικίας Πεισιστράτου δὲ δυναστείας, ὃς δημαγωγὸς γενόμενος καὶ πολλὰ τὴν πόλιν λυμηνάμενος καὶ τοὺς βελτίστους τῶν πολιτῶν ὡς ὀλιγαρχικοὺς ὄντας ἐκβαλών, τελευτῶν τόν τε δῆμον κατέλυσε καὶ τύραννον αὑτὸν κατέστησεν.

v. 1. τῶν συμφυλετῶν καὶ τῶν δημοτῶν ς. 4. προστιθείσαις ς. 7. ἂν om pr Γ. 146, 6. τότε φεύγειν ταύτας ἢ νῦν Γ: τὸ φεύγειν ταύτας ἡδὺ ἢ ς. 147, 2. μηδὲ βεβαιοτέραν add Γ. 5. δίκην λαβεῖν — ἐξαμαρτανόντων ς. 148, 2. ἠγὼ Γ: ἃ ἐγὼ ς. 4. ἀποκτέννων Γ. 5. ἔλαττον ς. 6. περ ἔλαβεν Γ: παρέλαβε ς. 7. γενόμενος a correctore est in Γ. 11. ἑαυτὸν ς.

149 Τάχ' οὖν ἄν τινες ἄτοπον εἶναί με φήσειαν (οὐδὲν γὰρ
κωλύει διαλαβεῖν τὸν λόγον), ὅτι τολμῶ λέγειν ὡς
264 ἀκριβῶς εἰδὼς περὶ πραγμάτων οἷς οὐ παρῆν πραττομέ-
νοις. ἐγὼ δ' οὐδὲν τούτων ἄλογον οἶμαι ποιεῖν. εἰ μὲν
γὰρ μόνος ἐπίστευον τοῖς τε λεγομένοις περὶ τῶν πα-
λαιῶν καὶ τοῖς γράμμασι τοῖς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου πα-
ραδεδομένοις ἡμῖν, εἰκότως ἂν ἐπιτιμῴμην· νῦν δὲ πολλοὶ
καὶ νοῦν ἔχοντες ταὐτὸν ἐμοὶ φανεῖεν ἂν πεπονθότες.
150 χωρὶς δὲ τούτων, εἰ κατασταίην εἰς ἔλεγχον καὶ λόγον,
δυνηθείην ἂν ἐπιδεῖξαι πάντας ἀνθρώπους πλείους ἐπιστή-
μας ἔχοντας διὰ τῆς ἀκοῆς ἢ τῆς ὄψεως, καὶ μείζους
πράξεις καὶ καλλίους εἰδότας ἃς παρ' ἑτέρων ἀκηκόασιν
ἢ κείνας αἷς αὐτοὶ παραγεγενημένοι τυγχάνουσιν. ἀλλὰ
γὰρ οὔτ' ἀμελεῖν καλῶς ἔχει τῶν τοιούτων ὑπολήψεων
(τυχὸν γὰρ μηδενὸς ἀντειπόντος λυμήναιντ' ἂν τὴν ἀλή-
θειαν), οὔτ' αὖ πολὺν χρόνον ἀντιλέγοντας διατρίβειν ἐν
αὐταῖς, ἀλλ' ὅσον ὑποδείξαντας μόνον τοῖς ἄλλοις ἐξ ὧν
ληροῦντας ἂν αὐτοὺς ἐπιδείξαιεν, πάλιν ἐπανελθόντας
περαίνειν καὶ λέγειν ὅθεν ἀπέλιπον· ὅπερ ἐγὼ ποιήσω.
151 Τὸ μὲν οὖν σύνταγμα τῆς τότε πολιτείας, καὶ τὸν
χρόνον ὅσον αὐτῇ χρώμενοι διετέλεσαν, ἐξαρκούντως δε-
δηλώκαμεν· λοιπὸν δ' ἡμῖν τὰς πράξεις τὰς ἐκ τοῦ
καλῶς πολιτεύεσθαι γεγενημένας διελθεῖν. ἐκ τούτων
γὰρ ἔτι μᾶλλον ἔσται καταμαθεῖν ὅτι καὶ τὴν πολι-
τείαν εἶχον ἡμῶν οἱ πρόγονοι βελτίω τῶν ἄλλων καὶ σω-
φρονεστέραν, καὶ προστάταις συμβούλοις ἐχρῶντο τοι-
152 ούτοις οἵοις χρὴ τοὺς εὖ φρονοῦντας. Οὐ μὴν οὐδὲ ταῦ-
τά μοι πρότερον λεκτέον ἐστί, πρὶν ἂν μικρὰ προείπω
περὶ αὐτῶν. ἣν γὰρ ὑπεριδὼν τὰς ἐπιτιμήσεις τὰς τῶν

149, 2. διαβαλεῖν ς. 4. μὲν add Γ. 8. πεπονθότες Γ: πά-
σχοντες ς. 150, 1. καὶ λόγον add Γ. 5. παραγιγνόμενοι ς.
8. οὔτ' αὖ a correctore sunt in Γ. ἀντιλέγοντα Γ. 10. αὐ-
τοὺς ἂν ς. ἐπιδείξαιμεν Γ. 11. λέγειν καὶ περαίνειν ς. 151, 2. διε-
τελέσαμεν — δεδήλωται ς. 4. πολιτεύεσθαι καλῶς ς. 5. ἔτι add Γ.
152, 1. οἵοις Wolfius: libri οἵους.

οὐδὲν ἄλλο ποιεῖν ἢ τοῦτο δυναμένων ἐφεξῆς διηγῶμαι
περί τε τῶν ἄλλων τῶν πεπραγμένων καὶ τῶν ἐπιτηδευ-
μάτων τῶν περὶ τὸν πόλεμον, οἷς οἱ πρόγονοι χρώμενοι
τῶν τε βαρβάρων περιεγένοντο καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν
εὐδοκίμησαν, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ φήσουσί τινες με διεξιέ-
ναι τοὺς νόμους οὓς Λυκοῦργος μὲν ἔθηκε, Σπαρτιᾶται δ'
153 αὐτοῖς χρώμενοι τυγχάνουσιν. ἐγὼ δ' ὁμολογῶ μὲν ἐρεῖν
πολλὰ τῶν ἐκεῖ καθεστώτων, οὐχ ὡς Λυκούργου τι τού-
65 των εὑρόντος ἢ διανοηθέντος, ἀλλ' ὡς μιμησαμένου τὴν
διοίκησιν ὡς δυνατὸν ἄριστα τὴν τῶν προγόνων τῶν ἡμε-
τέρων, καὶ τήν τε δημοκρατίαν καταστήσαντος παρ' αὐτοῖς
τὴν ἀριστοκρατίᾳ μεμιγμένην, ἥπερ ἦν παρ' ἡμῖν, καὶ
154 τὰς ἀρχὰς οὐ κληρωτὰς ἀλλ' αἱρετὰς ποιήσαντος, καὶ
τὴν τῶν γερόντων αἵρεσιν τῶν ἐπιστατούντων ἅπασι τοῖς
πράγμασι μετὰ τοσαύτης σπουδῆς ποιεῖσθαι νομοθετή-
σαντος, μεθ' ὅσης πέρ φασι καὶ τοὺς ἡμετέρους περὶ τῶν
εἰς Ἄρειον πάγον ἀναβήσεσθαι μελλόντων, ἔτι δὲ καὶ
τὴν δύναμιν αὐτοῖς περιθέντος τὴν αὐτήν, ἥνπερ ᾔδει
καὶ τὴν βουλὴν ἔχουσαν τὴν παρ' ἡμῖν.
155 Ὅτι μὲν οὖν τὸν αὐτὸν τρόπον τἀκεῖ καθέστηκεν ὥσπερ
εἶχε τὸ παλαιὸν καὶ τὰ παρ' ἡμῖν, παρὰ πολλῶν ἔσται
πυθέσθαι τοῖς εἰδέναι βουλομένοις· ὡς δὲ καὶ τὴν ἐμπει-
ρίαν τὴν περὶ τὸν πόλεμον οὐ πρότερον ἤσκησαν οὐδ' ἄμει-
νον ἐχρήσαντο Σπαρτιᾶται τῶν ἡμετέρων, ἐκ τῶν ἀγώνων
καὶ τῶν πολέμων τῶν ὁμολογουμένων γενέσθαι κατ'
ἐκεῖνον τὸν χρόνον οὕτως οἶμαι σαφῶς ἐπιδείξειν, ὥστε
μήτε τοὺς ἀνοήτως λακωνίζοντας ἀντειπεῖν δυνήσεσθαι
τοῖς ῥηθεῖσι, μήτε τοὺς τὰ ἡμέτερα ἅμα τε θαυμάζοντας
156 καὶ βασκαίνοντας καὶ μιμεῖσθαι γλιχομένους. ποιήσο-
μαι δὲ τὴν ἀρχὴν τῶν λεχθησομένων ἀκοῦσαι μὲν ἴσως
τισὶν ἀηδῆ, ῥηθῆναι δ' οὐκ ἀσύμφορον. Εἰ γάρ τις φαίη
τὼ πόλεε τούτω πλείστων ἀγαθῶν αἰτίας γεγενῆσθαι

153, 2. καθεστώτων ἐκεῖ ς. 155, 2. ἔστι ς. 6. πολέμων καὶ τῶν ὡμολογημένων ς. 8. μήτε] libri μηδέ. 9. τὰ ἡμέτερα add Γ. 156, 4. τὰ πόλεε ταῦτα ς.

τοῖς Ἕλλησι καὶ μεγίστων κακῶν μετὰ τὴν Ξέρξου στρατείαν, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἀληθῆ δόξειεν ἂν λέγειν τοῖς
157 εἰδόσι τι περὶ τῶν τότε γεγενημένων. ἠγωνίσαντό τε γὰρ ὡς δυνατὸν ἄριστα πρὸς τὴν ἐκείνου δύναμιν, ταῦτά τε πράξασαι, προσῆκον αὐταῖς καὶ περὶ τῶν ἐχομένων βουλεύσασθαι καλῶς, εἰς τοῦτ' ἦλθον οὐκ ἀνοίας ἀλλὰ μανίας, ὥστε πρὸς μὲν τὸν ἐπιστρατεύσαντα καὶ βουληθέντα τὼ μὲν πόλεε τούτω παντάπασιν ἀνελεῖν, τοὺς δ'
158 ἄλλους Ἕλληνας καταδουλώσασθαι, πρὸς μὲν τὸν τοιοῦτον, κρατήσασαι ῥᾳδίως ἂν αὐτοῦ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰρήνην εἰς ἅπαντα συνεγράψαντο τὸν χρόνον ὥσπερ πρὸς εὐεργέτην γεγενημένον, φθονήσασαι δὲ ταῖς ἀρεταῖς ταῖς αὑτῶν, εἰς πόλεμον καταστᾶσαι πρὸς ἀλλήλας καὶ φιλονεικίαν, οὐ πρότερον ἐπαύσαντο σφᾶς τε αὐτὰς ἀπολλύουσαι καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, πρὶν κύριον ἐποιήσαντο τὸν κοινὸν ἐχθρὸν τήν τε πόλιν τὴν ἡμετέραν εἰς τοὺς ἐσχάτους καταστῆσαι κινδύνους διὰ τῆς δυνάμεως τῆς Λακεδαιμονίων, καὶ πάλιν τὴν
159 ἐκείνων διὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας. καὶ τοσοῦτον ἀπολειφθέντες τῆς τοῦ βαρβάρου φρονήσεως, οὔτ' ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἤλγησαν ἀξίως ὧν ἔπαθον οὐδ' ὡς προσῆκεν αὐτούς, οὔτε νῦν αἱ μέγισται τῶν Ἑλληνίδων πόλεων αἰσχύνονται διακολακευόμεναι πρὸς τὸν ἐκείνου πλοῦτον, ἀλλ' ἡ μὲν Ἀργείων καὶ Θηβαίων Αἴγυπτον αὐτῷ συγκατεπολέμησεν, ἵν' ὡς μεγίστην ἔχων δύναμιν ἐπιβουλεύῃ τοῖς Ἕλλησιν, ἡμεῖς δὲ καὶ Σπαρτιᾶται, συμμαχίας ἡμῖν ὑπαρχούσης, ἀλλοτριώτερον ἔχομεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἢ πρὸς οὓς ἑκάτεροι πολεμοῦντες τυγχάνομεν.
160 σημεῖον δ' οὐ μικρόν· κοινῇ μὲν γὰρ οὐδὲ περὶ ἑνὸς πράγματος βουλευόμεθα, χωρὶς δ' ἑκάτεροι πρέσβεις πέμπομεν ὡς ἐκεῖνον, ἐλπίζοντες, ὁποτέροις ἂν οἰκειότερον διατεθῇ, κυρίους τούτους γενήσεσθαι τῆς ἐν τοῖς Ἕλλησι

157, 1. τι Γ: ceteri τισί. 3. πράξασαι] πρᾶξαι Γ. 158, 2. ἂν om pr Γ. 3. τὸν χρόνον συνεγράψαντο ς. 5. ἑαυτῶν ς. 7. τε add Γ. 159, 7. ἐπιβουλεύοι ς. 160, 1. μὲν add Γ. 4. διατεθείη ς.

πλεονεξίας, κακῶς εἰδότες ὡς τοὺς μὲν θεραπεύοντας
αὐτὸν ὑβρίζειν εἴθισται, πρὸς δὲ τοὺς ἀντιταττομένους
καὶ καταφρονοῦντας τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἐκ παντὸς
τρόπου διαλύεσθαι πειρᾶται τὰς διαφοράς.

61 Ταῦτα δὲ διῆλθον οὐκ ἀγνοῶν ὅτι λέγειν τινὲς τολ-
μήσουσιν ὡς ἔξω τῆς ὑποθέσεως τοῖς λόγοις τούτοις ἐχρη-
σάμην. ἐγὼ δ' οὐδέποτ' ἂν οἶμαι [τοῖς προειρημένοις]
οἰκειοτέρους λόγους ῥηθῆναι τούτων, οὐδ' ἐξ ὧν ἄν τις σα-
φέστερον ἐπιδείξειε τοὺς προγόνους ἡμῶν φρονιμωτέρους
ὄντας περὶ τὰ μέγιστα τῶν τήν τε πόλιν τὴν ἡμετέραν
καὶ τὴν Σπαρτιατῶν μετὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ξέρξην
62 διοικησάντων. αὗται μὲν γὰρ ἂν φανεῖεν ἐν ἐκείνοις τε
τοῖς χρόνοις πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους εἰρήνην ποιησά-
μεναι, σφᾶς δ' αὐτὰς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀπολ-
167 λύουσαι, νῦν τε τῶν μὲν Ἑλλήνων ἄρχειν ἀξιοῦσαι,
πρὸς δὲ [τὸν] βασιλέα πρέσβεις πέμπουσαι περὶ φιλίας
καὶ συμμαχίας· οἱ δὲ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες οὐδὲν
63 τούτων ἔπραττον, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον· τῶν μὲν γὰρ
Ἑλληνίδων πόλεων οὕτως αὐτοῖς ἀπέχεσθαι σφόδρα δε-
δογμένον ἦν ὥσπερ τοῖς εὐσεβέσι τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνα-
κειμένων, τῶν δὲ πολέμων ὑπελάμβανον ἀναγκαιότατον
μὲν εἶναι καὶ δικαιότατον τὸν μετὰ πάντων ἀνθρώπων
πρὸς τὴν ἀγριότητα τὴν τῶν θηρίων γιγνόμενον, δεύτερον
δὲ τοὺς μετὰ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς βαρβάρους τοὺς καὶ
φύσει πολεμίους ὄντας καὶ πάντα τὸν χρόνον ἐπιβουλεύ-
64 οντας ἡμῖν. Τοῦτον δ' εἴρηκα τὸν λόγον οὐκ αὐτὸς εὑ-
ρών, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων συλλογισάμενος.
ὁρῶντες γὰρ τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ἐν πολλοῖς κακοῖς
καὶ πολέμοις καὶ ταραχαῖς οὔσας, τὴν δ' αὑτῶν μόνην
καλῶς διοικουμένην, οὐχ ἡγήσαντο δεῖν τοὺς ἄμεινον τῶν

v. 2. ἀντιταττομένους Γ: ceteri ἀντιπραττομένους. 161, 4. οἰκειοτέρους ἂν λόγους ς. 162, 1. ἐν add Γ. τε ante τοῖς om Γ. 2. χρόνοις] χρόνοις ἡμῖν Γ. 3. σφᾶς — πόλεις] σφᾶς αὐτὰς καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας Γ. 4. τε] δὲ Γ. μὲν add Γ. 163, 1. πᾶν add Γ. 3. εὐσεβεστάτοις Γ. 5. εἶναι add Γ. 6. τὴν ante τῶν om Γ. γιγνόμενον Γ: ceteri γενόμενον. 164, 5. οἰκουμένην ς.

ἄλλων φρονοῦντας καὶ πράττοντας ἀμελεῖν οὐδὲ περιορᾶν
τὰς τῆς αὐτῆς συγγενείας μετεχούσας ἀπολλυμένας,
ἀλλὰ σκεπτέον εἶναι καὶ πρακτέον ὅπως ἁπάσας ἀπαλ-
165 λάξουσι τῶν κακῶν τῶν παρόντων. ταῦτα δὲ διανοηθέντες
τῶν μὲν ἧττον νοσουσῶν πρεσβείαις καὶ λόγοις ἐξαιρεῖν
ἐπειρῶντο τὰς διαφοράς, εἰς δὲ τὰς μᾶλλον στασιαζού-
σας ἐξέπεμπον τῶν πολιτῶν τοὺς μεγίστην παρ᾽ αὐτοῖς
δόξαν ἔχοντας, οἳ περί τε τῶν παρόντων πραγμάτων
αὐταῖς συνεβούλευον, καὶ συγγιγνόμενοι τοῖς τε μὴ δυ-
ναμένοις ἐν ταῖς αὐτῶν ζῆν καὶ τοῖς χεῖρον γεγονόσιν
ὧν οἱ νόμοι προστάττουσιν, οἵπερ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λυμαί-
νονται τὰς πόλεις, ἔπειθον μεθ᾽ αὐτῶν στρατεύεσθαι καὶ
166 βίον ζητεῖν βελτίω τοῦ παρόντος. πολλῶν δὲ γιγνομέ-
νων τῶν ταῦτα βουλομένων καὶ πειθομένων, στρατόπεδα
συνιστάντες ἐξ αὐτῶν, τούς τε τὰς νήσους κατέχοντας
τῶν βαρβάρων καὶ τοὺς ἐφ᾽ ἑκατέρας τῆς ἠπείρου τὴν
παραλίαν κατοικοῦντας καταστρεφόμενοι, καὶ πάντας
ἐκβαλόντες, τοὺς μάλιστα βίου δεομένους τῶν Ἑλλή-
268 νων κατῴκιζον. ‖ καὶ ταῦτα πράττοντες καὶ τοῖς ἄλλοις
ὑποδεικνύοντες διετέλουν, ἕως ἤκουσαν Σπαρτιάτας τὰς
πόλεις τὰς ἐν Πελοποννήσῳ κατοικούσας, ὥσπερ εἶπον,
ὑφ᾽ αὑτοῖς πεποιημένους· μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς ἰδίοις
ἠναγκάζοντο προσέχειν τὸν νοῦν.

167 Τί οὖν ἐστὶ τὸ συμβεβηκὸς ἀγαθὸν ἐκ τοῦ πολέμου
τοῦ περὶ τὰς ἀποικίας καὶ πραγματείας; τοῦτο γὰρ
οἶμαι μάλιστα ποθεῖν ἀκοῦσαι τοὺς πολλούς. τοῖς μὲν
Ἕλλησιν εὐπορωτέροις γενέσθαι τὰ περὶ τὸν βίον καὶ
μᾶλλον ὁμονοεῖν τοσούτων τὸ πλῆθος καὶ τοιούτων ἀν-
θρώπων ἀπαλλαγεῖσι, τοῖς δὲ βαρβάροις ἐκπίπτειν ἐκ
τῆς αὑτῶν καὶ φρονεῖν ἔλαττον ἢ πρότερον, τοῖς | δ᾽ αἰτίοις

165, 2. ἧττον νοσουσῶν Γ: ceteri ἡττόνων οὐσῶν. 5. πραγμά-των αὐταῖς Γ: παρ᾽ αὐταῖς πραγμάτων ς. 7. ζῆν πατρίδι καὶ ς. 166, 1. τοῦ νῦν παρόντος ς. 6. ἐκβάλλοντες ς. 9. κατῳκισμένας ς. 10. αὐτοὺς ς. 167, 4. εὐπορωτέροις Coraës: libri εὐπορωτέρους.

τούτων γεγενημένοις εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν διπλασίαν πεποιηκέναι τὴν Ἑλλάδα τῆς ἐξ ἀρχῆς συστάσης.

8 Μεῖζον μὲν οὖν εὐεργέτημα τούτου καὶ κοινότερον τοῖς Ἕλλησι γεγενημένον παρὰ τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων οὐκ ἂν δυναίμην ἐξευρεῖν· οἰκειότερον δὲ τῇ περὶ τὸν πόλεμον ἐπιμελείᾳ καὶ δόξης οὐκ ἐλάττονος ἄξιον καὶ πᾶσι φανερώτερον ἴσως ἕξομεν εἰπεῖν. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ἢ τίς οὐκ ἀκήκοε τῶν τραγῳδοδιδασκάλων Διονυσίοις,
9 τὰς Ἀδράστῳ γενομένας ἐν Θήβαις συμφοράς, ὅτι κατάγειν βουληθεὶς τὸν Οἰδίπου μὲν υἱὸν αὐτοῦ δὲ κηδεστὴν παμπληθεῖς μὲν Ἀργείων ἀπώλεσεν, ἅπαντας δὲ τοὺς λοχαγοὺς ἐπεῖδε διαφθαρέντας, αὐτὸς δ' ἐπονειδίστως σωθείς, ἐπειδὴ σπονδῶν οὐχ οἷός τ' ἦν τυχεῖν οὐδ' ἀνελέσθαι τοὺς τετελευτηκότας, ἱκέτης γενόμενος τῆς πόλεως, ἔτι Θησέως αὐτὴν διοικοῦντος, ἐδεῖτο μὴ περιιδεῖν τοιούτους ἄνδρας ἀτάφους γενομένους μηδὲ παλαιὸν ἔθος καὶ πάτριον νόμον καταλυόμενον, ᾧ πάντες ἄνθρωποι χρώμενοι διατελοῦσιν οὐχ ὡς ὑπ' ἀνθρωπίνης κειμένῳ φύσεως,
0 ἀλλ' ὡς ὑπὸ δαιμονίας προστεταγμένῳ δυνάμεως. ὧν ἀκούσας οὐδένα χρόνον ἐπισχὼν ὁ δῆμος ἔπεμψε πρεσβείαν εἰς Θήβας, περί τε τῆς ἀναιρέσεως συμβουλεύσοντας αὐτοῖς ὁσιώτερον βουλεύσασθαι καὶ τὴν ἀπόκρισιν νομιμωτέραν ποιήσασθαι τῆς πρότερον γενομένης, κἀκεῖνο ὑποδείξοντας, ὡς ἡ πόλις αὐτοῖς οὐκ ἐπιτρέψει παραβαίνουσι τὸν νόμον τὸν κοινὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων.
9 1 ὧν ἀκούσαντες οἱ κύριοι τότε ὄντες Θηβῶν οὐχ ὁμοίως ἔγνωσαν οὔτε ταῖς δόξαις αἷς ἔχουσί τινες περὶ αὐτῶν, οὔθ' οἷς ἐβουλεύσαντο πρότερον, ἀλλὰ μετρίως περὶ αὐτῶν τε διαλεχθέντες καὶ τῶν ἐπιστρατευσάντων κατηγορήσαντες ἔδοσαν τῇ πόλει τὴν ἀναίρεσιν.

v. 1. δοκεῖν add Γ. 168, 1. τούτου add Γ. 5. φανερὸν ς. 6. ἐν Διονυσίοις ς. 169, 1. Θηβαίοις ς. 7. παριδεῖν ς. 170, 2. ὁ δῆμος add Γ. 5. γεγενημένης ς. 7. τῶν add Γ. 171, 1. ἀκούσαντες δ' οἱ τότε κύριοι Θηβαίων ὄντες ς. ὁμοίως] fortasse legendum ὅμοια.

172 Καὶ μηδεὶς οἰέσθω με ἀγνοεῖν ὅτι τἀναντία τυγχάνω
λέγων οἷς ἐν τῷ Πανηγυρικῷ λόγῳ φανείην ἂν περὶ τῶν
αὐτῶν τούτων γεγραφώς· ἀλλὰ γὰρ οὐδένα νομίζω τῶν
ταῦτα συνιδεῖν ἂν δυνηθέντων τοσαύτης ἀμαθίας εἶναι
καὶ φθόνου μεστόν, ὅστις οὐκ ἂν ἐπαινέσειέ με καὶ σωφρο-
νεῖν ἡγήσαιτο τότε μὲν ἐκείνως νῦν δ᾽ οὕτως διαλεχθέντα
173 περὶ αὐτῶν. περὶ μὲν οὖν τούτων οἶδ᾽ ὅτι καλῶς γέγρα-
φα καὶ συμφερόντως· ὅσον δ᾽ ἡ πόλις ἡμῶν διέφερε
τὰ περὶ τὸν πόλεμον κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον (τοῦτο γὰρ
ἀποδεῖξαι βουλόμενος διῆλθον τὰ γενόμενα Θήβησιν),
ἡγοῦμαι τὴν πρᾶξιν ἐκείνην ἅπασι σαφῶς δηλοῦν τὴν τὸν
μὲν βασιλέα τῶν Ἀργείων ἀναγκάσασαν ἱκέτην γενέ-
174 σθαι τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας, τοὺς δὲ κυρίους ὄντας
Θηβῶν οὕτω διαθεῖσαν, ὥστε ἑλέσθαι μᾶλλον αὐτοὺς
ἐμμεῖναι τοῖς λόγοις τοῖς ὑπὸ τῆς πόλεως πεμφθεῖσιν
ἢ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τοῦ δαιμονίου κατασταθεῖσιν· ὧν
οὐδὲν ἂν οἷα τ᾽ ἐγένετο διοικῆσαι κατὰ τρόπον ἡ πόλις
ἡμῶν, εἰ μὴ καὶ τῇ δόξῃ καὶ τῇ δυνάμει πολὺ διήνεγκε
τῶν ἄλλων.

175 Ἔχων δὲ πολλὰς καὶ καλὰς πράξεις περὶ τῶν προ-
γόνων εἰπεῖν, σκοποῦμαι τίνα τρόπον διαλεχθῶ περὶ αὐ-
τῶν. μέλει γάρ μοι τούτων μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων. τυγ-
χάνω γὰρ ὢν περὶ τὴν ὑπόθεσιν ἣν ἐποιησάμην τελευ-
ταίαν, ἐν ᾗ προεῖπον ὡς ἐπιδείξω τοὺς προγόνους ἡμῶν
ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς μάχαις πλέον διενεγκόντας
176 Σπαρτιατῶν ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. ἔσται δ᾽ ὁ λόγος
παράδοξος μὲν τοῖς πολλοῖς, ὁμοίως δ᾽ ἀληθὴς τοῖς ἄλ-
λοις. ἄρτι μὲν οὖν ἠπόρουν ποτέρων διεξίω πρότερον τοὺς
κινδύνους καὶ τὰς μάχας, τὰς Σπαρτιατῶν ἢ τὰς τῶν
ἡμετέρων· νῦν δὲ προαιροῦμαι λέγειν τὰς ἐκείνων, ἵν᾽ ἐν
ταῖς καλλίοσι καὶ δικαιοτέραις καταλύω τὸν λόγον τὸν
περὶ τούτων.

172, 1. τἀναντία τῇ πόλει Γ. λέγων τυγχάνω ς. 5. ἐμὲ ς.
173, 2. ἡμῶν ἡ πόλις ς. 174, 2. Θηβαίων Γ. 3. ἐκπεμφθεῖ-
σιν ς. 175, 1. πράξεις καὶ περὶ ς. 4. ἐποιησ. τὸ τελευταῖον ς.
176, 3. πότερον ς. 4. τὰς τῶν Σπαρτιατῶν ς.

7 "Ἐπειδὴ γὰρ Δωριέων οἱ στρατεύσαντες εἰς Πελοπόν-
νησον τριχῇ διείλοντο τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας ἀφεί-
λοντο τοὺς δικαίως κεκτημένους, οἱ μὲν Ἄργος λαχόντες
καὶ Μεσσήνην παραπλησίως διῴκουν τὰ σφέτερ' αὐτῶν
τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι, τὸ δὲ τρίτον μέρος αὐτῶν, οὓς κα-
λοῦμεν νῦν Λακεδαιμονίους, στασιάσαι μέν φασιν αὐ-
τοὺς οἱ τἀκείνων ἀκριβοῦντες ὡς οὐδένας ἄλλους τῶν
Ἑλλήνων, περιγενομένους δὲ τοὺς μεῖζον τοῦ πλήθους
φρονοῦντας οὐδὲν τῶν αὐτῶν βουλεύσασθαι περὶ τῶν συμ-
8 βεβηκότων τοῖς τοιαῦτα διαπεπραγμένοις· τοὺς μὲν γὰρ
ἄλλους συνοίκους ἔχειν ἐν τῇ πόλει τοὺς στασιάσαντας
καὶ κοινωνοὺς ἁπάντων πλὴν τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν τι-
μῶν· οὓς οὐκ εὖ φρονεῖν ἡγεῖσθαι Σπαρτιατῶν τοὺς νοῦν
ἔχοντας, εἰ νομίζουσιν ἀσφαλῶς πολιτεύσεσθαι μετὰ τού-
των οἰκοῦντες, περὶ οὓς τὰ μέγιστα τυγχάνουσιν ἐξημαρ-
τηκότες· αὐτοὺς δ' οὐδὲν τούτων ποιεῖν, ἀλλὰ παρὰ σφί-
σι μὲν αὐτοῖς ἰσονομίαν καταστῆσαι καὶ δημοκρατίαν
τοιαύτην, οἵαν περ χρὴ τοὺς μέλλοντας ἅπαντα τὸν χρό-
νον ὁμονοήσειν, τὸν δὲ δῆμον περιοίκους ποιήσασθαι,
καταδουλωσαμένους αὐτῶν τὰς ψυχὰς οὐδὲν ἧττον ἢ τὰς
9 τῶν οἰκετῶν· ταῦτα δὲ πράξαντας τῆς χώρας, ἧς προσῆ-
κεν ἴσον ἔχειν ἕκαστον, αὐτοὺς μὲν λαβεῖν ὀλίγους ὄντας
οὐ μόνον τὴν ἀρίστην, ἀλλὰ καὶ τοσαύτην ὅσην οὐδένες
τῶν Ἑλλήνων ἔχουσι, τῷ δὲ πλήθει τηλικοῦτον ἀπονεῖμαι
μέρος τῆς χειρίστης ὥστ' ἐπιπόνως ἐργαζομένους μόλις
ἔχειν τὸ καθ' ἡμέραν· μετὰ δὲ ταῦτα διελόντας τὸ πλῆ-
θος αὐτῶν ὡς οἷόν τ' ἦν εἰς ἐλαχίστους εἰς τόπους κατοι-
κίσαι μικροὺς καὶ πολλούς, ὀνόμασι μὲν προσαγορευο-
μένους ὡς πόλεις οἰκοῦντας, τὴν δὲ δύναμιν ἔχοντας ἐλάτ-
τω τῶν δήμων τῶν παρ' ἡμῖν· ἁπάντων δ' ἀποστερήσαν-

177, 2. τάς τε πόλεις Γ. 7. τὰ ἐκείνων ς. 178, 2. ἐν add Γ. 3. κοινωνοὺς ὥσθ' ἁπάντων ς. ἀρχῶν Γ: ceteri ἀρχόντων ς. τιμῶν μετέχειν αὐτοὺς οὐκ ἂν φρ. ς. 4. ἡγεῖσθαι σπαρτιατῶν Γ: ceteri ἡγεῖσθαι εἰκὸς (vel εἰ μὴ) ἐκρίθη Σπαρτιατῶν. 10. κατα-δουλωσαμένους Γ: ceteri καταδουλωσαμένων. 179, 7. εἰς ἐλαχίστους εἰς τόπους Γ: εἰς ἐλάχιστον τόπον ς. ceteri κατοικεῖσθαι.

τας αὐτοὺς ὧν προσήκει μετέχειν τοὺς ἐλευθέρους, τοὺς
πλείστους ἐπιθεῖναι τῶν κινδύνων αὐτοῖς· ἔν τε γὰρ ταῖς
271 στρατείαις, αἷς ἡγεῖται βασιλεύς, "κατ' ἄνδρα συμπαρα-
τάττεσθαι σφίσιν αὐτοῖς, ἐνίους δὲ καὶ τῆς πρώτης
τάττειν, ἐάν τέ ποι δεῆσαν αὐτοὺς ἐκπέμψαι βοήθειαν
φοβηθῶσιν ἢ τοὺς πόνους ἢ τοὺς κινδύνους ἢ τὸ πλῆ-
θος τοῦ χρόνου, τούτους ἀποστέλλειν προκινδυνεύσοντας
181 τῶν ἄλλων. καὶ τί δεῖ μακρολογεῖν ἁπάσας διεξιόντα
τὰς ὕβρεις τὰς περὶ τὸ πλῆθος γιγνομένας, ἀλλὰ μὴ τὸ
μέγιστον εἰπόντα τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆναι τῶν ἄλλων;
τῶν γὰρ οὕτω μὲν ἐξ ἀρχῆς δεινὰ πεπονθότων, ἐν δὲ τοῖς
παροῦσι καιροῖς χρησίμων ὄντων, ἔξεστι τοῖς ἐφόροις
ἀκρίτους ἀποκτεῖναι τοσούτους ὁπόσους ἂν βουληθῶσιν·
ἃ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν οὐδὲ τοὺς πονηροτάτους τῶν οἰ-
κετῶν ὅσιόν ἐστι μιαιφονεῖν.
182 Τούτου δ' ἕνεκα περὶ τῆς οἰκειότητος καὶ τῶν ἡμαρτη-
μένων εἰς αὐτοὺς διὰ πλειόνων διῆλθον, ἵν' ἔρωμαι τοὺς
ἀποδεχομένους ἁπάσας τὰς Σπαρτιατῶν πράξεις, εἰ καὶ
ταύτας ἀποδέχονται, καὶ τὰς μάχας εὐσεβεῖς εἶναι
νομίζουσι καὶ καλὰς τὰς πρὸς τούτους γεγενημένας.
183 ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι μεγάλας μὲν αὐτὰς γεγενῆσθαι
καὶ δεινὰς καὶ πολλῶν αἰτίας τοῖς μὲν ἡττηθεῖσι κακῶν
τοῖς δὲ κατορθώσασι λημμάτων, ὧνπερ ἕνεκα πολεμοῦν-
τες ἅπαντα τὸν χρόνον διατελοῦσιν, οὐ μὴν ὁσίας οὐδὲ
καλὰς οὐδὲ πρεπούσας τοῖς ἀρετῆς ἀντιποιουμένοις, μὴ
τῆς ἐπὶ τῶν τεχνῶν ὀνομαζομένης καὶ πολλῶν ἄλλων,
ἀλλὰ τῆς τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς τῶν ἀνδρῶν ἐν ταῖς
ψυχαῖς μετ' εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ἐγγιγνομένης,
184 περὶ ἧς ἅπας ὁ λόγος ἐστίν. ἧς ὀλιγωροῦντές τινες ἐγ-

v. 1. προσῆκε ϛ. 2. τε add Γ. 3. ἡγεῖτο ϛ. κατ' ἄνδρα ἠνάγκαζον συμπαρατάττεσθαι ϛ. 4. πρώτης φάλαγγος ἠροῦντο προτάττειν ϛ. 5. ποι Coraës: libri πού. βοήθειαν φοβηθῶσιν Γ: βοήθειαν ἵνα βοηθῶσιν ϛ. 7. ἀποστέλλειν Γ: ἀποστέλλειν ἤθελον ϛ. προκινδυνεύσαντας Γ. 181, 1. πάσας ϛ. 6. ἀκρίτως — ὅσους ϛ. 7. τοῖς Ἕλλησι τοῖς ἄλλοις ϛ. 182, 4. εὐσεβεῖς add Γ. 5. καὶ add Γ. 183, 4. ὁσίους Γ. 8. γιγνομένης ϛ.

κωμῳδοῦσι τοὺς πλείω τῶν ἄλλων ἡμαρτηκότας, καὶ οὐκ αἰσθάνονται τὰς διανοίας ἐπιδεικνύντες τὰς σφετέρας αὐτῶν, ὅτι κἀκείνους ἂν ἐπαινέσειαν τοὺς πλείω μὲν κεκτημένους τῶν ἱκανῶν, ἀποκτεῖναι δ' ἂν τολμήσαντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτῶν καὶ τοὺς ἑταίρους καὶ τοὺς κοινωνοὺς ὥστε καὶ τἀκείνων λαβεῖν· ὅμοια γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ἐστὶ τοῖς ὑπὸ Σπαρτιατῶν πεπραγμένοις, ἃ τοὺς ἀποδεχομένους ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ περὶ τῶν εἰρημένων ἄρτι τὴν αὐτὴν ἔχειν γνώμην.

72 Θαυμάζω δ' εἴ τινες τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας τὰς
185 παρὰ τὸ δίκαιον γιγνομένας μὴ νομίζουσιν αἰσχίους εἶναι καὶ πλειόνων ὀνειδῶν μεστὰς ἢ τὰς ἥττας τὰς ἄνευ κακίας συμβαινούσας, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι μεγάλαι δυνάμεις πονηραὶ δὲ πολλάκις γίγνονται κρείττους ἀνδρῶν σπουδαίων καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αἱ-
186 ρουμένων. οὓς πολὺ ἂν δικαιότερον ἐπαινοῖμεν ἢ τοὺς περὶ τῶν ἀλλοτρίων ἑτοίμως ἀποθνήσκειν ἐθέλοντας καὶ τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασιν ὁμοίους ὄντας· ταῦτα μὲν γάρ ἐστιν ἔργα πονηρῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ τοὺς χρηστοὺς ἐνίοτε χεῖρον ἀγωνίζεσθαι τῶν ἀδικεῖν βουλομένων θεῶν
187 ἄν τις ἀμέλειαν εἶναι φήσειεν. ἔχοιμι δ' ἂν τῷ λόγῳ τούτῳ χρήσασθαι καὶ περὶ τῆς συμφορᾶς τῆς Σπαρτιάταις ἐν Θερμοπύλαις γενομένης, ἣν ἅπαντες ὅσοι περ ἀκηκόασιν ἐπαινοῦσι καὶ θαυμάζουσι μᾶλλον ἢ τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας τὰς κρατησάσας μὲν τῶν ἐναντίων, πρὸς οὓς δ' οὐκ ἐχρῆν γεγενημένας· ἃς εὐλογεῖν τινὲς τολμῶσι, κακῶς εἰδότες ὡς οὐδὲν οὔθ' ὅσιον οὔτε καλόν ἐστι τῶν μὴ μετὰ δικαιοσύνης καὶ λεγομένων καὶ πρατ-
188 τομένων. ὧν Σπαρτιάταις μὲν οὐδὲν πώποτ' ἐμέλησεν· βλέπουσι γὰρ εἰς οὐδὲν ἄλλο πλὴν ὅπως ὡς πλεῖστα τῶν ἀλλοτρίων κατασχήσουσιν· οἱ δ' ἡμέτεροι περὶ οὐδὲν

v. 4. τολμήσοντας Γ. 5. αὐτῶν ς. 8. καὶ add Γ. 9. γνώμην ἔχειν ς. 185, 2. γενομένας ς. 6. προαιρουμένους ς. 186, 1. δικαιότερον ἂν ἐπαινοίημεν ς. 2. ἀποθνήσκειν ἑτοίμως ς. 187, 1. φήσειεν Γ: ceteri φήσαιεν. 2. χρῆσθαι — γεγενημένης ς. 8. τὸ — λεγόμενον καὶ πραττόμενον ς. 188, 2. ὡς add Γ.

οὕτω τῶν ὄντων ἐσπούδαζον ὡς τὸ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν
εὐδοκιμεῖν· ἡγοῦντο γὰρ οὐδεμίαν ἂν γενέσθαι κρίσιν
οὔτ' ἀληθεστέραν οὔτε δικαιοτέραν τῆς ὑπὸ παντὸς τοῦ
189 γένους γνωσθείσης. δῆλοι δ' ἦσαν οὕτως ἔχοντες ἔν τε
τοῖς ἄλλοις οἷς διῴκουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς μεγίστοις
τῶν πραγμάτων. τριῶν γὰρ πολέμων γενομένων ἄνευ
τοῦ Τρωϊκοῦ τοῖς Ἕλλησι πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἐν ἅπα-
σι τούτοις πρωτεύουσαν αὐτὴν παρέσχον. ὧν εἷς μὲν ἦν
ὁ πρὸς Ξέρξην, ἐν ᾧ πλέον διήνεγκαν Λακεδαιμονίων ἐν
190 ἅπασι τοῖς κινδύνοις ἢ 'κεῖνοι τῶν ἄλλων, δεύτερος δ' ὁ
περὶ τὴν κτίσιν τῶν ἀποικιῶν, εἰς ὃν Δωριέων μὲν οὐδεὶς
ἦλθε συμπολεμήσων, ἡ δὲ πόλις ἡμῶν ἡγεμὼν κατα-
273 στᾶσα τῶν οὐκ εὐπορούντων καὶ τῶν ἄλλων τῶν βουλο-
μένων τοσοῦτον τὰ πράγματα μετέστησεν, ὥστ' εἰθισμέ-
νων τῶν βαρβάρων τὸν ἄλλον χρόνον τὰς μεγίστας
πόλεις τῶν Ἑλληνίδων καταλαμβάνειν ἐποίησε τοὺς
Ἕλληνας, ἃ πρότερον ἔπασχον, ταῦτα δύνασθαι ποιεῖν.
191 Περὶ μὲν οὖν τοῖν δυοῖν πολέμοιν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
ἱκανῶς εἰρήκαμεν, περὶ δὲ τοῦ τρίτου ποιήσομαι τοὺς
λόγους, ὃς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλληνίδων πόλεων ἄρτι κα-
τῳκισμένων, τῆς δ' ἡμετέρας ἔτι βασιλευομένης. ἐφ' ὧν
καὶ πόλεμοι πλεῖστοι καὶ κίνδυνοι μέγιστοι συνέπεσον,
οὓς ἅπαντας μὲν οὔθ' εὑρεῖν οὔτ' εἰπεῖν ἂν δυνηθείην,
192 παραλιπὼν δὲ τὸν πλεῖστον ὄχλον τῶν ἐν ἐκείνῳ μὲν τῷ
χρόνῳ πραχθέντων ῥηθῆναι δὲ νῦν οὐ κατεπειγόντων, ὡς
ἂν δύνωμαι συντομώτατα πειράσομαι δηλῶσαι τούς τ'
ἐπιστρατεύσαντας τῇ πόλει καὶ τὰς μάχας τὰς ἀξίας
μνημονευθῆναι [καὶ ῥηθῆναι] καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐ-
τῶν, ἔτι δὲ τὰς προφάσεις ἃς ἔλεγον, καὶ τὴν δύναμιν

v. 2. κρίσιν ἀληθεστέραν οὐδὲ ς. 189, 2. μεγίστοις add Γ. 190, 3. ἦλθε] ἦλθεν ἡμῖν Γ. 4. τῶν ante βουλομένων add Γ. 6. τὸν ἄλλον χρόνον add Γ. 191, 2. εἰρήκαμεν Γ: ἡμῖν εἴρηται ς. 4. ἐφ' ὧν] σφῶν Γ. 5. συνέβησαν ς. 6. οὔτ' ἂν εὑρεῖν οὔτ' ἂν εἰπεῖν δυν. ς. 192, 1. ὄχλον Γ: ceteri χρόνον. 5. καὶ post ῥηθῆναι add Γ. αὐτῶν Γ: alii enim ἡμῶν.

τῶν γενῶν τῶν συνακολουθησάντων αὐτοῖς· ἱκανὰ γὰρ ἔσται ταῦτ' εἰπεῖν πρὸς οἷς περὶ τῶν ἐναντίων εἰρήκαμεν.

3 Θρᾷκες μὲν γὰρ μετ' Εὐμόλπου τοῦ Ποσειδῶνος εἰσέβαλον εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, ὃς ἠμφισβήτησεν Ἐρεχθεῖ τῆς πόλεως, φάσκων Ποσειδῶ πρότερον Ἀθηνᾶς καταλαβεῖν αὐτήν· Σκύθαι δὲ μετ' Ἀμαζόνων τῶν ἐξ Ἄρεως γενομένων, αἳ τὴν στρατείαν ἐφ' Ἱππολύτην ἐποιήσαντο τήν τούς τε νόμους παραβᾶσαν τοὺς παρ' αὐταῖς κειμένους, ἐρασθεῖσάν τε Θησέως καὶ συνακολουθήσασαν
4 ἐκεῖθεν καὶ συνοικήσασαν αὐτῷ· Πελοποννήσιοι δὲ μετ' Εὐρυσθέως, ὃς Ἡρακλεῖ μὲν οὐκ ἔδωκε δίκην ὧν ἡμάρτανεν εἰς αὐτόν, στρατεύσας δ' ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους ὡς ἐκληψόμενος βίᾳ τοὺς ἐκείνου παῖδας (παρ' ἡμῖν γὰρ ἦσαν καταπεφευγότες) ἔπαθεν ἃ προσῆκεν αὐτόν· τοσούτου γὰρ ἐδέησε κύριος γενέσθαι τῶν ἱκετῶν, ὥστε ἡττηθεὶς μάχῃ καὶ ζωγρηθεὶς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, αὐτὸς ἱκέτης γενόμενος τούτων οὓς ἐξαιτῶν ἦλθε, τὸν
5 βίον ἐτελεύτησεν. μετὰ δὲ τοῦτον οἱ πεμφθέντες ὑπὸ Δα-
4 ρείου τὴν Ἑλλάδα πορθήσοντες, ἀποβάντες εἰς Μαραθῶνα, πλείοσι κακοῖς καὶ μείζοσι συμφοραῖς περιπεσόντες ὧν ἤλπισαν τὴν πόλιν ἡμῶν ποιήσειν, ᾤχοντο φεύγοντες ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος.

Τούτους δ' ἅπαντας οὓς διῆλθον, οὐ μετ' ἀλλήλων εἰσβαλόντας οὐδὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ἀλλ' ὡς οἵ τε καιροὶ καὶ τὸ συμφέρον ἑκάστοις καὶ τὸ βούλεσθαι συνέπιπτε, μάχῃ νικήσαντες καὶ τῆς ὕβρεως παύσαντες, οὐκ ἐξέστησαν αὑτῶν τηλικαῦτα διαπραξάμενοι τὸ μέγεθος, οὐδ' ἔπαθον ταὐτὸ τοῖς διὰ μὲν τὸ καλῶς καὶ φρονίμως βουλεύσασθαι καὶ πλούτους μεγάλους καὶ δόξας καλὰς κτησαμένοις, διὰ δὲ τὰς ὑπερβολὰς τὰς τού-

v. 2. οἷς Γ: ἃ ς. 193, 1. ἐνέβαλον ς. 5. γενομένων Γ: γενέσθαι λεγομένων ς. ἐφ' Ἱππολύτην ἐποιήσαντο Γ: ἐπὶ Ἀντιόπην τὴν Ἱππολύτης ἐποίησαν ς. 194, 2. ἥμαρτεν ς. 4. ἐκληψομένους Γ. βίᾳ add Γ. 6. ἐδέησε γράψας κύριος ς. 8. ἐξαιτήσων ς. 195, 2. ἐπὶ Μαραθῶνι ς. 196, 3. τὸ συμβουλεύσασθαι ς. 4. συνεπιπίπτειν pr Γ.

των ὑπερηφάνοις γενομένοις καὶ τὴν φρόνησιν διαφθαρεῖσι
καὶ κατενεχθεῖσιν εἰς χείρω πράγματα καὶ ταπεινότερα
197 τῶν πρότερον αὐτοῖς ὑπαρχόντων, ἀλλὰ πάντα τὰ τοι-
αῦτα διαφυγόντες ἐνέμειναν τοῖς ἤθεσιν οἷς εἶχον διὰ τὸ
πολιτεύεσθαι καλῶς, μεῖζον φρονοῦντες ἐπὶ τῇ τῆς ψυ-
χῆς ἕξει καὶ ταῖς διανοίαις ταῖς αὑτῶν ἢ ταῖς μάχαις
ταῖς γεγενημέναις, καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἄλλων θαυ-
μαζόμενοι διὰ τὴν καρτερίαν ταύτην καὶ σωφροσύνην ἢ
διὰ τὴν ἀνδρίαν τὴν ἐν τοῖς κινδύνοις αὐτοῖς παραγενομέ-
198 νην· ἑώρων γὰρ πάντες τὴν μὲν εὐψυχίαν τὴν πολεμι-
κὴν πολλοὺς ἔχοντας καὶ τῶν ταῖς κακουργίαις ὑπερ-
βαλλόντων, τῆς δὲ χρησίμης ἐπὶ πᾶσι καὶ πάντας
δυναμένης ὠφελεῖν οὐ κοινωνοῦντας τοὺς πονηρούς, ἀλλὰ
μόνοις ἐγγιγνομένην τοῖς καλῶς γεγονόσι καὶ τεθραμμέ-
νοις καὶ πεπαιδευμένοις, ἅπερ προσῆν τοῖς τότε τὴν πό-
λιν διοικοῦσι καὶ τῶν εἰρημένων ἀγαθῶν ἁπάντων αἰτίοις
καταστᾶσιν.

199 Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὁρῶ περὶ τὰ μέγιστα τῶν ἔργων
καὶ μάλιστα μνημονευθησόμενα τοὺς λόγους καταλύον-
τας, ἐγὼ δὲ σωφρονεῖν μὲν νομίζω τοὺς ταῦτα γιγνώ-
σκοντας καὶ πράττοντας, οὐ μὴν συμβαίνει μοι ταὐτὸ
ποιεῖν ἐκείνοις, ἀλλ' ἔτι λέγειν ἀναγκάζομαι. τὴν δ' αἰ-
τίαν, δι' ἥν, ὀλίγον ὕστερον ἐρῶ, μικρὰ πάνυ προδια-
λεχθείς.

200 Ἐπηνώρθουν μὲν γὰρ τὸν λόγον τὸν μέχρι τῶν ἀναγνω-
σθέντων γεγραμμένον μετὰ μειρακίων τριῶν ἢ τεττάρων
275 τῶν εἰθισμένων μοι συνδιατρίβειν· ἐπειδὴ δὲ διεξιοῦσιν
ἡμῖν ἐδόκει καλῶς ἔχειν καὶ προσδεῖσθαι τελευτῆς μόνον,
ἔδοξέ μοι μεταπέμψασθαί τινα τῶν ἐμοὶ μὲν πεπλη-
σιακότων, ἐν ὀλιγαρχίᾳ δὲ πεπολιτευμένων, προῃρημένων

197, 1. πάντα τὰ τοιαῦτα Γ: ταῦτα πάντα ς. 3. μείζω ς. 4. ἑαυτῶν ς. 5. θαυμάζεσθαι ς. 198, 2. ἅπαντες ς. 3. κακίαις ς. 4. πάντας] τῆς Γ. 8. προειρημένων ς. 199, 2. μάλιστα] μᾶλλον Γ. 6. ὀλίγον add Γ. πάνυ] τῶν πάνυ Γ. προδιαλεχθείς Γ: περὶ αὐτῶν διαλεχθείς ς. 200, 5. μὲν om Γ. 6. πεπολιτευμένον, προῃρημένον corr Γ.

δὲ Λακεδαιμονίους ἐπαινεῖν, ἵν' εἴ τι παρέλαθεν ἡμᾶς
1ψεῦδος εἰρημένον, ἐκεῖνος κατιδὼν δηλώσειεν ἡμῖν. ἐλθὼν
δ' ὁ κληθεὶς καὶ διαναγνοὺς τὸν λόγον (τὰ γὰρ μεταξὺ
τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν), ἐδυσχέρανε μὲν ἐπ' οὐδενὶ
τῶν γεγραμμένων, ἐπῄνεσε δ' ὡς δυνατὸν μάλιστα, καὶ
διελέχθη περὶ ἑκάστου τῶν μερῶν παραπλησίως οἷς ἡμεῖς
ἐγιγνώσκομεν· οὐ μὴν ἀλλὰ φανερὸς ἦν οὐχ ἡδέως ἔχων
2ἐπὶ τοῖς περὶ Λακεδαιμονίων εἰρημένοις. ἐδήλωσε δὲ διὰ
ταχέων. ἐτόλμησε γὰρ εἰπεῖν ὡς εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο πε-
ποιήκασι τοὺς Ἕλληνας ἀγαθόν, ἀλλ' οὖν ἐκεῖνό γε δι-
καίως ἂν αὐτοῖς ἅπαντες χάριν ἔχοιεν, ὅτι τὰ κάλλιστα
τῶν ἐπιτηδευμάτων εὑρόντες αὐτοί τε χρῶνται καὶ τοῖς
3ἄλλοις κατέδειξαν. τοῦτο δὲ ῥηθὲν οὕτω βραχὺ καὶ μι-
κρὸν αἴτιον ἐγένετο τοῦ μήτε καταλῦσαί με τὸν λόγον
ἐφ' ὧν ἐβουλήθην, ὑπολαβεῖν θ' ὡς αἰσχρὸν ποιήσω καὶ
δεινόν, εἰ παρὼν περιόψομαί τινα τῶν ἐμοὶ πεπλησιακό-
των πονηροῖς λόγοις χρώμενον. ταῦτα δὲ διανοηθεὶς ἠρό-
μην αὐτὸν εἰ μηδὲν φροντίζει τῶν παρόντων, μηδ' αἰσχύνε-
ται λόγον εἰρηκὼς ἀσεβῆ καὶ ψευδῆ καὶ πολλῶν ἐναντιώσεων
4μεστόν. „γνώσει δ' ὡς ἔστι τοιοῦτος, ἣν ἐρωτήσῃς τινὰς
τῶν εὖ φρονούντων ποῖα τῶν ἐπιτηδευμάτων κάλλιστα
νομίζουσιν εἶναι, καὶ μετὰ ταῦτα πόσος χρόνος ἐστὶν ἐξ
οὗ Σπαρτιᾶται τυγχάνουσιν ἐν Πελοποννήσῳ κατοικοῦν-
τες. οὐδεὶς γὰρ ὅστις οὐ τῶν μὲν ἐπιτηδευμάτων προ-
κρινεῖ τὴν εὐσέβειαν τὴν περὶ τοὺς θεοὺς καὶ τὴν δικαιο-
σύνην τὴν περὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν φρόνησιν τὴν περὶ
τὰς ἄλλας πράξεις, Σπαρτιάτας δ' ἐνταῦθα κατοικεῖν
5οὐ πλείω φήσουσιν ἐτῶν ἑπτακοσίων. τούτων δ' οὕτως
ἐχόντων, εἰ μὲν σὺ τυγχάνεις ἀληθῆ λέγων τούτους φά-
σκων εὑρετὰς γεγενῆσθαι τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων,
ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς πολλαῖς γενεαῖς πρότερον γεγονό-

v. 1. δὲ om Γ. 201, 1. ψευδῶς ς. 2. διαναγνοὺς Γ: ceteri διαγνούς. 3. ἐπ' add Γ. 202, 3. ἐκείνου Coraës. 5. τ' ἐχρῶντο ς. 203, 3. ἠβουλήθην ς. 204, 2. ὁποῖα ς. κάλλιστα νομίζουσιν Γ: ceteri κάλλιστ' ἂν νομίζωσιν. 5. οὐ τῶν μὲν Γ: οὐχὶ τῶν ς. προκρινεῖ] libri προκρίνει. 205, 2. σὺ om Γ.

ρετάς, πρὶν Σπαρτιάτας ἐνταῦθα κατοικῆσαι, μὴ μετέχειν αὐτῶν, μήτε τοὺς ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένους μήτε τοὺς περὶ Ἡρακλέα καὶ Θησέα γεγονότας μήτε Μίνω τὸν Διὸς μήτε Ῥαδάμανθυν μήτ᾽ Αἰακὸν μήτε τῶν ἄλλων μηδένα τῶν ὑμνουμένων ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς ταύταις, ἀλλὰ
206 ψευδῆ τὴν δόξαν ταύτην ἅπαντας ἔχειν· εἰ δὲ σὺ μὲν φλυαρῶν τυγχάνεις, προσήκει δὲ τοὺς ἀπὸ θεῶν γεγονότας καὶ χρῆσθαι ταύταις μᾶλλον τῶν ἄλλων καὶ καταδεῖξαι τοῖς ἐπιγιγνομένοις, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ μαίνεσθαι δόξεις ἅπασι τοῖς ἀκούσασιν, οὕτως εἰκῇ καὶ παρανόμως οὓς ἂν τύχῃς ἐπαινῶν. ἔπειτ᾽ εἰ μὲν εὐλόγεις αὐτοὺς οὐδὲν ἀκηκοὼς τῶν ἐμῶν, ἐλήρεις μὲν ἄν,
207 οὐ μὴν ἐναντία γε λέγων ἐφαίνου σαυτῷ· νῦν δ᾽ ἐπηνεκότι σοι τὸν ἐμὸν λόγον, τὸν ἐπιδεικνύντα πολλὰ καὶ δεινὰ Λακεδαιμονίους περί τε τοὺς συγγενεῖς τοὺς αὑτῶν καὶ περὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας διαπεπραγμένους, πῶς οἷόν τ᾽ ἦν ἔτι σοὶ λέγειν τοὺς ἐνόχους ὄντας τούτοις, ὡς τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων ἡγεμόνες γεγόνασιν;
208 Πρὸς δὲ τούτοις κἀκεῖνό σε λέληθεν, ὅτι τὰ παραλελειμμένα τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων οὐχ οἱ τυχόντες εὑρίσκουσιν, ἀλλ᾽ οἱ τάς τε φύσεις διαφέροντες καὶ μαθεῖν πλεῖστα τῶν πρότερον εὑρημένων δυνηθέντες καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τῷ ζητεῖν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐθελήσαντες. ὧν Λακεδαιμόνιοι πλέον
209 ἀπέχουσι τῶν βαρβάρων· οἱ μὲν γὰρ ἂν φανεῖεν πολλῶν εὑρημάτων καὶ μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι γεγονότες, οὗτοι δὲ τοσοῦτον ἀπολελειμμένοι τῆς κοινῆς παιδείας καὶ φιλοσοφίας εἰσὶν ὥστ᾽ οὐδὲ γράμματα μανθάνουσιν, ἃ τηλικαύτην ἔχει δύναμιν ὥστε τοὺς ἐπισταμένους καὶ

v. 5. τῶν νῦν ὑμνουμένων ς. 206, 2. δὲ τοὺς Γ: ceteri δὲ καὶ τοὺς ς. 3. κεχρῆσθαι ς. 5. ἀκούουσιν ς. 6. ἔπειτ᾽ εἰ μὲν εὐλόγεις Γ: ceteri οὓς δὲ ἐπιτιμᾶν δέον εὐλογεῖς. 7. μηδὲν ς. μὲν γὰρ καὶ πρὶν ἄν ς. 207, 1. ἐπηνεκότι ΓΛ: ceteri ἐπενεγκόντι. 2. σοι Γ: μοι ς. 3. ἑαυτῶν ς. 208, 1. σε λέληθεν Γ: ἐθαύμαζον εἰ λέληθεν αὐτόν ς. 6. πλέον Γ: πλεῖστον ς. 209, 5. ἐπισταμένους αὐτὰ καὶ χρωμένους ὀρθῶς αὐτοῖς ς.

χρωμένους αὐτοῖς μὴ μόνον ἐμπείρους γίγνεσθαι τῶν ἐπὶ τῆς ἡλικίας τῆς αὐτῶν πραχθέντων ἀλλὰ καὶ τῶν πώ-
10 ποτε γενομένων. ἀλλ' ὅμως σὺ καὶ τοὺς τῶν τοιούτων ἀμαθεῖς ὄντας ἐτόλμησας εἰπεῖν ὡς εὕρεταί τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων γεγόνασι, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτῶν ἐθίζουσι περὶ τοιαύτας πραγματείας
77 διατρίβειν, ἐξ ὧν ἐλπίζουσιν αὐτοὺς οὐκ εὐεργέτας γενήσεσθαι τῶν ἄλλων, ἀλλὰ κακῶς ποιεῖν μάλιστα δυνή-
1 σεσθαι τοὺς Ἕλληνας. ἃς πάσας μὲν διεξιὼν πολὺν ὄχλον ἐμαυτῷ τ' ἂν παράσχοιμι καὶ τοῖς ἀκούουσιν, μίαν δὲ μόνον εἰπών, ἣν ἀγαπῶσι καὶ περὶ ἣν μάλιστα σπουδάζουσιν, οἶμαι δηλώσειν ἅπαντα τὸν τρόπον αὐτῶν. ἐκεῖνοι γὰρ καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν εὐθὺς ἐξ εὐνῆς ἐκπέμπουσι τοὺς παῖδας, μεθ' ὧν ἂν ἕκαστοι βουληθῶσι, λόγῳ μὲν ἐπὶ θήραν, ἔργῳ δ' ἐπὶ κλωπείαν τῶν ἐν τοῖς
2 ἀγροῖς κατοικούντων· ἐν ᾗ συμβαίνει τοὺς μὲν ληφθέντας ἀργύριον ἀποτίνειν καὶ πληγὰς λαμβάνειν, τοὺς δὲ πλεῖστα κακουργήσαντας καὶ λαθεῖν δυνηθέντας ἔν τε τοῖς παισὶν εὐδοκιμεῖν μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἐπειδὰν δ' εἰς ἄνδρας συντελῶσιν, ἢν ἐμμείνωσι τοῖς ἤθεσιν οἷς παῖδες ὄντες ἐμελέτησαν, ἐγγὺς εἶναι τῶν μεγίστων ἀρχῶν.
3 καὶ ταύτης ἤν τις ἐπιδείξῃ παιδείαν μᾶλλον ἀγαπωμένην ἢ σπουδαιοτέραν παρ' αὐτοῖς εἶναι νομιζομένην, ὁμολογῶ μηδὲν ἀληθὲς εἰρηκέναι μηδὲ περὶ ἑνὸς πώποτε πράγματος. καίτοι τί τῶν τοιούτων ἔργων καλόν ἐστιν ἢ σεμνόν, ἀλλ' οὐκ αἰσχύνης ἄξιον; πῶς δ' οὐκ ἀνοήτους χρὴ νομίζειν τοὺς ἐπαινοῦντας τοὺς τοσοῦτον τῶν νόμων τῶν κοινῶν ἐξεστηκότας καὶ μηδὲν τῶν αὐτῶν μήτε
4 τοῖς Ἕλλησι μήτε τοῖς βαρβάροις γιγνώσκοντας; οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τοὺς κακουργοῦντας καὶ κλέπτοντας πονη-

210, 3. ἐπιτηδευμάτων Γ: παιδευμάτων ς. 5. γενήσεσθαι Γ: ceteri γεγενῆσθαι. 211, 1. ἁπάσας ς. 5. τὴν add Γ. 5. προπέμπουσι ς. 7. κλοπίαν ς. 212, 3. λαθεῖν Γ Λ: ceteri λαβεῖν. 4. παισὶν] πᾶσιν Γ. δ'] malim τ'. 6. τῶν ἀρχῶν τῶν μεγίστων ς. 213, 3. ἀληθὲς add Γ. 214, 2. ἄλλοι add Γ. πονηροτέρους ς.

ροτάτους τῶν οἰκετῶν νομίζουσιν, ἐκεῖνοι δὲ τοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις τῶν ἔργων πρωτεύοντας βελτίστους εἶναι τῶν παίδων ὑπολαμβάνουσι καὶ μάλιστα τιμῶσιν. καίτοι τίς ἂν τῶν εὖ φρονούντων οὐκ ἂν τρὶς ἀποθανεῖν ἕλοιτο μᾶλλον, ἢ διὰ τοιούτων ἐπιτηδευμάτων γνωσθῆναι τὴν ἄσκησιν τῆς ἀρετῆς ποιούμενος;"

215 Ταῦτ' ἀκούσας θρασέως μὲν οὐδὲ πρὸς ἓν ἀντεῖπε τῶν εἰρημένων, οὐδ' αὖ παντάπασιν ἀπεσιώπησεν, ἀλλ' ἔλεγεν ὅτι „σὺ μὲν πεποίησαι τοὺς λόγους" ἐμὲ λέγων „ὡς ἅπαντ' ἀποδεχομένου μου τἀκεῖ καὶ καλῶς ἔχειν νομίζοντος· ἐμοὶ δὲ δοκεῖς περὶ μὲν τῆς τῶν παίδων αὐτονομίας καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν εἰκότως ἐπιτιμᾶν ἐκεί-
216νοις, ἐμοῦ δ' οὐ δικαίως κατηγορεῖν. ἐγὼ γὰρ ἐλυπήθην
278μὲν τὸν λόγον ἀναγιγνώσκων ἐπὶ τοῖς περὶ Λακεδαιμονίων εἰρημένοις, οὐ μὴν οὕτως ὡς ἐπὶ τῷ μηδὲν ἀντειπεῖν ὑπὲρ αὐτῶν δύνασθαι τοῖς γεγραμμένοις, εἰθισμένος τὸν ἄλλον χρόνον αὐτοὺς ἐπαινεῖν. εἰς τοιαύτην δ' ἀπορίαν καταστὰς εἶπον ἅπερ ἦν λοιπόν, ὡς εἰ καὶ μηδὲν δι' ἄλλο, διά γ' ἐκεῖνο δικαίως ἂν αὐτοῖς ἅπαντες χάριν ἔχοιμεν, ὅτι τοῖς καλλίστοις τῶν ἐπιτηδευμάτων χρώμενοι τυγ-
217χάνουσιν. ταῦτα δ' εἶπον οὐ πρὸς τὴν εὐσέβειαν οὐδὲ πρὸς τὴν δικαιοσύνην οὐδὲ πρὸς τὴν φρόνησιν ἀποβλέψας, ἃ σὺ διῆλθες, ἀλλὰ πρὸς τὰ γυμνάσια τἀκεῖ καθεστῶτα καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν τῆς ἀνδρίας καὶ τὴν ὁμόνοιαν καὶ συνόλως τὴν περὶ τὸν πόλεμον ἐπιμέλειαν, ἅπερ ἅπαντες ἂν εἴποιεν, καὶ μάλιστ' ἂν αὐτοῖς ἐκείνους χρῆσθαι φήσειαν."

218 Ταῦτα δ' αὐτοῦ διαλεχθέντος ἀπεδεξάμην μέν, οὐχ ὡς διαλυόμενόν τι τῶν κατηγορημένων, ἀλλ' ὡς ἀποκρυπτόμενον τὸ πικρότατον τῶν τότε ῥηθέντων οὐκ ἀπαιδεύτως ἀλλὰ νουνεχόντως, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπολέ-

v. 4. τρὶς add Γ. 215, 3. ὡς ἂν ἅπαντ' ς. 4. τἀκείνων ς. 5. περὶ μὲν τῆς τῶν παίδων Γ: ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων μὲν ς. 216, 5. αὐτοὺς om Γ. 8. τυγχάνοιεν ς. 217, 3. καθεστηκότα Γ. 4. καὶ πρὸς τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὸ σύνολον ς. 7. φήσαιεν ς. 218, 1. αὐτοῦ μοι διαλεχθέντος ς. 2. ἀπολυόμενόν ς.

λογημένον σωφρονέστερον ἢ τότε παῤῥησιασάμενον· οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖν' ἐάσας περὶ αὐτῶν τούτων ἔφασκον κατηγορίαν ἔχειν πολὺ δεινοτέραν ἢ περὶ τῆς τῶν παίδων κλωπείας. „ἐκείνοις μὲν γὰρ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐλυμαίνοντο τοὺς αὑτῶν παῖδας, οἷς δ' ὀλίγῳ πρότερον σὺ διῆλθες, τοὺς Ἕλληνας ἀπώλλυσαν. ῥᾴδιον δ', ὡς οὕτως εἶχε ταῦτα, συνιδεῖν. οἶμαι γὰρ ἅπαντας ἂν ὁμολογῆσαι κακίστους ἄνδρας εἶναι καὶ μεγίστης ζημίας ἀξίους, ὅσοι τοῖς πράγμασι τοῖς εὑρημένοις ἐπ' ὠφελίᾳ, τούτοις ἐπὶ βλάβῃ χρώμενοι τυγχάνουσι, μὴ πρὸς τοὺς βαρβάρους μηδὲ πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας μηδὲ πρὸς τοὺς εἰς τὴν αὑτῶν χώραν εἰσβάλλοντας, ἀλλὰ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους καὶ τῆς αὐτῆς συγγενείας μετέχοντας· ἅπερ ἐποίουν Σπαρτιᾶται. καίτοι πῶς ὅσιόν ἐστι [τούτους] φάσκειν καλῶς χρῆσθαι τοῖς περὶ τὸν πόλεμον ἐπιτηδεύμασιν, οἵτινες οὓς προσῆκε σώζειν, τούτους ἀπολλύντες ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσαν; Ἀλλὰ γὰρ οὐ σὺ μόνος ἀγνοεῖς τοὺς καλῶς χρωμένους τοῖς πράγμασιν, ἀλλὰ σχεδὸν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων. ἐπειδὰν γάρ τινας ἴδωσιν ἢ πύθωνται παρά τινων "ἐπιμελῶς διατρίβοντας περὶ τὰ δοκοῦντ' εἶναι καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἐπαινοῦσι καὶ πολλοὺς λόγους ποιοῦνται περὶ αὐτῶν, οὐκ εἰδότες τὸ συμβησόμενον. χρὴ δὲ τοὺς ὀρθῶς δοκιμάζειν βουλομένους περὶ τῶν τοιούτων ἐν ἀρχῇ μὲν ἡσυχίαν ἄγειν καὶ μηδεμίαν δόξαν ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἐπειδὰν δ' εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἔλθωσιν, ἐν ᾧ καὶ λέγοντας καὶ πράττοντας αὐτοὺς ὄψονται καὶ περὶ τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν κοινῶν, τότε θεωρεῖν ἀκριβῶς ἕκαστον αὐτῶν, καὶ τοὺς μὲν νομίμως καὶ καλῶς χρωμένους οἷς ἐμελέτησαν ἐπαινεῖν καὶ τιμᾶν, τοὺς δὲ πλημμελοῦντας καὶ κακουργοῦντας ψέ-

v. 2. τούτων om Γ. 3. κλοπίας ς. 219, 3. ἀπώλεσαν ς. 4. ἂν add Γ. 6. ὠφελείᾳ ς. 220, 1. μὴ Γ: μηδὲ ς. 5. τούτους om Γ. 7. ἀπολλύοντες Γ. 121, 2. κακῶς Γ. 4. περί τι τῶν δοκούντων εἶναι καλῶν ἐπιτ. ς. 222, 1. βουλομένους περὶ Γ: προαιρουμένους καὶ περὶ ς. 223, 2. οἷς ἐμελέτησαν] οἷς ἐμελέτησεν Γ, οἷς ἂν ἐμελέτησαν ς.

γειν καὶ μισεῖν καὶ φυλάττεσθαι τὸν τρόπον αὐτῶν, ἐν-
θυμουμένους ὡς οὐχ αἱ φύσεις αἱ τῶν πραγμάτων οὔτ'
ὠφελοῦσιν οὔτε βλάπτουσιν ἡμᾶς, ἀλλ' αἱ τῶν ἀνθρώ-
πων χρήσεις καὶ πράξεις ἁπάντων ἡμῖν αἴτιαι τῶν συμ-
224 βαινόντων εἰσίν. γνοίη δ' ἄν τις ἐκεῖθεν· τὰ γὰρ αὐτὰ
πανταχῇ καὶ μηδαμῇ διαφέροντα τοῖς μὲν ὠφέλιμα τοῖς
δὲ βλαβερὰ γίγνεται. καίτοι τὴν μὲν φύσιν ἔχειν ἕκα-
στον τῶν ὄντων τὴν ἐναντίαν αὐτὴν αὑτῇ καὶ μὴ τὴν
αὐτὴν οὐκ εὔκολόν ἐστιν· τὸ δὲ μηδὲν τῶν αὐτῶν συμ-
βαίνειν τοῖς ὀρθῶς καὶ δικαίως πράττουσι καὶ τοῖς
ἀσελγῶς τε καὶ κακῶς, τίνι τῶν ὀρθῶς λογιζομένων οὐκ
225 ἂν εἰκότως ταῦτα γίγνεσθαι δόξειεν; Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος
λόγος καὶ περὶ τὰς ὁμονοίας ἂν ἁρμόσειεν· καὶ γὰρ
ἐκεῖναι τὴν φύσιν εἰσὶν οὐκ ἀνόμοιαι τοῖς εἰρημένοις,
ἀλλὰ τὰς μὲν αὐτῶν εὕροιμεν ἂν πλείστων ἀγαθῶν αἰ-
τίας γιγνομένας, τὰς δὲ τῶν μεγίστων κακῶν καὶ συμ-
φορῶν. ὧν μίαν εἶναί φημι καὶ τὴν Σπαρτιατῶν· εἰρήσε-
ται γὰρ τἀληθές, εἰ καί τισι δόξω λίαν παράδοξα λέγειν.
226 οὗτοι γὰρ τῷ ταὐτὰ γιγνώσκειν περὶ τῶν ἔξω πραγμά-
των ἀλλήλοις στασιάζειν τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ τέχνην
ἔχοντες, ἐποίουν, καὶ τὸ χαλεπώτατον ταῖς ἄλλαις πό-
λεσι τῶν κακῶν γιγνόμενον, τοῦθ' αὑτοῖς ἁπάντων συμ-
φορώτατον ἐνόμιζον εἶναι· τὰς οὖν οὕτω διακειμένας ἐξῆν
αὐτοῖς, ὅπως ἠβούλοντο, διοικεῖν. ὥστ' οὐδεὶς ἂν αὐτοὺς
280 διά γε τὴν ὁμόνοιαν δικαίως ἐπαινέσειεν, ''οὐδὲν μᾶλλον
ἢ τοὺς καταποντιστὰς καὶ λῃστὰς καὶ τοὺς περὶ τὰς
ἄλλας ἀδικίας ὄντας· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι σφίσιν αὐτοῖς
227 ὁμονοοῦντες τοὺς ἄλλους ἀπολλύουσιν. εἰ δέ τισι δοκῶ

v. 3. ἀλλ' ὡς αἱ Γ. 224, 3. καίτοι οὐ τὸ τὴν ς. 4. ὄντων ἐναντίαν αὐτῇ καὶ ς. μὴ τὴν] μάτην Γ. 5. εὔκολόν Γ: εὔλογόν ς. 7. ἀσελγῶς καὶ κακῶς τίσι ς. 225, 1. ἂν εἰκότως ΓΛ: ἀπεικότως ς. 225, 3. εἰσὶν add Γ. 226, 1. γὰρ τῷ ταὐτὰ γιγνώσκειν περὶ τῶν ἔξω πραγμάτων — ἔχοντες ἐποίουν Γ: γὰρ ἀφορμῇ τοῦ ταὐτὰ γιγνώσκειν, εἰδότες παρὰ τῶν ἔξω παραγενομένων — ἔχοντες τὸ ἁρπάζειν οὕτως ἐποίουν ς. 4. τοῦθ' — συμφορώτατον Γ: τοῦτ' αὐτοῖς συμφορώτατον ἁπάντων ς. 5. οὖν om Γ: γὰρ rc Γ. 6. βούλοιντο ς. 7. δικαίως ἂν ἐπαινέσειεν ς. 8. καὶ λῃστὰς add Γ.

τὴν παραβολὴν ἀπρεπῆ πεποιῆσθαι πρὸς τὴν ἐκείνων δόξαν, ταύτην μὲν ἐῶ, λέγω δὲ Τριβαλλούς, οὓς ἅπαντές φασιν ὁμονοεῖν μὲν ὡς οὐδένας ἄλλους ἀνθρώπους, ἀπολλύναι δ' οὐ μόνον τοὺς ὁμόρους καὶ τοὺς πλησίον οἰκοῦντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ὅσων ἂν ἐφικέσθαι δυνηθῶσιν. οὓς οὐ χρὴ μιμεῖσθαι τοὺς ἀρετῆς ἀντιποιουμένους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὴν τῆς σοφίας καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν δύναμιν. αὗται μὲν γὰρ οὐ τὰς σφετέρας αὐτῶν φύσεις εὐεργετοῦσιν, ἀλλ' οἷς ἂν παραγενόμεναι παραμείνωσιν, εὐδαίμονας καὶ μακαρίους ποιοῦσιν· Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὐναντίον, οἷς μὲν ἂν πλησιάσωσιν, ἀπολλύουσι, τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἀγαθὰ πάντα περὶ σφᾶς αὐτοὺς ποιοῦνται."

Ταῦτ' εἰπὼν κατέσχον πρὸς ὃν τοὺς λόγους ἐποιούμην, ἄνδρα δεινὸν καὶ πολλῶν ἔμπειρον καὶ περὶ τὸ λέγειν γεγυμνασμένον οὐδενὸς ἧττον τῶν ἐμοὶ πεπλησιακότων. οὐ μὴν τὰ μειράκια τὰ πᾶσι παραγεγενημένα τούτοις τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔσχον, ἀλλ' ἐμὲ μὲν ἐπῄνεσαν ὡς διειλεγμένον τε νεαρωτέρως ἢ προσεδόκησαν ἠγωνισμένον τε καλῶς, ἐκείνου δὲ κατεφρόνησαν, οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκοντες, ἀλλὰ διημαρτηκότες ἀμφοτέρων ἡμῶν. ὁ μὲν γὰρ ἀπῄει φρονιμώτερος γεγενημένος καὶ συνεσταλμένην ἔχων τὴν διάνοιαν, ὥσπερ χρὴ τοὺς εὖ φρονοῦντας, καὶ πεπονθὼς τὸ γεγραμμένον ἐν Δελφοῖς, αὑτόν τ' ἐγνωκὼς καὶ τὴν Λακεδαιμονίων φύσιν μᾶλλον ἢ πρότερον· ἐγὼ δ' ὑπελειπόμην ἐπιτυχῶς μὲν ἴσως διειλεγμένος, ἀνοητότερος δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο γεγενημένος, καὶ φρονῶν μεῖζον ἢ προσήκει τοὺς τηλικούτους, καὶ ταραχῆς μειρακιώδους μεστὸς ὤν. δῆλος δ' ἦν οὕτω διακείμενος· ἐπειδὴ γὰρ ἡσυχίας ἐπελαβόμην, οὐ πρότερον ἐπαυσάμην πρὶν ὑπέβαλον τῷ παιδὶ τὸν λόγον, ὃν ὀλίγῳ μὲν πρότε-

v. 2. πάντες ς. 228, 2. τὴν τῆς — δύναμιν Γ: τῆς — τὴν δύναμιν ς. 229, 4. τούτοις παραγεγενημένα ς. 5. ἴσχεν Γ. 6. νεαρώτερον ς. 230, 4. ἑαυτόν — τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ς. 8. προσῆκε Γ.

ρον μεθ' ἡδονῆς διῆλθον, μικρῷ δ' ὕστερον ἤμελλέ με λυ-
281πήσειν. τριῶν γὰρ ἢ τεττάρων ἡμερῶν διαλειφθεισῶν ἀνα-
γιγνώσκων αὐτὰ καὶ διεξιών, ἐπὶ μὲν οἷς περὶ τῆς πόλεως ἦν
εἰρηκώς, οὐχ ἠχθόμην (καλῶς γὰρ καὶ δικαίως ἦν ἅπαντα
232περὶ αὐτῆς γεγραφώς), ἐπὶ δὲ τοῖς περὶ Λακεδαιμο-
νίων ἐλυπήθην καὶ βαρέως ἔφερον· οὐ γὰρ μετρίως ἐδόκουν
μοι διειλέχθαι περὶ αὐτῶν οὐδ' ὁμοίως τοῖς ἄλλοις, ἀλλ'
ὀλιγώρως καὶ λίαν πικρῶς καὶ παντάπασιν ἀνοήτως·
ὥστε πολλάκις ὁρμήσας ἐξαλείφειν αὐτὸν ἢ κατακάειν
μετεγίγνωσκον, ἐλεῶν τὸ γῆρας τοὐμαυτοῦ καὶ τὸν πόνον
τὸν περὶ τὸν λόγον γεγενημένον.
233 Ἐν τοιαύτῃ δέ μοι ταραχῇ καθεστῶτι καὶ μεταβο-
λὰς ποιουμένῳ πολλὰς ἔδοξε κράτιστον εἶναι παρακα-
λέσαντι τῶν πεπλησιακότων τοὺς ἐπιδημοῦντας βουλεύ-
σασθαι μετ' αὐτῶν, πότερον ἀφανιστέος παντάπασίν
ἐστιν ἢ διαδοτέος τοῖς βουλομένοις λαμβάνειν, ὁπότερα
δ' ἂν ἐκείνοις δόξῃ, ταῦτα ποιεῖν. τούτων γνωσθέντων
οὐδεμίαν διατριβὴν ἐποιησάμην, ἀλλ' εὐθὺς παρεκέκληντο
μὲν οὓς εἶπον, προειρηκὼς δ' ἦν αὐτοῖς ἐφ' ἃ συνεληλυ-
θότες ἦσαν, ἀνέγνωστο δ' ὁ λόγος, ἐπῃνημένος δ' ἦν καὶ
τεθορυβημένος καὶ τετυχηκὼς ὧνπερ οἱ κατορθοῦντες ἐν
234ταῖς ἐπιδείξεσιν. ἁπάντων δὲ τούτων ἐπιτετελεσμένων
οἱ μὲν ἄλλοι διελέγοντο πρὸς σφᾶς αὐτούς, δῆλον ὅτι
περὶ τῶν ἀναγνωσθέντων· ὃν δ' ἐξ ἀρχῆς μετεπεμψά-
μεθα σύμβουλον, τὸν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπαινέτην, πρὸς
ὃν πλείω διελέχθην τοῦ δέοντος, σιωπὴν ποιησάμενος καὶ
πρὸς ἐμὲ βλέψας ἀπορεῖν ἔφασκεν ὅ τι χρήσηται τοῖς
παροῦσιν· οὔτε γὰρ ἀπιστεῖν βούλεσθαι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ
λεγομένοις, οὔτε πιστεύειν δύνασθαι παντάπασιν αὐτοῖς.

v. 1. ἔμελλέ ς. 2. διαλειπουσῶν ς. 232, 1. ταύτης ς. 5. ἐξορμήσας ς. κατακαίειν ς. 6. τὸ ἐμαυτοῦ ς. 233, 1. καθεστηκότι Γ. μεταβολὰς Γ: μεταμελείας ς. 2. ἔδοξέ μοι κράτ. ς.
5. ἔσται ς. μεταλαμβάνειν ὁποτέρως ς. 6. τούτων δὲ γνωσθέντων ς. 8. οὓς Γ: ceteri ὡς. 10. τετυχηκὼς ἦν ὥσπερ ς.
234, 1. ἐπιδείξεσιν Γ: ceteri ἀποδείξεσιν. 6. πρὸς ἐμὲ βλέψας Γ: προσεμβλέψας ς.

5 „θαυμάζω γὰρ εἴθ' οὕτως ἐλυπήθης καὶ βαρέως ἔσχες,
ὥσπερ φῄς, ἐπὶ τοῖς περὶ Λακεδαιμονίων εἰρημένοις (οὐ-
δὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς ὁρῶ τοιοῦτον γεγραμμένον), εἴτε συμ-
βούλοις περὶ τοῦ λόγου χρήσασθαι βουλόμενος ἡμᾶς συνή-
γαγες, οὓς οἶσθα ἀκριβῶς ἅπαν ὅ τι ἂν σὺ λέγῃς ἢ
πράττῃς ἐπαινοῦντας. εἰθισμένοι δ' εἰσὶν οἱ νοῦν ἔχον-
τες ἀνακοινοῦσθαι, περὶ ὧν ἂν σπουδάζωσι, μάλιστα μὲν
82 τοῖς ἄμεινον αὐτῶν φρονοῦσιν, εἰ δὲ μή, τοῖς μέλλου-
σιν ἀποφαίνεσθαι τὴν αὑτῶν γνώμην· ὧν τἀναντία σὺ
6 πεποίηκας. τούτων μὲν οὖν οὐδέτερον ἀποδέχομαι τῶν
λόγων, δοκεῖς δέ μοι ποιήσασθαι τήν τε παράκλησιν τὴν
ἡμετέραν καὶ τὸν ἔπαινον τὸν τῆς πόλεως οὐχ ἁπλῶς,
οὐδ' ὡς διείλεξαι πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ἡμῶν μὲν πεῖραν λα-
βεῖν βουλόμενος, εἰ φιλοσοφοῦμεν καὶ μεμνήμεθα τῶν
ἐν ταῖς διατριβαῖς λεγομένων καὶ συνιδεῖν δυνηθεῖμεν ὃν
7 τρόπον ὁ λόγος τυγχάνει γεγραμμένος, τὴν δὲ πόλιν
ἐπαινεῖν προελέσθαι τὴν σαυτοῦ σωφρονῶν, ἵνα τῷ τε
πλήθει τῷ τῶν πολιτῶν χαρίσῃ καὶ παρὰ τοῖς εὐνοϊκῶς
πρὸς ὑμᾶς διακειμένοις εὐδοκιμήσῃς. ταῦτα δὲ γνοὺς
ὑπέλαβες ὡς εἰ μὲν περὶ μόνης αὐτῆς ποιήσει τοὺς λό-
γους καὶ τὰ μυθώδη περὶ αὐτῆς ἐρεῖς ἃ πάντες θρυλοῦ-
σιν, ὅμοια φανεῖται τὰ λεγόμενα τοῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων
γεγραμμένοις, ἐφ' ᾧ σὺ μάλιστ' ἂν αἰσχυνθείης καὶ λυ-
8 πηθείης· ἐὰν δ' ἐάσας ἐκεῖνα λέγῃς τὰς πράξεις τὰς
ὁμολογουμένας καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίας τοῖς Ἕλ-
λησι γεγενημένας, καὶ παραβάλλῃς αὐτὰς πρὸς τὰς Λα-
κεδαιμονίων, καὶ τὰς μὲν τῶν προγόνων ἐπαινῇς, τῶν
δ' ἐκείνοις πεπραγμένων κατηγορῇς, ὅ τε λόγος ἐναργέ-
στερος εἶναι δόξει τοῖς ἀκούουσι καὶ σὺ μενεῖς ἐν τοῖς
αὐτοῖς, ὃ μᾶλλον ἄν τινες θαυμάσειαν τῶν τοῖς ἄλλοις

235, 1. εἴθ' Γ: εἰ ς. 7. σπουδάσωσι ς. 236, 2. παράκλησιν Γ: ceteri παράδοσιν. 6. δυνηθείημεν ς. 237, 2. προσελέσθαι Γ. σεαυτοῦ ς. 3. τῷ add Γ. 4. ἡμᾶς ς. δὴ ς. 6. θρυλλοῦσιν ς. 238, 2. ὁμολογουμένας καὶ] ὁμολογουμένως Coraës.
3. παραβάλλῃς αὐτὰς πρὸς] παραβάλῃς αὐτὰς πρὸς Γ, παραβάλῃς πρὸς ς. 5. ἐνεργέστερος ς. 7. τῶν ἐν τοῖς ς.

239 γεγραμμένων. ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν οὕτω μοι φαίνει τάξαι καὶ βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν, εἰδὼς δὲ σαυτὸν ἐπῃνεκότα τὴν Σπαρτιατῶν διοίκησιν ὡς οὐδεὶς ἄλλος, φοβεῖσθαι τοὺς ἀκηκοότας, μὴ δόξῃς ὅμοιος εἶναι τοῖς λέγουσιν ὅ τι ἂν τύχωσι καὶ τούτους νῦν ψέγειν οὓς πρότερον ἐπῄνεις μᾶλλον τῶν ἄλλων· ταῦτ' ἐνθυμηθεὶς σκοπεῖσθαι ποίους τινὰς ἂν ἑκατέρους εἶναι φήσας ἀληθῆ τε λέγειν δόξειας περὶ ἀμφοτέρων, ἔχοις τ' ἂν τοὺς μὲν προγόνους ἐπαινεῖν, οὕσπερ βούλει, Σπαρτιατῶν δὲ δοκεῖν μὲν κατηγορεῖν τοῖς ἀηδῶς πρὸς αὐτοὺς διακειμένοις, μηδὲν δὲ ποιεῖν
240 τοιοῦτον ἀλλὰ λανθάνειν ἐπαινῶν αὐτούς· ζητῶν δὲ τὰ τοιαῦτα ῥᾳδίως εὑρεῖν λόγους ἀμφιβόλους καὶ μηδὲν μᾶλλον μετὰ τῶν ἐπαινούντων ἢ τῶν ψεγόντων ὄντας,
283 ἀλλ' ἐπαμφοτερίζειν δυναμένους καὶ πολλὰς ἀμφισβητήσεις ἔχοντας, οἷς χρῆσθαι περὶ μὲν συμβολαίων καὶ περὶ πλεονεξίας ἀγωνιζόμενον αἰσχρὸν καὶ πονηρίας οὐ μικρὸν σημεῖον, περὶ δὲ φύσεως ἀνθρώπων διαλεγόμε-
241 νον καὶ πραγμάτων καλὸν καὶ φιλόσοφον. οἷός περ ὁ λόγος ὁ διαναγνωσθείς ἐστιν, ἐν ᾧ πεποίηκας τοὺς μὲν σοὺς προγόνους εἰρηνικοὺς καὶ φιλέλληνας καὶ τῆς ἰσότητος τῆς ἐν ταῖς πολιτείαις ἡγεμόνας, Σπαρτιάτας δ' ὑπεροπτικοὺς καὶ πολεμικοὺς καὶ πλεονέκτας, οἵους περ αὐτοὺς εἶναι πάντες ὑπειλήφασιν· τοιαύτην δ' ἑκατέρων ἐχόντων τὴν φύσιν, τοὺς μὲν ὑπὸ πάντων ἐπαινεῖσθαι καὶ δοκεῖν εὔνους εἶναι τῷ πλήθει, τοῖς δὲ τοὺς μὲν πολλοὺς φθονεῖν καὶ δυσμενῶς ἔχειν, ἔστι δ' οὓς καὶ
242 ἐπαινεῖν αὐτοὺς καὶ θαυμάζειν, καὶ τολμᾶν λέγειν ὡς ἀγαθὰ μείζω τυγχάνουσιν ἔχοντες τῶν τοῖς προγόνοις τοῖς σοῖς προσόντων· τήν τε γὰρ ὑπεροψίαν σεμνότητος μετέχειν, εὐδοκίμου πράγματος, καὶ δοκεῖν ἅπασι

239, 1. οὕτω μοι φαίνει Γ: μοι δοκεῖς οὕτω ς. τάξασθαι Γ. 3. διοίκησιν Γ: πόλιν ς. 4. δόξῃς] δ' ἑξῆς Γ. 7. εἶναι add Γ. δόξειας περὶ] δόξεις περὶ Γ, δόξειας ἂν περὶ ς. 8. μὲν σους προγόνους ς. 240, 1. τοιοῦτο ς. 3. τῶν post ἢ add Γ. 6. περὶ add Γ. 241, 1. καλὸν καὶ φιλόσοφον Γ: ceteri καλῶν καὶ φιλοσόφων. 2. διαναγνωσθεὶς Wolfius, διαγνωσθεὶς Γ. ᾧ σὺ πεποίηκας ς. 5. πλεονεκτικούς ς. 6. πάντες ὑπειλήφασιν εἶναι ς. ἐχόντων ἑκατέρων ς. 242, 4. ἅπασι] ἅπαντας Γ.

μεγαλοφρονεστέρους εἶναι τοὺς τοιούτους ἢ τοὺς τῆς ἰσότητος προεστῶτας, τούς τε πολεμικοὺς πολὺ διαφέρειν τῶν εἰρηνικῶν· τοὺς μὲν γὰρ οὔτε κτητικοὺς εἶναι τῶν οὐκ ὄντων οὔτε φύλακας δεινοὺς τῶν ὑπαρχόντων, τοὺς δ' ἀμφότερα δύνασθαι, καὶ λαμβάνειν ὧν ἂν ἐπιθυμῶσι καὶ σώζειν ἅπερ ἂν ἅπαξ κατάσχωσιν· ἃ ποιοῦσιν οἱ τέλειοι δοκοῦντες εἶναι τῶν ἀνδρῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τῆς πλεονεξίας καλλίους ἔχειν οἴονται λόγους τῶν εἰρημένων· τοὺς μὲν γὰρ ἀποστέροντας τὰ συμβόλαια καὶ τοὺς παρακρουομένους καὶ παραλογιζομένους οὐχ ἡγοῦνται δικαίως καλεῖσθαι πλεονεκτικούς (διὰ γὰρ τὸ πονηρὰν ἔχειν τὴν δόξαν ἐν ἅπασιν αὐτοὺς ἐλαττοῦσθαι τοῖς πράγμασι), τὰς δὲ Σπαρτιατῶν πλεονεξίας καὶ τὰς τῶν βασιλέων καὶ τὰς τῶν τυράννων εὐκτὰς μὲν εἶναι, καὶ ἅπαντας αὐτῶν ἐπιθυμεῖν, οὐ μὴν ἀλλὰ λοιδορεῖσθαι καὶ καταρᾶσθαι τοῖς τὰς τηλικαύτας ἔχουσι δυναστείας· οὐδένα δὲ τοιοῦτον εἶναι τὴν φύσιν ὅστις οὐκ ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς μάλιστα μὲν αὐτὸς τυχεῖν τῆς ἐξουσίας ταύτης, εἰ δὲ μή, τοὺς οἰκειοτάτους· ᾧ καὶ φανερόν ἐστιν ὅτι μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἅπαντες εἶναι νομίζομεν τὸ πλέον ἔχειν τῶν ἄλλων. τὴν μὲν οὖν περιβολὴν τοῦ λόγου δοκεῖς μοι ποιήσασθαι μετὰ τοιαύτης διανοίας."

„Εἰ μὲν οὖν ἡγούμην ἀφέξεσθαί σε τῶν εἰρημένων καὶ παραλείψειν ἀνεπιτίμητον τὸν λόγον τοῦτον, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἔτι λέγειν ἐπεχείρουν· νῦν δ' ὅτι μὲν οὐκ ἀπεφηνάμην περὶ ὧν παρεκλήθην σύμβουλος, οὐδέν οἶμαί σοι μελήσειν (οὐδὲ γὰρ ὅτε συνῆγες ἡμᾶς, ἐδόκεις μοι σπουδάζειν περὶ αὐτῶν), ὅτι δὲ προελόμενος συνθεῖναι λόγον

v. 1. μεγαλοπρεπεστέρους ς. 3. οὔτε κτητικοὺς] ουτεκτικους pr Γ, ὑφ' ἐκτικοὺς corr. 243, 1. καὶ add Γ. 3. ἀποστεροῦντας ς. 4. τοὺς add Γ. 5. δικαίως καλεῖσθαι Γ: δικαίους ἀλλὰ ς. 244, 1. πάντας ς. 3. δὲ τοιοῦτον εἶναι τὴν φύσιν Γ: ceteri δὲ τὴν φύσιν εἶναι. 4. τυγχάνειν ς. 5. ᾧ — τὸ πλέον Γ: ὃ — πλέον ς. 245, 4. μελήσει ς. 5. συνήγαγες ς. 246, 1. ὅτε Γ. συνθεῖναι] οὐ συνθεῖναι Γ.

μηδὲν ὅμοιον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ τοῖς μὲν ῥαθύμως ἀνα-
γιγνώσκουσιν ἁπλοῦν εἶναι δόξοντα καὶ ῥᾴδιον κατα-
μαθεῖν, τοῖς δ' ἀκριβῶς διεξιοῦσιν αὐτόν, καὶ πειρωμένοις
κατιδεῖν ὃ τοὺς ἄλλους λέληθεν, χαλεπὸν φανούμενον
καὶ δυσκαταμάθητον καὶ πολλῆς μὲν ἱστορίας γέμοντα
καὶ φιλοσοφίας, παντοδαπῆς δὲ μεστὸν ποικιλίας καὶ
ψευδολογίας, οὐ τῆς εἰθισμένης μετὰ κακίας βλάπτειν
τοὺς συμπολιτευομένους, ἀλλὰ τῆς δυναμένης μετὰ παι-
247 διᾶς ὠφελεῖν ἢ τέρπειν τοὺς ἀκούοντας· ὧν οὐδὲν ἐάσαν-
τά με φήσεις τὸν τρόπον τοῦτον ἔχειν ὡς ἐβουλεύσω σὺ
περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τήν τε δύναμιν τῶν λεγομένων διδά-
σκοντα καὶ τὴν σὴν διάνοιαν ἐξηγούμενον οὐκ αἰσθάνεσθαι
τοσούτῳ τὸν λόγον ἀδοξότερον δι' ἐμὲ γιγνόμενον, ὅσῳ περ
αὐτὸν φανερώτερον ἐποίουν καὶ γνωριμώτερον τοῖς ἀνα-
γιγνώσκουσιν· ἐπιστήμην γὰρ τοῖς οὐκ εἰδόσιν ἐνεργαζό-
μενον ἔρημον τὸν λόγον με ποιεῖν καὶ τῆς τιμῆς ἀποστε-
ρεῖν τῆς γιγνομένης ἂν αὐτῷ διὰ τοὺς πονοῦντας καὶ
248 πράγματα σφίσιν αὐτοῖς παρέχοντας. Ἐγὼ δ' ὁμο-
λογῶ μὲν ἀπολελεῖφθαι τὴν ἐμὴν φρόνησιν τῆς σῆς ὡς
δυνατὸν πλεῖστον, οὐ μὴν ἀλλ' ὥσπερ τοῦτ' οἶδα, κἀκεῖνο
τυγχάνω γιγνώσκων, ὅτι τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας βου-
λευομένης περὶ τῶν μεγίστων οἱ μὲν ἄριστα φρονεῖν δο-
κοῦντες ἐνίοτε διαμαρτάνουσιν τοῦ συμφέροντος, τῶν δὲ
285 φαύλων νομιζομένων εἶναι καὶ καταφρονουμένων ἔστιν
249 ὅτε κατώρθωσεν ὁ τυχὼν καὶ βέλτιστα λέγειν ἔδοξεν· ὥστ'
οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ περὶ τοῦ νῦν ἐνεστῶτος τοιοῦτόν
τι συμβέβηκεν, ὅπου σὺ μὲν οἴει μάλιστ' εὐδοκιμήσειν,
ἣν ὡς πλεῖστον χρόνον διαλάθῃς ἣν ἔχων γνώμην τὰ
περὶ τὸν λόγον ἐπραγματεύθης, ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι βέλτιστα

v. 2. δόξοντα] δόξον pr Γ: ceteri δόξαντα. 4. φανούμενον Γ: ceteri φαινόμενον. 8. παιδείας Γ. 247, 1. ἐάσαντα Γ: ἐξετάσαντα ς. 2. τοῦτον τὸν τρόπον ς. 5. ἐνδοξότερον — γενόμενον ς. 6. γνωριμώτατον ς. 8. με Γ: ἐμὲ μὴ ς. 9. ἂν αὐτῷ διὰ Γ: αὐτῶν ς. 248, 5. φρονεῖν δοκοῦντες Γ: φρονοῦντες ς. 249, 2. τοιοῦτό ς. 3. μάλιστα μὲν εὐδοκιμήσειν ς. 4. διαλάθῃς Γ: ceteri διαλεχθῇς.

σε πράξειν, ἣν δυνηθῇς τὴν διάνοιαν, ᾗ χρώμενος αὐτὸν
συνέθηκας, ὡς τάχιστα φανερὰν ποιῆσαι τοῖς τ' ἄλλοις
ἅπασι καὶ Λακεδαιμονίοις, περὶ ὧν πεποίησαι πολλοὺς
λόγους, τοὺς μὲν δικαίους καὶ σεμνούς, τοὺς δ' ἀσελ-
γεῖς καὶ λίαν φιλαπεχθήμονας· οὓς εἴ τις ἐπέδειξεν
αὐτοῖς πρὶν ἐμὲ διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν, οὐκ ἔστιν ὅπως
οὐκ ἂν ἐμίσησαν καὶ δυσκόλως πρὸς σὲ διετέθησαν ὡς
κατηγορίαν γεγραφότα καθ' αὐτῶν. νῦν δ' οἴομαι τοὺς
μὲν πλείστους Σπαρτιατῶν ἐμμενεῖν τοῖς ἤθεσιν οἷσπερ
καὶ τὸν ἄλλον χρόνον, τοῖς δὲ λόγοις τοῖς ἐνθάδε γρα-
φομένοις οὐδὲν μᾶλλον προσέξειν τὸν νοῦν ἢ τοῖς ἔξω τῶν
1 Ἡρακλέους στηλῶν λεγομένοις, τοὺς δὲ φρονιμωτάτους
αὐτῶν καὶ τῶν λόγων τινὰς ἔχοντας τῶν σῶν καὶ θαυ-
μάζοντας, τούτους, ἢν λάβωσι τὸν ἀναγνωσόμενον καὶ
χρόνον ὥστε συνδιατρῖψαι σφίσιν αὐτοῖς, οὐδὲν ἀγνοήσειν
τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπαίνων αἰσθήσεσθαι τῶν
μετ' ἀποδείξεως εἰρημένων περὶ τῆς πόλεως τῆς ἑαυ-
τῶν, καὶ τῶν λοιδοριῶν καταφρονήσειν τῶν εἰκῇ μὲν
τοῖς πράγμασι λεγομένων πικρῶς δὲ τοῖς ὀνόμασι κε-
χρημένων, καὶ νομιεῖν τὰς μὲν βλασφημίας τὰς ἐνούσας
2 ἐν τῷ βιβλίῳ τὸν φθόνον ὑποβαλεῖν, τὰς δὲ πράξεις
καὶ τὰς μάχας, ἐφ' αἷς αὐτοί τε μέγα φρονοῦσι καὶ
παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμοῦσι, σὲ γεγραφέναι καὶ μνη-
μονεύεσθαι πεποιηκέναι, συναγαγόντα πάσας αὐτὰς καὶ
θέντα παρ' ἀλλήλας, αἴτιον δ' εἶναι καὶ τοῦ πολλοὺς
ποθεῖν ἀναγνῶναι καὶ διελθεῖν αὐτάς, οὐ τὰς ἐκείνων
ἐπιθυμοῦντας ἀκοῦσαι πράξεις, ἀλλὰ πῶς σὺ διείλεξαι
5 περὶ αὐτῶν μαθεῖν βουλομένους. ταῦτ' ἐνθυμουμένους
καὶ διεξιόντας οὐδὲ τῶν παλαιῶν ἔργων ἀμνημονήσειν, δι'
6 ὧν ἐγκωμιάκας τοὺς προγόνους αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πολ-

v. 1. αὐτὸν Γ: ceteri αὐτός. 2. τάχιστ' ἂν φαν. ς. τ' add Γ. 4. σεμνούς] τεχνικούς Γ. 250, 1. ἐπιδείξειεν ς. 4. καθ' Γ: περὶ ς. οἶμαι ς. 5. ἐμμενεῖν Coraës: libri ἐμμένειν. 6. γε-γραμμένοις ς. 251, 6. τῆς ἑαυτῶν Γ: αὐτῶν ς. 252, 1. τῷ βιβλῳ ς. ὑποβαλεῖν Γ: ceteri ὑποβάλλειν. 4. πάσας αὐτὰς καὶ Γ: ἁπάσας αὐτὰς καθ' αὑτὰς ς. 5. τοῦ τοὺς πολλοὺς ς. 6. διεξελθεῖν ς. 7. ἀλλ' ὅπως ς.

λάκις διαλέξεσθαι πρὸς σφᾶς αὐτούς, πρῶτον μὲν ὅτι Δωριεῖς ὄντες, ἐπειδὴ κατεῖδον τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν ἀδόξους καὶ μικρὰς καὶ πολλῶν ἐνδεεῖς οὔσας, ὑπεριδόντες ταύτας ἐστράτευσαν ἐπὶ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πρωτευούσας,
254 ἐπ' Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα καὶ Μεσσήνην, μάχῃ δὲ νικήσαντες τοὺς μὲν ἡττηθέντας ἔκ τε τῶν πόλεων καὶ τῆς χώρας ἐξέβαλον, αὐτοὶ δὲ τὰς κτήσεις ἁπάσας τὰς ἐκείνων τότε κατασχόντες ἔτι καὶ νῦν ἔχουσιν, οὗ μεῖζον ἔργον καὶ θαυμαστότερον οὐδεὶς ἐπιδείξει κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον γενόμενον, οὐδὲ πρᾶξιν εὐτυχεστέραν καὶ θεοφιλεστέραν τῆς τοὺς χρησαμένους τῆς μὲν οἰκείας ἀπορίας ἀπαλλαξάσης, τῆς δ' ἀλλοτρίας εὐδαιμονίας κυρίους
255 ποιησάσης. καὶ ταῦτα μὲν μετὰ πάντων συστρατευσαμένων ἔπραξαν· ἐπειδὴ δὲ πρὸς Ἀργείους καὶ Μεσσηνίους τὴν χώραν διείλοντο καὶ καθ' αὐτοὺς ἐν Σπάρτῃ κατῴκησαν, ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς τοσοῦτον φρονῆσαι φῂς αὐτούς, ὥστε ὄντας οὐ πλείους τότε δισχιλίων οὐχ ἡγήσασθαι σφᾶς αὐτοὺς ἀξίους εἶναι ζῆν, εἰ μὴ δεσπόται πασῶν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων γενέσθαι δυνηθεῖεν,
256 ταῦτα δὲ διανοηθέντας καὶ πολεμεῖν ἐπιχειρήσαντας οὐκ ἀπειπεῖν, ἐν πολλοῖς κακοῖς καὶ κινδύνοις γιγνομένους, πρὶν ἁπάσας ταύτας ὑφ' αὑτοῖς ἐποιήσαντο πλὴν τῆς Ἀργείων πόλεως, ἔχοντας δ' ἤδη καὶ χώραν πλείστην καὶ δύναμιν μεγίστην καὶ δόξαν τοσαύτην ὅσην προσήκει τοὺς τηλικαῦτα διαπεπραγμένους οὐχ ἧττον διακεῖσθαι φιλοτίμως, ὅτι λόγος ὑπῆρχεν αὐτοῖς ἴδιος καὶ καλὸς
257 μόνοις τῶν Ἑλλήνων· ἐξεῖναι γὰρ εἰπεῖν αὐτοῖς ὅτι σφεῖς μὲν ὄντες οὕτως ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν οὐδεμιᾷ πώποτε τῶν μυριάνδρων πόλεων ἠκολούθησαν οὐδ' ἐποίησαν τὸ προσταττόμενον, ἀλλ' αὐτόνομοι διετέλεσαν ὄντες, αὐτοὶ δ' ἐν

v. 4. ἐστράτευον ς. 254, 3. αὐτοὶ δὲ Γ: ceteri αὐτοί τε. 4. τότε add Γ. 6. καὶ θεοφιλεστέραν om pr Γ. 255, 1. πάντων τῶν συστρατευσαμένων ς. 2. ἐπεὶ ς. 256, 1. διανοηθέντες — ἐπιχειρήσαντες οὐκ ἀπεῖπον ς. 2. ἐν om Γ. γιγνομένους Γ: γενόμενοι ς. 3. πλὴν τῆς πόλεως τῆς Ἀργείων Γ. ego vero praeter haec πλὴν τῆς Ἀργείων nihil desidero.

τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς βαρβάρους πάντων τῶν Ἑλ-
λήνων ἡγεμόνες κατέστησαν, καὶ τῆς τιμῆς ταύτης ἔτυχον
οὐκ ἀλόγως, ἀλλὰ διὰ τὸ μάχας ποιησάμενοι πλείστας
ἀνθρώπων κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον μηδεμίαν ἡττηθῆναι
287 258 τούτων ἡγουμένου βασιλέως, ἀλλὰ νενικηκέναι πάσας, "οὗ
τεκμήριον οὐδεὶς ἂν δύναιτο μεῖζον εἰπεῖν ἀνδρίας καὶ
καρτερίας καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας, πλὴν ἢ τὸ
ῥηθήσεσθαι μέλλον· τοσούτων γὰρ τὸ πλῆθος τῶν πόλεων
τῶν Ἑλληνίδων οὐσῶν, τῶν μὲν ἄλλων οὐδεμίαν [ἔστιν]
εἰπεῖν οὐδ᾽ εὑρεῖν, ἥτις οὐ περιπέπτωκε ταῖς συμφοραῖς
259 ταῖς εἰθισμέναις γίγνεσθαι ταῖς πόλεσιν, ἐν δὲ τῇ Σπαρ-
τιατῶν οὐδεὶς ἂν ἐπιδείξειεν οὔτε στάσιν οὔτε σφαγὰς
οὔτε φυγὰς ἀνόμους γεγενημένας, οὐδ᾽ ἁρπαγὰς χρημάτων
οὐδ᾽ αἰσχύνας γυναικῶν καὶ παίδων, ἀλλ᾽ οὐδὲ πολιτείας
μεταβολὴν οὐδὲ χρεῶν ἀποκοπὰς οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν
οὐδ᾽ ἄλλ᾽ οὐδὲν τῶν ἀνηκέστων κακῶν. περὶ ὧν διεξιόντας
οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ καὶ σοῦ, τοῦ τ᾽ ἀθροίσαντος καὶ δια-
λεχθέντος οὕτω καλῶς περὶ αὐτῶν, μεμνήσεσθαι καὶ
πολλὴν χάριν ἕξειν."

260 „Οὐ τὴν αὐτὴν δὲ γνώμην ἔχω περὶ σοῦ νῦν καὶ
πρότερον. ἐν μὲν γὰρ τοῖς παρελθοῦσι χρόνοις ἐθαύμαζόν
σου τήν τε φύσιν καὶ τὴν τοῦ βίου τάξιν καὶ τὴν φιλο-
πονίαν καὶ μάλιστα τὴν ἀλήθειαν τῆς φιλοσοφίας, νῦν
δὲ ζηλῶ σε καὶ μακαρίζω τῆς εὐδαιμονίας· δοκεῖς γάρ
μοι ζῶν μὲν λήψεσθαι δόξαν οὐ μείζω μὲν ἧς ἄξιος εἶ
(χαλεπὸν γάρ), παρὰ πλείοσι δὲ καὶ μᾶλλον ὁμολο-
γουμένην τῆς νῦν ὑπαρχούσης, τελευτήσας δὲ τὸν βίον
μεθέξειν ἀθανασίας, οὐ τῆς τοῖς θεοῖς παρούσης, ἀλλὰ
τῆς τοῖς ἐπιγιγνομένοις περὶ τῶν διενεγκόντων ἐπί τινι

v. 1. ἁπάντων ς. 258, 4. τῶν ante πόλεων add Γ. 5. οὐδε-
μίαν] extremas syllabas correctas habet Γ. ἔστιν add Wolfius.
6. περιέπεσε ς. 259, 2. οὔτε στάσιν add Γ. 7. post σοῦ de-
letum aliquid in Γ: videtur fuisse κἀμοῦ. pro τ᾽ malim γ᾽.
260, 1. νῦν τε καὶ ς. 3. τὴν ante φιλοπονίαν om Γ. 5. ζη-
λῶ σου — τὴν εὐδαιμονίαν ς. 6. μὲν Γ: δὲ ς. 7. παρὰ πλείοσι
Γ: παραπλήσιον ς. 8. τελευτήσαντα ς. 9. μεθέξειν om Γ.

261 τῶν καλῶν ἔργων μνήμην ἐμποιούσης. καὶ δικαίως τεύξει τούτων· ἐπήνεκας γὰρ τὰς πόλεις ἀμφοτέρας καλῶς καὶ προσηκόντως, τὴν μὲν κατὰ τὴν δόξαν τὴν τῶν πολλῶν, ἧς οὐδεὶς τῶν ὀνομαστῶν ἀνδρῶν καταπεφρόνηκεν, ἀλλ' ἐπιθυμοῦντες τυχεῖν αὐτῆς οὐκ ἔστιν ὅντινα κίνδυνον οὐχ ὑπομένουσι, τὴν δὲ κατὰ τὸν λογισμὸν τῶν πειρωμένων στοχάζεσθαι τῆς ἀληθείας, παρ' οἷς εὐδοκιμεῖν ἄν τινες ἕλοιντο μᾶλλον ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις διπλασίοις γενομένοις ἢ νῦν εἰσίν."

262 „Ἀπλήστως δὲ διακείμενος ἐν τῷ παρόντι πρὸς τὸ λέγειν, καὶ πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχων ἔτι καὶ περὶ σοῦ καὶ περὶ τοῖν πολέοιν καὶ περὶ τοῦ λόγου, ταῦτα μὲν ἐάσω,
288 περὶ ὧν δὲ παρακληθῆναί με σὺ φῄς, περὶ τούτων ἀποφανοῦμαι. συμβουλεύω γάρ σοι μήτε κατακάειν τὸν λόγον μήτ' ἀφανίζειν, ἀλλ' εἴ τινος ἐνδεής ἐστι, διορθώσαντα καὶ προσγράψαντα πάσας τὰς διατριβὰς τὰς περὶ αὐτὸν γεγενημένας διδόναι τοῖς βουλομένοις λαμ-
263 βάνειν, εἴπερ βούλει χαρίσασθαι μὲν τοῖς ἐπιεικεστάτοις τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῖς ἀληθῶς φιλοσοφοῦσιν ἀλλὰ μὴ προσποιουμένοις, λυπῆσαι δὲ τοὺς θαυμάζοντας μὲν τὰ σὰ μᾶλλον τῶν ἄλλων, λοιδορουμένους δὲ τοῖς λόγοις τοῖς σοῖς ἐν τοῖς ὄχλοις τοῖς πανηγυρικοῖς, ἐν οἷς πλείους εἰσὶν οἱ καθεύδοντες τῶν ἀκροωμένων, καὶ προσδοκῶντας, ἢν παρακρούσωνται τοὺς τοιούτους, ἐναμίλλους τοὺς αὑτῶν γενήσεσθαι τοῖς ὑπὸ σοῦ γεγραμμένοις, κακῶς εἰδότες ὅτι πλέον ἀπολελειμμένοι τῶν σῶν εἰσὶν ἢ τῆς Ὁμήρου δόξης οἱ περὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ ποίησιν γεγονότες."

264 Ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ καὶ τοὺς παρόντας ἀξιώσαντος ἀποφήνασθαι περὶ ὧν παρεκλήθησαν, οὐκ ἐθορύβησαν, ὃ

261, 2. ἐπήνεσας ς. 3. τὴν ante τῶν add Γ. 8. ἄλλοις om Γ.
262, 1. παρόντι πρὸς τὸ λέγειν Γ: ceteri καιρῷ τῷ πρὸς τοὺς ἄλλους. 2. ἔτι add Γ. 3. τῶν πόλεων ς. 5. συμβουλεύσω — καίειν ς. 8. γενομένας ς. 263, 1. χαρίζεσθαι Γ. 2. τοῖς ὡς ἀληθῶς rc Γ. 3. μὲν τὰ σὰ Γ: σε ς. 6. εἰσὶν οἱ καθεύδοντες Γ: ceteri εἶναι τοὺς καθεύδοντας. 8. γενήσεσθαι Γ: ceteri γεγενῆσθαι. εἰδότες Γ: alii εἰδότας. 9. πλεῖον ς.

ποιεῖν εἰώθασιν ἐπὶ τοῖς χαριέντως διειλεγμένοις, ἀλλ'
ἀνεβόησαν ὡς ὑπερβαλλόντως εἰρηκότος, καὶ περιστάντες
αὐτὸν ἐπῄνουν, ἐζήλουν, ἐμακάριζον, καὶ προσθεῖναι μὲν
οὐδὲν εἶχον τοῖς εἰρημένοις οὐδ' ἀφελεῖν, συναπεφαίνοντο
δὲ καὶ συνεβούλευόν μοι ποιεῖν ἅπερ ἐκεῖνος παρῄνεσεν.
5 οὐ μὴν οὐδ' ἐγὼ παρεστὼς ἐσιώπων, ἀλλ' ἐπῄνεσα τήν
τε φύσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν, περὶ δὲ τῶν ἄλλων
οὐδὲν ἐφθεγξάμην ὧν εἶπεν, οὔθ' ὡς ἔτυχε ταῖς ὑπονοίαις
τῆς ἐμῆς διανοίας οὔθ' ὡς διήμαρτεν, ἀλλ' εἴων αὐτὸν
οὕτως ἔχειν ὥσπερ αὐτὸς αὑτὸν διέθηκεν.

6 Περὶ μὲν οὖν ὧν ὑπεθέμην ἱκανῶς εἰρῆσθαι νομίζω·
τὸ γὰρ ἀναμιμνήσκειν καθ' ἕκαστον τῶν εἰρημένων οὐ πρέ-
πει τοῖς λόγοις τοῖς τοιούτοις· βούλομαι δὲ διαλεχθῆναι
περὶ τῶν ἰδίᾳ μοι περὶ τὸν λόγον συμβεβηκότων. ἐγὼ γὰρ
ἐνεστησάμην μὲν αὐτὸν ἔτη γεγονὼς ὅσα περ ἐν ἀρχῇ
7 προεῖπον· ἤδη δὲ τῶν ἡμισέων γεγραμμένων ἐπιγενομένου
39 μοι "νοσήματος ῥηθῆναι μὲν οὐκ εὐπρεποῦς, δυναμένου δ'
ἀναιρεῖν οὐ μόνον τοὺς πρεσβυτέρους ἐν τρισὶν ἢ τέτταρσιν
ἡμέραις ἀλλὰ καὶ τῶν ἀκμαζόντων πολλούς, τούτῳ δια-
τελῶ τρί' ἔτη μαχόμενος, οὕτω φιλοπόνως ἑκάστην τὴν
ἡμέραν διάγων, ὥστε τοὺς εἰδότας καὶ τοὺς παρὰ τού-
των πυνθανομένους μᾶλλόν με θαυμάζειν διὰ τὴν καρ-
8 τερίαν ταύτην ἢ δι' ἃ πρότερον ἐπῃνούμην. ἤδη δ' ἀπειρη-
κότος καὶ διὰ τὴν νόσον καὶ διὰ τὸ γῆρας, τῶν ἐπισκο-
πούντων τινές με καὶ πολλάκις ἀνεγνωκότων τὸ μέρος
τοῦ λόγου τὸ γεγραμμένον, ἐδέοντό μου καὶ συνεβούλευον
μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν ἡμιτελῆ μηδ' ἀδιέργαστον, ἀλλὰ
πονῆσαι μικρὸν χρόνον καὶ προσέχειν τοῖς λοιποῖς τὸν
9 νοῦν. οὐχ ὁμοίως δὲ διελέγοντο περὶ τούτων τοῖς ἀφοσιου-
μένοις, ἀλλ' ὑπερεπαινοῦντες μὲν τὰ γεγραμμένα, τοι-
αῦτα δὲ λέγοντες, ὧν εἴ τινες ἤκουον μήτε συνήθεις ἡμῖν

v. 1. ἐπὶ Γ: πᾶσι ς. 5. μοι add Γ. 265, 1. ἐπῄνουν ς.
266, 5. ὅσα περ Γ: ἅπερ ς. 267, 1. ἐγγενομένου Γ. 3. τέτρα-
σιν Γ. 4. διετέλουν ς. 6. ὥστε καὶ τοὺς ς. τούτων Γ: τῶν
εἰδότων ς. 7. με add Γ. 268, 3. με] μὲν Γ. 269, 2. τὰ om
pr Γ. 3. ante ἤκουον deletae litterae duae vel tres.

ὄντες μήτ᾽ εὔνοιαν μηδεμίαν ἔχοντες, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἂν ὑπέλαβον τοὺς μὲν φενακίζειν, ἐμὲ δὲ διεφθάρθαι καὶ παντάπασιν εἶναι μωρόν, εἰ πείσομαι τοῖς λεγομένοις.
270 οὕτω δ᾽ ἔχων ἐφ᾽ οἷς εἰπεῖν ἐτόλμησαν, ἐπείσθην (τί γὰρ δεῖ μακρολογεῖν;) γενέσθαι πρὸς τῇ τῶν λοιπῶν πραγματείᾳ γεγονὼς μὲν ἔτη τρία μόνον ἀπολείποντα τῶν ἑκατόν, οὕτω δὲ διακείμενος ὡς ἕτερος ἔχων οὐχ ὅπως γράφειν ἂν λόγον ἐπεχείρησεν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἄλλου δεικνύοντος καὶ πονήσαντος ἠθέλησεν ἀκροατὴς γενέσθαι.

271 Τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα διῆλθον; οὐ συγγνώμης τυχεῖν ἀξιῶν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων (οὐ γὰρ οὕτως οἴομαι διειλέχθαι περὶ αὐτῶν), ἀλλὰ δηλῶσαι βουλόμενος τά τε περὶ ἐμὲ γεγενημένα, καὶ τῶν ἀκροατῶν ἐπαινέσαι μὲν τοὺς τόν τε λόγον ἀποδεχομένους τοῦτον καὶ τῶν ἄλλων σπουδαιοτέρους καὶ φιλοσοφωτέρους εἶναι νομίζοντας τοὺς διδασκαλικοὺς καὶ τεχνικοὺς τῶν πρὸς τὰς ἐπιδείξεις καὶ τοὺς ἀγῶνας γεγραμμένων, καὶ τοὺς τῆς ἀληθείας στοχαζομένους τῶν τὰς δόξας τῶν ἀκροωμένων παρα-
272 κρούεσθαι ζητούντων, καὶ τοὺς ἐπιπλήττοντας τοῖς ἁμαρτανομένοις καὶ νουθετοῦντας τῶν πρὸς ἡδονὴν καὶ χάριν
272 λεγομένων, συμβουλεῦσαι δὲ τοῖς τἀναντία τούτων γιγνώσκουσι πρῶτον μὲν μὴ πιστεύειν ταῖς αὑτῶν γνώμαις, μηδὲ νομίζειν ἀληθεῖς εἶναι τὰς κρίσεις τὰς ὑπὸ τῶν ῥᾳθυμούντων γιγνομένας, ἔπειτα μὴ προπετῶς ἀποφαίνεσθαι περὶ ὧν οὐκ ἴσασιν, ἀλλὰ περιμένειν ἕως ἂν ὁμονοῆσαι δυνηθῶσι τοῖς τῶν ἐπιδεικνυμένων πολλὴν ἐμπειρίαν ἔχουσιν· τῶν γὰρ οὕτω διοικούντων τὰς ἑαυτῶν διανοίας οὐκ ἔστιν ὅστις ἂν τοὺς τοιούτους ἀνοήτους εἶναι νομίσειεν.

270, 1. ἐφ᾽ οἷς εἰπεῖν ἐτόλμησαν Γ: ὡς ἴσως ἂν εἰπεῖν τινὲς ἐτόλμησαν ς. 2. μακρολογεῖν Γ: μακρὸν λόγον ς. πρὸς τῇ — πραγματείᾳ Γ: περὶ τὴν — πραγματείαν ς. 5. λόγον ἂν γράφειν Γ.
271, 4. γεγενημένα Γ: ceteri γενόμενα. 6. τούς τε διδασκαλικοὺς ς. 272, 7. διῃκόντων διανοίας ς. 8. ὅστις ἂν Γ: ὅπως ἄν τις ς.

13.
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΟΦΙΣΤΩΝ.

Εἰ πάντες ἤθελον οἱ παιδεύειν ἐπιχειροῦντες ἀληθῆ λέγειν, καὶ μὴ μείζους ποιεῖσθαι τὰς ὑποσχέσεις ὧν ἔμελλον ἐπιτελεῖν, οὐκ ἂν κακῶς ἤκουον ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν· νῦν δ' οἱ τολμῶντες λίαν ἀπερισκέπτως ἀλαζονεύεσθαι πεποιήκασιν ὥστε δοκεῖν ἄμεινον βουλεύεσθαι τοὺς ῥαθυμεῖν αἱρουμένους τῶν περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατριβόντων. τίς γὰρ οὐκ ἂν μισήσειεν ἅμα καὶ καταφρονήσειε πρῶτον μὲν τῶν περὶ τὰς ἔριδας διατριβόντων, οἳ προσποιοῦνται μὲν τὴν ἀλήθειαν ζητεῖν, εὐθὺς δ' ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπαγγελμάτων ψευδῆ λέγειν ἐπιχειροῦσιν; οἶμαι γὰρ ἅπασιν εἶναι φανερὸν ὅτι τὰ μέλλοντα προγιγνώσκειν οὐ τῆς ἡμετέρας φύσεώς ἐστιν, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀπέχομεν ταύτης τῆς φρονήσεως, ὥσθ' Ὅμηρος ὁ μεγίστην ἐπὶ σοφίᾳ δόξαν εἰληφὼς καὶ τοὺς θεοὺς πεποίηκεν ἔστιν ὅτε βουλευομένους ὑπὲρ αὐτῶν, οὐ τὴν ἐκείνων γνώμην εἰδώς, ἀλλ' ἡμῖν ἐνδείξασθαι βουλόμενος ὅτι τοῖς ἀνθρώποις ἓν τοῦτο τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. οὗτοι τοίνυν εἰς τοῦτο τόλμης ἐληλύθασιν, ὥστε πειρῶνται πείθειν τοὺς νεωτέρους ὡς, ἢν αὐτοῖς πλησιάζωσιν, ἅ τε πρακτέον ἐστὶν εἴσονται καὶ διὰ ταύτης τῆς ἐπιστήμης εὐδαίμονες γενήσονται. Καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν αὑτοὺς διδασκάλους καὶ κυρίους καταστήσαντες, οὐκ αἰσχύνονται τρεῖς ἢ τέτταρας μνᾶς ὑπὲρ τούτων αἰτοῦντες. ἀλλ' εἰ μέν τι τῶν ἄλλων κτημάτων πολλοστοῦ μέρους τῆς ἀξίας ἐπώλουν, οὐκ ἂν ἠμφεσβήτησαν ὡς οὐκ εὖ φρονοῦντες τυγχάνουσι, σύμπασαν δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ὀλίγου τιμῶντες, ὡς νοῦν ἔχοντες διδάσκαλοι τῶν ἄλλων ἀξιοῦ-

§ 2, 2. γιγνώσκειν pr Δ. 4. μέγιστος Γ. ἐπὶ σοφίᾳ δόξαν εἰληφὼς ΓΔ: δόξαν ἐπὶ σοφίᾳ σχὼν ς. 6. ὑπὲρ ΓΔ: περὶ ς. 7. ἓν ΓΔ: ἕν τι ς. 3, 3. πλησιάζωσιν ΓΔ: πλησιάσωσιν ς. 4. ταύτης τῆς] τῆς αὐτῆς Δ. 5. αὑτοὺς διδασκάλους καὶ κυρίους ΓΔ: διδασκάλους καὶ κυρίους σφᾶς αὐτοὺς ς. 6. τρεῖς ἢ τέτταρας ΓΔ: τέτταρας ἢ πέντε ς. 4, 3. ἠμφισβήτησαν Δς. ὡς οὐκ] οἷς Γ. 5. τιμῶντες ΓΔ: πωλοῦντες ς.

σι γίγνεσθαι. καὶ λέγουσι μὲν ὡς οὐδὲν δέονται χρημά-
των, ἀργυρίδιον καὶ χρυσίδιον τὸν πλοῦτον ἀποκαλοῦν-
τες, μικροῦ δὲ κέρδους ὀρεγόμενοι μόνον οὐκ ἀθανάτους
ὑπισχνοῦνται τοὺς συνόντας ποιήσειν. ὃ δὲ πάντων κα-
ταγελαστότατον, ὅτι παρὰ μὲν ὧν δεῖ λαβεῖν αὐτούς,
τούτοις μὲν ἀπιστοῦσιν, οἷς μέλλουσι τὴν δικαιοσύνην πα-
ραδώσειν, ὧν δ' οὐδεπώποτε διδάσκαλοι γεγόνασι, παρὰ
293 τούτοις τὰ παρὰ τῶν μαθητῶν μεσεγγυοῦνται, πρὸς μὲν
τὴν ἀσφάλειαν εὖ βουλευόμενοι, τῷ δ' ἐπαγγέλματι τἀ-
6 ναντία πράττοντες. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλο τι παιδεύοντας
προσήκει διακριβοῦσθαι περὶ τῶν διαφερόντων (οὐδὲν γὰρ
κωλύει τοὺς περὶ ἕτερα δεινοὺς γενομένους μὴ χρηστοὺς
εἶναι περὶ τὰ συμβόλαια)· τοὺς δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν
σωφροσύνην ἐνεργαζομένους πῶς οὐκ ἄλογόν ἐστι μὴ
τοῖς μαθηταῖς μάλιστα πιστεύειν; οὐ γὰρ δή που περὶ
τοὺς ἄλλους ὄντες καλοὶ κἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι περὶ τού-
τους ἐξαμαρτήσονται, δι' οὓς τοιοῦτοι γεγόνασιν.

7 Ἐπειδὰν οὖν τῶν ἰδιωτῶν τινές, ἅπαντα ταῦτα συλ-
λογισάμενοι, κατίδωσι τοὺς τὴν σοφίαν διδάσκοντας καὶ
τὴν εὐδαιμονίαν παραδιδόντας αὐτούς τε πολλῶν δεομέ-
νους καὶ τοὺς μαθητὰς μικρὸν πραττομένους, καὶ τὰς
ἐναντιώσεις ἐπὶ μὲν τῶν λόγων τηροῦντας, ἐπὶ δὲ τῶν
ἔργων μὴ καθορῶντας, ἔτι δὲ περὶ μὲν τῶν μελλόντων
8 εἰδέναι προσποιουμένους, περὶ δὲ τῶν παρόντων μηδὲν
τῶν δεόντων μήτ' εἰπεῖν μήτε συμβουλεῦσαι δυναμέ-
νους, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμονοοῦντας καὶ πλείω κατορθοῦντας
τοὺς ταῖς δόξαις χρωμένους ἢ τοὺς τὴν ἐπιστήμην ἔχειν
ἐπαγγελλομένους, εἰκότως οἶμαι καταφρονοῦσι, καὶ νο-
μίζουσιν ἀδολεσχίαν καὶ μικρολογίαν ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς
ἐπιμέλειαν εἶναι τὰς τοιαύτας διατριβάς.

v. 1. γίγνεσθαι ΓΔΛ: ceteri γενέσθαι. 5, 1. ποιήσειν τοὺς αὐτοῖς συνόντας ς. 2. μὲν add Γ. λαμβάνειν ς. 4. οὐπώποτε Δ. 5. μεσεγγυῶνται ς. 6, 3. περὶ om Γ. 5. ἐργαζομένους ς. μὴ ΓΔ: μὴ οὐ ς. et habet οὐ Γ in mg, Δ rc. 6. μάλιστα ΓΔ: μᾶλλον ς. 7, 5. λογιδίων ς. 6. τῶν μελλόντων μὲν ς. 8, 7. τὰς διατριβὰς τὰς τοιαύτας ς.

9 Οὐ μόνον δὲ τούτοις ἀλλὰ καὶ τοῖς τοὺς πολιτικοὺς λόγους ὑπισχνουμένοις ἄξιον ἐπιτιμῆσαι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τῆς μὲν ἀληθείας οὐδὲν φροντίζουσιν, ἡγοῦνται δὲ τοῦτ' εἶναι τὴν τέχνην, ἢν ὡς πλείστους τῇ μικρότητι τοῦ μισθοῦ καὶ τῷ μεγέθει τῶν ἐπαγγελμάτων προσαγάγωνται καὶ λαβεῖν τι παρ' αὐτῶν δυνηθῶσιν· οὕτω δ' ἀναισθήτως αὐτοί τε διάκεινται καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ὑπειλήφασιν, ὥστε χεῖρον γράφοντες τοὺς λόγους ἢ τῶν ἰδιωτῶν τινὲς αὐτοσχεδιάζουσιν, ὅμως ὑπισχνοῦνται τοιούτους ῥήτορας τοὺς συνόντας ποιήσειν ὥστε μηδὲν τῶν ἐνόν-
93 των ἐν τοῖς πράγμασι παραλιπεῖν. καὶ ταύτης τῆς δυ-
p νάμεως οὐδὲν οὔτε ταῖς ἐμπειρίαις οὔτε τῇ φύσει τῇ τοῦ μαθητοῦ μεταδιδόασιν, ἀλλά φασιν ὁμοίως τὴν τῶν λόγων ἐπιστήμην ὥσπερ τὴν τῶν γραμμάτων παραδώσειν, ὡς μὲν ἔχει τούτων ἑκάτερον, οὐκ ἐξετάσαντες, οἰόμενοι δὲ διὰ τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἐπαγγελμάτων αὐτοί τε θαυμασθήσεσθαι καὶ τὴν παίδευσιν τὴν τῶν λόγων πλέονος ἀξίαν δόξειν εἶναι, κακῶς εἰδότες ὅτι μεγάλας ποιοῦσι τὰς τέχνας οὐχ οἱ τολμῶντες ἀλαζονεύεσθαι περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οἵτινες ἄν, ὅσον ἔνεστιν ἐν ἑκάστῃ, τοῦτ' ἐξευρεῖν δυνηθῶσιν.

11 Ἐγὼ δὲ πρὸ πολλῶν μὲν ἂν χρημάτων ἐτιμησάμην τηλικοῦτον δύνασθαι τὴν φιλοσοφίαν, ὅσον οὗτοι λέγουσιν (ἴσως γὰρ οὐκ ἂν ἡμεῖς πλεῖστον ἀπελείφθημεν, οὐδ' ἂν ἐλάχιστον μέρος ἀπελαύσαμεν αὐτῆς)· ἐπειδὴ δ' οὐχ οὕτως ἔχει, βουλοίμην ἂν παύσασθαι τοὺς φλυαροῦντας· ὁρῶ γὰρ οὐ μόνον περὶ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας τὰς βλασφημίας γιγνομένας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας συνδιαβαλλομένους τοὺς περὶ τὴν αὐτὴν διατριβὴν ὄντας.

12 Θαυμάζω δ' ὅταν ἴδω τούτους μαθητῶν ἀξιουμένους,

9, 4. σμικρότητι ς. τοῦ μισθοῦ] τῶν μισθῶν Δ et mg Γ. 10, 2. τῇ ante τοῦ add ΓΔ. 4. γραμμάτων] πραγμάτων Γ. 7. πλείονος ς. 11, 1. πρὸ delet Δ. μὲν add ΓΔ. 3. οὐκ ΓΔ: οὔτ' ς. 6. περὶ] εἰς mg Γ. 8. τὴν αὐτὴν ΓΔ: ταύτην τὴν ς. 12, 1. τούτους τῶν μαθητῶν ς.

οἱ ποιητικοῦ πράγματος τεταγμένην τέχνην παράδει-
γμα φέροντες λελήθασι σφᾶς αὐτούς. τίς γὰρ οὐκ οἶδε
πλὴν τούτων ὅτι τὸ μὲν τῶν γραμμάτων ἀνικήτως ἔχει
καὶ μένει κατὰ ταὐτόν, ὥστε τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ περὶ τῶν
αὐτῶν χρώμενοι διατελοῦμεν, τὸ δὲ τῶν λόγων πᾶν τοὐ-
ναντίον πέπονθεν· τὸ γὰρ ὑφ' ἑτέρου ῥηθὲν τῷ λέγοντι μετ'
ἐκεῖνον οὐχ ὁμοίως χρήσιμόν ἐστιν, ἀλλ' οὗτος εἶναι δοκεῖ
τεχνικώτατος, ὅς τις ἂν ἀξίως μὲν λέγῃ τῶν πραγμά-
των, μηδὲν δὲ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις εὑρίσκειν δύνηται.
13 μέγιστον δὲ σημεῖον τῆς ἀνομοιότητος αὐτῶν· τοὺς μὲν
γὰρ λόγους οὐχ οἷόν τε καλῶς ἔχειν, ἢν μὴ τῶν καιρῶν
καὶ τοῦ πρεπόντως καὶ τοῦ καινῶς ἔχειν μετάσχωσιν,
τοῖς δὲ γράμμασιν οὐδενὸς τούτων προσεδέησεν. ὥσθ' οἱ
χρώμενοι τοῖς τοιούτοις παραδείγμασι πολὺ ἂν δικαιό-
τερον ἀποτίνοιεν ἢ λαμβάνοιεν ἀργύριον, ὅτι πολλῆς ἐπι-
μελείας αὐτοὶ δεόμενοι παιδεύειν τοὺς ἄλλους ἐπιχειροῦσιν.
14 Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον κατηγορεῖν τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ
294 τὴν ἐμαυτοῦ δηλῶσαι διάνοιαν, ἡγοῦμαι πάντας ἄν μοι
τοὺς εὖ φρονοῦντας συνειπεῖν ὅτι πολλοὶ μὲν τῶν φιλοσο-
φησάντων ἰδιῶται διετέλεσαν ὄντες, ἄλλοι δέ τινες οὐδενὶ
πώποτε συγγενόμενοι τῶν σοφιστῶν καὶ λέγειν καὶ πο-
λιτεύεσθαι δεινοὶ γεγόνασιν. αἱ μὲν γὰρ δυνάμεις καὶ
τῶν λόγων καὶ τῶν ἄλλων ἔργων ἁπάντων ἐν τοῖς εὐφυέ-
σιν ἐγγίγνονται καὶ τοῖς περὶ τὰς ἐμπειρίας γεγυμνα-
15 σμένοις· ἡ δὲ παίδευσις τοὺς μὲν τοιούτους τεχνικωτέρους
καὶ πρὸς τὸ ζητεῖν εὐπορωτέρους ἐποίησεν (οἷς γὰρ νῦν
ἐντυγχάνουσι πλανώμενοι, ταῦτ' ἐξ ἑτοιμοτέρου λαμβά-
νειν αὐτοὺς ἐδίδαξεν), τοὺς δὲ καταδεεστέραν τὴν φύσιν
ἔχοντας ἀγωνιστὰς μὲν ἀγαθοὺς ἢ λόγων ποιητὰς οὐκ
ἂν ἀποτελέσειεν, αὐτοὺς δ' ἂν αὐτῶν προαγάγοι καὶ
πρὸς πολλὰ φρονιμωτέρως διακεῖσθαι ποιήσειεν.

v. 1. πολιτικοῦ Δ et mg Γ. 8. ὅστις ΓΔ: ὅς ς. 13, 3. πρε-πόντως καὶ καινῶς ἔχειν ΓΔ: πρέποντος ἱκανῶς ς. 7. αὐτοὶ ΓΔ: οὗτοι ς. τοὺς ἄλλους παιδεύειν ς. 14, 1. κατηγορῆσαι ς. 15, 2. ζη-τεῖν ΓΔ: ceteri ζῆν. γὰρ καὶ νῦν ς. 4. αὐτοὺς add ΓΔ. 6. προα-γάγοιτο ς. 7. φρονιμωτέρως Γ et mg Δ, χρησιμωτέρως mg Γ, χρη-σιμωτέροις Δ in Antidosi: φρονιμώτερον ς.

16 Βούλομαι δ', ἐπειδή περ εἰς τοῦτο προῆλθον, ἔτι σα-
φέστερον εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. φημὶ γὰρ ἐγὼ τῶν μὲν
ἰδεῶν, ἐξ ὧν τοὺς λόγους ἅπαντας καὶ λέγομεν καὶ συν-
τίθεμεν, λαβεῖν τὴν ἐπιστήμην οὐκ εἶναι τῶν πάνυ χα-
λεπῶν, ἤν τις αὑτὸν παραδιδῷ μὴ τοῖς ῥᾳδίως ὑπισχνου-
μένοις ἀλλὰ τοῖς εἰδόσι τι περὶ αὐτῶν· τὸ δὲ τούτων
ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων ἃς δεῖ προελέσθαι καὶ μῖξαι
πρὸς ἀλλήλας καὶ τάξαι κατὰ τρόπον, ἔτι δὲ τῶν και-
ρῶν μὴ διαμαρτεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐνθυμήμασι πρε-
πόντως ὅλον τὸν λόγον καταποικῖλαι καὶ τοῖς ὀνόμα-
17 σιν εὐρύθμως καὶ μουσικῶς εἰπεῖν, ταῦτα δε πολλῆς
ἐπιμελείας δεῖσθαι καὶ ψυχῆς ἀνδρικῆς καὶ δοξαστικῆς
ἔργον εἶναι, καὶ δεῖν τὸν μὲν μαθητὴν πρὸς τῷ τὴν
φύσιν ἔχειν οἵαν χρὴ τὰ μὲν εἴδη τὰ τῶν λόγων μαθεῖν,
περὶ δὲ τὰς χρήσεις αὐτῶν γυμνασθῆναι, τὸν δὲ διδάσκα-
λον τὰ μὲν οὕτως ἀκριβῶς οἷόν τ' εἶναι διελθεῖν ὥστε μη-
δὲν τῶν διδακτῶν παραλιπεῖν, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν τοιοῦ-
18 τον αὑτὸν παράδειγμα παρασχεῖν, ὥστε τοὺς ἐκτυπω-
θέντας καὶ μιμήσασθαι δυναμένους εὐθὺς ἀνθηρότερον
καὶ χαριέστερον τῶν ἄλλων φαίνεσθαι λέγοντας. καὶ τού-
των μὲν ἁπάντων συμπεσόντων τελείως ἕξουσιν οἱ φι-
λοσοφοῦντες· καθ' ὃ δ' ἂν ἐλλειφθῇ τι τῶν εἰρημένων,
ἀνάγκη ταύτῃ χεῖρον διακεῖσθαι τοὺς πλησιάζοντας.
19 Οἱ μὲν οὖν ἄρτι τῶν σοφιστῶν ἀναφυόμενοι καὶ νεωστὶ
προσπεπτωκότες ταῖς ἀλαζονείαις, εἰ καὶ νῦν πλεονά-
ζουσιν, εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἐπὶ ταύτην κατενεχθήσονται
τὴν ὑπόθεσιν. λοιποὶ δ' ἡμῖν εἰσὶν οἱ πρὸ ἡμῶν γενό-

16, 1. εἰς τοῦτο ΓΔ: ἐνταῦθα ς. 4. τὴν add ΓΔ. 6. τι add ΓΔ et Schol. Hermogen. (cod. Paris. 1983. f. 166.) 7. προελέσθαι ΓΔ cum Schol.: προδιελέσθαι ς. μῖξαι Schol. et corr Δ: μίξασθαι ς. 8. τάξασθαι ΓΔ. ἔτι δὲ τῶν ΓΔ, ἔτι τε καὶ τῶν Schol.: ἔτι δὲ καὶ τῶν ς. 17, 1. δὲ om Schol. 2. δεῖσθαι ΓΔ et Schol.: δεῖται ς. 3. εἶναι καὶ δεῖν ΓΔ: ἐστι καὶ δεῖ ς. 4. τὰ ante τῶν add ΓΔ. 18, 2. μιμεῖσθαι δυνηθέντας ς. 4. πάντων — τὸ τέλειον ς. 5. ἐλλείπῃ ς. τι] immo τις. 6. χεῖρον διακεῖσθαι ΓΔ: χείρους εἶναι ς. 19, 3. εὖ add ΓΔ. 4. ὑπόθεσιν] ὑπόσχεσιν Δ. εἰσὶν ἡμῖν ς.

μενοι καὶ τὰς καλουμένας τέχνας γράψαι τολμήσαντες,
οὓς οὐκ ἀφετέον ἀνεπιτιμήτους· οἵ τινες ὑπέσχοντο δι-
κάζεσθαι διδάξειν, ἐκλεξάμενοι τὸ δυσχερέστατον τῶν
ὀνομάτων, ὃ τῶν φθονούντων ἔργον ἦν λέγειν, ἀλλ' οὐ τῶν
20 προεστώτων τῆς τοιαύτης παιδεύσεως, καὶ ταῦτα τοῦ
πράγματος, καθ' ὅσον ἐστὶ διδακτόν, οὐδὲν μᾶλλον πρὸς
τοὺς δικανικοὺς λόγους ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας
ὠφελεῖν δυναμένου. τοσούτῳ δὲ χείρους ἐγένοντο τῶν περὶ
τὰς ἔριδας καλινδουμένων, ὅσον οὗτοι μὲν τοιαῦτα λογί-
δια διεξιόντες, οἷς εἴ τις ἐπὶ τῶν πράξεων ἐμμείνειεν εὐθὺς
ἂν ἐν πᾶσιν εἴη κακοῖς, ὅμως ἀρετὴν ἐπηγγείλαντο καὶ
σωφροσύνην περὶ αὐτῶν, ἐκεῖνοι δ' ἐπὶ τοὺς πολιτικοὺς
λόγους παρακαλοῦντες, ἀμελήσαντες τῶν ἄλλων τῶν
προσόντων αὐτοῖς ἀγαθῶν, πολυπραγμοσύνης καὶ πλεον-
21 εξίας ὑπέστησαν εἶναι διδάσκαλοι. καίτοι τοὺς βουλο-
μένους πειθαρχεῖν τοῖς ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας ταύτης προσ-
ταττομένοις πολὺ ἂν θᾶττον πρὸς ἐπιείκειαν ἢ πρὸς ῥη-
τορείαν ὠφελήσειεν. καὶ μηδεὶς οἰέσθω με λέγειν ὡς
ἔστι δικαιοσύνη διδακτόν· ὅλως μὲν γὰρ οὐδεμίαν ἡγοῦ-
μαι τοιαύτην εἶναι τέχνην, ἥτις τοῖς κακῶς πεφυκόσι
πρὸς ἀρετὴν σωφροσύνην ἂν καὶ δικαιοσύνην ἐμποιήσειεν·
οὐ μὴν ἀλλὰ συμπαρακελεύσασθαί γε καὶ συνασκῆσαι
μάλιστ' ἂν οἶμαι τὴν τῶν λόγων τῶν πολιτικῶν ἐπιμέ-
λειαν.

22 Ἵνα δὲ μὴ δοκῶ τὰς μὲν τῶν ἄλλων ὑποσχέσεις
διαλύειν, αὐτὸς δὲ μείζω λέγειν τῶν ἐνόντων, ἐξ ὧνπερ
αὐτὸς ἐπείσθην οὕτω ταῦτ' ἔχειν, ῥᾳδίως οἶμαι καὶ τοῖς
ἄλλοις φανερὸν καταστήσειν.

v. 2. ὑπέσχοντο] malim ὑπέσχοντο μέν. 20,7. κακός ς. 8. περὶ ΓΔ: ὑπὲρ ς. 21, 4. ὠφελήσειαν ς. 6. τέχνην τοιαύτην εἶναι ς. 7. σωφροσύνην ἢ δικαιοσύνην ἂν ς. 8. ἀλλὰ συμπαρακελεύσασθαι Γ, ἀλλὰ συμπαρασκευάσασθαι Δ: ἀλλὰ καὶ συμπαρασκευάσασθαι ς. 22, 2. διαλύειν ΓΔ: διαβάλλειν ς. 3. ῥᾳδίως ἂν οἶμαι Δ. 4. subscribit Γ κατὰ τῶν σοφιστῶν. ἑλικώνιος ὅμα ὑπατίωι.

14.

ΠΛΑΤΑΙΚΟΣ.

6 Εἰδότες ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς ἀδικου-
μένοις προθύμως βοηθεῖν εἰθισμένους καὶ τοῖς εὐεργέταις
μεγίστην χάριν ἀποδιδόντας, ἥκομεν ἱκετεύσοντες μὴ πε-
ριδεῖν ἡμᾶς εἰρήνης οὔσης ἀναστάτους ὑπὸ Θηβαίων γε-
γενημένους. πολλῶν δ' ἤδη πρὸς ὑμᾶς καταφυγόντων
καὶ διαπραξαμένων ἅπανθ' ὅσων ἐδεήθησαν, ἡγούμεθα
μάλισθ' ὑμῖν προσήκειν περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ποι-
2 ήσασθαι πρόνοιαν· οὔτε γὰρ ἂν ἀδικώτερον οὐδένας ἡμῶν
εὕροιτε τηλικαύταις συμφοραῖς περιπεπτωκότας, οὔτ' ἐκ
πλείονος χρόνου πρὸς τὴν ὑμετέραν πόλιν οἰκειότερον δια-
κειμένους. ἔτι δὲ τοιούτων δεησόμενοι πάρεσμεν, ἐν οἷς
κίνδυνος μὲν οὐδεὶς ἔνεστιν, ἅπαντες δ' ἄνθρωποι νομιοῦ-
σιν ὑμᾶς πειθομένους ὁσιωτάτους καὶ δικαιοτάτους εἶναι
τῶν Ἑλλήνων.
3 Εἰ μὲν οὖν μὴ Θηβαίους ἑωρῶμεν ἐκ παντὸς τρόπου
παρεσκευασμένους πείθειν ὑμᾶς ὡς οὐδὲν εἰς ἡμᾶς ἐξη-
μαρτήκασι, διὰ βραχέων ἂν ἐποιησάμεθα τοὺς λόγους·
ἐπειδὴ δ' εἰς τοῦθ' ἥκομεν ἀτυχίας, ὥστε μὴ μόνον ἡμῖν
εἶναι τὸν ἀγῶνα πρὸς τούτους ἀλλὰ καὶ τῶν ῥητόρων
πρὸς τοὺς δυνατωτάτους, οὓς ἀπὸ τῶν ἡμετέρων αὑτοῖς
οὗτοι παρεσκευάσαντο συνηγόρους, ἀναγκαῖον διὰ μακρο-
τέρων δηλῶσαι περὶ αὐτῶν.
4 Χαλεπὸν μὲν οὖν μηδὲν καταδεέστερον εἰπεῖν ὧν πε-
πόνθαμεν· ποῖος γὰρ ἂν λόγος ἐξισωθείη ταῖς ἡμετέραις
δυσπραξίαις, ἢ τίς ἂν ῥήτωρ ἱκανὸς γένοιτο κατηγορῆσαι
τῶν Θηβαίοις εἰς ἡμᾶς ἡμαρτημένων; ὅμως δὲ πειρα-
τέον οὕτως ὅπως ἂν δυνώμεθα φανερὰν καταστῆσαι τὴν
τούτων παρανομίαν. πολὺ δὲ μάλιστα ἀγανακτοῦμεν,

§ 1, 4. γενομένους ς. 6. ἡγούμεθα μάλισθ' ὑμῖν προσήκειν Γ: πολλὴν ἡγούμεθα μάλιστα προσήκειν ὑμῖν ς. 2, 1. γὰρ ἀδικώτερον οὐδένας ἂν ς. 4. δὲ περὶ τοιούτων ς. 5. πάντες — πειθομένους νομιοῦσιν ὑμᾶς ς. 3, 1. μὴ add Γ. 6. πρὸς τοὺς δυνατωτάτους Γ: τοὺς ἱκανωτάτους ς. 4, 4. εἰς ἡμᾶς om Γ.

ὅτι τοσούτου δέομεν τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι τοῖς ἄλλοις Ἕλ-
λησιν, ὥστ' εἰρήνης οὔσης καὶ συνθηκῶν γεγενημένων οὐ
ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δου-
λείας μετρίας τυχεῖν ἠξιώθημεν.

6 Δεόμεθ' οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετ' εὐνοίας
ἀκροάσασθαι τῶν λεγομένων, ἐνθυμηθέντας ὅτι πάντων
ἂν ἡμῖν ἀλογώτατον εἴη συμβεβηκός, εἰ τοῖς μὲν ἅπαντα
τὸν χρόνον δυσμενῶς πρὸς τὴν πόλιν ὑμῶν διακειμένοι
αἴτιοι γεγένησθε τῆς ἐλευθερίας, ἡμεῖς δὲ μηδ' ἱκετεύον-
τες ὑμᾶς τῶν αὐτῶν τοῖς ἐχθίστοις τύχοιμεν.

298 Περὶ μὲν οὖν τῶν γεγενημένων οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ μα-
7 κρολογεῖν· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι καὶ τὴν χώραν ἡμῶν
κατανενέμηνται καὶ τὴν πόλιν κατεσκάφασιν; ἃ δὲ λέ-
γοντες ἐλπίζουσιν ἐξαπατήσειν ὑμᾶς, περὶ τούτων πει-
ρασόμεθα διδάσκειν.

8 Ἐνίοτε γὰρ ἐπιχειροῦσι λέγειν ὡς διὰ τοῦτο πρὸ
ἡμᾶς οὕτω προσηνέχθησαν, ὅτι συντελεῖν αὐτοῖς οὐκ ἠθέ-
λομεν. ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθε πρῶτον μὲν εἰ δίκαιόν ἐστι
ὑπὲρ τηλικούτων ἐγκλημάτων οὕτως ἀνόμους καὶ δεινὰ
ποιεῖσθαι τὰς τιμωρίας, ἔπειτ' εἰ προσήκειν ὑμῖν δοκε
μὴ πεισθεῖσαν τὴν Πλαταιέων πόλιν ἀλλὰ βιασθεῖσα
Θηβαίοις συντελεῖν. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδένας ἡγοῦμαι τολ-
μηροτέρους εἶναι τούτων, οἵτινες τὰς μὲν ἰδίας ἡμῶν ἑκα-
στων πόλεις ἀφανίζουσι, τῆς δὲ σφετέρας αὐτῶν πολι-
9 τείας οὐδὲν δεομένους κοινωνεῖν ἀναγκάζουσι. Πρὸς δ
τούτοις οὐδ' ὁμολογούμενα φαίνονται διαπραττόμενο
πρός τε τοὺς ἄλλους καὶ πρὸς ἡμᾶς. ἐχρῆν γὰρ αὐτούς, ἐπει-
δὴ πείθειν ἡμῶν τὴν πόλιν οὐχ οἷοί τ' ἦσαν, ὥσπερ τοὺς Θε-
σπιέας καὶ τοὺς Ταναγραίους, συντελεῖν μόνον εἰς τὰ
Θήβας ἀναγκάζειν· οὐδὲν γὰρ ἂν τῶν ἀνηκέστων κακῶ
ἦμεν πεπονθότες. νῦν δὲ φανεροὶ γεγόνασιν οὐ τοῦτο δια-

v. 4. ἠξιώθημεν τυχεῖν ς. 6, 1. ὦ add Γ. 3. τοῖς μὲν Γ Θηβαίοις μὲν τοῖς ς. 5. γένοισθε Γ. 7, 4. περὶ τούτων ὑμᾶς ς
8, 1. ἐνίοτε γὰρ ἐπιχειροῦσιν Γ: ἔνιοί τε μὲν γὰρ τολμῶσι ς. 2. ἐθέλομεν ς. 4. ἐγκλημάτων om pr Γ. 5. δοκεῖν Γ. 6. Θηβαίοις ἡμῖν Θηβαίοις Γ. 9, 4. Θεσπιεῖς Γ.

πράξασθαι βουληθέντες, ἀλλὰ τῆς χώρας ἡμῶν ἐπιθυμήσαντες. Θαυμάζω δὲ πρὸς τί τῶν γεγενημένων ἀναφέροντες καὶ πῶς ποτὲ τὸ δίκαιον κρίνοντες ταῦτα φήσουσι προστάττειν ἡμῖν. εἰ μὲν γὰρ τὰ πάτρια σκοποῦσιν, οὐ τῶν ἄλλων αὐτοῖς ἀρκτέον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον Ὀρχομενίοις φόρον οἰστέον· οὕτω γὰρ εἶχε τὸ παλαιόν· εἰ δὲ τὰς συνθήκας ἀξιοῦσιν εἶναι κυρίας, ὅπερ ἐστὶ δίκαιον, πῶς οὐχ ὁμολογήσουσιν ἀδικεῖν καὶ παραβαίνειν αὐτάς; ὁμοίως γὰρ τάς τε μικρὰς τῶν πόλεων καὶ τὰς μεγάλας αὐτονόμους κελεύουσιν εἶναι.

1 Οἶμαι δὲ περὶ μὲν τούτων οὐ τολμήσειν αὐτοὺς ἀναισχυντεῖν, ἐπ' ἐκεῖνον δὲ τρέψεσθαι τὸν λόγον, ὡς μετὰ Λακεδαιμονίων ἐπολεμοῦμεν, καὶ πάσῃ τῇ συμμαχίᾳ
2 διαφθείραντες ἡμᾶς τὰ συμφέροντα πεποιήκασιν. Ἐγὼ
99 δ' ἡγοῦμαι μὲν χρῆναι μηδεμίαν μήτ' αἰτίαν μήτε κατηγορίαν μεῖζον δύνασθαι τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ δεῖ τινὰς κακῶς παθεῖν διὰ τὴν Λακεδαιμονίων συμμαχίαν, οὐκ ἂν Πλαταιεῖς ἐξ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων προὐκρίθησαν δικαίως· οὐ γὰρ ἑκόντες
3 ἀλλ' ἀναγκασθέντες αὐτοῖς ἐδουλεύομεν. τίς γὰρ ἂν πιστεύσειεν εἰς τοῦθ' ἡμᾶς ἀνοίας ἐλθεῖν, ὥστε περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοὺς ἐξανδραποδισαμένους ἡμῶν τὴν πατρίδα μᾶλλον ἢ τοὺς τῆς πόλεως τῆς αὐτῶν μεταδόντας; ἀλλὰ γάρ, οἶμαι, χαλεπὸν ἦν νεωτερίζειν αὐτοὺς μὲν μικρὰν πόλιν οἰκοῦντας, ἐκείνων δ' οὕτω μεγάλην δύναμιν κεκτημένων, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἁρμοστοῦ καθεστῶτος καὶ φρουρᾶς ἐνούσης καὶ τηλικούτου στρατεύματος ὄντος Θεσπιᾶσιν, ὑφ' ὧν οὐ μόνον ἂν θᾶττον ἢ ὑπὸ Θηβαίων διεφθάρημεν, ἀλλὰ καὶ δικαιότερον· τούτους μὲν γὰρ εἰρήνης οὔσης οὐ προσῆκε μνησικακεῖν περὶ τῶν τότε γεγενημένων, ἐκεῖνοι δ' ἐν τῷ πολέμῳ προδοθέντες

10, 1. ἀφορῶντες καὶ πῶς πώποτε ς. 4. μᾶλλον ὃν ὀρχομενίοις Γ. 9. εἶναι κελεύουσιν ς. 12, 3. μείζω ς. τῶν post καὶ add Γ. 6. προεκρίθησαν ς. 13, 2. περὶ om pr Γ. 3. ποιήσασθαι — πατρίδα Γ: ποιεῖσθαι — πόλιν ς. 14, 1. μόνον οὐκ ἂν ἔλαττον ἢ ς. 2. τούτοις ς. 4. γενομένων ς.

εἰκότως ἂν παρ᾿ ἡμῶν τὴν μεγίστην δίκην ἐλάμβανον.
15 Ἡγοῦμαι δ᾿ ὑμᾶς οὐκ ἀγνοεῖν ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἄλ-
λων Ἑλλήνων τοῖς μὲν σώμασι μετ᾿ ἐκείνων ἀκολουθεῖν
ἠναγκάζοντο, ταῖς δ᾿ εὐνοίαις μεθ᾿ ὑμῶν ἦσαν. οὓς τίνα
χρὴ προσδοκᾷν γνώμην ἕξειν, ἢν ἀκούσωσιν ὅτι Θηβαῖοι
τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων πεπείκασιν ὡς οὐδενός ἐστι φει-
16 στέον τῶν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις γενομένων; ὁ γὰρ τούτων
λόγος οὐδὲν ἄλλ᾿ ἢ τοῦτο φανήσεται δυνάμενος· οὐ γὰρ
ἰδίαν κατηγορίαν ποιούμενοι κατὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμε-
τέρας ἀπολωλέκασιν αὐτήν, ἀλλ᾿ ἣν ὁμοίως καὶ κατ᾿
ἐκείνων ἕξουσιν εἰπεῖν. ὑπὲρ ὧν βουλεύεσθαι χρή, καὶ
σκοπεῖν ὅπως μὴ τοὺς πρότερον μισοῦντας τὴν ἀρχὴν
τὴν Λακεδαιμονίων ἡ τούτων ὕβρις διαλλάξει καὶ ποιήσει
τὴν ἐκείνων συμμαχίαν αὑτῶν νομίζειν εἶναι σωτηρίαν.
17 Ἐνθυμεῖσθε δ᾿ ὅτι τὸν πόλεμον ἀνείλεσθε τὸν ὑπο-
γυιότατον οὐχ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας οὐδ᾿ ὑπερ τῆς τῶν συμ-
μάχων ἐλευθερίας (ἅπασι γὰρ ὑπῆρχεν ὑμῖν), ἀλλ᾿ ὑπὲρ
τῶν παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τῆς αὐτονομίας
ἀποστερουμένων. ὃ δὴ καὶ πάντων σχετλιώτατον, εἰ τὰς
300 πόλεις ἃς οὐκ ᾤεσθε δεῖν Λακεδαιμονίοις δουλεύειν, ταύ-
τας περιόψεσθε νῦν ὑπὸ Θηβαίων ἀπολλυμένας, οἳ το-
18 σούτου δέουσι μιμεῖσθαι τὴν πραότητα τὴν ὑμετέραν, ὥσθ᾿
ὃ δοκεῖ πάντων δεινότατον εἶναι, δοριαλώτους γενέσθαι,
τοῦτο κρεῖττον ἦν ἡμῖν παθεῖν ὑπὸ ταύτης τῆς πόλεως ἢ
τούτων τυχεῖν ὁμόρους ὄντας· οἱ μὲν γὰρ ὑφ᾿ ὑμῶν κατὰ
κράτος ἁλόντες εὐθὺς μὲν ἁρμοστοῦ καὶ δουλείας ἀπηλ-
λάγησαν, νῦν δὲ τοῦ συνεδρίου καὶ τῆς ἐλευθερίας μετέ-
χουσιν· οἱ δὲ τούτων πλησίον οἰκοῦντες οἱ μὲν οὐδὲν ἧττον
τῶν ἀργυρωνήτων δουλεύουσι, τοὺς δ᾿ οὐ πρότερον παύ-

15, 1. οὐκ Γ: οὐδὲ τοῦτο ς. 4. ἢν Γ: ἂν ς. 16, 2. οὐ Γ: οὐδὲ ς. 3. τῆς ἡμετέρας πόλεως ς. 4. ἀποδεδώκασιν Γ. 7. διαλλάξει καὶ ποιήσει Γ: ceteri διαλλάξῃ καὶ ποιήσῃ. 8. σωτηρίαν εἶναι ς. 17, 1. ὑπογυώτατον Γ. 2. ὑμετέρας] ὑμετέρας σωτηρίας Γ, sed correctus. 3. ἐλευθερίας] hoc quoque in Γ correctum est. 6. ᾤεσθε Γ: ceteri οἴεσθε. 18, 8. παύσονται κακῶς ποιοῦντες πρὶν ς.

9 θονται πρὶν ἂν οὕτως ὥσπερ ἡμᾶς διαθῶσιν. καὶ Λακεδαιμονίων μὲν κατηγοροῦσιν ὅτι τὴν Καδμείαν κατέλαβον καὶ φρουρὰς εἰς τὰς πόλεις καθίστασαν, αὐτοὶ δ' οὐ φύλακας εἰσπέμποντες, ἀλλὰ τῶν μὲν τὰ τείχη κατασκάπτοντες τοὺς δ' ἄρδην ἀπολλύντες οὐδὲν οἴονται δεινὸν ποιεῖν, ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἀναισχυντίας ἐληλύθασιν, ὥστε τῆς μὲν αὑτῶν σωτηρίας τοὺς συμμάχους ἅπαντας ἀξιοῦσιν ἐπιμελεῖσθαι, τῆς δὲ τῶν ἄλλων δουλείας αὐτοὺς

0 κυρίους καθιστᾶσι. καίτοι τίς οὐκ ἂν μισήσειε τὴν τούτων πλεονεξίαν, οἳ τῶν μὲν ἀσθενεστέρων ἄρχειν ζητοῦσι, τοῖς δὲ κρείττοσιν ἴσον ἔχειν οἴονται δεῖν, καὶ τῇ μὲν ὑμετέρᾳ πόλει τῆς γῆς τῆς ὑπ' Ὠρωπίων δεδομένης φθονοῦσιν, αὐτοὶ δὲ βίᾳ τὴν ἀλλοτρίαν χώραν κατανέμονται;

1 Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς λέγουσιν ὡς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῶν συμμάχων ταῦτ' ἔπραξαν. καίτοι χρῆν αὐτούς, ὄντος ἐνθάδε συνεδρίου καὶ τῆς ὑμετέρας πόλεως ἄμεινον βουλεύεσθαι δυναμένης ἢ τῆς Θηβαίων, οὐχ ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἥκειν ἀπολογησομένους, ἀλλὰ πρὶν

2 ποιῆσαί τι τούτων ἐλθεῖν ὡς ὑμᾶς βουλευσομένους. νῦν δὲ τὰς μὲν οὐσίας τὰς ἡμετέρας ἰδίᾳ διηρπάκασι, τῆς δὲ διαβολῆς ἅπασι τοῖς συμμάχοις ἥκουσι μεταδώσοντες. ἣν ὑμεῖς, ἢν σωφρονῆτε, φυλάξεσθε· πολὺ γὰρ κάλλιον τούτους ἀναγκάσαι μιμήσασθαι τὴν ὁσιότητα τὴν ὑμετέραν, ἢ τῆς τούτων παρανομίας αὐτοὺς πεισθῆναι μετα-

3 σχεῖν, οἳ μηδὲν τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις γιγνώσκουσιν. οἶμαι γὰρ ἅπασιν εἶναι φανερὸν ὅτι προσήκει τοὺς εὖ φρονοῦντας ἐν μὲν τῷ πολέμῳ σκοπεῖν ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου πλέον ἕξουσι τῶν ἐχθρῶν, ἐπειδὰν δ' εἰρήνη γένηται, μηδὲν περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τῶν ὅρκων καὶ τῶν

4 συνθηκῶν. οὗτοι δὲ τότε μὲν ἐν ἁπάσαις ταῖς πρεσβείαις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτονομίας ἐποιοῦντο τοὺς λόγους· ἐπειδὴ δὲ νομίζουσιν αὑτοῖς ἄδειαν γεγενῆσθαι

19, 3. καθιστᾶσιν ς. 5. ἀπολύοντες ς. 6. ἀναισχυντίας καὶ πονηρίας ἐληλύθασιν ς. 23, 2. φανερὸν εἶναι ς. ὅτι] διότι Γ. 24, 3. γεγενῆσθαι Γ: εἶναι ς.

ποιεῖν ὅ τι ἂν βουληθῶσιν, πάντων τῶν ἄλλων ἀμελή-
σαντες ὑπὲρ τῶν ἰδίων κερδῶν καὶ τῆς αὑτῶν βίας λέγειν
25 τολμῶσι, καὶ φασὶ τὸ Θηβαίους ἔχειν τὴν ἡμετέραν,
τοῦτο συμφέρον εἶναι τοῖς συμμάχοις, κακῶς εἰδότες ὡς
οὐδὲν τοῖς παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτοῦσιν οὐδὲ πώ-
ποτε συνήνεγκεν, ἀλλὰ πολλοὶ δὴ τῆς ἀλλοτρίας ἀδί-
κως ἐπιθυμήσαντες περὶ τῆς αὑτῶν δικαίως εἰς τοὺς
μεγίστους κινδύνους κατέστησαν.
26 Ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γ᾽ ἕξουσι λέγειν, ὡς αὐτοὶ μὲν
μεθ᾽ ὧν ἂν γένωνται πιστοὶ διατελοῦσιν ὄντες, ἡμᾶς δ᾽
ἄξιον φοβεῖσθαι, μὴ κομισάμενοι τὴν χώραν πρὸς Λακε-
δαιμονίους ἀποστῶμεν· εὑρήσετε γὰρ ἡμᾶς μὲν δὶς ἐκπε-
πολιορκημένους ὑπὲρ τῆς φιλίας τῆς ὑμετέρας, τούτους
27 δὲ πολλάκις εἰς ταύτην τὴν πόλιν ἐξημαρτηκότας. καὶ
τὰς μὲν παλαιὰς προδοσίας πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν·
γενομένου δὲ τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου διὰ τὴν ὕβριν τὴν
τούτων, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατευσάν-
των, δι᾽ ὑμᾶς δὲ σωθέντες, οὐχ ὅπως τούτων χάριν ἀπέ-
δοσαν, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ διελέλυσθε τὸν πόλεμον, ἀπολιπόν-
τες ὑμᾶς εἰς τὴν Λακεδαιμονίων συμμαχίαν εἰσῆλθον.
28 καὶ Χῖοι μὲν καὶ Μυτιληναῖοι καὶ Βυζάντιοι συμπαρέ-
μειναν, οὗτοι δὲ τηλικαύτην πόλιν οἰκοῦντες οὐδὲ κοινοὺς
σφᾶς αὐτοὺς παρασχεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ᾽ εἰς τοῦτ᾽ ἀναν-
δρίας καὶ πονηρίας ἦλθον, ὥστ᾽ ὤμοσαν ἦ μὴν ἀκολου-
θήσειν μετ᾽ ἐκείνων ἐφ᾽ ὑμᾶς τοὺς διασώσαντας τὴν πόλιν
αὐτῶν· ὑπὲρ ὧν δόντες τοῖς θεοῖς δίκην τῆς Καδμείας
καταληφθείσης ἠναγκάσθησαν ἐνθάδε καταφυγεῖν· ὅθεν
29 καὶ μάλιστ᾽ ἐπεδείξαντο τὴν αὑτῶν ἀπιστίαν· σωθέντες
γὰρ πάλιν διὰ τῆς ὑμετέρας δυνάμεως καὶ κατελθόντες
30 εἰς τὴν αὑτῶν οὐδένα χρόνον ἐνέμειναν, ἀλλ᾽ εὐθὺς εἰς Λα-
κεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστελλον, ἕτοιμοι δουλεύειν ὄντες

v. 1. ποιεῖν ὅ τι ἂν βουληθῶσιν om Γ. ἁπάντων ς. 25, 3. οὐδ᾽ αὐτοῖς τοῖς ς. οὐδὲν ς. 4. δὴ add Γ. 5. ἑαυτῶν ς. εἰς τοὺς μεγίστους κινδύνους δικαίως ς. 27, 1. ταυτηνὶ ς. 6. διελύσασθε ς. 28, 1. libri Μιτυληναῖοι. 4. πονηρίας καὶ ἀφροσύνης ἦλθον ς. 6. δίκας ς. τῆς] καὶ τῆς Γ. 7. καταλειφθείσης ς.

καὶ μηδὲν κινεῖν τῶν πρότερον πρὸς αὐτοὺς ὡμολογημένων. καὶ τί δεῖ μακρολογεῖν; εἰ γὰρ μὴ προσέταττον ἐκεῖνοι τούς τε φεύγοντας καταδέχεσθαι καὶ τοὺς αὐτόχειρας ἐξείργειν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν αὐτοὺς μετὰ τῶν ἠδικηκότων ἐφ᾽ ὑμᾶς τοὺς εὐεργέτας στρατεύεσθαι.

Καὶ τοιοῦτοι μὲν νεωστὶ περὶ τὴν πόλιν τήνδε γεγενημένοι, τὸ δὲ παλαιὸν ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος προδόται καταστάντες, αὐτοὶ μὲν ὑπὲρ οὕτως ἑκουσίων καὶ μεγάλων ἀδικημάτων συγγνώμης τυχεῖν ἠξιώθησαν, ἡμῖν δ᾽ ὑπὲρ ὧν ἠναγκάσθημεν οὐδεμίαν ἔχειν οἴονται δεῖν συγγνώμην, ἀλλὰ τολμῶσιν ὄντες Θηβαῖοι λακωνισμὸν ἑτέροις ὀνειδίζειν, οὓς πάντες ἴσμεν πλεῖστον χρόνον Λακεδαιμονίοις δεδουλευκότας καὶ προθυμότερον ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἀρχῆς ἢ τῆς αὑτῶν σωτηρίας πεπολεμηκότας. ποίας γὰρ εἰσβολῆς ἀπελείφθησαν τῶν εἰς ταύτην τὴν χώραν γεγενημένων; ἢ τίνων οὐκ ἐχθίους ὑμῖν καὶ δυσμενέστεροι διετέλεσαν ὄντες; οὐκ ἐν τῷ Δεκελεικῷ πολέμῳ πλεόνων αἴτιοι κακῶν ἐγένοντο τῶν ἄλλων τῶν συνεισβαλόντων; οὐ δυστυχησάντων ὑμῶν μόνοι τῶν συμμάχων ἔθεντο τὴν ψῆφον ὡς χρὴ τήν τε πόλιν ἐξανδραποδίσασθαι καὶ τὴν χώραν ἀνεῖναι μηλόβοτον ὥσπερ τὸ Κρισαῖον πεδίον; ὥστ᾽ εἰ Λακεδαιμόνιοι τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον Θηβαίοις, οὐδὲν ἂν ἐκώλυε τοὺς ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν αἰτίους τῆς σωτηρίας γενομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐξανδραποδισθῆναι καὶ ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσεῖν. καίτοι τίνα τηλικαύτην εὐεργεσίαν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, ἥτις ἱκανὴ γενήσεται διαλῦσαι τὴν ἔχθραν τὴν ἐκ τούτων δικαίως ἂν ὑπάρχουσαν πρὸς αὐτούς;

Τούτοις μὲν οὖν οὐδεὶς λόγος ὑπολείπεται τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἐξημαρτηκόσι, τοῖς δὲ συνηγορεῖν βουλομένοις

v. 3. τε add Γ. 4. ἐκώλυσεν ς. ἠδικηκότων om Γ. 30, 4. ἡμῖν — δεῖν συγγνώμην Γ: ἡμᾶς — δεῖν ς. 31, 1. ἑαυτῶν ς. 4. Δεκελικῷ Γ. πλειόνων ς. 5. εἰσβαλόντων ς. 7. ἐξανδραποδισθῆναι ς. 32, 1. ἔσχον γνώμην ς. 2. ἐκώλυεν ὑμᾶς τοὺς ς. 7. ὑπάρχουσαν Γ: ceteri ὑπάρξουσαν. 33, 1. οὖν om Γ. 2. συναγορεύειν Γ.

ἐκεῖνος μόνος, ὡς νῦν μὲν ἡ Βοιωτία προπολεμεῖ τῆς ὑμε-
τέρας χώρας, ἢν δὲ διαλύσησθε τὴν πρὸς τούτους φιλίαν,
ἀσύμφορα τοῖς συμμάχοις διαπράξεσθε· μεγάλην γὰρ
ἔσεσθαι τὴν ῥοπήν, εἰ μετὰ Λακεδαιμονίων ἢ τούτων γενή-
303 σεται πόλις. "Ἐγὼ δ' οὔτε τοῖς συμμάχοις ἡγοῦμαι
34 λυσιτελεῖν τοὺς ἀσθενεστέρους τοῖς κρείττοσι δουλεύειν
(καὶ γὰρ τὸν παρελθόντα χρόνον ὑπὲρ τούτων ἐπολε-
μήσαμεν), οὔτε Θηβαίους εἰς τοῦτο μανίας ἥξειν ὥστ'
ἀποστάντας τῆς συμμαχίας Λακεδαιμονίοις ἐνδώσειν
τὴν πόλιν, οὐχ ὡς πιστεύων τοῖς τούτων ἤθεσιν, ἀλλ' οἶδ'
ὅτι γιγνώσκουσιν ὡς δυοῖν θάτερον ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐ-
τοῖς, ἢ μένοντας ἀποθνήσκειν καὶ πάσχειν οἷά περ ἐποί-
ησαν, ἢ φεύγοντας ἀπορεῖν καὶ τῶν ἐλπίδων ἁπασῶν
35 ἐστερῆσθαι. πότερα γὰρ τὰ πρὸς τοὺς πολίτας αὐτοῖς
ἔχει καλῶς, ὧν τοὺς μὲν ἀποκτείναντες τοὺς δ' ἐκ τῆς
πόλεως ἐκβαλόντες διηρπάκασι τὰς οὐσίας, ἢ τὰ πρὸς
τοὺς ἄλλους Βοιωτούς, ὧν οὐκ ἄρχειν μόνον ἀδίκως ἐπι-
χειροῦσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τὰ τείχη κατεσκάφασι, τῶν δὲ
36 καὶ τὴν χώραν ἀπεστερήκασιν; ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐπὶ τὴν
ὑμετέραν πόλιν οἷόν τ' αὐτοῖς ἐπανελθεῖν ἐστίν, ἢν οὕτω
συνεχῶς φανήσονται προδιδόντες. ὥστ' οὐκ ἔστιν ὅπως
βουλήσονται πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας διενεχθέντες
τὴν αὑτῶν πόλιν οὕτως εἰκῇ καὶ προδήλως ἀποβαλεῖν,
ἀλλὰ πολὺ κοσμιώτερον διακείσονται πρὸς ἁπάσας τὰς
πράξεις, καὶ τοσούτῳ πλείω ποιήσονται θεραπείαν ὑμῶν,
37 ὅσῳ περ ἂν μᾶλλον περὶ σφῶν αὐτῶν δεδίωσιν. ἐπεδεί-
ξαντο δ' ὑμῖν ὡς χρὴ τῇ φύσει χρῆσθαι τῇ τούτων, ἐξ ὧν
ἔπραξαν περὶ Ὠρωπόν· ὅτε μὲν γὰρ ἐξουσίαν ἤλπισαν
αὑτοῖς ἔσεσθαι ποιεῖν ὅ τι ἂν βουληθῶσιν, οὐχ ὡς συμ-
μάχοις ὑμῖν προσηνέχθησαν, ἀλλ' ἅπερ ἂν εἰς τοὺς πο-

v. 3. διαπράξασθε Γ. 34, 3. καὶ γὰρ — ὑπὲρ τούτων Γ: οὐδὲ γὰρ — ὑπὲρ ἄλλων τινῶν ἢ τούτων ς. 5. τῆς ὑμετέρας συμμαχίας ς. 7. αὐτοῖς ἐστὶν ς. 9. πασῶν ἀποστερεῖσθαι ς. 36, 2. ἐπανελθεῖν αὐτοῖς οἷόν τ' ἐστίν ς. 7. πλείω Γ: ceteri πλέον. 37, 2. τούτων Γ: σφῶν αὐτῶν ς. 3. αὐτοῖς ἐξουσίαν ἤλπισαν ς. 5. ἅπερ Γ: ὥσπερ ς.

λεμιωτάτους ἐξαμαρτεῖν ἐτόλμησαν· ἐπειδὴ δ' ἐκσπόν-
δους αὐτοὺς ἀντὶ τούτων ἐψηφίσασθε ποιῆσαι, παυσάμε-
νοι τῶν φρονημάτων ἦλθον ὡς ὑμᾶς, ταπεινότερον δια-
38 τεθέντες ἢ νῦν ἡμεῖς τυγχάνομεν ἔχοντες. ὥστ' ἤν τινες
ὑμᾶς ἐκφοβῶσι τῶν ῥητόρων ὡς κίνδυνός ἐστι μὴ μετα-
βάλωνται καὶ γένωνται μετὰ τῶν πολεμίων, οὐ χρὴ
πιστεύειν· τοιαῦται γὰρ αὐτοὺς ἀνάγκαι κατειλήφασιν,
ὥστε πολὺ ἂν θᾶττον τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ τὴν Λα-
κεδαιμονίων συμμαχίαν ὑπομείναιεν.

304 "Εἰ δ' οὖν καὶ τἀναντία μέλλοιεν ἅπαντα πράξειν,
39 οὐδ' οὕτως ἡγοῦμαι προσήκειν ὑμῖν τῆς Θηβαίων πόλεως
πλείω ποιήσασθαι λόγον ἢ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν,
ἐνθυμουμένους πρῶτον μὲν ὡς οὐ τοὺς κινδύνους ἀλλὰ
τὰς ἀδοξίας καὶ τὰς αἰσχύνας φοβεῖσθαι πάτριον ὑμῖν
ἐστίν, ἔπειθ' ὅτι συμβαίνει κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις οὐ
τοὺς βίᾳ τὰς πόλεις καταστρεφομένους, ἀλλὰ τοὺς ὁσιώ-
40 τερον καὶ πρᾳότερον τὴν Ἑλλάδα διοικοῦντας. Καὶ ταῦτ'
ἐπὶ πλειόνων μὲν ἄν τις παραδειγμάτων ἔχοι διελθεῖν· τὰ
δ' οὖν ἐφ' ἡμῶν γενόμενα τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι
τὴν δύναμιν τὴν ὑμετέραν ἀνυπόστατον δοκοῦσαν εἶναι
κατέλυσαν μικρὰς μὲν ἀφορμὰς εἰς τὸν πόλεμον τὸν
κατὰ θάλατταν τὸ πρῶτον ἔχοντες, διὰ δὲ τὴν δόξαν
ταύτην προσαγόμενοι τοὺς Ἕλληνας, καὶ πάλιν ὑμεῖς
τὴν ἀρχὴν ἀφείλεσθε τὴν ἐκείνων ἐξ ἀτειχίστου μὲν τῆς
πόλεως ὁρμηθέντες καὶ κακῶς πραττούσης, τὸ δὲ δίκαιον
41 ἔχοντες σύμμαχον; καὶ τούτων ὡς οὐ βασιλεὺς αἴτιος
ἦν, ὁ τελευταῖος χρόνος σαφῶς ἐπέδειξεν· ἔξω γὰρ αὐ-
τοῦ τῶν πραγμάτων γεγενημένου, καὶ τῶν μὲν ὑμετέ-
ρων ἀνελπίστως ἐχόντων, Λακεδαιμονίοις δὲ σχεδὸν ἁπα-
σῶν τῶν πόλεων δουλευουσῶν, ὅμως αὐτῶν τοσοῦτον

v. 3. ὡς Γ: εἰς ς. 38, 2. ῥητόρων λέγοντες ὡς ς. 3. τῶν πολεμίων Γ: Λακεδαιμονίων ς. 40, 3. ὅτι καὶ Λακεδαιμόνιοι ς. 7. προσαγαγόμενοι ς. 9. κακῶς πραττούσης Γ: πραττούσης ἀσθενῶς ς. 41, 2. ἔξω γὰρ αὐτοῦ τῶν πραγμάτων γεγενημένου Γ: Ξέρξῃ γὰρ αὐτῷ πραγμάτων γεγενημένων ς. 5. τοσοῦτον αὐτῶν ς.

περιεγένεσθε πολεμοῦντες ὥστ' ἐκείνους ἀγαπητῶς ἰδεῖν τὴν εἰρήνην γενομένην.

42 Μηδεὶς οὖν ὑμῶν ὀῤῥωδείτω μετὰ τοῦ δικαίου ποιούμενος τοὺς κινδύνους, μηδ' οἰέσθω συμμάχων ἀπορήσειν, ἐὰν τοῖς ἀδικουμένοις ἐθέλητε βοηθεῖν ἀλλὰ μὴ Θηβαίοις μόνοις· οἷς νῦν τἀναντία ψηφισάμενοι πολλοὺς ἐπιθυμεῖν ποιήσετε τῆς ὑμετέρας φιλίας. ἢν γὰρ ἐνδείξησθε ὡς ὁμοίως ἅπασιν ὑπὲρ τῶν συνθηκῶν παρεσκεύασθε πο-

43 λεμεῖν, τίνες εἰς τοῦτ' ἀνοίας ἥξουσιν ὥστε βούλεσθαι μετὰ τῶν καταδουλουμένων τὴν Ἑλλάδα εἶναι μᾶλλον ἢ μεθ' ὑμῶν τῶν ὑπὲρ τῆς αὑτῶν ἐλευθερίας ἀγωνιζομένων; εἰ δὲ μή, τί λέγοντες, ἢν πάλιν γένηται πόλεμος, ἀξιώσετε προσάγεσθαι τοὺς Ἕλληνας, εἰ τὴν αὐτονομίαν προτείνοντες ἐνδώσετε πορθεῖν Θηβαίοις ἣν τιν' ἂν βού-

305

44 λωνται τῶν πόλεων; πῶς δ' οὐ τἀναντία φανήσεσθε πράττοντες ὑμῖν αὐτοῖς, εἰ Θηβαίους μὲν μὴ διακωλύσετε παραβαίνοντας τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας, πρὸς δὲ Λακεδαιμονίους ὑπὲρ τῶν αὐτῶν τούτων προσποιήσεσθε πολεμεῖν; καὶ τῶν μὲν κτημάτων τῶν ὑμετέρων αὐτῶν ἀπέστητε, βουλόμενοι τὴν συμμαχίαν ὡς μεγίστην ποιῆσαι, τούτους δὲ τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ἐάσετε καὶ τοιαῦτα

45 ποιεῖν ἐξ ὧν ἅπαντες χείρους ὑμᾶς νομιοῦσιν εἶναι; ὃ δὲ πάντων δεινότατον, εἰ τοῖς μὲν συνεχῶς μετὰ Λακεδαιμονίων γεγενημένοις δεδογμένον ὑμῖν ἐστὶ βοηθεῖν, ἤν τι παράσπονδον αὐτοῖς ἐκεῖνοι προστάττωσιν, ἡμᾶς δ', οἳ τὸν μὲν πλεῖστον χρόνον μεθ' ὑμῶν ὄντες διατετελέκαμεν, τὸν δὲ τελευταῖον μόνον πόλεμον ὑπὸ Λακεδαιμονίοις ἠναγκάσθημεν γεγενῆσθαι, διὰ ταύτην τὴν πρόφασιν ἀθλι-

46 ώτατα πάντων ἀνθρώπων περιόψεσθε διακειμένους. τίνας γὰρ ἂν ἡμῶν εὕροι τις δυστυχεστέρους, οἵτινες καὶ πόλεως καὶ χώρας καὶ χρημάτων ἐν μιᾷ στερηθέντες ἡμέρᾳ,

42, 3. ἐθέλητε Γ: ἐθελήσῃ τις ς. 43, 1. βούλεσθαι om Γ. 2. τὴν Ἑλλάδα om Γ. 3. ἑαυτῶν ς. 6. ἐκδώσετε ς. 44, 1. οὐχὶ καὶ τἀναντία ς. 45, 1. ὑμᾶς νομιοῦσιν εἶναι] ὑμᾶς νομίσουσιν εἶναι Γ, εἶναι νομιοῦσιν ὑμᾶς ς. 2. δεινότατον Γ: ἀλογώτατον ς. 46, 1. ἁπάντων ς.

πάντων τῶν ἀναγκαίων ὁμοίως ἐνδεεῖς ὄντες ἀλῆται καὶ πτωχοὶ καθέσταμεν, ἀποροῦντες ὅποι τραπώμεθα καὶ πάσας δυσχεραίνοντες τὰς οἰκήσεις· ἤν τε γὰρ δυστυχοῦντας καταλάβωμεν, ἀλγοῦμεν ἀναγκαζόμενοι πρὸς
47 τοῖς οἰκείοις κακοῖς καὶ τῶν ἀλλοτρίων κοινωνεῖν· ἤν θ᾽ ὡς εὖ πράττοντες ἔλθωμεν, ἔτι χαλεπώτερον ἔχομεν, οὐ ταῖς ἐκείνων φθονοῦντες εὐπορίαις, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τοῖς τῶν πέλας ἀγαθοῖς τὰς ἡμετέρας αὐτῶν συμφορὰς καθορῶντες, ἐφ᾽ αἷς ἡμεῖς οὐδεμίαν ἡμέραν ἀδακρυτὶ διάγομεν, ἀλλὰ πενθοῦντες τὴν πατρίδα καὶ θρηνοῦντες τὴν μεταβολὴν τὴν γεγενημένην ἅπαντα τὸν χρόνον διατελοῦ-
48 μεν. τίνα γὰρ ἡμᾶς οἴεσθε γνώμην ἔχειν ὁρῶντας καὶ τοὺς γονέας αὐτῶν ἀναξίως γηροτροφουμένους καὶ τοὺς παῖδας οὐκ ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν αἷς ἐποιησάμεθα παιδευομένους, ἀλλὰ πολλοὺς μὲν μικρῶν ἕνεκα συμβολαίων δου-
306 λεύοντας, ἄλλους δ᾽ ἐπὶ θητείαν ἰόντας, τοὺς δ᾽ ὅπως ἕκαστοι δύνανται τὸ καθ᾽ ἡμέραν πορίζομένους, ἀπρεπῶς καὶ τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις καὶ ταῖς αὐτῶν ἡλικίαις καὶ
49 τοῖς φρονήμασι τοῖς ἡμετέροις. ὃ δὲ πάντων ἄλγιστον, ὅταν τις ἴδῃ χωριζομένους ἀπ᾽ ἀλλήλων μὴ μόνον πολίτας ἀπὸ πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ἀπ᾽ ἀνδρῶν καὶ θυγατέρας ἀπὸ μητέρων, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν διαλυομένην, ὃ πολλοῖς τῶν ἡμετέρων πολιτῶν διὰ τὴν ἀπορίαν συμβέβηκεν· ὁ γὰρ κοινὸς βίος ἀπολωλὼς ἰδίας τὰς
50 ἐλπίδας ἕκαστον ἡμῶν ἔχειν πεποίηκεν. οἶμαι δ᾽ ὑμᾶς οὐδὲ τὰς ἄλλας αἰσχύνας ἀγνοεῖν τὰς διὰ πενίαν καὶ φυγὴν γιγνομένας, ἃς ἡμεῖς τῇ μὲν διανοίᾳ χαλεπώτερον τῶν ἄλλων φέρομεν, τῷ δὲ λόγῳ παραλείπομεν, αἰσχυνόμενοι λίαν ἀκριβῶς τὰς ἡμετέρας αὐτῶν ἀτυχίας ἐξετάζειν.

v. 1. ἀναγκαιοτάτων ς. 2. ποῖ ς. τραπώμεθα καὶ Γ: τραπώμεθα. ἐκπεσόντες γὰρ ἐκ τῆς οἰκείας, ἀθυμοῦντες καὶ ἀλώμενοι τὴν Ἑλλάδα περίιμεν ς. 47, 2. εὐπραγοῦντας ς. 48, 1. οἴεσθε ἡμᾶς ς. καὶ τοὺς γονέας Γ: τοὺς γονέας ἡμῶν ς. 49, 1. πάντων ἐστὶν ἀλγεινότατον ς. 3. θυγατέρας Γ: τέκνα ς. 5. τὰς ἀπορίας ς. 6. τὰς add Γ. 50, 1. ἄλλων κακῶν φέρομεν ς.

51 Ὧν αὐτοὺς ὑμᾶς ἀξιοῦμεν ἐνθυμουμένους ἐπιμέλειάν
τινα ποιήσασθαι περὶ ἡμῶν. καὶ γὰρ οὐδ' ἀλλότριοι
τυγχάνομεν ὑμῖν ὄντες, ἀλλὰ ταῖς μὲν εὐνοίαις ἅπαντες
οἰκεῖοι, τῇ δὲ συγγενείᾳ τὸ πλῆθος ἡμῶν· διὰ γὰρ τὰς
ἐπιγαμίας τὰς δοθείσας ἐκ πολιτίδων ὑμετέρων γεγόνα-
μεν· ὥστ' οὐκ οἷόν θ' ὑμῖν ἀμελῆσαι περὶ ὧν ἐληλύθαμεν
52 δεησόμενοι. καὶ γὰρ ἂν πάντων εἴη δεινότατον, εἰ πρό-
τερον μὲν ἡμῖν μετέδοτε τῆς πατρίδος τῆς ὑμετέρας αὐ-
τῶν, νῦν δὲ μηδὲ τὴν ἡμετέραν ἀποδοῦναι δόξειεν ὑμῖν.
Ἔπειτ' οὐδ' εἰκὸς ἕνα μὲν ἕκαστον ἐλεεῖσθαι τῶν παρὰ
τὸ δίκαιον δυστυχούντων, ὅλην δὲ πόλιν οὕτως ἀνόμως
διεφθαρμένην μηδὲ κατὰ μικρὸν οἴκτου δυνηθῆναι τυχεῖν,
ἄλλως τε καὶ πρὸς ὑμᾶς καταφυγοῦσαν, οἷς οὐδὲ τὸ
πρότερον αἰσχρῶς οὐδ' ἀκλεῶς ἀπέβη τοὺς ἱκέτας ἐλεή-
53 σασιν. ἐλθόντων γὰρ Ἀργείων ὡς τοὺς προγόνους ὑμῶν
καὶ δεηθέντων ἀνελέσθαι τοὺς ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ τελευτή-
σαντας, πεισθέντες ὑπ' ἐκείνων καὶ Θηβαίους ἀναγκά-
σαντες βουλεύσασθαι νομιμώτερον οὐ μόνον αὐτοὶ κατ'
ἐκείνους τοὺς καιροὺς εὐδοκίμησαν, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει
δόξαν ἀείμνηστον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον κατέλιπον, ἧς
307 οὐκ ἄξιον προδότας γενέσθαι. καὶ γὰρ αἰσχρὸν φιλοτι-
μεῖσθαι μὲν ἐπὶ τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις, φαίνεσθαι
54 δ' ἐκείνοις τἀναντία περὶ τῶν ἱκετῶν πράττοντας. Καίτοι
πολὺ περὶ μειζόνων καὶ δικαιοτέρων ἥκομεν ποιησόμε-
νοι τὰς δεήσεις· οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν ἀλλοτρίαν στρατεύ-
σαντες ἱκέτευον ὑμᾶς, ἡμεῖς δὲ τὴν ἡμετέραν αὐτῶν
ἀπολωλεκότες, κἀκεῖνοι μὲν παρεκάλουν ἐπὶ τὴν τῶν
νεκρῶν ἀναίρεσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τὴν τῶν λοιπῶν σωτηρίαν.
55 ἔστι δ' οὐκ ἴσον κακὸν οὐδ' ὅμοιον τοὺς τεθνεῶτας ταφῆς
εἴργεσθαι καὶ τοὺς ζῶντας πατρίδος ἀποστερεῖσθαι καὶ
τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἁπάντων, ἀλλὰ τὸ μὲν δεινότερον

51, 1. ὑμᾶς αὐτοὺς ς. 52, 1. ἁπάντων ς. 3. μηδὲ] οὐδὲ Γ. 7. παρ' ὑμᾶς καταφυγόντας Γ. 53, 5. καιροὺς Γ: χρόνους ς. 8. ἐπὶ] ἐν Γ. 54, 2. τὰς δεήσεις ποιησόμενοι ς. 3. στρατεύοντες ς.

τοῖς κωλύουσιν ἢ τοῖς ἀτυχοῦσιν, τὸ δὲ μηδεμίαν ἔχοντα καταφυγὴν ἀλλ' ἄπολιν γενόμενον καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν κακοπαθεῖν καὶ τοὺς αὑτοῦ περιορᾶν, μὴ δυνάμενον ἐπαρκεῖν, τί δεῖ λέγειν ὅσον τὰς ἄλλας συμφορὰς ὑπερβέβληκεν;

6 Ὑπὲρ ὧν ἅπαντας ὑμᾶς ἱκετεύομεν ἀποδοῦναι τὴν
χώραν ἡμῖν καὶ τὴν πόλιν, τοὺς μὲν πρεσβυτέρους ὑπο-
μιμνήσκοντες ὡς οἰκτρὸν τοὺς τηλικούτους ὁρᾶσθαι δυστυ-
χοῦντας καὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἀποροῦντας, τοὺς δὲ νεωτέ-
ρους ἀντιβολοῦντες καὶ δεόμενοι βοηθῆσαι τοῖς ἡλικιώ-
ταις καὶ μὴ περιιδεῖν ἔτι πλείω κακὰ τῶν εἰρημένων πα-
7 θόντας. ὀφείλετε δὲ μόνοι τῶν Ἑλλήνων τοῦτον τὸν ἔρα-
νον, ἀναστάτοις ἡμῖν γενομένοις ἐπαμῦναι. καὶ γὰρ τοὺς
ἡμετέρους προγόνους φασίν, ἐκλιπόντων τῶν ὑμετέρων πα-
τέρων ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ ταύτην τὴν χώραν μόνους
τῶν ἔξω Πελοποννήσου κοινωνοὺς ἐκείνοις τῶν κινδύνων
γενομένους συνανασῶσαι τὴν πόλιν αὐτοῖς· ὥστε δικαίως
ἂν τὴν αὐτὴν εὐεργεσίαν ἀπολάβοιμεν, ἥνπερ αὐτοὶ τυγ-
8 χάνομεν εἰς ὑμᾶς ὑπάρξαντες. Εἰ δ' οὖν καὶ μηδὲν
ὑμῖν τῶν σωμάτων τῶν ἡμετέρων δέδοκται φροντίζειν,
ἀλλὰ τήν γε χώραν οὐ πρὸς ὑμῶν ἐστὶν ἀνέχεσθαι πε-
πορθημένην, ἐν ᾗ μέγιστα σημεῖα τῆς ἀρετῆς τῆς ὑμετέ-
ρας καὶ τῶν ἄλλων τῶν συναγωνισαμένων καταλείπε-
9 ται· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τρόπαια πόλει πρὸς πόλιν γέ-
γονεν, ἐκεῖνα δ' ὑπὲρ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς ὅλην
10 τὴν ἐκ τῆς Ἀσίας δύναμιν ἕστηκεν. ἃ Θηβαῖοι μὲν εἰκό-
τως ἀφανίζουσι (τὰ γὰρ μνημεῖα τῶν τότε γενομένων
αἰσχύνη τούτοις ἐστίν), ὑμῖν δὲ προσήκει διασώζειν· ἐξ
ἐκείνων γὰρ τῶν ἔργων ἡγεμόνες κατέστητε τῶν Ἑλλήνων.
11 ἄξιον δὲ καὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων μνησθῆναι τῶν ἐκεῖ-
νον τὸν τόπον κατεχόντων, καὶ μὴ περιορᾶν τὰς τιμὰς
αὐτῶν καταλυομένας, οἷς ὑμεῖς καλλιερησάμενοι τοιοῦ-

v. 1. μηδεμίαν] μίαν Γ. 5. ὑπερβέβηκεν ς. 56, 5. βοηθεῖν ς.
57, 1. μόνοις ς. 2. γεγενημένοις ς. 58, 3. ἀνασχέσθαι ς.
5. καταλέλειπται ς. 59, 1. ἄλλα om Γ.

τον ὑπέστητε κίνδυνον, ὃς καὶ τούτους καὶ τοὺς ἄλλους
ἅπαντας Ἕλληνας ἠλευθέρωσεν. χρὴ δὲ καὶ τῶν προγό-
νων ποιήσασθαί τινα πρόνοιαν, καὶ μὴ παραμελῆσαι μη-
61 δὲ τῆς περὶ ἐκείνους εὐσεβείας, οἳ πῶς ἂν διατεθεῖεν, εἴ
τις ἄρα τοῖς ἐκεῖ φρόνησίς ἐστι περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομέ-
νων, εἰ κυρίων ὑμῶν ὄντων αἴσθοιντο τοὺς μὲν δουλεύειν
τοῖς βαρβάροις ἀξιώσαντας δεσπότας τῶν ἄλλων καθι-
στάμενους, ἡμᾶς δὲ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας συναγωνι-
σαμένους μόνους τῶν Ἑλλήνων ἀναστάτους γεγενημένους,
καὶ τοὺς μὲν τῶν συγκινδυνευσάντων τάφους μὴ τυγχά-
νοντας τῶν νομιζομένων σπάνει τῶν ἐποισόντων, Θηβαί-
ους δὲ τοὺς τἀναντία παραταξαμένους κρατοῦντας τῆς χώ-
62 ρας ἐκείνης; ἐνθυμεῖσθε δ' ὅτι Λακεδαιμονίων μεγίστην
ἐποιεῖσθε κατηγορίαν, ὅτι Θηβαίοις χαριζόμενοι, τοῖς τῶν
Ἑλλήνων προδόταις, ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας διέφθειραν. μὴ
τοίνυν ἐάσητε ταύτας τὰς βλασφημίας περὶ τὴν ὑμετέ-
ραν γενέσθαι πόλιν, μηδὲ τὴν ὕβριν τὴν τούτων ἀντὶ τῆς
παρούσης ἕλησθε δόξης.

63 Πολλῶν δ' ἐνόντων εἰπεῖν ἐξ ὧν ἄν τις ὑμᾶς ἐπαγά-
γοιτο μᾶλλον φροντίσαι τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, οὐ δύ-
ναμαι πάντα περιλαβεῖν· ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς χρὴ καὶ
τὰ παραλελειμμένα συνιδόντας καὶ μνησθέντας μάλιστα
μὲν τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τῆς ἡμε-
τέρας εὐνοίας καὶ τῆς τούτων ἔχθρας, ψηφίσασθαι τὰ
δίκαια περὶ ἡμῶν.

61, 1. οἳ πῶς Γ: ἐνθυμουμένους ὅπως ς. 3. ὄντων ὑμῶν ς. 4. ἄλλων Ἑλλήνων καθισταμένους ς. 7. συγκινδυνευσάντων — ἐποισόντων — παραταξαμένους Γ: κινδυνευσάντων — ποιησόντων — διαπραξαμένους ς. 62, 1. ὅτι καὶ Λακεδαιμονίων ς. 3. ὑμᾶς ς. 4. ταύτην τὴν βλασφημίαν ς. 63, 1. ὄντων Γ. ἐπαγάγοι pr Γ. 2. δύναμαι βραχεῖ λόγῳ πάντα ς. 3. ὑμᾶς om Γ. 6. τὰ δίκαια περὶ ἡμῶν] τι περὶ ἡμῶν δίκαιον Γ.

15.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ.

Εἰ μὲν ὅμοιος ἦν ὁ λόγος ὁ μέλλων ἀναγνωσθήσεσθαι τοῖς ἢ πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἢ πρὸς τὰς ἐπιδείξεις γιγνομένοις, οὐδὲν ἂν οἶμαι προδιαλεχθῆναι περὶ αὐτοῦ· νῦν δὲ διὰ τὴν καινότητα καὶ τὴν διαφορὰν ἀναγκαῖόν ἐστι προειπεῖν τὰς αἰτίας, δι' ἃς οὕτως ἀνόμοιον αὐτὸν ὄντα τοῖς ἄλλοις γράφειν προειλόμην· μὴ γὰρ τούτων δηλωθεισῶν πολλοῖς ἂν ἴσως ἄτοπος εἶναι δόξειεν. ἐγὼ γὰρ εἰδὼς ἐνίους τῶν σοφιστῶν βλασφημοῦντας περὶ τῆς ἐμῆς διατριβῆς, καὶ λέγοντας ὡς ἔστι περὶ δικογραφίαν, καὶ παραπλήσιον ποιοῦντας ὥσπερ ἂν εἴ τις Φειδίαν τὸν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἔδος ἐργασάμενον τολμῴη καλεῖν κοροπλάθον, ἢ Ζεῦξιν καὶ Παῤῥάσιον τὴν αὐτὴν ἔχειν τέχνην τοῖς τὰ πινάκια γράφουσιν, ὅμως οὐδὲ πώποτε τὴν μικρολογίαν ταύτην ἠμυνάμην αὐτῶν, ἡγούμενος τὰς μὲν ἐκείνων φλυαρίας οὐδεμίαν δύναμιν ἔχειν, αὐτὸς δὲ πᾶσι τοῦτο πεποιηκέναι φανερόν, ὅτι προῄρημαι καὶ λέγειν καὶ γράφειν οὐ περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων, ἀλλ' ὑπὲρ τηλικούτων τὸ μέγεθος καὶ τοιούτων πραγμάτων, ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς ἂν ἄλλος ἐπιχειρήσειε, πλὴν τῶν ἐμοὶ πεπλησιακότων ἢ τῶν τούτους μιμεῖσθαι βουλομένων. μέχρι μὲν οὖν πόῤῥω τῆς ἡλικίας ᾤμην καὶ διὰ τὴν προαίρεσιν ταύτην καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀπραγμοσύνην ἐπιεικῶς ἔχειν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἰδιώτας· ἤδη δ' ὑπογυίου μοι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς οὔσης, ἀντιδόσεως γενομένης περὶ τριηραρχίας καὶ περὶ ταύτης ἀγῶνος ἔγνων καὶ τούτων τινὰς οὐχ οὕτω πρός με διακειμένους ὥσπερ ἤλπιζον, ἀλλὰ τοὺς μὲν πολὺ διεψευσμένους τῶν ἐμῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ῥέποντας ἐπὶ τὸ πείθεσθαι τοῖς ἀνεπιτήδειόν τι λέγουσι, τοὺς δὲ σαφῶς μὲν εἰδότας περὶ ἃ τυγχάνω διατρίβων, φθο-

Tit. 1. *ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ Γ*: ς (i. e. editio Mustoxydae) περὶ τῆς ἀντιδόσεως. § 1, 3. οἶμαι Γ, ἔδει Δ cum ς. 5. προσειπεῖν pr ΓΔ. 9. τι om Γ. 10. ἃ om Γ.

νοῦντας δὲ καὶ ταὐτὸν πεπονθότας τοῖς σοφισταῖς καὶ
5 χαίροντας ἐπὶ τοῖς ψευδῆ περὶ ἐμοῦ δόξαν ἔχουσιν. ἐδή-
λωσαν δ' οὕτω διακείμενοι· τοῦ γὰρ ἀντιδίκου περὶ μὲν
ὧν ἡ κρίσις ἦν οὐδὲν λέγοντος δίκαιον, διαβάλλοντος δὲ
τὴν τῶν λόγων τῶν ἐμῶν δύναμιν καὶ καταλαζονευομένου
περί τε τοῦ πλούτου καὶ τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν,
ἔγνωσαν ἐμὴν εἶναι τὴν λειτουργίαν. τὴν μὲν οὖν δαπάνην
οὕτως ἠνέγκαμεν, ὥσπερ προσήκει τοὺς μήτε λίαν ὑπὸ
τῶν τοιούτων ἐκταραττομένους μήτε παντάπασιν ἀσώτως
6 μηδ' ὀλιγώρως πρὸς χρήματα διακειμένους· ᾐσθημένος
δ' ὥσπερ εἶπον πλείους ὄντας ὧν ᾠόμην τοὺς οὐκ ὀρθῶς
περὶ μοῦ γιγνώσκοντας, ἐνεθυμούμην πῶς ἂν δηλώσαιμι
καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις καὶ τὸν τρόπον ὃν
ἔχω καὶ τὸν βίον ὃν ζῶ καὶ τὴν παιδείαν περὶ ἣν διατρί-
βω, καὶ μὴ περιίδοιμι περὶ τῶν τοιούτων ἄκριτον ἐμαυτὸν
ὄντα, μηδ' ἐπὶ τοῖς βλασφημεῖν εἰθισμένοις ὥσπερ νῦν
7 γενόμενον. σκοπούμενος οὖν εὕρισκον οὐδαμῶς ἂν ἄλλως
τοῦτο διαπραξάμενος, πλὴν εἰ γραφείη λόγος ὥσπερ
εἰκὼν τῆς ἐμῆς διανοίας καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐμοὶ
βεβιωμένων· διὰ τούτου γὰρ ἤλπιζον καὶ τὰ περὶ ἐμὲ
μάλιστα γνωσθήσεσθαι, καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον μνη-
μεῖόν μου καταλειφθήσεσθαι πολὺ κάλλιον τῶν χαλκῶν
8 ἀναθημάτων. εἰ μὲν οὖν ἐπαινεῖν ἐμαυτὸν ἐπιχειροίην,
ἑώρων οὔτε περιλαβεῖν ἅπαντα περὶ ὧν διελθεῖν προῃ-
ρούμην οἷός τε γενησόμενος, οὔτ' ἐπιχαρίτως οὐδ' ἀνεπι-
φθόνως εἰπεῖν περὶ αὐτῶν δυνησόμενος· εἰ δ' ὑποθείμην
ἀγῶνα μὲν καὶ κίνδυνόν τινα περὶ ἐμὲ γιγνόμενον, συκο-
φάντην δ' ὄντα τὸν γεγραμμένον καὶ τὸν πράγματά μοι
παρέχοντα, κἀκεῖνον μὲν ταῖς διαβολαῖς χρώμενον ταῖς
ἐπὶ τῆς ἀντιδόσεως ῥηθείσαις, ἐμαυτὸν δ' ἐν ἀπολογίας
312 σχήματι τοὺς λόγους ποιούμενον, οὕτως ἂν ἐκγενέσθαι
μοι μάλιστα διαλεχθῆναι περὶ ἁπάντων ὧν τυγχάνω

7, 2. διαπραξόμενος Γ. 3. ἐμοὶ om Γ. 8, 1. ἐγχειροίην ς.
2. περιβαλεῖν Γ.

βουλόμενος. ταῦτα δὲ διανοηθεὶς ἔγραφον τὸν λόγον τοῦτον, οὐκ ἀκμάζων, ἀλλ' ἔτη γεγονὼς δύο καὶ ὀγδοήκοντα. διόπερ χρὴ συγγνώμην ἔχειν, ἢν μαλακώτερος ὢν φαίνηται τῶν παρ' ἐμοῦ πρότερον ἐκδεδομένων. καὶ γὰρ οὐδὲ ῥᾴδιος ἦν οὐδ' ἁπλοῦς, ἀλλὰ πολλὴν ἔχων πραγματείαν. ἔστι γὰρ τῶν γεγραμμένων ἔνια μὲν ἐν δικαστηρίῳ πρέποντα ῥηθῆναι, τὰ δὲ πρὸς μὲν τοὺς τοιούτους ἀγῶνας οὐχ ἁρμόττοντα, περὶ δὲ φιλοσοφίας πεπαῤῥησιασμένα καὶ δεδηλωκότα τὴν δύναμιν αὐτῆς· ἔστι δέ τι καὶ τοιοῦτον ὃ τῶν νεωτέρων τοῖς ἐπὶ τὰ μαθήματα καὶ τὴν παιδείαν ὁρμῶσιν ἀκούσασιν ἂν συνενέγκοι, πολλὰ δὲ καὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ πάλαι γεγραμμένων ἐγκαταμεμιγμένα τοῖς νῦν λεγομένοις οὐκ ἀλόγως οὐδ' ἀκαίρως, ἀλλὰ προσηκόντως τοῖς ὑποκειμένοις. τοσοῦτον οὖν μῆκος λόγου συνιδεῖν, καὶ τοσαύτας ἰδέας καὶ τοσοῦτον ἀλλήλων ἀφεστώσας συναρμόσαι καὶ συναγαγεῖν, καὶ τὰς ἐπιφερομένας οἰκειῶσαι ταῖς προειρημέναις, καὶ πάσας ποιῆσαι σφίσιν αὐταῖς ὁμολογουμένας, οὐ πάνυ μικρὸν ἦν ἔργον. ὅμως δ' οὐκ ἀπέστην, καίπερ τηλικοῦτος ὤν, πρὶν αὐτὸν ἀπετέλεσα μετὰ πολλῆς μὲν ἀληθείας εἰρημένον, τὰ δ' ἄλλα τοιοῦτον οἷος ἂν εἶναι δόξῃ τοῖς ἀκροωμένοις. χρὴ δὲ τοὺς διεξιόντας αὐτὸν πρῶτον μὲν ὡς ὄντος μικτοῦ τοῦ λόγου καὶ πρὸς ἁπάσας τὰς ὑποθέσεις ταύτας γεγραμμένου ποιεῖσθαι τὴν ἀκρόασιν, ἔπειτα προσέχειν τὸν νοῦν ἔτι μᾶλλον τοῖς λέγεσθαι μέλλουσιν ἢ τοῖς ἤδη προειρημένοις, πρὸς δὲ τούτοις μὴ ζητεῖν εὐθὺς ἐπελθόντας ὅλον αὐτὸν διελθεῖν, ἀλλὰ τοσοῦτον μέρος ὅσον μὴ λυπήσει τοὺς παρόντας. ἐὰν γὰρ ἐμμείνητε τούτοις, μᾶλλον δυνήσεσθε κατιδεῖν εἴ τι τυγχάνομεν λέγοντες ἄξιον ἡμῶν αὐτῶν. Ἃ μὲν οὖν ἀναγκαῖον ἦν προειπεῖν, ταῦτ' ἐστίν· ἤδη δ' ἀναγιγνώσκετε τὴν ἀπολογίαν τὴν προσποιουμένην μὲν περὶ κρίσεως γεγράφθαι, βουλομένην δὲ περὶ ἐμοῦ δηλῶσαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας εἰδέναι

9, 3. libri φανῆται. 12, 2. δὲ καὶ τοὺς corr *A*.

ποιῆσαι, τοὺς δὲ φθονοῦντας ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς νόσου
313 ταύτης λυπεῖσθαι· μείζω γὰρ δίκην οὐκ ἂν δυναίμην λα-
βεῖν παρ' αὐτῶν.

14 Πάντων ἡγοῦμαι πονηροτάτους εἶναι καὶ μεγίστης
ζημίας ἀξίους, οἵτινες οἷς αὐτοὶ τυγχάνουσιν ὄντες ἔνοχοι,
ταῦτα τῶν ἄλλων τολμῶσι κατηγορεῖν, ὅπερ Λυσίμαχος
πεποίηκεν. οὗτος γὰρ αὐτὸς συγγεγραμμένα λέγων περὶ
τῶν ἐμῶν συγγραμμάτων πλείω πεποίηται λόγον ἢ περὶ
τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅμοιον ἐργαζόμενος ὥσπερ ἂν εἴ τις
ἱεροσυλίας ἕτερον διώκων αὐτὸς τὰ τῶν θεῶν ἐν τοῖν χεροῖν
15 ἔχων φανείη. πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποιησάμην οὕτως αὐτὸν
νομίζειν εἶναί με δεινόν, ὥσπερ ἐν ὑμῖν εἴρηκεν· οὐ γὰρ ἂν
ποτέ μοι πράγματα ποιεῖν ἐπεχείρησε. νῦν δὲ λέγει μὲν
ὡς ἐγὼ τοὺς ἥττους λόγους κρείττους δύναμαι ποιεῖν,
τοσοῦτον δέ μου καταπεφρόνηκεν, ὥστε αὐτὸς ψευδόμενος
16 ἐμοῦ τἀληθῆ λέγοντος ἐλπίζει ῥᾳδίως ἐπικρατήσειν. οὕτω
δέ μοι δυσκόλως ἅπαντα συμβέβηκεν, ὥσθ' οἱ μὲν ἄλλοι
τοῖς λόγοις διαλύονται τὰς διαβολάς, ἐμοῦ δὲ Λυσίμα-
χος αὐτοὺς τοὺς λόγους μάλιστα διαβέβληκεν, ἵν' ἢν
μὲν ἱκανῶς δόξω λέγειν, ἔνοχος ὢν φανῶ τοῖς ὑπὸ τούτου
περὶ τῆς δεινότητος τῆς ἐμῆς προειρημένοις, ἢν δ' ἐνδεέ-
στερον τύχω διαλεχθεὶς ὧν οὗτος ὑμᾶς προσδοκᾶν πεποί-
17 ηκε, τὰς πράξεις ἡγῆσθέ μου χείρους εἶναι. δέομαι οὖν
ὑμῶν μήτε πιστεύειν πω μήτ' ἀπιστεῖν τοῖς εἰρημένοις,
πρὶν ἂν διὰ τέλους ἀκούσητε καὶ τὰ παρ' ἡμῶν, ἐνθυμου-
μένους ὅτι οὐδὲν ἂν ἔδει δίδοσθαι τοῖς φεύγουσιν ἀπολο-
γίαν, εἴπερ οἷόν τ' ἦν ἐκ τῶν τοῦ διώκοντος λόγων ἐψη-
φίσθαι τὰ δίκαια. νῦν δ' εἰ μὲν εὖ τυγχάνει κατηγορη-
κὼς ἢ κακῶς, οὐδεὶς ἂν τῶν παρόντων ἀγνοήσειεν· εἰ δ'
ἀληθέσι κέχρηται τοῖς λόγοις, οὐκέτι τοῦτο τοῖς κρίνουσι
γνῶναι ῥᾴδιον ἐξ ὧν ὁ πρότερος εἴρηκεν, ἀλλ' ἀγαπητὸν
ἢν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν λόγων ἐκλαβεῖν δυνηθῶσι τὸ δίκαιον.
18 οὐ θαυμάζω δὲ τῶν πλείω χρόνον διατριβόντων ἐπὶ ταῖς

17, 1. ἡγεῖσθε Γ, ἡγεῖσθαι Δ.

τῶν ἐξαπατώντων κατηγορίαις ἢ ταῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπο-λογίαις, οὐδὲ τῶν λεγόντων ὡς ἔστι μέγιστον κακὸν δια-βολή· τί γὰρ ἂν γένοιτο ταύτης κακουργότερον, ἣ ποιεῖ τοὺς μὲν ψευδομένους εὐδοκιμεῖν, τοὺς δὲ μηδὲν ἡμαρτη-κότας δοκεῖν ἀδικεῖν, τοὺς δὲ δικάζοντας ἐπιορκεῖν, ὅλως δὲ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀφανίζει, ψευδῆ δὲ δόξαν παρα-στήσασα τοῖς ἀκούουσιν ὃν ἂν τύχῃ τῶν πολιτῶν ἀδίκως ἀπόλλυσιν. ἃ φυλακτέον ἐστίν, ὅπως μηδὲν ὑμῖν συμ-βήσεται τοιοῦτον, μηδ' ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐπιτιμήσαιτε τούτοις αὐτοὶ φανήσεσθε περιπίπτοντες, οἶμαι δ' ὑμᾶς οὐκ ἀγνοεῖν ὅτι τῇ πόλει πολλάκις οὕτως ἤδη μετεμέλησε τῶν κρίσεων τῶν μετ' ὀργῆς καὶ μὴ μετ' ἐλέγχου γενομέ-νων, ὥστ' οὐ πολὺν χρόνον διαλιποῦσα παρὰ μὲν τῶν ἐξαπατησάντων δίκην λαβεῖν ἐπεθύμησε, τοὺς δὲ δια-βληθέντας ἡδέως ἂν εἶδεν ἄμεινον ἢ πρότερον πράττοντας. ὧν χρὴ μεμνημένους μὴ προπετῶς πιστεύειν τοῖς τῶν κα-τηγόρων λόγοις, μηδὲ μετὰ θορύβου καὶ χαλεπότητος ἀκροᾶσθαι τῶν ἀπολογουμένων. καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων πραγμάτων ἐλεημονεστάτους ὁμολογεῖσθαι καὶ πραοτάτους ἁπάντων εἶναι τῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀγῶσι τοῖς ἐνθάδε γιγνομένοις τἀναντία τῇ δόξῃ ταύτῃ φαίνεσθαι πράττοντας· καὶ παρ' ἑτέροις μὲν ἐπει-δὰν περὶ ψυχῆς ἀνθρώπου δικάζωσι, μέρος τι τῶν ψήφων ὑποβάλλεσθαι τοῖς φεύγουσι, παρ' ὑμῖν δὲ μηδὲ τῶν ἴσων τυγχάνειν τοὺς κινδυνεύοντας τοῖς συκοφαντοῦσιν, ἀλλ' ὀμνύναι μὲν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν ἦ μὴν ὁμοίως ἀκροάσεσθαι τῶν κατηγορούντων καὶ τῶν ἀπολογουμένων, τοσοῦτον δὲ τὸ μεταξὺ ποιεῖν, ὥστε τῶν μὲν αἰτιωμένων ὅ τι ἂν λέγωσιν ἀποδέχεσθαι, τῶν δὲ τούτους ἐξελέγχειν πειρωμένων ἐνίοτε μηδὲ τὴν φωνὴν ἀκούοντας ἀνέχεσθαι, καὶ νομίζειν μὲν ἀοικήτους εἶναι ταύτας τῶν πόλεων ἐν αἷς ἄκριτοί τινες ἀπόλλυνται τῶν πολιτῶν, ἀγνοεῖν δ' ὅτι

19, 2. ἐπιτιμήσητε Δς. Γ extremas syllabas correctas habet. 5. μὴ om Γ et pr Δ. 20, 4. τῶν ante ἄλλων om pr Γ. 22, 2. τού-τους om pr Γ.

τοῦτο ποιοῦσιν οἱ μὴ κοινὴν τὴν εὔνοιαν τοῖς ἀγωνιζομένοις
23 παρέχοντες. ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅταν τις αὐτὸς μὲν
κινδυνεύων κατηγορῇ τῶν διαβαλλόντων, ἑτέρῳ δὲ δικάζων
μὴ τὴν αὐτὴν ἔχῃ γνώμην περὶ αὐτῶν. καίτοι χρὴ τοὺς
νοῦν ἔχοντας τοιούτους εἶναι κριτὰς τοῖς ἄλλοις, οἵων περ
315 ἂν αὐτοὶ τυγχάνειν ἀξιώσαιεν, λογιζομένους ὅτι διὰ τοὺς
συκοφαντεῖν τολμῶντας ἄδηλον ὅστις εἰς κίνδυνον κατα-
στὰς ἀναγκασθήσεται λέγειν ἅπερ ἐγὼ νῦν πρὸς τοὺς
24 μέλλοντας περὶ ἐμαυτοῦ τὴν ψῆφον διοίσειν. οὐ γὰρ δὴ
τῷ γε κοσμίως ζῆν ἄξιον πιστεύειν ὡς ἀδεῶς ἐξέσται τὴν
πόλιν οἰκεῖν· οἱ γὰρ προῃρημένοι τῶν μὲν ἰδίων ἀμελεῖν
τοῖς δ᾽ ἀλλοτρίοις ἐπιβουλεύειν οὐ τῶν μὲν σωφρόνως
πολιτευομένων ἀπέχονται, τοὺς δὲ κακόν τι δρῶντας εἰς
ὑμᾶς εἰσάγουσιν, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἐπιδειξά-
μενοι τὰς αὑτῶν δυνάμεις παρὰ τῶν φανερῶς ἐξημαρτη-
25 κότων πλέον λαμβάνουσιν ἀργύριον. ἅπερ Λυσίμαχος
διανοηθεὶς εἰς τουτονὶ τὸν κίνδυνόν με κατέστησεν, ἡγού-
μενος τὸν ἀγῶνα τὸν πρὸς ἐμὲ παρ᾽ ἑτέρων αὑτῷ χρημα-
τισμὸν ποιήσειν, καὶ προσδοκῶν, ἢν ἐμοῦ περιγένηται τοῖς
λόγοις, ὅν φησι διδάσκαλον εἶναι τῶν ἄλλων, ἀνυπόστα-
26 τον τὴν αὑτοῦ δύναμιν ἅπασιν εἶναι δόξειν. ἐλπίζει δὲ
ῥᾳδίως τοῦτο ποιήσειν· ὁρᾷ γὰρ ὑμᾶς μὲν λίαν ταχέως
ἀποδεχομένους τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολάς, ἐμὲ δ᾽
ὑπὲρ αὐτῶν οὐ δυνησόμενον ἀξίως τῆς δόξης ἀπολογήσα-
σθαι καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν τοιούτων
27 ἀγώνων. οὕτω γὰρ βεβίωκα τὸν παρελθόντα χρόνον, ὥστε
μηδένα μοι πώποτε μήτ᾽ ἐν ὀλιγαρχίᾳ μήτ᾽ ἐν δημοκρα-
τίᾳ μήθ᾽ ὕβριν μήτ᾽ ἀδικίαν ἐγκαλέσαι, μηδ᾽ εἶναι μήτε
διαιτητὴν μήτε δικαστὴν ὅστις περὶ τῶν ἐμοὶ πεπραγμέ-
νων φανήσεται κριτὴς γεγενημένος· ἠπιστάμην γὰρ αὐ-
τὸς μὲν εἰς τοὺς ἄλλους μηδὲν ἐξαμαρτάνειν, ἀδικούμενος
δὲ μὴ μετὰ δικαστηρίου ποιεῖσθαι τὰς τιμωρίας, ἀλλ᾽ ἐν

24, 1. ἐμαυτοῦ] αὑτοῦ Γ. 26, 3. διαβολάς] μεταβολάς Γ.
27, 3. εἶναι μήτε Γ: εἶναί μου Δς. 5. κριτὴς om Γ et pr Δ.

τοῖς φίλοις τοῖς ἐκείνων διαλύεσθαι περὶ τῶν ἀμφισβη-
28 τουμένων. ὧν οὐδέν μοι πλέον γέγονεν, ἀλλ' ἀνεγκλητεὶ
μέχρι ταυτησὶ τῆς ἡλικίας βεβιωκὼς εἰς τὸν αὐτὸν κα-
θέστηκα κίνδυνον, εἰς ὅνπερ ἂν εἰ πάντας ἐτύγχανον ἠδι-
κηκώς. οὐ μὴν παντάπασιν ἀθυμῶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ
τιμήματος, ἀλλ' ἐάν περ ἐθελήσητε μετ' εὐνοίας ἀκροά-
σασθαι, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω τοὺς μὲν διεψευσμένους
τῶν ἐμῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ πεπεισμένους ὑπὸ τῶν βου-
λομένων βλασφημεῖν ταχέως μεταπεισθήσεσθαι περὶ αὐ-
τῶν, τοὺς δὲ τοιοῦτον εἶναί με νομίζοντας οἷός περ εἰμί,
29 βεβαιότερον ἔτι ταύτην ἕξειν τὴν διάνοιαν. Ἵνα δὲ μὴ
λίαν ἐνοχλῶ πολλὰ πρὸ τοῦ πράγματος λέγων, ἀφέμε-
νος τούτων, περὶ ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον, ἤδη πειράσομαι
διδάσκειν ὑμᾶς. Καί μοι ἀνάγνωθι τὴν γραφήν.

ΓΡΑΦΗ.

30 Ἐκ μὲν τοίνυν τῆς γραφῆς πειρᾶταί με διαβάλλειν ὁ
κατήγορος ὡς διαφθείρω τοὺς νεωτέρους λέγειν διδάσκων
καὶ παρὰ τὸ δίκαιον ἐν τοῖς ἀγῶσι πλεονεκτεῖν, ἐκ δὲ
τῶν ἄλλων λόγων ποιεῖ με τηλικοῦτον, ὅσος οὐδεὶς πώ-
ποτε γέγονεν οὔτε τῶν περὶ τὰ δικαστήρια καλινδουμένων
οὔτε τῶν περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατριψάντων· οὐ γὰρ μό-
νον ἰδιώτας φησί μου γεγενῆσθαι μαθητάς, ἀλλὰ καὶ
ῥήτορας καὶ στρατηγοὺς καὶ βασιλέας καὶ τυράννους, καὶ
χρήματα παρ' αὐτῶν παμπληθῆ τὰ μὲν εἰληφέναι τὰ
31 δ' ἔτι καὶ νῦν λαμβάνειν. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον πεποίηται
τὴν κατηγορίαν, ἡγούμενος ἐκ μὲν ὧν καταλαζονεύεται
περὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ πλούτου καὶ τοῦ πλήθους τῶν μα-
θητῶν φθόνον ἅπασι τοῖς ἀκούουσιν ἐμποιήσειν, ἐκ δὲ
τῆς περὶ τὰ δικαστήρια πραγματείας εἰς ὀργὴν καὶ μῖσος
ὑμᾶς καταστήσειν· ἅπερ ὅταν πάθωσιν οἱ κρίνοντες, χα-
λεπώτατοι τοῖς ἀγωνιζομένοις εἰσίν. ὡς οὖν τὰ μὲν μείζω
τοῦ προσήκοντος εἴρηκε, τὰ δ' ὅλως ψεύδεται, ῥᾳδίως
32 οἶμαι φανερὸν ποιήσειν. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς τοῖς μὲν λόγοις

28, 1. ἀνεγκλητὰ ς. 30, 9. παρ' αὐτῶν] καὶ pr Δ. 32, 1. ποιή-
σειν] ποιήσειν ὑμῖν ς cum rc Δ.

οἷς πρότερον ἀκηκόατε περὶ ᾽μοῦ τῶν βλασφημεῖν καὶ
διαβάλλειν βουλομένων, μὴ προσέχειν τὸν νοῦν, μηδὲ πι-
στεύειν τοῖς μήτε μετ᾽ ἐλέγχου μήτε μετὰ κρίσεως εἰρη-
μένοις, μηδὲ ταῖς δόξαις χρῆσθαι ταῖς ἀδίκως ὑπ᾽ ἐκεί-
νων ὑμῖν ἐγγεγενημέναις, ἀλλ᾽ ὁποῖός τις ἂν ἐκ τῆς κα-
τηγορίας τῆς νῦν καὶ τῆς ἀπολογίας φαίνωμαι, τοιοῦτον
εἶναί με νομίζειν· οὕτω γὰρ γιγνώσκοντες αὐτοί τε δόξετε
317 καλῶς κρίνειν καὶ νομίμως, ἐγώ τε τεύξομαι πάντων τῶν
33 δικαίων. ὅτι μὲν οὖν οὐδεὶς οὔθ᾽ ὑπὸ τῆς δεινότητος τῆς
ἐμῆς οὔθ᾽ ὑπὸ τῶν συγγραμμάτων βέβλαπται τῶν πο-
λιτῶν, τὸν ἐνεστῶτα κίνδυνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι τε-
κμήριον. εἰ γάρ τις ἦν ἠδικημένος, εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρό-
νον ἡσυχίαν εἶχεν, οὐκ ἂν ἠμέλησε τοῦ καιροῦ τοῦ παρόν-
τος, ἀλλ᾽ ἦλθεν ἂν ἤτοι κατηγορήσων ἢ καταμαρτυρή-
σων. ὅπου γὰρ ὁ μηδ᾽ ἀκηκοὼς μηδὲν πώποτε φλαῦρον
εἰς ἀγῶνά με τηλικουτονὶ κατέστησεν, ἦ που σφόδρ᾽ ἂν οἱ
κακῶς πεπονθότες ἐπειρῶντ᾽ ἂν δίκην παρ᾽ ἐμοῦ λαμ-
34 βάνειν. οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γ᾽ ἐστὶν οὔτ᾽ εἰκὸς οὔτε δυνατόν,
ἐμὲ μὲν περὶ πολλοὺς ἡμαρτηκέναι, τοὺς δὲ ταῖς συμφο-
ραῖς δι᾽ ἐμὲ περιπεπτωκότας ἡσυχίαν ἔχειν καὶ μὴ τολ-
μᾶν ἐγκαλεῖν, ἀλλὰ πραοτέρους ἐν τοῖς ἐμοῖς εἶναι κιν-
δύνοις τῶν μηδὲν ἠδικημένων, ἐξὸν αὐτοῖς δηλώσασιν ἃ
πεπόνθασι τὴν μεγίστην παρ᾽ ἐμοῦ λαβεῖν τιμωρίαν.
35 ἀλλὰ γὰρ οὔτε πρότερον οὔτε νῦν οὐδείς μοι φανήσεται
τοιοῦτον οὐδὲν ἐγκαλέσας. ὥστ᾽ εἰ συγχωρήσαιμι τῷ κατη-
γόρῳ καὶ προσομολογήσαιμι πάντων ἀνθρώπων εἶναι
δεινότατος, καὶ συγγραφεὺς τῶν λόγων τῶν λυπούντων
ὑμᾶς τοιοῦτος οἷος οὐδεὶς ἄλλος γέγονε, πολὺ ἂν δι-
36 καιότερον ἐπιεικὴς εἶναι δοκοίην ἢ ζημιωθείην. τοῦ μὲν
γὰρ γενέσθαι προέχοντα τῶν ἄλλων ἢ περὶ τοὺς λόγους ἢ
περὶ τὰς πράξεις εἰκότως ἄν τις τὴν τύχην αἰτιάσαιτο,
τοῦ δὲ καλῶς καὶ μετρίως κεχρῆσθαι τῇ φύσει δικαίως

33, 6. καταψευδομαρτυρήσων Δς. 34, 1. γ᾽ add ΓΔ. 35, 5. ἂν μᾶλλον δικαιότερον Δς.

ἂν ἅπαντες τὸν τρόπον τὸν ἐμὸν ἐπαινέσειαν. οὐ μὴν οὐδ' εἰ ταῦτ' ἔχω περὶ ἐμαυτοῦ λέγειν, οὐδ' οὕτω φανήσομαι
37 περὶ τοὺς λόγους τοὺς τοιούτους γεγενημένος. γνώσεσθε δ' ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῶν ἐμῶν, ἐξ ὧνπερ οἷόν τ' ἐστὶν εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν πολὺ μᾶλλον ἢ παρὰ τῶν διαβαλλόντων. οἶμαι γὰρ οὐδένα τοῦτ' ἀγνοεῖν, ὅτι πάντες ἄνθρωποι περὶ τὸν τόπον τοῦτον εἰώθασι διατρίβειν, ὅθεν
38 ἂν προέλωνται τὸν βίον πορίζεσθαι. τοὺς μὲν τοίνυν ἀπὸ τῶν συμβολαίων τῶν ὑμετέρων ζῶντας καὶ τῆς περὶ ταῦτα πραγματείας ἴδοιτ' ἂν μόνον οὐκ ἐν τοῖς δικαστηρίοις
18 οἰκοῦντας, ἐμὲ δ' οὐδεὶς πώποθ' ἑώρακεν οὔτ' ἐν τοῖς συνεδρίοις οὔτε περὶ τὰς ἀνακρίσεις οὔτ' ἐπὶ τοῖς δικαστηρίοις οὔτε πρὸς τοῖς διαιτηταῖς, ἀλλ' οὕτως ἀπέχομαι
39 τούτων ἁπάντων ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν πολιτῶν. ἔπειτ' ἐκείνους μὲν ἂν εὕροιτε παρ' ὑμῖν μόνοις χρηματίζεσθαι δυναμένους, εἰ δ' ἄλλοσέ ποι πλεύσειαν, ἐνδεεῖς ἂν ὄντας τῶν καθ' ἡμέραν, ἐμοὶ δὲ τὰς εὐπορίας, περὶ ὧν οὗτος μειζόνως εἴρηκεν, ἔξωθεν ἁπάσας γεγενημένας· ἔτι δὲ τοῖς μὲν πλησιάζοντας ἢ τοὺς ἐν κακοῖς αὐτοὺς ὄντας ἢ τοὺς ἑτέροις πράγματα παρέχειν βουλομένους, ἐμοὶ δὲ τοὺς
40 πλείστην σχολὴν τῶν Ἑλλήνων ἄγοντας. ἠκούσατε δὲ καὶ τοῦ κατηγόρου λέγοντος ὅτι παρὰ Νικοκλέους τοῦ Σαλαμινίων βασιλέως πολλὰς ἔλαβον καὶ μεγάλας δωρεάς. καίτοι τίνι πιστὸν ὑμῶν ἐστιν ὡς Νικοκλῆς ἔδωκέ μοι ταύτας, ἵνα δίκας μανθάνῃ λέγειν, ὃς καὶ τοῖς ἄλλοις περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων ὥσπερ δεσπότης ἐδίκαζεν; ὥστ' ἐξ ὧν αὐτὸς οὗτος εἴρηκεν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν ὅτι πόῤῥω τῶν πραγματειῶν εἰμι τῶν περὶ τὰ
41 συμβόλαια γιγνομένων. ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνο πᾶσι φανερόν ἐστιν ὅτι παμπληθεῖς εἰσιν οἱ παρασκευάζοντες τοὺς λόγους τοῖς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀγωνιζομένοις. τούτων μὲν τοίνυν τοσούτων ὄντων οὐδεὶς πώποτε φανήσεται μα-

37, 5. τόπον] τρόπον Γ. 39, 5. τοῖς] τοὺς Γ. 40, 2. τοῦ τῶν Σαλαμινίων ς. 6. ἐμοὶ ΓΔ. 41, 3. τοὺς — ἀγωνιζομένους ΓΔ.

θητῶν ἠξιωμένος, ἐγὼ δὲ πλείους εἰληφώς, ὥς φησιν ὁ κατήγορος, ἢ σύμπαντες οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβοντες. καίτοι πῶς εἰκὸς τοὺς τοσοῦτον τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἀλλήλων ἀφεστῶτας περὶ τὰς αὐτὰς πράξεις
42 ἡγεῖσθαι διατρίβειν; ἔχων δὲ πολλὰς εἰπεῖν διαφορὰς περὶ τοῦ βίου τοῦ τ' ἐμοῦ καὶ τῶν περὶ τὰς δίκας, ἐκείνως ὑμᾶς ἡγοῦμαι τάχιστ' ἂν ἀφεῖσθαι τῆς δόξης ταύτης, εἴ τις ὑμῖν ἐπιδείξειε μὴ τούτων τῶν πραγμάτων μαθητάς μου γιγνομένους ὧν ὁ κατήγορος εἴρηκε, μηδὲ περὶ τοὺς λόγους ὄντα με δεινὸν τοὺς περὶ τῶν ἰδίων συμ-
43 βολαίων. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς, ἐξελεγχομένης τῆς αἰτίας ἧς εἴχον πρότερον, ζητεῖν ἑτέραν μεταλαβεῖν διάνοιαν, καὶ ποθεῖν ἀκοῦσαι περὶ ποίους ἄλλους λόγους γεγενημένος
319 τηλικαύτην δόξαν ἔλαβον. εἰ μὲν οὖν μοι συνοίσει κατειπόντι τὴν ἀλήθειαν, οὐκ οἶδα· χαλεπὸν γὰρ στοχάζεσθαι τῆς ὑμετέρας διανοίας· οὐ μὴν ἀλλὰ παῤῥησιάσομαί γε
44 πρὸς ὑμᾶς. καὶ γὰρ ἂν αἰσχυνθείην τοὺς πλησιάσαντας, εἰ πολλάκις εἰρηκὼς ὅτι δεξαίμην ἂν ἅπαντας εἰδέναι τοὺς πολίτας καὶ τὸν βίον ὃν ζῶ καὶ τοὺς λόγους οὓς λέγω, νῦν μὴ δηλοίην ὑμῖν αὐτοὺς ἀλλ' ἀποκρυπτόμενος φανείην. ὡς οὖν ἀκουσόμενοι τὴν ἀλήθειαν, οὕτω προσέχετε τὸν νοῦν.

45 Πρῶτον μὲν οὖν ἐκεῖνο δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι τρόποι τῶν λόγων εἰσὶν οὐκ ἐλάττους ἢ τῶν μετὰ μέτρου ποιημάτων. οἱ μὲν γὰρ τὰ γένη τὰ τῶν ἡμιθέων ἀναζητοῦντες τὸν βίον τὸν αὑτῶν κατέτριψαν, οἱ δὲ περὶ τοὺς ποιητὰς ἐφιλοσόφησαν, ἕτεροι δὲ τὰς πράξεις τὰς ἐν τοῖς πολέμοις συναγαγεῖν ἐβουλήθησαν, ἄλλοι δέ τινες περὶ τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀποκρίσεις γεγόνασιν, οὓς
46 ἀντιλογικοὺς καλοῦσιν. εἴη δ' ἂν οὐ μικρὸν ἔργον, εἰ πάσας τις τὰς ἰδέας τὰς τῶν λόγων ἐξαριθμεῖν ἐπιχειρήσειεν· ἧς δ' οὖν ἐμοὶ προσήκει, ταύτης μνησθεὶς ἐάσω

v. 3. τοὺς om ς. 42, 5. γεγενημένους ς. 43, 2. διάνοιαν om pr Γ. 45, 4. ἀναζητοῦντες Γ, ἂν ζητοῦντες Δ: ἐκζητοῦντες ς. 46, 2. τὰς ante τῶν om ς.

τὰς ἄλλας. εἰσὶ γάρ τινες οἳ τῶν μὲν προειρημένων οὐκ
ἀπείρως ἔχουσι, γράφειν δὲ προῄρηνται λόγους οὐ περὶ
τῶν ἰδίων συμβολαίων, ἀλλ' Ἑλληνικοὺς καὶ πολιτικοὺς
καὶ πανηγυρικούς, οὓς ἅπαντες ἂν φήσαιεν ὁμοιοτέρους
εἶναι τοῖς μετὰ μουσικῆς καὶ ῥυθμῶν πεποιημένοις ἢ τοῖς
47 ἐν δικαστηρίῳ λεγομένοις. καὶ γὰρ τῇ λέξει ποιητικω-
τέρᾳ καὶ ποικιλωτέρᾳ τὰς πράξεις δηλοῦσι, καὶ τοῖς
ἐνθυμήμασιν ὀγκωδεστέροις καὶ καινοτέροις χρῆσθαι ζη-
τοῦσιν, ἔτι δὲ ταῖς ἄλλαις ἰδέαις ἐπιφανεστέραις καὶ
πλείοσιν ὅλον τὸν λόγον διοικοῦσιν. ὧν ἅπαντες μὲν ἀκού-
οντες χαίρουσιν οὐδὲν ἧττον ἢ τῶν ἐν τοῖς μέτροις πεποιη-
μένων, πολλοὶ δὲ καὶ μαθηταὶ γίγνεσθαι βούλονται,
νομίζοντες τοὺς ἐν τούτοις πρωτεύοντας πολὺ σοφωτέρους
καὶ βελτίους καὶ μᾶλλον ὠφελεῖν δυναμένους εἶναι τῶν
48 τὰς δίκας εὖ λεγόντων. συνίσασι γὰρ τοῖς μὲν διὰ πο-
λυπραγμοσύνην ἐμπείροις τῶν ἀγώνων γεγενημένοις, τοὺς
320 δ' ἐκ φιλοσοφίας ἐκείνων τῶν λόγων ὧν ἄρτι προεῖπον
τὴν δύναμιν εἰληφότας, καὶ τοὺς μὲν δικανικοὺς δοκοῦν-
τας εἶναι ταύτην τὴν ἡμέραν μόνην ἀνεκτοὺς ὄντας, ἐν ᾗ
περ ἂν ἀγωνιζόμενοι τυγχάνωσι, τοὺς δ' ἐν ἁπάσαις
ταῖς ὁμιλίαις καὶ παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐντίμους ὄντας
49 καὶ δόξης ἐπιεικοῦς τυγχάνοντας· ἔτι δὲ τοὺς μέν, ἢν
ὀφθῶσι δὶς ἢ τρὶς ἐπὶ τῶν δικαστηρίων, μισουμένους καὶ
διαβαλλομένους, τοὺς δ' ὅσῳπερ ἂν πλείοσι καὶ πλεο-
νάκις συγγίγνωνται, τοσούτῳ μᾶλλον θαυμαζομένους·
πρὸς δὲ τούτοις τοὺς μὲν περὶ τὰς δίκας δεινοὺς πόῤῥω
τῶν λόγων ἐκείνων ὄντας, τοὺς δ' εἰ βουληθεῖεν ταχέως
50 ἂν ἑλεῖν καὶ τούτους δυνηθέντας. ταῦτα λογιζόμενοι καὶ
πολὺ κρείττω νομίζοντες εἶναι τὴν αἵρεσιν, βούλονται με-
τασχεῖν τῆς παιδείας ταύτης, ἧς οὐδ' ἂν ἐγὼ φανείην

v. 3. ἰδίων] ὑμετέρων Γ et pr Δ. 47, 1. ποιητικωτέρᾳ καὶ
ποικιλωτέρᾳ Γ et pr Δ: ποιητικωτέρας καὶ ποικιλωτέρας ς.
φιλο
48, 1. πολυπραγμοσύνην Δ. 2. ἐμπείρους Γ. 49, 2. τῶν de-
λυ
let Δ. 50, 1. ἑλεῖν Δ.

ἀπεληλαμένος, ἀλλὰ πολλῷ χαριεστέραν δόξαν εἰληφώς. περὶ μὲν οὖν τῆς ἐμῆς εἴτε βούλεσθε καλεῖν δυνάμεως εἴτε φιλοσοφίας εἴτε διατριβῆς, ἀκηκόατε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

51 Βούλομαι δὲ περὶ ἐμαυτοῦ καὶ νόμον θεῖναι χαλεπώτερον ἢ περὶ τῶν ἄλλων, καὶ λόγον εἰπεῖν θρασύτερον ἢ κατὰ τὴν ἐμὴν ἡλικίαν. ἀξιῶ γὰρ οὐ μόνον, εἰ βλαβεροῖς χρῶμαι τοῖς λόγοις, μηδεμιᾶς συγγνώμης τυγχάνειν παρ' ὑμῖν, ἀλλ' εἰ μὴ τοιούτοις οἵοις οὐδεὶς ἄλλος, τὴν μεγίστην ὑποσχεῖν τιμωρίαν. οὐχ οὕτω δ' ἂν τολμηρὰν ἐποιησάμην τὴν ὑπόσχεσιν, εἰ μὴ καὶ δείξειν ἤμελλον
52 ὑμῖν καὶ ῥᾳδίαν ποιήσειν τὴν διάγνωσιν αὐτῶν. ἔχει γὰρ οὕτως· ἐγὼ καλλίστην ἡγοῦμαι καὶ δικαιοτάτην εἶναι τὴν τοιαύτην ἀπολογίαν, ἥτις εἰδέναι ποιεῖ τοὺς δικάζοντας ὡς δυνατὸν μάλιστα, περὶ ὧν τὴν ψῆφον οἴσουσι, καὶ μὴ πλανᾶσθαι τῇ διανοίᾳ μηδ' ἀμφιγνοεῖν τοὺς
53 τἀληθῆ λέγοντας. εἰ μὲν τοίνυν ἠγωνιζόμην ὡς περὶ πράξεις τινὰς ἡμαρτηκώς, οὐκ ἂν οἷός τ' ἦν ἰδεῖν ὑμῖν αὐτὰς παρασχεῖν, ἀλλ' ἀναγκαίως ἂν εἶχεν εἰκάζοντας ὑμᾶς ἐκ τῶν εἰρημένων διαγιγνώσκειν ὅπως ἐτύχετε περὶ τῶν πεπραγμένων· ἐπειδὴ δὲ περὶ τοὺς λόγους ἔχω τὴν αἰτίαν, οἶμαι μᾶλλον ὑμῖν ἐμφανιεῖν τὴν ἀλήθειαν.
54 αὐτοὺς γὰρ ὑμῖν δείξω τοὺς εἰρημένους ὑπ' ἐμοῦ καὶ γεγραμμένους, ὥστ' οὐ δοξάσαντες ἀλλὰ σαφῶς εἰδότες
321 ὁποῖοί τινές εἰσι τὴν ψῆφον οἴσετε περὶ αὐτῶν. ἅπαντας μὲν οὖν διὰ τέλους εἰπεῖν οὐκ ἂν δυναίμην· ὁ γὰρ χρόνος ὁ δεδομένος ἡμῖν ὀλίγος ἐστίν· ὥσπερ δὲ τῶν καρπῶν, ἐξενεγκεῖν ἑκάστου δεῖγμα πειράσομαι. μικρὸν γὰρ μέρος ἀκούσαντες ῥᾳδίως τό τ' ἐμὸν ἦθος γνωριεῖτε καὶ τῶν
55 λόγων τὴν δύναμιν ἁπάντων μαθήσεσθε. δέομαι δὲ τῶν πολλάκις ἀνεγνωκότων τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι μὴ ζητεῖν ἐν τῷ παρόντι παρ' ἐμοῦ καινοὺς λόγους, μηδ' ὀχληρὸν

51, 6. οὐχ om Γ. 53, 1. ἀληθῆ ς. 2. ἐξημαρτηκὼς Δ. 3. ἂν om Γ. 4. ἔτυχε Γ.

με νομίζειν, ὅτι λέγω τοὺς πάλαι παρ' ὑμῖν διατεθρυλη-
μένους. εἰ μὲν γὰρ ἐπίδειξιν ποιούμενος ἔλεγον αὐτούς,
εἰκότως ἂν εἶχον τὴν αἰτίαν ταύτην· νῦν δὲ κρινόμενος καὶ
κινδυνεύων ἀναγκάζομαι χρῆσθαι τοῦτον τὸν τρόπον αὐ-
56 τοῖς. καὶ γὰρ ἂν πάντων εἴην καταγελαστότατος, εἰ τοῦ
κατηγόρου διαβάλλοντος ὅτι τοιούτους γράφω λόγους οἳ
καὶ τὴν πόλιν βλάπτουσι καὶ τοὺς νεωτέρους διαφθεί-
ρουσι, δι' ἑτέρων ποιοίμην τὴν ἀπολογίαν, ἐξὸν αὐτοὺς
δείξαντι τούτους ἀπολύσασθαι τὴν διαβολὴν τὴν λεγομέ-
νην περὶ ἡμῶν. ὑμᾶς μὲν οὖν ἀξιῶ μοι διὰ ταῦτα συγ-
γνώμην ἔχειν καὶ συναγωνιστὰς γίγνεσθαι, τοῖς δὲ
ἄλλοις ἤδη περαίνειν ἐπιχειρήσω, μικρὸν ἔτι προειπών,
57 ἵνα ῥᾷον ἐπακολουθῶσι τοῖς λεγομένοις. ὁ μὲν γὰρ λόγος
ὁ μέλλων πρῶτος ὑμῖν δειχθήσεσθαι κατ' ἐκείνους ἐγράφη
τοὺς χρόνους, ὅτε Λακεδαιμόνιοι μὲν ἦρχον τῶν Ἑλλήνων,
ἡμεῖς δὲ ταπεινῶς ἐπράττομεν. ἔστι δὲ τοὺς μὲν Ἕλλη-
νας παρακαλῶν ἐπὶ τὴν τῶν βαρβάρων στρατείαν, Λα-
58 κεδαιμονίοις δὲ περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητῶν. τοιαύ-
την δὲ τὴν ὑπόθεσιν ποιησάμενος, ἀποφαίνω τὴν πόλιν
ἁπάντων τῶν ὑπαρχόντων τοῖς Ἕλλησιν ἀγαθῶν αἰτίαν
γεγενημένην. ἀφορισάμενος δὲ τὸν λόγον τὸν περὶ τῶν
τοιούτων εὐεργεσιῶν, καὶ βουλόμενος τὴν ἡγεμονίαν ἔτι
σαφέστερον ἀποφαίνειν ὡς ἔστι τῆς πόλεως, ἐνθένδε ποθὲν
ἐπιχειρῶ διδάσκειν περὶ τούτων, ὡς τῇ πόλει τιμᾶσθαι
προσήκει πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν περὶ τὸν πόλεμον κινδύ-
59 νων ἢ τῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν. ᾤμην μὲν οὖν αὐτὸς δυνή-
σεσθαι διελθεῖν περὶ αὐτῶν· νῦν δέ με τὸ γῆρας ἐμπο-
322 δίζει καὶ ποιεῖ προαπαγορεύειν. ἵν' οὖν μὴ παντάπασιν
ἐκλυθῶ πολλῶν ἔτι μοι λεκτέων ὄντων, ἀρξάμενος ἀπὸ
τῆς παραγραφῆς ἀνάγνωθι τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῖς.

56, 7. ἔξειν Γ. τοῖς δὲ ἄλλοις Γ: τοὺς δὲ λόγους corr. Δ cum ς. 8. εἰπὼν ΓΔ. 57, 5. τῶν ΓΔ: κατὰ ς. 58, 2. δὲ τήνδε τὴν Δ. 59, 2. μοι ς.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΥ.

Ἡγοῦμαι δὲ τοῖς προγόνοις ἡμῶν οὐχ ἧττον ἐκ τῶν κινδύνων τιμᾶσθαι προσήκειν ἢ τῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν (§ 51.)

μέχρι τοῦ

332 καὶ τότε προταχθέντες ὑπὲρ ἁπάντων νῦν ἑτέροις ἀκολουθεῖν ἀναγκασθεῖμεν (§ 99.).

60 Περὶ μὲν οὖν τῆς ἡγεμονίας, ὡς δικαίως ἂν εἴη τῆς
πόλεως, ῥᾴδιον ἐκ τῶν εἰρημένων καταμαθεῖν. ἐνθυμήθη-
τε δὲ πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, εἰ δοκῶ τοῖς λόγοις διαφθείρειν
τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ μὴ προτρέπειν ἐπ ἀρετὴν καὶ τοὺς
ὑπὲρ τῆς πόλεως κινδύνους, ἢ δικαίως ἂν δοῦναι δίκην
ὑπὲρ τῶν εἰρημένων, ἀλλ' οὐκ ἂν χάριν κομίσασθαι παρ'
61 ὑμῶν τὴν μεγίστην, ὃς οὕτως ἐγκεκωμίακα τὴν πόλιν καὶ
τοὺς προγόνους καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς ἐν ἐκείνοις τοῖς χρό-
νοις γεγενημένους, ὥστε τούς τε πρότερον γράψαντας περὶ
τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἅπαντας ἠφανικέναι τοὺς λόγους,
αἰσχυνομένους ὑπὲρ τῶν εἰρημένων αὐτοῖς, τούς τε νῦν
δοκοῦντας εἶναι δεινοὺς μὴ τολμᾶν ἔτι λέγειν περὶ τούτων,
ἀλλὰ καταμέμφεσθαι τὴν δύναμιν τὴν σφετέραν αὐτῶν.
62 Ἀλλ' ὅμως, τούτων οὕτως ἐχόντων, φανήσονταί τινες
τῶν εὑρεῖν μὲν οὐδὲν οὐδ' εἰπεῖν ἄξιον λόγου δυναμένων,
333 ἐπιτιμᾶν δὲ καὶ βασκαίνειν τὰ τῶν ἄλλων μεμελετηκό-
των, οἳ χαριέντως μὲν εἰρῆσθαι ταῦτα φήσουσι (τὸ γὰρ
εὖ φθονήσουσιν εἰπεῖν), πολὺ μέντοι χρησιμωτέρους εἶναι
τῶν λόγων καὶ κρείττους τοὺς ἐπιπλήττοντας τοῖς νῦν
ἁμαρτανομένοις ἢ τοὺς τὰ πεπραγμένα πρότερον ἐπαι-
νοῦντας, καὶ τοὺς ὑπὲρ ὧν δεῖ πράττειν συμβουλεύοντας
63 ἢ τοὺς τὰ παλαιὰ τῶν ἔργων διεξιόντας. ἵν' οὖν μηδὲ
ταῦτ' ἔχωσιν εἰπεῖν, ἀφέμενος τοῦ βοηθεῖν τοῖς εἰρημένοις
πειράσομαι μέρος ἑτέρου λόγου τοσοῦτον, ὅσονπερ ἄρτι,
διελθεῖν ὑμῖν, ἐν ᾧ φανήσομαι περὶ τούτων ἁπάντων πολ-
λὴν ἐπιμέλειαν πεποιημένος. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐν ἀρχῇ
λεγόμενα περὶ τῆς εἰρήνης τῆς πρὸς Χίους καὶ Ῥοδίους

v. 4. μέχρι τοῦ Γ omissis intermediis: quae tota ponit Δ cum ς. sic et infra. 61, 5. νυνὶ ς. 62, 4. τὸ γὰρ εὖ ΓΔ: τοῦτο γὰρ οὐ ς.

καὶ Βυζαντίους, ἐπιδείξας δ' ὡς συμφέρει τῇ πόλει διαλύσασθαι τὸν πόλεμον, κατηγορῶ τῆς δυναστείας τῆς ἐν τοῖς Ἕλλησι καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν, ἀποφαίνων αὐτὴν οὐδὲν διαφέρουσαν οὔτε ταῖς πράξεσιν οὔτε τοῖς πάθεσι τῶν μοναρχιῶν· ἀναμιμνήσκω δὲ καὶ τὰ συμβάντα δι' αὐτὴν τῇ πόλει καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι. διαλεχθεὶς δὲ περὶ τούτων, καὶ τὰς τῆς Ἑλλάδος συμφορὰς ὀδυράμενος, καὶ τῇ πόλει παραινέσας ὡς χρὴ μὴ περιορᾶν αὐτὴν οὕτω πράττουσαν, ἐπὶ τελευτῆς ἐπί τε τὴν δικαιοσύνην παρακαλῶ καὶ τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιπλήττω καὶ περὶ τῶν μελλόντων συμβουλεύω. λαβὼν οὖν ἀρχὴν ταύτην ὅθεν διαλέγομαι περὶ αὐτῶν, ἀνάγνωθι καὶ τοῦτο τὸ μέρος αὐτοῖς.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ.

6 Ἡγοῦμαι δὲ δεῖν ἡμᾶς οὐ μόνον ψηφισαμένους τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπελθεῖν, ἀλλὰ καὶ βουλευσαμένους ὅπως ἄξομεν αὐτήν (§. 25.)

μέχρι τοῦ

ἐπιλίποι δ' ἄν με τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ πάσας τὰς πλημμελείας τὰς ἐν τοῖς πράγμασιν ἐγγεγενημένας ἐξετάζειν ἐπιχειρήσαιμεν (§. 56.).

εἶτ' ἐξελὼν τὰ μέσα συνῆψεν οὕτως·

τίς οὖν ἀπαλλαγὴ γενήσεται τῆς ταραχῆς ταύτης; καὶ πῶς ἐπανορθωσόμεθα τὰ τῆς πόλεως καὶ βελτίω ποιήσομεν; πρῶτον μὲν ἢν παυσώμεθα δημοτικοὺς μὲν νομίζοντες τοὺς συκοφάντας, ὀλιγαρχικοὺς δὲ τοὺς καλούς τε κἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν (§. 133.)

καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ βιβλίου.

7 Δυοῖν μὲν τοίνυν λόγοιν ἀκηκόατε· βούλομαι δὲ καὶ τοῦ τρίτου μικρὰ διελθεῖν, ἵν' ὑμῖν ἔτι μᾶλλον γένηται καταφανὲς ὅτι πάντες οἱ λόγοι πρὸς ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην συντείνουσιν. ἔστι δ' ὁ μέλλων δειχθήσεσθαι Νικοκλεῖ τῷ Κυπρίῳ, τῷ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον βασιλεύοντι, συμβουλεύων ὡς δεῖ τῶν πολιτῶν ἄρχειν· οὐχ ὁμοίως δὲ γέγραπται τοῖς ἀνεγνωσμένοις. οὗτοι μὲν γὰρ τὸ λε-

65, 4. τε om ΓΔ. 5. μελλόντων om pr Γ. 66, 1. οὐ ΓΔ: μὴ ς. 67, 2. μᾶλλον ἔτι ς. 4. δειχθήσεσθαι Γ et pr Δ: ῥηθήσεσθαι ς. 5. βασιλεῖ ΓΔ.

γόμενον ὁμολογούμενον ἀεὶ τῷ προειρημένῳ καὶ συγκε-
κλειμένον ἔχουσιν, ἐν δὲ τούτῳ τοὐναντίον· ἀπολύσας γὰρ
ἀπὸ τοῦ προτέρου καὶ χωρίς, ὥς περ τὰ καλούμενα κε-
φάλαια, ποιήσας, πειρῶμαι διὰ βραχέων ἕκαστον ὧν
69 συμβουλεύω φράζειν. τούτου δ' ἕνεκα ταύτην ἐποιησάμην
τὴν ὑπόθεσιν, ἡγούμενος ἐκ τοῦ παραινεῖν τήν τε διάνοιαν
τὴν ἐκείνου μάλιστ' ὠφελήσειν καὶ τὸν τρόπον τὸν ἐμαυ-
τοῦ τάχιστα δηλώσειν. διὰ τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην πρόφα-
σιν καὶ νῦν αὐτὸν ὑμῖν δεῖξαι προειλόμην, οὐχ ὡς ἄριστα
τῶν λοιπῶν γεγραμμένον, ἀλλ' ὡς ἐκ τούτου μάλιστα
φανερὸς γενησόμενος, ὃν τρόπον εἴθισμαι καὶ τοῖς ἰδιώταις
70 καὶ τοῖς δυνάσταις πλησιάζειν· φανήσομαι γὰρ πρὸς
343 αὐτὸν ἐλευθέρως καὶ τῆς πόλεως ἀξίως διειλεγμένος, καὶ
οὐ τὸν ἐκείνου πλοῦτον οὐδὲ τὴν δύναμιν θεραπεύων ἀλλὰ
τοῖς ἀρχομένοις ἐπαμύνων, καὶ παρασκευάζων καθ' ὅσον
ἠδυνάμην τὴν πολιτείαν αὐτοῖς ὡς οἷόν τε πρᾳοτάτην.
ὅπου δὲ βασιλεῖ διαλεγόμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου τοὺς λόγους
ἐποιούμην, ἦπου τοῖς ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευομένοις σφόδρ'
71 ἂν παρακελευσαίμην τὸ πλῆθος θεραπεύειν. ἐν μὲν οὖν
τῷ προοιμίῳ καὶ τοῖς πρώτοις λεγομένοις ἐπιτιμῶ ταῖς
μοναρχίαις, ὅτι δέον αὐτοὺς τὴν φρόνησιν ἀσκεῖν μᾶλλον
τῶν ἄλλων, οἱ δὲ χεῖρον παιδεύονται τῶν ἰδιωτῶν. δια-
λεχθεὶς δὲ περὶ τούτων, παραινῶ τῷ Νικοκλεῖ μὴ ῥαθυ-
μεῖν μηδ', ὥς περ ἱερωσύνην εἰληφότα τὴν βασιλείαν, οὕτω
τὴν γνώμην ἔχειν, ἀλλὰ τῶν ἡδονῶν ἀμελήσαντα προσέ-
72 χειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασιν. ἐπιχειρῶ δὲ καὶ τοῦτο
πείθειν αὐτόν, ὡς χρὴ δεινὸν νομίζειν, ὅταν ὁρᾷ τοὺς
μὲν χείρους τῶν βελτιόνων ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀνοητο-
τέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττοντας, λέγων ὡς ὅσῳ
περ ἂν ἐῤῥωμενέστερον τὴν τῶν ἄλλων ἄνοιαν ἀτιμάσῃ,
τοσούτῳ μᾶλλον τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ἀσκήσει. ποιησά-

v. 1. τοῖς προειρημένοις ς. συγκεκλεισμένον ς. 69, 6. λοι-
πῶν λόγων γεγρ. ς. 70, 3. ἀλλὰ καὶ τοῖς ς. 5. αὐτοῖς ΓΔ: αἰ
τὴν ς. 71, 4. οἱ δὲ om Γ. 6. βασ. ἀμελῶς οὕτω Δς.

μενος οὖν ἀρχὴν ἣν ἐγὼ τελευτήν, ἀνάγνωθι καὶ τούτου τοῦ λόγου τὸ λοιπὸν μέρος αὐτοῖς.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ.

Μάλιστα δ' ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ παρακληθείης, εἰ δεινὸν ἡγήσαιο τοὺς χείρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττειν (§. 14.)

μέχρι τοῦ

σοφοὺς νόμιζε μὴ τοὺς περὶ μικρῶν ἀκριβῶς ἐρίζοντας, ἀλλὰ τοὺς εὖ περὶ τῶν μεγάλων λέγοντας. χρῶ τοῖς εἰρημένοις, ἢ ζήτει βελτίω τούτων (§. 39.).

Τῶν μὲν τοίνυν λόγων ἅλις ἡμῖν ἔστω τῶν ἀναμιμνησκομένων καὶ τηλικοῦτο μῆκος ἐχόντων· ἐπεὶ μικροῦ γε μέρους τῶν πάλαι γεγραμμένων οὐκ ἂν ἀποσχοίμην, ἀλλ' εἴποιμ' ἂν εἴ τί μοι δόξειε πρέπον εἶναι τῷ παρόντι καιρῷ· καὶ γὰρ ἂν ἄτοπος εἴην, εἰ τοὺς ἄλλους ὁρῶν τοῖς ἐμοῖς χρωμένους ἐγὼ μόνος ἀπεχοίμην τῶν ὑπ' ἐμοῦ πρότερον εἰρημένων, ἄλλως τε καὶ νῦν ὅτ' οὐ μόνον μικροῖς μέρεσιν ἀλλ' ὅλοις εἴδεσι προειλόμην χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς. ταῦτα μὲν οὖν, ὅπως ἂν ἡμῖν συμπίπτῃ, ποιήσομεν.

Εἶπον δέ που, πρὶν ἀναγινώσκεσθαι τούτους, ὡς ἄξιος εἴην οὐ μόνον, εἰ βλαβεροῖς χρῶμαι τοῖς λόγοις, δοῦναι δίκην ὑμῖν, ἀλλ' εἰ μὴ τοιούτοις οἵοις οὐδεὶς ἄλλος, τῆς μεγίστης τυχεῖν τιμωρίας. εἴ τινες οὖν ὑμῶν ὑπέλαβον τότε λίαν ἀλαζονικὸν εἶναι καὶ μέγα τὸ ῥηθέν, οὐκ ἂν δικαίως ἔτι τὴν γνώμην ταύτην ἔχοιεν· οἶμαι γὰρ ἀποδεδωκέναι τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τοιούτους εἶναι τοὺς λόγους τοὺς ἀναγνωσθέντας οἵους περ ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμην. βούλομαι δ' ὑμῖν διὰ βραχέων ἀπολογήσασθαι περὶ ἑκάστου, καὶ ποιῆσαι μᾶλλον ἔτι καταφανὲς ὡς ἀληθῆ καὶ τότε προεῖπον καὶ νῦν λέγω περὶ αὐτῶν. καὶ πρῶτον μὲν ποῖος γένοιτ' ἂν λόγος ὁσιώτερος ἢ δικαιότερος τοῦ τοὺς προγόνους ἐγκωμιάζοντος ἀξίως τῆς ἀρετῆς τῆς

74, 3. τῶν ὑπ' ἐμοῦ πάλαι mg ΓΔ. 75, 2. δίκην ὑμῖν τὴν μεγίστην mg ΓΔ: δίκην τὴν μεγίστην ὑμῖν ς. 4. ὑπέλαβόν με τότε γρ ΓΔ. 76, 5. ποῖός τις γένοιτ' ς. ἢ δικαιότερος om pr Γ. 6. ἐγκωμιάζεσθαι corr Δ cum ς.

77 ἐκείνων καὶ τῶν ἔργων τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς; ἔπειτα τίς ἂν πολιτικώτερος καὶ μᾶλλον πρέπων τῇ πόλει τοῦ τὴν ἡγεμονίαν ἀποφαίνοντος ἔκ τε τῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν καὶ τῶν κινδύνων ἡμετέραν οὖσαν μᾶλλον ἢ Λακεδαιμονίων; ἔτι δὲ τίς ἂν περὶ καλλιόνων καὶ μειζόνων πραγμάτων τοῦ τοὺς Ἕλληνας ἐπί τε τὴν τῶν βαρβάρων στρατείαν παρακαλοῦντος καὶ περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους
78 ὁμονοίας συμβουλεύοντος; ἐν μὲν τοίνυν τῷ πρώτῳ λόγῳ περὶ τούτων τυγχάνω διειλεγμένος, ἐν δὲ τοῖς ὑστέροις περὶ ἐλαττόνων μὲν ἢ τηλικούτων, οὐ μὴν περὶ ἀχρηστοτέρων οὐδ᾽ ἧττον τῇ πόλει συμφερόντων. γνώσεσθε δὲ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἢν παραβάλλητε πρὸς ἕτερα τῶν εὐδοκιμούντων καὶ τῶν ὠφελίμων εἶναι δοκούντων.

79 Οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογῆσαι τοὺς νόμους πλείστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους εἶναι τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ᾽ ἡ μὲν τούτων χρῆσις τοῦτ᾽ ὠφελεῖν μόνον πέφυκε τὰ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὰ συμβόλαια τὰ γιγνόμενα πρὸς ὑμᾶς αὐτούς· εἰ δὲ τοῖς λόγοις πείθοισθε τοῖς ἐμοῖς, ὅλην τὴν Ἑλλάδα καλῶς διοικοῖτε καὶ δικαίως καὶ τῇ πό-
80 λει συμφερόντως· χρὴ δὲ τοὺς νοῦν ἔχοντας περὶ ἀμφότερα μὲν ταῦτα σπουδάζειν, αὐτοῖν δὲ τούτοιν τὸ μεῖζον καὶ τὸ πλέονος ἄξιον προτιμᾶν, ἔπειτα κἀκεῖνο γιγνώσκειν, ὅτι νόμους μὲν θεῖναι μυρίοι καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἱκανοὶ γεγόνασιν, εἰπεῖν δὲ περὶ τῶν συμφερόντων ἀξίως τῆς πόλεως καὶ τῆς Ἑλλάδος
81 οὐκ ἂν πολλοὶ δυνηθεῖεν· ὧν ἕνεκα τοὺς ἔργον ποιουμένους τοὺς τοιούτους λόγους εὑρίσκειν τοσούτῳ χρὴ περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τῶν τοὺς νόμους τιθέντων καὶ γραφόντων, ὅσῳ πέρ εἰσι σπανιώτεροι καὶ χαλεπώτεροι καὶ ψυχῆς φρονιμωτέρας δεόμενοι τυγχάνουσιν, ἄλλως τε δὴ
82 καὶ νῦν. ὅτε μὲν γὰρ ἤρχετο τὸ γένος τὸ τῶν ἀνθρώπων γίγνεσθαι καὶ συνοικίζεσθαι κατὰ πόλεις, εἰκὸς ἦν

78, 2. περὶ μέχρι pr Γ. 79, 3. ὠφελεῖν ἡμᾶς μόνον ς. 6. διοικοίητε ς. 82, 2. ἦν om Δ.

παραπλησίαν εἶναι τὴν ζήτησιν αὐτῶν· ἐπειδὴ δ' ἐνταῦθα
προεληλύθαμεν ὥστε καὶ τοὺς λόγους τοὺς εἰρημένους καὶ
τοὺς νόμους τοὺς κειμένους ἀναριθμήτους εἶναι, καὶ τῶν
μὲν νόμων ἐπαινεῖσθαι τοὺς ἀρχαιοτάτους τῶν δὲ λόγων
τοὺς καινοτάτους, οὐκέτι τῆς αὐτῆς διανοίας ἔργον ἐστίν,
3 ἀλλὰ τοῖς μὲν τοὺς νόμους τιθέναι προαιρουμένοις προὔρ-
γου γέγονε τὸ πλῆθος τῶν κειμένων (οὐδὲν γὰρ αὐτοὺς
δεῖ ζητεῖν ἑτέρους, ἀλλὰ τοὺς παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκι-
μοῦντας πειραθῆναι συναγαγεῖν, ὃ ῥᾳδίως ὅστις ἂν οὖν
βουληθεὶς ποιήσειε), τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους πραγμα-
τευομένοις διὰ τὸ προκατειλῆφθαι τὰ πλεῖστα τοὐναν-
τίον συμβέβηκε· λέγοντες μὲν γὰρ ταὐτὰ τοῖς πρότερον
εἰρημένοις ἀναισχυντεῖν καὶ ληρεῖν δόξουσι, καινὰ δὲ ζη-
τοῦντες ἐπιπόνως εὑρήσουσι. διόπερ ἔφασκον ἀμφοτέροις
μὲν ἐπαινεῖσθαι προσήκειν, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς τὸ
χαλεπώτερον ἐξεργάζεσθαι δυναμένοις.

4 Ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν ἐπὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν
δικαιοσύνην προσποιουμένων προτρέπειν ἡμεῖς ἂν ἀλη-
θέστεροι καὶ χρησιμώτεροι φανεῖμεν ὄντες. οἱ μὲν γὰρ
παρακαλοῦσιν ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φρόνησιν τὴν
ὑπὸ τῶν ἄλλων μὲν ἀγνοουμένην, ὑπ' αὐτῶν δὲ τού-
των ἀντιλεγομένην, ἐγὼ δ' ἐπὶ τὴν ὑπὸ πάντων ὁμο-
5 λογουμένην· κἀκείνοις μὲν ἀπόχρη τοσοῦτον, ἢν ἐπαγα-
γέσθαι τινὰς τῇ δόξῃ τῇ τῶν ὀνομάτων δυνηθῶσιν εἰς
τὴν αὑτῶν ὁμιλίαν, ἐγὼ δὲ τῶν μὲν ἰδιωτῶν οὐδένα
πώποτε φανήσομαι παρακαλέσας ἐπ' ἐμαυτόν, τὴν δὲ
πόλιν ὅλην πειρῶμαι πείθειν τοιούτοις πράγμασιν ἐπι-
χειρεῖν, ἐξ ὧν αὐτοί τε εὐδαιμονήσουσι καὶ τοὺς ἄλλους
6 Ἕλληνας τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλάξουσι. καί τοι
τὸν πάντας τοὺς πολίτας προτρέπειν προθυμούμενον πρὸς
τὸ βέλτιον καὶ δικαιότερον προστῆναι τῶν Ἑλλήνων, πῶς
εἰκὸς τοῦτον τοὺς συνόντας διαφθείρειν; τίς δὲ τοιούτους

83, 3. τοὺς τὰ παρὰ ς. 4. πειρασθῆναι ς. 9. ἀμφοτέρους ς. 10. τοὺς — δυναμένους ς, 84, 3. φανείημεν ς. 86, 3. πῶς οὐκ εἰκὸς ς.

λόγους εὑρίσκειν δυνάμενος πονηροὺς ἂν καὶ περὶ πονηρῶν
πραγμάτων ζητεῖν ἐπιχειρήσειεν, ἄλλως τε καὶ διαπε-
87πραγμένος ἀπ' αὐτῶν ἅπερ ἐγώ; τούτων γὰρ γραφέντων
καὶ διαδοθέντων καὶ δόξαν ἔσχον παρὰ πολλοῖς καὶ μα-
θητὰς πολλοὺς ἔλαβον, ὧν οὐδεὶς ἂν παρέμεινεν, εἰ μὴ
τοιοῦτον ὄντα με κατέλαβον οἷόν περ προσεδόκησαν· νῦν
δὲ τοσούτων γεγενημένων, καὶ τῶν μὲν ἔτη τρία τῶν δὲ
τέτταρα συνδιαιτηθέντων, οὐδεὶς οὐδὲν φανήσεται τῶν παρ'
88ἐμοὶ μεμψάμενος, ἀλλ' ἐπὶ τελευτῆς, ὅτ' ἤδη μέλλοιεν
ἀποπλεῖν ὡς τοὺς γονέας καὶ τοὺς φίλους τοὺς ἑαυτῶν,
οὕτως ἠγάπων τὴν διατριβὴν ὥστε μετὰ πόθου καὶ δα-
κρύων ποιεῖσθαι τὴν ἀπαλλαγήν. καί τοι πότερα χρὴ
πιστεύειν ὑμᾶς τοῖς σαφῶς ἐπισταμένοις καὶ τοὺς λό-
γους καὶ τὸν τρόπον τὸν ἐμόν, ἢ τῷ μηδὲν μὲν εἰδότι τῶν
89ἐμῶν, προῃρημένῳ δὲ συκοφαντεῖν; ὃς εἰς τοσοῦτο πονη-
ρίας καὶ τόλμης ἐλήλυθεν, ὥστε γραψάμενος ὡς λόγους
διδάσκω δι' ὧν πλεονεκτήσουσι παρὰ τὸ δίκαιον ἀπό-
δειξιν μὲν οὐδεμίαν τούτων ἤνεγκε, λέγων δὲ διατετέλεκεν
ὡς δεινόν ἐστι διαφθείρασθαι τοὺς τηλικούτους, ὥσπερ ἀν-
τιλέγοντός τινος περὶ τούτων, ἢ τοῦτο δέον αὐτὸν ἀποφαί-
νειν ὃ πάντες ὁμολογοῦσιν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον διδά-
90σκειν ὡς ἐγὼ τυγχάνω ταῦτα διαπραττόμενος. καὶ εἰ
μέν τις τοῦτον ἀπαγαγὼν ἀνδραποδιστὴν καὶ κλέπτην
καὶ λωποδύτην μηδὲν μὲν αὐτὸν ἀποφαίνοι τούτων εἰρ-
γασμένον, διεξίοι δ' ὡς δεινὸν ἕκαστόν ἐστι τῶν κακουρ-
γημάτων, ληρεῖν ἂν φαίη καὶ μαίνεσθαι τὸν κατήγορον,
αὐτὸς δὲ τοιούτοις λόγοις κεχρημένος οἴεται λανθάνειν
91ὑμᾶς. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοῦτό γε καὶ τοὺς ἀμαθεστάτους
γιγνώσκειν, ὅτι δεῖ πιστὰς εἶναι καὶ μέγα δυναμένας
τῶν κατηγοριῶν οὐχ αἷς ἔξεστι χρήσασθαι καὶ περὶ τῶν
μηδὲν ἠδικηκότων, ἀλλ' ἃς οὐχ οἷόν τ' εἰπεῖν ἀλλ' ἢ
κατὰ τῶν ἡμαρτηκότων· ὧν αὐτὸς ὀλιγωρήσας οὐδὲν
92προσήκοντας τῇ γραφῇ λόγους εἴρηκεν. ἔδει γὰρ αὐτὸν

90, 2. τούτων Γ.

καὶ τοὺς λόγους δεικνύναι τοὺς ἐμούς, οἷς διαφθείρω τοὺς
συνόντας, καὶ τοὺς μαθητὰς φράζειν τοὺς χείρους διὰ τὴν
συνουσίαν τὴν ἐμὴν γεγενημένους· νῦν δὲ τούτων μὲν οὐ-
δέτερον πεποίηκε, παραλιπὼν δὲ τὴν δικαιοτάτην τῶν κα-
τηγοριῶν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς ἐπεχείρησεν. ἐγὼ δ' ἐξ αὐτῶν
τούτων ἐξ ὧν περ προσήκει καὶ δίκαιόν ἐστι, ποιήσομαι
τὴν ἀπολογίαν.

3 Καὶ τοὺς μὲν λόγους ὀλίγῳ πρότερον ἀνέγνωμεν
ὑμῖν, τοὺς δὲ κεχρημένους ἐκ μειρακίων μοι μέχρι
γήρως δηλώσω, καὶ μάρτυρας ὑμῶν αὐτῶν παρέξο-
μαι περὶ ὧν ἂν λέγω τοὺς κατὰ τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμὴν
γεγενημένους. ἤρξαντο μὲν οὖν ἐν πρώτοις Εὔνομός μοι
καὶ Λυσιθείδης καὶ Κάλλιππος πλησιάζειν, μετὰ δὲ
τούτους Ὀνήτωρ, Ἀντικλῆς, Φιλωνίδης, Φιλόμηλος,
4 Χαρμαντίδης. τούτους ἅπαντας ἡ πόλις χρυσοῖς στε-
φάνοις ἐστεφάνωσεν, οὐχ ὡς τῶν ἀλλοτρίων ἐφιεμένους,
ἀλλ' ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς ὄντας καὶ πολλὰ τῶν ἰδίων
εἰς τὴν πόλιν ἀνηλωκότας. πρὸς οὓς ὅπως βούλεσθε θέτε
με διακεῖσθαι· πρὸς γὰρ τὸ παρὸν πανταχῶς ἕξει μοι
5 καλῶς. ἤν τε γὰρ ὑπολάβητε σύμβουλον εἶναί με καὶ
διδάσκαλον τούτων, δικαίως ἂν ἔχοιτέ μοι πλείω χάριν
ἢ τοῖς δι' ἀρετὴν ἐν πρυτανείῳ σιτουμένοις· τούτων μὲν
γὰρ ἕκαστος αὑτὸν μόνον παρέσχε καλὸν κἀγαθόν, ἐγὼ δὲ
τοσούτους τὸ πλῆθος ὅσους ὀλίγῳ πρότερον διῆλθον ὑμῖν.
εἴτε τῶν μὲν πεπραγμένων ἐκείνοις μηδὲν συναίτιος ἐγε-
νόμην, ὡς ἑταίροις δὲ καὶ φίλοις αὐτοῖς ἐχρώμην, ἱκανὴν
ὑπὲρ ὧν φεύγω τὴν γραφὴν ἡγοῦμαι καὶ ταύτην εἶναι τὴν
ἀπολογίαν· εἰ γὰρ τοῖς μὲν δι' ἀρετὴν δωρεὰς εἰληφόσιν
ἤρεσκον, τῷ δὲ συκοφάντῃ μὴ τὴν αὐτὴν ἔχω γνώμην,
πῶς ἂν εἰκότως γνωσθείην τοὺς συνόντας διαφθείρειν;
ἢ πάντων γ' ἂν εἴην δυστυχέστατος, εἰ τῶν ἄλλων ἀνθρώ-
πων ἔκ τε τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν συνουσιῶν τῶν

v. 5. ἐπικεχείρηκεν ς. 93, 7. ὀνήτωρ Γ: ὁ ῥήτωρ ς et corr Δ. Φιλόμηδος ς. 96, 1. ἐγινόμην αὐτός, ὡς ς.

μὲν χείρω τῶν δὲ βελτίω δόξαν λαμβανόντων ἐγὼ μόνος μὴ τύχοιμι τῆς δοκιμασίας ταύτης, ἀλλὰ τοιούτοις μὲν ἀνδράσι συμβεβιωκώς, ἀνέγκλητον δ' ἐμαυτὸν μέχρι ταυτησὶ τῆς ἡλικίας παρεσχηκώς, ὅμοιος εἶναι δόξαιμι τοῖς ἔκ τε τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν ἄλλων συνουσιῶν διαβεβλημένοις. ἡδέως δ' ἂν εἰδείην τί ποτ' ἂν ἔπαθον, εἴ τίς μοι τοιοῦτος ἦν συγγεγενημένος οἷόσπερ ἐστὶν ὁ κατήγορος, ὃς μισῶν ἅπαντας τοὺς τοιούτους καὶ μισούμενος εἰς τουτονὶ καθέστηκα τὸν κίνδυνον.

98 Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνος ὁ λόγος δικαίως ἄν με βλά-
ψειεν, ὃν ἴσως ἄν τινες τολμήσαιεν εἰπεῖν τῶν παν-
τάπασι πρός με δυσκόλως διακειμένων, ὡς τούτοις
μὲν οἷς εἴρηκα τοσοῦτον μόνον ἐχρώμην ὅσον ὀφθῆ-
ναι διαλεγόμενος, ἕτεροι δέ τινές μοι πολλοὶ καὶ πο-
λυπράγμονες μαθηταὶ γεγόνασιν, οὓς ἀποκρύπτομαι
99 πρὸς ὑμᾶς. [ἔχω γὰρ λόγον ὃς ἐξελέγξει καὶ διαλύσει
πάσας τὰς τοιάσδε βλασφημίας·] ἀξιῶ γάρ, εἰ μέν
τινες τῶν ἐμοὶ συγγεγενημένων ἄνδρες ἀγαθοὶ γεγό-
νασι περὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς φίλους καὶ τὸν ἴδιον οἶ-
κον, ἐκείνους ὑμᾶς ἐπαινεῖν, ἐμοὶ δὲ μηδεμίαν ὑπὲρ τού-
των χάριν ἔχειν, εἰ δὲ πονηροὶ καὶ τοιοῦτοι τὰς φύσεις
οἷοι φαίνειν καὶ γράφεσθαι καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν,
100 παρ' ἐμοῦ δίκην λαμβάνειν. καίτοι τίς ἂν πρόκλησις
γένοιτο ταύτης ἀνεπιφθονωτέρα καὶ δικαιοτέρα τῆς τῶν
μὲν καλῶν κἀγαθῶν οὐκ ἀμφισβητούσης, εἰ δέ τινες
πονηροὶ γεγόνασιν, ὑπὲρ τούτων δίκην ὑποσχεῖν ἐθελού-
σης; καὶ ταῦτ' οὐ λόγος μάτην εἰρημένος ἐστίν, ἀλλὰ
παραχωρῶ καὶ τῷ κατηγόρῳ καὶ τῷ βουλομένῳ τῶν ἄλ-
λων, εἴ τις ἔχει τινὰ φράσαι τοιοῦτον, οὐχ ὡς οὐχ ἡδέως
ἄν τινων μου καταψευσαμένων, ἀλλ' ὡς εὐθὺς φανε-
ρῶν ἐσομένων ὑμῖν καὶ τῆς ζημίας ἐκείνοις ἀλλ' οὐκ
ἐμοὶ γενησομένης.

98, 4. ἐχρώμην οὐδ' ὅσον ς. 99, 1. ἔχω γὰρ — βλασφημίας om Γ, in mg habet Δ. 100, 2. δικαιοτέρα] ταπεινοτέρα pr Γ. 4. ὑποσχεῖν Γ, ὑπέχειν corr Δ cum ς. 7. οὐχ add Θ. 9. ἐκείνης ς.

101 Περὶ μὲν οὖν ὧν φεύγω τὴν γραφὴν καὶ τοῦ μὴ δια-
φθείρειν τοὺς συνόντας, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἂν σαφέστερον ἐπι-
δεῖξαι δυνηθείην· ἐμνήσθη δὲ καὶ τῆς πρὸς Τιμόθεόν μοι
φιλίας γεγενημένης, καὶ διαβάλλειν ἡμᾶς ἀμφοτέρους
ἐπεχείρησε, καὶ οὐκ ᾐσχύνθη περὶ ἀνδρὸς τετελευτηκότος
καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίου τῇ πόλει βλασφήμους καὶ
102 λίαν ἀσελγεῖς λόγους εἰπών. ἐγὼ δ᾽ ᾤμην μέν, εἰ καὶ
φανερῶς ἐξηλεγχόμην ἀδικῶν, διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον φι-
λίαν σώζεσθαί μοι προσήκειν· ἐπειδὴ δὲ Λυσίμαχος καὶ
τοῖς τοιούτοις ἐπιχειρεῖ με βλάπτειν ἐξ ὧν δικαίως ἂν
ὠφελοίμην, ἀναγκαίως ἔχει διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν.
διὰ τοῦτο δ᾽ οὐχ ἅμα περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπι-
τηδείων ἐποιησάμην τὴν μνείαν, ὅτι πολὺ τὰ πράγματα
103 διέφερεν αὐτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἐκείνων οὐδὲν φλαῦρον εἰ-
πεῖν ὁ κατήγορος ἐτόλμησε, περὶ δὲ τὴν Τιμοθέου κατη-
γορίαν μᾶλλον ἐσπούδασεν ἢ περὶ ὧν ἀπήνεγκε τὴν γρα-
φήν· ἔπειθ᾽ οἱ μὲν ὀλίγων ἐπεστάτησαν, τῶν δ᾽ ἑκάστῳ
προσταχθέντων οὕτως ἐπεμελήθησαν ὥστε τυχεῖν τῆς τι-
μῆς τῆς ὀλίγῳ πρότερον ὑπ᾽ ἐμοῦ λεχθείσης, ὁ δὲ πολ-
λῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων καὶ πολὺν χρόνον κατέστη
κύριος. ὥστ᾽ οὐκ ἂν ἥρμοσεν ἅμα περὶ τούτου καὶ τῶν
ἄλλων χρήσασθαι τοῖς λόγοις, ἀλλ᾽ ἀναγκαίως εἶχεν οὕ-
104 τω διελέσθαι καὶ διατάξασθαι περὶ αὐτῶν. χρὴ δὲ τὸν
ὑπὲρ ἐκείνου λόγον οὐκ ἀλλότριον εἶναι νομίζειν τοῖς
ἐνεστῶσι πράγμασιν, οὐδ᾽ ἐμὲ λέγειν ἔξω τῆς γραφῆς·
τοῖς μὲν γὰρ ἰδιώταις ὑπὲρ ὧν ἕκαστος ἔπραξε προσήκει
διαλεχθεῖσι καταβαίνειν ἢ δοκεῖν περιεργάζεσθαι, τοῖς
δ᾽ ὑπολαμβανομένοις συμβούλοις εἶναι καὶ διδασκάλοις
ὁμοίως ὑπὲρ τῶν συγγεγενημένων ὥσπερ ὑπὲρ αὑτῶν ἀναγ-
καῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἄλλως τ᾽ ἢν καὶ τύχῃ
τις διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην κρινόμενος· ὅπερ ἐμοὶ συμβέ-

101, 5. καὶ om Δς. 102, 1. μὲν om ς. 2. διὰ τὴν] δια-τριβὴν pr Γ. φιλίαν Γ, ὁμιλίαν Δ et corr Γ cum ς. 5. ὠφε-λούμην pr Γ. 103, 4. ἐπεστάτησαν τῶν δ᾽ Γ, ἐπεστάτησαν ἀγώνων τῶν δ᾽ Δ cum ς et mg Γ. 9. ἄλλων Γ, ἄλλων ἐπιτηδείων Δ cum ς et mg Γ. χρῆσθαι ς.

105 βηκεν. ἑτέρῳ μὲν οὖν ἀπέχρησεν ἂν τοῦτ' εἰπεῖν, ὡς οὐ δίκαιόν ἐστι μετέχειν εἴ τι Τιμόθεος πράττων μὴ κατώρθωσεν· οὐδὲ γὰρ τῶν δωρεῶν οὐδὲ τῶν τιμῶν οὐδεὶς αὐτῷ μετέδωκε τῶν ἐκείνῳ ψηφισθεισῶν, ἀλλ' οὐδ' ἐπαινέσαι τῶν ῥητόρων οὐδεὶς ἠξίωσεν ὡς σύμβουλον γεγενημένον· εἶναι δὲ δίκαιον ἢ καὶ τῶν ἀγαθῶν κοινωνεῖν ἢ μηδὲ τῶν
106 ἀτυχιῶν ἀπολαύειν. ἐγὼ δὲ ταῦτα μὲν αἰσχυνθείην ἂν εἰπεῖν, τὴν αὐτὴν δὲ ποιοῦμαι πρόκλησιν ἥν περ καὶ περὶ τῶν ἄλλων· ἀξιῶ γάρ, εἰ μὲν κακὸς ἀνὴρ γέγονε Τιμόθεος καὶ πολλὰ περὶ ὑμᾶς ἐξήμαρτε, μετέχειν καὶ δίκην διδόναι καὶ πάσχειν ὅμοια τοῖς ἀδικοῦσιν· ἢν δ' ἐπιδειχθῇ καὶ πολίτης ὢν ἀγαθὸς καὶ στρατηγὸς τοιοῦτος οἷος οὐδεὶς ἄλλος ὧν ἡμεῖς ἴσμεν, ἐκεῖνον μὲν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἐπαινεῖν καὶ χάριν ἔχειν αὐτῷ, περὶ δὲ ταυτησὶ τῆς γραφῆς ἐκ τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων, ὅ τι ἂν ὑμῖν δίκαιον εἶναι δοκῇ, τοῦτο γιγνώσκειν.

107 Ἀθροώτατον μὲν οὖν τοῦτ' εἰπεῖν ἔχω περὶ Τιμοθέου καὶ μάλιστα καθ' ἁπάντων, ὅτι τοσαύτας ᾕρηκε πόλεις κατὰ κράτος ὅσας οὐδεὶς πώποτε τῶν ἐστρατηγηκότων, οὔτε τῶν ἐκ ταύτης τῆς πόλεως οὔτε τῶν ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ τούτων ἐνίας, ὧν ληφθεισῶν ἅπας ὁ τόπος ὁ περιέχων οἰκεῖος ἠναγκάσθη τῇ πόλει γενέσθαι· τηλικαύτην ἑκάστη δύναμιν
108 εἶχε. τίς γὰρ οὐκ οἶδε Κόρκυραν μὲν ἐν ἐπικαιροτάτῳ καὶ κάλλιστα κειμένην τῶν περὶ Πελοπόννησον, Σάμον δὲ τῶν ἐν Ἰωνίᾳ, Σηστὸν δὲ καὶ Κριθώτην τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, Ποτίδαιαν δὲ καὶ Τορώνην τῶν ἐπὶ Θρᾴκης; ἃς ἐκεῖνος ἁπάσας κτησάμενος παρέδωκεν ὑμῖν, οὐ δαπάναις μεγάλαις, οὐδὲ τοὺς ὑπάρχοντας συμμάχους λυμηνάμενος, οὐδὲ πολλὰς ὑμᾶς εἰσφορὰς ἀναγ-
109 κάσας εἰσενεγκεῖν, ἀλλ' εἰς μὲν τὸν περίπλουν τὸν περὶ

105, 3. οὐδεὶς αὐτῷ Γ, οὐδεὶς ἂν αὐτῷ rc Δ: οὐδεὶς ἂν αὐτῶν ς. 107, 1. Ἀθροώτατον] ἁπλούστατον γρ ΓΔ. 6. λειφθεισῶν Δς. 108, 1. Κόρκυραν Γ: ceteri Κέρκυραν. sic et infra. ἐπικαιροτάτῳ τόπῳ καὶ ς. 3. τῶν add Γ.

Πελοπόννησον τρία καὶ δέκα μόνον τάλαντα δούσης αὐτῷ
τῆς πόλεως καὶ τριήρεις πεντήκοντα Κόρκυραν εἷλε, πό-
λιν ὀγδοήκοντα τριήρεις κεκτημένην, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν
χρόνον Λακεδαιμονίους ἐνίκησε ναυμαχῶν, καὶ ταύτην
ἠνάγκασε αὐτοὺς συνθέσθαι τὴν εἰρήνην, ἣ τοσαύτην με-
10 ταβολὴν ἑκατέρᾳ τῶν πόλεων ἐποίησεν, ὥσθ' ἡμᾶς μὲν ἀπ'
ἐκείνης τῆς ἡμέρας θύειν αὐτῇ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ὡς
οὐδεμιᾶς ἄλλης οὕτω τῇ πόλει συνενεγκούσης, Λακεδαι-
μονίων δὲ μετ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἑωρᾶσθαι
μήτε ναυτικὸν ἐντὸς Μαλέας περιπλέον μήτε πεζὸν
στρατόπεδον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ πορευόμενον, ὅπερ αὐτοῖς
τῆς περὶ Λεῦκτρα συμφορᾶς εὕροι τις ἂν αἴτιον γεγενημέ-
1 νον. μετὰ δὲ ταύτας τὰς πράξεις ἐπὶ Σάμον στρατεύσας,
ἣν Περικλῆς ὁ μεγίστην ἐπὶ σοφίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ σω-
φροσύνῃ δόξαν εἰληφὼς ἀπὸ διακοσίων νεῶν καὶ χιλίων
ταλάντων κατεπολέμησε, ταύτην οὔτε πλέον οὔτ' ἔλαττον
παρ' ὑμῶν λαβὼν οὔτε παρὰ τῶν συμμάχων ἐκλέξας,
ἐν δέκα μησὶν ἐξεπολιόρκησεν ὀκτακισχιλίοις πελτα-
σταῖς καὶ τριήρεσι τριάκοντα, καὶ τούτοις ἅπασιν ἐκ
2 τῆς πολεμίας τὸν μισθὸν ἀπέδωκε. καίτοι τοιοῦτον ἔρ-
γον ἄν τις ἄλλος φανῇ πεποιηκώς, ὁμολογῶ ληρεῖν, ὅτι
διαφερόντως ἐπαινεῖν ἐπιχειρῶ τὸν οὐδὲν περιττότερον τῶν
ἄλλων διαπεπραγμένον. ἐντεῦθεν τοίνυν ἀναπλεύσας Ση-
στὸν καὶ Κριθώτην ἔλαβε, καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀμελου-
μένης Χεῤῥονήσου προσέχειν ὑμᾶς αὐτῇ τὸν νοῦν ἐποίησε.
3 τὸ δὲ τελευταῖον Ποτίδαιαν, εἰς ἣν ἡ πόλις τετρακόσια
καὶ δισχίλια τάλαντα τὸ πρότερον ἀνήλωσε, ταύτην εἷ-
λεν ἀπὸ τῶν χρημάτων ὧν αὐτὸς ἐπόρισε καὶ τῶν συν-
τάξεων τῶν ἀπὸ Θρᾴκης· καὶ προσέτι Χαλκιδεῖς ἅπαν-
τας κατεπολέμησεν. εἰ δὲ δεῖ μὴ καθ' ἕκαστον ἀλλὰ διὰ
βραχέων εἰπεῖν, τεττάρων καὶ εἴκοσι πόλεων κυρίους ὑμᾶς

110, 5. Μαλείας ς. 7. Λεύκτρας ς. 111, 5. ἐκλέξας Γ: ἐκλέξας φόρους Δ cum ς et mg Γ. 6. ἐν δέκα Γ, ἐν ἕνδεκα Δ: ἕνδεκα ς. 113, 2. τὸ om ς. ἀνάλωσε Δς.

ἐποίησεν ἐλάττω δαπανήσας ὧν οἱ πατέρες ἡμῶν εἰς τὴν Μηλίων πολιορκίαν ἀνήλωσαν.

114 Ἠβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ἐξαριθμῆσαι τὰς πράξεις ῥᾴδιον γέγονεν, οὕτως οἷόν τ' εἶναι συντόμως δηλῶσαι τοὺς καιροὺς ἐν οἷς ἕκαστα τούτων ἐπράχθη, καὶ τὰ τῆς πόλεως ὡς εἶχε, καὶ τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν· πολὺ γὰρ ἂν ὑμῖν αἵ τ' εὐεργεσίαι μείζους κἀκεῖνος πλείονος ἄξιος ἔδοξεν εἶναι. νῦν δὲ ταῦτα μὲν ἐάσω

115 διὰ τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι δ' ὑμᾶς ἡδέως ἂν ἀκοῦσαι διὰ τί ποτε τῶν μὲν εὐδοκιμούντων ἀνδρῶν παρ' ὑμῖν καὶ πολεμικῶν εἶναι δοκούντων οὐδὲ κώμην ἔνιοι λαβεῖν ἠδυνήθησαν, Τιμόθεος δ' οὔτε τὴν τοῦ σώματος φύσιν ἔχων ἐῤῥωμένην οὔτ' ἐν τοῖς στρατοπέδοις τοῖς πλανωμένοις κατατετριμμένος, ἀλλ' ὁ μεθ' ὑμῶν πολιτευόμενος τηλικαῦτα διεπράξατο τὸ μέγεθος. ἔστι δ' ὁ λόγος ὁ περὶ τούτων φιλαπεχθήμων μέν, ῥηθῆναι δ'

116 οὐκ ἀσύμφορος. ἐκεῖνος γὰρ τούτῳ τῶν ἄλλων διήνεγκεν, ὅτι περὶ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ συμμαχικῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἐπιμελείας τῆς τούτων οὐ τὴν αὐτὴν ὑμῖν γνώμην ἔσχεν. ὑμεῖς μὲν γὰρ χειροτονεῖτε στρατηγοὺς τοὺς εὐρωστοτάτους τοῖς σώμασι καὶ πολλάκις ἐν τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασι γεγενημένους, ὡς διὰ τούτων διαπραξάμενοί τι τῶν δεόντων. ὁ δὲ τοῖς μὲν τοιούτοις λοχαγοῖς ἐχρῆτο καὶ ταξιάρχοις, [ὧν ἔνιοι διὰ τὴν μετ' ἐκείνου στρατείαν ἄξιοι λόγου καὶ χρήσιμοι τῇ πόλει γεγόνασιν,]

117 αὐτὸς δὲ περὶ ταῦτα δεινὸς ἦν, περὶ ἅπερ χρὴ φρόνιμον εἶναι τὸν στρατηγὸν τὸν ἀγαθόν. ἔστι δὲ ταῦτα τίνα δύναμιν ἔχοντα; δεῖ γὰρ οὐχ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀλλὰ σαφῶς φράσαι περὶ αὐτῶν. πρῶτον μὲν δύνασθαι γνῶναι πρὸς τίνας πολεμητέον καὶ τίνας συμμάχους ποιητέον· ἀρχὴ γὰρ αὕτη στρατηγίας ἐστίν, ἧς ἢν διαμάρτῃ τις, ἀνάγκη τὸν πόλεμον ἀσύμφορον καὶ χαλεπὸν καὶ περίεργον εἶναι.

v. 2. ἀνάλωσαν Δς. 115, 1. ἡγοῦμαι Γ: αἰτοῦμαι ς. ἡδέως] ἀδεῶς Γ et pr Δ. 116, 4. ἔσχεν Mustoxydes: libri ἔχειν. 8. ὧν ἔνιοι — γεγόνασιν om Γ, in mg ponit rc Δ.

118 περὶ τοίνυν τὴν τοιαύτην προαίρεσιν οὐ μόνον οὐδεὶς τοιοῦ-
τος γέγονεν, ἀλλ' οὐδὲ παραπλήσιος. ῥᾴδιον δ' ἐξ αὐτῶν
τῶν ἔργων γνῶναι· πλείστους γὰρ πολέμους ἄνευ τῆς
πόλεως ἀνελόμενος, ἅπαντας τούτους κατώρθωσε καὶ δι-
καίως ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν ἔδοξεν αὐτοὺς ποιήσασθαι.
καί τοι τοῦ καλῶς βουλεύσασθαι τίς ἂν ἀπόδειξιν ἔχοι
119 σαφεστέραν καὶ μείζω ταύτης παρασχέσθαι; δεύτερον
τί προσήκει τὸν στρατηγὸν τὸν ἀγαθόν; στρατόπεδον συν-
αγαγεῖν ἁρμόττον τῷ πολέμῳ τῷ παρόντι, καὶ τοῦτο
συντάξαι καὶ χρήσασθαι συμφερόντως. ὡς μὲν τοίνυν
ἠπίστατο χρῆσθαι καλῶς, αἱ πράξεις αὐταὶ δεδηλώκα-
σιν· ὡς δὲ καὶ πρὸς τὸ παρασκευάσασθαι μεγαλοπρε-
πῶς καὶ τῆς πόλεως ἀξίως ἁπάντων διήνεγκεν, οὐδὲ τῶν
120 ἐχθρῶν οὐδεὶς ἂν ἄλλως εἰπεῖν τολμήσειεν. ἔτι τοίνυν πρὸς
τούτοις ἀπορίας ἐνεγκεῖν στρατοπέδου καὶ πενίας, καὶ
πάλιν εὐπορίας εὑρεῖν, τίς οὐκ ἂν τῶν συνεστρατευμένων
πρὸς ἀμφότερα ταῦτα διαφέρειν ἐκεῖνον προκρίνειεν; συνί-
σασι γὰρ αὐτῷ κατὰ μὲν ἀρχὰς τῶν πολέμων διὰ τὸ
μηδὲν παρὰ τῆς πόλεως λαμβάνειν εἰς τὰς ἐσχάτας ἐν-
δείας καθιστάμενον, ἐκ δὲ τούτων εἰς τοῦτο τὰ πράγμα-
τα περιστάναι δυνάμενον, ὥστε καὶ τῷ πολέμῳ περι-
γίγνεσθαι καὶ τοῖς στρατιώταις ἐντελεῖς ἀποδιδόναι τοὺς
121 μισθούς. οὕτω τοίνυν τούτων μεγάλων ὄντων καὶ σφόδρα
κατεπειγόντων, ἐπὶ τοῖς ἐχομένοις δικαίως ἄν τις αὐτὸν
ἔτι μᾶλλον ἐπαινέσειεν. ὁρῶν γὰρ ὑμᾶς τούτους μόνους
ἄνδρας νομίζοντας τοὺς ἀπειλοῦντας καὶ τοὺς ἐκφοβοῦν-
τας τὰς ἄλλας πόλεις καὶ τοὺς ἀεί τι νεωτερίζοντας ἐν
τοῖς συμμάχοις, οὐκ ἐπηκολούθησε ταῖς ὑμετέραις γνώ-
μαις, οὐδ' ἠβουλήθη βλάπτων τὴν πόλιν εὐδοκιμεῖν, ἀλ-
λὰ τοῦτ' ἐφιλοσόφει καὶ τοῦτ' ἔπραττεν, ὅπως μηδεμία
τῶν πόλεων αὐτὸν φοβήσεται τῶν Ἑλληνίδων, ἀλλὰ πᾶ-
122 σαι θαρσήσουσι πλὴν τῶν ἀδικουσῶν. ἠπίστατο γὰρ
τούς τε δεδιότας ὅτι μισοῦσι δι' οὓς ἂν τοῦτο πεπονθότες

121, 4. τούς τ' ἀπειλοῦντας ς. 122, 1. θαῤῥήσουσι ς.

τυγχάνωσι, τήν τε πόλιν διὰ μὲν τὴν φιλίαν τὴν τῶν ἄλλων εὐδαιμονεστάτην καὶ μεγίστην γενομένην, διὰ δὲ τὸ μῖσος μικρὸν ἀπολιποῦσαν τοῦ μὴ ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς περιπεσεῖν. ὧν ἐνθυμούμενος τῇ μὲν δυνάμει τῇ τῆς πόλεως τοὺς πολεμίους κατεστρέφετο, τῷ δ' ἤθει τῷ ἑαυτοῦ τὴν εὔνοιαν τὴν τῶν ἄλλων προσήγετο, νομίζων τοῦτο στρατήγημα μεῖζον εἶναι καὶ κάλλιον ἢ πολλὰς
123 πόλεις ἑλεῖν καὶ πολλάκις νικῆσαι μαχόμενος. οὕτω δ' ἐσπούδαζε περὶ τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων μηδὲ μικρὰν ὑποψίαν περὶ αὐτοῦ λαβεῖν ὡς ἐπιβουλεύοντος, ὥσθ' ὁπότε μέλλοι τινὰ παραπλεῖν τῶν μὴ τὰς συντάξεις διδουσῶν, πέμψας προηγόρευε τοῖς ἄρχουσιν, ἵνα μὴ πρὸ τῶν λιμένων ἐξαίφνης ὀφθεὶς εἰς θόρυβον καὶ ταραχὴν
124 αὐτοὺς καταστήσειεν. εἴτε τύχοι καθορμισθεὶς πρὸς τὴν χώραν, οὐκ ἂν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις ἁρπάζειν καὶ κλέπτειν καὶ πορθεῖν τὰς οἰκίας, ἀλλὰ τοσαύτην εἶχεν ἐπιμέλειαν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν γίγνεσθαι τοιοῦτον, ὅσην περ οἱ δεσπόται τῶν χρημάτων· οὐ γὰρ τούτῳ προσεῖχε τὸν νοῦν, ὅπως ἐκ τῶν τοιούτων αὐτὸς εὐδοκιμήσει παρὰ τοῖς στρατιώταις, ἀλλ' ὅπως ἡ πόλις παρὰ τοῖς Ἕλλη-
125 σιν. πρὸς δὲ τούτοις τὰς δοριαλώτους τῶν πόλεων οὕτω πράως διῴκει καὶ νομίμως ὡς οὐδεὶς ἄλλος τὰς συμμαχίδας, ἡγούμενος, εἰ τοιοῦτος ὢν φαίνοιτο περὶ τοὺς πολεμήσαντας, τὴν μεγίστην πίστιν ἔσεσθαι δεδωκὼς ὡς οὐδέποτ' ἂν περί γε τοὺς ἄλλους ἐξαμαρτεῖν τολμή-
126 σειεν. τοιγάρτοι διὰ τὴν δόξαν τὴν ἐκ τούτων γιγνομένην πολλαὶ τῶν πόλεων τῶν πρὸς ὑμᾶς δυσκόλως ἐχουσῶν ἀναπεπταμέναις αὐτὸν ἐδέχοντο ταῖς πύλαις· ἐν αἷς ἐκεῖνος οὐδεμίαν ταραχὴν ἐποίησεν, ἀλλ' ὥσπερ οἰκουμένας αὐτὰς εἰσιὼν κατέλαβεν, οὕτως ἐξιὼν κατέλειπε.
127 κεφάλαιον δὲ πάντων τούτων· εἰθισμένων γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον πολλῶν γίγνεσθαι καὶ δεινῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν,

v. 2. γενομένην ἂν διὰ Δς. 124, 5. κτημάτων corr Γ. 6. εὐδοκιμήσῃ Δς. 125, 1. δορυαλώτους Δς. 5. ὡς Γ: ὃς Δς. 126, 5. κατέλιπε ς.

ἐπὶ τῆς ἐκείνου στρατηγίας οὐδεὶς ἂν οὔτ' ἀναστάσεις
εὕροι γεγενημένας οὔτε πολιτειῶν μεταβολὰς οὔτε σφα-
γὰς καὶ φυγὰς οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν τῶν κακῶν τῶν ἀνηκέ-
στων, ἀλλ' οὕτως αἱ τοιαῦται συμφοραὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν
χρόνον ἐλώφησαν, ὥστε μόνος ὧν ἡμεῖς μνημονεύομεν
28 ἀνέγκλητον τὴν πόλιν τοῖς Ἕλλησι παρέσχε. καί τοι
χρὴ στρατηγὸν ἄριστον νομίζειν οὐκ εἴ τις μιᾷ τύχῃ
τηλικοῦτόν τι κατώρθωσεν ὥσπερ Λύσανδρος, ὃ μηδενὶ
τῶν ἄλλων διαπράξασθαι συμβέβηκεν, ἀλλ' ὅστις ἐπὶ
πολλῶν καὶ παντοδαπῶν καὶ δυσκόλων πραγμάτων ὀρ-
θῶς ἀεὶ πράττων καὶ νουνεχόντως διατετέλεκεν, ὅπερ Τι-
μοθέῳ συμβέβηκεν.
29 Οἶμαι οὖν ὑμῶν τοὺς πολλοὺς θαυμάζειν τὰ λεγό-
μενα καὶ νομίζειν τὸν ἔπαινον τὸν ἐκείνου κατηγορίαν εἶ-
ναι τῆς πόλεως, εἰ τοσαύτας μὲν πόλεις ἑλόντα μηδε-
μίαν δ' ἀπολέσαντα περὶ προδοσίας ἔκρινε, καὶ πάλιν
εἰ διδόντος εὐθύνας αὐτοῦ, καὶ τὰς μὲν πράξεις Ἰφικρά-
τους ἀναδεχομένου, τὸν δ' ὑπὲρ τῶν χρημάτων λόγον Με-
νεσθέως, τούτους μὲν ἀπέλυσε, Τιμόθεον δὲ τοσούτοις ἐζη-
μίωσε χρήμασιν ὅσοις οὐδένα πώποτε τῶν προγεγενημέ-
30 νων. ἔχει δ' οὕτως· βούλομαι γὰρ καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς
πόλεως λόγον εἰπεῖν. εἰ μὲν ὑμεῖς πρὸς αὐτὸ τὸ δίκαιον
ἀποβλέποντες σκέψεσθε περὶ τούτων, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ
δεινὰ καὶ σχέτλια πᾶσιν εἶναι δόξει τὰ πεπραγμένα
περὶ Τιμόθεον· ἢν δ' ἀναλογίσησθε τὴν ἄγνοιαν ὅσην ἔχο-
μεν πάντες ἄνθρωποι, καὶ τοὺς φθόνους τοὺς ἐπιγιγνομέ-
νους ἡμῖν, ἔτι δὲ τὰς ταραχὰς καὶ τὴν τύρβην ἐν ᾗ ζῶ-
μεν, οὐδὲν τούτων ἀλόγως οὐδ' ἔξω τῆς ἀνθρωπίνης φύ-
σεως εὑρεθήσεται γεγενημένον, ἀλλὰ καὶ Τιμόθεος μέρος
τι συμβεβλημένος τοῦ μὴ κατὰ τρόπον γνωσθῆναι περὶ
31 αὐτῶν. ἐκεῖνος γὰρ οὔτε μισόδημος ὢν οὔτε μισάνθρωπος

v. 5. μόνον ς. 128, 2. ἄριστον] ἄριστον ἄριστον Γ, ἀγαθὸν καὶ ἄριστον Δ cum ς et corr Γ. 129, 1. οὖν Γ, δ' Δ cum ς et corr Γ. 3. μὲν add Γ.Δ. 5. Ἰφικράτεως ς. 130, 4. πεπραγμένα περὶ Θ, πεπραγμένα ἃ περὶ ΓΔ: πεπραγμένα τὰ περὶ ς.

οὐθ' ὑπερήφανος, οὔτ' ἀλλ' οὐδὲν ἔχων τῶν τοιούτων κα-
κῶν, διὰ τὴν μεγαλοφροσύνην τὴν τῇ στρατηγίᾳ μὲν συμ-
φέρουσαν, πρὸς δὲ τὰς χρείας τῶν ἀεὶ προσπιπτόντων
οὐχ ἁρμόττουσαν, ἅπασιν ἔδοξεν ἔνοχος εἶναι τοῖς προει-
ρημένοις· οὕτω γὰρ ἀφυὴς ἦν πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων θε-
ραπείαν ὥσπερ δεινὸς περὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἐπιμέ-
132λειαν. καί τοι πολλάκις καὶ παρ' ἐμοῦ τοιούτους λόγους
ἤκουσεν, ὡς χρὴ τοὺς πολιτευομένους καὶ βουλομένους
ἀρέσκειν προαιρεῖσθαι μὲν τῶν τε πράξεων τὰς ὠφελιμω-
τάτας καὶ βελτίστας καὶ τῶν λόγων τοὺς ἀληθεστάτους
καὶ δικαιοτάτους, οὐ μὴν ἀλλὰ κἀκεῖνο παρατηρεῖν καὶ
σκοπεῖν, ὅπως ἐπιχαρίτως καὶ φιλανθρώπως ἅπαντα
φανήσονται καὶ λέγοντες καὶ πράττοντες, ὡς οἱ τούτων
ὀλιγωροῦντες ἐπαχθέστεροι καὶ βαρύτεροι δοκοῦσιν εἶναι
133τοῖς συμπολιτευμένοις. „ὁρᾷς δὲ τὴν φύσιν τὴν τῶν
πολλῶν ὡς διάκειται πρὸς τὰς ἡδονάς, καὶ διότι μᾶλ-
λον φιλοῦσι τοὺς πρὸς χάριν ὁμιλοῦντας ἢ τοὺς εὖ ποι-
οῦντας, καὶ τοὺς μετὰ φαιδρότητος καὶ φιλανθρωπίας
φενακίζοντας ἢ τοὺς μετ' ὄγκου καὶ σεμνότητος ὠφελοῦν-
τας. ὧν οὐδέν σοι μεμέληκεν, ἀλλ' ἢν ἐπιεικῶς τῶν ἔξω
πραγμάτων ἐπιμεληθῇς, οἴει σοι καὶ τοὺς ἐνθάδε πολι-
134τευομένους καλῶς ἕξειν. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἀλλὰ τοὐναν-
τίον φιλεῖ συμβαίνειν. ἢν γὰρ τούτοις ἀρέσκῃς, ἅπαν ὅ
τι ἂν πράξῃς οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν κρινοῦσιν ἀλλὰ πρὸς
τὸ σοὶ συμφέρον ὑπολήψονται, καὶ τὰ μὲν ἁμαρτανόμενα
παρόψονται, τὸ δὲ κατορθωθὲν οὐρανόμηκες ποιήσουσιν·
135ἡ γὰρ εὔνοια πάντας οὕτω διατίθησιν. ἣν σὺ τῇ μὲν πό-
λει παρὰ τῶν ἄλλων ἐκ παντὸς τρόπου κτήσασθαι ζη-
τεῖς, ἡγούμενος μέγιστον εἶναι τῶν ἀγαθῶν, αὐτὸς δὲ
σαυτῷ παρὰ τῆς πόλεως οὐκ οἴει δεῖν τὴν αὐτὴν ταύτην
παρασκευάζειν, ἀλλὰ πλείστων ἀγαθῶν αἴτιος γεγενη-
μένος χεῖρον διάκεισαι τῶν οὐδὲν ἄξιον λόγου διαπεπρα-

v. 3. συμπιπτόντων ς. 133, 1. τὴν ante τῶν om ς. 2. διά-
κεινται ς. 134, 5. τὸ δὲ κατορθωθὲν] καὶ τὸ κατορθωθὲν Γ et pr Δ.

136 γμένων. εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ τοὺς ῥήτορας καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἰδίοις συλλόγοις λογοποιεῖν δυναμένους καὶ πάντα προσποιουμένους εἰδέναι θεραπεύουσι, σὺ δ' οὐ μόνον ἀμελεῖς, ἀλλὰ καὶ πολεμεῖς τοῖς μέγιστον ἀεὶ δυναμένοις αὐτῶν. καί τοι πόσους οἴει διὰ τὰς τούτων ψευδολογίας τοὺς μὲν συμφοραῖς περιπεπτωκέναι, τοὺς δ' ἀτίμους εἶναι, [πόσους δὲ τῶν προγεγενημένων ἀνωνύμους εἶναι,] πολὺ σπουδαιοτέρους καὶ πλέονος ἀξίους γεγενημένους
137 τῶν ᾀδομένων καὶ τραγῳδουμένων; ἀλλ' οἱ μέν, οἶμαι, ποιητῶν ἔτυχον καὶ λογοποιῶν, οἱ δ' οὐκ ἔσχον τοὺς ὑμνήσοντας. ἢν οὖν ἐμοὶ πείθῃ καὶ νοῦν ἔχῃς, οὐ καταφρονήσεις τῶν ἀνδρῶν τούτων, οἷς τὸ πλῆθος εἴθισται πιστεύειν οὐ μόνον περὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν πολιτῶν ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐπιμέλειάν τινα ποιήσει καὶ θεραπείαν αὐτῶν, ἵν' εὐδοκιμήσῃς δι' ἀμφότερα, καὶ διὰ τὰς σαυτοῦ πράξεις καὶ διὰ τοὺς τούτων
138 λόγους." ταῦτα δ' ἀκούων ὀρθῶς μὲν ἔφασκέ με λέγειν, οὐ μὴν οἷός τ' ἦν τὴν φύσιν μεταβαλεῖν, ἀλλ' ἦν καλὸς κἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς Ἑλλάδος ἄξιος, οὐ μὴν σύμμετρός γε τοῖς τοιούτοις τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι τοῖς ὑπὲρ αὐτοὺς πεφυκόσιν ἀχθόμενοι τυγχάνουσι. τοιγαροῦν οἱ μὲν ῥήτορες ἔργον εἶχον αἰτίας περὶ αὐτοῦ πολλὰς καὶ ψευδεῖς πλάττειν, τὸ δὲ πλῆθος ἀποδέχεσθαι
139 τὰς ὑπὸ τούτων λεγομένας. περὶ ὧν ἡδέως ἂν ἀπελογησάμην, εἰ καιρὸν εἶχον· οἶμαι γὰρ ἂν ὑμᾶς ἀκούσαντας μισῆσαι τούς τε προαγαγόντας τὴν πόλιν ἐπὶ τὴν ὀργὴν τὴν πρὸς ἐκεῖνον καὶ τοὺς φλαῦρόν τι περὶ αὐτοῦ λέγειν τολμῶντας. νῦν δὲ ταῦτα μὲν ἐάσω, περὶ ἐμαυτοῦ δὲ καὶ τῶν ἐνεστώτων πραγμάτων πάλιν ποιήσομαι τοὺς λόγους.

140 Ἀπορῶ δ' ὅ τι χρήσομαι τοῖς ὑπολοίποις, καὶ τίνος

136, 3. ἀμελεῖς ἀλλὰ] haec a correctore sunt in Γ. 6. ἐντίμους pr Γ. 7. πόσους — εἶναι om Γ, rc in mg addita.
137, 3. ὑμνήσαντας Δς. 8. σαυτοῦ] αυτοῦ Δ. 138, 2. μεταβάλλειν pr Γ. 4. ὅσοι] ὅσοις ΓΔ. 139, 2. ἂν add ΓΔ.

πρώτου μνησθῶ καὶ ποίου δευτέρου· τὸ γὰρ ἐφεξῆς με λέγειν διαπέφευγεν. ἴσως μὲν οὖν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὡς ἂν ἕκαστον τύχῃ προσπεσόν, οὕτως εἰπεῖν περὶ αὐτῶν· ἃ δ' οὖν μοι νῦν ἐπελήλυθε, καὶ περὶ ὧν ἐγὼ μὲν ἐνόμιζον εἶναι δηλωτέον, ἄλλος δέ τίς μοι συνεβούλευε μὴ λέ-
141 γειν, οὐκ ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐπειδὴ γὰρ ἀπήνεγκε τὴν γραφήν, ἐσκόπουν περὶ αὐτῶν τούτων ὥσπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος, καὶ τόν τε βίον τὸν ἐμαυτοῦ καὶ τὰς πράξεις ἐξήταζον, καὶ πλεῖστον χρόνον περὶ τὰς τοιαύτας διέτριβον ἐφ' αἷς ᾤμην ἐπαινεῖσθαί με προσήκειν. ἀκροώμενος δέ τις τῶν ἐπιτηδείων ἐτόλμησεν εἰπεῖν πρός με λόγον πάντων σχετλιώτατον, ὡς ἄξια μὲν εἴη τὰ λεγόμενα φιλοτιμίας, οὐ μὴν ἀλλ' αὐτός γε δεδιέναι ταῦτα
142 μάλιστα, μὴ πολλοὺς λυπήσῃ τῶν ἀκουόντων. „οὕτω γάρ" ἔφη „τινὲς ὑπὸ τοῦ φθόνου καὶ τῶν ἀποριῶν ἐξηγρίωνται καὶ δυσμενῶς ἔχουσιν, ὥστ' οὐ ταῖς πονηρίαις ἀλλὰ ταῖς εὐπραγίαις πολεμοῦσι, καὶ μισοῦσιν οὐ μόνον τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιεικεστάτους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τὰ βέλτιστα, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς τοῖς μὲν ἀδικοῦσι συναγωνίζονται καὶ συγγνώμην ἔχουσιν, οἷς δ' ἂν φθονήσωσιν ἀπολλύουσιν, ἥνπερ δυνηθῶσι.
143 ταῦτα δὲ δρῶντες οὐκ ἀγνοοῦσι περὶ ὧν τὴν ψῆφον οἴσουσιν, ἀλλ' ἀδικήσειν μὲν ἐλπίζοντες, ὀφθήσεσθαι δ' οὐ προσδοκῶντες· σώζοντες οὖν τοὺς ὁμοίους σφίσιν αὐτοῖς βοηθεῖν νομίζουσι. τούτου δ' ἕνεκά σοι ταῦτα διῆλθον, ἵνα προειδὼς ἄμεινον προσφέρῃ καὶ τοῖς λόγοις ἀσφαλεστέροις χρῇ πρὸς αὐτούς, ἐπεὶ νῦν γε τίνα χρὴ προσδοκᾶν γνώμην ἕξειν τοὺς τοιούτους, ὅταν τόν τε βίον τὸν σαυτοῦ καὶ τὰς πράξεις διεξίῃς μηδὲ κατὰ μικρὸν ὁμοίας οὔσας ταῖς
144 τούτων, ἀλλ' οἵασπερ πρὸς ἐμὲ λέγειν ἐπιχειρεῖς; ἀποφαίνεις γὰρ τούς τε λόγους οὓς γέγραφας οὐ μέμψεως ἀλλὰ χάριτος τῆς μεγίστης ἀξίους ὄντας, τῶν τε πε-

v. 2. μὲν om pr Γ. 3. ἕκαστον αὐτῶν τύχῃ Δς. 4. δ' οὖν Δ et corr Γ: ἃ δ' οὖ ς. 141, 2. γραφὴν ταύτην ἐσκ. Δς. 143, 1. ἀδικοῦσι ς.

πλησιακότων σοι τοὺς μὲν οὐδὲν ἠδικηκότας οὐδ' ἡμαρτηκότας, τοὺς δὲ δι' ἀρετὴν ὑπὸ τῆς πόλεως ἐστεφανωμένους, τά τε καθ' ἡμέραν οὕτω κοσμίως καὶ τεταγμένως βεβιωκότα σαυτὸν ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος τῶν πολιτῶν, ἔτι δὲ μήτε δεδικασμένον μηδενὶ μήτε πεφευγότα πλὴν περὶ ἀντιδόσεως, μήθ' ἑτέροις συνηγωνισμένον μήτε μεμαρτυρηκότα, μήτ' ἄλλο πεποιηκότα μηδέν, ἐν οἷς
5ἅπαντες οἱ πολιτευόμενοι τυγχάνουσι. πρὸς δὲ τούτοις οὕτως ἰδίοις οὖσι καὶ περιττοῖς κἀκεῖνο λέγεις, ὡς τῶν μὲν ἀρχῶν καὶ τῶν ὠφελιῶν τῶν ἐντεῦθεν γιγνομένων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν κοινῶν ἐξέστηκας, εἰς δὲ τοὺς διακοσίους καὶ χιλίους τοὺς εἰσφέροντας καὶ λειτουργοῦντας οὐ μόνον αὑτὸν παρέχεις ἀλλὰ καὶ τὸν υἱόν, καὶ τρὶς μὲν ἤδη τετριηραρχήκατε, τὰς δ' ἄλλας λειτουργίας πολυτελέστερον λελειτουργήκατε καὶ κάλλιον ὧν οἱ νόμοι
6προστάττουσι. ταῦτ' ἀκούοντας τοὺς τἀναντία πᾶσι τοῖς προειρημένοις ἐπιτετηδευκότας οὐκ οἴει βαρέως οἴσειν καὶ νομιεῖν ἐλέγχεσθαι τὸν βίον τὸν αὑτῶν οὐ σπουδαῖον ὄντα; καὶ γὰρ εἰ μὲν μετὰ πόνου καὶ ταλαιπωρίας ᾐσθάνοντό σε ποριζόμενον εἴς τε τὰς λειτουργίας καὶ περὶ τὴν ἄλλην διοίκησιν, οὐκ ἂν ὁμοίως ἔμελεν αὐτοῖς· νῦν δὲ τά τε παρὰ τῶν ξένων σοι γιγνόμενα πολὺ πλείω νομίζουσιν
7εἶναι τῶν διδομένων, αὐτόν τε σὲ ῥᾳθυμότερον ἡγοῦνται ζῆν οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ τῶν περὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν αὐτήν σοι πραγματείαν ὄντων. ὁρῶσι γὰρ ἐκείνων μὲν τοὺς πλείστους, πλὴν τῶν τὸν σὸν βίον καὶ τὸν τρόπον ἠγαπηκότων, ἔν τε ταῖς πανηγύρεσι καὶ τοῖς ἰδίοις συλλόγοις ἐπιδείξεις ποιουμένους, διαγωνιζομένους πρὸς ἀλλήλους καθ' ὑπερβολήν, ὑπισχνουμένους, ἐρίζοντας,
8λοιδορουμένους, οὐδὲν ἀπολείποντας κακῶν, ἀλλὰ σφίσι μὲν αὐτοῖς πράγματα παρέχοντας, τοῖς δ' ἀκροωμένοις ἐξουσίαν παραδιδόντας τοῖς μὲν καταγελάσαι τῶν λεγο-

145, 2. καὶ add ΓΔ. 3. ὠφελειῶν Δς. sic et § 164. 6. καὶ ante τρὶς om ς. 147, 2. τὴν post περὶ add Γ.

μένων, ἐνίοις δ' ἐπαινέσαι, τοῖς δὲ πλείστοις μισῆσαι,
τοῖς δ' ὅπως ἕκαστοι βούλονται διατεθῆναι πρὸς αὐτούς·
σὲ δ' οὐδενὸς μετέχοντα τούτων, ἀλλ' ἀνομοίως ζῶντα
καὶ τοῖς σοφισταῖς καὶ τοῖς ἰδιώταις, καὶ τοῖς πολλὰ
149 κεκτημένοις καὶ τοῖς ἀπόρως διακειμένοις. ἐφ' οἷς οἱ μὲν
λογίζεσθαι δυνάμενοι καὶ νοῦν ἔχοντες ἴσως ἄν σε ζηλώ-
σειαν, οἱ δὲ καταδεέστερον πράττοντες καὶ λυπεῖσθαι
μᾶλλον εἰωθότες ἐπὶ ταῖς τῶν ἄλλων ἐπιεικείαις ἢ ταῖς
ἑαυτῶν ἀτυχίαις οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ δυσκολανοῦσι καὶ
χαλεπῶς οἴσουσιν. ὡς οὖν οὕτως αὐτῶν διατεθησομένων
σκόπει τί σοι λεκτέον τούτων καὶ τί παραλειπτέον ἐστίν."
150 Ἐγὼ δὲ κἀκείνου τότε ταῦτα λέγοντος καὶ νῦν ἡγοῦμαι
πάντων ἀνθρώπων ἀτοπωτάτους εἶναι καὶ σχετλιωτά-
τους, οἵτινες βαρέως ἂν ἀκούοιεν εἰ λειτουργοῦντα μὲν
ἐμαυτὸν τῇ πόλει παρέχω καὶ ποιοῦντα τὸ προσταττόμε-
νον, μηδὲν δὲ δέομαι μήτε κληροῦσθαι τῶν ἀρχῶν ἕνεκα,
μήτε λαμβάνειν ἃ τοῖς ἄλλοις ἡ πόλις δίδωσι, μήτ' αὖ
151 φεύγειν δίκας μήτε διώκειν. ταῦτα γὰρ συνεταξάμην οὐ
διὰ πλοῦτον οὐδὲ δι' ὑπερηφανίαν, οὐδὲ καταφρονῶν τῶν
μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐμοὶ ζώντων, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡσυχίαν
καὶ τὴν ἀπραγμοσύνην ἀγαπῶν, μάλιστα δ' ὁρῶν τοὺς
τοιούτους καὶ παρ' ὑμῖν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκι-
μοῦντας, ἔπειτα τὸν βίον ἡδίω νομίσας εἶναι τοῦτον ἢ τὸν
τῶν πολλὰ πραττόντων, ἔτι δὲ ταῖς διατριβαῖς ἐμαῖς
152 πρεπωδέστερον, αἷς ἐξ ἀρχῆς κατεστησάμην. τούτων μὲν
ἕνεκα τοῦτον τὸν τρόπον ζῆν προειλόμην· τῶν δὲ λημμά-
των τῶν παρὰ τῆς πόλεως ἀπεσχόμην δεινὸν ἡγησάμενος,
εἰ δυνάμενος ἐκ τῶν ἰδίων τρέφειν ἐμαυτὸν ἐμποδών τῳ
γενήσομαι τῶν ἐντεῦθεν ζῆν ἠναγκασμένων λαβεῖν τὸ δι-
δόμενον ὑπὸ τῆς πόλεως, καὶ διὰ τὴν ἐμὴν παρουσίαν
ἐνδεής τις γενήσεται τῶν ἀναγκαίων. ὑπὲρ ὧν ἐπαίνου
153 τυγχάνειν ἄξιος ἦν μᾶλλον ἢ διαβολῆς. νῦν δ' εἰς πολ-
λὴν ἀπορίαν καθέστηκα, τί δρῶν ἀρέσαι δυνηθείην ἂν τοῖς

149, 5. δυσχερανοῦσι γρ ΓΔ. 7. παραληπτέον Δ. 150, 5. δὲ om ΓΔ. 152, 4. εἰ δυνάμενος om pr Γ.

τοιούτοις. εἰ γὰρ ἅπαντα τὸν χρόνον ἔργον ποιούμενος
ὅπως μηδένα μήτ' ἀδικήσω μήτ' ἐνοχλήσω μήτε λυπήσω,
δι' αὐτὰ ταῦτα λυπῶ τινάς, τί ποιῶν ἂν χαριζοίμην;
ἢ τί λοιπόν ἐστι πλὴν ἐμὲ μὲν ἀτυχῆ, τοὺς δὲ τοιούτους
ἀμαθεῖς δοκεῖν εἶναι καὶ δυσκόλους τοῖς συμπολιτευο-
4 μένοις; πρὸς μὲν οὖν τοὺς μηδὲν τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις
γιγνώσκοντας, ἀλλὰ χαλεπωτέρους ὄντας τοῖς μὴ κα-
κῶς πράττουσιν ἢ τοῖς ἀδικοῦσι, μωρόν ἐστιν ἀπολογίαν
ζητεῖν· ὅσῳ γὰρ ἄν τις ἐπιεικέστερον αὑτὸν ἐπιδείξῃ, δῆ-
λον ὅτι τοσούτῳ χεῖρον ἀγωνιεῖται παρ' αὐτοῖς· πρὸς δὲ
τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν Λυσίμαχος διέβαλεν, ὡς παμ-
πληθῆ κεκτήμεθα τὴν οὐσίαν, ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰπεῖν ἵνα
μὴ πιστευθεὶς ὁ λόγος εἰς μείζους καὶ πλείους ἡμᾶς ἐμ-
5 βάλῃ λειτουργίας ὧν ὑπενεγκεῖν ἂν δυνηθεῖμεν. ὅλως
μὲν οὖν οὐδεὶς εὑρεθήσεται τῶν καλουμένων σοφιστῶν
πολλὰ χρήματα συλλεξάμενος, ἀλλ' οἱ μὲν ἐν ὀλίγοις οἱ δ'
ἐν πάνυ μετρίοις τὸν βίον διαγαγόντες· ὁ δὲ πλεῖστα
κτησάμενος ὧν ἡμεῖς μνημονεύομεν, Γοργίας ὁ Λεοντῖνος,
οὗτος διατρίψας μὲν περὶ Θετταλίαν, ὅτ' εὐδαιμονέστα-
τοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν, πλεῖστον δὲ χρόνον βιοὺς καὶ
6 περὶ τὸν χρηματισμὸν τοῦτον γενόμενος, πόλιν δ' οὐδε-
μίαν καταπαγίως οἰκήσας οὐδὲ περὶ τὰ κοινὰ δαπανη-
θεὶς οὐδ' εἰσφορὰν εἰσενεγκεῖν ἀναγκασθείς, ἔτι δὲ πρὸς
τούτοις οὔτε γυναῖκα γήμας οὔτε παῖδας ποιησάμενος,
ἀλλ' ἀτελὴς γενόμενος καὶ ταύτης τῆς λειτουργίας τῆς
ἐνδελεχεστάτης καὶ πολυτελεστάτης, τοσοῦτον προλα-
βὼν πρὸς τὸ πλείω κτήσασθαι τῶν ἄλλων, χιλίους μό-
7 νους στατῆρας κατέλιπε. καί τοι χρὴ περὶ τῆς οὐσίας
τῆς ἀλλήλων μὴ τοῖς αἰτιωμένοις εἰκῇ πιστεύειν, μηδὲ
τὰς ἐργασίας ἴσας νομίζειν τάς τε τῶν σοφιστῶν καὶ
τὰς τῶν ὑποκριτῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐν ταῖς αὐταῖς τέχναις
ὄντας πρὸς ἀλλήλους κρίνειν, καὶ τοὺς ὁμοίαν ἐν ἑκάστῃ

v. 3. δι' αὐτὰ ταῦτα Λ et rc Γ, qui pr διὰ ταῦτα: δι' αὐτὰ ς. λυπήσω pr Γ. 155, 1. δυνηθεῖμεν Γ: ceteri δυνηθείημεν ς. 156, 6. καὶ πολυτελεστάτης in mg rc habet Γ.

δύναμιν λαβόντας παραπλησίαν καὶ τὴν οὐσίαν ἔχειν
158νομίζειν. ἢν οὖν ἐξισώσητέ με τῷ πλεῖστον ἐξειργασμένῳ
καὶ θῆτε πρὸς ἐκεῖνον, οὔθ' ὑμεῖς παντάπασιν ἀσκέπτως
εἰκάζειν δόξετε περὶ τῶν τοιούτων, οὔθ' ἡμεῖς εὑρεθεῖ-
μεν ἂν οὔτε τὰ περὶ τὴν πόλιν οὔτε τὰ περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
κακῶς διῳκηκότες, ἀλλ' ἀπ' ἐλαττόνων ζῶντες ὧν εἰς τὰς
λειτουργίας ἀνηλώκαμεν. καί τοι τοὺς εὐτελεστέρους ἐν
τοῖς ἰδίοις ἢ τοῖς κοινοῖς ὄντας δίκαιόν ἐστιν ἐπαινεῖν.
159 Ἐνθυμοῦμαι δὲ μεταξὺ λέγων, ὅσον τὰ τῆς πόλεως
μεταπέπτωκε, καὶ τὰς διανοίας ὡς οὐδὲν ὁμοίας περὶ
τῶν πραγμάτων οἱ νῦν τοῖς πρότερον πεπολιτευμένοις
ἔχουσιν. ὅτε μὲν γὰρ ἐγὼ παῖς ἦν, οὕτως ἐνομίζετο τὸ
πλουτεῖν ἀσφαλὲς εἶναι καὶ σεμνὸν ὥστ' ὀλίγου δεῖν
πάντες προσεποιοῦντο πλείω κεκτῆσθαι τὴν οὐσίαν ἧς
ἔχοντες ἐτύγχανον, βουλόμενοι μετασχεῖν τῆς δόξης ταύ-
160της· νῦν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ πλουτεῖν ὥσπερ τῶν μεγίστων
ἀδικημάτων ἀπολογίαν δεῖ παρασκευάζεσθαι καὶ σκοπεῖν,
εἰ μέλλει τις σωθήσεσθαι. πολὺ γὰρ δεινότερον καθέστη-
κε τὸ δοκεῖν εὐπορεῖν ἢ τὸ φανερῶς ἀδικεῖν· οἱ μὲν γὰρ
ἢ συγγνώμης ἔτυχον ἢ μικροῖς ἐζημιώθησαν, οἱ δ' ἄρ-
δην ἀπόλλυνται, καὶ πλείους ἂν εὕροιμεν τοὺς ἐκ τῶν
ὄντων ἐκπεπτωκότας ἢ τοὺς δίκην ὑπὲρ τῶν ἁμαρτημά-
161των δεδωκότας. καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῶν κοινῶν; αὐτὸς
γὰρ οὐ μικρὸν διήμαρτον διὰ ταύτην τὴν μεταβολὴν τῶν
ἐμαυτοῦ πραγμάτων. ὅτε γὰρ ἐπαμύνειν ἠρχόμην τοῖς
ἰδίοις, ἀπολομένων ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Λακεδαιμο-
νίους ἁπάντων τῶν ὑπαρχόντων ἡμῖν, ἀφ' ὧν ὁ πατὴρ
ἅμα τῇ τε πόλει χρήσιμον αὑτὸν παρεῖχεν, ἡμᾶς θ' οὕτως
ἐπιμελῶς ἐπαίδευσεν ὥστ' ἐπιφανέστερον εἶναί με τότε
καὶ γνωριμώτερον ἐν τοῖς ἡλικιώταις καὶ συμπαιδευομέ-
162νοις ἢ νῦν ἐν τοῖς συμπολιτευομένοις, ὅτε δ' οὖν, ὥσπερ
εἶπον, ἠρχόμην πλησιάζειν τισίν, ᾤόμην, εἰ δυνηθείην

158, 3. εὑρεθεῖμεν Γ: ceteri εὑρεθείημεν. 159, 5. δεῖ pr Γ.
160, 6. πλείους ἂν εὕροιμεν τοὺς ἐκ τῶν ὄντων ΓΔ: πλείους εὕροιμεν τοὺς ἐκ τῶν ἂν ς. 161, 8. ἡλικιώταις — ἐν τοῖς om pr Γ.

πλείω κτήσασθαι καὶ περιποιήσασθαι τῶν ἐπὶ τὸν αὐτὸν βίον ὁρμησάντων, ἀμφότερα δόξειν, καὶ περὶ τὴν φιλοσοφίαν διαφέρειν καὶ κοσμιώτερον βεβιωκέναι τῶν ἄλλων.
3 ἐμοὶ δὲ τοὐναντίον ἀποβέβηκεν. εἰ μὲν γὰρ μήτ' ἄξιος μηδενὸς ἐγενόμην μήτε περιεποιησάμην μηδέν, οὐδεὶς ἄν μοι πράγματα παρεῖχεν, ἀλλὰ φανερῶς ἀδικῶν ἀσφαλῶς ἂν ἔζων ἕνεκά γε τῶν συκοφαντῶν· νῦν δ' ἀντὶ τῆς δόξης ἧς προσεδόκων ἀγῶνες περὶ ἐμὲ καὶ κίνδυνοι καὶ φθόνοι καὶ
4 διαβολαὶ γεγόνασιν. οὕτω γὰρ ἡ πόλις ἐν τῷ παρόντι χαίρει τοὺς μὲν ἐπιεικεῖς πιέζουσα καὶ ταπεινοὺς ποιοῦσα, τοῖς δὲ πονηροῖς ἐξουσίαν διδοῦσα καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν ὅ τι ἂν βουληθῶσιν, ὥστε Λυσίμαχος μὲν ὁ προῃρημένος ζῆν ἐκ τοῦ συκοφαντεῖν καὶ κακῶς ἀεί τινα ποιεῖν τῶν πολιτῶν κατηγορήσων ἡμῶν ἀναβέβηκεν, ἐγὼ δ' ὃς οὐδὲ περὶ ἕνα πότ' ἐξήμαρτον, ἀλλὰ τῶν μὲν ἐνθένδε λημμάτων ἀπεσχόμην, παρὰ ξένων δὲ καὶ νομιζόντων εὖ πάσχειν ἐπορισάμην τὰς ὠφελίας, ὡς δεινὰ ποιῶν εἰς τηλι-
5 κουτονὶ καθέστηκα κίνδυνον. καί τοι προσῆκε τοὺς εὖ φρονοῦντας εὔχεσθαι τοῖς θεοῖς ὡς πλείστοις τῶν πολιτῶν παραγενέσθαι τὴν δύναμιν ταύτην, δι' ἣν ἔμελλον παρ' ἑτέρων λαμβάνοντες χρησίμους αὑτούς, ὥσπερ ἐγώ, τῇ πόλει παρέξειν. πολλῆς δ' ἀλογίας περὶ ἐμὲ γεγενημένης πάντων ἂν συμβαίη δεινότατον, εἰ οἱ μὲν δεδωκότες μοι χρήματα τοσαύτην ἔχοιεν χάριν, ὥστ' ἔτι καὶ νῦν με θεραπεύειν, ὑμεῖς δ', εἰς οὓς ἀνήλωκα τἀμαυτοῦ,
6 δίκην ἐπιθυμήσαιτε, παρ' ἐμοῦ λαβεῖν. ἔτι δὲ δεινότερον, εἰ Πίνδαρον μὲν τὸν ποιητὴν οἱ πρὸ ἡμῶν γεγονότες ὑπὲρ ἑνὸς μόνον ῥήματος, ὅτι τὴν πόλιν ἔρεισμα τῆς Ἑλλάδος ὠνόμασεν, οὕτως ἐτίμησαν ὥστε καὶ πρόξενον ποιήσασθαι καὶ δωρεὰν μυρίας αὐτῷ δοῦναι δραχμάς, ἐμοὶ δὲ πολὺ πλείω καὶ κάλλιον ἐγκεκωμιακότι καὶ τὴν πόλιν καὶ

163, 5. περί με Γ. 164, 2. πιέζουσαν Γ, πιέζουσ' ἂν Δ. 165, 1. προσήκει ς. 4. λαμβάνοντας ς. 5. περί με Γ, περὶ 'μὲ Δ. 6. verbi συμβαίη primam et tertiam syllabas correctas habet Γ. 7. μοι ΓΔ: με ς. 166, 1. ἐπιθυμήσετε ς.

τοὺς προγόνους μηδ' ἀσφαλῶς ἐγγένοιτο ἐπιβιῶναι τὸν ἐπίλοιπον χρόνον.

167 *Περὶ μὲν οὖν τούτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατηγορηθέν-*
των ἱκανὴν εἶναι νομίζω τὴν εἰρημένην ἀπολογίαν· οὐκ
ὀκνήσω δὲ πρὸς ὑμᾶς οὔθ' ὡς ἔχω νῦν πρὸς τὸν ἐνεστῶτα
κίνδυνον κατειπεῖν τὴν ἀλήθειαν, οὔθ' ὡς τὸ πρῶτον διε-
τέθην πρὸς αὐτόν. ἐγὼ γὰρ ὑπὲρ μὲν τῶν ἰδίων πολλὰς ἐλπί-
168 *δας εἶχον καλῶς ἀγωνιεῖσθαι· καὶ γὰρ τοῖς βεβιωμένοις καὶ*
τοῖς πεπραγμένοις ἐπίστευον, καὶ πολλοὺς λόγους καὶ
δικαίους ᾤμην ἔχειν ὑπὲρ αὐτῶν· ὁρῶν δ' οὐ μόνον δυσκό-
λως διακειμένους περὶ τὴν τῶν λόγων παιδείαν τοὺς εἰ-
θισμένους ἅπασι χαλεπαίνειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
πολιτῶν πολλοὺς τραχέως πρὸς αὐτὴν διακειμένους, ἐφο-
βούμην μὴ τὰ μὲν ἴδιά μου παραμεληθῇ, τῆς δὲ κοινῆς
καὶ τῆς περὶ τοὺς σοφιστὰς διαβολῆς ἀπολαύσω τι
169 *φλαῦρον. ἐπειδὴ δὲ χρόνων ἐγγιγνομένων εἰσέπεσον εἰς*
τὸ λογίζεσθαι καὶ σκοπεῖν τί χρήσωμαι τοῖς παροῦσιν,
ἐπαυσάμην τοῦ δέους καὶ τῆς ταραχῆς ταύτης, οὐκ ἀλό-
γως, ἀλλ' ἐκ τῶν εἰκότων λογισάμενος καὶ παραμυθη-
170 *σάμενος ἐμαυτόν· τούς τε γὰρ ἐπιεικεῖς ὑμῶν, πρὸς οὕς*
περ ἐγὼ ποιήσομαι τοὺς λόγους, ἠπιστάμην οὐκ ἐμμέ-
νοντας ταῖς δόξαις ταῖς ἀδίκως ἐγγεγενημέναις, ἀλλ'
ἐπακολουθοῦντας ταῖς ἀληθείαις καὶ μεταπειθομένους
ὑπὸ τῶν λεγόντων τὰ δίκαια, τήν τε φιλοσοφίαν ἐκ πολ-
λῶν ἐνόμιζον ἐπιδείξειν ἀδίκως διαβεβλημένην, καὶ πολὺ
ἂν δικαιοτέρως ἀγαπωμένην αὐτὴν ἢ μισουμένην. ἔχω
171 *δὲ καὶ νῦν ἔτι ταύτην τὴν γνώμην. οὐκ ἄξιον δὲ θαυμά-*
ζειν εἴ τι τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων ἠγνόηται καὶ διαλέ-
ληθεν, οὐδ' εἰ διεψευσμένοι τινὲς αὐτοῦ τυγχάνουσι· καὶ
γὰρ περὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ περὶ ἄλλων πραγμάτων ἀνα-
ριθμήτων οὕτως ἔχοντες ἂν εὑρεθεῖμεν. ἡ γὰρ πόλις ἡμῶν

v. 1. ἀσφαλῶς ἐγγένοιτο Γ, ἀσφαλῶς ἂν ἐγγένοιτο Δ: ἀσφαλῶς ἂν γένοιτο ς. 169, 1. ἐπιγιγνομένων ς. 2. χρήσωμαι] χρήσομαι Γ: ceteri χρήσιμον. 4. ὑπολογισάμενος ς. 170, 4. ἀληθείαις ΔΘ et corr Γ, qui pr ἀδικίαις. 7. ἢ μισουμένην Γ: ceteri ἢ διαβαλλομένην καὶ μισουμένην. 171, 3. οὐδ' εἰ ς et corr Δ, οὐδὲ Γ. 5. εὑρεθεῖμεν] εὑρέθημεν ΓΔ: εὑρεθείημεν ς.

πολλῶν ἀγαθῶν αἰτία καὶ νῦν οὖσα καὶ πρότερον γεγενημένη καὶ τοῖς πολίταις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι, καὶ
172 πολλῶν ἡδονῶν γέμουσα, τοῦτ' ἔχει δυσκολώτατον· διὰ γὰρ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων οὐκ εὐσύνοπτός ἐστιν οὐδ' ἀκριβής, ἀλλ' ὥσπερ χειμάῤῥους, ὅπως ἂν ἕκαστον ὑπολαβοῦσα τύχῃ καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων, οὕτω κατήνεγκε, καὶ δόξαν ἐνίοις τὴν ἐναντίαν τῆς προσηκούσης περιέθηκεν, ὅπερ καὶ τῇ
173 παιδείᾳ ταύτῃ συμβέβηκεν. ὧν ἐνθυμουμένους χρὴ μηδενὸς πράγματος ἄνευ λόγου καταγιγνώσκειν, μηδ' ὁμοίως διακεῖσθαι δικάζοντας ὥσπερ ἐν ταῖς ἰδίαις διατριβαῖς, ἀλλὰ διακριβοῦσθαι περὶ ἑκάστου καὶ τὴν ἀλήθειαν ζητεῖν, μεμνημένους τῶν ὅρκων καὶ τῶν νόμων καθ' οὓς συνεληλύθατε δικάσοντες· ἔστι δ' οὐ περὶ μικρῶν οὔθ' ὁ λόγος οὔθ' ἡ κρίσις ἐν ᾗ καθέσταμεν, ἀλλὰ περὶ τῶν μεγίστων· οὐ γὰρ περὶ ἐμοῦ μέλλετε μόνον τὴν ψῆφον διοίσειν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἐπιτηδεύματος ᾧ πολλοὶ τῶν νεωτέ-
174 ρων προσέχουσι τὸν νοῦν. οἶμαι δ' ὑμᾶς οὐκ ἀγνοεῖν ὅτι τὰ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐπιγιγνομένοις καὶ τοῖς τηλικούτοις οἱ πρεσβύτεροι παραδιδόασι. τοιαύτης οὖν ἀεὶ τῆς περιόδου γιγνομένης ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὅπως ἂν οἱ νεώτεροι παιδευθῶσιν, οὕτω τὴν πόλιν πράττουσαν διατελεῖν· ὥστ' οὐ ποιητέον τοὺς συκοφάντας κυρίους τηλικούτου πράγματος, οὐδὲ τοὺς μὲν μὴ διδόντας τούτοις ἀργύριον τιμωρητέον, παρ' ὧν δ' ἂν λάβωσιν ἐατέον ποιεῖν
175 ὅ τι ἂν βουληθῶσιν, ἀλλ' εἰ μὲν ἡ φιλοσοφία τοιαύτην ἔχει δύναμιν ὥστε διαφθείρειν τοὺς νεωτέρους, οὐ τοῦτον χρὴ μόνον κολάζειν ὃν ἂν γράψηταί τις τούτων, ἀλλὰ πάντας ἐκποδὼν ποιεῖσθαι τοὺς περὶ τὴν διατριβὴν ταύτην ὄντας· εἰ δὲ τοὐναντίον πέφυκεν ὥστ' ὠφελεῖν καὶ βελτίους ποιεῖν τοὺς πλησιάζοντας καὶ πλέονος ἀξίους, τοὺς μὲν διαβεβλημένους πρὸς αὐτὴν παυστέον, τοὺς δὲ

172, 2. οὐκ om pr ΓΔ. 173, 2. μηδ' ὁμοίως in mg ponunt ΓΔ. 5. καὶ τῶν νόμων om pr Γ. 174, 1. δ' add ΓΔ. 3. τηλικούτοις] τοιούτοις ΓΔ.

συκοφαντοῦντας ἀτιμητέον, τοῖς δὲ νεωτέροις συμβουλευ-
τέον ἐν ταύτῃ διατρίβειν μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύ-
176μασι. πρὸ πολλῶν δ' ἂν ἐποιησάμην, εἴπερ ἦν εἱμαρμέ-
νον μοι φεύγειν τὴν γραφὴν ταύτην, ἀκμάζοντί μοι προσ-
πεσεῖν τὸν κίνδυνον· οὐ γὰρ ἂν ἠθύμουν, ἀλλὰ μᾶλλον
οἷός τ' ἂν ἐγενόμην καὶ τὸν κατήγορον ἀμύνασθαι καὶ τῇ
φιλοσοφίᾳ βοηθῆσαι· νῦν δὲ φοβοῦμαι μὴ διὰ ταύτην
ὑπὲρ ἄλλων πραγμάτων ἐπιεικῶς εἰρηκώς, περὶ αὐτῆς
ταύτης χεῖρον τύχω διαλεχθεὶς ἢ περὶ ὧν ἧττόν μοι σπου-
177δάσαι προσῆκε. καίτοι δεξαίμην ἂν (εἰρήσεται γὰρ τἀ-
ληθές, εἰ καὶ μωρὸς ὁ λόγος ἐστίν·) ἤδη τελευτῆσαι τὸν
βίον ἀξίως εἰπὼν τῆς ὑποθέσεως καὶ πείσας ὑμᾶς τοιαύ-
την νομίζειν τὴν τῶν λόγων μελέτην οἵαπερ ἐστί, μᾶλλον
ἢ ζῆν πολυπλασίω χρόνον ἐφορῶν οὕτως αὐτὴν ὥσπερ
178νῦν παρ' ὑμῖν φερομένην. τῆς μὲν οὖν ἐπιθυμίας οἶδ' ὅτι
πολὺ καταδεέστερον ἐροῦμεν· ὅμως δ' ὅπως ἂν δύνωμαι,
πειράσομαι διελθεῖν τήν τε φύσιν αὐτῆς καὶ τὴν δύναμιν
ἣν ἔχει, καὶ ποίᾳ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὁμοιοειδής ἐστι, καὶ
τί τοὺς συνόντας ὠφελεῖ, καὶ ποίας τινὰς ποιούμεθα
ἡμεῖς τὰς ὑποσχέσεις· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς μαθόντας τὴν
ἀλήθειαν ἄμεινον καὶ βουλεύσεσθαι καὶ διαγνώσεσθαι
179περὶ αὐτῆς. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ἢν ἄρα φαίνωμαι λόγους
διεξιὼν πολὺ τῶν εἰθισμένων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν ἐξηλλα-
γμένους, μὴ δυσχεραίνειν ἀλλ' ἔχειν συγγνώμην, ἐνθυ-
μουμένους ὅτι τοὺς περὶ πραγμάτων ἀνομοίων τοῖς ἄλλοις
ἀγωνιζομένους ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τοῖς λόγοις τοιούτοις
χρῆσθαι περὶ αὐτῶν. ὑπομείναντες οὖν τὸν τρόπον τῶν
λεγομένων καὶ τὴν παῤῥησίαν, καὶ τὸν χρόνον ἐάσαντες
ἀναλῶσαί με τὸν δεδομένον ταῖς ἀπολογίαις, ὅπως ἂν
ὑμῶν ἑκάστῳ δοκῇ δίκαιον εἶναι καὶ νόμιμον, οὕτω φέ-
ρετε τὴν ψῆφον.

176, 3. τὸν κίνδυνον] τοῦτον τὸν κίνδυνον ς cum rc ΓΔ. 177, 5. πολυπλασίω Γ: ceteri πολὺ πλείω. 178, 1. ἡμῖν ς. 3. τε] γε pr Γ. 5. libri ὠφελεῖν. 7. βουλεύεσθαι Δ. 179, 7. χρόνον] τρόπον pr Γ. 8. ἀναλῶσαί με] ἀναλωσαμεν Γ.

180 Βούλομαι δὲ περὶ τῆς τῶν λόγων παιδείας ὥσπερ οἱ
γενεαλογοῦντες πρῶτον διελθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ὁμολογεῖται
μὲν γὰρ τὴν φύσιν ἡμῶν ἔκ τε τοῦ σώματος συγκεῖσθαι
καὶ τῆς ψυχῆς. αὐτοῖν δὲ τούτοιν οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ
ἂν φήσειεν ἡγεμονικωτέραν πεφυκέναι τὴν ψυχὴν καὶ
πλέονος ἀξίαν· τῆς μὲν γὰρ ἔργον εἶναι βουλεύσασθαι
καὶ περὶ τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν κοινῶν, τοῦ δὲ σώματος
181 ὑπηρετῆσαι τοῖς ὑπὸ τῆς ψυχῆς γνωσθεῖσιν. οὕτω δὲ
τούτων ἐχόντων ὁρῶντές τινες τῶν πολὺ πρὸ ἡμῶν γεγονό-
των περὶ μὲν τῶν ἄλλων πολλὰς τέχνας συνεστηκυίας,
περὶ δὲ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν οὐδὲν τοιοῦτο συντετα-
γμένον, εὑρόντες διττὰς ἐπιμελείας κατέλιπον ἡμῖν, περὶ
μὲν τὰ σώματα τὴν παιδοτριβικήν, ἧς ἡ γυμναστικὴ
μέρος ἐστί, περὶ δὲ τὰς ψυχὰς τὴν φιλοσοφίαν, περὶ ἧς
182 ἐγὼ μέλλω ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἀντιστρόφους καὶ σύ-
ζυγας καὶ σφίσιν αὐταῖς ὁμολογουμένας, δι᾽ ὧν οἱ προ-
εστῶτες αὐτῶν τάς τε ψυχὰς φρονιμωτέρας καὶ τὰ σώ-
ματα χρησιμώτερα παρασκευάζουσιν, οὐ πολὺ διαστη-
σάμενοι τὰς παιδείας ἀπ᾽ ἀλλήλων, ἀλλὰ παραπλη-
183 σίαις χρώμενοι καὶ ταῖς διδασκαλίαις καὶ ταῖς γυμνα-
σίαις καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιμελείαις. ἐπειδὰν γὰρ λά-
βωσι μαθητάς, οἱ μὲν παιδοτρίβαι τὰ σχήματα τὰ πρὸς
τὴν ἀγωνίαν εὑρημένα τοὺς φοιτῶντας διδάσκουσιν, οἱ
δὲ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες τὰς ἰδέας ἁπάσας, αἷς
ὁ λόγος τυγχάνει χρώμενος, διεξέρχονται τοῖς μαθηταῖς.
184 ἐμπείρους δὲ τούτων ποιήσαντες καὶ διακριβώσαντες ἐν
τούτοις πάλιν γυμνάζουσιν αὐτούς, καὶ πονεῖν ἐθίζουσι,
καὶ συνείρειν καθ᾽ ἓν ἕκαστον ὧν ἔμαθον ἀναγκάζουσιν,
ἵνα ταῦτα βεβαιότερον κατάσχωσι καὶ τῶν καιρῶν ἐγ-
γυτέρω ταῖς δόξαις γένωνται. τῷ μὲν γὰρ εἰδέναι περι-
λαβεῖν αὐτοὺς οὐχ οἷόν τ᾽ ἐστίν· ἐπὶ γὰρ ἁπάντων τῶν

180, 2. ὁμολογεῖτε ς. 6. βουλεύεσθαι τὰ περὶ ς. 181, 4. τοιοῦτο Γ: ceteri τοιοῦτον. 5. διττὰς] libri δὲ τάς. 182, 2. αὐταῖς ὁμολογουμένας] libri αὐτοῖς ὁμολογουμένους, sed ΓΔ correcti.
183, 2. τὰ ante πρὸς om Γ.

πραγμάτων διαφεύγουσι τὰς ἐπιστήμας, οἱ δὲ μάλιστα
προσέχοντες τὸν νοῦν καὶ δυνάμενοι θεωρεῖν τὸ συμβαῖνον
185 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλειστάκις αὐτῶν τυγχάνουσι. τοῦτον
δὲ τὸν τρόπον ἐπιμελόμενοι καὶ παιδεύοντες μέχρι μὲν
τοῦ γενέσθαι βελτίους αὐτοὺς αὑτῶν τοὺς μαθητὰς καὶ
ἔχειν ἄμεινον τοὺς μὲν τὰς διανοίας τοὺς δὲ τὰς τῶν σωμά-
των ἕξεις, ἀμφότεροι δύνανται προαγαγεῖν· ἐκείνην δὲ τὴν
ἐπιστήμην οὐδέτεροι τυγχάνουσιν ἔχοντες, δι' ἧς ἂν οἱ μὲν
ἀθλητὰς οὓς βουληθεῖεν, οἱ δὲ ῥήτορας ἱκανοὺς ποιήσαιεν,
ἀλλὰ μέρος μὲν ἄν τι συμβάλοιντο, τὸ δ' ὅλον αἱ δυνά-
μεις αὗται παραγίγνονται τοῖς καὶ τῇ φύσει καὶ ταῖς
ἐπιμελείαις διενεγκοῦσιν.
186 Ὁ μὲν οὖν τύπος τῆς φιλοσοφίας τοιοῦτός τίς ἐστιν·
ἡγοῦμαι δ' ὑμᾶς μᾶλλον ἂν ἔτι καταμαθεῖν τὴν δύ-
ναμιν αὐτῆς, εἰ διέλθοιμι τὰς ὑποσχέσεις ἃς ποιούμε-
187 θα πρὸς τοὺς πλησιάζειν ἡμῖν βουλομένους. λέγομεν
γὰρ ὡς δεῖ τοὺς μέλλοντας διοίσειν ἢ περὶ τοὺς λό-
γους ἢ περὶ τὰς πράξεις ἢ περὶ τὰς ἄλλας ἐργασίας
πρῶτον μὲν πρὸς τοῦτο πεφυκέναι καλῶς, πρὸς ὃ ἂν
προῃρημένοι τυγχάνωσιν, ἔπειτα παιδευθῆναι καὶ λα-
βεῖν τὴν ἐπιστήμην, ἥτις ἂν ᾖ περὶ ἑκάστου, τρίτον
ἐντριβεῖς γενέσθαι καὶ γυμνασθῆναι περὶ χρείαν καὶ
τὴν ἐμπειρίαν αὐτῶν· ἐκ τούτων γὰρ ἐν ἁπάσαις ταῖς
ἐργασίαις τελείους γίγνεσθαι καὶ πολὺ διαφέροντας τῶν
188 ἄλλων. εἶναι δὲ τούτων προσῆκον ἑκατέροις, τοῖς τε δι-
δάσκουσι καὶ τοῖς μανθάνουσιν, ἴδιον μὲν τοῖς μὲν εἰσε-
νέγκασθαι τὴν φύσιν οἵαν δεῖ, τοῖς δὲ δύνασθαι παιδεῦσαι
τοὺς τοιούτους, κοινὸν δ' ἀμφοτέρων τὸ περὶ τὴν ἐμπειρίαν
γυμνάσιον· δεῖν γὰρ τοὺς μὲν ἐπιμελεῖς ἐπιστατῆσαι τοῖς
παιδευομένοις, τοὺς δ' ἐγκρατῶς ἐμμεῖναι τοῖς προσ-
189 ταττομένοις. ταῦτα μὲν οὖν ἐστὶν ἃ κατὰ πασῶν λέγο-

185, 2. ἐπιμελόμενοι Γ: ceteri ἐπιμελούμενοι. 10. ἐπιμελείαις] ἐπιστήμαις rc γρ ΓΔ. 186, 2. ἂν add ΓΔ. 187, 4. πρὸς ὅ] praepositio melius abesset. 188, 1. προσῆκεν ς. 5. δεῖν γὰρ Γ, δεῖ γὰρ corr Γ cum ς. 6. δ' ἐγκρατῶς] δὲ κρατος pr Γ.

μεν τῶν τεχνῶν· εἰ δὲ δή τις ἀφέμενος τῶν ἄλλων ἔροιτό
με τί τούτων μεγίστην ἔχει δύναμιν πρὸς τὴν τῶν λόγων
παιδείαν, ἀποκριναίμην ἂν ὅτι τὸ τῆς φύσεως ἀνυπέρβλη-
τόν ἐστι καὶ πολὺ πάντων διαφέρει· τὸν γὰρ ἔχοντα τὴν
μὲν ψυχὴν εὑρεῖν καὶ μαθεῖν καὶ πονῆσαι καὶ μνημονεῦ-
σαι δυναμένην, τὴν δὲ φωνὴν καὶ τὴν τοῦ στόματος σα-
φήνειαν τοιαύτην ὥστε μὴ μόνοις τοῖς λεγομένοις ἀλλὰ
καὶ ταῖς τούτων εὐαρμοστίαις συμπείθειν τοὺς ἀκούοντας,
190 ἔτι δὲ τὴν τόλμαν μὴ τὴν ἀναισχυντίας σημεῖον γιγνο-
μένην, ἀλλὰ τὴν μετὰ σωφροσύνης οὕτω παρασκευάζου-
σαν τὴν ψυχὴν ὥστε μηδὲν ἧττον θαῤῥεῖν ἐν δὴ πᾶσι τοῖς
πολίταις τοὺς λόγους ποιούμενον ἢ πρὸς αὑτὸν διανοού-
μενον, τίς οὐκ οἶδεν ὅτι τυχὼν ὁ τοιοῦτος παιδείας μὴ τῆς
ἀπηκριβωμένης, ἀλλὰ τῆς ἐπιπολαίου καὶ πᾶσι κοινῆς,
τοιοῦτος ἂν εἴη ῥήτωρ οἷος οὐκ οἶδ' εἴ τις τῶν Ἑλλήνων
191 γέγονεν; καὶ μὲν δὴ κἀκείνους ἴσμεν τοὺς καταδεεστέραν
μὲν τούτων τὴν φύσιν ἔχοντας, ταῖς δ' ἐμπειρίαις καὶ
ταῖς ἐπιμελείαις προσέχοντας, ὅτι γίγνονται κρείττους
οὐ μόνον αὑτῶν ἀλλὰ καὶ τῶν εὖ μὲν πεφυκότων λίαν
δ' αὑτῶν κατημεληκότων· ὥσθ' ἑκάτερόν τε τούτων δει-
νὸν ἂν καὶ λέγειν καὶ πράττειν ποιήσειεν, ἀμφότερά τε
γενόμενα περὶ τὸν αὐτὸν ἀνυπέρβλητον ἂν τοῖς ἄλλοις
192 ἀποτελέσειεν. περὶ μὲν οὖν τῆς φύσεως καὶ τῆς ἐμπει-
ρίας ταῦτα γιγνώσκω· περὶ δὲ τῆς παιδείας οὐκ ἔχω
τοιοῦτον λόγον εἰπεῖν, οὔτε παρομοίαν οὔτε παραπλησίαν
ἔχει τούτοις τὴν δύναμιν. εἰ γάρ τις διακούσειεν ἅπαντα
τὰ περὶ τοὺς λόγους καὶ διακριβωθείη μᾶλλον τῶν ἄλ-
λων, λόγων μὲν ποιητὴς τυχὸν ἂν χαριέστερος γένοιτο
τῶν πολλῶν, εἰς ὄχλον δὲ καταστὰς τούτου μόνον ἀπο-
στερηθείς, τοῦ τολμᾶν, οὐδ' ἂν φθέγξασθαι δυνηθείη.
193 Καὶ μηδεὶς οἰέσθω με πρὸς μὲν ὑμᾶς συστέλλειν τὴν
ὑπόσχεσιν, ἐπειδὰν δὲ διαλέγωμαι πρὸς τοὺς συνεῖναί μοι

v. 7. τοῖς λεγομένοις om pr ΓΔ. 190, 1. μὴ τὴν ΓΔ: μὴ τῆς ϛ. 4. τοὺς add ΓΔ. 7. τις ἄλλος τῶν ϛ. 191, 3. ἐπιμελείαις αἷς πρ. ΓΔ. 7. ἂν om ϛ.

βουλομένους, ἅπασαν ὑπ' ἐμαυτῷ ποιεῖσθαι τὴν δύναμιν· φεύγων γὰρ τὰς τοιαύτας αἰτίας, ὅτ' ἠρχόμην περὶ ταύτην εἶναι τὴν πραγματείαν, λόγον διέδωκα γράψας ἐν ᾧ φανήσομαι τοῖς τε μείζους ποιουμένοις τὰς ὑποσχέσεις
194 ἐπιτιμῶν καὶ τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην ἀποφαινόμενος. ἃ μὲν οὖν κατηγορῶ τῶν ἄλλων παραλείψω· καὶ γάρ ἐστι πλείω τοῦ καιροῦ τοῦ παρόντος· ἃ δ' αὐτὸς ἀποφαίνομαι, πειράσομαι διελθεῖν ὑμῖν. ἄρχομαι δ' ἐνθένδε ποθέν.

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΣΟΦΙΣΤΩΝ.

Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον κατηγορεῖν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμαυτοῦ δηλῶσαι διάνοιαν (§ 14.)

μέχρι τοῦ

καθ' ὃ δ' ἂν ἐλλειφθῇ τι τῶν εἰρημένων, ἀνάγκη ταύτῃ χεῖρον διακεῖσθαι τοὺς πλησιάζοντας (§ 18.).

195 Ταῦτα κομψοτέρως μὲν πέφρασται τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων, βούλεται δὲ ταὐτὰ δηλοῦν ἐκείνοις. ὃ χρὴ μέγιστον ὑμῖν γενέσθαι τεκμήριον τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας· οὐ γάρ, ὅτε μὲν ἦν νεώτερος, ἀλαζονευόμενος φαίνομαι καὶ μεγάλας τὰς ὑποσχέσεις ποιούμενος, ἐπειδὴ δ' ἀπολέλαυκα τοῦ πράγματος καὶ πρεσβύτερος γέγονα, τηνικαῦτα ταπεινὴν ποιῶ τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς λόγοις χρώμενος ἀκμάζων καὶ παυόμενος αὐτῆς, καὶ θαῤῥῶν καὶ κινδυνεύων, καὶ πρὸς τοὺς βουλομένους πλησιάζειν καὶ πρὸς τοὺς μέλλοντας περὶ 'μοῦ τὴν ψῆφον οἴσειν [διατελῶ], ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἄν τις ἀληθέστερος ἢ δικαιότερος περὶ αὐτὴν ἐπιδειχθείη γεγενημένος.
96 Ταῦτα μὲν οὖν ἐκείνοις προσκείσθω τοῖς πρότερον περὶ ἡμῶν εἰρημένοις· οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι τοὺς δυσκόλως διακειμένους οὐδέν πω τῶν εἰρημένων ἱκανόν ἐστιν ἀπαλλάξαι τῆς διανοίας ταύτης, ἀλλὰ πολλῶν ἔτι δέονται λόγων καὶ παντοδαπῶν, εἰ μέλλουσιν ἑτέραν μεταλήψεσθαι
97 δόξαν ἀνθ' ἧς νῦν τυγχάνουσιν ἔχοντες. δεῖ δὴ μηδ' ἡμᾶς προαπειπεῖν διδάσκοντας καὶ λέγοντας, ἐξ ὧν δυοῖν θά-

195, 8. αὐτῆς] fortasse legendum ἀκμῆς. 11. διατελῶ om pr Γ: quo omisso ποιῶ v. 7. mutandum in ποιῶν. 12. ἢ δικαιότερος om pr Γ. 197, 2. θάτερον ποιήσουσιν ἢ ς.

τερον ἢ μεταστήσομεν τὰς γνώμας αὐτῶν, ἢ τὰς βλασφημίας καὶ κατηγορίας αἷς χρῶνται καθ' ἡμῶν ἐξελέγξομεν ψευδεῖς οὔσας. εἰσὶ δὲ διτταί. λέγουσι γὰρ οἱ μὲν ὡς ἔστιν ἡ περὶ τοὺς σοφιστὰς διατριβὴ φλυαρία καὶ φενακισμός· οὐδεμία γὰρ εὕρηται παιδεία τοιαύτη δι' ἧς γένοιτό τις ἂν ἢ περὶ τοὺς λόγους δεινότερος ἢ περὶ τὰς πράξεις φρονιμώτερος, ἀλλ' οἱ προέχοντες ἐν τούτοις
198 τῇ φύσει τῶν ἄλλων διαφέρουσιν· οἱ δὲ δεινοτέρους μὲν ὁμολογοῦσιν εἶναι τοὺς περὶ τὴν μελέτην ταύτην ὄντας, οὐ μὴν ἀλλὰ διαφθείρεσθαι καὶ γίγνεσθαι χείρους· ἐπειδὰν γὰρ λάβωσι δύναμιν, τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβουλεύειν. ὡς οὖν οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' ἀληθὲς οὐδέτεροι τούτων λέγουσι, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω πᾶσι φανερὸν ποιήσειν.

199 Πρῶτον δ' ἐνθυμήθητε περὶ τῶν φλυαρίαν φασκόντων εἶναι τὴν παιδείαν, ὡς αὐτοὶ λίαν καταφανῶς ληροῦσι. διασύρουσι μὲν γὰρ αὐτὴν ὡς οὐδὲν ὠφελεῖν δυναμένην ἀλλ' ἀπάτην καὶ φενακισμὸν οὖσαν, ἀξιοῦσι δὲ τοὺς συνόντας ἡμῖν εὐθὺς μὲν προσελθόντας διαφέρειν αὐτοὺς αὐτῶν,
200 ὀλίγας δ' ἡμέρας συνδιατρίψαντας σοφωτέρους ἐν τοῖς λόγοις καὶ κρείττους φαίνεσθαι τῶν καὶ ταῖς ἡλικίαις καὶ ταῖς ἐμπειρίαις προεχόντων, ἐνιαυτὸν δὲ μόνον παραμείναντας ῥήτορας ἅπαντας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τελέους καὶ μηδὲν φαυλοτέρους τοὺς ἀμελεῖς τῶν πονεῖν ἐθελόντων μηδὲ τοὺς
201 ἀφυεῖς τῶν τὰς ψυχὰς ἀνδρικὰς ἐχόντων. καὶ ταῦτα προστάττουσιν οὔθ' ἡμῶν ἀκηκοότες τοιαύτας ποιουμένων τὰς ὑποσχέσεις, οὔτ' ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις καὶ παιδείαις οὐδὲν ἑωρακότες τούτων συμβαῖνον, ἀλλὰ μόλις μὲν ἡμῖν τὰς ἐπιστήμας παραγιγνομένας, οὐχ ὁμοίως δ' ἀλλήλοις ὅ τι ἂν μάθωμεν ἐξεργαζομένους, ἀλλὰ δύο μὲν ἢ τρεῖς ἐξ ἁπάντων τῶν διδασκαλείων ἀγωνιστὰς γιγνομένους, τοὺς δ' ἄλλους ἐξ αὐτῶν ἰδιώτας ἀπαλ-

v. 2. αἷς νῦν χρῶνται ς. καθ'] τἀφ', ni fallor, pr Γ. 6. ἂν om Γ. 198, 3. καὶ γίγνεσθαι χείρους] haec a correctore habet Γ loco nonnisi sex litterarum capace. 200, 3. προσεχόντων ς. μόνον om ς. 201, 4. τοῦτο ς.

202λαττομένους. καί τοι πῶς οὐκ ἄφρονας εἶναι χρὴ νομί-
ζειν τοὺς τὰς δυνάμεις τὰς ἐν ταῖς ὁμολογουμέναις
τῶν τεχνῶν οὐκ ἐνούσας, ταύτας ἀπαιτεῖν τολμῶντας
παρὰ ταύτης ἣν οὐκ εἶναί φασι, καὶ πλείους τὰς ὠφε-
λείας ἀξιοῦντας γίγνεσθαι παρὰ τῆς ἀπιστουμένης ὑφ'
203αὐτῶν ἢ παρὰ τῶν ἀκριβῶς εὑρῆσθαι δοκουσῶν; χρὴ δὲ
τοὺς νοῦν ἔχοντας οὐκ ἀνωμάλως ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις
περὶ τῶν ὁμοίων πραγμάτων, οὐδ' ἀποδοκιμάζειν τὴν
παιδείαν τὴν ταὐτὰ ταῖς πλείσταις τῶν τεχνῶν ἀπεργαζο-
μένην. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν πολλοὺς τῶν ὑπὸ τοῖς
σοφισταῖς γενομένων οὐ φενακισθέντας οὐδ' οὕτω διατε-
204θέντας ὡς οὗτοι λέγουσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν αὐτῶν ἱκανοὺς
ἀγωνιστὰς ἀποτελεσθέντας, τοὺς δὲ παιδεύειν ἑτέρους δυ-
νηθέντας, ὅσοι δ' αὐτῶν ἰδιωτεύειν ἐβουλήθησαν, ἔν τε ταῖς
ὁμιλίαις χαριεστέρους ὄντας ἢ πρότερον ἦσαν, τῶν τε λό-
γων κριτὰς καὶ συμβούλους ἀκριβεστέρους τῶν πλείστων
γεγενημένους; ὥστε πῶς χρὴ τῆς τοιαύτης διατριβῆς
καταφρονεῖν τῆς τοὺς κεχρημένους αὐτῇ τοιούτους παρα-
205σκευάζειν δυναμένης; Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε πάντες ἂν
ὁμολογήσαιεν, ὅτι τούτους τεχνικωτάτους εἶναι νομίζομεν
ἀπὸ πασῶν τῶν τεχνῶν καὶ χειρουργιῶν, οἵτινες ἂν τοὺς
μαθητὰς ὡς οἷόν θ' ὁμοιοτάτους ἐργάτας ἀλλήλοις ἀπο-
δείξωσι. τῇ τοίνυν φιλοσοφίᾳ φανήσεται καὶ τοῦτο συμ-
206βεβηκός. ὅσοι γὰρ ἡγεμόνος ἔτυχον ἀληθινοῦ καὶ νοῦν
ἔχοντος, εὑρεθεῖεν ἂν ἐν τοῖς λόγοις οὕτως ὁμοίαν τὴν δύ-
ναμιν ἔχοντες ὥστε πᾶσιν εἶναι φανερὸν ὅτι τῆς αὐτῆς
παιδείας μετεσχήκασι. καί τοι μηδενὸς ἔθους αὐτοῖς
ἐγγενομένου κοινοῦ μηδὲ διατριβῆς τεχνικῆς ὑπαρξάσης
οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν εἰς τὴν ὁμοιότητα ταύτην κατέστησαν.
207Ἔτι τοίνυν ὑμῶν αὐτῶν οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν εἰπεῖν
ἔχοι πολλοὺς τῶν συμπαιδευθέντων, οἳ παῖδες μὲν ὄντες
ἀμαθέστατοι τῶν ἡλικιωτῶν ἔδοξαν εἶναι, πρεσβύτεροι δὲ

202, 2. δυνάμεις rc γρ ΓΔ. τὰς ante ἐν om ς. 203, 5. ἡμῶν ς. τῶν add ΓΔ. 204, 2. τοὺς δὲ παιδεύειν ἑτέρους δυνηθέντας om Δ. 206, 5. κοινοῦ Γ, ἱκανοῦ corr Δ cum ς.

γενόμενοι πλέον διήνεγκαν πρὸς τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν
τῶν αὐτῶν τούτων ὧν παῖδες ὄντες ἀπελείφθησαν. ὅθεν
μάλιστ᾽ ἄν τις γνοίη τὴν ἐπιμέλειαν ὅσην ἔχει δύναμιν·
δῆλον γὰρ ὅτι τότε μὲν ἅπαντες τοιαύταις ἐχρῶντο ταῖς
διανοίαις οἵας περ ἐξ ἀρχῆς ἔφυσαν ἔχοντες, ἄνδρες δὲ
γενόμενοι τούτων διήνεγκαν καὶ μετήλλαξαν τὴν φρόνησιν
τῷ τοὺς μὲν ἐκκεχυμένως ζῆν καὶ ῥαθύμως, τοὺς δὲ τοῖς
8 τε πράγμασι καὶ σφίσιν αὐτοῖς προσέχειν τὸν νοῦν. ὅπου
δὲ καὶ διὰ τὰς αὑτῶν ἐπιμελείας γίγνονταί τινες βελ-
τίους, πῶς οὐκ ἂν οὗτοι λαβόντες ἐπιστάτην καὶ πρε-
σβύτερον καὶ πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρον, καὶ τὰ μὲν
παρειληφότα τὰ δ᾽ αὐτὸν εὑρηκότα, πολὺ ἂν ἐπὶ πλεῖον
καὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων διήνεγκαν;

9 Οὐ μόνον δ᾽ ἐκ τούτων ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν εἰκότως ἂν
ἅπαντες τὴν ἄγνοιαν θαυμάσειαν τῶν τολμώντων οὕτως
εἰκῇ καταφρονεῖν τῆς φιλοσοφίας, πρῶτον μὲν εἰ πάσας
τὰς πράξεις καὶ τὰς τέχνας εἰδότες ταῖς μελέταις καὶ
ταῖς φιλοπονίαις ἁλισκομένας πρὸς τὴν τῆς φρονήσεως
0 ἄσκησιν ταῦτα μηδεμίαν ἡγοῦνται δύναμιν ἔχειν, ἔπειτ᾽
εἰ τῶν μὲν σωμάτων μηδὲν οὕτως ἂν φήσαιεν εἶναι φαῦ-
λον, ὅ τι γυμνασθὲν καὶ πονῆσαν οὐκ ἂν εἴη βέλτιον, τὰς
δὲ ψυχὰς τὰς ἄμεινον πεφυκυίας τῶν σωμάτων μηδὲν
ἂν νομίζουσι γενέσθαι σπουδαιοτέρας παιδευθείσας καὶ
1 τυχούσας τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας· ἔτι δ᾽ εἰ περὶ
τοὺς ἵππους καὶ τοὺς κύνας καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ζώων
ὁρῶντες τέχνας ἔχοντάς τινας, αἷς τὰ μὲν ἀνδρειότερα τὰ
δὲ πραότερα τὰ δὲ φρονιμώτερα ποιοῦσι, περὶ τὴν τῶν
ἀνθρώπων φύσιν μηδεμίαν οἴονται τοιαύτην εὑρῆσθαι παι-
δείαν, ἥτις ἂν αὐτοὺς ἐπί τι τούτων ὧν περ καὶ τὰ θηρία
2 δυνηθείη προαγαγεῖν, ἀλλὰ τοσαύτην ἁπάντων ἡμῶν
ἀτυχίαν κατεγνώκασιν, ὥσθ᾽ ὁμολογήσειαν μὲν ἂν ταῖς
ἡμετέραις διανοίαις ἕκαστον τῶν ὄντων βέλτιον γίγνεσθαι

208, 2. τὴν — ἐπιμέλειαν ς. 5. αὐτὸν] libri αὐτῶν. ἐπὶ ΓΔ: ἔτι ς. 210, 5. νομίζουσιν ς.

καὶ χρησιμώτερον, αὐτοὺς δ' ἡμᾶς τοὺς ἔχοντας τὴν φρό-
νησιν ταύτην, ᾗ πάντα πλέονος ἄξια ποιοῦμεν, τολμῶσι
λέγειν ὡς οὐδὲν ἂν ἀλλήλους πρὸς ἐπιείκειαν εὐεργετή-
213 σαιμεν. ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι καθ' ἕκαστον τὸν
ἐνιαυτὸν θεωροῦντες ἐν τοῖς θαύμασι τοὺς μὲν λέοντας
πρᾳότερον διακειμένους πρὸς τοὺς θεραπεύοντας ἢ τῶν ἀν-
θρώπων ἔνιοι πρὸς τοὺς εὖ ποιοῦντας, τὰς δ' ἄρκτους καλιν-
δουμένας καὶ παλαιούσας καὶ μιμουμένας τὰς ἡμετέρας
214 ἐπιστήμας, οὐδ' ἐκ τούτων δύνανται γνῶναι τὴν παιδείαν
καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ὅσην ἔχει δύναμιν, οὐδ' ὅτι ταῦτα
πολὺ ἂν θᾶττον τὴν ἡμετέραν φύσιν ἢ τὴν ἐκείνων ὠφελή-
σειεν· ὥστ' ἀπορῶ πότερον ἄν τις δικαιότερον θαυμάσειε
τὰς πρᾳότητας τὰς τοῖς χαλεπωτάτοις τῶν θηρίων ἐγγι-
γνομένας ἢ τὰς ἀγριότητας τὰς ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν
τοιούτων ἀνθρώπων ἐνούσας.

215 Ἔχοι δ' ἄν τις πλείω περὶ τούτων εἰπεῖν· ἀλλὰ γὰρ
ἢν πολλὰ λίαν λέγω περὶ τῶν παρὰ τοῖς πλείστοις ὁμο-
λογουμένων, δέδοικα μὴ περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων ἀπο-
ρεῖν δόξω. παυσάμενος οὖν τούτων ἐπ' ἐκείνους τρέψομαι
τοὺς οὐ καταφρονοῦντας μὲν τῆς φιλοσοφίας, πολὺ δὲ
πικρότερον κατηγοροῦντας αὐτῆς, καὶ μεταφέροντας τὰς
πονηρίας τὰς τῶν φασκόντων μὲν εἶναι σοφιστῶν ἄλλο
δέ τι πραττόντων ἐπὶ τοὺς οὐδὲν τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπι-
216 τηδεύοντας. ἐγὼ δ' οὐχ ὑπὲρ ἁπάντων τῶν προσποιουμέ-
νων δύνασθαι παιδεύειν ποιοῦμαι τοὺς λόγους, ἀλλ' ὑπὲρ
τῶν δικαίως τὴν δόξαν ταύτην ἐχόντων. οἶμαι δὲ σαφῶς
ἐπιδείξειν τοὺς κατηγοροῦντας ἡμῶν πολὺ τῆς ἀληθείας
διημαρτηκότας, ἤνπερ ἐθελήσητε διὰ τέλους ἀκοῦσαι τῶν
λεγομένων.

217 Πρῶτον μὲν οὖν ὁρίσασθαι δεῖ τίνων ὀρεγόμενοι καὶ
τίνος τυχεῖν βουλόμενοι τολμῶσί τινες ἀδικεῖν· ἢν γὰρ
ταῦτα καλῶς περιλάβωμεν, ἄμεινον γνώσεσθε τὰς αἰτίας

213, 4. καλινδουμένας] prima syllaba correcta est in Γ. 214, 4. ποτέρου Γ. 7. τοιούτων om pr Γ. 215, 5. οὐ add ΓΔ. 7. τὰς om ς.

τὰς καθ' ἡμῶν λεγομένας, εἴτ' ἀληθεῖς εἰσὶν εἴτε ψευδεῖς. ἐγὼ μὲν οὖν ἡδονῆς ἢ κέρδους ἢ τιμῆς ἕνεκα φημὶ πάντας πάντα πράττειν· ἔξω γὰρ τούτων οὐδεμίαν ἐπιθυμίαν ὁρῶ τοῖς ἀνθρώποις ἐγγιγνομένην. εἰ δὴ ταῦθ' οὕτως ἔχει, λοιπόν ἐστι σκέψασθαι τί τούτων ἂν ἡμῖν γίγνοιτο διαφθείρουσι τοὺς νεωτέρους. πότερ' ἂν ἡσθείημεν ὁρῶντες ἢ καὶ πυνθανόμενοι πονηροὺς αὐτοὺς ὄντας καὶ δοκοῦντας τοῖς συμπολιτευομένοις; καὶ τίς οὕτως ἐστὶν ἀναίσθητος ὅστις οὐκ ἂν ἀλγήσειε τοιαύτης διαβολῆς περὶ αὐτὸν γιγνομένης; ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἂν θαυμασθεῖμεν οὐδὲ τιμῆς μεγάλης τύχοιμεν τοιούτους τοὺς συνόντας ἀποπέμποντες, ἀλλὰ πολὺ ἂν μᾶλλον καταφρονηθεῖμεν καὶ μισηθεῖμεν τῶν ταῖς ἄλλαις πονηρίαις ἐνόχων ὄντων. καὶ μὴν οὐδ' εἰ ταῦτα παρίδοιμεν, χρήματα πλεῖστ' ἂν λάβοιμεν οὕτω παιδείας προεστῶτες. οἶμαι γὰρ δήπου τοῦτό γε πάντας γιγνώσκειν, ὅτι σοφιστῇ μισθὸς κάλλιστός ἐστι καὶ μέγιστος, ἢν τῶν μαθητῶν τινὲς καλοὶ κἀγαθοὶ καὶ φρόνιμοι γένωνται καὶ παρὰ τοῖς πολίταις εὐδοκιμοῦντες· οἱ μὲν γὰρ τοιοῦτοι πολλοὺς μετασχεῖν τῆς παιδείας εἰς ἐπιθυμίαν καθιστᾶσιν, οἱ δὲ πονηροὶ καὶ τοὺς πρότερον συνεῖναι διανοουμένους ἀποτρέπουσιν. ὥστε τίς ἂν ἐν τούτοις τὸ κρεῖττον ἀγνοήσειεν, οὕτω μεγάλην τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων ἐχόντων;

Ἴσως οὖν ἄν τις πρὸς ταῦτα τολμήσειεν εἰπεῖν ὡς πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὰς ἀκρασίας οὐκ ἐμμένουσι τοῖς λογισμοῖς, ἀλλ' ἀμελήσαντες τοῦ συμφέροντος ἐπὶ τὰς ἡδονὰς ὁρμῶσιν. ἐγὼ δ' ὁμολογῶ καὶ τῶν ἄλλων πολλοὺς καὶ τῶν προσποιουμένων εἶναι σοφιστῶν ἔχειν τινὰς τὴν φύσιν ταύτην, ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τῶν τοιούτων

v. 3. πάντα add ΓΔ. 218, 3. πότερον ς. 219, 1. θαυμασθεῖμεν Γ: ceteri θαυμασθείημεν. 3. καταφρονηθεῖμεν καὶ μισηθεῖμεν ΓΔ: καταφρονηθείημεν καὶ μισηθείημεν ς. sed haec καὶ μισηθεῖμεν rc manu habet Γ. 221, 3. λόγοις pr Γ. 222, 1. ἀλλ' ὅμως — 239, 2. γνώμην ἔχουσι περὶ τῶν] ἀλλὰ γὰρ οὐ δίκαιον διὰ τοὺς ἀκρατεῖς καὶ πονηροὺς διαβάλλεσθαι καὶ τοὺς καλῶς τῇ φιλοσοφίᾳ χρωμένους· οὐδὲ γὰρ εἴ τινες τῶν πολιτῶν συκοφάνται καὶ κακοπράγμο-

οὐδείς ἐστιν οὕτως ἀκρατὴς ὅστις ἂν δέξαιτο καὶ τοὺς
μαθητὰς εἶναι τοιούτους· τῶν μὲν γὰρ ἡδονῶν τῶν διὰ τὴν
ἀκρασίαν ἐκείνοις συμβαινουσῶν οὐκ ἂν δύναιτο μετα-
σχεῖν, τῆς δὲ δόξης τῆς διὰ τὴν πονηρίαν γιγνομένης αὐ-
τὸς ἂν τὸ πλεῖστον μέρος ἀπολαύσειεν. ἔπειτα τίνας ἂν
καὶ διαφθείραιεν, καὶ τοὺς πῶς διακειμένους λάβοιεν ἂν
223 μαθητάς; ἄξιον γὰρ καὶ ταῦτα διελθεῖν. πότερον τοὺς
ἤδη κακοήθεις ὄντας καὶ πονηρούς; καὶ τίς ἄν, ἃ παρὰ
τῆς αὑτοῦ φύσεως ἐπίσταται, ταῦτα παρ' ἑτέρου μανθά-
νειν ἐπιχειρήσειεν; ἀλλὰ τοὺς ἐπιεικεῖς καὶ χρηστῶν
ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμοῦντας; ἀλλ' οὐδ' ἂν εἷς τῶν τοι-
ούτων τοῖς κακόν τι λέγουσιν ἢ πράττουσι διαλεχθῆναι
τολμήσειεν.

224 Ἡδέως δ' ἂν κἀκεῖνο πυθοίμην παρὰ τῶν χαλεπῶς
ἐχόντων πρὸς ἡμᾶς, τίνα ποτὲ γνώμην ἔχουσι περὶ τῶν
ἐκ Σικελίας καὶ τοῦ Πόντου καὶ τῶν ἄλλων τόπων δεῦρο
πλεόντων ὡς ἡμᾶς, ἵνα παιδευθῶσι. πότερον αὐτοὺς
οἴονται σπανίζοντας ἐκεῖ πονηρῶν ἀνθρώπων ἐνθάδε ποι-
εῖσθαι τὴν πορείαν; ἀλλὰ πανταχοῦ πολλὴν ἀφθονίαν
εὕροι τις ἂν τῶν συμπονηρεύεσθαι καὶ συνεξαμαρτάνειν
225 βουλομένων. ἀλλ' ἵνα κακοπράγμονες καὶ συκοφάνται
γένωνται, πολλὰ χρήματα τελέσαντες; ἀλλὰ πρῶτον
μὲν οἱ ταύτην ἔχοντες τὴν γνώμην πολὺ ἂν ἥδιον τὰ τῶν
ἄλλων λάβοιεν ἢ δοῖεν ἑτέροις ὁτιοῦν τῶν σφετέρων αὐτῶν·

νες τυγχάνουσιν ὄντες ὥσπερ ὁ κατήγορος, προσήκει καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας δοκεῖν εἶναι τοιούτους, ἀλλὰ δεῖ χωρὶς περὶ ἑκάστου διαγινώσκειν. τούτου δ' ἕνεκα καὶ τοὺς λόγους ὑμῖν προανέγνων καὶ τοὺς πλησιάσαντάς μοι διῆλθον, βουλόμενος ὅσον διέσταμεν ἀλλήλων. εὑρήσετε γὰρ οὐδὲν τῶν αὐτῶν ἡμῶν (ἡμᾶς?) οὔτ' ἐπιτηδεύοντας οὔτε λέγοντας οὔτ' ἀσκοῦντας οὔθ' ὑπισχνουμένους. ἀλλ' οὐδὲ τοὺς πλησιάζοντας τῶν αὐτῶν ἑκατέρων (ἑκατέροις?) ἕνεκα συνόντας, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀλαζονείας τοὺς δὲ παιδείας μετασχεῖν βουλομένους. πρὸς δὲ τούτοις ἴδοιτ' ἂν τοὺς μὲν δικαίως ἂν μισηθέντας ἐν ἁπάσαις ταῖς Ἑλληνίσι πόλεσιν ἐνοχλοῦντας καὶ ζητοῦντας οὕς τινας ἐξαπατήσουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς ἀληθεστέρους καὶ σπουδαιοτέρους ἐξ ἁπάντων τῶν τόπων πρὸς αὐτοὺς πλέοντας. περὶ ὧν ἂν ἡδέως Λυσιμάχου πυθοίμην τίνα ποτὲ γνώμην εἶχε περὶ τῶν 6 teste Mustoxyda. v. 3. ἀκρασίαν — δύναιτο Angelus Maius: libr ἀκρόασιν — δύναιντο. 223, 2. τις ἄν, ἃ] τις ἂν ΓΔ: τίς ἃ ς.
234, 4. ὡς ἡμᾶς om pr Γ.

ἔτι δὲ τίνες ἂν ὑπὲρ πονηρίας ἀργύριον ἀναλώσαιεν, ἐξὸν
αὐτοῖς μηδὲν δαπανηθεῖσιν εἶναι τούτοις, ὁπόταν βουλη-
θῶσιν; οὐ γὰρ μαθεῖν ἀλλ' ἐπιχειρῆσαι μόνον δεῖ τοῖς
τοιούτοις τῶν ἔργων. ἀλλὰ δῆλον ὅτι καὶ πλέουσι καὶ
χρήματα διδόασι καὶ πάντα ποιοῦσι νομίζοντες αὐτοί τε
βελτίους γενήσεσθαι καὶ τοὺς ἐνθάδε παιδεύοντας πολὺ
φρονιμωτέρους εἶναι τῶν παρὰ σφίσιν αὐτοῖς· ἐφ' οἷς
ἄξιον ἦν ἅπαντας τοὺς πολίτας φιλοτιμεῖσθαι, καὶ περὶ
πολλοῦ ποιεῖσθαι τοὺς αἰτίους τῇ πόλει τῆς δόξης ταύτης
227 γενομένους. ἀλλὰ γὰρ οὕτω τινὲς ἀγνωμόνως ἔχουσιν
ὥστ' εἰδότες καὶ τοὺς ξένους τοὺς ἀφικνουμένους καὶ τοὺς
προεστῶτας τῆς παιδείας οὐδὲν κακὸν ἐπιτηδεύοντας, ἀλλ'
ἀπραγμονεστάτους μὲν ὄντας τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ πλεί-
στην ἡσυχίαν ἄγοντας, προσέχοντας δὲ τὸν νοῦν σφίσιν
228 αὐτοῖς καὶ τὰς συνουσίας μετ' ἀλλήλων ποιουμένους, ἔτι
δὲ τὰ καθ' ἡμέραν εὐτελέστατα καὶ κοσμιώτατα ζῶντας,
καὶ τῶν λόγων ἐπιθυμοῦντας οὐ τῶν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις συμ-
βολαίοις λεγομένων οὐδὲ τῶν λυπούντων τινάς, ἀλλὰ τῶν
παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐδοκιμούντων, ὅμως τολμῶσι βλα-
σφημεῖν περὶ αὐτῶν καὶ λέγειν ὡς ταύτην ποιοῦνται τὴν
μελέτην, ἵν' ἐν τοῖς ἀγῶσι παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτῶσι.
229 καίτοι τίνες ἂν ἀδικίαν καὶ κακίαν ἀσκοῦντες σωφρο-
νέστερον τῶν ἄλλων ζῆν ἐθελήσειεν; τίνας δὲ πώποθ' ἑω-
ράκασιν οἱ ταῦτα λέγοντες ἀναβαλλομένους καὶ θησαυ-
ριζομένους τὰς πονηρίας, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς τῇ φύσει τῇ
παρούσῃ χρωμένους;

230 Χωρὶς δὲ τούτων, εἴπερ ἡ περὶ τοὺς λόγους δεινότης
ποιεῖ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβουλεύειν, προσῆκεν ἅπαντας
τοὺς δυναμένους εἰπεῖν πολυπράγμονας καὶ συκοφάντας
εἶναι· τὸ γὰρ αἴτιον ἐν ἅπασι ταὐτὸ πέφυκεν ἐνεργάζε-
σθαι. νῦν δ' εὑρήσετε καὶ τῶν ἐν τῷ παρόντι πολιτευομέ-
νων καὶ τῶν νεωστὶ τετελευτηκότων τοὺς πλείστην ἐπιμέ-

v. 1. ἂν add ΓΔ. 227, 1. γενομένης ς. 4. ὄντας τῶν ἐν] ὄντων ἐν pr Γ: ὄντας ἐν ς. 229, 3. θησαυριζομένους Γ: ceteri ταμιεύοντας. 230, 1. εἴπερ ἡ] εἰ pr Γ.

λειαν τῶν λόγων ποιουμένους βελτίστους ὄντας τῶν ἐπὶ
τὸ βῆμα παριόντων, ἔτι δὲ τῶν παλαιῶν τοὺς ἀρίστους
ῥήτορας καὶ μεγίστην δόξαν λαβόντας πλείστων ἀγαθῶν
αἰτίους τῇ πόλει γεγενημένους, ἀρξαμένους ἀπὸ Σόλωνος.
232 ἐκεῖνός τε γὰρ προστάτης τοῦ δήμου καταστὰς οὕτως
ἐνομοθέτησε καὶ τὰ πράγματα διέταξε καὶ τὴν πόλιν
κατεσκεύασεν, ὥστ᾽ ἔτι καὶ νῦν ἀγαπᾶσθαι τὴν διοίκη-
σιν τὴν ὑπ᾽ ἐκείνου συνταχθεῖσαν· μετὰ δὲ ταῦτα Κλει-
σθένης ἐκπεσὼν ἐκ τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν τυράννων, λόγῳ
πείσας τοὺς Ἀμφικτύονας δανεῖσαι τῶν τοῦ θεοῦ χρημά-
των αὐτῷ, τόν τε δῆμον κατήγαγε καὶ τοὺς τυράννους
ἐξέβαλε καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην κατέστησε τὴν
αἰτίαν τοῖς Ἕλλησι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν γενομένην·
233 ἐπὶ δὲ τούτῳ Θεμιστοκλῆς ἡγεμὼν ἐν τῷ πολέμῳ τῷ
Περσικῷ γενόμενος, συμβουλεύσας τοῖς προγόνοις ἡμῶν
ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, ὃ τίς ἂν οἷός τ᾽ ἐγένετο πεῖσαι μὴ
πολὺ τῷ λόγῳ διενεγκών, εἰς τοῦτ᾽ αὐτῶν τὰ πράγματα
προήγαγεν ὥστ᾽ ὀλίγας ἡμέρας ἀνάστατοι γενόμενοι πο-
234 λὺν χρόνον δεσπόται τῶν Ἑλλήνων κατέστησαν· τὸ δὲ
τελευταῖον Περικλῆς καὶ δημαγωγὸς ὢν ἀγαθὸς καὶ
ῥήτωρ ἄριστος οὕτως ἐκόσμησε τὴν πόλιν καὶ τοῖς ἱεροῖς
καὶ τοῖς ἀναθήμασι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ὥστ᾽ ἔτι καὶ
νῦν τοὺς εἰσαφικνουμένους εἰς αὐτὴν νομίζειν μὴ μόνον
ἄρχειν ἀξίαν εἶναι τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
ἁπάντων, καὶ πρὸς τούτοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν οὐκ ἐλάττω
235 μυρίων ταλάντων ἀνήνεγκε. καὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν τῶν
τηλικαῦτα διαπραξαμένων οὐδεὶς λόγων ἠμέλησεν, ἀλλὰ
τοσούτῳ μᾶλλον τῶν ἄλλων προσέσχον αὐτοῖς τὸν νοῦν,
ὥστε Σόλων μὲν τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν ἐκλήθη καὶ ταύτην
ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν τὴν νῦν ἀτιμαζομένην καὶ κρινομένην
παρ᾽ ὑμῖν, Περικλῆς δὲ δυοῖν ἐγένετο μαθητής, Ἀναξα-
γόρου τε τοῦ Κλαζομενίου καὶ Δάμωμος τοῦ κατ᾽ ἐκεῖνον

232, 2. διέταξε ἐκείνου καὶ ς. 3. ἄγασθαι rc γρ ΓΔ. 234, 2. ὢν ΓΔ: ἦν ς. 235, 1. ἀνήγαγε ς. τῶν ante τηλικαῦτα add ΓΔ.

τὸν χρόνον φρονιμωτάτου δόξαντος εἶναι τῶν πολιτῶν. ὥστ᾽ ἐκ τίνων ἄν τις ὑμῖν σαφέστερον ἐπιδείξειεν ὡς οὐχ αἱ δυνάμεις αἱ τῶν λόγων κακοπράγμονας τοὺς ἀνθρώπους ποιοῦσιν; ἀλλ᾽ οἱ τοιαύτην φύσιν ἔχοντες, οἵαν περ ὁ κατήγορος, πονηροῖς οἶμαι καὶ τοῖς λόγοις καὶ τοῖς πράγμασι χρώμενοι διατελοῦσιν.

Ἔχω δὲ δεῖξαι καὶ τόπους ἐν οἷς ἔξεστιν ἰδεῖν τοῖς βουλομένοις τοὺς πολυπράγμονας καὶ τοὺς ταῖς αἰτίαις ἐνόχους ὄντας ἃς οὗτοι τοῖς σοφισταῖς ἐπιφέρουσιν. ἐν γὰρ ταῖς σανίσι ταῖς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἐκτιθεμέναις ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐν μὲν ταῖς ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν ἀμφοτέρους ἐνεῖναι τούς τε τὴν πόλιν ἀδικοῦντας καὶ τοὺς συκοφαντοῦντας, ἐν δὲ ταῖς τῶν ἕνδεκα τούς τε κακουργοῦντας καὶ τοὺς τούτοις ἐφεστῶτας, ἐν δὲ ταῖς τῶν τετταράκοντα τοὺς ἐν τοῖς ἰδίοις πράγμασιν ἀδικοῦντας καὶ τοὺς μὴ δικαίως ἐγκαλοῦντας· ἐν αἷς τοῦτον μὲν καὶ τοὺς τούτου φίλους εὕροιτ᾽ ἂν ἐν πολλαῖς ἐγγεγραμμένους, ἐμὲ δὲ καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐτὴν ἐμοὶ διατριβὴν ὄντας οὐδ᾽ ἐν μιᾷ τούτων ἐνόντας, ἀλλ᾽ οὕτω τὰ περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς διοικοῦντας ὥστε μηδὲν δεῖσθαι τῶν ἀγώνων τῶν παρ᾽ ὑμῖν. καί τοι τοὺς μήτ᾽ ἐν ταῖς πραγματείαις ταύταις ὄντας μήτ᾽ ἀκολάστως ζῶντας μήτε περὶ ἄλλην πρᾶξιν μηδεμίαν αἰσχρὰν γεγενημένους πῶς οὐκ ἐπαινεῖσθαι προσήκει μᾶλλον ἢ κρίνεσθαι; δῆλον γὰρ ὅτι τοιαῦτα τοὺς συνόντας παιδεύομεν, οἷά περ αὐτοὶ τυγχάνομεν ἐπιτηδεύοντες.

Ἔτι τοίνυν γνώσεσθε σαφέστερον ἐκ τῶν ῥηθήσεσθαι μελλόντων ὡς πόῤῥω τοῦ διαφθείρειν τοὺς νεωτέρους ἐσμέν. εἰ γάρ τι τοιοῦτον ἐποιοῦμεν, οὐκ ἂν Λυσίμαχος ἦν ὁ λυπούμενος ὑπὲρ αὐτῶν οὐδ᾽ ἄλλος οὐδεὶς τῶν τοιούτων, ἀλλὰ τοὺς πατέρας ἂν ἑωρᾶτε τῶν συνόντων ἡμῖν καὶ τοὺς οἰκείους ἀγανακτοῦντας καὶ γραφομένους καὶ δίκην

v. 1. πολιτῶν] σοφιστῶν rc γρ ΓΔ. 237, 5. ὑπὸ add Γ.
239, 3. γεγενημένην ς. 5. παιδευόμενοι ς. 240, 3. ποιοῦμεν ς.

241 ζητοῦντας παρ' ἡμῶν λαμβάνειν. νῦν δ' ἐκεῖνοι μὲν συνι-
στᾶσι τοὺς παῖδας τοὺς αὑτῶν, καὶ χρήματα διδόασι,
καὶ χαίρουσιν ὁπόταν ὁρῶσιν αὐτοὺς μεθ' ἡμῶν ἡμερεύον-
τας, οἱ δὲ συκοφάνται διαβάλλουσι καὶ πράγματα
παρέχουσιν ἡμῖν, ὧν τίνες ἂν ἥδιον ἴδοιεν πολλοὺς τῶν
πολιτῶν διαφθειρομένους καὶ πονηροὺς γιγνομένους; ἴσα-
σι γὰρ σφᾶς αὐτοὺς ἐν μὲν τοῖς τοιούτοις δυναστεύοντας,
ὑπὸ δὲ τῶν καλῶν κἀγαθῶν καὶ νοῦν ἐχόντων ἀπολλυμέ-
242 νους, ὁπόταν ληφθῶσιν. ὥσθ' οὗτοι μὲν σωφρονοῦσιν ἀναι-
ρεῖν ζητοῦντες ἁπάσας τὰς τοιαύτας διατριβάς, ἐν αἷς
ἡγοῦνται βελτίους γενομένους χαλεπωτέρους ἔσεσθαι ταῖς
αὑτῶν πονηρίαις καὶ συκοφαντίαις, ὑμᾶς δὲ προσήκει
τἀναντία τούτοις πράττειν, καὶ ταῦτα νομίζειν εἶναι
κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων οἷς ἂν τούτους ὁρᾶτε μά-
λιστα πολεμοῦντας.

243 Ἄτοπον δέ τι τυγχάνω πεπονθώς· εἰρήσεται γάρ, εἰ
καί τινες λίαν εὐμετάβολον εἶναί με φήσουσιν. ὀλίγῳ
μὲν γὰρ πρότερον ἔλεγον ὡς πολλοὶ τῶν καλῶν κἀγαθῶν
ἀνδρῶν διεψευσμένοι τῆς φιλοσοφίας τραχύτερον πρὸς αὐ-
τὴν ἔχουσι· νῦν δ' οὕτως ἐναργεῖς ὑπείληφα τοὺς λόγους
εἶναι τοὺς εἰρημένους καὶ πᾶσι φανερούς, ὥστ' οὐδεὶς
ἀγνοεῖν μοι δοκεῖ τὴν δύναμιν αὐτῆς, οὐδὲ καταγινώσκειν
ἡμῶν ὡς διαφθείρομεν τοὺς μαθητάς, οὐδὲ πεπονθέναι τοι-
244 οῦτον οὐδὲν οἷον αὐτοὺς ὀλίγῳ πρότερον ᾐτιώμην· ἀλλ' εἰ
δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν καὶ τὸ νῦν ἐν τῇ διανοίᾳ μοι παρεστη-
κός, ἡγοῦμαι πάντας τοὺς φιλοτίμως μοι διακειμένους
ἐπιθυμητικῶς ἔχοντας τοῦ φρονεῖν εὖ καὶ λέγειν αὐτοὺς
μὲν ἀμελεῖν τούτων, τοὺς μὲν διὰ ῥᾳθυμίαν, τοὺς δὲ κα-
ταμεμφομένους τὴν φύσιν τὴν αὑτῶν, τοὺς δὲ δι' ἄλλας
245 τινὰς προφάσεις (παμπληθεῖς δ' εἰσί), πρὸς δὲ τοὺς
πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιουμένους καὶ τυχεῖν βουλομένους
ὧν εἰς ἐπιθυμίαν αὐτοὶ καθεστᾶσι, δυσκόλως ἔχειν καὶ
ζηλοτυπεῖν καὶ τὰς ψυχὰς τεταραγμένως διακεῖσθαι

241, 6. γενομένους ς. 242, 2. ἁπάσας om ς. 243, 1. δ' ἔτι ς.
245, 4. τεταραγμένας Γ.

καὶ πεπονθέναι παραπλήσια τοῖς ἐρῶσι· τίνα γὰρ ἂν τις
αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν αἰτίαν ἔχοι πρεπωδεστέραν ταύτης;
6οἵτινες μακαρίζουσι μὲν καὶ ζηλοῦσι τοὺς καλῶς χρῆσθαι
τῷ λόγῳ δυναμένους, ἐπιτιμῶσι δὲ τῶν νεωτέρων τοῖς τυ-
χεῖν ταύτης τῆς τιμῆς βουλομένοις. καὶ τοῖς μὲν θεοῖς
οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν εὔξαιτο μάλιστα μὲν αὐτὸς
δύνασθαι λέγειν, εἰ δὲ μή, τοὺς παῖδας καὶ τοὺς οἰκείους
7τοὺς αὐτοῦ· τοὺς δὲ πόνῳ καὶ φιλοσοφίᾳ τοῦτο κατερ-
γάσασθαι πειρωμένους, ὃ παρὰ τῶν θεῶν αὐτοὶ βούλονται
λαβεῖν, οὐδέν φασι τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλ' ἐνίοτε
μὲν ὡς ἐξηπατημένων καὶ πεφενακισμένων προσποιοῦνται
καταγελᾶν αὐτῶν, ὁπόταν δὲ τύχωσι, μεταβαλόντες ὥσ-
8περ πλεονεκτεῖν δυναμένων τοὺς λόγους ποιοῦνται. καὶ
συμβούλοις μέν, ὅταν κίνδυνός τις καταλάβῃ τὴν πόλιν,
τοῖς ἄριστα περὶ τῶν πραγμάτων λέγουσι τούτοις χρῶν-
ται, καὶ πράττουσιν ὅ τι ἂν [αὐτοῖς] οἱ τοιοῦτοι πα-
ραινέσωσι· περὶ δὲ τοὺς ἔργον ποιουμένους ὅπως χρησί-
μους αὐτοὺς ἐν τοῖς καιροῖς τοῖς τοιούτοις τῇ πόλει πα-
ρασχήσουσι, βλασφημεῖν οἴονται χρῆναι. καὶ Θηβαίοις
μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐχθροῖς τὴν ἀμαθίαν ὀνειδίζουσι,
τοὺς δ' ἐκ παντὸς τρόπου ζητοῦντας τὴν νόσον ταύτην
9διαφυγεῖν λοιδοροῦντες διατελοῦσιν. ὃ δ' οὐ μόνον ταρα-
χῆς σημεῖόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ τοὺς θεοὺς ὀλιγω-
ρίας· τὴν μὲν γὰρ πειθὼ μίαν τῶν θεῶν νομίζουσιν εἶναι,
καὶ τὴν πόλιν ὁρῶσι καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν θυσίαν
αὐτῇ ποιουμένην, τοὺς δὲ τῆς δυνάμεως ἧς ἡ θεὸς ἔχει
μετασχεῖν βουλομένους ὡς κακοῦ πράγματος ἐπιθυμοῦν-
τας διαφθείρεσθαι φασίν. ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι
προκρίναιεν μὲν ἂν τὴν ψυχὴν σπουδαιοτέραν εἶναι τοῦ
σώματος, οὕτω δὲ γιγνώσκοντες ἀποδέχονται μᾶλλον
τοὺς γυμναζομένους τῶν φιλοσοφούντων. καί τοι πῶς
οὐκ ἄλογον τοὺς τοῦ φαυλοτέρου ποιουμένους τὴν ἐπιμέ-

247, 5. μεταβάλλοντες ς. 248, 2. καταβάλῃ ς. 4. αὐτοῖς om Γ et pr Δ. 249, 1. ὃ ΓΔ: τοῦτο ς. 4. τῶν ἐνιαυτῶν Δς.

λειαν ἐπαινεῖν μᾶλλον ἢ τοὺς τοῦ σπουδαιοτέρου, καὶ ταῦτα πάντων εἰδότων διὰ μὲν εὐεξίαν σώματος οὐδὲν πώποτε τὴν πόλιν τῶν ἐλλογίμων ἔργων διαπραξαμένην, διὰ δὲ φρόνησιν [ἑνὸς] ἀνδρὸς εὐδαιμονεστάτην καὶ μεγίστην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων γενομένην;

251 Πολὺ δ' ἄν τις ἔχοι πλείους τούτων ἐναντιώσεις συναγαγεῖν τῶν ἀκμαζόντων τε μᾶλλον ἢ ἐγὼ καὶ τοῦ καιροῦ τοῦ παρόντος μὴ φροντιζόντων· ἐπεὶ καὶ τάδε περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἔνεστιν εἰπεῖν. φέρε γὰρ εἴ τινες πολλὰ χρήματα παρὰ τῶν προγόνων παραλαβόντες τῇ μὲν πόλει μηδὲν εἶεν χρήσιμοι, τοὺς δὲ πολίτας ὑβρίζοιεν καὶ τούς τε παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας αἰσχύνοιεν, ἔστιν ὅστις ἂν τοὺς αἰτίους τοῦ πλούτου μέμψασθαι τολμήσειεν, ἀλλ' οὐκ ἂν αὐτοὺς τοὺς ἐξαμαρτάνοντας κολάζειν
252 ἀξιώσειεν; τί δ' εἴ τινες ὁπλομαχεῖν μαθόντες πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους μὴ χρῷντο ταῖς ἐπιστήμαις, ἐπανάστασιν δὲ ποιήσαντες πολλοὺς τῶν πολιτῶν διαφθείραιεν, ἢ καὶ πυκτεύειν καὶ παγκρατιάζειν ὡς οἷόν τ' ἄριστα παιδευθέντες τῶν μὲν ἀγώνων ἀμελοῖεν, τοὺς δ' ἀπαντῶντας τύπτοιεν, τίς οὐκ ἂν τούτων τοὺς μὲν διδασκάλους ἐπαινέσειε, τοὺς δὲ κακῶς χρωμένους οἷς ἔμαθον ἀποκτείνειεν;
253 οὐκοῦν χρὴ καὶ περὶ τῶν λόγων τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ἥν περ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, καὶ μὴ περὶ τῶν ὁμοίων τἀναντία γιγνώσκειν, μηδὲ πρὸς τοιοῦτο πρᾶγμα δυσμενῶς φαίνεσθαι διακειμένους, ὃ πάντων τῶν ἐνόντων ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει πλείστων ἀγαθῶν αἴτιόν ἐστι. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις οἷς ἔχομεν, ἅπερ ἤδη καὶ πρότερον εἶπον, οὐδὲν τῶν ζώων διαφέρομεν, ἀλλὰ πολλῶν καὶ τῷ τάχει καὶ τῇ ῥώμῃ καὶ ταῖς ἄλλαις εὐπορίαις καταδεέστεροι
254 τυγχάνομεν ὄντες· ἐγγενομένου δ' ἡμῖν τοῦ πείθειν ἀλλήλους καὶ δηλοῦν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ ὧν ἂν βουληθῶ-

v. 2. ταῦτα πάντων Γ, ταῦτ' ἁπάντων Δ: ταῦθ' ἁπάντων ς. 4. ἑνὸς om Γ et pr Δ. 251, 4. ἔνεστιν ΓΔ: ἓν ἐστὶν ς. 8. τοὺς αἰτίους τοῦ πλούτου Γ et pr Δ: ὡς αἴτιον τούτων τὸν πλοῦτον ς. 9. τοὺς om pr Γ. 253, 3. πρὸς τὸ τοιοῦτο ς. 4. τῶν add Γ.

μεν, οὐ μόνον τοῦ θηριωδῶς ζῆν ἀπηλλάγημεν, ἀλλὰ καὶ συνελθόντες πόλεις ᾠκίσαμεν καὶ νόμους ἐθέμεθα καὶ τέχνας εὕρομεν, καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ δι' ἡμῶν μεμηχανημένα λόγος ἡμῖν ἐστιν ὁ συγκατασκευάσας. οὗτος γὰρ περὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀδίκων καὶ τῶν καλῶν καὶ τῶν αἰσχρῶν ἐνομοθέτησεν, ὧν μὴ διαταχθέντων οὐκ ἂν οἷοί τ' ἦμεν οἰκεῖν μετ' ἀλλήλων. τούτῳ καὶ τοὺς κακοὺς ἐξελέγχομεν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἐγκωμιάζομεν. διὰ τούτου τούς τ' ἀνοήτους παιδεύομεν καὶ τοὺς φρονίμους δοκιμάζομεν· τὸ γὰρ λέγειν ὡς δεῖ τοῦ φρονεῖν εὖ μέγιστον σημεῖον ποιούμεθα, καὶ λόγος ἀληθὴς καὶ νόμιμος καὶ δίκαιος ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ πιστῆς εἴδωλόν ἐστι. μετὰ τούτου καὶ περὶ τῶν ἀμφισβητησίμων ἀγωνιζόμεθα καὶ περὶ τῶν ἀγνοουμένων σκοπούμεθα· ταῖς γὰρ πίστεσιν, αἷς τοὺς ἄλλους λέγοντες πείθομεν, ταῖς αὐταῖς ταύταις βουλευόμενοι χρώμεθα, καὶ ῥητορικοὺς μὲν καλοῦμεν τοὺς ἐν τῷ πλήθει λέγειν δυναμένους, εὐβούλους δὲ νομίζομεν οἵτινες ἂν αὐτοὶ πρὸς αὑτοὺς ἄριστα περὶ τῶν πραγμάτων διαλεχθῶσιν. εἰ δὲ δεῖ συλλήβδην περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν φρονίμως πραττομένων εὑρήσομεν ἀλόγως γιγνόμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν διανοημάτων ἁπάντων ἡγεμόνα λόγον ὄντα, καὶ μάλιστα χρωμένους αὐτῷ τοὺς πλεῖστον νοῦν ἔχοντας. ὧν οὐδὲν ἐνθυμηθεὶς Λυσίμαχος κατηγορεῖν ἐτόλμησε τῶν ἐπιθυμούντων τοιούτου πράγματος, ὃ τοσούτων τὸ πλῆθος καὶ τηλικούτων τὸ μέγεθος ἀγαθῶν αἴτιόν ἐστι.

Καὶ τί δεῖ τοῦτον θαυμάζειν, ὅπου καὶ τῶν περὶ τὰς ἔριδας σπουδαζόντων ἔνιοί τινες ὁμοίως βλασφημοῦσι περὶ τῶν λόγων τῶν κοινῶν καὶ τῶν χρησίμων ὥσπερ οἱ φαυλότατοι τῶν ἀνθρώπων, οὐκ ἀγνοοῦντες τὴν δύναμιν αὐτῶν, οὐδ' ὅτι τάχιστ' ἂν οὗτοι τοὺς χρωμένους ὠφελήσαιεν, ἀλλ' ἐλπίζοντες, ἢν τούτους διαβάλλωσι, τοὺς αὑτῶν ἐντιμοτέ-

v. 3. πάντα ς. 255, 1. ἡμῶν ς. 256, 4. ταύταις om pr Γ. 258, 6. ἢν ΓΔ: ἐὰν ς.

259ρους ποιήσειν. περὶ ὧν δυνηθείην μὲν ἂν ἴσως διαλεχθῆνα
πολὺ πικρότερον ἢ 'κεῖνοι περὶ ἡμῶν, οὐδέτερον δ' οἶμα
δεῖν, οὔθ' ὁμοίους γίγνεσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ φθόνου διεφθαρ
μένοις, οὔτε ψέγειν τοὺς μηδὲν μὲν κακὸν τοὺς συνόντα
ἐργαζομένους, ἧττον δ' ἑτέρων εὐεργετεῖν δυναμένους. ο
μὴν ἀλλὰ μικρά γε μνησθήσομαι περὶ αὐτῶν, μάλιστ
μὲν ὅτι κἀκεῖνοι περὶ ἡμῶν, ἔπειθ' ὅπως ἂν ὑμεῖς σαφέ
στερον εἰδότες τὴν δύναμιν αὐτῶν οὕτω διάκεισθε πρὸ
260ἑκάστους ἡμῶν ὥσπερ δίκαιόν ἐστι, πρὸς δὲ τούτοις ἵνα
καὶ τοῦτο ποιήσω φανερόν, ὅτι περὶ τοὺς πολιτικοὺς λό-
γους ἡμεῖς ὄντες, οὓς ἐκεῖνοι φασὶν εἶναι φιλαπεχθήμο-
νας, πολὺ πραότεροι τυγχάνομεν αὐτῶν ὄντες· οἱ μὲν
γὰρ ἀεί τι περὶ ἡμῶν φλαῦρον λέγουσιν, ἐγὼ δ' οὐδὲν
ἂν εἴποιμι τοιοῦτον, ἀλλὰ ταῖς ἀληθείαις χρήσομαι περὶ
261αὐτῶν. Ἡγοῦμαι γὰρ καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἐριστικοῖς λόγοις
δυναστεύοντας καὶ τοὺς περὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ τὴν
γεωμετρίαν καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν μαθημάτων διατρίβοντας
οὐ βλάπτειν ἀλλ' ὠφελεῖν τοὺς συνόντας, ἐλάττω μὲν ὧν
262ὑπισχνοῦνται, πλείω δ' ὧν τοῖς ἄλλοις δοκοῦσιν. οἱ μὲν
γὰρ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ὑπειλήφασιν ἀδολεσχίαν
καὶ μικρολογίαν εἶναι τὰ τοιαῦτα τῶν μαθημάτων· οὐδὲν
γὰρ αὐτῶν οὔτ' ἐπὶ τῶν ἰδίων οὔτ' ἐπὶ τῶν κοινῶν εἶναι
χρήσιμον, ἀλλ' οὐδ' ἐν ταῖς μνείαις οὐδένα χρόνον ἐμμέ-
νειν ταῖς τῶν μαθόντων διὰ τὸ μήτε τῷ βίῳ παρακολου-
θεῖν μήτε ταῖς πράξεσιν ἐπαμύνειν, ἀλλ' ἔξω παντάπα-
263σιν εἶναι τῶν ἀναγκαίων. ἐγὼ δ' οὔθ' οὕτως οὔτε πόῤῥω
τούτων ἔγνωκα περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οἵ τε νομίζοντες μηδὲν
χρησίμην εἶναι τὴν παιδείαν ταύτην πρὸς τὰς πράξεις
ὀρθῶς μοι δοκοῦσι γιγνώσκειν, οἵτ' ἐπαινοῦντες αὐτὴν
ἀληθῆ λέγειν. διὰ τοῦτο δ' οὐχ ὁμολογούμενον αὐτὸν
αὐτῷ τὸν λόγον εἴρηκα, διότι καὶ ταῦτα τὰ μαθήματα τὴν

259, 1. δυνηθείημεν ἂν ς. 2. οἶμαι Γ: ceteri οἴομαι. 8. διάκεισθε Δ: ceteri διακεῖσθαι. legendum διακέησθε. 260, 2. ὅτι περὶ pr Γ: ὅτι καὶ περὶ Δς. 261, 1. γὰρ om pr Γ. 2. τὴν post καὶ add ΓΔ. 262, 5. οὐδὲν ταῖς μνήμαις ς. 263, 2. ἔγνων ς.

φύσιν οὐδὲν ὁμοίαν ἔχει τοῖς ἄλλοις οἷς διδασκόμεθα. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τότ' ὠφελεῖν ἡμᾶς πέφυκεν, ὅταν λάβωμεν αὐτῶν τὴν ἐπιστήμην, ταῦτα δὲ τοὺς μὲν ἀπηκριβωμένους οὐδὲν ἂν εὐεργετήσειε, πλὴν τοὺς ἐντεῦθεν ζῆν προῃρημένους, τοὺς δὲ μανθάνοντας ὀνίνησι· περὶ γὰρ τὴν περιττολογίαν καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀστρολογίας καὶ γεωμετρίας διατρίβοντες, καὶ δυσκαταμαθήτοις πράγμασιν ἀναγκαζόμενοι προσέχειν τὸν νοῦν, ἔτι δὲ συνεθιζόμενοι λέγειν καὶ πονεῖν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις καὶ δεικνυμένοις καὶ μὴ πεπλανημένην ἔχειν τὴν διάνοιαν, ἐν τούτοις γυμνασθέντες καὶ παροξυνθέντες ῥᾷον καὶ θᾶττον τὰ σπουδαιότερα καὶ πλέονος ἄξια τῶν πραγμάτων ἀποδέχεσθαι καὶ μανθάνειν δύνανται. φιλοσοφίαν μὲν οὖν οὐκ οἶμαι δεῖν προσαγορεύειν τὴν μηδὲν ἐν τῷ παρόντι μήτε πρὸς τὸ λέγειν μήτε πρὸς τὸ πράττειν ὠφελοῦσαν, γυμνασίαν μέντοι τῆς ψυχῆς καὶ παρασκευὴν φιλοσοφίας καλῶ τὴν διατριβὴν τὴν τοιαύτην, ἀνδρικωτέραν μὲν ἧς οἱ παῖδες ἐν τοῖς διδασκαλείοις ποιοῦνται, τὰ δὲ πλεῖστα παραπλησίαν· καὶ γὰρ ἐκείνων οἱ περὶ τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ἄλλην παιδείαν διαπονηθέντες πρὸς μὲν τὸ βέλτιον εἰπεῖν ἢ βουλεύσασθαι περὶ τῶν πραγμάτων οὐδεμίαν πω λαμβάνουσιν ἐπίδοσιν, αὐτοὶ δ' αὑτῶν εὐμαθέστεροι γίγνονται πρὸς τὰ μείζω καὶ σπουδαιότερα τῶν μαθημάτων. διατρῖψαι μὲν οὖν περὶ τὰς παιδείας ταύτας χρόνον τινὰ συμβουλεύσαιμ' ἂν τοῖς νεωτέροις, μὴ μέντοι περιιδεῖν τὴν φύσιν τὴν αὑτῶν κατασκελετευθεῖσαν ἐπὶ τούτοις, μηδ' ἐξοκείλασαν εἰς τοὺς λόγους τοὺς τῶν παλαιῶν σοφιστῶν, ὧν οἱ μὲν ἄπειρον τὸ πλῆθος ἔφησαν εἶναι τῶν ὄντων, Ἐμπεδοκλῆς δὲ τέτταρα, καὶ νεῖκος καὶ φιλίαν ἐν αὐτοῖς, Ἴων δ' οὐ πλείω τριῶν, Ἀλκμαίων δὲ δύο μόνα, Παρμενίδης δὲ καὶ Μέλισσος ἕν, Γοργίας δὲ παντελῶς οὐδέν. ἡγοῦμαι γὰρ

264, 3. ζῆν add ΓΔ. 265, 4. ἔξειν Γ. 268, 1. διαγράψαι pr Γ. 5. οἱ — ἔφησαν] ὁ — ἔφησεν ΓΔ. 269, 1. μέλλισος Γ.

τὰς μὲν τοιαύτας περιττολογίας ὁμοίας εἶναι ταῖς θαυ-
ματοποιίαις ταῖς οὐδὲν μὲν ὠφελούσαις, ὑπὸ δὲ τῶν ἀνο-
ήτων περιστάτοις γιγνομέναις, δεῖν δὲ τοὺς προὔργου τι
ποιεῖν βουλομένους καὶ τῶν λόγων τοὺς ματαίους καὶ
τῶν πράξεων τὰς μηδὲν πρὸς τὸν βίον φερούσας ἀναιρεῖν
ἐξ ἁπασῶν τῶν διατριβῶν.

270 Περὶ μὲν οὖν τούτων ἀπόχρη μοι τὸ νῦν εἶναι ταῦτ' εἰ-
ρηκέναι καὶ συμβεβουλευκέναι· περὶ δὲ σοφίας καὶ φι-
λοσοφίας τοῖς μὲν περὶ ἄλλων τινῶν ἀγωνιζομένοις οὐκ
ἂν ἁρμόσειε λέγειν περὶ τῶν ὀνομάτων τούτων (ἔστι γὰρ
ἀλλότρια πάσαις ταῖς πραγματείαις), ἐμοὶ δ' ἐπειδὴ
καὶ κρίνομαι περὶ τῶν τοιούτων καὶ τὴν καλουμένην ὑπό
τινων φιλοσοφίαν οὐκ εἶναί φημι, προσήκει τὴν δικαίως
271 ἂν νομιζομένην ὁρίσαι καὶ δηλῶσαι πρὸς ὑμᾶς. ἁπλῶς
δέ πως τυγχάνω γιγνώσκων περὶ αὐτῶν. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ
ἔνεστιν ἐν τῇ φύσει τῇ τῶν ἀνθρώπων ἐπιστήμην λαβεῖν ἣν
ἔχοντες ἂν εἰδεῖμεν ὅ τι πρακτέον ἢ λεκτέον ἐστὶν ἐκ τῶν
λοιπῶν, σοφοὺς μὲν νομίζω τοὺς ταῖς δόξαις ἐπιτυγχά-
νειν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ βελτίστου δυναμένους, φιλοσό-
φους δὲ τοὺς ἐν τούτοις διατρίβοντας ἐξ ὧν τάχιστα λή-
272 ψονται τὴν τοιαύτην φρόνησιν. ἃ δ' ἐστὶ τῶν ἐπιτηδευμά-
των ταύτην ἔχοντα τὴν δύναμιν, ἔχω μὲν εἰπεῖν, ὀκνῶ δὲ
λέγειν· οὕτω γάρ ἐστι σφόδρα καὶ παράδοξα καὶ πολὺ
τῆς τῶν ἄλλων ἀφεστῶτα διανοίας, ὥστε φοβοῦμαι μὴ
τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἀκούσαντες θορύβου καὶ βοῆς ἅπαν ἐμ-
πλήσητε τὸ δικαστήριον. ὅμως δὲ καί περ οὕτω διακεί-
μενος ἐπιχειρήσω διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν· αἰσχύνομαι
γὰρ εἴ τισι δόξω δεδιὼς ὑπὲρ γήρως καὶ μικροῦ βίου
273 προδιδόναι τὴν ἀλήθειαν. δέομαι δ' ὑμῶν μὴ προκατα-
γνῶναί μου τοιαύτην μανίαν, ὡς ἄρ' ἐγὼ κινδυνεύων προ-
ειλόμην ἂν λόγους εἰπεῖν ἐναντίους καὶ ταῖς ὑμετέραις
γνώμαις, εἰ μὴ καὶ τοῖς προειρημένοις ἀκολούθους αὐτοὺς

v. 1. τερατολογίας rc γρ ΓΔ. 270, 5. ἀλλότρια Γ, ἀλλότριον corr Δ cum ς. 7. φιλοσοφίαν προτείνω οὐκ ς. 271, 4. εἰδείημεν ς. 272, 7. αἰσχυνοίμην corr Δ cum ς. 8. μακροῦ ς.

ἐνόμιζον εἶναι, καὶ τὰς ἀποδείξεις ἀληθεῖς καὶ σαφεῖς
γνώμην ἔχειν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἡγοῦμαι δὲ τοιαύτην μὲν τέχνην,
ἥτις τοῖς κακῶς πεφυκόσι πρὸς ἀρετὴν ἐνεργάσαιτ' ἂν
καὶ δικαιοσύνην, οὔτε πρότερον οὔτε νῦν οὐδεμίαν εἶναι,
τούς τε τὰς ὑποσχέσεις ποιουμένους περὶ αὐτῶν πρότερον
ἀπερεῖν καὶ παύσεσθαι ληροῦντας, πρὶν εὑρεθῆναί τινα
5 παιδείαν τοιαύτην, οὐ μὴν ἀλλ' αὐτούς γ' αὑτῶν βελτίους
ἂν γίγνεσθαι καὶ πλέονος ἀξίους, εἰ πρός τε τὸ λέγειν εὖ
φιλοτίμως διατεθεῖεν, καὶ τοῦ πείθειν δύνασθαι τοὺς ἀκού-
οντας ἐρασθεῖεν, καὶ πρὸς τούτοις τῆς πλεονεξίας ἐπιθυ-
μήσαιεν, μὴ τῆς ὑπὸ τῶν ἀνοήτων νομιζομένης, ἀλλὰ τῆς
6 ὡς ἀληθῶς τὴν δύναμιν ταύτην ἐχούσης. Καὶ ταῦθ' ὡς
οὕτω πέφυκε, ταχέως οἶμαι δηλώσειν. πρῶτον μὲν γὰρ
ὁ λέγειν ἢ γράφειν προαιρούμενος λόγους ἀξίους ἐπαίνου
καὶ τιμῆς οὐκ ἔστιν ὅπως ποιήσεται τὰς ὑποθέσεις ἀδί-
κους ἢ μικρὰς ἢ περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων, ἀλλὰ με-
γάλας καὶ καλὰς καὶ φιλανθρώπους καὶ περὶ τῶν κοι-
νῶν πραγμάτων· μὴ γὰρ τοιαύτας εὑρίσκων οὐδὲν δια-
7 πράξεται τῶν δεόντων. ἔπειτα τῶν πράξεων τῶν συντει-
νουσῶν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἐκλέξεται τὰς πρεπωδεστά-
τας καὶ μάλιστα συμφερούσας· ὁ δὲ τὰς τοιαύτας συν-
εθιζόμενος θεωρεῖν καὶ δοκιμάζειν οὐ μόνον περὶ τὸν ἐνε-
στῶτα λόγον ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς ἄλλας πράξεις τὴν
αὐτὴν ἕξει ταύτην δύναμιν, ὥσθ' ἅμα τὸ λέγειν εὖ καὶ τὸ
φρονεῖν παραγενήσεται τοῖς φιλοσόφως καὶ φιλοτίμως
8 πρὸς τοὺς λόγους διακειμένοις. Καὶ μὴν οὐδ' ὁ πείθειν
τινὰς βουλόμενος ἀμελήσει τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ τούτῳ
μάλιστα προσέξει τὸν νοῦν, ὅπως δόξαν ὡς ἐπιεικεστά-
την λήψεται παρὰ τοῖς συμπολιτευομένοις. τίς γὰρ
οὐκ οἶδε καὶ τοὺς λόγους ἀληθεστέρους δοκοῦντας εἶναι
τοὺς ὑπὸ τῶν εὖ διακειμένων λεγομένους ἢ τοὺς ὑπὸ τῶν
διαβεβλημένων, καὶ τὰς πίστεις μεῖζον δυναμένας τὰς

274, 2. ἐργάσαιτ' ς. 3. εἶναί πω τοιαύτην τούς ς. 5. ἀπο-
ρεῖν ς. 277, 2. πρεπωδεστέρας ς. 6. ταύτῃ ΓΔ. 278, 2. τινὰς
om pr Γ. 3. ὡς add ΓΔ. 4. τοῖς εὖ συμπολιτευομένοις Δς.

ἐκ τοῦ βίου γεγενημένας ἢ τὰς ὑπὸ τοῦ λόγου πεποριςμένας; ὥσθ᾽ ὅσῳ ἄν τις ἐῤῥωμενεστέρως ἐπιθυμῇ πείθειν τοὺς ἀκούοντας, τοσούτῳ μᾶλλον ἀσκήσει καλὸς κἀ-
279 γαθὸς εἶναι καὶ παρὰ τοῖς πολίταις εὐδοκιμεῖν. Καὶ μηδεὶς ὑμῶν οἰέσθω τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας γιγνώσκειν ὅσην ἔχει ῥοπὴν εἰς τὸ πείθειν τὸ τοῖς κρίνουσιν ἀρέσκειν, τοὺς δὲ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντας μόνους ἀγνοεῖν τὴν τῆς εὐνοίας δύναμιν· πολὺ γὰρ ἀκριβέστερον τῶν ἄλλων
280 καὶ ταῦτ᾽ ἴσασι, καὶ πρὸς τούτοις ὅτι τὰ μὲν εἰκότα καὶ τὰ τεκμήρια καὶ πᾶν τὸ τῶν πίστεων εἶδος τοῦτο μόνον ὠφελεῖ τὸ μέρος, ἐφ᾽ ᾧ ἂν αὐτῶν ἕκαστον τύχῃ ῥηθέν, τὸ δὲ δοκεῖν εἶναι καλὸν κἀγαθὸν οὐ μόνον τὸν λόγον πιστότερον ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὰς πράξεις τοῦ τὴν τοιαύτην δόξαν ἔχοντος ἐντιμοτέρας κατέστησεν, ὑπὲρ οὗ σπουδαστέον ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσι μᾶλλον ἢ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων.

281 Τὰ τοίνυν περὶ τὴν πλεονεξίαν, ὃ δυσχερέστατον ἦν τῶν ῥηθέντων· εἰ μέν τις ὑπολαμβάνει τοὺς ἀποστεροῦντας ἢ παραλογιζομένους ἢ κακόν τι ποιοῦντας πλεονεκτεῖν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· οὐδένες γὰρ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ μᾶλλον ἐλαττοῦνται τῶν τοιούτων, οὐδ᾽ ἐν πλέοσιν ἀπορίαις εἰσίν, οὐδ᾽ ἐπονειδιστότερον ζῶσιν, οὐδ᾽
282 ὅλως ἀθλιώτεροι τυγχάνουσιν ὄντες· χρὴ δὲ καὶ νῦν πλέον ἔχειν ἡγεῖσθαι καὶ πλεονεκτήσειν νομίζειν παρὰ μὲν τῶν θεῶν τοὺς εὐσεβεστάτους καὶ τοὺς περὶ τὴν θεραπείαν τὴν ἐκείνων ἐπιμελεστάτους ὄντας, παρὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἄριστα πρὸς τούτους μεθ᾽ ὧν ἂν οἰκῶσι καὶ πολιτεύωνται διακειμένους καὶ τοὺς βελτίστους αὐτοὺς εἶναι
283 δοκοῦντας. καὶ ταῦτα καὶ ταῖς ἀληθείαις οὕτως ἔχει, καὶ συμφέρει τὸν τρόπον τοῦτον λέγεσθαι περὶ αὐτῶν, ἐπεὶ νῦν γ᾽ οὕτως ἀνέστραπται καὶ συγκέχυται πολλὰ τῶν κατὰ τὴν πόλιν, ὥστ᾽ οὐδὲ τοῖς ὀνόμασιν ἐν τῇ

v. 2. ἐπιθυμεῖ ς. 281, 1. τὴν om ς. 2. ὑπολαμβάνῃ ς. 4. οὐδένα ς. ἐν add Γ. 6. πλείοσιν ς. 282, 4. τούτοις ς. 283, 4. οὐδὲν ς. ἐν τῇ διαλέκτῳ om pr Γ.

διαλέκτῳ ἔνιοί τινες ἔτι χρῶνται κατὰ φύσιν, ἀλλὰ με-
ταφέρουσιν ἀπὸ τῶν καλλίστων πραγμάτων ἐπὶ τὰ φαυ-
4λότατα τῶν ἐπιτηδευμάτων. τοὺς μέν γε βωμολοχευο-
μένους καὶ σκώπτειν καὶ μιμεῖσθαι δυναμένους εὐφυεῖς
καλοῦσι, προσῆκον τῆς προσηγορίας ταύτης τυγχάνειν
τοὺς ἄριστα πρὸς ἀρετὴν πεφυκότας· τοὺς δὲ ταῖς κα-
κοηθείαις καὶ ταῖς κακουργίαις χρωμένους, καὶ μικρὰ
μὲν λαμβάνοντας πονηρὰν δὲ δόξαν κτωμένους, πλεον-
εκτεῖν νομίζουσιν, ἀλλ' οὐ τοὺς ὁσιωτάτους καὶ δικαιο-
τάτους, οἳ περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀλλ' οὐ τῶν κακῶν πλεον-
5εκτοῦσι· τοὺς δὲ τῶν μὲν ἀναγκαίων ἀμελοῦντας, τὰς δὲ
τῶν παλαιῶν σοφιστῶν τερατολογίας ἀγαπῶντας φι-
λοσοφεῖν φασίν, ἀμελήσαντες τοὺς τὰ τοιαῦτα μανθά-
νοντας καὶ μελετῶντας ἐξ ὧν καὶ τὸν ἴδιον οἶκον καὶ τὰ
κοινὰ τὰ τῆς πόλεως καλῶς διοικήσουσιν, ὧνπερ ἕνεκα
καὶ πονητέον καὶ φιλοσοφητέον καὶ πάντα πρακτέον
ἐστίν. ἀφ' ὧν ὑμεῖς πολὺν ἤδη χρόνον ἀπελαύνετε τοὺς
νεωτέρους, ἀποδεχόμενοι τοὺς λόγους τῶν διαβαλλόντων
6τὴν τοιαύτην παιδείαν. καὶ γάρ τοι πεποιήκατε τοὺς μὲν
ἐπιεικεστάτους αὐτῶν ἐν πότοις καὶ συνουσίαις καὶ ῥα-
θυμίαις καὶ παιδιαῖς τὴν ἡλικίαν διάγειν, ἀμελήσαντες
τοῦ σπουδάζειν ὅπως ἔσονται βελτίους, τοὺς δὲ χείρω
τὴν φύσιν ἔχοντας ἐν τοιαύταις ἀκολασίαις ἡμερεύειν, ἐν
αἷς πρότερον οὐδ' ἂν οἰκέτης ἐπιεικὴς οὐδεὶς ἐτόλμησεν·
7οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἐννεακρούνου ψύχουσιν οἶνον, οἱ
δ' ἐν τοῖς καπηλείοις πίνουσιν, ἕτεροι δ' ἐν τοῖς σκιρα-
φείοις κυβεύουσι, πολλοὶ δ' ἐν τοῖς τῶν αὐλητρίδων δι-
δασκαλείοις διατρίβουσιν. καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ ταῦτα προ-
τρέποντας οὐδεὶς πώποτε τῶν κήδεσθαι φασκόντων τῆς
ἡλικίας ταύτης εἰς ὑμᾶς εἰσήγαγεν· ἡμῖν δὲ κακὰ παρέ-
χουσιν, οἷς ἄξιον ἦν, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου, τούτου γε

284, 1. μὲν γὰρ βωμολοχουμένους ς. 4. καὶ ταῖς ΓΔ: ἢ ς. 6. πλεονεκτεῖν Γ: πλεονεκτικοὺς ς. 285, 5. καλῶς add ΓΔ. 286, 3. παιδιαῖς] λαγνείαις rc γρ ΓΔ. 287, 2. σκηνοραφείοις Δς. 3. κυκεύουσι Δς. 6. δὲ καὶ κακὰ Δς.

χάριν ἔχειν, ὅτι τοὺς συνόντας τῶν τοιούτων ἐπιτηδευ-
288 μάτων ἀποτρέπομεν. οὕτω δ' ἐστὶ δυσμενὲς ἅπασι τὸ
τῶν συκοφαντῶν γένος, ὥστε τοῖς μὲν λυομένοις εἴκοσι
καὶ τριάκοντα μνῶν τὰς μελλούσας καὶ τὸν ἄλλον οἶκον
συναναιρήσειν οὐχ ὅπως ἂν ἐπιπλήξειαν, ἀλλὰ καὶ συγ-
χαίρουσι ταῖς ἀσωτίαις αὐτῶν, τοὺς δ' εἰς τὴν αὑτῶν
παιδείαν ὁτιοῦν ἀναλίσκοντας διαφθείρεσθαι φασίν. ὧν
289 τίνες ἂν ἀδικώτερον ἔχοιεν τὴν αἰτίαν ταύτην; οἵτινες ἐν
ταύταις μὲν ταῖς ἀκμαῖς ὄντες ὑπερεῖδον τὰς ἡδονάς, ἐν
αἷς οἱ πλεῖστοι τῶν τηλικούτων μάλιστ' αὐτῶν ἐπιθυ-
μοῦσιν, ἐξὸν δ' αὐτοῖς ῥαθυμεῖν μηδὲν δαπανωμένοις εἵ-
λοντο πονεῖν χρήματα τελέσαντες, ἄρτι δ' ἐκ παίδων
ἐξεληλυθότες ἔγνωσαν ἃ πολλοὶ τῶν πρεσβυτέρων οὐκ
290 ἴσασιν, ὅτι δεῖ τὸν ὀρθῶς καὶ πρεπόντως προεστῶτα τῆς
ἡλικίας καὶ καλὴν ἀρχὴν τοῦ βίου ποιούμενον αὑτοῦ πρό-
τερον ἢ τῶν αὑτοῦ ποιήσασθαι τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ μὴ
σπεύδειν μήτε ζητεῖν ἑτέρων ἄρχειν πρὶν ἂν τῆς αὑτοῦ
διανοίας λάβῃ τὸν ἐπιστατήσοντα, μηδ' οὕτω χαίρειν
μηδὲ μέγα φρονεῖν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς ὡς ἐπὶ τοῖς
ἐν τῇ ψυχῇ διὰ τὴν παιδείαν ἐγγιγνομένοις. καίτοι τοὺς
τοιούτῳ λογισμῷ κεχρημένους πῶς οὐκ ἐπαινεῖσθαι χρὴ
μᾶλλον ἢ ψέγεσθαι, καὶ νομίζεσθαι βελτίστους εἶναι
καὶ σωφρονεστάτους τῶν ἡλικιωτῶν;
291 Θαυμάζω δ' ὅσοι τοὺς μὲν φύσει δεινοὺς ὄντας εἰπεῖν
εὐδαιμονίζουσιν ὡς ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ πράγματος αὐτοῖς
συμβεβηκότος, τοὺς δὲ τοιούτους γενέσθαι βουλομένους
λοιδοροῦσιν ὡς ἀδίκου καὶ κακοῦ παιδεύματος ἐπιθυμοῦν-
τας. καίτοι τί τῶν φύσει καλῶν ὄντων μελέτῃ κατεργασθὲν
αἰσχρὸν ἢ κακόν ἐστιν; οὐδὲν γὰρ εὑρήσομεν τοιοῦτον,
ἀλλ' ἔν γε τοῖς ἄλλοις ἐπαινοῦμεν τοὺς ταῖς φιλοπονίαις
ταῖς αὑτῶν ἀγαθόν τι κτήσασθαι δυνηθέντας μᾶλλον ἢ
292 τοὺς παρὰ τῶν προγόνων παραλαβόντας, εἰκότως· συμ-

288, 2. λυομένοις τὰς ἑταίρας εἴκοσι Δς. 4. συναιρήσειν ς.
290, 1. τὴν ἡλικίαν ς. 310, 1. ὅσοι] ὅτι pr Γ.

φέρει γὰρ ἐπί τε τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ μάλιστ' ἐπὶ τῶν
λόγων, μὴ τὰς εὐτυχίας ἀλλὰ τὰς ἐπιμελείας εὐδοκιμεῖν.
οἱ μὲν γὰρ φύσει καὶ τύχῃ δεινοὶ γενόμενοι λέγειν οὐ πρὸς
τὸ βέλτιστον ἀποβλέπουσιν, ἀλλ' ὅπως ἂν τύχωσιν, οὕ-
τω χρῆσθαι τοῖς λόγοις εἰώθασιν· οἱ δὲ φιλοσοφίᾳ καὶ
λογισμῷ τὴν δύναμιν ταύτην λαβόντες, οὐδὲν ἀσκέπτως
3 λέγοντες, ἧττον περὶ τὰς πράξεις πλημμελοῦσιν. ὥσθ'
ἅπασι μὲν βούλεσθαι προσήκει πολλοὺς εἶναι τοὺς ἐκ
παιδείας δεινοὺς εἰπεῖν γιγνομένους, μάλιστα δ' ὑμῖν·
καὶ γὰρ αὐτοὶ προέχετε καὶ διαφέρετε τῶν ἄλλων οὐ
ταῖς περὶ τὸν πόλεμον ἐπιμελείαις, οὐδ' ὅτι κάλλιστα
πολιτεύεσθε καὶ μάλιστα φυλάττετε τοὺς νόμους οὓς
ὑμῖν οἱ πρόγονοι κατέλιπον, ἀλλὰ τούτοις οἷς περ ἡ φύ-
σις ἡ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἄλλων ζώων διήνεγκε, καὶ τὸ
4 γένος τὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν βαρβάρων, τῷ καὶ πρὸς τὴν
φρόνησιν καὶ πρὸς τοὺς λόγους ἄμεινον πεπαιδεῦσθαι
τῶν ἄλλων. ὥστε πάντων ἂν συμβαίη δεινότατον, εἰ τοὺς
βουλομένους τοῖς αὐτοῖς τούτοις διενεγκεῖν τῶν ἡλικιωτῶν,
οἷσπερ ὑμεῖς ἁπάντων, διαφθείρεσθαι ψηφίσαισθε, καὶ
τοὺς τῇ παιδείᾳ ταύτῃ χρωμένους, ἧς ὑμεῖς ἡγεμόνες γε-
γένησθε, συμφορᾷ τινὶ περιβάλοιτε.

5 Χρὴ γὰρ μηδὲ τοῦτο λανθάνειν ὑμᾶς, ὅτι πάν-
των τῶν δυναμένων λέγειν ἢ παιδεύειν ἡ πόλις ἡμῶν
δοκεῖ γεγενῆσθαι διδάσκαλος, εἰκότως· καὶ γὰρ ἆθλα
μέγιστα τιθεῖσαν αὐτὴν ὁρῶσι τοῖς τὴν δύναμιν ταύ-
την ἔχουσι, καὶ γυμνάσια πλεῖστα καὶ παντοδαπώτατα
παρέχουσαν τοῖς ἀγωνίζεσθαι προῃρημένοις καὶ περὶ τὰς
τοιαύτας γυμνάζεσθαι βουλομένοις, ἔτι δὲ τὴν ἐμπειρίαν,
6 ἥπερ μάλιστα ποιεῖ δύνασθαι λέγειν, ἐνθένδε πάντας
λαμβάνοντας· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὴν τῆς φωνῆς κοι-
νότητα καὶ μετριότητα καὶ τὴν ἄλλην εὐτραπελίαν καὶ
φιλολογίαν οὐ μικρὸν ἡγοῦνται συμβαλέσθαι μέρος πρὸς

293, 8. διήνεγκε om pr Γ. 294, 5. ἁπάντων διαφθείρεσθαι pr Γ: ἁπάντων τούτων διαφθείρεσθαι Λς. 7. περιβαλοίητε, ut videtur, Γ.

τὴν τῶν λόγων παιδείαν, ὥστ' οὐκ ἀδίκως ὑπολαμβά-
νουσιν ἅπαντας τοὺς λέγειν ὄντας δεινοὺς τῆς πόλεως
297 εἶναι μαθητάς. σκοπεῖτ' οὖν μὴ παντάπασιν ᾖ καταγέ-
λαστον τῆς δόξης ταύτης φλαῦρόν τι καταγιγνώσκειν,
ἣν ὑμεῖς ἔχετε παρὰ τοῖς Ἕλλησι πολὺ μᾶλλον ἢ ἐγὼ
παρ' ὑμῖν· οὐδὲν γὰρ ἀλλ' ἢ φανερῶς ὑμῶν αὐτῶν
298 ἔσεσθε κατεψηφισμένοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ πε-
ποιηκότες ὅμοιον ὥσπερ ἂν εἰ Λακεδαιμόνιοι τοὺς περὶ
τὸν πόλεμον ἀσκοῦντας ζημιοῦν ἐπιχειροῖεν, ἢ Θετταλοὶ
παρὰ τῶν ἱππεύειν μελετώντων δίκην λαμβάνειν ἀξιοῖεν.
ὑπὲρ ὧν φυλακτέον ἐστίν, ὅπως μηδὲν τοιοῦτον ἐξα-
μαρτήσεσθε περὶ ὑμᾶς αὐτούς, μηδὲ πιστοτέρους ποιή-
σεσθε τοὺς λόγους τοὺς τῶν κατηγορούντων τῆς πόλεως
299 ἢ τοὺς τῶν ἐπαινούντων. οἶμαι δ' ὑμᾶς οὐκ ἀγνοεῖν ὅτι
τῶν Ἑλλήνων οἱ μὲν δυσκόλως πρὸς ὑμᾶς ἔχουσιν, οἱ
δ' ὡς οἷόν τε μάλιστα φιλοῦσι καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς σω-
τηρίας ἐν ὑμῖν ἔχουσι. καὶ φασὶν οἱ μὲν τοιοῦτοι μό-
νην εἶναι ταύτην πόλιν, τὰς δ' ἄλλας κώμας, καὶ δι-
καίως ἂν αὐτὴν ἄστυ τῆς Ἑλλάδος προσαγορεύεσθαι
καὶ διὰ τὸ μέγεθος καὶ διὰ τὰς εὐπορίας τὰς ἐνθένδε
τοῖς ἄλλοις γιγνομένας καὶ μάλιστα διὰ τὸν τρόπον τῶν
300 ἐνοικούντων· οὐδένας γὰρ εἶναι πραοτέρους οὐδὲ κοινοτέ-
ρους οὐδ' οἷς οἰκειότερον ἄν τις τὸν ἅπαντα βίον συνδια-
τρίψειεν. οὕτω δὲ μεγάλαις χρῶνται ταῖς ὑπερβολαῖς,
ὥστ' οὐδὲ τοῦτ' ὀκνοῦσι λέγειν, ὡς ἥδιον ἂν ὑπ' ἀνδρὸς
Ἀθηναίου ζημιωθεῖεν ἢ διὰ τῆς ἑτέρων ὠμότητος εὖ πά-
θοιεν. οἱ δὲ ταῦτα μὲν διασύρουσι, διεξιόντες δὲ τὰς τῶν
συκοφαντῶν πικρότητας καὶ κακοπραγίας ὅλης τῆς πόλεως
301 ὡς ἀμίκτου καὶ χαλεπῆς οὔσης κατηγοροῦσιν. ἔστιν οὖν
δικαστῶν νοῦν ἐχόντων τοὺς μὲν τῶν τοιούτων λόγων
αἰτίους γιγνομένους ἀποκτείνειν ὡς μεγάλην αἰσχύνην τῇ
πόλει περιποιοῦντας, τοὺς δὲ τῶν ἐπαίνων τῶν λεγομένων
περὶ αὐτῆς μέρος τι συμβαλλομένους τιμᾶν μᾶλλον ἢ

299, 6. τῆς ὅλης Ἑλλάδος rc Δ cum ς.

τοὺς ἀθλητὰς τοὺς ἐν τοῖς στεφανίταις ἀγῶσι νικῶντας·
302 πολὺ γὰρ καλλίω δόξαν ἐκείνων κτώμενοι τῇ πόλει τυγχάνουσι καὶ μᾶλλον ἁρμόττουσαν. περὶ μὲν γὰρ τὴν τῶν σωμάτων ἀγωνίαν πολλοὺς τοὺς ἀμφισβητοῦντας ἔχομεν, περὶ δὲ τὴν παιδείαν ἅπαντες ἂν ἡμᾶς πρωτεύειν προκρίνειαν. χρὴ δὲ τοὺς μικρὰ λογίζεσθαι δυναμένους τοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις τῶν ἔργων διαφέροντας, ἐν οἷς ἡ πόλις εὐδοκιμεῖ, τιμῶντας φαίνεσθαι, καὶ μὴ φθονερῶς ἔχειν, μηδ' ἐναντία τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι γιγνώσκειν περὶ
303 αὑτῶν. ὧν ὑμῖν οὐδὲν πώποτ' ἐμέλησεν, ἀλλὰ τοσοῦτον διημαρτήκατε τοῦ συμφέροντος, ὥσθ' ἥδιον ἔχετε δι' οὓς ἀκούετε κακῶς ἢ δι' οὓς ἐπαινεῖσθε, καὶ δημοτικοὺς εἶναι νομίζετε τοὺς τοῦ μισεῖσθαι τὴν πόλιν ὑπὸ πολλῶν αἰτίους ὄντας, ἢ τοὺς ἅπαντας οἷς πεπλησιάκασιν εὖ
304 διακεῖσθαι πρὸς αὑτὴν πεποιηκότας. ἢν οὖν σωφρονῆτε, τῆς μὲν ταραχῆς παύσεσθε ταύτης, οὐχ οὕτω δ' ὥσπερ νῦν οἱ μὲν τραχέως οἱ δ' ὀλιγώρως διακείσεσθε πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλ' ὑπολαβόντες κάλλιστον εἶναι καὶ σπουδαιότατον τῶν ἐπιτηδευμάτων τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν, προτρέψετε τῶν νεωτέρων τοὺς βίον ἱκανὸν κεκτημένους καὶ σχολὴν ἄγειν δυναμένους ἐπὶ τὴν παιδείαν
305 καὶ τὴν ἄσκησιν τὴν τοιαύτην, καὶ τοὺς μὲν πονεῖν ἐθέλοντας καὶ παρασκευάζειν σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους τῇ πόλει περὶ πολλοῦ ποιήσεσθε, τοὺς δὲ καταβεβλημένως ζῶντας καὶ μηδενὸς ἄλλου φροντίζοντας πλὴν ὅπως ἀσελγῶς ἀπολαύσονται τῶν καταλειφθέντων, τούτους δὲ μισήσετε καὶ προδότας νομιεῖτε καὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς τῶν προγόνων δόξης· μόλις γὰρ ἢν οὕτως ὑμᾶς αἴσθωνται πρὸς ἑκατέρους αὐτῶν διακειμένους, ἐθελήσουσιν οἱ νεώτεροι καταφρονήσαντες τῆς ῥᾳθυμίας προσέχειν
306 σφίσιν αὐτοῖς καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ τὸν νοῦν. ἀναμνήσθητε δὲ τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων τῶν τῇ πόλει

303, 3. δημοτικωτέρους corr Δ cum ς. 305, 3. ποιήσεσθε ΓΔ: ποιήσεσθαι ς. 5. ἀπολαύσονται Γ: ἀπολαύσωνται ς. 6. δὲ ΓΔ: χωρὶς ς. καὶ τῆς πόλεως om pr Γ.

καὶ τοῖς προγόνοις πεπραγμένων, καὶ διέλθετε πρὸς ὑμᾶς
αὐτοὺς καὶ σκέψασθε ποῖός τις ἦν καὶ πῶς γεγονὼς καὶ
τίνα τρόπον πεπαιδευμένος ὁ τοὺς τυράννους ἐκβαλὼν
καὶ τὸν δῆμον καταγαγὼν καὶ τὴν δημοκρατίαν κατα-
στήσας, ποῖος δέ τις ὁ τοὺς βαρβάρους Μαραθῶνι τῇ
μάχῃ νικήσας καὶ τὴν δόξαν τὴν ἐκ ταύτης γενομένην τῇ
307 πόλει κτησάμενος, τίς δ' ἦν ὁ μετ' ἐκεῖνον τοὺς Ἕλληνας
ἐλευθερώσας καὶ τοὺς προγόνους ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν καὶ
τὴν δυναστείαν ἣν ἔσχον προαγαγών, ἔτι δὲ τὴν φύσιν
τὴν τοῦ Πειραιῶς κατιδὼν καὶ τὸ τεῖχος ἀκόντων Λα-
κεδαιμονίων τῇ πόλει περιβαλών, τίς δὲ ὁ μετὰ τοῦτον
ἀργυρίου καὶ χρυσίου τὴν ἀκρόπολιν ἐμπλήσας καὶ τοὺς
οἴκους τοὺς ἰδίους μεστοὺς πολλῆς εὐδαιμονίας καὶ πλού-
308 του ποιήσας· εὑρήσετε γάρ, ἢν ἐξετάζητε τούτων ἕκαστον,
οὐ τοὺς συκοφαντικῶς βεβιωκότας οὐδὲ τοὺς ἀμελῶς,
οὐδὲ τοὺς τοῖς πολλοῖς ὁμοίους ὄντας, ταῦτα διαπεπρα-
γμένους, ἀλλὰ τοὺς διαφέροντας καὶ προσέχοντας μὴ
μόνον ταῖς εὐγενείαις καὶ ταῖς δόξαις, ἀλλὰ καὶ τῷ φρο-
νεῖν καὶ λέγειν, τούτους ἁπάντων ἀγαθῶν αἰτίους γε-
309 γενημένους. ὧν εἰκὸς ὑμᾶς ἐνθυμουμένους ὑπὲρ μὲν τοῦ
πλήθους τοῦτο σκοπεῖν, ὅπως ἔν τε τοῖς ἀγῶσι τοῖς περὶ
τῶν συμβολαίων τῶν δικαίων τεύξονται καὶ τῶν ἄλλων
τῶν κοινῶν μεθέξουσι, τοὺς δ' ὑπερέχοντας καὶ τῇ φύσει
καὶ ταῖς μελέταις, καὶ τοὺς τοιούτους γενέσθαι προθυ-
μουμένους, ἀγαπᾶν καὶ τιμᾶν καὶ θεραπεύειν, ἐπιστα-
μένους ὅτι καὶ τὸ καλῶν καὶ μεγάλων ἡγήσασθαι πρα-
γμάτων καὶ τὸ δύνασθαι τὰς πόλεις ἐκ τῶν κινδύνων
σώζειν καὶ τὴν δημοκρατίαν διαφυλάττειν ἐν τοῖς τοιού-
τοις ἔνεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς συκοφάνταις.
310 Πολλῶν δ' ἐφεστώτων μοι λόγων ἀπορῶ πῶς αὐτοὺς
διαθῶμαι· δοκεῖ γάρ μοι καθ' αὑτὸ μὲν ἕκαστον ὧν δια-
νοοῦμαι ῥηθὲν ἐπιεικὲς ἂν φανῆναι, πάντα δὲ νυνὶ λεγό-

v. 3. τρόπον καὶ πεπαιδευμένος Γ et pr Δ. 307, 3. προαγα-
γών] libri προσαγαγών. 4. Πειραιῶς Δ et corr Γ: Πειραιέως ς.

μενα πολὺν ἂν ὄχλον ἐμοί τε καὶ τοῖς ἀκούουσι παρα-
σχεῖν. ὅπερ καὶ περὶ τῶν ἤδη προειρημένων δέδοικα, μὴ
τοιοῦτόν τι πάθος αὐτοῖς διὰ τὸ πλῆθος τυγχάνῃ συμ-
11 βεβηκός. οὕτω γὰρ ἀπλήστως ἅπαντες ἔχομεν περὶ τοὺς
λόγους, ὥστ᾿ ἐπαινοῦμεν μὲν τὴν εὐκαιρίαν καὶ φαμὲν
οὐδὲν εἶναι τοιοῦτον, ἐπειδὰν δ᾿ οἰηθῶμεν ὡς ἔχομέν τι λέ-
γειν, ἀμελήσαντες τοῦ μετριάζειν, κατὰ μικρὸν ἀεὶ προσ-
τιθέντες εἰς τὰς ἐσχάτας ἀκαιρίας ἐμβάλλομεν ἡμᾶς
αὐτούς· ὅπου γε καὶ λέγων ἐγὼ ταῦτα καὶ γιγνώσκων,
12 ὅμως ἔτι βούλομαι διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς. ἀγανακτῶ
γὰρ ὁρῶν τὴν συκοφαντίαν ἄμεινον τῆς φιλοσοφίας φερο-
44 μένην, καὶ τὴν μὲν κατηγοροῦσαν, τὴν δὲ κρινομένην. ὃ
τίς ἂν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν γενήσεσθαι προσεδόκησεν,
ἄλλως τε καὶ παρ᾿ ὑμῖν τοῖς ἐπὶ σοφίᾳ μεῖζον τῶν ἄλ-
3 λων φρονοῦσιν; οὔκουν ἐπί γε τῶν προγόνων οὕτως εἶχεν,
ἀλλὰ τοὺς μὲν καλουμένους σοφιστὰς ἐθαύμαζον καὶ
τοὺς συνόντας αὐτοῖς ἐζήλουν, τοὺς δὲ συκοφάντας πλεί-
στων κακῶν αἰτίους ἐνόμιζον εἶναι. μέγιστον δὲ τεκμή-
ριον· Σόλωνα μὲν γάρ, τὸν πρῶτον τῶν πολιτῶν λαβόντα
τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην, προστάτην ἠξίωσαν τῆς πόλεως
εἶναι, περὶ δὲ τῶν συκοφαντῶν χαλεπωτέρους ἢ περὶ τῶν
4 ἄλλων κακουργιῶν τοὺς νόμους ἔθεσαν. τοῖς μὲν γὰρ
μεγίστοις τῶν ἀδικημάτων ἐν ἑνὶ τῶν δικαστηρίων τὴν
κρίσιν ἐποίησαν, κατὰ δὲ τούτων γραφὰς μὲν πρὸς τοὺς
θεσμοθέτας, εἰσαγγελίας δ᾿ εἰς τὴν βουλήν, προβολὰς δ᾿
ἐν τῷ δήμῳ, νομίζοντες τοὺς ταύτῃ τῇ τέχνῃ χρωμένους
ἁπάσας ὑπερβάλλειν τὰς πονηρίας. τοὺς μὲν γὰρ ἄλ-
λους ἀλλ᾿ οὖν πειρᾶσθαί γε λανθάνειν κακουργοῦντας,
5 τούτους δ᾿ ἐν ἅπασιν ἐπιδείκνυσθαι τὴν αὑτῶν ὠμότητα
καὶ μισανθρωπίαν καὶ φιλαπεχθημοσύνην. κἀκεῖνοι μὲν
οὕτως ἐγίγνωσκον περὶ αὐτῶν· ὑμεῖς δὲ τοσοῦτον ἀπέ-
χετε τοῦ κολάζειν αὐτούς, ὥστε τούτοις χρῆσθε καὶ κα-

v. 3. αὐτοῖς διὰ τὸ πλῆθος in mg ponit Γ. 311, 2. μὲν om pr Γ. 312, 1. ἔτι] ὅτι ΓΔ. 4. γενέσθαι ς. 314, 1. κακουργιῶν in mg ponit Γ. 7. ἀλλ᾿ οὖν add ΓΔ.

τηγόροις καὶ νομοθέταις περὶ τῶν ἄλλων. καί τοι προσῆ-
κεν αὐτοὺς νῦν μισεῖσθαι μᾶλλον ἢ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν
316 χρόνον. τότε μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις μόνον καὶ τοῖς
κατὰ τὴν πόλιν ἔβλαπτον τοὺς συμπολιτευομένους· ἐπει-
δὴ δ᾽ αὐξηθείσης τῆς πόλεως καὶ λαβούσης τὴν ἀρχὴν
οἱ πατέρες ἡμῶν, μᾶλλον θαῤῥήσαντες τοῦ συμφέρον-
τος, τοῖς μὲν καλοῖς κἀγαθοῖς τῶν ἀνδρῶν καὶ μεγά-
λην τὴν πόλιν ποιήσασι διὰ τὰς δυναστείας ἐφθόνησαν,
πονηρῶν δ᾽ ἀνθρώπων καὶ μεστῶν θρασύτητος ἐπεθύμη-
317 σαν, οἰηθέντες ταῖς μὲν τόλμαις καὶ ταῖς φιλαπεχθημο-
σύναις ἱκανοὺς αὐτοὺς ἔσεσθαι διαφυλάττειν τὴν δημοκρα-
τίαν, διὰ δὲ τὴν φαυλότητα τῶν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς ὑπαρξάν-
των οὐ μέγα φρονήσειν οὐδ᾽ ἐπιθυμήσειν ἑτέρας πολιτείας,
ἐκ ταύτης τῆς μεταβολῆς τί τῶν δεινῶν οὐ συνέπεσε τῇ
345 πόλει, τί δὲ τῶν μεγίστων κακῶν "οἱ ταύτην ἔχοντες τὴν
318 φύσιν οὐ καὶ λέγοντες καὶ πράττοντες διετέλεσαν; οὐ
τοὺς μὲν ἐνδοξοτάτους τῶν πολιτῶν καὶ μάλιστα δυνα-
μένους ποιῆσαί τι τὴν πόλιν ἀγαθόν, ὀλιγαρχίαν ὀνειδί-
ζοντες καὶ λακωνισμόν, οὐ πρότερον ἐπαύσαντο πρὶν ἠνάγ-
κασαν ὁμοίους γενέσθαι ταῖς αἰτίαις ταῖς λεγομέναις
περὶ αὐτῶν; τοὺς δὲ συμμάχους λυμαινόμενοι καὶ συκο-
φαντοῦντες, καὶ τοὺς βελτίστους ἐκ τῶν ὄντων ἐκβάλ-
λοντες, οὕτω διέθεσαν ὥσθ᾽ ἡμῶν μὲν ἀποστῆναι, τῆς δὲ
319 Λακεδαιμονίων ἐρασθῆναι φιλίας καὶ συμμαχίας; ἐξ ὧν
εἰς πόλεμον καταστάντες πολλοὺς ἐπείδομεν τῶν πο-
λιτῶν τοὺς μὲν τελευτήσαντας, τοὺς δ᾽ ἐπὶ τοῖς πολε-
μίοις γενομένους, τοὺς δ᾽ εἰς ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων κα-
ταστάντας, ἔτι δὲ τὴν δημοκρατίαν δὶς καταλυθεῖσαν
καὶ τὰ τείχη τῆς πατρίδος κατασκαφέντα, τὸ δὲ μέγι-
στον, ὅλην τὴν πόλιν περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύσασαν
καὶ τὴν ἀκρόπολιν τοὺς πολεμίους οἰκήσαντας.

320 Ἀλλὰ γὰρ αἰσθάνομαι, καίπερ ὑπὸ τῆς ὀργῆς βίᾳ φε-
ρόμενος, τὸ μὲν ὕδωρ ἡμᾶς ἐπιλεῖπον, αὐτὸς δ᾽ ἐμπεπτω-

317, 3. δὲ] τε Γ et pr Δ. 318, 1. οὐ add ΓΔ. 319, 3. πο-
λέμοις ΓΔ.

κὼς εἰς λόγους ἡμερησίους καὶ κατηγορίας. ὑπερβὰς οὖν τὸ πλῆθος τῶν συμφορῶν τῶν διὰ τούτους γεγενημένων, καὶ διωσάμενος τὸν ὄχλον τῶν ἐνόντων εἰπεῖν περὶ τῆς τούτων συκοφαντίας, μικρῶν ἔτι πάνυ μνησθεὶς ἤδη καταλύσω
1 τὸν λόγον. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὁρῶ τοὺς κινδυνεύοντας, ἐπειδὰν περὶ τὴν τελευτὴν ὦσι τῆς ἀπολογίας, ἱκετεύοντας, δεομένους, τοὺς παῖδας, τοὺς φίλους ἀναβιβαζομένους· ἐγὼ δὲ οὔτε [τὸ] πρέπειν οὐδὲν ἡγοῦμαι τῶν τοιούτων τοῖς τηλικούτοις, πρός τε τῷ ταῦτα γιγνώσκειν, αἰσχυνθείην ἄν, εἰ δι' ἄλλο τι σωζοίμην ἢ διὰ τοὺς λόγους τοὺς προειρημένους. οἶδα γὰρ ἐμαυτὸν οὕτως ὁσίως καὶ δικαίως κεχρημένον αὐτοῖς καὶ περὶ τὴν πόλιν καὶ περὶ τοὺς προγόνους καὶ μάλιστα περὶ τοὺς θεούς, ὥστε, εἴ τι μέλει τῶν ἀνθρωπίνων αὐτοῖς πραγμάτων, οὐδὲ τῶν νῦν
6 περὶ ἐμὲ γιγνομένων οὐδὲν αὐτοὺς οἶμαι λανθάνειν. διό-
2 περ οὐκ ὀῤῥωδῶ τὸ μέλλον συμβήσεσθαι παρ' ὑμῶν, ἀλλὰ θαῤῥῶ καὶ πολλὰς ἐλπίδας ἔχω τότε μοι τοῦ βίου τὴν τελευτὴν ἥξειν, ὅταν μέλλῃ συνοίσειν ἡμῖν, χρώμενος ὅτι καὶ τὸν παρελθόντα χρόνον οὕτω τυγχάνω βεβιωκὼς μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας, ὥς περ προσήκει τοὺς εὐσεβεῖς
3 καὶ θεοφιλεῖς τῶν ἀνθρώπων. ὡς οὖν ἐμοῦ ταύτην ἔχοντος τὴν γνώμην, καὶ νομίζοντος ὅ τι ἂν ὑμῖν δόξῃ, τοῦθ' ἕξειν μοι καλῶς καὶ συμφερόντως, ὅπως ἕκαστος ὑμῶν χαίρει καὶ βούλεται, τοῦτον τὸν τρόπον φερέτω τὴν ψῆφον.

16.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΖΕΥΓΟΥΣ.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ ζεύγους τῶν ἵππων, ὡς οὐκ ἀφελόμενος ὁ πατὴρ Τισίαν εἶχεν ἀλλὰ πριάμενος παρὰ τῆς

v. 3. τὸν ὄχλον] τὸ πλῆθος Θ. 4. καταλύσω — 323. τὴν ψῆφον] haec in Δ ab alia manu scripta sunt, a Γ absunt, postea in mg posita: in contextu autem, sine ulla lacunae nota, illa τοῖς ἰδίοις (de Bigis § 3.) inferuntur. 321, 10. οὐδὲ Δ, ἐκ δὴ Δς, ἔκδοτον Γ. 322, 4. ὑμῖν Δς. σημείῳ χρώμενος Δ, χρωμένοις Γ, χρώμενος Δς. 323, 1. οὖν om Γ. 2. ταῦθ' ς. 4. χαίρει καὶ βούλεται Δ: ceteri χαίρῃ καὶ βούληται. § 1, 1. ΠΕΡΙ — § 3. αἰτίας] haec desunt Γ.

πόλεως τῶν Ἀργείων, τῶν τε πρέσβεων τῶν ἐκεῖθεν ἡκόν-
των καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰδότων ἀκηκόατε μαρτυρούντων.
τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἅπαντές εἰσιν εἰθισμένοι με συκο-
2φαντεῖν. τὰς μὲν γὰρ δίκας ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων
λαγχάνουσι, τὰς δὲ κατηγορίας ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως
πραγμάτων ποιοῦνται, καὶ πλείω χρόνον διατρίβουσι τὸν
πατέρα μου διαβάλλοντες ἢ περὶ ὧν ἀντώμοσαν διδά-
σκοντες, καὶ τοσοῦτον καταφρονοῦσι τῶν νόμων, ὥστε
περὶ ὧν ὑμᾶς ὑπ' ἐκείνου φασὶν ἠδικῆσθαι, τούτων αὐτοὶ
3δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἀξιοῦσιν. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι μὲν
οὐδὲν προσήκειν τὰς κοινὰς αἰτίας τοῖς ἰδίοις ἀγῶσιν·
ἐπειδὴ δὲ Τισίας πολλάκις ὀνειδίζει μοι τὴν φυγὴν τὴν
τοῦ πατρός, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἢ τῶν αὑτοῦ
σπουδάζει πραγμάτων, ἀνάγκη πρὸς ταῦτα τὴν ἀπολο-
γίαν ποιεῖσθαι· καὶ γὰρ ἂν αἰσχυνοίμην, εἴ τῳ δόξαιμι
τῶν πολιτῶν ἧττον φροντίζειν τῆς ἐκείνου δόξης ἢ τῶν
ἐμαυτοῦ κινδύνων.

4 Πρὸς μὲν οὖν τοὺς πρεσβυτέρους βραχὺς ἂν ἐξήρκει
λόγος· ἅπαντες γὰρ ἴσασιν ὅτι διὰ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας
ἥ τε δημοκρατία κατελύθη κἀκεῖνος ἐκ τῆς πόλεως ἐξέ-
πεσεν· τῶν δὲ νεωτέρων ἕνεκα, οἳ τῶν μὲν πραγμάτων
ὕστεροι γεγόνασι, τῶν δὲ διαβαλλόντων πολλάκις ἀκη-
κόασι, πορρωτέρωθεν ἄρξομαι διδάσκειν.

5 Οἱ γὰρ τὸ πρῶτον ἐπιβουλεύσαντες τῷ δήμῳ καὶ
καταστήσαντες τοὺς τετρακοσίους, ἐπειδὴ παρακαλού-
μενος ὁ πατὴρ οὐκ ἤθελε γενέσθαι μετ' αὐτῶν, ὁρῶντες
αὐτὸν καὶ πρὸς τὰς πράξεις ἐρρωμένως ἔχοντα καὶ πρὸς
τὸ πλῆθος πιστῶς διακείμενον, οὐχ ἡγοῦντ' οὐδὲν οἷοί τ'
εἶναι κινεῖν τῶν καθεστώτων, πρὶν ἐκποδὼν ἐκεῖνος αὐτοῖς
6γένοιτο. εἰδότες δὲ τὴν πόλιν τῶν μὲν περὶ τοὺς θεοὺς
μάλιστ' ἂν ὀργισθεῖσαν εἴ τις εἰς τὰ μυστήρια φαίνοιτ'
ἐξαμαρτάνων, τῶν δ' ἄλλων εἴ τις τὴν δημοκρατίαν τολ-

3, 3. alterum τὴν add Γ. 4. ἡμετέρων ἢ τῶν ἑαυτοῦ ς. (i. e. Cor.) 4, 5. ὕστερον ς. 6. πόρρωθεν ς. 5, 1. τὸ πρῶτον Γ: πρότερον ς. 5. οὐχ om Γ. 6, 3. τὴν δημοκρατίαν τολμῴη Γ: τολμῴη τὸν δῆμον ς.

ιθμῷη καταλύειν, ἀμφοτέρας ταύτας συνθέντες τὰς αἰτίας εἰσήγγελλον εἰς τὴν βουλήν, λέγοντες ὡς ὁ πατὴρ μὲν συνάγοι τὴν ἑταιρείαν ἐπὶ νεωτέροις πράγμασιν, οὗτοι δ' ἐν τῇ Πουλυτίωνος οἰκίᾳ συνδειπνοῦντες τὰ μυστήρια ποιήσειαν. ὀρθῆς δὲ τῆς πόλεως γενομένης διὰ τὸ μέγεθος τῶν αἰτιῶν, καὶ διὰ ταχέων συλλεγείσης ἐκκλησίας, οὕτω σαφῶς ἐπέδειξεν αὐτοὺς ψευδομένους, ὥστε παρὰ μὲν τῶν κατηγόρων ἡδέως ἂν ὁ δῆμος δίκην ἔλαβε, τὸν δ' εἰς Σικελίαν στρατηγὸν ἐχειροτόνησεν. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ μὲν ἐξέπλευσεν ὡς ἀπηλλαγμένος ἤδη τῆς διαβολῆς, οἱ δὲ συστήσαντες τὴν βουλὴν καὶ τοὺς ῥήτορας ὑφ' αὑτοῖς ποιησάμενοι πάλιν ἤγειρον τὸ πρᾶγμα καὶ μηνυτὰς εἰσέπεμπον. καὶ τί δεῖ μακρολογεῖν; οὐ γὰρ πρότερον ἐπαύσαντο, πρὶν τόν τε πατέρα ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετεπέμψαντο, καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τοὺς δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλον. πυθόμενος δὲ τήν τε τῶν ἐχθρῶν δύναμιν καὶ τὰς τῶν ἐπιτηδείων συμφοράς, καὶ νομίζων δεινὰ πάσχειν, ὅτι παρόντα μὲν αὐτὸν οὐκ ἔκρινον ἀπόντος δὲ κατεγίγνωσκον, οὐδ' ὣς ἀπελθεῖν ἠξίωσεν εἰς τοὺς πολεμίους· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τοσαύτην πρόνοιαν ἔσχεν ὑπὲρ τοῦ μηδὲ φεύγων μηδὲν ἐξαμαρτεῖν εἰς τὴν πόλιν, ὥστ' εἰς Ἄργος ἐλθὼν ἡσυχίαν εἶχεν, οἱ δ' εἰς τοσοῦθ' ὕβρεως ἦλθον, ὥστ' ἔπεισαν ὑμᾶς ἐλαύνειν αὐτὸν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ στηλίτην ἀναγράφειν καὶ πρέσβεις πέμποντας ἐξαιτεῖν παρ' Ἀργείων. ἀπορῶν δ' ὅ τι χρήσαιτο τοῖς παροῦσι κακοῖς καὶ πανταχόθεν εἰργόμενος, καὶ σωτηρίας οὐδεμιᾶς ἄλλης αὐτῷ φαινομένης, τελευτῶν ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἠναγκάσθη καταφυγεῖν.

Καὶ τὰ μὲν γενόμενα ταῦτ' ἐστίν· τοσοῦτον δὲ τοῖς

v. 2. συνάγει μὲν ς. 3. ἑταιρίαν ς. 4. Πολυτίωνος ς. 7, 1. ποιήσαιεν ς. 3. αὐτοὺς ἀπέδειξε ς. 8, 2. πρὶν τόν Γ: ceteri πρὶν ἂν τόν. 7. ὡς Γ: οὕτως ς. 9, 2. εἶχεν — ἐξαμαρτάνειν ς. 3. εἶχεν Γ: ἦγεν ς. 4. τοσοῦτον ς. 5. στήλην ς. 9. τελευταῖον ς. 10, 1. γεγενημένα ς. τοσοῦτον δὲ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὕβρεως περίεστιν ὥστε οὕτως Γ: οὕτως δ' ς.

ἐχθροῖς τῆς ὕβρεως περίεστιν, ὥστε οὕτως ἀνόμως τοῦ
πατρὸς ἐκπεσόντος ὡς δεινὰ δεδρακότος αὐτοῦ κατηγο-
ροῦσι [καὶ διαβάλλειν ἐπιχειροῦσιν], ὡς Δεκέλειάν τ' ἐπε-
τείχισε καὶ τὰς νήσους ἀπέστησε καὶ τῶν πολεμίων
διδάσκαλος κατέστη. καὶ ἐνίοτε μὲν αὐτοῦ προσποιοῦν-
ται καταφρονεῖν, λέγοντες ὡς οὐδὲν διέφερε τῶν ἄλλων,
11 νυνὶ δ' ἁπάντων αὐτὸν τῶν γεγενημένων αἰτιῶνται, καὶ
φασι παρ' ἐκείνου μαθεῖν Λακεδαιμονίους ὡς χρὴ πολε-
349 μεῖν, οἳ καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκειν τέχνην ἔχουσιν. ἐγὼ
δ', εἴ μοι χρόνος ἱκανὸς γένοιτο, ῥᾳδίως ἂν αὐτὸν ἐπι-
δείξαιμι τὰ μὲν δικαίως πράξαντα, τῶν δ' ἀδίκως αἰ-
τίαν ἔχοντα. πάντων δ' ἂν εἴη δεινότατον, εἰ τοῦ πατρὸς
μετὰ τὴν φυγὴν δωρεὰν λαβόντος ἐγὼ διὰ τὴν ἐκείνου
φυγὴν ζημιωθείην.

12 Ἡγοῦμαι δ' αὐτὸν παρ' ὑμῶν δικαίως ἂν πλείστης
συγγνώμης τυγχάνειν· ὑπὸ γὰρ τῶν τριάκοντ' ἐκπεσόν-
τες ταῖς αὐταῖς ἐκείνῳ συμφοραῖς ἐχρήσασθε. ἐξ ὧν
ἐνθυμεῖσθαι χρὴ πῶς ἕκαστος ὑμῶν διέκειτο καὶ τίνα
γνώμην εἶχε καὶ ποῖον κίνδυνον οὐκ ἂν ὑπέμεινεν, ὥστε
παύσασθαι μὲν μετοικῶν, κατελθεῖν δ' εἰς τὴν πατρίδα,
13 τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἐκβαλόντας. ἐπὶ τίνα δ' ἢ πόλιν
ἢ φίλον ἢ ξένον οὐκ ἤλθετε δεησόμενοι συγκαταγαγεῖν
ὑμᾶς; τίνος δ' ἀπέσχεσθε πειρώμενοι κατελθεῖν; οὐ κα-
ταλαβόντες τὸν Πειραιᾶ καὶ τὸν σῖτον τὸν ἐν τῇ χώρᾳ
διεφθείρετε καὶ τὴν γῆν ἐτέμνετε καὶ τὰ προάστεια ἐνε-
14 πρήσατε καὶ τελευτῶντες τοῖς τείχεσι προσεβάλετε; καὶ
ταῦθ' οὕτω σφόδρ' ἐνομίζετε χρῆναι ποιεῖν, ὥστε τοῖς ἡσυ-
χίαν ἄγουσι τῶν συμφυγάδων μᾶλλον ὠργίζεσθε ἢ τοῖς
αἰτίοις τῶν συμφορῶν γεγενημένοις. ὥστ' οὐκ εἰκὸς ἐπι-
τιμᾶν τοῖς τῶν αὐτῶν ὑμῖν ἐπιθυμοῦσιν, οὐδὲ κακοὺς
ἄνδρας νομίζειν ὅσοι φυγόντες κατελθεῖν ἐζήτησαν, ἀλλὰ

v. 1. τοῦ πατρὸς add Γ. 3. καὶ διαβάλλειν ἐπιχειροῦσιν om Γ τ' add Γ. 6. κατέστη διδάσκαλος ς. 11, 1. νῦν δὲ πάντων ς γενομένων ς. 3. τὴν τέχνην διδάσκειν ς. 12, 3. ἐχρῆσθε ς 13, 3. ἀπέσχεσθε πειρώμενοι κατελθεῖν Γ: ἀπείχεσθε ς. 14, 5. αὐτῶν πραγμάτων ὑμῖν ς.

πολὺ μᾶλλον ὅσοι μένοντες φυγῆς ἄξια ἐποίησαν· οὐδ' ἐντεῦθεν ἀρξαμένους κρίνειν ὁποῖός τις ἦν ὁ πατὴρ πολίτης, ὅτ' οὐδὲν αὐτῷ τῆς πόλεως προσῆκεν, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου σκοπεῖν, οἷος ἦν πρὶν φυγεῖν περὶ τὸ πλῆθος, καὶ ὅτι διακοσίους ὁπλίτας ἔχων τὰς μεγίστας πόλεις τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπέστησεν, ὑμῶν δὲ συμμάχους ἐποίησε, καὶ εἰς οἵους κινδύνους αὐτοὺς κατέστησε, καὶ ὡς περὶ Σικελίαν ἐστρατήγησεν. τούτων μὲν γὰρ ἐκείνῳ προσήκει χάριν ὑμᾶς ἔχειν· τῶν δ' ἐν τῇ συμφορᾷ γενομένων τοὺς ἐκβαλόντας αὐτὸν δικαίως ἂν αἰτίους νομίζοιτε.

Ἀναμνήσθητε δὲ πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ἐπειδὴ κατῆλθεν, ὡς πόλλ' ἀγαθὰ τὴν πόλιν ἐποίησεν, ἔτι δὲ πρότερον, ὡς ἐχόντων τῶν πραγμάτων αὐτὸν κατεδέξασθε, καταλελυμένου μὲν τοῦ δήμου, στασιαζόντων δὲ τῶν πολιτῶν, διαφερομένων δὲ τῶν στρατιωτῶν πρὸς τὰς ἀρχὰς τὰς ἐνθάδε καθεστηκυίας, εἰς τοῦτο δὲ μανίας ἀμφοτέρων ἀφιγμένων ὥστε μηδετέροις μηδεμίαν ἐλπίδ' εἶναι σωτηρίας· οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἔχοντας τὴν πόλιν ἐχθροὺς ἐνόμιζον μᾶλλον ἢ Λακεδαιμονίους, οἱ δὲ τοὺς ἐκ Δεκελείας μετεπέμποντο, ἡγούμενοι κρεῖττον εἶναι τοῖς πολεμίοις τὴν πατρίδα παραδοῦναι μᾶλλον ἢ τοῖς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατευομένοις τῆς πολιτείας μεταδοῦναι. τοιαύτην μὲν οὖν τῶν πολιτῶν γνώμην ἐχόντων, κρατούντων δὲ τῶν πολεμίων καὶ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάττης, ἔτι δὲ χρημάτων ὑμῖν μὲν οὐκ ὄντων, ἐκείνοις δὲ βασιλέως παρέχοντος, πρὸς δὲ τούτοις ἐνενήκοντα νεῶν ἐκ Φοινίκης εἰς Ἄσπενδον ἡκουσῶν καὶ παρεσκευασμένων Λακεδαιμονίοις βοηθεῖν, ἐν τοσαύταις συμφοραῖς καὶ τοιούτοις κινδύνοις τῆς πόλεως οὔσης, μεταπεμψαμένων αὐτὸν τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐσεμνύνατο ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, οὐδ' ἐμέμψατο περὶ τῶν γεγενημένων, οὐδ' ἐβουλεύσατο περὶ τῶν μελλόντων, ἀλλ'

15, 1. ἀπ' ς. 3. ἔχων ὁπλίτας ς. 6. περὶ Γ: εἰς ς. 18, 1. οὖν om Γ. 3. μὲν ὑμῖν ς. 4. παρέχοντος Γ: χορηγοῦντος ς. 5. ἐνενήκοντα ς. 7. τοιούτοις Γ: τοσούτοις ς. 19, 1. στρατιῶν Γ.

εὐθὺς εἵλετο μετὰ τῆς πόλεως ὁτιοῦν πάσχειν μᾶλλον ἢ
μετὰ Λακεδαιμονίων εὐτυχεῖν, καὶ πᾶσι φανερὸν ἐποίη-
σεν ὅτι τοῖς ἐκβαλοῦσιν ἀλλ' οὐχ ὑμῖν ἐπολέμει, καὶ ὅτι
20 κατελθεῖν ἀλλ' οὐκ ἀπολέσαι τὴν πόλιν ἐπεθύμει. γενό-
μενος δὲ μεθ' ὑμῶν ἔπεισε μὲν Τισσαφέρνην μὴ παρέχειν
χρήματα Λακεδαιμονίοις, ἔπαυσε δὲ τοὺς συμμάχους
ὑμῶν ἀφισταμένους, διέδωκε δὲ παρ' αὐτοῦ μισθὸν τοῖς
στρατιώταις, ἀπέδωκε δὲ τῷ δήμῳ τὴν πολιτείαν, διήλ-
λαξε δὲ τοὺς πολίτας, ἀπέστρεψε δὲ τὰς ναῦς τὰς Φοι-
21 νίσσας. καὶ μετὰ ταῦτα καθ' ἕκαστον μὲν ὅσας τριήρεις
ἔλαβεν ἢ μάχας ἐνίκησεν ἢ πόλεις κατὰ κράτος εἷλεν
ἢ λόγῳ πείσας φίλας ὑμῖν ἐποίησε, πολὺ ἂν ἔργον εἴη
λέγειν· πλείστων δὲ κινδύνων τῇ πόλει κατ' ἐκεῖνον τὸν
καιρὸν γενομένων, οὐδέποτε τοῦ πατρὸς ἡγουμένου
τρόπαιον ὑμῶν ἔστησαν οἱ πολέμιοι.
351
22 Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐστρατηγημένων οἶδα μὲν ὅτι πολλὰ
παραλείπω, διὰ τοῦτο δ' οὐκ ἀκριβῶς εἴρηκα περὶ αὐτῶν,
ὅτι σχεδὸν ἅπαντες μνημονεύετε τὰ πραχθέντα· λοιδο-
ροῦσι δὲ λίαν ἀσελγῶς καὶ θρασέως καὶ τὸν ἄλλον βίον
τὸν τοῦ πατρός, καὶ οὐκ αἰσχύνονται τοιαύτῃ παῤῥησίᾳ
χρώμενοι περὶ τοῦ τεθνεῶτος, ἣν ἔδεισαν ἂν ποιήσασθαι
23 περὶ ζῶντος, ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἀνοίας ἐληλύθασιν ὥστ'
οἴονται καὶ παρ' ὑμῖν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμή-
σειν, ἢν ὡς ἂν δύνωνται πλεῖστα περὶ αὐτοῦ βλασφη-
μήσωσιν, ὥσπερ οὐ πάντας εἰδότας ὅτι καὶ τοῖς φαυ-
λοτάτοις τῶν ἀνθρώπων ἔξεστιν οὐ μόνον περὶ τῶν ἀν-
δρῶν τῶν ἀρίστων ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν θεῶν ὑβριστικοὺς
24 λόγους εἰπεῖν. Ἴσως μὲν οὖν ἀνόητόν ἐστιν ἁπάντων
τῶν εἰρημένων φροντίζειν· ὅμως δ' οὐχ ἥκιστ' ἐπιθυμῶ
περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῶν τοῦ πατρὸς διελθεῖν πρὸς
ὑμᾶς, μικρὸν προλαβὼν καὶ τῶν προγόνων ἐπιμνησθείς,

20, 1. οὐκ ἀπολέσαι] οὐκαταπολέσαι Γ: οὐ καταπολεμῆσαι ς. 6. τὰς ἐκ Φοινίκης ς. 21, 5. καιρὸν Γ: χρόνον ς. οὐδεπώποτε Γ. 6. τρόπαιον καθ' ὑμῶν ς. 22, 5. τὸν add Γ. 6. ποιήσασθαι Γ: ποιούμενοι ς. 24, 1. εἰπεῖν λόγους ς. ἐστὶν ἀνόητον ς.

ἵν' ἐπίστησθ' ὅτι πόῤῥωθεν ἡμῖν ὑπάρχει μέγιστα καὶ κάλλιστα τῶν πολιτῶν.

5 Ὁ γὰρ πατὴρ πρὸς μὲν ἀνδρῶν ἦν Εὐπατριδῶν, ὧν τὴν εὐγένειαν ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπωνυμίας ῥᾴδιον γνῶναι, πρὸς γυναικῶν δ' Ἀλκμαιωνιδῶν, οἳ τοῦ μὲν πλούτου μέγιστον μνημεῖον κατέλιπον (ἵππων γὰρ ζεύγει πρῶτος Ἀλκμαίων τῶν πολιτῶν Ὀλυμπιάσιν ἐνίκησε), τὴν δ' εὔνοιαν ἣν εἶχον εἰς τὸ πλῆθος, ἐν τοῖς τυραννικοῖς ἐπεδείξαντο· συγγενεῖς γὰρ ὄντες Πεισιστράτου, καὶ πρὶν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῆναι μάλιστ' αὐτῷ χρώμενοι τῶν πολιτῶν, οὐκ ἠξίωσαν μετασχεῖν τῆς ἐκείνου τυραννίδος, ἀλλ' εἵλοντο φυγεῖν μᾶλλον ἢ τοὺς πολίτας ἰδεῖν δου-

6 λεύοντας. τετταράκοντα δ' ἔτη τῆς στάσεως γενομένης, ὑπὸ μὲν τῶν τυράννων τοσούτῳ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐμισήθησαν, ὥσθ' ὁπότε τἀκείνων κρατήσειεν, οὐ μόνον τὰς οἰκίας αὐτῶν κατέσκαπτον ἀλλὰ καὶ τοὺς τάφους ἀνώρυττον, ὑπὸ δὲ τῶν συμφυγάδων οὕτω σφόδρ' ἐπιστεύθησαν, ὥσθ' ἅπαντα τοῦτον τὸν χρόνον ἡγούμενοι τοῦ δήμου διετέλεσαν. καὶ τὸ τελευταῖον Ἀλκιβιάδης καὶ Κλεισθένης, ὁ μὲν πρὸς πατρὸς ὁ δὲ πρὸς μητρὸς ὢν πρόπαππος τοῦ πατρὸς τοὐμοῦ, στρατηγήσαντες τῆς φυγῆς κατήγαγον τὸν δῆμον καὶ τοὺς τυράννους ἐξέβα-

7 λον, καὶ κατέστησαν ἐκείνην τὴν δημοκρατίαν, ἐξ ἧς οἱ πολῖται πρὸς μὲν ἀνδρίαν οὕτως ἐπαιδεύθησαν, ὥστε τοὺς βαρβάρους τοὺς ἐπὶ πᾶσαν ἐλθόντας τὴν Ἑλλάδα μόνοι νικᾶν μαχόμενοι, περὶ δὲ δικαιοσύνης τοσαύτην δόξαν ἔλαβον, ὥσθ' ἑκόντας αὐτοῖς τοὺς Ἕλληνας ἐγχειρίσαι τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης, τὴν δὲ πόλιν τηλικαύτην ἐποίησαν καὶ τῇ δυνάμει καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς, ὥστε τοὺς φάσκοντας αὐτὴν ἄστυ τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ

v. 1. ὑμῖν ὑπάρχειν Γ. 25, 1. ἦν πρὸς μὲν ἀνδρῶν ς. 4. μνημεῖον Γ: σημεῖον ς. 5. ἐπέδειξαν Γ. 10. εἵλοντο φυγεῖν Γ: ἡγήσαντο κρεῖττον εἶναι φυγεῖν τὴν πατρίδα ς. 26, 2. τοσούτῳ μᾶλλον τῶν ἄλλων Γ: ceteri τοσούτων ὄντων. 3. κρατήσαιεν ς. 5. φυγάδων ς. 9. τῆς φυγῆς Γ: ἐκ τῆς φυγῆς ς: τῆς φυλῆς corr Γ.
27, 6. τηλικαύτην ἐποίησαν] τηλικαύτην τὸ μέγεθος ἐποίησαν Γ.

τοιαύταις ὑπερβολαῖς εἰθισμένους χρῆσθαι δοκεῖν ἀληθῆ λέγειν.

28 Τὴν μὲν οὖν φιλίαν τὴν πρὸς τὸν δῆμον οὕτω παλαιὰν καὶ γνησίαν καὶ διὰ τὰς μεγίστας εὐεργεσίας γεγενημένην παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβεν· αὐτὸς δὲ κατελείφθη μὲν ὀρφανός (ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ μαχόμενος ἐν Κορωνείᾳ τοῖς πολεμίοις ἀπέθανεν), ἐπετροπεύθη δ' ὑπὸ Περικλέους, ὃν πάντες ἂν ὁμολογήσειαν καὶ σωφρονέστατον καὶ δικαιότατον καὶ σοφώτατον γενέσθαι τῶν πολιτῶν. ἡγοῦμαι γὰρ καὶ τοῦτ' εἶναι τῶν καλῶν, ἐκ τοιούτων γενόμενον ὑπὸ τοιούτοις ἤθεσιν ἐπιτροπευθῆναι καὶ τραφῆναι
29 καὶ παιδευθῆναι. δοκιμασθεὶς δ' οὐκ ἐνδεέστερος ἐγένετο τῶν προειρημένων, οὐδ' ἠξίωσεν αὐτὸς μὲν ῥαθύμως ζῆν, σεμνύνεσθαι δ' ἐπὶ ταῖς τῶν προγόνων ἀρεταῖς, ἀλλ' εὐθὺς οὕτω μέγ' ἐφρόνησεν ὥστ' ᾠήθη δεῖν δι' αὑτὸν καὶ τἀκείνων ἔργα μνημονεύεσθαι. καὶ πρῶτον μέν, ὅτε Φορμίων ἐξήγαγεν ἐπὶ Θρᾴκης χιλίους Ἀθηναίων ὁπλίτας, ἐπιλεξάμενος τοὺς ἀρίστους, μετὰ τούτων στρατευσάμενος τοιοῦτος ἦν ἐν τοῖς κινδύνοις ὥστε στεφανωθῆναι καὶ
30 πανοπλίαν λαβεῖν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. καίτοι τί χρὴ τὸν τῶν μεγίστων ἐπαίνων ἄξιον; οὐ μετὰ μὲν τῶν βελτίστων ἐκ τῆς πόλεως στρατευόμενον ἀριστείων ἀξιοῦσθαι, πρὸς δὲ τοὺς κρατίστους τῶν Ἑλλήνων ἀντιστρατηγοῦντ' ἐν ἅπασι τοῖς κινδύνοις αὐτῶν φαίνεσθαι περιγιγνόμενον; ἐκεῖνος τοίνυν τῶν μὲν νέος ὢν ἔτυχε, τὰ δ' ἐπειδὴ πρεσβύτερος ἦν ἔπραξεν.

353
31 Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν ἔγημεν· ἡγοῦμαι γὰρ καὶ ταύτην ἀριστεῖον αὐτὸν λαβεῖν. ὁ γὰρ πατὴρ αὐτῆς Ἱππόνικος, πλούτῳ μὲν πρῶτος ὢν τῶν Ἑλλήνων, γένει δ' οὐδενὸς ὕστερος τῶν πολιτῶν, τιμώμενος δὲ καὶ θαυμαζόμενος μάλιστα τῶν ἐφ' αὑτοῦ, μετὰ

28, 3. αὐτὸς Γ: οὗτος ς. 6. ὁμολογήσαιεν ὡς σωφρ. ς. 7. γεγενῆσθαι ς. 29, 4. καὶ τἀκείνων Γ: καὶ οὐ διὰ τἀκείνων ς. 6. Θρᾴκας ς. ὁπλίτας om Γ. 7. ἀρίστους καὶ μετὰ ς. 30, 1. χρὴ νομίζειν ποιεῖν τὸν ς. 5. πᾶσι ς. 7. ἦν] ὢν ἔτυχε Γ. 31, 1. ἐμὴν Γ: ἡμετέραν ς. 3. πρῶτος ὢν Γ: ἦν πρῶτος ς.

προικὸς δὲ πλείστης καὶ δόξης μεγίστης ἐκδιδοὺς τὴν θυγατέρα, καὶ τοῦ γάμου τυχεῖν εὐχομένων μὲν ἁπάντων ἀξιούντων δὲ τῶν πρώτων, τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἐξ ἁπάντων ἐκλεξάμενος κηδεστὴν ἐπεθύμησε ποιήσασθαι.

2 Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὁρῶν τὴν ἐν Ὀλυμπίᾳ πανήγυριν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἀγαπωμένην καὶ θαυμαζομένην, καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐπίδειξιν ἐν αὐτῇ ποιουμένους πλούτου καὶ ῥώμης καὶ παιδεύσεως, καὶ τούς τ' ἀθλητὰς ζηλουμένους καὶ τὰς πόλεις ὀνομαστὰς γιγνομένας τὰς τῶν νικώντων, καὶ πρὸς τούτοις ἡγούμενος τὰς μὲν ἐνθάδε λειτουργίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων πρὸς τοὺς πολίτας εἶναι, τὰς δ' εἰς ἐκείνην τὴν πανήγυριν ὑπὲρ τῆς
3 πόλεως εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα γίγνεσθαι, ταῦτα διανοηθείς, οὐδενὸς ἀφυέστερος οὐδ' ἀῤῥωστότερος τῷ σώματι γενόμενος τοὺς μὲν γυμνικοὺς ἀγῶνας ὑπερεῖδεν, εἰδὼς ἐνίους τῶν ἀθλητῶν καὶ κακῶς γεγονότας καὶ μικρὰς πόλεις οἰκοῦντας καὶ ταπεινῶς πεπαιδευμένους, ἱπποτροφεῖν δ' ἐπιχειρήσας, ὃ τῶν εὐδαιμονεστάτων ἔργον ἐστί, φαῦλος δ' οὐδεὶς ἂν ποιήσειεν, οὐ μόνον τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀλλὰ καὶ τοὺς πώποτε νικήσαντας ὑπερεβάλετο.
4 ζεύγη γὰρ καθῆκε τοσαῦτα μὲν τὸν ἀριθμόν, ὅσοις οὐδ' αἱ μέγισται τῶν πόλεων ἠγωνίσαντο, τοιαῦτα δὲ τὴν ἀρετήν, ὥστε καὶ πρῶτος καὶ δεύτερος γενέσθαι καὶ τρίτος. χωρὶς δὲ τούτων ἐν ταῖς θυσίαις καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς περὶ τὴν ἑορτὴν δαπάναις οὕτως ἀφειδῶς διέκειτο καὶ μεγαλοπρεπῶς, ὥστε φαίνεσθαι τὰ κοινὰ τὰ τῶν ἄλλων ἐλάττω τῶν ἰδίων τῶν ἐκείνου. κατέλυσε δὲ τὴν θεωρίαν τὰς μὲν τῶν προτέρων εὐτυχίας μικρὰς πρὸς τὰς αὑτοῦ δόξαι ποιήσας, τοὺς δ' ἐφ' αὑτοῦ νικήσαντας παύσας ζηλουμένους, "τοῖς δὲ μέλλουσιν ἱπποτροφεῖν οὐδεμίαν ὑπερβολὴν καταλιπών. Περὶ δὲ τῶν ἐνθάδε χορη-

32, 1. ἐν Ὀλυμπίᾳ Γ: Ὀλυμπιάσι ς. 2. καὶ θαυμαζομένην om Γ. 3. ἐπιδείξεις ς. 6. τὰς add Γ. 33, 1. post ταῦτα cum Γ omisi δέ. 34, 2. τῶν ἄλλων πόλεων ς. τοιαῦτα δὲ τὴν ἀρετὴν] τοιαύτην δ' ἀρετὴν Γ. 3. καὶ τρίτος γενέσθαι ς. 6. τὰ ante τῶν add Γ. 8. προτέρων Γ: ceteri πρώτων. 9. δόξας ς.

γιῶν καὶ γυμνασιαρχιῶν καὶ τριηραρχιῶν αἰσχύνομαι λέγειν· τοσοῦτον γὰρ τῶν ἄλλων διήνεγκεν, ὥσθ᾽ οἱ μὲν ἐνδεεστέρως ἐκείνου λειτουργήσαντες ἐκ τούτων σφᾶς αὐτοὺς ἐγκωμιάζουσιν, ὑπὲρ ἐκείνου δ᾽ εἴ τις καὶ τῶν τηλικούτων χάριν ἀπαιτοίη, περὶ μικρῶν ἂν δόξειε τοὺς λόγους ποιεῖσθαι.

36 Πρὸς δὲ τὴν πολιτείαν, οὐδὲ γὰρ τοῦτο παραλειπτέον, ὥσπερ οὐδ᾽ ἐκεῖνος αὐτῆς ἠμέλησεν, ἀλλὰ τοσούτῳ τῶν μάλιστ᾽ εὐδοκιμησάντων ἀμείνων περὶ τὸν δῆμον γέγονεν, ὅσον τοὺς μὲν ἄλλους εὑρήσεθ᾽ ὑπὲρ αὑτῶν στασιάσαντας, ἐκεῖνον δ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύοντα. οὐ γὰρ ἀπελαυνόμενος ἀπὸ τῆς ὀλιγαρχίας, ἀλλὰ παρακαλούμενος, ἦν δημοτικός· καὶ πολλάκις ἐκγενόμενον αὐτῷ μὴ μόνον μετ᾽ ὀλίγων τῶν ἄλλων ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ τούτων αὐτῶν πλέον ἔχειν, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ᾽ εἵλεθ᾽ ὑπὸ τῆς πόλεως ἀδικηθῆναι μᾶλλον ἢ τὴν πολιτείαν προδοῦναι.

37 καὶ ταῦθ᾽ ἕως μὲν συνεχῶς ἐδημοκρατεῖσθ᾽, οὐδεὶς ἂν ὑμᾶς λέγων ἔπεισεν· νῦν δ᾽ αἱ στάσεις αἱ γενόμεναι σαφῶς ὑμῖν ἐπέδειξαν καὶ τοὺς δημοτικοὺς καὶ τοὺς ὀλιγαρχικούς, καὶ τοὺς οὐδετέρων ἐπιθυμοῦντας καὶ τοὺς ἀμφοτέρων μετέχειν ἀξιοῦντας. ἐν αἷς δὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν ὑμετέρων ἐξέπεσεν· καὶ τὸ μὲν πρότερον, ἐπειδὴ τάχιστ᾽ ἐκεῖνον ἐκποδὼν ἐποιήσαντο, τὸν δῆμον κατέλυσαν, τὸ δ᾽ ὕστερον οὐκ ἔφθησαν ὑμᾶς καταδουλωσάμενοι, καὶ πρώτου τῶν πολιτῶν αὐτοῦ φυγὴν κατέγνωσαν· οὕτω σφόδρ᾽ ἥ τε πόλις τῶν τοῦ πατρὸς κακῶν ἀπέλαυσε, κἀκεῖνος

38 τῶν τῆς πόλεως συμφορῶν ἐκοινώνησεν. καίτοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν πρὸς αὐτὸν δυσκόλως εἶχον ὡς πρὸς τυραννεῖν ἐπιβουλεύοντα, οὐκ ἐκ τῶν ἔργων σκοποῦντες,

v. 2. καὶ γυμνασιαρχιῶν om Γ. 2. τοσούτῳ ς. τῶν ἄλλων] ἐν τοῖς ἄλλοις Γ. 4. ἐκείνων ς. 5. μικρῶν Γ: τούτων ς. 36, 1. γὰρ] γε Γ. 2. ὥσπερ οὐδ᾽] οὐδὲ γὰρ Γ. 3. ἐγεγόνει ς. 7. ἐγγενόμενον ς. 37, 3. ὑμῖν om Γ. καὶ τοὺς δημοτικοὺς καὶ τοὺς ὀλιγαρχικούς om pr Γ. 5. μετέχειν — πρότερον om pr Γ. 9. φυγεῖν Γ. 10. κακῶν Γ: καλῶν ς. 38, 2. ὡς πρὸς τυραννεῖν ἐπιβουλεύοντα Γ: ὡς τυραννεῖν ἐπιχειροῦντα ς.

ἀλλ' ἡγούμενοι τὸ μὲν πρᾶγμα ὑπὸ πάντων ζηλοῦσθαι, δύνασθαι δ' ἂν ἐκεῖνον μάλιστα διαπράξασθαι. διὸ καὶ δικαίως ἂν αὐτῷ πλείω χάριν ἔχοιτε, ὅτι τὴν μὲν
55 αἰτίαν μόνος τῶν πολιτῶν ἄξιος ἦν ταύτην ἔχειν, τῆς δὲ πολιτείας ἴσον ᾤετο δεῖν καὶ τοῖς ἄλλοις μετεῖναι.

39 Διὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐνόντων εἰπεῖν ὑπὲρ τοῦ πατρός, ἀπορῶ τίνος ἐν τῷ παρόντι πρέπει μνησθῆναι καὶ ποῖ' αὐτῶν χρὴ παραλιπεῖν· ἀεὶ γάρ μοι δοκεῖ μεῖζον εἶναι τὸ μήπω πεφρασμένον τῶν ἤδη πρὸς ὑμᾶς εἰρημένων. ἐπεὶ καὶ τοῦθ' ἡγοῦμαι πᾶσιν εἶναι φανερόν, ὅτι τοῦτον ἀναγκαῖόν ἐστιν εὐνούστατον εἶναι ταῖς τῆς πόλεως εὐτυχίαις, ὅτῳ τὸ πλεῖστον μέρος καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν
40 κακῶν μέτεστιν. ἐκείνου τοίνυν εὖ μὲν πραττούσης τῆς πόλεως τίς εὐδαιμονέστερος ἢ θαυμαστότερος ἢ ζηλωτότερος ἦν τῶν πολιτῶν, δυστυχησάσης δὲ τίς ἐλπίδων μειζόνων ἢ χρημάτων πλειόνων ἢ δόξης καλλίονος ἐστερήθη; οὐ τὸ τελευταῖον ἐπειδὴ κατέστησαν οἱ τριάκονθ', οἱ μὲν ἄλλοι τὴν πόλιν ἔφευγον, ἐκεῖνος δ' ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ἐξέπεσεν; οὐ Λακεδαιμόνιοι καὶ Λύσανδρος ὁμοίως ἔργον ἐποιήσαντ' ἐκεῖνον ἀποκτεῖναι καὶ τὴν ὑμετέραν καταλῦσαι δύναμιν, οὐδεμίαν ἡγούμενοι πίστιν ἕξειν παρὰ τῆς πόλεως, εἰ τὰ τείχη καταβάλοιεν, εἰ μὴ
41 καὶ τὸν ἀναστῆσαι δυνάμενον ἀπολέσαιεν; ὥστ' οὐ μόνον ἐξ ὧν ὑμᾶς εὖ πεποίηκεν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν δι' ὑμᾶς κακῶς πέπονθε, ῥᾴδιον γνῶναι τὴν εὔνοιαν τὴν ἐκείνου. φαίνεται γὰρ τῷ δήμῳ βοηθῶν, τῆς αὐτῆς πολιτείας ὑμῖν ἐπιθυμῶν, ὑπὸ τῶν αὐτῶν κακῶς πάσχων, ἅμα τῇ πόλει δυστυχῶν, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους ὑμῖν νομίζων, ἐκ παντὸς τρόπου κινδυνεύων τὰ μὲν ὑφ' ὑμῶν, τὰ δὲ μεθ' ὑμῶν,
42 τὰ δὲ δι' ὑμᾶς, τὰ δ' ὑπὲρ ὑμῶν, ἀνόμοιος πολίτης Χαρικλεῖ τῷ τούτου κηδεστῇ γεγενημένος, ὃς τοῖς μὲν

v. 2. ἐκεῖνον ἂν ς. 4. αἰτίαν ταύτην μόνος τῶν πολιτῶν ἦν ἄξιος ς. 5. δεῖν αὐτῷ καὶ ς. 39, 7. ὅτῳ Γ; ᾧ ς. 40, 2. ἢ ζηλωτότερος add Γ. 5. τὸ om Γ. 8. κτεῖναι ς. 42, 1. τὰ δὲ δι' ὑμᾶς, τὰ δ' ὑπὲρ ὑμῶν] haec ante illa τὰ δὲ μεθ' ὑμῶν ponit Γ. 2. γενόμενος ς.

πολεμίοις δουλεύειν ἐπεθύμει, τῶν δὲ πολιτῶν ἄρχειν ἠξίου, καὶ φεύγων μὲν ἡσυχίαν εἶχε, κατελθὼν δὲ κακῶς ἐποίει τὴν πόλιν. καίτοι πῶς ἂν γένοιτο ἢ φίλος
43 πονηρότερος ἢ ἐχθρὸς ἐλάττονος ἄξιος; Εἶτα σὺ κηδεστὴς μὲν ὢν ἐκείνου, βεβουλευκὼς δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντα, τολμᾷς ἑτέροις μνησικακεῖν, καὶ οὐκ αἰσχύνει τὰς συνθήκας παραβαίνων, δι' ἃς αὐτὸς οἰκεῖς τὴν πόλιν, οὐδ' ἐνθυμεῖ διότι,
356 ὁπόταν δόξῃ τῶν παρεληλυθότων τιμωρίαν ποιεῖσθαι, σοὶ καὶ προτέρῳ καὶ μᾶλλον ἢ ἐμοὶ κινδυνεύειν ὑπάρχει;
44 οὐ γὰρ δήπου παρ' ἐμοῦ μὲν ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ ἔπραξε δίκην λήψονται, σοὶ δὲ καὶ ὧν αὐτὸς ἡμάρτηκας συγγνώμην ἕξουσιν. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὁμοίας ἐκείνῳ φανήσει τὰς προφάσεις ἔχων· οὐ γὰρ ἐκπεσὼν ἐκ τῆς πατρίδος ἀλλὰ συμπολιτευόμενος, οὐδ' ἀναγκασθεὶς ἀλλ' ἑκών, οὐδ' ἀμυνόμενος ἀλλ' ὑπάρχων ἠδίκεις αὐτούς, ὥστ' οὐδ' ἀπολογίας σοι προσήκει τυχεῖν παρ' αὐτῶν.

45 Ἀλλὰ γὰρ περὶ μὲν τῶν Τισίᾳ πεπολιτευμένων ἴσως πότ' ἐν τοῖς τούτου κινδύνοις ἐγγενήσεται καὶ διὰ μακροτέρων εἰπεῖν· ὑμᾶς δ' ἀξιῶ μὴ προέσθαι με τοῖς ἐχθροῖς, μηδ' ἀνηκέστοις συμφοραῖς περιβαλεῖν. ἱκανῶς γὰρ καὶ νῦν πεπείραμαι κακῶν, ὃς εὐθὺς μὲν γενόμενος ὀρφανὸς κατελείφθην, τοῦ μὲν πατρὸς φυγόντος, τῆς δὲ μητρὸς τελευτησάσης, οὔπω δὲ τέτταρα ἔτη γεγονὼς διὰ τὴν τοῦ πατρὸς φυγὴν περὶ τοῦ σώματος εἰς κίνδυνον
46 κατέστην, ἔτι δὲ παῖς ὢν ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεσον. κατελθόντων δὲ τῶν ἐκ Πειραιῶς, καὶ τῶν ἄλλων κομιζομένων τὰς οὐσίας, ἐγὼ μόνος τὴν γῆν, ἣν ἡμῖν ἀπέδωκεν ὁ δῆμος ἀντὶ τῶν δημευθέντων χρημάτων, διὰ τὴν τῶν ἐχθρῶν δύναμιν ἀπεστερήθην. τοσαῦτα δὲ δεδυστυχηκὼς καὶ δὶς τὴν οὐσίαν ἀπολωλεκὼς νυνὶ πέντε ταλάντων φεύγω δίκην. καὶ τὸ μὲν ἔγκλημά ἐστι

v. 2. εἶχεν Γ: ἦγε ς. 43, 6. πρότερον ς. 44, 1. ὑπὲρ add Γ. 3. οὐδ' ἀναγκασθεὶς — ἀμυνόμενος om pr Γ. 7. παρ' Γ: περὶ ς. 45, 1. Τισίᾳ Γ: τότε ς. 2. καὶ add Γ. 4. ἱκανῶν ς. 46, 2. πειραιέως Γ. 4. ἀπέδωκεν ἡμῖν ς.

περὶ χρημάτων, ἀγωνίζομαι δ᾽ εἰ χρή μετεῖναί μοι τῆς
47πόλεως. τῶν γὰρ αὐτῶν τιμημάτων ἐπιγεγραμμένων οὐ
περὶ τῶν αὐτῶν ἅπασιν ὁ κίνδυνός ἐστιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν χρή-
ματα κεκτημένοις περὶ ζημίας, τοῖς δ᾽ ἀπόρως ὥςπερ ἐγὼ
διακειμένοις περὶ ἀτιμίας, ἣν ἐγὼ φυγῆς μείζω συμφορὰν
νομίζω· πολὺ γὰρ ἀθλιώτερον παρὰ τοῖς αὑτοῦ πολίταις
48ἠτιμωμένον οἰκεῖν ἢ παρ᾽ ἑτέροις μετοικεῖν. Δέομαι οὖν
ὑμῶν βοηθῆσαί μοι, καὶ μὴ περιιδεῖν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑβρι-
σθέντα μηδὲ τῆς πατρίδος στερηθέντα μηδ᾽ ἐπὶ τοιαύταις
τύχαις περίβλεπτον γενόμενον. δικαίως δ᾽ ἂν ὑφ᾽ ὑμῶν ἐξ
357αὐτῶν τῶν ἔργων ἐλεηθείην, εἰ καὶ τῷ λόγῳ τυγχάνω μὴ
δυνάμενος ἐπὶ τοῦθ᾽ ὑμᾶς ἄγειν, εἴπερ χρὴ τούτους
ἐλεεῖν τοὺς ἀδίκως μὲν κινδυνεύοντας, περὶ δὲ τῶν μεγίστων
ἀγωνιζομένους, ἀναξίως δ᾽ αὑτῶν καὶ τῶν προγόνων πράτ-
τοντας, πλείστων δὲ χρημάτων ἀπεστερημένους καὶ με-
γίστῃ μεταβολῇ τοῦ βίου κεχρημένους.

49 Πολλὰ δ᾽ ἔχων ἐμαυτὸν ὀδύρασθαι μάλιστ᾽ ἐπὶ τού-
τοις ἀγανακτῶ, πρῶτον μὲν εἰ τούτῳ δώσω δίκην παρ᾽ οὗ λα-
βεῖν μοι προσήκει, δεύτερον δ᾽ εἰ διὰ τὴν τοῦ πατρὸς νίκην
τὴν Ὀλυμπιάσιν ἀτιμωθήσομαι, δι᾽ ἣν τοὺς ἄλλους ὁρῶ
50δωρεὰν λαμβάνοντας, πρὸς δὲ τούτοις εἰ Τισίας μὲν μηδὲν
ἀγαθὸν ποιήσας τὴν πόλιν καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλι-
γαρχίᾳ μέγα δυνήσεται, ἐγὼ δ᾽ εἰ μηδετέρους ἀδικήσας
ὑπ᾽ ἀμφοτέρων κακῶς πείσομαι, καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων
τἀναντία τοῖς τριάκοντα πράξετε, περὶ δ᾽ ἐμοῦ τὴν αὐ-
τὴν ἐκείνοις γνώμην ἕξετε, καὶ τότε μὲν μεθ᾽ ὑμῶν νῦν
δ᾽ ὑφ᾽ ὑμῶν τῆς πόλεως στερήσομαι.

47, 1. ἐπιγεγραμμένων Γ: ceteri ἀπογεγραμμένων. 48, 2. περιιδεῖν με ὑπὸ ς. 3. ἀποστερηθέντα ς. 6. δυνάμενος ἐπὶ τοῦθ᾽ ὑμᾶς Γ: βουλόμενος ὑμᾶς ἐπὶ τοῦτ᾽ ς. 7. ἐλεεῖσθαι ς. 49, 1. ὀδύρεσθαι ς. 50, 2. τῇ πόλει ς. 5. πράξετε Γ: ceteri ἐπράττετε. 6. ἐκείνοις γνώμην Γ: γνώμην ἐκείνοις ς.

17.
ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΣ.

358 Ὁ μὲν ἀγών μοι μέγας ἐστίν, ὦ ἄνδρες δικασταί.
οὐ γὰρ μόνον περὶ πολλῶν χρημάτων κινδυνεύω, ἀλλὰ
καὶ περὶ τοῦ [μὴ] δοκεῖν ἀδίκως τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυ-
μεῖν· ὃ ἐγὼ περὶ πλείστου ποιοῦμαι. οὐσία μὲν γὰρ
ἱκανή μοι καταλειφθήσεται καὶ τούτων στερηθέντι· εἰ δὲ
δόξω μηδὲν προσῆκον τοσαῦτα χρήματα ἐγκαλέσαι, δια-
βληθείην ἂν τὸν ἅπαντα βίον.

2 Ἔστι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, πάντων χαλεπώτατον
τοιούτων ἀντιδίκων τυχεῖν. τὰ μὲν γὰρ συμβόλαια τὰ
πρὸς τοὺς ἐπὶ ταῖς τραπέζαις ἄνευ μαρτύρων γίγνεται·
τοῖς ἀδικουμένοις δὲ πρὸς τοιούτους ἀνάγκη κινδυνεύειν,
οἳ καὶ φίλους πολλοὺς κέκτηνται καὶ χρήματα πολλὰ
διαχειρίζουσι καὶ πιστοὶ διὰ τὴν τέχνην δοκοῦσιν εἶναι.
ὅμως δὲ καὶ τούτων ὑπαρχόντων ἡγοῦμαι φανερὸν πᾶσι
ποιήσειν ὅτι ἀποστεροῦμαι τῶν χρημάτων ὑπὸ Πασίωνος.

3 Ἐξ ἀρχῆς οὖν ὑμῖν διηγήσομαι τὰ πεπραγμένα. Ἐμοὶ
γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, πατὴρ μέν ἐστι Σωπαῖος, ὃν
οἱ πλέοντες εἰς τὸν Πόντον ἅπαντες ἴσασιν οὕτως οἰ-
359 κείως πρὸς Σάτυρον διακείμενον, ὥστε πολλῆς μὲν χώρας
ἄρχειν, ἁπάσης δὲ τῆς δυνάμεως ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἐκεί-
4 νου. πυνθανόμενος δὲ καὶ περὶ τῆσδε τῆς πόλεως καὶ
περὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐπεθύμησ' ἀποδημῆσαι. γε-
μίσας οὖν ὁ πατήρ μου δύο ναῦς σίτου καὶ χρήματα
δοὺς ἐξέπεμψεν ἅμα κατ' ἐμπορίαν καὶ κατὰ θεωρίαν.
συστήσαντος δέ μοι Πυθοδώρου τοῦ Φοίνικος Πασίωνα,
5 ἐχρώμην τῇ τούτου τραπέζῃ. χρόνῳ δ' ὕστερον διαβολῆς
πρὸς Σάτυρον γενομένης, ὡς ὁ πατὴρ οὑμὸς ἐπιβουλεύοι

§ 1, 3. μὴ om Γ. 6. προσῆκον — ἐγκαλέσαι Γ cum Dionysio Halicarn. ceteri προσηκόντως ἐγκαλεῖσθαι. 7. βίον Γ: χρόνον ς.
2, 2. τὰ ante πρὸς add Γ. 4. πρὸς τοὺς τοιούτους ς. 8. τῶν Γ: τοσούτων ς. 3, 1. ὑμῖν ὡς ἂν δύνωμαι διηγήσομαι ς. 4, 2. ἄλλης Γ: ὅλης ς. γεμίσας] ἐμπλήσας rc γρ Δ. 3. οὖν Γ: δ' ς.
4. ἅμα καὶ κατ' Γ. 5, 2. οὑμὸς Γ: ὁ ἐμὸς ς.

τῇ ἀρχῇ κἀγὼ τοῖς φυγάσι συγγιγνοίμην, τὸν μὲν πατέρα μου συλλαμβάνει, ἐπιστέλλει δὲ τοῖς ἐνθάδ' ἐπιδημοῦσιν ἐκ τοῦ Πόντου τά τε χρήματα παρ' ἐμοῦ παραλαβεῖν καὶ αὐτὸν εἰσπλεῖν κελεύειν· ἐὰν δὲ τούτων μηδὲν ποιῶ, παρ' ὑμῶν ἐξαιτεῖν. ἐν τοσούτοις δὲ κακοῖς ὤν, ὦ ἄνδρες δικασταί, λέγω πρὸς Πασίωνα τὰς ἐμαυτοῦ συμφοράς· οὕτω γὰρ οἰκείως πρὸς αὐτὸν διεκείμην, ὥστε μὴ μόνον περὶ χρημάτων ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τούτῳ μάλιστα πιστεύειν. [ἡγούμην δ', εἰ μὲν προείμην ἅπαντα τὰ χρήματα, κινδυνεύσειν, εἴ τι πάθοι ἐκεῖνος, στερηθεὶς καὶ τῶν ἐνθάδε καὶ τῶν ἐκεῖ, πάντων ἐνδεὴς γενήσεσθαι· εἰ δ' ὁμολογῶν εἶναι ἐπιστείλαντος τοῦ Σατύρου μὴ παραδοίην, εἰς τὰς μεγίστας διαβολὰς ἐμαυτὸν καὶ τὸν πατέρα καταστήσειν πρὸς Σάτυρον.] βουλευομένοις οὖν ἡμῖν ἐδόκει βέλτιστον εἶναι [προσομολογεῖν πάντα ποιεῖν, ὅσα Σάτυρος προσέταττε, καὶ] τὰ μὲν φανερὰ τῶν χρημάτων παραδοῦναι, περὶ δὲ τῶν παρὰ τούτῳ κειμένων μὴ μόνον ἔξαρνον εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὀφείλοντά με καὶ τούτῳ καὶ ἑτέροις ἐπὶ τόκῳ φαίνεσθαι, καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν ἐκεῖνοι μάλιστ' ἤμελλον πεισθήσεσθαι μὴ εἶναί μοι χρήματα.

Τότε μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐνόμιζόν μοι Πασίωνα δι' εὔνοιαν ἅπαντα ταῦτα συμβουλεύειν· ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοὺς παρὰ Σατύρου διεπραξάμην, ἔγνων αὐτὸν ἐπιβουλεύοντα τοῖς ἐμοῖς. βουλομένου γὰρ ἐμοῦ κομίσασθαι τἀμαυτοῦ καὶ πλεῖν εἰς Βυζάντιον, ἡγησάμενος οὗτος κάλλιστον αὐτῷ καιρὸν παραπεπτωκέναι (τὰ μὲν γὰρ χρήματα πολλὰ εἶναι τὰ παρ' αὐτῷ κείμενα καὶ ἄξι' ἀναισχυντίας, ἐμὲ δὲ πολλῶν ἀκουόντων ἔξαρνον γεγενῆσθαι μηδὲν κεκτῆσθαι, πᾶσι δ' εἶναι φανερὸν

v. 4. ἐὰν Γ: ἂν ς. 6, 3. πρὸς αὐτὸν οἰκείως ς. 5. ἡγούμην — Σάτυρον] haec e Dionysio inseruit Wolfius. 7, 2. προσομολογεῖν — προσέταττε καὶ] om Γ cum Dionysio. 6. καὶ τούτῳ καὶ ἑτέροις ἐπὶ τόκῳ φαίνεσθαι Γ: φαίνεσθαι καὶ τούτῳ καὶ ἑτέροις ἐπὶ τόκῳ ς. 7. ἔμελλον ς. 8, 6. αὐτῷ κάλλιστον ς. τὰ μὲν γὰρ Γ: καὶ τὰ μὲν ς.

ἀπαιτούμενον καὶ ἑτέροις προσομολογοῦντα ὀφείλειν),
9 καὶ πρὸς τούτοις, ὦ ἄνδρες δικασταί, νομίζων, εἰ μὲν αὐτοῦ μένειν ἐπιχειροίην, ἐκδοθήσεσθαί μ' ὑπὸ τῆς πόλεως Σατύρῳ, εἰ δ' ἄλλοσέ ποι τραποίμην, οὐδὲν μελήσειν αὐτῷ τῶν ἐμῶν λόγων, εἰ δ' εἰσπλευσοίμην, ἀποθανεῖσθαί με μετὰ τοῦ πατρός, — ταῦτα λογιζόμενος διενοεῖτ' ἀποστερεῖν με τῶν χρημάτων. καὶ πρὸς μὲν ἐμὲ προσεποιεῖτ' ἀπορεῖν ἐν τῷ παρόντι καὶ οὐκ ἂν ἔχειν ἀποδοῦναι· ἐπειδὴ δὲ βουλόμενος εἰδέναι σαφῶς τὸ πρᾶγμα προσπέμπω Φιλόμηλον αὐτῷ καὶ Μενέξενον, ἔξαρνος
10 γίγνεται πρὸς αὐτοὺς μηδὲν ἔχειν τῶν ἐμῶν. πανταχόθεν δέ μοι τοσούτων κακῶν συμπεπτωκότων τίν' οἴεσθέ με γνώμην ἔχειν, ᾧ ὑπῆρχε σιγῶντι μὲν ὑπὸ τούτου ἀπεστερῆσθαι τῶν χρημάτων, λέγοντι δὲ ταῦτα μηδὲν μᾶλλον κομίσασθαι, πρὸς Σάτυρον δ' εἰς τὴν μεγίστην διαβολὴν καὶ ἐμαυτὸν καὶ τὸν πατέρα καταστῆσαι; κράτιστον οὖν ἡγησάμην εἶναι ἡσυχίαν ἄγειν.

11 Μετὰ δὲ ταῦτ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀφικνοῦνται ἀπαγγέλλοντες ὅτι ὁ πατὴρ ἀφεῖται, καὶ Σατύρῳ οὕτως ἁπάντων μεταμέλει τῶν πεπραγμένων, ὥστε πίστεις τὰς μεγίστας αὐτῷ δεδωκὼς εἴη, καὶ τὴν ἀρχὴν ἔτι μείζω πεποιηκὼς ἧς εἶχε πρότερον, καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν εἰληφὼς γυναῖκα τῷ αὑτοῦ υἱεῖ. πυθόμενος δὲ ταῦτα Πασίων, καὶ εἰδὼς ὅτι φανερῶς ἤδη πράξω περὶ τῶν ἐμαυτοῦ, ἀφανίζει Κίττον τὸν παῖδα, ὃς συνῄδει περὶ τῶν
12 χρημάτων. ἐπειδὴ δ' ἐγὼ προσελθὼν ἐξήτουν αὐτόν, ἡγούμενος ἔλεγχον ἂν τοῦτον σαφέστατον γενέσθαι περὶ ὧν ἐνεκάλουν, λέγει λόγον πάντων δεινότατον, ὡς ἐγὼ καὶ Μενέξενος διαφθείραντες καὶ πείσαντες αὐτὸν ἐπὶ τῇ

v. 1. ὁμολογοῦντα ϛ. 9, 1. νομίζων] ἐνόμιζεν Γ. 3. αὐτῷ μελήσειν ϛ. 4. εἰσπλευσοίμην Γ: cèteri εἰσπλευσαίμην. 6. ἀποστερεῖν τὰ χρήματα ϛ. 7. ἀπορεῖν et καὶ add Γ. 9. Μενέξενον ἀπαιτήσοντας ἔξαρνος ϛ. 10, 2. προσπεπτωκότων ϛ. 3. ἀποστερεῖσθαι τὰ χρήματα ϛ. 4. ταῦτα add Γ. 6. καταστῆσαι καὶ ἐμαυτὸν καὶ τὸν πατέρα ϛ. 7. εἶναι add Γ. 11, 1. ἀφικνοῦνταί μοι ἀπαγγ. ϛ. 4. αὐτῷ τὰς μεγίστας ϛ. 6. γυναῖκα add Γ. υἱῷ ϛ. 7. ἤδη add Γ. 12, 1. ἐζήτουν ϛ. 2. σαφέστατον τοῦτον ἂν ϛ.

τραπέζῃ καθήμενον ἓξ τάλαντ᾽ ἀργυρίου λάβοιμεν παρ᾽ αὐτοῦ· ἵνα δὲ μηδεὶς ἔλεγχος μηδὲ βάσανος γένοιτο περὶ αὐτῶν, ἔφασκεν ἡμᾶς ἀφανίσαντας τὸν παῖδ᾽ ἀντεγκαλεῖν αὐτῷ, καὶ ἐξαιτεῖν τοῦτον ὃν αὐτοὶ ἠφανίσαμεν. καὶ ταῦτα λέγων καὶ ἀγανακτῶν καὶ δακρύων εἷλκέ με πρὸς τὸν πολέμαρχον, ἐγγυητὰς αἰτῶν, καὶ οὐ πρότερον ἀφῆκεν, ἕως αὐτῷ κατέστησα ἓξ ταλάντων ἐγγυητάς. Καί μοι κάλει τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

3 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες δικασταί· ἐγὼ δὲ τὰ μὲν ἀπολωλεκὼς ἤδη, περὶ δὲ τῶν αἰσχίστας αἰτίας ἔχων, αὐτὸς μὲν εἰς Πελοπόννησον ᾠχόμην ζητήσων, Μενέξενος δ᾽ εὑρίσκει τὸν παῖδα ἐνθάδε, καὶ ἐπιλαβόμενος ἠξίου αὐτὸν βασανίζεσθαι καὶ περὶ τῆς παρακαταθήκης καὶ περὶ ὧν οὗτος ἡμᾶς ᾐτιάσατο. Πασίων δ᾽ εἰς
4 τοῦτο τόλμης ἀφίκεθ᾽, ὥστ᾽ ἀφῃρεῖτ᾽ αὐτὸν ὡς ἐλεύθερον ὄντα, καὶ οὐκ ᾐσχύνετ᾽ οὐδ᾽ ἐδεδοίκει, ὃν ἔφασκεν ὑφ᾽ ἡμῶν ἠνδραποδίσθαι καὶ παρ᾽ οὗ τοσαῦτα χρήματα ἡμᾶς ἔχειν, τοῦτον ἐξαιρούμενος εἰς ἐλευθερίαν καὶ κωλύων βασανίζεσθαι. ὃ δὲ πάντων δεινότατον· διεγγυῶντος γὰρ Μενεξένου πρὸς τὸν πολέμαρχον τὸν παῖδα, Πασίων αὐτὸν ἑπτὰ ταλάντων διηγγυήσατο. Καί μοι τούτων ἀνάβητε μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

5 Τούτων τοίνυν αὐτῷ πεπραγμένων, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡγούμενος περὶ μὲν τῶν παρεληλυθότων φανερῶς ἡμαρτηκέναι, οἰόμενος δ᾽ ἐκ τῶν λοιπῶν ἐπανορθώσεσθαι, προσῆλθεν ἡμῖν φάσκων ἕτοιμος εἶναι παραδοῦναι βασανίζειν τὸν παῖδα. ἑλόμενοι δὲ βασανιστὰς ἀπηντήσαμεν εἰς τὸ Ἡφαιστεῖον. κἀγὼ μὲν ἠξίουν αὐτοὺς μαστιγοῦν τὸν ἐκδοθέντα καὶ στρεβλοῦν, ἕως ἂν τἀληθῆ δόξειεν αὐ-

v. 1. παρ᾽ αὐτοῦ λάβοιμεν ς. 2. αὐτῷ Γ cum Dionysio: ceteri αὐτόν. 13, 6. οὗτος ἡμᾶς Γ: ἡμᾶς αὐτὸς ς. 14, 2. ὑφ᾽ ἡμῶν ἔφασκεν ς. 5. κατεγγυῶντος Γ. 6. αὐτὸν Γ: ὡς ἐλευθέρου ὄντος αὐτοῦ ς. 15, 1. αὐτῷ πεπραγμένων Γ: οὕτω διαπεπραγμένων ς. 6. Ἡφαιστήϊον ς. καὶ ἐγὼ ς.

τοῖς λέγειν· Πασίων δ' οὑτοσὶ οὐ δημοκοίνους ἔφασκεν
αὐτοὺς ἐλέσθαι, ἀλλ' ἐκέλευε λόγῳ πυνθάνεσθαι παρὰ
16 τοῦ παιδός, εἴ τι βούλοιντο. διαφερομένων δ' ἡμῶν οἱ
βασανισταὶ αὐτοὶ μὲν οὐκ ἔφασαν βασανιεῖν, ἔγνωσαν
δὲ Πασίωνα ἐμοὶ παραδοῦναι τὸν παῖδα. οὗτος δ' οὕτω
σφόδρα ἔφευγε τὴν βάσανον, ὥστε περὶ μὲν τῆς παραδό-
σεως οὐκ ἤθελεν αὐτοῖς πείθεσθαι, τὸ δ' ἀργύριον ἕτοιμος
362 ἦν ἀποτίνειν, εἰ καταγνοῖεν αὐτοῦ. Καί μοι κάλει τού-
των μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

17 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῶν συνόδων, ὦ ἄνδρες δικασταί,
πάντες αὐτοῦ κατεγίγνωσκον ἀδικεῖν καὶ δεινὰ ποιεῖν,
ὅστις τὸν παῖδα, ὃν ἔφασκον ἐγὼ συνειδέναι περὶ τῶν
χρημάτων, πρῶτον μὲν αὐτὸς ἀφανίσας ὑφ' ἡμῶν αὐτὸν
ᾐτιᾶτο ἠφανίσθαι, ἔπειτα δὲ συλληφθέντα ὡς ἐλεύθερον
ὄντα διεκώλυσε βασανίζεσθαι, μετὰ δὲ ταῦθ' ὡς δοῦλον
ἐκδοὺς καὶ βασανιστὰς ἑλόμενος λόγῳ μὲν ἐκέλευσε
βασανίζειν, ἔργῳ δ' οὐκ εἴα, διὰ ταῦθ' ἡγούμενος οὐδε-
μίαν αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι, ἐάν περ εἰς ὑμᾶς εἰσέλθῃ,
προσπέμπων ἐδεῖτό μου εἰς ἱερὸν ἐλθόνθ' ἑαυτῷ συγγε-
18 νέσθαι. καὶ ἐπειδὴ ἤλθομεν εἰς ἀκρόπολιν, ἐγκαλυψά-
μενος ἔκλαε, καὶ ἔλεγεν ὡς ἠναγκάσθη μὲν δι' ἀπορίαν
ἔξαρνος γενέσθαι, ὀλίγου δὲ χρόνου πειράσοιτο τὰ χρή-
ματ' ἀποδοῦναι· ἐδεῖτο δέ μου συγγνώμην ἔχειν αὐτῷ
καὶ συγκρύψαι τὴν συμφοράν, ἵνα μὴ παρακαταθήκας
δεχόμενος φανερὸς γένηται τοιαῦτ' ἐξημαρτηκώς. ἡγού-
μενος δ' αὐτῷ μεταμέλειν τῶν πεπραγμένων συνεχώρουν,
καὶ ἐκέλευον αὐτὸν ἐξευρεῖν ὅντινα ἂν βούληται τρόπον,
ὅπως τούτῳ τε καλῶς ἕξει κἀγὼ τἀμαυτοῦ κομιοῦμαι.
19 τρίτῃ δ' ἡμέρᾳ συνελθόντες πίστιν τ' ἔδομεν ἀλλή-

v. 1. Πασίων δ' οὑτοσὶ Γ: οὗτος δ' ς. 2. ἑλέσθαι αὐτούς ς. 16, 2. οὐκ ἂν ἔφασαν βασανίσαι ς. 3. οὕτω δ' οὗτος σφόδρα ἔφυγε ς. 5. ἔθελεν Γ. 6. ἦν ἅπαν ἀποτίσειν ς. 17, 5. ἔπειτα ληφθέντα ς. 6. ὄντα add Γ. 7. ἐκέλευε ς. 9. ante εἶναι in Γ deletae sunt litterae duae. 10. ἐλθόντα αὐτῷ ς. 18, 2. ἔκλαιε ς. 6. τοιάδ' ς. 9. τούτῳ Γ: τοῦτό ς. τὰ ἐμαυτοῦ ς. 19, 1. ἀλλήλοις Γ: ἡμῖν αὐτοῖς ς.

λοις ἦ μὴν σιωπήσεσθαι τὰ πραχθέντα, ἣν οὗτος ἔλυσεν, ὡς ὑμεῖς αὐτοὶ προϊόντος τοῦ λόγου γνώσεσθε, καὶ ὡμολόγησεν εἰς τὸν Πόντον μοι συμπλευσεῖσθαι κἀκεῖ τὸ χρυσίον ἀποδώσειν, ἵν᾿ ὡς πορρωτάτω ἀπὸ τῆσδε τῆς πόλεως διαλύσειε τὸ συμβόλαιον, καὶ τῶν μὲν ἐνθάδε μηδεὶς εἰδείη τὸν τρόπον τῆς ἀπαλλαγῆς, ἐκπλεύσαντι δ᾿ αὐτῷ ἐξείη λέγειν ὅ τι αὐτὸς βούλοιτο· εἰ δὲ μὴ ταῦτα ποιήσειε, δίαιταν ἐπὶ ῥητοῖς ἐπέτρεπε Σατύρῳ, ἐφ᾿ ᾧ τε

20 καταγιγνώσκειν ἡμιόλι᾿ αὐτοῦ τὰ χρήματα. ταῦτα δὲ συγγράψαντες καὶ ἀναγαγόντες εἰς ἀκρόπολιν Πύρωνα Φεραῖον ἄνδρα, εἰθισμένον εἰσπλεῖν εἰς τὸν Πόντον, δίδομεν αὐτῷ φυλάττειν τὰς συνθήκας, προστάξαντες αὐτῷ, ἐὰν μὲν διαλλαγῶμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, κατακαῦσαι τὸ γραμματεῖον, εἰ δὲ μή, Σατύρῳ ἀποδοῦναι.

21 Τὰ μὲν οὖν ἡμέτερα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕτω διεπέπρακτο· Μενέξενος δ᾿ ὀργιζόμενος ὑπὲρ τῆς αἰτίας ἧς

363 κἀκεῖνον Πασίων ᾐτιάσατο, λαχὼν δίκην ἐξῄτει τὸν Κίττον, ἀξιῶν τὴν αὐτὴν Πασίωνι ψευδομένῳ γίγνεσθαι ζημίαν, ἥσπερ ἂν αὐτὸς ἐτύγχανεν, εἴ τι τούτων ἐφαίνετο ποιήσας. καὶ οὗτος, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐδεῖτό μου ἀπαλλάττειν Μενέξενον, λέγων ὅτι οὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσται, εἰ τὰ μὲν χρήματα ἐκ τῶν συγγεγραμμένων εἰς τὸν Πόντον εἰσπλεύσας ἀποδώσει, αὐτὸς δ᾿ ὁμοίως ἐνθάδε καταγέλαστος ἔσοιτο· ὁ γὰρ παῖς, ἐὰν βασανίζηται,

22 περὶ πάντων τἀληθῆ κατερεῖ. ἐγὼ δ᾿ ἠξίουν πρὸς μὲν Μενέξενον πράττειν ὅ τι βούλοιτο, πρὸς δ᾿ ἐμὲ ποιεῖν αὐτὸν τὰ συγκείμενα. ἐν ἐκείνῳ μὲν οὖν τῷ χρόνῳ ταπεινὸς ἦν, οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο τοῖς αὐτοῦ κακοῖς. καὶ γὰρ οὐ μόνον περὶ τῆς βασάνου καὶ τῆς δίκης ἐκεί-

v. 1. οὗτος Γ: αὐτὸς ς. 3. Πόντον εἰσπλεύσεσθαι ς. ἀποδώσειν μοι τὸ χρυσίον ς. 5. τὰ συμβόλαια ς. 6. καταλλαγῆς Γ. 7. αὐτὸς add Γ. ταῦτα μὴ ς. 8. ἐπιτρέψειν ς. 20, 2. Πύρωνα Γ: παρὰ Σατύρωνα ς. 4. συντάξαντες ς. 21, 3. ἐξητεῖτο ς. 5. ἔτυχεν ς. εἴ τι] ἐπὶ Γ. 22, 1. μὲν add Γ. 3. συγκείμενα] ὡμολογημένα rc γρ Γ. 5. ἐκείνης ἐδεδοίκει τῆς εἰλημμένης Γ: τῆς εἰλημμένης ἐδεδοίκει ς.

νης ἐδεδοίκει τῆς εἰλημμένης, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ γραμματείου, ὅπως μὴ ὑπὸ τοῦ Μενεξένου συλληφθήσοιτο.
23 ἀπορῶν δὲ, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην εὑρίσκων ἀπαλλαγήν, πείσας τοὺς παῖδας διαφθείρει τὸ γραμματεῖον, ὃ ἔδει Σάτυρον λαβεῖν, εἰ μή μ' ἀπαλλάξειεν οὗτος. καὶ οὐκ ἔφθη διαπραξάμενος ταῦτα, καὶ θρασύτατος ἁπάντων ἀνθρώπων ἐγεγένητο, καὶ οὔτ' εἰς τὸν Πόντον ἔφη μοι συμπλευσεῖσθαι οὔτ' εἶναι πρὸς ἔμ' αὐτῷ συμβόλαιον οὐδέν, ἀνοίγειν τ' ἐκέλευε τὸ γραμματεῖον ἐναντίον μαρτύρων. τί ἂν ὑμῖν τὰ πολλὰ λέγοιμι, ὦ ἄνδρες δικασταί; εὑρέθη γὰρ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένον, ἀφειμένος ἁπάντων τῶν ἐγκλημάτων ὑπ' ἐμοῦ.

24 Τὰ μὲν οὖν γεγενημένα, ὡς ἀκριβέστατα οἷός τ' ἦν, ἅπανθ' ὑμῖν εἴρηκα. ἡγοῦμαι δὲ Πασίωνα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκ τοῦ διεφθαρμένου γραμματείου τὴν ἀπολογίαν ποιήσεσθαι καὶ τούτοις ἰσχυριεῖσθαι μάλιστα. ὑμεῖς οὖν μοι τὸν νοῦν προσέχετε· οἶμαι γὰρ ἐξ αὐτῶν τούτων φανερὰν ὑμῖν ποιήσειν τὴν τούτου πονηρίαν.

25 Πρῶτον δ' ἐκ τούτου σκοπεῖσθε. ὅτε γὰρ ἐδίδομεν τὴν συνθήκην τῷ ξένῳ, καθ' ἣν οὗτος μὲν ἀφεῖσθαί φησι τῶν ἐγκλημάτων, ἐγὼ δ' ὡς ἔδει με παρὰ τούτου κομίσασθαι τὸ χρυσίον, ἐκελεύομεν τὸν ξένον, ἐὰν μὲν διαλλαγῶμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, κατακαῦσαι τὸ γραμματεῖον, εἰ δὲ μή, Σατύρῳ ἀποδοῦναι· καὶ ταῦτα ῥηθῆναι
26 ὑπ' ἀμφοτέρων ἡμῶν ὁμολογεῖται. καίτοι τί μαθόντες,
364 ὦ ἄνδρες δικασταί, προσετάττομεν ἀποδοῦναι Σατύρῳ τὸ γραμματεῖον, ἐὰν μὴ διαλλαγῶμεν, εἴπερ ἀπηλλαγμένος ἤδη Πασίων ἦν τῶν ἐγκλημάτων καὶ τέλος εἶχεν ἡμῖν τὸ πρᾶγμα; ἀλλὰ δῆλον ὅτι ταύτας

v. 2. συλληφθείη ς. 23, 2. πείσας τοὺς Γ: ceteri πείσας τοῦ Μενεξένου τούς. 4. ἁπάντων add Γ. 5. ἐγένετο Γ. 6. συμπλεύσεσθαι ς. πρὸς ἔμ' αὐτῷ] πρὸς ἐμαυτῶι Γ: αὐτῷ πρὸς ἐμὲ ς. 8. ἂν οὖν ὑμῖν ς. 10. ἐγκλημάτων Γ: συμβολαίων ς. 25, 1. σκοπεῖτε ς. 2. φησὶ τῶν — τὸ χρυσίον om pr Γ. 3. δ' ὡς ἔδει Γ: δὲ δεῖν ς. κομίσασθαι παρὰ τούτου ς. 26, 1. ὡμολόγηται ς. 3. τὸ γραμματεῖον add Γ. 4. ἦν Πασίων ς. 5. ἡμῖν add Γ.

τὰς συνθήκας ἐποιησάμεθα ὡς ὑπολοίπων ὄντων ἡμῖν
ἔτι πραγμάτων, περὶ ὧν ἔδει τοῦτον πρὸς ἐμὲ κατὰ τὸ
27 γραμματεῖον διαλύσασθαι. Ἐπειτ' ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες
δικασταί, ἔχω τὰς αἰτίας εἰπεῖν, δι' ἃς οὗτος ὡμολό-
γησεν ἀποδώσειν τὸ χρυσίον· ἐπεὶ γὰρ ἡμεῖς τε τῶν
πρὸς Σάτυρον διαβολῶν ἀπηλλάγημεν καὶ τὸν Κίττον
οὐχ οἷός τ' ἐγένετο ἀφανίσαι, τὸν συνειδότα περὶ τῆς
καταθήκης, ἡγησάμενος, εἰ μὲν ἐκδοίη τὸν παῖδα βα-
28 σανίσαι, φανερὸς γενήσεσθαι πανουργῶν, εἰ δὲ μὴ ποιή-
σειε ταῦτα, ὀφλήσειν τὴν δίκην, ἐβουλήθη πρὸς αὐτὸν ἐμὲ
τὴν ἀπαλλαγὴν ποιήσασθαι. τοῦτον δὲ κελεύσαθ' ὑμῖν
ἀποδεῖξαι, τί κερδαίνων ἢ τίνα κίνδυνον φοβηθεὶς ἀφῆκ'
αὐτὸν τῶν ἐγκλημάτων; ἐὰν δὲ μηδὲν ἔχῃ τούτων ὑμῖν
ἀποφαίνειν, πῶς οὐκ ἂν δικαίως ἐμοὶ μᾶλλον ἢ τούτῳ
29 περὶ τοῦ γραμματείου πιστεύοιτε; Καὶ μὴν δή, ὦ ἄνδρες
δικασταί, καὶ τόδε ῥᾴδιον πᾶσι γνῶναι, ὅτι ἐμοὶ μέν,
ὃς ἐνεκάλουν, εἰ τοὺς ἐλέγχους ἐφοβούμην, ἐξῆν καὶ μη-
δεμίαν συνθήκην ποιησαμένῳ χαίρειν ἐᾶν τὸ πρᾶγμα·
τούτῳ δὲ διά τε τὴν βάσανον καὶ τοὺς ἀγῶνας τοὺς ἐν
ὑμῖν οὐχ οἷόν τ' ἦν, ὁπότε βούλοιτ', ἀπηλλάχθαι τῶν
κινδύνων, εἰ μὴ πείσειεν ἐμὲ τὸν ἐγκαλοῦντα. ὥστ' οὐκ
ἐμὲ περὶ τῆς ἀφέσεως, ἀλλὰ τοῦτον περὶ τῆς ἀποδόσεως
30 τῶν χρημάτων ἔδει τὰς συνθήκας ποιεῖσθαι. Ἔτι δὲ
κἀκεῖν' ὑπερφυές, εἰ πρὶν μὲν συγγράψασθαι τὸ γραμ-
ματεῖον οὕτω σφόδρ' ἠπίστησα τοῖς πράγμασιν, ὥστε μὴ
μόνον ἀφεῖναι Πασίωνα τῶν ἐγκλημάτων ἀλλὰ καὶ συν-
θήκας περὶ αὐτῶν ποιήσασθαι, ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτον ἔλεγ-
χον κατ' ἐμαυτοῦ συνεγραψάμην, τηνικαῦτ' ἐπεθύμησα
εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν. καίτοι τίς ἂν οὕτω περὶ τῶν αὐ-

v. 1. ἡμῖν ἔτι πραγμάτων ὄντων ς. 27, 1. διαλύεσθαι ς. 2. τὴν αἰτίαν δι' ἣν ς. 3. ἐπειδὴ ς. 5. ἐγένετο Γ: ἦν ς. 6. καταθήκης] παρα mg Γ. 28, 3. κελεύσαθ' ὑμῖν] κελεύσατ', ut videtur, pr Γ. 4. ἀφῆκα τοῦτον ς. 6. οὐ δικαίως ἂν ς. 29, 3. ὃς] ὅσ' Γ, ὢν ς. 4. ποιησάμενον Γ. 8. ἀποδόσεως τῶν χρημάτων ἔδει τὰς συνθήκας Γ: ἀποδόσεως ἔδει τὴν συνθήκην ς. 30, 1. ἔτι δὲ κἀκεῖν' Γ: ἔπειτα καὶ τοῦθ' ς. 2. συγγράψαι ς. 5. ποιήσασθαι περὶ αὐτῶν ς. δὲ om Γ.

31 ρῶν πραγμάτων βουλεύσαιτο; Ὃ δὲ πάντων μέγιστον
τεκμήριον ὡς οὐκ ἀφειμένος ἦν Πασίων ἐν ταῖς συνθήκαις,
ἀλλ᾽ ὡμολογηκὼς ἀποδώσειν τὸ χρυσίον· ὅτε γὰρ Με-
νέξενος ἔλαχεν αὐτῷ τὴν δίκην οὔπω διεφθαρμένου τοῦ
365 γραμματείου, προσπέμπων Ἀγύρριον, ὄντ᾽ ἀμφοτέροις
ἡμῖν ἐπιτήδειον, ἠξίου με ἢ Μενέξενον ἀπαλλάττειν ἢ
32 τὰς συνθήκας τὰς γεγενημένας πρὸς αὐτὸν ἀναιρεῖν. καί-
τοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἴεσθ᾽ ἂν αὐτὸν ἐπιθυμεῖν ἀναιρε-
θῆναι ταύτας τὰς συνθήκας, ἐξ ὧν ψευδομένους ἡμᾶς
ἔμελλεν ἐξελέγξειν; οὔκουν ἐπειδή γε μετεγράφησαν,
τούτους ἔλεγε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ ἁπάντων εἰς ἐκεί-
νας κατέφευγε καὶ ἀνοίγειν ἐκέλευε τὸ γραμματεῖον.
Ὡς οὖν τὸ πρῶτον ἀναιρεῖν ἐζήτει τὰς συνθήκας, αὐτὸν
Ἀγύρριον μαρτυροῦντα παρέξομαι. Καί μοι ἀνάβηθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

33 Ὅτι μὲν τοίνυν τὰς συνθήκας ἐποιησάμεθ᾽ οὐχ ὡς
Πασίων ἐπιχειρήσει λέγειν, ἀλλ᾽ ὡς ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς
εἴρηκα, ἱκανῶς ἐπιδεδεῖχθαι νομίζω. οὐκ ἄξιον δὲ θαυμά-
ζειν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ τὸ γραμματεῖον διέφθειρεν, οὐ
μόνον διὰ τοῦτο ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἤδη γέγονεν, ἀλλ᾽ ὅτι
καὶ τῶν χρωμένων τινὲς Πασίωνι πολὺ δεινότερα τούτων
πεποιήκασι. Πυθόδωρον γὰρ τὸν σκηνίτην καλούμενον,
ὃς ὑπὲρ Πασίωνος ἅπαντα καὶ λέγει καὶ πράττει, τίς
οὐκ οἶδεν ὑμῶν πέρυσιν ἀνοίξαντα τὰς ὑδρίας καὶ τοὺς
34 κριτὰς ἐξελόντα τοὺς ὑπὸ τῆς βουλῆς εἰσβληθέντας; καί-
τοι ὅστις μικρῶν ἕνεκεν, καὶ περὶ τοῦ σώματος κινδυ-
νεύων, ταύτας ὑπανοίγειν ἐτόλμησεν, αἳ σεσημασμέναι
μὲν ἦσαν ὑπὸ τῶν πρυτάνεων, κατεσφραγισμέναι δ᾽
ὑπὸ τῶν χορηγῶν, ἐφυλάττοντο δ᾽ ὑπὸ τῶν ταμιῶν,
ἔκειντο δ᾽ ἐν ἀκροπόλει, τί δεῖ θαυμάζειν, εἰ γραμμα-
τείδιον παρ᾽ ἀνθρώπῳ ξένῳ κείμενον τοσαῦτα μέλλοντες

31, 5. Ἀγύρριον] in Γ videtur esse ἀργύρριον. ὄνθ᾽ ἡμῖν ἀμ-
φοτέροις ς. 6. με ἢ add Γ. 32, 4. ἐξελέγχειν ς. γε add Γ.
6. κατέφυγε ς. 8. μάρτυρα ς. 33, 2. ἐπεχείρησε ς. 34, 2. ἕνε-
κα ς. 4. κατεσφραγισμέναι Γ: iterum σεσημασμέναι ς. 5. χορη-
γῶν] πονηρῶν Γ. 6. γραμματεῖον ς.

χρήματα κερδαίνειν μετέγραψαν, ἢ τοὺς παῖδας αὐτοῦ
πείσαντες ἢ ἄλλῳ τρόπῳ ᾧ ἠδύναντο μηχανησάμενοι;
Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν.
35 Ἤδη δέ τινας Πασίων ἐπεχείρησε πείθειν ὡς τὸ πα-
ράπαν οὐδ' ἦν ἐνθάδε μοι χρήματα, λέγων ὡς παρὰ
Στρατοκλέους ἐδανεισάμην τριακοσίους στατῆρας. ἄξιον
οὖν καὶ περὶ τούτων ἀκοῦσαι, ἵν' ἐπίστησθε οἵοις τεκμη-
ρίοις ἐπαρθεὶς ἀποστερεῖ με τῶν χρημάτων. Ἐγὼ γάρ,
ὦ ἄνδρες δικασταί, μέλλοντος Στρατοκλέους εἰσπλεῖν εἰς
τὸν Πόντον, βουλόμενος ἐκεῖθεν ὡς πλεῖστ' ἐκκομίσασθαι
τῶν χρημάτων, ἐδεήθην Στρατοκλέους τὸ μὲν αὐτοῦ χρυ-
366σίον ἐμοὶ καταλιπεῖν, ἐν δὲ τῷ Πόντῳ παρὰ τοῦ πατρὸς
36τοὐμοῦ κομίσασθαι, νομίζων μεγάλα κερδαίνειν, εἰ κατὰ
πλοῦν μὴ κινδυνεύοι τὰ χρήματα, ἄλλως τε καὶ Λακε-
δαιμονίων ἀρχόντων κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τῆς θαλάτ-
της. τούτῳ μὲν οὖν οὐδὲν ἡγοῦμαι τοῦτ' εἶναι σημεῖον, ὡς
οὐκ ἦν μοι ἐνθάδε χρήματα· ἐμοὶ δὲ μέγιστ' ἔσται
τεκμήρια τὰ πρὸς Στρατοκλέα πραχθέντα, ὡς ἦν μοι
37παρὰ τούτῳ χρυσίον. ἐρωτῶντος γὰρ Στρατοκλέους ὅστις
αὐτῷ ἀποδώσει τὰ χρήματα, ἐὰν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς μὴ
ποιήσῃ τὰ ἐπεσταλμένα, ἢ αὐτὸς ἐκπλεύσας ἐνθάδ'
ἐμὲ μὴ καταλάβῃ, Πασίωνα αὐτῷ συνέστησα, καὶ ὡμο-
λόγησεν οὗτος αὐτῷ καὶ τὸ ἀρχαῖον καὶ τοὺς τόκους τοὺς
γιγνομένους ἀποδώσειν. καίτοι εἰ μηδὲν ἔκειτο παρ' αὐτῷ
τῶν ἐμῶν, οἴεσθ' ἂν αὐτὸν οὕτω ῥᾳδίως τοσούτων χρημά-
των ἐγγυητήν μου γενέσθαι; Καί μοι ἀνάβητε μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

38 Ἴσως τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τούτων ὑμῖν
μάρτυρας παρέξεται, ὡς ἔξαρνος ἐγενόμην πρὸς τοὺς
ὑπὲρ Σατύρου πράττοντας μηδὲν κεκτῆσθαι πλὴν ὧν ἐκεί-

v. 1. *μετέγραψαν* vulgo post *μηχανησάμενοι* ponunt: ego posui ubi est in *Γ*. 2. *ἐδύναντο* ς. 3. *πλείω δεῖ* ς. 35, 1. *Ἤδη*] *ἢ Γ*. 2. *μοι ἐνθάδε* ς. 5. *τὰ χρήματα* ς. 36, 3. *ὑπαρχόντων — χρόνον κυρίων τῆς* ς. 5. *ἐνθάδε μοι* ς. *μέγιστ' ἔσται τεκμήρια Γ*: *μέγιστα ἔσεσθαι σημεῖα* ς. 37, 3. *ἢ* om *Γ*. *ἐμὲ ἐνθάδε* ς. 8. *μου* add *Γ*.

τοις παρεδίδουν, καὶ ὡς αὐτὸς ἐπελαμβάνετο τῶν χρημάτων τῶν ἐμῶν ὁμολογοῦντος ἐμοῦ ὀφείλειν τριακοσίας δραχμάς, καὶ ὅτι Ἱππολαΐδαν, ξένον ὄντ' ἐμαυτοῦ καὶ

39 ἐπιτήδειον, περιεώρων παρὰ τούτου δανειζόμενον. Ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, καταστὰς εἰς συμφορὰς οἵας ὑμῖν διηγησάμην, καὶ τῶν μὲν οἴκοι πάντων ἀπεστερημένος, τὰ δ' ἐνθάδε ἀναγκαζόμενος παραδιδόναι τοῖς ἥκουσιν, ὑπολοίπου δ' οὐδενὸς ὄντος μοι, πλὴν εἰ δυνηθείην λαθεῖν περιποιησάμενος τὰ χρυσίον τὸ παρὰ τούτῳ κείμενον, ὁμολογῶ καὶ τούτῳ προσομολογῆσαι τριακοσίας δραχμὰς καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοιαῦτα πράττειν καὶ λέγειν, ἐξ ὧν ἐκεῖνοι μάλιστ' ἤμελλον πεισθήσεσθαι μὴ

40 εἶναί μοι χρήματα. καὶ ταῦθ' ὡς οὐ δι' ἀπορίαν ἐγίγνετο, ἀλλ' ἵνα πιστευθείην ὑπ' ἐκείνων, ῥᾳδίως γνώσεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι τοὺς εἰδότας πολλά μοι χρήματα ἐκ τοῦ Πόντου κομισθέντα, ἔπειτα δὲ τοὺς ὁρῶντάς με τῇ τούτου τραπέζῃ χρώμενον, ἔτι δὲ παρ' ὧν ἐχρυσώνησα ὑπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον πλέον ἢ χι-

367 41 λίους στατῆρας. πρὸς δὲ τούτοις, εἰσφορᾶς ἡμῖν προσταχθείσης καὶ ἑτέρων ἐπιγραφῶν γενομένων ἐγὼ πλεῖστον εἰσήνεγκα τῶν ξένων, αὐτός τε αἱρεθεὶς ἐμαυτῷ μὲν ἐπέγραψα τὴν μεγίστην εἰσφοράν, ὑπὲρ δὲ Πασίωνος ἐδεόμην τῶν συνεπιγραφέων, λέγων ὅτι τοῖς ἐμοῖς χρήμασι τυγχάνει χρώμενος. Καί μοι ἀνάβητε μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

42 Αὐτὸν τοίνυν Πασίωνα ἔργῳ παρέξομαι τούτοις συμμαρτυροῦντα. ὁλκάδα γάρ, ἐφ' ᾗ πολλὰ χρήματα ἦν ἐγὼ δεδωκώς, ἔφηνέ τις ὡς οὖσαν ἀνδρὸς Δηλίου. ἀμφισβητοῦντος δ' ἐμοῦ καὶ καθέλκειν ἀξιοῦντος οὕτω τὴν

v. 3. ἐμαυτῷ ς. 39, 5. δυνηθείην Γ: οἷός τ' ἦν ς. 7. προσομ. τὰς τριακοσίας ς. 9. ἐκεῖνοι μάλιστ' ἤμελλον πεισθήσεσθαι μὴ εἶναί μοι χρήματα Γ: ἐκείνους μάλιστα πείθειν ᾠόμην μηδὲν εἶναί μοι ς.
40, 2. ceteri ἐκείνου. γνώσεσθε ἄν. πρῶτον ς. 3. γὰρ Γ: οὖν ς. 6. πλέαν Γ: πλείους ς. 41, 3. αἱρεθεὶς — εἰσφορὰν Γ: καὶ οἱ ἐμοί. καὶ ἐμαυτῷ μὲν ἐπεγραψάμην εἰσφορὰν μεγίστην ς.
4. Πασίωνος δὲ ς. 5. τυγχάνει χρήμασι ς. 42, 1. ταύτοις Γ: ταῦτα ς. 4. δέ μου ς.

βουλὴν διέθεσαν οἱ βουλόμενοι συκοφαντεῖν, ὥστε παρὰ
μικρὸν ἦλθον ἄκριτος ἀποθανεῖν. τελευτῶντες δ' ἐπεί-
3 σθησαν ἐγγυητὰς παρ' ἐμοῦ δέξασθαι. καὶ Φίλιππος μὲν
ὤν μοι ξένος πατρικός, κληθεὶς καὶ ὑπακούσας, δείσας
τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου ἀπιὼν ᾤχετο· Πασίων δὲ Ἀρχέ-
στρατόν μοι τὸν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἑπτὰ ταλάντων ἐγ-
γυητὴν παρέσχεν. καίτοι εἰ μικρῶν ἀπεστερεῖτο καὶ μη-
δὲν ᾔδει μ' ἐνθάδε κεκτημένον, οὐκ ἂν δή που τοσούτων
4 χρημάτων ἐγγυητής μου κατέστη. ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὰς
μὲν τριακοσίας δραχμὰς ἐνεκάλεσεν ἐμοὶ χαριζόμενος,
τῶν δ' ἑπτὰ ταλάντων ἐγγυητής μοι ἐγένετο ἡγούμενος
πίστιν ἔχειν ἱκανὴν τὸ χρυσίον τὸ παρ' αὐτῷ κείμενον.
Ὡς μὲν τοίνυν ἦν τέ μοι πολλὰ χρήματ' ἐνθάδε, καὶ
ταῦτ' ἐπὶ τῇ τούτου τραπέζῃ κεῖταί μοι, καὶ ἐκ τῶν ἔρ-
γων τῶν Πασίωνος ὑμῖν δεδήλωκα καὶ παρὰ τῶν ἄλλων
τῶν εἰδότων ἀκηκόατε.

5 Δοκεῖτε δέ μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἄριστ' ἂν γνῶναι
περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν, ἀναμνησθέντες ἐκεῖνον τὸν χρό-
νον, καὶ τὰ πράγματα πῶς εἶχεν ἡμῖν, ὅτ' ἐγὼ Μενέξε-
νον καὶ Φιλόμηλον προσέπεμψ' ἀπαιτήσοντας τὴν παρα-
καταθήκην, καὶ Πασίων τὸ πρῶτον ἐτόλμησεν ἔξαρνος
γενέσθαι. εὑρήσετε γὰρ τὸν μὲν πατέρα μου συνειλημμέ-
νον καὶ τὴν οὐσίαν ἅπασαν ἀφῃρημένον, ἐμοὶ δ' οὐχ οἷόν
τε ὂν διὰ τὰς παρούσας τύχας οὔτ' αὐτοῦ μένειν οὔτ' εἰς
8 τὸν Πόντον εἰσπλεῖν. καίτοι πότερον εἰκὸς ἐμὲ ἐν τοσού-
6 τοις ὄντα κακοῖς ἀδίκως ἐγκαλεῖν, ἢ Πασίωνα καὶ διὰ
τὸ μέγεθος τῶν ἡμετέρων συμφορῶν καὶ διὰ τὸ πλῆθος
τῶν χρημάτων ἐπαρθῆναι τὴν ἀποστέρησιν ποιήσασθαι;
τίς δὲ πώποτ' εἰς τοσοῦτον συκοφαντίας ἀφίκετο, ὥστε

v. 1. ἔθεσαν Γ. 2. ἦλθον ἄκριτος ἀποθανεῖν Γ: ἐδέησα ἀποθανεῖν ἄκριτος ς. τελευτῶντες δ'] τὸ μὲν πρῶτον Γ. 43, 2. ὤν μοι ξένος Γ: ξένος ὤν ς. 44, 1. μοι χρημάτων ἐγγυητὴς ς. 3. ἐγένετο] κατέστη Γ. 4. πίστιν ἔχειν ἱκανὴν Γ: ἱκανὴν πίστιν ἔχειν παρ' ἐμοῦ ς. pro illo ἱκανὴν γρ Γ ἀποχρῶσαν. ἑαυτῷ ς. 5. τέ add Γ. 6. ἔκειτό ς. 7. τῶν ἄλλων add Γ. 8. ἐξειδότων corr Γ. 45, 2. ἐκείνων τῶν χρόνων ς. 6. ἐτόλμησε τὸ πρῶτον ς. 46, 4. ἐπαρθῆναι καὶ τὴν ς.

αὐτὸς περὶ τοῦ σώματος κινδυνεύων τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβουλεύειν; μετὰ ποίας δ' ἂν ἐλπίδος ἢ τί διανοηθεὶς ἀδίκως ἦλθον ἐπὶ τοῦτον; πότερον ὡς δείσας τὴν δύναμιν τὴν ἐμὴν ἤμελλεν εὐθύς μοι δώσειν ἀργύριον; ἀλλ' οὐχ
47 οὕτως ἑκάτερος ἡμῶν ἔπραττεν. ἀλλ' εἰς ἀγῶνα καταστὰς ᾤμην καὶ παρὰ τὸ δίκαιον πλέον ἕξειν Πασίωνος παρ' ὑμῖν; ὃς οὐδὲ μένειν ἐνθάδε παρεσκευαζόμην, δεδιὼς μή μ' ἐξαιτήσειε Σάτυρος παρ' ὑμῶν. ἀλλ' ἵνα μηδὲν διαπραττόμενος ἐχθρὸς τούτῳ κατασταίην, ᾧ μάλιστ' ἐτύγχανον πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει χρώμενος; καὶ τίς ἂν ὑμῶν ἀξιώσειε καταγνῶναί μου τοσαύτην μανίαν καὶ ἀμαθίαν;

48 Ἐνθυμηθῆναι δ' ἄξιόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὴν ἀτοπίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν ὧν ἑκάστοτε Πασίων ἐπιχειρεῖ λέγειν. ὅτε μὲν γὰρ οὕτως ἔπραττον, ὥστ' οὐδ' ἂν εἰ προσωμολόγει με ἀποστερεῖν τῶν χρημάτων, οἷός τ' ἂν ἦν παρ' αὐτοῦ δίκην λαβεῖν, τότε μὲν αἰτιᾶταί με ἀδίκως ἐγκαλεῖν ἐπιχειρῆσαι· ἐπειδὴ δ' ἐγώ τε τῶν πρὸς Σάτυρον διαβολῶν ἀπηλλάγην καὶ τοῦτον ἅπαντες ὀφλήσειν τὴν δίκην ἐνόμιζον, τηνικαῦτά μέ φησιν ἀφεῖναι πάντων τῶν ἐγκλημάτων αὐτόν. καίτοι πῶς ἂν τούτων ἀλογώτερα γένοιτο;

49 Ἀλλὰ γὰρ ἴσως περὶ τούτων μόνον, ἀλλ' οὐ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐναντί' αὐτὸς αὑτῷ καὶ λέγων καὶ πράττων φανερός ἐστιν· ὃς τὸν μὲν παῖδα, ὃν αὐτὸς ἠφάνισεν, ὑφ' ἡμῶν ἔφασκεν ἀνδραποδισθῆναι, τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον ἀπεγράψατο μὲν ἐν τοῖς τιμήμασιν ὡς δοῦλον μετὰ τῶν οἰκετῶν τῶν ἄλλων, ἐπεὶ δ' αὐτὸν ἠξίου Μενέξενος βα-
50 σανίζειν, ἀφῃρεῖθ' ὡς ἐλεύθερον ὄντα. πρὸς δὲ τούτοις ἀποστερῶν αὐτὸς τὴν παρακαταθήκην, ἐτόλμησεν ἡμῖν ἐγκαλεῖν ὡς ἔχοιμεν ἓξ τάλαντ' ἀπὸ τῆς τούτου τρα-

v. 4. ἔμελλεν ς. ἐμοὶ Γ. 47, 1. ἡμῶν ἑκάτερος ς. 3. ἐνθάδε μένειν ς. 4. ἐξαιτοίη ς. 6. τῶν om Γ. 48, 2. τὴν add Γ. ἐπεχείρει Γ. 4. τὰ χρήματα ς. 7. τοῦτον ᾤοντο ἅπαντες ὀφλ. τὴν δίκην ς. 49, 1. ἴσως Γ: οὐ ς. ἀλλ' οὐ Γ: ἀλλὰ ς. 50, 1. ἀφῃρεῖθ' Γ: ἀφείλετο ς. 2. ἡμῖν add Γ. 3. ἔχομεν Γ.

πέζης. καίτοι ὅστις περὶ πραγμάτων οὕτω φανερῶν ἐπεχείρει ψεύδεσθαι, πῶς χρὴ πιστεύειν αὐτῷ περὶ ὧν μόνος πρὸς μόνον ἔπραξεν;

Τὸ τελευταῖον τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὁμολογήσας ὡς Σάτυρον εἰσπλευσεῖσθαι καὶ ποιήσειν ἅττ' ἂν ἐκεῖνος γνῷ, καὶ ταῦτ' ἐξηπάτησε, καὶ αὐτὸς μὲν οὐκ ἤθελεν εἰσπλεῦσαι πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου, εἰσέπεμψε δὲ τὸν Κίττον· ὃς ἐλθὼν ἐκεῖσε ἔλεγεν ὅτι ἐλεύθερος εἴη καὶ τὸ γένος Μιλήσιος, πέμψειε δ' αὐτὸν Πασίων διδάξοντα περὶ τῶν χρημάτων. ἀκούσας δὲ Σάτυρος ἀμφοτέρων ἡμῶν δικάζειν μὲν οὐκ ἠξίου περὶ τῶν ἐνθάδε γενομένων συμβολαίων, ἄλλως τε καὶ μὴ παρόντος τούτου μηδὲ μέλλοντος ποιήσειν ἃ ἐκεῖνος δικάσειεν, οὕτω δὲ σφόδρ' ἐνόμιζεν ἀδικεῖσθαί με, ὥστε συγκαλέσας τοὺς ναυκλήρους ἐδεῖτ' αὐτῶν βοηθεῖν ἐμοὶ καὶ μὴ περιορᾶν ἀδικούμενον, καὶ πρὸς τὴν πόλιν συγγράψας ἐπιστολὴν ἔδωκε φέρειν Ξενοτίμῳ τῷ Καρκίνου. Καί μοι ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Οὕτω τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πολλῶν μοι τῶν δικαίων ὑπαρχόντων, ἐκεῖν' ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι τεκμήριον ὡς ἀποστερεῖ με Πασίων τῶν χρημάτων, ὅτι τὸν παῖδα οὐκ ἠθέλησε βασανίζειν ἐκδοῦναι τὸν συνειδότα περὶ τῆς παρακαταθήκης. καίτοι περὶ τῶν πρὸς τοὺς ἐπὶ ταῖς τραπέζαις συμβολαίων τίς ἂν ἔλεγχος ἰσχυρότερος τούτου γένοιτο; οὐ γὰρ δὴ μάρτυράς γ' αὐτῶν ποιούμεθα. ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς καὶ περὶ τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν δημοσίων οὐδὲν πιστότερον οὐδ' ἀληθέστερον βασάνου νομίζοντας, καὶ μάρτυρας μὲν ἡγουμένους οἷόν τ' εἶναι καὶ

v. 1. φανερῶν Γ: ceteri φανερῶς. 2. ἐπιχειρεῖ ς. 51, 2. εἰσπλεύσειν ς. 4. μου προσκαλεσαμένου ς. ἐξέπεμψε ς. 5. ἐκεῖσε μὲν ἐλθὼν ς. 6. εἴη καὶ τὸ γένος Γ: ἐστι καὶ τὸ γένος εἴη ς. εἰσπέμψει Γ. 52, 1. δὲ ὁ Σάτυρος ς. 4. τούτου] του Γ. 5. δὲ σφόδρ' ἐνόμιζεν ἀδικεῖσθαί με] δὲ σφόδρ' ἐνόμιζεν ἀδικεῖσθαι μὲν Γ: δέ με σφόδρα ἐνόμιζεν ἀδικεῖσθαι ς. 7. ἐγγράψας ς. 9. αὐτοῖς add Γ. 53, 3. τὰ χρήματα ς. 4. βασανίζειν add Γ. 7. τούτου add Γ. 54, 3. ἡγουμένους Γ: ceteri γεγενημένους.

τῶν μὴ γεγενημένων παρασκευάσασθαι, τὰς δὲ βασά-
νους φανερῶς ἐπιδεικνύναι ὁπότεροι τἀληθῆ λέγουσιν. ἃ
οὗτος εἰδὼς ἠβουλήθη εἰκάζειν ὑμᾶς περὶ τοῦ πράγματος
μᾶλλον ἢ σαφῶς εἰδέναι. οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γ' ἂν εἰπεῖν
ἔχοι, ὡς ἔλαττον ἔμελλεν ἕξειν ἐν τῇ βασάνῳ, καὶ διὰ
55 τοῦτ' οὐκ εἰκὸς ἦν αὐτὸν ἐκδοῦναι. πάντες γὰρ ἐπίστασθ'
ὅτι κατειπὼν μὲν ἤμελλε τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ὑπὸ
τούτου κάκιστ' ἀνθρώπων ἀπολεῖσθαι, διακαρτερήσας δὲ
καὶ ἐλεύθερος ἔσεσθαι καὶ μεθέξειν ὧν οὗτος ἐμὲ ἀπεστέ-
370 ρησεν. ἀλλ' ὅμως τοσούτῳ μέλλων πλέον ἕξειν, "συνειδὼς
αὐτῷ τὰ πεπραγμένα, ὑπέμεινε καὶ δίκας φεύγειν καὶ
τὰς ἄλλας αἰτίας ἔχειν, ὥστε μηδεμίαν βάσανον περὶ
τοῦ πράγματος τούτου γενέσθαι.

56 Ἐγὼ οὖν ὑμῶν δέομαι μεμνημένους τούτων καταψη-
φίσασθαι Πασίωνος, καὶ μὴ τοσαύτην πονηρίαν ἐμοῦ
καταγνῶναι, ὡς οἰκῶν ἐν τῷ Πόντῳ, καὶ τοσαύτην οὐ-
σίαν κεκτημένος ὥστε καὶ ἑτέρους εὖ ποιεῖν δύνασθαι,
Πασίωνα ἦλθον συκοφαντήσων καὶ ψευδεῖς αὐτῷ παρα-
καταθήκας ἐγκαλῶν.

57 Ἄξιον δὲ καὶ Σατύρου καὶ τοῦ πατρὸς ἐνθυμηθῆναι, οἳ
πάντα τὸν χρόνον περὶ πλείστου τῶν Ἑλλήνων ὑμᾶς ποι-
οῦνται, καὶ πολλάκις ἤδη διὰ σπάνιν σίτου τὰς τῶν ἄλ-
λων ἐμπόρων ναῦς κενὰς ἐκπέμποντες ὑμῖν ἐξαγωγὴν
ἔδοσαν· καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις συμβολαίοις, ὧν ἐκεῖνοι κρι-
ταὶ γίγνονται, οὐ μόνον ἴσον ἀλλὰ καὶ πλέον ἔχοντες
58 ἀπέρχεσθε. ὥστ' οὐκ ἂν εἰκότως περὶ ὀλίγου ποιήσαι-
σθε τὰς ἐκείνων ἐπιστολάς. δέομαι οὖν ὑμῶν καὶ ὑπὲρ
ἐμαυτοῦ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων τὰ δίκαια ψηφίσασθαι, καὶ
μὴ τοὺς Πασίωνος λόγους ψευδεῖς ὄντας πιστοτέρους
ἡγεῖσθαι τῶν ἐμῶν.

v. 1. παραγενομένων Γ. 4. σαφῶς Γ: φανερῶς ς. 55, 2. ἔμελλε ς. ὑπὸ Γ: ceteri ἐπί. 56, 2. μου πονηρίαν ς. 3. ὡς] libri ὅς. 58, 1. ποιήσαισθε] libri ποιήσεσθε. 2. ἐπιστολάς — ἐκείνων om pr Γ. pro ἐκείνων autem rc Γ habet ἐκείνου. 4. πιστοτέρους ἡγεῖσθαι τῶν ἐμῶν om pr Γ.

18.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΝ.

1 Εἰ μὲν καὶ ἄλλοι τινὲς ἦσαν ἠγωνισμένοι τοιαύτην παραγραφήν, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἠρχόμην ἂν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι· νῦν δὲ ἀνάγκη περὶ τοῦ νόμου πρῶτον εἰπεῖν καθ' ὃν εἰσεληλύθαμεν, ἵν' ἐπιστάμενοι περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν τὴν ψῆφον φέρητε, καὶ μηδεὶς ὑμῶν θαυμάσῃ, διότι φεύγων τὴν δίκην πρότερος λέγω τοῦ διώκον-
2 τος. ἐπειδὴ γὰρ ἐκ Πειραιέως κατελθόντες ἐνίους ἑωρᾶτε τῶν πολιτῶν συκοφαντεῖν ὡρμημένους καὶ τὰς συνθήκας λύειν ἐπιχειροῦντας, βουλόμενοι τούτους τε παῦσαι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδεῖξαι ὅτι οὐκ ἀναγκασθέντες ἐποιήσασθε αὐτὰς ἀλλ' ἡγούμενοι τῇ πόλει συμφέρειν, εἰπόντος Ἀρχίνου νόμον ἔθεσθε, ἄν τις δικάζηται παρὰ τοὺς ὅρκους, ἐξεῖναι τῷ φεύγοντι παραγράψασθαι, τοὺς δὲ ἄρχοντας περὶ τούτου πρῶτον εἰσάγειν, λέγειν δὲ πρότερον τὸν παραγραψάμενον, ὁπότερος δ' ἂν ἡττηθῇ, τὴν ἐπωβελίαν ὀφείλειν, ἵν' οἱ τολμῶντες μνησικακεῖν μὴ μόνον ἐπιορκοῦντες ἐξελέγχοιντο μηδὲ τὴν παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίαν ὑπομένοιεν, ἀλλὰ καὶ παραχρῆμα ζημιοῖντο. δεινὸν οὖν ἡγησάμην, εἰ τῶν νόμων οὕτως ἐχόντων ἐγὼ περιόψομαι τὸν μὲν συκοφάντην ἐν τριάκοντα δραχμαῖς κινδυνεύοντα, ἐμαυτὸν δὲ περὶ τῆς οὐσίας ἁπάσης ἀγωνιζόμενον.

Ἀποδείξω δὲ Καλλίμαχον οὐ μόνον παρὰ τὰς συνθήκας δικαζόμενον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐγκλημάτων ψευδόμενον, καὶ προσέτι δίαιταν ἡμῖν γεγενημένην περὶ αὐτῶν. βούλομαι δ' ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν διηγήσασθαι τὰ πραχθέντα· ἐὰν γὰρ τοῦτο μάθητε, ὡς οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ κακὸν πέπονθεν, ἡγοῦμαι ταῖς τε συνθήκαις ὑμᾶς ἥδιον βοηθήσειν καὶ τούτῳ μᾶλλον ὀργιεῖσθαι.

Ἦρχον μὲν γὰρ οἱ δέκα οἱ μετὰ τοὺς τριάκοντα καταστάντες, ὄντος δέ μοι Πατροκλέους ἐπιτηδείου, τοῦ τότε

Tit. 1. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ Λ: παραγραφικὸς ς. 3, 1. ἐπωβελίαν Λ.

βασιλεύοντος, ἔτυχον μετ᾽ αὐτοῦ βαδίζων. ἐκεῖνος δὲ ἐχθρὸς ὢν Καλλιμάχῳ τῷ νῦν ἐμὲ διώκοντι τὴν δίκην, ἀπήντησεν ἀργύριον φέροντι. λαβόμενος δὲ αὐτοῦ φίλον ἔφασκεν αὐτὸ καταλιπεῖν δημόσιον γίγνεσθαι· ἐκεῖνον
6 γὰρ εἶναι τῶν ἐν Πειραιεῖ. ἀμφισβητοῦντες δὲ περὶ τούτου, καὶ λοιδορίας αὐτοῖς γενομένης, ἄλλοι μὲν πολλοὶ συνέδραμον, καὶ κατὰ τύχην Ῥίνων εἷς τῶν δέκα γενόμενος προσῆλθεν. εὐθὺς οὖν πρὸς αὐτὸν τὴν φάσιν τῶν χρημάτων ὁ Πατροκλῆς ἐποιεῖτο· ὁ δ᾽ ὡς τοὺς συνάρχοντας ἦγεν ἀμφοτέρους. ἐκεῖνοι δ᾽ εἰς τὴν βουλὴν περὶ αὐτῶν ἀπέδοσαν· κρίσεως δὲ γενομένης ἔδοξε τὰ χρήματα
7 δημόσια εἶναι. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ κατῆλθον οἱ φεύγοντες ἐκ Πειραιέως, ἐνεκάλει τῷ Πατροκλεῖ καὶ δίκας ἐλάγχανεν ὡς αἰτίῳ τῆς συμφορᾶς γεγενημένῳ· διαλλαγεὶς δὲ πρὸς ἐκεῖνον, καὶ πραξάμενος αὐτὸν δέκα μνᾶς ἀργυρίου, Λυσίμαχον ἐσυκοφάντει· λαβὼν δὲ καὶ παρὰ τούτου διακοσίας δραχμάς, ἐμοὶ πράγματα παρεῖχεν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐνεκάλει φάσκων με συμπράττειν ἐκείνοις, τελευτῶν δὲ εἰς τοῦτο ἀναιδείας ἦλθεν ὥστε ἁπάντων με τῶν γεγενημένων ᾐτιᾶτο· ἅπερ ἴσως
8 καὶ νῦν τολμήσει κατηγορεῖν. ἐγὼ δ᾽ ὑμῖν παρέξομαι μάρτυρας πρῶτον μὲν τοὺς ἐξ ἀρχῆς παραγενομένους, ὡς οὔτ᾽ ἐπελαβόμην οὔτ᾽ ἐφηψάμην τῶν χρημάτων, ἔπειτα καὶ τοὺς συνάρχοντας, ὡς οὐκ ἐγὼ τὴν φάσιν ἀλλὰ Πατροκλῆς ἐποιήσατο πρὸς αὐτούς, ἔτι δὲ τοὺς βουλευτάς ὡς ἐκεῖνος ἦν ὁ κατηγορῶν. Καί μοι κάλει τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

9 Οὕτω τοίνυν πολλῶν παραγενομένων τοῖς πραχθεῖσιν ὥσπερ οὐδενὸς συνειδότος αὐτὸς μὲν οὗτος ἐφιστάμενος εἰς τοὺς ὄχλους καὶ καθίζων ἐπὶ τοῖς ἐργαστηρίοις λό-

v. 3. λαβόμενος — δημόσιον Λ: λαβόμενος (vel cum Stephano βουλόμενος) δὲ αὐτοῦ ἀφελέσθαι αὐτοῦ ἂν φίλον (Stephanus αὐτοῦ Πάμφιλον) τοῦτο ἔφασκεν αὐτῷ καταλιπεῖν ὥστε δεῖν δημόσιον ε.
6, 1. τῶν] τὸν Λ.

γους ἐποιεῖτο ὡς δεινὰ πεπονθὼς ὑπ' ἐμοῦ καὶ τῶν χρημάτων ἀπεστερημένος, τῶν δὲ χρωμένων τινὲς τούτῳ προσιόντες μοι συνεβούλευον ἀπαλλάττεσθαι τῆς πρὸς τοῦτον διαφορᾶς, καὶ μὴ βούλεσθαι κακῶς ἀκούειν μηδὲ κινδυνεύειν περὶ πολλῶν χρημάτων, μηδ' εἰ σφόδρα πιστεύω τῷ πράγματι, λέγοντες ὡς πολλὰ παρὰ γνώμην ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀποβαίνει, καὶ ὅτι τύχῃ μᾶλλον ἢ τῷ δικαίῳ κρίνεται τὰ παρ' ὑμῖν, ὥστε λυσιτελεῖν μοι μικρὰ ἀναλώσαντι μεγάλων ἐγκλημάτων ἀπαλλαγῆναι μᾶλλον ἢ μηδὲν ἀποτίσαντι κινδυνεύειν περὶ τηλικούτων. τί ἂν ὑμῖν καθ' ἕκαστον διηγοίμην, ἃ πολλὰ παρέλιπον τῶν εἰθισμένων περὶ τῶν τοιούτων λέγεσθαι; τελευτῶν δ' οὖν ἐπείσθην (ἅπαντα γὰρ εἰρήσεται τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς) δοῦναι τούτῳ διακοσίας δραχμάς. ἵνα δὲ μὴ πάλιν ἐξείη συκοφαντεῖν αὐτῷ, δίαιταν ἐπὶ ῥητοῖς ἐπετρέψαμεν Νικομάχῳ Βατῆθεν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὸ μὲν τοίνυν πρῶτον ἐνέμεινε τοῖς ὡμολογημένοις, ὕστερον δ' ἐπιβουλεύσας μετὰ Ξενοτίμου τοῦ τοὺς νόμους διαφθείροντος καὶ τὰ δικαστήρια δεκάζοντος καὶ τὰς ἀρχὰς λυμαινομένου καὶ πάντων κακῶν αἰτίου λαγχάνει μοι δίκην μυρίων δραχμῶν. προβαλλομένου δ' ἐμοῦ μάρτυρα ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἦν ἡ δίκη διαίτης γεγενημένης, ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἐπεξῆλθεν, εἰδὼς ὅτι, εἰ μὴ μεταλάβοι τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, τὴν ἐπωβελίαν ὀφλήσει, πείσας δὲ τὴν ἀρχὴν πάλιν τὴν αὐτὴν δίκην ἐγράψατο, ὡς ἐν τοῖς πρυτανείοις μόνον κινδυνεύσων. ἀπορῶν δ' ὅ τι χρησαίμην τοῖς κακοῖς, ἡγησάμην εἶναι κράτιστον ἐξ ἴσου καταστήσαντα ἀμφοτέροις τὸν κίνδυνον εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς. Καὶ τὰ μὲν γενόμενα ταῦτ' ἐστίν.

Πυνθάνομαι δὲ Καλλίμαχον οὐ μόνον περὶ τῶν ἐγκλημάτων διανοεῖσθαι ψευδῆ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τὴν δίαιταν

10, 5. τί δ' ἂν ς. 11, 3. διαφθείροντος Wolfius: libri διαφθείραντος. 5. μάρτυρα] libri μάρτυρας. 12, 1. ἐκείνῃ ς. μὲν ἂν οὐκ Λ.

μέλλειν ἔξαρνον εἶναι, καὶ παρεσκευάσθαι λέγειν τοιούτους λόγους, ὡς οὐκ ἄν ποτε ἐπέτρεψε Νικομάχῳ δίαιταν, ὃν ἠπίστατο πάλαι χρώμενον ἡμῖν, καὶ ὡς οὐκ εἰκὸς ἦν αὐτὸν ἀντὶ μυρίων δραχμῶν διακοσίας ἐθελῆσαι
14 λαβεῖν. Ὑμεῖς δὲ ἐνθυμεῖσθε πρῶτον μὲν ὅτι τὴν δίαιταν οὐκ ἀμφισβητοῦντες ἀλλ' ἐπὶ ῥητοῖς ἐπετρέψαμεν,
374 ὥστε οὐδὲν ἄτοπον ἐποίησεν εἰ Νικόμαχον εἵλετο διαιτητήν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ περὶ τῶν πραγμάτων ὡμολογηκὼς περὶ τοῦ διαιτητοῦ διεφέρετο. ἔπειτ' ὀφειλομένων μὲν αὐτῷ μυρίων δραχμῶν οὐκ εἰκὸς ἦν αὐτὸν ἐπὶ δυοῖν μναῖν ποιήσασθαι τὴν διαλλαγήν· ἀδίκως δὲ αἰτιώμενον καὶ συκοφαντοῦντα οὐδὲν θαυμαστὸν τοσοῦτον ἐθελῆσαι λαβεῖν. ἔτι δέ, εἰ μεγάλα ἐγκαλῶν ὀλίγα ἐπράξατο, οὐ τούτῳ τοῦτο τεκμήριόν ἐστιν ὡς ἡ δίαιτα οὐ γέγονεν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡμῖν ὡς καὶ τὴν ἀρχὴν οὐ δικαίως ἐνε-
15 κάλεσεν. θαυμάζω δ' εἰ αὐτὸν μὲν ἱκανὸν γνῶναι νομίζει ὅτι οὐκ εἰκὸς ἀντὶ μυρίων δραχμῶν διακοσίας ἐθελῆσαι λαβεῖν, ἐμὲ δ' οὐκ ἂν οἴεται τοῦτ' ἐξευρεῖν, εἴπερ ἐβουλόμην ψευδῆ λέγειν, ὅτι πλέον ἔδει φάσκειν τούτων δεδωκέναι. ἀξιῶ δέ, ὅσον περ ἂν τούτῳ σημεῖον ἦν ὡς ἡ δίαιτα οὐ γέγονεν, ἑλόντι τὰ διαμαρτυρηθέντα, τοσοῦτον ἐμοὶ γενέσθαι τεκμήριον ὡς ἀληθῆ λέγω περὶ αὐτῆς, ἐπειδὴ τῷ μάρτυρι φανερός ἐστιν οὐδ' ἐπεξελθεῖν ἀξιώσας.

16 Ἡγοῦμαι δέ, εἰ μήτε ἡ δίαιτα ἐγεγόνει μήτε τῶν πεπραγμένων ἦσαν μάρτυρες, ἔδει δ' ἐκ τῶν εἰκότων σκοπεῖν, οὐδ' οὕτω χαλεπῶς ἂν ὑμᾶς γνῶναι τὰ δίκαια. εἰ μὲν γὰρ καὶ τοὺς ἄλλους ἀδικεῖν ἐτόλμων, εἰκότως ἄν μου κατεγιγνώσκετε καὶ περὶ τοῦτον ἐξαμαρτάνειν· νῦν δὲ οὐδένα φανήσομαι τῶν πολιτῶν οὔτε χρήμασι ζημιώσας οὔτε περὶ τοῦ σώματος εἰς κίνδυνον καταστήσας, οὔτ' ἐκ μὲν τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας ἐξαλείψας, εἰς δὲ
17 τὸν μετὰ Λυσάνδρου κατάλογον ἐγγράψας. καίτοι πολ-

v. 2. δίαιταν Coraës: libri διαιτᾶν. 14, 6. δυεῖν Λ. 15, 1. νομίζειν Λ. 16, 2. ἔδει Wolfius: libri δεῖ. 5. τούτων Λ.

λοὺς ἐπῆρεν ἡ τῶν τριάκοντα πονηρία τοιαῦτα ποιεῖν· οὐ γὰρ ὅτι τοὺς ἀδικοῦντας ἐκόλαζον, ἀλλ' ἐνίοις καὶ προσέταττον ἐξαμαρτάνειν. ἐγὼ μὲν τοίνυν οὐδ' ἐπὶ τῆς ἐκείνων ἀρχῆς οὐδὲν εὑρεθήσομαι τοιοῦτον ἐργασάμενος· οὗτος δὲ ἀδικηθῆναι φησίν, ὅτε ἐξεβέβλητο μὲν οἱ τριάκοντα, ὁ δὲ Πειραιεὺς ἦν κατειλημμένος, ἐκράτει δ' ὁ δῆμος, περὶ διαλλαγῶν δ' ἦσαν οἱ λόγοι. καίτοι δοκεῖ ἂν ὑμῖν, ὅστις ἐπὶ τῶν τριάκοντα κόσμιον ἑαυτὸν παρέσχεν, εἰς τοῦτον ἀποθέσθαι τὸν χρόνον ἀδικεῖν, ἐν ᾧ καὶ τοῖς πρότερον ἡμαρτηκόσι μετέμελεν; ὃ δὲ πάντων δεινότατον, εἰ τῶν μὲν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν μηδ' ἀμύνεσθαι μηδένα ἠξίωσα, τοῦτον δὲ κακῶς ποιεῖν ἐπεχείρουν, πρὸς ὃν οὐδὲν πώποτέ μοι συμβόλαιον ἐγένετο.

Ὡς μὲν οὖν οὐκ αἴτιός εἰμι Καλλιμάχῳ τῆς τῶν χρημάτων δημεύσεως, ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαί μοι νομίζω· ὡς δὲ οὐκ ἐξῆν αὐτῷ δικάζεσθαι περὶ τῶν τότε γεγενημένων, οὐδ' εἰ πάντα ταῦτ' ἦν πεποιηκὼς ἃ φησιν αὐτός, ἐκ τῶν συνθηκῶν γνώσεσθε. Καί μοι λάβε τὸ βιβλίον.

ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

Ἆρα μικρῷ τῷ δικαίῳ πιστεύων τὴν παραγραφὴν ἐποιησάμην, ἀλλ' οὐ τῶν μὲν συνθηκῶν διαῤῥήδην ἀφιεισῶν τοὺς ἐνδείξαντας ἢ φήναντας ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων πράξαντας, ἐμαυτὸν δ' ἔχων ἀποφαίνειν ὡς οὔτε ταῦτα πεποίηκα οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐξήμαρτον; Ἀνάγνωθι δή μοι καὶ τοὺς ὅρκους.

ΟΡΚΟΙ.

Οὐκοῦν δεινόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕτω μὲν τῶν συνθηκῶν ἐχουσῶν, τοιούτων δὲ τῶν ὅρκων γενομένων, τοσοῦτον φρονεῖν Καλλίμαχον ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἑαυτοῦ, ὥστε ἡγεῖσθαι πείσειν ὑμᾶς ἐναντία τούτοις ψηφίσασθαι; καὶ εἰ μὲν ἑώρα μεταμέλον τῇ πόλει τῶν πεπραγμένων, οὐκ ἄξιον ἦν θαυμάζειν αὐτοῦ· νῦν δὲ οὐ μόνον ἐν τῇ θέσει τῶν νόμων ἐπεδείξασθε περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὰς συνθήκας,

v. 4. τοιοῦτο Δ. 6. ἐκράτει Wolfius: libri ἐκρατεῖτο.

22ἀλλὰ καὶ Φίλωνα τὸν ἐκ Κοίλης ἐνδειχθέντα παραπρε-
σβεύεσθαι, καὶ περὶ μὲν τοῦ πράγματος οὐδὲν ἔχοντα
ἀπολογήσασθαι, τὰς δὲ συνθήκας παρεχόμενον, ἔδοξεν
ὑμῖν ἀφεῖναι καὶ μηδὲ κρίσιν περὶ αὐτοῦ ποιήσασθαι.
καὶ ἡ μὲν πόλις οὐδὲ παρὰ τῶν ὁμολογούντων ἐξαμαρ-
τάνειν ἀξιοῖ δίκην λαβεῖν, οὗτος δὲ καὶ τοὺς οὐδὲν ἠδικη-
23κότας τολμᾷ συκοφαντεῖν. Καὶ μὴν οὐδὲ τάδ' αὐτὸν
λέληθεν, ὅτι Θρασύβουλος καὶ Ἄνυτος μέγιστον μὲν δυ-
νάμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει, πολλῶν δὲ ἀπεστερημένοι χρη-
μάτων, εἰδότες δὲ τοὺς ἀπογράψαντας, ὅμως οὐ τολμῶ-
σιν αὐτοῖς δίκας λαγχάνειν οὐδὲ μνησικακεῖν, ἀλλ' εἰ
καὶ περὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἑτέρων δύνανται διαπράττε-
376σθαι, ἀλλ' οὖν περί γε τῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ἴσον ἔχειν
24τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦσιν. καὶ οὐχ οὗτοι μόνοι ταῦτα ἠξιώ-
κασιν, ἀλλ' οὐδ' ὑμῶν οὐδεὶς τοιαύτην δίκην εἰσελθεῖν
τετόλμηκεν. καίτοι δεινόν, εἰ ἐπὶ μὲν τοῖς ὑμετέροις αὐ-
τῶν πράγμασιν ἐμμενεῖτε τοῖς ὅρκοις, ἐπὶ δὲ τῇ τούτου
συκοφαντίᾳ παραβαίνειν ἐπιχειρήσετε, καὶ τὰς μὲν ἰδίας
ὁμολογίας δημοσίᾳ κυρίας ἀναγκάζετε εἶναι, τὰς δὲ τῆς
25πόλεως συνθήκας ἰδίᾳ τὸν βουλόμενον λύειν ἐάσετε. Ὃ
δὲ πάντων ἄν τις μάλιστα θαυμάσειεν, εἰ, ὅτε μὲν ἄδη-
λον ἦν εἰ συνοίσουσιν αἱ διαλλαγαὶ τῇ πόλει, τοιούτους
ὅρκους ἐποιήσασθε περὶ αὐτῶν, ὥστ' εἰ καὶ μὴ συνέφερεν
ἀναγκαῖον εἶναι τοῖς ὡμολογημένοις ἐμμένειν, ἐπειδὴ δὲ
οὕτω καλῶς ὑμῖν συμβέβηκεν ὥστε καὶ μηδεμιᾶς πί-
στεως γεγενημένης ἄξιον εἶναι τὴν παροῦσαν πολιτείαν
26διαφυλάττειν, τηνικαῦτα τοὺς ὅρκους παραβήσεσθε· καὶ
τοῖς μὲν εἰρηκόσιν ὡς χρὴ τὰς συνθήκας ἐξαλείφειν ὀρ-
γίζεσθε, τουτονὶ δέ, ὃς γεγραμμένας αὐτὰς τολμᾷ πα-
ραβαίνειν, ἀζήμιον ἀφήσετε. ἀλλ' οὔτ' ἂν δίκαια οὔτ'
ἄξια ὑμῶν αὐτῶν οὔτ' ἂν πρέποντα τοῖς πρότερον ἐγνω-
σμένοις ποιήσαιτε.

24, 1. μόνοι] μὲν Λ. 25, 1. ἐάσατε Λ. 26, 2. ὠργίζεσθε Λ.
6. ποιήσετε Λ, alii ποιήσητε.

27 Ἐνθυμεῖσθε δὲ ὅτι περὶ τῶν μεγίστων ἥκετε δικάσοντες. περὶ γὰρ συνθηκῶν τὴν ψῆφον οἴσετε, ἃς οὐδὲ πώποτε οὔθ' ὑμῖν πρὸς ἑτέρους οὔτ' ἄλλοις πρὸς ὑμᾶς ἐλυσιτέλησε παραβῆναι, τοσαύτην δ' ἔχουσι δύναμιν ὥστε τὰ πλεῖστα τοῦ βίου καὶ τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς βαρβά-
28 ροις διὰ συνθηκῶν εἶναι. ταύταις γὰρ πιστεύοντες ὡς ἀλλήλους ἀφικνούμεθα, καὶ ποριζόμεθα ὧν ἕκαστοι τυγχάνομεν δεόμενοι· μετὰ τούτων καὶ τὰ συμβόλαια τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ποιούμεθα, καὶ τὰς ἰδίας ἔχθρας καὶ τοὺς κοινοὺς πολέμους διαλυόμεθα· τούτῳ μόνῳ κοινῷ πάντες ἄνθρωποι διατελοῦμεν χρώμενοι. ὥστε ἅπασι μὲν
29 προσήκει βοηθεῖν αὐταῖς, μάλιστα δ' ὑμῖν· ὑπόγυιον γάρ ἐστιν ἐξ οὗ καταπολεμηθέντες, ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς γενόμενοι, πολλῶν ἐπιθυμησάντων διαφθεῖραι τὴν πόλιν εἰς ὅρκους καὶ συνθήκας κατεφύγομεν, ἃς εἰ Λακεδαιμόνιοι τολμῷεν παραβαίνειν, σφόδρ' ἂν ἕκαστος ὑμῶν ἀγανακτή-
30 σειε. "καίτοι πῶς οἷόν τ' ἐστὶν ἑτέρων κατηγορεῖν οἷς αὐτός τις ἔνοχός ἐστιν; τῷ δ' ἂν δόξαιμεν ἀδικεῖσθαι παρὰ τὰς συνθήκας κακῶς πάσχοντες, εἰ μηδ' αὐτοὶ φαινοίμεθ' αὐτὰς περὶ πολλοῦ ποιούμενοι; τίνας δὲ πίστεις πρὸς τοὺς ἄλλους εὑρήσομεν, εἰ τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς γεγενημένας οὕτως εἰκῇ λύσομεν;" Ἄξιον δὲ καὶ τῶνδε μνησθῆναι, διότι πολλῶν καὶ καλῶν τοῖς προγόνοις ἐν τῷ πολέμῳ πεπραγμένων οὐχ ἥκισθ' ἡ πόλις ἐκ τούτων τῶν διαλλαγῶν εὐδοκίμησεν. πρὸς μὲν γὰρ τὸν πόλεμον πολλαὶ πόλεις ἂν εὑρεθεῖεν καλῶς ἠγωνισμέναι, περὶ δὲ στάσεως οὐκ ἔστιν ἣν ἄν τις ἐπιδείξειεν ἄμεινον τῆς ἡμετέρας βεβουλευμένην. ἔτι δὲ τῶν μὲν τοιούτων ἔργων, ὅσα μετὰ κινδύνων πέπρακται, τὸ πλεῖστον ἄν τις μέρος τῇ τύχῃ μεταδοίη· τῆς δ' εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς μετριότητος οὐδεὶς ἂν

29, 4. κατεφύγομεν Coraës: libri alii καταφεύγομεν, alii κατεφεύγομεν. εἰ Λακεδαιμόνιοι Coraës: libri εἰ οἱ Λακεδαιμόνιοι. 5. ἂν add Coraës. 30, 3. φανοίμεθ' ς. 31, 5. στάσεως Λ: συστάσεως ς.

ἀλλ' ἢ τὴν ἡμετέραν γνώμην αἰτιάσαιτο. ὥστ' οὐκ ἄξιον
προδότας ταύτης τῆς δόξης γεγενῆσθαι.
33 Καὶ μηδεὶς ἡγείσθω με ὑπερβάλλειν μηδὲ μείζω λέ-
γειν, ὅτι δίκην ἰδίαν φεύγων τούτους εἴρηκα τοὺς λόγους.
οὐ γὰρ μόνον περὶ τῶν ἐπιγεγραμμένων χρημάτων ἐστὶν
οὗτος ὁ ἀγών, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν περὶ τούτων, ὑμῖν δὲ περὶ
τῶν ὀλίγῳ πρότερον εἰρημένων· ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς οὔτ' ἂν εἰ-
πεῖν ἀξίως δύναιτο οὔτ' ἂν τίμημα ἱκανὸν ἐπιγράψαιτο.
34 τοσοῦτον γὰρ αὕτη διαφέρει τῶν ἄλλων δικῶν, ὥστε τῶν
μὲν τοῖς ἀγωνιζομένοις μόνον προσήκει, ταύτῃ δὲ τὸ κοι-
νὸν τῆς πόλεως συγκινδυνεύει. περὶ ταύτης δύο ὅρκους
ὀμόσαντες δικάζετε, τὸν μέν, ὅνπερ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις εἴ-
θισθε, τὸν δ', ὃν ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ἐποιήσασθε. ταύ-
την ἀδίκως γνόντες οὐ τοὺς τῆς πόλεως μόνον νόμους ἀλ-
λὰ καὶ τοὺς ἁπάντων κοινοὺς παραβήσεσθε. ὥστε οὐκ ἄξιον
οὔτε κατὰ χάριν οὔτε κατ' ἐπιείκειαν οὔτε κατ' ἄλλο οὐ-
δὲν ἢ κατὰ τοὺς ὅρκους περὶ αὐτῶν ψηφίσασθαι.
35 Ὡς μὲν οὖν χρὴ καὶ συμφέρει καὶ δίκαιον ὑμᾶς ἐστὶν
οὕτω περὶ τῶν συνθηκῶν γιγνώσκειν, οὐδ' αὐτὸν ἡγοῦμαι
Καλλίμαχον ἀντερεῖν· οἶμαι δ' αὐτὸν ὀδύρεσθαι τὴν πα-
378 ροῦσαν πενίαν καὶ τὴν γεγενημένην αὐτῷ συμφοράν, καὶ
λέξειν ὡς δεινὰ καὶ σχέτλια πείσεται, εἰ τῶν χρημάτων
ὧν ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας ἀφῃρέθη, τούτων ἐν δημοκρατίᾳ
τὴν ἐπωβελείαν ὀφλήσει, καὶ εἰ τότε μὲν διὰ τὴν οὐ-
σίαν τὴν αὑτοῦ φυγεῖν ἠναγκάσθη, νυνὶ δ' ἐν ᾧ χρόνῳ
36 προσῆκεν αὐτὸν δίκην λαβεῖν ἄτιμος γενήσεται. κατηγο-
ρήσει δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ μεταστάσει γενομένων, ὡς ἐκ τού-
των μάλισθ' ὑμᾶς εἰς ὀργὴν καταστήσων· ἴσως γάρ τινος
ἀκήκοεν ὡς ὑμεῖς, ὅταν μὴ τοὺς ἀδικοῦντας λάβητε, τοὺς
ἐντυγχάνοντας κολάζετε. Ἐγὼ δὲ οὔθ' ὑμᾶς ταύτην
ἔχειν τὴν γνώμην ἡγοῦμαι, πρός τε τοὺς ὑπειρημένους λό-
37 γους ῥᾴδιον ἀντειπεῖν νομίζω. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ὀδυρ-

v. 1. ὑμετέραν Λ. 2. γεγενῆσθαι] probo Coraën γενέσθαι reponentem. 34, 1. τῶν μὲν τοῖς] τοῖς μὲν Λ. 6. νόμους μόνον Λ. 35, 5. λέγειν ς.

μούς, ὅτι προσήκει βοηθεῖν ὑμᾶς οὐχ οἵτινες ἂν δυστυχεστάτους σφᾶς αὐτοὺς ἀποδείξωσιν, ἀλλ' οἵτινες ἂν περὶ ὧν ἀντωμόσαντο δικαιότερα λέγοντες φαίνωνται. περὶ δὲ τῆς ἐπωβελείας, εἰ μὲν ἐγὼ τούτων τῶν πραγμάτων αἴτιος ἦν, εἰκότως ἂν αὐτῷ μέλλοντι ζημιώσεσθαι συνήχθεσθε· νῦν δ' οὗτός ἐστιν ὁ συκοφαντῶν, ὥστ' οὐδὲν ἂν
8 δικαίως αὐτοῦ λέγοντος ἀποδέχοισθε. ἔπειτα κἀκεῖνο χρὴ σκοπεῖν, ὅτι πάντες οἱ κατελθόντες ἐκ Πειραιέως ἔχοιεν ἂν τοὺς αὐτοὺς λόγους εἰπεῖν οὕσπερ οὗτος, ὧν οὐδεὶς ἄλλος τετόλμηκε τοιαύτην δίκην εἰσελθεῖν. καίτοι χρὴ μισεῖν ὑμᾶς τοὺς τοιούτους καὶ κακοὺς πολίτας νομίζειν, οἵτινες ταῖς μὲν συμφοραῖς ὁμοίαις τῷ πλήθει κέχρηνται, τὰς δὲ τιμωρίας διαφόρους τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι ποιεῖσθαι.
9 Πρὸς δὲ τούτοις ἔτι καὶ νῦν ἔξεστιν αὐτῷ, πρὶν ἀποπειραθῆναι τῆς ὑμετέρας γνώμης, ἀφέντι τὴν δίκην ἀπηλλάχθαι πάντων τῶν πραγμάτων. καίτοι πῶς οὐκ ἄλογόν ἐστιν ἐν τούτῳ τῷ κινδύνῳ ζητεῖν αὐτὰν ἐλέους παρ' ὑμῶν τυγχάνειν, οὗ κύριός ἐστιν αὐτός, καὶ εἰς ὃν αὐτὸς αὐτὸν καθίστησι, καὶ ὃν ἔτι καὶ νῦν ἔξεστιν αὐτῷ μὴ κιν-
10 δυνεύειν; Ἐὰν δ' ἄρα μεμνῆται τῶν ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας γεγενημένων, ἀξιοῦτε αὐτὸν μὴ ἐκείνων κατηγορεῖν ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς ἀπολογήσεται, ἀλλ' ὡς ἐγὼ τὰ χρήματα εἴληφα διδάσκειν, περὶ οὗπερ ὑμᾶς δεῖ ψηφίζεσθαι, μηδ' ὡς αὐτὸς δεινὰ πέπονθεν ἀποφαίνειν, ἀλλ' ὡς ἐγὼ πεποίηκα ἐξελέγχειν, παρ' οὗπερ ἀξιοῖ τὰ ἀπολωλότα κο-
11 μίζεσθαι· ἐπεὶ κακῶς γε αὐτὸν πράττοντα ἐπιδεῖξαι καὶ πρὸς ἄλλον ὁντινοῦν ἀγωνιζόμενος τῶν πολιτῶν δύναται. καίτοι χρὴ μέγα παρ' ὑμῖν δύνασθαι τῶν κατηγοριῶν οὐχ αἷς ἔξεστι χρῆσθαι καὶ πρὸς τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας, ἀλλ' ἃς οὐχ οἷόν τ' εἰπεῖν ἀλλ' ἢ κατὰ τῶν ἠδικηκότων. Πρὸς μὲν οὖν τούτους τοὺς λόγους καὶ ταῦτ' ἴσως ἀρκέσει καὶ τάχα ἀντειπεῖν ἐξέσται.

v. 5. ζημιώσασθαι Λ. συνήχεσθε pr Λ. 39, 5. αὐτός ἐστιν Λ. 40, 2. ἐκεῖνον Λ.

42 Ἐνθυμεῖσθε δέ, εἰ καί τῳ δόξω δὶς περὶ τῶν αὐτῶν λέ-
γειν, ὅτι πολλοὶ προσέχουσι ταύτῃ τῇ δίκῃ τὸν νοῦν, οὐ
τῶν ἡμετέρων πραγμάτων φροντίζοντες, ἀλλ' ἡγούμενοι
περὶ τῶν συνθηκῶν εἶναι τὴν κρίσιν. οὓς ὑμεῖς τὰ δίκαια
γνόντες ἀδεῶς οἰκεῖν ἐν τῇ πόλει ποιήσετε· εἰ δὲ μή, πῶς
οἴεσθε διακείσεσθαι τοὺς ἐν ἄστει μείναντας, ἢν ὁμοίως
ἅπασιν ὀργιζόμενοι φαίνησθε τοῖς μετασχοῦσι τῆς πολι-
43 τείας; τίνα δὲ γνώμην ἕξειν τοὺς καὶ μικρὸν ἁμάρτημα
σφίσιν αὐτοῖς συνειδότας, ὅταν ὁρῶσι μηδὲ τοὺς κοσμίως
πεπολιτευμένους τῶν δικαίων τυγχάνοντας; πόσην δὲ χρὴ
προσδοκᾶν ἔσεσθαι ταραχήν, ὅταν οἱ μὲν ἐπαρθῶσι συκο-
φαντεῖν ὡς ὑμῶν αὐτοῖς ἤδη ταῦτ' ἐγνωκότων, οἱ δὲ δε-
δίωσι τὴν παροῦσαν πολιτείαν ὡς οὐδεμιᾶς αὐτοῖς ἔτι
44 καταφυγῆς ὑπαρχούσης; ἆρ' οὐκ ἄξιον φοβεῖσθαι μὴ
συγχυθέντων τῶν ὅρκων πάλιν εἰς ταῦτα καταστῶμεν,
ἐξ ὧνπερ ἠναγκάσθημεν τὰς συνθήκας ποιήσασθαι; καὶ
μὴν οὐ δεῖ γ' ὑμᾶς παρ' ἑτέρων μαθεῖν, ὅσον ἐστὶν
ὁμόνοια ἀγαθὸν ἢ στάσις κακόν· οὕτω γὰρ ἀμφοτέρων
σφόδρα πεπείρασθε, ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ὑμεῖς ἄριστ'
ἂν διδάξαιτε περὶ αὐτῶν.

45 Ἵνα δὲ μὴ δοκῶ διὰ τοῦτο πολὺν χρόνον περὶ τὰς συν-
θήκας διατρίβειν, ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι περὶ αὐτῶν πολλὰ καὶ
δίκαια εἰπεῖν, τοσοῦτον ὑμῖν ἔτι διακελεύομαι μνημονεύειν,
ὅταν φέρητε τὴν ψῆφον, ὅτι πρὶν μὲν ποιήσασθαι ταύτας
ἐπολεμοῦμεν, οἱ μὲν τὸν κύκλον ἔχοντες, οἱ δὲ τὸν Πει-
ραιᾶ κατειληφότες, μᾶλλον ἀλλήλους μισοῦντες ἢ τοὺς
46 ὑπὸ τῶν προγόνων πολεμίους ἡμῖν καταλειφθέντας, ἐπει-
380 δὴ δὲ τὰς πίστεις ἀλλήλοις ἔδομεν εἰς ταὐτὸν συνελθόν-
τες, οὕτω καλῶς καὶ κοινῶς πολιτευόμεθα ὥσπερ οὐδε-
μιᾶς ἡμῖν συμφορᾶς γεγενημένης. καὶ τότε μὲν ἀμαθε-
στάτους καὶ δυστυχεστάτους πάντες ἡμᾶς ἐνόμιζον· νῦν
δὲ εὐδαιμονέστατοι καὶ σωφρονέστατοι τῶν Ἑλλήνων δο-

42, 6. ἣν] ἵν' Λ. 7. φαίνησθε] libri φανήσεσθε. 43, 2. ὁρῶσι Λ: εἰδῶσι ς. 44, 7. διδάξαιτε Coraës: libri διδάξητε. 45, 2. περὶ αὐτῶν] libri περὶ τῶν αὐτῶν.

7 κοῦμεν εἶναι. ὥστ' ἄξιον οὐ μόνον τηλικαύταις ζημίαις κολάζειν τοὺς παραβαίνειν τολμῶντας τὰς συνθήκας, ἀλλὰ ταῖς ἐσχάταις, ὡς τῶν μεγίστων κακῶν αἰτίους ὄντας, ἄλλως τε καὶ τοὺς ὥσπερ Καλλίμαχος βεβιωκότας· ὃς δέκα μὲν ἔτη συνεχῶς ὑμῖν Λακεδαιμονίων πολεμησάντων οὐδεμίαν παρέσχεν αὑτὸν ἡμέραν τάξαι
8 τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν τὸν χρόνον διετέλεσεν ἀποδιδράσκων καὶ τὴν οὐσίαν ἀποκρυπτόμενος, ἐπειδὴ δὲ οἱ τριάκοντα κατέστησαν, τηνικαῦτα κατέπλευσεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ φησὶ μὲν εἶναι δημοτικός, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐπιθυμεῖ μετασχεῖν ἐκείνης τῆς πολιτείας, ὥστ' οὐδ' εἰ κακῶς ἔπαθεν ἠξίωσεν ἀπελθεῖν, ἀλλ' ᾑρεῖτο μετὰ τῶν ἡμαρτηκότων εἰς αὐτὸν πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ μεθ' ὑμῶν τῶν συνηδικημένων πολιτεύεσθαι.
9 καὶ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης παρέμεινε μετέχων τῆς πολιτείας, ἐν ᾗ προσβαλεῖν ἐμέλλετε πρὸς τὸ τεῖχος· τότε δ' ἐξῆλθεν οὐ τὰ παρόντα μισήσας, ἀλλὰ δείσας τὸν ἐπιόντα κίνδυνον, ὡς ὕστερον ἐδήλωσεν. ἐπειδὴ γὰρ Λακεδαιμονίων ἐλθόντων ὁ δῆμος ἐν τῷ Πειραιεῖ κατεκλείσθη, πάλιν ἐκεῖθεν διαδρὰς ἐν Βοιωτοῖς διῃτᾶτο· ὥστ' αὐτῷ προσήκει μετὰ τῶν αὐτομόλων ἀναγεγράφθαι πολὺ
0 μᾶλλον ἢ τῶν φευγόντων ὀνομάζεσθαι. καὶ τοιοῦτος γεγενημένος καὶ περὶ τοὺς ἐκ Πειραιέως καὶ περὶ τοὺς ἐν ἄστει μείναντας καὶ περὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, οὐκ ἀγαπᾷ τῶν ἴσων τυγχάνων τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ ζητεῖ πλέον ἔχειν ὑμῶν, ὥσπερ ἢ μόνος ἀδικηθεὶς ἢ βέλτιστος ὢν τῶν πολιτῶν ἢ μεγίσταις συμφοραῖς δι' ὑμᾶς κεχρημένος ἢ πλείστων ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γεγενημένος.

1 Ἐβουλόμην δ' ἂν ὑμᾶς ὁμοίως ἐμοὶ γιγνώσκειν αὐτόν, ἵν' αὐτῷ μὴ τῶν ἀπολωλότων συνήχθεσθε, ἀλλὰ τῶν ὑπολοίπων ἐφθονεῖτε. νῦν δὲ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ὅσοις ἐπι-
81 βεβούλευκε, καὶ δίκας οἵας δεδίκασται "καὶ γραφὰς εἰ-

48, 4. φησὶ μὲν] libri φησίν. 5. ἐκείνης an vulgatum ἐκείνων haberet Λ cum non liqueret, elegi quod aptius videbatur.
50, 4. τυγχάνων Coraës: libri τυγχάνειν.

εἰσελήλυθε, καὶ μεθ' ὧν συνέστηκε καὶ καθ' ὧν τὰ ψευ-
δῆ μεμαρτύρηκεν, οὐδ' ἂν δὶς τοσοῦτον ὕδωρ ἱκανὸν διη-
52 γήσασθαι γένοιτο· ἓν δὲ μόνον ἀκούσαντες τῶν τούτῳ
πεπραγμένων ῥᾳδίως καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ πονηρίαν
γνώσεσθε. Κρατῖνος γὰρ ἠμφισβήτησε χωρίου τῷ τού-
του κηδεστῇ. μάχης δ' αὐτοῖς γενομένης, ὑποκρυψάμε-
νοι θεράπαιναν ᾐτιῶντο τὸν Κρατῖνον συντρῖψαι τῆς
κεφαλῆς αὐτῆς, ἐκ δὲ τοῦ τραύματος φάσκοντες ἀποθα-
νεῖν τὴν ἄνθρωπον λαγχάνουσιν αὐτῷ φόνου δίκην ἐπὶ
53 Παλλαδίῳ. πυθόμενος δὲ ὁ Κρατῖνος τὰς τούτων ἐπι-
βουλὰς τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἡσυχίαν ἦγεν, ἵνα μὴ με-
ταθεῖντο τὸ πρᾶγμα μηδ' ἑτέρους λόγους ἐξευρίσκοιεν,
ἀλλ' ἐπ' αὐτοφώρῳ ληφθεῖεν κακουργοῦντες· ἐπειδὴ δὲ ὁ
κηδεστὴς μὲν ἦν ὁ τούτου κατηγορηκώς, οὗτος δὲ μεμαρ-
54 τυρηκὼς ἦ μὴν τεθνάναι τὴν ἄνθρωπον, ἐλθόντες εἰς τὴν
οἰκίαν ἵνα ἦν κεκρυμμένη, βίᾳ λαβόντες αὐτὴν καὶ ἀγα-
γόντες ἐπὶ τὸ δικαστήριον ζῶσαν ἅπασι τοῖς παροῦσιν
ἐπέδειξαν. ὥσθ' ἑπτακοσίων μὲν δικαζόντων, τεττάρων
δὲ καὶ δέκα μαρτυρησάντων ἅπερ οὗτος, οὐδεμίαν ψῆφον
μετέλαβεν. Καί μοι κάλει τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

55 Τίς οὖν ἂν ἀξίως δύναιτο κατηγορῆσαι τῶν τούτῳ πε-
πραγμένων; ἢ τίς ἂν εὑρεῖν ἔχοι παράδειγμα μεῖζον ἀδι-
κίας καὶ συκοφαντίας καὶ πονηρίας; ἔνια μὲν γὰρ τῶν
ἀδικημάτων οὐκ ἂν ὅλον τὸν τρόπον δηλώσειε τῶν ἀδικη-
σάντων, ἐκ δὲ τῶν τοιούτων ἔργων ἅπαντα τὸν βίον τῶν
56 ἐξαμαρτανόντων ῥᾴδιον κατιδεῖν ἐστίν. ὅστις γὰρ τοὺς
ζῶντας τεθνάναι μαρτυρεῖ, τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δο-
κεῖ; ἢ ὅστις ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις πράγμασιν οὕτω πονη-
ρός ἐστι, τί οὐκ ἂν ἐπὶ τοῖς αὑτοῦ τολμήσειεν; πῶς δὲ
χρὴ τούτῳ πιστεύειν ὑπὲρ αὑτοῦ λέγοντι, ὃς ὑπὲρ ἑτέρων
ἐπιορκῶν ἐξελέγχεται; τίς δὲ πώποτε φανερώτερον ἐπε-

52, 5. συντρίψαι κατὰ τῆς ς. 53, 5. δὲ μεμαρτυρηκὼς] libri δὲ ὁ μεμαρτυρηκώς. 54, 1. ἦ μὴν Wolfius, ἡμῖν Α: ceteri ὑμῖν. 56, 6. ἀπεδείχθη ς.

δείχθῃ τὰ ψευδῆ μαρτυρῶν; τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ἐκ
τῶν λεγομένων κρίνετε, τὴν δὲ τούτου μαρτυρίαν, ὅτι ψευ-
δὴς ἦν, εἶδον οἱ δικάζοντες. καὶ τοιαῦθ' ἡμαρτηκὼς ἐπι-
57 χειρήσει λέγειν ὡς ἡμεῖς ψευδόμεθα, ὅμοιον ἐργαζόμενος
ὥσπερ ἂν εἴ τῳ Φρυνώνδας πανουργίαν ὀνειδίσειεν, ἢ
Φιλοργὸς ὁ τὸ Γοργόνειον ὑφελόμενος τοὺς ἄλλους ἱερο-
σύλους ἔφασκεν εἶναι. τίνα δὲ προσήκει τῶν μὴ γενομέ-
νων παρασχέσθαι μάρτυρας μᾶλλον ἢ τοῦτον, ὃς αὐτὸς
ἑτέροις τὰ ψευδῆ τολμᾷ μαρτυρεῖν;

58 Ἀλλὰ γὰρ Καλλιμάχου μὲν ἔξεστι πολλάκις κατη-
γορεῖν (οὕτω γὰρ παρεσκεύασται πολιτεύεσθαι), περὶ
δὲ ἐμαυτοῦ τὰς μὲν ἄλλας πάσας παραλείψω λειτουρ-
γίας, ἧς δ' οὐ μόνον ἄν μοι δικαίως ἔχοιτε χάριν,
ἀλλὰ καὶ τεκμηρίῳ χρήσαισθε περὶ τοῦ παντὸς πρά-
59 γματος, ταύτης δὲ μνησθήσομαι πρὸς ὑμᾶς. ὅτε γὰρ ἡ
πόλις ἀπώλεσε τὰς ναῦς ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ τῆς δυνά-
μεως ἐστερήθη, τῶν μὲν πλείστων τριηράρχων τοσοῦτον
διήνεγκον, ὅτι μετ' ὀλίγων ἔσωσα τὴν ναῦν, αὐτῶν δὲ
τούτων, ὅτι καταπλεύσας εἰς τὸν Πειραιᾶ μόνος οὐ κα-
60 τέλυσα τὴν τριηραρχίαν, ἀλλὰ τῶν ἄλλων ἀσμένως ἀπαλ-
λαττομένων τῶν λειτουργιῶν καὶ πρὸς τὰ παρόντα ἀθύ-
μως διακειμένων, καὶ τῶν μὲν ἀνηλωμένων αὐτοῖς με-
ταμέλον, τὰ δὲ λοιπὰ ἀποκρυπτομένων, καὶ νομιζόντων
τὰ μὲν κοινὰ διεφθάρθαι, τὰ δ' ἴδια σκοπουμένων, οὐ
τὴν αὐτὴν ἐκείνοις γνώμην ἔσχον, ἀλλὰ πείσας τὸν ἀδελ-
φὸν συντριηραρχεῖν, παρ' ἡμῶν αὐτῶν μισθὸν διδόντες
61 τοῖς ναύταις, κακῶς ἐποιοῦμεν τοὺς πολεμίους. τὸ δὲ τε-
λευταῖον προειπόντος Λυσάνδρου, εἴ τις εἰσάγει σῖτον ὡς
ὑμᾶς, θάνατον τὴν ζημίαν, οὕτω φιλοτίμως εἴχομεν πρὸς
τὴν πόλιν, ὥστε τῶν ἄλλων οὐδὲ τὸν σφέτερον αὐτῶν
εἰσάγειν τολμώντων ἡμεῖς τὸν ὡς ἐκείνους εἰσπλέοντα

57, 4. Φιλοργὸς Δ, Suidas Φιλουργός: Φιλεργὸς ς. Γοργόνειον Suidas: libri γοργόνιον. 6. μάρτυρας Coraes: libri μάρτυρα. 58, 1. ἔξεστι] immo ἐξέσται. 5. χρήσεσθαι Δ. 59, 4. διήνεγκα ς. ἔσωσαν Δ. 60, 3. μεταμελόντων Δ. 61, 2. προσειπόντος Δ. 4. τὸν σφέτερον Wolfius: libri τῶν σφετέρων.

λαμβάνοντες εἰς τὸν Πειραιᾶ κατήγομεν. ἀνθ' ὧν ὑμεῖς
ἐψηφίσασθε ἡμᾶς στεφανῶσαι καὶ πρόσθε τῶν ἐπωνύ-
62 μων ἀνειπεῖν, ὡς μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίους ὄντας. καίτοι
χρὴ τούτους δημοτικοὺς νομίζειν, οὐχ ὅσοι κρατοῦντος τοῦ
δήμου μετασχεῖν τῶν πραγμάτων ἐπεθύμησαν, ἀλλ' οἳ
δυστυχησάσης τῆς πόλεως προκινδυνεύειν ὑμῶν ἠθέλησαν,
καὶ χάριν ἔχειν οὐκ εἴ τις αὐτὸς κακῶς πέπονθεν, ἀλλ'
383 εἴ τις ὑμᾶς εὖ πεποίηκε, καὶ πένητας γενομένους ἐλεεῖν
οὐ τοὺς ἀπολωλεκότας τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ τοὺς εἰς ὑμᾶς
63 ἀνηλωκότας. ὧν εἷς ἐγὼ φανήσομαι γεγενημένος, ὃς
πάντων ἂν εἴην δυστυχέστατος, εἰ πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ
δεδαπανημένος εἰς τὴν πόλιν εἶτα δόξαιμι τοῖς ἀλλο-
τρίοις ἐπιβουλεύειν, καὶ περὶ μηδενὸς ποιεῖσθαι τὰς παρ'
ὑμῖν διαβολάς, ὃς οὐ μόνον τὴν οὐσίαν ἀλλὰ καὶ τὴν
ψυχὴν τὴν ἐμαυτοῦ περὶ ἐλάττονος φαίνομαι ποιούμενος
64 τοῦ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμεῖν. τῷ δ' οὐκ ἂν ὑμῶν μεταμελή-
σειεν, εἰ καὶ μὴ παραχρῆμα, ἀλλ' ὀλίγον ὕστερον, εἰ τὸν
μὲν συκοφάντην ἴδοιτε πλούσιον γεγενημένον, ἐμὲ δ' ἐξ
ὧν ὑπέλιπον λειτουργῶν, καὶ τούτων ἐκπεπτωκότα; καὶ
τὸν μὲν μηδὲ πώποτε ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύσαντα μεῖζον
65 καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν συνθηκῶν δυνάμενον, ἐμὲ δὲ τὸν
οὕτω πρόθυμον περὶ τὴν πόλιν γεγενημένον μηδὲ τῶν δι-
καίων ἀξιούμενον τυγχάνειν; τίς δ' οὐκ ἂν ὑμῖν ἐπιτι-
μήσειεν, εἰ πεισθέντες ὑπὸ τῶν Καλλιμάχου λόγων το-
σαύτην πονηρίαν ἡμῶν καταγνοίητε, οὓς ἐκ τῶν ἔργων
κρίναντες δι' ἀνδραγαθίαν ἐστεφανώσατε, ὅτ' οὐδ' οὕτω
66 ῥᾴδιον ἦν ὥσπερ νῦν τυχεῖν ταύτης τῆς τιμῆς; τοὐναντίον
δ' ἡμῖν συμβέβηκεν ἢ τοῖς ἄλλοις· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι
τοὺς εἰληφότας τὰς δωρεὰς ὑπομιμνήσκουσιν, ἡμεῖς δ'
ὑμᾶς τοὺς δεδωκότας ἀξιοῦμεν μνημονεύειν, ἵν' ὑμῖν τε-
κμήριον τῶν εἰρημένων ἁπάντων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων
67 τῶν ἡμετέρων γένηται. δῆλον δ' ὅτι ταύτης τῆς τιμῆς

v. 2. πρόσθεν ς. 62, 5. αὐτὸς Wolfius: libri vel αὐτῶν vel αὐτοῖς. 63, 1. ὃς om pr Δ. 65, 6. οὐδ' Δ: μηδ' ς.

ἀξίους ἡμᾶς αὐτοὺς παρείχομεν οὐχ ἵνα ὀλιγαρχίας γε-
νομένης τἀλλότρια διαρπάζοιμεν, ἀλλ' ἵνα σωθείσης τῆς
πόλεως οἵ τ' ἄλλοι τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἔχοιεν, ἡμῖν τε
παρὰ τῷ πλήθει τῶν πολιτῶν χάρις ὀφείλοιτο· ἣν ἡμεῖς
νῦν ἀπαιτοῦμεν, οὐ πλέον ἔχειν τοῦ δικαίου ζητοῦντες,
ἀλλ' ἀποφαίνοντες μὲν ὡς οὐδὲν ἀδικοῦμεν .... τοῖς
3 ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμένοντες. καὶ γὰρ ἂν εἴη
δεινόν, εἰ τοὺς μὲν ἠδικηκότας τιμωρίας ἀφεῖναι κύριαι
ἐγένοντο, ἐφ' ἡμῖν δὲ τοῖς εὖ πεποιηκόσιν ἄκυροι κατα-
σταθεῖεν. ἄξιον δὲ τὴν παροῦσαν τύχην διαφυλάττειν
4 ἐνθυμουμένους ὅτι ἑτέρας μὲν πόλεις ἐποίησαν ἤδη
συνθῆκαι στασιάσαι, τὴν δ' ἡμετέραν μᾶλλον ὁμονοεῖν.
ὧν χρὴ μεμνημένους ἅμα τά τε δίκαια καὶ τὰ συμφέ-
ροντα ψηφίζεσθαι.

19.
ΑΙΓΙΝΗΤΙΚΟΣ.

Ἐνόμιζον μέν, ὦ ἄνδρες Αἰγινῆται, οὕτω καλῶς βε-
βουλεῦσθαι περὶ τῶν ἑαυτοῦ Θρασύλοχον, ὥστε μηδέν'
ἄν ποτ' ἐλθεῖν ἐναντία πράξοντα ταῖς διαθήκαις ἃς
ἐκεῖνος κατέλιπεν· ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἀντιδίκοις τοιαύτη
γνώμη παρέστηκεν ὥστε καὶ πρὸς οὕτως ἐχούσας αὐτὰς
ἀμφισβητεῖν, ἀναγκαίως ἔχει παρ' ὑμῶν πειρᾶσθαι
2 τῶν δικαίων τυγχάνειν. Τοὐναντίον δὲ πέπονθα τοῖς
πλείστοις τῶν ἀνθρώπων. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ὁρῶ χα-
λεπῶς φέροντας, ὅταν ἀδίκως περί τινος κινδυνεύωσιν·
ἐγὼ δ' ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν τούτοις ὅτι με εἰς του-
3 τονὶ τὸν ἀγῶνα κατέστησαν. ἀκρίτου μὲν γὰρ ὄντος τοῦ
πράγματος οὐκ ἂν ἠπίστασθ' ὁποῖός τις γεγενημένος
περὶ τὸν τετελευτηκότα κληρονόμος εἰμὶ τῶν ἐκείνου· πυ-

v. 6. post verbum ἀδικοῦμεν in Λ lacuna est litterarum octo vel novem. τοῖς δ' ὅρκοις ς. 68, 2. τιμωρίας ἀφεῖναι κύριαι] haec ambigua sunt in Λ. locus est litteris decem vel undecim, quarum prima fuit ï. 5. ἤδη Λ: αἱ ς. § 1, 1. Αἰγινῆται] αἰγινῖται Ξ, qui sic ubique. 5. καθέστηκεν Ξς. 6. τῶν δικαίων τυγχάνειν πειρᾶσθαι Ξς. 2, 4. τοῦτον Ξς.

θόμενοι δὲ τὰ πραχθέντα πάντες εἴσεσθ' ὅτι δικαίως ἂν
3 καὶ μείζονος ἢ τοσαύτης δωρεᾶς ἠξιώθην. χρῆν μέντοι
καὶ τὴν ἀμφισβητοῦσαν τῶν χρημάτων μὴ παρ' ὑμῶν
πειρᾶσθαι λαμβάνειν τὴν οὐσίαν ἣν Θρασύλοχος κατέλι-
πεν, ἀλλὰ περὶ ἐκεῖνον χρηστὴν οὖσαν οὕτως ἀξιοῦν αὐ-
τῆς ἐπιδικάζεσθαι. νῦν δ' αὐτῇ τοσούτου δεῖ μεταμέλειν
ὧν εἰς ζῶντα ἐξήμαρτεν, ὥστε καὶ τεθνεῶτος αὐτοῦ πει-
ρᾶται τήν τε διαθήκην ἄκυρον ἅμα καὶ τὸν οἶκον ἔρημον
4 ποιῆσαι. Θαυμάζω δὲ καὶ τῶν πραττόντων ὑπὲρ αὐτῆς,
εἰ διὰ τοῦτ' οἴονται καλὸν εἶναι τὸν κίνδυνον, ὅτι μὴ κα-
τορθώσαντες οὐδὲν μέλλουσιν ἀποτίσειν. ἐγὼ μὲν γὰρ
ἡγοῦμαι μεγάλην εἶναι καὶ ταύτην ζημίαν, ἐὰν ἐξε-
λεγχθέντες ὡς ἀδίκως ἀμφισβητοῦσιν, ἔπειθ' ὑμῖν
δόξωσι χείρους εἶναι. Τὴν μὲν οὖν τούτων κακίαν ἐξ
αὐτῶν τῶν ἔργων γνώσεσθ', ἐπειδὰν διὰ τέλους ἀκούσητε
τῶν πεπραγμένων· ὅθεν δ' οἴομαι τάχιστ' ἂν ὑμᾶς
μαθεῖν περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν, ἐντεῦθεν ἄρξομαι
διηγεῖσθαι.

5 Θράσυλλος γὰρ ὁ πατὴρ τοῦ καταλιπόντος τὴν δια-
θήκην παρὰ μὲν τῶν προγόνων οὐδεμίαν οὐσίαν παρέ-
λαβεν, ξένος δὲ Πολεμαινέτῳ τῷ μάντει γενόμενος οὕ-
τως οἰκείως διετέθη πρὸς αὐτόν, ὥστ' ἀποθνήσκων ἐκεῖ-
νος τάς τε βίβλους τὰς περὶ τῆς μαντικῆς αὐτῷ κατέ-
6 λιπε καὶ τῆς οὐσίας μέρος τι τῆς νῦν οὔσης ἔδωκεν. λα-
βὼν δὲ Θράσυλλος ταύτας ἀφορμὰς ἐχρῆτο τῇ τέχνῃ·
πλάνης δὲ γενόμενος καὶ διαιτηθεὶς ἐν πολλαῖς πόλεσιν
ἄλλαις τε γυναιξὶ συνεγένετο, ὧν ἔνιαι καὶ παιδάρι' ἀπέ-
δειξαν, ἃ ἐκεῖνος οὐδὲ πώποτε γνήσια ἐνόμισε, καὶ δὴ
καὶ τὴν ταύτης μητέρα ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἔλαβεν.

3, 1. χρῆν Γ: ceteri χρή. 4. αὐτὴν Ξς. 7. ἅμα add Γ. 4, 5. ἔπειθ' ὑμῖν add Γ. 6. δόξουσι Γ. 8. οἶμαι Ξς. 5, 1. Θρασύλοχος Ξς. γὰρ om Γ. 2. διαθήκην ἐμοὶ παρὰ Ξς. παρέλαβεν Γ: κατέλιπε Ξς. 3. τῷ add Γ. 6, 2. Θράσυλλος Γ: Θρασύλοχος Ξς. et sic per totam orationem Γ patrem a filio discernit. ταύτας τὰς ἀφορμὰς Ξς. ἐχρῆτο τῇ Γ: ἐχρῆτο ταύτῃ τῇ Ξς. 3. πλάνος Ξς.

7 ἐπειδὴ δ᾽ οὐσίαν τε πολλὴν ἐκτήσατο καὶ τὴν πατρίδα
ἐπόθεσεν, ἐκείνης μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἀπηλλάγη, κα-
ταπλεύσας δ᾽ εἰς Σίφνον ἔγημεν ἀδελφὴν τοῦ πατρὸς
τοὐμοῦ, πλούτῳ μὲν αὐτὸς πρῶτος ὢν τῶν πολιτῶν,
γένει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀξιώμασιν εἰδὼς τὴν ἡμετέραν
86 οἰκίαν προέχουσαν. οὕτω δὲ σφόδρα ἠγάπησε τὴν τοῦ
8 πατρὸς φιλίαν, ὥστ᾽ ἀποθανούσης ἐκείνης ἄπαιδος αὖθις
ἠγάγετο ἀνεψιὰν τοῦ πατρὸς, οὐ βουλόμενος διαλύσα-
σθαι τὴν πρὸς ἡμᾶς οἰκειότητα. οὐ πολὺν δὲ χρόνον συνοι-
κήσας ταῖς αὐταῖς τύχαις ἐχρήσατο καὶ περὶ ταύτην,
9 αἷσπερ καὶ περὶ τὴν προτέραν. μετὰ δὲ ταῦτ᾽ ἔγημεν
ἐκ Σερίφου παρ᾽ ἀνθρώπων πολὺ πλείονος ἀξίων ἢ κατὰ
τὴν αὐτῶν πόλιν, ἐξ ἧς ἐγένετο Σώπολις καὶ Θρασύλοχος
καὶ θυγάτηρ ἡ νῦν ἐμοὶ συνοικοῦσα. Θράσυλλος μὲν
οὖν, τούτους μόνους παῖδας γνησίους καταλιπὼν καὶ κλη-
ρονόμους τῶν αὑτοῦ καταστήσας τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

10 Ἐγὼ δὲ καὶ Θρασύλοχος τοσαύτην φιλίαν παρὰ τῶν
πατέρων παραλαβόντες ὅσην ὀλίγῳ πρότερον διηγησάμην,
ἔτι μείζω τῆς ὑπαρχούσης αὐτὴν ἐποιήσαμεν. ἕως μὲν
γὰρ παῖδες ἦμεν, περὶ πλεόνος ἡμᾶς αὐτοὺς ἡγούμεθα ἢ
τοὺς ἀδελφούς, καὶ οὔτε θυσίαν οὔτε θεωρίαν οὔτ᾽ ἄλλην
ἑορτὴν οὐδεμίαν χωρὶς ἀλλήλων ἤγομεν· ἐπειδὴ δ᾽ ἄνδρες
ἐγενόμεθα, οὐδὲν πώποτ᾽ ἐναντίον ἡμῖν αὐτοῖς ἐπράξαμεν,
ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἐκοινωνοῦμεν καὶ πρὸς τὰ τῆς πό-
λεως ὁμοίως διεκείμεθα, καὶ φίλοις καὶ ξένοις τοῖς αὐ-
11 τοῖς ἐχρώμεθα. καὶ τί δεῖ λέγειν τὰς οἴκοι χρήσεις;
ἀλλ᾽ οὐδὲ φυγόντες ἀπ᾽ ἀλλήλων ἠξιώσαμεν γενέσθαι.
τὸ δὲ τελευταῖον φθόῃ ἰσχόμενον αὐτὸν καὶ πολὺν χρόνον
ἀσθενήσαντα, καὶ τοῦ μὲν ἀδελφοῦ Σωπόλιδος αὐτῷ

7, 2. ἐπόθησεν Ξς. ἄλλων Γ: λοιπῶν Ξς. 4. τοῦ ἐμοῦ Γ. 8, 3. ἠγάγετο τὴν ἀνεψιὰν Ξς. 9, 1. αἷσπερ Γ: αἷς Ξς. ταῦτ᾽ Γ: ταύτην Ξς. 4. θυγάτηρ add Γ. 5. παῖδας γνησίους καταλιπὼν Γ: γνησίους παῖδας ποιησάμενος Ξς. 10, 3. ἐποιησάμην Ξ. 4. πλείονος ἐποιούμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς Ξς. 6. ἠγάγομεν Ξς. 9. καὶ φίλοις καὶ ξένοις τοῖς αὐτοῖς ἐχρώμεθα add Γ. 11, 3. δὲ ΓΞ: δὴ ς. 4. αὐτοῦ Ξς.

πρότερον τετελευτηκότος, τῆς δὲ μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς
οὔπω παρουσῶν, μετὰ τοσαύτης ἐρημίας γενόμενον οὕτως
ἐπιπόνως καὶ καλῶς αὐτὸν ἐθεράπευσα, ὥστ' ἐκεῖνον μὴ
νομίζειν ἀξίαν μοι δύνασθαι χάριν ἀποδοῦναι τῶν πε-
12 πραγμένων. ὅμως δ' οὐδὲν ἐνέλιπεν, ἀλλ' ἐπειδὴ πονή-
ρως διέκειτο καὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχε τοῦ βίου, πα-
ρακαλέσας μάρτυρας υἱόν μ' ἐποιήσατο καὶ τὴν ἀδελφὴν
τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν οὐσίαν ἔδωκεν. Καί μοι λάβε τὰς
διαθήκας.

ΔΙΑΘΗΚΑΙ.

Ἀνάγνωθι δή μοι καὶ τὸν νόμον τῶν Αἰγινητῶν·
κατὰ γὰρ τοῦτον ἔδει ποιεῖσθαι τὰς διαθήκας· ἐνθάδε
γὰρ μετῳκοῦμεν.

ΝΟΜΟΣ.

13 Κατὰ τουτονὶ τὸν νόμον, ὦ ἄνδρες Αἰγινῆται, υἱόν μ'
ἐποιήσατο Θρασύλοχος, πολίτην μὲν αὐτοῦ καὶ φίλον
387 ὄντα, γεγονότα δ' οὐδενὸς χεῖρον Σιφνίων, πεπαιδευμέ-
νον δ' ὁμοίως αὐτῷ καὶ τεθραμμένον. ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅπως
ἂν μᾶλλον κατὰ τὸν νόμον ἔπραξεν, ὃς τοὺς ὁμοίους
κελεύει παῖδας εἰσποιεῖσθαι. Λάβε δή μοι καὶ τὸν
Σιφνίων νόμον, καθ' ὃν ἡμεῖς ἐπολιτευόμεθα.

ΝΟΜΟΣ.

14 Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αἰγινῆται, τούτοις μὲν τοῖς
νόμοις ἠναντιοῦντο, τὸν δὲ παρ' αὐτοῖς κείμενον σύν-
δικον εἶχον, ἧττον ἄξιον ἦν θαυμάζειν αὐτῶν· νῦν δὲ
κἀκεῖνος ὁμοίως τοῖς ἀνεγνωσμένοις κεῖται. Καί μοι
λάβε τὸ βιβλίον.

ΝΟΜΟΣ.

15 Τί οὖν ὑπόλοιπόν ἐστιν αὐτοῖς, ὅπου τὰς μὲν διαθή-
κας αὐτοὶ προσομολογοῦσι Θρασύλοχον καταλιπεῖν, τῶν
δὲ νόμων τούτοις μὲν οὐδείς, ἐμοὶ δὲ πάντες βοηθοῦσι,

v. 2. μετὰ Γ: ἐπὶ Ξς. 4. ἀξίαν μοι Γ: ἂν ἀξίαν Ξς. 12, 4. αὐτοῦ Ξς. 13, 1. τοῦτον Ξς. 3. ὄντα om Γ. χεῖρον Γ: ceteri χείρω. 5. μᾶλλον ἂν Ξς. κελεύει τοὺς ὁμοίους Ξς. 6. δή μοι Γ: δὲ Ξς. 7. Σιφνίων Wolfius, κίων Γ: ceteri κίον. 14, 4. αὐτόν Ξς. 5. λάβε μοι Ξς. 15, 1. ἐστιν add Γ. 3. τούτοις Γ: ταύτῃ Ξς.

πρῶτον μὲν ὁ παρ' ὑμῖν τοῖς μέλλουσι διαγνώσεσθαι περὶ τοῦ πράγματος, ἔπειθ' ὁ Σιφνίων, ὅθεν ἦν ὁ τὴν διαθήκην καταλιπών, ἔτι δ' ὁ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀμφισβητοῦσι κείμενος; καίτοι τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκοῦσιν, οἵτινες ζητοῦσι πείθειν ὑμᾶς ὡς χρὴ τὰς διαθήκας ἀκύρους ποιῆσαι τῶν μὲν νόμων οὕτως ἐχόντων, ὑμῶν δὲ κατ' αὐτοὺς ὀμωμοκότων ψηφιεῖσθαι;

6 Περὶ μὲν οὖν αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω· ἵνα δὲ μηδεὶς οἴηται μήτ' ἐμὲ διὰ μικρὰς προφάσεις ἔχειν τὸν κλῆρον μήτε ταύτην ἐπιεικῆ γεγενημένην περὶ Θρασύλοχον ἀποστερεῖσθαι τῶν χρημάτων, βούλομαι καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν. αἰσχυνθείην γὰρ ἂν ὑπὲρ τοῦ τετελευτηκότος, εἰ μὴ πάντες πεισθείητε μὴ μόνον ὡς κατὰ τοὺς νόμους ἀλλ' ὡς καὶ δικαίως ταῦτ' ἔπραξεν. ῥᾳδίας δ' ἡγοῦμαι τὰς ἀποδείξεις εἶναι. τοσοῦτον γὰρ διηνέγκαμεν, ὥσθ' αὕτη μὲν ἡ κατὰ γένος ἀμφισβητοῦσα πάντα τὸν χρόνον διετέλεσε καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον καὶ πρὸς Σώπολιν καὶ πρὸς τὴν μητέρ' αὐτῶν διαφερομένη καὶ δυσμενῶς ἔχουσα, ἐγὼ δ' οὐ μόνον περὶ Θρασύλοχον καὶ τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἧς ἀμφισβητοῦμεν φανήσομαι πλείστου τῶν φίλων ἄξιος γεγενημένος.

Καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν· ὅτε δὲ Πασῖνος Πάρον κατέλαβεν, ἔτυχεν αὐτοῖς ὑπεκκείμενα τὰ πλεῖστα τῆς οὐσίας παρὰ τοῖς ξένοις τοῖς ἐμοῖς· ᾠόμεθα γὰρ μάλιστα ταύτην τὴν νῆσον ἀσφαλῶς ἔχειν. ἀπορούντων δ' ἐκείνων καὶ νομιζόντων αὔτ' ἀπολωλέναι, πλεύσας ἐγὼ τῆς νυκτὸς ἐξεκόμισ' αὐτοῖς τὰ χρήματα, κινδυνεύσας περὶ τοῦ σώματος· ἐφρουρεῖτο μὲν γὰρ ἡ χώρα, συγκατειληφότες δ' ἦσάν τινες τῶν ἡμετέρων φυγάδων τὴν πόλιν, οἳ μιᾶς ἡμέρας ἀπέκτειναν αὐτόχειρες

v. 4. καίτοι Γ: καὶ Ξς. 8. κατὰ τούτους Ξς. 16, 1. ἀποδεῖχθαί μοι νομίζω Ξς. 2. μακρὰς Γ. 4. περὶ Γ: πρὸς Ξς. 6. πεισθήσεσθε Ξς. 17, 2. τοσούτῳ Ξς. 18, 2. Πασῖνος Πάρον Γ: ceteri πᾶσιν οὓς παρών. 4. ταύτην μάλιστα τῶν νήσων Ξς. 5. αὐτὰ ἀπολωλεκέναι Ξς.

γενόμενοι τόν τε πατέρα τὸν ἐμὸν καὶ τὸν θεῖον καὶ τὸν
κηδεστήν, καὶ πρὸς τούτοις ἀνεψιοὺς τρεῖς. ἀλλ' ὅμως
οὐδέν με τούτων ἀπέτρεψεν, ἀλλ' ᾠχόμην πλέων, ἡγού-
μενος ὁμοίως με δεῖν ὑπὲρ ἐκείνων κινδυνεύειν ὥσπερ ὑπὲρ
20 ἐμαυτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα φυγῆς ἡμῖν γενομένης ἐκ τῆς
πόλεως μετὰ τοσούτου θορύβου καὶ δέους, ὥστ' ἐνίους
καὶ τῶν σφετέρων αὐτῶν ἀμελεῖν, οὐδ' ἐν τούτοις τοῖς
κακοῖς ἠγάπησα εἰ τοὺς οἰκείους τοὺς ἐμαυτοῦ διασῶ-
σαι δυνηθείην, ἀλλ' εἰδὼς Σώπολιν μὲν ἀποδημοῦντα,
αὐτὸν δ' ἐκεῖνον ἀῤῥώστως διακείμενον, συνεξεκόμισ' αὐτῷ
καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν οὐσίαν ἅπα-
σαν. καίτοι τίνα δικαιότερον αὐτὴν ἔχειν ἢ τὸν τότε μὲν
συνδιασώσαντα, νῦν δὲ παρὰ τῶν κυρίων εἰληφότα;
21 Τὰ μὲν τοίνυν εἰρημένα ἐστὶν ἐν οἷς ἐκινδύνευσα μέν,
φλαῦρον δ' οὐδὲν ἀπέλαυσα· ἔχω δὲ καὶ τοιαῦτ' εἰπεῖν,
ἐξ ὧν ἐκείνῳ χαριζόμενος αὐτὸς ταῖς μεγίσταις συμφο-
ραῖς περιέπεσον. ἐπειδὴ γὰρ ἤλθομεν εἰς Μῆλον, αἰσθό-
μενος ὅτι μέλλοιμεν αὐτοῦ καταμένειν ἐδεῖτό μου συμ-
πλεῖν εἰς Τροιζῆνα καὶ μηδαμῶς αὐτὸν ἀπολιπεῖν, λέ-
γων τὴν ἀῤῥωστίαν τοῦ σώματος καὶ τὸ πλῆθος τῶν
ἐχθρῶν, καὶ ὅτι χωρὶς ἐμοῦ γενόμενος οὐδὲν ἕξοι χρῆσθαι
22 τοῖς αὐτοῦ πράγμασι. φοβουμένης δὲ τῆς μητρός, ὅτι τὸ
χωρίον ἐπυνθάνετο νοσῶδες εἶναι, καὶ τῶν ξένων συμβου-
λευόντων αὐτοῦ μένειν, ὅμως ἔδοξεν ἡμῖν ἐκείνῳ χαριστέον
εἶναι. καὶ μετὰ ταῦτ' οὐκ ἔφθημεν εἰς Τροιζῆνα ἐλθόντες,
καὶ τοιαύταις νόσοις ἐλήφθημεν, ἐξ ὧν αὐτὸς μὲν παρὰ
389 μικρὸν ἦλθον ἀποθανεῖν, ἀδελφὴν δὲ κόρην τετρακαιδεκέ-
τιν γεγονυῖαν ἐντὸς τριάκονθ' ἡμερῶν κατέθαψα, τὴν δὲ
μητέρα οὐδὲ πένθ' ἡμέραις ἐκείνης ὕστερον. καίτοι τίν'
οἴεσθέ με γνώμην ἔχειν τοσαύτης μοι μεταβολῆς τοῦ
23 βίου γεγενημένης; ὃς τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀπαθὴς ἦν

v. 1. τε om Γ. 20, 2. τοιούτου Γ. 3. ἀμελεῖν αὐτῶν Ξς. 4. οἰκέτας Γ. 8. ἔχειν προσήκει ἢ Ξς. 8. νυνὶ Ξς. 21, 1. εἰρημένα ταῦτ' ἐστίν Ξς. 5. ἡμῶν Ξς. 8. ἕξει Ξς. 22, 6. τέτταρα καὶ δέκ' ἔτη Ξς. 8. ἐκείνης add Γ. 9. γνώμην οἴεσθέ με Ξ. 23, 1. ἦν Γ: ceteri εἴην.

κακῶν, νεωστὶ δ' ἐπειρώμην φυγῆς καὶ τοῦ παρ' ἑτέροις
μὲν μετοικεῖν, στέρεσθαι δὲ τῶν ἐμαυτοῦ, πρὸς δὲ τούτοις
ὁρῶν τὴν μητέρα τὴν ἐμαυτοῦ καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐκ μὲν τῆς
πατρίδος ἐκπεπτωκυίας, ἐπὶ δὲ ξένης καὶ παρ' ἀλλο-
τρίοις τὸν βίον τελευτώσας. ὥστ' οὐδεὶς ἄν μοι δικαίως
φθονήσειεν, εἴ τι τῶν Θρασυλόχου πραγμάτων ἀγαθὸν
ἀπολέλαυκα· καὶ γὰρ ἵνα χαρισαίμην ἐκείνῳ, κατοικι-
σάμενος ἐν Τροιζῆνι τοιαύταις ἐχρησάμην συμφοραῖς, ὧν
οὐδέποτ' ἂν ἐπιλαθέσθαι δυνηθείην.

4 Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦθ' ἕξουσιν εἰπεῖν, ὡς εὖ μὲν πράτ-
τοντος Θρασυλόχου πάντα ταῦθ' ὑπέμενον, δυστυχή-
σαντα δ' αὐτὸν ἀπέλιπον· ἐν αὐτοῖς γὰρ τούτοις ἔτι σα-
φέστερον καὶ μᾶλλον ἐπεδειξάμην τὴν εὔνοιαν ἣν εἶχον
εἰς ἐκεῖνον. ἐπειδὴ γὰρ εἰς Αἴγιναν κατοικισάμενος
ἠσθένησε ταύτην τὴν νόσον ἐξ ἧς περ ἀπέθανεν, οὕτως
αὐτὸν ἐθεράπευσα ὡς οὐκ οἶδ' ὅς τις πώποθ' ἕτερος ἕτε-
ρον, τὸν μὲν πλεῖστον τοῦ χρόνου πονήρως μὲν ἔχοντα
περιμέναι δ' ἔτι δυνάμενον, ἓξ δὲ μῆνας συνεχῶς ἐν τῇ
5 κλίνῃ κείμενον. καὶ τούτων τῶν ταλαιπωριῶν οὐδεὶς τῶν
συγγενῶν μετασχεῖν ἠξίωσεν, ἀλλ' οὐδ' ἐπισκεψόμενος
ἀφίκετο, πλὴν τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς, αἳ πλέον
θάτερον ἐποίησαν· ἀσθενοῦσαι γὰρ ἦλθον ἐκ Τροιζῆνος,
ὥστ' αὐταὶ θεραπείας ἐδέοντο. ἀλλ' ὅμως ἐγώ, τοιούτων
τῶν ἄλλων περὶ αὐτὸν γεγενημένων, οὐκ ἀπεῖπον οὐδ'
5 ἀπέστην, ἀλλ' ἐνοσήλευον αὐτὸν μετὰ παιδὸς ἑνός· οὐδὲ
γὰρ τῶν οἰκετῶν οὐδεὶς ὑπέμενεν. καὶ γὰρ φύσει χαλε-
πὸς ὢν ἔτι δυσκολώτερον διὰ τὴν νόσον διέκειτο, ὥστ' οὐκ
ἐκείνων ἄξιον θαυμάζειν, εἰ μὴ παρέμενον, ἀλλὰ πολὺ
μᾶλλον ὅπως ἐγὼ τοιαύτην νόσον θεραπεύων ἀνταρκεῖν

v. 1. μὲν add Γ. 4. ξένοις Ξ. 7. μετοικισάμενος Ξς. 8. τοσαύταις Ξς. 24, 1. τοῦτό γ' ἕξουσιν Ξς. 2. ταῦτα πάνθ' ὑπέμεινα Ξς. 5. κατοικισάμενος Γ: ceteri κατοικησάμενος ς. 6. περ add Γ. 7. ὅστις πώποθ' Γ: εἴ τις ἄλλος πώποθ' Ξς. 8. τὸν πλεῖστον Γ: τὸ μὲν πλεῖστον Ξς. 9. ἔτι Γ: οὐ Ξς. δὲ μῆνας] μῆνας δὲ Γ. 25, 2. συγγενῶν] ταλαιπωριῶν Γ. 6. ἀπέστην οὐδ' ἀπεῖπον Ξς. 26, 2. ὑπέμεινε Ξς. 5. ἀνταρκεῖν ἠδυνάμην Γ: ceteri ἐδυνάμην ἀνταρκεῖν.

ἠδυνάμην· ὃς ἔμπυος μὲν ἦν πολὺν χρόνον, ἐκ δὲ τῆς κλί-
27 νης οὐκ ἠδύνατο κινεῖσθαι, τοιαῦτα δ' ἔπασχεν ὥσθ'
ἡμᾶς μηδεμίαν ἡμέραν ἀδακρύτους διαγαγεῖν, ἀλλὰ
θρηνοῦντες διετελοῦμεν καὶ τοὺς πόνους τοὺς ἀλλήλων καὶ
τὴν φυγὴν καὶ τὴν ἐρημίαν τὴν ἡμετέραν αὐτῶν. καὶ
390 ταῦτ' οὐδένα χρόνον διέλιπεν· οὐδὲ γὰρ ἀπελθεῖν οἷόν τ'
ἦν ἢ δοκεῖν ἀμελεῖν, ὃ ἐμοὶ πολὺ δεινότερον ἦν τῶν κα-
κῶν τῶν παρόντων.

28 Ἐβουλόμην δ' ἂν ὑμῖν οἷός τ' εἶναι ποιῆσαι φανερὸν
οἷος περὶ αὐτὸν ἐγενόμην· οἶμαι γὰρ οὐδ' ἂν τὴν φωνὴν
ὑμᾶς ἀνασχέσθαι τῶν ἀντιδίκων. νῦν δὲ τὰ χαλεπώτατα
τῶν ἐν τῇ θεραπείᾳ καὶ δυσχερέστατα καὶ πόνους ἀηδε-
στάτους ἔχοντα καὶ πλείστης ἐπιμελείας δεηθέντα οὐκ
εὐδιήγητά ἐστιν. ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ σκοπεῖτε, μετὰ πόσων
ἄν τις ἀγρυπνιῶν καὶ ταλαιπωριῶν τοιοῦτον νόσημα
29 τοσοῦτον χρόνον θεραπεύσειεν. ἐγὼ μὲν γὰρ οὕτω κακῶς
διετέθην, ὥσθ' ὅσοι περ εἰσῆλθον τῶν φίλων, ἔφασαν
δεδιέναι μὴ κἀγὼ προσαπόλωμαι, καὶ συνεβούλευόν μοι
φυλάττεσθαι, λέγοντες ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν θεραπευσάν-
των ταύτην τὴν νόσον αὐτοὶ προσδιεφθάρησαν. πρὸς οὓς
ἐγὼ τοιαῦτ' ἀπεκρινάμην, ὅτι πολὺ ἂν θᾶττον ἑλοίμην
ἀποθανεῖν ἢ κεῖνον περιιδεῖν δι' ἔνδειαν τοῦ θεραπεύ-
σοντος πρὸ μοίρας τελευτήσαντα.

30 Καὶ τοιούτῳ μοι γεγενημένῳ τετόλμηκεν ἀμφισβητεῖν
τῶν χρημάτων ἡ μηδ' ἐπισκέψασθαι πώποτ' αὐτὸν ἀξιώ-
σασα, τοσοῦτον μὲν χρόνον ἀσθενήσαντα, πυνθανομένη
δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὡς διέκειτο, ῥᾳδίας δ' οὔσης αὐτῇ
τῆς πορείας. εἶτα νῦν αὐτὸν ἀδελφίζειν ἐπιχειρήσουσιν,
ὥσπερ οὐχ ὅσῳ ἂν οἰκειότερον προσείπωσι τὸν τεθνεῶτα,

v. 1. μὲν ἦν Γ: ceteri μὲν ἐμεῖν ἦν. 27, 1. ἠδύνατο Γ: ἐδύνατο Ξς. δὲ πάσχειν Γ. ὥσθ' — διαγαγεῖν Γ: ὥστε μηδεμίαν ἡμέραν ἡμᾶς ἀδακρυτὶ διάγειν Ξς. 5. διέλειπεν Γ. 6. ἦν ἢ Γ: ἦν μοι τοῦ μὴ Ξς. ὅ μοι Ξς. 28, 1. οἷόν Ξς. 2. αὐτὸν] ἐμαυτὸν Ξ. 6. σκοπεῖτε μετὰ πόσων ἄν τις — θεραπεύσειεν Γ: σκοπεῖσθε μετὰ πόσων — θεραπεύσειεν ἄν τις Ξς. 29, 2. περ Γ: ποτ' Ξς. δεδιέναι ἔφασαν Ξς. 4. λέγοντες] καὶ λέγοντες Ξ. οἱ add Γ. 30, 4. δ' om Γ. 5. ἀδελφίζειν αὐτὸν Ξς. 6. ὥσπερ Γ: ὡς Ξς.

τοσούτῳ δόξουσαν αὐτὴν μείζω καὶ δεινότερα ἐξαμαρτεῖν·
1 ἥτις οὐδ' ἐπειδὴ τελευτᾶν ἤμελλε τὸν βίον, ὁρῶσα τοὺς
πολίτας τοὺς ἡμετέρους, ὅσοι περ ἦσαν ἐν Τροιζῆνι, δια-
πλέοντας εἰς Αἴγιναν, ἵν' αὐτὸν συγκαταθάψειαν, οὐδ'
εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ἀπήντησεν, ἀλλ' οὕτως ὠμῶς καὶ
σχετλίως εἶχεν ὥστ' ἐπὶ μὲν τὸ κῆδος οὐκ ἠξίωσεν ἀφι-
κέσθαι, τῶν δὲ καταλειφθέντων οὐδὲ δέχ' ἡμέρας διαλι-
ποῦσα ἦλθεν ἀμφισβητοῦσα, ὥσπερ τῶν χρημάτων ἀλλ'
2 οὐκ ἐκείνου συγγενὴς οὖσα. καὶ εἰ μὲν ὁμολογήσει το-
σαύτην ἔχθραν ὑπάρχειν αὐτῇ πρὸς ἐκεῖνον ὥστ' εἰκότως
ταῦτα ποιεῖν, οὐκ ἂν κακῶς εἴη βεβουλευμένος, εἰ τοῖς
φίλοις μᾶλλον ἐβουλήθη ἢ ταύτῃ τὴν οὐσίαν καταλιπεῖν·
3 εἰ δὲ μηδεμιᾶς διαφορᾶς οὔσης οὕτως ἀμελὴς καὶ κακὴ
περὶ αὐτὸν ἐγένετο, πολὺ ἂν [δή που] δικαιότερον στε-
ρηθείη τῶν αὐτῆς ἢ τῶν ἐκείνου κληρονόμος γένοιτο. ἐν-
θυμεῖσθε δ' ὅτι τὸ μὲν ταύτης μέρος οὔτ' ἐν τῇ νόσῳ θε-
ραπείας ἔτυχεν οὔτ' ἀποθανὼν τῶν νομιζομένων ἠξιώθη,
δι' ἐμὲ δ' ἀμφότερα ταῦτ' αὐτῷ γεγένηται. καίτοι δί-
καιόν ἐστιν ὑμᾶς τὴν ψῆφον φέρειν οὐκ εἴ τινες γένει μέν
φασι προσήκειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ὅμοιοι τοῖς ἐχθροῖς γε-
γόνασιν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅσοι μηδὲν ὄνομα συγγε-
νείας ἔχοντες οἰκειοτέρους σφᾶς αὐτοὺς ἐν ταῖς συμφο-
ραῖς τῶν ἀναγκαίων παρέσχον.

Λέγουσι δ' ὡς τὰς μὲν διαθήκας οὐκ ἀπιστοῦσι Θρα-
σύλοχον καταλιπεῖν, οὐ μέντοι καλῶς οὐδ' ὀρθῶς φασὶν
αὐτὰς ἔχειν. καίτοι, ὦ ἄνδρες Αἰγινῆται, πῶς ἄν τις
ἄμεινον ἢ μᾶλλον συμφερόντως περὶ τῶν αὑτοῦ πραγμά-
των ἐβουλεύσατο; ὃς οὔτ' ἔρημον τὸν οἶκον κατέλιπε,
τοῖς τε φίλοις χάριν ἀπέδωκεν, ἔτι δὲ τὴν μητέρα καὶ

v. 1. δόξουσαν αὐτὴν — ἐξαμαρτεῖν Γ: ceteri δόξουσιν εἰς αὐτὸν — ἐξαμαρτάνειν. 31, 1. οὐδ' ἐπειδὴ τελευτᾶν ἤμελλε Γ: ἐπειδὴ ἐτε-λεύτα Ξς. 5. ἀφικέσθαι Γ: ceteri γενέσθαι. 7. ἀμφισβητήσου-σα Ξς. 32, 4. ἠβουλήθη μᾶλλον Ξς. 5. μηδεμιᾶς] μιᾶς Γ. 6. δή που om Γ. 33, 1. γίγνοιτο Γ, γένηται Ξ. ἐνθυμεῖσθαι Ξ. 2. νό-σῳ ΓΞ: ceteri νήσῳ. 4. ταῦτ' αὐτῷ Γ: αὐτῷ ταῦτα Ξς. 5. ὑμᾶς ἐστι Ξς. 6. προσήκειν φασὶν Ξς. 7. μηδὲν Γ: μηδ' Ξς. 34, 2. φα-σὶν add Γ.

τὴν ἀδελφὴν οὐ μόνον τῶν αὑτοῦ κυρίας ἀλλὰ καὶ τῶν
ἐμῶν κατέστησε, τὴν μὲν ἐμοὶ συνοικίσας, τῇ δ' υἱόν
35 μ' εἰσποιήσας; ἆρ' ἂν ἐκείνως ἄμεινον ἔπραξεν, εἰ μήτε
τῆς μητρὸς τὸν ἐπιμελησόμενον κατέστησε, μήτ' ἐμοῦ
μηδεμίαν μνείαν ἐποιήσατο, τήν τ' ἀδελφὴν ἐπὶ τῇ τύχῃ
κατέλιπε, καὶ τὸν οἶκον ἀνώνυμον τὸν αὑτοῦ περιεῖδε
γενόμενον;

36 Ἀλλὰ γὰρ ἴσως ἀνάξιος ἦν υἱὸς εἰσποιηθῆναι Θρασυλόχῳ καὶ λαβεῖν αὐτοῦ τὴν ἀδελφήν. ἀλλὰ πάντες ἂν μαρτυρήσειαν Σίφνιοι τοὺς προγόνους τοὺς ἐμοὺς καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ δόξῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι πρώτους εἶναι τῶν πολιτῶν. τίνες γὰρ ἢ μειζόνων ἀρχῶν ἠξιώθησαν, ἢ πλείω χρήματ' εἰσήνεγκαν, ἢ κάλλιον ἐχορήγησαν, ἢ μεγαλοπρεπέστερον τὰς ἄλλας λειτουργίας ἐλειτούργησαν; ἐκ ποίας δ' οἰκίας τῶν ἐν Σίφνῳ πλεί-
37 ους βασιλεῖς γεγόνασιν; ὥστε Θρασύλοχός τε, εἰ καὶ
μηδὲ πώποτ' αὐτῷ διελέχθην, εἰκότως ἂν ἐβουλήθη μοι διὰ ταῦτα δοῦναι τὴν ἀδελφήν, ἐγώ τ' εἰ καὶ μηδέν μοι τούτων ὑπῆρχεν, ἀλλὰ φαυλότατος ἦν τῶν πολιτῶν, δικαίως ἂν παρ' αὐτοῦ διὰ τὰς εὐεργεσίας τὰς εἰς ἐκεῖνον τῶν μεγίστων ἠξιώθην.

38 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν καὶ Σωπόλιδι τῷ ἀδελφῷ μάλιστα κεχαρίσθαι ταῦτα διαθέμενον. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ταύτην μὲν ἐμίσει καὶ κακόνουν τοῖς αὑτοῦ πράγμασιν ἡγεῖτο, ἐμὲ δὲ περὶ πλείστου τῶν αὑτοῦ φίλων ἐποιεῖτο. ἐδήλωσε δ' ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ ὅτ' ἔδοξε τοῖς συμφυγάσιν ἐπιχειρεῖν τῇ πόλει μετὰ τῶν ἐπικούρων. αἱρεθεὶς γὰρ ἄρχειν αὐτοκράτωρ ἐμὲ καὶ γραμματέα

v. 2. συνοικίσας ΓΞ: ceteri συνοικήσας. τῇ Γ: τῆς Ξς. 35, 1. ἆρα γὰρ ἐκεῖνος ἄμεινον ἂν Ξς. 3. τήν τ'] τὴν δ' Γ. 4. τὸν αὑτοῦ ἀνώνυμον γενόμενον περιεῖδεν Ξς. 36, 3. μαρτυρήσειαν] λοιδορήσαιεν Γ. 6. κάλλιον ἐχορήγησαν] καλλίω χρήματ' εἰσήνεγκαν Γ. 8. πλείους Γ: πλεῖστοι Ξς. 37, 1. ὥστε Θρασύλοχός τε Γ, ὥστε καὶ Θρασύλοχός τε ς: ὥστε καὶ Θρασύλοχος Ξ. 3. καὶ μηδέν μοι τούτων Γ: καὶ τούτων μηδὲν Ξς. 4. ἀλλὰ καὶ φαυλότατος Ξς. 38, 4. ἡγεῖτο Γ: ἐνόμιζεν Ξς. περὶ] τοῦ Ξ. 5. τε om Γ. 7. ἄρχων Ξς.

προσείλετο καὶ τῶν χρημάτων ταμίαν ἁπάντων κατέ-
στησε, καὶ ὅτ' ἠμέλλομεν κινδυνεύειν, αὐτὸς αὑτῷ με
9παρετάξατο. καὶ σκέψασθ' ὡς σφόδρ' αὐτῷ συνήνεγκεν·
δυστυχησάντων γὰρ ἡμῶν ἐν τῇ προσβολῇ τῇ πρὸς τὴν
πόλιν καὶ τῆς ἀναχωρήσεως οὐχ οἵας ἠβουλόμεθα γενο-
μένης, τετρωμένον αὐτὸν καὶ βαδίζειν οὐ δυνάμενον, ἀλλ'
ὀλιγοψυχοῦντα, ἀπεκόμισα ἐπὶ τὸ πλοῖον μετὰ τοῦ θε-
ράποντος τοῦ ἐμαυτοῦ, φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων, ὥστ' ἐκεῖ-
νον πολλάκις καὶ πρὸς πολλοὺς εἰπεῖν ὅτι μόνος ἀνθρώ-
οπων αἴτιος εἴην αὐτῷ τῆς σωτηρίας. καίτοι τίς ἂν μεί-
ζων ταύτης εὐεργεσία γένοιτο; ἐπειδὴ τοίνυν εἰς Λυκίαν
ἐκπλεύσας ἀπέθανεν, αὕτη μὲν οὐ πολλαῖς ἡμέραις
ὕστερον μετὰ τὴν ἀγγελίαν ἔθυε καὶ ἑώρταζε, καὶ οὐδὲ
τὸν ἀδελφὸν ᾐσχύνετο τὸν ἔτι ζῶντα, οὕτως ὀλίγον φρον-
τίζουσα τοῦ τεθνεῶτος, ἐγὼ δ' ἐπένθουν αὐτόν, ὥσπερ τοὺς
1οἰκείους νόμος ἐστίν. Καὶ ταῦτα πάντ' ἐποίουν διὰ τὸν
τρόπον τὸν ἐμαυτοῦ καὶ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς ἐκείνους,
ἀλλ' οὐ ταυτησὶ τῆς δίκης ἕνεκα· οὐ γὰρ ᾤμην αὐτοὺς
οὕτω δυστυχήσειν, ὥστ' ἄπαιδας ἀμφοτέρους τελευτή-
σαντας εἰς ἔλεγχον καταστήσειν, ὁποῖός τις ἕκαστος
ἡμῶν περὶ αὐτοὺς ἐγένετο.

42 Πρὸς μὲν οὖν Θρασύλοχόν τε καὶ Σώπολιν ὡς αὐτή
τε κἀγὼ διεκείμεθα, σχεδὸν ἀκηκόατε· τρέψονται δ'
ἴσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον, ὅσπερ αὐτοῖς λοιπός ἐστιν,
ὡς Θράσυλλος ὁ πατὴρ ὁ ταύτης ἡγοῖτ' ἂν δεινὰ πά-
σχειν, εἴ τίς ἐστιν αἴσθησις τοῖς τεθνεῶσι περὶ τῶν ἐνθάδε
γιγνομένων, ὁρῶν τὴν μὲν θυγατέρα ἀποστερουμένην τῶν
χρημάτων, ἐμὲ δὲ κληρονόμον ὧν αὐτὸς ἐκτήσατο γιγνό-
43μενον. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι μὲν οὐ περὶ τῶν πάλαι τεθνεώ-
393των, ἀλλὰ περὶ τῶν ἔναγχος τὸν κλῆρον καταλιπόντων

v. 1. προείλετο Ξς. ἁπάντων add Γ. 2. ὅτε ἐμέλλομεν Ξς. 39, 2. πρὸς τὴν πόλιν Γ: πρὸς Σίφνον Ξς. 4. ἀλλὰ λειποψυχοῦντα Ξς. 5. ἐπεκόμισα Ξ. 6. ἐμαυτοῦ Γ: ἐμοῦ Ξς. 40, 1. ταύτης μείζων Ξς. 4. ἑόρταζεν Γ. 6. δ' ἐπένθουν] δὲ πενθήσας Γ, id quod fuisse videtur δ' ἐπένθησ'. 41, 3. ταύτης Ξς. 5. ἡμῶν ἕκαστος Ξς, ἐγένετο add Γ. 42, 4. ὁ ante ταύτης add Γ. 43, 2. ἔναγχος Γ: ἔγγιστα Ξς.

προσήκειν ἡμῖν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι. Θράσυλλος μὲν γάρ, οὕσπερ ἐβούλετο, τούτους κυρίους τῶν αὑτοῦ κατέλιπεν· δίκαιον δὲ καὶ Θρασυλόχῳ τὰ αὐτὰ ταῦτ᾽ ἀποδοθῆναι παρ᾽ ὑμῶν, καὶ γενέσθαι διαδόχους τῆς κληρονομίας μὴ ταύτην ἀλλ᾽ οἷς ἐκεῖνος διέθετο· οὐ μέντ᾽ ἂν
44μοι δοκῶ φυγεῖν οὐδὲ τὴν Θρασύλλου γνώμην. οἶμαι γὰρ ἂν αὐτὸν πάντων γενέσθαι ταύτῃ χαλεπώτατον δικαστήν, εἴπερ αἴσθοιτο οἷα περὶ τοὺς παῖδας αὑτοῦ γεγένηται. πολλοῦ ἂν δεήσειεν ἀχθεσθῆναι κατὰ τοὺς νόμους ὑμῶν ψηφισαμένων, ἀλλὰ πολὺ ἂν μᾶλλον, εἰ τὰς τῶν παίδων διαθήκας ἀκύρους ἴδοι γενομένας. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς τὸν οἶκον τὸν ἐμὸν δεδωκὼς ἦν Θρασύλοχος τὴν οὐσίαν, τοῦτ᾽ ἂν ἐπιτιμᾶν εἶχον αὐτῷ· νῦν δ᾽ εἰς τὸν αὑτῶν εἰσεποιήσατο, ὥστ᾽ οὐκ ἐλάττω τυγχάνουσιν εἰληφό-
45τες ὧν δεδώκασιν. Χωρὶς δὲ τούτων, οὐδένα μᾶλλον εἰκός ἐστιν ἢ Θράσυλλον εὔνουν εἶναι τοῖς κατὰ δόσιν ἀμφισβητοῦσιν· καὶ γὰρ αὐτὸς καὶ τὴν τέχνην ἔμαθε παρὰ Πολεμαινέτου τοῦ μάντεως, καὶ τὰ χρήματ᾽ ἔλαβεν οὐ κατὰ γένος ἀλλὰ δι᾽ ἀρετήν, ὥστ᾽ οὐκ ἂν δήπου φθονήσειεν, εἴ τις περὶ τοὺς παῖδας αὑτοῦ χρηστὸς γενόμενος
46τῆς αὐτῆς δωρεᾶς ἧσπερ ἐκεῖνος ἠξιώθη. Μεμνῆσθαι δὲ χρὴ καὶ τῶν ἐν ἀρχῇ ῥηθέντων. ἐπέδειξα γὰρ ὑμῖν αὐτὸν οὕτω περὶ πολλοῦ τὴν ἡμετέραν οἰκειότητα ποιησάμενον, ὥστε γῆμαι καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἀνεψιάν. καίτοι τίσιν ἂν θᾶττον τὴν αὑτοῦ θυγατέρα ἐξέδωκεν ἢ τούτοις παρ᾽ ὧν αὐτὸς λαμβάνειν ἠξίωσεν; ἐκ ποίας δ᾽ ἂν οἰκίας ἥδιον εἶδεν υἱὸν αὑτῷ κατὰ τοὺς νόμους εἰσποιηθέντα μᾶλλον ἢ ταύτης ἐξ ἧσπερ καὶ φύσει παῖδας ἐζήτησεν αὑτῷ γενέσθαι;

47 Ὥστ᾽ ἐὰν μὲν ἐμοὶ ψηφίσησθε τὸν κλῆρον, καὶ πρὸς

v. 4. διαδόχους αὐτῷ τῆς Ξς. 5. ἂν μοι δοκῶ] ἂν δοκῶν Ξ. 44, 2. ἂν αὐτὸν πάντων Γ, αὐτὸν πάντων ἂν ς, ἂν αὐτὸν πάντων ἂν Ξ. 3. οἷα Ξ. 4. καὶ πολλοῦ Ξς. κατὰ] καὶ Γ. 6. γεγενημένας Ξς. 45, 4. τὰ add Γ. 46, 1. δωρεᾶς τύχοι ἧσπερ Ξς. 2. ἐπεδείξατο Ξ. 4. τὴν ante τοῦ add Γ. 6. ὧνπερ αὐιὸς Ξς. 7. υἱὸν add Γ. 8. καὶ add Γ. 47, 1. ἐμὸν Ξς.

ἐκεῖνον ὑμῖν καλῶς ἕξει καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας, οἷς προσήκει τι τούτων τῶν πραγμάτων· ἢν δ' ὑπὸ ταύτης πεισθέντες ἐξαπατηθῆτε, οὐ μόνον ἐμὲ ἀδικήσετε, ἀλλὰ καὶ Θρασύλοχον τὸν τὴν διαθήκην καταλιπόντα,
394 καὶ Σώπολιν, καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐκείνων ἣ νῦν ἐμοὶ συνοικεῖ, καὶ τὴν μητέρ' αὐτῶν, ἣ πασῶν ἂν εἴη δυστυχεστάτη γυναικῶν, εἰ μὴ μόνον ἐξαρκέσειεν αὐτῇ στέρεσθαι τῶν παίδων, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτῇ προσγένοιτο ὥστ' ἐπιδεῖν ἄκυρον μὲν τὴν ἐκείνων γνώμην οὖσαν, ἔρημον δὲ τὸν
48 οἶκον γιγνόμενον, καὶ τὴν μὲν ἐπιχαίρουσαν τοῖς αὐτῆς κακοῖς ἐπιδικαζομένην τῶν χρημάτων, ἐμὲ δὲ μηδενὸς δυνάμενον τῶν δικαίων τυχεῖν, ὃς τοιαῦτ' ἔπραξα περὶ τοὺς ἐκείνης, ὥστ' εἴ τίς με σκοποῖτο μὴ πρὸς ταύτην ἀλλὰ πρὸς τοὺς πώποτε κατὰ δόσιν ἀμφισβητήσαντας, εὑρεθείην ἂν οὐδενὸς χείρων αὐτῶν περὶ τοὺς φίλους γεγενημένος. καίτοι χρὴ τοὺς τοιούτους τιμᾶν καὶ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι πολὺ μᾶλλον ἢ τὰς ὑφ' ἑτέρων δεδομένας
49 δωρεὰς ἀφαιρεῖσθαι. Ἄξιον δ' ἐστὶ καὶ τῷ νόμῳ βοηθεῖν, καθ' ὃν ἔξεστιν ἡμῖν καὶ παῖδας εἰσποιήσασθαι καὶ βουλεύσασθαι περὶ τῶν ἡμετέρων αὐτῶν, ἐνθυμηθέντας ὅτι τοῖς ἐρήμοις τῶν ἀνθρώπων ἀντὶ παίδων οὗτός ἐστιν· διὰ γὰρ τοῦτον καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ μηδὲν προσήκοντες μᾶλλον ἀλλήλων ἐπιμέλονται.

50 Ἵνα δὲ παύσωμαι λέγων καὶ μηκέτι πλείω χρόνον διατρίβω, σκέψασθ' ὡς μεγάλα καὶ δίκαια ἥκω πρὸς ὑμᾶς ἔχων, πρῶτον μὲν φιλίαν πρὸς τοὺς καταλιπόντας τὸν κλῆρον παλαιὰν καὶ πατρικὴν καὶ πάντα τὸν χρόνον διατελέσασαν. ἔπειτ' εὐεργεσίας πολλὰς καὶ μεγάλας καὶ περὶ δυστυχοῦντας ἐκείνους γεγενημένας, πρὸς δὲ τούτοις διαθήκας παρ' αὐτῶν τῶν ἀντιδίκων ὁμολογουμέ-

v. 5. ἐκείνου Ξς. 48, 1. γενόμενον Ξς. 2. μηδενὸς δυνάμενον Γ: μὴ δυνάμενον μηδενὸς Ξς. 4. ἐκείνης ὥστ' Γ: τοὺς ἐκεῖνον σώσαντας ὥστ' Ξς. με add Γ. 7. πολλοῦ Γ: πλείστου Ξς. 49, 4. ἐστιν. διὸ Γ: ἐστὶν ὁ νόμος. διὸ Ξς. 6. ἐπιμελοῦνται Ξς. 50, 1. πλείω Γ: ceteri πλείονα. 5. διατελευτήσασαν Ξ.

νας, ἔτι δὲ νόμον ταύταις βοηθοῦντα, ὃς δοκεῖ τοῖς Ἕλ-
51 λησιν ἅπασι καλῶς κεῖσθαι. τεκμήριον δὲ μέγιστον· περὶ
γὰρ ἄλλων πολλῶν διαφερόμενοι περὶ τούτου ταὐτὰ γιγνώσκουσιν. δέομαι οὖν ὑμῶν καὶ τούτων μεμνημένους καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰρημένων τὰ δίκαια ψηφίσασθαι, καὶ τοιούτους μοι γενέσθαι δικαστὰς οἵων περ ἂν αὐτοὶ τυχεῖν ἀξιώσαιτε.

20.

ΚΑΤΑ ΛΟΧΙΤΟΥ.

395 Ὡς μὲν τοίνυν ἔτυπτέ με Λοχίτης ἄρχων χειρῶν ἀδίκων, ἅπαντες ὑμῖν οἱ παρόντες μεμαρτυρήκασι· τὸ δ' ἁμάρτημα τοῦτο οὐχ ὅμοιον δεῖ νομίζειν τοῖς ἄλλοις, οὐδὲ τὰς τιμωρίας ἴσας ποιεῖσθαι περί τε τοῦ σώματος καὶ τῶν χρημάτων, ἐπισταμένους ὅτι τοῦτο πᾶσιν ἀνθρώποις οἰκειότατόν ἐστι, καὶ τούς τε νόμους ἐθέμεθα καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας μαχόμεθα καὶ τῆς δημοκρατίας ἐπιθυμοῦμεν καὶ τἆλλα πάντα τὰ περὶ τὸν βίον ἕνεκα τούτου πράττομεν. ὥστ' εἰκὸς ὑμᾶς ἐστι τοὺς περὶ τοῦτ' ἐξαμαρτάνοντας, ὃ περὶ πλείστου ποιεῖσθε, τῇ μεγίστῃ ζημίᾳ κολάζειν.

2 Εὑρήσετε δὲ καὶ τοὺς θέντας ἡμῖν τοὺς νόμους ὑπὲρ τῶν σωμάτων μάλιστα σπουδάσαντας. πρῶτον μὲν γὰρ περὶ μόνου τούτου τῶν ἀδικημάτων καὶ δίκας καὶ γραφὰς ἄνευ παρακαταβολῆς ἐποίησαν, ἵν' ὅπως ἂν ἕκαστος ἡμῶν τυγχάνῃ δυνάμενος καὶ βουλόμενος, οὕτως ἔχῃ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἀδικοῦντας. ἔπειτα τῶν μὲν ἄλλων ἐγκλημάτων αὐτῷ τῷ παθόντι μόνον ὁ δράσας ὑπόδικός

v. 1. ἅπασι add *Γ*. 51, 2. περὶ γὰρ ἄλλων πολλῶν περιφερόμενοι περὶ τούτου *Γ*: περὶ μὲν γὰρ ἄλλων διαφέρονται, περὶ δὲ τούτου πάντες Ξς. 6. ἀξιώσαιτε] ἀξιώσετε *Γ*: ἀξιώσητε Ξς. Tit. 1. *ΚΑΤΑ ΛΟΧΙΤΟΥ*] κατὰ Λοχίτου αἰκίας ἐπίλογος *Γ*, sed rc. § 1, 3. δεῖ om *Γ*. 6. καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας μαχόμεθα om pr *Γ*: καὶ om etiam rc. 8. ἕνεκεν ς. 9. ἐστὶν ὑμᾶς ς. 2, 4. ἡμῶν ἕκαστος τυγχάνῃ καὶ δυνάμενος ς. 5. καὶ βουλόμενος om pr *Γ*. 7. μόνῳ τῷ παθόντι κακῶς ὁ ς.

96ἐστιν· "περὶ δὲ τῆς ὕβρεως, ὡς κοινοῦ τοῦ πράγματος ὄντος, ἔξεστι τῷ βουλομένῳ τῶν πολιτῶν γραψαμένῳ
3πρὸς τοὺς θεσμοθέτας εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς· οὕτω δ' ἡγήσαντο δεινὸν εἶναι τὸ τύπτειν ἀλλήλους, ὥστε καὶ περὶ τῆς κακηγορίας νόμον ἔθεσαν, ὃς κελεύει τοὺς λέγοντάς τι τῶν ἀποῤῥήτων πεντακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν. καίτοι πηλίκας τινὰς χρὴ ποιεῖσθαι τὰς τιμωρίας ὑπὲρ τῶν ἔργῳ παθόντων κακῶς, ὅταν ὑπὲρ τῶν λόγῳ μόνον ἀκηκοότων οὕτως ὀργιζόμενοι φαίνησθε;

4 Θαυμαστὸν δ' εἰ τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας ὑβρίσαντας ἀξίους θανάτου νομίζετε, τοὺς δ' ἐν δημοκρατίᾳ ταὐτὰ ἐκείνοις ἐπιτηδεύοντας ἀζημίους ἀφήσετε. καίτοι δικαίως ἂν μείζονος οὗτοι τιμωρίας τυγχάνοιεν· φανερώτερον γὰρ ἐπιδείκνυνται τὴν αὑτῶν πονηρίαν. ὅστις γὰρ νῦν τολμᾷ παρανομεῖν, ὅτ' οὐκ ἔξεστι, τί ποτ' ἂν ἐποίησεν, ὅθ' οἱ κρατοῦντες τῆς πόλεως καὶ χάριν εἶχον τοῖς τὰ τοιαῦτα ἐξαμαρτάνουσιν;

5 Ἴσως οὖν Λοχίτης ἐπιχειρήσει μικρὸν ποιεῖν τὸ πρᾶγμα, διασύρων τὴν κατηγορίαν, καὶ λέγων ὡς οὐδὲν ἐκ τῶν πληγῶν κακὸν ἔπαθον, ἀλλὰ μείζους ποιοῦμαι τοὺς λόγους ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν γεγενημένων. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν μηδεμία προσῆν ὕβρις τοῖς πεπραγμένοις, οὐκ ἄν ποτ' εἰσῆλθον εἰς ὑμᾶς· νῦν δ' οὐχ ὑπὲρ τῆς ἄλλης βλάβης τῆς ἐκ τῶν πληγῶν γενομένης, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰκίας καὶ
6τῆς ἀτιμίας ἥκω παρ' αὐτοῦ δίκην ληψόμενος, ὑπὲρ ὧν προσήκει τοῖς ἐλευθέροις μάλιστ' ὀργίζεσθαι καὶ μεγίστης τυγχάνειν τιμωρίας. ὁρῶ δ' ὑμᾶς, ὅταν του καταγνῶτε ἱεροσυλίαν ἢ κλοπήν, οὐ πρὸς τὸ μέγεθος ὧν ἂν λάβωσι τὴν τίμησιν ποιουμένους, ἀλλ' ὁμοίως ἁπάντων θάνατον καταγιγνώσκοντας, καὶ νομίζοντας δίκαιον εἶναι τοὺς τοῖς αὐτοῖς ἔργοις ἐπιχειροῦντας ταῖς αὐταῖς

v. 2. ὄντος om Γ. 3, 2. καὶ add Γ. 6. ἔργῳ κακῶς πεπονθότων ς. 4, 2. νομιεῖτε ς. 3. τὰ αὐτὰ ς. καίτοι γε δικαίως ς. 5. ἑαυτῶν ς. 6. παρανομεῖν εἰς τοὺς πολίτας ὅτε ς. 7. καὶ add Γ. 5, 1. οὖν Γ: δ' ς. 4. κατ' ἀξίαν ς. 6. ἄλλης add Γ. 5, 5. τιμωρίαν ς. 6. καταγιγνώσκοντας Γ: κατακρίνοντας ς.

7 ζημίαις κολάζεσθαι. χρὴ τοίνυν καὶ περὶ τῶν ὑβριζόν-
των τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, καὶ μὴ τοῦτο σκοπεῖν, εἰ
μὴ σφόδρα συνέκοψαν, ἀλλ' εἰ τὸν νόμον παρέβησαν,
μηδ' ὑπὲρ τοῦ συντυχόντος μόνον ἀλλ' ὑπὲρ ἅπαντος
τοῦ τρόπου δίκην παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, ἐνθυμουμέ-
νους ὅτι πολλάκις ἤδη μικραὶ προφάσεις μεγάλων κακῶν
397 αἴτιαι γεγόνασιν, καὶ ὅτι "διὰ τοὺς τύπτειν τολμῶντας
8 εἰς τοῦτ' ἤδη τινὲς ὀργῆς προήχθησαν, ὥστ' εἰς τραύματα
καὶ θανάτους καὶ φυγὰς καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς
ἐλθεῖν· ὧν οὐδὲν διὰ τὸν φεύγοντα τὴν δίκην ἀγένητόν
ἐστιν, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ τούτου μέρος ἅπαντα πέπρα-
κται, διὰ δὲ τὴν τύχην καὶ τὸν τρόπον τὸν ἐμὸν οὐδὲν
τῶν ἀνηκέστων συμβέβηκεν.
9 Ἡγοῦμαι δ' ὑμᾶς οὕτως ἂν ἀξίως ὀργισθῆναι τοῦ
πράγματος, εἰ διεξέλθοιτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅσῳ μεῖ-
ζόν ἐστι τοῦτο τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων. εὑρήσετε γὰρ
τὰς μὲν ἄλλας ἀδικίας μέρος τι τοῦ βίου βλαπτούσας,
τὴν δ' ὕβριν ὅλοις τοῖς πράγμασι λυμαινομένην, καὶ
πολλοὺς μὲν οἴκους δι' αὐτὴν διαφθαρέντας, πολλὰς δὲ
10 πόλεις ἀναστάτους γεγενημένας. Καὶ τί δεῖ τὰς τῶν
ἄλλων συμφορὰς λέγοντα διατρίβειν; αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς
δὶς ἤδη τὴν δημοκρατίαν ἐπείδομεν καταλυθεῖσαν καὶ δὶς
τῆς ἐλευθερίας ἀπεστερήθημεν οὐχ ὑπὸ τῶν ταῖς ἄλλαις
πονηρίαις ἐνόχων ὄντων, ἀλλὰ διὰ τοὺς καταφρονοῦντας
τῶν νόμων καὶ βουλομένους τοῖς μὲν πολεμίοις δουλεύειν,
11 τοὺς δὲ πολίτας ὑβρίζειν. ὧν οὗτος εἷς ὢν τυγχάνει. καὶ
γὰρ εἰ τῶν τότε κατασταθέντων νεώτερός ἐστιν, ἀλλὰ
τόν γε τρόπον ἔχει τὸν ἐξ ἐκείνης τῆς πολιτείας. αὗται
γὰρ αἱ φύσεις εἰσὶν αἱ παραδοῦσαι μὲν τὴν δύναμιν

7, 1. κολάζειν ς. 3. παραβέβηκεν Γ. 4. τυχόντος ς. παντὸς ς. 8, 1. καὶ ὅτι διὰ τους τ. τ. εις τοῦτ' ἤδη τινὲς Γ: καὶ διότι πολλοὶ τῶν πολιτῶν (vel cum Wolfio τῶν τε ξένων καὶ τῶν πολιτῶν) διὰ τοὺς τ. τ. εἰς τοῦτ' ς. 3. καὶ θανάτους καὶ φυγὰς Γ: καὶ σφαγὰς καὶ θανάτους ς. 4. ἀγέννητόν ς. 5. ἅπαντα τὰ προειρημένα πέπρακται ς. 9, 1. ὀργισθῆναι περὶ τοῦ ς. 3. ἀδικημάτων ς. 6. διὰ ταύτην ς. 10, 1. γενομένας ς. 11, 1. οὗτος εἷς ὢν τυγχάνει Γ: εἷς ἐστὶν οὗτος ς. 4. εἰσὶν αἱ φύσεις ς.

τὴν ἡμετέραν τοῖς πολεμίοις, κατασκάψασαι δὲ τὰ τείχη τῆς πατρίδος, πεντακοσίους δὲ καὶ χιλίους ἀκρίτους ἀποκτείνασαι τῶν πολιτῶν.

2 Ὧν εἰκὸς ὑμᾶς μεμνημένους τιμωρεῖσθαι μὴ μόνον τοὺς τότε λυμηναμένους ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς νῦν βουλομένους οὕτω διαθεῖναι τὴν πόλιν, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον τοὺς ἐπιδόξους γενήσεσθαι πονηροὺς τῶν πρότερον ἡμαρτηκότων, ὅσῳ περ κρεῖττόν ἐστι τῶν μελλόντων κακῶν ἀπο-
3 τροπὴν εὑρεῖν ἢ τῶν ἤδη γεγενημένων δίκην λαβεῖν, καὶ μὴ περιμείνηθ' ἕως ἂν ἀθροισθέντες καὶ καιρὸν λαβόντες εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἐξαμάρτωσιν, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ὑμῖν προφάσεως παραδοθῶσιν, ἐπὶ ταύτης αὐτοὺς τιμωρεῖσθε, νομίζοντες εὕρημ' ἔχειν, ὅταν τινὰ λάβητ' ἐν μικροῖς πράγμασιν ἐπιδεδειγμένον ἅπασαν τὴν αὑτοῦ πονηρίαν. κράτιστον μὲν γὰρ ἦν, εἴ τι προσῆν ἄλλο σημεῖον τοῖς πονηροῖς τῶν ἀνθρώπων, πρὶν ἀδικηθῆναί τινα τῶν πολιτῶν, πρότερον κολάζειν αὐτούς· ἐπειδὴ δ' οὐχ οἷόν τ' ἐστὶν αἰσθέσθαι πρὶν κακῶς τινὰ παθεῖν ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' οὖν γ' ἐπειδὰν γνωρισθῶσι προσήκει πᾶσι μισεῖν τοὺς τοιούτους καὶ κοινοὺς ἐχθροὺς νομίζειν.

Ἐνθυμεῖσθε δ' ὅτι τῶν μὲν περὶ τὰς οὐσίας κινδύνων οὐ μέτεστι τοῖς πένησι, τῆς δ' εἰς τὰ σώματ' αἰκίας ὁμοίως ἅπαντες κοινωνοῦμεν· ὥσθ' ὅταν μὲν τοὺς ἀποστεροῦντας τιμωρῆσθε, τοὺς πλουσίους μόνον ὠφελεῖτε, ὅταν δὲ τοὺς ὑβρίζοντας κολάζητε, ὑμῖν αὐτοῖς βοηθεῖτε. ὧν ἕνεκα δεῖ περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ταύτας τῶν δικῶν, καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων συμβολαίων τοσοῦτον τιμᾶν, ὅσον προσήκει τῷ διώκοντι κομίσασθαι, περὶ δὲ τῆς ὕβρεως, ὅσον ἀποτίσας ὁ φεύγων παύσεσθαι μέλλει τῆς παρούσης ἀσελγείας. ἢν οὖν περιαιρῆτε τὰς οὐ-

v. 1. τὴν ἡμετέραν add Γ. 2. ἀκρίτως ς. 12, 1. τιμωρήσασθαι ς. 2. ὑμᾶς om Γ. 13, 2. περιμένειν ς. 3. προφάσεως ὑμῖν ς. 4. τιμωρήσασθαι νομίζοντας ς. 14, 2. γὰρ ἂν ἦν ς. 3. πρὶν Γ: καὶ πρὶν ς. 4. ἐστὶν add Γ. 5. γ' add Γ. 6. γνωσθῶσι ς. 15, 1. τῆς ς. 3. πάντες ς. 16, 1. ὧν οὖν ἕνεκα Γ. 4. παύσασθαι ς. 17, 1. ἦν] ἂν Γ. περιαιρῆτε τὰς οὐσίας τῶν

σίας τῶν νεανιευομένων εἰς τοὺς πολίτας, καὶ μηδεμίαν
νομίζηθ' ἱκανὴν εἶναι ζημίαν, οἵ τινες ἂν εἰς τὰ σώ-
ματα ἐξαμαρτάνοντες τοῖς χρήμασι τὰς δίκας ὑπέχω-
σιν, ἅπανθ' ὅσα δεῖ τοὺς καλῶς δικάζοντας διαπρά-
18 ξεσθε· καὶ γὰρ περὶ τοῦ παρόντος πράγματος ὀρθῶς
γνώσεσθε, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας κοσμιωτέρους ποιή-
σετε, καὶ τὸν βίον τὸν ὑμέτερον αὐτῶν ἀσφαλέστερον κα-
ταστήσετε. ἔστι δὲ δικαστῶν νοῦν ἐχόντων, περὶ τῶν ἀλ-
λοτρίων τὰ δίκαια ψηφιζομένους ἅμα καὶ τὰ σφέτερ'
αὐτῶν εὖ τίθεσθαι.

19 Καὶ μηδεὶς ὑμῶν εἰς τοῦτ' ἀποβλέψας, ὅτι πένης
εἰμὶ καὶ τοῦ πλήθους εἷς, ἀξιούτω τοῦ τιμήματος ἀφαι-
ρεῖν. οὐ γὰρ δίκαιον ἐλάττους ποιεῖσθαι τὰς τιμωρίας
ὑπὲρ τῶν ἀδόξων ἢ τῶν διωνομασμένων, οὐδὲ χείρους ἡγεῖ-
σθαι τοὺς πενομένους ἢ τοὺς πολλὰ κεκτημένους. ὑμᾶς
γὰρ ἂν αὐτοὺς ἀτιμάζοιτ', εἰ τοιαῦτα γιγνώσκοιτε περὶ
20 τῶν πολιτῶν. ἔτι δὲ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον, εἰ
δημοκρατουμένης τῆς πόλεως μὴ τῶν αὐτῶν ἅπαντες
τυγχάνοιμεν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀρχῶν μετέχειν ἀξιοῖμεν
τὸ ἴσον, τῶν δ' ἐν τοῖς νόμοις δικαίων ἀποστεροῖμεν ἡμᾶς
399 αὐτούς, καὶ μαχόμενοι μὲν ὁμοίως ἐθέλοιμεν ἀποθνή-
σκειν ὑπὲρ τῆς πολιτείας, ἐν δὲ τῇ ψήφῳ πλέον νέμοι-
21 μεν τοῖς τὰς οὐσίας ἔχουσιν. οὐκ ἐάν γε σωφρονῆθ'
οὕτω διακείσεσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, οὐδὲ διδάξετε τοὺς
νεωτέρους καταφρονεῖν τοῦ πλήθους τῶν πολιτῶν, οὐδ'
ἀλλοτρίους ἡγήσεσθ' εἶναι τοὺς τοιούτους τῶν ἀγώνων,
ἀλλ' ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ δικάζων, οὕτως ἕκαστος ὑμῶν οἴ-
σει τὴν ψῆφον. ἅπαντες γὰρ ὁμοίως ἀδικοῦσιν οἱ τολ-
μῶντες τοῦτον τὸν νόμον παραβαίνειν τὸν ὑπὲρ τῶν σω-

Γ. περιαιρήσησθε τὰς οὐσίας τῶν Λ: ceteri περιαιρήσησθε τὸ τὰς οὐσίας ἀφαιρεῖν τῶν. v. 2. νομίζηθ' ἱκανὴν Γ: ἱκανὴν ἡγῆσθε ς. οἱ Γ: εἰ ς. 18, 1. γὰρ καὶ περὶ ς. 19, 3. δίκαιόν ἐστιν ἐλάττους ς. 4. ὠνομασμένων ς. 5. ἢ τοὺς πολλὰ κεκτημένους Γ τῶν πολλὰ κεκτημένων ς. 20, 2. δημοκρατουμένης τῆς πόλεως Γ δημοκρατίας οὔσης ς. 3. τὸ ἴσον add Γ. 6. ὁμοίως om Γ. 21, 1. ἐάν] ἂν Γ. σωφρονῆθ' Γ: μοι πεισθῆτε ς. 5. ὡς ὑπὲρ Γ: ὥσπερ ὑπὲρ ς. οὕτως add Γ. 6. τοῦτον add Γ.

22 μάτων τῶν ὑμετέρων κείμενον. ὥστ' ἐὰν σωφρονῆτε, παρακαλέσαντες ἀλλήλους ἐνσημανεῖσθε Λοχίτῃ τὴν ὀργὴν τὴν ὑμετέραν αὐτῶν, εἰδότες ὅτι πάντες οἱ τοιοῦτοι τῶν μὲν νόμων τῶν κειμένων καταφρονοῦσι, τὰ δ' ἐνθάδε γιγνωσκόμενα, ταῦτα νόμους εἶναι νομίζουσιν.

Ἐγὼ μὲν οὖν ὡς οἷός τ' ἦν εἴρηκα περὶ τοῦ πράγματος· εἰ δέ τις τῶν παρόντων ἔχει τί μοι συνειπεῖν, ἀναβὰς εἰς ὑμᾶς λεγέτω.

21.

ΠΡΟΣ ΕΥΘΥΝΟΥΝ ΑΜΑΡΤΥΡΟΣ.

oo Οὐ προφάσεως ἀπορῶ δι' ἥντινα λέγω ὑπὲρ Νικίου τουτουΐ· καὶ γὰρ φίλος ὤν μοι τυγχάνει καὶ δεόμενος καὶ ἀδικούμενος καὶ ἀδύνατος εἰπεῖν, ὥστε διὰ ταῦτα πάντα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγειν ἀναγκάζομαι.

Ὅθεν οὖν τὸ συμβόλαιον αὐτῷ πρὸς Εὐθύνουν γεγένηται, διηγήσομαι ὑμῖν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.
2 Νικίας γὰρ οὑτοσί, ἐπειδὴ οἱ τριάκοντα κατέστησαν καὶ αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ ἐκ μὲν τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας ἐξήλειφον, εἰς δὲ τὸν μετὰ Λυσάνδρου κατάλογον ἐνέγραφον, δεδιὼς τὰ παρόντα πράγματα τὴν μὲν οὐσίαν ὑπέθηκε, τοὺς δ' οἰκέτας ἔξω τῆς γῆς ἐξέπεμψε, τὰ δ' ἔπιπλα ὡς ἐμὲ ἐκόμισε, τρία δὲ τάλαντα ἀργυρίου Εὐθύνῳ φυλάττειν ἔδωκεν, αὐτὸς δ' εἰς ἀγρὸν ἐλθὼν διῃτᾶ-
3 το. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον βουλόμενος ἐκπλεῖν ἀπῄτησε τἀργύριον· Εὐθύνους δὲ τὰ μὲν δύο τάλαντα ἀποδίδωσι, τοῦ δὲ τρίτου ἔξαρνος γίγνεται. ἄλλο μὲν οὖν οὐδὲν εἶχε Νικίας ἐν τῷ τότε χρόνῳ ποιῆσαι, προσιὼν δὲ πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους ἐνεκάλει καὶ ἐμέμφετο καὶ ἔλεγεν ἃ πεπονθὼς εἴη. καίτοι οὕτω τοῦτόν τε περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο

22, 1. ἐὰν Γ: ἂν ς. 4. τῶν κειμένων] τῶν pr Γ, τούτων corr. ἐνταῦθα ς. 5. ταῦτα add Γ. 7. ἔχει μοι τῶν παρόντων ς.
Tit. 1. ΠΡΟΣ ΕΥΘΥΝΟΥΝ ΑΜΑΡΤΥΡΟΣ Δ: πρὸς Εὐθύνουν ὑπὲρ Νικίου ἀμάρτυρος ς. § 2, 3. ἐνέγραφον Coraës: libri ἀνέγραφον.

καὶ τὰ καθεστῶτα ἐφοβεῖτο, ὥστε πολὺ ἂν θᾶττον ὀλί-
γων στερηθεὶς ἐσιώπησεν ἢ μηδὲν ἀπολέσας ἐνεκάλεσεν.

4 Τὰ μὲν οὖν γεγενημένα ταῦτ' ἐστίν· ἀπόρως δ' ἡμῖν
ἔχει τὸ πρᾶγμα. Νικίᾳ γὰρ οὔτε παρακατατιθεμένῳ
τὰ χρήματα οὔτε κομιζομένῳ οὐδεὶς οὔτ' ἐλεύθερος οὔτε
δοῦλος παρεγένετο, ὥστε μήτ' ἐκ βασάνων μήτ' ἐκ μαρ-
τύρων οἷόν τ' εἶναι γνῶναι περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἀνάγκη ἐκ
τεκμηρίων καὶ ἡμᾶς διδάσκειν καὶ ὑμᾶς δικάζειν ὁπό-
τεροι ἀληθῆ λέγουσιν.

5 Οἶμαι οὖν ἅπαντας εἰδέναι ὅτι μάλιστα συκοφαντεῖν
ἐπιχειροῦσιν οἱ λέγειν μὲν δεινοί, ἔχοντες δὲ μηδέν, τοὺς
401 ἀδυνάτους μὲν εἰπεῖν, ἱκανοὺς δὲ χρήματα τελεῖν. Νι-
κίας τοίνυν Εὐθύνου πλείω μὲν ἔχει, ἧττον δὲ δύναται
λέγειν· ὥστε οὐκ ἔστι διότι ἂν ἐπήρθη ἀδίκως ἐπ' Εὐθύ-
6 νουν ἐλθεῖν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ αὐτοῦ ἄν τις τοῦ πρά-
γματος γνοίη ὅτι πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἦν Εὐθύνουν λα-
βόντα ἐξαρνεῖσθαι ἢ Νικίαν μὴ δόντα αἰτιᾶσθαι. δῆλον
γὰρ ὅτι πάντες κέρδους ἕνεκ' ἀδικοῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἀπο-
στεροῦντες, ὧνπερ ἕνεκ' ἀδικοῦσιν, ἔχουσιν, οἱ δ' ἐγκα-
7 λοῦντες οὐδ' εἰ λήψεσθαι μέλλουσιν ἴσασιν. Πρὸς δὲ
τούτοις, ἀκαταστάτως ἐχόντων τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ δι-
κῶν οὐκ οὐσῶν τῷ μὲν οὐδὲν πλέον ἦν ἐγκαλοῦντι, τῷ δὲ
οὐδὲν ἦν δέος ἀποστεροῦντι. ὥστε τὸν μὲν οὐδὲν ἦν θαυ-
μαστόν, ὅτε καὶ οἱ μετὰ μαρτύρων δανεισάμενοι ἐξηρνοῦν-
το, τότε ἃ μόνος παρὰ μόνου ἔλαβεν ἀποστερῆσαι· τὸν δ'
οὐκ εἰκός, ὅτε οὐδ' οἷς δικαίως ὠφείλετο οἷόν τ' ἦν πράτ-
τεσθαι, τότε ἀδίκως ἐγκαλοῦντα οἴεσθαί τι λήψεσθαι.

8 Ἔτι δ', εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸν ἐκώλυεν, ἀλλὰ καὶ ἐξῆν
καὶ ἐβούλετο συκοφαντεῖν, ὡς οὐκ ἂν ἐπ' Εὐθύνουν ἦλθε,
ῥᾴδιον γνῶναι. οἱ γὰρ τοιαῦτα πράττειν ἐπιθυμοῦντες οὐκ
ἀπὸ τῶν φίλων ἄρχονται, ἀλλὰ μετὰ τούτων ἐπὶ τοὺς
ἄλλους ἔρχονται, καὶ τούτοις ἐγκαλοῦσιν οὓς ἂν μήτ'
αἰσχύνωνται μήτε δεδίωσι, καὶ οὓς ἂν ὁρῶσι πλουσίους

5, 4. ἧττω Λ. 6, 5. καλοῦντες Λ. 8, 1. Ἔτι Coraës: libri ὅτι. 6. δεδίωσι Wolfius: libri δεδίασι.

9 μὲν ἐρήμους δὲ καὶ ἀδυνάτους πράττειν. Εὐθύνῳ τοίνυν τἀναντία τούτων ὑπάρχει· ἀνεψιὸς γὰρ ὢν Νικίου τυγχάνει, λέγειν δὲ καὶ πράττειν μᾶλλον δύναται τούτου, ἔτι δὲ χρήματα μὲν ὀλίγα φίλους δὲ πολλοὺς κέκτηται. ὥστ' οὐκ ἔστιν ἐφ' ὅντινα ἂν ἧττον ἢ ἐπὶ τοῦτον ἦλθεν· ἐπεὶ ἔμοιγε δοκεῖ, εἰδότι τὴν τούτων οἰκειότητα, οὐδ' ἂν Εὐθύνους Νικίαν ἀδικῆσαι, εἰ ἐξῆν ἄλλον τινὰ τοσαῦτα
10 χρήματα ἀποστερῆσαι. νῦν δ' ἀρχαιότερον ἦν αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα· ἐγκαλεῖν μὲν γὰρ ἔξεστιν ἐξ ἁπάντων ἐκλεξάμενον, ἀποστερεῖν δ' οὐχ οἷόν τ' ἄλλον ἢ τὸν παρακαταθέμενον. ὥστε Νικίας μὲν συκοφαντεῖν ἐπιθυμῶν οὐκ ἂν ἐπὶ τοῦτον ἦλθεν, Εὐθύνους δ' ἀποστερεῖν ἐπιχειρῶν οὐκ ἂν ἄλλον εἶχεν.

11 "Ὃ δὲ μέγιστον τεκμήριον καὶ πρὸς ἅπαντα ἱκανόν· ὅτε γὰρ τὸ ἔγκλημα ἐγένετο, ὀλιγαρχία καθειστήκει, ἐν ᾗ οὕτως ἑκάτερος αὐτῶν διέκειτο, ὥστε Νικίας μέν, εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον εἴθιστο συκοφαντεῖν, τότ' ἂν ἐπαύσατο, Εὐθύνους δέ, καὶ εἰ μηδὲ πώποτε διενοήθη ἀδικεῖν, τότ' ἂν ἐπήρθη. ὁ μὲν γὰρ διὰ τὰ ἁμαρτήματα ἐτιμᾶτο, ὁ δὲ διὰ τὰ χρήματα ἐπεβουλεύετο. πάντες γὰρ ἐπίστασθε ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ δεινότερον ἦν πλουτεῖν ἢ ἀδικεῖν· οἱ μὲν γὰρ τὰ ἀλλότρια ἐλάμβανον, οἱ δὲ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπώλλυον. ἐφ' οἷς γὰρ ἦν ἡ πόλις, οὐ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐτιμωροῦντο, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας ἀφῃροῦντο, καὶ ἡγοῦντο τοὺς μὲν ἀδικοῦντας πιστούς, τοὺς δὲ πλουτοῦντας ἐχθρούς. ὥστε μὴ περὶ τοῦτ' εἶναι Νικίᾳ, ὅπως συκοφαντῶν τἀλλότρια λήψοιτο, ἀλλ' ὅπως μηδὲν ἀδικῶν κακόν τι πείσοιτο. τῷ μὲν γὰρ ὅσον Εὐθύνους δυναμένῳ ἐξῆν ἅ τ' ἔλαβεν ἀποστερεῖν καὶ οἷς μὴ συνέβαλεν ἐγκαλεῖν· οἱ δ' ὥσπερ Νικίας διακείμενοι ἠναγκάζοντο τοῖς τ' ὀφείλουσι τὰ χρέα ἀφιέναι καὶ τοῖς συκοφαντοῦσι τὰ αὐτῶν διδόναι. Καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, αὐτὸς ἂν ἡμῖν Εὐθύνους μαρτυρήσειεν· ἐπίσταται

13, 1. περὶ τούτου Coraës. 2. μηδὲν] malim μὴ μηδέν.

γὰρ ὅτι Τιμόδημος τουτονὶ τριάκοντα μνᾶς ἐπράξατο οὐ
χρέος ἐγκαλῶν, ἀλλ' ἀπάξειν ἀπειλῶν. καίτοι πῶς εἰ-
κὸς Νικίαν εἰς τοῦτ' ἀνοίας ἐλθεῖν, ὥστ' αὐτὸν περὶ τοῦ
15 σώματος κινδυνεύοντα ἑτέρους συκοφαντεῖν, καὶ μὴ δυνά-
μενον τὰ αὑτοῦ σώζειν τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβουλεύειν, καὶ
πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἐχθροῖς ἑτέρους διαφόρους ποιεῖσθαι,
καὶ τούτοις ἀδίκως ἐγκαλεῖν παρ' ὧν οὐδ' ὁμολογούντων
ἀποστερεῖν οἷός τ' ἂν ἦν δίκην λαβεῖν, καὶ τότε πλέον
ἔχειν ζητεῖν, ὅτε οὐδὲ ἴσον ἐξῆν αὐτῷ; καὶ ὅτε ἃ οὐκ
ἔλαβεν ἀποτίνειν ἠναγκάζετο, τότε καὶ ἃ μὴ συνέβαλεν
ἤλπιζε πράξασθαι;

16 Περὶ μὲν οὖν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· ἴσως δ' Εὐ-
θύνους ἐρεῖ ἃ καὶ πρότερον ἤδη, ὅτι οὐκ ἄν ποτ' ἀδικεῖν
ἐπιχειρῶν τὰ μὲν δύο μέρη τῆς παρακαταθήκης ἀπέδωκε,
403 τὸ δὲ τρίτον μέρος ἀπεστέρησεν, ἀλλ' εἴτε ἀδικεῖν ἐπεθύ-
μει εἴτε δίκαιος ἐβούλετο εἶναι, περὶ ἁπάντων ἂν τὴν
17 αὐτὴν γνώμην ἔσχεν. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι πάντας ὑμᾶς
εἰδέναι ὅτι πάντες ἄνθρωποι, ὅταν περ ἀδικεῖν ἐπιχειρῶ-
σιν, ἅμα καὶ τὴν ἀπολογίαν σκοποῦνται· ὥστ' οὐκ ἄξιον
θαυμάζειν, εἰ τούτων ἕνεκα τῶν λόγων οὕτως Εὐθύνους
ἠδίκησεν. ἔτι δ' ἔχοιμ' ἂν ἐπιδεῖξαι καὶ ἑτέρους, οἳ χρή-
ματα λαβόντες τὰ μὲν πλεῖστ' ἀπέδοσαν, ὀλίγα δ' ἀπε-
στέρησαν, καὶ ἐν μικροῖς μὲν συμβολαίοις ἀδικήσαν-
τας, ἐν μεγάλοις δὲ δικαίους γενομένους· ὥστ' οὐ μόνος
18 οὐδὲ πρῶτος Εὐθύνους τοιαῦτα πεποίηκεν. ἐνθυμεῖσθαι
δὲ χρή, εἰ ἀποδέξεσθε τῶν τὰ τοιαῦτα λεγόντων, ὅτι νόμον
θήσετε πῶς χρὴ ἀδικεῖν· ὥστε τοῦ λοιποῦ χρόνου τὰ μὲν
ἀποδώσουσι, τὰ δ' ὑπολείψονται. λυσιτελήσει γὰρ αὐ-
τοῖς, εἰ μέλλουσιν, οἷς ἂν ἀποδῶσι τεκμηρίοις χρώμενοι
ὧν ἂν ἀποστερῶσι μὴ δώσειν δίκην.

19 Σκέψασθε δὲ καὶ ὡς ὑπὲρ Νικίου ῥᾴδιον εἰπεῖν ὅμοια
τῇ Εὐθύνου ἀπολογίᾳ. ὅτε γὰρ ἀπελάμβανε τὰ δύο τά-
λαντα, οὐδεὶς αὐτῷ παρεγένετο· ὥστ' εἴπερ καὶ ἐβούλετο

15, 7. συνέλαβεν Λ. 16, 5. ἐβουλεύετο Λ.

καὶ ἐδόκει αὐτῷ συκοφαντεῖν, δῆλον ὅτι οὐδ' ἂν ταῦτα ὡμολόγει κεκομίσθαι, ἀλλὰ περὶ ἁπάντων ἂν τοὺς αὐτοὺς λόγους ἐποιεῖτο, καὶ περὶ πλειόνων τε χρημάτων Εὐθύνους ἂν ἐκινδύνευεν, καὶ ἅμα οὐκ ἂν εἶχεν οἷσπερ νυνὶ τεκμηρίοις χρῆσθαι.

21 Καὶ μὲν δὴ καὶ Νικίαν μὲν οὐδ' ἂν εἷς δύναιτο ἀποδεῖξαι, δι' ἥντινά ποτε αἰτίαν ἐνεκάλεσεν, Εὐθύνουν δὲ ῥᾴδιον γνῶναι, ὧν ἕνεκεν τοῦτον τὸν τρόπον ἠδίκησεν. ὅτε γὰρ Νικίας ἦν ἐν ταῖς συμφοραῖς, πάντες οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ ἐπιτήδειοι ἀκηκοότες ἦσαν ὅτι τὸ ἀργύριον, ὃ

22 ἦν αὐτῷ, τούτῳ κατέθετο. ἐγίγνωσκεν οὖν Εὐθύνους, ὅτι μὲν ἔκειτο τὰ χρήματα παρ' αὐτῷ, πολλοὺς ᾐσθημένους, ὁπόσα δέ, οὐδένα πεπυσμένον· ὥσθ' ἡγεῖτο ἀπὸ μὲν τοῦ ἀριθμοῦ ἀφαιρῶν οὐ γνωσθήσεσθαι, πάντα δ' ἀποστερῶν καταφανὴς γενήσεσθαι. ἐβούλετο οὖν ἱκανὰ λαβὼν ἀπολογίαν ὑπολείπεσθαι μᾶλλον ἢ μηδὲν ἀποδοὺς μηδ' ἀρνηθῆναι δύνασθαι.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

1.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

404 Εἰ μὲν νεώτερος ἦν, οὐκ ἂν ἐπιστολὴν ἔπεμπον, ἀλλ' αὐτὸς ἄν σοι πλεύσας ἐνταῦθα διελέχθην· ἐπειδὴ δὲ οὐ κατα τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὅ τε τῆς ἡλικίας τῆς ἐμῆς καιρὸς καὶ ὁ τῶν σῶν πραγμάτων συμβέβηκεν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν προαπείρηκα, τὰ δὲ πράττεσθαι νῦν ἀκμὴν εἴληφεν, ὡς οἷόν τ' ἐστὶν ἐκ τῶν παρόντων, οὕτω σοι πειράσομαι δηλῶσαι περὶ αὐτῶν.

2 Οἶδα μὲν οὖν ὅτι τοῖς συμβουλεύειν ἐπιχειροῦσι πολὺ διαφέρει μὴ διὰ γραμμάτων ποιεῖσθαι τὴν συνουσίαν ἀλλ' αὐτοὺς πλησιάσαντας, οὐ μόνον ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ῥᾷον ἄν τις παρὼν πρὸς παρόντας φράσειεν ἢ δι' ἐπιστολῆς δηλώσειεν, οὐδ' ὅτι πάντες τοῖς λεγομένοις μᾶλλον ἢ τοῖς γεγραμμένοις πιστεύουσι, καὶ τῶν μὲν ὡς εἰσηγη-
3 μάτων τῶν δ' ὡς ποιημάτων ποιοῦνται τὴν ἀκρόασιν· ἔτι δὲ πρὸς τού-
405 τοις ἐν μὲν ταῖς συνουσίαις ἣν ἀγνοηθῇ τι τῶν λεγομένων ἢ μὴ πιστευθῇ, παρὼν ὁ τὸν λόγον διεξιὼν ἀμφοτέροις τούτοις ἐπήμυνεν, ἐν δὲ τοῖς ἐπιστελλομένοις καὶ γεγραμμένοις ἤν τι συμβῇ τοιοῦτον, οὐκ ἔστιν ὁ διορθώσων· ἀπόντος γὰρ τοῦ γράψαντος ἔρημα τοῦ βοηθήσοντός ἐστιν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ μέλλεις αὐτῶν ἔσεσθαι κριτής, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω φανήσεσθαι λέγοντας ἡμᾶς τι τῶν δεόντων· ἡγοῦμαι γὰρ ἁπάσας ἀφέντα σε τὰς δυσχερείας τὰς προειρημένας αὐταῖς ταῖς πράξεσι προσέξειν τὸν νοῦν.

4 Καίτοι τινὲς ἤδη με τῶν σοὶ πλησιασάντων ἐκφοβεῖν ἐπεχείρησαν, λέγοντες ὡς σὺ τοὺς μὲν κολακεύοντας τιμᾷς, τῶν δὲ συμβουλευόντων καταφρονεῖς. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἀπεδεχόμην τοὺς λόγους τούτους ἐκείνων, πολλὴν ἂν ἡσυχίαν εἶχον· νῦν δ' οὐδεὶς ἄν με πείσειεν ὡς οἷόν τ' ἐστὶ τοσοῦτον καὶ τῇ γνώμῃ καὶ ταῖς πράξεσι διενεγκεῖν, ἐὰν μή τις τῶν μὲν μαθητὴς τῶν δ' ἀκροατὴς τῶν δ' εὑρετὴς γένηται, καὶ πανταχόθεν προσαγάγηται καὶ συλλέξηται δι' ὧν οἷόν τ' ἐστὶν ἀσκῆσαι τὴν αὑτοῦ διάνοιαν.

Tit. 1. *ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ* om *Γ*. 2. *ΔΙΟΝΥΣΙΩΙ ΓΔ*: Φιλίππῳ τῷ τῶν Μακεδόνων βασιλεῖ ς. § 1, 3. ὁ om *Γ*. σῶν add *Γ*. 2, 4. οὐδ' *Γ*: οὐχ ς. 3, 1. ἔτι δὲ *Γ*: ἀλλὰ ς. 4. ἐπιστελλομένοις καὶ γεγραμμένοις ἤν *Γ*: ἐπιστελλομένοις ἄν. 8. ἀφέντα σε] ἀφέντες *Γ*, ἀφελόντα σε ς. 9. προσέξειν *Γ*: ceteri προσέχειν.
4, 3. τούτους *Γ*: τοὺς ς. 5. ταῖς πράξεσι καὶ τῇ γνώμῃ ς. ἐὰν] ἂν *Γ*: 6. εὑρετὴς *Γ*: εὐεργέτης ς. 7. προσαγάγηται *Γ*: ceteri προσάγηται.

5 Ἐπήρθην μὲν οὖν ἐπιστέλλειν σοι διὰ ταῦτα, λέγειν δὲ μέλλω περὶ μεγάλων πραγμάτων, καὶ περὶ ὧν οὐδενὶ τῶν ζώντων ἀκοῦσαι μᾶλλον ἢ σοὶ προσήκει. καὶ μὴ νόμιζέ με προθύμως οὕτω σε παρακαλεῖν, ἵνα γένῃ συγγράμματος ἀκροατής· οὐ γὰρ οὔτ᾽ ἐγὼ τυγχάνω φιλοτίμως διακείμενος πρὸς τὰς ἐπιδείξεις, οὔτε σὺ λανθάνεις ἡμᾶς ἤδη πλήρης
6 ὢν τῶν τοιούτων. Πρὸς δὲ τούτοις κἀκεῖνο πᾶσι φανερόν, ὅτι τοῖς μὲν ἐπιδείξεως δεομένοις αἱ πανηγύρεις ἁρμόττουσιν (ἐκεῖ γὰρ ἄν τις ἐν πλείστοις τὴν αὑτοῦ δύναμιν διασπείρειεν), τοῖς δὲ διαπράξασθαί τι βουλομένοις πρὸς τοῦτον διαλεκτέον, ὅστις τάχιστα μέλλει τὰς πρά-
7 ξεις ἐπιτελεῖν τὰς ὑπὸ τοῦ λόγου δηλωθείσας. εἰ μὲν οὖν μιᾷ τινὶ τῶν πόλεων εἰσηγούμην, πρὸς τοὺς ἐκείνης προεστῶτας τοὺς λόγους ἂν ἐποιούμην· ἐπειδὴ δ᾽ ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας παρεσκεύασμαι συμβουλεύειν, πρὸς τίν᾽ ἂν δικαιότερον διαλεχθείην ἢ πρὸς τὸν πρωτεύοντα τοῦ γένους καὶ μεγίστην ἔχοντα δύναμιν;

8 Καὶ μὴν οὐδ᾽ ἀκαίρως φανησόμεθα μεμνημένοι περὶ τούτων. ὅτε μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἀρχὴν εἶχον, οὐ ῥᾴδιον ἦν ἐπιμεληθῆναί σοι τῶν περὶ τὸν τόπον τὸν ἡμέτερον, οὐδὲ τούτοις ἐναντία πράττειν ἅμα καὶ Καρχηδονίοις πολεμεῖν· ἐπειδὴ δὲ Καρχηδόνιοι μὲν οὕτω πράττουσιν ὥστ᾽ ἀγαπᾶν ἢν τὴν χώραν τὴν αὑτῶν ἔχωσιν, ἡ δ᾽ ἡμετέρα πόλις ἡδέως ἂν αὐτήν σοι παράσχοι συναγωνιζομένην, εἴ τι πράττοις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγαθόν, πῶς ἂν παραπέσοι καλλίων καιρὸς τοῦ νῦν σοι παρόντος;

9 Καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ μήτε δημηγορῶν μήτε στρατηγῶν μήτ᾽ ἄλλως δυνάστης ὢν οὕτως ἐμβριθὲς αἴρομαι πρᾶγμα καὶ δυοῖν ἐπιχειρῶ τοῖν μεγίστοιν, ὑπέρ τε τῆς Ἑλλάδος λέγειν καὶ σοὶ συμβουλεύειν. ἐγὼ γὰρ τοῦ μὲν πράττειν τι τῶν κοινῶν εὐθὺς ἐξέστην (δι᾽ ἃς δὲ προφάσεις, πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν), τῆς δὲ παιδεύσεως τῆς τῶν μὲν μικρῶν καταφρονούσης τῶν δὲ μεγάλων ἐφικνεῖσθαι πειρωμένης οὐκ ἂν φανείην ἄμοιρος γεγενημένος. ὥστ᾽ οὐδὲν ἄτοπον, εἴ τι τῶν συμφερόντων ἰδεῖν ἂν μᾶλλον δυνηθείην τῶν εἰκῇ μὲν πολιτευομένων μεγάλην δὲ δόξαν εἰληφότων. δηλώσομεν δ᾽ οὐκ εἰς ἀναβολὰς εἴ τινος ἄξιοι τυγχάνομεν ὄντες, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ῥηθήσεσθαι μελλόντων.

5, 2. μεγάλων πραγμάτων Γ: πραγμάτων καὶ μεγάλων ς. ζώντων Γ: ὄντων ς. 3. καὶ μὴ νόμιζέ με Γ: νομίζω δεῖν με ς. 5. πρὸς τὰς ἐπιδείξεις add Γ. ἤδη add Γ. 6, 2. ἐκεῖσε Γ. 8, 3. πράττειν ἅμα καὶ καρχηδονίοις πολεμεῖν· ἐπειδὴ δὲ καρχηδόνιοι μὲν οὕτω πράττουσιν Γ: πράττειν ἅμα καὶ νῦν λακεδαιμονίοις μὲν οὕτω πράττουσιν codex Matthaei: ceteri πράττειν πράττουσιν. 6. ἤν τι πράττῃς ς. 7. πῶς οὖν ἂν ς. 9, 1. θαυμάσῃς Γ: ceteri θαυμάζῃς. 2. αἴρομαι Γ: αἱροῦμαι ς. 5. εἴη ἔργον ς. 10, 1. ἄπειρος ς. 2. εἰκῇ Γ: ceteri ἐκεῖ. 3. ἐσχηκότων ς.

2.
ΦΙΛΙΠΠΩΙ.

Οἶδα μὲν ὅτι πάντες εἰώθασι πλείω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινοῦσιν ἢ
τοῖς συμβουλεύουσιν, ἄλλως τε κἂν μὴ κελευσθεὶς ἐπιχειρῇ τις τοῦτο
407 ποιεῖν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον ἐτύγχανόν σοι παρῃνεκὼς μετὰ
πολλῆς εὐνοίας, ἐξ ὧν ἐδόκεις μοι τὰ πρέποντα μάλιστ' ἂν σαυτῷ
πράττειν, ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν σοὶ
2 συμβεβηκότων. ἐπειδὴ δὲ προειλόμην φροντίζειν τῶν σῶν πραγμάτων
καὶ τῆς πόλεως ἕνεκα τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, αἰσχυν
θείην ἂν εἰ περὶ μὲν τῶν ἧττον ἀναγκαίων φαινοίμην σοι συμβεβου
λευκώς, ὑπὲρ δὲ τῶν μᾶλλον κατεπειγόντων μηδένα λόγον ποιοίμην, κα
ταῦτ' εἰδὼς ἐκεῖνα μὲν ὑπὲρ δόξης ὄντα, ταῦτα δ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας
ἧς ὀλιγωρεῖν ἅπασιν ἔδοξας τοῖς ἀκούσασι τὰς περὶ σοῦ ῥηθείσας βλασ
3 φημίας. οὐδεὶς γὰρ ἔστιν ὅστις οὐ κατέγνω προπετέστερόν σε κινδυ
νεύειν ἢ βασιλικώτερον, καὶ μᾶλλόν σοι μέλειν τῶν περὶ τὴν ἀνδρία
ἐπαίνων ἢ τῶν ὅλων πραγμάτων. ἔστι δ' ὁμοίως αἰσχρὸν περιστάντων
τε τῶν πολεμίων μὴ διαφέροντα γενέσθαι τῶν ἄλλων, μηδεμιᾶς τ
συμπεσούσης ἀνάγκης αὑτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τοιούτους ἀγῶνας, ἐν οἷς κα
τορθώσας μὲν οὐδὲν ἂν ἦσθα μέγα διαπεπραγμένος, τελευτήσας δὲ τὸ
4 βίον ἅπασαν ἂν τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν συνανεῖλες. χρὴ δὲ μη
καλὰς ἁπάσας ὑπολαμβάνειν τὰς ἐν τοῖς πολέμοις τελευτάς, ἀλλὰ τὰ
μὲν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν παίδων ἐπαίνων ἀξίας
τὰς δὲ ταῦτά τε πάντα βλαπτούσας καὶ τὰς πράξεις τὰς πρότερον κα
τωρθωμένας καταρυπαινούσας αἰσχρὰς νομίζειν καὶ φεύγειν ὡς αἰτία
πολλῆς ἀδοξίας γιγνομένας.

5 Ἡγοῦμαι δέ σοι συμφέρειν μιμεῖσθαι τὰς πόλεις, ὃν τρόπον διοι
κοῦσι τὰ περὶ τοὺς πολέμους. ἅπασαι γάρ, ὅταν στρατόπεδον ἐκπέμ
πωσιν, εἰώθασι τὸ κοινὸν καὶ τὸ βουλευσόμενον ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτω
εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι· διὸ δὴ συμβαίνει μηδεμιᾶς ἀτυχίας συμπε
σούσης ἀνῃρῆσθαι καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δύ
6 νασθαι συμφορὰς καὶ πάλιν ἑαυτὰς ἐκ τούτων ἀναλαμβάνειν. ὃ καὶ σ
δεῖ σκοπεῖν, καὶ μηδὲν μεῖζον ἀγαθὸν τῆς σωτηρίας ὑπολαμβάνειν
408 ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαινούσας κατὰ τρόπον διοικῇς καὶ τὰ

Tit. 1. ΦΙΛΙΠΠΩΙ Γ: Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν ς.
§ 1, 2. κἂν Γ: καὶ ἂν ς. τις ἐπιχειρῇ ς. 4. τὰ πρέποντα μά λιστ' ἂν Γ: μάλιστα τὰ πρέποντα ς. 2, 5. ταῦτ' εἰδὼς Γ: ceter ταυτί πως. 6. περὶ] παρὰ Γ. 3, 5. ἐμβάλλειν ς. 4, 1. ἂ add Γ. 5. αἰτίας πολλῆς ἀδοξίας Γ: αἰτίους ἀδοξίας ς. 5, 3. συμ βουλευόμενον ς. 4. δὴ καὶ συμβαίνει ς. 6, 3. καὶ τὰς ἀτυχία —δύνῃ add Γ.

δυνχίας τὰς συμπιπτούσας ἐπανορθοῦν δύνῃ. Ἴδοις δ' ἂν καὶ Λακε-
δαιμονίους περὶ τῆς τῶν βασιλέων σωτηρίας πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιου-
μένους, καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν πολιτῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάν-
τας, οἷς αἴσχιόν ἐστιν ἐκείνους τελευτήσαντας περιιδεῖν ἢ τὰς ἀσπίδας
7ἀποβαλεῖν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνά σε λέληθεν, ἃ Ξέρξῃ τε τῷ κατα-
δουλώσασθαι τοὺς Ἕλληνας βουληθέντι καὶ Κύρῳ τῷ τῆς βασιλείας
ἀμφισβητήσαντι συνέπεσεν. ὁ μὲν γὰρ τηλικαύταις ἥτταις καὶ συμφο-
ραῖς περιπεσὼν ἡλίκας οὐδεὶς οἶδεν ἄλλοις γενομένας, διὰ τὸ περιποιῆ-
σαι τὴν αὑτοῦ ψυχὴν τήν τε βασιλείαν κατέσχε καὶ τοῖς παισὶ τοῖς
αὑτοῦ παρέδωκε καὶ τὴν Ἀσίαν οὕτω διῴκησεν ὥστε μηδὲν ἧττον αὐ-
8τὴν εἶναι φοβερὰν τοῖς Ἕλλησιν ἢ πρότερον· Κῦρος δὲ νικήσας ἅπα-
σαν τὴν βασιλέως δύναμιν καὶ κρατήσας τῶν πραγμάτων διὰ τὴν αὑτοῦ
προπέτειαν οὐ μόνον ἑαυτὸν ἀπεστέρησε τηλικαύτης δυναστείας, ἀλλὰ
καὶ τοὺς συνακολουθήσαντας εἰς τὰς ἐσχάτας συμφορὰς κατέστησεν.
Ἔχοιμι δ' ἂν παμπληθεῖς εἰπεῖν, οἳ μεγάλων στρατοπέδων ἡγεμόνες
γενόμενοι διὰ τὸ προδιαφθαρῆναι πολλὰς μυριάδας αὑτοῖς συναπώλεσαν.
9 Ὧν ἐνθυμούμενον χρὴ μὴ τιμᾶν τὴν ἀνδρίαν τὴν μετ' ἀνοίας ἀλο-
γίστου καὶ φιλοτιμίας ἀκαίρου γιγνομένην, μηδὲ πολλῶν κινδύνων ἰδίων
ὑπαρχόντων ταῖς μοναρχίαις ἑτέρους ἀδόξους καὶ στρατιωτικοὺς αὑτῷ
προσεξευρίσκειν, μηδ' ἁμιλλᾶσθαι τοῖς ἢ βίου δυστυχοῦς ἀπαλλαγῆναι
βουλομένοις ἢ μισθοφορᾶς ἕνεκα μείζονος εἰκῇ τοὺς κινδύνους προαι-
10ρουμένους, μηδ' ἐπιθυμεῖν τοιαύτης δόξης ἧς πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων
καὶ τῶν βαρβάρων τυγχάνουσιν, ἀλλὰ τῆς τηλικαύτης τὸ μέγεθος ἣν
μόνος ἂν σὺ τῶν νῦν ὄντων κτήσασθαι δυνηθείης· μηδ' ἀγαπᾶν λίαν
τὰς τοιαύτας ἀρετὰς ὧν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστιν, ἀλλ' ἐκείνας ὧν
οὐδεὶς ἂν πονηρὸς κοινωνήσειεν· μηδὲ ποιεῖσθαι πολέμους ἀδόξους καὶ
11χαλεπούς, ἐξὸν ἐντίμους καὶ ῥᾳδίους, μηδὲ ἐξ ὧν τοὺς μὲν οἰκειοτάτους
εἰς λύπας καὶ φροντίδας καταστήσεις, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἐν ἐλπίσι μεγά-
λαις ποιήσεις, οἵας καὶ νῦν αὐτοῖς παρέσχες· ''ἀλλὰ τῶν μὲν βαρβά-
ρων, πρὸς οὓς νῦν πολεμεῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαρκέσει σοι κρατεῖν ὅσον
ἐν ἀσφαλείᾳ καταστῆσαι τὴν σαυτοῦ χώραν, τὸν δὲ νῦν μέγαν προσαγο-
ρευόμενον καταλύειν ἐπιχειρήσεις, ἵνα τὴν σαυτοῦ δόξαν μείζω ποιήσῃς
καὶ τοῖς Ἕλλησιν ὑποδείξῃς πρὸς ὃν χρὴ πολεμεῖν.

7, 2. τῷ add Γ. 4. οἶδεν ἄλλοις] οὐδὲν ἄλλαις Γ, ἄλλοις οἶδε Coraës: ἄλλος οἶδε ς. 5. ψυχὴν τήν τε Γ: ceteri ψυχὴν καὶ τὴν τε. 6. ἑαυτοῦ ς. 8, 1. τοῖς Ἕλλησιν add Γ. 2. διὰ] εἰ μὴ διὰ Γ. 3. αὐτὸν ς. 4. συνακολουθοῦντας ς. 9, 1. ἀλογίστου add Γ. 2. ἰδίων add Γ. 10, 1. τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ς. 3. σὺ om Γ. 11, 1. ῥᾳδίους Γ: ἡδίους ς. 3. ποιήσεις add Γ. 4. ἐξαρκέσει σοι] ἐξαρκέσοι Γ. 5. τήν τε σαυτοῦ ς. 7. ἐπιδείξῃς πρὸς οὓς ς.

12 *Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποιησάμην ἐπιστεῖλαί σοι ταῦτα προ τῆς στρατείας, ἵν' εἰ μὲν ἐπείσθης, μὴ τηλικούτῳ κινδύνῳ περιέπεσες, εἰ δ' ἠπίστησας, μὴ ἐγὼ συμβουλεύειν ἐδόκουν ταὐτὰ τοῖς ἤδη διὰ τὸ πάθος ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένοις, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐμαρτύρει τοὺς λόγους ὀρθῶς ἔχειν τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ αὐτῶν εἰρημένους.*

13 *Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν, παύσομαι λέγων· οἶμαι γὰρ καὶ σὲ καὶ τῶν ἑταίρων τοὺς σπουδαιοτάτους ῥᾳδίως, ὁπόσ' ἂν βούλησθε, προσθήσειν τοῖς εἰρημένοις. πρὸς δὲ τούτοις φοβοῦμαι τὴν ἀκαιρίαν· καὶ γὰρ νῦν κατὰ μικρὸν προϊὼν ἔλαθον ἐμαυτὸν οὐκ εἰς ἐπιστολῆς συμμετρίαν ἀλλ' εἰς λόγου μῆκος ἐξοκείλας.*

14 *Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων, οὐ παραλειπτέον ἐστὶ τά γε περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πειρατέον παρακαλέσαι σε πρὸς τὴν οἰκειότητα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς. οἶμαι γὰρ πολλοὺς εἶναι τοὺς ἀπαγγέλλοντας καὶ λέγοντας οὐ μόνον τὰ δυσχερέστατα τῶν περὶ σοῦ παρ' ἡμῖν εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ παρ' αὑτῶν προστιθέντας· οἷς οὐκ εἰκὸς προσέχειν*
15 *σε τὸν νοῦν. καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον ποιοίης, εἰ τὸν μὲν δῆμον τὸν ἡμέτερον ψέγοις ὅτι ῥᾳδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσιν, αὐτὸς δὲ φαίνοιο πιστεύων τοῖς τὴν τέχνην ταύτην ἔχουσι, καὶ μὴ γινώσκοις ὡς ὅσῳ περ ἂν τὴν πόλιν εὐαγωγοτέραν ὑπὸ τῶν τυχόντων οὖσαν ἀποφαίνωσι, τοσούτῳ μᾶλλόν σοι συμφερόντως ἔχουσαν αὐτὴν ἐπιδεικνύουσιν. εἰ γὰρ οἱ μηδὲν ἀγαθὸν οἷοί τ' ὄντες ποιῆσαι διαπράττονται τοῖς λόγοις ὅ τι ἂν βουληθῶσιν, ἦ που σέ γε προσήκει τὸν πλεῖστ' ἂν ἔργῳ δυνάμενον εὐεργε-*
16 *τῆσαι μηδενὸς ἀποτυχεῖν παρ' ἡμῶν. Ἡγοῦμαι δὲ δεῖν πρὸς μὲν τοὺς*
410 *πικρῶς τῆς πόλεως ἡμῶν κατηγοροῦντας ἐκείνους ἀντιτάττεσθαι τοὺς πάντα τε ταῦτ' εἶναι λέγοντας, καὶ τοὺς μήτε μεῖζον μήτ' ἔλαττον αὐτὴν ἠδικηκέναι φάσκοντας. ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἴποιμι τοιοῦτον· αἰσχυνθείην γὰρ ἄν, εἰ τῶν ἄλλων μηδὲ τοὺς θεοὺς ἀναμαρτήτους εἶναι νομιζόντων αὐτὸς τολμῴην λέγειν ὡς οὐδὲν πώποθ' ἡ πόλις ἡμῶν πεπλημ-*
17 *μέληκεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖν' ἔχω περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, ὅτι χρησιμωτέραν οὐκ ἂν εὕροις ταύτης οὔτε τοῖς Ἕλλησιν οὔτε τοῖς σοῖς πράγμασιν· ᾧ μάλιστα προσεκτέον τὸν νοῦν ἐστιν. οὐ μόνον γὰρ ἂν συναγωνιζομένη γίγνοιτ' ἂν αἰτία σοι πολλῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ φιλικῶς ἔχειν δοκοῦσα*

12, 2. *περιέπεσες* *Γ*: ceteri *περιπεσεῖν*. 3. *ἠπίστησας* *Γ*: ceteri *ἠπείθησας*. 13, 3. *τοῖς εἰρημένοις προσθήσειν* ς. 4. *ἀκαιρίαν* *Γ*: *ἀκρίβειαν* ς. 14, 2. *γε* om *Γ*. 3. *τὴν* post *καὶ* add *Γ*.
16, 1. *προστεθέντας* *Γ*. 2. *σε* om *Γ*. *ἄτοπον ἂν* ς. 4. malim abesse *τὴν*. *μὴ γιγνώσκοις* *Γ*: plerique *μὴν γινώσκεις*. 5. *ἀποφαίνονται* ς. 7. *ὅτι* *Γ*: *ἃ* ς. 17, 1. *ἀποτυχεῖν* *Γ*: ceteri *τυχεῖν*. 2. *ἡμῶν* add *Γ*. *ἀντιτάττειν* ς. 3. *τε ταῦτ'* *Γ*: *γε ταύτης* ς.
5. *τῶν μὲν ἄλλων* ς. 6. *πώποθ' ἡ πόλις ἡμῶν πεπλημμέληκεν* *Γ*: *πώποτε πεπλημμελήκαμεν* ς. 18, 2. *σοῖς* add *Γ*. 4. *μόνον δοκοῦσας*.

18 μόνον· τούς τε γὰρ ὑπὸ σοὶ νῦν ὄντας ῥᾷον ἂν κατέχοις, εἰ μηδεμίαν
ἔχοιεν ἀποστροφήν, τῶν τε βαρβάρων οὓς βουληθείης θᾶττον ἂν κα-
ταστρέψαιο. καίτοι πῶς οὐ χρὴ προθύμως ὀρέγεσθαι τῆς τοιαύτης εὐ-
νοίας, δι' ἣν οὐ μόνον τὴν ὑπάρχουσαν ἀρχὴν ἀσφαλῶς καθέξεις, ἀλλὰ
19 καὶ πολλὴν ἑτέραν ἀκινδύνως προσκτήσει; θαυμάζω δ' ὅσοι τῶν τὰς
δυνάμεις ἐχόντων τὰ μὲν τῶν ξενιτευομένων μισθοῦνται καὶ χρήματα
πολλὰ δαπανῶσι, συνειδότες ὅτι πλείους ἠδίκηκε τῶν πιστευσάντων αὐ-
τοῖς ἢ σέσωκε, τὴν δὲ πόλιν τὴν τηλικαύτην δύναμιν κεκτημένην μὴ
πειρῶνται θεραπεύειν, ἣ καὶ μίαν ἑκάστην τῶν πόλεων καὶ σύμπασαν
20 τὴν Ἑλλάδα πολλάκις ἤδη σέσωκεν. Ἐνθυμοῦ δ' ὅτι πολλοῖς καλῶς
βεβουλεῦσθαι δοκεῖς, ὅτι δικαίως κέχρησαι Θετταλοῖς καὶ συμφερόντως
ἐκείνοις, ἀνδράσιν οὐκ εὐμεταχειρίστοις ἀλλὰ μεγαλοψύχοις καὶ στά-
σεως μεστοῖς. χρὴ τοίνυν καὶ περὶ ἡμᾶς πειρᾶσθαι γίγνεσθαί σε τοιοῦ-
τον, ἐπιστάμενον ὅτι τὴν μὲν χώραν Θετταλοὶ τὴν δὲ δύναμιν ἡμεῖς
ὅμορόν σοι τυγχάνομεν ἔχοντες, ἣν ἐκ παντὸς τρόπου ζήτει προσαγα-
21 γέσθαι. πολὺ γὰρ κάλλιόν ἐστι τὰς εὐνοίας τὰς τῶν πόλεων αἱρεῖν ἢ
τὰ τείχη. τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων οὐ μόνον ἔχει φθόνον, ἀλλὰ
καὶ τῶν τοιούτων τὴν αἰτίαν τοῖς στρατοπέδοις ἀνατιθέασιν· ἢν δὲ τὰς
οἰκειότητας καὶ τὰς εὐνοίας κτήσασθαι δυνηθῇς, ἅπαντες τὴν σὴν διά-
νοιαν ἐπαινέσονται.

22 Δικαίως δ' ἂν μοι πιστεύοις οἷς εἴρηκα περὶ τῆς πόλεως·
11 φανήσομαι γὰρ οὔτε κολακεύειν αὐτὴν ἐν τοῖς λόγοις εἰθισμένος, ἀλλὰ
πλεῖστα πάντων ἐπιτετιμηκώς, οὔτ' εὖ παρὰ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς εἰκῇ
δοκιμάζουσι φερόμενος, ἀλλ' ἀγνοούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ φθονούμενος
ὥσπερ σύ. πλὴν τοσοῦτον διαφέρομεν, ὅτι πρὸς σὲ μὲν διὰ τὴν δύνα-
μιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ἔχουσι, πρὸς δ' ἐμέ, διότι προσποιοῦμαι
τὸ βέλτιον αὐτῶν φρονεῖν, καὶ πλείους ὁρῶσιν ἐμοὶ διαλέγεσθαι βου-
23 λομένους ἢ σφίσιν αὐτοῖς. ἠβουλόμην δ' ἂν ἡμῖν ὁμοίως ῥᾴδιον εἶναι
τὴν δόξαν, ἣν ἔχομεν παρ' αὐτοῖς, διαφεύγειν. νῦν δὲ σὺ μὲν οὐ χαλε-
πῶς, ἢν βουληθῇς, αὐτὴν διαλύσεις, ἐμοὶ δὲ ἀνάγκη καὶ διὰ τὸ γῆρας
καὶ δι' ἄλλα πολλὰ στέργειν τοῖς παροῦσιν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι πλείω δεῖ λέγειν, πλὴν τοσοῦτον, ὅτι καλόν ἐστι τὴν

18. 1. σοὶ νῦν Γ: ceteri σοι συνόντας vel σοῦ νῦν ὄντας. 4. ἧς ς. ἀρχὴν Γ: ἰσχὺν ς. 19, 3, δαπανῶνται ς. 5. μίαν ἑκάστην τῶν πόλεων Γ: πόλιν μίαν ἑκάστην ς. ξύμπασαν ς. 20, 4. σε add Γ. 6. προσάγεσθαι ς. 21, 2. τοιαῦτα τῶν ἔργων add Γ. 5. ἐπαινένουσι ς. 22, 1. πιστεύσοις Γ. 3. εὖ Γ: ceteri αὖ. 5. τοσοῦτον Γ: τοῦτο ς. τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν δύναμιν ς. 6. δ' ἐμὲ Γ: ἐμὲ δὲ ς. 7. μοι ς, 23, 1. ἠβουλόμην Γ: ceteri ἐβουλόμην. ὁμοίως Γ: ὁμογνωμόνως ς. 3. ἢν Γ: ἂν ς. 5. οὐ Γ: ὥστ' οὐκ ς.

βασιλείαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὑπάρχουσαν ὑμῖν παρακαταθέσθαι τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοίᾳ.

3.

ΦΙΛΙΠΠΩΙ.

Ἐγὼ διελέχθην μὲν καὶ πρὸς Ἀντίπατρον περί τε τῶν τῇ πόλει καὶ τῶν σοὶ συμφερόντων ἐξαρκούντως, ὡς ἐμαυτὸν ἔπειθον, ἠβουλήθην δὲ καὶ πρὸς σὲ γράψαι περὶ ὧν μοι δοκεῖ πρακτέον εἶναι μετὰ τὴν εἰρήνην, παραπλήσια τοῖς ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένοις, πολὺ δ' ἐκείνων συντομώτερα.

2 Κατ' ἐκεῖνον μὲν γὰρ τὸν χρόνον συνεβούλευον ὡς χρὴ διαλλάξαντά σε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν Ἀργείων εἰς ὁμόνοιαν καταστῆσαι τοὺς Ἕλληνας, ἡγούμενος, ἐὰν τὰς προεστώσας πόλεις πείσῃς οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ
412 τὰς ἄλλας ἐπακολουθήσειν. τότε μὲν οὖν ἄλλος ἦν καιρός, νῦν δὲ συμβέβηκε μηκέτι δεῖν πείθειν· διὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγενημένον ἠναγκασμένοι πάντες εἰσὶν εὖ φρονεῖν, καὶ τούτων ἐπιθυμεῖν ὧν ὑπονοοῦσί σε βούλεσθαι πράττειν, καὶ λέγειν ὡς δεῖ παυσαμένους τῆς μανίας καὶ τῆς πλεονεξίας, ἣν ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν Ἀσίαν
3 τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν. καὶ πολλοὶ πυνθάνονται παρ' ἐμοῦ πότερον ἐγώ σοι παρῄνεσα ποιεῖσθαι τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἢ σοῦ διανοηθέντος συνεῖπον· ἐγὼ δ' οὐκ εἰδέναι μέν φημι τὸ σαφές (οὐ γὰρ συγγεγενῆσθαί σοι πρότερον), οὐ μὴν ἀλλ' οἴεσθαι σὲ μὲν ἐγνωκέναι περὶ τούτων, ἐμὲ δὲ συνειρηκέναι ταῖς σαῖς ἐπιθυμίαις. ταῦτα δ' ἀκούοντες ἐδέοντό μου πάντες παρακελεύσασθαί σοι καὶ προτρέπειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν τούτων μένειν, ὡς οὐδέποτ' ἂν γενομένων οὔτε καλλιόνων ἔργων οὔτε ὠφελιμωτέρων τοῖς Ἕλλησιν οὔτ' ἐν καιρῷ μᾶλλον πραχθησομένων.

4 Εἰ μὲν οὖν εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν ἥνπερ πρότερον, καὶ μὴ παντάπασιν ἦν ἀπειρηκώς, οὐκ ἂν δι' ἐπιστολῆς διελεγόμην, ἀλλὰ παρὼν αὐτὸς παρώξυνον ἄν σε καὶ παρεκάλουν ἐπὶ τὰς πράξεις ταύτας. νῦν δ' ὡς δύναμαι παρακελεύομαί σοι μὴ καταμελῆσαι τούτων, πρὶν ἂν

v. 1. παρακαταθέσθαι τῇ τῶν ἑλλήνων εὐνοίᾳ Γ: παρακατατίθεσθαι τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐδαιμονίᾳ καὶ εὐνοίᾳ ς. Tit. 1. ΦΙΛΙΠΠΩΙ Γ: Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν. § 1, 1. καὶ τῶν σοὶ συμφερόντων Γ: συμφερόντων καὶ σοὶ ς. 2. ἠβουλήθην δὲ καὶ πρὸς σὲ γράψαι Γ: ceteri ἐβουλήθην δὲ γράψαι καὶ πρὸς σέ. 2, 2. τήν τε πόλιν ς. 4. προεστώσας Γ: προεχούσας ς. 8. ὑπονοοῦσί Coraës, ἐπινοοῦσι codex Matthaei, ὑπονοούμην Γ: ceteri ἐπενοούμην. 3, 1. καὶ πολλοὶ Γ: πρὸς δὲ τούτοις κἀκεῖνο πολλοὶ ς. παρ' ἐμοῦ πυνθάνονται ς. 2. ποιῆσαι ς. τὴν ante ἐπὶ add Γ. 5. σαῖς om Γ. 6. πάντες add Γ. 4, 2. παρὼν νῦν αὐτὸς ς.

τέλος ἐπιθῇς αὐτοῖς. ἔστι δὲ πρὸς μὲν ἄλλο τι τῶν δεόντων ἀπλήστως
ἔχειν οὐ καλόν (αἱ γὰρ μετριότητες παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσι),
δόξης δὲ μεγάλης καὶ καλῆς ἐπιθυμεῖν καὶ μηδέποτ' ἐμπίπλασθαι προσ-
5 ήκει τοῖς πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκοῦσιν· ὅπερ σοὶ συμβέβηκεν. ἡγοῦ
δὲ τόθ' ἕξειν ἀνυπέρβλητον αὐτὴν καὶ τῶν σοὶ πεπραγμένων ἀξίαν,
ὅταν τοὺς μὲν βαρβάρους ἀναγκάσῃς εἱλωτεύειν τοῖς Ἕλλησι, πλὴν τῶν
σοὶ συναγωνισαμένων, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον
ποιήσῃς τοῦτο πράττειν ὅ τι ἂν σὺ προστάττῃς. ταῦτα δὲ κατεργάσα-
σθαι πολὺ ῥᾷόν ἐστιν ἐκ τῶν νῦν παρόντων, ἢ προελθεῖν ἐπὶ τὴν δύνα-
μιν καὶ τὴν δόξαν, ἣν νῦν ἔχεις, ἐκ τῆς βασιλείας τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν
6 ὑπαρξάσης· οὐδὲν γὰρ ἔσται λοιπὸν ἔτι πλὴν θεὸν γενέσθαι. Χάριν
13 δ' ἔχω τῷ γήρᾳ ταύτην μόνην, ὅτι προήγαγεν εἰς τοῦτό μου τὸν βίον,
ὥσθ' ἃ νέος ὢν διενοούμην καὶ γράφειν ἐπεχείρουν ἔν τε τῷ πανηγυ-
ρικῷ λόγῳ καὶ τῷ πρὸς σὲ πεμφθέντι, ταῦτα νῦν τὰ μὲν ἤδη γιγνό-
μενα διὰ τῶν σῶν ἐφορῶ πράξεων, τὰ δ' ἐλπίζω γενήσεσθαι.

4.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΩΙ.

Ἐγώ, καίπερ κινδύνου παρ' ἡμῖν ὄντος εἰς Μακεδονίαν πέμπειν ἐπι-
στολήν, οὐ μόνον νῦν ὅτε πολεμοῦμεν πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰρήνης
οὔσης, ὅμως γράψαι πρὸς σὲ προειλόμην περὶ Διοδότου, δίκαιον εἶναι
νομίζων πάντας μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τοὺς ἐμαυτῷ πεπλησιακότας
καὶ γεγενημένους ἀξίους ἡμῶν, οὐχ ἥκιστα δὲ τοῦτον καὶ διὰ τὴν εὔ-
2 νοιαν τὴν εἰς ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐπιείκειαν. μάλιστα μὲν οὖν
ἐβουλόμην ἂν αὐτὸν συσταθῆναί σοι δι' ἡμῶν· ἐπειδὴ δὲ δι' ἑτέρων
ἐντετύχηκέ σοι, λοιπόν ἐστί μοι μαρτυρῆσαι περὶ αὐτοῦ καὶ βεβαιῶσαι
τὴν γεγενημένην αὐτῷ πρὸς σὲ γνῶσιν. ἐμοὶ γὰρ πολλῶν καὶ παντοδα-
πῶν συγγεγενημένων ἀνδρῶν, καὶ δόξας ἐνίων μεγάλας ἐχόντων, τῶν
μὲν ἄλλων ἁπάντων οἱ μέν τινες περὶ αὐτὸν τὸν λόγον οἱ δὲ περὶ τὸ
διανοηθῆναι καὶ πρᾶξαι δεινοὶ γεγόνασιν, οἱ δ' ἐπὶ μὲν τοῦ βίου σώφρονες
καὶ χαρίεντες, πρὸς δὲ τὰς ἄλλας χρήσεις καὶ διαγωγὰς ἀφυεῖς παντάπασιν·
3 οὗτος δ' οὕτως εὐάρμοστον τὴν φύσιν ἔσχεν ὥστ' ἐν ἅπασι τοῖς εἰρημένοις
τελειότατος εἶναι. καὶ ταῦτ' οὐκ ἂν ἐτόλμων λέγειν, εἰ μὴ τὴν ἀκριβε-

v. 1. ἔσται Γ. δεόντων Γ: ὄντων ς. 5, 2. αὐτὴν ἀνυπέρβλητον ς. 4. συναγωνιζομένων ς. 5. ὅ τι Γ: ὅς. 6. προσελθεῖν Γ. 7. ἐκ Γ: παρὰ ς. 6, 4. ταῦτα νῦν τὰ μὲν ἤδη Γ: τούτων ἤδη τὰ μὲν νῦν ς. Tit. 1. ΑΝΤΙΠΑΤΡΩΙ Δ (cuius tituli omnes rc) cum Matth. et Ambrosiano Maii p. 135: πρὸς ἀντίπατρον mg Γ: ἀσήμως περὶ διοδότου ΓΔ, Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν ς. § 1, 1. κινδύνου Γ: ἐπικινδύνου ς. 3. εἰλόμην ς. 5. διὰ add Γ. 2, 5. συγγενομένων ς. 6. αὐτὸν add Γ.

στάτην πεῖραν αὐτός τ' εἶχον αὐτοῦ καὶ σὲ λήψεσθαι προσεδόκων, τὰ
414 μὲν αὐτὸν χρώμενον αὐτῷ, τὰ δὲ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐμπείρων
4 αὐτοῦ πυνθανόμενον, ὧν οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν, εἰ μὴ λίαν
εἴη φθονερός, καὶ εἰπεῖν καὶ βουλεύσασθαι οὐδενὸς ἧττον αὐτὸν δύ-
νασθαι, καὶ δικαιότατον καὶ σωφρονέστατον εἶναι καὶ χρημάτων ἐγκρα-
τέστατον, ἔτι δὲ συνημερεῦσαι καὶ συμβιῶναι ἁπάντων ἥδιστον καὶ λι-
γυρώτατον, πρὸς δὲ τούτοις πλείστην ἔχειν παῤῥησίαν, οὐχ ἣν οὐ προσ-
ῆκεν, ἀλλὰ τὴν εἰκότως ἂν μέγιστον γιγνομένην σημεῖον τῆς εὐνοίας
5 τῆς πρὸς τοὺς φίλους· ἣν τῶν δυναστῶν οἱ μὲν ἀξιόχρεων τὸν ὄγκον
τὸν τῆς ψυχῆς ἔχοντες τιμῶσιν ὡς χρησίμην οὖσαν, οἱ δ' ἀσθενέστεροι
τὰς φύσεις ὄντες ἢ κατὰ τὰς ὑπαρχούσας ἐξουσίας δυσχεραίνουσιν, ὡς
ὧν οὐ προαιροῦνταί τι ποιεῖν βιαζομένην αὐτούς, οὐκ εἰδότες ὡς οἱ
μάλιστα περὶ τοῦ συμφέροντος ἀντιλέγειν τολμῶντες, οὗτοι πλείστην
6 ἐξουσίαν αὐτοῖς τοῦ πράττειν ἃ βούλονται παρασκευάζουσιν. εἰκὸς γὰρ
διὰ μὲν τοὺς ἀεὶ πρὸς ἡδονὴν λέγειν προαιρουμένους οὐχ ὅπως τὰς μο-
ναρχίας δύνασθαι διαμεῖναι, αἳ πολλοὺς τοὺς ἀναγκαίους ἐφέλκονται
κινδύνους, ἀλλ' οὐδὲ τὰς πολιτείας, αἳ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας εἰσί,
διὰ δὲ τοὺς ἐπὶ τῷ βελτίστῳ παῤῥησιαζομένους πολλὰ σώζεσθαι καὶ τῶν
ἐπιδόξων διαφθαρήσεσθαι πραγμάτων. ὧν ἕνεκα προσῆκε μὲν παρὰ πᾶσι
τοῖς μονάρχοις πλέον φέρεσθαι τοὺς τὴν ἀλήθειαν ἀποφαινομένους τῶν
ἅπαντα μὲν πρὸς χάριν μηδὲν δὲ χάριτος ἄξιον λεγόντων· συμβαίνει
7 δ' ἔλαττον ἔχειν αὐτοὺς παρ' ἐνίοις αὐτῶν. ὃ καὶ Διοδότῳ παθεῖν συ-
νέπεσε παρά τισι τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν δυναστῶν, οἷς πολλὰ χρήσιμος
γενόμενος οὐ μόνον τῷ συμβουλεύειν ἀλλὰ καὶ τῷ πράττειν καὶ κινδυ-
νεύειν, διὰ τὸ παῤῥησιάζεσθαι πρὸς αὐτοὺς περὶ ὧν ἐκείνοις συνέφερε,
καὶ τῶν οἴκοι τιμῶν ἀπεστέρηται καὶ πολλῶν ἄλλων ἐλπίδων, καὶ μεῖζον
ἴσχυσαν αἱ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων κολακεῖαι τῶν εὐεργεσιῶν τῶν τού-
8 του. διὸ δὴ καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀεὶ προσιέναι διανοούμενος ὀκνηρῶς εἶχεν,
415 οὐχ ὡς ἅπαντας ὁμοίους εἶναι νομίζων τοὺς ὑπὲρ αὐτὸν ὄντας, ἀλλὰ
διὰ τὰς πρὸς ἐκείνους γεγενημένας δυσχερείας καὶ πρὸς τὰς παρ' ὑμῶν
ἐλπίδας ἀθυμότερος ἦν, παραπλήσιον (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) πεπονθὼς τῶν πε-
πλευκότων τισίν, οἳ τὸ πρῶτον ὅταν χρήσωνται χειμῶσιν, οὐκέτι θαῤ-
ῥοῦντες εἰσβαίνουσιν εἰς θάλατταν, καίπερ εἰδότες ὅτι καὶ καλοῦ πλοῦ

4, 4. συνημερεῦσαι καὶ συμβιῶναι Γ: καὶ σύμβιον ς. 6, 1. γὰρ διὰ μὲν Γ: μὲν γὰρ διὰ ς. 3. διαμεῖναι Γ: celeri ποιεῖν διαμένειν vel ποιεῖν δυνάμεις. 5. διὰ Γ: δεῖ ς. σώζεσθαι Γ: σώζειν δύνασθαι ς. 6. προσήκει ς. 8. ἄξιον χάριτος ς. συνέβη ς.
7, 2. κατὰ τὴν Ἀσίαν δυναστευόντων ς. οἷς πολλὰ] οἷς περὶ πολλὰ Γ: οἷς πολλὰ μὲν ς. 5. ἀπεστερήθη ς. 6. τυχόντων] ἄλλων Γ. 8, 1. διὸ Γ: δι' ἃ ς. 3. παρ' ἐκείνων ς. 4. ἀθυμότερος Γ: οὐ προθυμότερος ς. ὡς ἐμοὶ Γ: ἔμοιγε ς. 5. τὸ add Γ.
6. θάλατταν Γ: celeri τὴν θάλασσαν.

πολλάκις ἐπιτυχεῖν ἔστιν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ συνέστηκέ σοι, καλῶς
9 ποιεῖ. λογίζομαι γὰρ αὐτῷ συνοίσειν, μάλιστα μὲν τῇ φιλανθρωπίᾳ τῇ
σῇ στοχαζόμενος, ἣν ἔχειν ὑπείληψαι παρὰ τοῖς ἔξωθεν ἀνθρώποις,
ἔπειτα νομίζων οὐκ ἀγνοεῖν ὑμᾶς ὅτι πάντων ἐστὶν ἥδιστον καὶ λυσιτε-
λέστατον πιστοὺς ἅμα καὶ χρησίμους φίλους κτᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις,
καὶ τοὺς τοιούτους εὖ ποιεῖν ὑπὲρ ὧν πολλοὶ καὶ τῶν ἄλλων ὑμῖν
χάριν ἕξουσιν. ἅπαντες γὰρ οἱ χαρίεντες τοὺς τοῖς σπουδαίοις τῶν ἀν-
δρῶν καλῶς ὁμιλοῦντας ὁμοίως ἐπαινοῦσι καὶ τιμῶσιν, ὥσπερ αὐτοὶ
τῶν ὠφελειῶν ἀπολαύοντες.

10 Ἀλλὰ γὰρ Διόδοτον αὐτὸν οἶμαι μάλιστά σε προτρέψασθαι πρὸς
τὸ φροντίζειν αὐτοῦ. συνέπειθον δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῶν ὑμετέρων
ἀντέχεσθαι πραγμάτων, καὶ παραδόνθ' ὑμῖν αὐτὸν ὥσπερ μαθητὴν εἰς
τοὔμπροσθε πειραθῆναι προελθεῖν. ὁ δὲ ταῦτά μου λέγοντος ἐπιθυμεῖν
μὲν ἔφασκε τῆς ὑμετέρας φιλίας, οὐ μὴν ἀλλὰ παραπλήσιόν τι πεπον-
11 θέναι πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας. ἐκείνους τε γὰρ
νικᾶν μὲν ἂν βούλεσθαι, καταβῆναι δ' εἰς αὐτοὺς οὐκ ἂν τολμῆσαι διὰ
τὸ μὴ μετεσχηκέναι ῥώμης ἀξίας τῶν στεφάνων, τῶν τε παρ' ὑμῶν τι-
μῶν εὔξασθαι μὲν ἂν τυχεῖν, ἐφίξεσθαι δ' αὐτῶν οὐ προσδοκᾶν· τήν
τε γὰρ ἀπειρίαν τὴν αὐτοῦ καταπεπλῆχθαι καὶ τὴν λαμπρότητα τὴν
ὑμετέραν, ἔτι δὲ καὶ τὸ σωμάτιον οὐκ εὐκρινὲς ὄν, ἀλλ' ἔχον ἄττα σίνη,
νομίζειν ἐμποδιεῖν αὐτὸν πρὸς πολλὰ τῶν πραγμάτων.

12 Οὗτος μὲν οὖν, ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ συμφέρειν, τοῦτο πράξει· σὺ δ',
ἐάν τε ᾖ περὶ ὑμᾶς ἐάν θ' ἡσυχίαν ἔχων διατρίβῃ περὶ τούτους τοὺς
τόπους, ἐπιμελοῦ καὶ τῶν ἄλλων μὲν ἁπάντων, ὧν ἂν τυγχάνῃ δεόμε-
νος, μάλιστα δὲ τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς τούτου καὶ τῆς τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ, νομίσας ὥσπερ παρακαταθήκην ἔχειν τοῦτον παρά τε τοῦ γήρως
ἡμῶν, ὃ προσηκόντως ἂν πολλῆς τυγχάνοι προνοίας, καὶ τῆς δόξης τῆς
ὑπαρχούσης, εἴ τινος ἄρα σπουδῆς ἐστὶν ἀξία, καὶ τῆς εὐνοίας τῆς περὶ
13 ὑμᾶς, ἣν ἔχων ἅπαντα τὸν χρόνον διατετέλεκα. καὶ μὴ θαυμάσῃς μήτ'
εἰ μακροτέραν γέγραφα τὴν ἐπιστολήν, μήτ' εἴ τι περιεργότερον καὶ

9, 1. ποιεῖ Matth., ποίει Γ: ceteri ποιεῖν. 2. λογιζόμενος ς. 3. λυσιτελέστατον πιστοὺς Γ: ceteri λυσιτελὲς τὸ πιστούς. 5. πολλοὶ om Γ. χάριν ὑμῖν ς. 6. ἀνδρῶν Γ: ἀνθρώπων ς. 10, 1. μάλιστά σε Γ: σε μάλιστα ς. 2. ἑαυτοῦ ς. 3. ἑαυτὸν ς. 4. τοὔμπροσθεν ς. προσελθεῖν ς. 11, 1. τε add Γ. 4. ἐφίξεσθαι δ' αὐτῶν οὐ Γ: ceteri οὐκ ἐφίξεσθαι δ' αὐτόν. 6. ἄττα σίνη Γ: πρόφασιν ἣν ς. quae inferuntur, νομίζειν ἐμποδιεῖν αὐτόν, non liquet quomodo scripta fuerint in Γ. 7. πρὸς τὰ πολλὰ ς.
12, 1. δοκῇ αὐτῷ ς. 2. ᾖ om Γ. 3. ἂν τυγχάνῃ Γ: τυγχάνει ς. 6. τυγχάνοι Γ: ceteri τυγχάνῃ. 7. ὑπαρχούσης Γ: ceteri ὑπερεχούσης. τῆς post καὶ om ς. 13, 2. καὶ Γ: ἢ ς.

πρεσβυτικώτερον εἰρήκαμεν ἐν αὐτῇ· πάντων γὰρ τῶν ἄλλων ἀμελήσας ἑνὸς μόνου ἐφρόντισα, τοῦ φανῆναι σπουδάζων ὑπὲρ ἀνδρῶν φίλων καὶ προσφιλεστάτων μοι γεγενημένων.

5.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΩΙ.

Πρὸς τὸν πατέρα σου γράφων ἐπιστολὴν ἄτοπον ᾤμην ποιήσειν, εἰ περὶ τὸν αὐτὸν ὄντα σὲ τόπον ἐκείνῳ μήτε προσερῶ μήτε ἀσπάσομαι, μήτε γράψω τι τοιοῦτον ὃ ποιήσει τοὺς ἀναγνόντας μὴ νομίζειν ἤδη με παραφρονεῖν διὰ τὸ γῆρας μηδὲ παντάπασι ληρεῖν, ἀλλ' ἔτι τὸ καταλελειμμένον μου μέρος καὶ λοιπὸν ὂν οὐκ ἀνάξιον εἶναι τῆς δυνάμεως ἣν ἔσχον νεώτερος ὤν.

2 Ἀκούω δέ σε πάντων λεγόντων, ὡς φιλάνθρωπος εἶ καὶ φιλαθήναιος καὶ φιλόσοφος, οὐκ ἀφρόνως ἀλλὰ νουνεχόντως. τῶν τε γὰρ πολιτῶν ἀποδέχεσθαί σε τῶν ἡμετέρων οὐ τοὺς ἠμεληκότας αὐτῶν καὶ πονηρῶν

417 πραγμάτων ἐπιθυμοῦντας, ἀλλ' οἷς "συνδιατρίβων τε οὐκ ἂν λυπηθείης, συμβάλλων τε καὶ κοινωνῶν πραγμάτων οὐδὲν ἂν βλαβείης οὐδ'

3 ἀδικηθείης, οἵοις περ χρὴ πλησιάζειν τοὺς εὖ φρονοῦντας· τῶν τε φιλοσοφιῶν οὐκ ἀποδοκιμάζειν μὲν οὐδὲ τὴν περὶ τὰς ἔριδας, ἀλλὰ νομίζειν εἶναι πλεονεκτικὴν ἐν ταῖς ἰδίαις διατριβαῖς, οὐ μὴν ἁρμόττειν οὔτε τοῖς τοῦ πλήθους προεστῶσιν οὔτε τοῖς τὰς μοναρχίας ἔχουσιν· οὐ γὰρ συμφέρειν οὐδὲ πρέπειν τοῖς μεῖζον τῶν ἄλλων φρονοῦσιν οὔτ' αὐτοῖς ἐρίζειν πρὸς τοὺς συμπολιτευομένους οὔτε τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέπειν

4 πρὸς αὐτοὺς ἀντιλέγειν. ταύτην μὲν οὖν οὐκ ἀγαπᾶν σε τὴν διατριβήν, προαιρεῖσθαι δὲ τὴν παιδείαν τὴν περὶ τοὺς λόγους οἷς χρώμεθα περὶ τὰς πράξεις τὰς προσπιπτούσας καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν, καὶ μεθ' ὧν βουλευόμεθα περὶ τῶν κοινῶν· δι' ἣν νῦν τε δοξάζεις περὶ τῶν μελλόντων ἐπιεικῶς, τοῖς τ' ἀρχομένοις προστάττειν οὐκ ἀνοήτως, ἃ δεῖ πράττειν ἑκάστους, ἐπιστήσει, περὶ δὲ τῶν καλῶν καὶ δικαίων καὶ τῶν τούτοις ἐναντίων ὀρθῶς κρίνειν, πρὸς δὲ τούτοις τιμᾶν καὶ κολάζειν,

5 ὡς προσῆκόν ἐστιν ἑκατέρους. σωφρονεῖς οὖν νῦν ταῦτα μελετῶν· ἐλπίδας γὰρ τῷ τε πατρὶ καὶ τοῖς ἄλλοις παρέχεις, ὡς ἐὰν πρεσβύτερος γενόμενος ἐμμείνῃς τούτοις, τοσοῦτον προέξεις τῇ φρονήσει τῶν ἄλλων, ὅσον περ ὁ πατήρ σου διενήνοχεν ἁπάντων.

Tit. 1, *ΑΛΕΞΑΝΔΡΩΙ Γ*: Ἰσοκράτης Ἀλεξάνδρῳ χαίρειν ς.
§ 1, 2. ἐκείνῳ μήτε] ἐκείνωι ὥτε Γ. 3, τι om Γ. ἀναγνόντας Γ: ἀγνοοῦντας ς. 5. μοι ς. 2, 2. ἀφρόνως ποιῶν ἀλλὰ ς. 4. τε add Γ. 3, 5. οὐ] οὐδὲ Γ. συμφέρον οὐδὲ πρέπον ἐστὶ τοῖς μᾶλλον τῶν Γ. 4, 4. δοξάζεις Γ: δοκεῖς ς. 5. τοῖς ἀρχομένοις προστάττειν καὶ οὐκ ς. 6. πράττειν Γ: ποιεῖν ς. ἐπιστήσει περὶ δὲ Γ: περί τε ς. 5, 1. νῦν add Γ. ἐλπίδα ς. 2. ἐὰν Γ: ἂν ς.

6.

ΤΟΙΣ ΙΑΣΟΝΟΣ ΠΑΙΣΙΝ.

Ἀπήγγειλέ τίς μοι τῶν πρεσβευσάντων ὡς ὑμᾶς, ὅτι καλέσαντες αὐ-
418 τὸν ἄνευ τῶν ἄλλων ἐρωτήσαιτε εἰ πεισθείην ἂν ἀποδημῆσαι καὶ δια-
τρῖψαι παρ᾽ ὑμῖν. ἐγὼ δ᾽ ἕνεκα μὲν τῆς Ἰάσονος καὶ Πολυαλκοῦς ξενίας
ἡδέως ἂν ἀφικοίμην ὡς ὑμᾶς· οἶμαι γὰρ ἂν τὴν ὁμιλίαν τὴν γενομένην
2 ἅπασιν ἡμῖν συνενεγκεῖν· ἀλλὰ γὰρ ἐμποδίζει με πολλά, μάλιστα μὲν
τὸ μὴ δύνασθαι πλανᾶσθαι καὶ τὸ μὴ πρέπειν ἐπιξενοῦσθαι τοῖς τηλι-
κούτοις, ἔπειθ᾽ ὅτι πάντες οἱ πυθόμενοι τὴν ἀποδημίαν δικαίως ἄν
μου καταφρονήσειαν, εἰ προῃρημένος τὸν ἄλλον χρόνον ἡσυχίαν ἄγειν
ἐπὶ γήρως ἀποδημεῖν ἐπιχειροίην, ὅτ᾽ εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ πρότερον ἄλλοθί
που διέτριβον, νῦν οἴκαδε σπεύδειν, οὕτως ὑπογυίου μοι τῆς τελευτῆς
3 οὔσης. πρὸς δὲ τούτοις φοβοῦμαι καὶ τὴν πόλιν· χρὴ γὰρ τἀληθῆ λέ-
γειν. ὁρῶ γὰρ τὰς συμμαχίας τὰς πρὸς αὐτὴν γιγνομένας ταχέως δια-
λυομένας. εἰ δή τι συμβαίη καὶ πρὸς ὑμᾶς τοιοῦτον, εἰ καὶ τὰς αἰ-
τίας καὶ τοὺς κινδύνους διαφυγεῖν δυνηθείην, ὃ χαλεπόν ἐστιν, ἀλλ᾽
οὖν αἰσχυνθείην ἄν, εἴτε διὰ τὴν πόλιν δόξαιμί τισιν ἀμελεῖν ὑμῶν,
εἴτε δι᾽ ὑμᾶς τῆς πόλεως ὀλιγωρεῖν. μὴ κοινοῦ δὲ τοῦ συμφέροντος
ὄντος, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἂν ἀμφοτέροις ἀρέσκειν δυνηθείην. Αἱ μὲν οὖν
αἰτίαι, δι᾽ ἃς οὐκ ἔξεστί μοι ποιεῖν ἃ βούλομαι, τοιαῦται συμβεβήκασιν.
4 Οὐ μὴν περὶ τῶν ἐμαυτοῦ μόνον ἐπιστείλας οἴομαι δεῖν ἀμελῆσαι
τῶν ὑμετέρων, ἀλλ᾽ ἅπερ ἂν παραγενόμενος πρὸς ὑμᾶς διελέχθην, πει-
ράσομαι καὶ νῦν περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ὅπως ἂν δύνωμαι διεξελθεῖν.
μηδὲν δ᾽ ὑπολάβητε τοιοῦτον, ὡς ἄρ᾽ ἐγὼ ταύτην ἔγραψα τὴν ἐπιστο-
λὴν οὐχ ἕνεκα τῆς ὑμετέρας ξενίας, ἀλλ᾽ ἐπίδειξιν ποιήσασθαι βουλό-
μενος. οὐ γὰρ εἰς τοῦθ᾽ ἥκω μανίας ὥστ᾽ ἀγνοεῖν ὅτι κρείττω μὲν
γράψαι τῶν πρότερον διαδεδομένων οὐκ ἂν δυναίμην, τοσοῦτον τῆς
ἀκμῆς ὑστερῶν, χείρω δ᾽ ἐξενεγκὼν πολὺ φαυλοτέραν ἂν λάβοιμι δόξαν
5 τῆς νῦν ἡμῖν ὑπαρχούσης. ἔπειτ᾽ εἴπερ ἐπιδείξει προσεῖχον τὸν νοῦν,
ἀλλὰ μὴ πρὸς ὑμᾶς ἐσπούδαζον, οὐκ ἂν ταύτην ἐξ ἁπασῶν προειλόμην
τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς χαλεπόν ἐστιν ἐπιεικῶς εἰπεῖν, ἀλλὰ πολὺ καλ-
419 λίους ἑτέρας ἂν εὗρον καὶ μᾶλλον λόγον ἐχούσας. ἀλλὰ γὰρ οὔτε πρό-
τερον οὐδεπώποτ᾽ ἐφιλοτιμήθην ἐπὶ τούτοις, ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ἑτέροις μᾶλλον ἃ

Tit. 1. *ΤΟΙΣ ΙΑΣΟΝΟΣ ΠΑΙΣΙΝ Γ*: Ἰσοκράτης τοῖς Ἰάσονος παισὶ χαίρειν ς. § 1, 2. ἠρωτήσατε ς. πεισθείην ἂν ἀποδημῆσαι Γ: πεισθείην ἀποδημῆσαί τε ς. 3. πολυαλκοῦς Γ: Πολυάκους ς. 4. οἶμαι Γ: οἶδα ς. 2, 3. ἔπειτα δ᾽ ὅτι ς. 5. ἦν add Γ. ἄλλοσέ ποι ς. 3, 3. τοιοῦτο ς. εἰ καὶ Γ, καὶ Matth.: ceteri πῶς ἂν καί. 4. ὃ — αἰσχυνθείην om pr Γ. 7. ἂν add Γ. 4, 1. περί γε τῶν ς. 7. οὐκ Γ: οὐδ᾽ ς. 5, 3. ἧς οὐ χαλεπόν ς. 6. ἃ om Γ.

τοὺς πολλοὺς διαλέληθεν, οὔτε νῦν ἔχων ταύτην τὴν διάνοιαν ἐπραγ-
6 ματευσάμην· ἀλλ᾽ ὑμᾶς μὲν ὁρῶν ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις πράγμασιν ὄντας, αὐτὸς δ᾽ ἀποφήνασθαι βουλόμενος ἣν ἔχω γνώμην περὶ αὐτῶν, ἡγοῦμαι συμβουλεύειν μὲν ἀκμὴν ἔχειν (αἱ γὰρ ἐμπειρίαι παιδεύουσι τοὺς τηλικούτους, καὶ ποιοῦσι μᾶλλον τῶν ἄλλων δύνασθαι καθορᾶν τὸ βέλτιστον), εἰπεῖν δὲ περὶ τῶν προτεθέντων ἐπιχαρίτως καὶ μουσικῶς καὶ διαπεπονημένως οὐκέτι τῆς ἡμετέρας ἡλικίας ἐστίν, ἀλλ᾽ ἀγαπῴην ἂν εἰ μὴ παντάπασιν ἐκλελυμένως διαλεχθείην περὶ αὐτῶν.

7 Μὴ θαυμάζετε δ᾽, ἄν τι φαίνωμαι λέγων ὧν πρότερον ἀκηκόατε· τῷ μὲν γὰρ ἴσως ἄκων ἂν ἐντύχοιμι, τὸ δὲ καὶ προειδώς, εἰ πρέπον εἰς τὸν λόγον εἴη, προσλάβοιμι· καὶ γὰρ ἂν ἄτοπος εἴην, εἰ τοὺς ἄλλους ὁρῶν τοῖς ἐμοῖς χρωμένους αὐτὸς μόνος ἀπεχοίμην τῶν ὑπ᾽ ἐμοῦ πρότερον εἰρημένων. τούτων δ᾽ ἕνεκα ταῦτα προεῖπον, ὅτι τὸ πρῶτον ἐπι-
8 φερόμενον ἓν τῶν τεθρυλημένων ἐστίν. εἴθισμαι γὰρ λέγειν πρὸς τοὺς περὶ τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἡμετέραν διατρίβοντας ὅτι τοῦτο πρῶτον δεῖ σκέψασθαι, τί τῷ λόγῳ καὶ τοῖς τοῦ λόγου μέρεσι διαπρακτέον ἐστίν· ἐπειδὰν δὲ τοῦθ᾽ εὕρωμεν καὶ διακριβωσώμεθα, ζητητέον εἶναί φημι τὰς ἰδέας, δι᾽ ὧν ταῦτ᾽ ἐξεργασθήσεται καὶ λήψεται τέλος ὅπερ ὑπεθέμεθα. καὶ ταῦτα φράζω μὲν ἐπὶ τῶν λόγων, ἔστι δὲ τοῦτο στοιχεῖον
9 καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων καὶ κατὰ τῶν ὑμετέρων πραγμάτων. οὐδὲν γὰρ οἷόν τ᾽ ἐστὶ πραχθῆναι νουνεχόντως, ἐὰν μὴ τοῦτο πρῶτον μετὰ πολλῆς προνοίας λογίσησθε καὶ βουλεύσησθε, πῶς χρὴ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ὑμῶν αὐτῶν προστῆναι καὶ τίνα βίον προελέσθαι καὶ ποίας δόξης ὀριγνηθῆναι καὶ ποτέρας τῶν τιμῶν ἀγαπῆσαι, τὰς παρ᾽ ἑκόντων γιγνομένας ἢ τὰς παρ᾽ ἀκόντων τῶν πολιτῶν· ταῦτα δὲ διορισαμένους, τότ᾽ ἤδη τὰς
420 πράξεις τὰς καθ᾽ ἑκάστην τὴν ἡμέραν σκεπτέον, ὅπως συντενοῦσι πρὸς
10 τὰς ὑποθέσεις τὰς ἐξ ἀρχῆς γενομένας. καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ζητοῦντες ὥσπερ σκοποῦ κειμένου στοχάσεσθε τῇ ψυχῇ, καὶ μᾶλλον ἐπιτεύξεσθε τοῦ συμφέροντος· ἐὰν δὲ μηδεμίαν ποιήσησθε τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλὰ τὸ προσπῖπτον ἐπιχειρῆτε πράττειν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑμᾶς ταῖς διανοίαις πλανᾶσθαι καὶ πολλῶν διαμαρτάνειν πραγμάτων.

v. 1. ταύτην ἔχων ς. 6, 1. ὁρῶν ἐν] ἑώρων Γ. 3. ἡγοῦμαι δὲ συμβουλεύειν Γ. 4. ποιοῦσι Γ: δοκοῦσι ς. 6. ἡλικίας ἔργον ἐστίν ς. 7, 1. θαυμάζετε Γ: ceteri θαυμάζητε. 2. τῷ — ἐντύχοιμι Γ: τῶν — τύχοιμι ς. 3. εἰς τὸν λόγον εἴη Γ: ἐστὶ λέγειν ς. λάβοιμι Γ. 4. τῶν γ᾽ ὑπ᾽ ς. 5. ἐπιφαινόμενον — θρυλλουμένων ς. 8, 3. μέρεσι τοῦ λόγου ς. 6. φράζω μὲν] φράζωμεν Γ: ceteri φράζομεν. ἐπὶ Γ: περὶ ς. τοῦτο τὸ στοιχεῖον ς. 9, 2. ἐὰν] ἂν Γ. λογίσησθε Γ: ceteri λογιῆσθε. 4. ὀρεχθῆναι ς. 5. ἀγαπῆσαι πότερον τάς ς. 6. ἤδη Γ: ἰδίᾳ ς. 7. συντείνωσι ς. 10, 1. γιγνομένας ς. ζητοῦντες καὶ φιλοσοφοῦντες ὥσπερ ς. 2. τῇ ψυχῇ καὶ μᾶλλον ἐπιτεύξεσθε om pr Γ.

13 Ἴσως ἂν οὖν τις τῶν εἰκῇ ζῆν προῃρημένων τοὺς μὲν τοιούτους λογισμοὺς διασύρειν ἐπιχειρήσειεν, ἀξιώσειε δ' ἂν ἤδη με συμβουλεύειν περὶ τῶν προειρημένων. ἔστιν οὖν οὐκ ὀκνητέον ἀποφήνασθαι περὶ αὐτῶν ἃ τυγχάνω γιγνώσκων. ἐμοὶ γὰρ αἱρετώτερος ὁ βίος εἶναι δοκεῖ καὶ βελτίων ὁ τῶν ἰδιωτευόντων ἢ ὁ τῶν τυραννούντων, καὶ τὰς τιμὰς ἡδίους ἡγοῦμαι τὰς ἐν ταῖς πολιτείαις ἢ τὰς ἐν ταῖς μοναρχίαις· καὶ
14 περὶ τούτων λέγειν ἐπιχειρήσω. καίτοι με οὐ λέληθεν ὅτι πολλοὺς ἕξω τοὺς ἐναντιουμένους, καὶ μάλιστα τοὺς περὶ ὑμᾶς ὄντας. οἶμαι γὰρ οὐχ ἥκιστα τούτους ἐπὶ τὴν τυραννίδα παροξύνειν ὑμᾶς· σκοποῦσι γὰρ οὐ πανταχῇ τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ πολλὰ παραλογίζονται σφᾶς αὐτούς. τὰς μὲν γὰρ ἐξουσίας καὶ τὰ κέρδη καὶ τὰς ἡδονὰς ὁρῶσι, καὶ τούτων ἀπολαύσεσθαι προσδοκῶσι, τὰς δὲ ταραχὰς καὶ τὰς συμφορὰς τὰς τοῖς ἄρχουσι συμπιπτούσας καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν οὐ θεωροῦσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ οἱ τοῖς αἰσχίστοις καὶ παρανομωτάτοις
15 τῶν ἔργων ἐπιχειροῦντες. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τὰς μὲν πονηρίας τὰς τῶν πραγμάτων οὐκ ἀγνοοῦσιν, ἐλπίζουσι δ', ὅσον μὲν ἀγαθόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, τοῦτο μὲν ἐκλήψεσθαι, τὰ δὲ δεινὰ πάντα τὰ προσόντα τῷ πράγματι καὶ τὰ κακὰ διαφεύξεσθαι, καὶ διοικήσειν τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς οὕτως ὥστε τῶν μὲν κινδύνων εἶναι πόῤῥω, τῶν δ' ὠφελειῶν ἐγγύς.
16 τοὺς μὲν οὖν ταύτην ἔχοντας τὴν διάνοιαν ζηλῶ τῆς ῥᾳθυμίας, αὐτὸς δ' αἰσχυνθείην ἂν εἰ συμβουλεύων ἑτέροις ἐκείνων ἀμελήσας τὸ ἐμαυτῷ συμφέρον ποιοίην, καὶ μὴ παντάπασιν ἔξω θεὶς ἐμαυτὸν καὶ τῶν ὠφε-
21 λειῶν "καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τὰ βέλτιστα παραινοίην. ὡς οὖν ἐμοῦ ταύτην ἔχοντος τὴν γνώμην, οὕτως ἐμοὶ προσέχετε τὸν νοῦν.

7.

ΤΙΜΟΘΕΩΙ.

Περὶ μὲν τῆς οἰκειότητος τῆς ὑπαρχούσης ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους οἶμαί σε πολλῶν ἀκηκοέναι, συγχαίρω δέ σοι πυνθανόμενος πρῶτον μὲν ὅτι τῇ δυναστείᾳ τῇ παρούσῃ κάλλιον χρῇ τοῦ πατρὸς καὶ φρονιμώτερον, ἔπειθ' ὅτι προαιρῇ δόξαν καλὴν κτήσασθαι μᾶλλον ἢ πλοῦτον μέγαν συναγαγεῖν. σημεῖον γὰρ οὐ μικρὸν ἐκφέρεις ἀρετῆς, ἀλλ' ὡς δυνατὸν μέγιστον, ταύτην ἔχων τὴν γνώμην· ὥστ', ἢν ἐμμείνῃς τοῖς περὶ σοῦ

13, 1. οὖν ἂν ς. ἠρημένων ς. 2. ἀξιοίη ς. 4. αἱρετώτερος ὁ βίος Γ: ἀσφαλέστερος βίος ς. 5. τυραννιώντων ς. 6. ἡδίους ἡγοῦμαι τὰς ἐν ταῖς πολιτείαις ἢ τὰς ἐν ταῖς μοναρχίαις add Γ. 14, 4. πολλὰ add Γ. 6. ταραχὰς καὶ τοὺς φόβους καὶ τὰς ς. 15, 2. μὲν add Γ. 4. σφᾶς αὐτοὺς οὕτως ὥστε τῶν μὲν κινδύνων εἶναι Γ: σφᾶς κινδύνων ὄντας ς. 16, 3. καὶ τῶν ὠφελειῶν om pr Γ. Tit. 1. ΤΙΜΟΘΕΩΙ Γ: Ἰσοκράτης Τιμοθέῳ χαίρειν ς. § 1, 2. πρῶτον μὲν ὅτι Γ: ὅτι πρῶτον μὲν ς. 3. χρᾷ ς.

τῶν λεγομένοις, οὐκ ἀπορήσεις τῶν ἐγκωμιασομένων τήν τε φρόνησιν
2τὴν σὴν καὶ τὴν προαίρεσιν ταύτην. ἡγοῦμαι δὲ καὶ τὰ διηγγελμένα
περὶ τοῦ πατρός σου συμβάλλεσθαι μεγάλην πίστιν πρὸς τὸ δοκεῖν εὖ
φρονεῖν σε καὶ διαφέρειν τῶν ἄλλων· εἰώθασι γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀν-
θρώπων οὐχ οὕτως ἐπαινεῖν καὶ τιμᾶν τοὺς ἐκ τῶν πατέρων τῶν εὐδο-
κιμούντων γεγονότας, ὡς τοὺς ἐκ τῶν δυσκόλων καὶ χαλεπῶν, ἤν περ
φαίνωνται μηδὲν ὅμοιοι τοῖς γονεῦσιν ὄντες. μᾶλλον γὰρ ἐπὶ πάντων
κεχαρισμένον αὐτοῖς ἐστὶ τὸ παρὰ λόγον συμβαῖνον ἀγαθὸν τῶν εἰκό-
τως καὶ προσηκόντως γιγνομένων.

3 Ὧν ἐνθυμούμενον χρὴ ζητεῖν καὶ φιλοσοφεῖν, ἐξ ὅτου τρόπου καὶ
μετὰ τίνων καὶ τίσι συμβούλοις χρώμενος τάς τε τῆς πόλεως ἀτυχίας
ἐπανορθώσεις, καὶ τοὺς πολίτας ἐπί τε τὰς ἐργασίας καὶ τὴν σωφρο-
422σύνην προτρέψεις, καὶ ποιήσεις αὐτοὺς ἥδιον ζῆν καὶ θαῤῥαλεώτερον
ἢ τὸν παρελθόντα χρόνον. ταῦτα γάρ ἐστιν ἔργα τῶν ὀρθῶς καὶ φρο-
4νίμως δυναστευόντων. ὧν ἔνιοι καταφρονήσαντες, οὐδὲν ἄλλο σκοποῦσι
πλὴν ὅπως αὐτοί τε ὡς μετὰ πλείστης ἀσελγείας τὸν βίον διάξουσι,
τῶν τε πολιτῶν τοὺς βελτίστους καὶ πλουσιωτάτους καὶ φρονιμωτάτους
λυμανοῦνται καὶ δασμολογήσουσι, κακῶς εἰδότες ὅτι προσήκει τοὺς εὖ
φρονοῦντας καὶ τὴν τιμὴν ταύτην ἔχοντας μὴ τοῖς τῶν ἄλλων κακοῖς
αὑτοῖς ἡδονὰς παρασκευάζειν ἀλλὰ ταῖς αὑτῶν ἐπιμελείαις τοὺς πολίτας
5εὐδαιμονεστέρους ποιεῖν, μηδὲ πικρῶς μὲν καὶ χαλεπῶς διακεῖσθαι πρὸς
ἅπαντας, ἀμελεῖν δὲ τῆς αὑτῶν σωτηρίας, ἀλλ᾽ οὕτω μὲν πράως καὶ
νομίμως ἐπιστατεῖν τῶν πραγμάτων, ὥστε μηδένα τολμᾶν αὐτοῖς ἐπι-
βουλεύειν, μετὰ τοσαύτης δ᾽ ἀκριβείας τὴν τοῦ σώματος ποιεῖσθαι φυ-
λακήν, ὡς ἁπάντων αὐτοὺς ἀνελεῖν βουλομένων. ταύτην γὰρ τὴν διά-
νοιαν ἔχοντες αὐτοί τ᾽ ἂν ἔξω τῶν κινδύνων εἶεν καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλη-
6σιν εὐδοκιμοῖεν· ὧν ἀγαθὰ μείζω χαλεπὸν εὑρεῖν ἐστίν. Ἐνεθυμήθην
δὲ μεταξὺ γράφων, ὡς εὐτυχῶς ἅπαντά σοι συμβέβηκε. τὴν μὲν γὰρ
εὐπορίαν, ἣν ἀναγκαῖον ἦν κτήσασθαι τυραννικῶς μετὰ βίας καὶ πολ-
λῆς ἀπεχθείας, ὁ πατήρ σοι καταλέλοιπεν, τὸ δὲ χρῆσθαι τούτοις κα-
λῶς καὶ φιλανθρώπως ἐπὶ σοὶ γέγονεν· ὧν χρή σε πολλὴν ποιεῖσθαι
τὴν ἐπιμέλειαν.

7 Ἃ μὲν οὖν ἐγὼ γιγνώσκω, ταῦτ᾽ ἐστίν· ἔχει δ᾽ οὕτως. εἰ μὲν ἐρᾷς
χρημάτων καὶ μείζονος δυναστείας καὶ κινδύνων, δι᾽ ὧν αἱ κτήσεις τού-

2, 1. διηγγελμένα — μεγίστην Γ: διηγούμενα περὶ τοῦ σοῦ πα-
τρὸς συμβάλλεσθαι μεγάλην ς. 7. συμβὰν ς. 3, 1. ὅτου Γ: οὗ ς.
4, 1. τυραννευόντων Γ. 2. τὸν βίον add Γ. 3. καὶ πλουσιω-
τάτους add Γ. 4. λυμανοῦνται Γ: ceteri ἀμυνοῦνται. 5. καὶ
τοὺς τὴν ς. 6. ἑαυτοῖς ς. 5, 2. μὲν add Γ. 3. οὐδένα αὐτοῖς
τολμᾶν ς. 4. τοιαύτης ς. 6. εἶεν ἔξω τῶν κινδύνων ς. τοῖς
ἄλλοις Ἕλλησιν ς. 6, 1. ἐστιν εὑρεῖν ς. 3. ἀναγκαῖον ἦν Γ: ce-
teri ἀναγκαίως. καὶ πολλῆς Γ: πολλῆς καὶ ς. 4. καλῶς τε καὶ ς.
7, 2. μείζονος Γ: πολλῆς ς.

των εἰσίν, ἑτέρους σοι συμβούλους παρακλητέον· εἰ δὲ ταῦτα μὲν ἱκανῶς ἔχεις, ἀρετῆς δὲ καὶ δόξης καλῆς καὶ τῆς παρὰ τῶν πολλῶν εὐνοίας ἐπιθυμεῖς, τοῖς τε λόγοις τοῖς ἐμοῖς προσεκτέον τὸν νοῦν ἐστί, καὶ τοῖς καλοῖς τὰς πόλεις τὰς αὑτῶν διοικοῦσιν ἁμιλλητέον, καὶ πει-
8ρατέον αὐτῶν διενεγκεῖν. ἀκούω δὲ Κλέομμιν τὸν ἐν Μηθύμνῃ ταύτην ἔχοντα τὴν δυναστείαν περί τε τὰς ἄλλας πράξεις καλὸν κἀγαθὸν εἶναι καὶ φρόνιμον, καὶ τοσοῦτον ἀπέχειν τοῦ τῶν πολιτῶν τινὰς ἀποκτείνειν
23ἢ φυγαδεύειν ἢ δημεύειν τὰς οὐσίας ἢ ποιεῖν ἄλλο τι κακόν, ὥστε πολλὴν μὲν ἀσφάλειαν παρέχειν τοῖς συμπολιτευομένοις, κατάγειν δὲ
9τοὺς φεύγοντας, ἀποδιδόναι δὲ τοῖς μὲν κατιοῦσι τὰς κτήσεις ἐξ ὧν ἐξέπεσον, τοῖς δὲ πριαμένοις τὰς τιμὰς τὰς ἑκάστοις γιγνομένας, πρὸς δὲ τούτοις καθοπλίζειν ἅπαντας τοὺς πολίτας, ὡς οὐδενὸς μὲν ἐπιχειρήσοντος περὶ αὐτὸν νεωτερίζειν, ἢν δ' ἄρα τινὲς τολμήσωσιν, ἡγούμενος λυσιτελεῖν αὐτῷ τεθνάναι τοιαύτην ἀρετὴν ἐνδειξαμένῳ τοῖς πολίταις μᾶλλον ἢ ζῆν πλείω χρόνον τῇ πόλει τῶν μεγίστων κακῶν αἰτίῳ γενομένῳ.

10 Ἔτι δ' ἂν πλείω σοι περὶ τούτων διελέχθην, ἴσως δ' ἂν καὶ χαριέστερον, εἰ μὴ παντάπασιν ἔδει με διὰ ταχέων γράψαι σοι τὴν ἐπιστολήν. νῦν δὲ σοὶ μὲν αὖθις συμβουλεύσομεν, ἐὰν μὴ κωλύσῃ με τὸ γῆρας, ἐν δὲ τῷ παρόντι περὶ τῶν ἰδίων δηλώσομεν. Αὐτοκράτωρ γὰρ ὁ τὰ γράμ-
11ματα φέρων οἰκείως ἡμῖν ἔχει· περί τε γὰρ τὰς διατριβὰς τὰς αὐτὰς γεγόναμεν καὶ τῇ τέχνῃ πολλάκις τῇ αὐτοῦ κέχρημαι, καὶ τὸ τελευταῖον περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ὡς σὲ σύμβουλος ἐγενόμην αὐτῷ. διὰ δὴ ταῦτα πάντα βουλοίμην ἄν σε καλῶς αὐτῷ χρήσασθαι καὶ συμφερόντως ἀμφοτέροις ἡμῖν, καὶ γενέσθαι φανερὸν ὅτι μέρος τι καὶ δι' ἐμὲ γίγνεται τῶν δεόντων αὐτῷ.

12 Καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ σοὶ μὲν οὕτως ἐπιστέλλω προθύμως, Κλεάρχου δὲ μηδὲν πώποτ' ἐδεήθην. σχεδὸν γὰρ ἅπαντες οἱ παρ' ὑμῶν καταπλέοντες σὲ μὲν ὅμοιόν φασιν εἶναι τοῖς βελτίστοις τῶν ἐμοὶ πεπλησιακότων, Κλέαρχον δὲ κατὰ μὲν ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ὅτ' ἦν παρ' ἡμῖν, ὡμολόγουν, ὅσοι περ ἐνέτυχον, ἐλευθεριώτατον εἶναι καὶ πρᾳότατον καὶ φιλανθρωπότατον τῶν μετεχόντων τῆς διατριβῆς· ἐπειδὴ δὲ δύναμιν ἔλαβε, τοσοῦτον ἔδοξε μεταπεσεῖν ὥστε πάντας θαυμάζειν τοὺς

8, 1. δὲ καὶ Κλέομμιν ς. 2. καλόν τε κἀγαθὸν ς. 3. τῶν πολιτῶν add Γ. 5. μὲν add Γ. 9, 1, φυγόντας ς. 5. τεθνάναι μᾶλλον τοιαύτην ς. 6. μᾶλλον add Γ. χρόνον τῶν ἄλλων τῇ ς. 10, 1. δ' post ἴσως add Γ. 2. ἐδέησέ ς. σοι add Γ. 3. ἂν μὴ κωλύῃ ς. 11, 1. τὰς αὐτὰς διατριβὰς γέγονα ς. 2. πολλάκις add Γ. 3. περὶ] πολλάκις περὶ ς. 4. χρῆσθαι ς. 5. φανερὸν] alii φανερός. καὶ add Γ. 12, 3. φασιν ὅμοιον εἶναι τοῖς κρατίστοις ς. 5. περ Γ: ποτέ ς.

13 πρότερον αὐτὸν γιγνώσκοντας. πρὸς μὲν οὖν ἐκεῖνον διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἀπηλλοτριώθην· σὲ δ᾽ ἀποδέχομαι καὶ πρὸ πολλοῦ ποιησαίμην ἂν οἰκείως διατεθῆναι πρὸς ἡμᾶς. δηλώσεις δὲ καὶ σὺ διὰ ταχέων, εἰ
424 τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχεις ἡμῖν· Αὐτοκράτορός τε γὰρ ἐπιμελήσει καὶ πέμψεις ἐπιστολὴν ὡς ἡμᾶς, ἀνανεούμενος τὴν φιλίαν καὶ ξενίαν τὴν πρότερον ὑπάρχουσαν. Ἔρρωσο, κἄν του δέῃ τῶν παρ᾽ ἡμῶν, ἐπίστελλε.

8.

ΤΟΙΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙΝ.

Οἱ παῖδες οἱ Ἀφαρέως, υἱιδεῖς δ᾽ ἐμοί, παιδευθέντες ὑπὸ Ἀγήνορος τὰ περὶ τὴν μουσικήν, ἐδεήθησάν μου γράμματα πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἄν, ἐπειδὰν καὶ τῶν ἄλλων τινὰς καταγάγητε φυγάδων, καὶ τοῦτον καταδέξησθε καὶ τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς. λέγοντος δ᾽ ἐμοῦ πρὸς αὐτοὺς ὅτι δέδοικα μὴ λίαν ἄτοπος εἶναι δόξω καὶ περίεργος, ζητῶν εὑρίσκεσθαι τηλικαῦτα τὸ μέγεθος παρ᾽ ἀνδρῶν οἷς οὐδὲ πώποτε πρότερον οὔτε διελέχθην οὔτε συνήθης ἐγενόμην, ἀκούσαντες ταῦτα
2 πολὺ μᾶλλον ἐλιπάρουν. ὡς δ᾽ οὐδὲν αὐτοῖς ἀπέβαινεν ὧν ἤλπιζον, ἅπασιν ἦσαν καταφανεῖς ἀηδῶς διακείμενοι καὶ χαλεπῶς φέροντες. ὁρῶν δ᾽ αὐτοὺς λυπουμένους μᾶλλον τοῦ προσήκοντος, τελευτῶν ὑπεσχόμην γράψειν τὴν ἐπιστολὴν καὶ πέμψειν ὑμῖν. ὑπὲρ μὲν οὖν τοῦ μὴ δικαίως ἂν δοκεῖν μωρὸς εἶναι μηδ᾽ ὀχληρὸς ταῦτ᾽ ἔχω λέγειν.

3 Ἡγοῦμαι δὲ καλῶς ὑμᾶς βεβουλεῦσθαι καὶ διαλλαττομένους τοῖς πολίταις τοῖς ὑμετέροις, καὶ πειρωμένους τοὺς μὲν φεύγοντας ὀλίγους ποιεῖν τοὺς δὲ συμπολιτευομένους πολλούς, καὶ μιμουμένους τὰ περὶ τὴν στάσιν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. μάλιστα δ᾽ ἄν τις ὑμᾶς ἐπαινέσειεν, ὅτι τοῖς κατιοῦσιν ἀποδίδοτε τὴν οὐσίαν· ἐπιδείκνυσθε γὰρ καὶ ποιεῖτε πᾶσι φανερὸν ὡς οὐ τῶν κτημάτων ἐπιθυμήσαντες τῶν ἀλλο-
425 τρίων, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς πόλεως δείσαντες ἐποιήσασθε τὴν ἐκβολὴν αὐτῶν.
4 Οὐ μὴν ἀλλ᾽ εἰ καὶ μηδὲν ὑμῖν ἔδοξε τούτων μηδὲ προσεδέχεσθε μηδένα τῶν φυγάδων, τούτους γε νομίζω συμφέρειν ὑμῖν κατάγειν. αἰσχρὸν γὰρ τὴν μὲν πόλιν ὑμῶν ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖσθαι μουσικωτάτην εἶναι καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους ἐν αὐτῇ παρ᾽ ὑμῖν τυγχάνειν γεγονότας, τὸν δὲ προέχοντα τῶν νῦν ὄντων περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς παιδείας ταύτης φεύγειν ἐκ τῆς τοιαύτης πόλεως, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας

13, 1. τὰς αἰτίας ταύτας ς. 2, ποιησαίμην γ᾽ ἂν ς. 4. ἔχεις γνώμην ς. 6. καὶ εἴ του ἄλλου δέῃ παρ᾽ ς. Tit. 1. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ Γ: celeri Μιτυληναίων. § 1, 3. ἐπειδὴ — κατηγάγετε ς. 4. δ᾽ ἐμοῦ] libri δέ μου. 5. εἶναι add Γ. 2, 4. ὑπὲρ Γ: περὶ ς. 3, 5. ἐπιδείκνυτε ς. 6. χρημάτων ς. 4, 4. ἐν ταύτῃ τυγχάνειν παρ᾽ ὑμῖν ς.

τοὺς διαφέροντας περί τι τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων, κἂν μηδὲν προσ-
ήκωσι, ποιεῖσθαι πολίτας, ὑμᾶς δὲ τοὺς εὐδοκιμοῦντάς τε παρὰ τοῖς
ἄλλοις καὶ μετασχόντας τῆς αὐτῆς φύσεως περιορᾷν παρ' ἑτέροις μετοι-
5κοῦντας. Θαυμάζω δ', ὅσαι τῶν πόλεων μειζόνων δωρεῶν ἀξιοῦσι
τοὺς ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι κατορθοῦντας μᾶλλον ἢ τοὺς τῇ φρονήσει
καὶ τῇ φιλοπονίᾳ τι τῶν χρησίμων εὑρίσκοντας, καὶ μὴ συνορῶσιν ὅτι
πεφύκασιν αἱ μὲν περὶ τὴν ῥώμην καὶ τὸ τάχος δυνάμεις συναποθνή-
σκειν τοῖς σώμασιν, αἱ δ' ἐπιστῆμαι παραμένειν ἅπαντα τὸν χρόνον
6ὠφελοῦσαι τοὺς χρωμένους αὐταῖς. ὧν ἐνθυμουμένους χρὴ τοὺς νοῦν
ἔχοντας περὶ πλείστου μὲν ποιεῖσθαι τοὺς καλῶς καὶ δικαίως τῆς αὑτῶν
πόλεως ἐπιστατοῦντας, δευτέρους δὲ τοὺς τιμὴν καὶ δόξαν αὐτῇ καλὴν
συμβαλέσθαι δυναμένους· ἅπαντες γὰρ ὥσπερ δείγματι τοῖς τοιούτοις
χρώμενοι, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς συμπολιτευομένους ὁμοίους εἶναι τού-
τοις νομίζουσιν.

7 Ἴσως οὖν εἴποι τις ἂν ὅτι προσήκει τοὺς εὑρέσθαι τι βουλομένους
μὴ τὸ πρᾶγμα μόνον ἐπαινεῖν, ἀλλὰ καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐπιδεικνύναι δι-
καίως ἂν τυγχάνοντας περὶ ὧν ἂν ποιῶνται τοὺς λόγους. ἔχει δ' οὕτως.
ἐγὼ τοῦ μὲν πολιτεύεσθαι καὶ ῥητορεύειν ἀπέστην· οὔτε γὰρ φωνὴν εἶχον
ἱκανὴν οὔτε τόλμαν· οὐ μὴν παντάπασιν ἄχρηστος ἔφυν οὐδ' ἀδόκιμος,
ἀλλὰ τοῖς προῃρημένοις λέγειν ἀγαθόν τι περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἄλλων
συμμάχων φανείην ἂν καὶ σύμβουλος καὶ συναγωνιστὴς γεγενημένος, αὐ-
26τός τε πλείους λόγους πεποιημένος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐ-
τονομίας τῶν Ἑλλήνων ἢ σύμπαντες οἱ τὰ βήματα κατατετριφότες.
8ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς ἄν μοι δικαίως πλείστην ἔχοιτε χάριν· μάλιστα γὰρ
ἐπιθυμοῦντες διατελεῖτε τῆς τοιαύτης καταστάσεως. οἶμαι δ' εἰ Κόνων
καὶ Τιμόθεος ἐτύγχανον ζῶντες, Διόφαντος δ' ἧκεν ἐκ τῆς Ἀσίας,
πολλὴν ἂν αὐτοὺς ποιήσασθαι σπουδήν, εὑρέσθαι με βουλομένους ὧν
τυγχάνω δεόμενος. περὶ ὧν οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οὐδεὶς γὰρ
ὑμῶν οὕτως ἐστὶ νέος οὐδ' ἐπιλήσμων, ὅστις οὐκ οἶδε τὰς ἐκείνων
εὐεργεσίας.

9 Οὕτω δ' ἄν μοι δοκεῖτε κάλλιστα βουλεύσασθαι περὶ τούτων, εἰ
σκέψεσθε τίς ἐστιν ὁ δεόμενος καὶ ὑπὲρ ποίων τινῶν ἀνθρώπων. εὑρή-
σετε τοίνυν ἐμὲ μὲν οἰκειότατα κεχρημένον τοῖς μεγίστων ἀγαθῶν αἰ-

v. 1. τι Γ: ceteri γε. καὶ μηδὲν προσήκοντας ς. 5, 3. τῶν χρησίμων εὑρίσκοντάς τι ς. 6, 3. αὐταῖς καλὴν συμβάλλεσθαι ς. 4. δείγμασι ς. 5. τούτοις Γ: ceteri τοῖς τοιούτοις. 7, 1. ὅτι προσήκει Γ: προσήκειν ς. 5. μὴν δέ γε παντάπασι ς. 6. προαιρουμένοις ς. 8, 2. Τιμόθεος καὶ Κόνων ς. 3. ἧκεν ἐκ τῆς Α] hactenus Γ. 5. τυγχάνω δεόμενος Δ: ceteri ἐτύγχανον χρείαν ἔχοντες. οἶδ' ὅτι] οἶδα τί Δ. 9, 1. δοκοίητε ς. βουλεύσασθαι] βουλεύσεσθαι Δ: βεβουλεῦσθαι ς. 3. τοίνυν Δ: γὰρ ς.

τίοις γεγενημένοις ὑμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις, ὑπὲρ ὧν δὲ δέομαι τοιούτους ὄντας, οἵους τοὺς μὲν πρεσβυτέρους καὶ τοὺς περὶ τὴν πολιτείαν ὄντας μὴ λυπεῖν, τοῖς δὲ νεωτέροις διατριβὴν παρέχειν ἡδεῖαν καὶ χρησίμην καὶ πρέπουσαν τοῖς τηλικούτοις.

10 Μὴ θαυμάσητε δ᾽ εἰ προθυμότερον καὶ διὰ μακροτέρων τῶν ἄλλων γέγραφα τὴν ἐπιστολήν· βούλομαι γὰρ ἀμφότερα, τοῖς τε παισὶν ἡμῶν χαρίσασθαι, καὶ ποιῆσαι φανερὸν αὐτοῖς ὅτι κἂν μὴ δημηγορῶσι μηδὲ στρατηγῶσιν, ἀλλὰ μόνον μιμῶνται τὸν τρόπον τὸν ἐμόν, οὐκ ἠμελημένως διάξουσιν ἐν τοῖς Ἕλλησιν. Ἓν ἔτι λοιπόν· ἢν ἄρα δόξῃ τι τούτων ὑμῖν πράττειν, Ἀγήνορί τε δηλώσατε καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ὅτι μέρος τι καὶ δι᾽ ἐμὲ τυγχάνουσιν ὧν ἐπεθύμουν.

9.

ΑΡΧΙΔΑΜΩΙ.

Εἰδὼς ὦ Ἀρχίδαμε πολλοὺς ὡρμημένους ἐγκωμιάζειν σὲ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸ γένος ὑμῶν, εἱλόμην τοῦτον μὲν τὸν λόγον, ἐπειδὴ λίαν ῥᾴδιος ἦν, ἐκείνοις παραλιπεῖν, αὐτὸς δέ σε διανοοῦμαι παρακαλεῖν ἐπὶ στρατηγίας καὶ στρατείας οὐδὲν ὁμοίας ταῖς νῦν ἐνεστηκυίαις, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν μεγάλων ἀγαθῶν αἴτιος γενήσει καὶ τῇ πόλει τῇ σαυτοῦ καὶ τοῖς
2 Ἕλλησιν ἅπασι. ταύτην δ᾽ ἐποιησάμην τὴν αἵρεσιν οὐκ ἀγνοῶν τὸν εὐμεταχειριστότερον, ἀλλ᾽ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι πράξεις μὲν εὑρεῖν καλὰς καὶ μεγάλας καὶ συμφερούσας χαλεπὸν καὶ σπάνιόν ἐστιν, ἐπαινέσαι δὲ τὰς ἀρετὰς τὰς ὑμετέρας ῥᾳδίως οἷός τ᾽ ἂν ἐγενόμην. οὐ γὰρ ἔδει με παρ᾽ ἐμαυτοῦ πορίζεσθαι τὰ λεχθησόμενα περὶ αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ὑμῖν πεπραγμένων τοσαύτας ἂν καὶ τοιαύτας ἀφορμὰς ἔλαβον, ὥστε τὰς περὶ τῶν ἄλλων εὐλογίας μηδὲ κατὰ μικρὸν ἐναμίλλους γενέσθαι
3 τῇ περὶ ὑμᾶς ῥηθείσῃ. πῶς γὰρ ἄν τις ἢ τὴν εὐγένειαν ὑπερεβάλετο τῶν γεγονότων ἀφ᾽ Ἡρακλέους καὶ Διός, ἣν πάντες ἴσασι μόνοις ὑμῖν ὁμολογουμένως ὑπάρχουσαν, ἢ τὴν ἀρετὴν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τὰς Δωρικὰς πόλεις κτισάντων καὶ τὴν χώραν ταύτην κατασχόντων, ἢ τὸ πλῆθος τῶν κινδύνων καὶ τῶν τροπαίων τῶν διὰ τὴν ὑμετέραν ἡγεμο-

10, 1. θαυμάσητε Coraës: libri θαυμάζητε. προθυμότερον — ἐπιστολήν Δ: ῥᾳδίως οὕτω γράφω καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἁπάντων καὶ τῶν φιλτάτων τὴν ἐπιστολὴν πέπομφα ς. 3. αὐτοῖς add Δ. μηδὲ στρατηγῶσιν add Δ. 5. διάξουσιν ἐν τοῖς Ἕλλησιν Δ: ἕξουσιν ἐν τοῖς ἄλλοις ς. ἢν] ἂν Δ. 6. Ἀγήνορί τε δηλώσατε Δ: δηλοῦν Ἀγήνορί τε ς. 7. ἐπεθύμουν Δ: αὐτοὶ λίαν ἐπιθυμοῦσι τυγχάνειν ς. Tit. 1. ΑΡΧΙΔΑΜΩΙ Γ: Ἰσοκράτης Ἀρχιδάμῳ Λακεδαιμονίων βασιλεῖ ς. § 2, 2. εὐμεταχειριστότατον Coraës. 3. μεγίστας Δ. 7. post ἐναμίλλους omisi ἂν cum ΓΔ.

4νίαν καὶ βασιλείαν σταθέντων; τίς δ᾽ ἂν ἠπόρησε διεξιέναι βουληθεὶς
τὴν ἀνδρίαν ὅλης τῆς πόλεως καὶ σωφροσύνην καὶ πολιτείαν τὴν ὑπὸ
τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων συνταχθεῖσαν; πόσοις δ᾽ ἂν λόγοις ἐξε-
γένετο χρήσασθαι περὶ τὴν φρόνησιν τοῦ σοῦ πατρός, καὶ τὴν ἐν ταῖς
συμφοραῖς διοίκησιν, καὶ τὴν μάχην τὴν ἐν τῇ πόλει γενομένην, ἧς ἡγε-
μὼν σὺ καταστὰς καὶ μετ᾽ ὀλίγων πρὸς πολλοὺς κινδυνεύσας καὶ πάν-
των διενεγκὼν αἴτιος ἐγένου τῇ πόλει τῆς σωτηρίας, οὗ κάλλιον ἔργον
5οὐδεὶς ἂν ἐπιδείξειεν. οὔτε γὰρ πόλεις ἑλεῖν οὔτε πολλοὺς ἀποκτεῖναι
τῶν πολεμίων οὕτω μέγα καὶ σεμνόν ἐστιν, ὡς ἐκ τῶν τοιούτων κιν-
δύνων σῶσαι τὴν πατρίδα, μὴ τὴν τυχοῦσαν, ἀλλὰ τὴν τοσοῦτον ἐπ᾽
ἀρετῇ διενεγκοῦσαν. περὶ ὧν μὴ κομψῶς ἀλλ᾽ ἁπλῶς διελθών, μηδὲ
τῇ λέξει κοσμήσας ἀλλ᾽ ἐξαριθμήσας μόνον καὶ χύδην εἰπών, οὐδεὶς
ὅστις οὐκ ἂν εὐδοκιμήσειεν.

6 Ἐγὼ τοίνυν δυνηθεὶς ἂν καὶ περὶ τούτων ἐξαρκούντως διαλεχθῆναι,
κἀκεῖνο γιγνώσκων, πρῶτον μὲν ὅτι ῥᾷόν ἐστι περὶ τῶν γεγενημένων
εὐπόρως ἐπιδραμεῖν ἢ περὶ τῶν μελλόντων νουνεχόντως εἰπεῖν, ἔπειθ᾽
ὅτι πάντες ἄνθρωποι μείζω χάριν ἔχουσι τοῖς ἐπαινοῦσιν ἢ τοῖς συμ-
βουλεύουσι (τοὺς μὲν γὰρ ὡς εὔνους ὄντας ἀποδέχονται, τοὺς δ᾽, ἂν
7μὴ κελευσθέντες παραινῶσιν, ἐνοχλεῖν νομίζουσιν) — ἀλλ᾽ ὅμως ἅπαντα
ταῦτα προειδὼς τῶν μὲν πρὸς χάριν ἂν ῥηθέντων ἀπεσχόμην, περὶ δὲ
τοιούτων μέλλω λέγειν περὶ ὧν οὐδεὶς ἂν ἄλλος τολμήσειεν, ἡγούμενος
δεῖν τοὺς περὶ ἐπιεικείας καὶ φρονήσεως ἀμφισβητοῦντας μὴ τοὺς ῥᾴ-
στους προαιρεῖσθαι τῶν λόγων ἀλλὰ τοὺς ἐργωδεστάτους, μηδὲ τοὺς
ἡδίστους τοῖς ἀκούουσιν, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ὠφελήσουσι καὶ τὰς πόλεις τὰς
αὑτῶν καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας· ἐφ᾽ οἷς περ ἐγὼ τυγχάνω νῦν
ἐφεστηκώς.

8 Θαυμάζω δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν πράττειν ἢ λέγειν δυναμένων, εἰ
μηδὲ πώποτ᾽ αὐτοῖς ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆναι περὶ τῶν κοινῶν πραγμά-
των, μηδ᾽ ἐλεῆσαι τὰς τῆς Ἑλλάδος δυσπραξίας οὕτως αἰσχρῶς καὶ
δεινῶς διατιθεμένης, ἧς οὐδεὶς παραλέλειπται τόπος ὃς οὐ γέμει καὶ
μεστός ἐστι πολέμου καὶ στάσεων καὶ σφαγῶν καὶ κακῶν ἀναριθμή-
των, ὧν πλεῖστον μέρος μετειλήφασιν οἱ τῆς Ἀσίας τὴν παραλίαν οἰ-
κοῦντες, οὓς ἐν ταῖς συνθήκαις ἅπαντας ἐκδεδώκαμεν οὐ μόνον τοῖς
βαρβάροις, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων τοῖς τῆς μὲν φωνῆς τῆς ἡμετέρας
9κοινωνοῦσι, τῷ δὲ τρόπῳ τῷ τῶν βαρβάρων χρωμένοις· οὕς, εἰ νοῦν
εἴχομεν, οὐκ ἂν περιεωρῶμεν ἀθροιζομένους οὐδ᾽ ὑπὸ τῶν τυχόντων
στρατηγουμένους, οὐδὲ μείζους καὶ κρείττους συντάξεις στρατοπέδων

5, 2. τῶν add ΓΔ. 3. πατρίδα καὶ μὴ ς. 5. κοσμήσας μόνον ἀλλ᾽ Δ. 6, 4. μείζω Γ: πλείω ς. 5. ὄντας add ΓΔ. 8, 4. διακειμένης corr Δ. 6. πλεῖστον μὲν μέρος Γ.

γιγνομένας ἐκ τῶν πλανωμένων ἢ τῶν πολιτευομένων· οἳ τῆς μὲν βα-
σιλέως χώρας μικρὸν μέρος λυμαίνονται, τὰς δὲ πόλεις τὰς Ἑλληνίδας,
εἰς ἣν ἂν εἰσέλθωσιν, ἀναστάτους ποιοῦσι, τοὺς μὲν ἀποκτείνοντες, τοὺς
10 δὲ φυγαδεύοντες, τῶν δὲ τὰς οὐσίας διαρπάζοντες, ἔτι δὲ παῖδας καὶ
γυναῖκας ὑβρίζοντες, καὶ τὰς μὲν εὐπρεπεστάτας καταισχύνοντες, τῶν
δ᾽ ἄλλων ἃ περὶ τοῖς σώμασιν ἔχουσι περισπῶντες, ὥστε ἃς πρότερον
οὐδὲ κεκοσμημένας ἦν ἰδεῖν τοῖς ἀλλοτρίοις, ταύτας ὑπὸ πολλῶν ὁρᾶ-
σθαι γυμνάς, ἐνίας δ᾽ αὐτῶν ἐν ῥάκεσι περιφθειρομένας δι᾽ ἔνδειαν τῶν
ἀναγκαίων.

11 Ὑπὲρ ὧν πολὺν ἤδη χρόνον γιγνομένων οὔτε πόλις οὐδεμία τῶν
προεστάναι τῶν Ἑλλήνων ἀξιουσῶν ἠγανάκτησεν, οὔτ᾽ ἀνὴρ τῶν πρω-
τευόντων οὐδεὶς βαρέως ἤνεγκε, πλὴν ὁ σὸς πατήρ· μόνος γὰρ [Ἀγησί-
λαος] ὧν ἡμεῖς ἴσμεν, ἐπιθυμῶν ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσε τοὺς μὲν
Ἕλληνας ἐλευθερῶσαι, πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους πόλεμον ἐξενεγκεῖν. οὐ
12 μὴν ἀλλὰ κἀκεῖνος ἑνὸς πράγματος διήμαρτε. καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ πρὸς
σὲ διαλεγόμενος μνησθήσομαι τῶν οὐκ ὀρθῶς ὑπ᾽ αὐτοῦ γνωσθέντων·
εἴθισμαί τε γὰρ μετὰ παῤῥησίας ἀεὶ ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, καὶ δε-
ξαίμην ἂν δικαίως ἐπιτιμήσας ἀπέχθεσθαι μᾶλλον ἢ παρὰ τὸ προσῆ-
13 κον ἐπαινέσας χαρίσασθαι. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν οὕτως ἔχον ἐστίν, ἐκεῖνος
δ᾽ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις διενεγκών, καὶ γενόμενος ἐγκρατέστατος καὶ δι-
καιότατος καὶ πολιτικώτατος, διττὰς ἔσχεν ἐπιθυμίας, χωρὶς μὲν ἑκα-
τέραν καλὴν εἶναι δοκοῦσαν, οὐ συμφωνούσας δ᾽ ἀλλήλαις οὐδ᾽ ἅμα
πράττεσθαι δυναμένας· ἠβούλετο γὰρ βασιλεῖ τε πολεμεῖν, καὶ τῶν φί-
λων τοὺς φεύγοντας εἰς τὰς πόλεις καταγαγεῖν καὶ κυρίους καταστῆσαι
14 τῶν πραγμάτων. συνέβαινεν οὖν ἐκ μὲν τῆς πραγματείας τῆς ὑπὲρ τῶν
ἑταίρων ἐν κακοῖς καὶ κινδύνοις εἶναι τοὺς Ἕλληνας, διὰ δὲ τὴν ταρα-
χὴν τὴν ἐνθάδε γιγνομένην μὴ σχολὴν ἄγειν μηδὲ δύνασθαι πολεμεῖν
τοῖς βαρβάροις. ὥστ᾽ ἐκ τῶν ἀγνοηθέντων κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον
ῥᾴδιον καταμαθεῖν ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους μὴ πρότερον
ἐκφέρειν πρὸς βασιλέα τὸν πόλεμον, πρὶν ἂν διαλλάξῃ τις τοὺς Ἕλλη-
νας καὶ παύσῃ τῆς μανίας καὶ τῆς φιλονικίας ἡμᾶς. περὶ ὧν ἐγὼ καὶ
πρότερον εἴρηκα καὶ νῦν ποιήσομαι τοὺς λόγους.

15 Καίτοι τινὲς τῶν οὐδεμιᾶς μὲν παιδείας μετεσχηκότων, δύνασθαι
δὲ παιδεύειν τοὺς ἄλλους ὑπισχνουμένων, καὶ ψέγειν μὲν τἀμὰ τολ-
μώντων, μιμεῖσθαι δὲ γλιχομένων, τάχ᾽ ἂν μανίαν εἶναι φήσαιεν τὸ
μέλειν ἐμοὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος συμφορῶν, ὥσπερ παρὰ τοὺς ἐμοὺς λό-
γους ἢ βέλτιον ἢ χεῖρον αὐτὴν πράξουσαν. ὧν δικαίως ἂν ἅπαντες
πολλὴν ἀνανδρίαν καὶ μικροψυχίαν καταγνοῖεν, ὅτι προσποιούμενοι φι-

13, 2. ἅπασι ς. 14, 6. τις add. ΓΔ. 17. φιλονεικίας Δς.
15, 1. μηδεμιᾶς Δς. 2. τὰ ἐμὰ ς.

λοσοφεῖν αὐτοὶ μὲν ἐπὶ μικροῖς φιλοτιμοῦνται, τοῖς δὲ δυναμένοις περὶ
16 τῶν μεγίστων συμβουλεύειν φθονοῦντες διατελοῦσιν. οὗτοι μὲν οὖν
βοηθοῦντες ταῖς αὑτῶν ἀσθενείαις καὶ ῥᾳθυμίαις ἴσως τοιαῦτ᾽ ἐροῦ-
σιν· ἐγὼ δὲ οὕτως ἐπ᾽ ἐμαυτῷ μέγα φρονῶ, καίπερ ἔτη γεγονὼς ὀγδοή-
κοντα καὶ παντάπασιν ἀπειρηκώς, ὥστ᾽ οἶμαι καὶ λέγειν ἐμοὶ προσή-
κειν μάλιστα περὶ τούτων καὶ καλῶς βεβουλεῦσθαι πρὸς σὲ ποιούμενος
17 τοὺς λόγους, καὶ τυχὸν ἀπ᾽ αὐτῶν γενήσεσθαί τι τῶν δεόντων. ἡγοῦ-
μαι δὲ καὶ τοὺς Ἕλληνας εἰ δεήσειεν αὐτοὺς ἐξ ἁπάντων ἐκλέξασθαι
τόν τε τῷ λόγῳ κάλλιστ᾽ ἂν δυνηθέντα παρακαλέσαι τοὺς Ἕλληνας
ἐπὶ τὴν τῶν βαρβάρων στρατείαν καὶ τὸν τάχιστα μέλλοντα τὰς πρά-
ξεις ἐπιτελεῖν τὰς συμφέρειν δοξάσας, οὐκ ἂν ἄλλους ἀνθ᾽ ἡμῶν προ-
κριθῆναι. καίτοι πῶς οὐκ ἂν αἰσχρὸν ποιήσαιμεν, εἰ τούτων ἀμελήσαι-
18 μεν οὕτως ἐντίμων ὄντων, ὧν ἅπαντες ἂν ἡμᾶς ἀξιώσειαν; τὸ μὲν οὖν
ἐμὸν ἔλαττόν ἐστιν· ἀποφήνασθαι γὰρ ἃ γιγνώσκει τις, οὐ πάνυ τῶν
χαλεπῶν πέφυκεν· σοὶ δὲ προσήκει προσέχοντι τὸν νοῦν τοῖς ὑπ᾽ ἐμοῦ
λεγομένοις βουλεύσασθαι, πότερον ὀλιγωρητέον ἐστὶ τῶν Ἑλληνικῶν
πραγμάτων γεγονότι μὲν ὥσπερ ὀλίγῳ πρότερον ἐγὼ διῆλθον, ἡγεμόνι
δὲ Λακεδαιμονίων ὄντι, βασιλεῖ δὲ προσαγορευομένῳ, μεγίστην δὲ τῶν
Ἑλλήνων ἔχοντι δόξαν, ἢ τῶν μὲν ἐνεστώτων πραγμάτων ὑπεροπτέον,
19 μείζοσι δ᾽ ἐπιχειρητέον. ἐγὼ μὲν γάρ φημι χρῆναί σε πάντων ἀφέμενον
τῶν ἄλλων δυοῖν τούτοιν προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως τοὺς μὲν Ἕλληνας
ἀπαλλάξεις τῶν πολέμων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν νῦν αὐτοῖς παρόν-
των, τοὺς δὲ βαρβάρους παύσεις ὑβρίζοντας καὶ πλείω κεκτημένους
ἀγαθὰ τοῦ προσήκοντος. ὡς δ᾽ ἐστὶ ταῦτα δυνατὰ καὶ συμφέροντα καὶ
σοὶ καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἐμὸν ἔργον ἤδη διδάξαι περὶ
αὐτῶν ἐστίν.

10.

ΔΙΟΝΥΣΙΩΙ.

Πρόπομποι καὶ ῥαβδοῦχοι καὶ κήρυκες καὶ θρόνων ὑψηλοτάτων
ἐπίτευξις φιλοσοφίας εἰσὶν ἀχλύς, καὶ διαιρετικώτατος πέφυκε τῶν ἀρε-
τῶν χωρισμός. οὐκ ἤμειψας μετὰ τῆς τύχης τὴν φύσιν. ἔτι τὸν θύλα-
κον ἔχεις δερμάτινον· θνητὴν γὰρ ἔχεις ἐκ προοιμίου τὴν σύστασιν.
τί δῆτα τὸ κενὸν τοῦτο δοξάριον ἐπὶ τοσοῦτον τὸν πήλινον ἀσκὸν διε-
φύσησε; μεγάλης ἀνοίας ἐνεφορήθης, ὦ δύστηνε, καὶ τῆς φύσεως τὴν
2 γνῶσιν ἀφήρησαι· οὕτω τὰ μετέωρα τῆς τύχης κινήματα ἐκστῆναί σε
τῆς πάλαι θεωρίας ἠνάγκασαν, καὶ τῆς σώφρονος ἐκείνης μανίας ἀπα-

17, 2. τους ἄλλους Ἕλληνας ΓΔ. 5. τόν τε] τὸν τότε Δ.
19, 6. πᾶσιν ς. ἤδη add ΓΔ. Epistolam decimam om Δ.

ναχωρεῖν παρεσκεύασαν. ἦν σοι πάλαι μετάρσιον τὸ χαμαίζηλον, νῦν δὲ καὶ χθαμαλὸν καὶ περίγειον ὁ τῆς τύχης ὅρος ἀκρότατος. οὐκοῦν τῆς ψευδοῦς εὐδαιμονίας ἀφίστασο, καὶ τὴν δραπέτιν τύχην δραπέτευε· προφθάνων γὰρ τὴν ἀγνώμονα, ἄφνω τὴν μεταβολὴν οὐ δυσφορήσεις προσπίπτουσαν.